

ΦΙΛΟΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΝΗΠΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΚΗΤΙΚΩΝ

Ελόπται

ΠΑΝ. Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ, Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΘΕΟΔ. Ν. ΖΗΣΗΣ, Ὑφηγητής Πανεπιστημίου

Ἐπιμεληταὶ

ΕΛΕΥΘ. Γ. ΜΕΡΕΤΑΚΗΣ, π. Θεολογίας

Ε Π Ε

ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ»
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 1978

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ
ΚΕΙΜΕΝΟΝ — ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ — ΣΧΟΛΙΑ
Ὑπὸ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ
Καθηγητοῦ Πανεπιστημίου

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

“Ολη ἡ κοιστιανικὴ γραμματεία ἔχει χαρακτῆρα οἰκοδομητικὸ καὶ κηρυγματικὸ. Ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη καὶ τὸν ἀκροατῆ συνεχῆ ἐπιφυλακὴ, ἐγρήγορη, νῆψι. Ἀλλὰ μέσα στὸ μεγάλο της ὄγκο ξεχωρίζει ἓνα σεβαστὸ τμῆμα μὲ κατ’ ἐξοχὴν ἀσκητικὸ καὶ νηπτικὸ περιεχόμενο.

Οἱ ἐντολές γιὰ τὴ ρύθμισι τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς συμπεριφορᾶς τῶν Χριστιανῶν ἦσαν ἀρχικῶς καθολικές, ἀπευθύνονταν δηλαδὴ σὲ ὅλους γενικὰ χωρὶς διάκρισι. Μὲ τὸν καιρὸ ἐμφανίζεται κάποια διαφοροποίηση ποὺ κορυφώνεται στοὺς πρώτους ἀλεξανδρινοὺς θεολόγους, γιὰ τοὺς ὁποίους ἄλλα εἶναι τὰ ἐπιτεύγματα τῶν ἀπλοϊκῶν καὶ ἄλλα τῶν τελείων, ἄλλα τῶν πιστῶν καὶ ἄλλα τῶν γνωστικῶν.

Ἀπὸ τὸν 4ο αἰῶνα ὅμως εὐρισκόμαστε ἐνώπιον τῆς δημιουργίας μιᾶς νέας τάξεως Χριστιανῶν, τῶν μοναχῶν, ποὺ προσπαθοῦν ν’ ἀποτελέσουν τὴν ἐκλεκτὴ μερίδα τοῦ Χριστιανισμοῦ. Στούς κόλπους αὐτῆς τῆς τάξεως, καὶ ἀπὸ ἐκπροσώπους της ἢ ἀπὸ ἐκκλησιαστικοὺς ἡγέτες ποὺ εὐρίσκονταν σ’ ἐπαφὴ μὲ αὐτὴν ἀναπτύχθηκε μία ἐκτεταμένη καὶ εὐρωστὴ ἀσκητικὴ γραμματεία, στῆς ὁποίας τίς σελίδες διατυπώνονται μὲ τρόπο ἀποφθεγματικὸ ἢ ἀναλυτικὸ οἱ ὅροι ποὺ προϋποτίθενται γιὰ τὴν κατάκτησι ὑψηλοῦ πνευματικοῦ βίου καὶ ἐξεικονίζονται οἱ μεγάλες προσωπικότητες τοῦ ἀσκητισμοῦ. Ἀλλὰ ἀπὸ τὰ κείμενα αὐτῆς τῆς γραμματείας ἐπιδιώκουν τὴν πνευματικὴ ἀνάτασι πρὸς τὴ συνάντησι τοῦ Θεοῦ μὲ τὴ γνῶσι καὶ τὴ θεωρία, ἄλλα ὁδηγοῦν πρὸς τὴν πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ἠθικῶν ἐντολῶν μὲ τὸ θεῖο.

Ἐσκεφθήκαμε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐγκαινιασθῆ μία νέα σειρά πού θὰ περιλάβῃ τὰ κυριώτερα κείμενα αὐτῆς τῆς φύσεως, μία νέα Φιλοκαλία, σὲ δύο περίπου δεκάδες τόμων. Στὴν συγκρότησι τῶν τόμων θὰ ἀκολουθηθῆ τὸ σύστημα τῆς σειράς τῶν «Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας», ἡ ὁποία συνεχίζεται μὲ ἀξιοσημείωτη ἐπιτυχία. Ἐπειδὴ ἡ γλῶσσα τοῦ πρωτοτύπου αὐτῶν τῶν κειμένων εἶναι ἀπλούστερη ἀπὸ τὴ γλῶσσα τοῦ βασικοῦ κορμοῦ τῆς πατερικῆς γραμματείας, ἐπροτιμήσαμε στὴ μετάφρασι μία λαϊκώτερη μορφή, ἃν καὶ διατηροῦμε ἀρκετὰ στοιχεῖα πού θὰ ἐπισημαίνουν τὴν ἀρχαϊκότητά τους.

Αὐγουστος 1978

Οἱ μεγάλοι πατέρες τῆς ἐρήμου, ἐκτὸς ἀπὸ ἐλαχίστους, δὲν ἔγραφαν ἀλλὰ ἐδίδασκαν. Κι' ἐδίδασκαν τόσο μὲ τὸ ἔργο τους γενικὰ ὅσο καὶ μὲ τὸ λόγο τους. Ὁ λόγος τους ἐγινόταν δεκτὸς μὲ δίψα καὶ ζῆλο ἀπὸ τοὺς ἀκροατὲς τους. «Εἶπέ μοι λόγον, ἵνα σωθῶ», ἦταν τὸ συνηθισμένο αἴτημα νέων καὶ παλαιῶν ἀσκητῶν πρὸς τοὺς ἐγκρίτους γέροντες. Κι' αὐτοί, ἂν δὲν εἶχαν ἰδιαίτερο λόγο σιωπῆς, ἔλεγαν.

Αὐτοὶ οἱ λόγοι ἔμεναν ζωντανοὶ στὴ μνήμη τῶν ἀκροατῶν καὶ μεταβιβάζονται ἀπὸ γενεὰ σὲ γενεὰ προφορικά. Εἶναι εὐλόγο ὅτι δὲν ἄργησαν νὰ καταστρωθοῦν καὶ σὲ γραφῆ. Πολλὲς προσωπικότητες μεγάλων ἡγετῶν τῆς ἐρήμου ἐζωγραφήθησαν ἀπὸ ἱκανοὺς συγγραφεῖς, πού ἐγνώριζαν τὰ πράγματα ἀπὸ προσωπικὴ ἐπαφή, ὅπως εἶναι ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Παλλάδιος, ὁ Κασσιανός, ὁ Ἰωάννης Μόσχος, οἱ ὁποῖοι διετήρησαν καὶ πλῆθος ἀποφθεγμάτων τους. Αὐτοὶ φυσικὰ ἔδωσαν τὸν ἰδικό τους χρωματισμὸ σ' αὐτά.

Ἀντιθέτως οἱ συλλογὲς πού διατηροῦν τέτοιους λόγους ἀνω- νύμους χαρακτηρίζονται γιὰ τὴν ἀντικειμενικότητα καὶ τὴν εὐρύτητά τους. Τοὺς παρουσιάζουν στὴ φυσικῆ, ἄτεχνη, ἀ- πέριττη καὶ δροσερὴ μορφῆ τους καὶ προσφέρουν μία ἐξόχως ζωντανὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς στὴν ἔρημο κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶ- νες τοῦ μοναχικοῦ βίου. Τὰ Ἀποφθέγματα Γερόντων εἶναι ἡ κυριώτερη ἀπὸ αὐτὲς τὶς συλλογὲς.

Η ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

Στὴ χειρόγραφη παράδοση ἡ συλλογὴ φέρεται μὲ ποικίλους τί- τλους: Ἀποφθέγματα γερόντων, Βίβλος ἀγίων γερόντων ὁ λεγόμενος Παράδεισος, Βίβλος περιέχουσα ἀποφθέγματα διηγήσεις τε καὶ πράξεις ἀγίων καὶ μεγάλων γερόντων, Λειμωνάριον μέγα. Περιέχει λόγους πού ἐκφέρθησαν ἀπὸ ἀναχωρητὰς οἱ ὁποῖοι ἤρμασαν τοὺς δύο πρώτους αἰῶνες τοῦ μοναχικοῦ βίου στὴν Αἴγυπτο ἢ κα-

τορθώματά τους. Ἀργότερα προστέθηκαν καὶ ἄλλα τεμάχια ἔξω ἀπὸ τὸ χρόνο καὶ τὸ χῶρο αὐτό. Ἔτσι τὸ ἔργο ἐπῆρε καὶ τὰ ὀνόματα Γεροντικὸν καὶ Πατερικὸν.

Πολύμορφη παρουσιάζεται ἡ συλλογὴ στῆ σημερινή της κατάστασι.

1. Πρώτη εἶναι ἡ ἀλφαβητικὴ παραλλαγή πού φέρει κατ' ἔξοχὴ τὸν τίτλο Ἀποφθέγματα Γερόντων. Ἔχει ἐκδοθῆ στὸ ἑλληνικὸ πρωτότυπο ἀπὸ τὸν J. Cotelier¹, τοῦ ὁποίου τὸ κείμενο ἀνατυπώθηκε ἀπαράλλακτο στὴν PG τοῦ Migne². Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ εἶναι ἀνεπαρκής, διότι ἐστηρίχθηκε μόνον σὲ ἓνα χειρόγραφο, τὸν παλαιὸ Reg. 2466 μὲ περιστατικὰς παραλλαγὰς στὸ περιθώριον ἀπὸ τὸν Reg. 2615. Τὰ χειρόγραφα αὐτὰ περιεῖχαν μόνον τὸ ἀλφαβητικὸ κείμενον σὲ 950 περίπου ἀποφθέγματα. Μεταξὺ τῶν ἄλλων κωδίκων πρὸς περιέχουν τὸ ἔργο ἀξιωμαθόνενοι, εἶναι οἱ Coisl. 126, Berol. Phill. 1624 καὶ Mosqu. Synod. 351, στοὺς ὁποίους ἀπαντῶνται καὶ μερικὰ ἀκόμη ἐπὶ πλέον ἀποφθέγματα, ὥστε μὲ ὅλες τὶς προσθετικὰς τὸ σύνολόν τους νὰ ἀνέρχεται σὲ 1000 περίπου.

2. Ἡ παραλλαγή τῶν ἀνωνύμων. Οἱ κώδικες Coisl. 126 καὶ Berol. Phill. 1624 μετὰ τὴν ἀλφαβητικὴν περιέχουν καὶ μία συλλογὴ ἀνωνύμων ἀποφθεγμάτων μὲ κάποια ταξινόμησι, ἀλλ' ἀτελῆ. Τὸ σύνολόν τους ἀνέρχεται σὲ 880 περίπου, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὁ Nau ἐξέδωσε τὰ μισὰ μὲ βάσι τὸν πρῶτον ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς κώδικες³.

3. Ὁ Φώτιος⁴ γνωρίζει μία συστηματικὴν παραλλαγὴ τῆς συλλογῆς διηρημένην σὲ 22 κεφάλαια, πρὸς σώζεται ἀκόμη στὸ πρωτότυπον⁵, ἀλλὰ δὲν ἔχει ἐκδοθῆ. Ἀντίθετα ἔχει ἐκδοθῆ ἡ λατινικὴ τῆς μετάφρασις φιλοτεχνημένη τὸν 6ο αἰῶνα ἀπὸ τὸ διάκονο Πελάγιον καὶ τὸν ὑποδιάκονο Ἰωάννην, προφανῶς τοὺς ἀργότερα πάπες Πελάγιον Α' (555—560) καὶ Ἰωάννην Γ' (560—

1. Ecclesiae Graecae monumenta I, 338-712.

2. PG 65, 71-440.

3. F. Nau, Rev. d' Or. Chrét. 1907-1912.

4. Μυριόβιβλος 198.

5. Κώδ. Ἀθηνῶν 2094. Mosq. Synod 342. 344. 345 κ.ά.

573), σέ 22 επίσης κεφάλαια. Τὰ κεφάλαια συμπίπτουν με τὴν περιγραφὴ τοῦ Φωτίου βασικά με τὶς ἑξῆς διαφορές. Οὐσιαστικὰ τὰ κεφάλαια τῆς μεταφράσεως εἶναι μόνο 22, διότι τὸ τελευταῖο κεφάλαιο τῆς μεταφράσεως τοῦ Πελαγίου (18) καὶ τὸ πρῶτο τῆς μεταφράσεως τοῦ Ἰωάννη(1) εἶναι τὸ ἴδιο. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τὴν περιγραφὴ τοῦ Φωτίου ἔχει παραλειφθῆ, προφανῶς σὲ μεταγενέστερη ἀντιγραφὴ, ἡ μνεία τοῦ κ. 3, ἐνῶ τὰ κ. 21 καὶ 22 ἀποτελοῦν μεταγενέστερες προσθῆκες στὴν ἀρχικὴ μορφή τῆς παραλλαγῆς. Ἔτσι τὰ κκ. 1—20 τοῦ Φωτίου συμπίπτουν με τὰ κκ. 1—18 τοῦ Πελαγίου καὶ 2—4 τοῦ Ἰωάννη. Ἀπὸ τὰ 950 ἀποφθέγματα τοῦ ἐκδομένου ἀλφαβητικοῦ στή συστηματικὴ κατὰ θέματα παραλλαγὴ περιλαμβάνονται 420, ἀλλὰ ἀπαντιῶνται καὶ 37 πού δὲκ ἐμφανίζονται ἐκεῖ. Ἀπὸ τῆ συλλογῆ τῶν ἀνωνύμων περιλαμβάνονται σ' αὐτὴν 270. Στὴ μετάφρασι φέρουν τὸν τίτλο *Verba Seniorum* καὶ ἔχουν ἐκδοθῆ ἀπὸ τὸν Rosweyde, ὁ ὁποῖος ἐπίσης ἐξέδωσε καὶ δύο μικρότερες συλλογές σὲ ἀρχαία λατινικὴ μετάφρασι.

Ἡ παραλλαγὴ σώζεται ἐπίσης σὲ συριακὴ καὶ ἀρμενικὴ μετάφρασι, ἀποσπασματικὰ δὲ καὶ σὲ κοπτικὴ.

4. Βύρεια παραλλαγὴ. Εἶναι ἔργο τοῦ Παύλου Εὐεργετηνοῦ, πού ἔζησε τὸν 11ο αἰῶνα, με τὸν τίτλο «Συναγωγὴ τῶν θεοφθόγων ρημάτων καὶ διδασκαλιῶν τῶν θεοφόρων ἁγίων πατέρων». Ὁ Παῦλος προσθέτοντας ὑλικὸ ἀπὸ μεταγενεστέρους γέροντες ἀδιακρίτως τόπου, ἐπήρξησε σοβαρὰ τὸ κείμενο τὸ ὁποῖο ἐταξινόμησε με προσοχὴ σὲ 4 βιβλία ἀπὸ 50 κεφάλαια τὸ καθένα. Στὰ ἐπι μέρους κεφάλαια μάλιστα εἰσήγαγε καὶ ἀλφαβητικὴ ταξινόμησι.

6. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ 37 εὐρίσκονται σὲ ἄλλους κώδικες τοῦ ἀλφαβητικοῦ.

7. *Vitae Patrum V* καὶ *V*, ἀνατοπωμένα στήν PL 73, 855-1024. Οἱ μικρὲς *Vitae Patrum III*, PG 73, 739-810. *Vitae Patrum VII* PG 73, 1025-1062.

8. Ἐκδοσις Νικοδήμου Ἀγιορείτου, Βενετία 1783 καὶ μεταγενέστερες ἀνατυπώσεις.

5. Νεώτερες δευτερεύουσες παραλλαγές προήλθαν από τις παραπάνω δύο βασικές, τήν αλφαθητική και τή συστηματική, αλλά δέν είναι πλήρεις, ὅσο κι' ἂν ἐπιδιώκουν πληρότητα. Σέ μεταγενέστερα χρόνια κάθε μοναστήρι ἐφιλοτιμόταν νά ἔχη τήν ἰδική του συλλογή και ὁ πολλαπλασιασμός ἦταν ἀναπόφευκτος. Ἔτσι ἔχομε πλῆθος γεροντικῶν και πατερικῶν.

ΟΙ ΓΕΡΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΕΡΗΜΟΥ

Τὰ ἀποφθέγματα τῆς ἑλληνικῆς αλφαθητικῆς παραλλαγῆς προέρχονται βασικά ἀπό γέροντες πού ἔζησαν στή Σκῆτι. Οἱ περισσότεροι ἦσαν χωρικοὶ τῆς Αἰγύπτου, κοπτικῆς φυσικά προελεύσεως και ἄμοιροι κοσμικῆς μορφώσεως. Χαρακτηρίζοντα ρητῶς ὡς «ἀγροῖκοι» και ἀπαιδευτοί. Ἄλλ' εἶχαν τήν παιδεία τῆς ἡθικῆς ἀσκήσεως, ὅπως θά ἰδοῦμε σέ ἄλλα σημεῖα τῆς εἰσαγωγῆς. Ὁ Ἀρσένιος, βυζαντινὸς ἀξιωματοῦχος εὐρείας μορφώσεως, ἐρώτησε κάποτε ἓνα Αἰγύπτιο γέροντα γιά θέμα τοῦ λογισμοῦ του και, ὅταν κάποιος ἀπό τοὺς παρισταμένους ἀπόρρεσε, «πῶς τοσαύτην παιδευσιν ρωμαϊκὴν και ἑλληνικὴν ἐπιστάμενος, τοῦτον τὸν ἀγροῖκον περὶ τῶν σῶν λογισμῶν ἐρωτᾷς;», ἀπάντησε· «Τὴν μὲν ρωμαϊκὴν και ἑλληνικὴν ἐπίσταμαι παιδευσιν, τὴν δὲ ἀλφάθητον τοῦ ἀγροῖκου τούτου οὕτω μεμάθηκα»⁹.

Βέβαια ἡ ἑλληνικὴ παιδεία εἶχε διεισδύσει και στήν ὑπαιθρο, ἂν ὄχι μεθοδικά, τουλάχιστο ἐμπειρικά. Στὴ χειρότερη περίπτωσι οἱ ἐρημίτες ἐκεῖνοι, πού ἦσαν ἄλλωστε ἀναγκασμένοι νά ἀνοίγουν κυρίως ἑλληνικά βιβλία, ἀφοῦ οἱ μεταφράσεις στήν κοπτικὴ δέν ἦσαν ἀκόμη ἀρκετές, εἶχαν κάποια γνῶσι τῆς ἑλληνικῆς. Ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἀββάς Ποιμὴν δέν ἐγνώριζε ἑλληνικά. Κάποτε ὁμοίως πού ἀπουσίαζε διερμηνεὺς ὠμίλησε στήν ἑλληνικὴ μὲ ἀνεσι¹⁰, πράγμα πού σημαίνει ὅτι, ἐγνώριζε ἀλλ' ἦταν διστακτικὸς στή χρῆσι ἀπὸ φόβο βαρβαρισμῶν. Πάντως παρὰ τὴν παρουσία

9. Ἀρσενίου 6.

10. Ποιμένος 183.

στοιχείων τῆς ἑλληνικῆς σκέψεως, καὶ ἰδίως τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας στὰ ἀποφθέγματα τους, μποροῦμε γενικὰ νὰ εἰποῦμε ὅτι ὅλοι σχεδὸν δὲν εἶχαν ἀκολουθήσει συστηματικὲς σπουδές.

Ἡ ἔρημος ὁμως ἦταν σχολεῖο, σχεδὸν καὶ τυπικῶς ἀκόμη. Ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς¹¹ εἶχε δώδεκα μαθητὰς καὶ ἄλλους τόσους ὁ Ποιμὴν. Ὅλοι οἱ νέοι ἀσκηταὶ ποὺ ἔρχονταν νὰ προσκολληθοῦν στοὺς παλαιοὺς ἐλέγονταν μαθηταί, ἐκτὸς ἂν ἦσαν μεγάλοι στὴν ἡλικία, ὅποτε ἐλέγονταν ἑταῖροι. Εὐρίσκομε μία μεταφορὰ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος τοῦ ἑλληνικοῦ κόσμου ἀπὸ τὴν ἐγκόσμια κοινωνία στὴν ἔρημο, καὶ συγχρόνως μετάπλασί του, διότι ἐδῶ ἀπομακρύνεται ἡ ἐπιδίωξις τῶν γνώσεων καὶ παραμένει ὡς μοναδικὸς σκοπὸς ἡ ἀρετή.

Οἱ γέροντες ἦσαν πρόθυμοι ν' ἀπαντήσουν στὶς ἐρωτήσεις ποὺ τοὺς ἀπευθύνονταν ἢ νὰ κινήσουν πρῶτοι αὐτοὶ τὸ λόγο, ἐκτὸς ἂν ἔβλεπαν ὅτι ὁ λόγος τους δὲν ἦταν εὐπρόσδεκτος. Ἐπῆρχαν περιπτώσεις ποὺ ἀπέφευγαν τὴν ὁμιλία. Κάποτε ἦλθαν κοσμικοὶ νὰ ἰδοῦν τὸ Σισώη, τοῦ εἶπαν πολλά, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ὠμίλησε καθόλου¹² καὶ προφανῶς εἶχε τὸ λόγο του γι' αὐτό. Ἀλλὰ ὁ κανὼν ἦταν νὰ διδάσκουν. Δὲν ἔγραφαν, διότι δὲν αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη γι' αὐτὸ καὶ οἱ περισσότεροι δὲν εἶχαν τὶς ἱκανότητες γι' αὐτό. Τὸ φυσικὸ ἦταν νὰ γράφουν στὴν ἑλληνικὴ καὶ ἡ γνώσις τῆς ἑλληνικῆς ἦταν σ' αὐτοὺς ἀνεπαρκής. Ἡ αὐθεντία τους ἦταν ἀνεγνωρισμένη γενικῶς· μαζὶ μὲ τοὺς ἀπλοῖκούς ἀνθρώπους ἔρχονται καὶ ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἄρχοντες νὰ ζητήσουν τὸ λόγο τους καὶ αὐτοὶ εἶχαν ἐπίγνωσι τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου τους. Ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ποὺ διακρίνονταν γιὰ τὴν ταπεινότητά του, ὁμιλεῖ μὲ τρόπο ἐντυπωσιακόν. Ἐχει γραφῆ, λέγει, ὅτι ὅσα εἶδαν οἱ ὀφθαλμοί σου, αὐτὰ νὰ ἐπιβεβαιώνης¹³, «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι, ἐὰν μὴ ψιλαφήσητε ταῖς χερσὶν ὑμῶν, μὴ μαρτυρήσητε»¹⁴. Οἱ πατέρες τῆς ἔρημου, χωρὶς νὰ προδίδουν τὸ πνεῦμα τοῦ εὐαγγελίου, στηρι-

11. Σιλουανοῦ 1.

12. Σισώη 21.

13. Παροιμ. 25, 8.

14. Ποιμένος 114.

ζόμενοι στην πνευματική τους εμπειρία, προσφέρουν κάτι νέο, τουλάχιστά ἐν σχέσει με τὸ νόμο τῆς Π. Διαθήκης· «ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν».

Τὸ σύνολο τῶν γερόντων, τῶν ὁποίων ἀποφθέγματα περιέχονται στη συλλογή ἀνέρχεται σὲ 132 (ἀνεξαρτήτως τῶν παρατηρήσεων τοῦ θὰ ἐπιφέρομε παρακάτω) καὶ ὅλοι ἀνήκουν στὸν 4ο αἰῶνα καὶ στὰ πρῶτα ἡμῖου τοῦ 5ου. Περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς μισοὺς ἦσαν Σκητεῶτες. Ἡ Σκήτη εἶναι μία περιφέρεια πὺ καταλαμβάνει μεγάλο μέρος τῆς Κάτω Αἰγύπτου· στὰ δυτικὰ τοῦ Δέλτα τοῦ Νείλου πρὸς τὴν Αἰδύη. Ἀρχίζει 70 χιλιόμετρα νοτίως τῆς Μαρσώτιδος λίμνης, πὺ ἐγγίζει τὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ φθάνει κοντὰ στὴν πόλι τοῦ Δέλτα Τερενοῦθι. Περιλαμβάνει ἔξι μικρότερες περιοχές: α) τὴν καθ' αὐτὸ ἔρημο τῆς Σκήτεως ἢ Πανέρημο, β) τὰ Κελλία, γ) τὸ ὄρος τῆς Νιτροίας, δ) τὸ ὄρος τῆς Φέρμης, ε) τὸ ὄρος τῆς Πέτρας, στ) τὸ ἔλος πὺ θὰ τὸ ὀνομάζωμε ὄσασι.

Ἀπὸ τὰ χρόνια τῆς θεμελιώσεως τοῦ μοναχισμοῦ τῆς Σκήτεως ἕως τὸ τέλος τῆς ἐποχῆς πὺ καλύπτουν τὰ Ἀποφθέγματα ἔμπούμε νὰ ὑπολογίσωμε τέσσαρις γενεές ἀσκητῶν, εἰς γενεές τοῦ 320, τοῦ 350, τοῦ 380, τοῦ 410. Θεμελιωτῆς τοῦ ἐκεῖ μοναχισμοῦ εἶναι ὁ Ἀμμούν πὺ ἐγκαταστάθηκε στὸ ὄρος τῆς Νιτροίας καὶ ἦταν σύγχρονος τοῦ μεγάλου Ἀντωνίου τὸν ὁποῖο συναναστρεφόντων σὲ διδομένους εὐκαιρίες. Ἄν τὰ μετὰ τὸ ὄνομά του ἀποφθέγματ'α εἶναι ὀλίγα, μόνο 3, τοῦτο ὀφείλεται πιθανῶς στὴν παράλειψι τῶν μαθητῶν του νὰ τὰ καταγράψουν ἑνωρῖς καὶ στὴ σύγχυσι τοῦ ὀνόματός του μετὰ ἄλλα συγγενῆ. Ἴσως μερικὰ ἐπὶ τὰ ἀποφθέγματα ἄλλων προσώπων, πὺ τὰ ὀνόματά τους ἔχουν στὴν ἀρχὴ Ἀμμών, νὰ εἶναι ἰδικὰ του. Περισσότερα ἀποφθέγματα φέρονται μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀμμωνᾶ (10) πὺ εἶχε ἐπίσης σχέσεις μετὰ τὸν Ἀντώνιο. Δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀποδώσωμε σὲ ἄλλο πρόσωπο τὰ ὑπ' ἀριθμὸν 7, 8 καὶ 10, ἐπειδὴ ὁ πάτριώας τους Ἀμμωνᾶς φέρεται ὡς ἐπίσκοπος ἀρκετοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδδάδες αὐτοῦς ἔγιναν ἐπίσκοποι. Ἄλλος Ἀμμωνᾶς παρουσιάζεται ἀργότερα,

στην εποχή του νεωτέρου Ποιμένου. Με τον Ἀμμούν και τον Ἀντώνιο συναναστρέφεται ἕνας ἀββᾶς Ποιμὴν¹⁵ ὁ ὁποῖος δὲν μπορεῖ νὰ ταυτισθῆ χρονικῶς με τὸν νεώτερο μεγάλο Ποιμένα. Εἶναι πολὺ εὐλόγο νὰ υποθέσουμε ὅτι μερικὰ ἀπὸ τὰ πολλὰ λόγια ἐκείνου ἀνήκουν σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν ἀββᾶ. Σύγχρονος και φίλος τοῦ Ἀντωνίου ἦταν ἐπίσης ὁ Σισώης, ὁ ὁποῖος μετὰ τὸ θάνατό του ἐγκαταστάθηκε στὸ ὄρος του, ἀπὸ ὅπου ἀργότερα ἐφυγε γιὰ τὸ ὄρος τῆς Θηβαίδος¹⁶. Τὰ ἀποφθέγματα με τὸ ὄνομα Σισώης προέρχονται ἀπὸ δύο ἄνδρες με τὸ ὄνομα αὐτό, τὸν ἕνα τῆς πρώτης γενεᾶς πὺ ἀναφέρουμε ἐδῶ και τὸν ἄλλο τῆς τρίτης γενεᾶς, ἀλλὰ φυσικὰ εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ τὰ ξεχωρίσουμε με ἀκρίβεια. Γνωστὸς τοῦ πρώτου Σισώη εἶναι ὁ Πιστός, τοῦ ὁποῖου περισώζεται ἕνα λόγοιο.

Στὴν ἴδια γενεᾶ ἀνήκει ὁ Ὄρο, ὁ ὁποῖος φέρεται με τὸν ἀξιόλογο ἀριθμὸ τῶν 15 λογίων. Στὸ μεταίχμιο μεταξὺ αὐτῆς και τῆς ἐπομένης γενεᾶς εὐρίσκεται ὁ Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, μεγάλη προσωπικότης πὺ ἀσκήτεψε κυρίως στὴν Πανέρημο και ἀναγνωρίζοταν ὡς ἡγέτης τῶν ἀναχωρητῶν τῆς περιοχῆς γιὰ πολλές δεκαετίες ἕως τὸ θάνατό του πὺ συνέβηκε γύρω στὰ 385. Ὁ Παλλάδιος και ὁ Ρουφῖνος¹⁷ ἔχουν ἐντάξει γι' αὐτὸν ἀξιόλογα σημειώματα, στὰ ἔργα τους και οἱ μαθηταὶ του ἐφρόντισαν νὰ διατηρήσουν ἀρκετὸ πλῆθος λογίων του (41). Στὸ Μακάριο αὐτὸν ἀποδίδονται οἱ 50 πνευματικὲς ὁμιλίες. Ὁ Φῆλιξ (1) δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ Μακάριο με ἐκλατινισμένο τὸ ὄνομα.

Στὴ γενεᾶ τοῦ 350 διακρίνεται ἰδιαίτερος ὁ Παμβῶ με 14 λόγια στὴ συλλογή. Ὁ μέγας Ἀθανάσιος τὸν ἐκτιμοῦσε πολὺ και τὸν προσκάλεσε στὴν Ἀλεξάνδρεια, ἐνῶ ὁ Θεόφιλος τὸν ἐπισκέφθηκε ὁ ἴδιος. Ὁ Ρουφῖνος τὸν τοποθετεῖ δίπλα σιτὺς δύο Μακαρίους¹⁸. Σύγχρονός του ἦταν ὁ Πίωρ (3), πὺ ἀναφέρεται στὴ

15. Ἀμμούν 2. Ἀντωνίου 4.

16. Σισώη 48.

17. Λαυσαϊκὴ Ἱστορία 17. Historia Monachorum 28.

18. Historia Eccl. 2, 4, 8

Λαυσαϊκή¹⁹. Σὲ μιὰ ομάδα γερόντων πὺ συζητοῦν μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Παμβῶ²⁰ παρουσιάζεται καὶ ἓνας Ἡσαίας, ἀλλὰ τὰ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ λόγια τῆς συλλογῆς φαίνεται ὅτι ἀνήκουν σ' ἓνα ἄλλον ὁμώνυμο τῆς τετάρτης γενεᾶς. Ὁ Ἰσίδωρος, πρεσβύτερος τῆς Σκήτεως, λεγόμενος ἄλλου πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας, ἔπαιξε καθοδηγητικὸ ρόλο μεταξὺ τῶν ἀσκητῶν γιὰ τὸν ὁποῖο ἔγινε διάσημος (λόγια 9). Ἀκόμη περισσότερα λόγια (29) διατηροῦνται τοῦ Θεοδώρου τῆς Φέρμης, πὺ προφανῶς ταυτίζεται μὲ τὸ Σκητεώτη πὺ ἀναφέρει ὁ Κασσιανός²¹. Σύγχρονοί του ἦσαν ὁ Κρόνιος (λόγια 5) καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Εὐνοῦχος, μὲ 2 λόγια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο ἀπουσιάζει ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες μεταφράσεις καὶ τὸ δεύτερο ἀπουσιάζει ἀπὸ τὶς λατινικὲς ἐνῶ ἀπὸ τῆ συριακῆ ἀποδίδεται στὸν Ἀντώνιο, ἀπὸ τὸν ὁποῖο καὶ ἐκφέρεται ἄλλωστε. Ἄλλα 4 λόγια ἐκδιδόμενα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ ἀνήκουν στὸν Ἰωάννη Κίλικα. Τὸ Βησσαρίωνα, ἂν καὶ ἔζησε ἕως τὰ τέλη περίπου τῆς βασιλείας τοῦ Θεοδοσίου Α' (λόγια 12), πρέπει νὰ τὸν τοποθετήσωμε σ' αὐτὴ τῆ γενεᾶ, ἀφοῦ μάλιστα συζητεῖ μὲ τὸν Παμβῶ. Τοῦ μαθητοῦ του Δουλαῖ ἀπαντοῦν 2 λόγια πὺ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες μεταφράσεις, τὸ δεύτερο μάλιστα ταυτίζεται μὲ τὸ Εὐαγγεῖον 2.

Στὴν τρίτη γενεά, τοῦ 380, πὺ συμπίπτει μὲ τὴν ἀρχιερατεία τοῦ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας, ἐνῶ οἱ δύο προηγούμενες ἐκάλυπταν τὴν μακρὰ ἀρχιερατεία τοῦ Ἀθανασίου, ἡ ἐκπροσώπησις εἶναι πλουσιώτερη. Ὁ κύκλος τοῦ Ποιμένος θεωρεῖ ὡς κύριον ἐκφραστὴ τῆς τὸν Μωϋσῆ. «Ἀπὸ τρίτης γενεᾶς τῆς Σκήτεως καὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως οὐκ ἦλθον ἔτι οἱ ἀδελφοὶ εἰς προκοπήν»²². Ἦταν αἰθίοψ, πρῶην λησιτῆς, ὅπως συνάγεται ἀπὸ τὴ Λαυσαϊκή²³ καὶ ἀπὸ μερικὰ λόγια του, τῶν ὁποίων τὸ σύνολο ἀνέρχεται σὲ 18.

19. Λαυσαϊκὴ Ἱστορία 10.

20. Παμβῶ 11 κατὰ τὸ χειρόγρ. τοῦ Βερολίνου.

21. Collationes 6.

22. Ποιμένος 166.

23. Λαυσαϊκὴ Ἱστορία 19.

Ὁ Παφνούτιος, πού φέρεται μὲ τὸ ἐπώνυμο Κεφαλᾶς²⁴, διαδέχθηκε στὸ πρεσβυτέριο τῆς Σκήτεως τὸν Ἰσίδωρο. Μαθητῆς τοῦ Μακαρίου καὶ μεγάλης ἀκτινοβολίας ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ὀλίγα σχετικῶς λόγια(5). Τὸν Ἰσίδωρο συναναστράφηκε στὴ Σκήτι καὶ ὁ Καρίων(2), τοῦ ὁποῖου ὁ υἱὸς Ζαχαρίας ὑπῆρξε μαθητῆς καὶ ἀπέθανε νέος(5).

Ὁ Ἰσαάκ, πρεσβύτερος τῶν Κελλίων, ἦταν μαθητῆς τοῦ Θεοδώρου Φέρμης καὶ τοῦ Κρονίου (λόγια 12). Συγκάτοικός του ἦταν κάποιος Ἀβραάμ, ἴσως ὁ ἐκπροσωπούμενος στὴ συλλογῆ(3) καὶ συνδεόμενος μὲ τὸν Ἄρη(1). Διαπρεπῆς ἀσκητῆς τῆς περιόδου αὐτῆς ἦταν ὁ Ἀγάθων, γύρω ἀπὸ τὸν ὁποῖο κινουῦνται πολλὲς ἄλλες ἀσκητικὲς προσσωπικότητες (λόγια 30). Ὁ Λώτ(2), ἂν καὶ ἔζησε κυρίως στὸν Ἀρσενοῖτη, σχετίζεται μὲ τὸν Ἀγάθωνα, καθὼς καὶ μὲ τὸν Ἀρσένιο. Μαθητῆς τοῦ Ἀγάθωνος φέρεται ὁ Ἡλίας(8). Στὸ λόγιο 8 ἀποκαλεῖται ἡσυχαστῆς καὶ φέρεται νὰ ζῆ στὸ σπήλαιο τοῦ ἀβδᾶ Σάβα, ἐνῶ σὲ ἄλλα καλεῖται «ὁ τῆς διακονίας». Πρόκειται βεβαίως γιὰ δύο διαφορετικὰ πρόσωπα. Πάντως στὴ συριακὴ μετάφρασι ἀπαντοῦν μόνο τρεῖς λόγια του, στὴ μεγάλη λατινικὴ δύο καὶ στὴ μικρὴ ἓνα. Παλαιότερος ἀπὸ τὸν Ἀγάθωνα ἦταν ὁ φίλος του Ἀλώνιος(4). Δύο ἀπὸ τοὺς ὀλιγώτερο γνωστοὺς γέροντες τῆς περιόδου, ὁ Σεραπίων(4) καὶ ὁ Σερῆνος(2) πρέπει νὰ ταυτισθοῦν μὲ τοὺς ὁμωνύμους τοὺς στὶς συζητήσεις τοῦ Κασσιανοῦ²⁵. Στενῶς συνδεδεμένοι μεταξὺ τους καὶ μὲ τὸ Βετίμιο ἦσαν ὁ Ἀμμώης (5) καὶ ὁ Ἀχιλλᾶς(6).

Ὁ ἑλληνορρωμαῖος εὐγενὴς Ἀρσένιος ἦλθε στὴ Σκήτι σὲ ὄριμη ἡλικία, ἀφοῦ εἶχε ἤδη διατελέσει διδάσκαλος τῶν υἱῶν τοῦ Θεοδοσίου Α΄ Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου. Κατὰ τὸ λόγιο 21, ὅταν ἐρημώθηκε ἡ Σκήτις, ἐβγῆκε κλαίοντας καὶ ἔλεγε, «ἀπώλεσεν ὁ κόσμος τὴν Ρώμην καὶ οἱ μοναχοὶ τὴν Σκήτιν». Τοῦτο πρέπει νὰ συνέβηκε μετὰ τὴν λεηλάτησι τῆς Ρώμης ἀπὸ τοὺς Βησιγότθους

24. Κασσιανοῦ, *Collationes* 3, 1, 3.

25. *Collationes* 18, 11. *Collationes* 7 καὶ 8.

τὸ 410. Ἐπειτα ἔζησε ἄλλα 15 ἔτη κοντὰ στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ στὴν Πέτρα τῆς Τρώης. Ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ 44 λόγια. Ὁ Ρωμαῖος(2) εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τὸν Ἀρσένιο.

Ὁ δεύτερος Σισώης ἔζησε στὴν Πέτρα, σύμφωνα μὲ τὰ λόγια 23 καὶ 26· ἦταν λοιπὸν Σκητεώτης κι' εὐρισκόταν σ' ἐπαφὴ μὲ τὸν Ποιμένα τὸ μεγάλο, ἂν καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ ἦταν μικρότερός του. Τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ 52 ἀποφθέγματα μὲ τὸ ὄνομα Σισώη εἶναι ἰδικά του. Ὁ Τιθῶης(=Σισώης) μπορεῖ νὰ ταυτίζεται μὲ αὐτόν(7), ὅποτε ὁ ἀριθμὸς τῶν λογίων του αὐξάνει σημαντικὰ καὶ τὸν φέρει ὅπωςδήποτε δεῦτερο μετὰ τὸν Ποιμένα. Ὁλίγο παλαιότερος ἀπὸ τὸν Ποιμένα ἦταν ὁ Κόπρις(2). Στὴν τετάρτη γενεά, τοῦ 410, μεγάλη προσωπικότης ὑπῆρξε ὁ Ἰωάννης Κολοβὸς (λόγια 40), μαθητῆς τοῦ Ἀμμῶη, τοῦ ὁποῖου μαθητῆς ἦταν ἐπίσης ὁ Ἰωάννης ὁ Θηβαῖος(1).

Σύγχρονος μὲ τοὺς Ἀχχιλᾶ καὶ Ἀμμῶη φέρεται ἓνας Ἡσαίας²⁶, ὁ ὁποῖος ὅμως προφανῶς ἦταν νεώτερος ἀπὸ αὐτοὺς στὰ χρόνια καὶ σύγχρονος τοῦ Ποιμένου. Σ' αὐτὸν ἀνήκουν τὰ ἀποφθέγματα τῆς συλλογῆς(11) καὶ ὄχι στὸν παλαιὸ Ἡσαῖα πού εἶδαμε προηγουμένως οὔτε στὸν νεώτερο πού ἤρμασε στὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ 5ου αἰῶνος. Βέβαια ἡ παράδοσίς τους εἶναι ἐπισημῆς, διότι ἡ συριακὴ διατηρεῖ μόνο δύο ἀπὸ αὐτά, ἡ μεγάλη λατινικὴ ἓνα καὶ ἡ μικρὴ λατινικὴ κανένα.

Ὁ φαρανίτης Δανιήλ (λόγια 8) ἦταν πιστὸς μαθητῆς τοῦ Ἀρσενίου κι' ἐκληρονόμησε ἀπὸ αὐτὸν τὸ δερμάτινο χιτῶνα, τὸ ὑποκάμισο καὶ τὰ σανδάλια. Ἐνας Εὐδαίμων ὁμιλεῖ γιὰ τὸν Παφνούτιο ὡς πατέρα τῆς Σκήτεως, ἀλλὰ τὸ μοναδικό του λόγιο ἀπὸ τὶς λατινικὲς μὲν μεταφράσεις ἀπουσιάζει, ἀπὸ τὴ συριακὴ δὲ ἀποδίδεται σ' ἓνα Ἀμμωνα (εὐδ-αμων, αμμων).

Τὴν μεγαλύτερη συμμετοχὴ στὴ συλλογὴ ἔχει ὁ Ποιμὴν μὲ 167 ἀποφθέγματα, πρῶγμα πού φανερώνει καὶ τὴ δραστηριότητα τῶν μαθητῶν του στὴ συγκροτήσί της. Ἦλθε στὴ Σκήτι μαζί μὲ τοὺς

26. Ἀμμῶη 2. Ἀχιλλᾶ 3.

ἔξι ἀδελφούς του γύρω στό 405 καί μετὰ τήν καταστροφή της ἐγκαταστάθηκε στή Μέση Αἴγυπτο. Ὅπως εἶδαμε, ὁ Ποιμήν πού εἶχε συναναστροφή μέ τόν Ἀμμούν καί τόν Ἀνιώνιο εἶναι διαφορετικό πρόσωπο. Ὁ ἀδελφός του Ἀνούβ, μεγαλύτερος στήν ἡλικία καί γι' αὐτό ἡγέτης τῆς ομάδος στά πρῶτα χρόνια, ἐκπροσωπεῖται μέ 2 λόγια. Στόν εὐρύτερο κύκλο του ἀνήκαν ὁ Σαρματᾶς(4) καί ὁ Διόσκουρος(3).

Ἐπάρχει μιᾶ σειρά ἄλλων γερόντων, ὄχι διασήμων, πού δέν γνωρίζουμε τὸ χρόνο τῆς ἀκμῆς τους, ἀλλά εἴτε ἔχομε γνῶσι ὅτι ἔζησαν στή Σκῆτι εἴτε, ἂν καί δέν γνωρίζουμε ποῦ ἔζησαν, συμπεραίνομε ὅτι ἔχουν σχέσι μέ αὐτή, ἀφοῦ ἀλλιῶς ἡ ἀσημότης τους δέν δικαιολογεῖ τὴ συμπερίληψι τῶν λογίων τους σ' αὐτὴ τὴ συλλογή. Εἶναι οἱ παρακάτω. Ἀπολλῶ πού ἔζησε στά Κελλία(3), Ἰσαὰκ Θηβαῖος(2), Βενιαμὴν πού ἔζησε ἐπίσης στά Κελλία καί ἴσως ἦταν πρεσβύτερος ἐκεῖ(5), Ἐλλάδιος στά Κελλία 20 ἔτη(2), Ἰωάννης τῶν Κελλίων (2, ἀπὸ τὰ ὅποια τὸ πρῶτο ἀνήκει στόν Ἰωάννη τῶν Κελλίων καί τὸ δεύτερο στόν Ἰωάννη τῆς Θηβαΐδος), Ὀλύμπιος στά Κελλία(2), Θεόδωρος τῆς Σκῆτεως(1), Γερόντιος στήν Πέτρα(1), Ἰάκωβος τῆς διακονίας(4)²⁷, Ξανθίας(2), Παῦλος Κοσμίτης(2), Τιμόθεος ἀδελφός τοῦ Παύλου(1), Φορτᾶς(1), Μιῶς τοῦ Βελέου(3), Εὐπρέπιος(7), Ἡράκλειος(1), Παῦλος μέγας Γαλάτης(3), Ροῦφος(2), Θεωνᾶς(1), Ἰέραξ(1), Ἰσχυρίων(1), Νικῆτας(1), Πιστάμων(1), Ρωμανός(1), Σίμων(2), Σώπατρος(1), Χομαί(1).

Στὴ συλλογὴ αὐτὴ δίπλα στὶς σκητεωτικὲς προσωπικότητες εὐρίσκονται τὰ ὀνόματα διακεκριμένων ἀναχωρητῶν πού εἴτε ἔζησαν κάποτε στή Σκῆτι εἴτε ἦλθαν σὲ ἐπαφὴ μέ τοὺς διαπρεπεῖς ἡγέτες της. Στὴ σειρά αὐτὴ εὐλόγως ἔρχεται πρῶτος ὁ ἦρωσ τοῦ ἀσκητισμοῦ μέγας Ἀντώνιος μέ 35 λόγια. Καί αὐτὸς ἐπισκεπτόταν καμμιά φορὰ τὴ Σκῆτι ἀπὸ τὴν Ἑπτανομίδα καί οἱ

27. Ἐνας Ἰάκωβος ἔζησε στήν αἰγυπτιακὴ Ἀραβία κι' ἕνας στό Κλύσμα κι' ἔπειτα στή Σκῆτι. Ὁ δεύτερος εἶναι ἴσως ὁ ἴδιος μέ τὸν τῆς διακονίας.

Σκητεῶτες συχνότερα ἐπισκέπτονταν αὐτόν. Τῶν μαθητῶν τοῦ Πιτυρίωνος καὶ Παύλου Ἀπλοῦ διατηρεῖται ἀπὸ ἓνα λόγιο.

Ἀντιθέτως ὁ Παχώμιος, ἰδρυτὴς τοῦ κοινοβιακοῦ συστήματος, δὲν εὗρηκε εἴσοδο στὴ συλλογὴ, πὺν προωθεῖ τὰ ἰδεώδη τοῦ ἐρημιτισμοῦ καὶ ὄχι τοῦ κοινοβίου. Μόνο τῶν μαθητῶν τοῦ Ὁρσισίου καὶ Ψενθαΐσιου περιλαμβάνονται λόγια, δύο τοῦ πρώτου, ἓνα τοῦ δευτέρου.

Οἱ ἐγκατεστημένοι στὸ Ἐνατο, δηλαδή στὸ σημεῖο τοῦ ἐνάτου μιλίου δυτικὰ τῆς Ἀλεξανδρείας, μοναχοὶ εἶχαν γενικὰ στενὴ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Σκητεῶτες. Ἔτσι διατηροῦνται μερικὰ λόγια ἐκπροσώπων του, τοῦ Θεοδώρου(3), τοῦ Λουκίου(1) καὶ τοῦ Λογγίνου(5).

Στενὲς ἐπίσης σχέσεις μὲ τὴ Σκῆτι εἶχαν οἱ ἐγκατεστημένοι στὴν Πανεφῶ. Ὁ Ἰωσήφ τῆς Πανεφῶ ἐκπροσωπεῖται μὲ ἰκανὸ ἀριθμὸ ἀποφθεγμάτων(11), ἄλλοι μὲ ὀλιγώτερα, ὅπως ὁ Χαιρήμων(1), ὁ Νισθερῶος(5) καὶ Νισθερῶος ἐν κοινοβίῳ(2), προφανῶς τὸ ἴδιο πρόσωπο.

Ὁ Σιλουανὸς(12) κατὰ τὰ ἀποφθέγματά του εἶχε ζήσει στὸ Σινᾶ, ἐνῶ στὰ ἀποφθέγματα τοῦ μαθητοῦ του Μάρκου εὐρίσκομε μαρτυρίες γιὰ μετάβασί του ἀπὸ τὸ Σινᾶ στὴ Συρία, ἐνῶ πρωτύτερα εἶχε ζήσει στὴ Σκῆτι. Ὁ Μᾶρκος αὐτὸς(5) δὲν ἐπρόλαβε νὰ τὸν συνοδεύσῃ στὴ Συρία, διότι ἀπέθανε προῶρως, τὸν ἀκολούθησε ὁμοῦς ὁ ἐπίσης μαθητὴς του Ζήνων(8). Ἄλλος μαθητὴς του, ὁ Νετρᾶς(1), ἔγινε ἐπίσκοπος τοῦ Φαράν.

Στὸ Σινᾶ καὶ στὶς γύρω περιοχὲς του ἔζησαν ἐρημίτες πὺν εἶχαν ἐπαφὴ μὲ τὴ Σκῆτι, οἱ Ματώης(13), Μεγέθιος(4), Πέτρος Πιονίτης(4), Νίκων(1), Εὐόιος(2). Τοῦ τελευταίου τὸ πρῶτο λόγιο τμηματικῶς ἀντιστοιχεῖ μὲ τὸ Ἀβραὰμ 2, Σισῶη 26, Ποιμένος 19.

Γιὰ διαφόρους λόγους συμπεριελήφθησαν στὴ συλλογὴ, κατὰ τὴν πρώτῃ φάσι τῆς συγκροτήσεώς της, λόγια ἄλλων Αἰγυπτίων γερόντων σὲ μικρὸ ἀριθμὸ, ὅπως εἶναι ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεόφιλος(5), Παῦλος Θηβαῖος(1), Ἰωάννης μαθητὴς τοῦ Παύ-

λου(1), Ἰωάννης Πέρσης(4), Μάρκος Αἰγύπτιος(1), Μώτιος (2), Ἰωάννης ἐν κοινοβίῳ(1), Θεόδωρος Ἐλευθεροπολίτης (2, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ δεύτερο ἀνήκει σ' ἓνα Θεόδοτο καὶ σ' ἓνα ἀνώνυμο γέροντα ἀπὸ μισό), Εὐλόγιος πρεσβύτερος(1), Ἰωσήφ Θηβαῖος(1), Κῦρος Ἀλεξανδρεὺς(1), Ἀπφὺ(1), Πέτρος τῶν Δίου(1), Σάρρα(8), Εὐχάριστος κοσμικὸς(1). Ἀπὸ μακρινώτερα μέρη ἐκπροσωποῦνται ὁ Οἰκιστὴς τῆς ἐρήμου τῆς Παλαιστίνης Ἰλαρίων(1), ὁ Φιλάργιος(1), ὁ Μιλήσιος ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς Περσίδος(2).

Ὁ τελικὸς διαμορφωτὴς τῆς συλλογῆς τῶν Ἀποφθεγμάτων συμβουλευθῆκε καὶ ἄλλες συλλογές μὲ σχετικὸ ὕλικὸ πού προερχόταν ἀπὸ γέροντες ἐκτὸς τῆς Σκήτεως καὶ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐνσωμάτωσε σ' αὐτὴν ὠρισμένα ἀποφθέγματα διακεκριμένων προσώπων. Τὰ ἀποφθέγματα αὐτὰ ἀπουσιάζουν γενικῶς ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες μεταφράσεις πλὴν τῶν περιπτώσεων πού θὰ σημειώσωμε. Ἀνδρέα(1), Αἰὼ τῆς Θηβαίδος(1), Ἀμμωναθᾶ(1), Μεγάλου Βασιλείου(1), Βιαρὲ(1, τὸ ὁποῖο ἢ συριακὴ μετάφρασις ἀποδίδει στὸν Μισθερῶο καὶ ἢ ἀρμενικὴ στὸ Βησσαρίωνα), Γρηγορίου Θεολόγου (2, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ πρῶτο περιέχεται στὴ συριακὴ καὶ τὴ μεγάλη λατινικὴ), Γελασίου (6, τῶν ὁποίων τὸ πρῶτο περιέχεται σὶς λατινικὲς παραλλαγές), Ἐπιφανίου Κύπρου (17, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἓνα περιλαμβάνεται στὴ μεγάλη λατινικὴ παραλλαγή καὶ δύο στὴ μικρὴ), Ἐφραὶμ(3), Εὐαγρίου (7, ἀπὸ τὰ ὁποῖα στὴ συριακὴ περιλαμβάνεται ἓνα καὶ στὴ μεγάλη λατινικὴ ἔξι), Θεοδώρου(7), Ἰσιδώρου Πηλουσιώτη(6), Ἰσιδώρου πρεσβυτέρου, τοῦ γνωστοῦ ἀπὸ τὴν ἀντίθεσί του μὲ τὸν ἀρχιεπίσκοπο Θεόφιλο(7), Κασσιανοῦ (8, ἀπὸ τὰ ὁποῖα δύο περιλαμβάνονται στὴ συριακὴ καὶ στὴ μικρὴ λατινικὴ ἀνωνύμως, ἔξι στὴ μεγάλη λατινικὴ μαζί μὲ ἄλλα), Μακαρίου Πολιτικοῦ(3), Νείλου (10, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ ἓνα περιλαμβάνεται στὴ μεγάλη λατινικὴ), Σπυρίδωνος(2), Συγκλητικῆς(18, ἀπὸ τὰ ὁποῖα στὴ συριακὴ περιλαμβάνεται ἓνα ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰπερεχίου ὀρθῶς, στὴ μικρὴ λατινικὴ δύο ἀνωνύμως ἀλλὰ τὸ πρῶτο ὡς ἐνὸς γέροντος, στὴ

μεγάλη λατινική 15), Σαϊώ(1), Ὑπερεχίου(8, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἑξι περιλαμβάνονται στὴ λατινική καὶ τὰ δύο στὴ μικρή). Ὁ Φωκᾶς(2) ἔζησε στὴ Σκῆτι, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι μεταγενέστερος τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, τὰ ἀποφθέγματα του ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὶς ἀρχαῖες μεταφράσεις.

ΤΑ ΙΔΕΩΔΗ ΤΟΥ ΑΝΑΧΩΡΗΤΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

Τὰ ἀποφθέγματα αὐτὰ προέρχονται ἀπὸ ἀναχωρητὰς καὶ προβάλλουν τὰ ιδεώδη τοῦ ἀναχωρητικοῦ βίου. Ἄν καὶ ἀναφέρονται κάπου κάπου σ' αὐτὰ κοινόβια, ὄχι μόνο δὲν δίδεται ἐκεῖ τὸ βάρος, ἀλλὰ καὶ ρητῶς παρουσιάζεται μειωτικὰ ἢ κοινοβιακὴ ζωὴ. Ὁ ἀββάς Νισθερῶς παρουσιάζεται μὲ διπλῆ μορφή, ὡς κοινοβιάτης καὶ ὡς ἀναχωρητῆς, εἶναι δὲ σχεδὸν βέβαιο ὅτι ἀπὸ τὸ κοινόβιο ἐξῆλθε στὴν ἀναχώρησι σὰν σὲ ἀνώτερο στάδιο βίου. Εἶναι χαρακτηριστικὸ τὸ ἐπεισόδιο ἀναχωρητοῦ ποῦ ἐπισκέφθηκε διαδοχικὰ μεγάλους γέροντες, στοὺς ὁποίους ἀνέφερε τὸ λογισμό του νὰ εἰσέλθῃ σὲ κοινόβιο. Ὁ Παφνούτιος τὸν συνεβούλευσε νὰ καθίσῃ στὸ κελλί του, νὰ κἀνῃ μιὰ εὐχὴ τὸ πρωῖ, μιὰ τὸ βράδυ καὶ μιὰ τὴ νύκτα, νὰ τρώγῃ δταν πεινᾶ, νὰ πίνῃ δταν διψᾶ καὶ νὰ κοιμᾶται δταν νυστάζῃ, καὶ νὰ μένῃ στὴν ἐρημία. Αὐτὸς ἐπισκέφθηκε ἔπειτα τὸν ἀββά Ἰωάννη ποῦ τοῦ εἶπε παρόμοια, καὶ ἦλθε τέλος στὸν ἀββά Ἀρσένιο, ὁ ὁποῖος τοῦ ἐδήλωσε ὅτι δὲν ἔχει νὰ τοῦ εἰπῇ τίποτε περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἄλλους²⁸. Ὁ Ποιμὴν εἶχε πολλοὺς σαρκικοὺς ἀδελφούς, ἐδέχθηκε δὲ καὶ πολλοὺς συντρόφους στὸν κύκλο του, ἀλλὰ δὲν ὠργάνωσε κοινόβιο, διότι ἐνόμιζε ὅτι ἔτσι θὰ ἐτοποθετοῦσε ἐμπόδια στὴν ἠθικὴ τελείωσι.²⁹ Ὅταν ἓνας ἡγούμενος κοινοβίου τὸν ἐρώτησε, πῶς μπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀπάντησε: «Πῶς μπορούμε ν' ἀποκτήσωμε φόβο Θεοῦ, δταν ἔχωμε στὸ κελλῶρι βαρέλια μὲ τυριά καὶ δοχεῖα μὲ ταριχευμένα τρόφιμα;»²⁹.

28. Παφνουτίου 5.

29. Ποιμένος 181.

Ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἕνας συνεχῆς ἀγών· πορεία καὶ πόλεμος. «Ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εἰς καταλαλιάν», «ἀδελφὸς ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν», εἶναι ἀπὸ τὶς περισσότερο συνηθισμένες τυπικῆς ἐκφράσεις τῶν ἀποφθεγμάτων. Καὶ φυσικὰ ὁ πόλεμος ἔχει ἥττες καὶ νίκες, πτώσεις καὶ ἀναστάσεις σὲ μία ἀδιάκοπη συνέχεια. Ἐνας μοναχὸς ἦλθε στενοχωρημένος στὸν ἀββᾶ Σισώη καὶ τὸν ἐρώτησε, τί νὰ κάνη πού ἔπεσε. Ἐκεῖνος τοῦ εἶπε, «σῆκω πάλι». Ὁ μοναχὸς συνέχισε, «σηκώθηκα, ἀλλὰ ἔπεσα πάλι». «τότε ξανα-σῆκω», τοῦ εἶπε ὁ Σισώης³⁰. Αὐτὸ εἶναι ἡ ζωὴ καὶ εὐτυχῆς θὰ εἶναι ἐκεῖνος πού μὲ τὴν δύναμί του θὰ εὐρεθῆ στὴ φάσι τῆς ἀναστάσεως.

Τὸν πόλεμο προκαλεῖ ὁ Διάβολος κι' οἱ ὑπηρέτες του. Οἱ δαίμονες εἶναι ἡ διαρκῆς συντροφιὰ τῶν ἀσκητῶν. Στους τελείους αὐτὴ ἡ παρουσία δὲν προκαλεῖ πόνο καὶ ταραχὴ ἀλλὰ στους πρωτοπείρους εἶναι ὀδυνηρὴ. Στὸ κελλί τοῦ Θεοδώρου τῆς Φέρμης³¹ ἐπῆγε ἕνας δαίμων καὶ αὐτὸς τὸν ἔδεσε ἀπ' ἔξω· στὴ συνέχεια ἐπλησίασε ἄλλος, τὸν ὁποῖο ἔδεσε ἐπίσης· ἕνας τρίτος ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ βιαίως, ἀλλὰ ἔπαυε τὸ ἴδιο. Τότε ἄρχισαν τὶς παρακλήσεις νὰ τοὺς ἀφήσῃ, καὶ αὐτὸς τοὺς ἔλυσε ὥστε νὰ φύγουν ἐντροπιασμένοι. Ὁ Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος³², παρατηρώντας πρὸς τὸ δρόμο ἀντιλήφθηκε τὸ Σατανᾶ νὰ βαδίζῃ κρατώντας πολλὰ δοχεῖα. Σ' ἐρώτησί του τοῦ εἶπε ὅτι πηγαίνει νὰ ὑπενθυμίσει τοὺς ἀδελφούς καὶ ὅτι στὰ δοχεῖα ἔχει γεύματα γι' αὐτοὺς ποικίλα, ὥστε ὁ καθένας νὰ διαλέγῃ ὅ,τι τοῦ ἀρέσει. Ὅταν ἐπέστρεφε ἦταν στενοχωρημένος, διότι ἀδελφοὶ του ἐφάνηκαν ἀπειθαρχοὶ, ἐκτὸς ἀπὸ ἕνα, τὸ Θεόπομπο, πού μόλις τὸν βλέπει κινεῖται σὰν ἀνέμη. Ὁ Μακάριος ἐθεώρησε χρέος νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν τελευταῖο καὶ οἱ κατὰλληλα δοσμένες συμβουλὲς ἔγιναν δεκτῆς σὲ σημεῖο πού, ὁ Σατανᾶς ὅταν ἐγύριζε πάλι ἀπὸ τὴ συνηθισμένη περιουσία του, τὸν ἐπληροφόρησε ὅτι ὁ Θεόπομπος ἔγινε ἀγρωῦτερος ἀπὸ ὅλους ἀπέναντί του.

30. Σισώη 88.

31. Θεοδώρου Φέρμης 27.

32. Μακαρίου Αἰγυπτίου 8.

Ἔτσι συμπεριφέρονται πρὸς τοὺς δαίμονες οἱ τέλειοι, πού ἔχουν ξεπεράσει τὴ φάσι τοῦ πολέμου, ἐνῶ οἱ νέοι πολεμοῦν συνεχῶς. Ἄλλὰ ἔχουν τὴ δύναμι στὰ χέρια τους. Ὁ καθένας ἔχει ἀπὸ τὰ ἀριστερὰ φωτιά καὶ ἀπὸ τὰ δεξιὰ νερό· μόλις ὁ ἐχθρὸς ἀνάψη τὴ φωτιά, αὐτὸς μπορεῖ νὰ τὴν σβύση. Βέβαια οἱ πανταχοῦ παρόντες δαίμονες εἶναι προσωποποιήσεις τῶν παθῶν. Οἱ δαίμονες εἶναι τὰ πάθη καὶ ἡ εἰσοδός των δὲν εἶναι κάτι πού πρέπει νὰ τὸ ἀποφεύγη ὁ ἄνθρωπος, διότι ἡ πολεμικὴ τους τὸν καθιστᾷ δοκιμώτερο. Πρέπει ν' ἀφήνη τὰ πάθη νὰ εἰσέρχωνται, ἀλλ' ἀμέσως νὰ τὰ καταπολεμῇ καὶ νὰ τὰ ναρκώνη³³. Ἔχει τὴ δύναμι γι' αὐτό, ὅπως εἶναι ἡ προσευχή, ἡ νηστεία, ἡ ἐργασία, καὶ ὅπως ἐπίσης εἶναι ἡ μετάνοια. Τῆς τελευταίας αὐτῆς λειτουργίας ἡ δύναμις εἶναι ἀπεριόριστος· ὅλοι θεραπεύονται, πόρνες, λησταί, ψευδολόγοι, καὶ μάλιστα γίνονται δεκτοὶ ἀμέσως. Μία ὥρα μετανοίας ἄρκεσε ὥστε μιᾶς πόρνης ἡ ψυχὴ νὰ ὀδηγηθῇ ἀμέσως ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους στοὺς οὐρανοὺς μὲ μιὰ φωτεινὴ κλίμακα³⁴. Στὴν καλλιέργεια τοῦ ἀσκητικοῦ φρονήματος δὲν ἔχει θέσι ἡ ἐνασχόλησις μὲ δογματικὰ προβλήματα, ἢ ὅποια εἶναι ὄχι μόνο ἄχρηστη, ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνη, διότι προκαλεῖ ἔριδες καὶ μίση. Γι' αὐτό, ὅταν κάποτε προσκλήθηκε ὁ Κόπρις σὲ μιὰ σύναξι γιὰ συζήτησι τοῦ θέματος περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ Μελχισεδέκ, αὐτὸς κτυπώντας τὸ στόμα του τρεῖς φορές, ἐλεεινολόγησε τὸν ἑαυτό του «οὐαί σοι, Κόπρι, ὅτι ἂ ὁ Θεὸς ἐνετείλατό σοι ποιῆσα ἐγκατέλειψας, καὶ ἂ οὐ ζητεῖ παρὰ σοῦ ἐρευνᾶς»³⁵. Ἀπέφευγαν ἀκόμη νὰ συζητοῦν θέματα ἀπὸ τὴν Ἀγία Γραφή, γιὰ νὰ μὴ ὀδηγηθοῦν σὲ διχογνωμίες. Ὁ Ἀμμοὺν τῆς Νιτρίας, ὅταν ἐρωτήθηκε ἀπὸ κάποιον, τί εἶδους λόγους νὰ χρησιμοποιῇ, ἂν χρειασθῇ, τῆς Γραφῆς ἢ τῶν γερόντων, ἀπήντησε ὅτι καλύτερα εἶναι νὰ σιωπᾷ, ἀλλ' ἂν δὲν μπορῇ, τότε «καλὸν ἔστι μᾶλλον ἐν τοῖς λόγοις τῶν γερόντων καὶ μὴ ἐν τῇ Γραφῇ· κίνδυνος γάρ ἐστιν οὐ μικρός»³⁶. Γι'

33. Ἰωσήφ Πανεφῶ 3.

34. Ἰωάννη Κολοβοῦ 40.

35. Κόπρι 3.

36. Ἀμμοὺν 2.

αὐτὸ ὁ Ποιμὴν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ ἓνα διάσημο ξένο ἀσκητὴ πού τὸν εἶχε ἐπισκεφθῆ, ὅταν αὐτὸς ἄρχισε νὰ ὁμιλῇ ἀπὸ τὶς Γραφές, καὶ μόνο, ἀφοῦ τοῦ ἐζήτησε τὴ γνώμη του γιὰ τὰ πάθη ἔγινε λαλίστατος. Ὁ ξένος ἐδήλωσε τότε, «ὄντως αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ὁδός»³⁷. Ἡ ἴδια ἡ πίστις ἔχει στὴ σκέψη τους καθαρὰ ἠθικὸ περιεχόμενο· «Πίστις εἶναι τὸ νὰ διάγη κανεὶς μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ νὰ κάνη ἐλεημοσύνη»³⁸.

Τὸ ἔργο τοῦ ἀσκητοῦ εἶναι πολλαπλό, ἀλλ' ἔχει ἓνα σκοπὸ, τὴν ἀπόκτησι τῶν ἀρετῶν. Ὁ Ἰωάννης Κολοβὸς θέλει τὸν ἀσκητὴ νὰ ἔχη ὅλες τὶς ἀρετές, ἔστω καὶ ἀπὸ ὀλίγο, «μικρὸν ἐκ πασῶν τῶν ἀρετῶν»³⁹. Σ' αὐτὸ συντελοῦν ὅλες οἱ ἐνέργειές του, ὄλο τὸ ἔργο του. Ὁ Ποιμὴν τὸ καθορίζει σὲ φανερό, σὲ κρυπτό καὶ σὲ εὐκτικό. Φανερό εἶναι τὸ ἐργόχειρο, ἡ μονοφαγία, ἡ σιωπὴ, ἡ μελέτη. Κρυπτό εἶναι ἡ αὐτομεμφία. Εὐκτικό εἶναι ἡ συμμετοχὴ στὶς συνάξεις καὶ οἱ μυστικὲς ἐμπειρίες⁴⁰.

Τὸ ἐργόχειρο ἀποτελοῦσε τὸ μέσο μὲ τὸ ὁποῖο οἱ ἀσκηταὶ ἐξασφάλιζαν τὰ μέσα τῆς πτωχικῆς ἐπιβιώσεως. Ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν⁴¹ ἦταν ὑπερήφανος πού ὅσον καιρὸ ἦταν μοναχὸς ἕως τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του πού ἐπλησίαζε ἤδη, δὲν ἔφαγε ψωμί πού δὲν ἐβγῆκε ἀπὸ τὰ χέρια του. Ὅλοι οἱ ἀσκηταὶ ἐζοῦσαν μὲ τὸν κόπο τους κι' ἐθεωροῦσαν προσβολὴ νὰ ζήσουν σὲ βάρος ἄλλων. Ἀσχολοῦνταν κυρίως μὲ τὴ ραφή, τὸ πλέξιμο καὶ τὸ θέρισμα. Δὲν εἶχαν ἰδική τους γεωργικὴ ἐπιχείρησι, διότι τότε θὰ ἐδημιουργοῦσαν προϋποθέσεις ἰδιοκτησίας. Κάποιος ἀδελφὸς εἶπε στὸν Ποιμένα, ὅτι σπείρει τὸ χωράφι του καὶ ἀπὸ τὴν παραγωγὴ του ἀσκεῖ φιλανθρωπία. Αὐτὸς στὴν ἀρχὴ ἀπήντησε, «καλὰ κάνεις». Ὅταν ὁμως ὁ ἀδελφὸς του Ἀνοῦβ τοῦ ἐπέστησε τὴν προσοχή, τότε μετέβαλε στάσι καὶ πρόσθεσε ὅτι ἐνόμιζε ὅτι πρόκειται γιὰ τὸν ἀδελφό του τὸν κοσμικὸ, ἀν ὁμως πρόκειται γι' αὐτὸν τὸν ἴδιο,

37. Ποιμένος 8.

38. Ποιμένος 69 .

39. Ἰωάννης Κολοβὸς 34.

40. Ποιμένος 168.

41. Ποιμένος 8.

τότε δηλώνει ότι αυτό το έργο δεν είναι μοναχού⁴², διότι συντελεί στην απόκτηση πλούτου.

Ήταν όμως κάτι περισσότερο από αυτό. Το εργόχειρο αποτελούσε απασχόληση που συγκρατούσε τα πάθη. Όση ώρα εργαζόταν ο άσκητής σ' αυτό με προσοχή, δεν ήταν δυνατόν να κυριαρχήσουν στη συνείδησή του πονηροί λογισμοί.

Πέρα από τα αναγκαία για τη ζωή του δεν χρειάζεται να ζητηθούν κανείς τίποτε περισσότερο. Ο άσκητής πρέπει να φορή τέτοιο ιμάτιο, που να το κρεμά τρεις ημέρες έξω από τη θύρα του και να μη το παίρνει κανείς⁴³.

Η ὀλιγοφαγία ήταν επίσης μέσο συγκρατήσεως τῶν παθῶν. Κανόνων ήταν ἡ μονοσίτισις, ἡ μονοφαγία, δηλαδή τὸ ἕνα φαγητὸ τὴν ἡμέρα. Οἱ ἀσκηταὶ ἐξεκινούσαν τὸ ἔργο τους χωρὶς νὰ φάγουν τὸ πρωῖ καὶ διέκοπταν τὴν ἐργασία τους στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα ἢ στὶς ἕξι τὸ βράδυ γιὰ νὰ φάγουν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τότε δὲν μετεῖχαν σὲ πλούσιο τραπέζι. Ἐτρωγαν ψωμί, νερὸ καὶ ἄλας, ἐνῶ σὲ περιπτώσεις ἐορτῶν ἢ ἐπισκέψεων τὸ φαγητὸ περιελάμβανε λάχανα ἢ ταρίχευμα. Ὑπῆρχαν μερικοὶ ποὺ ἔτρωγαν μόνο μιὰ φορὰ κάθε δύο ἡμέρες καὶ ἄλλοι κάθε τέσσερις ἡμέρες, ἀλλ' αὐτὸ θεωρεῖται ἀφύσικη ὑπερβολή. Τὸ φαγητὸ πρέπει νὰ εἶναι πάρεργο καὶ ὄχι ἔργο, καὶ ὁ ἀββάς Πιῶρ γιὰ νὰ κατοχυρώσῃ συμβολικὰ τὴν ἀποψη αὐτῆ ἔτρωγε περιπατώντας⁴⁴. Ἀλλ' ὅπωςδήποτε εἶναι κάτι τὸ ἀναγκαῖο καὶ οἱ πατέρες δίδουν τὸ μέτρο τῆς βασιλικῆς ὁδοῦ· νὰ τρώγουν κάθε ἡμέρα ἀπὸ λίγο⁴⁵.

Ἡ ἀρετὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ. ἄνετα στὴν ἠθικὴ τελείωσι εἶναι ἡ ταπεινοφροσύνη, ποὺ ἀποκαλεῖται τὸ στέμμα τοῦ μοναχοῦ⁴⁶. Ὁ Ἰωάννης Κολοβός, κατώρθωσε μὲ τὴν ταπείνωσι νὰ κρεμάσῃ ὅλη τὴ Σκῆτι στὸ μικρὸ του δάκτυλο⁴⁷. Διότι μὲ τὴν ἀρετὴ

42. Ποιμένος 22.

43. Παμβὼ 6.

44. Πιῶρ 2.

45. Ποιμένος 31.

46. Ἦρ 9.

47. Ἰωάννη Κολοβοῦ 36.

αὐτὴ συντρίβει ὁ ἀσκητὴς τὴν ἰδικὴν του θέλησι καὶ προσηλώνεται στὴ θέλησι τοῦ Θεοῦ. Ἡ ὑπακοὴ εἶναι ἀκόλουθος τῆς ταπεινώσεως φυσικὰ καὶ ζητεῖται στὴν ἀπόλυτη μορφὴ τῆς πού φανερώνει τὴν πλήρη ἀπουσία ἐγωϊσμοῦ. Ὅλοι ἐθαύμαζαν τὸ μαθητὴ τοῦ Σιλουανοῦ Μάρκο πού εἶχε φθάσει αὐτὴ τὴν ἀρετὴ στὴν τελειότητα. Κάποτε ἐμπρὸς σὲ ἄλλους, δείχνοντάς του ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς ἕνα ἀγριόχοιρο, πού βέβαια δὲν ἔχει κέρατα, ἐρώτησε τὸν ὑποτακτικό του· «βλέπεις αὐτὸ τὸ βουβάλι, τέκνο;». Καὶ ἡ ἀπάντησις ἦταν, «ναί, ἀββᾶ». «Καὶ βλέπεις τί ὠραία κέρατα ἔχει;». Καὶ ἡ ἀπάντησις ἦταν πάλι, «ναί, ἀβᾶ»⁴⁸. Ὑπῆρχε ὁμοίως καὶ ἀντίστροφη ὑπακοή, πού παρουσιάζει καὶ τὴ μεγαλύτερη χάρι· ἀπὸ τὸ γέροντα πρὸς τὸν ὑποτακτικό. Ὁ Σισώης διηγῶταν σχετικὸ ἀνέκδοτο ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψί του στὸν ἀββᾶ Ὡρ καὶ τὸν ὑποτακτικό του Ἀθρέ. Βλέποντας τὴν ὑπακοὴ τοῦ δευτέρου, τὸν ἐρώτησε πῶς κατώρθωσε νὰ τὴν ἀποκτήσῃ. Αὐτὸς ὁμοίως ἀπάντησε ὅτι τοῦ γέροντος εἶναι ἡ ὑπακοὴ καὶ ὄχι ἰδικὴ του· καὶ τὸ ἀπέδειξε ἀμέσως. Εἶχε ἕνα μικρὸ ψάρι γιὰ νὰ ἐτοιμάσῃ στὸ γέροντα· ἐμαγεύρεψε καλὰ τὸ μισὸ καὶ κατέστρεψε τὸ ἄλλο μισό. Τοῦ προσέφερε πρῶτα τὸ χαλασμένο, λέγοντας «καλὸ εἶναι, γέρον;». Καὶ ἐκεῖνος ἀπάντησε «πολὺ καλὸ εἶναι». Τοῦ ἔφερε ἔπειτα τὸ καλομαγειρευμένο καὶ τοῦ εἶπε, «τὸ ἐχάλασα, γέρον». Καὶ ἀπάντησε, «ναί, τὸ ἐχάλασες λίγο»⁴⁹.

Τὰ δάκρυα ἦσαν βασικὸ στοιχεῖο τοῦ ἠθικοῦ ἀγῶνος τῶν ἀσκητῶν τῆς ἐρήμου. Ἦσαν περισσότερα ἀπὸ τὶς σταγόνες τῆς βροχῆς κι' ἐγεωργοῦσαν τὸ ἄγονο τῆς ἐρήμου. Εἶναι ἀποτελεσματικώτατο μέσο γιὰ τὴ λύτρωσι τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν ἀπόκτησι τῶν ἀρετῶν· ὅποιος θέλει ἀρετές, μὲ τὸν κλαυθμὸ θᾶ τὶς ἀποκτήσῃ⁵⁰. Ὅταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ εἶδε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα νὰ περιπίπτῃ σὲ ἔκστασι καὶ τὸν ἠρώτησε πού εἶχε ὑπάγει, ἐπῆρε τὴν ἀπάντησι· «ὁ λογισμὸς μου ἦταν ἐκεῖ ὅπου ἐστεκόταν ἡ

48. Μάρκου 2.

49. Πιστοῦ 1.

50. Ποιμένος 119.

Θεοτόκος Μαρία κλαίοντας δίπλα στο σταυρό· ἔτσι ἤθελα νὰ κλαίω κι' ἐγὼ πάντοτε⁵¹. Γι' αὐτὸ ὁ Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος παραγγέλλει νὰ κλαύσωμε καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ μας νὰ κατεβάσουν δάκρυα ἄφθονα, προτοῦ ἀπέλθωμε ἐκεῖ ὅπου τὰ δάκρυα θὰ κατακαύσουν τὰ σώματά μας⁵². Οἱ τρίχες τῶν βλεφάρων τοῦ Ἀρσενίου εἶχαν πέσει ἀπὸ τὸ ἀκατάπαυστο κλάμα⁵³. Εἶναι ὁ κλαυθμὸς γιὰ τὴν ἀπαίσια διαγωγὴ μας καὶ γιὰ τὴν ἀναζήτησι τῆς χαμένης παρησίας μας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ποιμὴν ἔλεγε ὅτι «ὅποιος ὀμιλεῖ γιὰ τὸ Θεὸ καλὰ πράττει καὶ ὅποιος σιωπᾷ γιὰ τὸ Θεὸ ὁμοίως»⁵⁴. Τόσο αὐτὸς ὅμως ὅσο καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι γέροντες θεωροῦν τὴ σιωπὴ ὡς μία ἀπὸ τὶς κυριώτερες ἀρετὲς καὶ ὡς ἀποτελεσματικὸ ὄπλο νίκης σὲ κάθε πόνου⁵⁵. Ὁ Ἀρσένιος ἔλεγε ὅτι «λαλήσας πολλάκις μετεμελήθην, σιωπήσας δὲ οὐδέποτε»⁵⁶. Γιὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴ συνήθεια τῆς σιωπῆς ὁ Ἀγάθων ἐπέρασε τρία ἔτη μ' ἓνα λιθάρι στὸ στόμα⁵⁷.

Ἡ προσευχὴ ἦταν κύριον μέλημα τῶν ἀσκητῶν μαζί μὲ τὴ μελέτη, εἴτε τῶν κειμένων εἴτε τὴν ἐσωτερικὴν. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παρακολούθησι τῆς ἀκολουθίας τῆς Κυριακῆς σὲ γενικὴ σύναξι, εἶχαν καὶ τὶς ἰδιαίτερες προσευχὰς τοὺς τρεῖς φορὲς τὴν ἡμέρα, βράδυ καὶ νύκτα, καθὼς καὶ τὶς ἔκτακτες κατὰ περιστάσεις. Ἀρνούνταν ὅμως ν' ἀκολουθήσουν τὶς συνήθειες τῶν Μασσαλιανῶν καὶ τὶς ἀπέρριπταν ρητῶς. Ἡ ἐργασία, ὄχι μόνον δὲν θεωρεῖται ὅτι ἐμποδίζει τὴν προσευχὴν, ὅπως ἰσχυρίζονταν ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναπληρῶνει ἕως ἓνα βαθμὸν. Μὲ τὴν προσευχὴν ὠρισμένοι ἀπὸ τοὺς τελειότερους γέροντες ἐπιτυγχάνουν θαυμαστὰ ἔργα, μέχρι καὶ τῆς προσωρινῆς ἀναστάσεως νεκρῶν.

Οἱ πατέρες τῆς ἐρήμου ἦσαν συχνὰ σκληροὶ ἀπέναντι στὸν ἑαυτό τους. Ἐξοῦσαν μὲ κάθε αὐστηρότητα κι' ἡ ταπεινώσις τους

51. Ποιμένος 144.

52. Μακαρίου Αἰγυπτίου 34.

53. Ἀρσενίου 42.

54. Ποιμένος 150.

55. Ποιμένος 37.

56. Ἀρσενίου 40.

57. Ἀγάθωνος 15.

τούς ὠδηγοῦσε σιῆ συνεχῆ αὐτομεμψία καὶ αὐτοεξουθενῶσι. "Ὁταν κάποιοι ἄρχοντες ἀναζητοῦσαν τὸν ἄββᾶ Μωϋσῆ γιὰ νὰ τὸν ἴδουν κι' ἐρώτησαν τὸν ἴδιο πῶς θὰ ἤμποροῦσαν νὰ τὸν εὔρουν, τὸς εἶπε, «τί τὸν θέλετε αὐτὸν τὸν τρελλό;»⁵⁸. Ἄλλὰ ἦσαν ἐπιεικέστατοι γιὰ τὸς ἄλλους. Ὁ Μωϋσῆς, δταν καλῆται σὲ σύναξι στῆ Σκῆτι ὡς κριτῆς γιὰ ἓνα ἀδελφὸ πού ἁμάρτησε, φορτώνεται στῆ ράχι του ἓνα τριπτυχὸ καλάθι γεμᾶτο ἄμμο καὶ σ' αὐτοὺς πού τὸν ἐρωτοῦν, τί σημαίνει αὐτό, ἀπαντᾷ, ὅτι οἱ ἁμαρτίες του πέφτουν κάτω σὰν ἡ ἄμμος κι' αὐτὸς δὲν τις βλέπει, ἀλλὰ ἔρχεται σήμερα νὰ κρίνη ξένα ἁμαρτήματα. Ὁ κρινόμενος φυσικὰ ἀπαλλάχθηκε χωρὶς συζήτησι⁵⁹.

Εἶναι χαρακτηριστικὸς τοῦ πόσο ἐπιεικέστεροι ἦσαν αὐτοὶ οἱ ἐρημίτες ἀπέναντι τῶν ἁμαρτωλῶν ἓνας διπλὸς διάλογος⁶⁰ σχετικὰ μὲ τῆ διάρκεια μετανοίας γιὰ σοβαρὸ ἁμάρτημα. Νὰ ἐπιβληθῆ ἐπιτίμιο τριῶν ἐτῶν; Εἶναι πολὺ. Ἐνὸς ἔτους; Εἶναι πολὺ. Σαράντα ἡμερῶν; Εἶναι πολὺ. Ἄρκοῦν ὀλίγες ἡμέρες. Πραγματικὰ ἡ λεπτότης τοὺς δὲν εἶχε ὄρια. Ἀκόμη καὶ τὸ νὰ διδάσκησιν τὸν πλησίον εἶναι σὰν νὰ τὸν ἐλέγχῃς, ἔλεγε ὁ Ποιμὴν⁶¹. Ὁ ἴδιος ἐρωτᾶται, ἂν πρέπει νὰ ἐλέγχουν ἀδελφὸ πού βλέπουν νὰ ἁμαρτᾶνῃ, καὶ ἀπαντᾷ ὅτι αὐτός, ἂν χρειασθῆ νὰ περάσῃ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ τὸν ἴδῃ, κάνει σὰν νὰ μὴ βλέπῃ, προσπερνᾷ καὶ δὲν ἐλέγχει⁶². "Ὅχι μόνο μάλιστα δὲν ἐξύπνιζε τὸν ἀδελφὸ πού θὰ ἐτύχαινε νὰ κοιμηθῆ στὴν ἀγρυπνία, ἀλλὰ ἐτοποθετοῦσε τὴν κεφαλή του στὰ γόνατά του γιὰ νὰ τὸν ἀναπαύσῃ⁶³. Κάποτε ἓνας ὁδηγὸς μοναχοῦ πού ἐπορεύονταν ἔχασε τὸ δρόμο κι' ἐλοξοδρόμησε 12 μίλια. Οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἐκατάλαβαν, ἀλλ' ἐβάδιζαν μαζί του καὶ δὲν τοῦ εἶπαν τίποτε, γιὰ νὰ μὴ τὸν στενοχωρήσουν, ἕως ὅτου τὸ ἀντιλήφθηκε κι' ὁ ἴδιος⁶⁴. Ὁ ἀνθρωπισμὸς τῆς ἐρήμου

58. Μωϋσέως 8. «σαλὸς ἐστίν».

59. Μωϋσέως 2.

60. Ποιμένος 12. Σισώη 20.

61. Ποιμένος 157.

62. Ποιμένος 113.

63. Ποιμένος 92.

64. Σισώης 30.

εύρίσκεται σὲ πολὺ ὑψηλότερα ἐπίπεδα ἀπὸ τὸν ἀνθρωπισμὸ τοῦ κόσμου.

ΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΩΝ

Ἡ συλλογὴ καταστρώθηκε στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, ὄχι μόνο στὴν ὀριστικὴ τῆς μορφῆς, ἀλλὰ καὶ στὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα τῆς. Ὁ Bousset ἐπισημαίνει τὸ ἀπίθανο νὰ συνέβηκαν ἀλλιῶς τὰ πράγματα· «συμβαίνει πάντοτε τὸ ἴδιο φαινόμενο. Οἱ Ἕλληνες πρῶτοι δημιουργοῦν τὴ λογοτεχνία γιὰ τὴν ὁποία οἱ ἀπλοῖκοι ἀνατολικοὶ κύκλοι ἀπὸ τοὺς ὁποίους προέρχεται ἡ παράδοσις δὲν ἦταν προετοιμασμένοι»⁶⁵.

Ὡς πρὸς τὴν πρωτότυπη ἐκφορὰ τοὺς βέβαια τὸ πρῶγμα διαφέρει. Ὅπωςδήποτε ὅσοι ἀπὸ τοὺς γέροντες ἦσαν ἑλληνικῆς ἢ ἑλληνιστικῆς καταγωγῆς δὲν εἶχαν δυνατότητα νὰ ἐκφέρουν τοὺς λόγους τῶν παρὰ μόνον ἑλληνικά. Ἐσημειώσαμε ἐξ ἄλλου παραπάνω γιὰ ἓνα ἀπόφθεγμα τοῦ κόπτη Ποιμένος ὅτι ἀπαγγέλθηκε ἀμέσως ἑλληνικά. Τὸ γεγονός βέβαια ὅτι τοῦτο ἐπισημαίνεται ἔντονα ἀπὸ τὸν ἀρχικὸ συλλογέα σημαίνει ὅτι τὸ σύνθημα ἦταν γι' αὐτὸν νὰ ἐκφέρῃ τὰ λόγια τοῦ στὴν κοπτικὴ, πρῶγμα πού πρέπει νὰ ἴσχυε γιὰ ὅλους τοὺς κόπτες γέροντες, ἐκτὸς ἂν ἦσαν παρόντες ἄνθρωποι ἀδαεῖς τῆς κοπτικῆς. Ἐπειδὴ ὅλοι οἱ Κόπτες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦσαν δίγλωσσοι, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ὑπῆρχαν μεταξὺ τοὺς ἄνθρωποι πού δὲν ἐχρησιμοποίησαν ποτὲ τὴν ἑλληνικὴ.

Ὅπωςδήποτε ὁ ἀρχικὸς συλλογεὺς ἔπαιρνε τὸ λόγιον ἀπὸ τὸ στόμα αὐτοῦ πού τὸ διατύπωνε ἢ ἐνὸς ἐπαναλήπτη του, καὶ τὸ κατέγραφε ὅπως ἦταν, ἂν ἦταν διατυπωμένο ἑλληνικά, σ' ἑλληνικὴ ἀπόδοσι, ἂν ἦταν διατυπωμένο κοπτικά, σὲ κοπτικὴ. Ἀλλὰ δὲν μετέβαλε τὴ μορφὴ του. Τὰ λόγια αὐτὰ στὸ σύνολό τους σχεδὸν

65. Aporphthegmata Patrum σ. 90.

είναι αὐθεντικά καὶ ἀποδίδουν μία κατάστασι βίου καὶ νοοτροπίας χωρὶς καμμιὰ προσπάθεια ἀλλοιώσεως καὶ χωρὶς καμμιὰ λογοτεχνικὴ ἐπιτήδευσι, ἐκτὸς βέβαια ἀπὸ ἐκεῖνα πού ἔχουν προστεθῆ ἀργότερα ἀπὸ βιβλία. Εἶναι λοιπὸν ἓνα εἶδος φωτογραφικῆς εἰκόνης ἀπὸ τῆ ζωῆ τῆς ἐρημιτικῆς κοινωνίας.

Τὰ λόγια ἐκφέρονται πάντοτε ἔπειτα ἀπὸ μιὰ ἐρώτησι, «τί ποιήσω;», ἢ ἔπειτα ἀπὸ μιὰ παράκλησι, «εἰπέ μοι λόγον, ἵνα σωθῶ», ἢ μὲ τὴ σημείωσι, «εἶπεν ὁ ἀββᾶς Α». Καὶ αὐτὰ τὰ τελευταῖα ὁμῶς εἶναι ἀπαντήσεις σὲ ἐρωτήματα, πολὺ σπάνια δὲ θὰ εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἐξέφεραν οἱ γέροντες αὐτοβούλως. Κάποτε ὁ λόγος παίρνει τὴ μορφή συντόμου διαλόγου.

Κάθε ἐπὶ μέρους ἀπόφθεγμα εἶναι σύντομο κείμενο. Οἱ γέροντες ἦσαν ἐναντίον τῶν μακρῶν λόγων καὶ γι' αὐτὸ ἀπουσιάζουν ἀπὸ τῆ συλλογῆ μακρῆς διηγήσεως καὶ ὁμιλίας.

Τὰ λογοτεχνικὰ στοιχεῖα πού συναντοῦμε σ' αὐτὰ εἶναι τὰ ἑξῆς:

α) Τὸ ἀνέκδοτο. Διήγησις σύντομη γιὰ ἓνα ἀσήμαντο ἐπεισόδιο πού ἔχει κάποιο ἰδιαίτερο νόημα. Ὁ Ἰωάννης Κολοβὸς(11) ἔπλεκε κάποτε σχοινιά γιὰ δύο καλάθια, ἀλλὰ τὰ ἔραψε σ' ἓνα καὶ δὲν τὸ ἐκατάλαβε παρὰ μόνον ὅταν ἔφθασε στὸν τοῖχο. Καὶ τοῦτο διότι ἦταν ἀφωσιωμένος στὴ θεωρία. Τοῦ ἀββᾶ Σισώη(4) καλεῖ ὁ μαθητῆς του, «σῆκω νὰ φάγωμε». Αὐτὸς ἐρωτᾷ, «δὲν ἐφάγαμε, τέκνο;», «Ἔχι», τοῦ ἀπαντᾷ. Τότε λέγει, «ἐὰν δὲν ἐφάγαμε, φέρε νὰ φάγωμε». Τόσο πολλὴ ἀδιαφορία εἶχε γιὰ τὴν ὕλική τροφή.

β) Τὸ λόγιον. Ἐπανειλημμένως, ὅπως εἶπαμε, ζητεῖται «εἰπέ μοι λόγον». Μερικῆς φορῆς ἀντὶ γιὰ ἰδικό τους λόγο οἱ γέροντες ἀπαγγέλλουν γραφικὰ χωρία. Ἄλλοτε ἐκφέρουν λόγια χωρὶς νὰ ἐρωτηθοῦν. Τὰ λόγια εἶναι γενικῶς σύντομα, μερικῆς δὲ φορῆς συντομώτατα, ὅπως π.χ. «σιώπα καὶ μὴ μετρήσης ἑαυτόν».

γ) Ἡ παραβολή. Τυπικὴ εἶναι ἡ παραβολὴ πού λέγει ἓνας λαϊκὸς ἐμπρὸς σὲ ὁμήγουρι μοναχῶν μαζί μὲ τὴν ἐξήγησι⁶⁶.

⁶⁶. Ποιμένος 109.

δ) Τὸ συμβολικὸ ὑπόδειγμα. Ἄπαντᾶ συχνότερα ἀπὸ τὴν παραβολή. Ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας ἐπῆρε ἀγγεῖο καὶ ἐπῆγε σὲ ἀλώνι γιὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ γεωργὸ σιτᾶρι, «Ἐθέρισες ἐσύ, ἀββᾶ;». Ἐρωτᾶ ὁ γεωργός. «Ὁχι». «Τότε πῶς θέλεις νὰ πάρῃς σιτᾶρι, ἀφοῦ δὲν ἐθέρισες;». Σιτᾶρι παίρνει ὅποιος ἔχει προσφέρει ἐργασία· μισθὸ ἀπὸ τὸ Θεὸ παίρνει ὅποιος ἔχει ἐργασθῆ ἠθικά.

ε) Διήγησις θαυματουργίας. Ὑπάρχουν ἀρκετὲς ἀπὸ αὐτές, πάντα σύντομες καὶ χαρακτηριστικῆς.

στ) Ὁράματα. Περιγράφονται μερικὰ ὁράματα γερόντων πρὸ εὐρίσκονται σὲ κατάστασι ἐκατάσεως καὶ ἀρπαγμοῦ.

Ἡ ἀξία τῆς συλλογῆς τῶν Ἀποφθεγμάτων Γερόντων εἶναι ἀνυπολόγιστος. Μεταφερόμενα ἀπὸ στόμα σὲ στόμα ἀποτελοῦσαν συντροφία τῶν ἀναχωρητῶν μὲ τοὺς γέροντες. «Ἐἶπε ὁ ἀββᾶς Α ὅτι εἶπε ὁ ἀββᾶς Β ὅτι ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Χ». Ὁ ἀκροατὴς συναναστρεφόταν νοερῶς μὲ ὅλους αὐτούς· συναναστρεφόταν καὶ ἐδιδασκόταν. Τὰ ἀποφθέγματα κυκλοφορῶντας στὴν ἔρημο εὐρύτατα ἐμόρφωναν ἦθη καὶ διέπλασσαν χαρακτῆρες. Ἀργότερα πάλι σὲ πλῆθος παραλλαγῶν καὶ μορφῶν ἀποτελοῦσαν προσφιλεῖς ἀνάγνωσμα τῶν μοναχῶν καὶ τῶν κοσμικῶν.

Καὶ εἶναι πραγματικὰ διαμάντια τῆς ἑλληνικῆς γραμματείας.

ΣΤΗΝΤΑΞΙΣ ΤΗΣ ΣΤΛΛΟΓΗΣ

Ὁ τελικὸς διαμορφωτὴς τῆς συλλογῆς λέγει στὸν πρόλογό του ὅτι πολλοὶ παλαιότεροι κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξέθεσαν αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ τὰ κατορθώματα τῶν ἁγίων γερόντων διηγηματικῶς μὲ τρόπο ἀπλὸ καὶ ἄτεχνο, ἀποβλέποντας σὲ κοινὴ ὠφέλεια. Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἢ ἐκθεσίς τους ἦταν συγκεχυμένη καὶ ἀσυστηματοποίητη, παρουσίαζε δυσκολία στὴ χρῆσι καὶ τὴν ἀπομνημόνευσι. Γι' αὐτὸ ὁ ἴδιος κατέταξε τὸ ὑλικὸ τῶν ἐπωνύμων λογίων σὲ ἀλφαβητικὴ σειρὰ (πάντως ὄχι ἀπόλυτη ἀλλ' ἀπλῶς κατὰ τὸ ἀρχικὸ γράμμα), τῶν δὲ ἁνωνύμων σὲ κεφάλαια κατὰ θέμα. Ἐπὶ πλέον συνέλεξε καὶ ἄλλο ὑλικὸ ἀπὸ βιβλία τὸ ὁποῖο πρόσθεσε στὸ τέλος τῶν κεφαλαίων.

«Πλείστοι οὖν κατὰ διαφόρους καιροὺς ταῦτα τὰ τῶν ἁγίων γερόντων ρεύματά τε καὶ κατορθώματα ἐν διηγήματος εἶδει ἐξέθεντο, ἀπλῶ τινι καὶ ἀκατασκευάστῳ λόγῳ· εἰς ἓν γάρ, τοῦτο μόνον ἑώρων, ὠφελεῖσαι τοὺς πολλούς. Ἐπειδὴ δὲ συγκεχυμένη καὶ ἀσύντακτος οὖσα τῶν πολλῶν ἢ διήγησις δυσκολίαν τινὰ ἐμποιεῖ τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀναγινώσκοντος, μὴ ἐξαρκούση περιλαβεῖν τῇ μνήμῃ τὸν πολυσχιδῶς κατεσπαρμένον τῷ βιβλίῳ νοῦν, τούτου χάριν ἐπὶ τήνδε τὴν ἐκθεσιν κεκινήμεθα τῶν στοιχείων, δυναμένην, διὰ τὴν τάξιν καὶ περίληψιν, ἐναργεστάτην τε καὶ ἐτοίμην τοῖς βουλομένοις τὴν ὠφέλειαν παρέχειν· ἐπειδὴ τὰ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, Ἀρσενίου τε καὶ Ἀγάθωνος καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἀρχομένων εἰς τὸ Α στοιχεῖον περιέχει, τὰ δὲ περὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Βησσαρίωνος καὶ Βενιαμὶν εἰς τὸ Β στοιχεῖον, καὶ οὕτω καθεξῆς ἕως τοῦ Ω. Ἐπειδὴ δὲ εἰσι καὶ ἕτεροι λόγοι γερόντων ἁγίων καὶ πράξεις, μὴ ἐμφαίνοντες τὰ ὀνόματα τῶν τε εἰρηκότων αὐτοὺς καὶ πραξάντων, τούτους μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κατὰ στοιχεῖον ἐν κεφαλαίοις ἐξεθέμεθα. Πολλὰ δὲ ἐρευνήσαντες βιβλία καὶ ζητήσαντες, ὅσα εὗρεῖν ἠδυνήθημεν, ἐνετάξαμεν εἰς τὰ τέλη τῶν κεφαλαίων»⁶⁷.

Σύμφωνα μὲ· αὐτὰ εὗρισκόμαστε ἐδῶ ἔμπρὸς σὲ μιὰ νέα συλλογὴ πὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τρία τμήματα. α) Τὰ κατὰ ἀλφάβητο ἐπώνυμα ἀποφθέγματα, β) τὰ κατὰ κεφάλαιο συστηματικὰ ταξινομημένα ἀνώνυμα ἀποφθέγματα, γ) τὶς προσθῆκες ὑλικῶ ἀπὸ συγγράμματα στὸ τέλος τῶν κεφαλαίων. Ἡ παράδοσις τοῦ ἐκδεδομένου ἑλληνικοῦ κειμένου διατηρεῖ, ὅπως εἶδαμε, τὸ πρῶτο τμήμα, ὄχι ὁμως καὶ τὰ ἄλλα τμήματα αὐτοτελῶς. Τὸ δεύτερο τμήμα, τὸ ὁποῖο ἐγνώριζε ὁ Φώτιος, ἑλληνικὰ ἐκπροσωπεῖται σήμερα ἀπὸ τὶς συλλογὰς ὠρισμένων χειρογράφων πὺ ἐμνημονεύσαμε προηγουμένως, στὶς ὁποῖες τὸ ὑλικὸ εἶναι ἀνάμικτα ταξινομημένο καὶ ἀτακτοποιήτο. Αὐτὴ ἢ διαφοροποίησις τοῦ ὑλικῶ ἐγινε ἐξ αἰτίας μεταγενεστέρων προσθηκῶν. Στὸ τρίτο τμήμα

67. Πρόλογος 3-4.

προφανῶς περιλαμβανόνταν ὑλικὸ ἀπὸ τοὺς Ἐπιφάνιο, Εὐάγριο, Κασσιανό, Ἰσίδωρο Πηλουσιώτη, Νεῖλο, Βίο τῆς Συγκλητικῆς καὶ ἀπὸ ἄλλες πολλές. Σήμερα ὁμῶς τὸ ὑλικὸ αὐτὸ εἶναι ἐντεταγμένο στὸ ἀλφαριθμητικὸ τμήμα καὶ φαίνεται ὅτι κάποιος διασκευαστῆς διωχέτευσε σ' ἐκεῖνο ὅλο τὸ ὑλικὸ τοῦ τρίτου τμήματος, ἐφ' ὅσον ἦταν κα' αὐτὸ ἐπώνυμο.

Μὲ βάσι ὅσα ἔχουν λεχθῆ ἕως τώρα μπορούμε νὰ παρακολουθήσωμε τὶς φάσεις τῆς συγκροτήσεως τῆς συλλογῆς. Φυσικὰ οἱ γέροντες δὲν ἔγραψαν, γιὰ τοὺς λόγους πὺ ἀναφέραμε προηγουμένως, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπίστευαν ὅτι ὁ ζωντανὸς λόγος αὐτῶν καὶ τῶν διαδόχων των ἀρκοῦσε γιὰ διδασκαλία τῶν συνασκητῶν τους. Οἱ μαθηταὶ τους ὁμῶς ἔγραφαν. Γνωρίζομε ὅτι ὁ μαθητῆς τοῦ Σιλουανοῦ Μάρκος ἦταν καλλιγράφος⁶⁸ καὶ δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ νομίζομε ὅτι ἀποτελοῦσε μοναδικὴ ἑξαιρεσι. Στὸ πεδίο αὐτὸ φαίνεται ὅτι δραστηριότεροι ὑπῆρξαν οἱ μαθηταὶ αὐτῶν πὺ ἐκπροσωποῦνται μὲ τὸ μεγαλύτερο ἀριθμὸ λογίων, στὴν πρώτη γενεὰ τῶν Μακαρίου Αἰγυπτίου(41), Ἀντωνίου(38), Ὠρ(15), στὴ δευτέρα γενεὰ τοῦ Θεοδώρου Φέρμης(29) καὶ τοῦ Παμβῶ(14), στὴν τρίτη γενεὰ τοῦ Σισώη(52), Ἀρσενίου(44), Ἀγάθωνος(30), Μωϋσέως(18), στὴν τετάρτη γενεὰ τοῦ Ποιμένος (187) καὶ τοῦ Ἰωάννου Κολοβοῦ(40).

Ἔτσι μπορούμε νὰ ἰσχυρισθοῦμε ὅτι ὀλίγο μετὰ τὰ μέσα τοῦ 4ου αἰῶνος ἄρχισαν νὰ κυκλοφοροῦν μικρὲς συλλογὲς μὲ λόγια τῶν ἐπὶ μέρους γερόντων, οἱ ὁποῖες μὲ τὸν καιρὸ ἐπλήθαιναν, ἀλλὰ καὶ διαγκώνονταν μὲ τὴν προσθήκη μεμονωμένων λογίων ἄλλων γερόντων πὺ δὲν εἶχαν τὴν τύχη ν' ἀποκτήσουν ἰδιαίτερες συλλογὲς. Ὅτι μὲ τὸ καιρὸ συνενώθησαν μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς συλλογὲς, εἶναι τὸ εὐλογώτερο τῶν πραγμάτων. Τέλος κατὰ τὰ μέσα τοῦ 5ου αἰῶνος πολλὲς συλλογὲς ἀπετέλεσαν μία πὺ εἶχε τὸ ὑλικὸ ἀταξινόμητο. Λαμβάνοντας ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ πλουσιώτερη ἐπὶ μέρους συλλογὴ σ' αὐτὴ τὴ γενικώτερη συναγωγὴ εἶναι τοῦ Ποι-

68. Μάρκου 1.

μένος με 187 αποφθέγματα, δηλαδή περίπου με τὸ ἓνα πέμπτο τοῦ συνόλου, μπορούμε νὰ ὑποθέσουμε ὅτι με τὴ συγκρότησί της ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερος κάποιος ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τοῦ Ποιμένος.

Αὐτὴ ἢ συναγωγὴ με προσθήκας νέων λογίων ἀπὸ διαφόρους συλλογεῖς διωγκώθηκε καὶ διασπάσθηκε σὲ περισσότερες παραλλαγές ἀπὸ τὶς ὅποιες στὴ χειρόγραφη παράδοσι μπορούμε νὰ ἀνχνεύσωμε τρεῖς. Οἱ διασκευασταὶ ἀντελήφθησαν τὶς δυσκολίες πὺ εἶχε μία τέτοια ὀγκώδης συλλογὴ με ἀπολύτως ἀτακτοποίητο ὕλικό. Γι' αὐτὸ ἐφρόντισαν νὰ τὸ ταξινομήσουν. Μία ἀπὸ αὐτὲς τὶς συλλογές, συστηματικὰ ταξινομημένη, ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὶς δυὸ μικρὲς λατινικὲς μεταφράσεις, τὴν ἀνώνυμη καὶ τοῦ Πασχασίου⁶⁹. Ἡ ἄλλη παραλλαγή, ἐπίσης συστηματικὰ ταξινομημένη καὶ πλουσιώτερη ἀπὸ τὴν προηγουμένη, ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὴ συριακὴ μετάφρασι.

Ἡ τρίτη παραλλαγή ἐκπροσωπεῖται βασικὰ ἀπὸ τὸ ἐκδεδομένο ἑλληνικὸ κείμενο. Ὅπως εἶδαμε, περιελάμβανε τρία τμήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ τρίτο τμήμα ἐνσωματώθηκε στὸ πρῶτο, ἐνῶ τὸ δεύτερο ὑποβλήθηκε σὲ παραπέρα διόγκωσι με ἀποτέλεσμα νὰ χάσῃ μερικῶς τὴ συστηματικὴ του μορφή. Τὸ τμήμα αὐτὸ εἶναι μερικῶς ἐκδεδομένο.

Νέος ἐπεξεργαστὴς παρέλαβε τὸ σύνολο τοῦ ὕλικου τῆς τρίτης παραλλαγῆς, διέλυσε τὰ ἀλφαριθμητικὰ στοιχεῖα καὶ ἔχυσε τὸ σύνολο σ' ἓνα σύστημα ἀπὸ 21 κεφάλαια κατὰ θέμα. Αὐτὴ ἢ νέα παραλλαγή, τὴν ὁποία ἐγνώριζε ὁ Φώτιος, ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ τὴ μεγάλη λατινικὴ μετάφρασι τοῦ Πελαγίου καὶ τοῦ Ἰωάννη, μερικῶς δὲ ἀπὸ τὴν ἀρμενικὴ μετάφρασι. Ἐπειδὴ ἡ λατινικὴ αὐτὴ μετάφρασις φαίνεται νὰ εἶναι γνωστὴ στὸ Βενέδικτο, ὁ ὁποῖος ἀναφέρει λόγιό τοῦ Pastor (=Ποιμὴν)⁷⁰, πρέπει νὰ ἐφιλοτεχνήθηκε πρὶν ἀπὸ τὸ 530, ἔτος πὺ ἐγράφηκε τὸ ἔργο τοῦ Βενεδίκτου. Ἡ ἑλληνικὴ τῆς μορφή λοιπὸν πρέπει νὰ εἶχε συγκροτηθῆ τὸ ἀργότερο ὀλίγο μετὰ τὸ 500.

69 Vitae Patrum III καὶ VII.

70. Regula 40. Τὸ λόγιό 19 τοῦ Ποιμένος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ἔκδοσις J. B. Cotelier, *Ecclesiae Graecae Monumenta* I, 338 - 712 καὶ ἀνατύπωσίς της στὴν Migne PG 65, 71 - 440 (τὸ ἀλφαβητικόν).
- F. Nau, *Rev. d' Or. Chrét.* 1907 - 1912 (τὸ ἀνώνυμο τμήμα).
- Migne PL 73, 851 - 1024 (μετ. Πελαγίου καὶ Ἰωάννη), 73, 739 - 810 (ἀνών. μετ.), 73. 1025 - 1062 (Πασχασίου), 74, 381 - 394 (Μαρτίνου).
- E.A.W. Budge, *The wit and wisdom of the christian Fathers of Egypt*, Oxford 1934 (συρ.).
- M. Chaîne, *Le manuscrit de la version copte en dialecte sahidique des Apophthegmata Patrum*, Le Caire 1960 (κοπτ.).
- Μελέται W. Bousset, *Apophthegmata, Studien zur Geschichte des ältesten Mönchtums*, Tübingen, 1923, σσ. 1 - 208.
- J. C. Guy, *Recherches sur la tradition grecque des Apophthegmata Patrum* 1962.
- K. Heussi, *Der Ursprung des Mönchtums*, 1936, σσ. 132 - 280.
- A. H. Salonius, *Vitae Patrum. Kritische Untersuchungen*, Lund 1920.
- Ἄ. Φυτράκη, *Ταῖς τῶν δακρύων σου ροαῖς*, Ἀθήναι 1944.

Τὸ κείμενο τῆς ἐκδόσεώς μας ἀποτελεῖ ἀνατύπωσι τοῦ κειμένου Cotelier καὶ PG μὲ ὀλίγες βελτιώσεις, ὅπου τοῦτο ἦταν δυνατὸ χωρὶς τὴ συμβολὴ τῆς χειρόγραφης παραδόσεως. Εἶναι φανερὸ ὅτι χρειάζεται νέα ἐκδοσις τοῦ ἀλφαβητικοῦ μὲ παραβολὴ ὄλων τῶν γνωστῶν χειρογράφων καὶ πλήρης ἐκδοσις τοῦ ἀνωνύμου.

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΚΑΡΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

- 1 Ἐν τῇδε τῇ βίβλῳ ἀναγράφεται ἐνάρειος ἄσκησις καὶ θαυμασιῆ βίου διαγωγή, καὶ ῥήσεις ἁγίων καὶ μακαρίων Πατέρων, πρὸς ζῆλον καὶ παιδείαν καὶ μίμησιν τῶν τὴν οὐράνιον πολιτείαν ἐθελόντων κατορθῶσαι καὶ τὴν εἰς βασιλείαν οὐρανῶν ἄγουσαν βουλομένων ὁδεύειν ὁδόν.*
- 2 Δεῖ οὖν εἰδέναι διὰ τοῦτο οἱ ἅγιοι Πατέρες, οἱ τοῦδε τοῦ μακαρίου τῶν μοναχῶν βίου ζηλωταὶ γεγονότες καὶ διδάσκαλοι, ἅπασι τῷ θείῳ καὶ ἐπουρανίῳ πυρωθέντες ἔρωτι καὶ πάντα τὰ ἐν ἀνθρώποις καλὰ τε καὶ τίμια εἰς οὐδὲν λογισάμενοι, πάντων μάλιστα τὸ μηδὲν πρὸς ἐπίδειξιν ποιεῖν ἐπιτήδευσαν λανθάνοντες δὲ καὶ τὰ πλεῖστα τῶν κατορθωμάτων δι' ὑπερβολὴν ταπεινοφροσύνης συγκαλύπτοντες, οὕτω τὴν κατὰ Θεὸν διήνυσαν ὁδόν. Ὅθεν οὐδεὶς ἀκριβῶς δεδύνηται τούτων ἡμῖν ὑπογράψαι τὸν ἐνάρειον βίον· βραχέα δὲ τινὰ τῶν αὐτοῖς κατορθωμένων λόγων ἢ ἔργων οἱ σφόδρα περὶ τούτων φιλοπονήσαντες γραφῇ παραδεδώκασιν, οὐχ ὡς ἐκείνοις χαρι-*

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ ΓΕΡΟΝΤΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΤΗ ΒΙΒΛΟ ΠΕΡΙ ΑΣΚΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΜΑΚΑΡΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

- 1 Σ' αὐτῇ τῇ βίβλο ἀναγράφεται ἡ ἐνάρετη ἄσκησις καὶ ἀξιοθαύμαστη διαγωγὴ τοῦ βίου, καθὼς ἐπίσης καὶ λόγια τῶν ἁγίων καὶ μακαρίων πατέρων, γιὰ ὑποκίνησι τοῦ ζήλου καὶ παιδείου καὶ μίμησι ἐκείνων ποὺ θέλουν νὰ ἐπιτύχουν τὴν οὐράνια πολιτεία καὶ νὰ βαδίσουν τὴν ὁδὸν ποὺ ὁδηγεῖ στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
- 2 Πρέπει λοιπὸν νὰ γνωρίζωμε ὅτι οἱ ἅγιοι πατέρες, αὐτοὶ ποὺ ἔγιναν ζηλωταὶ καὶ διδάσκαλοι τοῦ μακαρίου βίου τῶν μοναχῶν, ἀφοῦ ἐπυρώθησαν ἀπὸ τὸν θεῖο καὶ ἐπουράνιο ἔρωτα καὶ ἐθεώρησαν ἀνάξια λόγου ὅλα τὰ καλὰ καὶ πολύτιμα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπάνω ἀπὸ ὅλα ἐφρόντισαν νὰ μὴ πράττουν τίποτε γιὰ ἐπίδειξι· διήνυσαν δὲ τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ κρυπτόμενοι καὶ ἀπὸ ὑπερβολικῆς ταπεινοφροσύνης συγκαλύποντας τὰ περισσότερα κατορθώματά τους. Γι' αὐτὸ κανεὶς δὲν ἠμπόρεσε νὰ μᾶς περιγράψῃ μὲ ἀκρίβεια τὸν ἐνάρετο βίον τους, μόνο δὲ ὀλίγα ἀπὸ τὰ λόγια καὶ τὰ ἔργα ποὺ κατώρθωσαν αὐτοὶ παρέδωσαν μὲ γραφὴ ἀνθρώποι ποὺ πολὺ ἐφιλοπόνησαν γι' αὐτά,

ζόμενοι, τοὺς μειέπειτα δὲ διεγεῖραι πρὸς ζῆλον ἐσπουδακότες.

3 Πλείστοι οὖν κατὰ διαφόρους καιροὺς ταῦτα τὰ τῶν ἁγίων γερόντων ρήματά τε καὶ καιροθώματα ἐν διηγήματος εἶδει ἐξέθεντο, ἀπλῶ τινι καὶ ἀκατασκευάσιw λόγω· εἰς ἐν γὰρ τοῦτο μόνον ἑώρων, ὠφελεῖσθαι τοὺς πολλούς. Ἐπειδὴ δὲ συγκεκριμένη καὶ ἀσύντακτος οὖσα τῶν πολλῶν ἢ διήγησις δυσκολίαν τινὰ ἐμποιεῖ τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀναγινώσκοντος, μὴ ἐξαρκούση περιλαβεῖν τῇ μνήμῃ τὸν πολυσχιδῶς καιροσπαρμένον τῶ βιβλίw νοῦν, τοῦτου χάριν ἐπὶ τήνδε τὴν ἔκθεσιν κεκινήμεθα τῶν στοιχείων, δυναμένην, διὰ τὴν τάξιν καὶ περίληψιν, ἐναργεσιάτην τε καὶ ἐτοιμὴν τοῖς βουλομένοις τὴν ὠφέλειαν παρέχειν· ἐπειδὴ τὰ περὶ τοῦ ἁβδᾶ Ἀντιωνίου, Ἀρσενίου τε καὶ Ἀγάθωνος καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ ἄλφα ἀρχομένων εἰς τὸ Α στοιχεῖον περιέχει, τὰ δὲ περὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, Βησαρίωνος καὶ Βενιαμὶν εἰς τὸ Β στοιχεῖον, καὶ οὕτω καθεξῆς ἕως τοῦ Ω.

4 Ἐπειδὴ δὲ εἰσι καὶ ἕτεροι λόγοι γερόντων ἁγίων καὶ πράξεις, μὴ ἐμφαίνοντες τὰ ὀνόματα τῶν τε εἰρηκότων αὐτοῦς καὶ πραξάντων, τοῦτους μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν κατὰ στοιχεῖον ἐν κεφαλαίοις ἐξεθέμεθα. Πολλὰ δὲ ἐρευνήσαντες βιβλία καὶ ζητήσαντες, ὅσα εὗρεῖν ἠδυνήθημεν, ἐνειάξαμεν εἰς τὰ τέλη τῶν κεφαλαίων, ἵνα ἐκ πάντων ἐραυιζόμενοι τὴν τῆς ψυχῆς ὠφέλειαν καὶ τὰ ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον γλυκέα τῶν Πατέρων λόγια ἐντροφῶντες, ἀξίως τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθημεν ὑπὸ Κυρίου πολιευοσάμενοι, τύχωμεν τῆς αὐτοῦ βασιλείας. Ἀμήν.

ὄχι χαριζόμενοι σ' ἐκείνους ἀλλὰ φροντίζοντας νὰ διεγείρουν σὲ ζῆλο τοὺς μεταγενεστέρους.

³ Πολλοὶ λοιπὸν κατὰ διαφόρους καιροὺς ἐξέθεσαν σὲ μορφὴ διηγήματος τὰ λόγια καὶ τὰ κατορθώματα τῶν ἀγίων γερόντων, μὲ ἀπλὸ καὶ ἀπερίτεχνο λόγο· διότι ἕνα μόνο ἐπεδίωκαν, νὰ ὠφελήσουν τοὺς πολλοὺς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ διήγησις τῶν πολλῶν, καθὼς εἶναι συγκεχυμένη καὶ ἀσύντακτη, προκαλεῖ κάποια δυσκολία στὴ δianoia τοῦ ἀναγνώστη, ἡ ὁποία δὲν ἐπαρκεῖ νὰ συμπεριλάβῃ στὴ μνήμη τὴ σκέψι πού εἶναι πολυσχιδῶς κατεσπαρμένη στὸ βιβλίον, γι' αὐτὸ ἔχομε παρακινηθῆ σ' αὐτὴν τὴν ἔκθεσι τῶν στοιχείων, πὺ μπορεῖ μὲ τὴν τάξι καὶ περιεκτικότητά της νὰ προσφέρῃ ἐναργέστατη καὶ ἐτοιμη ὠφέλεια σὲ ὅσους ἐπιθυμοῦν· ἐπειδὴ περιέχει τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο, Ἀρσένιο καὶ Ἀγάθωνα καὶ ὅλους ἐκείνους πὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ γράμμα ἄλφα στὸ γράμμα Α, τὰ δὲ σχετικὰ μὲ τὸν Μέγα Βασίλειον, Βησαρίωνα καὶ Βενιαμὶν στὸ γράμμα Β καὶ οὕτω καθεξῆς ἕως τὸ Ω.

⁴ Ἐπειδὴ δὲ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι λόγοι καὶ πράξεις γερόντων πὺ δὲν ἐμφανίζουν τὰ ὀνόματα ἐκείνων πὺ τοὺς εἶπαν ἢ τίς ἔπραξαν, αὐτοὺς τοὺς ἐξεθέσαμε σὲ κεφάλαια μετὰ τὴν ὀλοκλήρωσι τῶν ἀλφαθητικῶν. Ἀφοῦ δὲ ἐρευνήσαμε καὶ ἐξετάσαμε πολλὰ βιβλία, ὅσα ἠμπορέσαμε νὰ εὔρωμε, τὰ ἐντάξαμε στὰ τέλη τῶν κεφαλαίων, ἔτσι ὥστε, ἐραυιζόμενοι ἀπὸ ὅλα τὴν ὠφέλεια τῆς ψυχῆς καὶ ἀπολαμβάνοντας τὰ γλυκύτερα ἀπὸ κηρόμελι λόγια τῶν Πατέρων, νὰ ζήσωμε ἄξια μὲ τὴν κλησι πὺ ἐδεχθήκαμε ἀπὸ τὸν Κύριον καὶ νὰ ἐπιτύχωμε τὴ βασιλεία του. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

1 Ὁ ἅγιος ἀββᾶς Ἀντώνιος, καθεζόμενός ποιε ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἐν ἀκηδία γέγονε καὶ πολλῇ σκοιώσει λογισμῶν. Καὶ ἔλεγε πρὸς τὸν Θεὸν

Κύριε, θέλω σωθῆναι, καὶ οὐκ ἔωσί με οἱ λογισμοὶ τί ποιήσω ἐν τῇ θλίψει μου; πῶς σωθῶ;

Καὶ μικρὸν διανασιάς ἐπὶ τὰ ἔξω θεωρεῖ τινα ὁ Ἀντώνιος ὡς ἑαυτὸν, καθεζόμενον καὶ ἐργαζόμενον, εἶτα ἀνισιτάμενον ἀπὸ τοῦ ἔργου καὶ προσευχόμενον, καὶ πάλιν καθεζόμενον καὶ τὴν σειρὰν πλέκοντα, εἶτα πάλιν εἰς προσευχὴν ἀνισιτάμενον. Ἦν δὲ ἄγγελος Κυρίου, ἀποσταλεὶς πρὸς διόρθωσιν καὶ ἀσφάλειαν Ἀντωνίου. Καὶ ἤκουσε τοῦ ἀγγέλου λέγοντος

Οὕτω ποίει, καὶ σώζει.

Ὁ δέ, τοῦτο ἀκούσας, πολλὴν χαρὰν ἔσχε καὶ θάρσος· καὶ οὕτω ποιῶν ἐσώζετο.

2 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἀτινίσας πρὸς τὸ βάθος τῶν τοῦ Θεοῦ κριμάτων, ἤτησε λέγων

Κύριε, πῶς τινες ὀλιγόβιοι ἀποθνήσκουσι, τινὲς δὲ ἰ-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Ὁ ἅγιος ἀββᾶς Ἀντώνιος, ὅταν ἔμενε στὴν ἔρημο, περιῆλθε σὲ χαύνωσι καὶ πολὺ σκοτισμὸ λογισμῶν. Καὶ ἔλεγε πρὸς τὸ Θεό.

Κύριε, θέλω νὰ σωθῶ, καὶ δὲν μὲ ἀφήνουν οἱ λογι-
σμοί· τί νὰ κάνω στὴ θλίψι μου; πῶς νὰ σωθῶ;
Καὶ καθὼς ἐσηκώθηκε λίγο πρὸς τὰ ἔξω ὁ Ἀντώνιος, βλέ-
πει κάποιον σὰν τὸν ἑαυτό του, νὰ κάθεται καὶ νὰ ἐρ-
γάζεται, ἔπειτα νὰ σηκώνεται ἀπὸ τὸ ἔργο του καὶ νὰ
προσεύχεται, καὶ νὰ ξανακάθεται καὶ νὰ πλέκη σχοινί,
ἔπειτα νὰ ξανασηκώνεται γιὰ προσευχή. Ἦταν ἄγγελος
Κυρίου, πὺ ἐστάλθηκε γιὰ διόρθωσι καὶ ἀσφάλεια τοῦ
Ἀντωνίου. Καὶ ἄκουσε τὸν ἄγγελο νὰ λέγη

Ἔτσι νὰ κάνης καὶ θὰ σωθῆς.

Καὶ αὐτός, ἀφοῦ ἄκουσε τοῦτο, ἐπῆρε πολλὴ χαρὰ καὶ
θάρος· καὶ ἔτσι κάνοντας, ἐσώθηκε.

2 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἀτενίζοντας στὸ βάθος τῶν
κριμάτων τοῦ Θεοῦ, ἐρώτησε

Κύριε, πῶς μερικοὶ ἀποθνήσκουν ὀλιγόβιοι, ἐνῶ με-

περγηρωῶι; Καὶ διαί τινές μὲν πένονται, ἄλλοι δὲ
πλουτοῦσι; Καὶ πῶς ἄδικοι μὲν πλουτοῦσι, δίκαιοι δὲ
πένονται;

Ἦλθε δὲ αὐτῷ φωνὴ λέγουσα

Ἀντώνιε, σεαυτῷ πρόσεχε· ταῦτα γὰρ κρίματα Θεοῦ
εἶσι, καὶ οὐ συμφέρει σοι αὐτὰ μαθεῖν.

3 Ἠρώτησέ τις τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον λέγων

Τί φυλάξας τῷ Θεῷ εὐαρεσιήσω;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν

Ἄ ἐπιτέλλομαί σοι φύλαξον· ὅπου δὲ ἂν ἀπέρχῃ, τὸν
Θεὸν ἔχε πρὸ ὀφθαλμῶν σου πάντοτε, καὶ ἅπερ ἂν πράτ-
τεις, ἔχε ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν τὴν μαρτυρίαν, καὶ ἐν
οἴῳ δ' ἂν καθέζη τόπῳ, μὴ ταχέως κινου· τὰ τρία ταῦτα
φύλαξον καὶ σώζη.

4 Εἶπεν ὁ ἀβᾶς Ἀντώνιος τῷ ἀββᾷ Ποιμένι δι

Αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη ἐργασία τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλμα
ἑαυτοῦ ἐπάνω ἑαυτοῦ βάλλῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ προσδο-
κῆσῃ πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

5 Ὁ αὐτὸς εἶπεν

Οὐδεὶς ἀπείρασιος δυνήσεται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐπαρον γάρ, φησί, τοὺς πειρα-
σομούς, καὶ οὐδεὶς ὁ σωζόμενος.

6 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Παμβῶ τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον

Τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Μὴ ἔσο πεπονθὼς τῇ δικαιοσύνῃ σου, μηδὲ μέταμελοῦ
ἐπὶ πράγματι παρελθόντι, καὶ ἐγκρατῆς γενοῦ γλώσσης
καὶ κοιλίας.

1. Αὐτὸς ὁ Ποιμὴν εἶναι διαφορετικὸ πρόσωπο ἀπὸ τὸν Ποιμένα
πὺν ἔχει τὴ μεγαλύτερη συνεισφορὰ στὰ Ἀποφθέγματα. Ἦταν
τουλάχιστο δύο γενεές ἀρχαιότερος ἀπὸ τὸν δεύτερο.

2. Ἐννοεῖ νὰ μὴ ἔχη στὸ παρελθὸν κάτι γιὰ τὸ ὁποῖο θὰ μετανοήσῃ.

ρικοί υπέργρηροι; Καὶ γιατί ἄλλοι μὲν εἶναι πτωχοί, ἄλλοι δὲ πλούσιοι; Καὶ πῶς οἱ μὲν ἄδικοι εἶναι πλούσιοι, οἱ δὲ δίκαιοι πτωχοί;

Καὶ τοῦ ἤλθε φωνὴ πού ἔλεγε

Ἐντῶνιε, πρόσεχε στὸν ἑαυτό σου· διότι αὐτὰ εἶναι κρίματα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν σὲ συμφέρει νὰ τὰ μάθης.

Ἐρώτησε κάποιος τὸν ἀββᾶ Ἐντῶνιο

Τί πρέπει νὰ φυλάξω, γιὰ νὰ εὐαρεστήσω τὸ Θεό;

Καὶ ὁ γέρων ἀποκρίθηκε

Φύλαξε ὅσα σοῦ παραγγέλλω· καὶ ὅπου πηγαίνεις, ἔχε πάντοτε τὸ Θεὸ ἐμπρὸς τοὺς ὀφθαλμούς σου, καὶ γιὰ ὅ,τι πράττεις ἔχε τὴ μαρτυρία ἀπὸ τῆς ἁγίας Γραφῆς καὶ ἀπὸ ὅποιον τόπο μένεις νὰ μὴ μετακινήσαι γρήγορα. Αὐτὰ τὰ τρία νὰ φυλάξης καὶ νὰ σωθῆς.

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἐντῶνιος στὸν ἀββᾶ Ποιμένα¹

Αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα ἔργο τοῦ ἀνθρώπου, νὰ παίρνη τὸ σφάλμα ἐπάνω του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ περιμένη πειρασμὸ ἕως τὴν τελευταία ἀναπνοή.

Ὁ ἴδιος εἶπε

Κανένας δὲν θὰ μπορέση νὰ εἰσέλθῃ στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἂν εἶναι ἀπειραστος. Διότι, λέγει, ἀφαίρεσε τοὺς πειρασμοὺς καὶ κανένας δὲν σώζεται

Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Παμβῶ τὸν ἀββᾶ Ἐντῶνιο

Τί νὰ κάνω;

Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ γέρων

Νὰ μὴ ἐμπιστεύεσαι στὴ δικαιοσύνη σου, νὰ μὴ μετανοῆς γιὰ πρᾶγμα πού ἐπέρασε², καὶ νὰ ἐγκρατεῦσαι γλῶσσα καὶ στομάχι.

7. Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Εἶδον πάσας τὰς παγίδας τοῦ ἐχθροῦ ἠπλωμένας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ σιενάξας εἶπον, τίς ἄρα παρέρχεται ταύ--
τας; Καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· ἢ ταπεινοφρο--
σύνη.

8. Εἶπε πάλιν δι

Εἰσὶ τινες καιατριφαντες τὰ ἐαντιῶν σιόματα ἐν ἀσκή--
σει καὶ διὰ τὸ μὴ ἐσχηκέναι αὐτοὺς διάκρισιν μακρὰν
τοῦ Θεοῦ γεγονάσιν.

9. Εἶπεν πάλιν δι

Ἐκ τοῦ πλησίον ἐστὶν ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος. Ἐὰν γὰρ
κερδήσωμεν τὸν ἀδελφόν, τὸν Θεὸν κερδαίνομεν· ἐὰν
δὲ σκανδαλίσωμεν τὸν ἀδελφόν, εἰς Χριστὸν ἁμαρτιά--
νομεν.

10. Εἶπε πάλιν

Ὡσπερ οἱ ἰχθύες ἐγχρονίζοντες ἐν τῇ ξηρᾷ τελευτῶ--
σιν, οὕτω καὶ οἱ μοναχοί, βραδύνοντες ἔξω τοῦ κελλι--
ου ἢ μετὰ κοσμικῶν διατριβόντες, πρὸς τὸν τῆς ἡσυ--
χίας τόνον ἐκλύονται. Δεῖ οὖν, ὥσπερ τὸν ἰχθύν εἰς
τὴν θάλασσαν, οὕτω καὶ ἡμᾶς εἰς τὸ κελλίον ἐπείγε--
σθαι, μήποτε βραδύνοντες ἔξω ἐπιλαθώμεθα τῆς ἔνδον
φυλακῆς.

11. Εἶπε πάλιν δι

Ὁ καθήμενος ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἡσυχάζων τριῶν ἀπαλ--
λάττειται πολέμων, τῆς ἀκοῆς καὶ τῆς λαλιᾶς καὶ τοῦ
βλέπειν πρὸς ἓνα μόνον ἔχει, τὸν τῆς πορνείας.

12. Ἀδελφοί τινες παρέβαλον τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ ἀναγγεῖλαι
αὐτῷ φαντασίας ἃς ἔβλεπον καὶ μαθεῖν παρ' αὐτοῦ εἰ ἀλη--
θιναί εἰσιν ἢ ἀπὸ δαιμόνων. Εἶχον δὲ ὄνον καὶ ἀπέθανεν ἐν
τῇ ὁδῷ. Ὡς οὖν ἤλθον πρὸς τὸν γέροντα, προλαβῶν εἶπεν
αὐτοῖς

7 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Εἶδα ὄλες τὶς παγίδες τοῦ ἐχθροῦ ἀπλωμένες ἐπάνω
στὴ γῆ καὶ εἶπα στενάζοντας, ποῖός τάχα τὶς διαπε-
ρᾶ; Καὶ ἄκουσα φωνὴ νὰ μοῦ λέγη· ἡ ταπεινοφρο-
σύνη'.

8 Εἶπε πάλι

Ἐπάρχουν μερικοὶ ποὺ κατέτριψαν τὰ σώματά τους
μὲ ἄσκησι καὶ ὄμως, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν διάκοισι, εὐ-
ρέθησαν μακριὰ ἀπὸ τὸ Θεό.

9 Εἶπε πάλι

Ἀπὸ τὸν πλησίον ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος.
Διότι, ἐὰν κερδίσωμε τὸν ἀδελφό, κερδίζομε τὸ Θεό,
ἐὰν δὲ σκανδαλίσωμε τὸν ἀδελφό, ἀμαρτάνομε στὸ
Χριστό.

10 Εἶπε πάλι

Ὅπως τὰ ψάρια, ἂν μείνουν πολὺ στὴν ξηρὰ, ἀπο-
θνήσκουν, ἔτσι καὶ οἱ μοναχοί, ἂν ἀργήσουν ἔξω ἀπὸ
τὸ κελλί ἢ μείνουν πολὺ μὲ κοσμικούς, χαλαρώνουν
τὸν τόνο τῆς ἡσυχίας. Πρέπει λοιπόν, ὅπως τὸ ψάρι
στὴ θάλασσα, ἔτσι κι' ἐμεῖς νὰ τρέχωμε στὸ κελλί,
μὴ τυχὸν ἀργοπορώντας ἔξω λησμονήσωμε τὴν ἐσω-
τερικὴ φυλακὴ.

1 Εἶπε πάλι

Αὐτὸς ποὺ κάθεται στὴν ἔρημο καὶ ἡσυχάζει ἀπαλ-
λάσσειται ἀπὸ τρεῖς πολέμους, τῆς ἀκοῆς, τῆς ὀμιλίας,
τῆς ὀράσεως· πρὸς ἓνα μόνο ἔχει νὰ πολεμῇ, τὸν
πειρασμὸ τῆς πορνείας.

2 Μερικοὶ ἀδελφοὶ ἐπισκέφθησαν τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο, γιὰ
νὰ τοῦ ἀνακοινώσουν φαντασίες ποὺ ἔβλεπαν καὶ νὰ μά-
θουν ἀπὸ αὐτόν, ἂν εἶναι ἀληθινὲς ἢ προέρχονται ἀπὸ
δαίμονες. Εἶχαν δὲ ἓνα ^{κρίθουσι} ὄνο ποὺ ἀπέθανε στὸ δρόμο. Μό-
λις λοιπόν ἦλθαν στὸν γέροντα, προλαμβάνοντας εἶπε

Πῶς ἀπέθανεν ὁ μικρὸς ὄνος ἐν τῇ ὁδῷ;

Λέγουσιν αὐτῷ

Πόθεν οἶδας, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς

Οἱ δαίμονες ἔδειξάν μοι,

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ἐμεῖς διὰ τοῦτο ἤλθομεν ἐρωτηῆσαί σε, ὅτι βλέπομεν φαντασίας, καὶ πολλάκις γίνονται ἀληθιναί, μήπως πλανώμεθα. Καὶ ἐπληροφόρησεν αὐτοὺς ὁ γέρων ἐκ τοῦ κατὰ τὸν ὄνον ἀποδείγματος, ὅτι ἀπὸ δαιμόνων εἰσίν.

13 Ἦν δέ τις κατὰ τὴν ἔρημον θηρευῶν ἄγρια ζῶα καὶ εἶδε τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον χαριεντιζόμενον μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ ἐσκανδαλίσθη. Θέλων δὲ αὐτὸν πληροφορηῆσαι ὁ γέρων, ὅτι χρὴ μίαν μίαν συγκαταβαίνειν τοῖς ἀδελφοῖς, λέγει αὐτῷ

Βάλε θέλος εἰς τὸ ἰόξον σου καὶ τεῖνον.

Καὶ ἐποίησεν οὕτω. Λέγει αὐτῷ

Πάλιν τεῖνον.

Καὶ ἔτεινε. Καὶ πάλιν φησὶ

Τεῖνον.

Λέγει αὐτῷ ὁ θηρευτὴς

Ἐὰν ὑπὲρ τὸ μέτρον τείνω, κλαῖται τὸ ἰόξον.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Οὕτω καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ· ἐὰν πλεῖον τοῦ μέτρου τείνωμεν κατὰ τῶν ἀδελφῶν, ταχὺ προσρήσουσι. Χρὴ οὖν μίαν μίαν συγκαταβαίνειν τοῖς ἀδελφοῖς.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ θηρευτὴς κατενύγη καὶ πολλὰ ὠφεληθεὶς παρὰ τοῦ γέροντος ἀπῆλθε. Καὶ οἱ ἀδελφοὶ σιηριχθέντες ἀνεχώρησαν εἰς τὸν ἴππον αὐτῶν.

14 Ἦκουσεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος περὶ τινος νεωτέρου μονα-

Πῶς ἀπέθανε τὸ γαϊδουράκι στὸ δρόμο;
 Τοῦ λέγουν

Ἄπο ποῦ τὸ γνωρίζεις, ἀββᾶ;
 Αὐτὸς δὲ τοὺς εἶπε

Μοῦ τὸ ἔδειξαν οἱ δαίμονες.
 Καὶ αὐτοὶ τοῦ λέγουν

Ἐμεῖς γι' αὐτὸ ἦλθαμε νὰ σ' ἐρωτήσωμε, διότι βλέ-
 πομε φαντασίες ποὺ πολλές φορές γίνονται ἀληθι-
 νές, μὴ τυχὸν πλανώμαστε. Καὶ ὁ γέρων μὲ τὸ πα-
 ράδειγμα τοῦ ὄνου τοὺς ἐπληροφόρησε ὅτι προέρ-
 χονται ἀπὸ τοὺς δαίμονες.

13 Ὑπῆρχε κάποιος ποὺ ἐκυνηγοῦσε σὴν ἔρημο ἄγρια ζῶα
 καὶ εἶδε τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο νὰ ^{ἤρτη· ἐπέστη· ἔστη· ἔστη· ἔστη·} χαριεντίζεται με τοὺς ἀ-
δελφοὺς κι' ἐσκανδαλίσθηκε. Θέλοντας δὲ ὁ γέρων νὰ
 τὸν βεβαιώσῃ ὅτι κάπου κάπου πρέπει νὰ ^{ἔσθῃ, ἀνθί,} συγκαταβαί-
νουν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, τοῦ λέγει

Βάλε στὸ τόξο σου βέλος καὶ τέντωσέ το.

Καὶ ἔκανε ἔτσι. Τοῦ λέγει

Τέντωσέ το καὶ ἄλλο.

Καὶ τὸ ἐτέντωσε. Καὶ πάλι λέγει

Τέντωσέ το.

Τοῦ λέγει ὁ κυνηγὸς

Ἐὰν τὸ τεντώσω παραπάνω ἀπὸ τὸ ὄριο, τὸ τόξο θὰ
 σπάσῃ.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἔτσι καὶ στὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ· ἐὰν τεντώσωμε παρα-
πάνω ἀπὸ τὸ ὄριο τις ἀπαιτήσεις ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς,
γρήγορα θραύονται. Πρέπει λοιπὸν κάπου κάπου νὰ
συγκαταβαίνομε στοὺς ἀδελφοὺς.

Ἀφοῦ ἄκουσε αὐτὰ ὁ θηρευτὴς ἐντυπωσιάσθηκε καὶ ἔ-
 φυγε ὠφελημένος πολὺ ἀπὸ τὸν γέροντα. Καὶ οἱ ἀδελφοί,
 ἀφοῦ ἐστηρίχθησαν, ἀνεχώρησαν στὸν τόπο τους.

4 Ἄκουσε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος γιὰ κάποιον νεώτερο μονα-

χοῦ ποιήσαντος σημεῖον ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς τούτου ἑωρακῶς γέροντας τινας ὀδεύοντας καὶ κάμνοντας ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὄνυχρους ἐπιτάξαντος ἐλθεῖν καὶ βασιάσαι τοὺς γέροντας, ἕως οὗ φθάσωσι πρὸς Ἀντώνιον. Οἱ οὖν γέροντες ἀνήγγειλαν τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ ταῦτα. Καὶ λέγει αὐτοῖς

Ἔοικέ μοι ὁ μοναχὸς οὗτος πλοῖον εἶναι μεσιτὸν ἀγαθῶν, οὐκ οἶδα δὲ εἰ ἤξει εἰς τὸν λιμένα.

Καὶ μετὰ χρόνον ἄρχεται ἐξαίφνης ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος κλαίειν καὶ ἰλλεῖν τὰς τρίχας αὐτοῦ καὶ ὀδύρεσθαι. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ

Τί κλαίεις ἀββᾶ;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Μέγας στύλος τῆς Ἐκκλησίας ἄρτι ἔπεσεν,

Ἔλεγε δὲ περὶ τοῦ νεωτέρου μοναχοῦ,

ἀλλὰ ἀπέλθετε, φησὶν, ἕως αὐτοῦ καὶ βλέπετε τὸ γεγονός.

Ἀπέρχονται οὖν οἱ μαθηταὶ καὶ εὐρίσκουσι τὸν μοναχὸν ἐπὶ ψαθίου καθήμενον καὶ κλαίοντα τὴν ἁμαρτίαν ἣν εἰργάσατο. Ἐωρακῶς δὲ τοὺς μαθητὰς τοῦ γέροντος λέγει

Εἴπατε τῷ γέροντι ἵνα παρακαλέσῃ τὸν Θεόν, δέκα μῶνας ἡμέρας ἐνδοῦναί μοι, καὶ ἐλπίζω ἀπολογήσασθαι.

Καὶ ἐντὸς ἡμερῶν πέντε ἐτελεύτησεν.

15 Ἐπηνέθη τις μοναχὸς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον. Ὁ δὲ παραβάλοντα αὐτὸν ἐπίρασεν, εἰ φέρει ἀτιμίαν. Καὶ εὐρῶν ὅτι οὐ βασιάζει εἶπεν αὐτῷ

Ἔοικας κόμη τὰ ἔμπροσθεν κεκαλλωπισμένη, τὰ δὲ ὀπισθεν ὑπὸ λησιῶν σουλόμενη.

16 Ἀδελφὸς εἶπε τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ

κὸ πού ἐπετέλεσε θαῦμα στὸ δρόμο, τὸ ἐξῆς· ὅταν εἶδε μερικοὺς γέροντες νὰ βαδίζουν στὸ δρόμο κατάκοποι, παρήγγειλε νὰ ἔλθουν ^{στὸς} δυναγροὶ καὶ νὰ μεταφέρουν τοὺς γέροντες, ἕως ὅτου φθάσουν πρὸς τὸν Ἀντώνιο. Οἱ γέροντες λοιπὸν ἀνεκοίνωσαν αὐτὰ στὸν Ἀντώνιο. Καὶ αὐτὸς τοὺς λέγει

Μοῦ φαίνεται ὁ μοναχὸς αὐτὸς ὅμοιος μὲ πλοῖο γεμάτο ἀγαθὰ, πού δὲν ξεύρω ὅμως ἂν φθάσῃ στὸ λιμάνι.

Καὶ ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ ἀρχίζει ἐξαφνικὰ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ξερριζώνῃ τὶς τρίχες του καὶ νὰ ὀδύρεται. Τοῦ λέγουν οἱ μαθηταὶ του

Γιατί κλαίεις, ἀββᾶ;

Καὶ εἶπε ὁ γέρον

Μέγας στύλος τῆς Ἐκκλησίας ἔπεσε μόλις τώρα.

Ἐννοοῦσε δὲ τὸν νεώτερο μοναχὸ,

ἀλλὰ πηγαίνετε, προσθέτει, ἕως αὐτὸν καὶ ἴδετε τὸ γεγονός.

Πηγαίνουν λοιπὸν οἱ μαθηταὶ κι' εὐρίσκουν τὸ μοναχὸ νὰ κάθεται ἐπάνω στὴν ^{παρὰ τὸν ἁγίον} ψάθα καὶ νὰ κλαίῃ τὴν ἁμαρτία πού διέπραξε. Καθὼς δὲ εἶδε τοὺς μαθητὰς τοῦ γέροντος λέγει

Εἶπατε στὸν γέροντα νὰ παρακαλέσῃ τὸ Θεό, νὰ μοῦ παραχωρήσῃ μόνο δέκα ἡμέρες, κι' ἐλπίζω νὰ ἀπολογηθῶ.

Καὶ σὲ πέντε ἡμέρες ἀπέθανε.

15 Ἐπαινέθηκε κάποιος μοναχὸς ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο. Αὐτὸς δέ, ὅταν ἐκεῖνος τὸν ἐπισκέφθηκε, τὸν ἐπείραξε γιὰ νὰ ἰδῆ ἂν ὑπομένῃ τὸν ^{ὑπομένει} ἐξευτελισμό. Καὶ καθὼς εὔρε ὅτι δὲν ὑπομένει, τοῦ εἶπε

Ὅμοιάζεις μὲ χωριὸ πού ἀπὸ ἐμπρὸς εἶναι στολισμένο, ὅπισω ὅμως διαρπάζεται ἀπὸ ληστὰς.

16 Ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο

Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐδὲ ἐγὼ σὲ ἐλεῶ οὐδὲ ὁ Θεός, εἰμὴ οὐ αὐτὸς σπουδάσης καὶ αἰτήσης τὸν Θεόν.

17 Παρέβαλόν ποιε γέροντες τῷ ἀββᾶ Ἀντωνίῳ καὶ ἦν ὁ ἀδ-
βᾶς Ἰωσήφ μετ' αὐτῶν. Καὶ θέλων ὁ γέρον δοκιμάσαι αὐ-
τούς, προεβάλειτο ρῆμα ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ ἤρξατο ἐρωτῶν
ἀπὸ τῶν μικροτέρων, τί ἐσὶ τὸ ρῆμα τοῦτο. Καὶ ἕκαστος ἔ-
λεγε κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν. Ὁ δὲ γέρον ἐκάστω ἔλεγεν
Οὐπω εὔρες.

Ὑστερον δλων λέγει τῷ ἀββᾶ Ἰωσήφ,

Σὺ πῶς λέγεις εἶναι τὸν λόγον τοῦτον;

Ἀποκρίνεται

Οὐκ οἶδα.

Λέγει οὖν ὁ ἀδβᾶς Ἀντώνιος

Πάντως ὁ ἀδβᾶς Ἰωσήφ εὔρε τὴν ὁδὸν δι' εἶπεν, 'οὐκ
οἶδα'.

18 Ἀδελφοὶ παρέβαλον τῷ ἀββᾶ Ἀντωνίῳ ἀπὸ Σκήτεως καί,
ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἀπελθεῖν πρὸς αὐτόν, εὔρον γέροντα θέ-
λοντα καὶ αὐτὸν ἀπελθεῖν ἐκεῖ. Ἠγνόουν δὲ αὐτόν οἱ ἀδελ-
φοί. Καὶ καθήμενοι ἐν τῷ πλοίῳ ἐλάλουν λόγους Πατέρων
καὶ ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ πάλιν περὶ ἐργοχείρων ἑαυτῶν. Ὁ
δὲ γέρον ἐσιώπα. Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ τοῦ δρομου, εὔρέθη
καὶ ὁ γέρον ὑπάγων πρὸς τὸν ἀβᾶν Ἀντώνιον. Ὡς δὲ ἤλθον
πρὸς αὐτόν, λέγει αὐτοῖς

Καλὴν συνοδίαν εὔρετε τὸν γέροντα τοῦτον.

Εἶπε δὲ καὶ τῷ γέροντι

Καλοὺς ἀδελφοὺς εὔρες μετὰ σοῦ, ἀββᾶ.

Λέγει ὁ γέρον

Καλοὶ μὲν εἰσιν, ἀλλ' ἡ αὐλὴ αὐτῶν οὐκ ἔχει θύραν, καὶ

Εύχῆσου γιά χάρι μου.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Οὔτε ἐγὼ σὲ ἐλεῶ οὔτε ὁ Θεός, ἂν ἐσὺ ὁ ἴδιος δὲν ^{ἐπιδοθῆς σ' αὐτὸ καὶ δὲν τὸ ζητήσης ἀπὸ τὸ Θεό.}

- 17 Ἐπισκέφθησαν κάποτε τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο γέροντες καὶ ἦταν μαζί τους ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ. Καὶ ὁ γέρων, θέλοντας νὰ τοὺς δοκιμάσῃ, ^{προέδωκε} προέδωσε ἕνα ρητὸ ἀπὸ τῆ Γραφῆ καὶ ἄρχισε νὰ ἐρωτᾷ ἀπὸ τοὺς μικροτέρους, τί σημαίνει αὐτὸ τὸ ρητό. Καὶ ὁ καθένας ἀπαντοῦσε κατὰ τῆ δύναμί του. Ὁ δὲ γέρων ἔλεγε στὸν καθένα.

Δὲν τὸ εὐρῆκες.

Τελευταῖα ἀπὸ ὄλους λέγει στὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ

Ἐσὺ τί νομίζεις ὅτι σημαίνει τὸ ρητὸ τοῦτο;

Ἀποκρίνεται

Δὲν γνωρίζω.

Λέγει λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ὅπωςδήποτε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ εὐρῆκε τὴν ὁδὸ, ἀφοῦ εἶπε, δὲν ννωρίζω.

- 18 Ἀδελφοὶ ἐπισκέπτονταν ἀπὸ τῆ Σκῆτι τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο καί, ὅταν ἐμβῆκαν στὸ πλοῖο νὰ ὑπάνουν σ' αὐτόν, εὐρῆκαν ἕνα γέροντα ποὺ ἤθελε καὶ αὐτὸς νὰ μεταβῆ ἐκεῖ. Δὲν τὸν ἐγνώριζαν δὲ οἱ ἀδελφοί. Καί, ἐνῶ ἐκάθονταν στὸ πλοῖο, ἐσυζητοῦσαν μὲ λόγους Πατέρων καὶ τῆς Γραφῆς, καθὼς ἐπίσης καὶ γιὰ τὰ ἐργόχειρά ^{τους.} Ὁ δὲ γέρων ἐσιωποῦσε. Ὅταν δὲ ἦλθαν στὸν ^{ἔσφι} δρμιο, εὐρέθηκε ὅτι καὶ ὁ γέρων ἐπήγαινε στὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο. Ὅταν ἦλθαν σ' αὐτόν, τοὺς λέγει

Καλὴ συνοδεία εὐρήκατε αὐτόν τὸ γέροντα.

Εἶπε δὲ καὶ πρὸς τὸ γέροντα

Καλοὺς ἀδελφοὺς εὐρῆκες γιὰ συνοδεία, ἀββᾶ.

Λέγει ὁ γέρων

Καλοὶ βέβαια εἶναι, ἀλλὰ ἡ αὐλή τους δὲν ἔχει θύ-

ὁ θέλων εἰσέρχεται εἰς τὸν σιαῦλον καὶ λύει τὸν ὄνον.

Τοῦτο δὲ ἔλεγε διὰ τὰ ἐρχόμενα εἰς τὸ σιόμα αὐτῶν λαλοῦσιν.

19 Παρέβαλον ἀδελφοὶ τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Εἶπε ἡμῖν λόγον, πῶς σωθῶμεν;

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἦκούσατε τὴν Γραφήν; Καλῶς ὑμῖν ἔχει.

Οἱ δὲ εἶπον

Καὶ παρὰ σοῦ θέλομεν ἀκοῦσαι, πάτερ.

Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ γέρον

Λέγει τὸ εὐαγγέλιον, «ἐάν τις σε ραπίσῃ εἰς τὴν δεξιὰν
σιαγόνα, σιτρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην».

Λέγουσιν αὐτῷ

Οὐ δύναμεθα τοῦτο ποιῆσαι.

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Εἰ μὴ δύνασθε σιτρέφαι καὶ τὴν ἄλλην, καὶ τὴν μίαν
ὑπομείνατε.

Λέγουσιν αὐτῷ

Οὐδὲ τοῦτο δύναμεθα.

Λέγει ὁ γέρον

Εἰ οὐδὲ τοῦτο δύνασθε, μὴ δότιε ἀντ' οὗ ἐλάβετε.

Καὶ εἶπον

Οὐδὲ τοῦτο δύναμεθα.

Λέγει οὖν ὁ γέρον τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

Ποίησον αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν· ἀσθενοῦσι γάρ.

Καὶ λέγει αὐτοῖς.

Εἰ τοῦτο οὐ δύνασθε, κακείνο οὐ θέλετε, τί ὑμῖν ποιή-
σω; Εὐχῶν χρεία.

20 Ἀδελφός, ἀποταξάμενος τῷ κόσμῳ καὶ διαδοὺς τὰ ὑπάρχον-
τα αὐτοῦ πτωχοῖς, παρακατασχὼν δὲ ὀλίγα εἰς λόγον ἑαυτοῦ,

ρα καὶ ὁποῖος θέλει εἰσέρχεται στὸ σταῦλο καὶ λύει τὸν ὄνο.

Τοῦτο τὸ ἔλεγε διότι ἐλαλοῦσαν ὅσα ἔρχονταν στὸ στόμα τους.

9 Ἐπισκέφθησαν ἀδελφοὶ τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο καὶ τοῦ λέγουν

Εἰπέ μας λόγο, πῶς νὰ σωθοῦμε;

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἄκουσατε τῆ Γραφή; Ἀρκετὴ εἶναι γιὰ σᾶς.

Αὐτοὶ ὁμῶς εἶπαν

Θέλουμε ν' ἀκούσωμε καὶ ἀπὸ σένα, πάτερ.

Εἶπε λοιπὸν σ' αὐτοὺς ὁ γέρων

Λέγει τὸ εὐαγγέλιο, «ἐὰν κάποιος σὲ ραπίση στὴ δεξιὰ σιαγόνα, στρέψε του καὶ τὴν ἄλλη».

Αὐτοὶ τοῦ λέγουν

Δὲν μπορούμε νὰ τὸ κάνωμε αὐτό.

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν μπορῆτε νὰ στρέψετε καὶ τὴν ἄλλη, τουλάχιστο ὑπομείνατε τὴ μία.

Αὐτοὶ τοῦ λέγουν

Οὔτε αὐτὸ δὲν μπορούμε.

Λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν οὔτε αὐτὸ δὲν μπορῆτε, μὴ ἀνταποδίδετε ὅσα ἐλάβετε.

Καὶ εἶπαν

Οὔτε αὐτὸ δὲν μπορούμε.

Λέγει λοιπὸν ὁ γέρων στὸ μαθητὴ του

Κάνε τους λίγο τραχανᾶ, διότι εἶναι ἄρρωστοι.

Καὶ σ' αὐτοὺς λέγει

Ἐὰν τοῦτο δὲν μπορεῖτε νὰ τὸ κάνετε κί' ἐκεῖνο δὲν τὸ θέλετε, τί νὰ σᾶς κάνω; Χρειάζονται προσευχές.

10 Ἀδελφός, πού ἀποτάχθηκε τὸν κόσμο κί' ἐμοίρασε τὴν περιουσία του στοὺς πτωχοὺς, ἀφοῦ ἐκράτησε ὀλίγα γιὰ

παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ. Καὶ τοῦτο μαθῶν λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ θέλεις μοναχὸς γενέσθαι, ἄπελθε εἰς τήνδε τὴν κώμην καὶ ἀγόρασον κρέας καὶ περιίδες τῷ σώματί σου γυμνῷ, καὶ οὕτως ἔλθε ἐνταῦθα.

Καὶ ποιήσαντος οὕτω τοῦ ἀδελφοῦ, οἱ κύνες καὶ τὰ ὄρνεα τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέτεμνον. Ἀπαντήσαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς τὸν γέροντα, ἐπύθειο εἰς γέγονεν ὡς συνεβούλευσεν. Ἐκείνου δὲ ἐπιδεικνυμένου τὸ σῶμα διεσπαραγμένον, λέγει ὁ ἅγιος Ἀντώνιος.

Οἱ ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ καὶ θέλοντες ἔχειν χρήματα οὕτως ἀπὸ τῶν δαιμόνων κατακόπτονται πολεμούμενοι.

21 Ἀδελφῷ ποτε συνέβη πειρασμὸς εἰς τὸ κοινόδιον τοῦ ἀββᾶ Ἡλία. Καὶ διωχθεὶς ἐκεῖθεν ἀπῆλθεν εἰς ὄρος εἰς τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον. Καὶ μείναντος τοῦ ἀδελφοῦ χρόνου πρὸς αὐτόν, ἀπέστειλεν αὐτόν εἰς τὸ κοινόδιον ὅθεν ἐξέβη. Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτόν, πάλιν ἐδίωξαν ὁ δὲ ἀνέκαμπε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον λέγων

Οὐκ ἠθέλησάν με δέξασθαι, πάτερ.

Ἀπέστειλεν ὁ γέρον λέγων

Πλοῖον ἐναυάγησεν ἐν τῷ πελάγει καὶ ἀπώλεσε τὸν γόμον καὶ μετὰ καμάτου ἐσώθη ἐπὶ τὴν γῆν ὑμεῖς δὲ τὸν ὠθέντα ἐπὶ τὴν γῆν θέλετε καταποντίοι.

Οἱ δέ, ἀκούσαντες διὲν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος αὐτόν ἀπέστειλεν, εὐθέως ἐδέξαντο αὐτόν.

22 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Λογίζομαι διὲν ἔχει τὸ σῶμα κίνησιν φυσικὴν συναναφρεῖσαν αὐτῷ· ἀλλ' οὐκ ἐνεργεῖ, μὴ θελούσης τῆς ψυχῆς, μόνον δὲ σημαίνει ἐν τῷ σώματι ἀπαθῆ κίνησιν. Ἔσει δὲ καὶ ἄλλη κίνησις ἐκ τοῦ τρέφειν καὶ θάλπειν τὸ σῶμα θρώμασι καὶ πόμασιν ἐξ ὧν ἡ θέρμη τοῦ αἵματος

τὸν ἑαυτὸ του, ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο. Καὶ ὁ γέρων, μόλις ἔμαθε τοῦτο, τοῦ λέγει

Ἐὰν θέλῃς νὰ γίνῃς μοναχός, πήγαινε σ' αὐτὸ τὸ χωριὸ καὶ ἀγόρασε κρέας καὶ βάλε το γύρω στὸ σῶμα σου γυμνὸ κι' ἔπειτα νὰ ἔλθῃς ἐδῶ.

Καὶ ὅταν ὁ ἀδελφὸς ἔκανε ἔτσι, οἱ σκύλοι καὶ τὰ ὄρνεα κατέκοβαν τὸ σῶμα του. Ὅταν δὲ συνάντησε τὸν γέροντα, αὐτὸς τὸν ἐρώτησε νὰ μάθῃ ἂν ἔγινε ὅπως τὸν συμβούλευσε. Καθὼς δὲ ἐκεῖνος τοῦ ἐδείκνυε τὸ σῶμα του διασπαραγμένο, λέγει ὁ ἅγιος Ἀντώνιος.

Αὐτοὶ ποὺ ἀποτάχθηκαν τὸν κόσμον καὶ θέλουν νὰ ἔχουν χρήματα ἔτσι κατακόπτονται πολεμούμενοί ἀπὸ τοὺς δαίμονες.

- 21 Συνέβη κάποτε πειρασμὸς σὲ ἀδελφὸ στὸ κοινόβιο τοῦ ἀββᾶ Ἡλία. Καὶ διωγμένος ἀπὸ ἐκεῖ ἐπῆγε στὸ ὄρος, στὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο. Καὶ αὐτὸς, ἀφοῦ ὁ ἀδελφὸς ἔμεινε κοντά του ἀρκετὸ χρόνο, τὸν ἔστειλε στὸ κοινόβιο ἀπὸ τὸ ὁποῖο εἶχε ἐξέλθει. Ἐκεῖνοι, μόλις τὸν εἶδαν, τὸν ἔδιωξαν πάλι· αὐτὸς δὲ ἐπέστρεψε στὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο λέγοντας

Δὲν ἠθέλησαν νὰ μὲ δεχθοῦν, πάτερ.

Τὸν ἔστειλε ὁ γέρων ὀπίσω λέγοντας

Πλοῖο ἐναυάγησε στὸ πέλαγος κι' ἔχασε τὸ φορτίο καὶ μὲ κόπο ἐσώθηκε στὴν ξηρὰ· ἐσεῖς τώρα αὐτὸν ποὺ ἐσώθηκε στὴν ξηρὰ θέλετε νὰ τὸν καταποντί-
σετε.

Ἐκεῖνοι δέ, ἀκούοντες ὅτι τὸν ἔστειλε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος, τὸν ἐδέχθηκαν ἀμέσως.

- 22 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Νομίζω ὅτι τὸ σῶμα ἔχει φυσικὴ κίνησι ποὺ εἶναι ἐμφυτη σ' αὐτό· ἀλλ' ἡ κίνησις αὐτὴ δὲν ἐνεργεῖ, ὅταν δὲν θέλῃ ἡ ψυχὴ, καὶ μόνο ἐπισημαίνεται στὸ σῶμα ὡς ἀπαθὴς κίνησις. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη κίνησις ποὺ προέρχεται ἀπὸ τὴ θρέψι καὶ περίθαλψι τοῦ

διεγείρει τὸ σῶμα πρὸς ἐνέργειαν. Διὸ καὶ ἔλεγεν ὁ Ἄποστολος, «μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία». Καὶ πάλιν ὁ Κύριος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῖς μαθηταῖς ἐντελλόμενος εἶπε, «βλέπετε, μήποτε βαρηνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ». Ἔστι δέ τις καὶ ἐτέρα κίνησις τοῖς ἀγωνιζομένοις, ἐξ ἐπιβουλῆς καὶ φθόνου δαιμόνων ἐπιγινομένη· ὥστε εἰδέναι δεῖ, διτρεῖς εἰσι σωματικαὶ κινήσεις, μία μὲν φυσικὴ, ἐτέρα δὲ ἐκ πληροφορίας τροφῶν, ἡ δὲ τρίτη ἀπὸ δαιμόνων.

23 Εἶπε πάλιν δι

Ἄ Ἐθεὸς οὐκ ἀφίει τοὺς πολέμους ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην, ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀρχαίων· οἶδε γὰρ δι ἀσθενεῖς εἰσι καὶ οὐ βασιάζουσιν.

24 Τῷ ἀβδᾶ Ἀντωνίῳ ἀπεκαλύφθη ἐν τῇ ἐρήμῳ δι

Ἄ Ἐν τῇ πόλει ἐστὶ τις ὁμοῖός σοι, ἰατρὸς τὴν ἐπισιτήμην, τὴν περισσεῖαν αὐτοῦ διδοὺς τοῖς χρεῖαν ἔχουσι καὶ πᾶσαν τὴν ἡμέραν τὸ τρισάγιον ψάλλων μετὰ τῶν ἀγγέλων.

25 Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος δι

Ἄ Ἐρχεται καιρὸς, ἵνα οἱ ἄνθρωποι μανῶσι, καὶ ἐπὶ ἰδωσί τινα μὴ μαινόμενον, ἐπανασιτήσονται αὐτῷ λέγοντες δι, ὄ μαινῆ, διὰ τὸ μὴ εἶναι ὁμοιον αὐτοῖς.

26 Ἄ Δελεφοὶ παρέβαλον τῷ ἀβδᾶ Ἀντωνίῳ καὶ εἶπον αὐτῷ ῥῆμα τοῦ Λευιτικοῦ. Ἄ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ γέρον ἐῖς τὴν ἐρημον, καὶ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς κρυφῆ, εἰδὼς τὴν συνήθειαν αὐτοῦ. Καὶ μακρύνας πολὺ ὁ γέρον, σιᾶς εἰς

3. Ἄφ. 5, 18.

4. Λουκᾶ 21, 34.

σώματος με βρώματα και πόματα, από τα όποια ή θέρμη του αίματος διεγείρει το σώμα προς ενέργεια. Γι' αυτό έλεγε ο 'Απόστολος, «μη μεθάτε με κρασί που προκαλεί άσωτία»³. Επίσης ο Κύριος είπε στο εύαγγέλιο παραγγέλλοντας στους μαθητάς του, «προσέχετε, μη τυχόν οι καρδιές σας γίνουν βαρειές από την ^{h.c.h.r., d.c.h.r., d.c.h.r.} κρασιάλη και τη μέθη»⁴. Υπάρχει δε και άλλη κίνησης στους αγωνιζομένους, που προκαλείται από έπιβουλή και φθόνο δοιμόνων· ώστε πρέπει να γνωρίζωμε ότι οί σωματικές κινήσεις είναι τρεις, μία φυσική, ή άλλη από την πλησιονή τροφών και ή τρίτη από τους δαίμονες.

23 Είπε πάλι ότι

‘Ο Θεός δέν αφήνει τους πολέμους να ενεργοῦνται στη γενεά αυτή όπως στους παλαιούς· διότι γνωρίζει ότι οι άνθρωποι τώρα είναι άσθενείς και δέν άντέχουν.

24 Στόν άββά 'Αντώνιο άποκαλύφθηκε στην έρημο ότι

Στην πόλι υπάρχει κάποιος όμοίός σου, ίατρος στην έπιστήμη, που προσφέρει το περίσσευμά του σε δσους έχουν ανάγκη και καθημερινώς ψάλλει το τρισάγιο μαζί με τους άγγέλους.

5 Είπε ο άββάς 'Αντώνιος

Θά έλθη καιρός που οι άνθρωποι θα γίνουν μανιακοί και όταν ίδουν κάποιον λογικό, θα ξεσηκωθούν εναντίον του λέγοντας, 'έσὺ είσαι μανιακός', για το λόγο ότι δέν είναι όμοιος με αυτούς.

6 'Αδελφοί έπισκέφθηκαν τόν άββά 'Αντώνιο και του είπαν ένα ρητό από το Λευιτικό. 'Εξήλθε λοιπόν ο γέρων στην έρημο και τόν άκολούθησε ο άββάς 'Αμμωνάς κρυφά, γνωρίζοντας τη συνήθειά του. Καί, άφου άπομακρύνθηκε πολύ ο γέρων, έστάθηκε σε προσευχή και έφώναξε

προσευχῆν, ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ

Ὁ Θεός, ἀπόστειλον τὸν Μωϋσῆν, καὶ διδάξει με τὸ
 ρῆμα τοῦτο

Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λαλοῦσα μετ' αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν ὁ ἀβ-
 βᾶς Ἀμμωνᾶς ὅτι

Τὴν μὲν φωνὴν ἤκουσα τὴν λαλοῦσαν μετ' αὐτοῦ, τὴν
 δὲ δύναμιν τοῦ λόγου οὐκ ἔμαθον.

27 Τρεῖς τῶν πατέρων εἶχον ἔθος καὶ ἐνιαυτὸν ὑπάγειν πρὸς
 τὸν μακάριον Ἀντώνιον. Καὶ οἱ μὲν δύο ἡρώτων αὐτὸν περὶ
 λογιμοῦ καὶ σωτηρίας ψυχῆς, ὁ δὲ εἰς πάντα ἐσιώπα μηδὲν
 ἐρωτῶν.

Μετὰ δὲ πολὺν χρόνον λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἴδὸν ἰσοῦτιον χρόνον ἔχεις ἐρχόμενος ὧδε καὶ οὐδὲν
 ἐρωτᾷς με.

Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ

Ἄρκεϊ μοι μόνον τὸ βλέπειν σε, πάτερ.

28 Ἐλεγον ὅτι τις τῶν γερόντων ἡρώτησε τὸν Θεὸν ἰδεῖν τοὺς
 πατέρας. Καὶ εἶδεν αὐτοὺς χωρὶς τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου. Λέ-
 γει οὖν τῷ δεικνύοντι αὐτῷ

Ποῦ εἰσιν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος;

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι

Εἰς τὸν τόπον ὅπου ὁ Θεός, ἐκεῖ ἐστιν.

29 Ἐσυκοφαντήθη ἀδελφὸς εἰς κοινόβιον περὶ πορνείας καὶ
 ἀνασιᾶς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον. Καὶ ἦλθον οἱ ἀ-
 δελφοὶ ἀπὸ τοῦ κοινοβίου θεραπεῦσαι αὐτὸν καὶ λαβεῖν καὶ
 ἠροξάνιο ἐλέγειν ὅτι

Οὕτως ἐποίησας.

Ὁ δὲ ἀπελογεῖτο ὅτι

Οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησα.

Εὐκαίρησε δὲ ἐκεῖ ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος ὁ Κεφαλαῖς καὶ εἶπε
 παραβολὴν τοιαύτην

Εἶδον εἰς τὴν ὄχθραν τοῦ ποταμοῦ ἄνθρωπον βληθέντα

μὲ μεγάλη φωνή.

Θεέ, στείλε τὸν Μωυσή, γιὰ νὰ μὲ διδάξη αὐτὸν τὸ λόγον.

Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν φωνὴ πού συνωμιλοῦσε μαζί του.
Εἶπε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ὅτι

Τῇ μὲν φωνῇ ἄκουσα νὰ ὁμιλῇ μαζί του, τὴν δὲ δύναμι τοῦ λόγου δὲν ἔκατάλαβα.

27 Τρεῖς ἀπὸ τοὺς πατέρες συνήθιζαν νὰ πηγαίνουν κάθε ἔτος πρὸς τὸ μακάριο Ἀντώνιο. Καὶ οἱ μὲν δύο τὸν ἐρωτοῦσαν γιὰ λογισμοὺς καὶ σωτηρία ψυχῆς, ὁ δὲ ἕνας ἐσιωποῦσε πάντοτε χωρὶς νὰ ἐρωτᾷ τίποτε. Ἔπειτα ἀπὸ πολὺ χρόνον τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος.

Ἔχεις τόσον πολὺ χρόνον πού ἔρχεσαι ἐδῶ καὶ δὲν μὲ ἐρωτᾷς τίποτε.

Καὶ αὐτὸς εἶπε ἀποκρινόμενος

Μοῦ ἀρκεῖ νὰ σὲ βλέπω, πάτερ.

28 Ἔλεγαν ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες ἐζήτησε ἀπὸ τὸ Θεὸ νὰ ἰδῇ τοὺς πατέρες· καὶ τοὺς εἶδε χωριστὰ ἀπὸ τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο. Λέγει λοιπὸν σ' αὐτὸν πού τοὺς παρουσίαζε

Ποῦ εἶναι ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος;

Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Εἶναι στὸν τόπον ὅπου εὐρίσκεται ὁ Θεός.

29 Ἐνας ἀδελφὸς στὸ κοινόβιο ἐσυκοφαντήθηκε γιὰ πορνεία· καὶ ἐσηκώθηκε καὶ ἦλθε στὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο. Καὶ ἦλθαν οἱ ἀδελφοὶ ἀπὸ τὸ κοινόβιο γιὰ νὰ τὸν συμμορφώσουν καὶ νὰ τὸν πάρουν. Καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν ἐλέγχουν

Ἔτσι ἔκανες.

Αὐτὸς ὅμως ἀπολογόταν ὅτι

Δὲν ἔκανα τίποτε τέτοιο.

Ἔτυχε δὲ νὰ εὐρίσκεται ἐκεῖ ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος ὁ Κεφαλᾶς καὶ εἶπε αὐτῇ τὴν παραβολὴν

Εἶδα στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ ἄνθρωπον βυθισμένον

εἰς βόρβορον ἕως τῶν γονάτων αὐτοῦ, καὶ ἐλθόντες
τινὲς δοῦναι αὐτῷ χεῖρα κατεπόντισαν αὐτὸν μέχρι τοῦ
τραχήλου.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος περὶ τοῦ ἀββᾶ Πα-
φνουτίου.

Ἴδου ἄνθρωπος ἀληθινός, δυνάμενος θεραπεῦσαι καὶ
σῶσαι ψυχάς.

Καταμιγέντες οὖν τῷ λόγῳ τῶν γερόντων, ἔβαλον μειάνοι-
αν τῷ ἀδελφῷ. Καὶ παρακληθέντες ὑπὸ τῶν πατέρων ἔλαβον
τὸν ἀδελφὸν εἰς τὸ κοινόδιον.

30 Ἐλεγόν τινες περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου διὰ γέγονε πνευμα-
τοφόρος καὶ οὐκ ἤθελε λαλεῖν διὰ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ γὰρ
τὰ γινόμενα ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τὰ μέλλοντα ἐλθεῖν ἐμήνυεν.

31 Ποιὲ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ἐδέξατο Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως
γράμματα, ἵνα ἔλθῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ ἐσκόπει τί
ποιῆσαι. Λέγει οὖν τῷ ἀββᾷ Παύλῳ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

ἽΩφειλον ἀπελθεῖν;

Καὶ λέγει αὐτῷ

Ἐὰν ἀπέλθῃς, Ἀντώνιος λέγῃ· εἰ δὲ μὴ ἀπέλθῃς, ἀβ-
βᾶς Ἀντώνιος

32 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἐγὼ οὐκ εἶ φοβοῦμαι τὸν Θεόν, ἀλλ' ἀγαπῶ αὐτόν.
«Ἡ γὰρ ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον».

33 Ὁ αὐτὸς εἶπε

Πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχει πάντοτε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ. Μνη-
μόνευε «τοῦ θανατοῦντος καὶ ζωογονοῦντος». Μισήσατε
τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ. Μισήσατε πᾶσαν σαρ-
κικὴν ἀνάπαισιν. Ἀποιάξασθε τῇ ζωῇ ταύτῃ, ἵνα ζή-
σητε τῷ Θεῷ. Μνημονεύετε, τί ἐπηγγείλασθε τῷ Θεῷ·
ζητεῖ γὰρ αὐτὸ παρ' ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Πεινᾶ-

5. Ἰω. 4, 18.

6. Α' Βασ. 11, 6.

αὐτὴ λάσπη ἕως τὰ γόνατά του καὶ μερικοὶ ἄλλοι ποὺ ἦλθαν νὰ τοῦ δώσουν χερί βοηθείας τὸν ἐβύθισαν ἕως τὸ λαμῶ.

Καὶ τοὺς λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος γιὰ τὸν ἀββᾶ Παφνούτιο Ἰδοὺ ἄνθρωπος ἀληθινός, ἰκανὸς νὰ θεραπεύσῃ καὶ νὰ σώσῃ ψυχές.

Ἐντυπωσιασμένοι λοιπὸν ἀπὸ τὸ λόγο τῶν γερόντων ἔβαλαν μετάνοια στὸν ἀδελφό. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ παράκλησι τῶν πατέρων ἐπήραν τὸν ἀδελφὸ στὸ κοινόβιο.

30 Ἐλεγαν μερικοὶ γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο ὅτι εἶχε γίνῃ πνευματοφόρος καὶ δὲν ἤθελε νὰ ὁμιλῇ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους· διότι ἐδήλωνε τὰ γινόμενα στὸν κόσμῳ καὶ τὰ μέλλοντα νὰ συμβοῦν.

31 Κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ἔλαβε γράμμα ἀπὸ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνο μὲ τὸ ὁποῖο τὸν ἐκαλοῦσε νὰ ἔλθῃ στὴν Κωνσταντινούπολι. Καὶ ἐσκεπτόταν τί νὰ κάνῃ. Λέγει λοιπὸν στὸν ἀββᾶ Παῦλο τὸν μαθητὴ του
Θᾶπρεπε νὰ μεταβῶ;

Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ

Ἐὰν μεταβῆς, θὰ λέγεσαι Ἀντώνιος· ἐὰν δὲν μεταβῆς, ἀββᾶς Ἀντώνιος.

32 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἐγὼ δὲν φοβοῦμαι πλέον τὸ Θεό, ἀλλὰ τὸν ἀγαπῶ.
«Διότι ἡ ἀγάπη ἐκβάλλει τὸ φόβο»⁶.

33 Ὁ ἴδιος εἶπε

νεκρῶν, αἰτιμῶν, λογικῶν, ἀσχημονῶν
Νὰ ἔχῃς πάντοτε ἐνώπιόν σου τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ. Νὰ ἐνθυμῆσαι «αὐτὸν ποὺ θανατώνει καὶ ζωοποιεῖ»⁶. Μισήσατε τὸν κόσμῳ καὶ ὅλα ὅσα εἶναι σ' αὐτόν. Μισήσατε κάθε σαρκικὴ ἀπόλαυσι. Ἀποταχθῆτε αὐτὴν τῇ ζωῇ, γιὰ νὰ ζήσετε μὲ τὸ Θεό. Νὰ ἐνθυμῆσθε τί ὑποσχεθήκατε στὸν Θεό· διότι αὐτὸ θὰ σᾶς τὸ ζητήσῃ τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως. Πεινάσατε, διψάσατε,

σαιτε, διψήσαιτε, γυμνητεύσαιτε, ἀγρουπνήσαιτε, πενθήσαιτε, κλαύσαιτε, σιενάξαιτε τῇ καρδίᾳ ὑμῶν· δοκιμάσαιτε εἰ ἄξιοί ἐστε τοῦ Θεοῦ· καιαφρονήσαιτε τῆς σαρκός, ἵνα σώσητε ὑμῶν τὰς ψυχάς.

34 Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος τῷ ἄββᾷ Ἀμμοὺν εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιρίας, καὶ μετὰ τὸ συντυχεῖν ἀλλήλοις, λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμοὺν

Ἐπειδὴ διὰ τῶν εὐχῶν σου ἐπληθύνθησαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ θέλουσὶ τινες αὐτῶν οἰκοδομησαὶ κελλία μακρὰν ἵνα ἡουχάσωσι, πῶσον κελεύεις ἵνα ἀπέχη διάσσημα τὰ κτιζόμενα κελλία τῶν ἐνιαῦθα;

Ὁ δὲ εἶπε

Γενσώμεθα ὦραν ἐνάτην καὶ ἐξέλθωμεν καὶ διακινήσωμεν εἰς τὴν ἔρημον καὶ σκοποῦμεν τὸν τόπον.

Ὡς δὲ ὤδευσαν τὴν ἔρημον, ἕως οὗ ἐλθεῖν δύναι τὸν ἥλιον, λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ποιήσωμεν εὐχὴν καὶ στήσωμεν ὧδε σταυρόν, ἵνα ὧδε κτίσωσι οἱ θέλοντες κτίσαι, ἵνα καὶ οἱ ἐκεῖθεν, διὰν παραβάλλωσι τούτοις, γενσάμενοι τὸ μικρὸν δουκὶν αὐτῶν ὦραν ἐνάτην, οὕτω διὰν παραβάλλωσι καὶ οἱ ἔνθεν, ἀπερχόμενοι τὸ αὐτὸ ποιοῦντες, ἀπερίσπαστοι μένωσιν ἐν τῷ παραβάλλειν ἀλλήλοις. Ἔσι δὲ τὸ διάσσημα σημεῖα δεκαδύο.

35 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ὁ τύπιων τὸ μαζὶν τοῦ σιδήρου, πρῶτον σκοπεῖ τὸν λογισμὸν τί μέλλει ποιεῖν, δρέπανον, μάχαιραν, πέλυκα. Οὕτω καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν λογίζεσθαι, ποίαν ἀρετὴν μετερχόμεθα, ἵνα μὴ εἰς κενὸν κοπιᾶσωμεν.

36 Εἶπε πάλιν δι

Ἡ ὑποιαγὴ μετὰ ἐγκραιτείας ὑποτάσσει θηρία

7. Στίς 3 μ.μ.

8. Δώδεκα μίλια.

γυμνητεύσατε, ἀγρυπνήσατε, πενήθησατε, κλαύσατε, στενάξατε ἀπὸ τὴν καρδιά σας· δοκιμάσατε, ἂν εἴσθε ἄξιοι τοῦ Θεοῦ· καταφρονήσατε τὴ σάρκα, γιὰ νὰ σώσετε τὶς ψυχές σας.

34 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος τὸν ἀββᾶ Ἀμμὸν στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας καὶ ἀφοῦ συναντήθηκαν τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμὸν

Ἐπειδὴ μὲ τὶς εὐχές σου ἐπληθύνθηκαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ μερικοὶ ἀπὸ αὐτοὺς θέλουν νὰ οἰκοδομήσουν κελλιὰ ἀπομακρυσμένα, γιὰ νὰ ἡσυχάσουν, πόσο διάστημα παραγγέλλεις νὰ ἀπέχουν τὰ νεόκτιστα κελλιὰ ἀπὸ τὰ ἐδῶ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Θὰ φάγωμε τὴν ἐνάτη ὥρα⁷ καὶ θὰ ἐξέλθωμε καὶ θὰ περιέλθωμε τὴν ἔρημο καὶ θὰ ἐξετάσωμε τὸν τόπο. Καθὼς δὲ περιώδευσαν τὴν ἔρημο ἕως τῆ δύσι τοῦ ἡλίου, τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἄς προσευχηθοῦμε καὶ ἃς στήσωμε ἐδῶ τὸ σταυρό, γιὰ νὰ κτίσουν ἐδῶ ὅσοι θέλουν νὰ κτίσουν, ὥστε καὶ οἱ ἀπὸ ἐκεῖ πέρα ὅταν ἐπισκέπτονται αὐτοὺς ἀφοῦ γευθοῦν τὸ ψωμάκι τους τὴν ἐνάτη ὥρα, καὶ οἱ ἐδῶ ὅταν ἐπισκέπτονται ἐκείνους πηγαίνοντας ἐκεῖ, ἀφοῦ κάνουν τὸ ἴδιο, νὰ μένουν ἀπερίσπαστοι στὶς ἀμοιβαῖες ἐπισκέψεις τους. Εἶναι δὲ ἡ ἀπόστασις δώδεκα σημεῖα⁸.

35 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Αὐτὸς ποὺ κτυπᾷ τὴ μάζα τοῦ σιδήρου, πρῶτα σκεπτεται μέσα του τί πρόκειται νὰ κατασκευάσῃ, δρεπάνι, μαχαίρι, πελέκι. Ἔτσι πρέπει νὰ σκεπτώμαστε κι' ἐμεῖς, ποιὰ ἀρετὴ ἐπιδιώκουμε, γιὰ νὰ μὴ κοπιάζωμε μάταια.

36 Εἶπε πάλι

Ἡ ὑποταγὴ μαζὶ μὲ ἐνκράτεια ὑποτάσσει θηρία.

37 *Εἶπε πάλιν*

Οἶδα μοναχοὺς μετὰ πολλοὺς κόπους πειθόντας καὶ ἔκ-
 σιασιν φρενῶν ἐλθόντας, διὰ τὸ ἡλικιέναι ἐπὶ τὸ ἔργον
 αὐτῶν, καὶ παραλογισαμένους τὴν ἐντολὴν τοῦ εἰπόντος,
 «ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι».

38 *Εἶπε πάλιν*

Εἰ δυνατὸν, ὅσα δῆματα δάλλει ὁ μοναχὸς ἢ ὅσας σι-
 γόνας πίνει εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ὀφείλει θαρρεῖν τοῖς
 γέρονσιν, εἰ ἄρα οὐ πιαλεῖ ἐν αὐτοῖς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΡΣΕΝΙΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος, ἔτι ὢν ἐν τῷ παλατίῳ, εὗξαιτο τῷ
 Θεῷ λέγων

Κύριε, ὁδήγησόν με πῶς σωθῶ.

Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα

Ἀρσένιε, φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους καὶ σώζη

2 Ὁ αὐτός, ἀναχωρήσας ἐν τῷ μονήρει βίῳ, πάλιν εὗξαιτο
 τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. Καὶ ἤκουσε φωνῆς λεγούσης αὐτῷ

Ἀρσένιε, φεῦγε, σιώπα, ἡσυχάζε· αὐται γάρ εἰσιν αἰ-
 ρίζαι τῆς ἀναμαρτησίας.

3 Ἐπέσιθάν ποιε τῷ ἀββᾷ Ἀρσενίῳ οἱ δαίμονες ἐν τῷ
 κελλίῳ θλίβοντες αὐτόν. Παραβαλόντες δὲ οὐ διακονοῦντες
 αὐτῷ καὶ σιάντες ἔξω τῆς κέλλης, ἤκουσαν αὐτοῦ βοῶντος
 πρὸς τὸν Θεὸν καὶ λέγοντος

Ὁ Θεὸς μὴ ἐγκαταλείψης με· οὐδὲν ἐποίησα ἐνώπιόν
 σου ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁὸς μου κατὰ τὴν χρησιμότητά σου βα-
λεῖν ἀρχήν.

7 Εἶπε πάλι

Γνωρίζω μοναχοὺς πού ἔπесαν μετὰ πολλοὺς κόπους καὶ περιῆλθαν σὲ ἕκστασι φρενῶν, διότι εἶχαν στηρίξει τίς ἐλπίδες στὸ ἔργο τους καὶ περιοφρόνησαν τὴν ἐντολὴ ἐκείνου πού εἶπε, «ἐρώτησε τὸν πατέρα σου, καὶ θὰ σοῦ τὸ εἰπῆ»^ο.

8 Εἶπε πάλι

Ἐὰν εἶναι δυνατό, ὅσα βήματα κάνει ὁ μοναχὸς ἢ ὄσες σταγόνες πίνει στὸ κελλί του, πρέπει νὰ τὰ γνωστοποιῆ ^{οι εως} θαρραλέα στοὺς γέροντας, γιὰ νὰ βεβαιωθῆ ὅτι δὲν παίει σ' αὐτά.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΡΣΕΝΙΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος, ὅταν εὕρισκόταν ἀκόμη στὸ παλάτι, προσευχήθηκε στὸ Θεὸ λέγοντας

Κύριε, διαφώτισέ με πῶς νὰ σωθῶ.

Καὶ τοῦ ἤλθε φωνὴ πού ἔλεγε

Ἀρσένιε, φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους καὶ θὰ σωθῆς.

2 Ὁ ἴδιος, ἀφοῦ ἀναχώρησε στὸ μοναχικόβιο, προσευχήθηκε πάλι λέγοντας τὸν ἴδιο λόγο. Καὶ ἄκουσε φωνὴ πού τοῦ ἔλεγε

Ἀρσένιε, φεῦγε, σιώπα. ἡσύχαζε· διότι αὐτὲς εἶναι οἱ ρίζες τῆς ἀναμαρτησίας.

3 Παρουσιάσθηκαν κάποτε οἱ δαίμονες στὸ κελλί τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ταλαιπωρώντας τον. Ἐκεῖνοι δὲ πού τὸν ὑπηρετοῦσαν, καθὼς τὸν ἐπισκέφθηκαν κι' ἐστάθηκαν ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του, τὸν ἄκουσαν νὰ βοᾷ πρὸς τὸ Θεὸ λέγοντας

Θεέ, μὴ μὲ ἐγκαταλείψεις· δὲν ἔκανα κανένα ἀγαθὸ ἐνώπιόν σου, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀναθότητά σου δῶσε μου νὰ βάλω ἀρχή.

4 Ἐλεγον περὶ αὐτοῦ, διὸ ὡσπερ οὐδεὶς τοῦ παλατίου ἐφόρει βελτίονα αὐτοῦ ἐσθῆτα, οὕτως οὐδὲ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εὐτελεσιέραν τις αὐτοῦ ἐφόρει.

5 Εἶπέ τις τῷ μακαρίῳ Ἀρσενίῳ

Πῶς ἡμεῖς ἀπὸ τοσαύτης παιδείσεως καὶ σοφίας οὐδὲν ἔχομεν, οὔτιοι δὲ οἱ ἀγροῖκοι καὶ Αἰγύπτιοι τοσαύτας ἀρετὰς κέκτηνται;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Ἐμεῖς ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου παιδείσεως οὐδὲν ἔχομεν οὔτιοι δὲ οἱ ἀγροῖκοι καὶ Αἰγύπτιοι ἀπὸ τῶν ἰδίων πόρων ἐκτήσαντο τὰς ἀρετὰς

6 Ἐρωτῶντιός ποτε τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου τινὰ γέροντα Αἰγύπτιον περὶ ἰδίων λογισμῶν, ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν εἶπεν

Ἀββᾶ Ἀρσένιε, πῶς τοσαύτην παιδευσιν ρωμαϊκὴν καὶ ἑλληνικὴν ἐπισιάμενος, τοῦτον τὸν ἀγροῖκον περὶ τῶν σῶν λογισμῶν ἐρωτᾷς;

Ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν

Τὴν μὲν ρωμαϊκὴν καὶ ἑλληνικὴν ἐπίσταμαι παιδευσιν, τὸν δὲ ἀλφάβητον τοῦ ἀγροῖκου τούτου οὐπω μεμάθηκα.

7 Παρέβαλέ ποτε ὁ μακάριος Θεόφιλος, ἀρχιεπίσκοπος, τῷ ἀββᾶ Ἀρσενίῳ μετὰ ἄρχοντιός τινος, ἠρώτια δὲ τὸν γέροντα ἀκοῦσαι παρ' αὐτοῦ λόγον. Μικρὸν δὲ σιωπήσας ὁ γέρον, ἀπεκρίνατο πρὸς αὐτὸν

Καὶ ἐὰν ὑμῖν εἶπω, φυλάσσετε;

Οἱ δὲ συνέθεντο φυλάττειν. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρον

Ὅπου ἐὰν ἀκούσητε Ἀρσένιον, μὴ πλησιάζετε.

8 Ἄλλοιτε πάλιν, βουλευθεὶς ὁ ἀρχιεπίσκοπος παραβαλεῖν αὐτῷ, ἀπέστειλε πρῶτον εἰδέναι εἰ ἀνοίγει ὁ γέρον. Καὶ ἐδήλωσεν αὐτῷ λέγων

1. Ἐννοοῦνται οἱ χωρικοὶ τῆς Αἰγύπτου, πού ὠμιλοῦσαν κοπτικά, ἐγνώριζαν ἀτελῶς τὴν ἑλληνικὴν καὶ εἶχαν μικρὴ μόρφωσι.

4 Ἔλεγαν γι' αὐτὸν δι, ὅπως κανεῖς ἀπὸ τὸ παλάτι δὲν ἐφοροῦσε καλύτερο ἔνδυμα ἀπὸ αὐτόν, ἔτσι καὶ στὴν Ἐκκλησία κανεῖς δὲν ἐφοροῦσε πτωχότερο ἀπὸ αὐτόν.

5 Εἶπε κάποιος στὸ μακάριο Ἀρσένιο

Πῶς ἐμεῖς μὲ τόση παιδεία καὶ σοφία δὲν ἔχομε τίποτε ἀγαθό, αὐτοὶ δὲ οἱ ἀγροῖκοι Αἰγύπτιοι¹ ἀπέκτησαν τόσες ἀρετές;

Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Ἐμεῖς δὲν κατέχομε τίποτε ἀπὸ τὴν παιδεία τοῦ κόσμου, αὐτοὶ δὲ οἱ ἀγροῖκοι Αἰγύπτιοι ἀπέκτησαν τὶς ἀρετὲς μὲ τοὺς κόπους των.

6 Ὄταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος ἐρωτοῦσε κάποιον γέροντα Αἰγύπτιο γιὰ τοὺς λογισμοὺς του, ἕνας ἄλλος πὺ τὸν εἶδε εἶπε

Ἀββᾶ Ἀρσένιε, πῶς, ἐνῶ κατέχεις τόση παιδεία ἑλληνικὴ καὶ ρωμαϊκὴ, ἐρωτᾷς τοῦτον τὸν ἀγροῖκο γιὰ τοὺς λογισμοὺς σου;

Ἐκεῖνος δὲ τοῦ ἀπάντησε

Τὴν ἑλληνικὴ καὶ ρωμαϊκὴ παιδεία κατέχω, τὴν ἀλφάβητο ὅμως τοῦ ἀγροῖκου τοῦτου δὲν τὴν ἔχω μάθει ἀκόμη.

7 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ὁ μακάριος Θεόφιλος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος, τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο μαζί μὲ ἕνα ἄρχοντα κι' ἐρωτοῦσε τὸν γέροντα γιὰ ν' ἀκούσῃ ἀπὸ αὐτόν λόγο. Ὁ δὲ γέρον, ἀφοῦ ἐσιώπησε ὀλίγον, τοῦ ἀποκρίθηκε

Καὶ ἂν σᾶς εἰπῶ, θὰ τὸν φυλάξετε;

Αὐτοὶ δὲ συνεφώνησαν νὰ τὸν φυλάξουν. Καὶ τοὺς εἶπε ὁ γέρον

Ὅπου ἀκούσετε Ἀρσένιο, μὲ πλησιάσετε.

8 Ἄλλοτε πάλι, θέλοντας ὁ ἀρχιεπίσκοπος νὰ τὸν ἐπισκεφθῇ, ἔστειλε πρῶτα νὰ μάθῃ, ἂν θὰ ἀνοίξῃ τὸ κελλί του ὁ γέρον. Καὶ τοῦ ἐδήλωσε

Ἐὰν ἔλθῃς, ἀνοίγω σοι, καὶ ἂν σοὶ ἀνοίξω, πᾶσιν ἀνοίγω
καὶ τότε οὐκέτι καθέζομαι ὧδε.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀρχιεπίσκοπος εἶπεν

Εἰ διῶξαι αὐτὸν ἀπέρχομαι, οὐκέτι ἀπέρχομαι πρὸς
αὐτόν.

9 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον ἀκοῦσαι παρ' αὐτοῦ
λόγον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον

Ὅση δύναμις σοὶ ἔστιν, ἀγώνισαι, ἵνα ἡ ἔνδον σου ἐργα-
σία κατὰ Θεὸν ἦ, καὶ νικῆσῃ τὰ ἔξω πάντα.

10 Εἶπε πάλιν

Ἐὰν τὸν Θεὸν ζητήσωμεν, φανήσεται ἡμῖν, καὶ ἐὰν αὐτὸν
κατάοχωμεν, παραμενεῖ ἡμῖν.

11 Εἶπε τις τῷ ἀββᾷ Ἀρσενίῳ

Οἱ λογισμοὶ μου θλίβουσί με λέγοντες· οὐ δύνασαι νησιεύ-
ειν οὐδὲ ἐργάσασθαι, κἂν ἐπισκέπτου τοὺς ἀσθενούντας,
καὶ τοῦτο γὰρ ἀγάπη ἐστίν'.

Ὁ δὲ γέρον εἰδὼς τὰς σποράς τῶν δαιμόνων λέγει αὐτῷ

Ὑπαγε, φάγε, πίε, κοιμῶ, καὶ μὴ ἐργάσῃ· μόνον τοῦ κελλίου
μὴ ἀποσιῆς.

Ἦδει γὰρ δι' ἡ ὑπομονὴ τοῦ κελλίου φέρει τὸν μοναχὸν εἰς
τὴν τάξιν αὐτοῦ.

12 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος δι

Ἐένος μοναχοῦ εἰς ἀλλοτριαν χώραν μηδὲν μεσαζέτω, καὶ
ἀναπαύεται.

13 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μάρκος τῷ ἀββᾷ Ἀρσενίῳ

Διατί φεύγεις ἡμᾶς;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὁ Θεὸς οἶδεν δι' ἀγαπῶ ὑμᾶς· ἀλλ' οὐ δύναμαι εἶναι

Ἐὰν ἔλθῃς, θὰ σοῦ ἀνοίξω, καὶ ἂν ἀνοίξω σὲ σένα,
θὰ ἀνοίξω σὲ ὄλους, καὶ τότε δὲν πρόκειται νὰ κα-
θίσω ἐδῶ.

Ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ἀφοῦ ἄκουσε αὐτά, εἶπε

Ἐὰν πηγαίνοντας θὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ φύγῃ, δὲν
θὰ ὑπάγω καθόλου σ' αὐτόν.

9 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο γιὰ ν' ἀκούσῃ ἀπὸ
αὐτὸν λόγο. Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων

Μὲ δλη τῆ δύναμί σου ἀγωνίσου, ὥστε ἡ ἐσωτερικὴ
σου ἐργασία νὰ εἶναι κατὰ Θεὸ καὶ νὰ νικήσῃς τὰ ἐ-
ξωτερικὰ πάθη.

10 Εἶπε πάλι

Ἐὰν ζητήσωμε τὸ Θεό, θὰ μᾶς φανερωθῇ, καὶ ἐὰν
τὸν κρατήσωμε, θὰ μείνῃ σ' ἐμᾶς.

11 Εἶπε κάποιος στὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο

Οἱ λογιμοί μου μὲ θλίβουν λέγοντας· ἀφοῦ δὲν
μπορεῖς νὰ νηστεύῃς οὔτε νὰ ἐργασθῇς, τουλάχισ-
στον νὰ ἐπισκέπτεσαι τοὺς ἀσθενεῖς, διότι κι' αὐτὸ
εἶναι ἀγάπη'.

Ὁ δὲ γέρων, γνωρίζοντας τίς σπορὲς τῶν δαιμόνων, τοῦ
λέγει

Πήγαινε, τρῶγε, πίνε, κοιμῶ καὶ μὴ ἐργάζεσαι· μόν-
ο νὰ μὴ ἀπομακρυνθῇς ἀπὸ τὸ κελλί'.

Διότι ἐγνώριζε ὅτι ἡ ὑπομονὴ τοῦ κελλιοῦ φέρει τὸ
μοναχὸ στὴν τάξι του.

12 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

^{ὁ ἀποστολὴν ἡρισιμολογῶν}
Περιοδευτὴς μοναχὸς σὲ ξένη χώρα δὲν πρέπει νὰ
^{ἴσως}
ἐμπορευέται, κι' ἔτσι θὰ ἀναπαύεται.

13 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μᾶρκος στὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο

Γιατί μᾶς ἀποφεύγεις;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὁ Θεὸς γνωρίζει ὅτι σᾶς ἀγαπῶ· ἀλλὰ δὲν μπορῶ

μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀνθρώπων. Αἱ ἄνω χιλιάδες καὶ μυριάδες ἐν θέλημα ἔχουσιν, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλὰ θελήματα ἔχουσιν. Οὐ δύναμαι οὖν ἀφεῖναι τὸν Θεὸν καὶ ἐλθεῖν μετὰ τῶν ἀνθρώπων.

- 14 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου διὲς ὄλην τὴν νύκτα διειτέλει ἀγρυπνῶν καί, διε ἤθελε περὶ τὸ πρῶν διὰ τὴν φύσιν καθευδῆσαι, ἔλεγε τῷ ὕπνῳ
 Δεῦρο, κακὲ δοῦλε,
 καὶ ἤρπαζε μικρὸν καθεζόμενος καὶ εὐθέως ἠγείρετο.
- 15 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος διὲς
 Ἀρκετὸν τῷ μοναχῷ, ἵνα κοιμᾶται μίαν ὥραν, ἐὰν ἡ ἀγωνιοτής.
- 16 Ἔλεγον οἱ γέροντες διὲς ἐδόθη ποιῆ εἰς Σκῆτιν πρὸς ὀλίγα ἰσχάδια καὶ ὡς μηδὲν ὄντα οὐκ ἀπέστειλαν τῷ ἀββᾶ Ἀρσενίῳ, ὡς ἵνα μὴ ὕβριν πάθῃ.
 Ὁ δὲ γέρον ἀκούσας οὐκ ἤλθεν εἰς τὴν σύναξιν, λέγων,
 Ἀφωρίσατέ με τοῦ μὴ δοῦναί μοι τὴν εὐλογίαν ἣν ἔπεμψεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀδελφοῖς, ἣν οὐκ ἤμην ἄξιος λαβεῖν.
 Καὶ ἤκουσαν πάντες καὶ ὠφελήθησαν εἰς τὴν ταπείνωσιν τοῦ γέροντος. Καὶ ἀπελθὼν ὁ πρεσβύτερος ἀπήνεγκεν αὐτῷ τὰ ἰσχάδια καὶ ἠνεγκεν αὐτὸν εἰς τὴν σύναξιν μετὰ χαρᾶς.
- 17 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Δανιήλ διὲς ἰσοαῦτα ἔτη ἔμεινε μεθ' ἡμῶν καὶ μόνον θαλλὴν οἴτου ἐποιοῦμεν αὐτῷ τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ διε παρεβάλλομεν αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ ἠσθίονεν.
- 18 Ἔλεγε πάλιν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου διὲς, εἰ μὴ ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ οὐκ ἤλλασσε τὸ ὕδωρ τῶν βατῶν, ἀλλὰ μόνον προσειπίθει ἔπλεκε γὰρ σειρὰν καὶ ἔρραπεν ἕως ὥρας ἑκτικῆς. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν οἱ γέροντες λέγοντες.

3. Τὰ σῦκα ἦσαν προφανῶς χαλασμένα καὶ ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ ἐπιμονὴ τοῦ Ἀρσενίου νὰ πάρῃ καὶ αὐτός.

4. Ἔως τίς ἕξι σημαίνει ἕως τὸ μεσημέρι.

νὰ εἶμαι μαζί καὶ μὲ τὸ Θεὸ καὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Οἱ οὐράνιες χιλιάδες καὶ μυριάδες ἔχουν ἓνα θέλημα, οἱ δὲ ἄνθρωποι ἔχουν πολλὰ θελήματα. Δὲν μπορῶ λοιπὸν ν' ἀφήσω τὸ Θεό.

- 14 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Δανιήλ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ὅτι ἀγρυπνοῦσε συνεχῶς ὅλη τὴ νύκτα καί, ὅταν ἐπρόκειτο κατὰ τὸ πρωῖ ἀπὸ φυσικὴ ἀνάγκη νὰ κοιμηθῆ, ἔλεγε στὸν ὕπνο

Ἐμπρός, κακὲ δουλε.

Καὶ τὸν ἄρπαζε ὀλίγο καθιστὰ καὶ ἀμέσως ἐσηκωνόταν.

- 15 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος
Ἀρκετὸ εἶναι στὸ μοναχὸ νὰ κοιμᾶται μία ὥρα, ἐὰν εἶναι ἀγωνιστής.

- 16 Ἔλεγαν οἱ πατέρες ὅτι προσφέρθηκαν κάποτε στὴ Σκητι ὀλίγα ξηρὰ σῦκα κι' ἐπειδὴ δὲν ἄξιζαν τίποτε, δὲν ἔστειλαν ἀπὸ αὐτὰ στὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλουν. Ὁ δὲ γέρων, ὅταν τὸ ἔμαθε, δὲν προσήλθε στὴ σύναξι λέγοντας

Ἔσεῖς μὲ ἀφωρίσατε μὲ τὸ νὰ μὴ μοῦ δώσετε τὴ δωρεὰ πού ἔστειλε ὁ Θεὸς στοὺς ἀδελφούς, διότι δὲν ἦμουν ἄξιος νὰ τὴν δεχθῶ.

Καὶ ἄκουσαν ὅλοι καὶ ὠφελήθηκαν ἀπὸ τὴν ταπείνωσι τοῦ γέροντος. Τότε ὁ πρεσβύτερος ἐπῆγε καὶ τοῦ προσέφερε τὰ σῦκα καὶ τὸν ἔφερε στὴ σύναξι μὲ χαρά³.

- 17 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Δανιήλ ὅτι τόσα ἔτη ἔμεινε μαζί μας καὶ τοῦ ἐκάναμε μόνο ἓνα καλάθι σιτᾶρι τὸ χρόνο. Καὶ ὅταν τὸν ἐπισκεπτόμαστε ἀπὸ αὐτὸ ἐτρώγαμε κι' ἐμεῖς.

- 18 Ἔλεγε πάλι περὶ τοῦ ἰδίου ἀββᾶ Ἀρσενίου ὅτι δὲν ἄλλασσε τὸ νερὸ τῶν φοινικοκλαδιῶν παρὰ μόνο μία φορὰ τὸ ἔτος, ἀλλὰ ἀπλῶς προσέθετε νέο· διότι ἔπλεκε σκοινὶ καὶ τὸ συνέρραπτε ἕως τὶς ἔξι⁴. Καὶ τὸν παρεκάλεσαν οἱ γέροντες λέγοντας

Διατί οὐκ ἀλλάσσεις τὸ ὕδωρ τῶν θατῶν δι ὅζει;

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς δι

Ἐν τῶ κόσμῳ, χρὴ ἀπολαβεῖν με τὴν δομὴν ταύτην.

19 Εἶπε πάλιν δι ὡς ἤκουεν δι ἐτελέσθη πᾶν γένος ὀπώρας, ἔλεγεν ἀφ' ἑαυτοῦ, ἑφέρετέ μοι. Καὶ ἐγεύετο ἅπαξ μόνον ἀπὸ πάντων μικρῶν, εὐχαριστῶν τὸν Θεόν.

20 Ἐσθῆν ἠθέλησε ποιεῖν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος εἰς Σκῆτιν καὶ ἔχρησεν εἰς πρᾶγμα ἕως λίνου ἑνός. Καὶ μὴ ἔχων ὄθεν ἀγοράσαι, ἔλαβε παρὰ τινος ἀγάπην καὶ εἶπεν

Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε, δι ἠξίωσάς με λαβεῖν ἀγάπην διὰ τὸ ὄνομά σου.

21 Ἐλεγον περὶ αὐτοῦ δι εἶχε τὸ διάσημα τοῦ κελλίου αὐτοῦ μίλια τριακονταδύο. Οὐκ ἐξήρχετο δὲ ταχέως ἄλλοι γὰρ ἐποίουν αὐτῷ τὸ διακόνημα. Ὅτε δὲ ἠρημώθη ἡ Σκῆτις ἐξῆλθε κλαίων καὶ ἔλεγεν

Ἀπώλεσε ὁ κόσμος τὴν Ρώμην καὶ οἱ μοναχοὶ τὴν Σκῆτιν.

22 Ἐρώτησεν ὁ ἀββᾶς Μάρκος τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον λέγων Καλὸν τὸ μὴ ἔχειν τινὰ ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ παράκλησιν; Εἶδον γὰρ ἀδελφὸν τινὰ ἔχοντα μικρὰ λάχανα καὶ ἐκρίζουνα αὐτά.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Καλὸν μὲν ἐστίν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἕξιν τοῦ ἀνθρώπου ἔαν γὰρ μὴ ἔχη ἰσχὺν ἐν τῷ τοιούτῳ τρόπῳ, πάλιν φυτεύει ἄλλα.

23 Διηγῆσαι ὁ ἀββᾶς Δανιήλ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου, λέγων, δι

Εὐρέθη ἐγγὺς τοῦ ἀββᾶ Ἀλεξάνδρου καὶ ἐκράτησεν

5. Στὴν ἀρχαία λατινικὴ μετάφρασι φέρεται «ἕως νούμου ἑνός», δηλαδὴ ἕως τὸ τελευταῖο λεπτό.

6. Ἡ Σκῆτις ἐρημώθηκε ὀλίγο μετὰ τὸ 410, ὅταν ἡ Ρώμη καταστράφηκε ἀπὸ τοὺς Βανδάλους.

Γιατί δὲν ἀλλάσσεις τὸ νερὸ τῶν κλαδιῶν ποῦ βρωμᾷ;
Καὶ τοὺς εἶπε

Ἐναντὶ τῶν θυμαμάτων καὶ τῶν ἀρωμάτων ποῦ ἀπήλαι-
σα στὸν κόσμον, πρέπει ν' ἀπολαύσω αὐτὴν τὴν ὁσμὴν.

19 Εἶπε πάλι ὅτι, μόλις ἄκουε ὅτι ὠρίμασε κάθε εἶδος ὀ-
πωρικῶν, ἔλεγε μόνος του, 'φέρετέ μου'. Καὶ ἐγευόταν
ὀλίγο μία μόνο φορὰ ἀπὸ ὅλα, εὐχαριστώντας τὸ Θεό.

20 Ἀσθένησε κάποτε στὴ Σκῆτι ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος καὶ
ἐχρηιάζοταν πράγματα ἕως τὸ τελευταῖο λινάρι⁶. Κι' ἐπει-
δὴ δὲν εἶχε νὰ ἀγοράσῃ, ἐπῆρε ἀπὸ κάποιον ἐλεημοσύνη
καὶ εἶπε

Σ' εὐχαριστῶ, Κύριε, ποῦ μὲ ἀξίωσες νὰ λάβω ἐλεη-
μοσύνη γιὰ τὸ ὄνομά σου.

21 Ἔλεγαν γι' αὐτὸν ὅτι εἶχε κάνει τὸ κελλί του σὲ ἀπό-
στασι τριανταδύο μιλίων. Δὲν ἔβγαινε ὅμως συχνά, διότι
τὸν ἐξυπηρετοῦσαν ἄλλοι. Ὅταν δὲ ἐρημώθηκε ἡ Σκῆ-
τις ἐξῆλθε κλαίοντας καὶ ἔλεγε

Ὁ κόσμος ἔχασε τὴ Ρώμη καὶ οἱ μοναχοὶ τὴ Σκῆτι⁶.

22 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Μάρκος τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο
εἶναι καλὸ νὰ μὴ ἔχη κανεὶς στὸ κελλί του κάποια
ἄνεσι; Διότι εἶδα κάποιον ἀδελφὸ ποῦ εἶχε ὀλίγα λά-
χανα καὶ τὰ ἐξερρίζωνε.

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Καλὸ βέβαια εἶναι, ἀλλὰ ἀνάλογα μὲ τὴν ἔξι τοῦ
ἀνθρώπου· διότι ἐὰν δὲν ἔχη δύναμι σὲ τέτοιο τρό-
πο ζωῆς, πάλι φυτεύει ἄλλα.

23 Διηγῆθηκε ὁ ἀββᾶς Δανιήλ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Ἀρσε-
νίου

Εὐρέθηκα κοντὰ στὸν ἀββᾶ Ἀλέξανδρο· καὶ τὸν ἔπιασε

αὐτὸν πόνος καὶ ἠπλωσεν αὐτὸν ἄνω βλέπων διὰ τὸν πόνον.
 Συνέβη δὲ τὸν μακάριον Ἀρσένιον ἐλθεῖν λαλήσαι αὐτῷ καὶ
 εἶδεν αὐτὸν ἠπλωμένον. Ὡς οὖν ἐλάλησε, λέγει αὐτῷ

Καὶ τίς ἦν κοσμικὸς δὴν εἶδον ὧδε;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος

Ποῦ ἐώρακας αὐτόν;

Καὶ εἶπεν

Ὡς καιτηρχόμεν ἀπὸ τοῦ ὄρους, προσέοχον ὧδε ἐπὶ τὸ
 σπήλαιον καὶ εἶδόν τινα ἠπλωμένον ἄνω βλέποντα.

Καὶ ἔβαλεν αὐτῷ μειάνοιαν λέγων

Συγχώρησόν μοι, ἐγὼ ἤμην πόνος γὰρ κατέσχε.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐκοῦν οὐ ἦς; Καλῶς. Ἐγὼ ὑπενόησα ὅτι κοσμικός ἐσσι,
 καὶ διὰ τοῦτο ἠρώτησα.

24 Ἄλλοιτε εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος τῷ ἀββᾷ Ἀλεξάνδρῳ ὅτι
 Ἄν ἀποσχίσης τὰ θαλλία σου, ἐλθὲ γεῦσαι μετ' ἐμοῦ·
 εἰάν δὲ ἔλθῃσι ξένοι, φάγε μετ' αὐτῶν.

Ὁ οὖν ἀββᾶς Ἀλέξανδρος ὁμαλῶς εἰργάζετο καὶ ἐπιεικῶς.
 Καὶ ὡς γέγονεν ἡ ὥρα, ἀκμὴν εἶχε θαλλία. Καὶ θέλων τηρη-
 σαι τὸν λόγον τοῦ γέροντος, ἀνέμεινε πληρῶσαι τὰ θαλλία.
 Ὁ οὖν ἀββᾶς Ἀρσένιος, ὡς εἶδεν ὅτι ἐχρόνισεν, ἐγεύσατο,
 λογιζάμενος μήποτε ξένους ἔσχεν. Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος,
 ὡς ἐτέλεσεν ὄψε, ἀπῆλθε. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ξένους εἶχες;

Λέγει

Οὐχί.

Εἶπε δὲ αὐτῷ

Πῶς οὖν οὐκ ἦλθες;

Ὁ δὲ λέγει

Ὅτι εἰπές μοι, ὅτι ἀποσχίσης τὰ θαλλία σου, ἐλθέ'.

7. Ἡ στάσις ἐκείνη εἶναι ἀπαράδεκτη γιὰ μοναχὸ καὶ ὁ Ἀρσένιος
 κάνει τὴ σχετικὴ παρατήρησι μὲ πολλὴ λεπτότητα.

πόνος κι' ἐξαπλώθηκε ἀπὸ τὸν πόνο κυττάζοντας πρὸς τὰ ἐπάνω. Συνέβηκε δὲ νὰ ἔλθῃ γιὰ νὰ τοῦ ὁμιλήσῃ ὁ μακάριος Ἀρσένιος, καὶ τὸν εἶδε ἐξαπλωμένο. Ἀφοῦ τοῦ ὠμίλησε λοιπὸν, τοῦ λέγει

Καὶ ποιὸς ἦταν ὁ κοσμικὸς ποὺ εἶδα ἐδῶ;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος

Ποῦ τὸν εἶδες;

Καὶ εἶπε

Καθὼς κατέβαινα ἀπὸ τὸ ὄρος, ἐπρόσεξα ἐδῶ στὸ σπήλαιο καὶ εἶδα κάποιον ἐξαπλωμένο νὰ κυττάζῃ πρὸς τὰ ἄνω.

Καὶ τοῦ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Συγχῶρεσέ με, ἐγὼ ἤμουν, διότι μὲ ἔπιασε πόνος.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων.

Λοιπὸν ἐσὺ ἤσουν; Ἐγὼ ὑπέθεσα ὅτι εἶναι κάποιος κοσμικὸς γιὰτὶ γι' αὐτὸ ἐρώτησα'.

24 Ἄλλοτε εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος στὸν ἀββᾶ Ἀλέξανδρο
 Ὅταν τελειώσης τὸ σκίσιμο τῶν κλαδιῶν σου, ἔλα νὰ φάγῃς μαζί μου· ἐὰν ὅμως ἔλθουν ξένοι, φάγε μαζί τους.

Ὁ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος λοιπὸν ἐργαζόταν κανονικὰ καὶ μέτρια. Καὶ ὅταν ἦλθε ἡ ὥρα, εἶχε ἀκόμη κλαδιά. Καὶ θέλοντας νὰ τηρήσῃ τὸ λόγο τοῦ γέροντος ἐπερίμενε νὰ τελειώσῃ τὰ κλαδιά. Ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος λοιπὸν, ὅταν εἶδε ὅτι ἀργοῦσε, ἐγευματίσε, ὑπολογίζοντας ὅτι θὰ εἶχε ξένους. Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος, ὅταν ἐτελείωσε τὸ βράδυ, ἐπῆγε. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Εἶχες ξένους;

Λέγει

Ὅχι.

Τοῦ εἶπε τότε

Πῶς λοιπὸν δὲν ἦλθες;

Διότι μοῦ εἶπες, ὅταν τελειώσης τὸ σκίσιμο τῶν

Καὶ τηρῶν τὸν λόγον σου οὐκ ἤλθα, διὰ ἄρι ἐπλήρωσα.
Καὶ ἐθαύμασεν ὁ γέρον τὴν ἀκριβείαν αὐτοῦ καὶ λέγει
αὐτῷ

Ταχύτερον καιάλευε, ἵνα καὶ τὴν σύναξίν σου θάλης
καὶ τοῦ ὕδατος σου μειαλόβης. Εἰ δὲ μή γε, ταχέως ἔ-
χει τὸ σῶμά σου ἀσθενῆσαι.

25 Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀββάς Ἀρσένιος εἰς τόπον, καὶ ἦσαν ἐκεῖ
κάλαμοι καὶ ἐκινήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Καὶ λέγει ὁ γέ-
ρων τοῖς ἀδελφοῖς

Τί ἐστὶν ὁ σεισμός οὗτος;

Καὶ λέγουσι

Κάλαμοί εἰσιν.

Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ γέρον

Φύσει ἐὰν κάθηται τις ἐν ἡσυχίᾳ, ἀκούσῃ δὲ φωνὴν
σιρουθίου, οὐκ ἔχει ἡ καρδία τὴν αὐτὴν ἡσυχίαν· πόσω
μᾶλλον ὑμεῖς ἔχοντες τὸν σεισμόν τῶν καλάμων τούτων.

26 Ἐλεγεν ὁ ἀββάς Δανιὴλ διὰ τινὲς ἀδελφοί, μέλλοντες ὑ-
πάγειν εἰς Θηβαῖδα διὰ λινάρια, λέγουσι, ἴ-
δωμεν καὶ τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον. Καὶ εἰσηλθὲν ὁ ἀββάς Ἀ-
λέξανδρος καὶ εἶπε τῷ γέροντι

Ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Ἀλεξανδρείας, θέλουσί σε ἰδεῖν.

Λέγει ὁ γέρον

Μάθε παρ' αὐτῶν δι' ἣν αἰτίαν παραγεγόνασιν.

Καὶ μαθὼν διὰ εἰς Θηβαῖδα διὰ λινάρια ὑπάγουσιν, ἀπήγ-
γειλε τῷ γέροντι. Λέγει καὶ αὐτὸς

Φύσει οὐ βλέπουσι τὸ πρόσωπον Ἀρσενίου, διὰ δι' ἐμὲ
οὐκ ἤλθον, ἀλλὰ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Ἀνάπαυσον αὐ-
τοὺς καὶ ἀπόλυσον ἐν εἰρήνῃ, εἰπὼν αὐτοῖς, διὰ ὁ γέ-
ρων οὐ δύναται ἀπαντῆσαι.

κλαδιῶν σου, ἔλα'. Καὶ τηρώντας τὸ λόγο σου δὲν ἦλθα, διότι μόλις τώρα τὰ ἐτελείωσα.

Καὶ ἐθαύμασε ὁ γέρων τὴν ἀκρίβειά του καὶ τοῦ λέγει
 Νὰ καταλύης ἐνωρίτερα τὴν καθημερινὴν γηστεία,
 ὥστε καὶ τὴν ἀκολουθία σου νὰ ἀπαγγέλλης καὶ τὸ
 νερό σου νὰ πίνης. Ἀλλιῶς, θὰ ἀσθενήσῃ τὸ σῶμα
 σου.

25 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος ἓνα τόπο, καὶ
 ἦσαν ἐκεῖ καλάμα πὺ ἐκινήθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμο. Καὶ
 λέγει ὁ γέρων στοὺς ἀδελφοὺς

Τί εἶναι αὐτὸς ὁ σεισμός;

Καὶ λέγουν

Εἶναι καλάμα.

Τοὺς λέγει λοιπὸν ὁ γέρων

Ἀλήθεια, ἂν κάθεται κανεὶς σὲ ἡσυχία καὶ ἀκοῦση
 φωνὴν σπουργίτη, ἢ καρδιά του δὲν ἔχει τὴν ἴδια ἡ-
 συχία· πολὺ περισσότερο ἐσεῖς ἔχοντας τὸ σεισμὸ αὐ-
 τῶν τῶν καλαμιῶν.

26 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ ὅτι μερικοὶ ἀδελφοί, ὅταν ἐπρό-
 κειτο νὰ μεταβοῦν στὴ Θηβαΐδα γιὰ λινάρια, εἶπαν ἔμε
 τὴν εὐκαιρία, ἃς ἰδοῦμε καὶ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο'. Καὶ
 εἰσῆλθε ὁ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος καὶ εἶπε στὸ γέροντα

Ἀδελφοί, πὺ ἦλθαν ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια, θέλουν
 νὰ σὲ ἰδοῦν.

Λέγει ὁ γέρων

Μάθε ἀπ' αὐτοὺς γιὰ ποῖο λόγο ἔχουν φθάσει.

Καί, ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι πηγαίνουν στὴ Θηβαΐδα γιὰ λινάρια,
 ἀπήγγειλε στὸ γέροντα. Λέγει καὶ αὐτὸς

Τότε φυσικὰ δὲν βλέπουν τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀρσενί-
 ου, διότι δὲν ἦλθαν γιὰ μένα ἀλλὰ γιὰ τὴν ἐργασία
 τους. Ἀνάπαυσέ τους καὶ ἀπόλυσέ τους εἰρηνικά, λέ-
 γοντάς τους ὅτι ὁ γέρων δὲν μπορεῖ νὰ τοὺς συναν-
 τήσῃ.

27 Ἀδελφός τις ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ἐν Σκήτει καὶ προσέοχε διὰ τῆς θυρίδος καὶ θεωρεῖ τὸν γέροντα ὄλον ὡς πῦρ. Ἦν δὲ ἄξιος ὁ ἀδελφός τοῦ ἰδεῖν. Καὶ ὡς ἔκρουσεν, ἐξῆλθεν ὁ γέρον καὶ θεωρεῖ τὸν ἀδελφὸν ὡς ἔκθαμβον. Καὶ λέγει αὐτῷ

Ἔχεις πολλὴν ὥραν κρούων; Μή τί ποτε εἶδες ὧδε;
Καὶ εἶπεν

Οὐχί.

Καὶ λαλήσας αὐτῷ ἀπέλυσεν.

28 Καθημένου ποτὲ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου εἰς τὸν Κάνωπον, ἦλθε μία συγκλητικὴ παρθένος πλουσία σφόδρα καὶ φοβουμένη τὸν Θεὸν ἀπὸ Ρώμης ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ὑπεδέξατο αὐτὴν Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ παρεκάλεσεν αὐτόν ἵνα πείσῃ τὸν γέροντα δέξασθαι αὐτήν. Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν παρεκάλεσε λέγων

Ἡ δεῖνα ἢ συγκλητικὴ ἦλθεν ἀπὸ Ρώμης καὶ θέλει σε ἰδεῖν.

Ὁ δὲ γέρον οὐ κατεδέξατο ἀπαντῆσαι αὐτῇ. Ὡς οὖν ἀνηγγέλθη αὐτῇ ταῦτα, κελεύει σιρωθῆναι κτήνη, λέγουσα

Πιστεύω τῷ Θεῷ ἰδεῖν αὐτόν. Οὐ γὰρ ἄνθρωπον ἦλθον ἰδεῖν (εἰσὶ γὰρ καὶ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν πολλοὶ ἄνθρωποι), ἀλλὰ προφήτην ἦλθον ἰδεῖν.

Καὶ ὡς ἔφθασε περὶ τὴν κέλλαν τοῦ γέροντος καὶ οἰκονομίαν Θεοῦ εὐκαίρησεν ὁ γέρον ἐξω τῆς κέλλης· καὶ ἰδοῦσα αὐτόν προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἤγειρεν αὐτήν μετ' ὀργῆς. Καὶ προσέοχεν αὐτῇ λέγων

Εἰ τὸ πρόσωπον μου θέλεις ἰδεῖν, ἰδοὺ βλέπε.

Ἡ δὲ ἀπὸ αἰσχύνῃς οὐ κατενόησε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῇ ὁ γέρον

Οὐκ ἤκουσας τὰ ἔργα μου; Ταῦτα βλέπειν ἀναγκαῖόν ἐστι. Πῶς δὲ ἐτόλμησας τοσοῦτον ποιῆσαι πλοῦν; Οὐκ

8. Πόλις σ' ἓνα ἀπὸ τοὺς δυτικὸς βραχίονες τοῦ δέλτα τοῦ Νείλου, 25 χιλιόμετρα νοτιοδυτικὰ τῆς Ἀλεξανδρείας.

27 Κάποιος ἀδελφός ἐπήγε στοὺς κελλὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου στὴ Σκῆτι κι' ἐκύτταξε ἀπὸ τῆ θυρίδα καὶ βλέπει τὸ γέροντα ὀλόκληρο σὰν φλόγα. Ἦταν δὲ ἄξιος νὰ ἰδῆ ὁ ἀδελφός. Καὶ μόλις ἔκρουσε, ἐξῆλθε ὁ γέρον καὶ βλέπει τὸν ἀδελφὸ ἔκθαμβο. Καὶ τοῦ λέγει

Ἔχεις πολλὴ ὥρα ποὺ κτυπᾷς; Μήπως εἶδες τίποτε ἐδῶ;

Καὶ εἶπε

Ὅχι.

Καὶ ἀφοῦ συνωμίλησε μαζί του τὸν ἀπέλυσε.

28 Ὅταν κάποτε ἐκαθόταν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος στὸν Κάνωπο^{επιτομική}, ἦλθε ἀπὸ τῆ Ρώμη νὰ τὸν ἰδῆ μία συγκλητικὴ παρθένος, πολὺ πλουσία καὶ φοβουμένη τὸ Θεό. Καὶ τὴν ὑποδέχθηκε ὁ ἀρχιεπίσκοπος Θεόφιλος, καὶ αὐτὴ τὸν παρεκάλεσε νὰ πείσῃ τὸν γέροντα νὰ τὴν δεχθῆ. Καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἦλθε πρὸς αὐτὸν παρακαλώντας τον

Ἡ δεῖνα συγκλητικὴ ἦλθε ἀπὸ τῆ Ρώμη καὶ θέλει νὰ σὲ ἰδῆ.

Ὁ δὲ γέροντα δὲν ἐδέχθηκε νὰ τὴν συναντήσῃ. Ὅταν λοιπὸν τῆς ἀνακοινώθηκαν αὐτά, παραγγέλει νὰ στρωθοῦν ζῶα λέγοντας

Πιστεύω στοὺς Θεοὺς ὅτι θὰ τὸν ἰδῶ. Διότι δὲν ἦλθα νὰ ἰδῶ ἄνθρωπο (ἄλλωστε ὑπάρχουν καὶ στὴν πόλι μας πολλοὶ ἄνθρωποι), ἀλλὰ προφήτη.

Καὶ ὅταν ἔφθασε κοντὰ στοὺς κελλὶ τοῦ γέροντος κατ' οἰκονομία Θεοῦ ἔτυχε ὁ γέροντα ἔξω ἀπὸ αὐτό· καί, καθὼς τὸν εἶδε, ἔπεσε στὰ πόδια του. Αὐτὸς δὲ τὴν ἐσήκωσε μὲ ὀργὴ καὶ τὴν ἐκύτταξε λέγοντας

Ἐὰν θέλῃς νὰ ἰδῆς τὸ πρόσωπό μου, ἰδοῦ, βλέπε το. Αὐτὴ δὲ ἀπὸ ἐντροπὴ δὲν ἐπρόσεξε τὸ πρόσωπό του. Καὶ τῆς λέγει ὁ γέροντα

Δὲν ἄκουσες τὰ ἔργα μου; Αὐτὰ εἶναι ἀνάγκη νὰ βλέπη κανεὶς. Πῶς δὲ ἐτόλμησες νὰ κἀνης τόσο τα-

οίδας διτι γυνή εἶ καὶ οὐκ ὀφείλεις ἐξέρχεσθαι πού πο-
τε; Ἡ ἵνα ἀπέλθῃς εἰς Ρώμην καὶ εἴπῃς ταῖς ἄλλαις
γυναιξίν διτι 'ἐώρακα Ἀρσένιον', καὶ ποιήσωσι τὴν θά-
λασσαν ὁδὸν γυναικῶν ἐξερχομένων πρὸς με;

Ἡ δὲ εἶπεν

Ἐὰν θέλῃ ὁ Κύριος, οὐκ ἀφῶ τινα ἐλθεῖν ὧδε· ἀλλ'
εὐχου ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ μνημόνευσέ μου διαπαντός.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ

Εὐχομαι τῷ Θεῷ, ἵνα ἐξαλείψῃ τὸ μνημόσυρόν σου ἐκ
τῆς καρδίας μου.

Καὶ ταῦτα ἀκούσασα ἐξῆλθε τειταραγμένη. Καὶ ὡς ἦλθεν
εἰς τὴν πόλιν, ἀπὸ τῆς λύπης ἔβαλε πρῆσσειν. Καὶ ἀνηγ-
γέλθη τῷ μακαρίῳ Θεοφίλῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ διτι ἀσθενεῖ.
Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτήν, παρεκάλει μαθεῖν τί ἐστὶν ὃ ἔχει.

Ἡ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Εἶδε μὴ ἀπήνησα ὧδε. Εἶπον γὰρ τῷ γέροντι, 'μνη-
μόνευέ μου', καὶ εἶπέ μοι, 'εὐχομαι τῷ Θεῷ, ἵνα ἐξα-
λειφθῇ τὸ μνημόσυρόν σου ἐκ τῆς καρδίας μου'. Καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω ἐκ τῆς λύπης.

Καὶ λέγει αὐτῇ ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Οὐκ οἶδας διτι γυνή εἶ καὶ διὰ τῶν γυναικῶν ὁ ἐχθρὸς
πολεμεῖ τοὺς ἁγίους; Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ γέρον· περὶ
γὰρ τῆς ψυχῆς σου εὐχεται διαπαντός.

Καὶ οὕτως ἐθεραπεύθη ὁ λογισμός αὐτῆς, καὶ ἀπῆλθε μετὰ
χαρᾶς εἰς τὰ ἴδια.

- 29 Διηγῆσαι ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου, διτι
ἦλθέ ποτε μαγιστριανός, φέρων αὐτῷ διαθήκην τινὸς συγ-
κλητικοῦ συγγενοῦς αὐτοῦ, ὃς κατέλιπεν αὐτῷ κληρονομίαν
πολλὴν σφόδρα. Καὶ λαβὼν αὐτήν, ἤθελε σχίσαι. Καὶ ἔπε-
σεν ὁ μαγιστριανός εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων

9. Μαγιστριανός ἐλεγόταν κάθε ὑπάλληλος τῆς διοικήσεως τῶν
ὑπηρεσιῶν τῆς αὐτοκρατορίας.

ξίδι; Δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶσαι γυναῖκα καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχεσαι ποτέ πουθενά; Ἡ μήπως γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃς στὴ Ρώμη καὶ νὰ εἰπῆς στὶς ἄλλες γυναῖκες ὅτι 'εἶδα τὸν Ἀρσένιο', καὶ κάνουν τὴ θάλασσα ὁδὸ γυναικῶν ποὺ θὰ ἔρχονται σ' ἐμένα;

Ἐκείνη δὲ εἶπε

Ἐὰν θέλῃ ὁ Κύριος, δὲν θὰ ἀφήσω κανένα νὰ ἔλθῃ ἐδῶ· ἀλλὰ νὰ εὐχεσῶ γιὰ μένα καὶ νὰ μὲ μνημονεύῃς διαπαντός.

Ἐκεῖνος δὲ ἀποκρινόμενος τῆς εἶπε

Εὐχομαι στὸ Θεὸ νὰ ἐξαλείψῃ τὴ μνήμη σου ἀπὸ τὴν καρδιά μου.

Καὶ ὅταν ἄκουσε αὐτὰ ἐξῆλθε ταραγμένη. Καὶ μόλις ἦλθε στὴν πόλι, ἀπὸ τὴ λύπη ἔκανε πυρετό. Καὶ ἀναγγέλλθηκε στὸν μακάριο Θεόφιλο, τὸν ἀρχιεπίσκοπο, ὅτι ἀσθενεῖ. Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὴ καὶ παρεκάλεσε νὰ μάθῃ τί ἔχει. Αὐτὴ δὲ τοῦ εἶπε

Εἶθε νὰ μὴ εἶχα ἔλθῃ ἐδῶ. Διότι εἶπα στὸ γέροντα 'μνημόνευέ-με' καὶ αὐτὸς μοῦ εἶπε 'εὐχομαι στὸ Θεὸ νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ μνήμη σου ἀπὸ τὴν καρδιά μου'. Καὶ ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποθνήσκω ἀπὸ τὴ λύπη.

Καὶ τῆς λέγει ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Δὲν γνωρίζεις ὅτι εἶσαι γυναῖκα καὶ ὁ ἐχθρὸς πολεμεῖ τοὺς ἁγίους διὰ τῶν γυναικῶν; Γι' αὐτὸ εἶπε ὁ γέρων, ἐνῶ γιὰ τὴν ψυχὴ σου εὐχεται διαπαντός.

Καὶ ἔτσι ἐθεραπεύθηκε ὁ λογισμὸς τῆς καὶ μὲ χαρὰ ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα τῆς.

29 Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο, ὅτι ἦλθε κάποτε ἕνας μαγιστριανός⁹, φέροντάς του διαθήκη ἑνὸς συγκλητικοῦ συγγενοῦς του, ὁ ὁποῖος τοῦ ἄφηνε πολὺ μεγάλη κληρονομιά. Καὶ αὐτὸς, παίρνοντάς τὴν, ἤθελε νὰ τὴν οὐκίσει. Καὶ ἔπεσε ὁ μαγιστριανὸς στὰ πόδια του λέγοντας

Δέομαί σου, μὴ σχίσῃς αὐτήν, ἐπεὶ αἵρεταί μου ἡ κεφαλή.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Ἐγὼ πρὸ ἐκείνου ἀπέθανον, αὐτὸς δὲ ἄρι ἀπέθανε.

Καὶ ἀνιέπεμψεν αὐτήν, μηδὲν δεξάμενος.

30 Ἔλεγον πάλιν περὶ αὐτοῦ, διὸ ὄψε Σαββάτων ἐπιφωσκούσης Κυριακῆς, ἤφιε τὸν ἥλιον ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἔτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εὐχόμενος, ἕως οὗ πάλιν ἔλαμψεν ὁ ἥλιος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Καὶ οὕτως ἐκαθέλειο.

31 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου καὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, διὸ ὑπὲρ πάντας ἐμίσουν τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν. Ὁ μὲν οὖν ἀββᾶς Ἀρσένιος οὐχ ἠπήνια ταχέως τινί, ὁ δὲ ἀββᾶς Θεόδωρος ἠπήνια μὲν, ἀλλὰ ὡς ρομφαία ἦν.

32 Καθεζομένου ποτὲ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου ἐν τοῖς κάτω μέρεσι καὶ ὀχλουμένου ἐκεῖσε ἔδοξεν αὐτῷ καταλιπεῖν τὸ κελλίον. Μηδὲν δὲ ἐξ αὐτοῦ λαβῶν, οὕτως ἐπορεύθη πρὸς τοὺς ἐαυτοῦ μαθητὰς, τοὺς Φαρανίας Ἀλέξανδρον καὶ Ζώιλον. Εἶπεν οὖν τῷ Ἀλεξάνδρῳ

Ἀνασιὰς ἀνάπλευσον.

Καὶ ἐποίησεν οὕτω. Καὶ τῷ Ζώιλῳ εἶπε

Δεῦρο μετ' ἐμοῦ ἕως τοῦ ποταμοῦ καὶ ζήτησόν μοι πλοῖον ἐπὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν καταπλέον, καὶ οὕτως ἀνάπλευσον καὶ σὺ πρὸς τὸν ἀδελφόν σου.

Ὁ δὲ Ζώιλος ἐπὶ τῷ λόγῳ ταραχθεὶς, ἐσιώπησε. Καὶ οὕτως ἐχωρίσθησαν ἀπ' ἀλλήλων. Κατηῆλθεν οὖν ὁ γέρον ἐπὶ τὰ μέρη τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ ἠσθένησεν ἀρρωσίαν μεγάλην. Οἱ δὲ τοῦτου διακονηταὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους· μὴ ἄρα τις ἡμῶν ἐλύπησε τὸν γέροντα, καὶ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη ἀπ' ἡ-

10. Βλ. παρόμοιο ἐπεισόδιο παρακάτω Κασσιανοῦ 8.

11. Στὴν Κάτω Αἴγυπτο, τὴν παραθαλασσία. Ἡ ἐνόχλησις προερχόταν ἀπὸ τοὺς ἐπισκέπτες.

Σὲ παρακαλῶ, μὴ τῆ σκίσης, γιὰτὶ μου παίρνουν τὸ κεφάλι μου

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Ἐγὼ ἀπέθανα πρὶν ἀπὸ αὐτόν, ἐνῶ αὐτὸς ἀπέθανε προσφάτως¹⁰.

Καὶ τὴν ἔστειλε πίσω, χωρὶς νὰ δεχθῆ τίποτε.

30 Ἔλεγαν πάλι γι' αὐτόν διὰ τὸ βράδυ τοῦ Σαββάτου πρὸς τὴν Κυριακὴν, ἄφηνε τὸν ἥλιο ὀπίσω του καὶ ἐτέντωνε τὰ χέρια του πρὸς τὸν οὐρανὸ προσευχόμενος, ἕως ὅτου ἔλαμπε πάλι ὁ ἥλιος στὸ πρόσωπό του. Καὶ τότε ἔκαθόταν.

31 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο καὶ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο διὰ ἔμισοῦσαν τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων περισσότερο ἀπὸ ὄλους. Ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος λοιπὸν δὲν συναντοῦσε εὐκολὰ κανένα, ὁ δὲ ἀββᾶς Θεόδωρος συναντοῦσε μὲν ἀλλὰ ἦταν σὰν ρομφαία.

32 Ὅταν ἔμενε κάποτε στὰ κάτω μέρη¹¹ καὶ ἐνωχλόταν ἐκεῖ, ἀπεφάσισε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ κελλί. Χωρὶς νὰ πάρῃ δὲ τίποτε ἀπὸ αὐτό, ἐπῆγε ἔτσι πρὸς τοὺς μαθητὰς του, τοὺς φαρανίτες Ἀλέξανδρο καὶ Ζωῖλο. Εἶπε λοιπὸν στὸν Ἀλέξανδρο

Σῆκω, πῆγαινε ἐπάνω μὲ τὸ πλοῖο.

Καὶ ἔπραξε ἔτσι. Καὶ πρὸς τὸ Ζωῖλο εἶπε

Ἔλα μαζί μου ἕως τὸν ποταμὸ καὶ ζήτησέ μου πλοῖο ποῦ νὰ πλέῃ κάτω πρὸς τὴν Ἀλεξανδρεία, κι' ἔπειτα πλεῦσε καὶ ἐσὺ ἐπάνω πρὸς τὸν ἀδελφὸ σου.

Ὁ δὲ Ζωῖλος, ταραγμένος ἀπὸ αὐτὸ τὸ λόγο, ἐσιώπησε. Καὶ ἔτσι ἐχωρίσθηκαν μεταξὺ τους. Κατέβηκε λοιπὸν ὁ γέροντ στὰ μέρη τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ προσεβλήθη ἀπὸ μεγάλη ἀρρώστεια. Οἱ δὲ ὑποτακτικοί του εἶπαν μεταξὺ τους, 'μήπως τάχα κάποιος ἀπὸ ἐμᾶς ἐλύπησε τὸν γέροντα καὶ γι' αὐτὸ ἐχωρίσθηκε ἀπὸ ἐμᾶς;' Καὶ δὲν εὐ-

μῶν;’. Καὶ οὐχ εὗρον ἐν ἑαυτοῖς οὐδὲν οὔτε δι παρήκουσαν αὐτοῦ ποιε. Ὑγιάνας δὲ ὁ γέρων εἶπε

Πορεύσομαι πρὸς τοὺς ἐμοὺς πατέρας.

Καὶ οὕτως ἀναπλεύσας ἤλθεν εἰς τὴν Πείραν ὅπου ἦσαν οἱ διακονηταὶ αὐτοῦ. Ὅστις δὲ αὐτοῦ πλησίον τοῦ ποταμοῦ, παιδίσκη τις αἰθιόπισσα ἐλθοῦσα, ἤψαιτο τῆς μηλωτῆς αὐτοῦ. Ὁ δὲ γέρων ἐπειμήσθη αὐτῇ. Ἡ οὖν παιδίσκη εἶπεν αὐτῷ

Εἰ μοναχὸς εἶ, πορεύου εἰς τὸ ὄρος.

Ὁ δὲ γέρων ἐπὶ τῷ λόγῳ καιανυγείς ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ

Ἄρσένιε, εἰ μοναχὸς εἶ, πορεύου εἰς τὸ ὄρος.

Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀπήνησαν αὐτοῦ, ὃ τε Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ζώιλος. Καὶ ἐπιπεσόντων αὐτῶν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἔρριψεν ἑαυτὸν καὶ ὁ γέρων, καὶ ἔκλαυσαν ἀμφότεροι. Εἶπε δὲ ὁ γέρων

Οὐκ ἠκούσατε δι ἠσθένησα;

Καὶ εἶπον αὐτῷ

Ναί.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Καὶ διατί οὐκ ἤλθειτε ἰδεῖν με;

Καὶ λέγει ὁ ἀββάς Ἀλέξανδρος δι

Ὁ χωρισμὸς σου ἀφ’ ἡμῶν σὺ γέγονε πιθανὸς καὶ πολλοὶ οὐκ ὠφελήθησαν, λέγοντες δι εἰμὴ παρήκουσαν τοῦ γέροντος, οὐκ ἂν ἐχωρίσθη ἔξ αὐτῶν’.

Λέγει αὐτοῖς

Πάλιν οὖν μέλλουσι λέγειν οἱ ἄνθρωποι, δι οὐχ εὗρον ἢ περισιέρα ἀνάπανοιν τοῖς ποσὶν αὐτῆς καὶ ἀνέστρεψε πρὸς τὸν Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν’.

Καὶ οὕτως ἐθεραπεύθησαν. Καὶ ἔμεινε μετ’ αὐτῶν ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ.

12. Ἐννοεῖται ἡ Πέτρα τῆς Τρώης. Βλ. Παρακάτω ἀρ. 34.

13. Μηλωτὴ εἶναι ἐπενδύτης ἀπὸ δέρμα προβάτου ἢ γίδας μὲ τὴν μάλλινη πλευρὰ πρὸς τὰ ἔξω.

14. Γεν. 8, 9.

ρῆκαν στοὺς ἑαυτοὺς των κανένα ψεγάδι, οὔτε ὅτι τὸν παρήκουσαν ποτέ. Ὅταν δὲ ἐθεραπεύθηκε ὁ γέρων εἶπε

Θὰ ὑπάγω πρὸς τοὺς πατέρες μου.

Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ ἐπλευσε πρὸς τὰ ἐπάνω, ἦλθε στὴν Πέτρα¹³, ὅπου ἦσαν οἱ ὑποτακτικοί του. Ἐνῶ δὲ αὐτοὶ ἦταν πλησίον τοῦ ποταμοῦ, μία αἰθιοπίσσα κόρη ἦλθε καὶ ἔγγιξε τὴ μηλωτὴ του¹³. Ὁ δὲ γέρων τὴν ἐπετίμησε. Ἡ κόρη λοιπὸν τοῦ εἶπε

Ἐὰν εἶσαι μοναχός, πῆγαινε στὸ ὄρος.

Ὁ δὲ γέρων ἐντυπωσιασμένος ἀπὸ τὸ λόγο αὐτὸ ἔλεγε μέσα του

Ἀρσένιε, ἂν εἶσαι μοναχός, πῆγαινε στὸ ὄρος.

Τότε τὸν συνήντησαν ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ζωΐλος. Καὶ καθὼς ἐκεῖνοι ἔπесαν στὰ πόδια του, ἔπесε καὶ ὁ γέρων, καὶ ἐκλαυσαν ὅλοι. Εἶπε δὲ ὁ γέρων

Δὲν ἀκούσατε ὅτι ἀρρώστησα;

Καὶ τοῦ εἶπαν

Ναί.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Καὶ γιατί δὲν ἦλθατε νὰ μὲ ἰδῆτε;

Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος

Ὁ χωρισμός σου ἀπὸ μᾶς δὲν ἔγινε πιστευτὸς καὶ ζημώθηκαν λέγοντας ὅτι ἂν δὲν παρήκουαν τὸ γέροντα, δὲν θὰ ἐχωριζόταν ἀπὸ αὐτούς.

Τοὺς λέγει

Πάλι ὅμως θὰ λέγουν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἡ περισσότερὰ δὲν εὐρῆκε ἀνάπαυσι στὰ πόδια της καὶ ἐπέστρεψε πρὸς τὸ Νῶε στὴν κιβωτό¹⁴.

Καὶ ἔτσι ἐθεραπεύθησαν. Κι' ἔμεινε μαζί τους ἕως τὴν τελευτὴ του.

33 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Δανιήλ δι

Διηγῆσαι ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος ὡς περὶ τινος (τάχα δὲ αὐτὸς ἦν), δι κατημένου τινὸς γέροντος εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα

Δεῦρο καὶ δεῖξω σοι τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ ἀνασιὰς ἐξῆλθε· καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὸν εἰς τόπον τινα καὶ ἔδειξεν Αἰθίοπα κόπιοντα ξύλα, καὶ ποιήσαντα φορτίον μέγα. Ἐπειρᾶτο δὲ αὐτὸ βασιάσαι καὶ οὐκ ἠδύνατο, καὶ ἀντι τοῦ ἄραι ἐξ αὐτοῦ, πάλιν ἔκοπτε ξύλα καὶ προσειθδεῖ τῷ φορτίῳ. Τοῦτο δὲ ἐπὶ πολὺ ἐποίει

Καὶ προβάς ὀλίγον πάλιν ἔδειξεν αὐτῷ ἄνθρωπον ἰσιάμενον ἐπὶ λάκκου καὶ ἀνιλοῦντα ὕδωρ ἐξ αὐτοῦ καὶ μεταβάλλοντα εἰς δεξαμενὴν τειρημμένην καὶ τὸ αὐτὸ ὕδωρ ἐκχέουσαν εἰς τὸν λάκκον.

Καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν

Δεῦρο, δεῖξω σοι ἄλλο.

Καὶ θεωρεῖ ἱερὸν καὶ δύο ἄνδρας κατημένους ἵπποις καὶ βασιάζοντας ξύλον πλαγίως, ἓνα καιέναντι τοῦ ἐνός· ἠθελον δὲ διὰ τῆς πύλης εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἠδύνατο διὰ τὸ εἶναι ξύλον πλάγιον. Οὐκ ἐταπείνωσε δὲ ὁ εἷς ἐαντὸν δπίσω τοῦ ἐτέρου ἐνέγκαι τὸ ξύλον ἐπ' εὐθείας· καὶ διὰ τοῦτο ἔμειναν ἔξω τῆς πύλης.

Οὔτοι εἰσι, φησὶν, οἱ βασιάζοντες ὡς δικαιοσύνης ζυγὸν μετὰ ὑπερηφανίας, καὶ οὐκ ἐταπεινώθησαν τοῦ διορθώσασθαι ἐαντούς, καὶ πορευθῆναι τῇ ταπεινῇ ὁδῷ τοῦ Χριστοῦ· διὸ καὶ μένουσιν ἔξω τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ κόπιων τὰ ξύλα ἄνθρωπός ἐστιν ἐν ἁμαρτίαις πολλαῖς, καὶ ἀντι τοῦ μετανοῆσαι ἄλλας ἀνομίας προσιθδεῖ ἐπάνω τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ. Καὶ ὁ ἀνιλῶν τὸ ὕδωρ ἄνθρωπός ἐστι καλὰ μὲν ἔργα ποιῶν, ἀλλ' ἐ-

33 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Δανιήλ

Μᾶς διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος δῆθεν γιὰ κάποιον ἄλλο (ἴσως δὲ ἦταν αὐτὸς ὁ ἴδιος), ὅτι σ' ἓνα γέροντα ποῦ ἔκαθόταν στὸ κελλί του ἦλθε φωνὴ ποῦ ἔλεγε

Ἔλα νὰ σοῦ δείξω τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων.

Ἐσηκώθηκε καὶ ἐξῆλθε· καὶ τὸν ὠδήγησε σ' ἓνα τόπο καὶ τοῦ ἔδειξε ἓνα Αἰθίοπα νὰ κόπτη ξύλα καὶ νὰ ἔχη κάνει μεγάλο φόρτωμα. Προσπαθοῦσε δὲ νὰ τὸ σηκώσει καὶ δὲν ἤμποροῦσε, ἀλλὰ ἀντὶ νὰ ἀφαιρέση ἀπὸ αὐτὸ πάλι ἔκοπτε ξύλα καὶ προσέθετε στὸ φόρτωμα. Τοῦτο δὲ τὸ ἔκανε πολλὴ ὥρα.

Καὶ προχωρώντας ὀλίγο τοῦ ἔδειξε ἓνα ἄνθρωπο νὰ στέκεται ἐπάνω σὲ λάκκο καὶ νὰ ἀντλῆ ἀπ' αὐτὸν νερὸ καὶ νὰ τὸ μεταφέρῃ σὲ μιὰ δεξαμενὴ τρυπημένη ποῦ ἐξέχυνε τὸ ἴδιο νερὸ στὸ λάκκο.

Καὶ τοῦ λέγει πάλι

Ἔλα, θὰ σοῦ δείξω καὶ ἄλλο.

Καὶ βλέπει ἓνα ἱερὸ καὶ δύο ἄνδρες νὰ κάθονται ἐπάνω σὲ ἵππους καὶ νὰ βαστάζουν πλάγια ξύλο, ὃ ἓνας ἀπέναντι τοῦ ἄλλου· ἤθελαν δὲ νὰ εἰσέλθουν ἀπὸ τὴν πύλη καὶ δὲν ἤμποροῦσαν ἐφ' ὅσον τὸ ξύλο ἦταν πλάγιο. Δὲν ἐταπεινώθησαν δὲ ὃ ἓνας τὸν ἑαυτὸ του πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο φέροντας τὸ ξύλο σὲ εὐθεία. Καὶ γι' αὐτὸ ἔμειναν ἔξω ἀπὸ τὴν πύλη.

Αὐτοὶ εἶναι, λέγει, οἱ ἄνθρωποι ποῦ βαστάζουν ἓνα εἶδος ζυγοῦ τῆς δικαιοσύνης μὲ ὑπερηφάνεια καὶ δὲν ἐταπεινώθηκαν γιὰ νὰ διορθώσουν τοὺς ἑαυτοὺς των καὶ νὰ πορευθοῦν στὸν ταπεινὸ δρόμο τοῦ Χριστοῦ· γι' αὐτὸ καὶ μένουν ἔξω ἀπὸ τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος ποῦ κόπτει τὰ ξύλα εἶναι ἄνθρωπος ὃ ὁποῖος ἔχει πολλὰς ἁμαρτίες καὶ ἀντὶ νὰ μετανοήσῃ προσθέτει ἄλλες ἁνομίες ἐπάνω στὶς ἁμαρτίες του. Καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἀντλεῖ τὸ νερὸ εἶναι ἄνθρωπος

πειδὴ εἶχεν ἐν αὐτοῖς πονηρὰν συμμιγὴν, ἐν τούτῳ ἀπώλεσε καὶ τὰ καλὰ αὐτοῦ ἔργα. Χρὴ οὖν νήφειν πάντα ἄνθρωπον εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ, ἵνα μὴ εἰς κενὸν κοπιᾷσῃ.

- 34 Ὁ αὐτὸς διηγῆσαι δι' οὗ ποιεῖ ἦλθόν τινες τῶν πατέρων ἀπὸ Ἀλεξανδρείας ἰδεῖν τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον. Καὶ ἦν εἰς ἐξ αὐτῶν θεῖος τοῦ παλαιοῦ Τιμοθέου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, τοῦ λεγομένου ἀκημόνος, καὶ εἶχεν ἐν ἑκ τῶν τεκναδέλφων αὐτοῦ. Εἶχε δὲ τότε ὁ γέρον ἀσθένειαν καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀπαντῆσαι αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ ἄλλοι ἔλθωσι καὶ παρενοχλήσωσιν αὐτόν. Ἦν δὲ τότε εἰς τὴν Πείραν τῆς Τρώης. Καὶ ἀνέκαμψαν λυπούμενοι. Συνέβη δὲ ἐπίστιασιν βαρβάρων γενέσθαι καὶ θέλων ἔμεινεν ἐν τοῖς κάτω μέρεσι. Καὶ ἀκούσαντες πάλιν ἦλθον ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ μετὰ χαρᾶς προσελάβετο αὐτούς. Καὶ λέγει αὐτῶ ὁ ἀδελφὸς ὃς ἦν μετ' αὐτῶν

Οὐκ οἶδας, ἀββᾶ, δι' ἣλθομεν παραβαλεῖν σοι εἰς Τρώην, καὶ οὐκ ἐδέξω ἡμᾶς;

Καὶ λέγει αὐτῶ ὁ γέρον

Ἔμεῖς ἐγεύσασθε ἄριον καὶ ἐπίειτε ὕδωρ, φύσει δὲ ἐγώ, ἰέκνον, οὔτε ἄριου οὔτε ὕδατος ἐγευσάμην, οὔτε μὴν ἐκάθησα κολάζων ἑμαυτόν, ἕως οὗ ἐδοκίμασα δι' ἐφθάσατε εἰς τὸν τόπον ὑμῶν, δι' δι' ἐμὲ καὶ ὑμεῖς ἐσκύλητε· ἀλλὰ συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί.

Καὶ παρακληθέντες ἀνεχώρησαν.

- 35 Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν δι', ἐκάλεσέ με μίαν ἡμέραν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος καὶ λέγει μοι

Ἀνάπαυσον τὸν πατέρα σου, ἵνα διαν ἀπέλθῃ πρὸς Κύριον, παρακαλέσῃ ὑπὲρ σοῦ καὶ εὖ σοι γένηται.

- 36 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου, δι', ἀσθενήσαντος αὐτοῦ

πὸ κάνει καλὰ ἔργα, ἀλλὰ, ἐπειδὴ εἶχε μέσα σ' αὐτὰ καὶ ἓνα πονηρὸ μίγμα, ἔχασε ἀπὸ αὐτὸ καὶ τὰ καλὰ ἔργα του. Πρέπει λοιπὸν κάθε ἄνθρωπος νὰ γρηγορῇ στὰ ἔργα του, γιὰ νὰ μὴ κοπιάζη ἄσκοπα.

- 34 Ὁ ἴδιος διηγήθηκε διὰ ἦλθαν κάποτε ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Πατέρες γιὰ νὰ ἰδοῦν τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο. Καὶ ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς ἦταν θεῖος τοῦ παλαιοῦ Τιμοθέου, ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, τοῦ λεγομένου ἀκτιήμονος, καὶ εἶχε μαζί του ἓνα ἀνεψιό του. Εἶχε δὲ τότε ὁ γέρων ἀσθένεια καὶ δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς συναντήσῃ, γιὰ νὰ μὴ ἔλθουν καὶ ἄλλοι καὶ τὸν παρενοχλήσουν. Ἦταν δὲ τότε στὴν Πέτρα τῆς Τρώης. Καὶ ἐπέστρεψαν λυπημένοι. Συνέβηκε δὲ νὰ γίνῃ ἐπιδορμὴ βαρβάρων κι' ἐγκαταστάθηκε ἐκουσίως στὰ κάτω μέρη. Καὶ ὅταν ἄκουσαν, ἦλθαν πάλι νὰ τὸν ἰδοῦν. Καὶ μὲ χαρὰ τοὺς ἐδέχθηκε. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς πὸ ἦταν μαζί τους

Δὲν γνωρίζεις, ἀββᾶ, διὰ ἦλθαμε νὰ σὲ ἐπισκεφθοῦμε στὴν Τρώη, καὶ δὲν μᾶς ἐδέχθηκες;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἔσεῖς ἐγευθήκατε ψωμί καὶ νερό, ἐνῶ ἐγὼ φυσικά, τέκνο, δὲν ἐγεύθηκα οὔτε ψωμί οὔτε νερό, οὔτε ὁμως ἐκάθησα νὰ τιμωρήσω τὸν ἑαυτό μου, ἕως ὅτου ἐβεβαιώθηκα διὰ ἐφθάσατε στὸν τόπο σας· διότι γιὰ χάρι μου καὶ σεῖς ἐκουρασθήκατε· ἀλλὰ συγχωρήσατέ με, ἀδελφοί.

Καὶ παρηγορημένοι ἀνεχώρησαν.

- 35 Ὁ ἴδιος ἔλεγε διὰ

Μὲ ἐκάλεσε μία ἡμέρα ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος καὶ μοῦ λέγει Ἀνάπαυσε τὸν πατέρα σου, ὥστε διὰ μεταβῆ στὸν Κύριο, νὰ παρακαλέσῃ γιὰ σένα καὶ νὰ σοῦ γίνῃ καλό.

- 36 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο, διὰ, ὅταν κάποτε ἀσθέ-

ποιε εἰς Σκῆτιν, ἀπῆλθεν ὁ πρεσβύτερος καὶ ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔθηκεν αὐτὸν εἰς χαλάδριον καὶ μικρὸν προσκεφάλαιον πρὸς τῆ κεφαλῇ αὐτοῦ. Καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν γερόντων, ἐλθὼν ἐπισκέψασθαι αὐτὸν καὶ ἰδὼν αὐτὸν εἰς τὸ χαλάδριον καὶ τὸ προσκεφάλαιον ὑποκάτω αὐτοῦ, ἐσκανδαλίσθη λέγων

Οὐτὸς ἐστὶν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος; Καὶ εἰς ταῦτα ἀνάκειται;

Λαβὼν δὲ αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος κατ' ἰδίαν λέγει αὐτῷ

Τί ἦν τὸ ἔργον σου ἐν τῇ κώμῃ σου;

Ὁ δὲ εἶπε

Ποιμὴν ἤμην.

Πῶς οὖν, φησί, διῆγες τὸν βίον σου;

Ὁ δὲ ἔφη

Ἐν πολλῷ κόπῳ διῆγον.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Νῦν οὖν πῶς διάγεις ἐν τῷ κελλίῳ;

Ὁ δὲ ἔφη

Μᾶλλον ἀναπαύομαι.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Βλέπεις τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον; πατὴρ βασιλέων ὑπῆρχεν ὢν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ χίλιοι δοῦλοι χρυσόζωνοι καὶ ὄλοι μανιάκια καὶ ὄλοσῆρικά φοροῦντες παρεισιτήκειον αὐτῷ· πολύτιμα δὲ σιρώματα ὑποκάτω αὐτοῦ ἦν. Σὺ δὲ ποιμὴν ὢν, οὐκ εἶχες ἐν τῷ κόσμῳ, ἦν νῦν ἔχεις ἀνάπανοιν· καὶ οὐτις τὴν τρυφήν ἦν εἶχεν ἐν τῷ κόσμῳ, ὧδε οὐκ ἔχει. Ἴδοὺ οὖν σὺ ἀναπαύει κἀκεῖνος θλίβεται.

Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα κατενύγη καὶ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων
Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ, ἡμάρτηκα· ἀληθῶς γὰρ αὕτη

15. Τὸ ἴδιο ἐπεισόδιο μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ρωμαίου παρακάτω.

16. Πνευματικὸς πατὴρ, ὡς παιδαγωγὸς τῶν υἱῶν τοῦ Θεοδοσίου Ὀνωρίου καὶ Ἀρκαδίου.

νησε σιῆ Σκῆτι, ἐπῆγε ὁ πρεσβύτερος καὶ τὸν ἔφερε σιῆν Ἐκκλησία καὶ τὸν ἐτοποθέτησε σὲ στρῶμα καὶ ἔβαλε μικρὸ προσκεφάλαιο πρὸς τὸ κεφάλι του. Καὶ ὅταν ἦλθε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες¹⁵ καὶ τὸν εἶδε στὸ στρῶμα μὲ τὸ προσκεφάλαιο ἀπὸ κάτω του, ἐσκανδαλίσθηκε λέγοντας

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος; Καὶ σὲ τέτοια ξαπλώνεται;

Ὁ δὲ πρεσβύτερος παίρνοντάς τον ἰδιαίτερος τοῦ λέγει
Τί ἐπάγγελμα εἶχες στὸ χωριό σου;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἦμουν βοσκός.

Πῶς λοιπόν, λέγει, ἐπαιρνοῦσες τὸ βίο σου;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐπαιρνοῦσα μὲ πολὺν κόπο.

Καὶ τοῦ λέγει

Τώρα λοιπόν;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἀναπαύομαι καλύτερα.

Καὶ τοῦ λέγει

Βλέπεις τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο; Ἦταν πατὴρ βασιλέων στὸν κόσμῳ¹⁶ καὶ χίλιοι δοῦλοι, φορώντας ὄλοι περιδέραια καὶ ὀλομέταξα, τοῦ παρέστεκαν· καὶ ἀπὸ κάτω του ἦσαν πολύτιμα στρώματα. Ἐσὺ δέ, ἀφοῦ ἦσουν βοσκός, δὲν εἶχες στὸν κόσμῳ τὴν ἀνάπαυσι πού ἔχεις τώρα· καὶ αὐτὸς δὲν ἔχει ἐδῶ τὴν τρυφή πού εἶχε στὸν κόσμῳ. Ἴδου λοιπόν ὅτι ἐσὺ ἀναπαύεσαι κι' ἐκεῖνος θλίβεται.

Αὐτὸς δὲ ἀκούοντας αὐτὰ συγκινήθηκε καὶ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ, ἀμάρτησα· ἀληθινὰ αὕτη εἶναι

ἔστιν ἡ ἀληθινὴ ὁδός, διτι οὐτός ἦλθεν εἰς ταπεινώσειν,
ἐγὼ δὲ εἰς ἀνάπανσειν.

Καὶ ὠφεληθεὶς ὁ γέρον ἀνεχώρησεν.

37 Ἦλθέ τις τῶν πατέρων πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον καί, ὡς
ἔκρουσε τὴν θύραν, ἀνέωξεν ὁ γέρον, νομίζων διτι ὁ διακο-
νητὴς αὐτοῦ ἐστὶ. Καὶ ὡς εἶδεν αὐτὸν ἄλλον, ἔπεσεν ἐπὶ
πρόσωπον. Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ

Ἄναστα, ἀββᾶ, ἵνα σε ἀσπάσωμαι.

Καὶ ἔφη αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐκ ἐγείρομαι, εἰ μὴ ἀναχωρήσης.

Καὶ ἐπὶ πολὺ παρακληθεὶς οὐκ ἀνέστη ἕως οὗ ἀνεχώρησεν.

38 Ἐλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ ἐλθόντος ἰδεῖν εἰς Σκῆτιν τὸν
ἀββᾶν Ἀρσένιον, διτι ἐλθὼν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, παρεκάλει
τοὺς κληρικοὺς συνιτυχεῖν τῷ ἀββᾷ Ἀρσενίῳ. Ἐλεγον οὖν
αὐτῷ

Ἀναπαῦσον μικρόν, ἀδελφέ, καὶ βλέπεις αὐτόν.

Ὁ δὲ ἔφη

Οὐ γένομαί τινος, εἰ μὴ αὐτῷ ἀπαντήσω.

Ἐπεμψαν οὖν ἀδελφὸν κατασιῆσαι αὐτόν, διτι μακρὰν ἦν ἡ
κέλλα αὐτοῦ. Καὶ κρούσαντες τὴν θύραν εἰσῆλθον καὶ ἀσπα-
σάμενοι τὸν γέροντα ἐκάθισαν σιωπῶντες.

Εἶπεν οὖν ὁ ἀδελφὸς ὁ τῆς ἐκκλησίας

Ἐγὼ ὑπάγω, εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ὁ ξένος, μὴ εὐρὼν παρησίαν πρὸς τὸν γέ-
ροντα, εἶπε τῷ ἀδελφῷ

Ἔρχομαι καὶ γὰρ μετὰ σοῦ.

Καὶ ἐξῆλθον ὁμοῦ. Παρεκάλεσεν οὖν αὐτὸν λέγων

Λάβε με καὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Μωϋσοῦν τὸν ἀπὸ λησιῶν.

Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς αὐτόν, ἐδέξατο αὐτοὺς μετὰ χα-
ρᾶς καὶ φιλοφρονήσας αὐτοὺς ἀπέλυσε.

ἢ ἀληθινὴ ὁδός, διότι αὐτὸς ἦλθε σὲ ταπεινῶσι, ἐγὼ δὲ σὲ ἀνύπαυσι.

Καὶ ὁ γέρων ἀνεχώρησε ὠφελημένος.

37 Ἦλθε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο καί, μόλις ἔκρουσε τὴ θύρα, ἀνοιξε ὁ γέρων, νομίζοντας ὅτι εἶναι ὁ διακονητὴς του. Μόλις ὅμως εἶδε ὅτι ἦταν ἄλλος ἔπεσε σὶ τὸ πρόσωπό του. Ἐκεῖνος δὲ τοῦ λέγει

Σήκω, ἀββᾶ, γιὰ νὰ σὲ ἀσπασθῶ.

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων

Δὲν σηκώνομαι, ἐὰν δὲν ἀναχωρήσης.

Καί, μολονότι παρακλήθηκε πολλὴ ὥρα, δὲν ἐσηκώθηκε, ἕως ὅτου ἐκεῖνος ἀνεχώρησε.

38 Ἐλεγαν γιὰ κάποιον ἀδελφὸ πού ἦλθε νὰ ἰδῆ στὴ Σκήτι τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο, ὅτι προσῆλθε στὴν ἐκκλησία καὶ παρακαλοῦσε τοὺς κληρικοὺς νὰ τὸν βοηθήσουν νὰ ἰδῆ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο. Τοῦ ἔλεγαν λοιπὸν

Ἄναπαύσου λίγο, ἀδελφέ, καὶ θὰ τὸν ἰδῆς.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν θὰ φάγω τίποτε, ἐὰν δὲν τὸν συναντήσω.

Ἐστειλαν λοιπὸν ἕνα ἀδελφὸ γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ, ἐπειδὴ τὸ κελλί του ἦταν μακριά. Καί, ἀφοῦ ἔκρουσαν τὴ θύρα, εἰσῆλθαν, ἀσπάσθηκαν τὸ γέροντα καὶ ἐκάθησαν σιωπηλοί. Εἶπε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς πού προερχόταν ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς Σκήτεως

Ἐγὼ πηγαίνω, προσευχηθῆτε γιὰ μένα.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ὁ ξένος, μὴ εὐρίσκοντας ἐνθάρρυνσι συνομιλίας μὲ τὸ γέροντα, εἶπε σὶ τὸν ἀδελφὸ

Ἔρχομαι κι' ἐγὼ μαζί σου.

Καὶ ἐξῆλθαν μαζί. Τὸν παρακάλεσε λοιπὸν λέγοντας

Λάβε με καὶ πρὸς τὸν ἀββᾶ Μωϋσῆν, τὸν παλαιὸ ληστή.

Καὶ ὅταν ἦλθαν πρὸς αὐτόν, τοὺς ἐδέχθηκε μὲ χαρὰ καί, ἀφοῦ τοὺς ἐπεριποιήθηκε, τοὺς ἀπέλυσε.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ὁ ἐνεγκὼν αὐτόν.

Ἴδου ἀπένεγκά σε πρὸς τὸν ξενικὸν καὶ τὸν Αἰγύπτιον.

Τίς ἐκ τῶν δύο ἤρεσέ σοι;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν

Ἐμοὶ ἰέως ὁ Αἰγύπτιος ἤρεσε.

Ἀκούσας δὲ τις τῶν πατέρων ταῦτα, εὐξάτο τοῦ Θεοῦ λέγων

Κύριε, δεῖξόν μοι τὸ πρᾶγμα τοῦτο, διὸ δς μὲν φεύγει

διὰ τὸ ὄνομά σου, δς δὲ ἐναγκαλίζεται διὰ τὸ ὄνομά σου.

Καὶ ἰδὸν ἐδείχθη αὐτῷ δύο πλοῖα μεγάλα ἐν τῷ ποταμῷ
καὶ θεωρεῖ τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ
πλέον ἐν ἡσυχία, εἰς ἓνα, καὶ ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς, καὶ οἱ ἄγ-
γελοι τοῦ Θεοῦ πλείοντες εἰς ἓνα, καὶ ἐψώμιζον αὐτῷ με-
λικηρίδας.

39 Ἐλέγεν ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ δι

Μέλλων τελευτιᾶν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος, παρήγγειλεν ἡμῖν
λέγων

Μὴ φροντίσητε ποιεῖν ἀγάπας ὑπὲρ ἐμοῦ· ἐγὼ γάρ, εἰ
ἐποίησα ἐμαντιῷ ἀγάπην, ταύτην ἔχω εὐρεῖν.

40 Μέλλοντος τελευτιᾶν τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου, ἐταράχθησαν οἱ μα-
θηταὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτοῖς

Οὐπω ἤλθεν ἡ ὥρα, ὅτε δὲ ἔλθῃ ἡ ὥρα, λέγω ὑμῖν.

Κριθῆναι δὲ ἔχω μεθ' ὑμῶν ἐπὶ τοῦ θήματος τοῦ φο-
βεροῦ, ἐὰν δῶτε τὸ λείψανόν μου τινι.

Οἱ δὲ εἶπον

Τί οὖν ποιήσωμεν διὸ οὐκ οἶδαμεν ἐνταφιάσαι;

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Οὐκ οἶδατε βαλεῖν σχοινίον εἰς τὸν πόδα μου καὶ ἄραί
με εἰς τὸ ὄρος;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς πού τὸν εἶχε ὀδηγήσει.

Ἰδοῦ, σὲ ὠδήγησα πρὸς τὸν ξένο καὶ πρὸς τὸν Αἰγύπτιο. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο σοῦ ἄρεσε;

Αὐτὸς δὲ ἀποκρινόμενος εἶπε

Ἐμένα πάντως μοῦ ἄρεσε ὁ Αἰγύπτιος.

Καθὼς δὲ ἄκουσε αὐτὰ ἕνας ἀπὸ τοὺς πατέρες, εὐχήθηκε στὸ Θεὸ λέγοντας

Κύριε, δεῖξε μου τὸ πρᾶγμα τοῦτο, δηλαδὴ πῶς συμβαίνει ὁ ἕνας νὰ ἀποφεύγῃ τοὺς ἀνθρώπους, γιὰ τὸ ὄνομά σου, ὁ ἄλλος δὲ νὰ τοὺς ἀγκαλιάζῃ;

Καὶ ἀμέσως τοῦ ἐδείχθησαν δύο μεγάλα πλοῖα στὸν ποταμό· καὶ βλέπει τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ πλέῃ ἦσυχια στὸ ἕνα, ἐνῶ στὸ ἄλλο ἔπλεαν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτοὶ τὸν ἔτρεφαν μὲ κηρῆθρες.

39 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ ὅτι

Ὁ Ἀρσένιος, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, μᾶς παρήγγειλε
Μὴ φροντίσετε νὰ κάνετε ἐλεημοσύνες γιὰ χάρι μου· διότι ἐγώ, ἂν ἔκανα ἐλεημοσύνη στὸν ἑαυτό μου, αὐτὴν πρόκειται νὰ εὔρω.

40 Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος, ἐταράχθηκαν οἱ μαθηταὶ του.

Καὶ τοὺς λέγει

Δὲν ἦλθε ἀκόμη ἡ ὥρα, ὅταν δὲ θὰ ἔλθῃ ἡ ὥρα, θὰ σᾶς τὸ εἰπῶ. Θὰ δικασθῶ πάντως μαζί σας ἐμπρὸς στὸ φοβερὸ δικαστήριον, ἐὰν δώσετε σὲ κάποιον τὸ λείψανό μου.

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Τί λοιπὸν θὰ κάνωμε, ἀφοῦ δὲν ξεύρωμε νὰ ἐνταφιάζωμε.

Καὶ τοὺς λέγει ὁ γέρων

Δὲν γνωρίζετε νὰ βάλετε στὸ πόδι μου σκοινὶ καὶ νὰ μὲ σηκώσετε στὸ ὄρος;

Οὗτος δὲ ὁ λόγος τοῦ γέροντος ἦν

Ἄρσένιε, διὸ ἐξῆλθες; Λαλήσας πολλάκις μετεμελήθη, σιωπήσας δὲ οὐδέποτε.

Ὡς δὲ ἐγγὺς ἦν τοῦ τελευτᾶν, εἶδον αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ κλαίοντα καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ἐν ἀληθείᾳ καὶ σὺ φοβῆ, πάτερ;

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Ἐν ἀληθείᾳ ὁ φόβος ὁ ὧν μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ μετ' ἐμοῦ ἔστιν ἀφ' οὗ ἐγενόμην μοναχός.

Καὶ οὕτως ἐκοιμήθη.

41 Ἐλεγον δὲ οὗτοι ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καθεζόμενος εἰς τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, ράκος εἶχεν ἐν τῷ κόλπῳ, χάριν τῶν δακρῦων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν οὗτοι ἐκοιμήθη, δακρῦσας εἶπε Μακάριος εἶ, ἀββᾶ Ἄρσένιε, οὗτοι ἐκλαύσας ἑαυτὸν εἰς τὸν ὧδε κόσμον. Ὁ γὰρ μὴ κλαίων ἑαυτὸν ὧδε, αἰωνίως ἐκεῖ κλαύσεται. Εἴτε οὖν ὧδε ἐκὼν εἴτε ἐκεῖ ἀπὸ βασάνων, ἀδύνατον μὴ κλαῦσαι.

42 Διηγῆσαιο δὲ ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ αὐτοῦ οὗτοι

Οὐδέποτε ἤθελε λαλεῖν τι ζήτημα ἐκ τῆς Γραφῆς, καίπερ δυνάμενος λαλῆσαι, εἰ ἤθελε. Ἀλλὰ οὐδὲ ἐπιστολὴν ταχέως ἔγραφε. Ὅτι δὲ ἤρχειο εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ χρόνου, ὀπίσω τοῦ σιῦλου ἐκαθέζετο, ἵνα μηδεὶς ἴδῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, μηδὲ αὐτὸς ἄλλον πρόσχη.

Ἦν δὲ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἀγγελικόν, ὥσπερ τοῦ Ἰακώβ, ὀλοπόλιος, ἀσιεῖος τῷ σῶματι· ξηρός δὲ ὑπῆρχε. Εἶχε δὲ τὸν πῶγωνα μέγαν φθάνοντα μέχρι τῆς κοιλίας· αἱ δὲ τρίχες τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἔπεσον ἀπὸ τοῦ κλαυθμοῦ· μακρὸς δὲ ἦν, ἀλλ' ἐκυριώθη ἀπὸ τοῦ γήρωτος.

Ἐγένετο δὲ ἐτῶν ἐνενηκοντα πέντε. Ἐποίησε δὲ εἰς τὸ πάλαιον τοῦ τῆς θείας μνήμης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἔτη τεσσαράκοντα, παιτὴρ γενόμενος τῶν θειοτάτων Ἀρκαδίου

Αὐτὸς δὲ ἐδῶ ἦταν ὁ λόγος τοῦ γέροντος

Ἄρσένιε, γιατί ἐξῆλθες ἀπὸ τὸν κόσμος; Πολλὲς φορὲς μετενόησα πὺ ὑμίλησα, ποτὲ ὄμως πὺ ὀσιώπησα. Ὅταν δὲ ἐπλησίασε σὴν τελευτῇ, τὸν εἶδαν οἱ ἀδελφοὶ νὰ κλαίη καὶ τοῦ λέγουν

Ἄλήθεια καὶ σὺ φοβεῖσαι, πάτερ;

Καὶ τοὺς εἶπε

Ἄληθινὰ ὁ φόβος πὺ εἶναι μαζί μου αὐτῇ τὴν ὥρα εἶναι μαζί μου ἀφ' ὅτου ἔγινα μοναχός.

Καὶ ἔτσι ἐκοιμήθηκε.

41 Ἔλεγαν δὲ ὅτι ὅλο τὸ χρόνο τῆς ζωῆς του, καθὼς ἐκαθόταν στὸ ἐρχόχειρό του, εἶχε ἓνα ράκος στὸν κόλλο του, γιὰ τὰ δάκρυα πὺ ἔπιπταν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του. Καθὼς ἄκουσε δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἐκοιμήθηκε, ἐδάκρυσε καὶ εἶπε

Μακάριος εἶσαι, ἀββᾶ Ἄρσένιε, πὺ ἔκλαυσε τὸν ἑαυτό σου στὸν παρόντα κόσμος. Διότι αὐτὸς πὺ δὲν κλαίει τὸν ἑαυτό του ἐδῶ, θὰ κλαύσῃ ἐκεῖ αἰωνίως. Εἴτε λοιπὸν ἐδῶ ἐκουσίως εἴτε ἐκεῖ ἀπὸ τὰ βασανιστήρια, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ κλαύσῃ κανεὶς.

42 Διηγῆθηκε δὲ ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ γι' αὐτὸν ὅτι Ποτὲ δὲν ἤθελε νὰ ὀμιλήσῃ γιὰ θέμα ἀπὸ τὴ Γραφή, μολονότι ἤμποροῦσε, ἐὰν ἤθελε. Ἄλλὰ οὔτε ἐπιστολὴ ἔγραφε εὐκόλα. Ὅταν δὲ ἐρχόταν σὴν ἐκκλησία κατὰ διαστήματα, ἐκαθόταν ὀπίσω ἀπὸ τὸ στύλο, ὥστε κανεὶς νὰ μὴ ἰδῆ τὸ πρόσωπό του οὔτε αὐτὸς νὰ προσέξῃ ἄλλον. Ἦταν δὲ ἡ μορφὴ του ἀγγελικὴ, ὅπως τοῦ Ἰακώβ, ὀλόλευκος, ὠραῖος στὸ σῶμα· ἦταν δὲ ξηρός. Εἶχε μακρὸ γένειο πὺ ἔφθανε ἕως τὴν κοιλία, οἱ δὲ τρίχες τῶν βλεφάρων του εἶχαν πέσει ἀπὸ τὸ κλάμα. Ἦταν ὑψηλός, ἀλλὰ εἶχε κυρτωθῆ ἀπὸ τὰ γηρατεία.

Ἐφθασε τὰ ἐνενηνταπέντε ἔτη. Ὑπηρέτησε δὲ στὸ παλάτι τοῦ ἀειμνήστου Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου σαράντα ἔτη,

καὶ Ὀνωρίου. Καὶ ἐν τῇ Σκήτει ἐποίησεν ἔτη τεσσαράκοντα, καὶ δέκα εἰς Τρώην ἄνω τῆς Βαβυλῶνος κατέναντι Μέμφεως καὶ τρία ἔτη εἰς τὸν Κάνωπον Ἀλεξανδρείας καὶ τὰ ἄλλα δύο ἔτη ἦλθε πάλιν εἰς Τρώην καὶ ἐκεῖ ἐκοιμήθη, τέλεσας ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐν φόβῳ Θεοῦ τὸν δρόμον αὐτοῦ· διὴν ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. Κατέλιπε δέ μοι τὸν χιτῶνα αὐτοῦ τὸν δερμάτινον καὶ τρίχινον καμάσιν λευκὸν καὶ σανδάλια σεβένινα. Καὶ ἐγὼ ὁ ἀνάξιος ἐφόρεσα αὐτά, ἵνα εὐλογηθῶ.

43 Διηγῆσαι πάλιν ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου Ὅτι ποτὲ ἐκάλεσε τοὺς πατέρας μου, τὸν τε ἀββᾶν Ἀλέξανδρον καὶ Ζώϊλον, καὶ ταπεινῶν ἑαυτὸν εἶπεν αὐτοῖς

Ἐπειδὴ οἱ δαίμονες πολεμοῦσί με καὶ οὐκ οἶδα εἰ κλέπιοσὶ με ἐν ὕπνῳ, ἀλλὰ τὴν νύκτα ταύτην κοπιάσατε μετ' ἐμοῦ καὶ τηρήσατέ με εἰ νυσιάζω ἐν τῇ ἀγρυπνίᾳ. Καὶ ἐκάθησεν εἰς ἕκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ εἰς ἕξ εὐωνύμων, ἀπὸ ὧν οἰωπῶντες. Καὶ εἶπον οἱ πατέρες μου διὴν ἡμεῖς ἐκοιμήθημεν καὶ ἀνέστημεν καὶ οὐκ ἠσθάνθημεν αὐτὸν νυσιάζαντα. Καὶ ἐπὶ τὸ πρῶτ' (ὃ Θεὸς οἶδεν εἰ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐποίησεν, ἵνα νοήσωμεν διὴν ἐνύσιαξεν, ἢ κατὰ ἀλήθειαν ἢ φύσις τοῦ ὕπνου ἦλθεν) ἐφύσησε τρεῖς πνοάς, καὶ εὐθέως ἀνέστη λέγων

Ἐνύσιαξα, ναί;

Καὶ ἀπεκρίθημεν ἡμεῖς λέγοντες

Οὐκ οἶδαμεν.

44 Ἦλθόν ποτε γέροντες πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ πολλὰ παρεκάλεσαν ἵνα συνύχωσιν αὐτῷ. Ὁ δὲ ἤνοιξεν αὐτοῖς. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν εἰπεῖν αὐτοῖς λόγον περὶ τῶν ἡσυχάζοντων καὶ μηδενὶ ἀπαντώντων. Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ὅταν ἡ παρθένος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἦ,

σάν πνευματικὸς πατὴρ τοῦ Ἀρκαδίου καὶ τοῦ Ὀνωρίου. Καὶ στὴ Σκῆτι ἐπέρασε σαράντα ἔτη, καὶ δέκα στὴν Τρώη ἐπάνω ἀπὸ τῆ Βαβυλώνα, ἀπέναντι στὴ Μέμφι καὶ τρία στὸν Κάνωπο τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐνῶ τὰ ἄλλα δύο ἔτη ἔμεινε πάλι στὴν Τρώη, ὅπου ἐκοιμήθηκε, ἀφοῦ συνεπλήρωσε μὲ εἰρήνη καὶ φόβο Θεοῦ τὸ δρόμο του· διότι ἦταν ἄνδρας ἀγαθὸς καὶ γεμάτος πνεῦμα ἅγιο καὶ πίστι. Ἐφησε δὲ σὲ μένα τὸ χιτῶνα του τὸ δερμάτινο καὶ τὸ τρίχινο λευκὸ ὑποκάμισο καὶ τὰ σανδάλια ἀπὸ φοῖνικα. Καὶ ἐγὼ ὁ ἀνάξιος τὰ ἐφόρεσα, γιὰ νὰ εὐλογηθῶ.

- 43 Διηγῆθηκε πάλι ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο ὅτι κάποτε ἐκάλεσε τοὺς πατέρες μου, τὸν ἀββᾶ Ἀλέξανδρο καὶ τὸν Ζωῖλο, καὶ ταπεινώνοντας τὸν ἑαυτό του τοὺς εἶπε Ἐπειδὴ οἱ δαίμονες μὲ πολεμοῦν καὶ δὲν γνωρίζω μήπως μὲ ἀρπάξουν στὸν ὕπνο, κοιμάσατε μαζί μου αὐτὴ τὴ νύκτα καὶ κρατήσατέ με, ἂν νυστάξω στὴν ἀγρυπνία.

Καὶ ἐκάθησαν ἀπὸ τὸ βράδυ σιωπηλοὶ ἕνας ἀπὸ τὰ δεξιὰ του καὶ ἕνας ἀπὸ τὰ ἀριστερά του. Καὶ εἶπαν οἱ πατέρες μου ὅτι ἔμεῖς ἐκοιμηθήκαμε κι' ἐσηκωθήκαμε καὶ δὲν ἀντιληφθήκαμε νὰ ἐνύσταξε. Καὶ κατὰ τὸ πρωῖ (ὁ Θεὸς γνωρίζει ἂν τὸ ἔκαμε ἐπίτηδες, γιὰ νὰ ὑποθέσωμε ὅτι ἐνύσταξε, ἢ πραγματικὰ ἦλθε ἡ φύσις τοῦ ὕπνου) ἐφύσησε τρεῖς φορές τὴν ἀναπνοή του καὶ ἀμέσως ἐσηκώθηκε λέγοντας

Ἐνύσταξα, ναί;

Κι' ἐμεῖς ἀποκριθήκαμε λέγοντας

Δὲν γνωρίζομε.

- 44 Ἦλθαν κάποτε γέροντες πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο καὶ πολὺ παρεκάλεσαν νὰ τὸν συναντήσουν. Αὐτὸς δὲ τοὺς ἀνοιξε. Καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς εἰπῆ λόγο γιὰ τοὺς ἡσυχαστὰς ποὺ δὲν δέχονται κανένα. Τοὺς λέγει ὁ γέρων Ὅταν ἡ παρθένος εἶναι σὶδὸ σπίτι τοῦ πατρός της,

πολλοὶ θέλουσιν αὐτῇ μνηστειυθῆναι· ἐπὰν δὲ λάβῃ ἄνδρα, οὐ πᾶσιν ἀρέσκει· οἱ μὲν ἐξουθενοῦσιν, ἄλλοι δὲ ἐπαινοῦσι, καὶ οὐχ οὕτως ἔχει τιμὴν ὡς τὸ πρῶτον, διε ἦν κεκρυμμένη. Οὕτω καὶ τὰ τῆς ψυχῆς· ἀφ' οὗ διε δημοσιεύεται, οὐ πάντας δύναται πληροφοροῦσαι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΓΑΘΩΝΟΣ

¹ Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Πείρος ὁ τοῦ ἀββᾶ Λώι, δι

Ἐν τῷ κελλίῳ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος ἤμην ποιέ, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸς λέγων

Θέλω οἰκῆσαι μετὰ ἀδελφῶν· εἰπὸν μοι, πῶς μετ' αὐτῶν οἰκήσω.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὡς ἐν τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ διε εἰσέρχῃ πρὸς αὐτοῦς, οὕτω φύλαξον τὴν ξενιτείαν σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου, ἵνα μὴ παρρησιασθῆς μετ' αὐτῶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Τί γὰρ ποιεῖ ἡ παρρησία;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐοικεν ἡ παρρησία καύσωσι μεγάλῳ· ὅς διαν γένηται, πάντες φεύγουσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ τῶν δένδρων τὸν καρπὸν διαφθείρει.

Λέγω αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Οὕτω χαλεπὴ ἐστὶν ἡ παρρησία;

Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Οὐκ ἔστιν ἕτερον πάθος χαλεπώτερον τῆς παρρησίας· γεννήτρια γὰρ ἐστὶ πάντων τῶν παθῶν. Πρέπει δὲ τῷ ἐργάτῃ μὴ παρρησιάζεσθαι, κἂν μόνος ᾖ ἐν τῷ κελλίῳ. Οἶδα γὰρ διε ἀδελφὸς ποιήσας χρόνον ἐν τῷ κελλίῳ

πολλοὶ θέλουν νὰ τὴν μνηστευθοῦν· ὅταν ὄμως πάρῃ ἄνδρα, δὲν ἀρέσει σὲ ὄλους· ἄλλοι μὲν τὴν περιφρονοῦν, ἄλλοι δὲ τὴν ἐπαινοῦν, καὶ δὲν εὐρίσκει τόση ἐκτίμησι ὅπως προηγουμένως, ὅταν ἦταν κρυμμένη. Ἔτσι καὶ ἡ ἀρετὴ· ἀπὸ τὴν στιγμή πού κοινοποιεῖται δὲν μπορεῖ νὰ ἱκανοποιήσῃ ὄλους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΓΑΘΩΝΟΣ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Πέτρος, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Λῶτ
Ἦμουν κάποτε στὸ κελλί τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸς λέγοντας

Θέλω νὰ κατοικήσω μὲ ἀδελφούς· εἶπέ μου, πῶς νὰ συμπεριφερθῶ πρὸς αὐτούς.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Νὰ διατηρήσῃς τὴν ἀπεξένωσί σου ὅλες τὶς ἡμέρες τῆς ζωῆς σου, ὅπως τὴν πρώτη ἡμέρα ὅταν εἰσέλθῃς πρὸς αὐτούς, ὥστε νὰ μὴ παρρησιάζεσαι πρὸς αὐτούς.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Τί κακὸ κάνει ἡ παρρησία;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἡ παρρησία ὁμοιάζει μὲ μεγάλο καῦσωνα, πού ὅταν πέσῃ ὄλοι φεύγουν ἐμπρός του καὶ καταστρέφει τὸν καρπὸ τῶν δένδρων.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Τόσο φοβερὴ εἶναι ἡ παρρησία;

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Δὲν ὑπάρχει ἄλλο πάθος φοβερώτερο ἀπὸ τὴν παρρησία· διότι αὕτη εἶναι ἡ γεννήτρια ὄλων τῶν παθῶν. Πρέπει δὲ ὁ ἐργάτης νὰ μὴ παρρησιάζεται, ἀκόμη καὶ ὅταν εἶναι μόνος του στὸ κελλί. Γνωρίζω πραγματικὰ ὅτι ἓνας ἀδελφός, πού κατοικοῦσε πολὺ

οὐκῶν, ἔχων τι κοιτωνάριον, εἶπεν, διτι 'μειτέβην ἐκ τοῦ κελλίου μὴ γνοῦς αὐτὸ τὸ κοιτωνάριον, εἰ μὴ ἕτερός μοι εἶπεν'. Ὁ τοιοῦτος ἐργάτης ἐστὶ καὶ πολεμιστής.

2 Εἶπεν ὁ ἀββάς Ἀγάθων

Χρὴ τὸν μοναχὸν μὴ ἔᾶσαι τὴν συνείδησιν αὐτοῦ κατηγορησάσαι αὐτοῦ εἰς οἶονδῆποτε πρᾶγμα.

3 Εἶπε πάλιν διτι

Ἄνευ φυλακῆς τῶν θείων ἐπιτολῶν οὐ προβαίνει ἄνθρωπος οὐδὲ εἰς μίαν ἀρειήν.

4 Εἶπε πάλιν διτι

Οὐδέποτε ἐκοιμήθην ἔχων κατὰ τινος, οὐδὲ ἀφῆκά τινα κοιμηθῆναι ἔχοντα καὶ ἐμοῦ, κατὰ τὴν δύναμίν μου.

5 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββά Ἀγάθωνος διτι ἀπῆλθόν τινες πρὸς αὐτὸν, ἀκούσαντες διτι μεγάλην διάκρισιν ἔχει, καὶ θέλοντες δοκιμάσαι εἰ ἐργάζεται, λέγουσιν αὐτῷ

Σὺ εἰ Ἀγάθων; Ἀκούομεν περὶ σοῦ διτι πόρνος εἶ καὶ ὑπερήφανος.

Ὁ δὲ εἶπε

Ναί, οὕτως ἔχει.

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Σὺ εἰ Ἀγάθων ὁ φλύαρος καὶ καταλάλος;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐγὼ εἰμι.

Λέγουσι πάλιν

Σὺ εἰ Ἀγάθων ὁ αἰρεικός;

Καὶ ἀπεκρίθη

Οὐκ εἰμι αἰρεικός.

Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες

Εἶπέ ἡμῖν, διατί ισοαῦτα εἶπομέν σοι, καὶ καταδέξω, τὸν δὲ λόγον τοῦτον οὐκ ἐβάστασας;

Λέγει αὐτοῖς

χρόνο στὸ κελλί, δπου ὑπῆρχε ἓνα κρεββατάκι, εἶπε
 ὅτι, ἔφυγα ἀπὸ τὸ κελλί χωρὶς νὰ ἀντιληφθῶ αὐτὸ
 τὸ κρεββατάκι, ἂν δὲν μοῦ τὸ ἔλεγε ἄλλος'. Τέτοιος
 ἐργάτης εἶναι καὶ πολεμιστής.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Πρέπει ὁ μοναχὸς νὰ μὴ ἀφήνη τὴ συνείδησί του
 νὰ τὸν κατηγορήσῃ γιὰ ὁποιοδήποτε πρᾶγμα.

3 Εἶπε πάλι

Χωρὶς φύλαξι τῶν θείων ἐντολῶν δὲν προσδεύει ὁ
 ἄνθρωπος οὔτε σὲ μία μοναδικὴ ἀρετή.

4 Εἶπε πάλι

Ποτὲ δὲν ἐκοιμήθηκα ἔχοντας κάτι ἐναντίον κανενὸς
 οὔτε ἄφησα κανένα νὰ κοιμηθῆ ἔχοντας ἐναντίον
 μου, ὅσον ἐξαρτόταν ἀπὸ ἐμένα.

5 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα ὅτι ἐπῆγαν μερικοὶ πρὸς
 αὐτόν, ἐπειδὴ εἶχαν ἀκούσει ὅτι ἔχει μεγάλη δύναμι,
 καὶ θέλοντας νὰ δοκιμάσουν ἂν ὀργίζεται, τοῦ λέγουν
 Ἐσὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων; Ἀκούομε γιὰ σένα ὅτι εἶσαι
 πόρνος καὶ ὑπερήφανος.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ναί, ἔτσι εἶναι.

Καὶ τοῦ λέγουν

Ἐσὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων ὁ φλύαρος καὶ καταλάλος;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐγὼ εἶμαι.

Λέγουν πάλι

Ἐσὺ εἶσαι ὁ Ἀγάθων ὁ αἰρετικός;

Καὶ ἀποκρίθηκε

Δὲν εἶμαι αἰρετικός.

Καὶ τὸν ἐρώτησαν παρακαλώντας

Εἰπέ μας, γιατί τόσα σοῦ εἶπαμε καὶ τὰ καταδέχθη-
 κες, τοῦτον ὅμως τὸ λόγο δὲν τὸ ἐβάστασες;

Τοὺς λέγει

Τὰ πρῶτα ἐμανιῶ ἐπιγράφω, ὄφελος γάρ ἐστι τῆ ψυχῆ μου· τὸ δὲ αἰρετικός, χωρισμός ἐστιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐ θέλω χωρισθῆναι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ.

Οἱ δέ, ἀκούσαντες ἐθαύμασαν τὴν διάκρισιν αὐτοῦ καὶ ἀπίθον οἰκοδομηθέντες.

6 Διηγῆσαντο περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος, ὅτι ἔμεινε χρόνον ἱκανὸν οἰκοδομῶν κελλίον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ τελειωσάντων αὐτῶν τὸ κελλίον, ἦλθον λοιπὸν τοῦ καθίσαι. Εἶδε δὲ εἰς τὴν πρώτην ἑβδομάδα πρᾶγμα μὴ ὠφελοῦν αὐτὸν καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ

Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Ἐταράχθησαν δὲ σφόδρα λέγοντες

Εἰ ὅλως λογισμὸν εἶχες τοῦ μεταβῆναι, τί τοσοῦτον κόπον ὑπομείναμεν οἰκοδομήσαντες τὸ κελλίον; Καὶ μέλλουσι πάλιν οἱ ἄνθρωποι, σκανδαλισθέντες εἰς ἡμᾶς, λέγειν, ἴδού μετέβησαν πάλιν οἱ ἀκάθιστοι.

Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὀλιγοψυχούντας λέγει αὐτοῖς

Εἰ καὶ σκανδαλίζονται τινες, ἀλλὰ πάλιν οἰκοδομηθήσονται ἕτεροι, λέγοντες, μακάριοι οἱ τοιοῦτοι, ὅτι διὰ τὸν Θεὸν μετέβησαν καὶ πάντων κατεφρόνησαν. Πλὴν ὁ θέλων ἐλθεῖν, ἔλθη, ἐγὼ τέως ὑπάγω.

Ἐβαλον οὖν ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἔδαφος, ἀξιούντες ἕως οὗ συγχωρηθῶσι σὺν αὐτῷ ὁδεῦσαι.

7 Εἶπον πάλιν περὶ αὐτοῦ ὅτι πολλάκις μετέβη ἔχων τὴν σμίλαν ἑαυτοῦ μόνην εἰς τὸ μαρνάδιν.

8 Ἡρωιήθη ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Τί μεῖζον; ὁ σωματικὸς κόπος ἢ ἡ φυλακὴ τῶν ἔνδον; Εἶπε δὲ ὁ γέρον

Ἔοικε δένδρω ὁ ἄνθρωπος. Ὁ τοίνυν σωματικὸς κόπος φύλλα ἐστίν, ἢ δὲ τῶν ἔνδον φυλακὴ ὁ καρπὸς ἐστίν.

1. Βλ. παρακάτω Ἀμμώη 5.

Τὰ πρῶτα τὰ ἐπιγράφω στὸν ἑαυτὸ μου, διότι ἡ ἀποδοχή τους εἶναι ὄφελος στὴν ψυχὴ μου· τὸ νὰ εἶναι ὅμως κανεὶς αἰρετικὸς ἀποτελεῖ χωρισμὸ ἀπὸ τὸ Θεό, καὶ ἐγὼ δὲν θέλω νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸ Θεό.

Ἐκεῖνοι δὲ ἀκούοντας ἐθαύμασαν τὴ διάκρισί του καὶ ἔφυγαν οἰκοδομημένοι.

6 Διηγήθηκαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα, ὅτι ἐξώδευσε ἀρκετὸ χρόνο κτίζοντας κελλί μαζὶ μὲ τοὺς μαθητὰς του· καὶ ὅταν ἐτελείωσαν τὸ κελλί, ἦλθαν τέλος νὰ καθίσουν μέσα. Εἶδε ὅμως τὴν πρώτη ἐβδομάδα κάτι πού δὲν τὸν ὠφελοῦσε¹ καὶ λέγει στοὺς μαθητὰς του

Σηκωθῆτε νὰ φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ.

Αὐτοὶ δὲ ἐταράχθηκαν πολὺ λέγοντας

Ἐὰν εἶχες κάποια σκέψι νὰ φύγωμε, γιατί ὑπομείναμε τόσον κόπο κτίζοντας τὸ κελλί; Καὶ θὰ εἰποῦν πάλι οἱ ἄνθρωποι, σκανδαλισμένοι ἀπὸ ἐμᾶς, ἴδου πάλι ἔφυγαν οἱ ἀκάθιστοι’.

Βλέποντάς τους δὲ νὰ ὀλιγοψυχοῦν τοὺς λέγει

Καὶ ἐὰν σκανδαλίζονται μερικοί, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος θὰ οἰκοδομηθοῦν ἄλλοι λέγοντας, ἡμακάριοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι πού γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ ἔφυγαν καὶ κατεφρόνησαν τὰ πάντα’. Πάντως ὁποῖος θέλει ἄς ἔλθῃ, ἐγὼ τώρα πηγαίνω.

Ἐρρίφθησαν λοιπὸν στὸ ἔδαφος παρακαλώντας, ἕως ὅτου τοὺς ἐπιτραπῆ νὰ ὀδεύσουν μαζὶ του.

7 Εἶπαν πάλι γι’ αὐτὸν ὅτι πολλὰς φορὰς ἔφευγε ἔχοντας στὸ καλάθι μόνο τὸ μαχαίρι του.

8 Ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Τί εἶναι μεγαλύτερο; ὁ σωματικὸς κόπος ἢ ἡ φύλαξις τῶν μέσα;

Εἶπε δὲ ὁ γέρων

ἽΟ ἄνθρωπος ὁμοιάζει μὲ δένδρο. Ὁ σωματικὸς λοιπὸν κόπος εἶναι τὰ φύλλα, ἡ δὲ φύλαξις τῶν μέσα

Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ γεγραμμένον, «πᾶν δένδρον μὴ ποι-
οῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται»,
φανερὸν ἐστὶν ὅτι διὰ τὸν καρπὸν ἐστὶν ἡμῶν ἢ οπουδὴ
πᾶσα, τουτέστι τὴν τοῦ νοῦς φυλακὴν. Χρεία δὲ ἐστὶ
καὶ τῆς ἐκ τῶν φύλλων σκέπης καὶ εὐκοσμίας, ἅτινά
ἐστὶν ὁ σωματικὸς κόπος.

9 Ἠρώτησαν αὐτὸν πάλιν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες

Ποία ἀρετὴ ἐστὶ, πάτερ, ἐν ταῖς πολιτείαις, ἔχουσα πλείο-
να κάματον;

Λέγει αὐτοῖς

Συγχωρήσατέ μοι λογίζομαι ὅτι οὐκ ἔστιν ἕτερος κά-
ματος, ὡς τὸ εὐξασθαι τῷ Θεῷ. Πάντοτε γάρ, διε θέ-
λει ὁ ἄνθρωπος προσεύξασθαι, βούλονται οἱ ἐχθροὶ ἐκ-
κόπαι αὐτόν· οἶδασι γάρ ὅτι οὐδαμῶθεν ἐμποδίζονται,
εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ εὐξασθαι τῷ Θεῷ. Καὶ πᾶσαν δὲ πολι-
τείαν ἦν ἂν μετέλθῃ ἄνθρωπος, ἐγκαριτερῶν ἐν αὐτῇ,
κιᾶται ἀνάπαντι· τὸ δὲ εὐξασθαι ἕως ἐσχάτης ἀναπνο-
ῆς ἀγῶνος χρήζει.

10 Ἦν δὲ ὁ ἀββᾶς Αγάθων σοφὸς ἐν τῷ διανοητικῷ καὶ ἁο-
κνος ἐν τῷ σωματικῷ καὶ ἀνιάρκης ἐν πᾶσιν, ἔν τε τῷ ἐρ-
γοχειρῷ καὶ τῇ τροφῇ καὶ τῇ ἐσθῆτι.

11 Ὁ αὐτὸς ὠδεύε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Καὶ εὐρῶν
εἰς ἕξ αὐτῶν μικρὸν ἀράκιον χλωρὸν ἐν τῇ ὁδῷ, λέγει τῷ
γέροντι

Πάτερ, κελεύεις λάβω αὐτό;

Προσέσχεν οὖν ὁ γέρον αὐτῷ θαυμάζων καὶ λέγει

Σὺ ἔθηκας αὐτὸ ἐκεῖ;

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Οὐχί.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Πῶς οὖν θέλεις λαβεῖν ὃ οὐκ ἔθηκας;

εἶναι ὁ καρπός. Ἐπειδὴ δὲ σύμφωνα μὲ τὸ γραμμέ-
νο, «κάθε δένδρο πού δὲ κάνει καλὸ καρπὸ ἀποκό-
πεται καὶ ρίπεται στὸ πῦρ»², εἶναι φανερὸ ὅτι ὅ-
λη ἡ φροντίς μας εἶναι γιὰ τὸν καρπὸ, δηλαδὴ γιὰ
τὴ φύλαξι τοῦ νοῦ. Εἶναι ἀπαραίτητη δὲ καὶ ἡ σκέπη
καὶ ἡ εὐκοσμία μὲ τὰ φύλλα, τὰ ὁποῖα εἶναι ὁ σω-
ματικὸς κόπος

9 Τὸν ἐρώτησαν πάλι οἱ ἀδελφοὶ

Ποιά ἀρετὴ ὑπάρχει, πάτερ, ἀνάμεσα στὶς ἀσκήσεις
πού ἔχει περισσότερο κόπο;

Τοὺς λέγει

Συγχωρήσατέ με, νομίζω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος κό-
πος σὰν τὴν προσευχὴ πρὸς τὸ Θεό. Διότι πάντοτε,
δταν θέλη ὁ ἄνθρωπος νὰ προσευχηθῆ, θέλουν οἱ
ἐχθροὶ νὰ τὸν διακόψουν· διότι γνωρίζουν ὅτι ἀπὸ
πουθενὰ ἄλλοῦ δὲν ἐμποδίζονται, παρὰ ἀπὸ τὴν προσ-
ευχὴ στὸ Θεό. Καὶ μὲ ὁποιαδήποτε ἄσκησι πού τυ-
χὸν ἐφαρμόζει ὁ ἄνθρωπος, ὑπομένοντας σ' αὐτήν, ἀ-
ποκτᾶ ἀνάπαυσι· ἀλλὰ ἡ προσευχὴ χρειάζεται ἀγῶ-
να ἕως τὴν τελευταία ἀναπνοή.

10 Ἦταν δὲ ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων σοφὸς στὴ διάνοια, ἀκούρα-
στος στὸ σῶμα, αὐτάρκης σὲ ὅλα, τόσο στὸ ἐργόχειρο, ὅσο
καὶ στὴν τροφὴ καὶ τὴν ἐνδυμασία.

11 Ὁ ἴδιος ὠδεύε μὲ τοὺς μαθητάς του. Καὶ ἓνας ἀπὸ αὐτούς,
πού εὗρῆκε ἓνα μικρὸ χλωρὸ ἀρακᾶ στὸ δρόμο, λέγει
στὸ γέροντα

Πάτερ, ἐπιτρέπεις νὰ τὸ πάρω;

Τὸν ἐκύτταξε λοιπὸν ὁ γέρων θαυμάζοντας καὶ λέγει

Ἐσὺ τὸ ἔβαλες ἐκεῖ;

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ὅχι.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ πάρῃς κάτι ποῦ δὲν ἔβαλες;

12 Ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀγάθωνα λέγων

Ἐασόν με οἰκεῖν μετὰ σοῦ.

Ἐρχόμενος δὲ ἐν τῇ ὁδῷ εὔρε μικρὸν νίτρον καὶ ἤνεγκεν αὐτό. Καὶ λέγει ὁ γέρον

Πόθεν εὔρες τὸ νίτρον;

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ἐν τῇ ὁδῷ εὔρον αὐτὸ περιπαιτῶν καὶ ἔλαβον αὐτό.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ μετ' ἐμοῦ ἦλθες οἰκῆσαι, δ οὐκ ἔθηκας, πῶς εἴληφας;

Καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν ἀπενεγκεῖν αὐτό, ὅθεν εἴληφεν αὐτό.

13 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν γέροντα λέγων

Ἐνιολὴ μοι ἔφθασε, καὶ ἔστι πόλεμος ὅπου ἐστὶν ἡ ἐντολή. Θέλω οὖν ἀπελθεῖν δι' αὐτήν, καὶ φοβοῦμαι τὸν πόλεμον.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ ἦν Ἀγάθων, ἐποίει τὴν ἐνιολήν καὶ ἐνίκα τὸν πόλεμον.

14 Ὁ αὐτὸς Ἀγάθων, συνεδρίου γενομένου περὶ πραγμάτων τινος ἐν Σκήτει καὶ λαβόντιος τύπον, ὑσιερον ἐλθὼν εἶπεν αὐτοῖς

Οὐ καλῶς ἐτυπώσατε τὸ πρᾶγμα.

Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν

Σὺ τίς εἰ δι δλωσ λαλεῖς;

Ὁ δὲ εἶπεν

Υἱὸς ἀνθρώπου. Γέγραπται γάρ, «εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε, εὐθείας κρίνατε, υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων».

15 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος, δι τρία ἔτη ἐποίησεν, ἔχων λίθον εἰς τὸ σιόμα αὐτοῦ, ἕως οὗ κατώρθωσε σιωπᾶν.

3. Τὸ ὑπ. ἀρ. 12 εἶναι παραλλαγή τοῦ ἀμέσως προηγουμένου.

4. Ψαλμ. 57, 2.

- 12 Ἐνας ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα λέγοντας
 Ἄφησέ με νὰ συγκατοικήσω μαζί σου.
 Ἐρχόμενος δὲ στὸ δρόμο εὐρῆκε μικρὸ σαποῦνι καὶ τὸ ἔφερε. Καὶ λέγει ὁ γέρων
 Ποῦ εὐρῆκες τὸ σαποῦνι;
 Λέγει ὁ ἀδελφὸς
 Τὸ εὐρῆκα στὸ δρόμο περιπατώντας καὶ τὸ ἐπῆρα.
 Τοῦ λέγει ὁ γέρων
 Ἐὰν ἦλθες νὰ κατοικήσης μαζί μου, πῶς ἐπῆρες κά-
 τι ποῦ δὲν ἔβαλες;
 Καὶ τὸν ἔστειλε νὰ τὸ μεταφέρῃ ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου τὸ εἶχε
 πάρει³.
- 13 Ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸ γέροντα
 Ἐπῆρα ἐντολή, καὶ ὅπου ὑπάρχει ἐντολή ὑπάρχει
 πόλεμος πειρασμοῦ. Θέλω λοιπὸν νὰ ὑπάγω γιὰ χάρι-
 τος, καὶ φοβοῦμαι τὸν πόλεμο.
 Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων
 Ἐὰν ἦταν ὁ Ἀγάθων θὰ ἐκτελοῦσε τὴν ἐντολή καὶ
 θὰ ἐνικοῦσε τὸν πειρασμό.
- 14 Ὁ ἴδιος Ἀγάθων, ὅταν γιὰ κάποια ὑπόθεσι ἔγινε συνέ-
 δριο στῆ Σκῆτι ποῦ ἔλαβε ἀπόφασι, ἦλθε ἔπειτα καὶ τοὺς
 εἶπε
 Δὲν ἀποφασίσατε σωστὰ γιὰ τὴν ὑπόθεσι.
 Αὐτοὶ δὲ τοῦ εἶπαν
 Ποιὸς εἶσαι ἐσὺ πρῶτα πρῶτα ποῦ ὁμιλεῖς;
 Αὐτὸς δὲ εἶπε
 Υἱὸς ἀνθρώπου. Διότι εἶναι γραμμένο, «ἂν ἀληθινὰ
 λαλήτε δικαιοσύνη, νὰ κρίνετε σωστὰ, υἱοὶ τῶν ἀν-
 θρώπων»⁴.
- 15 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα ὅτι ἐπέρασε τρία ἔτη
 ἔχοντας ἓνα λιθάρι στὸ στόμα του, ἕως ὅτου κατῶρθωσε
 νὰ σιωπᾷ.

- 16 Ἔλεγον πάλιν περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄβδᾶ Ἀμμὸν ὅτι, διε ἐπίπρασον οκεῦος, ἅπαξ ἔλεγον τὴν τιμὴν καὶ τὸ διδόμενον αὐτοῖς ἐλάμβανον σιωπῶντες μετὰ ἀναπαύσεως· καὶ πάλιν διε ἤθελον ἀγοράσαι τί ποιε, τὸ λεγόμενον αὐτοῖς παρεῖχον μετὰ σιωπῆς καὶ ἐλάμβανον τὸ οκεῦος, καθόλου μὴ φθεγγόμενοι.
- 17 Ὁ αὐτὸς ἄβδᾶς Ἀγάθων εἶπεν ὅτι
 Οὐδέποτε ἔδωκα ἀγάπην, ἀλλὰ τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν ἀγάπη μοι ἦν, λογιζόμενος ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔργον καρποφορίας ἐστίν.
- 18 Ὁ αὐτὸς, διε ἔβλεπε πρᾶγμα καὶ ἤθελεν ὁ λογισμὸς αὐτοῦ κρῖναι, ἔλεγεν ἑαυτῷ
 Ἀγάθων, μὴ ποιήσης αὐτὸ σὺ.
 Καὶ οὕτως ὁ λογισμὸς αὐτοῦ ἠσούχαζεν.
- 19 Ὁ αὐτὸς εἶπεν
 Ἐὰν ὀργίλος νεκρὸν ἐγείρη, οὐκ ἔστι δεκτὸς παρὰ τῷ Θεῷ.
- 20 Ἔσχε ποιε ὁ ἄβδᾶς Ἀγάθων δύο μαθητὰς ἀναχωροῦντας καὶ ἰδίαν. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἠρώτησε τὸν ἕνα
 Πῶς διάγεις ἐν τῷ κελλίῳ σου;
 Ὁ δὲ ἔφη
 Νησιεύω ἕως ὄψε καὶ ἐσθίω δύο παξαμάτια.
 Λέγει αὐτῷ
 Καλὴ δίαίτα, οὐ πάνυ ἔχουσα κόπον.
 Λέγει καὶ τῷ ἄλλῳ
 Σὺ πῶς;
 Ὁ δὲ ἔφη
 Δύο δύο νησιεύω καὶ δύο παξαμάτια ἐσθίω.
 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον
 Κοπιᾶς τόνῳ δύο πολέμους βασιάζων· ὅτι, ἐάν τις ἐ-

- 16 Ἔλεγαν πάλι γι' αὐτὸν καὶ γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀμμὸν ὅτι, ὅταν ἐπωλοῦσαν σκεῦος, ἔλεγαν μία μόνο φορὰ τὴν τιμὴν καὶ ἐλάμβαναν σιωπηλοὶ μὲ ἀνάπαυσι ὅτι τοὺς ἐδίδόταν· καὶ πάλι ὅταν ἤθελαν νὰ ἀγοράσουν τίποτε, προσέφεραν τὸ ζητούμενο μὲ σιωπὴν καὶ ἐλάμβαναν τὸ σκεῦος, χωρὶς νὰ ὀμλοῦν καθόλου.
- 17 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ἀγάθων εἶπε ὅτι
 Ποτὲ δὲν ἔδωσα ἐλεημοσύνη, ἀλλὰ τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν μοῦ ἦταν ἐλεημοσύνη, καθὼς ἐσκεπτόμουν ὅτι τὸ κέρδος τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶναι ἔργο καρποφορίας.
- 18 Ὁ ἴδιος, ὅταν ἔβλεπε κάτι καὶ ὁ λογισμὸς του ἤθελε νὰ τὸ κρίνῃ, ἔλεγε πρὸς ἑαυτὸν
 Ἀγάθων, μὴ τὸ κάνῃς αὐτὸ ἐσὺ.
 Καὶ ἔτσι ὁ λογισμὸς του ἠσυχάζετο.
- 19 Ὁ ἴδιος εἶπε
 Ὁ ὀργίλος, ἀκόμη καὶ ἂν ἀναστήσῃ νεκρὸς, δὲν εἶναι δεκτὸς ἀπὸ τὸ Θεόν.
- 20 Εἶχε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων δύο μαθητὰς ποὺ ἐζοῦσαν ὡς ἀναχωρηταὶ χωριστά. Μία ἡμέρα λοιπὸν ἐρώτησε τὸν ἕνα
 Πῶς περνᾷς στὸ κελλί σου;
 Αὐτὸς δὲ εἶπε
 Νηστεύω ἕως τὸ βράδυ καὶ τρώγω δύο παξιμάδια.
 Τοῦ λέγει
 Καλὴ δίαιτα ποὺ δὲν ἔχει πολὺ κόπο.
 Λέγει καὶ πρὸς τὸν ἄλλο
 Ἐσὺ πῶς;
 Αὐτὸς δὲ εἶπε
 Νηστεύω δύο δύο ἡμέρες καὶ τρώγω δύο παξιμάδια.
 Καὶ ὁ γέροντος τοῦ λέγει
 Κοπιᾶζεις πολὺ βαστάζοντας δύο πολέμους. Διότι, ἐ-

οδή καθ' ἡμέραν καὶ οὐ χοριάζηται, κοπιᾷ. Ἔσι δὲ ἄλλος νησιεύειν θέλων δύο καὶ χοριάζεσθαι οὐ δὲ διπλᾶς νησιεύων οὐ χοριάζη.

21 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἀγάθωνα περὶ τῆς πορνείας.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Ἔπαγε, ρίπον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὴν ἀδυναμίαν σου καὶ ἔξεις ἀνάπανοιν.

22 Ἠοδένησέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων καὶ ἄλλος τις τῶν γερόντων. Ἀνακειμένων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ κελλίῳ, ἀνεγίνωσκεν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὴν Γένεσιν καὶ ἔρχεται εἰς τὸ κεφάλαιον ὅπου λέγει ὁ Ἰακώβ, «Ἰωσήφ οὐκ ἔστι, Συμεὼν οὐκ ἔστι, καὶ τὸν Βενιαμὴν λήψετε· καὶ κατάξειτέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ἄδου». Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν

Οὐκ ἀρκοῦσί σοι οἱ ἄλλοι δέκα, ἀββᾶ Ἰακώβ;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Παῦσαι, γέρον. Εἰ ὁ Θεὸς ὁ δικαίων, τίς ὁ κατακρίνων;

23 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Ἀγαπητός μου τίς ἐὰν ἦ καθ' ὑπερβολὴν καὶ γινῶ δι καιάγει με εἰς ἐλάτιωμα, ἀποκόπτων αὐτὸν ἀπ' ἐμοῦ.

24 Εἶπε πάλιν

Χρὴ τὸν ἄνθρωπον εἶναι πᾶσαν ὥραν προσέχοντα τῷ κριτηρίῳ τοῦ Θεοῦ.

25 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ, ἀδελφῶν λαλούντων περὶ ἀγάπης, δι ἡμεῖς οἶδαμεν τί ἐσὶν ἀγάπη;». Καὶ εἶπε περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος, δι σμιλίον εἶχε, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἀδελφὸς καὶ ἐπήνεσεν αὐτὸ καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἔλαβε τὸ σμιλίον.

5. Διπλὸς εἶναι ὁ πόλεμος πρῶτα διότι τρώγει μόνο κάθε δεύτερη ἡμέρα καὶ δεύτερο διότι τρώγοντας τότε μόνο δύο παξιμάδια δὲν χορταίνει.

6. Γεν. 42, 36· 38.

ὰν κανεῖς τρώγη κάθε ἡμέρα καὶ δὲν χορταίνει, κοπιάζει. Ὑπάρχει δὲ ἄλλος ποῦ θέλει νὰ νηστεύῃ κάθε δύο ἡμέρες καὶ νὰ χορταίνῃ· ἐσὺ δὲ νηστεύοντας διπλὲς δὲν χορταίνεις⁶.

21 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα γιὰ τὴν πορνεία. Καὶ τοῦ λέγει

Πήγαινε, ρίψε τὴν ἀδυναμία σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ θὰ εὕρης ἀνάπαυσι.

22 Ἀσθένησε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων καὶ ἕνας ἄλλος γέρον. Καθὼς δὲ ἦσαν ἐξαπλωμένοι στὸ κελλί, ἀνεγίνωσκε ὁ ἀδελφὸς ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς Γενέσεως καὶ ἔρχεται στὸ κεφάλαιο 8ου λέγει ὁ Ἰακώβ, «ὁ Ἰωσήφ δὲν ὑπάρχει, ὁ Συμεὼν δὲν ὑπάρχει, καὶ θὰ πάρετε τὸ Βενιαμίν· καὶ θὰ κατεβάσετε τὰ γηρατεία μου μὲ λύπη στὸν ἄδη»⁶. Καὶ ὁ γέρον εἶπε ἐπάνω σ' αὐτὰ

Δὲν σοῦ ἀρκοῦν οἱ ἄλλοι δέκα, ἀββᾶ Ἰακώβ;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Παῦσε, γέρον. Ἐὰν ὁ Θεὸς δικαίωνη, ποιός εἶναι αὐτὸς ποῦ κατακρίνει;

23 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Ἄν ὑπάρχη κάποιος ὑπερβολικὰ ἀγαπητὸς μου καὶ ἀντιληφθῶ ὅτι μὲ ὀδηγεῖ σὲ ἐλάττωμα, τὸν ἀποκόπτω ἀπὸ ἐμένα.

24 Εἶπε πάλι

Πρέπει ὁ ἄνθρωπος κάθε ὥρα νὰ ἔχη τὴν προσοχή του στὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ.

25 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ, σὲ μία εὐκαιρία ποῦ οἱ ἀδελφοὶ ὠμιλοῦσαν γιὰ ἀγάπη, ὅτι, ἔμεῖς γνωρίζομε τί εἶναι ἀγάπη;'. Καὶ εἶπε γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα, ὅτι εἶχε ἕνα μαχαιράκι, καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἕνας ἀδελφὸς ποῦ τὸ ἐπῆνεσε καὶ δὲν τὸν ἄφησε νὰ φύγῃ, πρὶν λάβῃ τὸ μαχαιράκι.

26 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων δι

Εἰ δυνατὸν ἦν μοι εὐρεῖν κελεφὸν καὶ δοῦναι αὐτῷ τὸ ἔμὸν σῶμα καὶ λαθεῖν τὸ αὐτοῦ, ἡδέως εἶχον. Αὕτη γὰρ ἔστιν ἡ τελεία ἀγάπη.

27 Ἔλεγον πάλιν περὶ αὐτοῦ δι, ἐλθὼν ποτε πωλῆσαι σκευὴ ἐν τῇ πόλει, εὗρεν ἄνθρωπον ξένον ἐν τῇ πλατεῖα ἐρριμμένον ἄρρωστον, μὴ ἔχοντα τὸν ἐπιμελούμενον. Καὶ ἔμεινε σὺν αὐτῷ ὁ γέρον λαβὼν ἐνοικίου κελλίον καὶ τοῦ ἐργοχείρου παρεῖχε τὸ ἐνοίκιον καὶ τὰ λοιπὰ εἰς τὴν τοῦ ἀρρώστου χρείαν ἀνήλισκε· καὶ ἔμεινε τειράμενον, ἕως οὗ ἰάθη ὁ ἄρρωστος. Καὶ οὕτως ὁ γέρον ἀπῆλθεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ μετ' εὐρήνης.

28 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Δανιήλ, δι

Πρὶν ἔλθῃ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος πρὸς τοὺς πατέρας μου καὶ αὐτοὶ ἔμεινον μετὰ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος. Ἠγάπα δὲ ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων τὸν ἀββᾶν Ἀλέξανδρον, δι ἀσκητῆς ἦν καὶ ἐπιεικῆς. Συνέβη δὲ ὄλους τοὺς μαθητὰς πλύνειν τὰ θρῦα εἰς τὸν ποταμὸν καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀλέξανδρος ἐπιεικῶς ἔπλυνεν. Οἱ δὲ λοιπὸν ἀδελφοὶ εἶπον τῷ γέροντι

Ὁ ἀδελφὸς Ἀλέξανδρος οὐδὲν ποιεῖ.

Καὶ θέλων αὐτοὺς θεραπεῦσαι, εἶπεν αὐτῷ

Ἀδελφὲ Ἀλέξανδρε, καλῶς πλύνον αὐτά, δι λινὰριά εἰσι.

Καὶ ὡς ἤκουσεν ἐλυπήθη. Καὶ μετὰ ταῦτα παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ γέρον λέγων

Μὴ γὰρ οὐκ ἤδειν δι καλῶς ποιεῖς; Ἀλλὰ τοῦτο εἰπόν σοι ἐπὶ αὐτῶν, ἵνα θεραπεύσω αὐτῶν τὸν λογισμὸν ἐν τῇ σῇ ὑπακοῇ, ἀδελφέ.

29 Διηγῆσαντι περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος, δι ἐσπούδαζε ποιεῖν πᾶσαν ἐντιολήν. Καὶ εἰ διέβαιναν εἰς πορθμεῖον, αὐτὸς πρῶτος ἐκράτει τὴν κώπην. Καί, διε παρέβαλον αὐτῷ ἀδελφοί,

26 Ἐλεγε ὁ ἄββᾶς Ἀγάθων ὅτι

Ἐὰν μοῦ ἦταν δυνατὸ νὰ εὔρω ἓνα λεπρὸ καὶ νὰ τοῦ δώσω τὸ σῶμα μου καὶ νὰ πάρω τὸ ἰδικό του, θὰ ἦμουν εὐτυχής. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ τελεία ἀγάπη.

27 Ἐλεγαν πάλι γι' αὐτὸν ὅτι, ὅταν ἦλθε κάποτε νὰ πωλήσῃ σκεύη στὴν πόλι, εὗρῆκε στὴν πλατεῖα πεσμένο ἄρρωστο ἓναν ξένο ἄνθρωπο, πού δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν φροντίσῃ. Καὶ ἔμεινε μαζί του ὁ γέρων, ἀφοῦ ἐνοίκιασε δωμάτιο καὶ ἔδιδε τὸ ἐνοίκιο ἀπὸ τὸ ἐρχόχειρο καὶ ἐξώδευε τὰ ὑπόλοιπα γιὰ τὴν ἀνάγκη τοῦ ἀρρώστου· καὶ ἔμεινε ἓνα τετράμηνο, ἕως ὅτου ἰατρεύθηκε ὁ ἄρρωστος. Καὶ ἔτσι ὁ γέρων ἔφυγε στὸ κελλί του μὲ εἰρήνη.

28 Ἐλεγε ὁ ἄββᾶς Δανιὴλ

Πρὶν ἔλθῃ ὁ ἄββᾶς Ἀρσένιος πρὸς τοὺς πατέρες μου καὶ αὐτοὶ ἔμεναν μὲ τὸν ἄββᾶ Ἀγάθωνα. Ἀγαποῦσε δὲ ὁ ἄββᾶς Ἀγάθων τὸν ἄββᾶ Ἀλέξανδρο, διότι ἦταν ἀσκητικὸς καὶ εὐγενικός. Συνέβηκε δὲ ὅλοι οἱ μαθηταὶ του νὰ πλένουν τὰ καλάμια στὸν ποταμό· καὶ ὁ ἄββᾶς Ἀλέξανδρος ἔπλενε ἐπαρκῶς. Οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ ὅμως εἶπαν στὸν γέροντα

Ὁ ἀδελφὸς Ἀλέξανδρος δὲν κάνει τίποτε.

Καὶ αὐτὸς θέλοντας νὰ τοὺς θεραπεύσῃ τοῦ εἶπε

Ἀδελφεῖ Ἀλέξανδρε, πλύνε τα καλά, διότι εἶναι ἀπὸ λινάρι.

Καὶ μόλις τὸ ἄκουσε αὐτὸς, ἐλυπήθηκε. Καὶ ἔπειτα τὸν παρηγόρησε ὁ γέρων λέγοντας

Μήπως τάχα δὲν ἐγνώριζα ὅτι καλὰ κάνεις; Ἀλλὰ σοῦ εἶπα τοῦτο παρουσία των, γιὰ νὰ θεραπεύσω τὸ λογισμό σου μὲ τὴν ὑπακοή σου, ἀδελφέ.

29 Διηγήθηκαν γιὰ τὸν ἄββᾶ Ἀγάθωνα, ὅτι ἐφρόντιζε νὰ ἐκτελῇ κάθε ἐντολή. Καὶ ὅταν ἐπαιροῦσε σὲ πορθμεῖο, πρῶτος αὐτὸς ἐκρατοῦσε τὸ κουπί. Καί, ὅταν τὸν ἐπισκέ-

εὐθέως ἀπὸ τῆς εὐχῆς ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὴν τράπεζαν εἶδει·
 ἦν γὰρ μεσιτὸς ἀγάπης Θεοῦ.

Μέλλοντος δὲ αὐτοῦ τελευτᾶν, ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας ἀνεωγμέ-
 νους ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς μὴ κινουμένους. Ἐνύξαν δὲ αὐ-
 τὸν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντες

Ἄββᾶ Ἀγάθων, ποῦ εἶ;

Λέγει αὐτοῖς

Ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ ἴσταμαι.

Λέγουσιν αὐτῷ

Καὶ σὺ φοβῆ, πάτερ;

Λέγει αὐτοῖς

Τέως ἐποίησα τὴν δύναμίν μου εἰς τὸ φυλάξαι τὰς ἐν-
 τολάς τοῦ Θεοῦ· ἀλλ' ἄνθρωπός εἰμι, πόθεν οἶδα, εἰ τὸ
 ἔργον μου εὐηρέστησε τῷ Θεῷ;

Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ

Οὐκ εἶ πεπειθῶς ἐπὶ τὸ ἔργον σου, διὸ κατὰ Θεόν ἐσσι;

Λέγει δὲ γέρον

Οὐ θαρσῶ, εἰ μὴ τῷ Θεῷ ἀπαντήσω. Ἐτερον γὰρ ἐ-
 σσι τὸ τοῦ Θεοῦ κριτήριον καὶ ἕτερον τὸ τῶν ἀνθρώπων.

Ὡς δὲ ἤθελον ἐρωτηῖται αὐτὸν ἕτερον λόγον, λέγει αὐτοῖς
 Ποιήσατε ἀγάπην, μὴ λελεῖτε ἄρι μετ' ἐμοῦ, διὸ ἀσχο-
 λοῦμαι.

Καὶ ἐτελειώθη ἐν χαρᾷ. Ἐώρων γὰρ αὐτὸν ἀναγόμενον, δν
 τρόπον τις ἀσπάζεται τοὺς ἑαυτοῦ φίλους καὶ ἀγαπητούς.
 Εἶχε δὲ φυλακὴν μεγάλην ἐν πᾶσι καὶ ἔλεγε

Ἄνευ φυλακῆς μεγάλης οὐ προβαίνει ἄνθρωπος οὔτε
 εἰς μίαν ἀρειήν.

30 Εἰσηλθὲ ποιεὶ ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων εἰς τὴν πόλιν πωλῆσαι μικρὰ
 σκεύη καὶ εὗρισκει τινὰ λελωθὴν παρὰ τὴν ὁδόν. Λέγει
 αὐτῷ ὁ λελωθὴν

πονταν ἄδελφοί, ἀμέσως μετὰ τὴν προσευκὴ τὸ χέρι του ἔστρωνε τὸ τραπέζι· διότι ἦταν γεμάτος ἀγάπη Θεοῦ. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνῃ, ἔμεινε τρεῖς ἡμέρες μὲ ἀνοικτοὺς ἀλλ' ἀκινήτους τοὺς ὀφθαλμούς. Οἱ δὲ ἄδελφοὶ τὸν ἐκέντησαν λέγοντας

Ἄββᾶ Ἀγάθων, ποῦ εἶσαι;

Τοὺς λέγει

Ἐνώπιον τοῦ κριτηρίου τοῦ Θεοῦ στέκομαι.

Τοῦ λέγουν

Καὶ σὺ φοβεῖσαι, πάτερ;

Τοὺς λέγει

Πάντως ἔκαμα, ὅσο ἠμποροῦσα, προσπάθεια νὰ φυλάξω τίς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ ἄνθρωπος εἶμαι, ἀπὸ ποῦ ξεύρω, ἂν τὸ ἔργο μου εὐαρέστησε τὸ Θεό;

Τοῦ λέγουν οἱ ἄδελφοὶ

Δὲν ἔχεις πεποιθήσει στὸ ἔργο σου, ὅτι εἶναι κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ;

Λέγει ὁ γέρων

Δὲν ἔχω πεποιθήσει, παρὰ μόνο ὅταν συναντήσω τὸ Θεό. Διότι ἄλλο εἶναι τὸ κριτήριον τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρώπων.

Καθὼς δὲ ἤθελαν νὰ τὸν ἐρωτήσουν ἄλλο λόγον, τοὺς λέγει

Κάνετε μου τὴ χάρι, μὴ ὁμιλῆτε τώρα, διότι εἶμαι ἀπασχολημένος.

Καὶ ἐτελειώθηκε μὲ χαρὰ. Διότι τὸν ἔβλεπαν νὰ φεύγῃ ὅπως κανεὶς ἀποχαιρετᾷ τοὺς φίλους καὶ ἀγαπητούς του. Εἶχε δὲ σὲ ὄλα μεγάλη ἐπιφυλακὴ καὶ ἔλεγε

Χωρὶς ἐπιφυλακὴ δὲν προοδεύει ὁ ἄνθρωπος οὔτε σὲ μιὰ ἀρετῇ.

⁸⁰ Εἰσηλθε κάποτε ὁ ἄββᾶς Ἀγάθων στὴν πόλι γιὰ νὰ πωλήσῃ ὀλίγα σκεύη καὶ εὕρισκει δίπλα στὸ δρόμον κάποιον ἀνάπηρον. Τοῦ λέγει ὁ ἀνάπηρος

Ποῦ ὑπάγεις;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Εἰς τὴν πόλιν πωλῆσαι σκεύη.

Λέγει αὐτῷ

Ποίησον ἀγάπην καὶ ἀραὶ με ἐκεῖ.

Καὶ βασιάσας αὐτόν, ὑπήνεγκεν εἰς τὴν πόλιν. Λέγει αὐτῷ

Ὅπου πωλεῖς τὰ σκεύη, ἐκεῖ με θές.

Ἐποίησε δὲ οὕτως. Καὶ ὅτε ἐπώλησε σκεῦος, ἔλεγεν αὐτῷ ὁ λελωθημένος

Πόσον ἐπώλησας αὐτῷ;

Καὶ ἔλεγε

Τόσον.

Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ

Ἀγόρασόν μοι πλακοῦντιν.

Καὶ ἠγόραζε. Καὶ πάλιν ἐπώλει ἄλλος σκεῦος. Καὶ ἔλεγε

Καὶ τοῦτο πόσον;

Καὶ ἔλεγε

Τόσον.

Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ

Ἀγόρασόν μοι τόδε.

Καὶ ἠγόραζε. Μετὰ οὖν τὸ πωλῆσαι ὅλα τὰ σκεύη καὶ θέλειν ἀπελθεῖν, λέγει αὐτῷ ὁ λελωθημένος

Ὑπάγεις;

Λέγει αὐτῷ

Ναί.

Καὶ λέγει

Ποίησον πάλιν ἀγάπην καὶ ἄρον ὅπου με εὔρες.

Καὶ βασιάσας αὐτόν, ἤνεγκεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ

Εὐλογημένος εἶ, Ἀγάθων, ἐπὶ Κυρίου ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.

Καὶ ἄρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐδένα εἶδεν ἦν γὰρ ἄγγελος Κυρίου ἔλθων δοκιμάσαι αὐτόν.

Ποῦ πηγαίνεις;

Τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων

Στὴν πόλι νὰ πωλήσω σκεύη.

Τοῦ λέγει

Κάνε μου τὴ χάρι καὶ μετάφερε με ἐκεῖ.

Καὶ τὸν μετέφερε στὴν πόλι βαστάζοντας. Τοῦ λέγει

Ὅπου πωλεῖς τὰ σκεύη, ἐκεῖ νὰ μὲ τοποθετήσης.

Ἔτσι ἔκανε. Καὶ ὅταν ἐπώλησε ἓνα σκεῦος, τοῦ ἔλεγε ὁ ἀνάπηρος

Πόσο τὸ ἐπώλησες;

Καὶ ἀπαντοῦσε

Τόσο

Καὶ τοῦ ἔλεγε

Ἀγόρασέ μου τυρόπιττα.

Καὶ ἀγόραζε. Καὶ πάλι ἐπωλοῦσε ἄλλο σκεῦος. Καὶ ἔλεγε

Καὶ αὐτὸ πόσο;

Καὶ ἀπαντοῦσε

Τόσο.

Καὶ τοῦ ἔλεγε

Ἀγόρασέ μου τοῦτο.

Καὶ ἀγόραζε. Μετὰ λοιπὸν τὴν πώλησι ὄλων τῶν σκευῶν, καθὼς ἤθελε νὰ φύγη, τοῦ λέγει ὁ ἀνάπηρος

Φεύγεις;

Τοῦ λέγει

Ναί.

Καὶ λέγει

Κάνε μου πάλι τὴ χάρι καὶ μετάφερε με ὅπου μὲ εὕρηκες.

Καὶ βαστάζοντάς τον τὸν ἔφερε στὸν τόπο του. Καὶ τοῦ λέγει

Εὐλογημένος εἶσαι, Ἀγάθων, ἀπὸ τὸν Κύριο στὸν οὐρανὸ καὶ στὴ γῆ.

Καὶ σηκώνοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς του δὲν εἶδε κανένα· διότι ἐκεῖνος ἦταν ἄγγελος Κυρίου ποὺ ἦλθε νὰ τὸν δοκιμάσῃ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA AMMONA

1 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν λέγων

Εἶπέ μοι ρῆμα.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

“Υπαγε, ποιήσον τὸν λογισμόν σου, ὡπερ οἱ κακοῦργοι ποιοῦσιν οἱ ὄντες ἐν τῇ φυλακῇ. Ἐκεῖνοι γὰρ ἐρωτῶσιν αἰεὶ τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ ἐστὶν ὁ ἡγεμὼν καὶ πότε ἔρχεται, καὶ ἀπὸ τῆς προσδοκίας κλαίουσιν. Οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς ὀφείλει διαπαντὸς προσέχειν καὶ ἐλέγχειν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λέγων, ‘οὐαὶ μοι! Πῶς ἔχω παρασιῆσαι τῷ θήματι τοῦ Χριστοῦ; Καὶ πῶς ἔχω αὐτῷ ἀπολογήσασθαι;’. Ἐὰν οὕτω μελετήσης διαπαντὸς, δύνασαι σωθῆναι.

2 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ, ὅτι καὶ βασιλίσκον ἀπέκτεινεν. Ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν ἔρημον ἀντλήσαι ὕδωρ ἀπὸ λάκκου καὶ ἰδὼν τὸν βασιλίσκον, ἔβαλεν αὐτὸν ἐπὶ πρόσωπον λέγων

Κύριε, εἰ ἐγὼ ἔχω ἀποθανεῖν ἢ αὐτός.

Καὶ εὐθέως ὁ βασιλίσκος ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ διεργάγη.

3 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ὅτι

Δεκατέσσερα ἔτη ἐποίησα ἐν Σκήτει δεόμενος τοῦ Θεοῦ νικτὸς καὶ ἡμέρας, ἵνα μοι χαρίσῃται νικῆσαι τὴν ὀργήν.

4 Διηγῆσαί τοις τῶν πατέρων, ὅτι ἦν τις γέρον πονικὸς εἰς τὰ Κελλία φορῶν ψιάδιον καὶ ἀπελθὼν παρέβαλε τῷ ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ. Εἶδε δὲ αὐτὸν ὁ γέρον φοροῦντα τὸ ψιάδιον καὶ

1. Δηλητηριῶδες φίδι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΜΜΩΝΑ

1 Ἀδελφὸς παρεκάλεσε τὸν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ

Εἶπέ μου ἓνα λόγο.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε, κάνε τὸ λογισμό σου, ὅπως κάνουν οἱ κακοῦργοι ποὺ εἶναι στὴ φυλακὴ. Διότι ἐκεῖνοι ἐρωτοῦν πάντοτε τοὺς ἀνθρώπους, ποῦ εἶναι ὁ ἡγεμῶν καὶ πότε ἔρχεται, καὶ κλαίουں ἀπὸ τὴν ἀναμονή. Ἔτσι καὶ ὁ μοναχὸς πρέπει νὰ προσέχη διαπαντὸς καὶ νὰ ἐλέγχη τὴν ψυχὴ του λέγοντας, «ἀλλοίμονό μου! Πῶς θὰ μπορέσω νὰ παρουσιασθῶ στὸ βῆμα τοῦ Χριστοῦ; Καὶ πῶς μπορῶ νὰ ἀπολογηθῶ πρὸς αὐτόν; Ἐὰν ἔτσι μελετᾷς παντοτινά, θὰ μπορέσης νὰ σωθῆς.

2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ, ὅτι ἐφόνευσε ἓνα βασιλίσκο. Ὅταν κάποτε ἐπῆγε στὴν ἔρημο νὰ πάρη νερὸ ἀπὸ λάκκο καὶ εἶδε τὸ βασιλίσκο, τὸν ἐκύτταξε κατὰ πρόσωπο λέγοντας

Κύριε, ἢ ἐγὼ πρέπει νὰ ἀποθάνω ἢ αὐτός.

Καὶ ἀμέσως ὁ βασιλίσκος ἔσκασε μὲ τὴ δύναμι τοῦ Χριστοῦ.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ὅτι

Δεκατέσσερα ἔτη ἔκανα στὴ Σκῆτι παρακαλώντας τὸ Θεὸ νύκτα καὶ ἡμέρα νὰ μοῦ χαρίσῃ τὴ δύναμι νὰ νικήσω τὴν ὀργή.

4 Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες ὅτι ὑπῆρχε κάποιος γέρων φιλόπρονος στὰ Κελλία ποὺ ἐφοροῦσε ψαθί· καὶ ἐπῆγε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ. Τὸν εἶδε δὲ ὁ

λέγει αὐτῷ

Τοῦτο οὐδέν σε ὠφελεῖ.

Καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ γέρων λέγων

Τρεῖς λογισμοὶ ὀχλοῦσί μοι ἢ τὸ πλάξεσθαι ἐν ταῖς ἐρήμοις ἢ ἵνα ἀπέλθω ἐπὶ ξένης ὄπου οὐδεὶς με ἐπιγινώσκει ἢ ἵνα ἐγκλείσω ἑαυτὸν εἰς κελλίον καὶ μηδενὶ ἀπαντήσω διὰ δύο ἐσθίων.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς

Οὐδὲν ἐκ τῶν τριῶν συμφέρει σοι ποιῆσαι, ἀλλὰ μᾶλλον κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ ἔσθιε μικρὸν καθ' ἡμέραν, καὶ ἔχε διαπαντὸς τὸν λόγον τοῦ τελώνου ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ δύνασαι σωθῆναι.

5 Ἀδελφοῖς συνέβη θλίψις ἐν τῷ τόπῳ αὐτῶν καὶ θέλοντες καταλιπεῖν αὐτόν, ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν. Καὶ ἰδοὺ ὁ γέρων κατέπλεε καὶ ἰδὼν αὐτοὺς παρὰ τὴν ὄχθραν ὀδεύοντις τοῦ ποταμοῦ, εἶπε τοῖς ναύταις

Βάλετέ με εἰς τὴν γῆν.

Καὶ καλέσας τοὺς ἀδελφούς εἶπεν αὐτοῖς

Ἐγὼ εἶμι Ἀμμωνᾶς, πρὸς ὃν θέλετε ἐλθεῖν.

Καὶ παρακαλέσας αὐτῶν τὰς καρδίας, ἐποίησεν αὐτοὺς ὑποστρέψαι ὄθεν ἐξῆλθον. Οὐ γὰρ εἶχε τὸ πρᾶγμα ζημίαν ψυχῆς, ἀλλὰ θλίψιν ἀνθρωπίνην.

6 Ἦλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς περάσαι τὸν ποταμὸν καὶ εὔρε τὸ πορθμεῖον φιλοκαλημένον καὶ παρεκαθέσθη αὐτῷ. Καὶ ἰδοὺ ἄλλο σκάφος εἰς τὸν τόπον ἦλθε καὶ ἐπέρασε τοὺς ὄντας ἀνθρώπους. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Δεῦρο καὶ σύ, ἀββᾶ, πέρασον μεθ' ἡμῶν.

Ὁ δὲ λέγει

Εἰ μὴ εἰς τὸ δημόσιον πορθμεῖον, οὐκ ἀναβαίνω.

Εἶχε δὲ δέσμην θαλλίων καὶ ἐκάθητο πλέκων σειρὰν καὶ πάλιν λύων αὐτήν, ἕως οὗ γέγονε τὸ πορθμεῖον. Καὶ οὕτως

γέρων Ἀμμωνᾶς· νὰ φορῆ τὸ ψαθὶ καὶ τοῦ λέγει

Αὐτὸ δὲν σὲ ὠφελεῖ καθόλου.

Καὶ τὸν ἐρώτησε ὁ γέρων λέγοντας

Τρεῖς λογισμοὶ μὲ ἐνοχλοῦν· ἢ νὰ γυρίζω στὶς ἐρήμους ἢ νὰ μεταβῶ σὲ ξένη χώρα ὅπου κανένας δὲν θὰ μὲ γνωρίζῃ ἢ νὰ κλεισθῶ σὲ κελλί καὶ νὰ μὴ συναντῶ κανένα, τρώγοντας κάθε δύο ἡμέρες.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς

Κανένα ἀπὸ τὰ τρία δὲν σὲ συμφέρει νὰ κάνης, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ κάθεσαι στὸ κελλί σου καὶ νὰ τρώγῃς ὀλίγο κάθε μέρα, καὶ νὰ ἔχῃς πάντοτε στὴν καρδιά σου τὸ λόγο τοῦ τελῶνη, καὶ θὰ σωθῆς.

5 Συνέβηκε σὲ ἀδελφοὺς θλίψις στὸν τόπο τους καί, θέλοντας νὰ τὸν ἐγκαταλείψουν, ἐπῆγαν στὸν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ. Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὁ γέρων κατέβαινε μὲ τὸ πλοῖο καὶ μόλις τοὺς εἶδε νὰ βαδίζουν δίπλα στὴν ὄχθη τοῦ ποταμοῦ, εἶπε στοὺς ναῦτες

Βάλετέ με στὴν ξηρά.

Καὶ προσκαλώντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς εἶπε

Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἀμμωνᾶς, πρὸς τὸν ὁποῖο θέλετε νὰ ἔλθετε.

Καὶ ἀφοῦ παρηγόρησε τὶς καρδιές τους, τοὺς ἔπεισε νὰ ἐπιστρέψουν ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου ἐξῆλθαν. Διότι ἡ ὑπόθεσις δὲν προεκάλεσε ψυχικὴ ζημία, ἀλλὰ ἀνθρωπίνῃ θλίψι.

6 Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸ καὶ εὗρῆκε τὸ πορθμεῖο νὰ τὸ ἐτοιμάζουν καὶ ἐκάθησε δίπλα σ' αὐτό. Σὲ λίγο ἄλλο σκάφος ἦλθε στὸν τόπο καὶ διεπέρασε τοὺς ἐπιβάτες. Καὶ τοῦ λέγουν

Ἐλα καὶ σύ, ἀββᾶ, πέρασε μαζί μας.

Αὐτὸς δὲ λέγει

Ἐγὼ δὲν ἀνεβαίνω παρὰ μόνο σὲ δημόσιο πορθμεῖο. Εἶχε δὲ μία δέσμη ἀπὸ φοινικοῖνες καὶ ἐκαθόταν πλέκοντας σχοινὶ καὶ λύνοντάς το πάλι, ἕως ὅτου ἐτοιμάσθηκε

ἐπέρασεν. Ἔβαλον οὖν αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μετάνοιαν λέγοντες
Τί τοῦτο ἐποίησας;

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἴνα μὴ πάντοτε σπουδάζοντος τοῦ λογισμοῦ περιπατῶ.
Ἄλλὰ καὶ τοῦτο ὑπόδειγμά ἐστιν, ἵνα μετὰ κατασιάσεως
βαδίζωμεν τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ.

7 Ἀπῆλθέ ποιε ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς παραβαλεῖν τῷ ἀβδᾶ Ἀν-
τιωνίῳ καὶ ἐπλανήθη τὴν ὁδὸν καὶ καθίσας ἐκοιμήθη μικρὸν
καὶ ἀνασιὰς ἐκ τοῦ ὕπνου, εὗξαιτο τῷ Θεῷ λέγων

Δέομαί σου, Κύριε ὁ Θεός μου, μὴ ἀπολέσης τὸ πλά-
σμα σου.

Καὶ ᾤφθη αὐτῷ ὡς χεὶρ κρεμαμένη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ δεικνύ-
ουσα αὐτῷ τὴν ὁδόν, ἕως οὗ ἦλθε καὶ ἔσιη κατὰ τοῦ σπη-
λαίου τοῦ ἀβδᾶ Ἀντιωνίου.

8 Τούτῳ τῷ ἀβδᾶ Ἀμμωνᾶ προεφήτευσεν ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος
λέγων δι

Ἔχεις προκόψαι εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἔξω τοῦ κελλίου καὶ ἔδειξεν αὐτῷ λί-
θον καὶ εἶπεν αὐτῷ

Ὑβρίσῃς τὸν λίθον τοῦτον καὶ τύπον αὐτόν.

Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος
Μὴ ἐλάλησεν ὁ λίθος;

Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐχί.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς Ἀντώνιος

Οὔτω καὶ σὺ καταλαβεῖν μέλλεις τοῦτο τὸ μέτρον.

Ὁ καὶ ἐγένετο. Προέκοψε γὰρ ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς οὕτως,
ὡς ἀπὸ πολλῆς ἀγαθότητος μηκέτι εἰδέναι κακίαν. Ἐν οἷς
γενομένου αὐτοῦ ἐπισκόπου προσήνεγκαν αὐτῷ παρθένον λα-
βοῦσαν ἐν γαστρὶ καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ὁ δεῖνα ἐποίησε τοῦτο· ὁδὸς αὐτοῖς ἐπιτιμίαν.

τὸ πορθηεῖο. Καὶ ἔτσι ἐπέρασε. Τοῦ ἔβαλαν λοιπὸν οἱ ἀδελφοὶ μετάνοια λέγοντας

Γιατί τὸ ἔκανες αὐτό;

Καὶ ὁ γέρων τοὺς λέγει

Γιὰ νὰ μὴ περιπατῶ πάντοτε μὲ τὸ λογισμό σ' ἐνέργεια. Ἄλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι ὑπόδειγμα νὰ βαδίζωμε τὴν ὁδὸ τοῦ Θεοῦ μὲ ἡρεμία.

7 Ἐπῆγε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο καὶ περιπλανήθηκε στὸ δρόμο καὶ ἐκάθισε νὰ κοιμηθῆ ὀλίγο· καὶ ὅταν ἐσηκώθηκε ἀπὸ τὸν ὕπνο, εὐχήθηκε στὸ Θεὸ λέγοντας

Σὲ παρακαλῶ, Κύριε Θεέ μου, μὴ καταστρέψης τὸ πλάσμα σου.

Καὶ παρουσιάσθηκε σ' αὐτὸν σὰν εἶδος χεριοῦ κρεμασμένου ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ποῦ τοῦ ἐδείκνυε τὴν ὁδὸ, ἕως ὅτου ἦλθε καὶ ἐστάθηκε στὸ σπήλαιο τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου.

8 Γι' αὐτὸν τὸν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ ἐπροφήτευσε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος λέγοντας ὅτι

Πρόκειται νὰ προκόψης στὸ φόβο τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τὸν ἐξήγαγε ἀπὸ τὸ κελλί καὶ τοῦ ἔδειξε ἓνα λίθο καὶ τοῦ εἶπε

Ὑβρίσε αὐτὸ τὸ λίθο καὶ κτύπησέ τον.

Αὐτὸς δὲ ἔκανε ἔτσι. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Μήπως ὠμίλησε ὁ λίθος;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ὁχι.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἔτσι καὶ σὺ πρόκειται νὰ φθάσης αὐτὸ τὸ μέτρο.

Πρᾶγμα ποῦ συνέβηκε. Διότι ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ἐπρόκοψε τόσο, ὥστε ἀπὸ τὴν πολλὴ ἀγαθότητα νὰ μὴ γνωρίζη πλέον κακία. Ἔτσι ὅταν, ἀφοῦ ἔγινε ἐπίσκοπος, τοῦ ἔφεραν παρθένο ποῦ εἶχε μείνει ἔγκυος καὶ τοῦ εἶπαν

Ὁ δεῖνα τὸ ἔκανε· βάλε τους ἐπιτιμία.

Ὁ δὲ σφραγίσας αὐτῆς τὴν κοιλίαν, ἐκέλευσε δοθῆναι αὐτῇ ἕξ ζυγὰς οινδονίων λέγων·

Μήποτε, ὡς ἀπέρχεται γεννηοαί, ἀποθάνῃ ἢ αὐτὴ ἢ τὸ παιδίον, καὶ μὴ εὖρη κηδευσθῆναι.

Λέγουσιν αὐτῷ οἱ καὶ αὐτῆς ἐντυχόντες

Τί τοῦτο ἐποίησας; δὸς αὐτοῖς ἐπιτιμίαν.

Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς.

Βλέπετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐγγύς ἐστί τοῦ θανάτου· καὶ τί ἔχω ἐγὼ ποιῆσαι;

Καὶ ἀπέλυσεν αὐτήν. Καὶ οὐκ ἐτόλμησεν ὁ γέρον κατακροῖναί τινα.

9 Ἔλεγον περὶ αὐτοῦ, ὅτι τινὲς ἦλθον δικαιοθῆναι παρ' αὐτῷ. Ὁ δὲ γέρον ἐμωρόποιεῖ. Καὶ ἰδοὺ γυνὴ τις ἔσιτη πλησίον αὐτοῦ καὶ ἔλεγε

Οὗτος ὁ γέρον σαλός ἐστιν.

Ἦκουσεν οὖν αὐτῆς ὁ γέρον καὶ φωνήσας αὐτήν λέγει

Πόσους κόπους ἐποίησα ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἵνα κτήσωμαι τὴν σαλότητα ταύτην, καὶ διὰ σὲ ἔχω ἀπολέσαι αὐτήν σήμερον!

10 Ἦλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς εἰς τόπον γεύσασθαι, καὶ ἦν ἐκεῖ εἰς ἔχων φήμην κακὴν. Καὶ συνέβη ἐλθεῖν γυναῖκα καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν κακὴν φήμην. Μαθόντες οὖν οἱ οἰκοῦντες εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ἐταράχθησαν καὶ συνήχθησαν, ὥστε διῶξαι αὐτὸν ἐκ τοῦ κελλίου. Καὶ γνόντες ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾶς εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνόν ἐστιν, ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτόν, ὅπως παραγένηται σὺν αὐτοῖς. Ὡς δ' ἔγνω ὁ ἀδελφός, λαβὼν τὴν γυναῖκα ἔκρουσεν εἰς πίδακον μέγαν. Παραγενομένου δὲ τοῦ πλήθους, εἶδεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς τὸ γενόμενον καὶ διὰ τὸν Θεὸν ἐσκέπασε τὸ πρᾶγμα· καὶ εἰσελθὼν ἐκάθισε ἐπάνω τοῦ

Αὐτὸς ὁμως, ἀφοῦ ἐσφράγισε τὴν κοιλία της, παρήγγειλε νὰ τῆς δώσουν ἕξι ζεύγη σινδόνια λέγοντας

Μὴ τυχόν, καθὼς θὰ πηγαίνη νὰ γεννήσῃ, ἀποθάνῃ ἢ αὐτὴ ἢ τὸ παιδί, καὶ δὲν εὔρη μέσα νὰ κηδευθῇ.

Τοῦ λέγουν αὐτοὶ ποὺ προσῆλθαν ὡς κατήγοροί της.

Γιατὶ τὸ ἔκανες αὐτό; Βάλε τους ἐπιτιμία.

Αὐτὸς ὁμως τοὺς λέγει

Βλέπετε, ἀδελφοί, εἶναι κοντὰ στὸ θάνατο· τί ἔχω νὰ κάνω ἐγώ;

Καὶ τὴν ἀπέλυσε. Καὶ κανένα δὲν ἐτόλμησε νὰ κατακρίνη ὁ γέρων.

- 9 Ἔλεγαν γι' αὐτὸν ὅτι ἦλθαν μερικοὶ νὰ δικασθοῦν σ' αὐτόν. Ὁ γέρων ὁμως ἔκανε τὸ μωρό. Καὶ μία γυναῖκα μάλιστα ποὺ ἐστεκόταν πλησίον του ἔλεγε

Αὐτὸς ὁ γέρων εἶναι καζός.

Τὴν ἄκουσε λοιπὸν ὁ γέρων καί, ἀφοῦ τὴν ἐφώνησε, λέγει

Πόσους κόπους ἔκανα στὶς ἐρήμους, γιὰ νὰ ἀποκτήσω τὴ καζομάρα αὐτή, καὶ ἐξ αἰτίας σου θὰ τὴ χάσω σήμερα!

- 10 Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς σ' ἓνα τόπο νὰ γευματίσῃ, καὶ ἦταν ἐκεῖ κάποιος ποὺ εἶχε κακὴ φήμη. Καὶ συνέβηκε νὰ ἔλθῃ μία γυναῖκα καὶ νὰ εἰσέλθῃ στὸ κελλί τοῦ ἀδελφοῦ ποὺ εἶχε τὴν κακὴ φήμη. Ὅταν λοιπὸν τὸ ἔμαθαν οἱ κάτοικοι τοῦ τόπου ἐκείνου, ἐταράχθηκαν καὶ συγκεντρώθηκαν, γιὰ νὰ τὸν διώξουν ἀπὸ τὸ κελλί. Καί, ἐπειδὴ ἐπληροφορήθηκαν ὅτι ὁ ἐπίσκοπος Ἀμμωνᾶς εἶναι στὸν τόπο ἐκεῖνο, ἦλθαν καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ ἔλθῃ μαζί μὲ αὐτούς. Ὅταν δὲ τὸ ἀντιλήφθηκε ὁ ἀδελφός, ἐπῆρε τὴ γυναῖκα καὶ τὴν ἔκρυψε σὲ μεγάλο πιθάρι. Ἀφοῦ δὲ ἔφθασε τὸ πλῆθος, εἶδε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς αὐτὸ ποὺ ἔγινε καὶ γιὰ χάρι του Θεοῦ ἐσκέπασε τὸ πρᾶγμα. Ὅταν εἰσῆλθε, ἐκάθισε ἐπάνω στὸ πιθάρι καὶ

πίθου καὶ ἐκέλευσε ζητηθῆναι τὸ κελλίον. Ὡς οὖν ἐψηλάφησαν καὶ οὐχ εὗρον τὴν γυναῖκα, εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς

Τί ἐστι τοῦτο; ὁ Θεὸς συγχωρήσει ὑμῖν.

Καὶ ἐξέσωμένος ἐποίησε πάντας ἀναχωρῆσαι. Καὶ κατασχὼν τὴν χεῖρα τοῦ ἀδελφοῦ εἶπεν αὐτῷ

Πρόσεχε σεαυτῷ, ἀδελφέ.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἀνεχώρησεν.

11 Ἡρωιήθη ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς, τίς ἐστιν «ἡ ὁδὸς ἡ σιενή καὶ τεθλιμμένη», καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν

Ἡ ὁδὸς ἡ σιενή καὶ τεθλιμμένη αὕτη ἐστί· τὸ διάζεσθαι τοὺς λογισμοὺς ἑαυτοῦ καὶ κόπτειν διὰ τὸν Θεὸν τὰ ἴδια θελήματα. Καὶ τοῦτο ἐστί τὸ «ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σε».

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΧΙΛΛΑ

1 Παρέβαλόν ποιε τρεῖς γέροντες τῷ ἀββᾶ Ἀχιλλᾶ, καὶ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν εἶχε φήμην κακὴν. Εἶπε δὲ αὐτῷ εἰς τῶν γερόντων

Ἀββᾶ, ποίησόν μοι μίαν σαγήνην.

Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐ ποιῶ.

Καὶ ὁ ἄλλος εἶπε

Ποίησον ἀγάπην, ἵνα ἔχωμέν σου μνημόσυνον εἰς τὴν μονήν.

Ὁ δὲ ἔφη

Οὐ σχολάζω.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἄλλος, ὁ ἔχων τὴν κακὴν φήμην

2. Ματθ. 7, 14.

3. Ματθ. 19, 27.

παρήγγειλε νὰ ἐρευνηθῆ τὸ κελλί. Καθὼς λοιπὸν τὸ ἐ-
ρεύνησαν καὶ δὲν εὗρηκαν τὴ γυναῖκα, εἶπε ὁ ἀββᾶς
Ἄμμωνᾶς

Τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ἐπάθατε; Νὰ σᾶς συγχωρήσῃ ὁ
Θεός.

Καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε παρήγγειλε νὰ ἀναχωρήσουν ὅ-
λοι. Καὶ κρατώντας τὸ χέρι τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ εἶπε

Πρόσεχε τὸν ἑαυτό σου, ἀδελφέ.

Καὶ λέγοντας τοῦτο, ἀνεχώρησε.

11 Ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἄμμωνᾶς, ποιά εἶναι «ἡ ὁδὸς ἡ στε-
νὴ καὶ συνθλιπτικὴ»², καὶ ἀποκρινόμενος εἶπε

Ἡ ὁδὸς ἡ στενὴ καὶ συνθλιπτικὴ εἶναι αὐτὴ· τὸ νὰ
διάζῃ κανεὶς τοὺς ἰδικούς του λογισμοὺς καὶ νὰ κόπῃ
τὰ ἰδικὰ του θελήματα γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ. Καὶ αὐτὸ
εἶναι τὸ «ἰδοὺ ἐμεῖς ἀφήσαμε τὰ πάντα καὶ σὲ ἀκο-
λουθήσαμε»².

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΧΙΛΛΑ

1 Ἐπισκέφθηκαν κάποτε τὸν ἀββᾶ Ἀχιλλᾶ τρεῖς γέροντες
καὶ ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶχε κακὴ φήμη. Τοῦ εἶπε δὲ ἕνας
ἀπὸ τοὺς γέροντες

Ἄββᾶ, κάνε μου ἕνα δίκτυ.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν σοῦ κάνω.

Καὶ ὁ ἄλλος εἶπε

Κάνε μου τὴ χάρι, γιὰ νὰ σὲ μνημονεύωμε στὴ μονή.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν εὐκαιρῶ.

Τοῦ λέγει ὁ ἄλλος, ποὺ εἶχε τὴν κακὴ φήμη

Ἐμοὶ ποιήσον μίαν σαγήνην, ἵνα ἐκ τῶν χειρῶν σου ἔχω, ἀββᾶ.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εὐθέως εἶπεν αὐτῷ

Ἐγὼ σοι ποιῶ.

Καὶ εἶπον αὐτῷ καὶ ἰδίαν οἱ δύο γέροντες

Πῶς ἡμεῖς παρεκαλέοαμέν σε, καὶ οὐκ ἠθέλησας ἡμῖν ποιῆσαι, καὶ τούτῳ εἶπας, ἔγὼ σοι ποιῶ;

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρων

Εἶπον ὑμῖν ὅτι ποιῶ, καὶ οὐκ ἐλυπήθητε, ὡς μὴ σχολάζοντός μου· τούτῳ δὲ ἐὰν μὴ ποιήσω, ἐρεῖ ὅτι διὰ τὴν ἁμαρτίαν μου ἀκούσας ὁ γέρων οὐκ ἠθέλησε ποιῆσαι, καὶ εὐθέως κόπιτο μεν τὸ οχοινίον. Διήγειρα οὖν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, ἵνα μὴ τῇ λύπῃ καταποθῆ ὁ τοιοῦτος.

² Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Βητίμης ὅτι

Καταβαίοντός μου ποτε εἰς Σκήτιν, ἔδωκάν μοι τινες ὀλίγα μῆλα, ἵνα δώσω τοῖς γέροντι. Καὶ ἔκρουσα εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀββᾶ Ἀχιλλᾶ, ἵνα δώσω αὐτῷ. Ὁ δὲ ἔφη

Φύσει, ἀδελφέ, οὐκ ἠθέλον ἵνα κρούσης μοι ἄρι, εἰ ἦν μάννα· μηδὲ εἰς ἄλλο κελλίον ἀπέλθης.

Ἀνεχώρησα οὖν εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἀνήνεγκα αὐτὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

³ Ἦλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀχιλλᾶς εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀββᾶ Ἠσαίου ἐν Σκήτει καὶ εὔρεν αὐτὸν ἐσθίοντα· ἦν δὲ θαλῶν εἰς τὸ πινάκιν ἄλας καὶ ὕδωρ. Ἴδὼν δὲ αὐτὸν ὁ γέρων ὅτι ἔκρουεν αὐτὸ ὀπίω τῆς σειρᾶς, λέγει αὐτῷ

Εἰπέ μοι, τί ἤσθεις;

Ὁ δὲ εἶπε

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ, ὅτι θαλλία ἔκοπιον καὶ ἀνήλθον εἰς τὸ καῦμα καὶ ἔβαλον εἰς τὸ σιόμα μου ψωμὸν μετὰ ἄλαιος· καὶ ἐξηράνθη ὁ φάρυγξ μου ἀπὸ τοῦ καύ-

Ἐμένα κάνε μου ἓνα δίκτυ, γιὰ νὰ ἔχω ἀπὸ τὰ χέρια σου, ἀββᾶ.

Αὐτὸς δὲ ἀποκρίθηκε ἀμέσως λέγοντάς του
Ἐγὼ θὰ σοῦ κάνω.

Καὶ τοῦ εἶπαν ἰδιαίτερος οἱ δύο γέροντες
Πῶς, ἐνῶ κι' ἐμεῖς σὲ παρεκαλέσαμε, δὲν ἠθέλησες
νὰ μᾶς τὸ κάνης, καὶ σ' αὐτὸν εἶπες, «ἐγὼ θὰ σοῦ
κάνω»;

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Σὲ σᾶς εἶπα, «δὲν σοῦ κάνω», καὶ δὲν ἐλυπηθήκατε,
διότι δὲν εὐκαιροῦσα· ἂν ὅμως δὲν κάνω οὔτε σ' αὐ-
τόν, θὰ εἶπῃ ὅτι ὁ γέρων δὲν ἠθέλησε νὰ μοῦ κάνῃ
διότι ἄκουσε γιὰ τὴν ἁμαρτία μου, καὶ ἀμέσως κόπτο-
με τὸ σχοινί. Διήγειρα λοιπὸν τὴν ψυχὴ του, γιὰ νὰ
μὴ πνιγῇ αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴ λύπη.

² Εἶπε ὁ ἀββᾶς Βητίμης

Ἐνῶ κατέβαινα κάποτε στὴ Σκῆτι, μοῦ ἔδωσαν μερικοὶ
ὀλίγα μῆλα, γιὰ νὰ δώσω στοὺς γέροντες. Καὶ ἐκτύπησα
στὸ κελλί τοῦ ἀββᾶ Ἀχιλλᾶ, νὰ τοῦ δώσω. Αὐτὸς δὲ εἶπε
Ἀληθινά, ἀδελφέ, δὲν ἤθελα τώρα νὰ μοῦ κτυπή-
σης, ἀκόμα καὶ ἂν ἦταν μάννα· οὔτε σὲ ἄλλο κελλί
νὰ μεταβῆς.

Ἀναχώρησα λοιπὸν στὸ κελλί μου καὶ τὰ ἔφερα στὴν ἐκ-
κλησία.

³ Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀχιλλᾶς στὸ κελλί τοῦ ἀββᾶ Ἡ-
σαΐου στὴ Σκῆτι. καὶ τὸν εὗρηκε νὰ τρώγῃ· εἶχε βάλει δὲ
στὸ πιάτο ἀλάτι καὶ νερό. Ὅταν δὲ τὸν εἶδε ὁ γέρων ὅτι
τὸ ἔκρυσσε πίσω ἀπὸ τὸ σχοινί, τοῦ λέγει

Εἰπέ μου, τί ἔτρωγες;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ, πὺν ἔκοπτα κλαδιὰ καὶ ἀνέβη-
κα μέσα στὸ κάμα κι' ἔβαλα στὸ στόμα μου ψωμί καὶ
ἀλάτι· κι' ἐξηράνθηκε ὁ φάρυγγάς μου ἀπὸ τὸ κάμα

ματος και ου̅ κατέβαιναν ο̅ ψωμός· δια̅ τούτο ήναγκά-
σθη̅ν βαλεῖν μικρόν υ̅δωρ εις̅ τὸ ἅλας, ἵνα οὕτω δυνα-
θῶ γεύσασθαι. Ἄλλὰ συγχώρησόν μοι.

Και λέγει ὁ γέρον

Δεῦτε, ἴδείτε Ἡσαΐαν ζωμόν ἐσθίοντα ἐν Σκήτει. Εἰ
ζωμόν θέλεις ἐσθίειν, ὑπάγε εις Αἴγυπτον.

4 Παρέβαλέ τις τῶν γερόντων τῷ ἀββᾷ Ἀχιλλᾷ και̅ θεωρεῖ
αὐτὸν ρίψαντα αἷμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Και̅ ἠρώτησεν
αὐτὸν

Τί ἐστι τοῦτο, πάτερ;

Και̅ εἶπεν ὁ γέρον, ὅτι

Λόγος ἐστὶν ἀδελφοῦ λελυπηκότιος με, και̅ ἠγωνισάμην
τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ και̅ ἐδεήθην Θεοῦ ἵνα ἀρθῇ
ἀπ' ἐμοῦ· και̅ γέγονεν ὁ λόγος ὡς αἷμα ἐν τῷ στόματί
μου και̅ ἔπιυσα αὐτόν, και̅ ἀνεπάην και̅ τὴν λύπην ἐπε-
λαθόμην.

5 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης ὅτι

Παρεβάλομεν ἐγὼ και̅ ὁ ἀββᾶς Βητίμης τῷ ἀββᾷ Ἀχιλλᾷ
και̅ ἠκούσαμεν αὐτοῦ μελειῶντιος τὸν λόγον τοῦτον, «μὴ φο-
βοῦ, Ἰακώβ, καταβῆναι εις Αἴγυπτον». Και̅ ἐπὶ πολὺ ἔμεινε
μελειῶν τὸν λόγον τοῦτον. Και̅ ὡς ἐκρούσαμεν, ἤνοιξεν ἡμῖν
και̅ ἐπηρώτησε

Πόθεν ἐστί;

Και̅ φοβηθέντιες εἰπεῖν, ἑκ τῶν Κελλίων, εἶπαμεν

Ἐκ τοῦ ὄρους τῆς Νιτροίας.

Και̅ λέγει

Τί ὑμῖν ποιήσω ὅτι ἀπὸ μήκοθεν ἐστε;

Και̅ εἰσήγαγεν ἡμᾶς. Και̅ εὔρομεν αὐτὸν ἐργαζόμενον τὴν
νύκτα πολλὴν σειρὰν και̅ ἠρωτήσαμεν αὐτὸν εἰπεῖν ἡμῖν λό-
γον. Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐγὼ ἀπὸ ὄψε̅ ἕως ἄρι̅ ἔπλεξα εἴκοσιν ὀργυίας και̅

καὶ δὲν κατέβαινε τὸ ψωμί. Γι' αὐτὸ ἀναγκάσθηκα νὰ βάλω ὀλίγο νερὸ στὸ ἄλας, γιὰ νὰ μπορέσω ἔτσι νὰ γευματίσω. Ἄλλὰ συγχώρεσέ με.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ἐλᾶτε νὰ ἰδῆτε τὸν Ἡσαΐα νὰ τρώγη σοῦπα στὴ Σκῆ-
τι. Ἄν θέλης νὰ τρώγης σοῦπα, πῆγαινε στὴν Αἴ-
γυπτο.

4 Ἐπισκέφθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες τὸν ἀββᾶ Ἀ-
χιλλᾶ καὶ τὸν βλέπει νὰ πτύη αἷμα ἀπὸ τὸ στόμα του. Καὶ
τὸν ἐρώτησε

Τί εἶναι τοῦτο, πάτερ;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων, ὅτι

Εἶναι ὁ λόγος γιὰ ἓνα ἀδελφὸ πού με ἐλύπησε καὶ
ἀγωνίσθηκα νὰ μὴ τὸν ἀνακοινώσω σ' αὐτὸν καὶ πα-
ρεκάλεσα τὸ Θεὸ νὰ σηκωθῆ ἀπὸ ἐμένα· κι' ἔγινε ὁ
λόγος σὰν αἷμα στὸ στόμα μου καὶ τὸν ἔπτυσσα καὶ
ἀναπαύθηκα καὶ ἐλησιμόνησα τὴ λύπη.

5 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης ὅτι

Ἐπισκεφθήκαμε ἐγὼ καὶ ὁ ἀββᾶς Βητίμης τὸν ἀββᾶ Ἀ-
χιλλᾶ καὶ τὸν ἀκούσαμε νὰ μελετᾷ τὸ λόγο τοῦτο, «μὴ
φοβῆσαι, Ἰακώβ, νὰ κατεβῆς στὴν Αἴγυπτο»¹. Κι' ἔμεινε
πολλὴ ὥρα μελετώντας τὸν λόγο τοῦτο. Καὶ μόλις ἐκρού-
σαμε, μᾶς ἀνοιξε κι' ἐρώτησε

Ἄπὸ ποῦ εἴσθε;

Κι' ἐπειδὴ ἐφοβηθήκαμε νὰ εἰποῦμε, «ἀπὸ τὰ Κελλία»,
εἶπαμε

Ἄπὸ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας.

Καὶ λέγει

Τί νὰ σᾶς κάνω πού ἐρχεσθε ἀπὸ μακριά;

Καὶ μᾶς εἰσήγαγε. Καὶ τὸν εὐρήκαμε νὰ ἐργάζεται τὴ
νύκτα πολὺ σχοινὶ καὶ τὸν ἐρωτήσαμε νὰ μᾶς εἰπῆ τὸ
λόγο. Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐγὼ ἀπὸ τὸ βράδυ ἕως τώρα ἔπλεξα εἴκοσι ὀργυιᾶς

φύσει οὐ χρήζω αὐτῶν. Ἄλλὰ μήπως ἀγανακτιήσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἐγκαλέσῃ μοι λέγων, 'διατί δυνάμενος ἐργάσασθαι, οὐκ εἰργάσω;' διὰ τοῦτο κοπιῶ καὶ ποιῶ δλην τὴν δύναμίν μου.

Καὶ ὠφεληθέντες ἀνεχωρήσαμεν.

6 Ἄλλοτε πάλιν μέγας γέρων παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Ἀχιλλᾷ ἀπὸ Θηβαίδος καὶ λέγει αὐτῷ

Ἄββᾶ, πολεμοῦμαι εἰς σὲ

Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ

Ὑπαγε καὶ σὺ, γέρον, εἰς ἐμὲ ἄρτι πολεμῆ;

Ὁ δὲ γέρων ἀπὸ ταπεινώσεως εἶπε

Ναί, ἀββᾶ.

Ἦν δὲ ἐκεῖ ἐπὶ τῇ θύρᾳ καθήμενος γέρων τυφλὸς καὶ χολός. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Ἦθελον καθίσαι μικρὰς ἡμέρας καὶ διὰ τὸν γέροντα τοῦτον σὸ δύναμαι καθίσαι.

Ἀκούσας οὖν ὁ ἀββᾶς Ἀχιλλᾶς, ἐθαύμασε τὴν ταπείνωσιν τοῦ γέροντος καὶ ἔλεγεν

Αὕτη οὐκ ἔστι πορνεία, ἀλλὰ φθόνος ἔστι τῶν πονηρῶν δαιμόνων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΜΜΩΗ

1 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι, ὡς ὑπῆγεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, οὐκ ἤφιε τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἔγγιστα αὐτοῦ περιπατήσαι, ἀλλὰ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ εἰ ἤρχειτο ἐρωτηῆσαι περὶ λογισμῶν, ὡς ἔλεγεν αὐτῷ μόνον, εὐθέως ἐδίωκεν αὐτὸν λέγων

Μήποτε λαλούντων ἡμῶν περὶ ὠφελείας ἐγκύψῃ ξένη ὁμιλία, διὰ τοῦτο οὐκ ἄφῶ σε ἔγγιστά μου.

καὶ φυσικὰ δὲν τις χρειάζομαι. Ἄλλὰ τὸ ἔκανα, μήπως ἀγανακτήσῃ ὁ Θεὸς καὶ μὲ κατηγορήσῃ λέγοντας, «γιατί, ἐνῶ ἤμποροῦσες νὰ ἐργασθῆς, δὲν ἐργάσθηκες», γι' αὐτὸ κοπιάζω καὶ κάνω ὅσο μπορῶ. Καὶ ἀναχωρήσαμε ὠφελημένοι.

6 Ἄλλοτε πάλι μέγας γέρον ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ἄχιλλᾶ ἀπὸ τῆς Θηβαΐδα καὶ τοῦ λέγει

Ἄββᾶ, πολεμοῦμαι γιὰ σένα.

Αὐτὸς δὲ τοῦ λέγει

Πήγαινε καὶ σύ, γέρον, τώρα γιὰ μένα πολεμεῖσαι; Ὁ δὲ γέρον ἀπὸ ταπείνωσι εἶπε

Ναί, ἀββᾶ.

Ἦταν δὲ ἐκεῖ καθισμένος πρὸς τὴ θύρα ἕνας γέρον τυφλὸς καὶ κωλός. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἦθελα νὰ καθίσω ὀλίγες ἡμέρες καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ γέροντος τούτου δὲν μπορῶ νὰ καθίσω.

Ἀκούοντας λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Ἄχιλλᾶς ἐθαύμασε τὴν ταπείνωσι τοῦ γέροντος καὶ ἔλεγε

Αὕτῃ δὲν εἶναι πορνεία, ἀλλὰ φθόνος τῶν πονηρῶν δαιμόνων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΜΜΩΗ

1 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι, δταν ἐπήγαινε σὴν ἐκκλησία, δὲν ἄφηνε τὸ μαθητὴ του νὰ περιπατῆ κοντά του, ἀλλὰ μακριά, καί, ἐὰν ἐρχόταν νὰ ἐρωτήσῃ γιὰ λογισμοὺς, μόλις τοῦ ἔλεγε μόνο, ἀμέσως τὸν ἔδιωχνε λέγοντας

Μὴ τυχὸν δταν ὁμιλοῦμε γιὰ ὠφέλεια παρεμβληθῆ ξένη ὁμιλία, γι' αὐτὸ δὲν σ' ἀφήνω κοντά μου.

- 2 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης τῷ ἀββᾷ Ἡσαΐα τῆ ἀρχῆ
 Πῶς με βλέπεις ἄρι;
 Λέγει αὐτῷ
 Ὡς ἄγγελον, πάτερ.
 Καὶ εἰς τὰ ὑστερα ἔλεγεν αὐτῷ
 Πῶς με νῦν βλέπεις;
 Ὁ δὲ ἔλεγεν
 Ὡς τὸν Σατανᾶν κἄν λόγον μοι λαλήσεις ἀγαθόν, ὡς
 ρομφαίαν αὐτὸν ἔχω.
- 3 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμώη, δι ἠσθένει κλινήρης ὢν
 ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ οὐδέποτε ἀφῆκε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ προ-
 σχεῖν εἰς τὸ ἐσώτερον αὐτοῦ κελλίον, ἰδεῖν τί ἔχει. Πολλὰ
 γὰρ αὐτῷ προσέφερον διὰ τὴν ἀσθένειαν. Καὶ εἰσερχομένου
 τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Ἰωάννου καὶ ἐξερχομένου ἐκάμυε τοὺς
 ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἴδῃ τί ποιεῖ. Ἦδει γὰρ δι ἦν
 πιστὸς μοναχός.
- 4 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, δι ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀββᾷ
 Ἀμμώη, αἰτούμενος παρ' αὐτοῦ λόγον. Καὶ μείνας μετ' αὐτοῦ
 ἡμέρας ἐπιὰ, οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· προπέμπων δὲ
 αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ
 Ἀπελθε, πρόσεχε σεαυτῷ· ἐμοῦ τέως αἱ ἁμαρτίαι γε-
 γόνασι τειχος σκοτεινὸν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.
- 5 Ἐλεγον διὰ τὸν ἀββᾶν Ἀμμώην, δι ἐποίησε πενήτηκοντα
 ἀρτάβας σίτου, πρὸς χρείαν ποιέ, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν ἥλιον.
 Καὶ πρὶν ξηρανθῆναι αὐτὰ καλῶς, εἶδε πρᾶγμα ἐν τῷ τόπῳ
 μὴ ὠφελοῦν αὐτόν. Καὶ λέγει τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ
 Ἀγωμεν ἔνθεν.
 Οἱ δὲ σφόδρα ἐλυπήθησαν. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς λυπουμενούς
 λέγει αὐτοῖς

1. Ἡ ἀρτάβη, μέτρο χωρητικότητος, ἀντιστοιχοῦσε σὲ 24-42 γοί-
 νικες, δηλαδὴ σὲ 30 περίπου χιλιόγραμμα. Τὸ σύνολο θὰ ἦταν
 χίλια πεντακόσια χιλιόγραμμα, πρᾶγμα ἀπάθανο. Ἴσως τὸ ἀρ-

- 2 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης σὸν ἀββᾶ Ἡσαΐα, σὴν ἀρχὴν
 Πῶς μὲ βλέπεις τώρα;
 Τοῦ λέγει
 Σὸν ἄγγελο, πάτερ.
 Καὶ ἀργότερα τοῦ ἔλεγε
 Πῶς μὲ βλέπεις τώρα;
 Αὐτὸς δὲ ἔλεγε
 Σὸν τὸ Σατανᾶ· καὶ ἂν μοῦ εἰπῆς ἀγαθὸ λόγον, τὸν
 ἔχω σὸν ρομφαία.
- 3 Ἔλεξαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι ἀσθενοῦσε καὶ ἦταν
 κλινήρης ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ ποτὲ δὲν ἄφησε τὸ λογισμόν
 του νὰ προσέξῃ σὸ ἐσωτερικώτερον κελλί, νὰ ἰδῆ τί ἔχει.
 Διότι τοῦ προσέφεραν πολλὰ γιὰ τὴν ἀσθένεια. Καὶ ὅταν
 ἔμπαινε καὶ ἔβγαινε ὁ μαθητὴς τοῦ Ἰωάννη, ἔκλεινε
 τοὺς ὀφθαλμοὺς του, γιὰ νὰ μὴ ἰδῆ τί κάνει. Διότι ἐγνώ-
 ριζε ὅτι ἦταν πιστὸς μοναχός.
- 4 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν
 ἀββᾶ Ἀμμώη, ζητώντας ἀπὸ αὐτὸν λόγον. Καί, ἐνῶ ἔμει-
 νε μαζί του ἑπτὰ ἡμέρες, δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ γέρον·
 προπέμποντάς τον δέ, τοῦ εἶπε
 Πήγαινε, πρόσεχε τὸν ἑαυτὸ σου· οἱ ἰδικές μου ἁ-
 μαρτίες τώρα ἔγιναν τεῖχος σκοτεινὸ ἀνάμεσα σὲ μέ-
 να καὶ τὸ Θεό.
- 5 Ἔλεξαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι ἔκανε πενήντα ἀρ-
 τάβες σιτάρι, γιὰ νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ κάποτε¹. Καὶ πρὶν
 ξηραθοῦν καλά, εἶδε κάτι σὸ μέρος ἐκεῖνο ποῦ δὲν τὸν
 ὠφελοῦσε². Καὶ λέγει στὰ παιδιὰ του
 Πηγαίνωμε ἀπὸ ἐδῶ.
 Αὐτοὶ ἐλυπήθησαν πάρα πολὺ. Ἐπειδὴ δὲ τοὺς εἶδε λυ-
 πημένους, τοὺς εἶπε

¹ γινὸ ἦταν 5 ἀρτάβες. Φυσικὰ τίς ἔκανε παξιμάδια.

² Κάτι παρόμοιο βλ. παραπάνω Ἀγάθωνος 6.

Λυπεῖσθε διὰ τοὺς ἄριους; Ἀληθῶς εἶδον ἐγὼ τινὰς
φυγόντας καὶ ἐάσαντας κεκονιαμένα τὰ θυρίδια μετὰ
βιβλίων μεμβράνων. Οὐδὲ ἐκλεισαν τὰς θυρίδας, ἀλλ'
ἀπῆλθον ἀνεωγμένας καταλιπόντες αὐτάς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA AMMOYH ΤΟΥ ΝΙΤΡΙΩΤΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἀμμὸν ὁ Νιτριώτης παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Ἀντι-
νίῳ καὶ λέγει αὐτῷ, δι

Ἐγὼ πλείονά σου κόπον ἔχω, καὶ πῶς τὸ ὄνομά σου
ἐμεγαλύνθη τοῖς ἀνθρώποις ὑπὲρ ἐμέ;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀνιῶνιος

Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀγαπῶ τὸν Θεὸν ὑπὲρ σέ.

2 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμὸν δι ἐποίησεν εἰς με-
τριτὴν κριτῆς μῆνας δύο.

Παρέβαλε δὲ αὐτὸς τῷ ἀββᾷ Ποιμένι καὶ λέγει αὐτῷ

Ἐὰν ἀπέλθω εἰς τὸ κελλίον τοῦ πλησίον ἢ καὶ αὐτὸς μοι
παραβάλλῃ διὰ τινὰ χρεῖαν, εὐλαβούμεθα συλλαλῆσαι ἀλ-
λήλοις, μὴ τις ἀνακύψῃ ξένη ὁμιλία.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Καλῶς ποιεῖς· χρῆζει γὰρ ἡ νεότης φυλακῆς.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀμμὸν

Οἱ γέροντες οὖν τί ἐποιοῦν;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Οἱ γέροντες προκόφαντες οὐκ εἶχον ἐν αὐτοῖς ἕτερόν
τι ἢ ξένον ἐν τῷ σιτόματι, ἵνα αὐτὸ λαλήσωσιν .

Ἐὰν οὖν γένηται ἀνάγκη, φησί, λαλήσαι μετὰ τοῦ πλη-
σίον, θέλεις λαλήσω ἐν ταῖς Γραφαῖς ἢ ἐν τοῖς λόγοις
τῶν γερόντων;

Λέγει ὁ γέρον

1. Τὸ ἐρώτημα ἔγινε διὰ τὰ ἐπιτεχνητὰ ἢ ἀπάντησις.

Λυπεῖσθε γιὰ τοὺς ἄρτους; Ἀλήθεια, ἐγὼ εἶδα μερικοὺς ποῦ ἔφυγαν καὶ ἄφησαν χρωματισμένες τὶς θήκες με βιβλία μεμβράνινα. Οὔτε ἔκλεισαν τὶς θύρες, ἀλλὰ ἔφυγαν ἀφήνοντάς τες ἀνοιγμένες.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΜΜΟΥΝ ΤΟΥ ΝΙΤΡΙΩΤΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἀμμούν ὁ Νιτριώτης ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο καὶ τοῦ λέγει

Ἐγὼ καταβάλλω περισσότερο κόπο ἀπὸ σένα· πῶς λοιπὸν τὸ ὄνομά σου ἔχει δοξασθῆ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων περισσότερο ἀπὸ τὸ ἰδικό μου;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἐπειδὴ ἐγὼ ἀγαπῶ τὸ Θεὸ περισσότερο ἀπὸ σένα¹.

2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀμμούν ὅτι ἐπέρασε δύο μῆνες σ' ἓνα μετρητὴ κριθαριῦ.

Ἐπισκέφθηκε δὲ αὐτὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ λέγει Ἐὰν ὑπάγω στὸ κελλὶ τοῦ πλησίον ἢ καὶ αὐτὸς με ἐπισκεφθῆ γιὰ κάποια ἀνάγκη, διστάζομε νὰ συνομιλήσωμε, μὴ τυχὸν παρεμβληθῆ ξένη ὁμιλία.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Καλὰ κάνεις· διότι ἡ νεότης χρειάζεται προφύλαξι.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμούν

Οἱ γέροντες λοιπὸν τί ἔκαναν;

Καὶ τοῦ εἶπε

Οἱ γέροντες, ἀφοῦ ἐπρόκοψαν, δὲν εἶχαν μέσα τους κάτι ἄλλο ἢ κάτι ξένο στὸ στόμα, ὥστε νὰ τὸ εἰποῦν.

Ἐὰν λοιπὸν παραστῆ ἀνάγκη, λέγει, νὰ ὁμιλήσω με τὸν πλησίον, θέλεις νὰ ὁμιλήσω ἀπὸ τὶς Γραφές ἢ ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν γερόντων;

Λέγει ὁ γέρων

Εἰ οὐ δύνασαι σιωπᾶν, καλόν ἐστι μᾶλλον ἐν τοῖς λόγοις τῶν γερόντων καὶ μὴ ἐν τῇ Γραφῇ. Κίνδυνος γάρ ἐστι· οὐ μικρός.

3 Ἀδελφός ἦλθεν ἀπὸ Σκήτεως πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀμμοῦν καὶ λέγει αὐτῷ

Πέμπει με ὁ πατήρ μου εἰς διακονίαν καὶ φοβοῦμαι εἰς πορνείαν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὅταν ὦραν ἔρχεται σοι πειρασμός, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, εὐχαῖς τοῦ πατρὸς μου ἐξελοῦ με'.

Ἐν μιᾷ ὄν τῶν ἡμερῶν ἔκλεισε παρθένος τὴν θύραν ἐπάνω αὐτοῦ καὶ βοήσας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπεν, ὁ Θεὸς τοῦ πατρὸς μου, ἐξελοῦ με'. Καὶ εὐθέως εὐρέθη εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Σκήτεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA ANOYB

1 Διηγῆσαι ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης διὸ ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦβ καὶ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ λοιποὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἐκ μιᾶς κοιτίας ὄντες καὶ μοναχοὶ ἐν τῇ Σκήτει γενόμενοι, ὅτε ἦλθον οἱ Μάζικες καὶ ἠρήμωσαν αὐτήν τὸ πρῶτον, ἀνεχώρησαν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθον εἰς τόπον καλούμενον Τερενουῦθιν, ἕως οὗ σιωπήσωσι ποῦ ὀφείλωσι μείναι. Καὶ ἔμειναν ἐκεῖ εἰς παλαιὸν ἴεμος μικρὰς ἡμέρας. Εἶπε δὲ ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦβ τῷ ἀββᾷ Ποιμένι

Ποίησον ἀγάπην οὐ καὶ οἱ ἀδελφοὶ σου ἕκαστος κατὰ μόνας ἡσυχάσει καὶ μὴ ἀπαντήσωμεν ἀλλήλοις τὴν ἐδομάδα ταύτην.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ὡς θέλεις ποιῶμεν.

Ἐὰν δὲν μπορῆς νὰ σιωπήσης, καλὸ εἶναι μᾶλλον ἀπὸ τοὺς λόγους τῶν γερόντων καὶ ὄχι ἀπὸ τὴ Γραφή· διότι εἶναι κίνδυνος ὄχι μικρός.

3 Ἀδελφὸς ἦλθε ἀπὸ τὴ Σκῆτι πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀρμουῦν καὶ τοῦ λέγει

Μὲ στέλλει ὁ πατήρ μου σὲ διακονία καὶ φοβοῦμαι τὴν πορνεία.

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

ἽΟποια ὥρα σοῦ ἔρχεται πειρασμός, εἰπὲ Ἐεὲ τῶν δυνάμεων, μὲ εὐχὲς τοῦ πατρός μου ἀπάλλαξέ με. Κάποια ἡμέρα λοιπὸν μία παρθένος ἔκλεισε τὴ θύρα ἐμπρὸς του. Καὶ αὐτὸς εἶπε μὲ δυνατὴ φωνή, Ἐεὲ τοῦ πατρός μου, ἀπάλλαξέ με. Καὶ ἀμέσως εὐρέθηκε στὸ δρόμο τῆς Σκῆτεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΝΟΥΒ

1 Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἀνουῦβ ὅτι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί του, προερχόμενοι ἀπὸ τὴν ἴδια κοιλία καὶ ἀσκούμενοι ὡς μοναχοὶ στὴ Σκῆτι, ὅταν ἦλθαν οἱ Μάζικες καὶ τὴν ἐρήμωσαν γιὰ πρώτη φορά¹, ἀνεχώρησαν ἀπὸ ἐκεῖ καὶ ἦλθαν σὲ τόπο ὀνομαζόμενο Τερενουθιν, ἕως ὅτου σκεφθοῦν ποῦ πρέπει νὰ μείνουν. Καὶ ἔμειναν ἐκεῖ σὲ παλαιὸ τέμενος ὀλίγες ἡμέρες. Εἶπε δὲ ὁ ἀββᾶς Ἀνουῦβ στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Κάνε μου τὴ χάρι, ἐσὺ καὶ οἱ ἀδελφοί σου, νὰ ἡσυχάση ὁ καθένας χωριστὰ καὶ νὰ μὴ συναντήσωμε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον αὐτὴ τὴν ἑβδομάδα.

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Θὰ κάνωμε ὅπως θέλεις.

Καὶ ἐποίησαν οὕτως. Ἦν δὲ ἐκεῖ ἄγαλμα λίθινον ἐν αὐτῷ
 τῷ ἱερῷ. Καὶ ἠγειρεῖτο ὁ γέρων ὁ ἄβδᾶς Ἀνοῦβ κατὰ πρωτῆ
 καὶ ἐλιθοβόλει τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος καὶ καθ' ἑσπέραν
 ἔλεγεν αὐτῷ

Συγχώρησόν μοι.

Καὶ ἐπλήρωσε τὴν ἑβδομάδα οὕτω ποιῶν. Τῇ δὲ ἡμέρᾳ τοῦ
 Σαββάτου ἀπήνησαν ἀλλήλοις καὶ εἶπεν ὁ ἄβδᾶς Ποιμὴν τῷ
 ἄβδᾶ Ἀνοῦβ

Εἶδόν σε, ἄβδᾶ, τῇ ἑβδομάδι ταύτῃ λιθάζοντα τὸ πρό-
 σωπον τοῦ ἀγάλματος καὶ μετάνοιαν αὐτῷ ποιῶντα· πι-
 σιὸς ἄνθρωπος ταῦτα ποιεῖ;

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων

Καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα δι' ὑμᾶς ἐποίησα. Ὅτι εἶδειτέ με
 λιθοβολῶντα τὸ πρόσωπον τοῦ ἀγάλματος, μὴ ἐλάλη-
 σεν ἢ ὠργισθῆ;

Καὶ εἶπεν ὁ ἄβδᾶς Ποιμὴν

Ὁὔ.

Καὶ πάλιν διτι ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν, μὴ ἐταράχθῃ
 καὶ εἶπεν, 'οὐ συγχωρῶ';

Καὶ εἶπεν ὁ ἄβδᾶς Ποιμὴν

Ὁὔ.

Καὶ εἶπεν ὁ γέρων

Καὶ ἡμεῖς οὖν ἔομεν ἐπτὰ ἀδελφοί· εἰ θέλετε, ἵνα μεί-
 νωμεν μετ' ἀλλήλων, γενώμεθα ὡσπερ τὸ ἄγαλμα τοῦ-
 το, ὅπερ, εἰάν ὑβρισθῆ ἢ δοξασθῆ, οὐ ταράσσεται. Εἰ δὲ
 οὐ θέλετε γενέσθαι οὕτως, ἰδοὺ τέσσαρες πύλαι εἰσὶν ἐν
 τῷ ἱερῷ· ἕκαστος ὅπου θέλει ἀπέλθῃ.

Καὶ ἔβαλον ἑαυτοὺς χαμαί, λέγοντες τῷ ἄβδᾶ Ἀνοῦβ

'Ὡς θέλεις, πάτερ, ποιῶμεν καὶ ἀκούομεν ὡς λέγεις
 ἡμῖν.

Εἶπε δὲ ὁ ἄβδᾶς Ποιμὴν διτι

'Ἐμείναμεν μετ' ἀλλήλων τὸν ἅπαντα χρόνον ἡμῶν,

Καὶ ἔτσι ἔκαναν. Ἦταν δὲ ἐκεῖ μέσα στὸ ἱερὸ ἓνα λίθινο ἄγαλμα. Καὶ ἐσηκωνόταν ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦβ τὸ πρῶϊ κι' ἐλιθοβολοῦσε τὸ πρόσωπο τοῦ ἀγάλματος· καὶ τὸ βράδυ τοῦ ἔλεγε

Συγχώρεσέ με.

Καὶ συμπλήρωσε τὴν ἐβδομάδα κάνοντας ἔτσι. Τὴν δὲ ἡμέρα τοῦ Σαββάτου συναντήθηκαν μεταξύ τους καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν στὸν ἀββᾶ Ἀνοῦβ

Σὲ εἶδα, ἀββᾶ, αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα νὰ λιθοβολῆς τὸ πρόσωπο τοῦ ἀγάλματος καὶ νὰ τοῦ κάνης μετάνοια· πιστὸς ἄνθρωπος κάνει τέτοια πράγματα;

Καὶ ἀποκρίθηκε ὁ γέρων.

Καὶ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα γιὰ σᾶς τὸ ἔκανα. Ὅταν μὲ εἶδατε νὰ λιθοβολῶ τὸ πρόσωπο τοῦ ἀγάλματος, μήπως ὠμίλησε ἢ ὠργίσθηκε;

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ὅχι.

Καὶ πάλι ὅταν τοῦ ἔβαλα μετάνοια, μήπως ἐταράχθηκε καὶ εἶπε, 'δὲν συγχωρῶ';

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ὅχι.

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Καὶ ἐμεῖς λοιπὸν εἴμαστε ἑπτὰ ἀδελφοί· ἂν θέλετε νὰ μείνωμε μαζί, ἃς γίνωμε σὰν τὸ ἄγαλμα τοῦτο, τὸ ὁποῖο, ἐὰν ὑβρισθῆ ἢ δοξασθῆ, δὲν ταρασσεται. Ἐὰν δὲ δὲν θέλετε νὰ γίνῃ ἔτσι, ἰδοῦ, στὸ ἱερὸ ὑπάρχουν τέσσερις πύλες· ὁ καθένας ἃς ὑπάγῃ ὅπου θέλει.

Καὶ ἐρρίφθησαν κάτω λέγοντας στὸν ἀββᾶ Ἀνοῦβ

Ὅπως θέλεις, πάτερ, κάνομε καὶ ἀκούομε ὅσα μᾶς λέγεις.

Εἶπε δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Ἐμείναμε μαζί ὅλον τὸ χρόνον μας, ἐργαζόμενοι σύμ-

ἐργαζόμενοι κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος ὃν εἶπεν ἡμῖν, κατασιήσαντος αὐτοῦ ἕνα ἐξ ἡμῶν οἰκονόμον, καὶ πᾶν ὄπερ εἰδίθει ἡμῖν ἡσθίονεν καὶ ἀδύνατον ἦν εἰπεῖν τινα ἐξ ἡμῶν, 'φέρε ἡμῖν ἄλλο τί ποιε' ἢ εἰπεῖν ὅτι 'οὐ θέλομεν τοῦτο φαγεῖν'. Καὶ ἐποιοῦμεν τὸν πάντα χρόνον ἡμῶν ἐν ἀναπαύσει καὶ εἰρήνῃ.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἄνουβ

'Ἐξ οὗ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἐκλήθη ἐπ' ἐμέ, οὐκ ἐξῆλθε ψεῦδος ἐκ τοῦ σιόματός μου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΒΡΑΑΜ

1 Ἔλεγον περὶ τινος γέροντος, ὅτι ἐποίησε πενήκοντα ἔτη, μήτε ἄριον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων ταχύ. Καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἄπέκεινα τὴν πορνείαν καὶ τὴν φιλαργυρίαν καὶ τὴν κενοδοξίαν.

Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ, ἀκούσας ὅτι εἶπε τοῦτο, καὶ λέγει αὐτῷ

Σὺ εἶπας τὸν λόγον τοῦτον;

Καὶ λέγει

Ναί.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ

Ἴδου εἰσέρχῃ εἰς τὸ κελλίον σου καὶ εὗρισκεις εἰς τὸ ψιθάδιόν σου γυναῖκα· δύνασαι λογιόσθαι ὅτι οὐκ ἔσι γυνή;

Λέγει

Οὐ· ἀλλὰ πολεμῶ τῷ λογισμῷ μὴ ἄψασθαι αὐτῆς.

Λέγει οὖν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ

Ἴδού, οὐκ ἀπέκεινας ἀλλὰ ζῆ τὸ πάθος, δέδεται δέ. Πάλιν, ὡς περιπαιεῖς, βλέπεις λίθους καὶ δοιρακα, μέσον δὲ τούτων χρυσοῦν· δύναται ἢ διάνοιά σου λογιόσθαι

φωνα μὲ τὸ λόγο πού μᾶς εἶπε ὁ γέρων, ὁ ὁποῖος ὤρισε ἓνα ἀπὸ ἐμᾶς οἰκονόμο καὶ ὅ,τι μᾶς ἔβαλλε αὐτὸς τὸ ἐτρώγαμε καὶ ἦταν ἀδύνατο νὰ εἰπῆ κάποιος ἀπὸ ἐμᾶς, 'φέρε μας τίποτε ἄλλο' ἢ νὰ εἰπῆ ὅτι 'δὲν θέλομε νὰ φάγωμε τοῦτο'. Καὶ ἐπεράσαμε ὅλον τὸ χρόνο μας μὲ ἀνάπαυσι καὶ εἰρήνη.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦβ

'Αφ' ὅτου ἐπικλήθηκε ἐπάνω μου τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, δὲν ἐξῆλθε ψεῦδος ἀπὸ τὸ στόμα μου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΒΡΑΑΜ

1 Ἔλεγαν γιὰ κάποιο γέροντα, ὅτι ἔκανε πενήντα ἔτη χωρὶς νὰ τρώγη ψωμὶ καὶ χωρὶς νὰ πίνῃ κρασί εὐκόλα. Καὶ ἔλεγε

Ἐφόνευσα τὴν πορνεία καὶ τὴ φιλαργυρία καὶ τὴν κενοδοξία.

Καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ, ὅταν ἄκουσε ὅτι εἶπε τοῦτο, ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦ λέγει

Ἐσὺ εἶπες τὸ λόγο αὐτό;

Καὶ λέγει

Ναί.

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ

Ἰδού, εἰσέρχεσαι στὸ κελλί σου καὶ εὐρίσκεις στὴν ψάθα σου γυναῖκα· μπορεῖς νὰ σκεφθῆς ὅτι δὲν εἶναι γυναῖκα;

Λέγει

Ὅχι· ἀλλὰ πολεμῶ μὲ τὸν λογισμό νὰ μὴ τὴν ἐγγίσω.

Λέγει λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ

Ἰδού, δὲν τὸ ἐφόνευσες, ἀλλὰ ζῆ τὸ πάθος· ἀπλῶς ἔχει δεθῆ. Πάλι, καθὼς περιπατεῖς, βλέπεις λίθους καὶ ὄστρακα, ἀνάμεσά τους δὲ χρυσό· μπορεῖ ἢ διά-

σθαι τοῦτο ὡπερ ταῦτα;

Λέγει

Οὐχί· ἀλλὰ πολεμῶ τῷ λογιμῷ μὴ λαβεῖν αὐτό.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ἴδου ζῆ, ἀλλὰ δέδεται.

Λέγει πάλιν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ

Ἴδου ἀκούεις περὶ δύο ἀδελφῶν, διὰ ὅτι εἰς ἀγαπᾷ σε, ὁ δὲ ἄλλος μισεῖ σε καὶ κακολογεῖ σε· ἐὰν ἔλθωσι πρὸς σέ, τοὺς δύο ἐξ ἴσης ἔχεις;

Λέγει

Οὐχί· ἀλλὰ πολεμῶ τῷ λογιμῷ ἀγαθοποιῆσαι τῷ μισοῦντι με ὡς τῷ ἀγαπῶντί με.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ

Ὡστε οὖν ζῶσι τὰ πάθη, μόνον δὲ δεσμοῦνται ὑπὸ τῶν ἀγίων.

2 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἀβραάμ λέγων

Ἐὰν συμβῆ με πολλάκις φαγεῖν, τί ἔστι;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπε

Τί λαλεῖς, ἀδελφέ; τοσαῦτα ἐσθίεις; Ἡ δοκεῖς ὅτι εἰς ἄλωνα ἦλθες;

3 Ἐλεγε περὶ τινος τῶν Σκητιωτῶν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ, διὰ γραφεὺς ἦν καὶ οὐκ ἦσθιεν ἄριστον. Ἦλθεν οὖν ἀδελφός παρακαλῶν αὐτὸν γράφαι αὐτῷ βιβλίον. Ὁ οὖν γέρον ἔχων τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὴν θεωρίαν, ἔγραψε παρὰ σίχους καὶ οὐκ ἔστιξεν. Ὁ δὲ ἀδελφός, λαβὼν καὶ θέλων σιίξαι, εὔρε παρὰ λόγους. Καὶ λέγει τῷ γέροντι

Παρὰ σίχους ἐσθίν, ἀββᾶ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὑπαγε, πρῶτον ποιήσου τὰ γεγραμμένα, καὶ τότε ἔρχη καὶ γράφω σοι καὶ τὴν λοιπᾶδα.

1. Στὸ ἀλῶνι τὰ ζῶα πού ἀλωνίζουσι τρώγουσι ἐλεύθερα. Πάντως ἀπὸ τοῦ κείμενου ἔχει κότι ἐκπέσει, διότι ἡ διατύπωσις εἶναι ἀτελής. Βλ. Ἐσθίου 1 καὶ Ποιμένος 19.

νοιά σου νὰ θεωρήσῃ τοῦτο σὰν αὐτά;

Λέγει

᾽Οχι· ἀλλὰ πολεμῶ μὲ τὸ λογισμὸ νὰ μὴ τὸ πάρω.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ἴδου ζῆ, ἀλλὰ ἔχει δεθῆ.

Λέγει πάλι ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ

Ἴδού, ἀκοῦεις γιὰ δύο ἀδελφούς, ὅτι ὁ ἕνας σὲ ἀγαπᾶ, ὁ δὲ ἄλλος σὲ μισεῖ καὶ σὲ κακολογεῖ· ἐὰν ἔλθουν πρὸς ἐσένα, θὰ τοὺς μεταχειρισθῆς μὲ ἴσο τρόπο;

Λέγει

᾽Οχι· ἀλλὰ πολεμῶ μὲ τὸ λογισμὸ νὰ εὐεργετήσω ἐκεῖνον ποῦ μὲ μισεῖ σὰν ἐκεῖνον ποῦ μὲ ἀγαπᾶ.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ

᾽Ωστε λοιπὸν ζοῦν τὰ πάθη, μόνο ποῦ δεσμεύονται ἀπὸ τοὺς ἀγίους.

² Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἀβραὰμ

Ἐὰν συμβῆ νὰ φάγω πολλὰς φορές, τί εἶναι;

Καὶ σὲ ἀπόκρισι εἶπε ὁ γέρων

Τί λαλεῖς, ἀδελφέ; Τόσα πολλὰ τρώγεις; Ἦ νομίζεις ὅτι ἤλθες σὲ ἀλώνι;¹

³ Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ γιὰ ἕνα Σκητιώτη, ὅτι ἦταν γραφεὺς καὶ δὲν ἔτρωγε ψωμί. Ἦλθε λοιπὸν ἀδελφὸς παρακαλώντας τον νὰ τοῦ γράψῃ βιβλίον. Ὁ γέρων λοιπὸν, ἔχοντας τὸ νοῦ του στὴ θεωρία, ἔγραψε μὲ παράλειψις στίχων καὶ δὲν ἔβαλε σημεῖα στίξεως. Ὁ δὲ ἀδελφός, ὅταν τὸ ἐπῆρε καὶ ἤθελε νὰ τὸ στίξῃ, τὸ εὗρηκε νὰ παραλείπη λόγια. Καὶ λέγει σὸ γέροντα

Παραλείπει στίχους, ἀββᾶ.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε, ἐφάρμοσε πρῶτα τὰ γραμμένα, καὶ ἔπειτα ἔρχεσαι νὰ σοῦ γράψω καὶ τὰ ὑπόλοιπα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΡΗ

Παρέβαλε ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ τῷ ἀββᾷ Ἄρη. Καὶ καθημένων αὐτῶν, ἦλθεν ἀδελφὸς πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ
 Εἶπέ μοι, τί ποιήσω ἵνα σωθῶ.

Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ

Ὑπαγε, ποιήσον τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον καὶ ὄψε ἐσθίων ἄριον καὶ ἄλας, καὶ δεῦρο πάλιν, καὶ λαλῶ σοι.

Καὶ ἀπελθὼν ἐποίησεν οὕτως. Πληρωθέντος δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἦλθε πάλιν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἄρη. Εὐκαίρησε δὲ τότε καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ ἐκεῖ. Καὶ εἶπε πάλιν ὁ γέρον τῷ ἀδελφῷ

Ὑπαγε, νήσιευσον καὶ τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν δύο δύο.

Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφός, λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ τῷ ἀββᾷ Ἄρη

Διατί ὄλοις τοῖς ἀδελφοῖς μετὰ ζυγοῦ ἐλαφροῦ λαλεῖς, τῷ δὲ ἀδελφῷ τούτῳ φορτία βαρέα ἐπιτιθεῖς;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οἱ ἀδελφοί, καθὼς ἔρχονται ζητοῦντες, οὕτω καὶ ὑπάγουσιν· οὕτως δὲ διὰ τὸν Θεὸν ἔρχεται ἀκοῦσαι λόγον. Ἐργάτης γάρ ἐστιν καὶ εἴ τι δ' ἂν εἶπω αὐτῷ, μετὰ σπουδῆς ποιεῖ. Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ λαλῶ αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΛΩΝΙΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος

Ἐὰν μὴ εἶπη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἄνθρωπος, ὅτι ἔγὼ μόνος καὶ ὁ Θεὸς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ, οὐχ ἔξει ἀνάπαντιν.

2 Εἶπε πάλιν

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΡΗ

Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ τὸν ἀββᾶ Ἄρη. Καὶ ἐνῶ ἐκάθονταν, ἦλθε ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν γέροντα καὶ τοῦ λέγει

Εἶπέ μου, τί νὰ κάνω γιὰ νὰ σωθῶ.

Αὐτὸς δὲ τοῦ λέγει

Πήγαινε, πέρασε αὐτὸ τὸ ἔτος τρώγοντας τὸ βράδυ ψωμί καὶ ἄλας, καὶ ἔλα πάλι, καὶ θὰ σοῦ εἰπῶ.

Καὶ ἔφυγε καὶ ἔκανε ἔτσι. Ὄταν δὲ συμπληρώθηκε τὸ ἔτος, ἦλθε πάλι ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἄρη. Ἔτυχε δὲ τότε νὰ εἶναι ἐκεῖ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ.

Καὶ εἶπε πάλι ὁ γέρων στὸν ἀδελφόν.

Πήγαινε νήστευσε καὶ τοῦτο τὸ ἔτος κάθε δύο ἡμέρες. Καὶ ὅταν ἔφυγε ὁ ἀδελφός, λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ στὸν ἀββᾶ Ἄρη

Γιατί σ' ὄλους τοὺς ἀδελφοὺς ὀρίζεις ἕλαφρὸ ζυγόν, σ' αὐτὸν δὲν τὸν ἀδελφὸ ἐπιβάλλεις βαριὰ φορτία;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Οἱ ἀδελφοί, ὅπως ἔρχονται νὰ ζητήσουν, ἔτσι καὶ φεύγουν· αὐτὸς δὲ ἔρχεται νὰ ἀκούσῃ λόγο γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ. Διότι εἶναι φίλεργος καὶ ὅ,τι νὰ τοῦ εἰπῶ, τὸ κάνει μὲ ζῆλο. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ τοῦ λαλῶ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΛΩΝΙΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος

Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος δὲν εἰπῆ στὴν καρδιά του, ὅτι ἴστων κόσμον εἴμαστε μόνο ἐγὼ καὶ ὁ Θεός, δὲν θὰ ἔχη ἀνάπαυσι.

2 Εἶπε πάλι

Εἰ μὴ τὸ ὄλον κατέστρεψα, οὐκ ἂν ἠδυνήθην ἐμαυτὸν οἰκοδομῆσαι.

3 Εἶπε πάλιν ὅτι

Ἐὰν θέλῃ ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ πρωτὴ ἕως ἑσπέρας γίνεται εἰς μέτρον θείον.

4 Ἐρώτησέ ποτε ὁ ἄββᾶς Ἀγάθων τὸν ἄββᾶν Ἀλώνιον λέγων Πῶς θέλω κρατεῖν τῆς γλώσσης μου, ἵνα μὴ λαλήψευδῆ;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἄββᾶς Ἀλώνιος

Ἐὰν μὴ ψεύδῃ, πολλὰς ἁμαρτίας μέλλεις ποιεῖν.

Ὁ δὲ εἶπε

Πῶς;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἴδου δύο ἄνθρωποι ἐπὶ σοῦ φόνον ἐποίησαν, καὶ ὁ εἰς ἔφυγεν εἰς τὸ κελλίον σου. Καὶ ἰδου ὁ ἄρχων ζητεῖ αὐτὸν καὶ ἐρωτᾷ σε λέγων, Ἐπὶ σοῦ φόνος γέγονεν; Ἐὰν μὴ ψεύσῃ παραδιδεῖς εἰς θάνατον τὸν ἄνθρωπον. Μᾶλλον ἄφες αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ χωρὶς δεσμῶν· αὐτὸς γὰρ οἶδε τὰ πάντα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΠΦΥ

Διηγήσαντο περὶ ἐπισκόπου τῆς Ὁξυρύγχου ὀνόματι ἄββᾶ Ἀπφύ, ὅτι, ὅτε ἦν μοναχός, πολλὰς σκληραγωγίας ἐποίει. Ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπίσκοπος, ἠθέλησε χρῆσασθαι τῇ αὐτῇ σκληραγωγίᾳ καὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐκ ἴσχυσε. Καὶ ἔρριπεν ἐναντὶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγων

-
1. Ἐδῶ γενικεύεται μία περίπτωση κι' ἔτσι δικαιολογεῖται ἡ ψευδολογία. Φαίνεται ὅτι κάτι ἐξέπεσε ἀπὸ τὸ κείμενο καὶ ἔτσι τοῦτο μένει χωλό. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ σὲ ἄλλο χειρόγραφο διατηρεῖται διαφορετικὴ ἀπάντησις πού ταιριάζει μάλιστα· «ἔστω ὁ νοῦς σου πάντοτε προσηλωμένος εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀδιαλείπτως μνημόνευε τοῦ θανάτου καὶ οὐ μὴ ψεύσεται ποτε». Στὴν ἀρχικὴ ἀπάντησι πιθανῶς συνδυάζονταν δύο στοιχεῖα, πρῶτο ὅτι

Ἐὰν δὲν κατέστρεφα τὸ σύνολο, δὲν θὰ ἠμποροῦσα
νὰ οἰκοδομήσω τὸν ἑαυτό μου.

3 Εἶπε πάλι

Ἐὰν θέλη ὁ ἄνθρωπος, φθάνει στὸ θεῖο μέτρο ἀπὸ
τὸ πρωῖ ἕως τὸ βράδυ.

4 Ἐρώτησε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀγάθων τὸν ἀββᾶ Ἀλώνιο λέ-
γοντας

Πῶς θὰ ἠμποροῦσα νὰ συγκρατήσω τὴ γλῶσσα μου,
νὰ μὴ λαλῇ ψεύδη;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος

Ἐὰν δὲν ψεύδεσαι, πολλές ἁμαρτίες πρόκειται νὰ
κάνης.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Πῶς

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γιὰ παράδειγμα φέρω τοῦτο. Δύο ἄνθρωποι ἔκαναν
ἐνώπιόν σου φόνο, καὶ ὁ ἕνας κατέφυγε στὸ κελλί
σου. Καὶ ἰδοὺ ὁ ἄρχων τὸν ἀναζητεῖ καὶ σὲ ἐρωτᾷ·
ἔγινε ἐνώπιόν σου φόνος; Ἐὰν δὲν ψευσθῆς, παρα-
δίδεις τὸν ἄνθρωπο σὲ θάνατο. Μᾶλλον ἄφησέ τον
ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ χωρὶς δεσμά· διότι αὐτὸς γνωρί-
ζει τὰ πάντα¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΠΦΥ

Διηγήθηκαν γιὰ τὸν ἐπίσκοπο τῆς Ὁξυρύγχου, τὸν ὀνο-
μαζόμενο Ἀπφύ, ὅτι, ὅταν ἦταν μοναχός, ἔκανε πολλές
σκληραγωγίες. Ὅταν δὲ ἔγινε ἐπίσκοπος, ἠθέλησε νὰ ἐ-
φαρμόσῃ τὴν ἴδια σκληραγωγία καὶ στὸν κόσμο, ἀλλὰ δὲν
τὸ κατώρθωσε. Κι' ἐρρίφθηκε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ λέγοντας

τὸ ψεῦδος ἀποφεύγεται μὲ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ δεύτερο ὅτι σὲ
ὠρισμένες περιπτώσεις ἐπιτρέπεται ἡ χρῆσις τοῦ ψεύδους. Ὁ
Δωρόθεος (Διδασκαλία 9, 7) χρησιμοποιεῖ τὸ ἀπόφθεγμα στὶς
πραγματικές του διαστάσεις.

Μὴ ἄρα διὰ τὴν ἐπισκοπὴν ἀπῆλθεν ἡ χάρις ἀπ' ἐμοῦ;
Καὶ ἀπεκαλύφθη αὐτῷ δι

Οὐχί· ἀλλὰ τότε ἔρημος ἦν, καὶ μὴ ὄντιος ἀνθρώπου ὁ
Θεὸς ἀντελαμβάνειο· νῦν δὲ κόσμος ἐστὶ καὶ οἱ ἄνθρω-
ποι ἀντιλαμβάνονται σου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΠΟΛΛΩ

1 Ἦν τις γέρον εἰς τὰ Κελλία ὀνόματι Ἀπολλῶς· καὶ εἰ ἤρ-
χειτό τις αἰτῶν αὐτὸν εἰς οἰονδήποιε ἔργον, μετὰ χαρᾶς
ἀπῆει λέγων

Μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἔχω σήμερον ἐργάσασθαι ὑπὲρ τῆς
ψυχῆς μου· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ μισθὸς αὐτῆς.

1 Ἔλεγον περὶ τινος ἀββᾶ Ἀπολλῶ εἰς Σκῆτιν, δι ποιμὴν ἦν
ἀγροῖκος. Καὶ ἰδὼν γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν ἐν τῷ ἀγρῷ,
ἐνεργηθεὶς ὑπὸ τοῦ Διαβόλου, εἶπε, 'θέλω ἰδεῖν πῶς τὸ βρέ-
φος κεῖται ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς'. Καὶ ἀναρρήξας αὐτὴν εἶδε
τὸ βρέφος. Καὶ εὐθέως ἐπάταξεν αὐτὸν ἡ καρδία αὐτοῦ· καὶ
κατανυγεὶς ἦλθεν εἰς Σκῆτιν καὶ ἀνήγγειλε τοῖς παιράσιν
ὃ ἐποίησεν.

Ἦκουσε δὲ αὐτῷ ψαλλόντων, «αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν
ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἔτη, ἐὰν δὲ ἐν δυνασθείας, ὀγδοήκον-
τα· καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος». Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Εἰμὶ τεσσαράκοντα ἐτῶν, μίαν εὐχὴν μὴ ποιήσας· καὶ
νῦν, ἐὰν ζῆσω ἄλλα τεσσαράκοντα ἔτη, οὐ παύομαι εὐχό-
μενος τῷ Θεῷ, ἵνα συγχωρήσῃ μοι τὰς ἁμαρτίας μου,
Οὐδὲ γὰρ ἐργόχειρον ἐποίει, ἀλλὰ πάντοτε ἠῦχαιο λέγων

Ἥμαριον ὡς ἄνθρωπος, ὡς Θεὸς ἰλάσθητι.

Μήπως ἄρα γε ἐξ αἰτίας τῆς ἐπισκοπῆς ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ ἐμένα ἢ χάρις;

Καὶ τοῦ ἀποκαλύφθηκε ὅτι

ἜΟχι· ἀλλὰ τότε ἦταν ἔρημος, κι' ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε ἄνθρωπος, ἐβοηθοῦσε ὁ Θεός· τώρα δὲ εἶναι κόσμος καὶ σὲ βοηθοῦν οἱ ἄνθρωποι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΠΟΛΛΩ

1 Ἦταν στὰ Κελλία ἕνας γέρων ὀνομαζόμενος Ἀπολλῶς· καὶ ὡσάκις ἐρχόταν κάποιος ζητώντας τον γιὰ ὁποιοδήποτε ἔργο, ἐπήγαινε μὲ χαρὰ λέγοντας

Σήμερα πρόκειται νὰ ἐργασθῶ μὲ τὸ Χριστὸ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου· διότι αὐτὸς εἶναι ὁ μισθός της.

2 Ἐλεγαν γιὰ κάποιον ἀββᾶ Ἀπολλῶ στὴ Σκῆτι, ὅτι ἦταν βοσκὸς ἀγροϊκός. Καὶ σὰν εἶδε κάποια γυναῖκα ἐγκυοστὸν ἀγρό, ἐνεργημένος ἀπὸ τὸ Διάβολο εἶπε, 'θέλω νὰ ἰδῶ πῶς εἶναι τοποθετημένο τὸ βρέφος στὴν κοιλιά'. Καὶ ἀφοῦ τὴν ἐξέσχισε, εἶδε τὸ βρέφος. Καὶ ἀμέσως τὸν ἐκτύπησε ἡ καρδιά του καὶ συγκινημένος ἦλθε στὴ Σκῆτι καὶ ἀνέφερε στοὺς πατέρες ὅ,τι ἔκανε.

Τοὺς ἄκουσε δὲ νὰ ψάλλουν, «οἱ ἡμέρες τῶν ἐτῶν μας συνολικὰ εἶναι ἐβδομήντα ἔτη, καὶ ὅταν οἱ δυνάμεις εἶναι μεγάλες, ὀγδόντα· τὸ παραπάνω ἀπὸ αὐτὰ εἶναι κόπος καὶ πόνος». Καὶ τοὺς εἶπε

Εἶμαι σαράντα ἐτῶν, χωρὶς νὰ ἔχω κάνει μία προσευχή· καὶ τώρα, ἂν ζήσω ἄλλα σαράντα ἔτη, δὲν θὰ παύσω νὰ προσεύχωμαι στὸ Θεὸ νὰ μοῦ συγχωρήσῃ τις ἁμαρτίες μου.

Δὲν ἐργαζόταν κἂν σὲ ἐργόχειρο, ἀλλὰ πάντοτε προσευχόταν λέγοντας

Ἀμάρτησα ὡς ἄνθρωπος, ἐξιλέωσε ὡς Θεός.

Καὶ γέγονεν αὐτῷ ἡ εὐχή αὐτή, εἰς μελέτην νυκτὸς καὶ ἡμέρας. Ἦν δὲ ἀδελφὸς μένων μετ' αὐτοῦ καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ λέγοντος

Ὁ γλῆσά σοι, Κύριε, ἄφες μοι, ἵνα ἀναπαύσωμαι μικρόν. Καὶ ἐγένετο αὐτῷ πληροφορία, διὸ συνεχώρησεν αὐτῷ ὁ Θεὸς πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ τὸ τῆς γυναικὸς· εἰς δὲ τὸ παιδίον οὐκ ἐπληροφόρηθη. Καὶ εἶπεν αὐτῷ τις τῶν γερόντων, διὸ

Καὶ τὸ τοῦ παιδίου συνεχώρησέ σοι ὁ Θεός· ἀλλὰ ἀφίει σε ἐν τῷ πόνῳ, διὸ συμφέρει τῇ ψυχῇ σου.

3 Ὁ αὐτὸς εἶπε περὶ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν διὸ Δεῖ ἐρχομένους τοὺς ἀδελφούς προσκυνεῖν· οὐ γὰρ αὐτοὺς ἀλλὰ τὸν Θεὸν προσκυνοῦμεν. Εἶδες γάρ, φησί, τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες Κύριον τὸν Θεόν σου· καὶ τοῦτο, φησί, παρὰ τοῦ Ἀβραὰμ παρειλήφαμεν. Καὶ διὸ δέχεσθε, πρὸς ἀνάπανοιν παραβιάζεσθε· καὶ τοῦτο γὰρ παρὰ τοῦ Λῶι μεμαθήκαμεν παραβιασαμένου τοὺς ἀγγέλους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἀνδρέας

Πρέπει τῷ μοναχῷ τὰ τρία ταῦτα· ἡ ξενιτεία, ἡ πτωχεία, καὶ ἡ σιωπὴ ἐν ὑπομονῇ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ Α·Ι·Ω

Ἔλεγον περὶ τινος γέροντος εἰς τὴν Θηβαίδα, ἀββᾶ Ἀντιανοῦ, διὸ πολλὰς πολιτείας ἐποίησεν ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸ γῆρας αὐτοῦ ἠοδένησε καὶ ἐτυφλώθη. Καὶ πολλὴν πα-

Καὶ ἡ εὐχὴ αὐτῆ τοῦ ἔγινε ἐμμελέτη νύκτα καὶ ἡμέρα. Ὑπῆρχε δὲ ἀδελφὸς ποὺ ἔμενε μαζί του καὶ τὸν ἄκουσε νὰ λέγῃ

Σὲ ἐνώχλησα, Κύριε, ἄφησέ με, νὰ ἀναπαυθῶ ὀλίγο. Καὶ τοῦ ἔγινε διαβεβαίωσις ὅτι τοῦ συνεχώρησε ὁ Θεὸς ὅλες τὶς ἁμαρτίες του, ἀκόμη καὶ τὸ ἁμάρτημα πρὸς τὴ γυναῖκα. Γιὰ τὸ παιδί ὅμως δὲν διαβεβαιώθηκε. Καὶ τοῦ εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες

Καὶ τὸ ἁμάρτημα πρὸς τὸ παιδί σου τοῦ συνεχώρησε ὁ Θεός, ἀλλὰ σὲ ἀφήνει στὸν πόνο, διότι συμφέρει στὴν ψυχὴ σου.

³ Ὁ ἴδιος εἶπε γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῶν ἀδελφῶν

Πρέπει νὰ προσκυνοῦμε τοὺς ἀδελφοὺς ποὺ ἔρχονται· διότι δὲν προσκυνοῦμε αὐτοὺς ἀλλὰ τὸ Θεό. Διότι λέγει, εἶδες τὸν ἀδελφόν σου, εἶδες τὸν Κύριο τὸ Θεό σου· καὶ αὐτό, λέγει, τὸ ἐπήραμε ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ. Καὶ ὅταν δέχεσθε ἐπισκέπτες, νὰ τοὺς ἐξαναγκάζετε σὲ ἀνάπαυσι· διότι καὶ τοῦτο τὸ ἐμάθαμε ἀπὸ τὸ Λῶι ποὺ ὑποχρέωσε τοὺς ἀγγέλους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΝΔΡΕΟΥ

Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀνδρέας

Στὸ μοναχὸ ταιριάζουν αὐτὰ τὰ τρία· ἡ ξενιτεία, ἡ πτωχεία καὶ ἡ σιωπὴ μὲ ὑπομονή.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ Α·Ι·Ω

Ἔλεγαν γιὰ ἓνα γέροντα στὴ Θηβαΐδα, τὸν ἀββᾶ Ἀντιανό, ὅτι πολλὰς ἀγαθοεργίας ἔκανε στὴ νεότητά του, καὶ στὰ γηρατειά του ἀσθένησε κι' ἐτυφλώθηκε. Καὶ οἱ ἀδελ-

ράκληοι οἱ ἀδελφοὶ διὰ τὴν αὐτοῦ ἀσθένειαν ἐποίουν καὶ ἔβαλον εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ. Καὶ ἠρώτησαν τὸν ἀββᾶν Ἄϊω περὶ τούτου

Τί γίνεται διὰ τὴν πολλὴν παράκληοι ταύτην;

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Λέγω ὑμῖν δι, ἐὰν ἡ καρδία αὐτοῦ θέλῃ καὶ συγκαταβαίῃ ἡδέως, ἐὰν φάγῃ ἐν φοίνικιν, ὁ Θεὸς αἴρει αὐτὸ ἐκ τοῦ κόπου αὐτοῦ· ἐὰν δὲ μὴ συγκαταβαίῃ, ἀλλὰ μὴ θέλων λαμβάνῃ, ὁ Θεὸς τηρεῖ τὸν κόπον αὐτοῦ σῶον, δι, μὴ θέλων διαΐζεται κἀκεῖνοι τὸν μισθὸν ἔχουσιν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA AMMΩNAΘA

Ἦλθέ ποτέ τις ἄρχων εἰς τὸ Πηλούσιον καὶ ἤθελεν ἀπαιτῆσαι ἐπικεφάλαια τοὺς μοναχοὺς, καθάπερ καὶ τοὺς κοσμοκούς. Καὶ συνήχθησαν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἄμμωναδᾶν περὶ τούτου, καὶ ἐψηφίσαντό τινας τῶν πατέρων ἀνελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Ἄμμωναδᾶς

Οὐ χρεῖα τοῦ σκυλμοῦ τούτου, ἀλλὰ μᾶλλον ἡσυχάσατε εἰς τὰ κελλία ὑμῶν καὶ νηστεύσατε δύο ἑβδομάδας καὶ τῆ χάριτι τοῦ Χριστοῦ ἐγὼ μόνος ποιῶ τὸ προᾶγμα.

Καὶ ἀπῆλθον οἱ ἀδελφοὶ εἰς τὰ κελλία ἐαυτῶν καὶ ὁ γέρον ἡσυχάσεν εἰς τὸ ἴδιον κελλίον. Ὡς οὖν ἐπληρώθησαν δεκατέσσαρες ἡμέραι, ἐλυπήθησαν οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τοῦ γέροντος, δι, οὐκ εἶδον αὐτὸν πώποτε νικηθέντα, καὶ ἔλεγον

Κατήργησεν ὁ γέρον τὸ προᾶγμα ἡμῶν.

Τῇ δὲ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ συνήχθησαν οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τὰς συνταγὰς, καὶ ὁ γέρον ἦλθε πρὸς αὐτοὺς ἔχων τὴν σάκραν ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἐσφραγισμένην. Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελ-

φοὶ κατέβαλαν γιὰ τὴν ἀσθένειά του πολλὴ φροντίδα καὶ ἔβαλλαν στὸ στόμα του φαγητά. Καὶ ἐρώτησαν τὸν ἀββᾶ Ἀἰῶ γι' αὐτὸ

Τί θὰ συμβῆ μὲ αὐτὴ τὴν πολλὴ φροντίδα;

Καὶ τοὺς λέγει

Σᾶς λέγω ὅτι, ἐὰν ἡ καρδιά του ἐπιθυμῆ καὶ συμφωνῆ εὐχαρίστως, ἐὰν φάγη ἓνα φοινίκι, ὁ Θεὸς τὸ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν κόπο του· ἐὰν δὲ δὲν συμφωνῆ, ἀλλὰ παίρνει ἀκουσίως, ὁ Θεὸς διατηρεῖ τὸν κόπο του ἀκέραιο, διότι ἐκβιάζεται χωρὶς νὰ θέλῃ· καὶ ἐκεῖνοι θὰ ἔχουν τὸ μισθό τους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΑΜΜΩΝΑΘΑ

Ἦλθε κάποτε ἓνας ἄρχων στὸ Πηλούσιο καὶ ἤθελε νὰ ζητήσῃ κεφαλικὸ φόρο, ὅπως καὶ ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς. Καὶ συγκεντρώθηκαν ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀμμωναθᾶ γι' αὐτό, κι' ἐξέλεξαν μερικοὺς ἀπὸ τοὺς πατέρες ν' ἀνεβοῦν στὸ βασιλέα. Καὶ τοὺς λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμωναθᾶς

Δὲν χρειάζεται αὐτὸς ὁ κόπος, ἀλλὰ μᾶλλον ἡσυχάσατε στὰ κελλιά σας καὶ νηστεύσατε δύο ἐβδομάδες καὶ μὲ τὴ χάρι τοῦ Χριστοῦ μόνος μου ἐγὼ τακτοποιῶ τὸ πρᾶγμα.

Καὶ ἔφυγαν οἱ ἀδελφοὶ στὰ κελλιά τους καὶ ὁ γέρων ἡσύχασε στὸ ἰδικό του κελλί. Ὅταν λοιπὸν συμπληρώθηκαν δεκατέσσερις ἡμέρες, δυσαρεστήθηκαν οἱ ἀδελφοὶ κατὰ τοῦ γέροντος, διότι δὲν τὸν εἶδαν ποτὲ νὰ κινηθῆ, κι' ἔλεγον

Ἐχαντάκωσε τὴν ὑπόθεσί μας ὁ γέρων.

Τῆ δεκάτῃ πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀδελφοί, κατὰ τὴν συμφωνία, καὶ ὁ γέρων ἦλθε πρὸς αὐτοὺς ἔχοντας τὸ διάταγμα σφραγισμένο ἀπὸ τὸ βασιλέα. Βλέπον-

φοι ἐξέσιθοαν λέγοντες

Πότε ταύτην ἤνεγκας, ἀββᾶ;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Πιστεύσατέ μοι, ἀδελφοί, διὲν ταύτην ἐν νυκτὶ ἀπῆλ-
θον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἔγραψε τὴν σάκραν ταύτην.

Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπέγραψα ταύτην
παρὰ τῶν ἀρχόντων. Καὶ οὕτως ἦλθον πρὸς ὑμᾶς.

Ἀκούσαντες δὲ ἐφοβήθησαν καὶ ἔβαλον αὐτῷ μειάνοιαν
καὶ ἠτύσθη αὐτῶν τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐκ ἠνώχλησεν αὐτοῖς ὁ
ἄρχων.

τας δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἀπόρησαν λέγοντας

Πότε τὴν ἔφερες αὐτήν, ἀββᾶ;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Πιστεύσατέ με, ἀδελφοί, ὅτι αὐτὴ τῆ νύκτα ἐπῆγα
στὸ βασιλεῖα καὶ συνέταξε αὐτὸ τὸ διάταγμα. Καὶ ἀ-
φοῦ ἦλθα σὴν Ἀλεξάνδρεια ἐξασφάλισα τὴν ὑπο-
γραφή του ἀπὸ τοὺς ἄρχοντες. Καὶ ἦλθα πρὸς σᾶς.
Ἀκούοντας δὲ ἐφοβήθησαν καὶ τοῦ ἔβαλαν μετάνοια, καὶ
τακτοποιήθηκε τὸ θέμα τους καὶ δὲν τοὺς ἐνώκλησε ὁ
ἄρχων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἔλεγέ τις τῶν γερόντων, διὸ ὁ ἅγιος Βασίλειος ἐν κοινοβίῳ παραβαλῶν, μετὰ τὴν πρόπουσαν διδασκαλίαν λέγει τῷ ἡγουμένῳ

Ἔχεις ἀδελφὸν ὧδε ἔχοντα ὑπακοήν;

Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ

Πάντες δοῦλοί σου εἰμι καὶ οπουδάζουσι σωθῆναι, δέοποια

Πάλιν λέγει αὐτῷ

Ἔχεις ἐν ἀληθείᾳ τινὰ ἔχοντα ὑπακοήν;

Ὁ δὲ ἠνεγκεν αὐτῷ ἓνα ἀδελφόν, καὶ ἐχρήσατο αὐτῷ εἰς τὸ ἄριστον ὑπηρέτην ὁ ἅγιος Βασίλειος. Μετὰ δὲ τὸ γεύσασθαι ἔδωκεν αὐτῷ νίψασθαι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος Βασίλειος.

Δεῦρο, κάγῳ δώσω σοι νίψασθαι.

Ὁ δὲ κατεδέξατο αὐτοῦ ἐπιχέοντις τὸ ὕδωρ. Καὶ λέγει αὐτῷ δι

Ὅταν εἰσέρχωμαι εἰς τὸ ἱερατεῖον, δεῦρο ἵνα ποιήσω σε διάκονον.

Καὶ τούτου γενομένου, ἐποίησεν αὐτὸν προεσβύτερον καὶ ἔλαβεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὸ ἐπισκοπεῖον διὰ τὴν ὑπακοήν αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Ἔλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες ὅτι ὁ ἅγιος Βασίλειος, ὅταν ἐπισκέφθηκε κοινόβιο, μετὰ τὴν κατάλληλη διδασκαλία εἶπε στὸν ἡγούμενο

Ἔχεις ἐδῶ ἀδελφὸ πὺν τηρεῖ ὑπακοή;

Αὐτὸς δὲ τοῦ λέγει

Ὅλοι εἶναι δοῦλοι σου καὶ φροντίζουν νὰ σωθοῦν, δέσποτα.

Τοῦ λέγει πάλιν

Ἔχεις ἀληθινὰ κάποιον πὺν τηρεῖ ὑπακοή;

Αὐτὸς τοῦ ἔφερε ἓνα ἀδελφὸ, καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τὸν ἐχρησιμοποίησε ὡς ὑπηρέτη στὸ γεῦμα. Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα τοῦ ἔδωσε νὰ νιφθῆ. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἅγιος Βασίλειος.

Ἔλα, θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ νὰ νιφθῆς.

Ἐκεῖνος δὲ καταδέχθηκε νὰ τοῦ χύσῃ αὐτὸς νερό. Καὶ τοῦ λέγει

Ὅταν εἰσέλθῃ στὸ ἱερό, ἔλα νὰ σὲ χειροτονήσω διάκονο.

Καὶ ἀφοῦ ἔγινε τοῦτο, τὸν ἔκανε πρεσβύτερο καὶ τὸν ἐπῆρε μαζί του στὸ ἐπισκοπεῖο γιὰ χάρι τῆς ὑπακοῆς του.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ

1 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Δουλᾶς, ὁ μαθητῆς τοῦ ἀββᾶ Βησσαρίωνος, ὅτι

Ὀδεύόντων ἡμῶν ποιε εἰς ὄχθαν τῆς θαλάσσης, ἐδίψησα καὶ εἶπον τῷ ἀββᾶ Βησσαρίωνι

Ἄββᾶ, διψῶ πάνυ.

Καὶ ποιήσας εὐχὴν ὁ γέρον, λέγει μοι

Πίε ἐκ τῆς θαλάσσης.

Καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ καὶ ἔπιον. Ἐγὼ δὲ ἤνιλησα εἰς τὸ ἀγγεῖον, μήποτε παρ' ἐκεῖ διψήσω. Καὶ ἰδὼν ὁ γέρον λέγει μοι

... Διαιτί ἤνιλησας;

Λέγω αὐτῷ

Συγχώρησόν μοι μήπως παρ' ἐκεῖ διψήσω.

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Ὁ Θεὸς ὧδε καὶ πάντα Θεός.

2 Ἄλλοιτε χρείας αὐτῷ γενομένης, ἐποίησεν εὐχὴν καὶ διέβη τὸν Χρυσορρόαν ποταμὸν πεζῇ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

Ἐγὼ δὲ θαυμάσας μειτενόησα αὐτῷ λέγων

Πῶς ἡοδάνου τοὺς πόδας σου ἐν τῷ περιπατεῖν σε εἰς τὸ ὕδωρ;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Ἔως τῶν ἀστραγάλων ἡοθανόμην τοῦ ὕδατος· τὸ δὲ λοιπὸν ἦν σιερόν.

3 Ἄλλοιτε πάλιν ὑπαγόντων ἡμῶν πρὸς τινα γέροντα, ἦλθεν ὁ ἥλιος εἰς τὸ δῦναι. Καὶ εὐξάμενος ὁ γέρον εἶπε

Δέομαί σου, Κύριε, σιήτω ὁ ἥλιος, ἕως οὗ φθάσω εἰς τὸν δοῦλόν σου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΒΗΣΣΑΡΙΩΝΟΣ

- 1 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Δουλαῖς, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Βησσαρίωνος, ὅτι
 Ὅταν κάποτε ἐβαδίζαμε στὴν παραλία, ἐδίψασα καὶ εἶπα στὸν ἀββᾶ Βησσαρίωνα
 Ἄββᾶ, διψῶ πολύ.
 Καὶ ὁ γέρων, ἀφοῦ προσευχήθηκε, μοῦ λέγει
 Πίε ἀπὸ τῆ θάλασσα.
 Καὶ ἐγλυκάθηκε τὸ νερὸ καὶ ἤπια. Μάλιστα ἄντλησα στὸ δοχεῖο μου, μὴ τυχὸν διψάσω παρεκεῖ. Καθὼς τὸ εἶδε ὁ γέρων μοῦ λέγει
 Γιατί ἄντλησες;
 Τοῦ λέγει
 Συγχῶρησέ με, τὸ ἔκανα μήπως διψάσω παρεκεῖ.
 Καὶ εἶπε ὁ γέρων
 Ὁ Θεὸς ἐδῶ καὶ παντοῦ ὁ Θεός.
- 2 Ἄλλοτε, ὅταν παρουσιάσθηκε κάποια ἀνάγκη, προσευχήθηκε καὶ διέβηκε τὸν ποταμὸ Χρυσορρόα πεζὸς καὶ ἐπῆγε ἀπέναντι. Ἐγὼ δὲ θαυμάζοντας τοῦ ἔκανα μετάνοια λέγοντας.
 Πῶς αἰσθανόσουν τὰ πόδια σου, καθὼς ἐπεριπατοῦσες στὸ νερό;
 Καὶ εἶπε ὁ γέρων
 Ἔως τοὺς ἀστραγάλους αἰσθανόμουν τὸ νερό· τὸ ὑπόλοιπο ἦταν στερεό.
- 3 Ἄλλοτε πάλι, ἐνῶ ἐπηγαίναμε πρὸς κάποιον γέροντα, ἔφθασε ὁ ἥλιος στὴ δύσι. Καὶ προσευχήθηκε ὁ γέρων λέγοντας
 Σὲ παρακαλῶ, Κύριε, ἄς σταθῆ ὁ ἥλιος, ἕως ὅτου φθάσω στὸ δοῦλο σου.

Καὶ ἐγένετο οὕτως.

4 Ἔπειτα πάλιν ἦλθον εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ εὗρον αὐτὸν ἐσιτηκότα εἰς εὐχήν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐκτεταμέναι εἰς τὸν οὐρανόν· ἔμεινε δὲ ἐπὶ δεκατέσσαρας ἡμέρας τοῦτο ποιῶν, καὶ μετὰ τοῦτο ἐφώνησέ με καὶ εἶπέ μοι

Ἄκολουθε μοι.

Καὶ ἐξελθόντες ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ἔρημον. Καὶ διψήσας εἶπον

Ἄββᾶ, διψῶ.

Καὶ λαβὼν ὁ γέρον τὸ μηλωτάριόν μου ἀπῆλθεν ὡσεὶ λίθου βολήν· καὶ ποιήσας εὐχήν ἤνεγκέ μοι αὐτὸ μεσιτὸν ὕδατος. Περιπατοῦντες δὲ ἦλθομεν κατὰ τινος σπηλαίου· καὶ εἰσελθόντες εὗρομέν τινα ἀδελφὸν καθεζόμενον καὶ ἐργαζόμενον σειρᾶν, καὶ μὴ ἀνανεύοντα πρὸς ἡμᾶς, μήτε ἀσπαζόμενον, μήτε ὄλως θέλοντα συνάραι λόγον μεθ' ἡμῶν. Καὶ λέγει μοι ὁ γέρον

Ἄγωμεν ἐντεῦθεν. Τάχα οὐ πληροφορεῖται ὁ γέρον λαλῆσαι ἡμῖν.

Καὶ ὠδεύσαμεν εἰς τὴν Λυκῶ, ἕως ἦλθομεν εἰς τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην. Καὶ ἀσπασάμενοι αὐτὸν ἐποιήσαμεν εὐχήν. Εἶτα ἐκάθισαν λαλεῖν περὶ τῆς θεωρίας ἧς εἶδε. Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Βησσαρίων, δι' ἀπόφασιν ἐξῆλθεν ἵνα καθαιρεθῶσι τὰ ἱερά. Ἐγένετο δὲ οὕτως, καὶ καθηρέθησαν. Ἐν δὲ τῷ ὑποσιρέφειν ἡμᾶς, ἦλθομεν πάλιν κατὰ τοῦ σπηλαίου ὅπου εἶδομεν τὸν ἀδελφόν. Καὶ λέγει μοι ὁ γέρον

Εἰσελθόμεν πρὸς αὐτόν, μήπως ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησεν αὐτὸν λαλῆσαι ἡμῖν.

Καὶ ὡς εἰσῆλθομεν εὗρομεν αὐτὸν τελειωθέντα. Καὶ λέγει μοι ὁ γέρον

Δεῦρο, ἀδελφέ, σοσιείλωμεν τὸ σῶμα αὐτοῦ· εἰς γὰρ τοῦτο ἔπεμψεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ὧδε.

Συσιελόντων δὲ ἡμῶν εἰς τὸ θάψαι αὐτόν, εὗρομεν δι' ἡ-

1. Εἶναι ἡ ἐποχὴ τοῦ Θεοδοσίου τοῦ Α', τέλη τοῦ 4ου αἰῶνος.

Καὶ ἔτσι ἔγινε.

4 Ἄλλοτε πάλι ἦλθαν στὸ κελλί του καὶ τὸν εὐρήκαν ὄρθιο σὲ προσευχὴ μὲ τὰ χέρια ἀπλωμένα στὸν οὐρανό· ἔμεινε δὲ σὲ αὐτὴ τῆ στάσι δεκατέσσερες ἡμέρες. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸ μὲ ἐφώνησε καὶ μοῦ εἶπε

Ἄκολούθα με.

Καί, ἀφοῦ ἐξήλθαμε, ἐπορευθήκαμε στὴν ἔρημο. Σὰν ἐδίψασα, εἶπα

Ἄββᾶ, διψῶ.

Καὶ ὁ γέρων παίρνοντας τὴν μηλωτὴ μου ἀπομακρύνθηκε σὲ ἀπόστασι βολῆς λίθου· καί, ἀφοῦ προσευχήθηκε, μοῦ τὴν ἔφερε γεμάτη νερό. Περιπατώντας δὲ ἦλθαμε ἐμπρὸς σ' ἓνα σπήλαιο· καὶ μπαίνοντας μέσα εὐρήκαμε ἓνα ἀδελφὸ καθισμένο καὶ ἐργαζόμενο σχοινί, πὺ δὲν μᾶς ἐκύτταξε οὔτε μᾶς ἐχαιρέτησε οὔτε ἤθελε καθόλου ν' ἀρχίσῃ συζήτησι μαζί μας. Καὶ μοῦ λέγει ὁ γέρων.

Ἄς φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ. Προφανῶς ὁ γέρων δὲν ἐμπιστεύεται νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ.

Καὶ ἐβαδίσσαμε πρὸς τὴν Λυκώ, ἕως ὅτου ἐφθάσαμε στὸν ἄββᾶ Ἰωάννη. Καὶ ἀφοῦ τὸν ἀσπασθήκαμε, ἐκάναμε προσευχή. Ἐπειτα ἐκάθησαν νὰ συζητήσουν γιὰ τὸ δράμα πὺ εἶδε. Καὶ εἶπε ὁ ἄββᾶς Βησσαρίων ὅτι ἐλήφθηκε ἀπόφασις νὰ κρημνισθοῦν τὰ εἰδωλολατρικὰ ἱερά¹. Πράγματι ἔτσι ἔγινε, καὶ ἐκρημνίσθησαν. Στὸ δρόμο δὲ τῆς ἐπιστροφῆς μας ἦλθαμε πάλιν ἀπὸ τὸ σπήλαιο ὅπου εἶδαμε τὸν ἀδελφόν. Καὶ μοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄς εἰσέλθωμε πρὸς αὐτόν, ἴσως ὁ Θεὸς τὸν διεβεβαίωσε νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ.

Καὶ ὅταν εἰσήλθαμε τὸν εὐρήκαμε νεκρό. Καὶ μοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐμπρὸς, ἀδελφέ, ἄς συγυρίσωμε τὸ σῶμα του· διότι γι' αὐτὸ μᾶς ἔστειλε ἐδῶ ὁ Θεός.

Ἄς ὅταν δὲ τὸν ἐσυγυρίζαμε, γιὰ νὰ τὸν θάψωμε, εὐρήκαμε

νή ἦν τῇ φύσει. Καὶ ἐθαύμασεν ὁ γέρον καὶ εἶπε

Ἴδε πῶς καὶ γυναῖκες καταπαλαίουσι τὸν Σατανᾶν καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς πόλεσιν ἀσχημονοῦμεν.

Καὶ δοξάσαντες τὸν Θεόν, τὸν ὑπερασπιστὴν τῶν ἀγαπῶντων αὐτόν, ἀνεχωρήσαμεν ἐκεῖθεν.

5 Ἦλθέ τις ποτε δαιμονιζόμενος εἰς τὴν Σκῆτιν καὶ ἐγένειο εὐχή περὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οὐκ ἐξήρχετο ὁ δαίμων ἦν γὰρ σκληρός. Καὶ λέγουσιν οἱ κληρικοὶ

Τί ἔχομεν ποιῆσαι τῷ δαίμονι τούτῳ; Οὐδεὶς δύναται αὐτὸν ἐκβαλεῖν, εἰ μὴ ὁ ἀββᾶς Βησσαρίων καὶ ἐὰν αὐτὸν παρακαλέσωμεν, οὐδὲ εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἔρχεται. Τοῦτο οὖν ποιήσωμεν ἰδοὺ ἔρχεται πρῶτῃ πρὸ πάντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν ποιήσωμεν τὸν πάστορα καθενδῆσαι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ διεῖσε εἰσέρχεται, σιῶμεν εἰς εὐχὴν καὶ εἴπωμεν αὐτῷ, Ἐξύπνισον καὶ τὸν ἀδελφόν, ἀββᾶ.

Ἐποίησαν οὕτως καὶ ἐλθόντις τοῦ γέροντος πρῶτῃ, ἐσιάθησαν εἰς εὐχὴν καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ἐξύπνισον καὶ τὸν ἀδελφόν.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον

Ἀνάστα, ἔξελθε ἔξω.

Καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ δαίμων, καὶ ἰάθη ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

6 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Βησσαρίων δι

Τεσσαράκοντα νυχθήμερα ἔμεινα μέσον ράμνων σιθῶνων, μὴ κοιμώμενος.

7 Ἀδελφός τις ἀμαρτήσας ἐχωρίζετο ὑπὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἐκ τῆς ἐκκλησίας. Ὁ δὲ ἀββᾶς Βησσαρίων ἀναστὰς συνεξῆλθεν αὐτῷ λέγων δι

Κἀγὼ ἀμαρτωλός εἰμι.

8 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Βησσαρίων εἶπεν δι

ὅτι ἦταν γυναῖκα κατὰ τὴ φύσι. Καὶ θαυμάζοντας ὁ γέρων εἶπε

Ἴδὲ πῶς καὶ γυναῖκες πολεμοῦν τὸ Σατανᾶ κι' ἐμεῖς
στὶς πόλεις ἀσχημονοῦμε.

Καί, ἀφοῦ ἐδοξάσαμε τὸ Θεό, τὸν ὑπερασπιστὴ αὐτῶν ποῦ
τὸν ἀγαποῦν, ἀνεχωρήσαμε ἀπὸ ἐκεῖ.

5 Ἦλθε κάποτε στὴ Σκῆτι ἓνας δαιμονιζόμενος καὶ ἔγινε
γι' αὐτὸν εὐχὴ στὴν ἐκκλησία, ἀλλ' ὁ δαίμων δὲν ἔβγαί-
νε, διότι ἦταν σκληρός. Καὶ λέγουν οἱ κληρικοὶ

Τί νὰ κάνωμε μὲ αὐτὸν τὸν δαίμονα; Κανένας δὲν
μπορεῖ νὰ τὸν βγάλῃ ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀββᾶ Βησσαρίω-
να· ἀλλά, ἂν τὸν παρακαλέσωμε, οὔτε θὰ ἔλθῃ κἂν
στὴν ἐκκλησία. Τοῦτο λοιπὸν θὰ κάνωμε· αὐτὸς ἔρ-
χεται πρωῒ στὴν ἐκκλησία, πρὶν ἀπὸ ὄλους· θὰ βά-
λωμε τὸν ἀσθενῆ νὰ κοιμηθῆ στὸν τόπο του, καὶ ὅ-
ταν εἰσέλθῃ, θὰ σταθοῦμε σὲ προσευχὴ καὶ θὰ τοῦ
εἰποῦμε, 'ξύπνισε καὶ τὸν ἀδελφό, ἀββᾶ'.

Ἔτσι δὲ ἔκαναν· καὶ ὅταν τὸ πρωῒ ἦλθε ὁ γέρων, ἐστά-
θηκαν σὲ προσευχὴ καὶ τοῦ λέγουν

Ἐύπνισε καὶ τὸν ἀδελφό

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων

Σήκω, ἔβγα ἔξω.

Καὶ ἀμέσως ἐβγῆκε ἀπὸ αὐτὸν ὁ δαίμων καὶ ἀπὸ τὴν ὥ-
ρα ἐκείνη ἰατρεύθηκε.

6 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Βησσαρίων

Ἔμεινα σαράντα ἡμερόνυκτα ὄρθιος ἀνάμεσα σὲ λι-
γαριῆς χωρὶς νὰ κοιμηθῶ.

7 Ἐνας ἀδελφὸς ποῦ ἀμάρτησε, ἀφωρίσθηκε ἀπὸ τὸν πρε-
σβύτερο ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Ὁ δὲ ἀββᾶς Βησσαρίων ἐση-
κώθηκε καὶ ἐβγῆκε μαζὶ μὲ αὐτὸν λέγοντας

Κι' ἐγὼ ἀμαρτωλὸς εἶμαι.

8 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Βησσαρίων εἶπε

Τεσσαράκοντα ἔτη οὐκ ἔθνηκα ἑαυτὸν ἐπιπλευρόν, ἀλλὰ καθήμενος ἢ σιήκων ἐκοιμώμην.

9 Ὁ αὐτὸς εἶπεν

“Ὅταν ἐν εἰρήνῃ τυγχάνῃς καὶ οὐ πολεμῆσαι, τότε μᾶλλον ταπεινοῦ, μήπως, χαρᾶς ἀλλοτριᾶς ἐπεισελθούσης καυχησώμεθα καὶ παραδοθῶμεν εἰς πόλεμον. Πολλάκις γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀσθενείας ἡμῶν οὐ συγχωρεῖ ἡμᾶς παραδοθῆναι ἵνα μὴ ἀπολώμεθα.

10 Ἀδελφὸς συνοικῶν ἀδελφοῖς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Βησσαρίωνα

Τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Σιώπα καὶ μὴ μειρήσης ἑαυτόν.

11 Ὁ ἀββᾶς Βησσαρίων ἀποθνήσκων ἔλεγεν δι

Ὅφείλει εἶναι ὁ μοναχός, ὡς τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφίμ, ὄλος ὀφθαλμός.

12 Διηγῆσαντι οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀββᾶ Βησσαρίωνος τὸν θίον αὐτοῦ οὕτως γεγενῆσθαι, ὡς ἐν τῶν ἀερίων πιτηνῶν ἢ νηκιῶν ἢ χερσαίων ζώων, ἀταράχως καὶ ἀμερίμνως πάντα τὸν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον διατελέσαν. Οὐ γὰρ φροντὶς οἴκου παρ’ αὐτοῦ ἐμελειᾶτο οὐ τόπων ἐπιθυμία κεκρατηκέναι ἔδοξε τῆς τούτου ψυχῆς, οὐ κόρος τρυφῆς, οὐ κίσις οἰκημάτων, οὐ θίβλων περιφοραί· ἀλλ’ ὄλος δι’ ὄλου τῶν τοῦ σώματος παθῶν ἐφάνη ἐλεύθερος, ἐλπίδι τῶν μελλόντων τρεφόμενος καὶ πίστεως ὑγυρώματι θεβηκῶς ἐκαριτέρει ὥσπερ αἰχμάλωτος ὧδε κάκεισε, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι διαμένων, καὶ τῇ φλογὶ τοῦ ἡλίου διακαιόμενος αἰθρῖος πάντοτε· κρημνοῖς ἐρημιῶν ἑαυτὸν ὡς πλανώμενον περιπείρων καὶ πλατεία τῇ ἄμμου χάρα ἀοικήτω πολλάκις ἑαυτὸν ὡς ἐν πελάγει φέρε-

Σαράντα ἔτη δὲν ἔβαλα τὸν ἑαυτό μου στὸ πλευρό, ἀλλὰ ἔκοιμώμουν καθιστός ἢ ὄρθιος.

9 Ὁ ἴδιος εἶπε

“Ὅταν εὐρίσκεσαι σὲ εἰρήνη καὶ δὲν πολεμήσαι, τότε νὰ ταπεινώνεσαι περισσότερο, μήπως ἀπὸ τὴν παρείσφρησι ξένης χαρᾶς καυχηθοῦμε καὶ παραδοθοῦμε σὲ πόλεμο. Διότι πολλές φορές ἐξ αἰτίας τῶν ἀσθενειῶν μας ὁ Θεὸς δὲν ἐπιτρέπει νὰ παραδοθοῦμε, γιὰ νὰ μὴ καθοῦμε.

10 Ἀδελφὸς ποὺ συγκατοικοῦσε μὲ ἀδελφοὺς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Βησσαρίωνα

Τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Σιώπα καὶ μὴ ἀναμετρηθῆς μὲ ἄλλους.

11 Ὁ ἀββᾶς Βησσαρίων ἀποθνήσκοντας, ἔλεγε

Ὁ μοναχὸς ὀφείλει νὰ εἶναι σὰν τὰ Χερουβὶμ καὶ τὰ Σεραφεῖμ, ὄλος ὀφθαλμός.

12 Διηγῆθησαν οἱ μαθηταὶ τοῦ ἀββᾶ Βησσαρίωνος ὅτι ὁ βίος του ἦταν ὡσὰν ἐνὸς ἀπὸ τὰ πετεινὰ ἢ τὰ θαλάσσια ἢ τὰ χερσαῖα ζῶα, ποὺ ἐπέρασε ὅλο τὸ χρόνο τῆς ζωῆς του ἀτάραχα καὶ ἀμέριμνα. Διότι οὔτε φροντὶς οἴκου ὑπολογίζοταν ἀπὸ αὐτὸν οὔτε ἐπιθυμία φαίνεται νὰ ἐκυριάρχησε τὴν ψυχὴ του οὔτε κόρος ἀπολαύσεως οὔτε κτίσις οἰκημάτων οὔτε κυκλοφορία βιβλίων· ἀλλ’ ὀλοκληρὸς ἐφάνηκε ἐντελῶς ἐλεύθερος ἀπὸ ὅλα τὰ πάθη τοῦ σώματος, τρεφόμενος μὲ τὴν ἐλπίδα τῶν μελλοντικῶν, καὶ περιβλημένος μὲ τὸ ὄχύρωμα τῆς πίστεως ὑπέμενε σὰν αἰχμάλωτος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, διαμένοντας στὸ ψῦχος καὶ τὴ γυμνότητα καὶ διακαιόμενος πάντοτε ἄστεγός ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ ἡλίου, τριγυρίζοντας τὸν ἑαυτό του σὰν πλάνητα σὲ ἐρήμους κρημνοὺς καὶ πολλές φορές προτιμώντας νὰ περιφέρεται στὴν πλατεῖα ἀκατοίκητη χώρα τῆς ἄμμου

σθαι εὐδοκῆσας. Εἰ δὲ συμβεθήκει εἰς ἡμερότητα τῶπων ἐλθεῖν, ἔνθα οἱ τῆς ὁμοιόπου ζωῆς μοναχοὶ καὶ κοινὸν τὸν βίον ἔχουσιν, ἔξω θυρῶν καθεζόμενος ἔκλαιε, καὶ ὡσπερ ἐκ ναυαγίου τις ἀπορριφείς ᾠδύρειο. Εἶτα, ἐξελθὼν τις τῶν ἀδελφῶν, εἰ εὔρε τοῦτον, ὡς προσαίτην ἕνα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ πτωχῶν καθήμενον, καὶ ἐγγίσας, ἔλεινῶς φησιν αὐτῷ

Τί κλαίεις, ἄνθρωπε; εἰ δέοι τινὸς τῶν ἀναγκαίων, κατὰ δύναμιν λήψη, μόνον εἰσελθὼν ἔνδον κοινώνησον ἡμῖν τραπέζης, παραμυθίας τυχῶν.

Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο μὴ δύνασθαι ὑπὸ σιέγην μεῖναι, ἔπριν ἂν εὔρω τῆς ἐμῆς οἰκίας τὴν ὑπαρξιν, ἀπολωλεκέναι φήσας πολλὰ χρήματα διαφόροις τρόποις.

Καὶ γὰρ πειραταῖς περιέπεσα καὶ ναυαγίῳ ἐλήφθην καὶ τῆς εὐγενείας μου ἐξέπεσον, ἄδοξος ἐξ ἐνδόξων γενόμενος.

Ὁ δὲ πρὸς τὸν λόγον σχειλιάσας, εἰσελθὼν καὶ ψωμὸν λαβῶν, παρέσχε λέγων

Λάβε τοῦτον, πάτερ· τὰ δὲ ἄλλα σοι ὁ Θεός, ὡς λέγεις, ἀπονεμεῖ, παιρίδα καὶ γένος καὶ πλοῦτιον δὲ ἔφη.

Ὁ δὲ ἔτι μᾶλλον πενθῶν ἔβρουξε, μέγα ἐπιφθεγξάμενος

Οὐκ οἶδα εἰπεῖν εἰ δυνηθείην εὔρειν ἅπερ ζητῶ ἀπολέσας· ἀλλ' ἔτι μᾶλλον χαρίσομαι, κινδυνεύων ἀεὶ καθ' ἡμέραν εἰς θάνατον, ἀνοχὴν οὐκ ἔχων ἀπὸ τῶν ἀμέτρων ἐμοὶ συμφορῶν. Δεῖ γάρ με συνεχῶς ἀποπλανώμενον, τελειῶσαι τὸν δρόμον.

σάν σὲ πέλαγος. Ἐὰν δὲ συνέβαινε καμμιά φορά νὰ ἔλ-
θη σὲ ἡμέρους τόπους, ὅπου οἱ μοναχοὶ τῆς ὁμότροπης
ζωῆς ἔχουν κοινὸ τὸ βίο, ἔκλαιε καθισμένος ἔξω ἀπὸ τὶς
θύρες καὶ ὄδυρόταν σάν κάποιος πὺ ἐπετάχθηκε ἀπὸ
ναυάγιο. Ἐπειτα, ἐὰν ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ἔβγαινε
καὶ τὸν εὗρισκε καθισμένον σάν ἓνα ἐπαίτη ἀπὸ τοὺς
πτωχοὺς τοῦ κόσμου, ἐγγίζοντάς τον ἔλεγε θλιμμένα.

Τί κλαίεις, ἄνθρωπε; ἐὰν χρειάζεσαι κάτι ἀπὸ τὰ ἀ-
ναγκαῖα, θὰ τὸ πάρης κατὰ δύναμι, μόνο ἔλα μέσα
νὰ μετάσξης σὴν τράπεζά μας καὶ παρηγορηθῆς.
Αὐτὸς δὲ ἀποκρινόταν ὅτι δὲν μπορεῖ νὰ μείνη κάτω ἀπὸ
στέγη, ἔπρην εὕρω τὴν θέσι τῆς ἰδικῆς μου κατοικίας,
λέγοντας ὅτι ἔχει χάσει πολλὰ χρήματα κατὰ διαφόρους
τρόπους.

Διότι περιέπεσα σὲ πειρατάς, καὶ ἐπέρασε ναυάγιο καὶ
ἐξέπεσα ἀπὸ τὴν εὐγένειά μου, γινόμενος ἀπὸ ἔν-
δοξο ἄδοξος.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς στενοχωρημένος ἀπὸ τὸ λόγο, ἀφοῦ ἐμπῆ-
κε μέσα καὶ ἐπῆρε ψωμί, τοῦ ἔδωσε λέγοντας •

Πάρε τοῦτο, πάτερ· τὰ δὲ ἄλλα θὰ σοῦ τὰ προσφέρῃ
ὁ Θεός, ὅπως λέγεις, τὴν πατρίδα καὶ τὴν οἰκογένεια
καὶ τὸν πλοῦτο πὺ λέγεις.

Αὐτὸς δὲ, περισσότερο ἀκόμα λυπημένος, ἐβόγγησε κι' ἐ-
ρώναξε δυνατὰ

Δὲν γνωρίζω γιὰ νὰ εἰπῶ ἂν θὰ ἠμποροῦσα νὰ εὕρω
αὐτὰ πὺ ἔχασα καὶ ἀναζητῶ· ἀλλὰ θὰ δοθῶ στὰ πά-
θη ἀκόμα περισσότερο, κινδυνεύοντας πάντοτε καθη-
μερινῶς μέχρι θανάτου, μὴ εὗρισκοντας ἀνάπαυσι
ἀπὸ τὶς ἀμέτρητες συμφορῆς μου. Διότι πρέπει νὰ
τελειώσω τὸ δρόμο συνεχῶς περιπλανώμενος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

1 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Βενιαμὶν διτι

Ὡς κατήλθομεν ἀπὸ τοῦ θέρους εἰς Σκῆτιν, ἤνεγκαν ἡμῖν ἀπὸ Ἀλεξανδρείας καρποφορίαν, πρὸς ἓνα ἀγγεῖον ἔλαιου ξέστου γεγυψωμένον· καὶ ὡς ἦλθε πάλιν ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, εἴ τι περιέσσευεν, οἱ ἀδελφοὶ ἔφερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Καὶ γὰρ ἤμην μὴ ἀνοίξας τὸ ἀγγεῖόν μου, ἀλλὰ τῆ ῥαφίδι τρυπήσας, μετέβαλον μικρὸν καὶ εἶχεν ἡ καρδία μου, διτι μέγα πρᾶγμα ἐποίησα. Καὶ ὡς ἤνεγκαν οἱ ἀδελφοὶ τὰ ἐαυτῶν ἀγγεῖα γεγυψωμένα ὡς ἦσαν, καὶ τὸ ἐμὸν τειρουπημένον ἦν, εὐρέθην ὡς πορνεύσας ἀπὸ τῆς αἰσχύρης.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Βενιαμὶν ὁ πρεσβύτερος τῶν Κελλίων διτι Παρεβάλομεν εἰς Σκῆτιν πρὸς τινα γέροντα καὶ ἠθελήσαμεν αὐτῷ βαλεῖν μικρὸν ἔλαιον. Καὶ λέγει ἡμῖν

Ἴδου ποῦ κεῖται τὸ μικρὸν ἀγγεῖον ὃ ἠνέγκατέ μοι πρὸ τριῶν ἐτῶν ὡς ἐθήκατε αὐτό, οὕτως ἔμεινε.

Ἀκούσαντες δὲ ἡμεῖς ἐθαυμάσαμεν τὴν πολιτείαν τοῦ γέροντος.

3 Ὁ αὐτὸς εἶπεν διτι

Παρεβάλομεν ἄλλῳ γέροντι, καὶ ἐκράτησεν ἡμᾶς φαγεῖν ἔβαλε δὲ ἡμῖν ραφανέλαιον. Καὶ λέγομεν αὐτῷ

Πάτερ μᾶλλον μικρὸν χρήσιμον ἔλαιον βάλε ἡμῖν.

Ὁ δὲ ἀκούσας, ἐσφράγισεν ἐαυτὸν λέγων

Εἰ ἔστιν ἄλλο ἔλαιον ἐκτὸς τούτου, οὐκ οἶδα ἐγώ.

4 Ὁ ἀββᾶς Βενιαμὶν εἶρηκε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀποθνήσκων

Ταῦτα ποιεῖτε, καὶ δύνασθε σωθῆναι· «Πάντοτε χαίρετε, ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε».

1. Ξέστης, τὸ ἕκτο τοῦ κογγίου, περίπου μισὸ χιλιόγραμμα.

2. Α΄ Θεσσ. 5, 16 ἐ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΒΕΝΙΑΜΙΝ

1 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Βενιαμὶν ὅτι

Καθὼς κατεβήκαμε ἀπὸ τὸ θερισμὸ στῆ Σκῆτι μᾶς ἔφεραν προσφορὰ ἀπὸ τῆν Ἀλεξάνδρεια ἀπὸ ἓνα ἀγγεῖο τοῦ ξέστη¹ γυψωμένο. Καὶ μόλις ἦλθε πάλι ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, ὅ,τι ἐπερίσσευε, οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἔφεραν στῆν ἐκκλησία. Καὶ ἐγὼ δὲν εἶχα ἀνοίξει τὸ ἀγγεῖο μου, ἀλλά, ἀφοῦ τὸ ἐτρύπησα μὲ τῆν βελόνα, ἐπῆρα ὀλίγο. Καὶ ἡ καρδιά μου τὸ ἐθεωροῦσε ὅτι εἶχα κάνει μέγα πρᾶγμα. Καὶ ὅταν οἱ ἀδελφοὶ ἔφεραν τὰ ἀγγεῖα τους ὅπως ἦσαν γυψωμένα καὶ τὸ ἰδικό μου ἦταν τρυπημένο, ἀπὸ τῆν ἐντροπὴ αἰσθάνθηκα σὰν νὰ εἶχα πορνεύσει.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Βενιαμὶν, ὁ πρεσβύτερος τῶν Κελλίων Ἐπισκεφθήκαμε στῆ Σκῆτι κάποιον γέροντα καὶ ἠθελήσαμε νὰ τοῦ βάλωμε ὀλίγο λάδι. Καὶ μᾶς λέγει

Ἴδου ποῦ εἶναι τὸ μικρὸ ἀγγεῖο ποῦ μοῦ ἐφέρατε πρὶν ἀπὸ τρία ἔτη· ὅπως τὸ ἀφήσατε, ἔτσι ἔμεινε.

Ἀκούοντας δὲ ἡμεῖς τοῦτο, ἐθαυμάσαμε τὸ βίον τοῦ γέροντος.

3 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ἐπισκεφθήκαμε ἄλλο γέροντα, καὶ μᾶς ἐκράτησε νὰ φάγωμε· μᾶς ἔβαλε δὲ ραφανέλαιο. Καὶ τοῦ λέγομε

Πάτερ, μᾶλλον ὀλίγο χρήσιμο λάδι βάλε μας.

Αὐτὸς δὲν ἀκούοντας τοῦτο, ἔσταυροκοπήθηκε λέγοντας Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλο λάδι ἐκτὸς ἀπὸ αὐτό, ἐγὼ δὲν γνωρίζω.

4 Ὁ ἀββᾶς Βενιαμὶν εἶπε στοὺς υἱούς του ἀποθνήσκοντας Αὐτὰ νὰ κάνετε, καὶ μπορεῖτε νὰ σωθῆτε· «πάντοτε νὰ χαίρεσθε, ἀδιάκοπα νὰ προσεῦχεσθε, γιὰ κάθε τι νὰ εὐχαριστῆτε»².

5 Ὁ αὐτὸς εἶρηκε

Τὴν βασιλικὴν ὁδὸν πορεύεσθε, καὶ τὰ μίλια μειρεῖτε,
καὶ οὐκ ὀλιγωρεῖτε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΒΙΑΡΕ

Ἡρώτησέ τις τὸν ἀββᾶν Βιαρέ, λέγων

Τί ποιήσω, ἵνα σωθῶ;

Καὶ λέγει αὐτῷ

Ὑπαγε, ποιήσον τὴν κοιλίαν σου μικρὰν καὶ τὸ ἐργό-
χειρόν σου μικρόν, καὶ μὴ ταράσσου εἰς τὸ κελλίον σου
καὶ σώζη.

5 Ὁ ἴδιος εἶπε

Τὸ βασιλικὸ δρόμο νὰ βαδίζετε καὶ τὰ μίλια νὰ με-
τρῆτε καὶ νὰ μὴ ἀδιαφορῆτε*.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΒΙΑΡΕ

Ἐρώτησε κάποιος τὸν ἀββᾶ Βιαρὲ

Τί νὰ κάνω, γιὰ νὰ σωθῶ;

Καὶ τοῦ λέγει

Πήγαινε, κάνε μικρὴ τὴν κοιλιὰ σου καὶ μικρὸ τὸ
ἐργόχειρό σου, καὶ νὰ μὴ ταράσσεσαι σὺν κελλί σου·
καὶ θὰ σωθῆς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

1 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Γρηγόριος, δι*

Τὰ τρία ταῦτα ἀπαιεῖ ὁ Θεὸς παρὰ παντὸς ἀνθρώπου ἔχοντος τὸ βάπτισμα· πίστιν ὀρθὴν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἀλήθειαν ἀπὸ τῆς γλώσσης, καὶ σωφροσύνην ἀπὸ τοῦ σῶματος.

2 *Εἶπε πάλιν*

Ὅλος ὁ βίος ἀνθρώπου ἡμέρα μία τοῖς πόδῳ κάμνουσιν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΕΛΑΣΙΟΥ

1 *Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου, δι εἶχε βιβλίον ἐν δερμασιν, ἄξιον δεκασκιῶ νομισμάτων· εἶχε δὲ τὴν Παλαιὰν καὶ Καινὴν Διαθήκην γεγραμμένην ὀλην. Καὶ ἔκειτο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἵνα ὁ θέλων τῶν ἀδελφῶν ἀναγνῶ. Ἐλθῶν δέ τις ἀδελφῶν ξένος παραβαλεῖν τῷ γέροντι, ὡς εἶδεν αὐτό,*

1. Γρηγορίου Θεολόγου 26, 2.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

1 Είπε ὁ ἀββᾶς Γρηγόριος

Αὐτὰ τὰ τρία ἀπαιτεῖ ὁ Θεὸς ἀπὸ κάθε ἄνθρωπο ποὺ ἔχει τὸ βάπτισμα· πίστι ὀρθὴ ἀπὸ τὴν ψυχὴ, ἀλήθεια ἀπὸ τὸ στόμα, σωφροσύνη ἀπὸ τὸ σῶμα.

2 Εἶπε πάλι

“Ὁλος ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μία ἡμέρα γι’ αὐτοὺς ποὺ κοπιάζουν μὲ πόθο¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΕΛΑΣΙΟΥ

- 1 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Γελάσιο ὅτι εἶχε βιβλίον σὲ μεμβράνες, ἀξίας δεκαοκτὼ νομισμάτων· εἶχε δὲ γραμμένη ὅλη τὴν Παλαιὰ καὶ Καινὴ Διαθήκη. Καὶ εὕρισκόταν στὴν ἐκκλησία, ὥστε ὁποῖος ἀδελφὸς ἤθελε νὰ τὸ διαβάζη. Ἐνας δὲ ξένος ἀδελφὸς ποὺ ἦλθε νὰ ἐπισκεφθῆ τὸ γέροντα, μόλις τὸ εἶδε, τὸ ἐπεθύμησε καὶ κλέπτοντάς το ἔφυ-

ἐπειθύμησεν αὐτοῦ, καὶ κλέψας ἐξῆλθεν. Ὁ δὲ γέρων οὐκ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ, ὥστε καταλαβεῖν αὐτόν, καίπερ νοήσας. Ἀπελθὼν οὖν ἐκεῖνος εἰς τὴν πόλιν, ἐζήτει πωλῆσαι αὐτό· καὶ εὐρῶν τὸν θέλοντα ἀγοράσαι, ἀπῆγει τὴν τιμὴν νομίσματα δεκαἕξ. Ὁ δὲ θέλων ἀγοράσαι λέγει αὐτῷ

Δός μοι πρῶτον, δοκιμάσαι αὐτὸ καὶ οὕτω τὸ τίμημά σοι παρέχω.

Δέδωκεν οὖν αὐτό. Ὁ δὲ λαθὼν ἤνεγκε τῷ ἀββᾷ Γελασίῳ δοκιμάσαι αὐτό, εἰρηκῶς αὐτῷ τὴν ποσότητα ἦν καὶ ὁ πωλῶν εἶπε. Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ἀγόρασον αὐτό, καλὸν γάρ ἐστι καὶ ἄξιον ἥς εἰρηκας τιμῆς.

Καὶ ἐλθὼν ὁ ἄνθρωπος εἶπε τῷ πωλοῦντι ἄλλως καὶ οὐ καθῶς εἶπεν ὁ γέρων λέγων

Ἴδου ἔδειξα αὐτὸ τῷ ἀββᾷ Γελασίῳ, καὶ εἶπέ μοι ὅτι πολλοῦ ἐστι καὶ οὐκ ἔστιν ἄξιον ἥς εἰρηκας τιμῆς.

Ἐκεῖνος ἀκούσας λέγει αὐτῷ

Οὐδέν σοι ἄλλο εἶπεν ὁ γέρων;

Λέγει αὐτῷ

Οὐχί.

Τότε λέγει

Οὐκέτι θέλω πωλῆσαι αὐτό.

Καιτανυγείς δὲ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα μετανοῶν καὶ παρακαλῶν αὐτὸν δέξασθαι αὐτό. Ὁ δὲ γέρων οὐκ ἠθέλε λαβεῖν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός, δι

Ἐὰν μὴ λάβῃς αὐτό, οὐκ ἔχω ἀνάπαυσιν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Εἰ οὐκ ἀναπαύῃ, ἰδὸν δέχομαι αὐτό.

Καὶ ἔμεινεν ὁ ἀδελφός ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ὠφελῆθεις ἀπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ γέροντος.

² Τούτῳ τῷ ἀββᾷ Γελασίῳ κατελείφθη ποτὲ παρὰ γέροντός τινος, μοναχοῦ καὶ αὐτοῦ περὶ τὴν Νικόπολιν τὴν οἰκησιν

γε. Ὁ δὲ γέρων δὲν τὸν κατεδίωξε, ὥστε νὰ τὸν συλλάβῃ, ἂν καὶ τὸ ἀντιλήφθηκε. Ὅταν λοιπὸν ἐκεῖνος ἐπῆγε στὴν πόλι, ἐζητοῦσε νὰ τὸ πωλήσῃ, καί, ἀφοῦ εὐρῆκε κάποιον ποὺ ἤθελε νὰ τὸ ἀγοράσῃ, ἀπαιτοῦσε τιμὴ δεκαῆξι νομισμάτων. Αὐτὸς ποὺ ἤθελε νὰ τὸ ἀγοράσῃ τοῦ λέγει

Δῶσε μου πρῶτα νὰ τὸ ἐξετάσω κι' ἔπειτα σοῦ δίδω τὰ χρήματα.

Τοῦ τὸ ἔδωσε λοιπὸν. Αὐτὸς δέ, ἀφοῦ τὸ ἐπῆρε, τὸ ἔφερε στὸν ἀββᾶ Γελάσιο γιὰ νὰ τὸ ἐξετάσῃ, λέγοντάς του τὴν ποσότητα ποὺ ἀνέφερε ὁ πωλητῆς. Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ἀγόρασέ το, διότι εἶναι καλὸ καὶ ἀξίζει τὴν τιμὴν ποὺ εἶπες.

Καὶ ἐπιστρέφοντας ὁ ἄνθρωπος εἶπε στὸν πωλητῆ διαφορικὰ καὶ ὅχι ὅπως εἶπε ὁ γέρων

Νά, τὸ ἔδειξα στὸν ἀββᾶ Γελάσιο καὶ μοῦ εἶπε ὅτι εἶναι πολὺ καὶ δὲν ἀξίζει ὅσο εἶπες.

Ἐκεῖνος ἀκούοντας τοῦ λέγει

Δὲν σοῦ εἶπε τίποτε ἄλλο ὁ γέρων;

Τοῦ λέγει

Ὅχι.

Τότε ἐκεῖνος λέγει

Δὲν θέλω νὰ τὸ πωλήσω.

Μὲ συγκίνησι δὲ ἦλθε πρὸς τὸ γέροντα μετανοημένος καὶ παρακαλώντας νὰ τὸ δεχθῆ. Ὁ γέρων ὁμως δὲν ἤθελε νὰ τὸ πάρῃ. Τότε τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ἐὰν δὲν τὸ πάρῃς, δὲν θὰ εἶμαι ἀναπαυμένος.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν ἀναπαύεσαι, τότε τὸ δέχομαι.

Καὶ ἔμεινε ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖ ἕως τὸ θάνατό του, ὠφελούμενος ἀπὸ τὴν ἐργασία τοῦ γέροντος.

² Σ' αὐτὸν τὸν ἀββᾶ Γελάσιο κληροδοτήθηκε κάποτε ἀπὸ ἓνα γέροντα, μοναχὸ καὶ αὐτὸν ποὺ κατοικοῦσε κοντὰ

ἔχοτος, κελλίον καὶ τὸ περὶ αὐτὸ χωρίον. Γεωργὸς δέ τις Βακάτου τοῦ τότε πρωτεύοντος τῆς Νικοπόλεως, τῆς καὶ Παλαιστίνης, συγγενῆς ὢν τοῦ κοιμηθέντος γέροντος, προσελθὼν τῷ αὐτῷ Βακάτῳ ἠξίου λαβεῖν τὸ αὐτὸ χωρίον, ὡς δῆθεν ἐκ τῶν νόμων εἰς αὐτὸν ἔλθειν ὀφείλοντος. Ὁ δὲ (δράσις γὰρ ἦν) αὐτοχειρὶ τὸ χωρίον λαβεῖν ἐπειράοιο παρὰ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου. Μὴ θέλων δὲ κελλίον μοναχικὸν παραδοῦναι κοσμηκῶ ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Γελάσιος, οὐ παρεχώρει.

Παρατηρησάμενος δὲ ὁ Βακάτιος τὰ ζῶα τοῦ ἀββᾶ Γελασίου μεταφέροντα τὰς ἐλαίας τοῦ καταλειφθέντος χωρίου αὐτῷ, διαίως ταῦτα ἀποσπάσας, εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τὰς ἐλαίας λαβὼν, μόλις μετὰ ἀτιμίας ἀπέλυσε τὰ ζῶα τῶν κτηνιῶν αὐτῶν. Ὁ δὲ μακάριος γέρον τοῦ μὲν καρποῦ οὐδ' ὄλως ἀντεποιήθη, τῆς δὲ δεσποτείας τοῦ χωρίου οὐ παρεχώρησε, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. Ἐφ' ὃν ἔξαφθεις ὁ Βακάτιος, χρειῶν καὶ ἄλλων ἔλκουσῶν αὐτὸν (φιλόδικος γὰρ ἦν), ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν ὁρμᾷ, πεζῇ τὴν ὁδοιπορίαν ποιούμενος.

Γενόμενος δὲ κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν, τότε ὡς μεγάλου φωσιῆρος λάμπωντος τοῦ ἁγίου Συμεῶν, τὰ κατ' αὐτὸν ἀκούσας (ὑπὲρ ἄνθρωπον γὰρ ἦν), ἐπεθύμησεν ὡς χριστιανὸς τὸν ἅγιον θεάσασθαι. Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σιύλου ὁ ἅγιος Συμεῶν, εὐθὺς εἰσελθόντα εἰς τὸ μοναστήριον, ἠρώτα

Πόθεν εἶ καὶ ποῦ πορεύῃ;

Ὁ δὲ φησιν

Ἐκ Παλαιστίνης εἰμὶ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν ὑπάγω.

Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν

Καὶ τίνος χάριν;

Λέγει αὐτῷ ὁ Βακάτιος

στή Νικόπολι, ἓνα κελλὶ καὶ τὸ γύρω του κτῆμα. Ἐνας γεωργὸς ὄμως τοῦ Βακάτου, τοῦ τότε πρώτου στήν Νικόπολι τῆς Παλαιστίνης, συγγενῆς τοῦ γέροντος πού εἶχε ἀποθάνει, ἦλθε σ' αὐτὸν τὸν Βακάτο καὶ ἀπαιτοῦσε νὰ πάρῃ τὸ κτῆμα αὐτό, ἐπειδὴ κατὰ τοὺς νόμους ἔπρεπε δῆθεν νὰ περιέλθῃ σ' αὐτόν. Αὐτὸς δέ, καθὼς ἦταν βίαιος, προσεπάθησε νὰ ἀρπάξῃ τὸ κτῆμα μὲ αὐτοχειρία ἀπὸ τὸν ἀββᾶ Γελάσιο. Μὴ θέλοντας ὄμως ὁ ἀββᾶς Γελάσιος νὰ παραδώσῃ μοναχικὸ κελλὶ σὲ κοσμικόν, δὲν τὸ παραχωροῦσε.

Ὁ δὲ Βακάτος, ὅταν εἶδε τὰ ζῶα τοῦ ἀββᾶ Γελασίου νὰ μεταφέρουν σ' αὐτόν τισ ἐληές τοῦ κτήματος, τὰ ἄρπαξε βιαίως καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε τισ ἐληές στὸν οἶκο του, μὲ δυσκολία καὶ μὲ ὑβριστικὸ τρόπο ἀπέλυσε τὰ ζῶα μαζὶ μὲ τοὺς ζωκόμους τους. Ὁ δὲ μακάριος γέρων τὸν μὲν καρπὸ δὲν τὸν διεξεδίκησε καθόλου, τὴν κυριαρχία τοῦ κτήματος ὄμως δὲν τὴν παρεχώρησε γιὰ τὴν αἰτία πού ἀναφέρθηκε. Ἐξαγριωμένος ἐναντίον του ὁ Βακάτος, ἐπειδὴ μάλιστα τὸν ἐκαλοῦσαν καὶ ἄλλες ἀνάγκες (διότι ἦταν φιλόδικος), ἔτρεξε πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολι, κáνοντας τὴν πορεία πεζός.

Ὅταν δὲ ἔφθασε στήν Ἀντιόχεια, σὲ μία ἐποχὴ πού ἔλαμπε σὰν φωστήρας ὁ ἅγιος Συμεών, ἀφοῦ ἄκουσε τὰ σχετικὰ μὲ αὐτόν (διότι ἦταν ἐπάνω ἀπὸ ἄνθρωπο), ἐπεθύμησε ὡς χριστιανὸς νὰ ἰδῆ τὸν ἅγιο. Ὅταν δὲ ὁ ἅγιος Συμεὼν τὸν εἶδε ἀπὸ τὸ στυλο, μόλις εἰσῆλθε στὸ μοναστήρι, ἐρώτησε

Ἐπὶ ποῦ εἶσαι καὶ ποῦ πηγαίνεις;

Αὐτὸς δὲ λέγει

Ἐπὶ τὴν Παλαιστίνην εἶμαι καὶ στήν Κωνσταντινούπολι πηγαίνω.

Ἐκεῖνος δὲ εἶπε πρὸς αὐτόν

Γιὰ ποῖόν σοκό;

Τοῦ λέγει ὁ Βακάτος

Διὰ χρείας πολλάς, καὶ ἐλπίζω διὰ τῶν εὐχῶν τῆς ἀγιοσύνης σου ἐπαναλῦσαι καὶ προσκυνεῖν τὰ ἅγια σου ἴχνη.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος Συμεὼν

Οὐ θέλεις, ἀνέλπιστε τῶν ἀνθρώπων, εἰπεῖν ὅτι κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ ἀνέρχῃ. Ἄλλ' οὐκ εὐδοκία σοι ἔσται, οὐδὲ ὄψει ἔτι τὸν οἶκόν σου. Ἐὰν οὖν πεῖθῃ τῇ συμβουλίᾳ μου, ἐντιεῦθέν ἤδη ἀναλύσας πρὸς αὐτὸν ὁρμῆς καὶ μετανοεῖς αὐτῷ, εἶπερ ἐν τοῖς ζῶσιν ὧν καταλάβῃς τὸν τόπον.

Εὐθέως οὖν ληφθεὶς ὑπὸ πυρετοῦ καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἐν λεκτικίῳ βληθεὶς, ἠπειγέτο κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Συμεὼν καταλαβεῖν τὴν χώραν καὶ μετανοῆσαι τῷ ἀββᾷ Γελασίῳ. Ἀλλὰ φθάσας τὴν Βηρυτὸν ἐτελεύτησε, μὴ θεασάμενος τὸν οἶκον αὐτοῦ, κατὰ τὴν προφητείαν τοῦ ἁγίου.

Ταῦτα ὁ υἱὸς αὐτοῦ, Βακᾶτος καὶ αὐτὸς λεγόμενος, μετὰ τὴν τελευτήν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, πολλοῖς καὶ ἀξιοπίστοις ἀνδράσι διηγῆσατο.

- 3 Καὶ τοῦτο δὲ πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ διηγῆσαντο ὅτι Ποιὲ ὄψαριον ἐνεχθέντος αὐτοῖς, τοῦτο τηγανίσας ὁ μάγειρος, εἰσήνεγκε τῷ κελλαρίῳ χρείας δὲ ἐπειγούσης τὸν κελλαρίτην, ἐξῆλθε τοῦ κελλαρίου, ἔασας τὸ ὄψαριον ἐν σκεύει χαμαί, παραγγείλας θρεπταρίῳ μικρῷ τοῦ μακαρίου Γελασίου φυλάττειν αὐτὸ πρὸς ὦραν, ἕως οὗ ἀνακάμψῃ. Τὸ δὲ παιδίον λιχνισθέν, ἔβαλεν ἐσθίειν ἀφειδῶς τὸ ὄψαριον. Εἰσελθὼν δὲ ὁ κελλαρίτης καὶ εὐρῶν αὐτὸ ἐσθίον, ἀγανακίησας κατὰ τοῦ παιδὸς χαμαί καθημένου, ἀπαραιτηρήτως τῷ ποδὶ ὤθησεν· ἐξ ἐνεργείας δὲ τινος κατὰ καιροῦ κρουσθεὶς λιποθυμήσας ἀπέθανεν. Ὁ δὲ κελλαρίτης φόβῳ κατα-

Γιὰ πολλὰς ἀνάγκας, καὶ ἐλπίζω μὲ τις εὐχὰς τῆς ἁγιοσύνης σου νὰ ἐπιστρέψω καὶ προσκυνήσω τὰ ἅγια ἴχνη σου.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἅγιος Συμεὼν

Δὲν θέλεις, ἀπελπισμένε ἄνθρωπε, νὰ εἰπῆς ὅτι ἀνεβαίνεις ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ. Ἄλλὰ δὲν θὰ σοῦ ἔλθουν εὐνοϊκὰ οὔτε θὰ ἰδῆς πλέον τὸν οἶκο σου. Ἐὰν λοιπὸν ἀκούσης τὴ συμβουλή μου, ἀπὸ ἐδῶ ἤδη νὰ ἐπιστρέψης καὶ νὰ τρέξης πρὸς αὐτὸν μὲ μετάνοια, ἂν φθάσης στὸν τόπο ζωντανός.

Ἄμέσως λοιπὸν καταλήφθηκε ἀπὸ πυρετὸ καὶ ἔσπευδε νὰ φθάσῃ στὴ χώρα κατὰ τὸ λόγο τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοποθετημένος ἀπὸ τοὺς συνοδοὺς του σὲ φορεῖο γιὰ νὰ ἐκφράσῃ μετάνοια στὸν ἀββᾶ Γελάσιο. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασε στὴ Βηρυτό, ἀπέθανε, χωρὶς νὰ ἰδῆ τὸν οἶκο του, κατὰ τὴν προφητεία τοῦ ἁγίου.

Αὐτὰ διηγήθηκε σὲ πολλοὺς καὶ ἀξιοπίστους ἄνδρες ὁ υἱὸς του, Βακᾶτος καὶ αὐτὸς λεγόμενος, μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατρὸς του.

- 3 Καὶ τοῦτο δὲ διηγήθηκαν πολλοὶ μαθηταὶ του, ὅτι
- Ἔστιν ὅταν κάποτε τοὺς προσφέρθηκε ψάρι, τὸ ἐτηγάνισε ὁ μάγειρος καὶ τὸ ἔδωσε στὸν κελλαρίτη. Ὁ κελλαρίτης ὅμως ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ κελλάρι γιὰ ἐπείγουσα ἀνάγκη, ἀφήνοντας τὸ ψάρι σὲ σκεῦος κάτω καὶ παραγγέλοντας σὲ μικρὸ μαθητὴ τοῦ μακαρίου Γελασίου νὰ τὸ φυλάξῃ γιὰ λίγη ὥρα, ἕως ὅτου ἐπιστρέψῃ. Τὸ παιδί ὅμως ἀπὸ λαιμαργία ἄρχισε νὰ τρώγῃ τὸ ψάρι μὲ βουλιμία. Ὄταν δὲ εἰσῆλθε ὁ κελλαρίτης καὶ τὸ εὗρε νὰ τρώγῃ, ἀγανάκτησε κατὰ τοῦ παιδιοῦ πού ἐκαθόταν χάμω καὶ ἀσυναισθήτως τὸ ὤθησε μὲ τὸ πόδι· αὐτὸ δέ, ἀπὸ δαιμονικὴ ἐνέργεια, ἐκτύπησε σὲ καίριο σημεῖο καί, ἀφοῦ ἐλιποθύμησε, ἀπέθανε. Ὁ δὲ κελλαρίτης ἔντρομος, ἀφοῦ τὸ ἐξά-

σχεθεῖς, ἀνακλίνας τοῦτον ἐν τῇ ἰδίᾳ σιρώσει καὶ σκεπάσας, ἀπελθὼν προσέπεσε τοῖς ποσὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου, ἀπαγγέλλων αὐτῷ τὸ γενόμενον. Ὁ δὲ παραγγείλας αὐτῷ μηδενὶ ἄλλῳ εἰπεῖν, ἐκέλευσεν αὐτῷ μετὰ τὸ πάντας ἠουχάσαι ἐσπέρας εἰσενέγκαι αὐτὸ εἰς τὸ διακονικὸν καὶ θεῖναι ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀναχωρῆσαι. Καὶ ἐλθὼν ὁ γέρων εἰς τὸ διακονικόν, ἔσθη εἰς προσευχὴν καὶ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτιερῆς ψαλμωδίας, συναχθέντων τῶν ἀδελφῶν, ἐξῆλθεν ὁ γέρων ἔχων ἀκολουθοῦν αὐτὸ τὸ μειράκιον, μηδενὸς τὸ γενόμενον εἰδόμενος, πλὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ κελλαρίτου, ἕως τῆς αὐτοῦ τελευτῆς.

4 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου οὐχ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν πυκνῶς αὐτῷ παραβαλόντων διηγοῦντο, διὲν ἐν τῷ καιρῷ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι, Θεοδόσιος ὁ προκατάρξας ἐν Παλαιστίνῃ τοῦ κατὰ Διδσκορον σχίσματος, προλαβὼν τοὺς ἐπισκόπους ἐπανελθεῖν μέλλοντας ἐπὶ τὰς ἰδίας Ἐκκλησίας (παρῆν γὰρ καὶ αὐτὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει, διωχθεὶς ἀπὸ τῆς ἰδίας παιρίδος ὡς ταραχαῖς ἀεὶ χαίρων), ὤρμησε πρὸς τὸν ἀββᾶν Γελάσιον εἰς τὸ αὐτοῦ μοναστήριον, λέγων κατὰ τῆς συνόδου, ὡς τὸ Νεστορίου δόγμα κυρωσάσης· διὰ τοῦτου νομίζων τὸν ἅγιον ὑφαρπάζειν πρὸς συνεργίαν τῆς αὐτοῦ ραδιουργίας καὶ τοῦ καὶ αὐτὸν σχίσματος. Ὁ δὲ ἐκ τῆς τοῦ ἀνδρὸς καταστάσεως καὶ ἐκ τῆς παρουσίας αὐτῷ θεόθεν συνέσεως, τὸ διεφθαρμένον τῆς αὐτοῦ γνώμης καταλαβὼν, οὐ συναπήχθη τῇ αὐτοῦ ἀποστασίᾳ, ὡς οἱ τότε σχεδὸν πάντες, ἀλλ' ἀξίως αὐτὸν ἀτιμάσας ἀπέπεμψεν. Εἰς μέσον γὰρ ἐνεγκὼν τὸ θρεπτάριον ὄπερ ἐκ νεκρῶν ἀνέστησεν, ἔλεγεν ἐν ἡθελίᾳ οὕτως

1. Ὁ Θεοδόσιος, αἰγύπτιος μοναχός, ἐπιστρέφοντας ἀπὸ τὴν Χαλκηδόνα τὸ 451, ἐξήγειρε στὴν Παλαιστίνῃ τοὺς μοναχοὺς ἐναντίον τῆς Συνόδου Χαλκηδόνας, ὅτι τάχα ἐδέχθηκε τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου. Ἀπεμάκρυνε βιαίως τὸν πατριάρχη Ἰουδενάλιον καὶ ἐπῆρε αὐτὸς τὴν θέσιν του. Μετὰ δὲ ὅσον ἔτη ὁ αὐτο-

πλωσε στὸ ἴδικό του στρώμα καὶ τὸ ἐσκέπασε, ἐπῆγε κι' ἔπεσε στὰ πόδια τοῦ ἀββᾶ Γελασίου, ἀναφέροντάς του τὸ γεγονός. Αὐτὸς δέ, συνιστώντας του νὰ μὴ εἰπῆ τίποτε σὲ κανένα ἄλλο, τὸν διέταξε, ὅταν τὸ βράδυ ἤσυχάσουν ὅλοι, νὰ τὸ φέρῃ στὸ διακονικό, νὰ τὸ τοποθετήσῃ ἐμπρὸς στὸ θυσιαστήριον καὶ ν' ἀναχωρήσῃ. Καὶ ὁ γέρον, ἀφοῦ ἦλθε στὸ διακονικό, ἐστάθηκε σὲ προσευχή· καὶ τὴν ὥρα τῆς νυκτερινῆς ψαλμωδίας, ὅταν συγκεντρώθηκαν οἱ ἀδελφοί, ἐξῆλθε ὁ γέρον ἀκολουθούμενος ἀπὸ τὸ παιδί, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ κανεὶς τὸ γεγονός, ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸν καὶ τὸν κελλαρίτη, ἕως τὸ θάνατό του.

- 4 Γιὰ τὸν ἀββᾶ Γελάσιο ὄχι μόνο οἱ μαθηταὶ του ἔλεγαν, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συχνοὺς ἐπισκέπτες του διηγόταν, ὅτι στὸν καιρὸ τῆς οἰκουμενικῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος, ὁ Θεοδόσιος ὁ ὁποῖος πρῶτος ἠγήθηκε στὴν Παλαιστίνη τοῦ σχίσματος τοῦ Διοσκόρου¹, προλαμβάνοντας τοὺς ἐπισκόπους ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιστρέψουν στὶς Ἐκκλησίες τους (διότι παρευρισκόταν καὶ αὐτὸς στὴν Κωνσταντινούπολι, διωγμένος ἀπὸ τὴν πατρίδα του ὡς ἀδιόρθωτος ταραξίας), ὤρμησε πρὸς τὸν ἀββᾶ Γελάσιο στὸ μοναστήρι του, γιὰ νὰ καταφερθῆ ἔναντιόν τῆς συνόδου, ὅτι τάχα ἐπεκύρωσε τὸ δόγμα τοῦ Νεστορίου, νομίζοντας ὅτι μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ παρέσυρε τὸν ἅγιο σὲ συνεργασία στὶς ραδιουργίες του καὶ στὸ σχίσμα του. Αὐτὸς ὅμως, καταλαμβάνοντας τὸ διεφθαρμένο τῆς γνώμης του τόσο ἀπὸ τὴν κατάστασι τοῦ ἀνδρὸς ὅσο καὶ ἀπὸ τὴ σύνεσι πού ὑπῆρχε στὸν ἴδιον πάντοτε μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ, δὲν συντάχθηκε στὴν ἀποστασία του, ὅπως ὅλοι σχεδὸν οἱ σύγχρονοὶ του, ἀλλὰ τὸν ἀπέπεμψε ἀτιμωτικά, ὅπως τοῦ ἄξιζε. Διότι, ἀφοῦ ἔφερε στὴ μέση τὸ παιδί πὺ ἀνέστησε ἀπὸ νεκρό, ἔλεγε μὲ σεμνὸ ἦθος αὐτὰ

κράτῳ Μαρκιανὸς ἐξασφάλισε τὴν ἐπιστροφή τοῦ Ἰουβενάλιου.

Ἐὰν περὶ πίστεως θέλης διαλεχθῆναι, ἔχεις τοῦτον παρὰ σοῦ ἀκούοντα καὶ διαλεγόμενόν σοι. ἔμοι γὰρ οὐ σχολὴ τὰ παρὰ σοῦ ἀκούειν.

Ἐπὶ τοῦτοις διατριπείς καὶ ἐπὶ τὴν ἀγίαν πόλιν ὁρμήσας, συναρπάζει μὲν ὄλον τὸ μοναχικὸν ἐν προσχήματι θείου ζήλου, συναρπάζει δὲ καὶ τὴν Αὐγούσιαν τότε παροῦσαν, καὶ οὕτω συνεργὸν λαβῶν, βία κατέσχε τὸν θρόνον Ἱεροσολύμων, φόνοις τοῦτον προαρπάσας καὶ τὰ ἄλλα ἀθέμιτα καὶ ἀκανόνιστα διαπράξας, ἃ μέχρι νῦν πολλοὶ μνημονεύουσι.

Τότε δὴ ὡς ἐγκρατῆς γενόμενος καὶ τοῦ σκοποῦ ἐπιτυχῶν καὶ ἐπισκόπους πλείστους χειροτονήσας, προλαμβάνων τοὺς θρόνους τῶν ἐπισκόπων μηδέπω ἐπανελθόντων, μετασιέλλεται καὶ τὸν ἀββᾶν Γελάσιον καὶ προιρέπεται εἰς τὸ ἱερατεῖον, δελεάζων ἅμα καὶ ἐκφοβῶν. Εἰσελθόντι οὖν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερατεῖον, ἔλεγεν ὁ Θεοδοσίος

Ἀναθεμάτισον Ἰουβενάλιον.

Ὁ δὲ μηδὲν καταπλαγείς,

Ἄλλον οὐκ οἶδα, φησὶν, ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων, εἰ μὴ Ἰουβενάλιον.

Εὐλαβηθεὶς δὲ ὁ Θεοδοσίος, μὴ καὶ ἄλλοι τὸν εὐσεβῆ αὐτοῦ ζῆλον μιμήσονται, κελεύει αὐτὸν εὐφρῶς ἔξω βληθῆναι τῆς ἐκκλησίας. Παραλαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ τοῦ αὐτοῦ σχίσματος, περιέσκησαν αὐτῷ ξύλα, καίειν αὐτὸν ἀπειλοῦντες. Ὁρῶντες δὲ αὐτὸν μηδὲ οὕτως ἐνδιδόντα, μηδὲ καταπιήσοοντα, καὶ εὐλαβούμενοι τὴν τοῦ δήμου ἔγερσιν, διὰ τὸ περιβόητον εἶναι τὸν ἄνδρα (τὸ ὄλον ἐκ τῆς ἄνωθεν ἦν προνοίας), ἀπέλυσαν ἀβλαβῆ τὸν μάρτυρα, τό γε ἐφ' ἑαυτῷ Χριστῷ ὀλοκαυθέντα.

5 Ἐλεγον περὶ αὐτοῦ ὅτι ἐν νεότητι τὸν ἀκλήμονα βίον καὶ ἀναχωρητικὸν μετήρχειο, ἦσαν δὲ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ ἄλλοι πλείστοι κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἰσχύους τὸν αὐτὸν βίον αὐτῷ

2. Πρόκειται γὰρ τὴν πρώην αὐτοκράτειρα Πουλχερία, σύζυγο τοῦ Θεοδοσίου Β' πού ἔμενε στὰ Ἱεροσόλυμα καὶ ἀπὸ ἀντίδρασι πρὸς τὴν Πουλχερία ὑποστήριξε τοὺς Μονοφυσίτες.

Ἐὰν θέλῃς νὰ συζητήσης γιὰ πίστι, ἔχεις τοῦτον νὰ ἀκούσῃ τὰ ἰδικά σου καὶ νὰ συζητήσῃ μαζί σου· διότι ἐγὼ δὲν εὐκαιρῶ νὰ ἀκούσω ὅσα λέγεις.

Συγχυσμένος ἐκεῖνος ἀπὸ αὐτὰ, ὤρμησε στὴν ἀγία πόλι, συναρπάζει ὅλο τὸ μοναχικὸ κόσμο μὲ τὸ πρόσχημα θείου ζήλου, συναρπάζει δὲ ἐπίσης καὶ τὴν Αὐγούστα² πού ἔμενε τότε ἐκεῖ καὶ παίρνοντάς τὴν ἔτσι συνεργό, κατέλαβε βιαίως τὸ θρόνο τῶν Ἱεροσολύμων, ἀρπάζοντάς τον μὲ φόνους καὶ διαπράττοντας τὶς ἄλλες ἀθέμιτες καὶ ἀντικανονικὰς ἐνέργειες, πού πολλοὶ ἕως τώρα μνημονεύουν. Τότε μὲ τὴ σκέψι ὅτι ἐκυριάρχησε καὶ ἐπέτυχε τὸ σκοπὸ του, καὶ ἀφοῦ ἐχειροτόνησε πάρα πολλοὺς ἐπισκόπους, καταλαμβάνοντας τοὺς θρόνους τῶν ἐπισκόπων πού δὲν ἐπέστρεψαν ποτέ, προσκαλεῖ καὶ τὸν ἀββᾶ Γελάσιο καὶ τὸν ὀδηγεῖ στὸ ἱερό μὲ δελεάσματα καὶ ἐκφοβισμούς. Ὅταν λοιπὸν αὐτὸς εἰσῆλθε στὸ ἱερό, εἶπε ὁ Θεοδόσιος Ἀναθεμάτισε τὸν Ἰουβενάλιο.

Αὐτὸς ὅμως χωρὶς νὰ φοβηθῆ καθόλου λέγει

Ἄλλο ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων δὲν γνωρίζω, παρὰ μόνον τὸν Ἰουβενάλιο.

Φοβοῦμενος δὲ ὁ Θεοδόσιος, μήπως μιμηθοῦν καὶ ἄλλοι τὸν εὐσεβῆ ζῆλο του, διατάσσει νὰ ὀδηγηθῆ μὲ τρόπο ἕξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Ἄνδρες πού ἀνῆκαν στὸ ἴδιο σχίσμα τὸν παρέλαβαν καὶ ἔβαλαν γύρω του ξύλα, ἀπειλώντας νὰ τὸν κάψουν. Βλέποντας ὅμως ὅτι οὔτε ἔτσι δὲν ὑποχωρεῖ οὔτε ὑποκύπτει καὶ φοβοῦμενοι ἐξέγερσι τοῦ λαοῦ ἐξ αἰτίας τοῦ ὅτι ὁ ἄνδρας ἦταν διάσημος (ὅλα προέρχονταν ἀπὸ τὴν ἄνω πρόνοια), ἀπέλυσαν τὸ μάρτυρα σῶο, ἂν καὶ ὅσο ἐξαρτόταν ἀπὸ αὐτὸν εἶχε ἤδη ὀλοκαυτωθῆ στὸ Χριστό.

5 Ἐλεγαν γι' αὐτὸν ὅτι κατὰ τὴν νεότητά του ἐζοῦσε τὸν ἀκτήμονα καὶ ἀναχωρητικὸ βίον, ἦσαν δὲ τὴν ἴδια ἐποχὴ καὶ πολλοὶ ἄλλοι πού ἀκολουθοῦσαν τὸν ἴδιο μὲ αὐτὸν

συνασπαζόμενοι ἐν οἷς καὶ γέρον τις ἦν εἰς ἄκρον ἀπλοῦ-
σταιος καὶ ἀκτιήμων, ἐν μονοκελλίῳ οἰκήσας ἄχρι τελευτῆς,
καίπερ μαθητὰς ἐσοχηκῶς ἐν τῷ γήρῳ αὐτοῦ. Οὗτος ἤοκησε
φυλάξαι τὸ μὴ κινήσασθαι δύο χιτῶνας, μηδὲ μεριμνῆσαι πε-
ρὶ τῆς αὔριον μετὰ τῶν συνδόντων αὐτῷ μέχρι θανάτου.

“Οἱτε οὖν συνέβη τὸν ἀββᾶν Γελάσιον, ἐκ θείας συνεργίας
σοσιήσασθαι τὸ κοινόβιον, προσεφέροντο αὐτῷ καὶ χωρία
πολλά· ἐκινήσατο δὲ καὶ τὰ πρὸς τὰς χρείας τοῦ κοινοβίου
κτιήνη ἀχθοφόρα καὶ βόας. Ὁ γὰρ χρηματίσας τῷ θεῷ Πα-
χωμίῳ ἐν πρῶτοις κοινόβιον σοσιήσασθαι καὶ τούτῳ συνήρ-
γει εἰς τὴν πᾶσαν τοῦ μοναστηρίου οὐσίασιν. Ἐν τούτοις οὖν
βλέπων αὐτὸν ὁ προειρημένος γέρον καὶ γνησίαν σώζων
πρὸς αὐτὸν ἀγάπην, ἔλεγεν αὐτῷ·

Φοβοῦμαι, ἀββᾶ Γελάσιε, μὴ δεθῇ ὁ λογισμός σου εἰς
τὰ χωρία καὶ τὴν λοιπὴν κτιήσιν τοῦ κοινοβίου.

Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν

Δέδεται μᾶλλον ὁ λογισμός σου εἰς τὸ κεντητήριον, ἐν
ᾧ ἐργάζη ἢ ὁ λογισμός Γελασίου εἰς τὰ κτήματα.

6 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου, διὸ πολλάκις ἐνοχληθεὶς
ὑπὸ τῶν λογισμῶν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἔρημον, μιᾷ τῶν ἡμε-
ρῶν λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

Ποίησον ἀγάπην, ἀδελφέ, καὶ εἴ τι δ' ἂν ποιήσω, θά-
σαξον, καὶ μηδὲν λαλήσῃς μοι τὴν ἑβδομάδα ταύτην.

Καὶ λαβὼν βατνήν ῥάβδον, ἤρξατο περιπατεῖν εἰς τὸ ἀνλύ-
δριον αὐτοῦ· καὶ κοπιάσας ἐκάθισε μικρὸν, καὶ πάλιν ἀνα-
στὰς περιεπάτει. Γενομένης δὲ ἑσπέρας, λέγει τῷ λογισμῷ

Ὁ εἰς τὴν ἔρημον περιπατῶν ἄριον οὐκ ἐσθίει, ἀλλὰ
βοιάνας· οὐ δὲ διὰ τὴν ἀσθένειάν σου φάγε λεπτολά-
χανον.

βίο σ' αὐτοὺς τοὺς τόπους. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν καὶ ἕνας γέρων ἀπλοϊκώτατος καὶ ἀκτῆμων, ποὺ κατοικοῦσε σὲ ἐρημικὸ κελλί ἕως τὸ θάνατό του, ἂν καὶ στὰ γηρατεία του εἶχε μαθητάς. Αὐτὸς ἀσκόταν στὸ νὰ προσέχη νὰ μὴ ἀποκτήσῃ δύο χιτῶνες οὔτε νὰ φροντίσῃ γιὰ τὸ αὔριο μαζί μὲ τοὺς συνοδοὺς του ἕως τὸ θάνατο.

Ὅταν λοιπὸν συνέβηκε ὁ ἀββᾶς Γελάσιος νὰ συστήσῃ ἀπὸ θεία συνεργία τὸ κοινόβιο, τοῦ προσφέρονταν καὶ πολλὰ κτήματα· ἀπέκτησε δὲ καὶ τὰ ἀπαιτούμενα γιὰ τὶς ἀνάγκες τοῦ κοινοβίου ζῶα, ἀχθοφόρα καὶ βόδια. Διότι αὐτὸς ποὺ ἔδωσε θεῖο χρησμὸ στὸν Παχώμιο νὰ συστήσῃ πρῶτος κοινόβιο, ἐβοηθοῦσε καὶ τοῦτον σ' ὄλον τὸν ἐξοπλισμὸ τοῦ μοναστηριοῦ. Βλέποντάς τον λοιπὸν ὁ γέρων ἐκεῖνος σ' αὐτὲς τὶς ἀσχολίες καὶ διατηρώντας γνησιὰ ἀγάπη πρὸς αὐτόν, τοῦ εἶπε

Φοβοῦμαι, ἀββᾶ Γελάσιε, μήπως δεθῇ ὁ λογισμὸς σου μὲ τὰ χωράφια καὶ τὰ ἄλλα κτήματα.

Αὐτὸς δὲ τοῦ ἀπάντησε

Περισσότερο ἔχει δεθῇ ὁ ἰδικὸς σου λογισμὸς στὸ κεντητήρι ποὺ ἐργάζεσαι παρὰ ὁ λογισμὸς τοῦ Γελασίου στὰ κτήματα.

6 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Γελάσιο ὅτι, ἀφοῦ πολλές φορές ἐνωχλήθηκε ἀπὸ τὸ λογισμὸ νὰ φύγῃ στὴν ἔρημο, μίᾳ ἡμέρα λέγει στὸ μαθητὴ του.

Κάνε μου τὴ χάρι, ἀδελφέ, καὶ ὁ,τιδήποτε κάνω, βάσταξέ το καὶ μὴ μοῦ ὀμιλήσῃς αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα. Καὶ ἀφοῦ ἔλαβε ράβδο ἀπὸ φοίνικα, ἄρχισε νὰ περιπατῇ στὴν αὐλή του· καὶ ὅταν ἐκοπίασε, ἐκάθισε ὀλίγο, καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε πάλι, ἐπεριπατοῦσε. Ὅταν δὲ ἐβράδιασε λέγει στὸ λογισμὸ

Αὐτὸς ποὺ περιπατεῖ στὴν ἔρημο δὲν τρώγει ψωμὶ ἀλλὰ χόρτα· ἐσὺ δὲ ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας σου φάγε μικρολάχανα.

Καὶ ποιήσας οὕτω, πάλιν λέγει τῷ λογισμῷ

Ὁ εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ σιέγην οὐ κοιμᾶται, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ἀέρα· καὶ σὺ οὖν ποιήσον οὕτως.

Καὶ κλίνας ἑαυτὸν, κοιμᾶται εἰς τὸ ἀλύδριον. Ποιήσας οὖν τρεῖς ἡμέρας περιπατῶν ἐν τῷ μοναστηρίῳ, καθ' ἑσπέραν ἐσθίων μικρὰς σέρεις, τὰς δὲ νύκτας κοιμώμενος ὑπὸ τὸν ἀέρα, ἐκοπίασε· καὶ ἐπιτιμήσας τῷ λογισμῷ τῷ ὄχλου· νι αὐτῷ, ἤλεγχεν αὐτόν, λέγων

Εἰ οὐ δύνασαι ποιῆσαι τὰ ἔργα τῆς ἐρήμου, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου μεθ' ὑπομονῆς, κλαίων τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ μὴ πλάζου· πανταχοῦ γὰρ ὁ τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμὸς βλέπει τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδὲν αὐτῷ λανθάνει, καὶ συνιεῖ τοὺς ἀγαθὸν ἐργαζομένους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΕΡΟΝΤΙΟΥ

Εἶπεν ὁ ἀββάς Γερόντιος ὁ τῆς Πέτρας, δι

Πολλὰ πειραζόμενοι ἐκ σωματικῶν ἡδονῶν, μὴ πλησιάσαντες σώματι, κατὰ διάνοιαν ἐξεπόρνευσαν καὶ τῶν σωματικῶν παρθένων φυλατιομένων, κατὰ ψυχὴν ἐκπορνεύουσι. Καλὸν οὖν, ἀγαπητοί, ποιεῖν τὸ γεγραμμένον, καὶ πάση φυλακῇ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν ἕκαστον.

Καί, ἀφοῦ ἔκανε ἔτσι, λέγει πάλι στοῦ λογισμοῦ

Αὐτὸς ποὺ εἶναι στὴν ἔρημο δὲν κοιμᾶται κάτω ἀπὸ στέγη, ἀλλὰ στοῦ ὕπαιθρου· κι' ἐσὺ λοιπὸν κάνε τὸ ἴδιο.

Καί, ἀφοῦ ἔκλινε, ἐκοιμήθηκε στὴν αὐλή. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπέρασε τρεῖς ἡμέρες περιπατώντας στοῦ μοναστήρι, τρώγοντας τὸ βράδυ ὀλίγες πικραλίδες καὶ κοιμώμενος τὶς νύκτες στοῦ ὕπαιθρου, ἐκουράσθηκε. Καί, ἀφοῦ ἐπετίμησε τὸ λογισμὸ ποὺ τὸν ἐνωχλοῦσε, ἤλεγξε τὸν ἑαυτό του λέγοντας

Ἐὰν δὲν μπορῆς νὰ κάνης τὰ ἔργα τῆς ἐρήμου, κάθησε στοῦ κελλί σου μὲ ὑπομονή, κλαίοντας τὶς ἁμαρτίες σου καὶ μὴ περιπλανᾶσαι. Διότι ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Θεοῦ βλέπει παντοῦ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων καὶ δὲν τοῦ ξεφεύγει τίποτε, καὶ γνωρίζει αὐτοὺς ποὺ ἐκτελοῦν τὸ ἀγαθόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΓΕΡΟΝΤΙΟΥ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Γερόντιος τῆς Πέτρας, ὅτι

Πολλοὶ πειραζόμενοι ἀπὸ σωματικὰς ἡδονὰς, χωρὶς νὰ πλησιάσουν σώματα, ἐπόρνευσαν μὲ τὴ διάνοια· καὶ ἐνῶ τὰ σώματα φυλάσσονται παρθένα πορνεύουν στὴν ψυχὴ. Καλὸ λοιπὸν εἶναι, ἀγαπητοί, νὰ κάνωμε τὸ γραμμένο καὶ νὰ τηρῇ ὁ καθένας τὴν καρδιά του μὲ κάθε προφύλαξι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΔΑΝΙΗΛ

- 1 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Δανιήλ, ὅτι ὅτε ἦλθον οἱ βάρβαροι εἰς Σκῆτιν, ἔφυγον οἱ πατέρες. Καὶ λέγει ὁ γέρον
Εἰ μὴ φροντίζει μου ὁ Θεός, ἵνα τί καὶ ζῶ;
Καὶ παρῆλθε διὰ τῶν βαρβάρων, καὶ οὐκ εἶδον αὐτόν. Λέγει τότε πρὸς ἑαυτόν
Ἴδού ἐφρόντισέ σου ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἀπέθανες. Ποίησον οὖν καὶ οὐ τὸ ἀνθρώπινον καὶ φύγε ὡς οἱ πατέρες.
- 2 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Δανιήλ λέγων
Δός μοι μίαν ἐντολήν, καὶ φυλάξω αὐτήν.
Καὶ λέγει αὐτῷ
Μηδέποτε χαλάσης τὴν χειρὰ σου μετὰ γυναικὸς εἰς πινάκιν καὶ φάγης μετ' αὐτῆς· καὶ ἐν τούτῳ φεύξῃ ἐκ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας μικρόν.
- 3 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι ἦν ἐν Βαβυλῶνι θυγάτηρ πρωτεύοντος δαιμόνιον ἔχουσα· εἶχε δὲ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἀγαπη-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΔΑΝΙΗΛ

1 Ἐλεγαν γὰρ τὸν ἀββᾶ Δανιήλ, ὅτι, ὅταν ἦλθαν οἱ βάρ-
βαροι σὴ Σκῆτι, ἔφυγαν οἱ πατέρες. Καὶ λέγει ὁ γέρων
Ἐὰν δὲν φροντίζῃ γιὰ μένα ὁ Θεός, γιατί νὰ ζῶ;
Καὶ ἐπέρασε ἀνάμεσα ἀπὸ τοὺς βαρβάρους καὶ δὲν τὸν
εἶδαν. Λέγει τότε μέσα του

Ἴδού, ὁ Θεὸς ἐφρόντισε γιὰ σένα καὶ δὲν ἀπέθανες.
Κάνε λοιπὸν καὶ σὺ τὸ ἀνθρώπινο καὶ φύγε ὅπως οἱ
πατέρες.

2 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Δανιήλ λέγοντας

Δῶσε μου μία ἐντολή, καὶ θὰ τὴ φυλάξω.

Καὶ τοῦ λέγει

Ποτὲ νὰ μὴ βάλῃς τὸ χέρι σου σὲ πινάκι μαζὶ μὲ
γυναῖκα καὶ νὰ μὴ φάγῃς μὲ αὐτήν. Μὲ αὐτὸν τὸν
τρόπο θὰ ξεφύγῃς λίγο ἀπὸ τὸ δαίμονα τῆς πορ-
νείας.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Δανιήλ, ὅτι σὴ Βαβυλώνα ἡ θυγατέρα ἐ-
νὸς ἄρχοντος εἶχε δαιμόνιο· εἶχε δὲ ὁ πατὴρ τῆς φίλο ἔ-

ιδὸν μοναχὸν τινα. Καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐδεὶς δύναται θεραπεῦσαι τὴν θυγατέρα σου, εἰ μὴ οὓς οἶδα ἀναχωρητίας· καὶ ἐὰν αὐτοὺς παρακαλέσης, οὐκ ἀνέχονται τοῦτο ποιῆσαι διὰ ταπεινοφροσύνην. Ἄλλὰ τοῦτο ποιήσωμεν· διὰν ἔλθωσιν εἰς τὴν ἀγορᾶν, ποιήσατε ἑαυτοὺς ὡς θέλοντες ἀγοράσαι σκεύη καὶ διὰν ἔλθωσι λαβεῖν τὴν τιμὴν αὐτῶν, λέγομεν αὐτοῖς, ἵνα ποιήσωσιν εὐχὴν, καὶ πιστεύω διὰ θεραπεύεται.

Καὶ ἐξελθόντες ἐν τῇ ἀγορᾷ, εὗρον ἓνα μαθητὴν τῶν γερόντων καθήμενον ἵνα πωλήσῃ τὰ σκεύη αὐτῶν καὶ ἔλαβον αὐτὸν μετὰ τῶν σφυρίδων, ὡς ἵνα λάβῃ τὸ τίμημα αὐτῶν. Καὶ ὅτε ἦλθεν ὁ μοναχὸς εἰς τὸν οἶκον, ἦλθεν ἡ δαιμονιζομένη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ράπισμα. Ὁ δὲ ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλην σιαγόνα, κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Κυρίου. Καὶ βασανισθεὶς ὁ δαίμων, ἔκραξε λέγων

Ἦ θία! Ἡ ἐντολὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐκβάλλει με.

Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη ἡ γυνή. Καὶ ὡς ἦλθον οἱ γέροντες, ἀνήγγειλαν αὐτοῖς τὸ γενόμενον. Καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν, καὶ εἶπον

Ἔθος ἐσὶ τῇ ὑπερηφανίᾳ τοῦ διαβόλου πίπτειν ἀπὸ τῆς ταπεινώσεως τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

4 Ἔλεγε πάλιν ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ διὰ

Ὅσον τὸ σῶμα θάλλει τοσοῦτον ἡ ψυχὴ λεπιύνεται, καὶ ὅσον τὸ σῶμα λεπιύνεται τοσοῦτον ἡ ψυχὴ θάλλει.

5 Ὡδευόν ποιεὶ ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης. Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης

Πότε καθεζόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ κελλίον, πάτερ;
Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ

Τίς γὰρ ἀφαιρεῖ ἀφ' ἡμῶν τὸν Θεὸν ἄρι; ὁ Θεὸς ἐσθιν ἐν τῷ κελλίῳ, καὶ πάλιν ἔξω ὁ Θεὸς ἐσθιν.

6 Διηγῆσαι ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ διὰ ὅτι ὅτε ἦν ἐν Σκήτει ὁ ἀββᾶς

να μοναχό. Καὶ τοῦ λέγει

Κανείς δὲν μπορεῖ νὰ θεραπεύσῃ τὴν γυθατέρα σου, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς ἀναχωρητὰς ποὺ γνωρίζω· ἀλλὰ, ἂν τοὺς παρακαλέσῃς, δὲν θὰ δεχθοῦν νὰ τὸ κάνουν ἀπὸ ταπεινοφροσύνη. Θὰ κάνωμε ὅμως τοῦτο· ὅταν ἔλθουν στὴν ἀγορά, νὰ κάνετε ὅτι θέλετε νὰ ἀγοράσετε σκεύη καὶ ὅταν ἔλθουν νὰ πάρουν τὸ ἀντίτιμό τους, τοὺς ζητοῦμε νὰ κάνουν εὐχή καὶ πιστεύω ὅτι θὰ θεραπευθῇ.

“Ὅταν ἐξῆλθαν στὴν ἀγορά, εὗρῆκαν ἓνα μαθητὴ τῶν γερόντων νὰ κάθεται γιὰ νὰ πωλήσῃ τὰ σκεύη τους καὶ τὸν ἐπῆραν μαζί μὲ τὰ καλάθια, τάχα γιὰ νὰ πάρῃ τὸ ἀντίτιμό τους. Καὶ ὅταν ὁ μοναχὸς ἔφθασε στὸ σπίτι, ἦλθε ἡ δαιμονιζομένη καὶ τοῦ ἔδωσε ἓνα ράπισμα. Αὐτὸς δὲ σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα. Καὶ ὁ δαίμων, ἀφοῦ ἐβασανίσθηκε, ἔκραξε

“ὦ βία! Ἡ ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ μὲ ἐκβάλλει.

Καὶ ἀμέσως ἐκαθαρίσθηκε ἡ γυναῖκα. Καὶ ὅταν ἦλθαν οἱ γέροντες, ἀνήγγειλαν σ’ αὐτοὺς τὸ συμβάν. Καὶ ἐδόξασαν τὸ Θεὸ καὶ εἶπαν

Εἶναι συνηθισμένο νὰ πίπτῃ ἡ ὑπερηφάνεια τοῦ διαβόλου ἀπὸ τὴν ταπείνωσι τῆς ἐντολῆς τοῦ Χριστοῦ.

4 Ἔλεγε πάλι ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ

“Ὅσο ἀκμάζει τὸ σῶμα τόσο ἀδυνατίζει ἡ ψυχὴ καὶ ὅσο ἀδυνατίζει τὸ σῶμα τόσο ἀκμάζει ἡ ψυχὴ.

5 Ἐβάδιζαν κάποτε ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης. Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμώης

Πότε θὰ καθίσωμε κι’ ἐμεῖς στὸ κελλί, πάτερ;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ

Καὶ ποῖος μᾶς ἀφαιρεῖ τώρα τὸ Θεό; Ὁ Θεὸς εἶναι μέσα στὸ κελλί καὶ πάλι ὁ Θεὸς εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί.

6 Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ ὅτι ὅταν ἦταν στὴ Σκῆτι ὁ

Ἄρσένιος, ἦν τις ἐκεῖ μοναχὸς κλέπτων τὰ σκεύη τῶν γερόντων. Καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἄρσένιος εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, θέλων αὐτὸν κερδηῆσαι καὶ τοὺς γέροντας ἀναπαῦσαι. Καὶ λέγει αὐτῷ

Εἴ τι ἂν θέλῃς, ἐγὼ σοι παρέχω· μόνον μὴ κλέψῃς.

Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χρυσοῖον καὶ κέρμα καὶ ἱματισμὸν καὶ πᾶσαν τὴν χρεῖαν αὐτοῦ. Ἀπελθὼν δὲ πάλιν ἔκλεπτεν. Οἱ οὖν γέροντες, ἰδόντες ὅτι οὐκ ἐπαύσατο, ἐδίωξαν αὐτὸν λέγοντες, **δι**

Ἐὰν εὐρεθῇ ἀδελφὸς ἔχων ἀσθένειαν ἐλαιτώματος χρῆθασιάζειν αὐτόν· ἐὰν δὲ κτέπη, διώξατε αὐτόν, ὅτι καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ζημιοῖ καὶ ὄλους τοὺς ἐν τῷ τόπῳ ταράττει.

⁷ Διηγῆσαι ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ ὁ Φαρανίτης, ὅτι

Εἶπεν ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀββᾶς Ἄρσένιος περὶ τινος Σκητιώτου, ὅτι ἦν πρακτικὸς μέγας, ἀφελὴς δὲ εἰς τὴν πίστιν καὶ ἐσφάλλετο διὰ ἰδιωτείαν. Καὶ ἔλεγεν

Οὐκ ἔστι φύσει ὁ ἄριτος ὃν λαμβάνομεν σῶμα Χριστοῦ ἀλλ' ἀντίτυπον.

Καὶ ἤκουσαν δύο γέροντες ὅτι λέγει τὸν λόγον τοῦτον καί, γινώσκοντες μέγαν αὐτὸν ὄντα τῷ θίῳ, ἐλογίσαντο ὅτι ἐν ἀκακίᾳ καὶ ἀφελότητι λέγει, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ἀββᾶ λόγον ἠκούσαμεν περὶ τινος ἄπιστον, ὅτι λέγει ὅτι ὁ ἄριτος ὃν μεταλαμβάνομεν, οὐκ ἔστι φύσει σῶμα Χριστοῦ, ἀλλ' ἀντίτυπὸν ἔστι.

Λέγει ὁ γέρον

Ἐγὼ εἶμι ὁ τοῦτο λέγων.

Οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες

Μὴ οὕτω κραιθήσης, ἀββᾶ, ἀλλ' ὡς παρέδωκεν ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία. Ἡμεῖς γὰρ πιστεύομεν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἄριτος σῶμά ἐστι τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ποιτήριον αὐτό ἐστι τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ κατὰ ἀλήθειαν καὶ οὐ κατ' ἀντί-

ἄββᾱς Ἀρσένιος, ἦταν ἐκεῖ κάποιος μοναχὸς ποὺ ἔκλεπτε τὰ σκεύη τῶν γερόντων. Καὶ τὸν ἐπῆρε ὁ ἄββᾱς Ἀρσένιος στὸ κελλί του, θέλοντας νὰ τὸν κερδίση καὶ νὰ ἀναπαύσῃ τοὺς γέροντες. Καὶ τοῦ λέγει

Ὅ,τι θέλεις, σοῦ τὸ προσφέρω ἐγὼ· μόνο μὴ κλέψῃς. Καὶ τοῦ ἔδωσε χρυσό, νομίσματα καὶ ἱματισμὸ καὶ ὄλα ὅσα ἐχρειαζόταν. Πάλι ὁμοῦς ἐπῆγε καὶ ἔκλεψε. Οἱ γέροντες λοιπὸν, βλέποντας ὅτι δὲν ἐσταμάτησε, τὸν ἔδιωξαν λέγοντας

Ἐὰν εὐρεθῇ ἀδελφὸς ποὺ ἔχει ἀδυναμία ἐλαττώματος, πρέπει νὰ τὸν κρατῆτε· ἐὰν ὁμοῦς κλέπτῃ, διώξατέ τον, διότι καὶ τὴν ψυχὴ του ζημιώνει καὶ ὄλους τοὺς εὐρισκομένους στὸν ἴδιο τρόπο τaráσσει.

7 Διηγῆθηκε ὁ ἄββᾱς Δανιήλ ὁ Φαρανίτης

Εἶπε ὁ πατὴρ μας ὁ ἄββᾱς Ἀρσένιος γιὰ κάποιον Σκητιώτη, ὅτι ἦταν σπουδαῖος στὴν πρᾶξι, ἀφελῆς ὁμοῦς στὴν πίστι, καὶ ἀπὸ μωρία ἔπιπε σὲ σφάλμα. Καὶ ἔλεγε

Ὁ ἄρτος ποὺ λαμβάνομε δὲν εἶναι φυσικὰ σῶμα Χριστοῦ ἀλλὰ σύμβολο.

Καὶ ἄκουσαν οἱ δυὸ γέροντες ὅτι λέγει τοῦτον τὸν λόγον καί, γνωρίζοντας ὅτι ἦταν σπουδαῖος στὸ βίό του, ἐσκέφθησαν ὅτι τὰ λέγει μὲ ἀκακία καὶ ἀφέλεια, καὶ ἦλθαν πρὸς αὐτὸν καὶ τοῦ λόγουν

Ἀββᾱ, ἀκούσαμε γιὰ κάποιον ἕνα λόγο ἀπίστευτο, ὅτι λέγει ὅτι ὁ ἄρτος ποὺ μεταλαμβάνομε δὲν εἶναι φυσικὰ σῶμα Χριστοῦ, ἀλλὰ σύμβολο.

Λέγει ὁ γέρων

Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς ποὺ τὸ λέγει.

Ἐκεῖνοι δὲ τὸν παρακαλοῦσαν λέγοντας

Μὴ διατηρήσῃς αὐτὴν τὴ γνώμη, ἄββᾱ, ἀλλὰ νὰ πιστεύῃς ὅπως παρέδωσε ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία. Διότι ἐμεῖς πιστεύομε, ὅτι ὁ ἴδιος ἄρτος εἶναι σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ποτήριο αὐτὸ εἶναι αἷμα τοῦ Χριστοῦ

τυπον. Ἄλλ' ὡσπερ ἐν ἀρχῇ χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς ἔλπασε τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν διὸ οὐκ ἔστιν εἰκὼν Θεοῦ, εἰ καὶ ἀκατάληπτος, οὕτως ὁ ἄριος δὲ εἶπεν διὸ σῶμά μου ἔστιν, οὕτως πιστεύομεν διὸ κατὰ ἀλήθειαν σῶμά ἐστὶ Χριστοῦ.

Ὁ δὲ γέρον ἐφη

Ἐὰν μὴ πεισθῶ ἀπὸ πράγματιος, οὐ πληροφοροῦμαι.

Οἱ δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν

Δεηθῶμεν τῷ Θεῷ τὴν ἑβδομάδα ταύτην περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου καὶ πιστεύομεν διὸ ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτει ἡμῖν.

Ὁ δὲ γέρον μετὰ χαρᾶς ἐδέξατο τὸν λόγον καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ λέγων

Κύριε, σὺ γινώσκεις διὸ οὐ κατὰ κακίαν ἀπισιῶ· ἀλλ' ὅπως μὴ ἐν ἀγνωσίᾳ πλανηθῶ, ἀποκάλυψόν μοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.

Ἀπελθόντες δὲ οἱ γέροντες εἰς τὰ κελλία ἐαντιῶν, παρεκάλουν τὸν Θεὸν καὶ αὐτοὶ λέγοντες

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἀποκάλυψόν τῷ γέροντι τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα πιστεύσῃ, καὶ μὴ ἀπολέσῃ τὸν κόπον αὐτοῦ.

Καὶ εἰσήκουσεν ὁ Θεὸς ἀμφοτέρων. Καὶ πληρωθείσης τῆς ἑβδομάδος ἦλθον τῇ Κυριακῇ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἔστησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ τρεῖς μόνοι εἰς ἓν ἐμβρίμιν, μέσος δὲ ἦν ὁ γέρον. Ἀνεώχθησαν δὲ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ διετίεθη ὁ ἄριστος εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, ἐφαίνεται τοῖς τρισὶ μόνοις ὡς παιδίον. Καὶ ὡς ἐξέτεινεν ὁ πρεσβύτερος τὴν χεῖρα κλάσαι τὸν ἄριον, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατηῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ ἔχων μάχαιραν καὶ ἔθυσσε τὸ παιδίον καὶ ἐκένωσε τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς τὸ ποιήριον. Ὡς δὲ ἔκλασεν ὁ πρεσβύτερος εἰς μικρὰ μέρη τὸν ἄριον, καὶ ὁ ἄγγελος ἔκοπτεν ἐκ τοῦ

ἀληθινὰ καὶ ὄχι συμβολικά. Ἄλλὰ ὅπως στήν ἀρχή, παίρνοντας κῶμα ἀπὸ τῆ γῆ ἐπλασε τὸν ἄνθρωπο κατὰ τὴν εἰκόνα του, καὶ κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ εἰπῇ ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, ἂν καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀκατάληπτος, ἔτσι ὁ ἄρτος, γιὰ τὸν ὁποῖο εἶπε ὅτι 'εἶναι σῶμά μου', πιστεύομε ὅτι ἀληθινὰ εἶναι σῶμα τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ δὲ γέρων εἶπε

Ἐὰν δὲν πεισθῶ ἀπὸ τὰ πράγματα, δὲν διαβεβαιώνομαι.

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτὸν

Ἄς παρακαλέσωμε τὸ Θεὸ αὐτῆ τὴν ἐβδομάδα γιὰ τὸ μυστήριον τοῦτο καὶ πιστεύομε ὅτι ὁ Θεὸς θὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ.

Ὁ δὲ γέρων μὲ χαρὰ ἐδέχθηκε τὸ λόγο καὶ παρεκάλεσε τὸ Θεὸ λέγοντας

Κύριε, ἐσὺ γνωρίζεις ὅτι δὲν ἀπιστῶ ἀπὸ κακία· ἀλλὰ γιὰ νὰ μὴ πλανῶμαι ἀπὸ ἄγνοια, ἀποκάλυψέ μου, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ.

Ὅταν δὲ οἱ γέροντες ἔφυγαν στὰ κελλιά τους, παρεκάλεσαν καὶ αὐτοὶ τὸ Θεὸ λέγοντας

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἀποκάλυψε στὸ γέροντα τὸ μυστήριον τοῦτο, γιὰ νὰ πιστεύσῃ καὶ νὰ μὴ χάσῃ τὸν κόπο του.

Καὶ εἰσήκουσε ὁ Θεὸς καὶ τοὺς δύο. Καὶ ὅταν συμπληρώθηκε ἡ ἐβδομάς ἦλθαν τὴν Κυριακὴν στήν Ἐκκλησίαν καὶ ἐστάθηκαν μαζὶ οἱ τρεῖς μόνοι σ' ἓνα βᾶθρο, στὴ μέση δὲ ἦταν ὁ γέρων. Ἀνοίχθηκαν δὲ οἱ ὀφθαλμοὶ τους. Καὶ ὅταν ἐτοποθετήθηκε ὁ ἄρτος στήν ἁγία Τράπεζα, ἐφαινόταν σ' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς μόνοι σὰν παιδί. Καὶ ὅταν ἄπλωσε ὁ πρεσβύτερος τὸ χέρι νὰ κόψῃ τὸν ἄρτο, ἀμέσως ἄγγελος Κυρίου κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν μὲ μαχαῖρι καὶ ἐθυσίασε τὸ παιδί καὶ ἄδειασε τὸ αἷμα του στὸ ποτήρι. Καθὼς δὲ ἔκοπτε ὁ πρεσβύτερος τὸν ἄρτο σὲ μικρὰ μέρη,

παιδίου μικρὰ μέρη. Καὶ ὡς προσῆλθον λαβεῖν ἐκ τῶν ἀγίων, ἐδόθη τῷ γέροντι μόνῳ κρέας ἡμαιωμένον. Καὶ ἰδὼν ἐφοβήθη καὶ ἔκραξε λέγων

Πιστεύω, Κύριε, διὸ ἄριος σῶμά σου ἐστὶ καὶ τὸ ποτήριον αἱμά σου ἐστὶ.

Καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ κρέας ἄριος κατὰ τὸ μοιτήριον καὶ μετέλαβεν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες

Ὁ Θεὸς οἶδε τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, διὸ οὐ δύναται φαγεῖν κρέα ὡμά, καὶ διὰ τοῦτο μειποίησε τὸ σῶμα εἰς ἄριον καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ εἰς οἶνον τοῖς πίσει δεχομένοις.

Καὶ ἠὐχαρίστησαν τῷ Θεῷ περὶ τοῦ γέροντος, διὸ οὐκ ἀφῆκεν ἀπολέσθαι τοὺς κόπους αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον οἱ τρεῖς μετὰ χαρᾶς εἰς τὰ κελλία αὐτῶν.

Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Δανιὴλ διηγήσατο περὶ ἄλλου τινὸς γέροντος μεγάλου, καθημένου εἰς τὰ κάτω μέρη τῆς Αἰγύπτου, διὸ ἔλεγεν ἐν ἀφελότητι, διὸ ὁ Μελχισεδὲκ υἱὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἀνηγγέλη τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας περὶ αὐτοῦ καὶ ἔπεμψεν ἐπ' αὐτόν. Εἰδὼς δὲ διὸ σημαιοφόρος ἐστὶν ὁ γέρον καὶ εἶ τι αἰτεῖ τῷ Θεῷ, ἀποκαλύπτει αὐτῷ καὶ διὸ ἐν ἀφελότητι λέγει τὸν λόγον, ἐχρήσατο τοιαύτη σοφία λέγων

Ἀββᾶ, παρακαλῶ σε, ἐπειδὴ ὁ λογισμὸς μου λέγει, διὸ ὁ Μελχισεδὲκ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐστὶ, καὶ ἄλλος λογισμὸς λέγει, διὸ οὐ, ἀλλ' ἀνθρωπὸς ἐστὶν ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ ἐπεὶ οὖν διαιάζω περὶ τούτου, ἀπέστειλα πρὸς σέ, ἵνα δεηθῆς τοῦ Θεοῦ, ὅπως σοὶ ἀποκαλύψῃ περὶ τούτου

Ὁ δὲ γέρον τῇ αὐτοῦ πολιτείᾳ θαρρῶν εἶπε μετὰ παρηγοίας

καὶ ὁ ἄγγελος ἔκοπτε ἀπὸ τὸ παιδὶ μικρὰ μέρη. Καὶ ὅταν προσῆλθαν νὰ λάβουν κοινωνία, ἐδόθηκε μόνο στὸ γέροντα κρέας αἱματωμένο. Καὶ αὐτός, καθὼς εἶδε, ἐφοβήθηκε καὶ ἔκραξε λέγοντας

Πιστεύω, Κύριε, ὅτι ὁ ἄρτος εἶναι σῶμα σου καὶ τὸ ποτήριον εἶναι αἷμα σου.

Καὶ ἀμέσως τὸ κρέας ποὺ εἶχε στὸ χέρι του ἔβηκε ἄρτος κατὰ τὸ μυστήριον, καὶ μετέλαβε εὐχαριστώντας τὸ Θεό. Καὶ τοῦ λέγουν οἱ γέροντες.

Ὁ Θεὸς γνωρίζει ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις δὲν μπορεῖ νὰ φάγη ὡμὰ κρέατα καὶ γι' αὐτὸ μετεποίησε τὸ σῶμα σὲ ἄρτο καὶ τὸ αἷμα του σὲ οἶνον γι' αὐτοὺς ποὺ τὰ δέχονται μὲ πίστι.

Καὶ εὐχαρίστησαν γιὰ τὸ γέροντα τὸ Θεὸ ποὺ δὲν ἄφησε νὰ καθοῦν οἱ κόποι του, καὶ ἀποχώρησαν οἱ τρεῖς χαρούμενοι στὰ κελλιά τους.

8 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Δανιὴλ διηγήθηκε γιὰ ἓνα ἄλλο μεγάλο γέροντα, ποὺ ἔμεινε στὰ κάτω μέρη τῆς Αἰγύπτου, ὅτι ἔλεγε μὲ ἀφέλεια ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Καὶ σχετικὰ μὲ αὐτὸν ἀναφέρθηκε στὸ μακάριο Κύριλλο, τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξανδρείας. Καὶ ἐκεῖνος ἔστειλε καὶ τὸν ἐφώναξε. Γνωρίζοντας δὲ ὅτι ὁ γέρων εἶναι θαυματουργὸς καὶ ὅτι ζητεῖ ἀπὸ τὸ Θεὸ τοῦ ἀποκαλύπτει καὶ ὅτι λέγει τὸ λόγο τοῦτο ἀπὸ ἀφέλεια, ἐχρησιμοποίησε τὸ παρακάτω τέχνασμα.

Ἀββᾶ, σὲ παρακαλῶ, ἐπειδὴ ὁ λογισμὸς μου λέγει ὅτι ὁ Μελχισεδὲκ εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ἄλλος λογισμὸς λέγει ὅτι δὲν εἶναι, ἀλλ' εἶναι ἄνθρωπος ἀρχιερεὺς τοῦ Θεοῦ· ἐπειδὴ λοιπὸν ἔχω ἀμφιβολίες γι' αὐτό, ἔστειλα καὶ σ' ἐκάλεσα, γιὰ νὰ δεηθῆς στὸ Θεὸ νὰ σοῦ ἀποκαλύψῃ σχετικὰ μὲ αὐτό.

Ὁ δὲ γέρων, ἔχων ἐμπιστοσύνη στὴν ἀρετὴ του, εἶπε μὲ παρρησία

Ἐνδὸς μοι τρεῖς ἡμέρας, καὶ γὰρ ἐρωτῶ τὸν Θεὸν περὶ
τούτου καὶ ἀναγγέλλω σοι τίς ἐστίν.

Ἀπελθὼν οὖν ἐδέετο τοῦ Θεοῦ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.
Καὶ ἐλθὼν μετὰ τρεῖς ἡμέρας λέγει τῷ μακαρίῳ Κυρίλλῳ,
δι' ἀνθρωπὸς ἐστὶν ὁ Μελχισεδέκ. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀρχιε-
πίσκοπος

Πῶς οἶδας, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψέ μοι ὄλους τοὺς πατριάρχας, οὕτως
ἓνα ἕκαστον παρερχόμενον ἐνώπιόν μου, ἀπὸ Ἀδὰμ μέ-
χρι Μελχισεδέκ καὶ θάρσει δι' οὕτως ἐστίν.

Ἀπελθὼν οὖν δι' ἐαυτοῦ ἐκήρυσσεν δι' ἀνθρωπὸς ἐστὶν ὁ
Μελχισεδέκ. Καὶ ἐχάρη μεγάλως ὁ μακάριος Κύριλλος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΔΙΟΣΚΟΡΟΥ

1 Διηγῆσαντο περὶ τοῦ ἀββᾶ Διοσκόρου τῆς Ναχιάσιτεως,
δι' ὁ ἄγιος αὐτοῦ κριθίνος ἦν καὶ ἀπὸ φακοῦ. Καὶ κατ' ἐνι-
αυτὸν ἔβαλεν ἀρχὴν μιᾶς πολιτείας, λέγων

Οὐκ ἀπαντῶ ἰνὶ τὸ ἔτος τοῦτο, ἢ οὐ λαλῶ, ἢ οὐ τρώγω
ἔψημα, ἢ οὐ τρώγω ὀπώραν ἢ λάχανον. Καὶ εἰς πᾶσαν
ἐργασίαν οὕτως ἐποίει καὶ τελειῶν τὸ ἔν, ἐλάμβανε τὸ
ἄλλο. Καὶ τοῦτο ἐποίει κατὰ ἐνιαυτὸν.

2 Ἀδελφὸς ἠρώησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, δι'

Ταράσσοσί με οἱ λογισμοὶ μου τοῦ ἀφεῖναι με τὰς ἁ-
μαρτίας μου καὶ ποιῶσι προσέχειν εἰς τὰ ὀσιερήματα
τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον περὶ τοῦ ἀββᾶ Διοσκόρου, δι' ἦν
ἐν τῷ κελλίῳ κλαίων ἐαυτὸν, ὁ δὲ μαθητὴς αὐτοῦ ἐν ἄλλῳ
κελλίῳ ἐκάθητο. Ὅτε οὖν παρέβαλλε τῷ γέροντι, εὗρισκεν

Δός μου τρεῖς ἡμέρες κι' ἐγὼ θὰ ἐρωτήσω τὸ Θεὸ γι' αὐτὸ καὶ θὰ σοῦ γνωστοποιήσω ποιὸς εἶναι.

Ἐφοῦ ἔφυγε λοιπὸν παρεκάλεσε γι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα τὸ Θεό. Καὶ ὅταν ἦλθε μετὰ τρεῖς ἡμέρες, λέγει στὸ μακάριο Κύριλλο ὅτι ὁ Μελχισεδέκ εἶναι ἄνθρωπος. Καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Πῶς γνωρίζεις, ἀββᾶ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ὁ Θεὸς μου ἀπεκάλυψε ὅλους τοὺς πατριάρχες, ἓνα ἓνα περνώντας ἐμπρὸς μου ἀπὸ τὸν Ἄδὰμ ἕως τὸ Μελχισεδέκ· καὶ νὰ εἶσαι βέβαιος ὅτι ἔτσι εἶναι.

Ὅταν ἔφυγε λοιπὸν ἐκήρυσσε μόνος του ὅτι ἄνθρωπος εἶναι ὁ Μελχισεδέκ. Καὶ ἐχάρηκε πολὺ ὁ μακάριος Κύριλλος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΔΙΟΣΚΟΡΟΥ

1 Διηγῆθησαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Διόσκορο τῆς Ναχιάστεως, ὅτι ὁ ἄρτος του ἦταν ἀπὸ κριθᾶρι καὶ ἀπὸ φακὴ. Καὶ κάθε ἔτος ἔβαλε ἀρχὴ μιᾶς ἀσκήσεως λέγοντας

Δὲν θὰ συναντήσω κάποιον αὐτὸ τὸ ἔτος ἢ δὲν θὰ ὁμιλήσω ἢ δὲν θὰ φάγω ψητὸ ἢ δὲν θὰ φάγω φροῦτο ἢ λάχανο. Καὶ σὲ κάθε ἐνέργεια αὐτὸ ἔκανε· ὅταν ἐτελείωνε τὸ ἓνα, ἀρχίζε τὸ ἄλλο. Καὶ τοῦτο τὸ ἔκανε κάθε ἔτος.

2 Ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Μὲ τaráσσουν οἱ λογισμοί μου, ὥστε ν' ἀφήσω τὶς ἰδικές μου ἁμαρτίες καὶ μὲ κάνουν νὰ προσέχω τὶς παραλείψεις τοῦ ἀδελφοῦ μου.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων γιὰ τὸν ἀββᾶ Διόσκορο, ὅτι εὐρισκόταν στὸ κελλί του κλαίοντας γιὰ τὸν ἑαυτό του, ὁ δὲ μαθητὴς του ἔκαθόταν σὲ ἄλλο κελλί. Ὅταν λοιπὸν

αὐτὸν κλαίοντα καὶ ἔλεγεν αὐτῷ

Πάτερ, τί κλαίεις;

Ὁ δὲ γέρων ἔλεγε

Τὰς ἁμαρτίας μου κλαίω.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ

Οὐκ ἔχεις ἁμαρτίας, πάτερ.

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ γέρων

Φύσει, τέκνον, ἐὰν ἀφεθῶ ἰδεῖν τὰς ἁμαρτίας μου, οὐκ ἄρκοῦσιν ἄλλοι ἰρεῖς ἢ τέσσαρες κλαῦσαι αὐτῶς.

8 Εἶπεν δ' ἁβδᾶς Διόσκορος, δι

Ἐὰν φορέσωμεν ἡμῶν τὸ σφράγιον ἔνδυμα, οὐκ ἂν εὐρεθῶμεν γυμνοί· ἐὰν δὲ μὴ εὐρεθῶμεν φοροῦντες τὸ ἔνδυμα ἐκεῖνο, τί ποιήσομεν, ἀδελφοί; ἔχομεν γὰρ καὶ ἡμεῖς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν ἐκείνην τὴν λέγουσαν «ἐκβαλε τοῦτον εἰς τὸ σκότιον τὸ ἐξώτερον ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ θρυγμὸς τῶν ὀδόντων». Νυνὶ δέ, ἀδελφοί, μεγάλη αἰσχύνη ἡμῖν, μετὰ τοσοῦτον χρόνον φοροῦντες ἡμᾶς τὸ σῆμα εὐρεθῆναι ἐν τῇ ᾠρᾳ τῆς ἀνάγκης, μὴ ἔχοντας τὸ ἔνδυμα τοῦ γάμου. ὦ τῆς μετανοίας τῆς μελλούσης ἡμῖν προσγίνεσθαι! ὦ τοῦ σκότους τοῦ μέλλοντος ἡμῖν ἐπιπίπτειν ἔμπροσθεν τῶν πατέρων καὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, βλεπόντων ἡμᾶς τιμωρουμένους ὑπὸ τῶν ἀγγέλων τῆς τιμωρίας!

ἐπισκεπτόταν τὸ γέροντα, τὸν εὔρισκε νὰ κλαίῃ καὶ τοῦ ἔλεγε

Πάτερ, τί κλαίεις;

Ὁ δὲ γέρων ἔλεγε

Τίς ἁμαρτίες μου κλαίω.

Τοῦ λέγει ὁ μαθητής του

Δὲν ἔχεις ἁμαρτίες, πάτερ.

Καὶ ἀποκρίθηκε ὁ γέρων

Στ' ἀλήθεια, τέκνο, ἐὰν ἀφεθῶ νὰ ἰδῶ τίς ἁμαρτίες μου, δὲν ἀρκοῦν ἄλλοι τρεῖς ἢ τέσσερις νὰ τίς κλαύσουν.

³ Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Διόσκορος

Σὰν φορέσωμε τὸ οὐράνιο ἔνδυμά μας, δὲν θὰ εὔρεθοῦμε γυμνοί· ἐὰν ὅμως δὲν εὔρεθοῦμε μ' ἐκεῖνο τὸ ἔνδυμα, τί θὰ κάνωμε, ἀδελφοί; ὅπωςδήποτε θ' ἀκούσωμε καὶ ἐμεῖς τὴν φωνὴ ἐκείνη νὰ λέγῃ· «ρίψε τον στοὺ παχύτερο σκοτάδι· ἐκεῖ θὰ εἶναι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων»¹. Τώρα πάντως, ἀδελφοί, εἶναι μεγάλη μας ἐντροπή, ἀφοῦ φοροῦμε τόσο χρόνο τὸ σχῆμα, νὰ εὔρεθοῦμε σὴν ὥρα τῆς ἀνάγκης χωρὶς ἔνδυμα τοῦ γάμου. ὦ, πόση μετάνοια θὰ μᾶς ἔλθῃ στοὺ μέλλον! ὦ, τί σκότος θὰ πέσῃ ἐπάνω μας ἐμπρὸς τοὺς πατέρες καὶ τοὺς ἀδελφούς μας, καθὼς θὰ μᾶς βλέπουν νὰ τιμωρούμαστε ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους τῆς τιμωρίας!

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΔΟΥΛΑ

1 Εἶπεν ὁ ἀββάς Δουλᾶς

Ἐὰν ὁ ἐχθρὸς θιάζεται ἡμᾶς καταλιπεῖν τὴν ἡσυχίαν, μὴ ἀκούσωμεν αὐτοῦ· οὐδὲν γὰρ ὅμοιον αὐτῆς καὶ τῆς αἰτίας. Συγκρίνεται εἰς συμμαχίαν κατ' αὐτοῦ ὀξυδορκίαν γὰρ παρέχουσι τοῖς ἔνδον ὄμμασιν.

2 Εἶπε πάλιν

Κόπτε τῶν πολλῶν τὰς σχέσεις, μή σου ὁ πόλεμος πρὸς τὸν νοῦν περισιαιτικὸς γένηται καὶ τὸν τῆς ἡσυχίας ταραξὴν τρόπον.

1. Αὐτὸ τὸ ἀπόφθεγμα εἶναι ὅμοιο μὲ τὸ Εὐαγγελίου 2.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΔΟΥΛΑ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Δουλαῖς

Ἐὰν ὁ ἐχθρὸς μᾶς ἐκβιάζη νὰ ἐγκαταλείψωμε τὴν ἡσυχία, νὰ μὴ τὸν ἀκούσωμε· διότι τίποτε ὅμοιο μὲ αὐτὴ δὲν ὑπάρχει, καθὼς καὶ μὲ τὴ νηστεία. Αὐτὴ συνδέεται μὲ ἐκείνη σὲ συμμαχία ἐναντίον του· διότι παρέχουν ὀξυδέρκεια στοὺς ἐσωτερικοὺς ὀφθαλμοὺς.

2 Εἶπε πάλι

Κόπτε τὶς σχέσεις μὲ τοὺς πολλοὺς, μήπως ὁ πόλεμος σου πρὸς τὸ νοῦ γίνῃ ἐνοχλητικὸς καὶ σοῦ ταραζῇ τὸν τρόπο τῆς ἡσυχίας¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

1 Διηγῆσαι ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ὁ ἐπίσκοπος, διὰ ἐπὶ τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, κορῶναι περιϊπτάμεναι τὸ τοῦ Σεράπιδος ἱερόν, ἔκραζον ἀπαύσιως, κρᾶς, κρᾶς. Καὶ προσιάντες ἐπὶ τὸν μακάριον Ἀθανάσιον οἱ Ἕλληνες ἔκραξαν

Κακόγηρε, εἶπε ἡμῖν τί κράζουσιν αἱ κορῶναι.

Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε

Αἱ κορῶναι κράζουσι, κρᾶς, κρᾶς· τὸ δὲ κρᾶς τῆ Ἀύσωνίων φωνῆ αὔριον ἐστί.

Καὶ προσεΐθει, διὰ

Αὔριον ὄψεσθε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἐξῆς ἠγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ Ἰουλιανοῦ βασιλέως. Καὶ τούτου γενομένου, συνδραμόντες κατέκραζον τοῦ Σεράπιδος λέγοντες

Ἐὰν οὐκ ἤθελες αὐτόν, τί ἐλάμβανες τὰ αὐτοῦ;

2 Ὁ αὐτὸς διηγῆσαι, διὰ ἦν τις ἠνίοχος κατὰ τὴν Ἀλεξανδρέων, ὃς ἦν μητρὸς Μαρίας υἱός. Οἷος ἰππικοῦ ἐπιτελου-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

¹ Διηγήθηκε ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος, ὁ ἐπίσκοπος, ὅτι ἐπὶ τοῦ μακαρίου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου, κουροῦνες, πού ἐπετοῦσαν γύρω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Σεράπιδος, ἔκραζαν ἀκατάπαυστα, κρᾶς, κρᾶς. Καὶ παρουσιάσθηκαν στὸ μακάριο Ἀθανάσιο οἱ εἰδωλολάτρες καὶ ἐφώναζαν.

Κακόγερε, εἶπέ μας, τί κράζουν οἱ κουροῦνες;

Καὶ αὐτὸς εἶπε σὲ ἀπάντησι

Οἱ κουροῦνες κράζουν, κρᾶς, κρᾶς· τὸ κρᾶς δὲ στὴ γλῶσσα τῶν Λατίνων σημαίνει αὔριο.

Καὶ προσέθεσε ὅτι

Αὔριο θὰ ἰδῆτε τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ.

Καὶ τὴν ἐπομένη ἀναγγέλθηκε ὁ θάνατος τοῦ βασιλέως Ἰουλιανοῦ. Καὶ ὅταν ἔγινε αὐτό, συγκεντρώθηκαν καὶ ἐφώναζαν πρὸς τὸ Σέραπι

Ἐὰν δὲν τὸν ἤθελες, γιατί ἔπαιρνες τὰ δῶρα του;

² Ὁ ἴδιος διηγήθηκε ὅτι στὴν πόλι τῶν Ἀλεξανδρινῶν ὑπῆρχε ἓνας ἡνίοχος, υἱὸς μιᾶς Μαρίας. Αὐτὸς στὴ διάρ-

μένου κατέπεσεν εἰς ἀνασιὰς παρῆλθε τὸν καταβεβληκό-
τα καὶ ἐνίκησε καὶ τὸ πλῆθος ἀνεβόησεν

Ὁ υἱὸς Μαρίας πέπτωκε καὶ ἐγήγερται καὶ ἐνίκησε.
Ταύτης ἔτι τῆς φωνῆς λεγομένης ἐνέπεσεν ἡ περὶ τοῦ ἱεροῦ
τοῦ Σεράπιδος φήμη τῷ πλήθει, διὸ ὁ μέγας Θεόφιλος ἀνελ-
θὼν τὸ τοῦ Σεράπιδος κατέστρεψεν εἶδωλον καὶ τοῦ ναοῦ
γένονεν ἐγκρατής.

3 Ἐδηλώθη τῷ μακαρίῳ Ἐπιφανίῳ τῷ ἐπισκόπῳ Κύπρου
παρὰ τοῦ ἀβδᾶ τῆς μονῆς ἧς εἶχεν ἐν Παλαιστίνῃ, διὸ
Εὐχαῖς σου οὐκ ἡμελήσαμεν τοῦ κανόνος ἡμῶν, ἀλλὰ
μετὰ σπουδῆς καὶ τὴν τρίτην καὶ τὴν ἕκτην καὶ τὴν ἑ-
νάτην ἐπιτελοῦμεν.

Ὁ δὲ καταγνοὺς αὐτῶν, ἐδήλωσεν αὐτοῖς λέγων διὸ
Φανεροί ἐστε ἀμελοῦντες τὰς ἄλλας ὥρας τῆς ἡμέρας
ἀργοῦντες ἀπὸ τῆς εὐχῆς. Δεῖ γάρ τὸν ἀληθινὸν μονα-
χὸν ἀδιαλείπτως ἔχειν τὴν εὐχὴν καὶ τὴν ψαλμωδίαν
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

4 Ἐπεμψέ ποτε ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος πρὸς τὸν ἀβδᾶν Ἰλα-
ρίωνα, παρακαλῶν αὐτόν, καὶ λέγων
Δεῦρο ἴδωμεν ἑαυτοὺς πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ
σώματος.

Καὶ παραγενομένου αὐτοῦ, ἐχάρησαν μετ' ἀλλήλων. Ἐσθιόν-
των δὲ αὐτῶν, ἠνέχθη πειτειόν. Καὶ λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος
ἔδωκε τῷ ἀβδᾶ Ἰλαρίωνι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον
Συγχώρησόν μοι, διὸ ἐξ οὗ ἔλαβον τὸ σχῆμα, οὐκ ἔφα-
γον θῦμα.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος

Ἐγὼ δὲ ἐξ οὗ ἔλαβον τὸ σχῆμα, οὐκ ἀφῆκά τινα κοι-
μηθῆναι ἔχοντα κατ' ἐμοῦ, οὐδὲ ἐγὼ ἔκοιμήθην ἔχων
κατὰ τινος.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

κεια ἰππικῶν ἀγώνων ἔπесе· ἔπειτα, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἐπέρασε ἐκεῖνον ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶχε ξεπερασθῆ κι' ἐνίκησε. Καὶ τὸ πλῆθος ἐβόησε

Ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας ἔπесе, ἐσηκώθηκε κι' ἐνίκησε.

Ἐνῶ ἀκόμη διαρκοῦσε αὐτὴ ἡ φωνή, ἔπесе στὸ πλῆθος ἡ φήμη γιὰ τὸ ἱερὸ τοῦ Σεράπιδος, ὅτι ὁ μέγας Θεόφιλος ἀνέβηκε καὶ κατέστρεψε τὸ εἶδωλο τοῦ Σεράπιδος καὶ κατέλαβε τὸ ναό.

³ Ἐδηλώθηκε στὸ μακάριο Ἐπιφάνιο, τὸν ἐπίσκοπο Κύπρου, ἀπὸ τὸν ἀββᾶ τῆς μονῆς ποῦ εἶχε στὴν Παλαιστίνη, ὅτι

Μὲ τίς εὐχές σου δὲν παραμελήσαμε τὸν κανόνα μας, ἀλλὰ μὲ ζῆλο τελοῦμε καὶ τὴν τρίτη ὥρα καὶ τὴν ἕκτη καὶ τὴν ἐνάτη.

Αὐτὸς δὲ κατακρίνοντάς τους, τοὺς ἐδήλωσεν ὅτι

Εἶναι φανερὸ ὅτι παραμελεῖτε τίς ἄλλες ὥρες τῆς ἡμέρας, ἀφοῦ ἔχετε ἀργίες προσευχῆς. Διότι ὁ ἀληθινὸς μοναχὸς πρέπει νὰ ἔχη ἀδιαλείπτως στὴν καρδιά του τὴν εὐχὴ καὶ τὴν ψαλμωδία.

⁴ Ἐστειλε κάποτε ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος ἄνθρωπο πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἰλαρίωνα, παρακαλώντας τον μὲ τοὺς λόγους

Ἄς ἴδοῦμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλο πρὶν ἐξέλθωμε ἀπὸ τὸ σῶμα.

Καὶ ὅταν αὐτὸς ἦλθε, ἐχάρηκαν μεταξύ τους. Καθὼς δὲ ἔτρωγαν, προσφέρθηκε πουλερικό. Καὶ παίρνοντας ὁ ἐπίσκοπος ἔδωσε στὸν ἀββᾶ Ἰλαρίωνα. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Συγχώρεσέ με, ἀφ' ὅτου ἐπῆρα τὸ σχῆμα, δὲν ἔφαγα σφακτό.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Ἐγὼ δέ, ἀφ' ὅτου ἐπῆρα τὸ σχῆμα, δὲν ἄφησα κανένα νὰ κοιμηθῆ ἔχοντας κάτι ἐναντίον μου, οὔτε ἐγὼ ἐκοιμήθηκα ἔχοντας κάτι ἐναντίον κάποιου¹.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Συγχώρησόν μοι, διτι ἡ σὴ πολιτεία μείζων ἐστὶ τῆς ἐμῆς.

5 Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν διτι

Εἰ ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ Μελχισεδέκ, τὴν ρίζαν τῶν Ἰουδαίων εὐλόγησε τὸν Ἀβραάμ, πολλῶ πλέον αὐτὴ ἡ ἀλήθεια ὁ Χριστὸς, εὐλογεῖ καὶ ἀγιάζει πάντας τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν.

6 Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν

Ἡ Χανααία βοᾷ καὶ ἀκούεται, καὶ ἡ αἰμόρρους σιωπᾷ καὶ μακαρίζεται, ὁ δὲ Φαρισαῖος κράζει καὶ κατακρίνεται, ὁ τελώνης οὐδὲ ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ ἀκούεται.

7 Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν διτι

Δαβὶδ ὁ προφήτης, ἐν ἀωρίᾳ ἠΰχετο, μεσονύκτιον ἐξηγείρειτο, πρὸ τοῦ ὄρθρου παρεκάλει, ὄρθρου παρίστατο, πρωίας ἐδέετο, ἐσπέρας καὶ μεσημβρίας ἰκέτευε, καὶ διὰ τοῦτο ἔλεγεν «ἐπίακίς τῆς ἡμέρας ἦνεσά σε».

8 Εἶπε πάλιν διτι

Ἀναγκαία τῶν χριστιανικῶν βιβλίων ἡ κηῆσις τοῖς ἔχουσι. Καὶ αὐτὴ γὰρ καθ' ἑαυτὴν τῶν βιβλίων ἡ ὄψις, ὀκνηροτέρους ἡμᾶς πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἐργάζεται, καὶ πρὸς δικαιοσύνην μᾶλλον διανίστασθαι προτιρέπειται.

9 Εἶπε πάλιν διτι

Μεγάλῃ ἀσφάλεια πρὸς τὸ μὴ ἁμαρτάνειν τῶν Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις.

10 Εἶπε πάλιν διτι

Μέγας κρημνὸς καὶ βαθὺ θάραθρον τῶν Γραφῶν ἡ ἄγνοια.

11 Εἶπε πάλιν διτι

Μεγάλῃ προδοσίᾳ σωτηρίας τὸ μηδένα τῶν θείων νό-

2. Ματθ. 15, 21-28.

3. Ματθ. 9, 20-22.

4. Λουκᾶ 18, 9-14.

Συγχώρεσέ με, διότι ἡ ἰδική σου ἀρετὴ εἶναι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἰδική μου.

5 Ὁ ἴδιος ἔλεγε

Ἐὰν ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ, ὁ Μελχισεδέκ, εὐλόγησε τὴ ρίζα τῶν Ἰουδαίων, τὸν Ἀβραάμ, πολὺ περισσότερο ἢ ἴδια ἡ ἀλήθεια, ὁ Χριστός, εὐλογεῖ καὶ ἀγιάζει ὄλους ὅσοι πιστεύουν σ' αὐτόν.

6 Ὁ ἴδιος ἔλεγε

Ἡ Χαναναία βοᾷ καὶ ἀκούεται², καὶ ἡ αἰμορροῦσα σιωπᾷ καὶ μακαρίζεται³, ὁ δὲ Φαρισαῖος κράζει καὶ κατακρίνεται, ὁ τελῶνης οὔτε ἀνοίγει τὸ στόμα καὶ ἀκούεται⁴.

7 Ὁ ἴδιος ἔλεγε

Ὁ προφήτης Δαβὶδ προσευχόταν πάρωρα, ἐσηκωνόταν τὸ μεσονύκτιο, παρακαλοῦσε πρὸ τοῦ ὄρθρου, στὸν ὄρθρο ἦταν παρών, τὸ πρωῖ ἔκανε δέησι, τὸ βράδυ καὶ τὸ μεσημέρι ἰκέτευε, καὶ γι' αὐτὸ ἔλεγε· «ἑπτὰ φορές τὴν ἡμέρα σὲ ἤνεσα»⁵.

8 Εἶπε πάλι

Εἶναι ἀναγκαία ἡ ἀπόκτησις τῶν χριστιανικῶν βιβλίων ἀπὸ ὄσους ἔχουν. Διότι καὶ μόνη ἡ θεὰ τῶν βιβλίων μᾶς καθιστᾷ ὀκνηροτέρους πρὸς τὴν ἁμαρτία καὶ μᾶς προτρέπει νὰ στρεφώμαστε περισσότερο πρὸς τὴ δικαιοσύνη.

9 Εἶπε πάλι

Εἶναι μεγάλη ἀσφάλεια γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τῆς ἁμαρτίας ἢ ἀνάγνωσις τῶν Γραφῶν.

10 Εἶπε πάλι

Ἡ ἄγνοια τῶν Γραφῶν εἶναι μέγας κρημνὸς καὶ βαθὺ βάραθρο.

11 Εἶπε πάλι

Εἶναι μεγάλη προδοσία τῆς σωτηρίας τὸ νὰ μὴ γνω-

5. Ψαλμ. 118, 164.

μων εἶδέναι.

12 Ὁ αὐτὸς ἔλεγεν ὅτι

Τὰ τῶν δικαίων ἁμαρτήματα περὶ τὰ χεῖλη ἐστί, τὰ δὲ τῶν ἀσεβῶν ἐξ ὄλου τοῦ σώματος. Ὅθεν ψάλλει Δαβὶδ, «θού, Κύριε, φυλακὴν τῷ στόματί μου, καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖλη μου», Καί, «Εἶπα, φυλάξω τὰς ὁδοὺς μου, τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν με ἐν γλώσση μου».

13 Ὁ αὐτὸς ἠρωτήθη

Διατί δέκα μὲν εἰσιν αἱ νομικαὶ ἐντολαί, ἐννέα δὲ οἱ μακαριομοί;

Καὶ ἔφη

Ἰσάριθμος τῶν αἰγυπτιακῶν μαστίγων ὁ Δεκάλογος, τριπλῆ δὲ Τριάδος εἰκῶν ἢ τῶν μακαρισμῶν ἀρίθμησις.

14 Ἠρωτήθη ὁ αὐτὸς, εἰ ἀρκεῖ εἷς δίκαιος δυσωπῆσαι τὸν Θεόν, καὶ ἔφη

Ναί, αὐτὸς γὰρ εἶπεν, «Ἐρευνήσατε ἕνα ποιῶντα κρίμα καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἴλεως ἔσομαι παντὶ τῷ λαῷ».

15 Ὁ αὐτὸς εἶπεν ὅτι

Ὁ Θεὸς τοῖς μὲν ἁμαρτωλοῖς καὶ τὸ κεφάλαιον παραχωρεῖ μειανοῦσιν, ὡς τῇ πόρῃ καὶ τῷ τελῶνῃ, τοὺς δὲ δικαίους ἀπαιτεῖ καὶ τόκους. Καὶ τοῦτο ἔστιν ὁ τοῖς ἀποσιόλοις ἔλεγεν, ὅτι «Ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν, πλεον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσεέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

16 Ἐλεγε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι

Ὀλίγον πάντῃ τὰς δικαιοσύνας ὁ Θεὸς πωλεῖ τοῖς ἀγοράζειν ὀπουδάζουσι μικροῦ κλάσματος ἄρτου, εὐτελοῦς ἱματίου, ψυχροῦ ποιηρίου, ἐνὸς ὀβολοῦ.

6. Ψαλμ. 140, 3.

7. Ψαλμ. 38, 2.

8. Ἰερ. 5, 1.

9. Ματθ. 5, 20.

ρίζωμε κανένα ἀπὸ τοὺς θείους νόμους.

12 Ὁ ἴδιος ἔλεγε

Τὰ ἀμαρτήματα τῶν δικαίων συνδέονται μὲ τὰ χεῖλη, τῶν δὲ ἀσεβῶν μὲ ὄλο τὸ σῶμα. Γι' αὐτὸ ὁ Δαβὶδ ψάλλει, «βάλε, Κύριε, φρουρὰ στὸ στόμα μου καὶ θύρα ἀσφαλίσεως γύρω ἀπὸ τὰ χεῖλη μου»⁶, καί, «εἶπα, θὰ φυλάξω τὰς ὁδοὺς μου, ὥστε νὰ μὴ ἀμαρτάνω μὲ τὴ γλῶσσα μου»⁷.

13 Ὁ ἴδιος ἐρωτήθηκε

Γιατί οἱ μὲν νομικὲς ἐντολὲς εἶναι δέκα, οἱ δὲ μακαρισμοὶ ἑννέα;

Καὶ εἶπε

Ὁ Δεκάλογος εἶναι ἰσάριθμος τῶν αἰγυπτιακῶν μασιγῶν, ἡ δὲ ἀρίθμησις τῶν μακαρισμῶν εἶναι τριπλῆ εἰκὼν τῆς Τριάδος.

14 Ἐρωτήθηκε ὁ ἴδιος, ἐὰν ἀρκῆ ἓνας δίκαιος γιὰ νὰ ἐξιλεύσῃ τὸ Θεό, καὶ εἶπε

Ναί, διότι αὐτὸς εἶπε, «εὐρῆτε ἓνα ποῦ νὰ ἐπιτελῆ τὸ ὀρθὸ καὶ τὸ δίκαιο, καὶ θὰ εἶμαι ἴλεως σ' ὄλον τὸ λαό»⁸.

15 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ὁ Θεὸς εἰς μὲν τοὺς ἀμαρτωλοὺς παραχωρεῖ καὶ τὸ κεφάλαιο, ὅταν μετανοοῦν, ὅπως σιὴν πόρνη καὶ τὸν τελώνη, ἀπὸ τοὺς δικαίους ὅμως ζητεῖ καὶ τόκους. Καὶ αὐτὸ εἶναι ὅ,τι ἔλεγε στοὺς ἀποστόλους, ὅτι «ἐὰν ἡ δικαιοσύνη σας δὲν εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ τῶν γραμματέων καὶ τῶν Φαρισαίων, δὲν θὰ εἰσέλθετε στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»⁹.

16 Ἐλεγε δὲ καὶ τοῦτο

Πολὺ φθηνὰ πωλεῖ ὁ Θεὸς τὶς δικαιοσύνες σ' ἐκείνους ποὺ φροντίζουν νὰ ἀγοράσουν μὲ ἓνα κομματάκι ψωμί, μὲ εὐτελὲς ἔνδυμα, μὲ ποτήρι κρύο νερό, μὲ μία δεκάρα.

17 Προσείθει δὲ καὶ τοῦτο, δι

Παρ' ἀνθρώπου δανειζόμενος ἄνθρωπος διὰ πενίαν ἢ χρεῖαν εὐπορίας καὶ ἀποδιδούς χάριτας μὲν δμολογεῖ, κρύφα δὲ ἀποδίδωσιν αἰσχυνόμενος. Ὁ δὲ δεσπότης Θεὸς τὸ ἀνάπαλιν κρυφῆ δανειζόμενος, ἐνώπιον ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων καὶ δικαίων ἀποδίδωσιν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ

1 Παιδίον ἦν ὁ ἀββᾶς Ἐφραὶμ καὶ εἶδεν ὄναρ εἰς ὄν ὀπιασίαν, διὰ ἀνῆλθεν ἄμπελος ἐν τῇ γλώσση αὐτοῦ καὶ ἠῦξησε καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν ὑπ' οὐρανόν, εὐκαρπος πάνυ. Καὶ ἤρχοντο πάντα τὰ πειτεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡσθιον ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ἀμπέλου καὶ πρὸς ὃ ἡσθιον, ἐπλεόναζεν ὁ καρπὸς αὐτῆς.

2 Ἄλλοιτε πάλιν εἶδέ τις τῶν ἁγίων ἐν δράματι ἀγγέλων τάγμα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατερχόμενον κατὰ πρόσιαξιν Θεοῦ, ἔχον ἐπὶ χειρᾶς κεφαλίδα, τουτέστι τόμον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους

Τίς ὀφείλει τοῦτο ἐγχειρισθῆναι;

Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον δοδε, οἱ δὲ ἔλεγον ἕτερον. Ἀπεκρίθησαν δὲ καὶ εἶπον

Ἀληθῶς ἅγιοί εἰσι καὶ δίκαιοι πλὴν τοῦτο οὐδεὶς δύναται ἐγχειρισθῆναι, εἰ μὴ Ἐφραὶμ.

Καὶ ὁρᾷ ὁ γέρων διὰ τῷ Ἐφραὶμ ἀπέδωκαν τὴν κεφαλίδα καὶ ἀνασιὰς πρωτῆ, ἤκουσε τοῦ Ἐφραὶμ ὡσπερ πηγὴν βρύουσαν ἐκ τοῦ σιδήματος αὐτοῦ καὶ συντάσσοντος, καὶ ἔγνω διὰ ἐκ Πνεύματος ἁγίου ἐστὶ τὰ ἐκπορευόμενα διὰ χειλέων Ἐφραὶμ.

3 Ἄλλοιτε πάλιν παρίοντος τοῦ Ἐφραὶμ, ἐξ ὑποβολῆς τινος

17 Προσέθεσε δὲ καὶ τοῦτο

“Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δανείζεται ἀπὸ ἄνθρωπο, εἴτε ἐξ αἰτίας πτωχείας εἴτε γιὰ περισσότερη εὐπορία, καὶ τὰ ἐπιστρέφῃ, ἀναγνωρίζει μὲν τὴ χάρι, ἀλλὰ τὰ ἐπιστρέφει κρυφὰ ἀπὸ ἐντροπῆς. Ὁ δὲ δεσπότης Θεὸς τὸ ἀντίθετο· δανειζόμενος κρυφὰ, τὰ ἐπιστρέφει ἐνώπιον ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων καὶ δικαίων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΦΡΑΙΜ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἐφραὶμ ἦταν παιδί, ὅταν εἶδε ὄνειρο, δηλαδὴ ὄπτασία, ὅτι ἀνέβηκε ἄμπελος στὴ γλῶσσα του καὶ αὐξήθηκε κι’ ἐγένεσε ὅλη τὴ γῆ, πολὺ καρπερὴ μάλιστα. Καὶ ἔρχονταν ὅλα τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ κι’ ἔτρωγαν ἀπὸ τὸν καρπὸ τῆς ἀμπέλου· καὶ ὅσο ἔτρωγαν, τόσο ἐπλεόναζε ὁ καρπὸς τῆς.

2 Ἄλλοτε πάλι εἶδε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἁγίους σὲ ὄραμα τάγμα ἀγγέλων νὰ κατέρχεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κατὰ προσταγὴ τοῦ Θεοῦ, ἔχοντας στὰ χέρια τους κύλινδρο, δηλαδὴ τόμο γραμμένο ἀπὸ μέσα καὶ ἀπὸ ἔξω· κι’ ἔλεγαν μεταξὺ τους

Ποιὸς πρέπει νὰ τὸ παραλάβῃ;

Καὶ ἄλλοι ἔλεγαν ὁ τάδε, ἄλλοι ἄλλον. Ἀποκρίθησαν δὲ καὶ εἶπαν

Ἀληθινὰ αὐτοὶ ἅγιοι εἶναι καὶ δίκαιοι· ἀλλὰ τοῦτο δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ παραλάβῃ, παρὰ ὁ Ἐφραὶμ. Καὶ βλέπει ὁ γέρων ὅτι παρέδωσαν τὸν κύλινδρο στὸν Ἐφραὶμ. Καὶ καθὼς ἐσηκώθηκε τὸ πρωῖ, ἄκουσε τὸν Ἐφραὶμ νὰ κηρύττῃ σάν νὰ ἔτρεχε πηγὴ ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ ἐκατάλαβε ὅτι τὰ ἐκπορευόμενα ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἐφραὶμ εἶναι ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα.

3 Ἄλλοτε πάλι, ὅταν παρουσιάσθηκε ὁ Ἐφραὶμ, ἔρχεται

ἔρχεται μία ἑταιρίς κολακεύειν αὐτὸν εἰς αἰσχρὰν μίξιν, εἰ δὲ μή, κἄν εἰς ἀγανάκησιν κινήσῃ αὐτόν, ὅτι οὐδέποτε τις εἶδεν αὐτὸν ὀργιζόμενον. Καὶ λέγει πρὸς αὐτήν

Ἄκολούθει μοι.

Πλησιάσας δὲ ἰόπῳ πολυοχλουμένῳ εἶπεν αὐτῇ

Ἐν τῷ ἰόπῳ τούτῳ δεῦρο, καθὼς ἠθέλησας.

Ἐκείνη δὲ θεασαμένη τὸν ὄχλον λέγει αὐτῷ

Πῶς δυνάμεθα τοῦτο ποιῆσαι τοσοῦτου ὄχλου ἐσιῶτος καὶ οὐκ αἰσχυνόμεθα;

Ὁ δὲ λέγει πρὸς αὐτήν

Εἰ ἀνθρώπους αἰσχυνόμεθα, πολλῶ μᾶλλον ὀφείλομεν αἰσχύνεσθαι τὸν Θεόν, τὸν τὰ κρυπὰ τοῦ σκότους ἐλέγχοντα.

Ἡ δὲ ἐντραπέισα ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥ ΚΟΣΜΙΚΟΥ

Δύο τῶν πατέρων παρεκάλεσαν τὸν Θεόν, ἵνα πληροφορήσῃ αὐτούς, εἰς ποῖον ἔφθασαν μέτρον. Καὶ ἦλθεν αὐτοῖς φωνὴ λέγουσα

Εἰς τήνδε τὴν κώμην τῆς Αἰγύπτου ἐσὶ τις κοσμικὸς Εὐχάριστος ὄνόματι, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καλεῖται Μαρία· οὕτω ἦλθετε ὑμεῖς εἰς τὰ μέτρα αὐτῶν.

Καὶ ἀνασιάντες οἱ δύο γέροντες, ἦλθον εἰς τὴν κώμην καὶ ἐρωτήσαντες, εὔρον τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ λέγουσιν αὐτῇ

Ποῦ ἐσιν ὁ ἀνὴρ σου;

Ἡ δὲ εἶπε

Ποιμὴν ἐστὶ καὶ βόσκει τὰ πρόβατα.

Καὶ εἰσηγάγεν αὐτούς εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο ἦλθεν ὁ Εὐχάριστος μετὰ τῶν προβάτων καὶ ἰδὼν

μιὰ πόρνη νὰ τὸν παρασύρῃ μὲ τὰ λόγια τῆς σὲ αἰσχρὴ μῖξι ἢ, ἐὰν τοῦτο δὲν τὸ ἐδεχόταν, τουλάχιστο νὰ τὸν κινήσῃ σὲ ἀγανάκτησι, διότι ποτὲ δὲν τὸν εἶδε κανεὶς ὠργισμένο. Καὶ λέγει πρὸς αὐτήν.

Ἄκολούθα με.

Ἄφοῦ δὲ ἐπλησίασε τόπο μὲ κοσμοσυρροή τῆς εἶπε

Ἔλα σ' αὐτὸ τὸν τόπο, νὰ γίνῃ ὅ,τι ἠθέλησες.

Ἐκείνη ὅμως, βλέποντας τὸν κόσμο τοῦ λέγει

Πῶς μπορούμε νὰ τὸ κάνωμε τοῦτο ἐμπρὸς σὲ τόσον κόσμο χωρὶς νὰ ἐντραποῦμε;

Αὐτὸς δὲ τῆς λέγει

Ἐὰν τοὺς ἀνθρώπους ἐντρεπώμαστε, πολὺ περισσότερο πρέπει νὰ ἐντρεπώμαστε τὸ Θεὸ πὺ ἐλέγχει τὰ κρυπὰ τοῦ σκότους.

Αὐτὴ δὲ ἔφυγε ἀπὸ ἐντροπὴ ἄπρακτῃ.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΟΥ ΚΟΣΜΙΚΟΥ

Δύο πατέρες παρεκάλεσαν τὸ Θεό, νὰ τοὺς πληροφορήσῃ σὲ ποῖο μέτρο ἔφθασαν. Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτοὺς φωνὴ πὺ ἔλεγε

Στὸ τάδε χωριὸ τῆς Αἰγύπτου ὑπάρχει κάποιος κοσμικός πὺ ὀνομάζεται Εὐχάριστος καὶ ἡ γυναῖκα του καλεῖται Μαρία· ἐσεῖς δὲν ἐφθάσατε ἀκόμα στὰ μέτρα τους.

Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθησαν οἱ δύο γέροντες, ἦλθαν στὸ χωριὸ· καὶ ἐρωτώντας εὐρῆκαν τὸ σπίτι του καὶ τὴ γυναῖκα του. Καὶ τῆς λέγουν

Ποῦ εἶναι ὁ ἄνδρας σου;

Αὐτὴ δὲ εἶπε

Εἶναι ποιμὴν καὶ βόσκει τὰ πρόβατα.

Καὶ τοὺς εἰσήγαγε στὸ σπίτι του. Ὅταν δὲ ἐβράδυασε, ἦλθε ὁ Εὐχάριστος μὲ τὰ πρόβατα· καὶ καθὼς εἶδε τοὺς

τοὺς γέροντας, ἠτοιμάσεν αὐτοῖς τράπεζαν, καὶ ἤνεγκεν ὕδωρ νίψαι τοὺς πόδας αὐτῶν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες

Ὁὐ μὴ γευσώμεθά τινος, ἐὰν μὴ ἀναγγείλῃς ἡμῖν τὴν ἐργασίαν σου.

Ὁ δὲ Εὐχάριστος μετὰ ταπεινοφροσύνης εἶπεν

Ἐγὼ ποιμὴν εἶμι καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ γυνή μου.

Οἱ δὲ γέροντες ἐπέμειναν παρακαλοῦντες αὐτὸν καὶ οὐκ ἠθέλησεν εἰπεῖν. Καὶ εἶπον αὐτῷ

Ὁ Θεὸς ἔπεμψεν ἡμᾶς πρὸς σε.

Ὡς δὲ ἤκουσε τὸν λόγον τοῦτον, ἐφοβήθη καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Ἴδου τὰ πρόβατα ταῦτα ἔχομεν ἀπὸ τῶν γονέων ἡμῶν καὶ εἴ τι δ' ἂν εὐδοῶσῃ ὁ Κύριος εἰσοδιάσαι ἐξ αὐτῶν, ποιῶμεν εἰς τρία μέρη· μέρος ἓν τοῖς πτωχοῖς, καὶ μέρος ἓν εἰς τὴν φιλοξενίαν, καὶ τὸ τρίτον μέρος εἰς τὴν χρείαν ἡμῶν. Ἄφ' οὗ δὲ ἔλαβον τὴν γυναῖκά μου, οὐκ ἐμιάνηθην οὔτε ἐγὼ οὔτε αὐτῇ, ἀλλὰ παρθένος ἐστί· καὶ ἕκαστος ἡμῶν καθ' ἑαυτὸν καθεύδει· τὴν δὲ νύκτια φοροῦμεν σάκκους καὶ τὴν ἡμέραν τὰ ἱμάτια ἡμῶν. Ἔως ἄρτι ἀνθρώπων οὐδεὶς ταῦτα ἔγνωκεν.

Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἀνεχώρησαν δοξάζοντες τὸν Θεόν

ΠΕΡΙ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

Εὐλόγιός τις μαθητῆς γενόμενος τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου, πρεσβύτερος καὶ ἀσκητῆς μέγας, νησιεύων δύο δύο, πολλάκις δὲ καὶ τὴν ἑβδομάδα ἕλκων, ἄριτον μόνον ἐοθίων καὶ ἄλλας, ἐδοξάζετο ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. Παρέβαλε δὲ τῷ ἀββᾷ Ἰωσήφ εἰς τὴν Πανεφώ, προσδοκῶν τινα πλεονοκληραγωγίαν ἰδεῖν παρ' αὐτῷ. Καὶ δεξάμενος αὐτὸν ὁ γέ-

γέροντες, τοὺς ἐτοίμασε τράπεζα καὶ ἔφερε νερὸ νὰ νίψη τὰ πόδια τους. Καὶ τοῦ λέγουν οἱ γέροντες

Δὲν θὰ γευθοῦμε τίποτε, ἐὰν δὲν μᾶς ἀναφέρῃς τὴν ἄσκησί σου.

Ὁ δὲ Εὐχάριστος εἶπε μὲ ταπεινοφροσύνη

Ἐγὼ εἶμαι ποιμὴν καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ γυναῖκα μου.

Οἱ γέροντες ὁμῶς ἐπέμειναν παρακαλώντας τον, καὶ αὐτὸς δὲν ἠθέλησε νὰ εἰπῇ.

Καὶ τοῦ εἶπαν

Ὁ Θεὸς μᾶς ἔστειλε πρὸς ἐσένα.

Ὅταν δὲ ἄκουσε τὸ λόγο τοῦτο, ἐφοβήθηκε καὶ τοὺς εἶπε

Ἴδου αὐτὰ τὰ πρόβατα τὰ ἔχομε ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας· καὶ ὅτι εὐοδῶση ὁ Κύριος νὰ ἐσοδιάσωμε ἀπὸ αὐτά, τὸ κάνωμε σὲ τρία μέρη· ἓνα μέρος γιὰ τοὺς πτωχοὺς, ἓνα μέρος γιὰ τὴ φιλοξενία καὶ τὸ τρίτο μέρος γιὰ τίς ἀνάγκες μας. Ἀφ' οἷου δὲ ἐπῆρα τὴ γυναῖκα μου, δὲν ἐμίανθηκα οὔτε ἐγὼ οὔτε αὐτὴ, ἀλλὰ εἶναι παρθένος· τὴ νύκτα φοροῦμε σάκκους καὶ τὴν ἡμέρα τὰ ἐνδύματά μας. Ἔως τώρα κανεῖς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν τὰ ἔμαθε αὐτά.

Καὶ ὅταν τὰ ἄκουσαν, ἐθαύμασαν καὶ ἀνεχώρησαν δοξάζοντας τὸ Θεό.

ΠΕΡΙ ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

Κάποιος Εὐλόγιος, ποὺ ἦταν μαθητὴς τοῦ μακαρίου Ἰωάννου τοῦ ἐπισκόπου, πρεσβύτερος καὶ μέγας ἀσκητὴς, ποὺ ἐνήστευε κάθε δύο ἡμέρες, πολλές φορές μάλιστα παρατείνοντας τὴ νηστεία σὲ ἑβδομάδα, τρώγοντας μόνο ψωμὶ καὶ ἄλας, ἐθαυμαζόταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐπισκέφθηκε δὲ τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ στὴν Πανεφώ, περιμένοντας νὰ ἰδῇ σ' αὐτὸν κάποια μεγαλύτερη σκληραγωγία. Καὶ ὁ γέρων, ἀφοῦ τὸν ἐδέχθηκε μὲ χαρὰ, τοῦ πρόσφερε γιὰ

ρων μετὰ χαρᾶς, εἴ τι δ' ἂν εἶχεν ἐποίησε παράκλησιν γενέσθαι. Καὶ λέγουσιν οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου

Οὐκ ἐσθίει ὁ πρεσβύτερος πλὴν ἄριου καὶ ἄλατος.

Ὁ δὲ ἄβδᾶς Ἰωσήφ σιωπῶν ἔιρωγε. Καὶ ποιήσαντες ἡμέρας τρεῖς, οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν ψαλλόντων ἢ εὐχομένων· κρουπιὴ γὰρ ἦν ἡ ἐργασία αὐτῶν. Καὶ ἐξῆλθον μὴ ὠφεληθέντες. Καὶ οἰκονομίαν δὲ γίνεται γνόφος, καὶ πλανηθέντες ὑπέστρεψαν πρὸς τὸν γέροντα. Καὶ πρὶν αὐτοὺς κροῦσαι, ἤκουσαν αὐτῶν ψαλλόντων καὶ μείναντες ἐπὶ πολὺ, ὕστερον ἔκρουσαν. Οἱ δὲ σιωπήσαντες ἀπὸ ψαλμωδίας, ἐδέξαντο αὐτοὺς χαίροντες. Καὶ διὰ τὸν καύσωνα ἔβαλον οἱ μαθηταὶ Εὐλογίου εἰς τὸ θανακάλιον ὕδωρ καὶ ἔδωκαν αὐτῶ· ἦν δὲ μεμιγμένον τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ ποταμοῦ, καὶ οὐκ ἠδυνήθη πιεῖν. Καὶ ἐν ἑαυτῷ γενόμενος, προσέπεσε τῷ γέροντι μαθεῖν θέλων τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ λέγων

Ἄβδᾶ, τί τοῦτό ἐσσι; ὅτι τὸ πρῶτον οὐκ ἐψάλλετε, ἀλλὰ νῦν μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἡμᾶς, καὶ τὸ θανακάλιον δὲ νῦν λαβῶν, εὖρον τὸ ὕδωρ ἄλμυρόν;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὁ ἀδελφὸς σαλὸς ἐσσι καὶ κατὰ πλάνην ἔμιξεν αὐτῷ θαλάσσιον.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος παρεκάλει τὸν γέροντα, θέλων μαθεῖν τὴν ἀλήθειαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐκεῖνο τὸ μικρὸν ποιήριον τοῦ οἴνου, τῆς ἀγάπης ἦν· τοῦτο δὲ τὸ ὕδωρ, ὃ πίνουσιν οἱ ἀδελφοὶ διαπαντός.

Καὶ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν διάκρισιν τῶν λογισμῶν, καὶ ἔκοψεν ἀπ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀνθρώπινα. Καὶ γέγονεν οἰκονομικός· καὶ λοιπὸν ἤσθιε πάντα τὰ παρατιθέμενα, καὶ ἔμαθε καὶ αὐτὸς ἐν τῷ κρουπιῷ ἐργάζεσθαι, καὶ εἶπε τῷ γέροντι

Ὅντως ἐν ἀληθείᾳ ἐσιν ἡ ἐργασία ὑμῶν.

περιποίησί του ὅ,τι εἶχε. Καὶ λέγουν οἱ μαθηταὶ τοῦ Εὐ-
λογίου

Δὲν τρώγει ὁ πρεσβύτερος ἐκτὸς ἀπὸ ψωμὶ καὶ ἄλας.
Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἰωσήφ ἔτρωγε σιωπηλός. Καὶ ἀφοῦ ἔμει-
ναν τρεῖς ἡμέρες, δὲν τοὺς ἄκουσαν νὰ ψάλλουν ἢ νὰ
προσεύχωνται· διότι ἡ ἐργασία τους ἦταν κρυφή. Καὶ ἐξ-
ἦλθαν χωρὶς νὰ ὠφεληθοῦν. Κατὰ θεία δὲ οἰκονομία γί-
νεται ὁμίκλη καὶ ἀφοῦ περιπλανήθησαν ἐπέστρεψαν πρὸς
τὸ γέροντα. Καὶ πρὶν νὰ κρούσουν, τοὺς ἄκουσαν νὰ ψάλ-
λουν καί, ἀφοῦ ἐπερίμεναν πολὺ, ὕστερα ἔκρουσαν. Ἐ-
κεῖνοι δέ, ἀφοῦ ἐσταμάτησαν τὴν ψαλμωδία, τοὺς ἐδέ-
χθησαν χαρούμενοι. Καὶ ἐξ αἰτίας τοῦ καύσωνος ἔβαλαν
οἱ μαθηταὶ τοῦ Εὐλογίου νερὸ στὸ δοχεῖο καὶ τοῦ ἔδω-
σαν· ἦταν ὄμως ἀνάμικτο θαλασσινὸ καὶ ποταμίσιον καὶ δὲν
ἠμπόρεσε νὰ πιῇ. Καὶ ὅταν συνῆλθε, ἔπεσε ἐμπρὸς στὸ
γέροντα θέλοντας νὰ μάθῃ τὴ διαγωγή του λέγοντας

Ἄββᾶ, τί εἶναι τοῦτο; Τὴν πρώτην φοράν δὲν ἐψάλα-
τε, ἀλλὰ τώρα μετὰ τὴν ἀναχώρησί μας ἐψάλατε,
καὶ τὸ δοχεῖον ποὺ ἐπῆρα τώρα εὐρήκα νὰ ἔχη ἄλμυ-
ρὸ νερό;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὁ ἀδελφὸς εἶναι σαλὸς καὶ ἀπὸ πλάνη ἀνακάτευσεν
σ' αὐτὸ θαλασσινόν.

Ὁ δὲ Εὐλόγιος τὸν παρακαλοῦσε θέλοντας νὰ μάθῃ τὴν
ἀλήθειαν. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐκεῖνο τὸ μικρὸ ποτήρι τοῦ οἴνου, εἶναι γιὰ τὸ κοινὸν
δεῖπνον. Τοῦτο δὲ τὸ νερὸ ἐδῶ εἶναι αὐτὸ ποὺ πί-
νουν παντοτερινὰ οἱ ἀδελφοί.

Καὶ τὸν ἐδίδαξε τὴν διάκρισιν τῶν λογισμῶν καὶ τοῦ ἔκοψε
ὄλα τὰ ἀνθρώπινα. Καὶ ἔγινε συγκαταβατικός, καὶ στὸ ἐ-
ξῆς ἔτρωγε ὄλα τὰ παρατιθέμενα καὶ ἔμαθε καὶ αὐτὸς νὰ
ἐργάζεται στὰ κρυφά· καὶ εἶπε στὸ γέροντα

Πραγματικὰ εἶναι ἀληθινὴ ἡ ἐργασία σας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΥΠΡΕΠΙΟΥ

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιος

Ἔχων, φηοῖν, ἐν ἑαυτῷ, εἶναι πιστὸν τὸν Θεὸν καὶ δυνατὸν, πίστευε εἰς αὐτὸν καὶ μεθέξεις τῶν αὐτοῦ. Εἰ δὲ ὀλιγωρεῖς, οὐ πιστεύεις. Καὶ διὰ πάντες ποιούμεν δυνατὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ πιστεύομεν διὰ πάντα αὐτῷ ἔσθαι δυνατὰ. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς σοῖς πίστευε ἐν αὐτῷ πράγμασιν, διὰ καὶ ἐν σοὶ ποιεῖ σημεῖα.

Ὁ αὐτὸς σιλούμενος συνεπῆρεν αὐτοῖς. Μετὰ δὲ τὸ ἀποβασιάξαι αὐτοὺς τὰ ἔνδον κείμενα, καταλειψάντων αὐτῶν τὴν ράβδον ἑαυτοῦ, ὡς ταύτην ἐθεάσατο ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιος, ἠχθέσθη καὶ λαβῶν ἐπέτρεχε, βουλόμενος ἀποδοῦναι. Τῶν δὲ μὴ θελόντων δέξασθαι, ἀλλὰ δεδιότων μὴ ἄρα τι γέγονεν, περιτυχῶν τισι, ἠξίου ἀποδοθῆναι διὰ αὐτῶν ράβδον, τὴν αὐτὴν ὀδονότων ὁδόν.

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιος διὰ

Τὰ σωματικὰ ὕλη εἰσὶν. Ὁ ἀγαπῶν τὸν κόσμον ἀγαπᾷ προσκόμματα. Εἴπερ οὖν συμβῆ ἵ ποιε ἀπολέσθαι, τοῦτο μετὰ χαρᾶς καὶ ἐξομολογήσεως δέχεσθαι δεῖ, ὡς φροντίδων ἀπαλλαγέντας.

Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Εὐπρέπιον περὶ ζωῆς. Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Χόριον φάγε, χόριον φόρεσον, εἰς χόριον κοιμοῦ, τουτέστι πάντων καταφρόνει, τὴν δὲ καρδίαν κέκτησο σιδηρᾶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΥΠΡΕΠΙΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιος

Ἔχοντας μέσα σου τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς καὶ δυνατός, πίστευε σ' αὐτὸν καὶ θὰ μετάσχησται ἰδικά του. Ἐὰν δὲ ἀδιαφορῆς, δὲν πιστεύεις. Καί, ἀφοῦ πιστεύομε ὅλοι ὅτι εἶναι δυνατός, πιστεύομε καὶ ὅτι ὅλα εἶναι γι' αὐτὸν δυνατά. Ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἰδικῶν σου πραγμάτων πίστευε σ' αὐτόν, διότι καὶ σὲ σένα κάνει σημεῖα.

2 Ὁ ἴδιος, ὅταν κάποτε τοῦ ἄρπαζαν τὰ πράγματα, τοὺς ἐβοηθοῦσε νὰ τὰ παίρνουν. Ἀφοῦ δὲ ἐσῆκωσαν τὰ εὐρισκόμενα μέσα, ἀφήνοντας τὴ ράβδο του, μόλις ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιος τὴν εἶδε, ἐστενοχωρήθηκε· καὶ παίρνοντάς τὴν ἔτρεχε, θέλοντας νὰ τὴν δώσῃ. Ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ δὲν ἤθελαν νὰ τὴ δεχθοῦν, διότι ἐφοβόταν μὴ τυχὸν συνέβηκε τίποτε, καθὼς συνάντησε κάποιους ποὺ ἐβάδιζαν τὸν ἴδιον δρόμο, τοὺς παρεκάλεσε νὰ δώσουν αὐτοὶ τὴ ράβδο.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιος

Τὰ σωματικὰ εἶναι ὕλη. Αὐτὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὸν κόσμον ἀγαπᾷ προσκόμματα. Ἐὰν λοιπὸν συμβῆ νὰ καθῆ τίποτε, τοῦτο πρέπει νὰ τὸ δεχώμαστε μὲ χαρὰ καὶ ἐνθουσιασμό, μὲ τὴν σκέψι ὅτι ἀπαλλαχθήκαμε ἀπὸ φροντίδες.

4 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Εὐπρέπιο γιὰ τὴ ζωὴ. Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Χόρτο φάγε, χόρτο φόρεσε, σὲ χόρτο κοιμοῦ, δηλαδὴ περιφρόνει τὰ πάντα, ἀλλὰ κράτει τὴν καρδιά σου σιδερένια.

- 5 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν αὐτὸν γέροντα, λέγων
 Πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν;
 Καὶ εἶπεν ὁ γέρον
 Ἐὰν ἔχη ἄνθρωπος τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ἀκτιμο-
 σύνην καὶ τὸ μὴ κρίνειν ἔρχεται αὐτῷ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ.
- 6 Ὁ αὐτὸς εἶπε
 Φόβος καὶ ταπείνωσις καὶ ἔνδεια τροφῶν καὶ πένθος
 διαμενέτω σοι.
- 7 Παρέβαλεν ἐν ἀρχῇ αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Εὐπρέπιός τινι γέροντι
 καὶ λέγει αὐτῷ
 Ἀββᾶ, εἰπέ μοι λόγον πῶς σωθῶ.
 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ
 Ἐὰν θέλῃς σωθῆναι, διὰν παραβάλης τινί, μὴ προ-
 λάβῃς λαλῆσαι πρὶν ἐξετάσῃ σε.
 Ὁ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ κατανυγείς ἔβαλε μετάνοιαν λέγων
 Ὅτιως πολλὰ βιβλία ἀνέγνω, καὶ τοιαύτην παιδείαν
 οὐδέποτε ἔγνω.
 Καὶ πολλὰ ὠφελήθη εἰς ἐξῆλθεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΛΛΑΔΙΟΥ

- 1 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἐλλαδίου διὰ ἐποίησεν εἴκοσι ἔτη
 εἰς τὰ Κελλία καὶ οὐκ ἤρε ποτε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω ἰδεῖν
 τὴν σιέγην τῆς ἐκκλησίας.
- 2 Ἐλεγον περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀββᾶ Ἐλλαδίου, διὰ ἄριον καὶ ἄ-
 λας ἠοδιεν. Ὅτε οὖν ἦλθε τὸ Πάσχα, ἔλεγεν διὰ
 Οἱ ἀδελφοὶ ἄριον καὶ ἄλας ἐσθίουσιν· ἐγὼ δὲ ὄφειλον
 μικρὸν κόπον ποιῆσαι διὰ τὸ Πάσχα. Ἐπειδὴ τὰς ἄλ-
 λας ἡμέρας καθήμενος ἐσθίω· νῦν διὰ Πάσχα ἐσθί, ποιή-
 σω τὸν κόπον, ἰσιτάμενός ἐσθίων.

- 5 Ἄδελφός ἐρώτησε τὸν ἴδιο γέροντα
 Πῶς ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ στὴν ψυχὴ;
 Καὶ εἶπε ὁ γέρων
 Ἐὰν ἔχη ἄνθρωπος τὴν ταπείνωσι καὶ τὴν ἀκτημο-
 σύνη καὶ τὴν ἀκατακρισία, τοῦ ἔρχεται ὁ φόβος τοῦ
 Θεοῦ.
- 6 Ὁ ἴδιος εἶπε
 Νὰ διαμένη μαζί σου φόβος καὶ ταπείνωσις καὶ στέ-
 ρησις τροφῶν καὶ πένθος.
- 7 Ἐπισκέφθηκε στὶς ἀρχὲς τοῦ σταδίου του ὁ ἀββᾶς Εὐπρέ-
 πιος ἓνα γέροντα καὶ τοῦ λέγει
 Ἄββᾶ, εἰπέ μου λόγο, πῶς νὰ σωθῶ.
 Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε
 Ἐὰν θέλῃς νὰ σωθῆς, ὅταν ἐπισκεφθῆς κάποιον, μὴ
 προλάβῃς νὰ ὁμιλήσῃς, πρὶν σὲ ἐρωτήσῃ.
 Ἐκεῖνος δέ, ἐντυπωσιασμένος ἀπὸ τὸ λόγο, ἔβαλε μετά-
 νοια λέγοντας
 Πραγματικὰ πολλὰ βιβλία ἐδιάβασα καὶ τέτοια παι-
 δεῖα ποτὲ δὲν ἐγνώρισα.
 Καὶ ἐξῆλθε πολὺ ὠφελημένος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΛΛΑΔΙΟΥ

- 1 Ἔλεγον γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἐλλάδιο ὅτι ἔκανε εἴκοσι ἔτη
 στὰ Κελλία καὶ δὲν ἐσήκωσε ποτὲ τὰ μάτια ἐπάνω, νὰ ἰδῇ
 τὴ στέγη τῆς ἐκκλησίας.
- 2 Ἔλεγον γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἐλλάδιο ὅτι ἔτρωγε ψωμὶ καὶ ἄ-
 λας. Ὅταν λοιπὸν ἦλθε τὸ Πάσχα, ἔλεγε
 Οἱ ἀδελφοὶ τρώγουν ψωμὶ καὶ ἄλας· ἐγὼ δὲ ἔπρεπε
 νὰ κάνω ὀλίγο κόπο γιὰ τὸ Πάσχα. Ἐπειδὴ τὶς ἄλ-
 λες ἡμέρες τρώγω καθιστός, τώρα πού εἶναι Πάσχα,
 θὰ κάνω τὸν κόπο νὰ τρώγω ὀρθιος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΥΑΓΓΡΙΟΥ

1 Είπεν ὁ ἀββᾶς Εὐάγριος

Καθεζόμενος ἐν τῷ κελλίῳ, συνάγαγέ σου τὸν λογισμὸν. Μνήσθητι ἡμέρας θανάτου· ἴδε τότε τοῦ σώματος τὴν ἰέκρωσιν· ἐννόει τὴν συμφορὰν· λάβε τὸν πόνον· καιάγνωθι τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ματαιότητος· ὅπως δυνηθῆς διαπαντὸς μένειν ἐν τῇ προθέσει τῆς ἡσυχίας καὶ μὴ ἀσθενήσης. Μνήσθητι δὲ καὶ τῆς ἐν τῷ ἄδῃ νῦν κατασιάσεως· λογίζου τὸ πῶς εἰσιν ἐκεῖ αἱ ψυχαί, ἐν ποίᾳ δεινοτάτῃ σιωπῇ, ἐν ποίῳ πικροτάτῳ στεναγμῷ, καὶ πηλίκῳ φόβῳ καὶ ἀγῶνι καὶ προσδοκίᾳ· τὴν ἄπανσιον ὁδύνην, τὸ ψυχικὸν καὶ ἀπέραντον δάκρυον. Ἄλλὰ καὶ ἡμέρας ἀνασιάσεως μνήσθητι, καὶ παρασιάσεως τῆς πρὸς τὸν Θεόν· φανιάζου τὸ φρικῶδες καὶ φοβερὸν ἐκεῖνο κρῖμα. Ἄγε εἰς μέσον τὰ ἀποκείμενα τοῖς ἁμαρτάνουσιν, αἰσχύνῃ τὴν κατ' ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων καὶ πάντων ἀνθρώπων, ἵουτέσι κολαστήρια, πῦρ αἰώνιον, σκώληκα τὸν ἀκοίμητον, τὸν τάρταρον, τὸ σκότος, τὸν τῶν ὀδόντων βρυγμὸν, τοὺς φόβους καὶ τὰς βασάνους. Ἄγε δὴ καὶ τὰ τοῖς δικαίοις ἀποκείμενα ἀγαθὰ, παρησίαν τὴν μετὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Χριστοῦ αὐτοῦ, ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, καὶ παντὸς δήμου τῶν ἁγίων, βασιλείαν οὐρανῶν, καὶ τὰ ταύτης δωρήματα, τὴν χαρὰν καὶ τὴν ταύτης ἀπόλαυσιν. Ἐκατέρων τούτων τὴν μνήμην ἄγε σεαυτῷ· καὶ ἐπὶ μὲν τῇ τῶν ἁμαρτωλῶν κρίσει δάκρυσσον, πένθησον, φοβούμενος μὴ καὶ σὺ αὐτὸς ἐν τούτοις γένη· ἐπὶ δὲ τοῖς ἀποκειμένοις τοῖς δικαίοις, χαῖρε καὶ εὐφραίνου. Καὶ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΥΑΓΡΙΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Εὐάγριος

Καθισμένος στὸ κελλί σου, συγκέντρωσε τὸ λογισμό σου. Ἐνθυμήσου ἡμέρες θανάτου, ἴδὲ τότε τὴ νέκρωσι τοῦ σώματος, ἐνόησε τὴ συμφορά, λάβε τὸν πόνο, κατάκρινε τὴν ματαιότητα τοῦ κόσμου, γιὰ νὰ μπορέσης νὰ μείνης διαπαντὸς στὴν πρόθεσι τῆς ἡσυχίας καὶ νὰ μὴ ἀσθενήσης. Ἐνθυμήσου δὲ καὶ τὴν τώρα κατάστασι στὸν ἄδη· σκέψου τὸ πῶς εἶναι ἐκεῖ οἱ ψυχές, σὲ ποιά δεινοτάτη σιωπή, σὲ ποιοῦ πικρότατο στεναγμὸ καὶ σὲ πόσο μεγάλο φόβο καὶ ἀγῶνα καὶ προσδοκία· τὴν ἄπαυστη ὁδύνη, τὸ ψυχικὸ καὶ ἀπέραντο δάκρυ. Ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως καὶ ἐμφανίσεως ἐμπρὸς στὸ Θεὸ θυμήσου· φαντάζου τὴ φρικτὴ καὶ φοβερὴ ἐκείνη κρίσι. Φέρε στὴ μέση ὅσα ἀπόκείνται στοὺς ἁμαρτωλοὺς, τὴν αἰσχύνῃ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀρχαγγέλων καὶ ὄλων τῶν ἀνθρώπων, δηλαδὴ τίς τιμωρίες, τὸ αἰώνιο πῦρ, τὸν ἀκοίμητο σκῶληκα, τὸν τάρταρο, τὸ σκότος, τὸ βρυγμὸ τῶν ὀδόντων, τοὺς φόβους καὶ τίς βασάνους. Φέρε μάλιστα στὴ μέση καὶ τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἀπόκείνται στοὺς δικαίους, τὴν παρρησία μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα καὶ τὸ Χριστό του, μὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἀρχαγγέλους καὶ μὲ ὄλο τὸ πλῆθος τῶν ἀγίων, τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ τὰ δωρηματά της, τὴ χαρὰ καὶ τὴν ἀπόλαυσί της. Φέρε στὸ νοῦ σου τὴν μνήμη καὶ τῶν δύο αὐτῶν· καὶ γιὰ μὲν τὴν κατάκρισι τῶν ἁμαρτωλῶν δάκρυσε, πένθησε, φοβούμενος μὴ τυχὸν εὐρεθῆς κι' ἐσὺ ἀνάμεσα σ' αὐτούς· γιὰ δὲ τὰ ἀγαθὰ ποὺ ἀπόκείνται στοὺς δικαίους, χαῖρε καὶ εὐφραίνου. Καὶ φρόντισε αὐτὰ μὲν

τούτων μὲν σπούδασον ἐν ἀπολαύσει γενέσθαι, καὶ ἀλ-
λοιτριοῦσθαι ἐκείνων. Ὅρα μὴ ἐπιλάβῃ ποιέ, κἂν ἔ-
δον τοῦ κελλίου σου τυγχάνῃς, κἂν ἔξω που, τῆς ἐ-
τούτων μνήμης, ὅπως, κἂν διὰ τούτων, τοὺς ρυπαροὺς
καὶ βλαβεροὺς διαφεύξῃ λογισμούς.

2 *Εἶπε πάλιν*

Κόπτε τῶν πολλῶν τὰς σχέσεις μὴ σου ὁ νοῦς περισσο-
τικὸς γένηται καὶ τὸν τῆς ἡσυχίας ταράξῃ τρόπον.

3 *Εἶπε πάλιν*

Μέγα μὲν τὸ ἀπερισπᾶσιως προσεύχεσθαι, μείζον δὲ
καὶ τὸ ψάλλειν ἀπερισπᾶσιως.

4 *Εἶπε πάλιν*

Μέμνησο διαπαντὸς τῆς ἐξόδου σου καὶ μὴ ἐπιλάβῃ
κρίσεως αἰωνίου, καὶ οὐκ ἔσται πλημμέλεια ἐν τῇ ψυ-
χῇ σου.

5 *Εἶπε πάλιν*

Ἐπαρον τοὺς πειρασμούς, καὶ οὐδεὶς ὁ σωζόμενος.

6 *Εἶπε πάλιν* διτι ἔλεγέ τις τῶν πατέρων

Ἡ ξηροτέρα καὶ ἀνώματος δίαίτια, ἀγάπη συζευχθεῖσα,
θαῖτιον εἰσάγει τὸν μοναχὸν εἰς τὸν τῆς ἀπαθείας λιμένα.

7 Ἐγένειό ποτε συνέδριον εἰς τὰ Κελλία περὶ πράγματος,

καὶ ἐλάλησεν ὁ ἀββᾶς Εὐάγριος. Λέγει αὐτῷ ὁ πρεσβύτερος·
Οἶδαμεν, ἀββᾶ, διτι εἰ ἦς ἐν τῇ χώρᾳ σου, καὶ ἐπίσκο-
πος πολλάκις καὶ κεφαλὴ πολλῶν εἶχες εἶναι· νῦν δὲ
ὡς ξένος καθέζη ὧδε.

Ὁ δὲ κατανυγείς οὐκ ἐταράχθη, ἀλλὰ κινήσας τὴν κεφα-
λὴν λέγει αὐτῷ

Ἀληθῶς ἐσσι, πάτερ. Πλὴν «ἀπαξ ἐλάλησα, ἐπὶ δὲ τῷ
δευτέρῳ οὐ προσθήσω».

1. Μοναχὸς 9.

2. Τὸ ἴδιο μὲ τὸ Δουλᾶ 2.

3. Πρακτικὸς 41.

νὰ τὰ ἀπολαύσης, ἐκεῖνα δὲ νὰ τὰ ἀποφύγῃς. Πρόσεχε μὴ λησμονήσῃς ποτὲ τὴ μνεῖα των, εἴτε μέσα στὸ κελλί σου εἶσαι εἴτε κάπου ἔξω, ὥστε τουλάχιστον μὲ τὸ μέσο αὐτῶν νὰ διαφύγῃς τοὺς ρυπαροὺς καὶ βλαβεροὺς λογισμοὺς¹.

2 Εἶπε πάλι

Κόπτε τὶς σχέσεις τῶν πολλῶν, μὴ τυχὸν ὁ νοῦς σου γίνῃ πολυάσχολος καὶ ταραξῆ τὸν τρόπο τῆς ἡσυχίας².

3 Εἶπε πάλι

Μεγάλο πρᾶγμα εἶναι τὸ νὰ προσεύχεσαι ἀπερίσπαστα, μεγαλύτερο δὲ τὸ νὰ ψάλλῃς ἀπερίσπαστα³.

4 Εἶπε πάλι

Νὰ ἐνθυμῆσαι διαπαντὸς τὴν ἔξοδό σου καὶ νὰ μὴ ξεχνᾷς τὴν αἰώνια κρίσι, καὶ δὲν πρόκειται νὰ παρουσιασθῆ πλημμέλημα στὴν ψυχὴ σου.

5 Εἶπε πάλι

Ἐφαίρεσε τοὺς πειρασμοὺς, καὶ κανεῖς δὲν σώζεται⁴

6 Εἶπε πάλι, ἔλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες

Ἡ ξηρότερη καὶ ἀνώμαλη δίαιτα, ἐνωμένη μὲ τὴν ἀγάπη, γρήγορα εἰσάγει τὸ μοναχὸ στὸ λιμένα τῆς ἀπαθείας⁵.

7 Ἐγίνε κάποτε συνέδριο στὰ Κελλία γιὰ κάποιο θέμα, καὶ ὠμίλησε ὁ ἀββᾶς Εὐάγριος. Τοῦ λέγει ὁ πρεσβύτερος

Γνωρίζομε, ἀββᾶ, ὅτι ἂν ἦσουν στὴ χώρα σου καὶ ἐπίσκοπος ὅπωςδήποτε καὶ κεφαλὴ πολλῶν θὰ ἐγίνονται· τώρα δὲ κάθεσαι ἐδῶ σὰν ξένος.

Καὶ αὐτός, ἂν καὶ συγκινήθηκε, δὲν ἐταράχθηκε, ἀλλὰ κινῶντας τὴν κεφαλὴ τοῦ λέγει

Ἀλήθεια εἶναι, πάτερ. Ἀλλὰ «μία φορὰ ὠμίλησα, δευτέρη φορὰ δὲν θὰ ὀμιλήσω»⁶.

4. Βλ. Ἀντωνίου 5.

5. Πρακτικὸς 91.

6. Ἰωδ 39, 35.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΥΔΑΙΜΟΝΟΣ

*Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Εὐδαίμων περὶ τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου, τοῦ
παιρὸς τῆς Σκήτεως, ὅτι*

*Καιῆλθεν ἐκεῖ νεώτερος καὶ οὐκ ἀφῆκέ με μεῖναι ἐκεῖ,
λέγων ἐπὶ ἐμοῦ, ὄψιν γυναικὸς οὐκ ἀφιῶ μεῖναι εἰς
Σκῆτιν, διὰ τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ.*

1. Προφανῶς ὁ Εὐδαίμων ἦταν ἀκόμη ἀγένειος τότε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΥΔΑΙΜΟΝΟΣ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Εὐδαίμων περὶ τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου, τοῦ πατρὸς τῆς Σκήτεως, ὅτι

Κατέβηκα ἐκεῖ νεαρὸς καὶ δὲν μὲ ἄφησε νὰ μείνω ἐκεῖ, λέγοντας ἐνώπιόν μου, ὅτι γυναικὸς δὲν ἀφήνω νὰ μείνη στὴ Σκῆτι, ἐξ αἰτίας τοῦ πολέμου τοῦ ἐχθροῦ¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΖΗΝΩΝΟΣ

- 1 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ζήνων, ὁ μαθητῆς τοῦ μακαρίου Σιλουανοῦ
Μὴ οἰκῆσης ἐν τόπῳ ὀνομασιῶ, μηδὲ καθίσσης μετὰ
ἀνθρώπου ἔχοντος μέγα ὄνομα, μηδὲ βάλλης θεμέλιον
τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐαυτιῶ κελλίον πώποτε.*

- 2 *Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ζήνωνος, διὸ ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἤθε-
λε λαβεῖν παρὰ τινός τί ποτε. Καὶ ἐντεῦθεν οἱ φέροντες
ἀπῆρχοντο λυπούμενοι, διὸ οὐκ ἐλάμβανε. Καὶ ἄλλοι ἤρχοντο
πρὸς αὐτόν, λαβεῖν θέλοντες ὡς παρὰ μεγάλου γέροντος,
καὶ οὐκ εἶχέ τι δοῦναι αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ὑπῆγον λυπούμενοι.
Λέγει ὁ γέρον
Τί ποιήσω, διὸ καὶ οἱ φέροντες λυποῦνται, καὶ οἱ λα-
βεῖν θέλοντες; Τοῦτο μᾶλλον συμφέρει εἴ τις φέρει,
λαμβάνω, καὶ εἴ τις αἰτεῖ, παρέχω αὐτιῶ.
Καὶ οὕτω ποιήσας ἀνεπαύειο καὶ πάντας ἐπληροφόρει.*

- 3 *Παρέβαλεν ἀδελφὸς Αἰγύπτιος τῶ ἀββᾶ Ζήνωνι εἰς Συ-*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΖΗΝΩΝΟΣ

- 1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ζήνων, ὁ μαθητὴς τοῦ μακαρίου Σιλουανοῦ
Μὴ κατοικήσης σὲ τόπο ὀνομαστὸ οὔτε νὰ καθίσῃς
μὲ ἄνθρωπο ποῦ ἔχει μεγάλο ὄνομα οὔτε νὰ βάλῃς
ποτὲ θεμέλιο γιὰ νὰ κτίσῃς κελλὶ ἰδικό σου.
- 2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ζήωνα, ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ δὲν ἤ-
θελε νὰ πάρῃ τίποτε ἀπὸ κανένα. Καὶ γι' αὐτό, ὅσοι ἔφε-
ραν πράγματα, ἔφευγαν λυπημένοι, διότι δὲν τὰ ἔπαιρνε.
Καὶ ἄλλοι ἔρχονταν πρὸς αὐτόν, θέλοντας νὰ πάρουν σὰν
ἀπὸ μεγάλο γέροντα, καὶ δὲν εἶχε νὰ τοὺς δώσῃ τίποτε·
καὶ αὐτοὶ ἔφευγαν λυπημένοι. Λέγει ὁ γέρων
Τί νὰ κάνω, ποῦ καὶ αὐτοὶ ποῦ φέρουν λυποῦνται
καὶ αὐτοὶ ποῦ θέλουν νὰ πάρουν τὸ ἴδιο; Τοῦτο συμ-
φέρει καλύτερα· ἐὰν φέρῃ κανεὶς, νὰ τὸ παίρνω, καὶ
ἂν ζητῇ, νὰ τοῦ δίδω.
Καὶ κάνοντας ἔτσι ἀναπαύοταν καὶ ὄλους τοὺς ἱκανοποι-
οῦσε.
- 3 Ἐπισκέφθηκε ἀδελφὸς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο τὸν ἀββᾶ Ζήωνα

ρίαν καὶ καιηγόρει τῶν λογισμῶν ἑαυτοῦ ἐπὶ τοῦ γέροντος.

Ὁ δὲ θαυμάσας εἶπεν

Οἱ Αἰγύπτιοι, ἃς μὲν ἔχουσι ἀρετίας, κρύπτουσι, ἃ δὲ οὐκ ἔχουσι ἐλαιτώματα, τούτων ἀεὶ καιηγοροῦσι· οἱ δὲ Σύροι καὶ οἱ Ἑλληνικοί, ἃς μὲν οὐκ ἔχουσι ἀρετίας, λέγουσι ἔχειν, ἃ δὲ ἔχουσι ἐλαιτώματα, κρύπτουσι.

4 Ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἀδελφοὶ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν λέγοντες
Τί ἐστὶ τὸ ἐν τῷ Ἰωβ γεγραμμένον, «οὐρανὸς δὲ οὐ
καθαρὸς ἐνώπιον αὐτοῦ»;

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρον ἐκεῖνος εἶπεν αὐτοῖς

Ἀφῆκαν οἱ ἀδελφοὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ περὶ τῶν
οὐρανῶν ἐρευνῶσι. Αὕτη δὲ ἐστὶν ἡ ἐρμηνεία τοῦ λό-
γου· ἐπειδὴ αὐτὸς μόνος ἐστὶ καθαρός, διὰ τοῦτο εἶπεν,
«Οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρός ἐστιν».

5 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ζήνωνος, ὅτι καθήμενος ἐν τῇ
Σκήτει, ἐξῆλθε νυκτὸς ἐκ τῆς κέλλης αὐτοῦ ὡς ἐπὶ τὸ ἔλος.
Καὶ πλανηθεὶς ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας περι-
παιῶν καὶ κοπιάσας, ἐκλιπὼν ἔπεσεν εἰς τὸ ἀποθανεῖν. Καὶ
ἰδοὺ παιδάριον ἔσιη ἐνώπιον αὐτοῦ, ἔχον ἄριον καὶ θανκάλι-
ον ὕδαιος· καὶ ἔλεγεν αὐτῷ

Ἀνάστα, φάγε.

Ὁ δὲ ἀνασιᾶς, προσηύξατο, νομίζων ὅτι φαντασία ἐστίν.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Καλῶς ἐποίησας.

Καὶ πάλιν ἠῆξατο δεύτερον καὶ τρίτον. Καὶ λέγει αὐτῷ

Καλῶς ἐποίησας.

Ἀνασιᾶς οὖν ὁ γέρον, ἔλαβε καὶ ἔφαγε. Καὶ μετὰ ταῦτα
λέγει αὐτῷ

Ὅσον περιεπάτησας, τοσοῦτον εἰ μακρὰν τῆς κέλλης
σοῦ· ἀλλ' ἀνάστα, ἀκολούθει μοι.

Καὶ εὐθέως εὐρέθη εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

1. Ἰωβ 15, 15.

2. Ἡ ἀπάντησις εἶναι σωκρατική, ὅπως εἶναι γενικῶς ἡ συμπερι-
φορὰ τῶν ἀσκητῶν στὰ θεωρητικὰ θέματα.

στη Συρία καὶ κατηγοροῦσε τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἔμπροσ
 στοῦ γέροντα. Αὐτὸς δὲ θαυμάζοντας εἶπε

Οἱ Αἰγύπτιοι τὶς ἀρετὲς ποὺ ἔχουν, τὶς κρύπτουν, τὰ
 δὲ ἑλαττώματα ποὺ δὲν ἔχουν, τὰ κατηγοροῦν συνε-
 χῶς· οἱ δὲ Σύροι καὶ οἱ Ἕλληνες, τὶς ἀρετὲς ποὺ
 δὲν ἔχουν, λέγουν ὅτι τὶς ἔχουν, τὰ δὲ ἑλαττώματα
 ποὺ ἔχουν, τὰ κρύπτουν.

4 Ἦλθαν πρὸς αὐτὸν ἀδελφοὶ καὶ τὸν ἐρώτησαν
 Τί σημαίνει τὸ γραφόμενον στὸν Ἰώβ, «ὁ δὲ οὐρανὸς
 δὲν εἶναι καθαρὸς ἐνώπιόν τους»;¹

Ἀποκρινόμενος δὲ ὁ γέρων τοὺς εἶπε
 Οἱ ἀδελφοὶ ἄφησαν τὶς ἀμαρτίες τοὺς καὶ ἐρευνοῦν
 γιὰ τοὺς οὐρανοὺς².

Αὕτῃ δὲ εἶναι ἡ ἐρμηνεία τοῦ λόγου· ἐπειδὴ μόνο
 αὐτὸς εἶναι καθαρὸς, γι' αὐτὸ εἶπε, «ὁ δὲ οὐρανὸς
 δὲν εἶναι καθαρὸς».

5 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἄββᾶ Ζήνωνα, ὅτι διαμένοντας στὴ Σκῆ-
 τι, ἐξῆλθε τῇ νύκτα ἀπὸ τὸ κελλί του, γιὰ νὰ ὑπάγη στὴν
 ὄασι. Ἀλλὰ περιπλανήθηκε ἐπὶ τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς
 νύκτες, καὶ ἐξαντλημένος ἀπὸ τὴν κόπωση ἔπεσε ν' ἀπο-
 θάνῃ. Καὶ ἰδοὺ ἔμπροσ τοῦ ἐστάθηκε ἓνα παιδάκι ποὺ ἐ-
 κρατοῦσε ψωμί καὶ δοχεῖο μὲ νερό· Καὶ τοῦ ἔλεγε

Σήκω, φάγε.

Αὐτὸς δὲ ἐσηκώθηκε καὶ προσευχήθηκε, νομίζοντας ὅτι
 εἶναι φαντασία. Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Καλὰ ἔκανες.

Καὶ πάλι προσευχήθηκε γιὰ δεύτερη καὶ τρίτη φορά. Καὶ
 τοῦ λέγει

Καλὰ ἔκανες.

Ἐσηκώθηκε λοιπὸν ὁ γέρων, ἐπῆρε καὶ ἔφαγε. Καὶ ἔπει-
 τα τοῦ λέγει

Ὅσο ἐπεριπάτησες, τόσο εἶσαι μακριὰ ἀπὸ τὸ κελλί
 σου· ἀλλὰ σήκω καὶ ἀκολούθησέ με.

Καὶ ἀμέσως εὐρέθηκε στὸ κελλί του.

Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ γέρων

Εἴσελθε, ποιήσον ἡμῖν εὐχὴν.

Καὶ εἰσελθόντιος τοῦ γέροντος, ἐκεῖνος ἀφανῆς ἐγένετο.

6 Ἄλλοιτε ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Ζήνων περιπαιτῶν ἐν τῇ Παλαιστίνῃ καὶ κοπιάσας, ἐγγὺς οἰκνηλάτου ἐκάθισε φαγεῖν, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λογισμοῦς

Ἄρρον ἑαυτῷ ἐν οἰκύδιν καὶ φάγε. Τί γάρ ἐστιν;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ λογισμῷ

Οἱ κλέπται εἰς κόλασιν ὑπάγουσι. Δοκίμασον οὖν ἑαυτὸν ἐντεῦθεν, εἰ δύνασαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν.

Καὶ ἀνασιὰς ἔσθη εἰς τὸ καῦμα πέντε ἡμέρας καὶ τηγανίσας ἑαυτὸν εἶπεν

Οὐ δύναμαι τὴν κόλασιν ὑπενεγκεῖν.

Καὶ λέγει τῷ λογισμῷ

Εἰ οὐ δύνασαι, μὴ κλέπτε καὶ τρωῶγε.

7 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ζήνων

Ὁ θέλων ταχὺ ἵνα εἰσακούσῃ ὁ Θεὸς τῆς εὐχῆς αὐτοῦ, ἠνίκα ἀνασιῆ καὶ ἐκτείνει τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς Θεόν, πρὸ πάντων καὶ πρὸ τῆς ἰδίας ψυχῆς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ἀπὸ ψυχῆς εὐξῆται καὶ διὰ τούτου τοῦ κατορθώματος, εἴ τι ἂν παρακαλέσῃ τῷ Θεῷ, ὑπακούει αὐτῷ.

8 Ἐλεγον οὖν ἦν τις ἐν κόμῃ, καὶ πολλὰ ἐνήσιτευεν, ὥστε καλεῖσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Νησιευτῆς. Ἀκούσας δὲ ὁ ἀββᾶς Ζήνων περὶ αὐτοῦ, μεισειλάτο αὐτόν. Ὁ δὲ ἀπῆλθε μετὰ χαρᾶς. Καὶ εὐξάμενοι ἐκάθισαν. Ἦρξαιτο οὖν ὁ γέρων ἐργάζεσθαι σιωπῶν. Μὴ εὐρίσκων δὲ λαλῆσαι μετ' αὐτοῦ ὁ Νησιευτῆς ἤρξαιτο ὀχλεῖσθαι ὑπὸ τῆς ἀκηδίας. Καὶ λέγει τῷ γέροντι

Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀββᾶ, ὅτι ἀπελθεῖν θέλω.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Διατί;

Τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ γέρων

Ἐσελθε, κάνε μας εὐχή.

Καὶ ὅταν εἰσῆλθε ὁ γέρων, ἐκεῖνος ἐξαφανίσθηκε.

6 Ἄλλοτε ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ζήνων, περιπατώντας στὴν Παλαιστίνη καὶ κουρασμένος, ἐκάθισε κοντὰ στὸν λαχανόκηπο νὰ φάγη, καὶ τοῦ λέγει ὁ λογισμὸς

Πάρε ἓνα ἀγγούρι καὶ φάγε. Τί ἀξίζει;

Αὐτὸς ὅμως ἀποκρινόμενος εἶπε στὸ λογισμὸ

Οἱ κλέπτες πηγαίνουν στὴν κόλασι. Δοκίμασε λοιπὸν τὸν ἑαυτό σου ἀπὸ ἐδῶ, ἂν μπορῆς νὰ ὑποφέρης τὴν κόλασι.

Ἐσηκώθηκε λοιπὸν καὶ ἐστάθηκε πέντε ἡμέρες στὸ καῦμα καί, ἀφοῦ ἐτηγάνισε τὸν ἑαυτό του, εἶπε

Δὲν μπορῶ νὰ ὑποφέρω τὴν κόλασι.

Καὶ λέγει στὸ λογισμὸ του

Ἐὰν δὲν μπορῆς, νὰ μὴ κλέπτῃς καὶ νὰ μὴ τρώγῃς.

7 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ζήνων

Ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ τοῦ εἰσακούσῃ γρήγορα ὁ Θεὸς τὴν προσευχή του, ὅταν σηκωθῆ καὶ ἐκτείνῃ τὰ χέρια του πρὸς τὸ Θεό, πρέπει πρὶν ἀπὸ ὅλα καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ψυχὴ του νὰ εὐχηθῆ γιὰ τοὺς ἐχθρούς του· καὶ μὲ αὐτὸ τὸ κατόρθωμα, ὅτι καὶ ἂν παρακαλέσῃ τὸ Θεό, τὸν εἰσακούει.

8 Ἐλεγαν ὅτι ὑπῆρχε κάποιος σ' ἓνα χωριὸ ποὺ ἐνήστευε πολὺ, ὥστε νὰ πάρῃ τὸ ἐπώνυμο Νηστευτῆς. Ὅταν δὲ ἄκουσε γι' αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ζήνων, ἔστειλε καὶ τὸν προσκάλεσε. Αὐτὸς δὲ ἐπῆγε μὲ χαρὰ. Καὶ μετὰ τὴν προσευχὴ ἐκάθησαν. Ἄρχισε λοιπὸν ὁ γέρων νὰ ἐργάζεται σιωπηλός. Μὴ μπορώντας δὲ νὰ ὁμλήσῃ μαζί του ὁ Νηστευτῆς, ἄρχισε νὰ ἐνοχλῆται ἀπὸ τὴν ἀνία. Καὶ λέγει στὸ γέροντα

Εὐχῆσου γιὰ χάρι μου, ἀββᾶ, διότι θέλω νὰ φύγω.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γιατί;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι

Ἡ καρδία μου ὡς καιομένη ἐστὶ καὶ οὐκ οἶδα τί ἔχει.

Ὅτι γὰρ ἤμην εἰς τὴν κώμην, ἕως ὅπρ᾽ ἐνήστευον, καὶ οὐδέποτε οὕτως μοι ἐγένετο.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰς τὴν κώμην ἐκ τῶν ὤτιων σου ἐτρέφου· ἀλλ' ἄπελθε ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔσθιε τὴν ἐνάτην, καὶ εἴ τι ποιεῖς, ἐν κρυπτῷ ποίει.

Καὶ ὡς ἤρξατο ποιεῖν, μετὰ θλίψεως ἔμενε τὴν ἐνάτην. Καὶ ἔλεγον οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν ὅτι ὁ Νηστευτῆς ἐδαιμονίσθη. Ἐλθὼν δὲ ἀπήγγειλε τῷ γέροντι πάντα. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Αὕτη ἡ ὁδὸς κατὰ Θεὸν ἐστίν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΖΑΧΑΡΙΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος τῷ ἀββᾷ Ζαχαρία

Εἰπέ μοι τὸ ἔργον τοῦ μοναχοῦ.

Λέγει αὐτῷ

Ἐμὲ ἐρωτᾷς, πάτερ;

Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Πληροφοροῦμαι εἰς σέ, τέκνον Ζαχαρία. Ἔστι γὰρ ὁ νόσσων με τοῦ ἐρωτηῆσαί σε.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ζαχαρίας

Τὸ κατ' ἐμέ, πάτερ, τὸ ἐαντὶνὸν βιάζεσθαι εἰς πάντα, οὕτως ἐστίν ὁ μοναχός.

2 Ἦλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Μωσῆς ἀντιλῆσαι ὕδωρ, καὶ εὔρε τὸν ἀββᾶν Ζαχαρίαν εὐχόμενον ἐπὶ τοῦ λάκκου, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καθήμενον ἐπάνω αὐτοῦ.

3. Αὐτὸ σημαίνει νὰ διακόπτη τὴ νηστεία στὶς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα καὶ ὄχι ἀργὰ τὸ βράδυ. Ὁ χωρὶς ἐνήστευε ἕως ἀργὰ ἀλλὰ

Αὐτὸς δὲ εἶπε σὲ ἀπόκρισι

Ἡ καρδιά μου εἶναι σὰν νὰ καίεται καὶ δὲν γνωρίζω τί ἔχει. Διότι ὅταν ἤμουν στὸ χωριό, ἐνήστευα ἕως τὸ βράδυ, καὶ ποτὲ δὲν μοῦ συνέβη αὐτό.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Στὸ χωριὸ ἐτρεφόσουν ἀπὸ τὰ αὐτιά· ἀλλὰ πηγαινε τώρα καὶ τρῶγε τὴν ἐνάτη², καὶ ὅ,τι καλὸ κάνεις, νὰ τὸ κάνης κρυφά.

Καὶ μόλις ἄρχισε νὰ κάνη ἔτσι, ἐπερίμενε μὲ θλίψι τὴν ἐνάτη. Καὶ ἔλεγαν ὅσοι τὸν ἐγνώριζαν ὅτι ὁ Νηστευτῆς ἐδαμονίσθηκε. Ἦλθε λοιπὸν καὶ τὰ ἀνακοίνωσε ὅλα στὸ γέροντα. Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Αὕτῃ ἡ ὁδὸς εἶναι κατὰ Θεό.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΖΑΧΑΡΙΑ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μακάριος στὸν ἀββᾶ Ζαχαρία

Εἶπέ μου τὸ ἔργο τοῦ μοναχοῦ.

Τοῦ λέγει

Ἐμένα ἐρωτᾶς, πάτερ;

Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ἔχω ἐμπιστοσύνη σὲ σένα, τέκνο Ζαχαρία. Διότι ὑπάρχει αὐτὸς ποὺ μὲ κεντᾶ νὰ σ' ἐρωτήσω.

Τοῦ λέγει ὁ Ζαχαρίας

Κατὰ τὴ γνώμη μου, πάτερ, μοναχὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ βιάζει τὸν ἑαυτό του σὲ ὅλα.

2 Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς νὰ ἀντλήσῃ νερό, κι' εὗρηκε τὸν ἀββᾶ Ζαχαρία νὰ προσεύχεται στὸ λάκκο, καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ κάθεται ἐπάνω του.

ἦταν καταλάλος, ἐδῶ δὲ ὁ γέρον τὸν διδάσκει ὅτι ὅλα πρέπει νὰ γίνωνται μὲ μέτρο καὶ ὅτι ἡ φλυαρία εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὴν κατάλυσι.

3 Εἶπέ ποιε ὁ ἀββᾶς Μωσῆς τῷ ἀδελφῷ Ζαχαρία

Εἶπέ μοι, τί ποιήσω.

Ἀκούσας δὲ ἔρριψεν ἑαυτὸν χαμαὶ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων

Σύ με ἐρωτᾷς, πάτερ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Πιστευοὸν μοι, τέκνον μου Ζαχαρία· εἶδον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατελθὸν ἐπὶ σέ καὶ ἐκ τούτου ἀναγκάζομαι ἐρωτησαί σε.

Τότε, λαβὼν ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἐκ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἔθηκεν ὑπὸ τοὺς πόδας καὶ καταπαιτήσας αὐτὸ εἶπεν

Ἐὰν μὴ συντριβῆ οὕτως ἄνθρωπος, οὐ δύναται μοναχὸς εἶναι.

4 Καθημένου ποιε τοῦ ἀββᾶ Ζαχαρίου εἰς Σκῆτιν, ἦλθε θεωρία εἰς αὐτόν καὶ ἀνασιὰς ἀνήγγειλε τῷ ἀββᾶ αὐτοῦ Καρίωνι. Ὁ δὲ γέρον, πρακτικὸς ὢν, οὐχ ὑπῆρχεν ἀκριβῆς περὶ ταῦτα. Καὶ ἀνασιὰς ἔδειρεν αὐτόν, λέγων ὅτι ἀπὸ δαιμόνων ἐστί. Παρέμεινε δὲ ὁ λογιόμοσ. Καὶ ἀνασιὰς ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα νυκτὸς καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, καὶ πῶς καίεται τὰ ἐντὸς αὐτοῦ. Καὶ ἰδὼν ὁ γέρον διὰ ἀπὸ Θεοῦ ἐστί, λέγει αὐτῷ

Ὑπαγε πρὸς τὸν δεῖνα τὸν γέροντα καὶ εἰ τι δ' ἂν σοι εἴπη ποίησον.

Καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν γέροντα, πρὶν ἐξειτάσαι αὐτόν τι, προλαβὼν ὁ γέρον εἶπεν αὐτῷ πάντα καὶ δι

Ἡ θεωρία ἀπὸ Θεοῦ ἐστιν. Ἄλλ' ὑπαγε, ὑποτάγηδι τῷ πατρί σου.

1. Ὁ Καρίων ἦταν καὶ σαρκικὸς τοῦ πατῆρ συγχρόνως.

2. Δηλαδή, παρ' ὅλο διὰ αὐτὸς ἔχει δίκαιο καὶ ὄχι ὁ πατήρ τοῦ Καρίων, πρέπει νὰ ὑποταγῆ.

3 Εἶπε κάποτε ὁ ἀββᾶς Μωϋσοῦς σὸν ἀδελφὸ Ζαχαρία

Εἶπέ μου, τί νὰ κάνω.

Καθὼς τὸν ἄκουσε αὐτός, ἐρρίφθηκε χάμω σὰ πόδια του λέγοντας

Ἐσὺ μ' ἐρωτᾶς, πάτερ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πίστευσέ με, τέκνο μου Ζαχαρία· εἶδα τὸ ἅγιο Πνεῦμα ποῦ κατῆλθε σὲ σένα καὶ γι' αὐτὸ τὸ λόγο ἀναγκάζομαι νὰ σ' ἐρωτήσω.

Τότε, ἀφοῦ ἐπῆρε ὁ Ζαχαρίας τὸ κουκούλιό του ἀπὸ τὴν κεφαλή του, τὸ ἔβαλε κάτω ἀπὸ τὰ πόδια καὶ καταπατώντας το εἶπε

Ἐὰν δὲν συντριβῆ ἔτσι ὁ ἄνθρωπος, δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μοναχός.

4 Ὅταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Ζαχαρίας ἔμενε στὴ Σκῆτι, ἦλθε σ' αὐτὸν θεωρία, καὶ πηγαίνοντας τὴν ἀνεκοίνωσε σὸν ἀββᾶ του Καρίωνα. Ὁ δὲ γέρων, πρακτικὸς στὴ διαγωγή του, δὲν ἦταν ἀκριβολόγος σὲ τέτοια πράγματα. Ἐσηκώθηκε λοιπὸν καὶ τὸν ἔδειρε, λέγοντας ὅτι αὐτὴ ἡ θεωρία εἶναι ἀπὸ δαίμονες¹. Παρέμεινε ὁμοίως ὁ λογισμός. Ἐσηκώθηκε τότε καὶ ἐπῆγε νύκτα σὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ ἀνεκοίνωσε τὸ πρᾶγμα καὶ πῶς καίονται τὰ ἔσωτερικά του. Καὶ βλέποντας ὁ γέρων ὅτι εἶναι ἀπὸ τὸν Θεό, τοῦ λέγει

Πήγαινε πρὸς τὸν δεῖνα γέροντα καὶ ὅ,τι σοῦ εἶπῃ, κάνε.

Καὶ ὅταν ἐπῆγε πρὸς τὸν γέροντα ἐκεῖνον, αὐτὸς πρὶν τὸν ἐξετάσῃ καθόλου, ἐπρόλαβε καὶ τοῦ τὰ εἶπε ὅλα, προσθέτοντας

Ἡ θεωρία εἶναι ἀπὸ τὸ Θεό. Ἄλλὰ πήγαινε καὶ ὑποτάξου σὸν πατέρα σου².

5 *Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμὴν ὅτι ἠρώτησεν ὁ ἀβδᾶς Μωϋσοῦς
τὸν ἀβδᾶν Ζαχαρίαν μέλλοντα τελευτᾶν*

Τί ὄρας;

Καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐδέλιον. τὸ σιωπᾶν, πάτερ;

Καὶ εἶπε

Ναί, τέκνον, σιώπα.

*Καὶ τῇ ὥρᾳ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, καθεζόμενος ὁ ἀβδᾶς Ἰοι-
δωρος, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν*

*Εὐφραίνου, τέκνον μου Ζαχαρία, ὅτι ἀνεώχθησάν σοι
αἱ πύλαι τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας.*

5 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς τὸν ἀββᾶ Ζαχαρία, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνῃ

Τί βλέπεις;

Καὶ τοῦ λέγει

Δὲν εἶναι προτιμότερο νὰ σιωποῦμε πάτερ;

Καὶ εἶπε

Ναί, τέκνο, σιώπα.

Καὶ τὴν ὥρα τοῦ θανάτου του, καθισμένος ὁ ἀββᾶς Ἰοίδωρος, ἐκύτταξε πρὸς τὸν οὐρανὸ καὶ εἶπε

Εὐφραίνου, τέκνο μου Ζαχαρία, ὅτι σοῦ ἀνοίχθησαν οἱ πύλες τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΣΑ·Ι·ΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡσαίας, δι

Οὐδὲν οὕτω λυσιτελεῖ τῷ ἀρχαρίῳ, ὡς ἡ ὕβρις. Ὡσπερ γὰρ δένδρον καθ' ἐκάστην ποτιζόμενον, οὕτως ἀρχάριος ὕβριζόμενος καὶ ὑπομένων.

2 Ἐλεγε πάλιν πρὸς τοὺς καλῶς ἀρχομένους καὶ ὑποτασσομένους πατράσιν ἀγίοις δι

Ἡ πρώτη βαφή οὐκ ἀποβάλλει, ὡς ἐπὶ πορφύρας, καὶ δι

Ὡσπερ οἱ κλάδοι οἱ ἀπαλοὶ εὐχερῶς μεταστρέφονται καὶ κάμπιονται οὕτω καὶ οἱ ἀρχάριοι ὄντιες ἐν ὑποταγῇ.

3 Ἐλεγε πάλιν δι

Ἀρχάριος μεταβαίνων ἀπὸ μοναστηρίου εἰς μοναστήριον, ἔοικε ζῶν φορβαίας ἐνιαῦθα κἀκεῖσε ἐλαυνόμενῳ.

4 Εἶπε πάλιν δι, ὁ πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου γενομένης ἀγάπης καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐσθιόντων καὶ σὺλ-

1. Οἱ ὕβρεις ἀσκοῦν στὴν ὑπομονή.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΣΑ·Ι·ΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας

Κανένα πρᾶγμα δὲν ὠφελεῖ τόσο πολὺ τὸν ἀρχάριο, ὅσο ἡ ὕβρις. Διότι ὅπως εἶναι τὸ δένδρο ποὺ ποτίζεται κάθε ἡμέρα, ἔτσι εἶναι καὶ ὁ ἀρχάριος ποὺ ὑβρίζεται καὶ ὑπομένει¹.

2 Ἔλεγε πάλι πρὸς ἐκείνους ποὺ ἀρχίζουν καὶ ὑποτάσσονται καλὰ στοὺς ἀγίους Πατέρες

Ἡ πρώτη βαφή δὲν ἐξαλείφεται, ὅπως στὴν πορφύρα καὶ

Ὅπως οἱ ἀπαλοὶ κλάδοι λυγίζουν εὐκόλα, ἔτσι κάνουν καὶ οἱ ἀρχάριοι στὴν ὑποταγή.

3 Ἔλεγε πάλι

Ἀρχάριος ποὺ μεταβαίνει ἀπὸ μοναστήρι σὲ μοναστήρι, ὁμοιάζει μὲ ζῶο ποὺ κυνηγᾶται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἀπὸ ἀλογόμυγα.

4 Εἶπε πάλι, Ὁ πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου, σὲ μία περιστάσει ποὺ ἔγινε ἀγάπη καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἔτρωγαν μαζὶ στὴν

λαλούντων ἀλλήλοις, ἐπιτιμήσας αὐτοῖς εἶπε

Σιωπᾶτε, ἀδελφοί. Εἶδον ἐγὼ ἀδελφὸν ἐσθίοντα μεθ' ὑμῶν καὶ πίνοντα ποτήρια ὅσα καὶ ὑμεῖς, καὶ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ ἀναβαίνει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ὡς πῦρ.

5 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἡσαίου, διτι ποτὲ ἔλαβε θαλλίον καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἄλωνα καὶ λέγει τῷ γεούχῳ

Δός μοι σῖτον.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Καὶ σὺ ἐθέρισας, ἀββᾶ;

Λέγει

Οὐχί.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γεοῦχος

Πῶς οὖν θέλεις λαβεῖν, μὴ θερίσας;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Οὐκοῦν, εἴαν μὴ τις θερίσῃ, οὐ λαμβάνει μισθόν;

Λέγει ὁ γεοῦχος

Οὐχί.

Καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ὁ γέρων. Οἱ δὲ ἀδελφοί, ἰδόντες τί ἐποίησεν, ἔβαλον αὐτῷ μειάνοιαν, παρακαλοῦντες μαθεῖν τί τοῦτο ἐποίησε. Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρων

Ἐπόδειγμα αὐτὸ ἐποίησα, διτι εἴαν μὴ τις ἐργάσῃται οὐ λαμβάνει μισθὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

6 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Ἡσαίας ἐκάλεσέ τινα τῶν ἀδελφῶν καὶ ἔνιψεν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ ἔβαλε δράκα φακοῦ εἰς χύτραν, καὶ ὡς ἔθρασε κατήνεγκεν αὐτήν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Οὐπω ἐψήθη, ἀββᾶ.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐκ ἀρκεῖ σοι διτι ὄλως εἶδες λαμπρόν; Καὶ αὕτη μεγάλη παράκλησις.

ἐκκλησία καὶ συνωμιλοῦσαν μεταξύ τους, τοὺς ἐπετίμησε λέγοντας

Σιωπᾶτε, ἀδελφοί. Εἶδα ἐγὼ ἀδελφὸ πού ἔτρωγε μαζί σας κι' ἔπινε ποτήρια ὅσα κι' ἐσεῖς καὶ ἡ προσευχή του ἀνεβαίνει ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ σὰν πῦρ.

5 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἡσαΐα, ὅτι κάποτε ἐπῆρε σιτοδοχεῖο κι' ἐπῆγε στὸ ἀλώνι καὶ λέγει στὸ γεωργὸ

Δός μου σιτάρι.

Καὶ τοῦ λέγει

Ἐθέρισε καὶ σύ, ἀββᾶ;

Λέγει

Ὅχι.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γεωργὸς

Πῶς λοιπὸν θέλεις νὰ λάβης, χωρὶς νὰ ἔχης θερίσει;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Λοιπὸν, ἐὰν δὲν θερίση κανεῖς, δὲν λαμβάνει μισθό;

Λέγει ὁ γεωργὸς

Ὅχι.

Καὶ ἔτσι ἀνεχώρησεν ὁ γέρων. Οἱ δὲ ἀδελφοί, βλέποντας τί ἔκανε, τοῦ ἔβαλαν μετάνοια, παρακαλώντας νὰ μάθουν γιατί τὸ ἔκανε αὐτό. Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Τὸ ἔκανα γιὰ παράδειγμα τοῦ ὅτι, ἐὰν δὲν ἐργασθῆ κανεῖς, δὲν λαμβάνει μισθὸ ἀπὸ τὸ Θεό.

6 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ἡσαΐας ἐκάλεσε κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦ ἔνιψε τὰ πόδια κι' ἔβαλε ἓνα ἀπλόχερο φακὴ στὴ χύτρα, καὶ μόλις ἔβρασε, τὴν κατέβασε. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Δὲν ἐψήθηκε ἀκόμη, ἀββᾶ.

Καὶ τοῦ λέγει

Δὲν σοῦ ἀρκεῖ ὅτι εἶδες κἂν φωτιά; Καὶ αὐτὸ εἶναι μεγάλη παρηγοριά.

7 Καὶ ἔλεγε πάλιν διτι

Ἐὰν θέλῃ ὁ Θεὸς ψυχὴν ἐλεῆσαι, αὐτὴ δὲ ἀφηνιάζει καὶ οὐκ ἀνέχεται, ἀλλὰ τὸ θέλημα αὐτῆς ποιεῖ, συγχωρεῖ αὐτὴν παθεῖν ἅπερ οὐ θέλει, ἵνα οὕτως αὐτὸν ἐπιζητήσῃ.

8 Ἐλεγε πάλιν διτι

Ἦνίκα τις βούλεται κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδοῦναι, δύναται καὶ διὰ νεύματος μόνου βλάψαι τὴν συνείδησιν τοῦ ἀδελφοῦ.

9 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Ἡσαΐας ἠρωτήθη

Τί ἐστι φιλαργυρία;

Καὶ ἀπεκρίθη

Τὸ μὴ πιστεῦσαι τῷ Θεῷ, διτι ποιεῖται σου φρονίδα, καὶ τὸ ἀπελπῖσαι τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ φιλοπλαιτύνεσθαι.

10 Ἡρωτήθη πάλιν

Τί εἶναι καταλαλιά;

Καὶ ἀπεκρίθη

Τὸ μὴ γινῶναι τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ φθόνος πρὸς τὸν πλησίον.

11 Ἡρωτήθη πάλιν

Τί ἐσὶν ὀργή;

Καὶ ἀπεκρίθη

Ἔρις καὶ ψεῦδος καὶ ἀγνοσία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΛΙΑ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡλίας

Ἐγὼ τρία πράγματα φοβοῦμαι διὰ τὴν μέλλουσαν ἢ ψυχὴ μου ἐξελεθεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ διὰ τὴν μέλλω τῷ Θεῷ

- 7 Καὶ ἔλεγε πάλι
 Ἐὰν θέλη ὁ Θεὸς νὰ ἐλεήσῃ ψυχὴ, αὐτὴ δὲ ἀφηνιά-
 ζῃ καὶ δὲν ἀνέχεται, ἀλλὰ κἀνὴ τὸ θέλημά της, τῆς
 ἐπιτρέπει νὰ πάθῃ ὅσα δὲν θέλει, ὥστε μὲ αὐτὸν τὸν
 τρόπο νὰ τὸν ἐπιζητήσῃ.
- 8 Ἐλεγε πάλι
 Ὅταν θέλῃ κανεὶς νὰ ἀνταποδώσῃ κακὸ ἀντὶ κακοῦ,
 μπορεῖ καὶ μ' ἓνα νεῦμα μόνο νὰ βλάβῃ τὴ συνείδη-
 σι τοῦ ἀδελφοῦ.
- 9 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ἡσαΐας ἐρωτήθηκε
 Τί εἶναι φιλαργυρία;
 Καὶ ἀποκρίθηκε
 Τὸ νὰ μὴ πιστεύῃς στὸ Θεό, ὅτι θὰ σὲ φροντίζῃ, καὶ
 τὸ νὰ ἀπελπίζεσαι γιὰ τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ
 τὸ νὰ ἀγαπᾶς τὴν ἐπέκτασι.
- 10 Ἐρωτήθηκε πάλι
 Τί εἶναι καταλαλιά;
 Καὶ ἀποκρίθηκε
 Ἡ ἀγνοία τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ φθόνος πρὸς
 τὸν πλησίον.
- 11 Ἐρωτήθηκε πάλι
 Τί εἶναι ὀργή;
 Καὶ ἀποκρίθηκε
 Ἐρις καὶ ψεῦδος καὶ ἀγνωσία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΑΙΑ

- 1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἡλίας
 Ἐγὼ τρία πράγματα φοβοῦμαι· ὅταν πρόκειται νὰ
 ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ τὸ σῶμα, ὅταν πρόκειται νὰ

ἀπαντιῆσαι, καὶ διὰν μέλλῃ ἢ ἀπόφασις ἐξελθεῖν κατ' ἐ-
μοῦ.

2 Ἔλεγον τῷ ἀββᾷ Ἡλίας εἰς Αἴγυπτον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀ-
γάθωνος δι

Καλὸς ἀββᾶς ἐστίν.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρων

Κατὰ τὴν γενεὰν αὐτοῦ καλὸς ἐστίν.

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους τί;

Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει

Εἶπον ὑμῖν, διὰ κατὰ τὴν γενεὰν αὐτοῦ καλὸς ἐστίν· κατὰ
δὲ τοὺς ἀρχαίους, ἐώρακα ἄνθρωπον ἐν Σκῆτι, διὰ
ἡδύνατο τὸν ἥλιον σιῆσαι ἐν τῷ οὐρανῷ, καθάπερ Ἰη-
σοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ.

Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες ἐθαμβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

3 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡλίας, ὁ τῆς διακονίας

Τί ἰσχύει ἁμαρτία ὅπου ἐστὶ μετάνοια; Καὶ τί ὠφελεῖ
ἀγάπη, ἐνθα ἐστὶν ὑπερηφανία;

4 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡλίας δι

Εἶδον ἐγὼ τινα λαβόντια κολοκύντιον οἴνου εἰς τὴν μά-
λην αὐτοῦ· καὶ ἵνα αἰσχύνω τοὺς δαίμονας διὰ φαντα-
σία ἦν, εἶπον τῷ ἀδελφῷ, Ἐποίησον ἀγάπην, καὶ ἄρον
μου τοῦτο. Καὶ ἄρας τὸ πάλλιον αὐτοῦ, εὐρέθη μηδὲν
ἔχων. Τοῦτο δὲ εἶπον, διὰ, κἂν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἴδῃτέ τι
ἢ ἀκούσητε, μὴ καταδέξησθε. Πρόσω μᾶλλον τηρεῖτε τοὺς
διαλογισμοὺς καὶ τὰς ἐνθυμήσεις καὶ τὰς ἐννοίας, εἰδόν-
τες διὰ αὐτοὶ ἐμβάλλουσιν αὐτά, ἵνα μιάνωσι τὴν ψυχὴν
λογίζεσθαι τὰ μὴ συμφέροντα, καὶ ἵνα ἀπασχολήσωσι τὸν
νοῦν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

1. Ἄν καὶ μόλις τρεῖς γενεές εἶχαν περάσει ἀπὸ τὴν ἐμφάνισι
τοῦ μοναχισμοῦ στὴ Σκῆτι, οἱ παλαιοὶ θεωροῦνται ἀπαράμιλλοι.

συναντήσω τὸ Θεὸ καὶ ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαγγελθῇ ἡ ἀπόφασις ἐναντίον μου.

2 Ἔλεγον στὸν ἀββᾶ Ἡλία στὴν Αἴγυπτο γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀγάθωνα

Καλὸς ἀββᾶς εἶναι.

Καὶ λέγει ὁ γέρων σ' αὐτοὺς

Κατὰ τὴ γενεά του καλὸς εἶναι.

Καὶ τοῦ λέγουν

Κατὰ δὲ τοὺς ἀρχαίους τί εἶναι;

Καὶ σὲ ἀπόκρισι λέγει

Σᾶς εἶπα ὅτι κατὰ τὴ γενεά του εἶναι καλός· κατὰ τοὺς ἀρχαίους ὅμως, ἔχω ἰδεῖ ἄνθρωπο στὴ Σκῆτι πού ἤμποροῦσε νὰ στήσῃ τὸν ἥλιο στὸν οὐρανό, ὅπως ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ.

Καὶ ἀκούοντας τοῦτο ἐθαμβώθηκαν κι' ἐδόξασαν τὸ Θεό.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἡλίας, τῆς διακονίας

Τί ἀξίζει ἡ ἁμαρτία, ὅπου ὑπάρχει μετάνοια; Καὶ τί ὠφελεῖ ἡ ἀγάπη, ὅπου ὑπάρχει ὑπερηφάνεια;

4 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἡλίας

Εἶδα κάποιον ἐγὼ πού εἶχε πάρει κολοκύθα μὲ κρασί στὴν ἀμασχάλη του. Καὶ γιὰ νὰ ἐντροπιάσω τοὺς δαίμονες ὅτι ἦταν φαντασίωσις, εἶπα στὸν ἀδελφό, ἔκανε μου τὴ χάρι καὶ σήκωσέ μου τοῦτο. Καὶ καθὼς ἐσήκωσε τὸ ἐπανωφόρι του, εὐρέθηκε νὰ μὴ ἔχη τίποτε. Τοῦτο δὲ τὸ εἶπα, ὥστε, ἀκόμη κι' ἂν ἰδῆτε κάτι μὲ τὰ μάτια σας ἢ ἀκούσετε, νὰ μὴ τὸ παραδεχθῆτε. Πόσο περισσότερο πρέπει νὰ τηρῆτε τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὶς ἐνθυμήσεις καὶ τὶς σκέψεις, γνωρίζοντας ὅτι οἱ δαίμονες τὰ ἐμπνέουν αὐτά, γιὰ νὰ μιάνουν τὴν ψυχὴ νὰ σκέπτεται τὰ ἀσύμφορα καὶ γιὰ νὰ ἀπασχολήσουν τὸ νοῦ ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες του καὶ τὸ Θεό.

5 Είπε πάλιν

Οἱ ἄνθρωποι τὸν νοῦν ἔχουσι ἢ εἰς τὰς ἁμαρτίας, ἢ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, ἢ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

6 Είπε πάλιν

Ἐὰν μὴ ὁ νοῦς ψάλλῃ μετὰ τοῦ σώματος, εἰς μάτην ὁ κόπος. Ἐὰν γὰρ τις ἀγαπᾷ τὴν θλίψιν, ὑστερον γίνεται αὐτῷ εἰς χαρὰν καὶ ἀνάπαισιν.

7 Είπε πάλιν ὅτι, τὶς γέρων ἔμεινεν εἰς ἱερόν. Καὶ ἦλθον οἱ δαίμονες λέγοντες αὐτῷ

Ἄπελθε ἔτι τοῦ τόπου ἡμῶν.

Καὶ ὁ γέρων ἔφη

Ἐμεῖς οὐκ ἔχετε τόπον.

Καὶ ἤρξατο σκορπίζειν αὐτοῦ τὰ βαῖτα καθ' ἅπαξ. Ὁ δὲ γέρων ἐπέμενεν αὐτὰ συλλέγων. Ὑστερον δὲ δαίμων κρατήσας αὐτοῦ τὴν χειρα, ἔσυρεν αὐτὸν ἔξω. Ὡς δὲ ἔφθασε τὴν θύραν ὁ γέρων, τῇ ἄλλῃ χειρὶ κατέσχε τὴν θύραν κρᾶζων Ἰησοῦ, βοήθει μοι.

Καὶ εὐθύς ὁ δαίμων ἔφυγε. Καὶ ὁ γέρων ἤρξατο κλαίειν.

Ὁ δὲ Κύριος εἶπεν αὐτῷ

Τί κλαίεις;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ὅτι τοιμῶσι κρατῆσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ οὕτω ποιῆσαι.

Εἶπε δὲ αὐτῷ

Σὺ ἡμέλησας. Ὅτι γὰρ ἐζήτησάς με, εἶδες πῶς εὐρέθην σοι.

Ταῦτα λέγω, ὅτι κόπου πολλοῦ χρεῖα, καὶ εἰ μὴ κόπος γένηται, οὐ δύναται τις ἔχων τὸν Θεὸν μετ' αὐτοῦ. Αὐτὸς γὰρ δι' ἡμᾶς ἐοικαυρώθη.

8 Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Ἡλία τῷ ἡσυχαστῇ εἰς τὸ κοινόδιον τοῦ σπηλαίου τοῦ ἀββᾶ Σάββα καὶ λέγει αὐτῷ

Ἀββᾶ, εἰπὸν μοι ρῆμα.

5 Εἶπε πάλι

Οἱ ἄνθρωποι ἔχουν τὸ νοῦ ἢ σὶς ἁμαρτίες ἢ σὸν Ἰησοῦ ἢ στοὺς ἀνθρώπους.

6 Εἶπε πάλι

Ἐὰν δὲν ψάλλη ὁ νοῦς μαζὶ μὲ τὸ σῶμα, ὁ κόπος εἶναι εἰς μάτην. Διότι ἐὰν κάποιος ἀγαπᾷ τὴ θλίψη, ἔπειτα τοῦ μετατρέπεται σὲ χαρὰ καὶ ἀνάπαυσι.

7 Εἶπε πάλι ὅτι κάποιος γέρων ἔμεινε σὲ εἰδωλολατρικὸ ἱερό. Καὶ ἦλθαν οἱ δαίμονες λέγοντάς του

Φύγε ἀπὸ τὸν τόπο μας.

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ἐσεῖς δὲν ἔχετε τόπο.

Καὶ ἄρχισαν νὰ σκορπίζουν τὰ φοινικόκλαδα ὄλα. Ὁ δὲ γέρων ἐπέμενε νὰ τὰ μαζεύη. Ὑστερα ὁ δαίμων τὸν ἐπῆρε ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τὸν ἔσυρε ἔξω. Μόλις δὲ ἔφθασε στὴ θύρα ὁ γέρων, μὲ τὸ ἄλλο χέρι ἐκράτησε τὴ θύρα κρίζοντας

Ἰησοῦ, βοήθη με.

Καὶ ἀμέσως ὁ δαίμων ἔφυγε. Καὶ ὁ γέρων ἄρχισε νὰ κλαίη.

Ὁ δὲ Κύριος τοῦ εἶπε

Γιατί κλαίεις;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Διότι τολμοῦν νὰ κρατήσουν τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ κάνουν ἔτσι.

Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Ἐσὺ ἀμέλησες. Διότι ὅταν μὲ ἐζήτησες, εἶδες πῶς σοῦ παρευρέθηκα.

Αὐτὰ τὰ λέγω, γιὰ νὰ δείξω ὅτι ἀπαιτεῖται πολὺς κόπος καὶ ἂν δὲν καταβληθῇ κόπος, δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχη τὸ Θεὸ μαζὶ του. Διότι αὐτὸς ἐσταυρώθηκε μαζὶ μας.

8 Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ἡλία τὸν ἡσυχαστὴ στὸ κοινόβιο τοῦ σηλαίου τοῦ ἀββᾶ Σάββα καὶ τοῦ λέγει

Ἀββᾶ, εἰπέ μου λόγο.

Ὁ δὲ γέρον λέγει τῷ ἀδελφῷ, δι

Ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, ἡγαπῶντο αἱ τρεῖς ἀρεταὶ ἀδία, ἡ ἀκτιμοσύνη καὶ ἡ πραότης καὶ ἡ ἐγκράτεια· νῦν δὲ κρατεῖ εἰς τοὺς μοναχοὺς ἡ πλεονεξία καὶ ἡ γαστριμαργία καὶ ἡ θρασύτης. Εἴ τι θέλεις, κρατήσον.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ἀδελφὸς πολεμηθεὶς, ἀπήγγειλε τῷ ἀββᾶ Ἡρακλείῳ. Καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος σιηρίζων αὐτόν, δι τις γέρον ἔσχε μαθητὴν ὑπήκοον πάνυ ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Μιᾶ ὄν πολεμηθεὶς ἔβαλε μειάνοιαν τῷ γέροντι, λέγων

Ποίησόν με γενέσθαι μοναχόν.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Βλέπε τόπον καὶ ποιουμέν σοι κελλίον.

Καὶ ἀπελθὼν ἀπὸ σημείου ἐνὸς εὗρε. Καὶ ἀπελθόντιες ἐποίησαν κελλίον. Καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ

Εἴ τι σοι λέγω, τοῦτο ποίησον. Ὅταν πεινᾶς, φάγε, πίε, κοιμοῦ· μόνον τοῦ κελλίου σου μὴ ἐξέλθης ἕως τοῦ Σαββάτου· τότε ἔρχου ἐγγύς μου.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἐποίησε τὰς δύο ἡμέρας κατὰ τὴν ἐντολὴν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀκηδιάσας, λέγει, ἴ τοῦτο ἐποίησέ μοι ὁ γέρον;· Καὶ ἀνασιὰς ἔφαλλε πλείους ψαλμούς· καὶ μετὰ τὸ δύναι τὸν ἥλιον ἔφαγε καὶ ἀνασιὰς ἀπῆλθε κοιμηθῆναι εἰς τὸ ψιάδιον αὐτοῦ. Καὶ θεωρεῖ Αἰθίοπα κείμενον τρίζοντα τοὺς ὀδόντας κατ' αὐτοῦ. Καὶ ὄρομαῖος φόβῳ πολλῷ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα· καὶ κρούσας τὴν θύραν, εἶπεν

Ἀββᾶ, ἐλέησόν με καὶ ἄνοιξον.

1. Βλ. Ἀρσενίου 11. Παφνουτίου 5. Σαρματᾶ 3.

Ὁ δὲ γέρων λέγει σὸν ἀδελφὸς δι

Στὶς ἡμέρες τῶν πατέρων μας ἀγαπόνταν οἱ τρεῖς αὐ-
τὲς ἀρετές, ἡ ἀκτημοσύνη καὶ ἡ πραότης καὶ ἡ ἐγ-
κράτεια· τῶρα δὲ ἐπικρατεῖ στοὺς μοναχοὺς ἡ πλεονε-
ξία καὶ ἡ γαστριμαργία καὶ ἡ θρασύτης. Ὅ,τι θέλεις,
κράτησε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

Ἀδελφὸς πού ἐπολεμήθηκε ἀπὸ τοὺς δαίμονες, τὸ ἀνε-
κοίνωσε σὸν ἀββᾶ Ἡράκλειο. Καὶ λέγει σ' αὐτὸν ἐκεῖνος
στηρίζοντάς τον, ὅτι ἕνας γέρων εἶχε μαθητὴ πολὺ ὑπά-
κοο ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Μιὰ ἡμέρα λοιπὸν πού ἐπολεμήθηκε
ἔβαλε μετάνοια σὸ γέροντα λέγοντας

Βοήθησέ με νὰ γίνω μοναχός.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Διάλεξε τόπο καὶ θὰ σοῦ κάνωμε κελλί.

Καὶ φεύγοντας εὐρῆκε σ' ἕνα σημεῖο τόπο. Καὶ ἐπῆγαν
καὶ κατασκεύασαν κελλί. Καὶ λέγει σὸν ἀδελφὸς.

Ὅ,τι σοῦ λέγω, αὐτὸ νὰ κάνης. Ὅταν πεινᾶς, φάγε,
πίνε, κοιμοῦ· μόνο ἀπὸ τὸ κελλί σου μὴ ἐξέλθης ἔ-
ως τὸ Σάββατο¹. τότε νὰ ἔλθης κοντὰ μου.

Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἔκανε σύμφωνα μὲ τὴν ἐντολὴ δύο ἡμέ-
ρες καὶ τὴν τρίτη ἡμέρα ἀηδιασμένος λέγει, ἕγινόν μοι τὸ
ἔκανε αὐτὸ ὁ γέρων; Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἔψαλε πολ-
λοὺς ψαλμοὺς· καὶ μετὰ τὴ δύσι τοῦ ἡλίου ἔφαγε· καὶ
βλέπει ἕνα Αἰθίοπα ξαπλωμένο νὰ τρίζη τὰ δόντια ἐναν-
τίον του. Καὶ τρέχοντας ἦλθε μὲ πολὺ φόβο πρὸς τὸ γέ-
ροντα καί, ἀφοῦ ἔκρουσε τὴ θύρα, εἶπε

Ἀββᾶ, ἐλέησέ με καὶ ἀνοιξε.

Ὁ δὲ γέρων γνούς διὸ οὐκ ἐφύλαξε τὸ ρῆμα αὐτοῦ, οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ ἕως πρωτῆ καὶ ἀνοίξας τῷ πρωτῆ, εὔρεν αὐτὸν ἔξω παρακαλοῦντα· καὶ οἰκτιροῦσας εἰσήνεγκεν αὐτόν. Τότε λέγει

Δέομαί σου, πάτερ. Αἰθίοπα μέλανα εἶδον ἐπὶ τὸ ψιάνθιον μου, ὡς ἀπῆλθον κοιμηθῆναι.

Ὁ δὲ εἶπε

Τοῦτο ἔπαθες, διὸ οὐκ ἐφύλαξας τὸ ρῆμά μου.

Τότε τυπώσας αὐτῷ πρὸς τὴν δύναμιν τὸ ἀκόλουθον τοῦ μονήρους βίου, ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ κατὰ μικρὸν γέγονε μοναχὸς καλός.

Ὁ δὲ γέρον, ἐπειδὴ ἀντιλήφθηκε ὅτι δὲν ἐφύλαξε τὸ λόγο του, δὲν τοῦ ἀνοιξε ἕως τὸ πρῶτ· καὶ ἀνοίγοντας τὸ πρῶτ τὸν εὐρῆκε ἔξω νὰ παρακαλῆ καὶ ἀπὸ λύπη τὸν ἔβαλε μέσα. Τότε λέγει

Σὲ παρακαλῶ, πάτερ. Εἶδα στὴν ψάθα μου ἕνα μαῦρο Αἰθίοπα, ὅταν ἐπῆγα νὰ κοιμηθῶ.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Αὐτὸ τὸ ἔπαθες, διότι δὲν ἐφύλαξες τὸ λόγο μου. Τότε, ἀφοῦ τοῦ ἐδίδαξε κατὰ τὴ δύναμί του τοὺς κανονισμοὺς τοῦ μοναχικοῦ βίου, τὸν ἀπέλυσε. Καὶ ἐκεῖνος σύντομα ἔγινε καλὸς μοναχός.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΗΣ ΦΕΡΜΗΣ

1 Ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης ἐκτίησαιο τρία βιβλία καλά. Καὶ παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Μακαρίῳ καὶ λέγει αὐτῷ, δι
 Ἔχω τρία βιβλία καλὰ καὶ ὠφελοῦμαι ἐξ αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ κυχρῶνται αὐτὰ καὶ ὠφελοῦνται. Εἰπέ οὖν μοι, τί ὄφειλον ποιῆσαι; κατάσχω αὐτὰ εἰς τὴν ἐμὴν καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν ὠφέλειαν, ἢ πωλήσω αὐτὰ καὶ δώσω πτωχοῖς;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπε

Καλαὶ μὲν αἱ πράξεις, ἀλλὰ μείζων πάντων ἡ ἀκημοσύνη ἐστί.

Καὶ τοῦτο ἀκούσας, ἀπελθὼν ἐπώλησεν αὐτά, καὶ δέδωκε πτωχοῖς.

2 Ἀδελφός τις καθεζόμενος εἰς τὰ Κελλία ἐταράσσειο καταιμόνας. Καὶ ἀπελθὼν πρὸς τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν τῆς Φέρμης, εἶπεν αὐτῷ. Ὁ δὲ γέρον εἶπεν

Ὑπαγε, ταπείνωσον τὸν λογιισμόν σου καὶ ὑποιάγηθι καὶ μεῖνον μετὰ ἄλλων.

Καὶ ὑποσιρέφει πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐδὲ μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀναπαύομαι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΤΗΣ ΦΕΡΜΗΣ

- 1 Ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης κατεῖχε τρία καλὰ βιβλία.
Καὶ ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Μακάριο καὶ τοῦ λέγει
Ἔχω τρία καλὰ βιβλία καὶ ὠφελοῦμαι ἀπὸ αὐτά· καὶ οἱ ἀδελφοὶ τὰ χρησιμοποιοῦν ἐπίσης καὶ ὠφελοῦνται.
Εἶπέ μου λοιπὸν, τί πρέπει νὰ κάνω; Νὰ τὰ κρατήσω γιὰ τὴν ὠφέλεια ἐμοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν μου ἢ νὰ τὰ πωλήσω γιὰ νὰ δώσω στοὺς πτωχοὺς;
Καὶ ὁ γέρων σὲ ἀπόκρισι εἶπε
Καλὲς βέβαια εἶναι οἱ πράξεις, ἀλλὰ ἀνώτερη ἀπὸ ὅλες εἶναι ἡ ἀκτημοσύνη.
Καὶ δταν ἄκουσε τοῦτο, ἐπῆγε, τὰ ἐπώλησε καὶ ἔδωσε στοὺς πτωχοὺς.
- 2 Κάποιος ἀδελφὸς ποὺ ἔμενε στὰ Κελλία ἐταρασσόταν ἀπὸ τὴ μοναξιά. Ἐπῆγε τότε στὸν ἀββᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης καὶ τοῦ τὸ εἶπε. Ὁ δὲ γέρων εἶπε
Πήγαινε, ταπεινώσε τὸ λογισμό σου καὶ ὑποτάξου καὶ μεῖνε μαζὶ μὲ ἄλλους.
Καὶ ἐπιστρέφει πρὸς τὸ γέροντα καὶ τοῦ λέγει
Οὔτε μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἀναπαύομαι.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ μόνος οὐκ ἀναπαύη, οὐδὲ μετὰ τῶν ἄλλων, διατί ἐξῆλθες εἰς τὸν μοναχόν; Οὐχὶ ἵνα ὑποφέρῃς τὰς θλίψεις;

Εἶπὲ δέ μοι, πόσα ἔτη ἔχεις εἰς τὸ σχῆμα;

Λέγει

Ὅκτις

Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ γέρον

Φύσει ἔχω ἐν τῷ σχήματι ἐβδομήκοντα ἔτη καὶ οὐδὲ μίαν ἡμέραν εὖρον ἀνάπαυσιν καὶ σὺ εἰς ὀκτιῶ ἔτη θέλεις ἀνάπαυσιν ἔχειν;

Καὶ τοῦτο ἀκούσας, ἐδραιωθεὶς, ἀπῆλθεν.

3 Παρέβαλεν ἀδελφὸς ποιεῖ τῷ ἀββᾷ Θεοδώρῳ, καὶ ἐποίησε τρεῖς ἡμέρας παρακαλῶν αὐτὸν ἀκοῦσαι λόγον. Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ. Καὶ ἐξῆλθε λυπούμενος. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ

Ἀββᾶ, πῶς οὐκ εἶπες αὐτῷ λόγον καὶ ἀπῆλθε λυπούμενος;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Φύσει οὐκ ἔλεγον αὐτῷ· πραγματευτὴς γάρ εἶσι καὶ εἰς ἀλλοτριούς λόγους θέλει δοξάζεσθαι.

4 Εἶπε πάλιν

Ἐὰν ἔξεις φιλίαν μετὰ τινος, καὶ συμβῆ αὐτὸν εἰς πειρασμὸν πορνείας ἐμπροσθεῖν, ἐὰν δύνασαι δὸς αὐτῷ χεῖρα καὶ ἔλκυσον αὐτὸν ἄνω. Ἐὰν δὲ εἰς αἵρεσιν ἐμπέσῃ καὶ μὴ πειοθῆ σοι ἀποσιραφῆναι, ταχέως κόπον αὐτὸν ἀπὸ σοῦ, μήποτε βραδύνων συγκατασπασθῆς αὐτῷ εἰς τὸν βόθρον.

5 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης, ὅτι τὰ τρία ταῦτα κεφάλαια εἶχεν ὑπὲρ πολλοῦς· τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν ἄσκησιν, καὶ τὸ φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους.

1. Προφανῶς θέλει νὰ εἰπῇ ὅτι εἶναι ἔμπορος λόγων ποὺ μεταφέρει ἀποφθέγματα γερόντων σὲ ἄλλους σὰν ἰδικά του. Πιθα-

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Μόνος σου δὲν ἀναπαύεσαι, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους δὲν ἀναπαύεσαι· γιατί ἐξῆλθες στὸ μοναχικὸ βίο; Ὅχι γιὰ νὰ ὑποφέρης τὶς θλίψεις;

Εἶπέ μου τώρα, πόσα ἔτη ἔχεις στὸ σχῆμα;

Λέγει

Ὅκτώ.

Τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ γέρων

Πραγματικὰ ἔχω στὸ σχῆμα ἑβδομήντα ἔτη καὶ δὲν εὐρῆκα ἀνάπαυσι οὔτε μία ἡμέρα· καὶ σὺ σὲ ὀκτῶ ἔτη θέλεις νὰ ἔχης ἀνάπαυσι;

Καὶ σὰν ἄκουσε αὐτό, ἔφυγε στερεωμένος.

3 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο κι' ἔκανε τρεῖς ἡμέρες παρακαλώντας τον ν' ἀκούσῃ λόγο. Αὐτὸς ὁμως δὲν τοῦ ἀποκρίθη, καὶ ἐξῆλθε λυπημένος.

Τοῦ λέγει λοιπὸν ὁ μαθητῆς του

Ἄββᾶ, πῶς δὲν τοῦ εἶπες λόγο κι' ἔφυγε λυπημένος;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Φυσικὰ δὲν θὰ τοῦ ἔλεγα· διότι εἶναι πραγματευτῆς καὶ θέλει νὰ δοξάζεται μὲ ξένους λόγους¹.

4 Εἶπε πάλι

Ἐὰν ἀποκτήσης μὲ κάποιον φιλία, καὶ συμβῆ νὰ πέσῃ σὲ πειρασμὸ πορνείας, ἐὰν μπορῆς δὸς του χέρι γιὰ νὰ τὸν τραβήξῃς ἐπάνω. Ἐὰν δὲ πέσῃ σὲ αἵρεσι καὶ δὲν πεισθῆ στὰ λόγια σου ὥστε νὰ ἐπιστρέψῃ, ταχέως ἀπόκοψέ τον ἀπὸ σένα, μὴ τυχὸν καθυστερώντας πέσης κι' ἐσὺ μαζὶ του στὸ βόθρο.

5 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης, ὅτι τὰ τρία αὐτὰ ζητήματα ἐκτιμοῦσε περισσότερο ἀπὸ πολλούς· τὴν ἀκτημοσύνη, τὴν ἄσκησι καὶ τὴν ἀποφυγὴ τῶν ἀνθρώπων.

¹ νῶς μάλιστα νὰ τὰ κατέγραφε.

6 *Εὐκαιροσέ ποιε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος μετ' αὐτῶν· καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, καὶ εὐλάβειαν ἐλάμβανον τὰ ποιήρια σιωπῶντες, καὶ οὐκ ἔλεγον τὸ «ουγχώρησον». Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος*

Ἐπόλεσαν οἱ μοναχοὶ τὴν εὐγένειαν αὐτῶν, τὸ λέγειν, «ουγχώρησον».

7 *Ἠρώτησεν αὐτὸν ἀδελφὸς λέγων*

Θέλεις, ἀββᾶ, μικρὰς ἡμέρας μὴ φάγω ἄριον;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Καλῶς ποιεῖς· καὶ γὰρ κἀγὼ ἐποίησα οὕτως.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Θέλω οὖν θαλεῖν τὰ ἐρεβίνθιά μου εἰς τὸ ἀριοκοπεῖον καὶ ποιῆσαι αὐτὰ ἄλευρον.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ πάλιν ὑπάγεις εἰς τὸ ἀριοκοπεῖον, ποιήσον τὸν ἄριον σου· καὶ τίς ἢ χρεῖα τῆς ἐξαγωγῆς ταύτης;

8 *Ἦλθέ τις τῶν γερόντων πρὸς τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον καὶ εἶπεν αὐτῷ*

Ἴδου ὁ δεῖνα ὁ ἀδελφὸς ὑπέστρεψεν εἰς τὸν κόσμον.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐπὶ τούτῳ θαυμάζεις; Μὴ θαυμάσης, ἀλλὰ θαύμασον μᾶλλον, ἐὰν ἀκούσης ὅτι ἠδυνήθη τις ἐκφυγεῖν ἀπὸ τοῦ σιόματος τοῦ ἐχθροῦ.

9 *Ἀδελφὸς τις ἦλθεν πρὸς τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον καὶ ἤρξατο λαλεῖν καὶ ἐξειάζειν πράγματα, ὧν οὐπω τὴν ἐργασίαν ἐποίει. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον*

Οὐπω εὗρες τὸ πλοῖον, οὐδὲ τὰ σκεύη σου ἔβαλες, καὶ πρὸ τοῦ πλεῦσαι, ἤδη εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην ἀπῆλθες. Πρῶτον διαν ποιήσης τὸ ἔργον, ἔρχη εἰς ἃ νῦν λαλεῖς.

10 *Ὁ αὐτὸς ποιε παρέβαλε τῷ ἀββᾶ Ἰωάννῃ τῷ ἀπὸ γεννή-*

6 Ἔτυχε νὰ μείνη κάποτε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος μαζί μὲ αὐτούς· καί, ὅταν ἔτρωγαν, ἔπαιρναν μὲ εὐλάβεια τὰ ποτήρια σιωπώντας, καὶ δὲν ἔλεγαν τὸ 'συγχώρεσε'.

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος.

Ἔχασαν τὴν εὐγένειά τους οἱ μοναχοί, τὸ νὰ λέγουν 'συγχώρεσε'.

7 Τὸν ἐρώτησε ἀδελφός

Θεωρεῖς σωστό, ἀββᾶ, νὰ μὴ φάγω ψωμί ὀλίγες ἡμέρες;

Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ γέρων

Καλὰ κάνεις· διότι καὶ ἐγὼ ἔκανα ἔτσι.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀδελφός

Θέλω λοιπὸν νὰ βάλω τὰ ρεβίθια μου στὸ μύλο γιὰ νὰ τὰ κάνω ἀλεύρι.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄλλὰ ἂν πρόκειται πάλι νὰ ὑπάγῃς στὸ μύλο, κάνε τὸ ψωμί σου· ποιά ἀνάγκη ὑπάρχει τέτοιας μεταβολῆς;

8 Ἦλθε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες πρὸς τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο καὶ τοῦ εἶπε

Ἴδου ὁ δεῖνα ἀδελφός ἐπέστρεψε στὸν κόσμο.

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων

Γι' αὐτὸ θαυμάζεις; Μὴ θαυμάζῃς, ἀλλὰ καλύτερα θαύμασε, ἂν ἀκούσῃς ὅτι ἠμπόρεσε κάποιος νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἐχθροῦ.

9 Ἦλθε ἀδελφός πρὸς τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο καὶ ἄρχισε νὰ ὀμιλῇ καὶ νὰ ἐξετάζῃ πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχε ἐνεργήσει ἀκόμη. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν εὐρῆκες ἀκόμη τὸ πλοῖο οὔτε ἔβαλες τὰ σκεύη σου, καὶ πρὶν νὰ πλεύσῃς, ἤδη ἐπῆγες στὴν πόλι ἐκείνη. Πρῶτα νὰ κάνῃς τὸ ἔργο καὶ ἔπειτα νὰ ἔλθῃς σὲ ὅσα λέγεις τώρα.

10 Ὁ ἴδιος κάποτε ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη, τὸν εὐ-

σεως εὐνούχῳ. Καὶ λαλούντων αὐτῶν, εἶπεν

“Οταν ἤμην εἰς Σκῆτιν, τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἦν τὸ ἔργον ἡμῶν, τὸ δὲ ἐργόχειρον ὡς πάρεργον εἶχομεν· νῦν δὲ γέγονε τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς ὡς πάρεργον, καὶ τὸ πάρεργον ἔργον.

Ἦρώτησε δὲ αὐτὸν ἀδελφὸς λέγων

Ποῖόν ἐστι τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς, ὃ νῦν ὡς πάρεργον ἔχομεν, καὶ ποῖόν ἐστι τὸ πάρεργον ὃ νῦν ἔργον ἔχομεν;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Πάντα τὸ γινόμενα διὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἔργον ψυχῆς ἐστι· τὸ δὲ εἰς λόγον ἑαυτῶν ἐργάζεσθαι καὶ συνάγειν, τοῦτο πάρεργον ἔχειν ὀφείλομεν.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Σαφήνισόν μοι τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ἴδου ἀκούεις περὶ ἐμοῦ ὅτι ἀσθενῶ καὶ ὀφείλεις ἐπισκέψασθαι με, καὶ λέγεις ἐν ἑαυτῷ ‘καταλιπεῖν ἔχω τὸ ἔργον μου, καὶ νῦν ἀπελθεῖν; ἀλλὰ πληρώσω πρῶτον, καὶ οὕτως ἀπέροχομαι’. Ἔρχεται δέ σοι καὶ ἄλλη ἀφορμή, καὶ τάχα οὐδὲ ὄλως ὑπάγεις. Πάλιν ἄλλος ἀδελφὸς λέγει σοι ‘δός μοι χεῖρα, ἀδελφέ!’. Καὶ λέγεις· ‘ἔχω ἀφήσαι τὸ ἔργον μου, καὶ ἀπελθεῖν ἐργάσασθαι μετὰ τούτου;’ Ἐὰν οὖν μὴ ἀπέλθῃς, ἀφίεις τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ὃ ἐστι τὸ ἔργον τῆς ψυχῆς, καὶ ποιεῖς τὸ πάρεργον, ὃ ἐστι τὸ ἔργον τῶν χειρῶν.

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης ὅτι

Ἄνθρωπος σιήκων εἰς μετάνοιαν, οὗ δέδεται εἰς ἐντολήν.

νοῦχο ἀπὸ τῆ γέννησί του. Καὶ καθὼς συνωμιλοῦσαν εἶπε
 “Ὅταν ἤμουν στὴ Σκῆτι, τὰ ἔργα τῆς ψυχῆς ἦσαν τὸ
 ἔργο μας, τὸ δὲ ἐργόχειρο εἶχαμε σὰν πάρεργο· τώ-
 ρα ὅμως τὸ ἔργο τῆς ψυχῆς ἔγινε σὰν πάρεργο καὶ
 τὸ πάρεργο ἔργο.

11 Τὸν ἐρώτησε ἀδελφὸς

Ποιὸ εἶναι τὸ ἔργο τῆς ψυχῆς ποὺ ἔχομε τώρα σὰν
 πάρεργο καὶ ποιὸ τὸ πάρεργο ποὺ ἔχομε τώρα σὰν
 ἔργο;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

“Ὅλα ὅσα γίνονται ἐξ αἰτίας τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ
 εἶναι ἔργο ψυχῆς, τὸ νὰ ἐργαζώμαστε ὅμως καὶ νὰ
 συνάγωμε γιὰ λογαριασμό μας, αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ
 ἔχωμε σὰν πάρεργο.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Σαφήνισέ μου αὐτὸ τὸ θέμα.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ἴδου παράδειγμα. Ἄκουεις γιὰ μένα ὅτι εἶμαι ἀ-
 σθενῆς καὶ ὀφείλεις νὰ μὲ ἐπισκεφθῆς καὶ λέγεις
 μέσα σου, ‘πρέπει νὰ ἐγκαταλείψω τὸ ἔργο μου καὶ
 νὰ ὑπάγω; Πρῶτα ὅμως θὰ τὸ συμπληρώσω καὶ ἔ-
 πειτα θὰ μεταβῶ’. Σοῦ ἔρχεται δὲ καὶ ἄλλη ἀφορμὴ
 καὶ ἴσως δὲν πηγαίνει καθόλου. Πάλι ἄλλος ἀδελ-
 φὸς σοῦ λέγει, ‘ὀς μου χέρι βοηθείας, ἀδελφέ’. Καὶ
 λέγεις, ‘πρέπει νὰ ἀφήσω τὸ ἔργο μου καὶ νὰ ὑπάγω
 νὰ ἐργασθῶ μαζὶ μὲ αὐτόν;’ Ἐὰν λοιπὸν δὲν μετα-
 βῆς, ἀφήνεις τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ποῦ εἶναι τὸ
 ἔργο τῆς ψυχῆς, καὶ ἐκτελεῖς τὸ πάρεργο, ποῦ εἶ-
 ναι τὸ ἔργο τῶν χειρῶν.

12 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης

Ἄνθρωπος ποὺ στέκεται σὲ μετάνοια δὲν εἶναι δε-
 μένος σ’ ἐντολή.

13 Ὁ ἀδὴός εἶπεν

Ἐλλή ἀρετὴ οὐκ ἔστιν ὡς τὸ μὴ ἐξουθενεῖν.

14 Πάλιν εἶπεν

Ἀνθρώπος μαθὼν τὴν γλυκύτητα τοῦ κελλιῦ οὐχ ὡς ἀτιμάζων τὸν πλησίον ἀδίου φεύγει.

15 Πάλιν εἶπεν

Ἐὰν μὴ ἐκκόψω ἐμανιδὸν ἀπὸ τῶν οἰκτιρομῶν τούτων, οὐκ ἔῶσί με εἶναι μοναχόν.

16 Εἶπε πάλιν

Πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ εἴλοντο τὴν ἀνάπανοιν, πρὶν ὁ Θεὸς ἀδίοις παράσχη.

17 Εἶπε πάλιν

Μὴ κοιμηθῆς εἰς τόπον ὅπου ἐσὶ γυνή.

18 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον, λέγων

Θέλω ἐπιτελέσαι τὰς ἐντολάς.

Λέγει ἀδίο ὁ γέρον περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεωνᾶ, διὲ εἶπε καὶ ἀδίο ποιε, ἠέλω πληρῶσαι τὸν λογιισμόν μου μετὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ λαθῶν οὐσίαν εἰς τὸ ἀριοκοπεῖον, ἐποίησεν ἄριους. Καὶ αἰτησάντων ἀδίων πτωχῶν, ἔδωκε τοὺς ἄριους· καὶ πάλιν αἰτησάντων ἄλλων, ἔδωκε τὰ σπυρίδια καὶ τὸ ἱμάτιον ὃ ἐφόρει, καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ κελλίον περιζωσάμενος τὸ μαφόριον. Καὶ οὕτω πάλιν ἐμέμφειο ἑαυτὸν λέγων, διὲ ὀυκ ἐπλήρωσα τὴν ἐντολήν τοῦ Θεοῦ.

19 Ἠοδένησέ ποιε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ καὶ ἔπεμπε πρὸς τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον λέγων

Δεῦρο, ἵνα σε ἴδω πρὸ τοῦ με ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ σῶματος.

Ἦν δὲ μέσον τῆς ἐβδομάδος. Καὶ οὐκ ἀπῆλθεν, ἔπεμπε δὲ λέγων

Ἐὰν μείνης ἔως τοῦ Σαββάτου, ἔρχοματ εἰ δὲ ὑπάγεις, εἰς ἐκεῖνον τὸν κόσμον βλέπομεν ἀλλήλους.

13 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ἐν ἄλλῃ ἀρετῇ δὲν ὑπάρχει ὅσο τὸ νὰ μὴ κατακρίνωμε.

14 Πάλι εἶπε

Ἄνθρωπος ποῦ ἔμαθε τὴν γλυκύτητα τοῦ κελλιου, ἀποφεύγοντας τὸν ἀδελφόν, δὲν τὸ κάνει γιὰ νὰ τὸν προσβάλῃ.

15 Πάλι εἶπε

Ἐὰν δὲν ἀποκόψω τὸν ἑαυτό μου ἀπὸ αὐτὲς τὶς συμπάθειες δὲν μὲ ἀφήνουν νὰ εἶμαι μοναχός.

16 Εἶπε πάλι

Πολλοὶ αὐτὸν τὸν καιρὸ ἐδιάλεξαν τὴν ἀνάπαυσι, πρὶν τοὺς τὴν δῶση ὁ Θεός.

17 Εἶπε πάλι

Μὴ κοιμηθῆς σὲ τόπο ὅπου ὑπάρχει γυναῖκα.

18 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο λέγοντας

Θέλω νὰ ἐκτελέσω τὶς ἐντολές.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων γιὰ τὸν ἀββᾶ Θεωνᾶ, ὅτι εἶπε καὶ αὐτὸς κάποτε, ἠέλω νὰ γεμίσω τὸ λογισμό μου μὲ τὸ Θεόν, καὶ παίρνοντας σιτάλευρο ἀπὸ τὸ μύλο, ἔκανε ψωμιά. Καὶ ὅταν τοῦ ἐζήτησαν πτωχοί, τοὺς ἔδωσε τὰ ψωμιά· καὶ ὅταν πάλι τοῦ ἐζήτησαν ἄλλοι, τοὺς ἔδωσε τὰ καλάθια καὶ τὸ ἔνδυμα ποῦ ἐφοροῦσε, κι' ἐμπῆκε στὸ κελλί ζωσμένος μὲ τὸν πέπλο. Καὶ παρ' ὅλα αὐτὰ πάλι ἐμεμφόταν τὸν ἑαυτό του λέγοντας, ὅτι ἔδεν ἐκπλήρωσα τὴν ἐντολή τοῦ Θεοῦ.

19 Ἀσθένησε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ κι' ἔστειλε πρὸς τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο λέγοντας

Ἐλα, γιὰ νὰ σὲ ἰδῶ πρὶν ἐξέλθω ἀπὸ τὸ σῶμα.

Ἦταν δὲ τὸ μέσο τῆς ἑβδομάδος. Καὶ δὲν ἐπῆγε, ἀλλὰ ἔστειλε λέγοντας

Ἐὰν μείνης ἕως τὸ Σάββατο, ἔρχομαι· ἐὰν ὅμως φύγῃς, θὰ ἰδωθοῦμε σ' ἐκεῖνον τὸν κόσμον.

20 Ἀδελφὸς εἶπε τῷ ἀββᾷ Θεοδώρῳ

Εἶπέ μοι ρῆμα, ὅτι ἀπόλλυμαι.

Καὶ μετὰ κόπου εἶπεν αὐτῷ

Ἐγὼ κινδυνεύω, καὶ τί σοι ἔχω εἰπεῖν;

21 Ἀδελφὸς ἦλθεν πρὸς τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον, ἵνα διδάξῃ αὐτὸν ράπτιν, ἐνέγκας καὶ τὴν σειρὰν πρὸς αὐτόν. Ὁ δὲ γέρον ἰσχυρῶς λέγει αὐτῷ

Ἔπαυε, καὶ πρῶτ' δεῦρο ὦδε.

Καὶ ἀνασιὰς ὁ γέρον, ἔβρεξεν αὐτῷ τὴν σειρὰν καὶ ἠτοίμασεν αὐτῷ τὴν προκαταραφήν, λέγων

Οὕτω καὶ οὕτω ποιήσον.

Καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἐκάθισεν ὁ γέρον καὶ εἰς τὴν ὥραν ἐποίησεν αὐτὸν φαγεῖν καὶ ἀπέπεμψεν. Ἦλθε δὲ πάλιν πρῶτ' καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἄρον τὴν σειρὰν σου ἔνθεν καὶ ἀναχώρει εἰς πειρασμὸν γὰρ ἦλθες θαλεῖν με καὶ εἰς φροντίδα.

Καὶ οὐκέτι ἀφῆκεν αὐτὸν ἔσω.

22 Εἶπεν ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου, ὅτι

Ἦλθέ ποιεῖ τις πωλῶν κρόμμυα καὶ ἐγέμισέ μοι κρατῆρα.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Γέμισον αὐτῷ σῖτον καὶ δὸς αὐτῷ.

Ἦσαν δὲ δύο θουνοὶ σίτου, εἰς καθαρὸς καὶ εἰς ἀκάθαρτος· ἐγέμισα δὲ αὐτῷ ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου. Καὶ προσέσχε μοι ὁ γέρον μετὰ ἔξεως καὶ λύπης· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔπεσον καὶ ἔκλασα τὸν κρατῆρα καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν. Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ἐγείρου, οὐκ ἔχεις οὐ πρᾶγμα, ἀλλὰ ἐγὼ ἡμαρτιον, ὅτι εἰπόν σοι.

Καὶ εἰσελθὼν ὁ γέρον ἐγέμισε τὸν κόλπον αὐτοῦ σῖτον καθαρὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ τῶν κρομμύων.

23 Ἀπῆλθέ ποιε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος μετὰ ἀδελφοῦ γεμίσαι

- 20 Ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Θεόδωρο
 Εἶπέ μου λόγο, διότι χάνομαι.
 Καὶ μὲ δυσκολία τοῦ εἶπε
 Ἐγὼ κινδυνεύω· τί μπορῶ λοιπὸν νὰ σοῦ εἰπῶ;
- 21 Ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο, γιὰ νὰ διδαχθῆ
 νὰ ράπτη, ἀφοῦ τοῦ ἔφερε καὶ τὸ πλεκτό. Ὁ δὲ γέρων
 τοῦ λέγει
 Πήγαινε, καὶ ἔλα ἐδῶ τὸ πρωῖ.
 Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε ὁ γέρων, τοῦ ἔβρεξε τὸ πλεκτό καὶ
 τοῦ ἐτοίμασε τὴν προρραφή λέγοντας
 Ἔτσι καὶ ἔτσι κάνε.
 Καὶ τὸν ἄφησε. Καί, ἀφοῦ ἐμπῆκε στὸ κελλί του ὁ γέρων,
 ἐκάθησε· καὶ στὴν ὥρα τοῦ ἐτοίμασε νὰ φάγη καὶ τὸν ἔ-
 στειλε. Ἦλθε δὲ πάλι τὸ πρωῖ καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων
 Πάρε τὸ πλεκτό σου ἀπὸ ἐδῶ καὶ ἀναχώρησε· διότι
 ἦλθες νὰ μὲ βάλης σὲ πειρασμὸ καὶ φροντίδα.
 Καὶ δὲν τὸν ἄφησε πλέον μέσα.
- 22 Εἶπε ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου
 Ἦλθε κάποτε ἓνας ἄνθρωπος ποὺ ἐπωλοῦσε κρομμύ-
 δια καὶ μοῦ ἐγέμισε τὸ ἀγγεῖο.
 Καὶ λέγει ὁ γέρων
 Γέμισέ του σιτάρι καὶ δός του.
 Ἦσαν δὲ δύο σωροὶ ἀπὸ σιτάρι, ὁ ἓνας καθαρὸς καὶ ὁ ἄλ-
 λος ἀκάθαρτος· τοῦ ἐγέμισα δὲ ἀπὸ τὸν ἀκάθαρτο. Καὶ μὲ
 ἐπρόσεξε ὁ γέρων μὲ ἐπιτηδειότητα καὶ λύπη· καὶ ἀπὸ τὸ
 φόβο ἔπεσα καὶ ἔσπασα τὸ ἀγγεῖο καὶ τοῦ ἔβαλα μετάνοια.
 Καὶ λέγει ὁ γέρων
 Σήκω, δὲν εὐθύνεσαι ἐσύ, ἀλλὰ ἐγὼ ἀμάρτησα ποὺ
 σοῦ εἶπα.
 Καί, ἀφοῦ εἰσῆλθε ὁ γέρων, ἐγέμισε τὸν κόλλο του μὲ σι-
 τᾶρι καθαρὸ καὶ τοῦ ἔδωσε μαζὶ μὲ τὰ κρομμύδια.
- 23 Ἐπῆγε κάποτε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος μαζὶ μὲ ἀδελφὸ νὰ γε-

ὕδωρ· καὶ προλαβὼν ὁ ἀδελφὸς εἰς τὸν λάκκον εἶδε δράκοντα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἔπαγε, πάτησον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Καὶ φοβηθεὶς οὐκ ἀπῆλθεν. Ἦλθε δὲ ὁ γέρον καὶ εἶδεν αὐτὸν τὸ θηρίον, καὶ καιριοχυνθὲν ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον.

24 Ἡρώτιθέ τις τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον

Ἐὰν ἄφνω γένηται τις πιῶσις, καὶ οὐ φοβῆ, ἀββᾶ;
Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐὰν κολληθῆ ὁ οὐρανὸς τῇ γῆ, Θεόδωρος οὐ φοβεῖται.

Ἦν γὰρ δεηθεὶς τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἀρθῆ ἀπ' αὐτοῦ ἡ δειλία. Διὰ τοῦτο καὶ ἠρώτιθεεν αὐτόν.

25 Ἐλέγειο περὶ αὐτοῦ, δι' γενόμενος διάκονος εἰς Σκῆτιν οὐκ ἤθελε καιαδέξασθαι διακονεῖν καὶ εἰς πολλοὺς τόπους ἔφυγε. Καὶ πάλιν οἱ γέροντες ἔφερον αὐτόν, λέγοντες

Μὴ καιαλίπης τὴν διακονίαν σου.

Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος

Ἐάσαιέ με καὶ δέσμαι τοῦ Θεοῦ, εἰ πληροφορήσει με σιῆναι εἰς τὸν τόπον τῆς λειτουργίας μου.

Καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ ἔλεγεν

Εἰ θέλημά σου ἔστιν ἵνα σιῶ εἰς τὸν τόπον μου, πληροφορήσόν με.

Καὶ ἐδείχθη αὐτῷ σιῦλος πυρὸς ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ φωνὴ λέγουσα

Εἰ δύνασαι γενέσθαι ὡς ὁ σιῦλος οὗτος, ἔπαγε, διακόνησον.

Ὁ δὲ ἀκούσας ἔκρινε μηκέτι καιαδέξασθαι. Ἐλθόντιος οὖν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν οἱ ἀδελφοί, λέγοντες

Εἰ οὐ θέλεις διακονεῖν, κἂν τὸ ποιήριον κάτασχε.

μίση νερό, καὶ ὁ ἀδελφὸς φθάνοντας πρῶτος σὺν λάκκο εἶδε δράκοντα. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε, πάτησε τὴν κεφαλὴ του.

Καὶ ἀπὸ φόβο δὲν ἐπῆγε. Ἦλθε δὲ ὁ γέρων καὶ τὸν εἶδε τὸ θηρίο καὶ ἀπὸ φόβο ἔφυγε σὺν ἔρημο.

24 Ἐρώτησε κάποιος τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο

Ἐὰν ξαφνικὰ γίνῃ κάποια κατακρήμνησις, καὶ σὺ θὰ φοβηθῆς, ἀββᾶ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν κολληθῆ ὁ οὐρανὸς σὺν γῆ, ὁ Θεόδωρος δὲν θὰ φοβηθῆ.

Διότι εἶχε παρακαλέσει τὸ Θεὸ ν' ἀφαιρεθῆ ἀπὸ αὐτὸν ἡ δειλία. Γι' αὐτὸ τὸν ἐρώτησε.

25 Ἐλεγαν γι' αὐτόν, ὅτι, ὅταν ἔγινε διάκονος σὺν Σκῆτι, δὲν ἤθελε νὰ δεχθῆ τὴ διακονία κι' ἔφυγε σὺν πολλοὺς τόπους. Καὶ οἱ γέροντες τὸν ἔφεραν πάλι λέγοντας

Μὴ ἐγκαταλείψῃς τὴ διακονία σου.

Τοὺς λέγει ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος

Ἀφήσατέ με καὶ παρακαλῶ τὸ Θεὸ, ἂν μὲ διαβεβαιώσῃ νὰ σταθῶ σὺν τόπο τῆς λειτουργίας μου.

Καὶ παρακαλώντας τὸ Θεὸ ἔλεγε

Ἐὰν εἶναι θέλημά σου νὰ σταθῶ σὺν τόπο μου, διαβεβαίωσέ με.

Καὶ τοῦ ἐδείχθηκε στύλος πύρινος ἀπὸ τὴ γῆ ἕως τὸν οὐρανὸν καὶ φωνὴ πού ἔλεγε

Ἐὰν μπορῆς νὰ γίνῃς σὺν ὁ στύλος αὐτός, πήγαινε διακόνησε.

Αὐτὸς δέ, μόλις ἄκουσε, ἔκρινε ὅτι δὲν πρέπει πλέον νὰ δεχθῆ. Ὅταν λοιπὸν ἦλθε σὺν ἐκκλησία, τοῦ ἔβαλαν μετάνοια οἱ ἀδελφοὶ λέγοντας

Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ διακονήσῃς, τουλάχιστον κράτα τὸ ποτήριον.

Καὶ οὐκ ἠνέσχετο λέγων

Ἐὰν μὴ ἀφῆτε, ἀναχωρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου.

Καὶ οὕτως ἀφῆκαν αὐτόν.

26 Ἐλεγον δὲ περὶ αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἠρημώθη ἡ Σκῆτις, ἦλθε μεῖναι εἰς Φέρμην· Καὶ γηράσας ἠσοθένησε. Προσέφερον οὖν αὐτῷ ἐδέσματα τινα. Καὶ ἃ ἔφερον ὁ πρῶτος, ἐδίδου τῷ δευτέρῳ, καὶ οὕτως κατὰ τὴν τάξιν ἃ ἐλάμβανε παρὰ τοῦ πρώτου, παρεῖχε τῷ ἄλλῳ· εἰς δὲ τὴν ὥραν τοῦ γεύσασθαι, ὃ ἔφερον ὁ ἐρχόμενος, τοῦτο ἤσθιεν.

27 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου, ὅτι διε ἐκάθητο ἐν Σκῆτει, ἦλθε πρὸς αὐτὸν δαίμων θέλων εἰσελθεῖν· καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἔξω τῆς κέλλης. Καὶ πάλιν ἄλλος δαίμων ἦλθεν εἰσελθεῖν καὶ τοῦτον ἔδησε. Καὶ προσθεὶς ὁ τρίτος δαίμων ἦλθε καὶ εὗρε δεδεμένους τοὺς δύο· καὶ λέγει αὐτοῖς

Τί ἐσθήκατε ὧδε ἔξω;

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι

Ἔσθι καθήμενος ἔσω καὶ μὴ ἐὼν ἡμᾶς εἰσελθεῖν.

Καὶ αὐτὸς τυραννήσας ἐπεχείρησεν εἰσελθεῖν. Ὁ δὲ γέρον ἐδησε καὶ τοῦτον. Φοβηθέντες δὲ τὰς εὐχὰς τοῦ γέροντος, παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες

Ἀπόλυσον ἡμᾶς.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ὑπάγετε.

Καὶ λοιπὸν αἰσχυνθέντες ἀνεχώρησαν.

28 Διηγῆσαι τὶς τῶν πατέρων περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης ὅτι

Ἦλθὸν ποιε δείλης πρὸς αὐτόν καὶ εὗρον αὐτὸν φοροῦντα κεκομμένον λεβίωνα, καὶ τὸ σιῆθος αὐτοῦ γυμνὸν καὶ τὸ κουκούλιον αὐτοῦ ἔμπροσθεν. Καὶ ἰδοὺ τις κόμης ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ κρούσαντος αὐτοῦ ἐξῆλθεν ὁ γέρον ἀνοιῖξαι καὶ ἀπαντήσας αὐτῷ ἐκάθισεν εἰς τὴν θύραν λαλεῖν αὐτῷ. Καὶ

2. Λεβίτων καὶ λεβιτωνάριο εἶναι εἶδος ἐνδύματος χωρὶς χειρῖδες, κολόβιο.

Καὶ δὲν ἐδέχθηκε λέγοντας

Ἐὰν δὲν μὲ ἀπαλλάξετε, φεύγω ἀπὸ τὸν τόπο αὐτό.
Καὶ ἔτσι τὸν ἀπάλλαξαν.

26 Ἔλεγαν γι' αὐτὸν ὅτι, ὅταν ἐρημώθηκε ἡ Σκῆτις, ἦλθε νὰ μείνη στὴ Φέρμη· καὶ σὰν ἐγήρασε, ἀσθένησε. Τοῦ προσέφεραν λοιπὸν μερικὰ φαγητά. Καὶ ὅσα ἔφερε ὁ πρῶτος τὰ ἔδινε στὸ δεύτερο καὶ ἔτσι στὴ συνέχεια ὅσα ἔπαιρνε ἀπὸ τὸν πρῶτο, τὰ παρεῖχε στὸν ἄλλο· τὴν ὥρα δὲ τοῦ γεύματος ἔτρωγε αὐτὸ πού ἐτύχαινε νὰ φέρῃ ὁ ἐρχόμενος.

27 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο ὅτι, ὅταν ἔμενε στὴ Σκῆτι, ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ δαίμων, ζητώντας νὰ εἰσέλθῃ· καὶ τὸν ἔδεσε ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί. Καὶ ἔπειτα ἦλθε ἄλλος δαίμων γιὰ νὰ εἰσέλθῃ· καὶ ἔδεσε ἐπίσης αὐτόν. Καὶ στὴ συνέχεια ἦλθε ὁ τρίτος δαίμων καὶ εὔρε τὸς δύο δεμένους· καὶ τοὺς λέγει

Γιατί στέκεσθε ἐδῶ ἔξω;

Καὶ τοῦ λέγουν

Κάθεται μέσα καὶ δὲν μᾶς ἀφήνει νὰ εἰσέλθωμε.

Καὶ αὐτὸς χρησιμοποιώντας βία ἐπεχείρησε νὰ εἰσέλθῃ. Ὁ δὲ γέρων τὸν ἔδεσε καὶ αὐτόν. Ἐπειδὴ δὲ ἐφοβήθησαν τίς εὐχὲς τοῦ γέροντος τὸν παρεκάλεσαν λέγοντας

Ἀπόλυσέ μας.

Καὶ τοὺς λέγει ὁ γέρων

Πηγαίνετε.

Ἐντροπιασμένοι λοιπὸν ἔφυγαν.

28 Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες γιὰ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης

Ἦλθα κάποτε σ' αὐτόν τὸ δειλινό, ἐνῶ ἐφοροῦσε τὸν κομμένο λεβίτωνα², καὶ τὸ στήθος του ἦταν γυμνὸ καὶ τὸ κουκούλιο ἦταν ἐμπρὸς του. Τότε ἀκριβῶς ἦλθε ἓνας κόμης νὰ τὸν ἰδῇ. Καὶ μόλις ἔκρουσε, ἐβγῆκε ὁ γέρων νὰ ἀνοίξῃ καὶ ἀφοῦ τὸν ὑποδέχθηκε ἐκάθησε στὴ θύρα νὰ ὀμιλήσῃ μαζί του. Καὶ ἐπῆρα τεμάχιο πέπλου καὶ ἐσκέ-

ἔλαβον κόμμα μαφορίου καὶ ἐοκέπασα τοὺς ὤμους αὐτοῦ. Ὁ δὲ γέρον ἐξέτεινε τὴν χεῖρα καὶ ἔρριψε αὐτό. Καὶ ὡς ἀπῆλθεν ὁ κόμης, εἶπον αὐτῷ

Ἄββᾶ, τί τοῦτο ἐποίησας; Ἦλθεν ὁ ἄνθρωπος ὠφελῆθῆναι, μὴ ἵνα σκανδαλισθῆ.

Καὶ λέγει μοι ὁ γέρον

Τί λέγεις μοι ἄββᾶ; Ἀκμὴν τοῖς ἀνθρώποις δουλεύομεν; ἐποίησαμεν τὴν χρεῖαν· παρῆλθε λοιπόν. Ὁ θέλων ὠφελῆθῆναι, ὠφελῆθῆ· ὁ θέλων σκανδαλισθῆναι, σκανδαλισθῆ· ἐγὼ δὲ ὡς δ' ἂν εὐρεθῶ, οὕτως ἀπαντῶ.

Παρήγγειλε δὲ τῷ μαθητῇ αὐτοῦ λέγων

Ἐάν τις ἔλθῃ ἰδεῖν με θέλων, μὴ εἴπῃς αὐτῷ τί ποτε ἀνθρώπινον ἀλλ' ἐὰν τρώγω, εἰπέ, 'τρώγει', ἐὰν κοιμῶμαι, εἰπέ, 'κοιμᾶται'.

29 Ἦλθόν ποτε ἐπάνω αὐτοῦ τρεῖς λησται· καὶ οἱ δύο ἐκράτουν αὐτόν, ὁ δὲ εἰς ἐκουβάλει τὰ σκεύη αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἐξήνεγκε τὰ βιβλία, καὶ τὸν λεβίωνα ἤθελε λαβεῖν· τότε λέγει αὐτοῖς

Τοῦτο ἀφίετε.

Οἱ δὲ οὐκ ἤθελον. Καὶ κινήσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἔρριψε τοὺς δύο. Καὶ ἰδόντες ἐφοβήθησαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Μηδὲν δειμάσητε· ποιήσατε αὐτὰ εἰς τέσσαρα μέρη καὶ λάβετε τρία καὶ ἄφετε τὸ ἓν.

Καὶ οὕτως ἐποίησαν, διὰ τὸ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ, τὸν λεβίωνα τὸν συνακτικόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΝΑΤΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἄββᾶς Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἐνάτου, δι

“Οἱε ἡμην νεώτερος, εἰς τὴν ἔρημον ἔμενον. Ἀπῆλθον οὖν

3. Τέσσαρις ἦσαν, δηλαδή ὁ ἴδιος καὶ οἱ τρεῖς λησται. Ὁ λεβίτων ἦταν ἐπίσημο ἔνδυμα ποὺ ἐφοροῦσαν στὶς ἐκκλησιαστικὰς ἀκολουθίας.

πασα τοὺς ὤμους του. Ὁ γέρων ὅμως ἄπλωσε τὸ χέρι καὶ τὸ ἔρριψε. Καὶ ὅταν ἔφυγε ὁ κόμης, τοῦ εἶπα

Ἄββᾶ, γιατί τὸ ἔκανες αὐτό; Ὁ ἄνθρωπος ἦλθε νὰ ὠφεληθῆ, ὄχι νὰ σκανδαλισθῆ.

Καὶ μοῦ λέγει ὁ γέρων

Τί μοῦ λέγεις, ἄββᾶ; Ἀκόμη δουλεύομε στοὺς ἀνθρώπους; Ἐκάναμε τὴ χρεία, ἐπέρασε λοιπόν. Ὅποιος θέλει νὰ ὠφεληθῆ, ἄς ὠφεληθῆ· ὅποιος θέλει νὰ σκανδαλισθῆ, ἄς σκανδαλισθῆ· ἐγὼ πάντως συναντῶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως εὐρεθῶ.

Παράγγειλε δὲ σὺ μαθητῆ του αὐτὰ

Ἄν ἔλθῃ κανεὶς πὺ θέλει νὰ μὲ ἴδῃ, μὴ τοῦ εἰπῆς τίποτε ἀνθρώπινο, ἀλλ' ἂν τρώγω, εἰπὲ ἄρωγει, ἐὰν κοιμῶμαι, εἰπὲ ἄκοιμᾶται.

29 Ἦλθαν κάποτε ἐπάνω του τρεῖς λησταί· καὶ οἱ μὲν δύο τὸν ἐκρατοῦσαν, ὁ δὲ ἓνας ἐκουβαλοῦσε τὰ σκεύη του. Ἀφοῦ δὲ ἔβγαλε τὰ βιβλία, ἤθελε νὰ πάρῃ καὶ τὸν λεβίτωνα. Τότε τοὺς λέγει

Αὐτὸ ἀφήσατέ το.

Αὐτοὶ ὅμως δὲν ἤθελαν. Καὶ κινώντας τὰ χέρια του ἔρριψε τοὺς δύο. Καὶ μόλις εἶδαν τοῦτο ἐφοβήθησαν. Καὶ τοὺς λέγει ὁ γέρων

Μὴ φοβηθῆτε· κάνετε τα σὲ τέσσερα μερίδια καὶ πάρετε τὰ τρία καὶ ἀφήσατε τὸ ἓνα.

Καὶ ἔτσι ἔκαναν, ὥστε νὰ λάβῃ τὸ μερίδιό του, τὸν λεβίτωνα πὺ ἐφοροῦσε σὺς συνάξεις¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΝΑΤΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἄββᾶς Θεόδωρος τοῦ Ἐνάτου¹

Ὅταν ἤμουν νεώτερος, ἔμενα σὺν ἔρημο. Ἐπῆγα

1. Στὸ ἔνατο μίλι νοτιοδυτικῶς ἀπὸ τὴν Ἀλεξάνδρεια εἶχε δημιουργηθῆ μοναχικὴ ἀποικία.

εἰς τὸ ἀριτοκοπεῖον ποιῆσαι δύο σιτίας, καὶ εὖρον ἐκεῖ ἀδελφὸν θέλοντα ποιῆσαι ἄριτους, καὶ οὐκ εἶχε τινα δοῦναι αὐτῷ χεῖρα. Ἐγὼ δὲ ἀφῆκα τὰ ἐμά, καὶ ἔδωκα αὐτῷ χεῖρα. Ὡς δὲ ἐσχόλασα, ἦλθεν ἄλλος ἀδελφός, καὶ πάλιν ἔδωκα αὐτῷ χεῖρα, καὶ ἐποίησα ψωμία. Καὶ πάλιν τρίτος ἦλθε, καὶ ἐποίησα ὁμοίως· καὶ οὕτως ἕκαστον τῶν ἐρχομένων ἐποίουν· καὶ ἐποίησα ἕξ σιτίας. Ὑστερον δὲ ἐποίησα τὰς δύο σιτίας τὰς ἐμάς, ἀποσχόντων τῶν ἐρχομένων.

2 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου καὶ τοῦ ἀββᾶ Λουκίου τῶν τοῦ Ἐνάτου, ὅτι ἐποίησαν πενήκοντα ἔτη, χλευάζοντες τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν καὶ λέγοντες, ἄμετὰ τὸν χειμῶνα τοῦτον, μεταβαίνομεν ἐντιεῦθεν. Ὅτι δὲ πάλιν ἤρχετο τὸ θέρος, ἔλεγον, ὅτι ἄμετὰ τὸ θέρος τοῦτο ἀπερχόμεθα ἐντιεῦθεν. Καὶ οὕτως ἐποίησαν πάντα τὸν χρόνον οἱ ἀείμνηστοι πατέρες.

3 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τοῦ Ἐνάτου, ὅτι Ἐὰν λογίσῃται ἡμῖν ὁ Θεὸς τὰς ἐν ταῖς εὐχαῖς ἀμελείας καὶ τὰς αἰχμαλωσίας τὰς ἐν ταῖς ψαλμωδίαις, οὐ δύναμεθα σωθῆναι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΙΣ ΣΚΗΤΙΝ

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ εἰς Σκῆτιν

Ἔρχεται ὁ λογισμὸς καὶ ταράσσει με καὶ ἀσχολεῖ με καὶ τὴν προᾶξιν οὐκ ἰσχύει ποιῆσαι, ἀλλὰ μόνον ἐμποδίζει πρὸς τὴν ἀρειήν· ὁ δὲ νηφάλιος ἀνὴρ, ἐκτιναξάμενος αὐτόν, ἐγείρεται εἰς προσευχήν.

2. Ἄρτοποιεῖο ἦτο συγχρόνως μύλος, ζυμωτήριο γιὰ τοὺς ἀγοραστὰς καὶ ψητήριο ἄρτου.

λοιπὸν σιὸ ἀρτοποιεῖο² νὰ κάνω δύο ζυμωσιές καὶ εὐρῆκα ἐκεῖ ἀδελφὸ πού ἤθελε νὰ ἐτοιμάσῃ ἄρτους καὶ δὲν εἶχε κανένα νὰ τὸν βοηθήσῃ. Ἐγὼ δὲ ἄφησα τὰ ἰδικά μου καὶ τοῦ ἔδωσα χέρι βοηθείας. Μόλις δὲ ἐτελείωσα, ἦλθε ἄλλος ἀδελφὸς καὶ πάλι τοῦ ἔδωσα χέρι βοηθείας, κι' ἔκανα τὰ ψωμιά. Καὶ πάλι ἦλθε τρίτος καὶ ἔκανα τὸ ἴδιο· καὶ ἔτσι ἔκανα μὲ καθένα ἀπὸ τοὺς ἐρχομένους· καὶ ἔκανα ἕξι ζυμωσιές. Ὑστερα ἐτοίμασα τὶς δύο ἰδικές μου ζυμωσιές, ἀφοῦ ἔφυγαν οἱ ἐρχόμενοι.

² Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο καὶ τὸν ἀββᾶ Λούκιο τοῦ Ἐνάτου, ὅτι ἐπέρασαν πενήντα ἔτη ἐμπαίζοντας τοὺς λογισμοὺς των καὶ λέγοντας, ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸν τὸν χειμῶνα, θὰ ὑπάγωμε ἀπὸ ἐδῶ'. Ὅταν δὲ πάλι ἐρχόταν τὸ καλοκαίρι, ἔλεγαν, ὅτι ἔπειτα ἀπὸ τὸ καλοκαίρι αὐτό, θὰ φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ'. Καὶ ἔτσι ἐπέρασαν ὅλον τὸν καιρὸ οἱ ἀείμνηστοι πατέρες.

³ Εἶπε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος τοῦ Ἐνάτου
Ἐὰν μᾶς ὑπολογίση ὁ Θεὸς τὶς ἀμέλειες στὶς προσευχὰς καὶ τὶς αἰχμαλωσίες στὶς ψαλμωδίες, δὲν μποροῦμε νὰ σωθοῦμε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΕΙΣ ΣΚΗΤΙΝ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Σκήτεως

Ἐρχεται ὁ λογισμὸς καὶ μὲ ταρασσει καὶ μὲ ἀπασχολεῖ, καὶ δὲν μὲ βοηθεῖ νὰ ἐνεργήσω τὴν πρᾶξι, ἀλλὰ μόνον ἐμποδίζει πρὸς τὴν ἀρετή· ὁ δὲ νηφάλιος ἄνδρας, ἀποτινάσσοντάς τον, σηκῶνεται σὲ προσευχή.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ. ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Ἡρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ ὁ Ἰβήρ τὸν ἀββᾶν Θεόδωρον τὸν Ἐλευθεροπολίτην λέγων

Πῶς καλῶς ἐσσι, πάτερ; δόξαν περιποιήσομαι ἐμανιῶ ἢ ἀτιμίαν;

Ὁ δὲ γέρων λέγει

Τέως ἐγὼ θέλω περιποιήσασθαι δόξαν ἢ ἀτιμίαν. Ἐὰν γὰρ ποιήσω καλὸν ἔργον, καὶ δοξασθῶ, δύναμαι κατακρίναι τὸν λογισμόν μου, ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄξιος τῆς δόξης ταύτης· ἡ δὲ ἀτιμία ἀπὸ φαύλων πραγμάτων γίνεται.

Πῶς οὖν δύναμαι παρακαλέσαι τὴν καρδίαν μου, σκανδαλισθέντων ἐν ἐμοὶ τῶν ἀνθρώπων; Κρεῖσσον οὖν τὸ ἀγαθὸν ποιεῖν, καὶ δοξάζεσθαι.

Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀβραὰμ εἶπε

Καλῶς εἶπας, πάτερ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΟΤΟΥ

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Θεόδοτος

Ἡ ἐνδεια τοῦ ἄρτου τήκει τὸ σῶμα τοῦ μοναχοῦ.

Ἄλλος δὲ γέρων ἔλεγεν, ὅτι

Ἡ ἀγρυπνία πλέον τήκει τὸ σῶμα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΩΝΑ

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Θεωνᾶς

Διὰ τὸ ἀπασχοληθῆναι τὸν νοῦν ἀπὸ τῆς εἰς Θεὸν θεωρίας, αἰχμαλωτιζόμεθα ὑπὸ τῶν παθῶν τῶν σαρκικῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΟΥ

Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ ὁ Ἰβηρ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο
τὸν ἐλεύθερο πολίτη λέγοντας

Ποιὸ εἶναι καλὸ, πάτερ; ν' ἀποκτήσω δόξα ἢ ἀτιμία;
Ὁ δὲ γέρων λέγει

Ἐγὼ θέλω μᾶλλον ν' ἀποκτήσω δόξα παρά ἀτιμία.
Διότι, ἐὰν κάνω καλὸ ἔργο καὶ δοξασθῶ, μπορῶ νὰ
κατακρίνω τὸ λογισμό μου, ὅτι δὲν εἶμαι ἄξιος αὐ-
τῆς τῆς δόξας· ἐνῶ ἡ ἀτιμία προέρχεται ἀπὸ φαῦλες
ἐνέργειες. Πῶς λοιπὸν μπορῶ νὰ παρηγορήσω τὴν
καρδιά μου, ὅταν σκανδαλισθοῦν ἐξ αἰτίας μου ἄν-
θρωποι; Προτιμότερο λοιπὸν εἶναι τὸ νὰ ἀγαθοερ-
γῆς, καὶ νὰ δοξάζεσαι.

Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀβραάμ εἶπε
Καλὰ εἶπες, πάτερ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΟΔΟΤΟΥ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Θεόδοτος

Ἡ ἔλλειψις τοῦ ἄρτου λυώνει τὸ σῶμα τοῦ μοναχοῦ.

Ἄλλος δὲ γέρων ἔλεγε

Ἡ ἀγρυπνία τὸ λυώνει περισσότερο τὸ σῶμα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΘΕΩΝΑ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Θεωνᾶς

Ἐξ αἰτίας τῆς ἀπασχολήσεως τοῦ νοῦ ἀπὸ τῆ θεωρία
τοῦ Θεοῦ, αἰχμαλωτιζόμεστε ἀπὸ τὰ σαρκικὰ πάθη.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

1 Ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλέ ποιε εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιυρίας· καὶ ἦλθεν ὁ ἀββᾶς τοῦ ὄρους πρὸς αὐτόν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Τί εὗρες ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ πλέον, πάτερ;
Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τὸ αἰτιᾶσθαι καὶ μέμφεσθαι ἑαυτὸν πάντοτε.
Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Θεόφιλος

Ἄλλη ὁδὸς οὐκ ἔστιν, εἰ μὴ αὕτη.

2 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος παρέβαλέ ποιε εἰς τὴν Σκῆτιν. Συναχθέντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ εἶπον τῷ ἀββᾶ Παμβῷ

Εἶπὲ ἓνα λόγον τῷ πάπα, ὅπως ὠφελῆθη.
Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Εἰ οὐκ ὠφελεῖται ἐν τῇ σιωπῇ μου, οὐδὲ ἐν τῷ λόγῳ μου ὠφελῆθῆναι ἔχει.

3 Ἦλθόν ποιε πατέρες εἰς Ἀλεξάνδρειαν, κληθέντες ὑπὸ Θεοφίλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ἵνα ποιήσῃ εὐχὴν καὶ καθέλῃ τὰ ἱερά. Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν μετ' αὐτοῦ, παρειέθη κρέας μύοχιον, καὶ ἡοθιον, μηδὲν διακρινόμενοι. Καὶ λαβὼν ὁ ἐπίσκοπος ἐν κοπάδιν ἔδωκε τῷ ἔγγιστα αὐτοῦ γέροντι, λέγων

Ἴδου τοῦτο καλὸν κοπάδιν ἐστί, φάγε, ἀββᾶ.

Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον

Ἡμεῖς ἕως ἄρτι λάχανα ἡοθίομεν· εἰ δὲ κρέας ἐστί, οὐ τρώγομεν

Καὶ οὐκέτι προσέθειο οὐδὲ εἰς ἕξ αὐτῶν γεύσασθαι αὐτοῦ.

4 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Θεόφιλος ἔλεγεν

ΠΕΡΙ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

1 Ὁ μακάριος Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθηκε κάποτε τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας. Καὶ ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ ἀββᾶς τοῦ ὄρους. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Τί εὐρῆκες περισσότερο σ' αὐτὴν τὴν ὁδὸ ζωῆς, πάτερ;
Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τὸ νὰ κατηγορῶ καὶ νὰ μέμφωμαι τὸν ἑαυτό μου πάντοτε.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Θεόφιλος

Ἄλλη ὁδὸς δὲν ὑπάρχει ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν.

2 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθηκε κάποτε τὴ Σκῆτι. Καθὼς δὲ συγκεντρώθηκαν οἱ ἀδελφοὶ εἶπαν στὸν ἀββᾶ Παμβῶ

Εἶπὲ ἓνα λόγο στὸν πάπα, γιὰ νὰ ὠφεληθῆ.

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν ὠφεληῖται μὲ τὴ σιωπὴ μου οὔτε μὲ τὸ λόγο μου δὲν πρόκειται νὰ ὠφεληθῆ.

3 Ἦλθαν κάποτε πατέρες στὴν Ἀλεξάνδρεια, προσκαλεσμένοι ἀπὸ τὸν Θεόφιλο τὸν ἀρχιεπίσκοπο, γιὰ νὰ κἀνη προσευχὴ καὶ ^{ἡ κρεὰν ἔξω κατεδάφισεν, ἀνατολίως} κρημνίσῃ τὰ εἰδωλολατρικὰ ἱερά. Καὶ ὅταν ἔτρωγαν μαζί του, παρατέθηκε κρέας μοσχαρίσιο, καὶ ἔτρωγαν χωρὶς νὰ κἀνουν διάκρισι. Καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε μία κοψιὰ ὁ ἀρχιεπίσκοπος ἔδωσε στὸ γέροντα ποῦ ἦταν κοντὰ του λέγοντας

Νά, αὐτὴ εἶναι καλὴ κοψιά, φάγε, ἀββᾶ.

Ἐκεῖνοι δὲ ἀποκρίθησαν

Ἐμεῖς ἕως τώρα ἐτρώγαμε λάχανα· ἐὰν ὅμως ὑπάρχη κρέας, δὲν τρώγομε.

Καὶ κανεῖς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν συνέχισε πλέον νὰ γεύεται ἀπὸ αὐτό.

4 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Θεόφιλος ἔλεγε

Όλον φόβον και τρόμον και ανάγκην ἔχομεν ἰδεῖν, ὅτε ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος χωρίζεται! Παραγίνεται γὰρ πρὸς ἡμᾶς στρατιὰ και δύναιμι τῶν ἐναντίων δυνάμεων, οἱ τοῦ σκότους ἄρχοντες, οἱ κοσμοκράτορες τῆς πονηρίας, αἱ ἄρχαι και ἐξουοῖαι, τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας, και τρόπῳ τινὶ δίκης κατέχουσι τὴν ψυχὴν, ἐπιφέροντες πάντα αὐτῆς τὰ ἐν γνώσει και ἀγνοίᾳ ἁμαρτήματα, ἀπὸ νεότητος ἕως τῆς ἡλικίας ἧς κατελήφθη. Ἰστανται οὖν καιηγοροῦντες πάντα τὰ πεπραγμένα ὑπ' αὐτῆς. Λοιπὸν ὁποῖον τρόπον δοκεῖς τὴν ψυχὴν ἔχειν ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἕως οὗ ἡ ἀπόφασις ἐξέλθῃ, και ἐλευθερία γένηται αὐτῆς; Τοῦτό ἐστιν ἡ ὥρα τῆς ἀνάγκης αὐτῆς, ἕως οὗ ἴδῃ τί τὸ ἀποθησόμενον αὐτῇ. Και πάλιν αἱ θεῖαι δυνάμεις Ἰστανται καιτὰ πρόσωπον τῶν ἐναντίων, και αὐταὶ τὰ καλὰ αὐτῆς ἐπιφέρουσαι. Κατανόει οὖν, ἡ ψυχὴ μέση Ἰσταμένη ποίῳ ἄρα φόβῳ και τρόπῳ σιῆκει, ἕως οὗ ἡ κρίσις αὐτῆς ἀπόφασιν λάβῃ παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ. Και ἐὰν μὲν ἡ ἀξία, ἐκεῖνοι λαμβάνουσι ἐπιτιμίαν, και αὐτὴ ἀρπάζεται ἀπ' αὐτῶν, και λοιπὸν ἀμέριμνός ἐστι, μᾶλλον δὲ κατοικεῖ καιτὰ τὸ γεγραμμένον, «ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί». Τότε πληροῦται τὸ γεγραμμένον, «ἀπέδρα ἐδύνη και λύπη και σιναγμός»· τότε ἀπαλλαγείσα πορεύεται εἰς ἐκείνην τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν και δόξαν, εἰς ἣν καιαιοῖσεται.

Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ ἐν ἀμελείᾳ ζήσασα, ἀκούει τὴν δεινοτάτην φωνήν, «ἀρθῆτω ὁ ἀσεβῆς, ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν Κυρίου». Τότε αὐτὴν καιταλαμβάνει ἡμέρα δογῆς, ἡμέρα θλίψεως, ἡμέρα σκότους και γνώφου. Παραδιδόμενη εἰς τὸ ἐξώτερον σκότιος, και εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ καιτακριθεῖσα, εἰς ἀπεράντους αἰῶνας κολαοθήσεται. Τότε ποῦ ἡ καύχησις τοῦ κόσμου, ποῦ ἡ κεινοδοξία, ποῦ ἡ τρυφή, ποῦ ἡ ἀπόλαυσις, ποῦ ἡ φαν-

1. Ψαλμ. 86, 7.

2. Ἦσ. 26, 10.

3. Ἦσ. 26, 10.

Τί φόβο καὶ τρόμο καὶ μίεσι πρόκειται νὰ δοκιμάσωμε, ὅταν ἡ ψυχὴ θὰ χωρίζεται ἀπὸ τὸ σῶμα! Διότι φθάνει σ' ἐμᾶς στρατιὰ καὶ δύναμις τῶν ἀντιθέτων δυνάμεων, οἱ ἄρχοντες τοῦ σκοτίου, οἱ κοσμοκράτορες τῆς πονηρίας, οἱ ἀρχεὲς καὶ ἐξουσίαι, τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, καὶ μὲ ἓνα εἶδος δίκης καταλαμβάνουν τὴν ψυχὴν, προβάλλοντες ὅλα τὰ ἁμαρτήματά της, τὰ μὲ γνῶσι καὶ τὰ μὲ ἄγνοια, ἀπὸ τῆ νεότητα ἕως τὴν ἡλικίαν ποὺ καταλήφθηκε. Στέκονται λοιπὸν κατηγορώντας ὅλες τὶς πράξεις της. Λοιπὸν τί τρόμο νομίζεις ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἕως ὅτου ἐξέληθῃ ἡ ἀπόφασις καὶ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀπελευθέρωσις της; Αὕτη εἶναι ἡ ὥρα τῆς ἀναγκαστικῆς δεσμεύσεώς της, ἕως ὅτου ἰδῇ τί εἶναι αὐτὸ ποὺ θὰ τῆς συμβῇ. Καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ στέκονται οἱ θεῖαι δυνάμεις ἀπέναντι σὺς ἀντίπαλες, καὶ αὐτὲς προβάλλουν τὶς καλὰς πράξεις της. Ἀντιλαμβάνεσαι λοιπὸν, μὲ τί φόβο καὶ τρόμο στέκεται ἡ ψυχὴ ποὺ εὐρίσκεται στὴ μέση, ἕως ὅτου ἡ δίκη της λάβῃ ἀπόφασι ἀπὸ τὸν δίκαιο κριτῆ.

Καὶ ἂν μὲν εἶναι ἀξία, ἐκεῖνες οἱ δυνάμεις δέχονται ἐπιτίμησι καὶ αὕτη ἀρπάζεται ἀπὸ αὐτὲς τὶς δυνάμεις, καὶ στὸ ἐξῆς εἶναι ἀμέριμνη, μᾶλλον δὲ κατοικεῖ σύμφωνα μὲ τὸ γραμμένο, «καθὼς ὅλων τῶν εὐφραινομένων ἡ κατοικία εἶναι σὲ σένα»¹. Τότε πραγματοποιεῖται τὸ γραμμένο, «ἀπομακρύνθηκε ὁ δύνῃ καὶ λύπη καὶ στεναγμός»². τότε ἀπαλασσομένη πορεύεται σ' ἐκείνη τὴν ἀνεκκλάλητη χαρὰ καὶ δόξα, στὴν ὁποία θὰ ἀποκατασταθῇ.

Ἐὰν δὲ εὐρεθῇ νὰ ζῆ σὲ ἀμέλεια, ἀκούει τὴν φοβερώτατη φωνή, «ὡς ἀπομακρυνθῇ ὁ ἀσεβής, γιὰ νὰ μὴ ἰδῇ τὴν δόξα τοῦ Κυρίου»³. Τότε τὴν πᾶνει ἡμέρα ὀργῆς, ἡμέρα θλίψεως, ἡμέρα σκοτίου καὶ γνόφου. Παραδιδόμενη στὸ ἐξώτερο σκοτὸς καὶ κατακρινόμενη στὸ αἰώνιο πῦρ, θὰ τιμωρῆται στοὺς ἀπεράντους αἰῶνες. Τότε ποῦ θὰ εἶναι ἡ καύχησις τοῦ κόσμου, ποῦ ἡ κενοδοξία, ποῦ ἡ τρυφή,

τασία ποῦ ἢ ἀνάπαυσις, ποῦ ὁ κόμπος, ποῦ τὰ χρήματα, ποῦ ἢ εὐγένεια, ποῦ πατήρ, ποῦ μήτηρ, ποῦ ἀδελφός; Τίς δυνήσεται τούτων ἐξελέσθαι τὴν ὑπὸ πυρὸς φλεγομένην καὶ ὑπὸ πικρῶν βασάνων κατεχομένην; Τούτων οὕτως γινομένων, ποιαποὺς δεῖ ὑπάρχειν ἡμᾶς ἐν ἀγίαις ἀνασιροφαῖς καὶ εὐσεβείαις; ποιαπὴν ἀγάπην ὀφείλομεν κηῖσασθαι; ποιαπὴν ἀγωγὴν; ποιαπὴν πολιτείαν; ποιαπὸν δρόμον; ὁποῖαν ἀκρίβειαν; ὁποῖαν προσευχὴν; ὁποῖαν ἀοφάλειαν; «Ταῦτα» γάρ, φησί, «προσοδοκῶντες», σπουδάσωμεν «ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι εὐρεθῆναι αὐτῷ ἐν εἰρήνῃ», ἵνα καταξιωθῶμεν αὐτοῦ ἀκοῦσαι λέγοντος· «Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου», εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

5 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος, μέλλων τελευτᾶν, εἶπε

Μακάριος εἶ, ἀββᾶ Ἀρσένιε, δι ταύτης ἀεὶ ἐμνημόνευες τῆς ὥρας

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ

1 Ἠρώτησεν ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα τὸν πάπαν Θεόφιλον τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποστόλου, τὸ

Τί ἐστι «τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι»;

Ὁ δὲ λέγει αὐτῇ

Ἡ ἐπωνυμία δεικνύει τὸ κέρδος· οἶον, καιρὸς ὕβρεως σοι πάρεστιν; ἀγόρασον τῇ ταπεινοφροσύνῃ καὶ μακροθυμίᾳ τὸν τῆς ὕβρεως καιρὸν, καὶ ἔλκυσσον κέρδος πρὸς ἑαυτὸν. Καιρὸς ἀτιμίας; τῇ ἀνεξικακίᾳ ἀγόρασον τὸν καιρὸν, καὶ κέρδησον. Καὶ πάντα τὰ ἐναντία, ἐὰν θέλωμεν, κέρδη γίνονται ἡμῖν.

2 Εἶπεν ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα

4. Β' Πέτρο. 3, 14.

5. Ματθ. 25, 34.

ποῦ ἡ ἀπόλαυσις, ποῦ ἡ φαντασία, ποῦ ἡ ἀνάπαυσις, ποῦ ὁ κόμπος, ποῦ τὰ χρήματα, ποῦ ἡ εὐγένεια, ποῦ ὁ πατήρ, ποῦ ἡ μήτηρ, ποῦ ὁ ἀδελφός; Ποιὸς θὰ μπορέσῃ νὰ βγάλῃ ἀπὸ αὐτὰ αὐτὴν τὴν φλεγομένη ἀπὸ τὸ πῦρ καὶ κατεχομένη ἀπὸ πικρὰ βάσανα; Ἐποῦ αὐτὰ ἔτσι πρόκειται νὰ συμβοῦν, πῶς πρέπει νὰ εἶμαστε ἐμεῖς στὶς ἅγιες συναναστροφές κι' εὐσέβειες; Τί ἀγάπη πρέπει νὰ ἀποκτήσωμε; τί ἀγωγή; τί βίος; τί δρόμος; Ποιὰ ἀκρίβεια, ποιὰ προσευχή, ποιὰ ἀσφάλεια; Διότι, λέγει, «αὐτὰ ἀναμένοντας, ἅς προσπαθήσωμε νὰ εὐρεθοῦμε ἀπὸ αὐτὸν ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι σὲ εἰρήνη»⁴, γιὰ νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ τὸν ἀκούσωμε νὰ λέγῃ, «ἐλᾶτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλεία πού εἶναι ἐτοιμασμένη γιὰ σᾶς ἀπὸ τῆ θεμελίωσι τοῦ κόσμου»⁵, στοὺς αἰῶνες τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

5 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Θεόφιλος ὁ ἀρχιεπίσκοπος, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνῃ, εἶπε

Μακάριος εἶσαι, ἀββᾶ Ἀρσένιε, πού πάντοτε ἐμνημόνευες αὐτὴ τὴν ὥρα.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΜΑΣ ΘΕΟΔΩΡΑΣ

1 Ἐρώτησε ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα τὸν πάπα Θεόφιλο

1 Ἐρώτησε ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα τὸν πάπα Θεόφιλο γιὰ τὸ ρητὸ τοῦ Ἀποστόλου

Τί σημαίνει τὸ «ἐξαγοράζοντας τὸν καιρό»;

Αὐτὸς δὲ τῆς λέγει

Ἡ φράσις δεικνύει τὸ κέρδος. Παραδείγματος χάριν, εὐρίσκεισαι σὲ καιρὸ ὕβρεως; Ἀγόρασε τὸν καιρὸ τῆς ὕβρεως μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη καὶ τὴ μακροθυμία καὶ ἔλκυσε κέρδος πρὸς τὸν ἑαυτό σου. Καιρὸς ἀτιμίας; Ἀγόρασε τὸν καιρὸ μὲ τὴν ἀνεξικακία, καὶ κέρδισε. Καὶ ὅλα τὰ ἐναντία γίνονται, ἂν θέλωμε, κέρδος.

2 Εἶπε ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα

Ἀγωνίσασθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης. Ὁν τρόπον γὰρ τὰ δένδρα, εἰ μὴ λάβωσι χειμῶνας καὶ ὑετούς, καρποφορεῖν οὐ δύνανται, οὕτω καὶ ἡμῖν, ὁ αἰὼν οὗτος χειμῶν ἐστὶ καὶ εἰ μὴ διὰ πολλῶν θλίψεων καὶ πειρασμῶν, οὐ δυνησόμεθα τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν γενέσθαι κληρονόμοι.

3 Εἶπε πάλιν

Καλὸν τὸ ἡσυχάζειν· ἀνὴρ γὰρ φρόνιμος ἡσυχίαν ἀγει. Μέγα γὰρ ἀληθῶς παρθένω ἢ μοναχῷ ἡσυχάζειν· μάλιστα δὲ τοῖς νέοις. Ἀλλὰ γίνωσκε, ὅτι, εἰ τις προσηται ἡσυχᾶσαι, εὐθέως ὁ πονηρὸς ἔρχεται καὶ βαρεῖ τὴν ψυχὴν, ἐν ἀκηδίαις, ἐν ὀλιγοψυχίαις, ἐν λογιμοῖς, βαρεῖ καὶ τὸ σῶμα, ἐν ἀσθενείαις, ἐν ἀτονίᾳ, ἐν λύσει γονάτων καὶ ὀλων τῶν μελῶν, καὶ λύει τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος· καὶ λέγει ὅτι ἄσθενῶ καὶ οὐκ ἰσχύω βαλεῖν τὴν σύναξιν. Ἀλλ' εἰ μὴ νήψωμεν, πάντα ταῦτα διαλύονται. Ἦν γὰρ τις μοναχός, καὶ ὡς ἤρχειο βαλεῖν τὴν σύναξιν, ἐλάμβανεν αὐτὸν ῥίγος καὶ πυρετός, καὶ ἡ κεφαλὴ τόνῳ ὠχλεῖτο· καὶ οὕτως ἔλεγεν ἑαυτῷ, ὅτι ἴδου ἀσθενῶ, καὶ ἐνίοτε ἀποθνήσκω· ἐγερωθῶ οὖν πρὶν ἀποθάνω, καὶ βάλω τὴν σύναξιν. Καὶ τῷ λογιμῷ τούτῳ ἐβιάζετο ἑαυτόν, καὶ ἔβαλε τὴν σύναξιν. Καὶ ὡς κατέπαυεν ἡ σύναξις, κατέπαυε καὶ ὁ πυρετός. Καὶ πάλιν τούτῳ τῷ λογιμῷ ἀδελφὸς ἀνθέστηκε· καὶ ἔβαλε τὴν σύναξιν, καὶ ἐνίκησε τὸν λογιμόν.

Ἔλεγε πάλιν ἡ αὐτὴ ἀμμὰ Θεοδώρα ὅτι

Ποιέ τις εὐλαβῆς ὑβρίζειτο παρά τινος. Καὶ λέγει πρὸς

Ἄγωνισθῆτε νὰ εἰσέλθετε ἀπὸ τὴ στενὴ πύλη. Διότι, ὅπως τὰ δένδρα, ἐὰν δὲν δεχθοῦν κακοκαιρίες καὶ βροχές, δὲν μποροῦν νὰ καρποφορίσουν, ἔτσι καὶ σ' ἐμᾶς αὐτὸς ὁ αἰὼν εἶναι βαρυχειμωνιά, καὶ χωρὶς πολλὰς θλίψεις καὶ πειρασμοὺς δὲν θὰ μπορέσωμε νὰ γίνωμε κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

3 Εἶπε πάλι

Καλὸ εἶναι νὰ ζῆ κανεὶς ἡσυχαστικὸ βίον· διότι ὁ φρόνιμος ἄνθρωπος ζῆ ἡσυχαστικά. Διότι πραγματικὰ εἶναι μεγάλο ὄφελος γιὰ τὴν παρθένο καὶ τὸ μοναχὸ νὰ ἡσυχάζη, πρὸ πάντων τοὺς νέους. Ἄλλὰ γινώριζε ὅτι, ἐὰν κανεὶς προγραμματίσῃ νὰ φθῶσῃ στὴν ἡσυχία, ἀμέσως ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ βαρύνει τὴν ψυχὴν μὲ ἀηδίες, μὲ ὀλιγοψυχίες, μὲ λογισμοὺς, βαρύνει καὶ τὸ σῶμα μὲ ἀσθένειες, μὲ ἀτονία, μὲ λύσιμο τῶν γονάτων καὶ ὀστέων τῶν μελῶν, καὶ παραλύει τὴ δύναμι τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ λέγει ὅτι 'εἶμαι ἀσθενὴς καὶ δὲν μπορῶ νὰ ἀπαγγείλω τὴν ἀκολουθία'.

Ἄλλὰ, ἂν ἀγρυπνοῦμε, ὅλα αὐτὰ διαλύονται. Διότι ἦταν κάποιος μοναχός, ποῦ μόλις ἔρχόταν νὰ ἀπαγγείλῃ τὴν ἀκολουθία, τὸν ἔπιανε ρίγος καὶ πυρετός καὶ ἡ κεφαλὴ του ἐνωχλόταν ἀπὸ πίεσι. Καὶ ἔλεγε ἔτσι στὸν ἑαυτό του, ὅτι 'εἶμαι ἀσθενὴς καὶ σὲ λίγο θὰ ἀποθάνω· ἄς σηκωθῶ λοιπὸν πρὶν ἀποθάνω, γιὰ νὰ ἀπαγγείλω τὴν ἀκολουθία'. Καὶ μὲ αὐτὴ τὴ σκέψι ἐξεβίαζε τὸν ἑαυτό του καὶ ἀπήγγειλε τὴν ἀκολουθία. Καὶ μόλις ἐτελείωνε ἡ ἀκολουθία, ἐσταματοῦσε καὶ ὁ πυρετός. Καὶ στὴ συνέχεια μὲ αὐτὴ τὴ σκέψι ὁ ἀδελφὸς ἀντιστεκόταν καὶ ἀπήγγειλε τὴν ἀκολουθία, κι' ἐνίκησε τὸν κακὸ λογισμό.

4 Ἔλεγε πάλι ἡ ἴδια ἀμμὰ Θεοδώρα

Κάποτε μία εὐλαβὴς γυναῖκα ὑβριζόταν ἀπὸ κάποιον.

αὐτόν, ἡδυνάμην καὶ γὰρ τὰ ὁμοιά σοι λέγειν, ἀλλ' ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ κλείει μου τὸ σιόμα'.

Ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο δι

Χριστιανός τις μετὰ Μανιχαίου διαλεγόμενος περὶ τοῦ σώματος εἶπεν οὕτως· ὁδὸς τὸν νόμον τῷ σώματι, καὶ ὄψει τὸ σῶμα τῷ πλάσαντι'.

Εἶπε πάλιν ἡ αὐτή, δι

Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει εἶναι ξένος φιλαρχίας, καὶ ἀλλότριος κενοδοξίας, μακρὰν ὑπερηφανίας· μὴ ὑπὸ κολακείας ἐμπαιζόμενος, μὴ ὑπὸ δώρων τυφλούμενος, μὴ ὑπὸ γαστρὸς νικώμενος, μὴ ὑπὸ ὀργῆς κρατούμενος, ἀλλὰ μακρόθυμος, ἐπιεικής, πάση δυνάμει ταπεινόφρων· ἔγκριτος εἶναι καὶ ἀνεκτικός, κηδεμονικός καὶ φιλόψυχος.

Ἔλεγε πάλιν ἡ αὐτή, δι

Οὐκ ἄσκησις οὔτε ἀγρυπνία οὔτε παντοῖος πόνος σώζει, εἰμὴ γνησία ταπεινοφροσύνη. Ἦν γάρ τις ἀναχωρητῆς ἀπελαύνων δαίμονας καὶ ἐξήταζεν αὐτούς· ἐν τίνι ἐξέρχεσθε, ἐν νησιείῳ; Καὶ ἔλεγον· ἡμεῖς οὔτε ἐσθίομεν, οὔτε πίνομεν'. Ἐν ἀγρυπνίᾳ; Καὶ ἔλεγον· ἡμεῖς οὐ κοιμώμεθα'. Ἐν ἀναχωρήσει; Ἡμεῖς εἰς τὰς ἐρήμους διάγομεν'. Ἐν τίνι οὖν ἐξέρχεσθε; Καὶ ἔλεγον δι· οὐδὲν ἡμᾶς νικᾷ, εἰ μὴ ταπεινοφροσύνη'.

Ὁρᾷς δι ἡ ταπεινοφροσύνη νικητήριόν ἐστι δαιμόνων;

Εἶπε πάλιν ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα, δι

Ἦν τις μοναχὸς καὶ ἀπὸ πλήθους τῶν πειρασμῶν λέγει· Ὑπάγω ἔνθεν'. Καὶ ὡς ἔβαλεν ἑαυτοῦ τὰ σανδάλια, ὄρᾳ ἀνθρώπον ἄλλον βάλλοντα καὶ αὐτόν τὰ σανδάλια αὐτοῦ, καὶ λέγοντα αὐτῷ· Οὐ δι' ἐμὲ ἐξέρχῃ; Ἴδου ἐγὼ σε προάγω ὅπου εἰς ἀπέρχῃ'.

Καὶ τοῦ λέγει, ἤμποροῦσα κι' ἐγὼ νὰ σοῦ εἰπῶ τὰ ὅμοια, ἀλλὰ μοῦ κλείει τὸ στόμα ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ'.

Ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο

Ἔνας χριστιανός, συζητώντας μὲ Μανιχαῖο γιὰ τὸ σῶμα, εἶπε· ὄωσε τὸ νόμο στὸ σῶμα, καὶ θὰ ἰδῆς τὸ σῶμα δίπλα στὸν πλάστη'.

5 Εἶπε πάλι ἡ ἴδια

Ὁ διδάσκαλος πρέπει νὰ εἶναι ξένος πρὸς τὴ φιλαρχία καὶ ἀλλότριος πρὸς τὴν κενοδοξία, μακριὰ ἀπὸ τὴν ὑπερηφάνεια· νὰ μὴ ἐμπαίζεται ἀπὸ κολακεία, νὰ μὴ τυφλώνεται ἀπὸ δῶρα, νὰ μὴ νικᾶται ἀπὸ τὴν κοιλιά, νὰ μὴ κυριαρχῆται ἀπὸ ὀργή, ἀλλὰ νὰ εἶναι μακρόθυμος, εὐγενής, ταπεινόφρων μὲ κάθε τρόπο· νὰ εἶναι δόκιμος καὶ ἀνεκτικός, πρόθυμος καὶ φιλόψυχος.

6 Ἔλεγε πάλι ἡ ἴδια

Οὔτε ἄσκησις οὔτε ἀγρυπνία οὔτε ὁποιοσδήποτε κόπος σώζει, παρὰ μόνο ἡ γνησία ταπεινοφροσύνη. Πραγματικὰ ὑπῆρχε κάποιος ἀναχωρητῆς ποῦ ἀπεμάκρυνε δαίμονες καὶ τοὺς ἐξήταζε· ἔμε τί ἐξέρχεσθε, μὲ νηστεία; Κι' ἔλεγαν· ἔμεῖς οὔτε τρώγομεν οὔτε πίνομεν'. Μὲ ἀγρυπνία; Κι' ἔλεγαν· Ἐμεῖς δὲν κοιμώμαστε'. Μὲ ἀναχώρησι; Ἐμεῖς ζοῦμε στίς ἐρήμους'. Μὲ τί λοιπὸν ἐξέρχεσθε; Κι' ἔλεγαν ὅτι, τίποτε δὲν μᾶς νικᾶ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ταπεινοφροσύνη'. Βλέπεις ὅτι ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι νικητήριο τῶν δαιμόνων;

7 Εἶπε πάλι ἡ ἀμμὰ Θεοδώρα

Ἦνυχε κάποιος μοναχὸς καὶ ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν πειρασμῶν λέγει· φεύγω ἀπὸ ἐδῶ'. Καὶ μόλις ἐφόρεσε τὰ σανδάλιά του, βλέπει ἕναν ἄλλον ἄνθρωπο ποῦ ἔβαζε τὰ ἰδικά του καὶ τοῦ ἔλεγε, ἔδεν φεύγεις ἐξ αἰτίας μου; Νὰ λοιπόν, ἐγὼ σὲ προσευδῶνω ὅπου μεταβῆς'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟΛΟΒΟΥ

¹ Διηγῆσαντο περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι ἀναχωρήσας πρὸς Θηβαῖον γέροντα εἰς Σκῆτιν, ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ. Λαβὼν δὲ ὁ ἀββᾶς αὐτοῦ ξύλον ξηρόν, ἐφύτευσε καὶ εἶπεν αὐτῷ

Καθ' ἡμέραν πότιζε τοῦτο λαγήνιον ὕδατος, ἕως καρπὸν ποιήσει.

Ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν τὸ ὕδωρ, ὥς ἀπὸ ὀψὲ ἀπελθεῖν καὶ ἐλθεῖν πρωτῆ. Μειὰ δὲ τρία ἔτη, ἔζησε καὶ καρπὸν ἐποίησε. Καὶ λαβὼν ὁ γέρον τὸν καρπὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, λέγων τοῖς ἀδελφοῖς

Λάβετε, φάγετε καρπὸν ὑπακοῆς.

² Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ, ὅτι εἰπέ ποτε τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ μειζιτέρῳ

Ἦθελον ἀμέριμνος εἶναι, ὥς οἱ ἄγγελοι ἀμέριμνοί εἰσι, μηδὲν ἐργαζόμενοι, ἀλλ' ἀδιαλείπτως λατρεύοντες τῷ Θεῷ.

Καὶ ἀποδυσάμενος τὸ ἱμάτιον ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟΛΟΒΟΥ

¹ Διηγήθηκαν γιά τόν άββᾶ Ἰωάννη τόν Κολοβό δι, όταν άνεχώρησε πρὸς ἓνα Θηβαῖο γέροντα στή Σκῆτι, ἔμεινε στήν ἔρημο. Ἐπῆρε δὲ ὁ άββᾶς του ξηρὸ ξύλο, τὸ ἐφύτευσε καὶ τοῦ εἶπε

Πότιζέ το καθημερινὰ ἓνα λαγήνι νερό, ἕως οἱτου κἀνη καρπό.

Ἦταν δὲ μακριά τους τὸ νερό, σὲ σημεῖο ὥστε νὰ πηγαί-νη τὸ βράδυ καὶ νὰ ἔρχεται τὸ πρωῖ. Μετὰ τρία ἔτη δέ, ἐζωογονήθηκε κι' ἔκαρποφόρησε. Καὶ παίρνοντας ὁ γέ-ρων τὸν καρπό του, τὸν ἔφερε στήν ἐκκλησία λέγοντας στοὺς ἀδελφοὺς

Λάβετε φάγετε καρπὸ ὑπακοῆς.

² Ἔλεγαν γιά τόν άββᾶ Ἰωάννη τόν Κολοβό, δι εἶπε κά-ποτε σὸ μεγαλύτερο ἀδελφό του

Ἦθελα νὰ εἶμαι ἀμέριμος, ὅπως εἶναι ἀμέριμοι οἱ ἄγγελοι καὶ ἀδιαλείπτως λατρεύουν τὸ Θεό.

Καὶ ἀφοῦ ἐκδύθηκε τὸ ἱμάτιο ἐξῆλθε στήν ἔρημο καὶ με-

ποιήσας ἑβδομάδα μίαν ἀνέκαμψε πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
Καὶ ὡς ἔκρουσε τὴν θύραν, ὑπήκουσεν αὐτῷ πρὶν ἀνοίξῃ,
λέγων

Σὺ τίς εἶ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐγὼ εἰμι Ἰωάννης ὁ ἀδελφός σου.

Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ

Ἰωάννης γέγονεν ἄγγελος καὶ οὐκέτι ἐν ἀνθρώποις ἐστίν.

Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων

Ἐγὼ εἰμι.

Καὶ οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ, ἀλλ' ἀφῆκεν αὐτὸν ἕως πρωτὶ θλίβε-
σθαι. Ὑστερον δὲ ἀνοίξας αὐτῷ λέγει

Ἄνθρωπος εἶ, χρεῖαν ἔχεις πάλιν ἐργάζεσθαι ἵνα τρα-
φῆς.

Καὶ ἔβαλε μετάνοιαν λέγων

Συγχώρησόν με.

3 Εἶπεν ὁ ἀβθᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός δι

Ἐὰν θελήσῃ βασιλεὺς πάλιν παραλαβεῖν ἐχθρῶν, τὸ
ὔδωρ πρῶτον κρατεῖ καὶ τὴν τροφήν, καὶ οὕτως οἱ ἐ-
χθροὶ ἐκ τοῦ λιμοῦ ἀπολλύμενοι ὑποτάσσονται αὐτῷ.
Οὕτω καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκός· ἐὰν ἐν νησιείῳ καὶ λι-
μῷ πολιτεύσῃται ἄνθρωπος, οἱ ἐχθροὶ ἐξασθενοῦσιν ἀ-
πὸ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.

4 Εἶπε πάλιν δι

Ὁ χορταζόμενος καὶ λαλῶν μετὰ παιδίου, ἤδη ἐπύρνευ-
σε τῷ λογισμῷ μετ' αὐτοῦ.

5 Εἶπε πάλιν δι

Ἀνερχόμενός ποιε τὴν ὁδὸν τῆς Σκήτειως μετὰ τῆς σει-
ρᾶς, εἶδον τὸν καμηλίτην λαλοῦντα καὶ κινουντὰ με εἰς
ὄργην· καὶ ἔασας τὰ σκεύη, ἔφυγον.

6 Ἄλλοιτε πάλιν εἰς τὸ θέρος, ἤκουσεν ἀδελφοῦ λαλοῦντος τῷ
πλησίον μετ' ὄργης καὶ λέγοντος. Ἄι, καὶ οὐ; Καὶ ἔασας τὸν
θεριομόν, ἔφυγεν.

τὰ μία ἑβδομάδα ἐπέστρεψε πρὸς τὸν ἀδελφὸ του. Καὶ μόλις ἔκρουσε τὴ θύρα, τοῦ ἀποκρίθηκε πρὶν ἀνοίξει

Ποιὸς εἶσαι ἐσύ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐγὼ εἶμαι ὁ Ἰωάννης ὁ ἀδελφός σου.

Καὶ σὲ ἀπόκρισι τοῦ εἶπε

Ὁ Ἰωάννης ἔγινε ἄγγελος καὶ δὲν εἶναι πλέον ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους

Αὐτὸς δὲ τὸν παρακαλοῦσε λέγοντας

Ἐγὼ εἶμαι.

Καὶ δὲν τοῦ ἀνοίξε ἀλλὰ τὸν ἄφησε νὰ στενοχωρῆται ἕως τὸ πρωῖ. Ἐπειτα τοῦ ἀνοίξε καὶ τοῦ εἶπε

Ἄνθρωπος εἶσαι, ἔχεις ἀνάγκη νὰ ἐργάζεσαι πάλι, γιὰ νὰ τραφῆς.

Καὶ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Συγχώρεσέ με.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός

Ἐὰν ἓνας βασιλεὺς θελήσῃ νὰ παραλάβῃ πόλι ἀπὸ τοὺς ἐχθρούς, πρῶτα κατακρατεῖ τὸ νερὸ καὶ τὴν τροφή, καὶ ἔτσι οἱ ἐχθροί, καταστρεφόμενοι ἀπὸ τὴν πείνα, ὑποτάσσονται σ' αὐτόν. Ἐτσι καὶ τὰ πάθη τῆς σαρκός· ἐὰν ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος μὲ νηστεία καὶ πείνα, οἱ ἐχθροὶ τῆς ψυχῆς του ἔξασθενοῦν.

4 Εἶπε πάλι

Αὐτὸς ποὺ εἶναι χορτασμένος καὶ ὁμιλεῖ μὲ παιδί, ἤδη ἐπόρνευσε μὲ τὴ σκέψι του.

5 Εἶπε πάλι

Ἄνεβαίνοντας κάποτε τὴν ὁδὸ τῆς Σκήτεως μὲ τὰ πλεκτά, εἶδα τὸν καμηλίτη νὰ μοῦ ὁμιλῇ καὶ νὰ μὲ κινῇ σὲ ὀργή· καὶ ἀφήνοντας τὰ σκεῦη, ἔφυγα.

6 Ἄλλοτε πάλι στὸ θερισμὸ ἄκουσε ἓνα ἀδελφὸ νὰ ὁμιλῇ πρὸς τὸν πλησίον μὲ ὀργή καὶ νὰ λέγῃ, 'Αἶ, καὶ σύ;' Καὶ ἀφήνοντας τὸ θερισμὸ, ἔφυγε.

7 Εὐκαίρησάν τινες γέροντες εἰς Σκῆτιν ἐσθίοντες μετ' ἀλλήλων ἦν δὲ μετ' αὐτῶν καὶ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης. Καὶ ἀνέστη τις πρεσβύτερος μέγας δοῦναι τὸ κανκάλιον τοῦ νεροῦ καὶ οὐδεὶς καιεδέξαιτο λαβεῖν αὐτὸ παρ' αὐτοῦ, εἰ μὴ μόνος Ἰωάννης ὁ Κολοβός. Ἐθαύμασαν οὖν καὶ εἶπον αὐτῷ

Πῶς οὐ μικρότερος ὄλως ὢν, ἐτόλμησας ὑπηρετηθῆναι παρὰ τοῦ πρεσβυτέρου;

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Ἐγὼ οἷε ἐγείρομαι δοῦναι τὸ κανκάλιον, χαίρω ἐὰν πάντες λάβωσιν, ἵνα ἔχω μισθόν καὶ γὰρ οὖν διὰ τοῦτο ἐδεξάμην, ἵνα ποιήσω αὐτῷ μισθόν, μήπως λυπηθῆ, ὡς μηδενὸς δεξαμένου παρ' αὐτοῦ.

Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντις, ἐθαύμασαν καὶ ὠφελήθησαν ἐπὶ τῇ διακρίσει αὐτοῦ.

8 Καθημένου αὐτοῦ ποιεῖ ἔμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας, ἐκύκλωσαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐξήταζον αὐτὸν τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν. Καὶ ἰδὼν τις τῶν γερόντων καὶ πολεμηθεὶς εἰς φθόρον, λέγει αὐτῷ

Τὸ κανκάλιον σου, Ἰωάννη, φάρμακον γέμει.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Οὕτως εἰσὶν, ἀββᾶ καὶ τοῦτο εἶπας, διὲν τὰ ἔξω βλέπεις μόνον· εἰ δὲ ἔβλεπες τὰ ἔσω, τί εἶχες εἰπεῖν;

9 Ἐλεγον οἱ πατέρες, διὲν ἐσθιόντων ποιεῖ τῶν ἀδελφῶν ἐν ἀγάπῃ, ἐγέλασεν εἰς ἀδελφὸς ἐπὶ τῆς τραπέζης. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ἔκλαυσε λέγων

Τί ἄρα ἔχει ὁ ἀδελφὸς οὗτος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, διὲν ἐγέλασεν, ὀφείλων μᾶλλον κλαῦσαι, διὲν ἀγάπην ἐσθίει;

10 Ἦλθόν ποτε τινες τῶν ἀδελφῶν πειράσαι αὐτὸν, διὲν οὐκ ἤφιε τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ρεμβασθῆναι, οὐδὲ ἐλάλει πρᾶγμα τοῦ αἰῶνος τούτου. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

7 Μερικοὶ γέροντες σὴν Σκῆτι εὐρήκαν τὸν καιρὸν νὰ φάγουν μαζί· ἦταν δὲ μαζί τους καὶ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης. Κι' ἐσηκώθηκε κάποιος μέγας πρεσβύτερος νὰ δώσῃ τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερό· καὶ κανεὶς δὲν ἐδέχθηκε νὰ τὸ πάρῃ ἀπὸ αὐτὸν ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰωάννη τὸν Κολοβὸ μόνον. Ἐθαύμασαν λοιπὸν καὶ τοῦ εἶπαν

Πῶς ἐσύ, ποῦ εἶσαι πολὺ μικρότερος, ἐτόλμησες νὰ ὑπηρετηθῆς ἀπὸ τὸν πρεσβύτερο;

Καὶ τοὺς λέγει

Ἐγὼ ὅταν σηκώνωμαι νὰ δώσω τὸ σταμνὶ, χαίρομαι ἂν τὸ πάρουν ὄλοι, γιὰ νὰ ἔχω μισθό· κι' ἐγὼ λοιπὸν γι' αὐτὸ ἐδέχθηκα, γιὰ νὰ τοῦ προσπορίσω μισθό, μήπως λυπηθῆ ἂν δὲν δεχθῆ κανεὶς ἀπὸ αὐτόν.

Καὶ ὅταν εἶπε αὐτά, ἐθαύμασαν καὶ ὠφελήθησαν ἀπὸ τὴ διακριτικότητά του.

8 Ὅταν κάποτε ἐκαθόταν ἐμπρὸς σὴν ἐκκλησία, τὸν ἐπερικύκλωσαν οἱ ἀδελφοὶ καὶ τοῦ ἐξέθεταν τοὺς λογισμοὺς των. Καί, ὅταν τὸ εἶδε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες καὶ ἐπολεμήθηκε ἀπὸ φθόνον, τοῦ λέγει

Τὸ σταμνὶ σου, Ἰωάννη, εἶναι γεμᾶτο φαρμάκι.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ἔτσι εἶναι, ἀββᾶ· κι' αὐτὸ τὸ εἶπες βλέποντας μόνον τὰ ἔξω· τί θὰ εἶχες νὰ εἰπῆς, ἂν ἔβλεπες τὰ μέσα;

9 Ἐλεγαν οἱ πατέρες ὅτι, καθὼς ἔτρωγαν κάποτε οἱ ἀδελφοὶ σὲ κοινὸ δεῖπνον, ἐγέλασε ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς σὴν τράπεζα. Καί, ὅταν τὸν εἶδε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ἔκλαυσε λέγοντας

Τί λοιπὸν ἔχει ὁ ἀδελφὸς σὴν καρδιά του ποῦ ἐγέλασε, ἐνῶ ἔπρεπε μᾶλλον νὰ κλαύσῃ ποῦ τρώγει κοινὸ δεῖπνον;

10 Ἦλθαν κάποτε μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς νὰ τὸν πειράξουν, διότι δὲν ᾤφηνε τὸ λογισμόν του νὰ ρεμβάσῃ οὔτε ὠμιλοῦσε γιὰ ζητήματα τοῦ αἰῶνος τούτου. Καὶ τοῦ λέγουν

Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, διὲ ἔβρεξεν ἐπ' ἔτιος πολλὰ καὶ ἔπιον οἱ φοίνικες καὶ ἐκβάλλουσι λευκάδας, καὶ εὐρίσκοϋν οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν.

Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Οὕτως ἐστὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· διὰν καταβῆ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, ἀνανεοῦνται καὶ ἐκβάλλουσι λευκάδας ἐν τῷ φῶτι τοῦ Θεοῦ.

11 Ἔλεγον περὶ αὐτοῦ, διὲ ἔπλεξέ ποτε σειρὰν δύο σπυρίδων καὶ ἔρραφεν αὐτὴν μίαν σπυρίδα, καὶ οὐκ ἐνόησεν, ἕως προσήγγισε τῷ τοίχῳ. Ἦν γὰρ ὁ λογιζομὸς αὐτοῦ σχολάζων τῆ θεωρία.

12 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης διὲ

Ὅμοιός εἰμι ἀνθρώπῳ καθημένῳ ὑποκάτω δένδρου μεγάλου καὶ θεωροῦντι θηρία πολλὰ καὶ ἔρπειτὰ ἐρχόμενα πρὸς αὐτόν· καὶ διὰν μὴ δυνηθῆ σιῆναι κατ' αὐτῶν, τρέχει ἄνω εἰς τὸ δένδρον καὶ σώζεται. Οὕτω καὶ γὰρ κατέζομαι ἐν τῷ κελλίῳ μου καὶ θεωρῶ τοὺς πονηροὺς λογιζομὸς ἐπάνω μου· καὶ ὅτι μὴ ἰσχύσω πρὸς αὐτοὺς, καταφεύγω πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τῆς προσευχῆς καὶ σώζομαι ἐκ τοῦ ἐχθροῦ.

13 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ διὲ παρεκάλεσε τὸν Θεόν, καὶ ἤρθη τὰ πάντα ἀπ' αὐτοῦ καὶ γέγονεν ἀμέριμνος. Καὶ ἀπελθὼν, εἶπέ τινι γέροντι Ὅρῳ ἑμαυτὸν ἀναπαυόμενον καὶ μηδένα πόλεμον ἔχοντα.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὑπαγε, παρακάλεσον τὸν Θεόν, ὥστε τὸν πόλεμόν σοι ἔλθειν καὶ ἦν εἶχες πρότερον συντριβὴν καὶ ταπείνωσιν· διὰ γὰρ τῶν πολέμων προσκόπτει ἡ ψυχὴ.

Παρεκάλεσεν οὖν, καὶ ἐλθόντις τοῦ πολέμου, οὐκ ἔτι εὐξάτο ἀρθῆναι αὐτόν ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλεγε

Δός μοι, Κύριε, ὑπομονὴν ἐν πολέμοις.

1. Τὰ σχοινία καὶ τὰ καλάθια κατασκευάζονται ἀπὸ τῆς ἴνερ τῶν φοινικοφύλλων.

Εὐχαριστοῦμε τὸ Θεὸ πὺ ἐβρεξε αὐτὸ τὸ ἔτος πολὺ καὶ ἦσαν οἱ φοίνικες καὶ βγάζουν βλαστάρια κι' εὐρίσκουν οἱ ἀδελφοὶ τὸ ἐργόχειρό τους¹.

Τοὺς λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ἔτσι εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο· ὅταν κατεβῆ στὶς καρδιές τῶν ἀνθρώπων, ἀνανεώνονται καὶ βγάζουν βλαστάρια μὲ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ.

11 Ἔλεγαν γι' αὐτόν, ὅτι ἔπλεξε κάποτε σχοινὶ γιὰ δύο καλάθια καὶ τὸ ἔραψε σὲ ἓνα καλάθι, καὶ δὲν τὸ ἐκάλυψε, ἕως ὅτου ἔφθασε στὸν τοῖχο. Διότι ὁ λογισμὸς του ἐσχόλαζε στὴ θεωρία.

12 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Εἶμαι ὅμοιος μὲ ἄνθρωπο πὺ κάθεται κάτω ἀπὸ μεγάλο δένδρο καὶ παρατηρεῖ πολλὰ θηρία καὶ ἔρπετὰ νὰ ἔρχονται πρὸς αὐτόν· καὶ ὅταν δὲν μπορέση νὰ ἀντεπεξέλθῃ σ' αὐτά, τρέχει ἐπάνω στὸ δένδρο καὶ σώζεται. Ἔτσι κι' ἐγώ· κάθομαι στὸ κελλί μου καὶ βλέπω ἐπάνω μου τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς· καὶ ὅταν δὲν μπορῶ νὰ τοὺς ἐξουσιάσω, καταφεύγω πρὸς τὸ Θεὸ μὲ τὴν προσευχὴ καὶ σώζομαι ἀπὸ τὸν ἐχθρό.

13 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβό, ὅτι παρακάλεσε τὸ Θεό, καὶ ἀπομακρύνθηκαν ἀπὸ αὐτόν τὰ πάθη του καὶ ἔγινε ἀμέριμος. Ἐπῆγε τότε σ' ἓνα γέροντα καὶ εἶπε

Βλέπω τὸν ἑαυτὸ μου ν' ἀναπαύεται καὶ νὰ μὴ ἔχη κανένα πόλεμο.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Πήγαινε, παρακάλεσε τὸ Θεό, ὥστε νὰ σοῦ ἔλθῃ ὁ πόλεμος καὶ ἡ συντριβὴ καὶ ταπείνωσις πὺ εἶχες πρωτύτερα· διότι μὲ τοὺς πολέμους προκόπτει ἡ ψυχὴ.

Παρακάλεσε λοιπόν, καὶ ὅταν ἦλθε ὁ πόλεμος, δὲν εὐχήθηκε πλέον ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ αὐτόν, ἀλλ' ἔλεγε

Δός μου, Κύριε, ὑπομονὴ στοὺς πολέμους.

14 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, διτι εἶδέ τις τῶν γερόντιων ἐν ἐκκοιῶσει. Καὶ ἰδοὺ τρεῖς μοναχοὶ ἔσιτηκαν πέραν τῆς θαλάσσης· καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἄλλου πέραν, λέγουσα

Λάβετε πιερὰ πρὸς καὶ δεῦτε πρὸς με.

Καὶ οἱ μὲν δύο ἔλαβον, καὶ ἐπειτάσθησαν εἰς τὸ ἄλλο πέραν· ὁ δὲ ἄλλος ἔμεινε, καὶ ἔκλαιε σφόδρα καὶ ἔκραζεν. Ὑστερον δὲ ἐδόθησαν καὶ αὐτῷ πιερὰ, οὐ μέντοι πρὸς, ἀλλ' ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα· καὶ μετὰ καμάτου καταπονιζόμενος καὶ ἀνισιάμενος, μετὰ θλίψεως πολλῆς ἦλθεν εἰς τὸ πέραν. Οὕτω καὶ ἡ γενεὰ αὕτη, εἰ καὶ λαμβάνει πιερὰ, οὐ μέντοι πρὸς, ἀλλὰ μόλις ἀσθενῆ καὶ ἀδύναμα λαμβάνει.

15 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην λέγων

Πῶς ἡ ψυχὴ μου ἔχουσα τραύματα οὐκ αἰοχύνεται καταλαεῖν τοῦ πλησίον;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον παραβολὴν διὰ τὴν καταλαλιάν

Ἄνθρωπός τις ἦν πτωχός, καὶ εἶχε γυναῖκα· εἶδε δὲ καὶ ἄλλην πειθανήν, καὶ ἔλαβε ταύτην· ἦσαν δὲ ἀμφοτέραι γυναῖαι. Γενομένης δὲ πανηγύρεως ἔν τινι τόπῳ, παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγουσαι· ἄρον ἡμᾶς μετὰ σοῦ. Καὶ λαβὼν τὰς δύο, ἔβαλεν εἰς πίδακον καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον, ἦλθεν εἰς τὸν τόπον. Ὅτε δὲ γέγονε καῦμα καὶ ἡσυχασαν οἱ ἄνθρωποι, ἀναβλέψασα ἡ μία καὶ μηδένα ἰδοῦσα, ἐξεπήδησεν εἰς τὴν κοπρίαν, καὶ συνάξασα παλαιὰ ράκη, ἐποίησεν ἐαυτῇ περίζωμα, καὶ λοιπὸν μετὰ παρησίας περιεπάτει. Ἡ δὲ ἄλλη ἔσω καθημένη γυμνή, ἔλεγεν· ἰδοὺ αὕτη ἡ πόρνη οὐκ αἰοχύνεται περιπαιτοῦσα γυμνή. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἶπεν· ὦ θαῦμα· αὕτη κἂν σκέπει τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς· σὺ δὲ ὄλη γυμνή εἶ, καὶ ταῦτα οὐκ αἰοχύνῃ λαλοῦσα;

Οὕτως ἐστὶ καὶ τὸ τῆς καταλαλιᾶς.

14 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες εἶδε σὲ ἔκοτασι δραμα. Τρεῖς μοναχοὶ ἐστέκονταν πέρα ἀπὸ τῆ θάλασσα· κι' ἦλθε πρὸς αὐτοὺς φωνῆ ἀπὸ τὸ ἀντίπερα πού ἔλεγε

Πάρετε περά πυρὸς κι' ἐλάτε πρὸς ἐμένα.

Καὶ οἱ μὲν δύο ἐπῆραν κι' ἐπέταξαν στὴν ἀπέναντι ἀκτῆ· ὁ δὲ ἄλλος ἔμεινε κι' ἔκλαιε δυνατὰ καὶ ἔκραζε. "Ὑστερα δὲ τοῦ ἐδόθησαν περά, ὄχι ὅμως πυρός, ἀλλὰ ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατα· καὶ μὲ κόπο, καταποντιζόμενος καὶ σηκωνόμενος, ἦλθε μὲ πολλὴ δυσκολία στὸ ἀντίπερα. "Ἐτσι εἶναι καὶ ἡ γενεᾶ αὐτῆ, ἂν καὶ παίρνη περά, ὅμως αὐτὰ δὲν εἶναι πύρινα, ἀλλὰ πολὺ ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατα.

15 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη

Πῶς ἡ ψυχὴ μου, ἐνῶ ἔχει τραύματα δὲν ἐντρέπεται νὰ καταλαλῆ τὸν πλησίον;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων παραβολὴ γιὰ τὴν καταλαλιὰ

Κάποιος ἄνθρωπος ἦταν πτωχὸς καὶ εἶχε γυναῖκα· εἶδε δὲ καὶ μία ἄλλη ὡραία, καὶ τὴν ἐπῆρε καὶ αὐτὴν. Ἦσαν δὲ καὶ αἱ δύο γυμναί. "Οταν δὲ σὲ κάποιο τόπο ἐγινόταν πανηγύρι, τὸν παρεκάλεσαν λέγοντας, 'πάρε μας μαζί σου'. Τὶς ἐπῆρε καὶ τὶς δύο καὶ τὶς ἔβαλε σὲ πθάρη· καί, ἀφοῦ ἐμπῆκε σὲ πλοῖο, ἦλθε στὸν τόπο. "Οταν δὲ ἦλθε τὸ καῦμα καὶ ἤσυχασαν οἱ ἄνθρωποι, κυττάζοντας ἢ μία καὶ μὴ βλέποντας κανένα, ἐλήδησε στὴν κοπριά καὶ μαζεύοντας παλαιὰ ράκη, κατασκεύασε ἓνα περίζωμα κι' ἔπειτα ἐπεριπατοῦσε μὲ θάρρος. Ἡ δὲ ἄλλη, πού ἐκαθόταν μέσα γυμνή, ἔλεγε· 'ὄριστε, αὐτὴ ἡ πόρνη δὲν ἐντρέπεται νὰ περιπατῆ γυμνή'. Στενοχωρημένος δὲ ὁ ἄνδρας τῆς εἶπε· 'ὦ θαυμάσιο ὑποκείμενο· αὐτὴ τουλάχιστο σκεπάζει τὴν ἐντροπὴ τῆς, ἐνῶ ἐσὺ εἶσαι ὀλόκληρη γυμνή, καὶ ἔπειτα ἀπὸ αὐτὸ δὲν ἐντρέπεσαι νὰ ὁμιλῆς;' Ἐτσι εἶναι καὶ τὸ ἁμάρτημα τῆς καταλαλιᾶς.

16 Ἔλεγε δὲ πάλιν τῷ ἀδελφῷ ὁ γέρον πρὸς τῆς ψυχῆς τῆς θελούσης μετανοῆσαι

Πόρνη ἦν ὡραία ἔν τινι πόλει καὶ πολλοὺς φίλους εἶχεν. Ἐλθὼν δὲ πρὸς αὐτὴν εἰς ἄρχων, εἶπεν αὐτῇ· ὁ σύνθου μοι σωφρονεῖν, καὶ γὰρ σε λαμβάνω εἰς γυναῖκα. Ἡ δὲ συνέθετο αὐτῷ. Καὶ λαβὼν αὐτὴν ἀπήγαγεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. Οἱ δὲ φίλοι αὐτῆς, ζητοῦντες αὐτήν, ἔλεγον· Ὁ δεῖνα ὁ ἄρχων ἔλαβεν αὐτήν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ἐὰν οὖν ἀπέλθωμεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ μάθη, τιμωρεῖται ἡμᾶς. Ἀλλὰ δεῦτε ὀπίσω τῆς οἰκίας, καὶ συρίσωμεν αὐτῇ· καὶ γνωρίζουσα τὴν φωνὴν τοῦ συριγμοῦ, καταβαίνει πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ἀναίτιοι εὐρισκόμεθα. Ἀκούσασα οὖν τοῦ συριγμοῦ, ἐσφράγισε τὰ ὄψια αὐτῆς καὶ εἰσεπήδησεν εἰς τὸν ἐνδότερον κοιτῶνα καὶ ἔκλεισε τὰς θύρας.

Ἔλεγε δὲ τὴν πόρνην εἶναι τὴν ψυχὴν, οἱ δὲ φίλοι αὐτῆς εἰσι τὰ πάθη καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὁ δὲ ἄρχων ἐστὶν ὁ Χριστός, ἡ δὲ οἰκία ἡ ἐσωτέρα ἐστὶν ἡ αἰωνία μονή. Οἱ δὲ συρίζοντες αὐτῇ εἰσι οἱ πονηροὶ δαίμονες. Αὐτὴ δὲ διαπαντός φεύγει πρὸς τὸν Κύριον.

17 Ἀναβαίοντιός ποιε τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου ἀπὸ Σκήτιως μετ' ἄλλων ἀδελφῶν, ἐπλανήθη ὁ ὁδηγῶν αὐτούς· ἦν γὰρ νύξ. Καὶ λέγουσιν οἱ ἀδελφοὶ τῷ ἀββᾶ Ἰωάννη

Τί ποιήσωμεν, ἀββᾶ, ὅτι ἐπλανήθη ὁ ἀδελφός τὴν ὁδόν, μήπως ἀποθάνωμεν πλανώμενοι.

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἐὰν εἴπωμεν αὐτῷ, λυπεῖται καὶ αἰσχύνεται. Ἀλλ' ἰδοὺ ποιῶ ἐμαντὸν ἀσθενοῦντα, καὶ λέγω, Ὅσον δύναμαι ὁδεῦσαι, ἀλλὰ μένω ὧδε ἕως πρωτ'.

Καὶ ἐποίησεν οὕτως. Οἱ δὲ λοιποὶ εἶπον

Οὐδὲ ἡμεῖς ὑπάγομεν, ἀλλὰ καθήμεθα μετὰ σοῦ.

16 Ἔλεγε δὲ πάλι ὁ γέρων στὸν ἀδελφὸ γιὰ τὴν ψυχὴ ποὺ θέλει νὰ μετανοήσῃ

Ἐπῆρχε μία ὠραία πόρνη σὲ κάποια πόλι καὶ εἶχε πολλοὺς φίλους. Καὶ ἕνας ἄρχων ἦλθε πρὸς αὐτὴ καὶ τῆς εἶπε· ὑποσχέσου μου ὅτι θὰ γίνῃς σώφρων κι' ἐγὼ θὰ σὲ πάρω γυναῖκα. Αὐτὴ δὲ τοῦ ὑποσχέθηκε. Καί, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε, τὴν ὠδήγησε στὸν οἶκο του. Οἱ δὲ φίλοι τῆς, ἀναζητώντας τὴν, ἔλεγαν· ὁ τάδε ἄρχων τὴν ἐπῆρε στὸν οἶκο του· ἐὰν λοιπὸν ὑπάγωμε στὸν οἶκο του, καὶ μάθῃ, θὰ μᾶς τιμωρήσῃ. Ἀλλὰ ἄς ὑπάγωμε πίσω ἀπὸ τὴν οἰκία νὰ τῆς σφυρίξωμε· καὶ αὐτὴ γνωρίζοντας τὸν ἦχο τοῦ σφυρίγματος θὰ κατεβῆ πρὸς ἡμᾶς, κι' ἐμεῖς θὰ εὐρεθοῦμε ἀνεύθυνοι. Αὐτὴ λοιπὸν, μόλις ἄκουσε τὸ σφύριγμα, ἔκλεισε τὰ αὐτιά της καὶ ἔτρεξε πρὸς τὸν ἐσωτερικὸ κοιτῶνα κι' ἔκλεισε τίς θύρες.

Ἔλεγε δὲ ὅτι ἡ πόρνη εἶναι ἡ ψυχὴ, οἱ δὲ φίλοι τῆς εἶναι τὰ πάθη καὶ οἱ ἄνθρωποι, ὁ δὲ ἄρχων εἶναι ὁ Χριστός, ἡ δὲ ἐσωτερικὴ κατοικία εἶναι ἡ αἰωνία διαμονή. Αὐτοὶ δὲ ποὺ τῆς σφυρίζουν εἶναι οἱ πονηροὶ δαίμονες. Αὐτὴ δὲ φεύγει διαπαντὸς πρὸς τὸν Κύριο.

17 Κάποτε ποὺ ἀνέβαινε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ἀπὸ τὴ Σκῆτι μαζὶ μὲ ἄλλους ἀδελφούς, παραπλανήθηκε ὁ ὁδηγὸς τους, διότι ἦταν νύκτα. Καὶ λέγουν οἱ ἀδελφοὶ στὸν ἀββᾶ Ἰωάννη

Τί νὰ κάνωμε, ἀββᾶ, ποὺ ἔχασε ὁ ἀδελφὸς τὸ δρόμο καὶ ὑπάρχει φόβος νὰ ἀποθάνωμε περιπλανώμενοι.

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν τοῦ τὸ εἰποῦμε, θὰ λυπηθῇ καὶ θὰ ἐντραπῇ. Θὰ κάνω ὅμως τὸν ἄρρωστο καὶ θὰ τοῦ εἰπῶ, ὅτι δὲν μπορῶ νὰ βαδίσω, ἀλλὰ θὰ μείνω ἐδῶ ἕως τὸ πρωί.

Κι' ἔκανε ἔτσι. Οἱ δὲ ἄλλοι εἶπαν

Οὔτε ἐμεῖς δὲν προχωροῦμε, ἀλλὰ θὰ καθήσωμε ἐδῶ μαζὶ σου.

Καὶ ἐκάθισαν ἕως πρωῆς, καὶ τὸν ἀδελφὸν οὐκ ἔσκανδάλισαν.

18 Γέρων τις ἦν ἐν Σκήτει, πονικὸς μὲν ἐν τῷ σωματικῷ, οὐκ ἀκριβῆς δὲ ἐν τοῖς λογισμοῖς. Ἀπῆλθεν οὖν πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην, ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τῆς λήθης· καὶ ἀκούσας παρ' αὐτοῦ λόγον, ὑπέστρεψεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ ἐπελάθειτο ὃ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης. Καὶ ἀπῆλθε πάλιν ἐρωτῆσαι αὐτόν· ἀκούσας δὲ παρ' αὐτοῦ ὁμοίως τὸν λόγον, ὑπέστρεψεν. Ὡς δὲ ἔφθασε τὸ ἴδιον κελλίον πάλιν ἐπελάθειτο, καὶ οὕτω δὲ πλειστάκις ἀπερχόμενος, ἐν τῷ ὑποσιρέφειν κατεκυριεύειτο ὑπὸ τῆς λήθης. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀπαντήσας τῷ γέροντι, εἶπεν

Οἶδας, ἀββᾶ, ὅτι ἐπελαθόμην πάλιν ὃ μοι εἶρηκας; ἀλλ' ἵνα μὴ ὀχλήσω σοι, οὐκ ἤλθον.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ὑπαγε, ἄφρον λύχνον.

Καὶ ἤψεν. Εἶπε δὲ αὐτῷ πάλιν

Φέρε ἄλλους λύχνους καὶ ἄφρον ἐξ αὐτοῦ.

Ἐποίησε δὲ ὁμοίως. Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης τῷ γέροντι

Μὴ τί ποτε ἐβλάβη ὁ λύχνος, ὅτι ἀνήψας ἐξ αὐτοῦ τοὺς ἄλλους λύχνους;

Λέγει

Οὐχί.

Εἶπε δὲ ὁ γέρων

Οὕτως οὐδὲ Ἰωάννης. Ἐὰν ἡ Σκῆτις ἔρχηται πρὸς με δὴ, οὐ μὴ με ἐμποδίσει ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

Τοίνυν, διε θέλεις, ἔρχου, μηδὲν διακρινόμενος.

Καὶ οὕτω δι' ὑπομονῆς ἀμφοτέρων, ἤρε τὴν λήθην ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ γέροντος. Αὕτη δὲ ἦν ἐργασία τῶν Σκητιωτῶν, διδόναι προθυμίαν τοῖς πολεμουμένοις καὶ βιαζομένοις ἐαυτοὺς εἰς τὸ κερδῆσαι ἀλλήλους εἰς τὸ ἀγαθόν.

Κι' ἐκάθησαν ἕως τὸ πρῶϊ, καὶ δὲν ἐσκανδάλισαν τὸν ἀδελφό.

18 Ἦταν ἕνας γέρων σὴ Σκῆτι, φιλόπονος σὰ σωματικά, ἀλλ' ὄχι ἀκριβῆς στοὺς λογιμοὺς. Ἐπῆγε λοιπὸν στὸν ἀββᾶ Ἰωάννη, νὰ τὸν ἐρωτήσῃ γιὰ τὴ λήθη. Καὶ ἀφοῦ ἄκουσε λόγο ἀπὸ αὐτόν, ἐπέστρεψε στὸ κελλί του κι' ἐληομόνησε τί τοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης. Κι' ἐπῆγε πάλι νὰ τὸν ἐρωτήσῃ· ἀφοῦ δὲ ἄκουσε παρομοίως τὸ λόγο, ἐπέστρεψε. Μῶλις δὲ ἔφθασε στὸ κελλί του πάλι ἐληομόνησε, καὶ ἔτσι, πηγαίνοντας πολλές φορές στὴν ἐπιστροφή ἐκυριευόταν ἀπὸ τὴ ληομοσύνη. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ αὐτὸ, ὅταν συνάντησε τὸ γέροντα, εἶπε

Γνωρίζεις, ἀββᾶ, ὅτι πάλι ἐξέχασα τί μοῦ εἶπες; ἀλλὰ δὲν ἤλθα γιὰ νὰ μὴ σὲ ἐνοχλήσω.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Πῆγαινε ἄναψε λυχνάρι.

Καὶ ἄναψε. Τοῦ εἶπε δὲ πάλι

Φέρε ἄλλα λυχνάρια καὶ ἄναψέ τα ἀπὸ αὐτὸ.

Ἔκανε δὲ ὁμοίως. Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης στὸ γέροντα

Μήπως ἐζημιώθηκε τὸ λυχνάρι ποῦ ἄναψες ἀπὸ αὐτὸ τὰ ἄλλα λυχνάρια;

Λέγει

Ἦχι.

Εἶπε δὲ ὁ γέρων

Ἔτσι οὔτε ὁ Ἰωάννης. Ἐὰν ὄλη ἡ Σκῆτις ἔλθῃ πρὸς ἐμένα, δὲν θὰ μὲ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ Χριστοῦ. Ὅποτε θέλεις λοιπὸν νὰ ἔρχεσαι, χωρὶς νὰ διστάζῃς καθόλου.

Καὶ ἔτσι μὲ τὴν ὑπομονὴ καὶ τῶν δύο ἐπῆρε ὁ Θεὸς τὴ ληομονιὰ ἀπὸ τὸ γέροντα. Αὐτὴ δὲ ἦταν ἡ ἐργασία τῶν Σκητιωτῶν, νὰ δίδουν πρόθυμα βοήθεια σ' αὐτοὺς ποῦ ἐπολεμόνταν κι' ἐπίεζαν τὸν ἑαυτὸ τους νὰ κερδίσουν ἀλλήλους στὸ ἀγαθό.

19 Ἡρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην λέγων

Τί ποιήσω, διὲ πολλάκις ἔρχεται ἀδελφὸς λαβεῖν με εἰς ἔργον, καὶ ἐγὼ ταλαίπωρός εἰμι καὶ ἀσθενής, καὶ κοπιῶ εἰς τὸ πρᾶγμα; τί οὖν ποιήσω διὰ τὴν ἐπιτολήν;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπε

Χάλεθ εἶπε τῷ Ἰησοῦ υἱῷ Ναυῆ· «Τεσσαράκοντα ἐτιῶν ἤμην, διὲ ἀπέστειλε Μωϋσῆς ὁ δοῦλος Κυρίου ἐκ τῆς ἐρήμου ἐμὲ καὶ σὲ εἰς τὴν γῆν ταύτην· καὶ νῦν εἰμι ἐτιῶν ὀγδοήκοντα πέντε. Ὡς τότε ἤμην, καὶ νῦν ἰσχύω εἰσελθεῖν καὶ ἐξελθεῖν εἰς τὸν πόλεμον». Ὡστε οὖν καὶ σὺ, εἰ δύνασαι ἵνα ὡς ἐξέρχη οὕτως καὶ εἰσέρχη, ὑπάγε· εἰ δὲ οὐ δύνασαι οὕτω ποιῆσαι, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου κλαίων τὰς ἀμαρτίας σου· καὶ ἐὰν εὐρῶσί σε πενθοῦντα, οὐκ ἀναγκάζουσί σε ἐξελθεῖν.

20 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Τίς πέπρακε τὸν Ἰωσήφ;

Καὶ ἀπεκρίθη τις ἀδελφὸς λέγων

Οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐχί· ἀλλ' ἡ ταπείνωσις αὐτοῦ πέπρακεν αὐτόν. Ἡδύνατο γὰρ εἰπεῖν, διὲ ἀδελφὸς αὐτῶν εἰμί, καὶ ἀντιλέξαι· ἀλλὰ σιωπῶν, τῇ ταπεινώσει ἑαυτὸν πέπρακε· καὶ ἡ ταπείνωσις κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον εἰς Αἴγυπτον.

21 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Τὸ ἐλαφρὸν φορτίον ἐάσαντες, τουτέστι τὸ ἑαυτοὺς μέμφεσθαι, τὸ βαρὺ ἐβασιάσαμεν, τουτέστι τὸ δικαιοῦν ἑαυτοὺς.

22 Ὁ αὐτὸς εἶπεν

Ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ ὑπεράνω εἰσι πασῶν τῶν ἀρειῶν.

23 Ὁ αὐτὸς ἐκάθητό ποτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐσιτέναξεν,

19 Ἐρώτησε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη

Τί νὰ κάνω πού πολλές φορές ἔρχεται ἀδελφὸς νὰ μὲ πάρῃ σὲ ἔργο, καὶ ἐγὼ εἶμαι ταλαίπωρος καὶ ἀσθενὴς καὶ κουράζομαι σ' αὐτό; Τί νὰ κάνω λοιπὸν μὲ τὴν ἐντολή;

Καὶ σὲ ἀπάντησι εἶπε ὁ γέρων

Ὁ Χάλεβ εἶπε στὸν Ἰησοῦ υἱὸ τοῦ Ναυῆ· «ἤμουν σαράντα ἐτῶν ὅταν ἀπέστειλε ὁ Μωυσῆς, ὁ δοῦλος τοῦ Κυρίου, ἀπὸ τὴν ἔρημο σ' αὐτὴ τὴ γῆ ἐμένα κι' ἐσένα, καὶ τώρα εἶμαι ὀγδόντα πέντε ἐτῶν. Ὅπως ἤμουν τότε, ἔτσι καὶ τώρα ἔχω τὴ δύναμι νὰ εἰσέλθω καὶ νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὸν πόλεμο». Ὡστε λοιπὸν καὶ σὺ, ἂν μπορῆς νὰ ἐξέρχεσαι ὅπως εἰσέρχεσαι, πήγαινε· ἂν δὲ δὲν μπορῆς νὰ κάνῃς ἔτσι, κάθησε στὸ κελί σου, κλαίοντας τὶς ἁμαρτίες σου· καὶ ἂν σὲ εὔρουν νὰ πενθῆς, δὲν θὰ σὲ ἀναγκάσουν νὰ ἐξέλθῃς.

20 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ποιὸς ἐπώλησε τὸν Ἰωσήφ;

Καὶ ἀποκρίθηκε ἓνας ἀδελφὸς

Οἱ ἀδελφοί του.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅχι, ἀλλὰ ἡ ταπείνωσίς του τὸν ἐπώλησε. Διότι ἤμποροῦσε νὰ εἰπῇ, 'εἶμαι ἀδελφὸς τους', καὶ νὰ ἐναντιωθῇ· ἀλλὰ σιωπώντας, ἐπώλησε τὸν ἑαυτό του μὲ τὴν ταπείνωσι· καὶ ἡ ταπείνωσις τὸν κατέστησε ἡγέτη στὴν Αἴγυπτο.

21 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ἀφήνοντας τὸ ἐλαφρὸ φορτίο, δηλαδὴ τὴν αὐτομεμψία, ἐβαστάσαμε τὸ βαρὺ, δηλαδὴ τὴν αὐτοδικαίωσι.

22 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ἡ ταπεινοφροσύνη καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἐπάνω ἀπὸ ὅλες τὶς ἀρετές.

23 Ὁ ἴδιος ἔκαθόταν κάποτε στὴν ἐκκλησία κι' ἐστέναζε,

ἀγνοῶν δι ἔσιί τις ὀπισθεν αὐτοῦ. Γνοῦς οὖν, ἔβαλε με-
τάνοιαν λέγων

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ· οὐπω γὰρ κατηχήθην.

24 Ὁ αὐτὸς ἔλεγε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

Τιμήσωμεν τὸν ἕνα, καὶ πάντες τιμῶσιν ἡμᾶς· ἐὰν δὲ
καταφρονήσωμεν τοῦ ἑνός, ὃς ἔστι Θεός, καταφρονοῦ-
σιν ἡμῶν πάντες, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγομεν.

25 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, δι ἦλθεν εἰς τὴν ἐκ-
κλησίαν εἰς Σκήτιν. Καὶ ἀκούσας ἀντιλογίας τινῶν ἀδελφῶν,
ὑπέστρεψεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, καὶ κωκλεύσας αὐτὴν τρι-
τον, οὕτως εἰσῆλθεν. Ἀδελφοὶ δὲ τινες ἰδόντες αὐτόν, ἠπό-
ρησαν διατί τοῦτο ἐποίησε, καὶ ἐλθόντες ἠρώτων αὐτόν. Ὁ
δὲ λέγει αὐτοῖς

Τὰ ὧτά μου εἶχον ἀπὸ τῆς ἀντιλογίας μεσιά· ἐκύκλωσα
οὖν, ἵνα καθαρίσω αὐτά, καὶ οὕτως εἰσέλθω ἐν ἡσυχίᾳ
τοῦ νοός μου εἰς τὸ κελλίον μου.

26 Ἦλθέ ποιε ἀδελφὸς εἰς τὴν κέλλαν τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου
ὀψέ, σπουδᾶζων ἀπελθεῖν καὶ λαλούντων αὐτῶν περὶ ἄρε-
τῶν, γέγονε πρωί, καὶ οὐκ ἔγνωσαν. Καὶ ἐξῆλθε προσέμψαι
αὐτόν· καὶ ἔμειναν λαλοῦντες ἕως ἑκτῆς ὥρας· καὶ εἰσήνεγ-
κε, καὶ γευσάμενος, οὕτως ἀπῆλθεν.

27 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης δι

Φυλακὴ ἔστι, τὸ καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ καὶ μνημονεύειν
τοῦ Θεοῦ πάντοτε. Καὶ τοῦτό ἐστι τό, «Ἐν φυλακῇ ἤ-
μην, καὶ ἦλθετε πρὸς με».

28 Εἶπε πάλιν

Τίς ἰσχυρὸς ὡς ὁ λέων, καὶ διὰ τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἐμ-
πίπτει εἰς παγίδα, καὶ ὄλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ταπεινοῦται;

29 Ἔλεγε πάλιν δι

Ἐοθλιότες οἱ πατέρες τῆς Σκήτεως ἄριον καὶ ἄλας,
ἔλεγον· μὴ ἀναγκάσωμεν ἑαυτοὺς εἰς ἄλας καὶ ἄριον·

3. Αὐτὸ τὸ λόγιον εἶναι ὁμοίον μὲ τὸ Τιθώη 6.

4. Δώδεκα τὸ μεσημέρι.

5. Ματθ. 25, 36.

ἀγνοώντας ὅτι ἦταν κάποιος ὀπίσω του. Ὄταν τὸ ἐκατάλαβε λοιπόν, ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ· δὲν ἐκατηχήθηκα ἀκόμη³.

24 Ὁ ἴδιος ἔλεγε στὸ μαθητὴ του

Ἄς τιμήσωμε τὸν ἕνα, καὶ ὅλοι θὰ μᾶς τιμήσουν· ἐὰν δμως καταφρονήσωμε τὸν ἕνα, πὺ εἶναι ὁ Θεός, θὰ μᾶς καταφρονήσουν ὅλοι καὶ θὰ ὑπάγωμε σὲ ἀπώλεια.

25 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη, ὅτι ἦλθε στὴν ἐκκλησία στὴ Σκῆτι. Κι' ἐπειδὴ ἄκουσε ἀντιλογίες μερικῶν ἀδελφῶν, ἐπέστρεψε στὸ κελλί του καὶ ἔπειτα, ἀφοῦ ἔκανε τρεῖς φορές τὸν κύκλο της, τότε εἰσῆλθε. Μερικοὶ δὲ ἀδελφοί, βλέποντάς τον, ἀπόρησαν γιατί τὸ ἔκανε καὶ ὅταν ἦλθε τὸν ἐρώτησαν. Αὐτὸς δὲ τοὺς λέγει

Εἶχα τὰ αὐτιά μου γεμᾶτα ἀπὸ τὴν ἀντιλογία· ἔκανα τὸ γύρο λοιπόν γιὰ νὰ τὰ καθάρισω καὶ ὕστερα νὰ εἰσέλθω στὸ κελλί μου μὲ ἡσυχία τοῦ νοῦ μου.

26 Ἦλθε κάποτε τὸ βράδυ ἀδελφὸς στὸ κελλί τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννη, ἔχοντας τὴν πρόθεσι νὰ φύγη βιαστικά. Καί, καθὼς ὠμιλοῦσαν γιὰ ἀρετές, ἐξημέρωσε καὶ δὲν τὸ ἐκατάλαβαν. Καὶ ἐβγήκε νὰ τὸν προπέμψη. Καὶ ἔμειναν συζητώντας ἕως τὴν ἕκτη ὥρα⁴ καὶ τὸν ἔβαλε μέσα, καὶ ἀφοῦ ἔφαγε, τότε ἀνεχώρησε.

27 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Φυλακὴ εἶναι τὸ νὰ κάθῃσαι στὸ κελλί καὶ νὰ μνημονεύῃς τὸ Θεὸ πάντοτε. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ «ἤμουν στὴ φυλακὴ καὶ ἦλθατε πρὸς ἐμένα»⁵.

28 Εἶπε πάλι

Ποῖος εἶναι ἰσχυρὸς σὰν τὸ λέοντα, καὶ γιὰ χάρι τῆς κοιλιᾶς του πίπτει σὲ παγίδα καὶ ταπεινώνεται ὅλη ἡ δύναμις του;

29 Ἔλεγε πάλι

Τρώγοντας οἱ πατέρες τῆς Σκήτεως ψωμὶ καὶ ἄλας, ἔλεγαν· ἵνα μὴ ὑποχρεώσωμε τοὺς ἑαυτοὺς μας σὲ

Καὶ οὕτως ἰσχυροὶ ἦσαν πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ.

30 Ἦλθεν ἀδελφός τις λαβεῖν σπυρίδας παρὰ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου. Καὶ ἐξελθὼν λέγει αὐτῷ

Τί θέλεις, ἀδελφέ;

Ὁ δὲ εἶπε

Σπυρίδας, ἀββᾶ.

Εἰσελθὼν δὲ ἐκβαλεῖν, ἐπελάθειο καὶ ἐκάθισε ράπιων. Πάλιν ἔκρουσε, καὶ ὡς ἐξῆλθε, λέγει αὐτῷ

Φέρε τὰς σπυρίδας, ἀββᾶ.

Εἰσελθὼν δὲ πάλιν ἐκάθισε ράπιειν. Καὶ πάλιν ἐκεῖνος ἔκρουσε. Καὶ ἐξελθὼν λέγει αὐτῷ

Τί θέλεις, ἀδελφέ;

Ὁ δὲ εἶπε

Τὰς σπυρίδας, ἀββᾶ.

Καὶ κρατήσας αὐτοῦ τὴν χεῖρα, εἰσήνεγκεν αὐτὸν ἔσω, λέγων

Εἰ σπυρίδας θέλεις, λάβε καὶ περιπάτει· ἐγὼ γὰρ οὐ σχολάζω.

31 Ἦλθέ ποτε καμηλίτης, ἵνα λάβῃ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ ἀπέλθῃ εἰς ἄλλον τόπον. Ὁ δὲ εἰσελθὼν ἐνέγκαι αὐτῷ τὴν σειρὰν ἐπελάθειο, τειταμένην ἔχων τὴν διάνοιαν πρὸς τὸν Θεόν. Πάλιν οὖν ὠχλήσεν ὁ καμηλίτης κρούων τὴν θύραν, καὶ πάλιν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης εἰσερχόμενος ἐπελάθειο. Τὸ δὲ τρίτον κρούσαντος τοῦ καμηλίτου, εἰσερχόμενος ἔλεγε

Σειρὰ κάμηλος, σειρὰ κάμηλος.

32 Ὁ αὐτὸς γέγονε ζέων τῷ πνεύματι. Παραβαλὼν οὖν τις αὐτῷ, ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὸ ἔργον (εἰργάζετο δὲ σειρὰν) καὶ ἐσιώπησε. Πάλιν ἐκεῖνος ἐκίνησεν αὐτῷ λόγον· καὶ πάλιν ἐσιώπησα. Τὸ τρίτον, λέγει τῷ παραβαλόντι

Ἄφου εἰσηλθες ἐνταῦθα, ἔλαβες τὸν Θεὸν ἀπ' ἐμοῦ.

ἄλας καὶ ψωμί'. Καὶ ἔτσι ἦσαν ἰσχυροὶ γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ.

30 Ἦλθε ἀδελφὸς νὰ πάρη καλάθια ἀπὸ τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη. Καὶ αὐτός, ὅταν ἐξῆλθε, τοῦ λέγει

Τί θέλεις, ἀδελφέ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Καλάθια, ἀββᾶ.

Ἐνῶ ὅμως εἰσῆλθε μέσα γιὰ νὰ βγάλῃ καλάθια, ἐλησιόνησε καὶ ἐκάθησε ράπτοντας. Πάλι ἔκρουσε, καὶ μόλις ἐξῆλθε τοῦ λέγει

Φέρε τὰ καλάθια, ἀββᾶ.

Ἀφοῦ δὲ εἰσῆλθε πάλι, ἐκάθησε ράπτοντας. Καὶ πάλι ἐκεῖνος ἔκρουσε. Καὶ βγαίνοντας τοῦ λέγει

Τί θέλεις ἀδελφέ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Τὰ καλάθια, ἀββᾶ.

Καὶ κρατώντας τὸ χέρι του, τὸν ἔβαλε μέσα λέγοντας

Ἐὰν θέλῃς καλάθια, πάρε καὶ πήγαινε· διότι ἐγὼ δὲν εὐκαιρῶ.

31 Ἦλθε κάποτε ἓνας καμηλίτης, γιὰ νὰ πάρῃ τὰ σκεύη του καὶ νὰ μεταβῇ σὲ ἄλλον τόπο. Ὁ δὲ γέρων, ὅταν εἰσῆλθε νὰ τοῦ φέρῃ τὰ πλεκτά, ἐλησιόνησε, διότι εἶχε τὴ διάνοια προσηλωμένη στὸ Θεό. Πάλι λοιπὸν τὸν ἐνώχλησε ὁ καμηλίτης, κρούοντας τὴ θύρα, καὶ πάλι ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅταν εἰσῆλθε, ἐλησιόνησε. Ὅταν δὲ ὁ καμηλίτης ἔκρουσε γιὰ τρίτη φορά, εἰσερχόμενος ἔλεγε

Πλεκτὰ κάμηλος, πλεκτὰ κάμηλος.

32 Ὁ ἴδιος ἔγινε ζεστός στὸ πνεῦμα. Κάποιος λοιπὸν πρὸς τὸν ἐπισκέφθηκε, ἐπήνεσε τὸ ἔργο του (ἐργαζόταν σὲ πλεκτά), καὶ αὐτὸς ἐσιώπησε. Πάλι ἐκεῖνος ἄρχισε νὰ τοῦ ὀμιλῇ καὶ πάλι ἐσιωποῦσε. Γιὰ τρίτη φορά λέγει στὸν ἐπισκέπτη

Ἀφ' ὅτου εἰσῆλθες ἐδῶ, ἐπῆρες τὸν Θεὸ ἀπὸ ἐμένα.

33 Ἦλθέ τις γέρων εἰς τὴν κέλλαν τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, καὶ εὔρεν αὐτὸν καθεύδοντα καὶ ἄγγελον παριστάμενον καὶ ριπίζοντα αὐτόν. Καὶ ἀνεχώρησεν ἰδών. Ὡς δὲ ἀνέστη, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

Ἦλθέ τις ὧδε κοιμωμένου μου;

Λέγει

Ναί, ὁ δεῖνα ὁ γέρων.

Καὶ ἔγνω ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι τῶν μέτρων αὐτοῦ ἦν ὁ γέρων, καὶ εἶδε τὸν ἄγγελον.

34 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ἐγὼ θέλω μεταλαβεῖν τὸν ἄνθρωπον μικρὸν ἐκ πασῶν τῶν ἀρετῶν. Τοῖνον ἐφ' ἐκάστης ἡμέρας, διανιστάμενος τῷ πρωῖ, ἐπιλαβοῦ ἀρχὴν εἰς πᾶσαν ἀρετὴν καὶ ἐντολὴν Θεοῦ, ἐν μεγίστη ὑπομονῇ, μετὰ φόβου καὶ μακροθυμίας, ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ, μετὰ πάσης προθυμίας ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ταπεινώσεως πολλῆς, ἐν ὑπομονῇ θλίψεως καρδίας καὶ φυλακῆς, ἐν προσευχῇ πολλῇ καὶ προσθείαις, μετὰ στεναγμοῦ, ἐν ἀγνεῖα γλώσσης καὶ φυλακῇ ὀφθαλμῶν, ἀτιμαζόμενος, καὶ μὴ ὀργιζόμενος, εἰρηνεύων, καὶ μὴ ἀνταποδιδούς κακὸν ἀντὶ κακοῦ, μὴ προσέχων παισίμασιν ἐτέρων, μὴ ἑαυτὸν μειρῶν, ὑποκάτω πάσης τῆς κίσεως ὄν, ἐν ἀποιαξία ὕλης καὶ τῶν κατὰ σάρκα, ἐν στανρῶ, ἐν ἀγῶνι, ἐν πτωχείᾳ πνεύματος, ἐν προαιρέσει καὶ ἀσκήσει πνευματικῇ, ἐν νησιείᾳ, ἐν μετανοίᾳ καὶ κλαυθμῶ, ἐν ἀγῶνι πολέμου, ἐν διακρίσει, ἐν ἀγνεῖα ψυχῆς, ἐν μεταλήψει χρησιῆ, ἐν ἡσυχίᾳ τοῦ ἐργοχείρου, ἐν ταῖς νυκτεριναῖς ἀγρυπνίαις, ἐν πείνῃ καὶ δίψῃ, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, ἐν πόνοις, ἀποκλείων σου τὸν τάφον, ὡς ἤδη τελευτήσας, ὡς νομίζειν εἶναί σου τὸν θάνατον ἐγγὺς πᾶσαν τὴν ὥραν.

35 Ἐλεγον περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, ὅτι ὡς ἤρχειο

33 Ἦλθε κάποιος γέρων στοὺς κελλί τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννη καὶ εὔρε αὐτὸν νὰ κοιμᾶται καὶ ἕναν ἄγγελο νὰ παρίσταται καὶ νὰ τὸν ἀερίζη. Καὶ ὅταν εἶδε, ἀνεχώρησε. Καθὼς δὲ ἐκεῖνος ἐσηκώθηκε, λέγει στοὺς μαθητὴ τοῦ

Ἦλθε κανεὶς ἐδῶ, ὅταν ἐκοιμώμουν;

Λέγει

Ναί, ὁ δεῖνα γέρων.

Καὶ ἐκατάλαβε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ὅτι ὁ γέρων ἦταν στὰ μέτρα τοῦ κί' ἐπομένως εἶδε τὸν ἄγγελο.

34 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ἐγὼ θέλω νὰ λάβη ὁ ἄνθρωπος ὀλίγο ἀπὸ ὅλες τὶς ἀρετές. Ἐπομένως κάθε ἡμέρα, καθὼς σηκώνεσαι τὸ πρωῖ, κάνε τὴν ἀρχὴν γιὰ κάθε ἀρετὴ καὶ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, σὲ μεγίστη ὑπομονή, μὲ φόβο καὶ μακροθυμία, σὲ ἀγάπη Θεοῦ μὲ κάθε προθυμία ψυχῆς καὶ σώματος καὶ πολλὴ ταπείνωσι, σὲ ὑπομονὴ τῆς θλίξεως τῆς καρδιᾶς καὶ φυλακῆς, σὲ πολλὴ προσευχὴ καὶ προσβεῖες μὲ στεναγμό, σὲ ἀγνεΐα γλώσσας καὶ φύλαξι ὀφθαλμῶν, ἀτιμαζόμενος ἀλλὰ μὴ ὀργιζόμενος, εἰρηνεύοντας καὶ μὴ ἀνταποδίδοντας κακὸ ἀντὶ κακοῦ, μὴ προσέχοντας σὲ πταίσματα ἄλλων, μὴ ὑπολογίζοντας τὸν ἑαυτὸ σου, ἀφοῦ εἶσαι κάτω ἀπὸ ὅλη τὴν κτίσι, σὲ ἀποταγὴ τῶν ὑλικῶν καὶ σαρκικῶν, σὲ σταυρό, σὲ ἀγῶνα, σὲ πτωχεΐα πνεύματος, σὲ προαίρεσι καὶ ἄσκησι πνευματικὴ, σὲ νηστεΐα, σὲ μετάνοια καὶ κλαυθμό, σὲ ἀγῶνα πολέμου, σὲ διάκρισι, σὲ ἀγνεΐα ψυχῆς, σὲ μετᾶληψι χρηστὴ, σὲ ἡσυχία τοῦ ἐργοχείρου, στίς νυκτερινὰς ἀγρυπνίαις, σὲ πείνα καὶ δίψα, σὲ ψύχος καὶ γυμνότητα, σὲ κόπους, κλείοντας τὸν τάφο σου, σὰν νὰ ἀπέθανες ἤδη, σὰν νὰ νομίζης ὅτι ὁ θάνατός σου εἶναι κάθε ὥρα πλησιέστερα.

35 Ἐλεγαν γι' αὐτὸν τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη, ὅτι, ὅταν ἐρχόταν

ἐκ τοῦ θέρους, ἢ παραβάλλων γέρουσιν, εἰς τὴν εὐχὴν καὶ εἰς τὴν μελέτην καὶ εἰς τὴν ψαλμωδίαν ἐσχόλαζεν, ἕως οὗ ἀποκατεσιάθη ὁ λογισμός αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τὴν ἀρχαίαν.

36 Εἶπέ τις τῶν πατέρων περὶ αὐτοῦ, ὅτι

Τίς ἐστὶν ὁ Ἰωάννης, ὅτι διὰ τῆς ταπεινώσεως αὐτοῦ ἐκρέμασεν ὅλην τὴν Σκῆτιν ἐν τῷ μικρῷ αὐτοῦ δακτύλῳ;

37 Ἐρώτησέ τις τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβόν, τί ἐστὶ μοναχός; Ὁ δὲ εἶπε

Κόπος, ὅτι ὁ μοναχός εἰς πᾶν ἔργον κοπιᾷ. Οὕτως ὁ μοναχός.

38 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι γέρον τις πνευματικῶς ἀπέκλεισεν ἑαυτὸν, καὶ ἦν ἐπίσημος ἐν τῇ πόλει καὶ δόξαν πολλὴν ἔχων. Ἐδηλώθη δὲ τούτῳ, ὅτι ἔμελλει τις τῶν ἁγίων ἀναλύειν, δεῦρο, ἄσπασαι αὐτὸν πρὶν κοιμηθῆν. Καὶ ἐνεθυμήθη ἐν ἑαυτῷ, ὅτι Ἐὰν ἐξέλθω ἡμέρας, ἐπιτρέχουσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ πολλή μοι δόξα γίνεται, καὶ οὐκ ἀναπαύομαι εἰς ταῦτα. Ἀπέρχομαι οὖν ὀψὲ τῆ σκοτία, καὶ λανθάνω πάντας.

Ἐπεὶ οὖν ἐξελθὼν ἐκ τοῦ κελλίου ὡς θέλων λαθεῖν, καὶ ἰδοὺ ἐκ τοῦ Θεοῦ καταπέμπονται δύο ἄγγελοι μετὰ λαμπάδων, παραφαίροντες αὐτῷ καὶ λοιπὸν πᾶσα ἡ πόλις κατέδραμε βλέπουσα τὴν δόξαν. Καὶ ὅσον ἔδοξε φεύγειν τὴν δόξαν, πλεον ἐδοξάσθη. Ἐν τούτοις πληροῦνται τὸ γεγραμμένον, «πᾶς ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

39 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός

Οὐ δυνατὸν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τὸ κάτω, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεμελίου ἐπὶ τὸ ἄνω.

Λέγουσιν αὐτῷ

Τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος;

Λέγει αὐτοῖς

Ὁ θεμέλιος, ὁ πλησίον ἐστίν, ἵνα αὐτὸν κερδάνῃς καὶ

ἀπὸ τὸ θερισμὸ ἢ ἀπὸ ἐπίσκεψι στοὺς γέροντες, ἀπασχολόταν μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴ μελέτη καὶ τὴν ψαλμωδία, ἕως ὅτου ἀποκατασταθῆ ὁ λογισμὸς τοῦ στὴν προηγουμένη κατάστασι.

36 Εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες γι' αὐτὸν

Ποιὸς εἶναι ὁ Ἰωάννης, πού μὲ τὴν ταπεινῶσί του ἐκρέμασε ὅλη τὴ Σκῆτι στὸ μικρὸ τοῦ δάκτυλο;

37 Ἐρώτησε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβό, τί εἶναι μοναχός; Αὐτὸς δὲ εἶπε

Κόπος, διότι ὁ μοναχὸς σὲ κάθε ἔργο κοπιάζει. Αὐτὸ εἶναι ὁ μοναχός.

38 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, ὅτι ἓνας γέρων πνευματικὸς ἔγινε ἔγκλειστος· ἦταν δὲ ἐπίσημος στὴν πόλι καὶ εἶχε πολλὴ δόξα. Τοῦ ἐδήλωσαν δὲ ὅτι ἔπρόκειται ν' ἀποθάνῃ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀγίους, ἔλα νὰ τὸν ἀσπασθῆς προτοῦ κοιμηθῆ. Καὶ ἐσκέφθηκε μέσα του, ὅτι ἔὰν ἐξέλθω τὴν ἡμέρα, θὰ τρέξουν σ' ἐμένα οἱ ἄνθρωποι καὶ θὰ μοῦ γίνῃ πολλὴ δόξα, καὶ σὲ τέτοια δὲν εὐρίσκω ἀνάπαυσι. Θὰ ὑπάγω λοιπὸν τὸ βράδυ μὲ τὸ σκοτάδι, καὶ θὰ διαφύγω τὴν προσοχὴ ὄλων'.

Καθὼς λοιπὸν ἐξῆλθε τὸ βράδυ ἀπὸ τὸ κελλί θέλοντας νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴ, ἀμέσως στέλλονται ἀπὸ τὸ Θεὸ δύο ἄγγελοι μὲ λαμπάδες, φέγγοντάς του· ἔτσι λοιπὸν ὅλη ἡ πόλις ἔτρεξε νὰ ἰδῆ τὴ δόξα. Καὶ ὅσο ἐνόμιζε ὅτι θὰ ἀποφύγῃ τὴ δόξα, τόσο ἐδοξάσθηκε. Μὲ αὐτὰ ἐκπληρώνεται τὸ γραμμένο, «καθένας πού ταπεινώνει τὸν ἑαυτό του, θὰ ὑψωθῆ»*.

39 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός

Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ οἰκοδομήσῃς τὸν οἶκο ἀπὸ ἐπάνω πρὸς τὰ κάτω, ἀλλ' ἀπὸ τὰ θεμέλια πρὸς τὰ ἄνω.

Τοῦ λέγουν

Τί εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος;

Τοὺς λέγει

Θεμέλιο εἶναι ὁ πλησίον πού πρέπει νὰ τὸν κερδί-

ὀφείλει πρῶτον. Εἰς αὐτὸν γὰρ κρέμανται πᾶσαι αἱ ἐν-
τολαὶ τοῦ Χριστοῦ.

40 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου, ὅτι τινὸς νεωτέρας ἐ-
τελεύτησαν οἱ γονεῖς, καὶ ὑπελείφθη ὀρφανή· ὄνομα δὲ αὐτῇ
Παῖσία. Ἐλογίσαιτο οὖν ποιῆσαι τὸν οἶκον αὐτῆς ξενοδοχεῖον,
εἰς λόγον τῶν πατέρων τῆς Σκήτεως. Ἐμεινεν οὖν οὕτω
ξενοδοχοῦσα ἐπὶ χρόνον ἰκανὸν καὶ θεραπεύουσα τοὺς πα-
τέρας. Μετὰ δὲ χρόνον, ὡς ἀνηλώθη τὰ πράγματα, ἀρχὴν
ἐποίησεν ὑστερεῖσθαι. Ἐκολλήθησαν οὖν αὐτῇ διάστροφου
ἄνθρωποι καὶ μειέσθησαν αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀγαθοῦ
καὶ λοιπὸν ἤρξατο διάγειν κακῶς, ὥστε φθᾶσαι αὐτὴν εἰς τὸ
πορνεύειν. Ἦκουσαν δὲ οἱ πατέρες καὶ πάνυ ἐλυπήθησαν,
καὶ προσκαλεσάμενοι τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην τὸν Κολοβὸν λέ-
γουσιν αὐτῷ ὅτι

Ἦκούσαμεν περὶ τῆς ἀδελφῆς ἐκείνης, ὅτι διάγει κα-
κῶς· καὶ αὐτὴ ὅτι ἐδύνατο τὴν ἀγάπην αὐτῆς εἰς ἡμᾶς
ἐνεδείξατο, καὶ νῦν ἡμεῖς ἐπιδειξώμεθα εἰς αὐτὴν τὴν
ἀγάπην καὶ βοηθήσωμεν αὐτῇ. Σκύλθητι οὖν πρὸς αὐ-
τὴν καὶ κατὰ τὴν σοφίαν ἣν ἔδωκέ σοι ὁ Θεός, οἰκονό-
μησον τὰ κατ' αὐτήν.

Ἦλθεν οὖν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης πρὸς αὐτήν, καὶ λέγει τῇ γραῖ-
δι τῇ θυρωρῷ

Μήνυσόν με πρὸς τὴν κυρίαν σου.

Ἡ δὲ ἀπεπέμψατο αὐτὸν λέγουσα

Ἐγὼ εἰς ἀρχῆς κατεφάγετε τὰ αὐτῆς καὶ ἡδε πτωχὴ ἐστίν.

Λέγει αὐτῇ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Εἶπε αὐτῇ· πάνυ γὰρ ἔχω αὐτὴν ὠφελῆσαι.

Οἱ δὲ παῖδες αὐτῆς ὑπομειδιῶντες λέγουσιν αὐτῷ

Τί γὰρ ἔχεις δοῦναι αὐτῇ, ὅτι θέλεις αὐτῇ συντυχεῖν;

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη λέγων

Πόθεν γὰρ οἴδατε τί μέλλω αὐτῇ παρασχεῖν;

7. Στὴν ὀρολογία τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ξενοδοχεῖο εἶναι κυρίως τὸ νοσοκομεῖο.

σης, καὶ πρέπει μάλιστα πρῶτον. Διότι σ' αὐτὸν κρεμῶνται ὅλες οἱ ἐντολές τοῦ Χριστοῦ.

40 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἄββᾶ Ἰωάννη ὅτι μιᾶς νεαρᾶς ἀπέθαναν οἱ γονεῖς καὶ ἔμεινε ὀρφανή, τὸ δὲ ὄνομά της ἦταν Παῖσια. Ἐσκέφθηκε λοιπὸν αὐτὴ νὰ κάνη τὸν οἶκο της ξενοδοχεῖο' γιὰ χάρι τῶν πατέρων τῆς Σκήτεως. Ἐμεινε λοιπὸν ἄρκετὸ χρόνο ἔτσι, ξενοδοχώντας καὶ ὑπηρετώντας τοὺς πατέρες. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ καιρὸ, ὅταν ἐδαπανήθηκε ἡ περιουσία της, ἄρχισε νὰ ὑστερῆται. Προσκολλήθηκαν λοιπὸν σ' αὐτὴν ἄνθρωποι διεστραμμένοι καὶ τὴν μετέστρεψαν ἀπὸ τὸν ἀγαθὸ δρόμο· ἀπὸ τότε ἄρχισε νὰ διάγη κακῶς, ὥστε νὰ φθάσῃ στὴν πορνεία. Ἄκουσαν δὲ οἱ πατέρες καὶ πολὺ ἐλυπήθηκαν καί, ἀφοῦ προσεκάλεσαν τὸν ἄββᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβό, τοῦ λέγουν

Ἀκούσαμε γιὰ τὴν ἀδελφὴ ἐκείνη ὅτι ζῆ ἄσχημα· ἐπειδὴ αὐτὴ, ὅταν ἠμποροῦσε ἔδειξε σ' ἐμᾶς τὴν ἀγάπη της, ἃς ἐπιδείξωμε κι' ἐμεῖς τώρα σ' αὐτὴν τὴν ἀγάπη καὶ ἃς τὴν βοηθήσωμε. Κάνε λοιπὸν τὸν κόπο νὰ ὑπάγῃς σ' αὐτὴν καὶ κατὰ τὴ σοφία, ποῦ σοῦ ἔδωσε ὁ Θεός, τακτοποίησε τὰ ζητήματά της.

Ἦλθε λοιπὸν ὁ ἄββᾶς Ἰωάννης πρὸς αὐτὴν καὶ λέγει στὴ γρηὰ θυρωρὸ

Ἀνάγγειλέ με στὴν κυρία σου.

Ἐκείνη ὅμως τὸν ἀπέπεμψε λέγοντας

Ἐσεῖς ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐφάγατε τὴν περιουσία της κι' αὐτὴ εἶναι τώρα πτωχή.

Τῆς λέγει ὁ ἄββᾶς Ἰωάννης

Εἶπέ της· διότι θὰ τὴν ὠφελήσω πολὺ.

Οἱ δὲ ὑπηρετές της τοῦ λέγουν χαμογελώντας

Τί τάχα ἔχεις νὰ τῆς δώσης, ὅτι θέλεις νὰ συνευρεθῆς μαζί της;

Αὐτὸς δὲ ἀποκρίθηκε

Ἀπὸ ποῦ γνωρίζετε, τί πρόκειται νὰ τῆς προσφέρω;

Ἀνελθοῦσα οὖν ἡ γραῦς, εἶπεν αὐτῇ περὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῇ ἡ νεωτέρα

Οὗτοι οἱ μοναχοὶ ἀεὶ διακινουσι παρὰ τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν καὶ εὐρίσκουσι μαργαρίτας.

Κοσμήσασα οὖν ἑαυτὴν λέγει

Θέλησον ἀνενέγκαι πρὸς με.

Ὡς οὖν ἀνῆλθε, προλαβοῦσα ἑκαθέσθη εἰς τὴν κλίνην. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ἑκαθέσθη ἐγγὺς αὐτῆς. Προσχὼν δὲ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς λέγει αὐτῇ

Τί κατέγνωσ τοῦ Ἰησοῦ ὅτι εἰς τοῦτο ἦλθες;

Ἀκούσασα δὲ ἀπεπάγη ὅλη. Καὶ κλίνας κάτω τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ἤρξατο κλαίειν σφοδρῶς. Λέγει αὐτῷ αὐτὴ

Ἀββᾶ, τί κλαίεις;

Ὡς δὲ ἀνένευσε, πάλιν ἔκλινεν ἑαυτὸν κλαίων, καὶ λέγει αὐτῇ

Βλέπω ὅτι ὁ Σατανᾶς παίζει εἰς τὴν ὄψιν σου καὶ οὐ μὴ κλαύσω;

Ἀκούσασα δὲ λέγει αὐτῷ

Ἐνι μετάνοια, ἀββᾶ;

Λέγει αὐτῇ

Ναί.

Λέγει αὐτῷ

Λάβε με ὅπου θέλεις.

Λέγει αὐτῇ

Ἄγωμεν.

Καὶ ἀνέσθη ἀκολουθεῖσαι αὐτῷ. Προσέσχε δὲ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὅτι οὐδὲν διειάξατο ἢ ἐλάλησε περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς, καὶ ἐθαύμασεν. Ὡς οὖν ἔφθασαν εἰς τὴν ἔρημον, βράδιον ἐγένετο. Καὶ ποιήσας ἐκ τῆς ἄμμου μικρὸν προσκέφαλον αὐτῆς, καὶ σφραγισάμενος, λέγει αὐτῇ

Καθεύδησον ἐνταῦθα.

Ποιήσας δὲ καὶ ἑαυτῷ ἀπὸ μικροῦ διασιήματος, καὶ πληρώ-

Ἀνέβηκε λοιπὸν ἡ γρηὰ καὶ τῆς εἶπε γι' αὐτόν. Καὶ τῆς ἀπαντᾷ ἡ νεαρὴ

Αὐτοὶ οἱ μοναχοὶ κινουῦνται συνεχῶς κοντὰ στὴν Ἐρυθρὰ Θάλασσα κι' εὐρίσκουν μαργαριτάρια.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐστολίσθηκε λέγει

Ἔχε τὴν καλωσύνη νὰ τὸν φέρης σ' ἐμένα.

Καθὼς λοιπὸν ἀνέβηκε, αὐτὴ ἐκάθησε πρώτη στὸ κρεβάτι· ὁ δὲ ἀββᾶς Ἰωάννης ἦλθε κι' ἐκάθησε πλησίον τῆς. Προσέχοντας δὲ στὸ πρόσωπό τῆς τῆς λέγει

Γιατί περιφρόνησες τὸν Ἰησοῦ φθάνοντας σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο;

Ἀκούοντας δὲ αὐτά, ἐπάγωσε ὀλόκληρη. Καὶ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, κλίνοντας τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω, ἄρχισε νὰ κλαίῃ δυνατά. Τοῦ λέγει αὐτὴ

Ἀββᾶ, γιατί κλαίεις;

Μόλις δὲ ἐσηκώθηκε, πάλι ἐκλινε πρὸς τὰ κάτω κλαίοντας καὶ τῆς λέγει

Βλέπω ὅτι ὁ Σατανᾶς παίζει στὸ πρόσωπό σου· νὰ μὴ κλάψω λοιπὸν;

Αὐτὴ δέ, ὅταν τὸ ἄκουσε, τοῦ λέγει

Ἦρχει μετάνοια, ἀββᾶ;

Τῆς λέγει

Ναί.

Τοῦ λέγει

Πάρε με ὅπου θέλεις.

Τῆς λέγει

Ἄς υπάγωμε.

Κι' ἐσηκώθηκε νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ. Ἐπρόσεξε δὲ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὅτι τίποτε δὲν διέταξε οὔτε εἶπε γιὰ τὸν οἶκο τῆς, κι' ἐθαύμασε. Ὅταν λοιπὸν ἔφθασαν στὴν ἔρημο, ἐβράδυασε. Καί, ἀφοῦ μὲ τὴν ἄμμο τῆς ἔκανε μικρὸ προσκέφαλο καὶ τὸ ἐσταύρωσε, τῆς λέγει

Κοιμήσου ἐδῶ.

Ἀφοῦ δὲ ἐτοίμασε καὶ γιὰ τὸν ἑαυτό του σὲ μικρὴ ἀπό-

σας τὰς εὐχὰς αὐτοῦ, ἀνεκλίθη. Περὶ δὲ τὸ μεσονύκτιον διῶ-
πνισθεὶς, βλέπει ὁδὸν τινα φωτεινὴν ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ ἕως
αὐτῆς ἐστηριγμένην· καὶ εἶδε τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀνα-
φέροντας τὴν ψυχὴν αὐτῆς. Ἀνασιὰς οὖν καὶ ἀπελθὼν, ἔ-
νυξεν αὐτὴν ἐν ποδί. Ὡς δὲ εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν, ἔρριψεν ἑ-
αντιὸν ἐπὶ πρόσωπον δεόμενος τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἤκουσεν, ὅτι ἡ
μία ὥρα τῆς μετανοίας αὐτῆς προσεδέχθη ὑπὲρ μετάνοιαν
πολλῶν χρονιζόντων καὶ μὴ ἐνδεικνυμένων τὸ θερμὸν τῆς τοι-
αύτης μετανοίας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΚΟΙΝΟΒΙΩ

Ἀδελφὸς ἦν οἰκῶν ἐν κοινοβίῳ καὶ πάνυ κρατῶν ἄσκησιν.
Ἀκούσαντες δὲ ἀδελφοὶ εἰς Σκῆτιν περὶ αὐτοῦ, ἦλθον ἰδεῖν
αὐτόν. Καὶ εἰσηλθὼν εἰς τὸν τόπον ὅπου αὐτὸς εἰργάζετο.
Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ὃ ἐποίησε λέγουσιν αὐτῷ

Ἰωάννη, τίς ἔβαλέ σοι τὸ σχῆμα; ἢ τίς ἐποίησέ σε μο-
ναχὸν καὶ σὺκ ἐδίδαξέ σε λαβεῖν ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τὸ
μηλωτάριον καὶ λέγειν αὐτοῖς, 'εὗξασθε' ἢ 'καθίσαιτε';

Λέγει αὐτοῖς

Ἰωάννης ἀμαρτωλὸς σὺ σχολάζει εἰς ταῦτα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

1 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου τῆς
Σκῆτιως, ὅτι εἴ τις εἶχεν ἀδελφὸν ἀσθενῆ ἢ ὀλίγωρον ἢ
ὕβρῳσιτήν, καὶ ἤθελε βαλεῖν αὐτὸν ἔξω, ἔλεγε· 'φέρε μοι αὐ-
τὸν ὧδε'. Καὶ ἐλάμβανεν αὐτὸν καὶ διὰ τῆς μακροθυμίας
αὐτοῦ ἔσωζεν αὐτόν.

2 Ἀδελφὸς ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων

στασι καὶ ὠλοκλήρωσε τὶς εὐχές του, ἐξάπλωσε. Ἐυκνών-
 τας δὲ κατὰ τὰ μεσάνυκτα, βλέπει μία φωτεινὴ ὁδὸ ἀπὸ
 τὸν οὐρανὸ νὰ φθάνη ἕως αὐτὴν· καὶ εἶδε τοὺς ἀγγέλους
 τοῦ Θεοῦ ν' ἀνεβάζουν τὴν ψυχὴ της. Ἐσηκώθηκε λοι-
 πὸν καὶ πηγαίνοντας ἐκεῖ τὴν ἔγγιξε μὲ τὸ πόδι. Καθὼς
 δὲ εἶδε ὅτι ἀπέθανε, ἐρρίφθηκε κάτω κατὰ πρόσωπο προσ-
 ευχόμενος στὸ Θεό. Καὶ ἄκουσε, ὅτι ἡ μία ὥρα τῆς με-
 τανοίας της ἔγινε δεκτὴ περισσότερο ἀπὸ μετάνοια πολ-
 λῶν ποὺ ἐπιμένουν πολὺν καιρὸ σ' αὐτὴν ἀλλὰ δὲν δει-
 κνύουν τὴ θερμότητά της.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΙ ΚΟΙΝΟΒΙΑΤΟΥ

Ἦταν ἓνας ἀδελφὸς ποὺ κατοικοῦσε σὲ κοινόβιο κι' ἐ-
 κρατοῦσε πολὺ τὴν ἄσκησι. Ὅταν δὲ οἱ ἀδελφοὶ τῆς
 Σκήτεως ἄκουσαν γι' αὐτόν, ἤλθαν νὰ τὸν ἰδοῦν. Καὶ
 εἰσῆλθαν στὸν τόπο ὅπου ἐργαζόταν αὐτός. Καί, ἀφοῦ
 τοὺς ἐχαιρέτησε, ἐγύρισε καὶ ἄρχισε νὰ ἐργάζεται πάλι.
 Βλέποντας δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτὸ ποὺ ἔκανε τοῦ λέγουν

Ἰωάννη, ποιὸς σοῦ ἔβαλε τὸ σχῆμα; Ἦ ποιὸς σὲ ἔ-
 κανε μοναχὸ καὶ δὲν σὲ ἐδίδαξε νὰ λάβῃς ἀπὸ τοὺς
 ἀδελφούς καὶ νὰ τοὺς εἰπῆς, 'εὐλογεῖτε' ἢ 'καθήσατε';

Τοὺς λέγει

Ὁ ἁμαρτωλὸς Ἰωάννης δὲν ἀσχολεῖται μὲ αὐτά.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΙΔΩΡΟΥ

1 Ἐλεγον γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰσίδωρο, τὸν πρεσβύτερο τῆς
 Σκήτεως, ὅτι, ἂν εἶχε κανεὶς ἀδελφὸ ἀσθενῆ ἢ ἀδιάφορο
 ἢ ὑβριστὴ, καὶ ἤθελε νὰ τὸν διώξῃ, αὐτὸς ἔλεγε· 'φέρε
 μού τον ἐδῶ'. Καὶ τὸν ἔπαιρνε καὶ μὲ τὴ μακροθυμία του
 τὸν ἔσωζε.

2 Ἀδελφὸς τὸν ἐρώτησε λέγοντας

Διατί οί δαίμονες οὕτω σε φοβοῦνται σφόδρα;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

“Οὐ ἀφ’ ἧς ἐγενόμην μοναχός, ἀσκῶ μὴ συγχωρῶν
τὴν ὀργὴν προαναθῆναι τῷ λάρυγγί μου.

3 Ἔλεγε πάλιν τεσσαρακοσιὸν ἔτιος ἔχειν, ἀφ’ οὗ αἰσθάνεται
τῆς κατὰ διάνοιαν ἁμαρτίας, μηδέποτε δὲ συγκαιθέουσαι,
μήτε ἐπιθυμίας μήτε θυμοῦ.

4 Εἶπε πάλιν

Ἐγὼ ὅτε ἤμην νεώτερος καὶ ἐκαθήμεν εἰς τὸ κελλίον
μου, μέτρον συνάξεως οὐκ εἶχον ἢ νύξ μοι καὶ ἡμέρα
σύναξις ἦν.

5 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου, ὅτι
ἐπλεκε δέμα θαλλίων κατὰ νύκτα· καὶ παρεκάλουν αὐτὸν οἱ
ἀδελφοί, λέγοντες

Ἀνάπαυσον σεαυτὸν ὀλίγον, ὅτι ἐγήρασας.

Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι

Ἐὰν καύσωσιν Ἰσιδώρον καὶ τὴν σποδὸν αὐτοῦ ἀνέμω
σκορπίσωσιν, οὐδὲ μία μοι χάρις ἀκμήν, ὅτι ὁ Υἱὸς
τοῦ Θεοῦ ὧδε ἦλθε δι’ ἡμᾶς.

6 Ὁ αὐτὸς εἶπε περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου ὅτι ἔλεγον αὐτῷ
οἱ λογισμοὶ

Μέγας εἰ ἄνθρωπος.

Καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς

Μή εἰμι κατὰ τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον; Ἡ ἐγενόμην δ-
λως κατὰ τὸν ἀββᾶν Παμβῶ ἢ ὡς οἱ λοιποὶ πατέρες οἱ
τῷ Θεῷ εὐαρεσιήσαντες;

“Οἱτε ταῦτα παρεισήνεγκεν, ἀνεπαύειο. “Οἱτε δὲ ἡ ἔχθρα
ἐποίει αὐτὸν ὀλιγοψυχῆσαι, ὡς ὅτι μετὰ ταῦτα πάντα εἰς
τὴν κόλασιν ἔχει βληθῆναι, ἔλεγεν αὐτὸς πρὸς αὐτοὺς ὅτι

Κἂν εἰς κόλασιν ἐμβληθῶ, ὑμᾶς ὑποκάτω εὐρίσκω.

- Γιατί οἱ δαίμονες σὲ φοβοῦνται τόσο πολύ;
 Τοῦ λέγει ὁ γέρων
 Διότι, ἀφ' ὅτου ἔγινα μοναχός, προσπαθῶ νὰ μὴ ἐπι-
 τρέψω ν' ἀνεβῆ στὸ λάρυγγά μου ἡ ὀργή.
- 3 Ἔλεγε πάλι ὅτι ἔχει σαράντα ἔτη, ἀφ' ὅτου αἰσθάνεται
 τὴν κατὰ διάνοια ἁμαρτία, ποτὲ ὅμως δὲν ὑπέκυψε οὔτε
 στὴν ἐπιθυμία οὔτε στὸ θυμό.
- 4 Εἶπε πάλι
 Ἐγὼ ὅταν ἤμουν νεώτερος κι' ἐκαθόμουν στὸ κελλί
 μου, δὲν εἶχα ὥρες προσευχῆς· ἡ νύκτα καὶ ἡ ἡμέρα
 μου ἦταν ὥρα προσευχῆς.
- 5 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰσίδωρο, ὅτι ἐπλεκε
 τὴ νύκτα δέμα ἀπὸ φοινικόσχοινα· καὶ τὸν παρακαλοῦ-
 σαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντας
 Ἄναπαύσου ὀλίγο, διότι ἐγήρασες.
 Καὶ τοὺς ἔλεγε
 Ἐὰν καύσουν τὸν Ἰσίδωρο καὶ σκορπίσουν τὴ στά-
 κτη τοῦ σπὸν ἄνεμο, καμμιά χάρις παραπάνω δὲν ὑ-
 πάρχει γιὰ μένα, διότι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθε γιὰ μᾶς
 ἐδῶ.
- 6 Ὁ ἴδιος εἶπε γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰσίδωρο ὅτι τοῦ ἔλεγαν οἱ
 λογισμοὶ
 Μέγας ἄνθρωπος εἶσαι.
 Καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς
 Μήπως ἔφθασα τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο; Ἡ ἔγινα καθό-
 λου σὰν τὸν ἀββᾶ Παμβῶ ἢ ὅπως οἱ ἄλλοι πατέρες
 ποὺ εὐαρέστησαν τὸ Θεό;
 Ὅταν ἐπρόφερε αὐτά, ἀναπαυόταν. Ὅταν δὲ ὁ ἐχθρὸς
 τὸν ἔκανε νὰ ὀλιγοψυχήσῃ, μὲ τὴ σκέψι διτι ἔπειτα ἀπὸ
 ὅλα αὐτὰ θὰ ριφθῆ στὴν κόλασι, ἔλεγε ὁ ἴδιος πρὸς αὐτοὺς
 Ἀκόμα καὶ στὴν κόλασι ἂν ριφθῶ, θὰ σᾶς εὔρω ἀ-
 ποκάτω.

7 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσιδωρος δι

Ἐπὶ τὸν ποταμὸν ποιε ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῆσαι σκεύη μικρά· καὶ ἰδὼν τὴν ὄργην ἐγγίζουσαν μοι, ἔασας τὰ σκεύη ἔφυγον.

8 Ἀπὸ τῆς πόλεως ποιε ὁ ἀββᾶς Ἰσιδωρος πρὸς τὸν ἀββᾶν Θεόφιλον τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἀλεξανδρείας· καὶ ὡς ὑπέστρεψεν εἰς Σκήτιν, ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ

Πῶς ἡ πόλις;

Ἐπεὶ δὲ εἶπε

Φύσει, ἀδελφός, ἐγὼ πρόσωπον ἀνθρώπου οὐκ εἶδον, εἰ μὴ μόνον τοῦ ἀρχιεπισκόπου.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐταράχθησαν λέγοντες

Ἐπεὶ ἔχαώθησαν, ἀββᾶ;

Ἐπεὶ δὲ εἶπεν

Οὐχ οὕτως, ἀλλ' οὐκ ἐνίκησέ με ὁ λογισμὸς τοῦ ἰδεῖν τινα.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες, ἐθαύμασαν καὶ ἐστηρίχθησαν, ἵνα φυλάττωσιν ἀπὸ μετεωρισμοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν.

9 Ἐπεὶ αὐτὸς ἀββᾶς Ἰσιδωρος εἶπεν

Ἡ σύνεσις τῶν ἁγίων αὕτη ἐστὶ, τὸ ἐπιγινῶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Πάντων γὰρ περιγίνεται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, διὸ εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ. Πάντων δὲ πνευμάτων δεινότερόν ἐστι τὸ ἀκολουθεῖν τῇ ἑαυτοῦ καρδίᾳ, τοιούτοις τῷ ἰδίῳ λογισμῷ, καὶ μὴ τῷ νόμῳ τοῦ Θεοῦ· καὶ ὑστερον γίνεται αὐτῷ εἰς πένθος, διὸ οὐκ ἔγνω τὸ μυστήριον, οὐδὲ εὔρε τὴν ὁδὸν τῶν ἁγίων ἐργάζεσθαι ἐν αὐτῇ. Νῦν οὖν καιρὸς τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ, διὸ σωτηρία ἐν καιρῷ θλίψεως· διὸ γέγραπται, «Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν».

7 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσίδωρος

Ἐπῆγα κάποτε στήν ἀγορά νά πωλήσω ὀλίγα σκεύη· καὶ ὅταν εἶδα νά μὲ πλησιάζη ἡ ὀργή, ἄφησα τὰ σκεύη κι' ἔφυγα.

8 Ἐπῆγε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἰσίδωρος πρὸς τὸν ἀββᾶ Θεόφιλο, τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξανδρείας· καὶ ὅταν ἐπέστρεψε στὴ Σκῆτι τὸν ἐρώτησαν οἱ ἀδελφοὶ

Πῶς εἶναι ἡ πόλις;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Φυσικά, ἀδελφοί, ἐγὼ δὲν εἶδα πρόσωπο ἀνθρώπου ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου μόνο.

Ἐκεῖνοι δὲ ἀκούοντας ἐταράχθηκαν καὶ εἶπαν

Ἄρά γε ἐξαφανίσθηκαν, ἀββᾶ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἦξι βέβαια, ἀλλὰ δὲν μὲ ἐνίκησε ὁ λογισμὸς νά ἰδῶ κανένα.

Ἐκεῖνοι δέ, ὅταν ἀκουσαν, ἐθαύμασαν κι' ἐστηρίχθηκαν, ὥστε νά φυλάττουν ἀπὸ μετεωρισμὸ τούς ὀφθαλμούς των.

9 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Ἰσίδωρος εἶπε

Ἡ σύνεσις τῶν ἀγίων εἶναι αὐτή, τὸ νά ἀναγνωρίζουν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ ἄνθρωπος τὰ ὑπερ-νικᾶ δλα μὲ τὴν ὑπακοή τῆς ἀληθείας, καθ' ὅσον εἶναι εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα τοῦ Θεοῦ. Ὅλων δὲ τῶν πνευμάτων τὸ χειρότερο εἶναι τὸ νά ἀκολουθῆ τὴν καρδιά του, δηλαδὴ τὸ λογισμὸ του, καὶ ὄχι τὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο τοῦ ἀποβαίνει ὕστερα σὲ πένθος, διότι δὲν ἐγνώρισε τὸ μυστήριον οὔτε εὗρηκε τὴν ὁδὸ τῶν ἀγίων ὥστε νά ἐργάζεται σ' αὐτήν. Τώρα λοιπὸν εἶναι καιρὸς νά ἐργαζώμαστε γιὰ τὸν Κύριο, διότι ἡ σωτηρία ἐξασφαλίζεται σὲ καιρὸ θλίψεως· διότι εἶναι γραμμένον, «μὲ τὴν ὑπομονή σας θὰ ἀποκτήσετε τὶς ψυχές σας»¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΟΥ

- 1 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰσιδωρος ὁ Πηλουσιώτης, δι
 Βίος ἀνευ λόγου μᾶλλον ὠφελεῖν πέφυκεν ἢ λόγος ἄ-
 νευ βίου. Ὁ μὲν γὰρ καὶ οἰγῶν ὠφελεῖ ὁ δὲ καὶ βοῶν
 ἐνοχλεῖ. Εἰ δὲ καὶ λόγος καὶ βίος συνδράμοιεν, ἐν φι-
 λοσοφίας ἀπάσης ἀποτελοῦσιν ἄγαλμα.
- 2 Ὁ αὐτὸς ἔλεγε
 Τὰς ἀρειὰς τίμα μὴ τὰς εὐημερίας θεράπευε· αἱ μὲν
 γὰρ ἀθάνατόν εἰσι χρῆμα, αἱ δὲ ραδίως σβέννυνται.
- 3 Εἶπε πάλιν δι
 Πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ὀρέγονται μὲν ἀρειῆς, τὴν δὲ
 ἐπ' αὐτὴν φέρουσαν ὁδὸν ὀκνοῦσιν ἰέναι· ἄλλοι δὲ οὐδὲ
 ἀρειὴν εἶναι ἠγοῦνται. Χρὴ οὖν τοὺς μὲν πεῖσαι, τὸν
 ὀκνον ἀποθέσθαι· τοὺς δὲ διδάξαι δι ὄντως ἀρειή ἐ-
 σιν ἢ ἀρειή.
- 4 Εἶπε πάλιν δι
 Ἡ κακία καὶ Θεοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἀπέσκησε καὶ ἀλ-
 λήλων διέσκησε. Ταύτην οὖν προτροπάδην φεύγειν χρὴ
 καὶ διώκειν τὴν ἀρειήν, τὴν καὶ Θεῷ προσάγουσαν καὶ
 ἀλλήλοις συνάπιουσιν. Ἀρειῆς δὲ καὶ φιλοσοφίας ὄρος,
 τὸ μετὰ συνέσεως ἄπλασιον.
- 5 Ἐλεγε πάλιν
 Ἐπειδὴ μέγα τῆς ταπεινοφροσύνης τὸ ὕψος, καὶ τῆς
 ἀλαζονείας τὸ πτώμα, συμβουλεύω ὑμῖν, ἐκεῖνο μὲν ἀ-
 σπάσασθαι, τοῦτω δὲ μὴ περιπεσεῖν.

1. Ἰσιδώρου Πηλουσιώτη, Ἐπιστολὲς 2, 275.

2. 2, 116.

3. 2, 98.

4. 2, 131. Ἡ ἔννοια τῆς φιλοσοφίας ἐδῶ, ὅπως καὶ γενικώτερα
 στὸ μοναχισμό, εἶναι ἠθικὴ καὶ πρακτικὴ.

5. 8. 69.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΗΛΟΥΣΙΩΤΟΥ

1 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰσίδωρος ὁ Πηλουσιώτης

Βίος χωρὶς λόγο ὠφελεῖ περισσότερο παρὰ λόγος χωρὶς βίος. Διότι ὁ μὲν πρῶτος καὶ μὲ σιγὴ ὠφελεῖ, ὁ δὲ δεύτερος καὶ μὲ βοή ἐνοχλεῖ. Ἐὰν δὲ συνδυασθοῦν καὶ βίος καὶ λόγος, κατασκευάζουν ἓνα ἄγαλμα ὀλοκλήρου τῆς φιλοσοφίας¹.

2 Ὁ ἴδιος ἔλεγε

Τίμα τὶς ἀρετές, μὴ θεραπείης τὶς ἀπολαύσεις· διότι ἐκεῖνες μὲν εἶναι κάτι τὸ ἀθάνατο, αὐτὲς δὲ σβύνουν εὐκόλα².

3 Εἶπε πάλι

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ἐπιθυμοῦν μὲν τὴν ἀρετὴν, ἀλλὰ διστάζουν νὰ βαδίσουν τὴν ὁδὸν ποὺ ὀδηγεῖ σ' αὐτὴν· ἄλλοι δὲ δὲν νομίζουν ὅτι ὑπάρχει ἀρετὴ. Πρέπει λοιπὸν τοὺς μὲν πρῶτους νὰ πείσωμε νὰ ἀποβάλουν τὴν ὀκνηρίαν, τοὺς δὲ ἄλλους νὰ διδάξωμε ὅτι πραγματικὰ ἡ ἀρετὴ εἶναι ἀρετὴ³.

4 Εἶπε πάλι

Ἡ κακία καὶ ἀπὸ τὸ Θεὸ ἀπεμάκρυνε τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἀπὸ μετὰξὺ τους τοὺς διεχώρισε. Πρέπει λοιπὸν νὰ τὴν ἀποφεύγωμε τρέχοντας καὶ νὰ ἐπιδιώκωμε τὴν ἀρετὴν, ποὺ καὶ σὺν Θεῷ ὀδηγεῖ καὶ πρὸς ἀλλήλους συνάπτει. Ὁρισμὸς δὲ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς φιλοσοφίας εἶναι ἡ ἀπλότης μαζὶ μὲ σύνεσις⁴.

5 Ἔλεγε πάλι

Ἐπειδὴ τῆς ταπεινοφροσύνης τὸ ὕψος εἶναι μεγάλο, ὅπως καὶ ἡ πτώσις τῆς ἀλαζονείας, σᾶς συμβουλεύω, ἐκεῖνο μὲν νὰ τὸ δεχθῆτε, σ' αὐτὴν δὲ νὰ μὴ πέσετε⁵.

6 Εἶπε πάλιν

Ὁ δεινὸς καὶ πάντιμος τῆς φιλοχρηματίας ἔρωσ, κόρον οὐκ εἰδώσ, ἐπὶ τὸ ἔσχατον τῶν κακῶν τὴν ἀλοῦσαν ψυχὴν ἐλαύνει. Οὐκοῦν μάλιστα αὐτὸν ἐν προσιμίῳις ἐλάσωμεν. Κρατήσας γὰρ ἀχειρωτός ἐσται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΩΝ

1 Ἦλθόν ποιε τὸν ἀββᾶν Ἰσαὰκ πρεσβύτερον ποιῆσαι. Καὶ ἀκούσας, ἔφυγεν εἰς Αἴγυπτον. Καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἀγρόν καὶ ἐκρύβη ἀνὰ μέσον τοῦ χόρτου. Κατεδίωξαν οὖν οἱ πατέρες ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ φθάσαντες εἰς αὐτὸν τὸν ἀγρόν, κατέλυσαν ἀναπαῆναι μικρὸν ἐκεῖ· ἦν γὰρ νύξ. Καὶ τὸν ὄνον ἀπέλυσαν βόσκεισθαι. Ὁ δὲ ὄνος ἀπελθὼν, ἔσιτη κατὰ τοῦ γέροντος. Καὶ πρῶτῃ ζητοῦντες τὸν ὄνον εὔρον καὶ τὸν ἀββᾶν Ἰσαὰκ, καὶ ἐθαύμασαν. Θέλοντες δὲ αὐτὸν δῆσαι, οὐκ ἀφῆκε, λέγων

Οὐκέτι φεύγω. Θέλημα γὰρ τοῦ Θεοῦ ἐστί, καὶ ὅπου δ' ἂν φύγω, εἰς αὐτὸ ἔρχομαι.

2 Εἶπεν, ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ

Ὅτι ἐμὴν νεώτερος, ἐκαθήμην μετὰ τοῦ ἀββᾶ Κρονίου καὶ οὐδέποτε εἶπέ μοι ποιῆσαι ἔργον, καίπερ γέροντων ὢν καὶ τρέμων, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ ἠγείρειο καὶ παρεῖχε τὸ βαυκάλιον ἐμοὶ καὶ πᾶσιν ὁμοίως. Καὶ μετὰ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τῆς Φέρμης ἐκάθισα, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἔλεγέ μοι ποιῆσαι τί ποτε, ἀλλὰ καὶ τὴν τράπεζαν δι' ἑαυτοῦ ἐτίθει καὶ ἔλεγεν

Ἀδελφέ, ἐὰν θέλῃς, δεῦρο φάγε.

Ἐγὼ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγον

6 Εἶπε πάλι

Ὁ φοβερός καὶ τρομερός ἔρως τῆς φιλοχρηματίας, ποῦ δὲν γνωρίζει χορτασμό, ὀδηγεῖ τὴν κυριευμένη ἀπὸ αὐτὸν ψυχὴ στὸ χειρότερο ἀπὸ τὰ κακά. Ἐπομένως ἄς τὸν ἀπομακρύνωμε ἀπὸ τὴν ἀρχή· διότι ὅταν νικήσῃ, θὰ εἶναι ἀκυρίευτος*.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΩΝ

1 Ἦλθαν κάποτε νὰ κάνουν πρεσβύτερο τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ. Καί, ὅταν τὸ ἄκουσε, ἔφυγε στὴν Αἴγυπτο. Καὶ ἐπῆγε σ' ἓνα ἀγρὸ κι' ἐκρῦβηκε ἀνάμεσα στὰ χόρτα. Ἐτρεξαν λοιπὸν οἱ πατέρες ὀπίσω του· καὶ ὅταν ἔφθασαν σ' αὐτὸ τὸν ἀγρὸ, ἔμειναν ν' ἀναπαυθοῦν ἐκεῖ γιὰ λίγο· διότι ἦταν νύκτα. Καὶ ἄφησαν τὸν ὄνο νὰ βοσκήσῃ. Ὁ δὲ ὄνος ἀπομακρύνθηκε καὶ ἐστάθηκε ἀπέναντι στὸ γέροντα. Καὶ τὸ πρῶτ', ἀναζητώντας τὸν ὄνο, εὗρηκαν καὶ τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ, κι' ἐθαύμασαν. Ἐνῶ δὲ ἤθελαν νὰ τὸν δέσουν, δὲν τοὺς ἄφησε λέγοντας

Δὲν φεύγω πλέον. Διότι εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄπου νὰ φύγω, στὸ ἴδιο ἔρχομαι.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ

Ὅταν ἦμουν νεώτερος, ἔμενα μὲ τὸν ἀββᾶ Κρόνιο· καὶ αὐτὸς ποτὲ δὲν μοῦ εἶπε νὰ τοῦ κάνω ἐξυπηρέτησι, ἂν καὶ ἦταν γέρων καὶ ἔτρεμε, ἀλλὰ ἐσηκωνόταν μόνος του καὶ προσέφερε τὸ σταμνὶ σ' ἐμένα καὶ σ' ὄλους ὁμοίως. Καὶ μὲ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο τῆς Φέρμης ἔμεινα καὶ οὔτε αὐτὸς μοῦ ἔλεγε νὰ κάνω ποτὲ κάτι, ἀλλὰ καὶ τὸ τραπέζι ἔστρωνε μόνος τους καὶ ἔλεγε

Ἄδελφέ, ἐὰν θέλῃς, ἔλα νὰ φάγῃς.

Ἐγὼ δὲ ἔλεγα πρὸς αὐτὸν

Ἄββᾶ, ἦλθον πρὸς σὲ ἵνα ὠφεληθῶ, καὶ πῶς οὐ λέγεις μοί τί ποιε ποιῆσαι;

Ὁ δὲ γέρων πάντα ἐσιώπα. Καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρονσι. Καὶ ἐλθόντες οἱ γέροντες πρὸς αὐτὸν εἶπον αὐτῷ Ἄββᾶ, ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὴν ἀγιωσύνην σου ὠφεληθῆναι, καὶ διατί οὐ λέγεις αὐτῷ ἵνα ποιήσῃ τί ποιε; Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρων

Μὴ γὰρ κοινοβιάρχης εἰμί, ἵνα διατάξω αὐτῷ; Ἐγὼ τέως οὐδὲν λέγω αὐτῷ, ἀλλ' ἐὰν θέλῃ, ὃ βλέπει με ποιῶντα, ποιήσει καὶ αὐτός.

Ἀπὸ τότε νῦν προελάμβανον καὶ ἐποιοῦν εἴ τι ἔμελλεν ὁ γέρων ποιεῖν. Αὐτὸς δὲ εἴ τι ἐποίει, σιωπῶν ἐποίει. Καὶ τοῦτό με ἐδίδαξε, τὸ ποιεῖν σιωπῶντα.

3 Ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ ἦσαν ὁμοῦ οἰκοῦντες. Καὶ εἰσελθὼν ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ, εὔρε τὸν ἀββᾶν Ἰσαὰκ κλαίοντα. Καὶ λέγει αὐτῷ

Τί κλαίεις;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρων

Καὶ διατί μὴ κλαύσωμεν; Ποῦ γὰρ ἔχομεν ἀπελθεῖν; Ἐκοιμήθησαν οἱ πατέρες ἡμῶν. Οὐκ ἤρκει γὰρ ἡμῖν τὸ ἐργόχειρον εἰς τὰ ναῦλα τῶν πλοίων, ἀ παρείχομεν ἀπερχόμενοι παραβαλεῖν τοῖς γέρονσι. Νῦν οὖν ἀπωροφανίσθημεν. Τοῦτο καὶ γὰρ κλαίω.

4 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ

Οἶδα ἀδελφὸν θερίζοντα ἐν ἀγρῷ καὶ ἠθέλησε φαγεῖν σιάνην σίτου. Καὶ εἶπε τῷ κυρίῳ τοῦ ἀγροῦ, ἠθέλεις φάγω ἕνα σιάνην σίτου; Ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅς ἐστιν ὁ ἀγρός, πάτερ, καμὲ ἐρωτιᾶς; Ἐως τούτου ἠκριθάξειο ὁ ἀδελφός.

Ἄββᾱ, ἦλθα σ' ἐσένα γιὰ νὰ ὠφεληθῶ, καὶ πῶς δὲν μου λέγεις νὰ κάνω κάτι;

Ὁ δὲ γέρων πάντα ἐσιωποῦσε. Κι' ἔφυγα καὶ τὸ ἀνήγγειλα στοὺς γέροντες. Καὶ οἱ γέροντες, ἀφοῦ ἦλθαν πρὸς αὐτόν, τοῦ εἶπαν

Ἄββᾱ, ἦλθε ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὴν ἀγιωσύνη σου νὰ ὠφεληθῇ· γιατί δὲν τοῦ λέγεις νὰ κάνη κάτι;

Καὶ τοὺς λέγει ὁ γέρων

Μήπως εἶμαι κοινοβιάρχης, γιὰ νὰ τὸν διατάξω; Ἐγὼ πάντως δὲν τοῦ λέγω τίποτε, ἀλλά, ἂν θέλῃ, ὅ,τι μὲ βλέπει νὰ κάνω, ἄς τὸ κάνη καὶ αὐτός.

Ἀπὸ τότε λοιπὸν ἐπρολάβαινα κι' ἔκανα ὅ,τι ἐπρόκειτο νὰ κάνη ὁ γέρων. Αὐτὸς δὲ ὅ,τι ἔκανε, τὸ ἔκανε σιωπηλά. Καὶ αὐτὸ μ' ἐδίδαξε, νὰ ἐκτελῶ σιωπῶντας.

3 Ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ κατοικοῦσαν μαζί. Εἰσηλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀβραὰμ καὶ εὗρηκε τὸν ἀββᾶ Ἰσαὰκ νὰ κλαίῃ· καὶ τοῦ λέγει

Τί κλαίεις;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Καὶ γιατί νὰ μὴ κλάψωμε; Διότι ποῦ μπορούμε νὰ ὑπάγωμε; Οἱ πατέρες μας ἐκοιμήθηκαν. Πραγματικὰ τὸ ἐργόχειρο δὲν μᾶς ἀρκοῦσε στὰ ναῦλα τῶν πλοίων, ποῦ ἐδίδαμε ὅταν ἐπηγαίναμε νὰ ἐπισκεφθοῦμε τοὺς γέροντες. Τώρα λοιπὸν ὠρφανεῦσαμε. Γι' αὐτὸ κι' ἐγὼ κλαίω.

4 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ

Γνωρίζω ἀδελφὸ ποῦ ἐθέριζε στὸν ἀγρὸ καὶ ἠθέλησε νὰ φάγῃ ἓνα στάχυ σιταριοῦ. Καὶ εἶπε στὸν ἰδιοκτήτη τοῦ ἀγροῦ, ἔπιτρέπεις νὰ φάγω ἓνα στάχυ σιταριοῦ; Ἐκεῖνος δέ, ὅταν ἄκουσε, ἐθαύμασε καὶ τοῦ εἶπε· ἴδικός σου εἶναι ὁ ἀγρός, πάτερ, κι' ἐμένα ἐρωτᾶς; Ἔως τέτοιο σημεῖο ἐτηροῦσε τὴν ἀκρίβεια ὁ ἀδελφός.

- 5 *Εἶπε πάλιν τοῖς ἀδελφοῖς*
Μὴ φέρετε ὧδε παιδιά. Τέσσαρες γὰρ ἐκκλησίαι εἰς
Σκῆτιν ἔρημοι γεγόνασι διὰ τὰ παιδιά.
- 6 *Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσαάκ, ὅτι τὴν σποδὸν τοῦ θυ-*
μιατηρίου τῆς προσφορᾶς μετὰ τοῦ ἄριου ἤθουεν αὐτοῦ.
- 7 *Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ ὅτι*
Οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ παλαιᾶ πολύ-
ραφα ἐφόρουν καὶ σεβέννια· νῦν δὲ πολύτιμα φορεῖτε.
Ἐπάγετε ἔνθεν, ἠρημώσατε τὰ ὧδε.
Ὅτε δὲ ἔμελλεν ὑπάγειν εἰς τὸ θέρος, ἔλεγεν αὐτοῖς
Οὐκ ἐπιτρέψω ὑμῖν ἐντολάς· οὐ φυλάσσετε γάρ.
- 8 *Διηγήσατο τις τῶν πατέρων, ὅτι ἦλθέ ποιεῖ τις τῶν ἀδελ-*
φῶν φορῶν μικρὸν κουκούλιον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῶν Κελ-
λίων ἐπὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσαάκ· καὶ ἐδίωξεν αὐτὸν ὁ γέρον λέ-
γων ὅτι
Τὰ ὧδε μοναχῶν ἐσσι, σὺ δὲ κοσμικὸς ὢν, οὐ δύνασαι
μεῖναι ὧδε.
- 9 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ ὅτι*
Οὐδέποτε εἰσήνεγκα εἰς τὸ κελλίον μου λογισμὸν κατὰ
ἀδελφοῦ θλίψαντός με. Καγὼ ἐσπούδασα μὴ σφειναι
ἀδελφὸν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ, ἔχοντα καὶ ἐμοῦ λογι-
σμόν.
- 10 *Ἦσθένησε μεγάλην ἀσθένειαν ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ, καὶ ἐχρό-*
νισεν ἐν αὐτῇ· ἐποίησε δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς μικρὰν ἀθήραν,
καὶ ἔδωκε μυξάρια εἰς αὐτήν· καὶ οὐκ ἤθελεν ὁ γέρον γεύ-
σασθαι. Καὶ παρεκάλει ὁ ἀδελφὸς λέγων
Λάβε μικρὸν, ἀββᾶ, διὰ τὴν ἀσθένειαν.

5 Εἶπε πάλι τοὺς ἀδελφοὺς

Μὴ φέρετε παιδιά· διότι οἱ Σκῆτι τέσσερις ἐκκλησίαις ἐρημώθηκαν ἐξ αἰτίας τῶν παιδιῶν.

6 Ἔλεγον γὰρ τὸν ἀββᾶ Ἰσαὰκ ὅτι μαζί με τὸν ἄρτο ἔτρωγε τὴ στάκτη τοῦ θυματηρίου τῆς προσφορᾶς.

7 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ

Οἱ πατέρες μας καὶ ὁ ἀββᾶς Παμβὼ ἐφοροῦσαν παλαιὰ μπαλωμένα καὶ ἀπὸ φοινικόσχοινα ἐνδύματα, τώρα δὲ φορεῖτε πολύτιμα. Πηγαίνετε ἀπὸ ἐδῶ, ἐρημώσατε τὸν τόπο.

Ἵταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ὑπάγῃ γιὰ θερισμό, τοὺς ἔλεγε Δὲν οἶς δίδω πλέον ἐντολές, διότι δὲν τὶς φυλάσσετε.

8 Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες, ὅτι ἦλθε κάποτε ἓνας ἀδελφὸς πὺ ἐφοροῦσε μικρὸ κουκούλιο στὴν ἐκκλησία τῶν Κελλίων ἐμπρὸς στὸν ἀββᾶ Ἰσαὰκ· καὶ τὸν ἔδιωξε ὁ γέρον ἰέγοντας

Τὰ ἐδῶ εἶναι τῶν μοναχῶν, ἐσὺ δέ, ἀφοῦ εἶσαι κοσμικός, δὲν μπορεῖς νὰ μείνης ἐδῶ.

9 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ

Ποτὲ δὲν εἰσήγαγα στὸ κελλί μου λογιισμό ἐναντίον ἀδελφοῦ πὺ με ἐστενοχώρησε. Καὶ ἐγὼ ἐφρόντισα νὰ μὴ ἀφήσω ἀδελφὸ στὸ κελλί του πὺ νὰ ἔχη λογιισμό ἐναντίον μου.

10 Ἀσθένησε μεγάλη ἀσθένεια ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ κι' ἔμεινε πολὺ χρόνο σ' αὐτήν· τοῦ ἐτοίμασε δὲ ὁ ἀδελφὸς ὀλίγο τραχανᾶ κι' ἔβαλε σ' αὐτὸν βατόμουρα. καὶ ὁ γέρον δὲν ἤθελε νὰ γευθῆ. Καὶ τὸν παρακαλοῦσε ὁ ἀδελφὸς ἰέγοντας

Πάρε ὀλίγο, ἀββᾶ, γιὰ τὴν ἀρρώστεια.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Φύσει, ἀδελφέ, ἤθελον ποιῆσαι ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ταύτῃ
τριακοντα ἔτη.

11 Ἐλεγον, περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσαάκ, διὲ μέλλοντος αὐτοῦ τε-
λευτιᾶν, συνῆλθον πρὸς αὐτὸν οἱ γέροντες, καὶ ἔλεγον

Τί ποιήσομεν μετὰ σέ, πάτερ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἴδείτε πῶς ἐπορεύθην ἐνώπιον ὑμῶν ἐὰν θέλητε καὶ
ὑμεῖς ἀκολουθῆσαι καὶ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ,
πέμπει τὴν χάριν αὐτοῦ καὶ φυλάσσει τὸν τόπον τοῦτον.

Ἐὰν δὲ μὴ φυλάξητε, οὐ μὴ μείνητε ἐν τῷ τόπῳ τού-
τῳ. Καὶ ἡμεῖς γὰρ διὰ τὸν ἡμελλον ἀποθανεῖν οἱ πατέρες
ἡμῶν, ἐλυπούμεθα· ἀλλὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ
αὐτῶν τὰς παραγγελίας τηροῦντες, ἐσιτήκαμεν, ὡς αὐ-
τῶν ὄντων μεθ' ἡμῶν. Οὕτω καὶ ὑμεῖς ποιήσατε, καὶ
σώζεσθε.

12 Εἶπεν δὲ ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ διὲ

Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Παμβώ, διὲ τοιοῦτον ὀφείλει ὁ μονα-
χὸς φορεῖν ἱμάτιον, ὥστε θάλλειν αὐτὸ ἔξω τοῦ κελλίου
ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, καὶ μηδεὶς λάβῃ αὐτό.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΕΙΣ ΠΑΝΕΦΩ

1 Ἀνῆλθον ποιέ τινες τῶν πατέρων πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἰω-
σῆφ εἰς Πανεφώ, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν περὶ τῆς ἀπαντή-
σεως τῶν ἀδελφῶν τῶν ξενιζομένων πρὸς αὐτούς, εἰ χρὴ
συγκαταβαίνειν καὶ παρηγοιάζεσθαι πρὸς αὐτούς. Καὶ πρὸ
τοῦ ἐρωτηθῆναι αὐτόν, εἶπεν ὁ γέρον τῷ μαθητῇ αὐτοῦ
Κατανόησον δὲ μέλλω ποιεῖν σήμερον καὶ ὑπόμεινον.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄληθινά, ἀδελφέ, ἤθελα νὰ κάνω σ' αὐτὴ τὴν ἀρρώστεια τριάντα ἔτη.

11 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ, ὅτι, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, συνῆλθαν κοντά του οἱ γέροντες καὶ ἔλεγαν

Τί νὰ κάνωμε ἔπειτα ἀπὸ ἐσένα, πάτερ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἴδέτε πῶς ἐπορευόμουν ἐμπρός σας· ἐὰν θέλετε ν' ἀκολουθήσετε καὶ σεῖς καὶ νὰ φυλάξετε τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, θὰ στείλῃ τὴ χάρι του καὶ θὰ φυλάξῃ αὐτὸν τὸν τόπο. Ἐὰν ὅμως δὲν τὶς φυλάξετε, δὲν θὰ μείνετε σ' αὐτὸν τὸν τόπο. Κι' ἐμεῖς πραγματικά, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνουν οἱ πατέρες μας, ἐλυπόμασταν· ἀλλὰ τηρώντας τὶς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου καὶ τὶς παραγγελίες αὐτῶν, ἐσταθήκαμε σὰν νὰ ἦσαν μαζί μας αὐτοί. Ἔτσι νὰ κάνετε καὶ σεῖς καὶ θὰ σωθῆτε.

12 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσαάκ

Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Παμβώ, ὅτι τέτοιο ἱμάτιο πρέπει νὰ φορῆ ὁ μοναχός, ὥστε νὰ τὸ βάλλῃ ἔξω ἀπὸ τὸ κελλὶ τρεῖς ἡμέρες, καὶ κανεὶς νὰ μὴ τὸ παίρνῃ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΕΙΣ ΠΑΝΕΦΩ

1 Ἀνέβηκαν κάποτε μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ στὴν Πανεφώ, γιὰ νὰ τὸν ἐρωτήσουν σχετικὰ μὲ τὸν τρόπο ὑποδοχῆς τῶν ἀδελφῶν ποὺ φιλοξενοῦνται ἀπὸ αὐτούς, ἐὰν δηλαδὴ πρέπει νὰ τοὺς συνασπρέφονται ἐλεύθερα μὲ συγκατάβασι. Καὶ πρὶν νὰ ἐρωτηθῆ, εἶπε ὁ γέρων στὸ μαθητὴ του

Κατάλαβε τί πρόκειται νὰ κάνω σήμερα καὶ ὑπόμεινέ το.

Καὶ ἔθηκεν ὁ γέρον ὄνομα ἐμβρίμια, ἐν ἐκ δεξιῶν καὶ ἐν ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπε

Καθίσατε.

Καὶ εἰσελθὲν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ ἐφόρεσεν ἱμάτια ἐπαικτικὰ καὶ ἐξελθὼν ἐπέρασεν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Καὶ πάλιν εἰσελθὼν, ἐφόρεσε τὰ ἴδια ἱμάτια καὶ ἐξελθὼν, ἐκάθισεν ἐν μέσῳ αὐτῶν. Αὐτοὶ δὲ ἐξέστησαν ἐπὶ τῷ ἔργῳ τοῦ γέροντος. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Κατενοήσατε ὃ ἐποίησα;

Λέγουσι

Ναί.

Μὴ ἡλλάγην ἀπὸ τοῦ ἀτίμου φορέματος;

Λέγουσιν

Οὐ.

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Εἰ οὖν ἀντὶς ἐγὼ εἰμι ἐν ἀμφοτέροις, ὡς τὸ πρῶτον οὐκ ἡλλάξέ με, οὕτως οὐδὲ τὸ δεύτερον ἔβλαψέ με· οὕτως οὖν ὀφείλομεν ποιεῖν εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῶν ξένων ἀδελφῶν, κατὰ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον. «Δότε γάρ, φησί, τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ». "Οτι οὖν ἐστὶ παρουσία ἀδελφῶν, μετὰ παρρησίας δεξώμεθα αὐτούς. "Οτι δὲ καταμόνας ἐσμέν, χρεῖαν ἔχομεν τοῦ πένθους, ἵνα παραμείνη ἡμῖν.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν ὅτι καὶ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς πρὶν ἐρωτήσωσιν αὐτόν. Καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τῷ ἀββᾶ Ἰωσήφ

Εἰπέ μοι πῶς γένωμαι μοναχός;

Καὶ εἶπεν

Εἰ θέλεις εὐρεῖν ἀνάπανσιν καὶ ὧδε καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ παντὶ πράγματι λέγε, 'ἐγὼ τίς εἰμι;' καὶ μὴ κρίνης τινά.

Καὶ ἔβαλε ὁ γέρων δύο προσκέφαλα, ἓνα στὰ δεξιὰ κι' ἓνα στὰ ἀριστερά του, καὶ εἶπε

Καθήσατε.

Καὶ εἰσῆλθε στὸ κελλί του κι' ἐφόρεσε ἐνδύματα ζητιάνου καί, ὅταν ἐξῆλθε, ἐπέρασε ἀνάμεσά τους. Καὶ ἀφοῦ εἰσῆλθε πάλι, ἐφόρεσε τὰ ἰδικά του ἱμάτια· καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθε, ἐκάθησε ἀνάμεσά τους. Αὐτοὶ δὲ ἐξεπλάγησαν ἀπὸ τὴν ἐνέργεια τοῦ γέροντος. Καὶ τοὺς εἶπε

Ἐκαταλάβατε τί ἔκανα;

Λέγουν

Ναί.

Μήπως ἄλλαξα ἀπὸ τὸ ἀτιμωτικὸ φόρεμα;

Λέγουν

Ἦχι.

Καὶ τοὺς λέγει

Ἐὰν λοιπὸν ὁ ἴδιος εἶμαι καὶ στὰ δύο, ὅπως τὸ πρῶτο δὲν μὲ ἄλλαξε, ἔτσι οὔτε τὸ δεύτερο δὲν μὲ ἔβλαψε· ἔτσι λοιπὸν ὀφείλομε νὰ κάνωμε στὴν ὑποδοχή τῶν ξένων ἀδελφῶν, κατὰ τὸ ἅγιο εὐαγγέλιο. Διότι λέγει «δώσατε τὰ πράγματα τοῦ Καίσαρος στὸν Καίσαρα καὶ τὰ πράγματα τοῦ Θεοῦ στὸ Θεό»¹. Ὅταν λοιπὸν ὑπάρχη παρουσία ἀδελφῶν, νὰ τοὺς δεχώμαστε μὲ παρρησία. Ὅταν δὲ εἶμαστε ὀλομόναχοι, χρειαζόμαστε τὸ πένθος, γιὰ νὰ μείνη μαζί μας.

Αὐτοὶ δὲ ἀκούοντας ἐθαύμασαν διότι καὶ ὅσα εἶχαν στὴ σκέψι τους τοὺς τὰ εἶπε πρὶν τὸν ἐρωτήσουν. Καὶ ἐδόξασαν τὸ Θεό.

² Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν στὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ

Εἶπέ μου, πῶς μπορῶ νὰ γίνω μοναχός;

Καὶ εἶπε

Ἐὰν θέλῃς νὰ εὖρης ἀνάπαυσι κι' ἐδῶ κι' ἐκεῖ, γιὰ κάθε πρᾶγμα λέγε, 'ἐγὼ ποιὸς εἶμαι;' Καὶ νὰ μὴ κρίνης κανένα.

3 Ὁ αὐτὸς πάλιν ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἰωσήφ λέγων
 Τί ποιήσω, διὰν προσεγγίξῃ τὰ πάθη; Ἀνισιῶ αὐτοῖς ἢ
 ἀφήσω εἰσελθεῖν;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἄφες αὐτὰ εἰσελθεῖν καὶ πολέμησον μετ' αὐτῶν.

Ἀνακάμψας οὖν ἐν Σκήτει, ἐκάθητο· καὶ ἐλθόν τις τῶν Θη-
 βαίων ἐν Σκήτει, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς διὰ ἠρώτησα τὸν ἀββᾶν
 Ἰωσήφ λέγων

Ἐὰν προσεγγίσῃ μοι πάθος, ἀνισιῶ αὐτῷ ἢ ἀφήσω εἰ-
 ελθεῖν;

Καὶ εἶπέ μοι

Μὴ ἀφήσῃς ὅλως εἰσελθεῖν τὰ πάθη, ἀλλ' εὐθέως ἔκ-
 κοπον αὐτά.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διὰ οὕτως εἶπε τῷ Θηβαίῳ ὁ
 ἀββᾶς Ἰωσήφ, ἀνασιὰς ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν εἰς Πανεφῶ καὶ
 λέγει αὐτῷ

Ἀββᾶ, ἐγὼ ἐπίστευσά σοι τοὺς λογισμοὺς μου· καὶ ἰδοὺ
 ἄλλως εἶπας ἐμοὶ καὶ ἄλλως τῷ Θηβαίῳ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐκ οἶδας διὰ ἀγαπῶ σε;

Καὶ εἶπε

Ναί.

Οὐ σὺ ἔλεγές μοι, ὡς ἐαυτῷ εἶπέ μοι;

Καὶ εἶπεν

Οὕτως ἔχει.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ τὰ πάθη, καὶ δῶς καὶ λάβῃς μετ' αὐ-
 τῶν, δοκιμώτερόν σε καθισιῶσιν. Ἐγὼ δὲ ὡς ἐμανιῶ
 ἐλάλησά σοι. Εἰσὶ δὲ ἄλλοι, οἷς οὐδὲ προσεγγίσει τὰ πάθη
 συμφέρει, ἀλλ' εὐθέως ἐκκόψαι αὐτὰ χρεῖαν ἔχουσιν.

3 Ὁ ἴδιος πάλι ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ

Τί νὰ κάνω, ὅταν πλησιάζουν τὰ πάθη; Νὰ τοὺς ἀντι-
σταθῶ ἢ νὰ τὰ ἀφήσω νὰ εἰσέλθουν;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐφῆσε τα νὰ εἰσέλθουν καὶ πολέμησε μαζί τους.

Ἐφοῦ λοιπὸν ἐπέστρεψε στὴ Σκῆτι, ἔμεινε ἐκεῖ. Καὶ ὅ-
ταν ἦλθε κάποιος ἀπὸ τοὺς Θηβαίους στὴ Σκῆτι, ἔλεγε
στοὺς ἀδελφοὺς ὅτι, ἐρώτησα τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ λέγοντας

Ἐὰν μὲ πλησιάσῃ πάθος, νὰ ἀντισταθῶ σ' αὐτὸ ἢ νὰ
τὸ ἀφήσω νὰ εἰσέλθῃ;

Καὶ μοῦ εἶπε

Μὴ ἀφήσῃς καθόλου νὰ εἰσέλθουν τὰ πάθη, ἀλλὰ ἀ-
πόκοψέ τα ἀμέσως.

Ὅταν ἄκουσε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἔτσι εἶπε στὸ Θηβαῖο
ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ, ἐσηκώθηκε, ἐπῆγε σ' αὐτὸν στὴν Πανε-
φὼ καὶ τοῦ λέγει

Ἀββᾶ, ἐγὼ σοῦ ἐμπιστεύθηκα τοὺς λογισμοὺς μου·
καὶ ὅμως ἀλλιῶς εἶπες σ' ἐμένα κι' ἀλλιῶς στὸ Θη-
βαῖο.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν γνωρίζεις ὅτι σὲ ἀγαπῶ;

Καὶ εἶπε

Ναί.

Δὲν μοῦ ἔλεγες ἐσύ, ἔειπέ μου σὰν στὸν ἑαυτὸ σου;

Καὶ εἶπε

Ἐτσι εἶναι.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πραγματικά, ἂν εἰσέλθουν τὰ πάθη καὶ ἀρχίσῃς δο-
σοληψίες μαζί τους, σὲ καθιστοῦν δοκιμώτερο. Ἐγὼ
σοῦ ὠμίλησα σὰν στὸν ἑαυτὸ μου. Εἶναι ὅμως ἄλλοι,
τοὺς ὁποίους δὲν συμφέρει οὔτε νὰ τοὺς πλησιάσουν
τὰ πάθη, ἀλλ' ἔχουν ἀνάγκη νὰ τὰ ἀποκόψουν ἀμέ-
σως.

4 Ἀδελφός τις ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἰωσήφ λέγων
 Τί ποιήσω διὸ οὔτε κακοπαθήσοι δύναμαι, οὐδὲ ἐργάσα-
 οασθαι καὶ δοῦναι ἀγάπην;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Εἰ οὐ δύνασαι τούτων οὐδὲ ἐν ποιῆσαι, κἂν τήρησον τὴν
 συνείδησίν σου ἀπὸ τοῦ πλησίον σου ἀπὸ παντός κακοῦ
 καὶ σώζη.

5 Ἐλεγέ τις τῶν ἀδελφῶν, διὸ

Παρέλαβόν ποιε εἰς Ἡρακλέος τὴν κάτω πρὸς τὸν ἀββᾶν
 Ἰωσήφ· καὶ εἶχεν ἐν τῷ μοναστηρίῳ σικάμινον ὠραῖον πάνυ.
 Καὶ λέγει μοι ἀπὸ πρῶτ

Ἔπαγε, φάγε.

Ἦν δὲ Παρασκευὴ καὶ οὐκ ἀπῆλθον διὰ τὴν νησιεῖαν. Καὶ
 παρακαλέσας αὐτὸν εἶπον

Διὰ τὸν Θεόν, εἶπέ μοι τὸν λογισμὸν τοῦτον ἰδοὺ οὐ
 ἔλεγές μοι, ἔπαγε, φάγε· ἐγὼ δὲ διὰ τὴν νησιεῖαν οὐκ
 ἀπῆλθον καὶ ἤμην αἰσχυρόμενος τὴν σὴν ἐντολὴν λογι-
 ζόμενος, ποίῳ λογισμῷ ἔλεγέ μοι ὁ γέρων; Τί οὖν
 εἶχον ποιῆσαι, διὸ ἔλεγές μοι, ἔπαγε;

Ὁ δὲ εἶπεν

Οἱ πατέρες ἐξ ἀρχῆς οὐ λαλοῦσι τοῖς ἀδελφοῖς τὸ δορθόν,
 ἀλλὰ μᾶλλον τὰ σιρεβλά· καὶ ἐὰν ἴδωσιν διὸ ποιοῦσι τὰ
 σιρεβλά, οὐκ ἔτι λαλοῦσιν αὐτοῖς τὰ σιρεβλά, ἀλλὰ τὴν
 ἀλήθειαν, εἰδότες, διὸ εἰς πάντα ὑπήκοοί εἰσιν.

6 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τῷ ἀββᾷ Λῶτι

Οὐ δύνασαι γενέσθαι μοναχός, ἐὰν μὴ γένη ὡς πῦρ φλο-
 γιζόμενος ὄλος.

7 Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Λῶτι τῷ ἀββᾷ Ἰωσήφ καὶ λέγει αὐτῷ

Ἀββᾶ κατὰ δύναμίν μου ποιῶ τὴν μικρὰν μου σύναξιν
 καὶ τὴν μικρὰν νησιεῖαν μου, καὶ τὴν εὐχὴν καὶ τὴν
 μελέτην καὶ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὸ κατὰ δύναμίν μου κα-

4 Κάποιος ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ

Τί νὰ κάνω πού οὔτε νὰ κακοπαθήσω μπορῶ οὔτε νὰ ἐργασθῶ καὶ νὰ δώσω φιλανθρωπία;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν μπορῆς νὰ κάνης κανένα ἀπὸ αὐτά, τουλάχιστο κράτησε τὴ συνείδησί σου ἀπέναντι στον πλησίον σου ἀπὸ κάθε κακό· καὶ θὰ σωθῆς.

5 Ἔλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι

Ἐπισκέφθηκα κάποτε στὴν Κάτω Ἡράκλεια τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ· κι' εἶχε στὸ μοναστήρι μία πολὺ ὠραία σουκαμινιά.

Καὶ μοῦ λέγει τὸ πρωῖ

Πήγαινε, φάγε.

Ἦταν ὁμως Παρασκευὴ καὶ δὲν ἐπῆγα ἐξ αἰτίας τῆς νηστείας. Καὶ παρακαλώντας τον εἶπα

Γιὰ τὸ Θεό, εἶπέ μου τοῦτον τὸ λογιισμό· ἐσὺ ἀκριβῶς μοῦ ἔλεγες, 'πήγαινε, φάγε', ἐγὼ δὲ ἐξ αἰτίας τῆς νηστείας δὲν ἐπῆγα καὶ ἐντρεπόμενον γιὰ τὴν ἐντολή σου, σκεπτόμενος, 'μὲ ποιὸ λογιισμό μοῦ ἔλεγε αὐτὸ ὁ γέρων;' Τί λοιπὸν εἶχα νὰ κάνω πού μοῦ ἔλεγες, 'πήγαινε';

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Οἱ πατέρες στὴν ἀρχὴ δὲν λέγουν στοὺς ἀδελφοὺς τὸ ὀρθό, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ στραβά· καὶ ἂν ἴδουν ὅτι ἐκτελοῦν τὰ στραβά, δὲν λέγουν πλέον σ' αὐτοὺς τὰ στραβά, ἀλλὰ τὴν ἀλήθεια, γνωρίζοντας ὅτι σὲ ὅλα εἶναι ὑπάκουοι.

6 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ στον ἀββᾶ Λῶτ

Δὲν μπορεῖς νὰ γίνης μοναχός, ἐὰν δὲν γίνης σὰν πῦρ φλογισμένος ὁλόκληρος.

7 Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Λῶτ τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ καὶ τοῦ λέγει

Ἀββᾶ, κατὰ τὴ δύναμί μου ἐκτελῶ τὴν μικρὴ μου ἀκολουθία καὶ τὴ μικρὴ μου νηστεία, καὶ τὴν προσευχὴ καὶ τὴ μελέτη καὶ τὴν ἡσυχία, καὶ κατὰ τὴ δύ-

θαρεύω τοῖς λογιμοῖς. Τί οὖν ἔχω ποιῆσαι λοιπόν;
 Ἄνασιās οὖν ὁ γέρων, ἤπλωσε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν,
 καὶ γεγόνασιν οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ὡς δέκα λαμπάδες πυρός.
 Καὶ λέγει αὐτῷ

Εἰ θέλεις, γενοῦ ὄλος πῦρ.

8 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἰωσήφ λέγων δι
 Θέλω ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ κοινοβίου καὶ καθίσαι κατὰ
 μόνας.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Ὅπου βλέπεις τὴν ψυχὴν σου ἀναπαυομένην καὶ μὴ
 βλαπτομένην, κάθισον.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Καὶ εἰς κοινόβιον ἀναπαύομαι καὶ καταμόνας. Τί οὖν
 θέλεις ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Εἰ ἀναπαύῃ εἰς τὸ κοινόβιον καὶ καταμόνας, σιῆσον
 τοὺς δύο λογιμοὺς σου ὡς ἐν ζυγῷ· καὶ ὅπου βλέπεις
 δι μᾶλλον ἐκεῖ ὠφελεῖται καὶ κατάγει ὁ λογισμὸς σου,
 τοῦτο ποίησον.

9 Παρέβαλέ τις τῶν γερόντων πρὸς τὸν ἐταῖρον αὐτοῦ, ἵνα
 ἀπελθόντες ἐπισκέψωνται τὸν ἀββᾶν Ἰωσήφ· καὶ λέγει

Εἶπε τῷ μαθητῇ σου ἵνα σιρῶσῃ ἡμῖν τὸν ὄνον.

Καὶ λέγει

Φώνησον αὐτόν, καὶ εἴ τι θέλεις ποιεῖ.

Λέγει

Τίς καλεῖται;

Ὁ δὲ ἔφη

Οὐκ οἶδα.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Πόσον χρόνον ἔχει μετὰ σοῦ, διὸ οὐκ οἶδας τὸ ὄνομα
 αὐτοῦ;

ναμί μου κρατῶ καθαρούς τοὺς λογισμούς. Τί ἄλλο
λοιπὸν ἔχω νὰ κάνω;

Ὅταν λοιπὸν ἐσηκώθηκε ὁ γέρων, ἄπλωσε τὰ χέρια στὸν
οὐρανὸ κι' ἔγιναν τὰ δάκτυλά του σὰν δέκα λαμπάδες
πυρός. Καὶ τοῦ λέγει

Ἐὰν θέλῃς, γίνε ὀλόκληρος πῦρ.

8 Ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ
Θέλω νὰ ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κοινόβιο καὶ νὰ μείνω ἐ-
ρημίτης.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Κάθησε ὅπου βλέπεις τὴν ψυχὴ σου νὰ ἀναπαύεται
καὶ νὰ μὴ βλάπτεται.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Καὶ σὲ κοινόβιο ἀναπαύομαι καὶ ἐρημικά. Τί λοι-
πὸν θέλεις νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν ἀναπαύεσαι καὶ στὸ κοινόβιο καὶ στὴν ἐρημία,
στήσε τοὺς δύο λογισμούς σου σὰν σὲ μία ζυγαριά·
καὶ ὅπου ἰδῆς ὅτι ὠφελεῖται περισσότερο ἢ ψυχὴ
σου καὶ εἶναι βαρύτερος ὁ λογισμὸς σου, αὐτὸ κάνε.

9 Ἐπισκέφθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες τὸν σύντροφό
του, γιὰ νὰ μεταβοῦν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ.
Καὶ λέγει

Εἰπέ στὸ μαθητὴ σου νὰ μᾶς στρώσῃ τὸν ὄνο.

Καὶ λέγει

Φώναξέ τον καὶ ὅ,τι θέλεις, θὰ τὸ κάνῃ.

Λέγει

Πῶς ὀνομάζεται;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν γνωρίζω.

Καὶ τοῦ λέγει

Πόσο χρόνο ἔχει μαζί σου, πού δὲν γνωρίζεις τὸ ὀ-
νομά του;

Καὶ εἶπεν

Ἔχει δύο ἔτη.

Ὁ δὲ ἔφη

Εἰ σὺ εἰς δύο ἔτη οὐκ οἶδας τὸ ὄνομα τοῦ μαθητοῦ σου,
ἐγὼ εἰς μίαν ἡμέραν τί ἔχω χρεῖαν μαθεῖν αὐτό;

10 Συνήχθησαν ἀδελφοί ποιεε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἰωσήφ· καὶ καθημένων αὐτῶν, καὶ ἐπερωτιῶντων αὐτόν, ἔχαιρε καὶ προθυμούμενος ἔλεγεν αὐτοῖς

Ἐγὼ βασιλεύς εἰμι σήμερον· ἐβασίλευσα γὰρ ἐπὶ τὰ πάθη.

11 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωσήφ τῆς Πανεφῶ, ὅτι μέλλοντος αὐτοῦ τελευτᾶν, καθημένων γερόντων, προσχὼν πρὸς τὴν θυρίδα, εἶδε τὸν διάβολον καθήμενον πρὸς τῇ θυρίδι· καὶ φωνήσας τῷ μαθητῇ αὐτοῦ, ἔλεγε

Φέρε τὴν ράβδον· νομίζει γὰρ οὗτος ὅτι ἐγήρασα καὶ οὐκέτι δύναμαι πρὸς αὐτόν.

Καὶ ὡς κατέσχε τὴν ράβδον, εἶδον οἱ γέροντες ὅτι ἐχάλασεν ἑαυτὸν ὡς κύων διὰ τῆς θυρίδος, καὶ ἀφανῆς ἐγένετο.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΑΚΩΒΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰάκωβος δι

Μεῖζόν ἐστι τὸ ξενιτεῦσαι παρὰ τὸ ξενοδοχεῖν.

2 Ἐλεγε πάλιν δι

Ἐπαινούμενον δεῖ λογίζεσθαι τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἐνοεῖν δι οὐκ ἔστιν ἄξιος τῶν λεγομένων.

Καὶ εἶπε

Ἔχει δύο ἔτη.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐὰν ἐσὺ σὲ δύο ἔτη δὲν γνωρίζης τὸ ὄνομα τοῦ μαθητοῦ σου, ἐγὼ σὲ μία ἡμέρα τί χρειάζομαι νὰ τὸ μάθω;

- 10 Συγκεντρώθηκαν κάποτε ἀδελφοὶ στὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ. Καί, καθὼς ἐκάθονταν καὶ τὸν ἐρωτοῦσαν, χαιρόταν καὶ μὲ προθυμία τοὺς ἔλεγε

Ἐγὼ εἶμαι βασιλεὺς σήμερα· διότι ἐβασίλευσα ἐπάνω στὰ πάθη.

- 11 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰωσήφ τῆς Πανεφώ, ὅτι, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνη, ἐνῶ ἦσαν ἐκεῖ γέροντες, ἐπρόσεξε τὴ θυροπούλα καὶ εἶδε τὸ Διάβολο νὰ κάθεται δίπλα τῆς καὶ ἐφώνησε τὸ μαθητὴ τοῦ καὶ τοῦ εἶπε

Φέρε τὴ ράβδο, διότι αὐτὸς νομίζει ὅτι ἐγέρασα καὶ δὲν τὸν καταφέρνω πλέον.

Καὶ μόλις ἐπῆρε τὴ ράβδο, εἶδαν οἱ γέροντες ὅτι ἐκεῖνος ἐγλύστρισε ἀπὸ τῆ θυροπούλα σὰν σκύλος καὶ ἐξαφανίσθηκε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΑΚΩΒΟΥ

- 1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰάκωβος

Μεγαλύτερο εἶναι νὰ ξενιτευθῆ κανεὶς παρὰ νὰ ξενοδοχῆ.

- 2 Ἔλεγε πάλι

Ὅταν κανεὶς ἐπαινῆται πρέπει νὰ ὑπολογίζη τὶς ἀμαρτίες καὶ νὰ σκέπτεται ὅτι δὲν εἶναι ἄξιος τῶν λεγομένων.

3 Εἶπε πάλιν, δι

Ἵσπερ λύχνος ἐν σκοτεινῷ κοιῶνι φωτίζει, οὕτω καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, διὰν ἔλθῃ εἰς καρδίαν ἀνθρώπου, φωτίζει αὐτόν, καὶ διδάσκει πάσας τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ.

4 Εἶπε πάλιν

Οὐκ ἔστι χρεία λόγων μόνον· εἰσὶ γὰρ πολλοὶ λόγοι ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ. Ἀλλὰ χρεία ἐστὶν ἔργου· αὐτὸ γὰρ ἐστὶ τὸ ζητούμενον, καὶ οὐ λόγοι, οἵτινες οὐκ ἔχουσι καρπὸν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA ΙΕΡΑΚΟΣ

1 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἰέρακα λέγων

Εἶπέ μοι λόγον, πῶς σωθῶ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Κάθου εἰς τὸ κελλίον σου· ἐὰν πεινᾷς, φάγε, ἐὰν διψᾷς, πίε, καὶ μὴ κακολογήσης τινά, καὶ σώζη.

2 Ὁ αὐτὸς εἶπεν δι

Οὐδέποτε κοσμικὸν λόγον ἢ εἶπον ἢ ἠθέλησα ἀκοῦσαι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΕΥΝΟΥΧΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Εὐνουχός, νεώτερος ὢν ἠρώτησε γέροντα λέγων

Πῶς ὑμεῖς ἠδυνήθητε ποιῆσαι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐν ἀναπαύσει· ἡμεῖς δὲ οὐδὲ μετὰ κόπου ποιῆσαι δυνάμεθα;

1. Βλ. Παρόμοια Ἀρσενίου 11. Ἡρακλείου. Παφνουτίου 5. Σαρματᾶ 3.

3 Εἶπε πάλι

Ὅπως ὁ λύχνος φωτίζει σκοτεινὸ κοιτῶνα, ἔτσι καὶ ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ, ὅταν ἔλθῃ στὴν καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου, τὸν φωτίζει καὶ διδάσκει ὅλες τὶς ἀρετὲς καὶ τὶς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.

4 Εἶπε πάλι

Δὲν χρειάζονται μόνο λόγοι· διότι αὐτὸν τὸν καιρὸ ὑπάρχουν πολλοὶ λόγοι στοὺς ἀνθρώπους. Ἄλλὰ χρειάζεται ἔργο· διότι αὐτὸ εἶναι τὸ ζητούμενο, καὶ ὄχι λόγια, πὺ δὲν φέρουν καρπὸ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΕΡΑΚΟΣ

1 Ἀδελφὸς παρεκάλεσε τὸν ἀββᾶ Ἰέρακα

Εἶπέ μου λόγο, πῶς νὰ σωθῶ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Νὰ κάθῃσαι στὸ κελλί σου· ἐὰν πεινᾶς, φάγε, ἐὰν διψᾶς, πίνε, μὴ κακολογήσης κανένα, καὶ θὰ σωθῆς¹.

2 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ποτὲ κοσμικὸ λόγο δὲν εἶπα οὔτε ἠθέλησα ν' ἀκούσω.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΕΥΝΟΥΧΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ εὐνοῦχος, ὅταν ἦταν νεώτερος ἐρώτησε γέροντα

Πῶς ἐσεῖς ἠμπορέσατε νὰ κάνετε τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ μὲ ἄνεσι, ἐμεῖς δὲ οὔτε μὲ κόπο δὲν μπορούμε νὰ τὸ κάνωμε;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ἐμεῖς ἠδυνήθημεν, ἐπειδὴ κεφάλαιον ἔχομεν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὴν δὲ χρεῖαν τὴν σωματικὴν ἐλάχιστον ὑμεῖς δὲ κεφάλαιον ἔχετε τὴν σωματικὴν χρεῖαν, τὸ δὲ ἔργον τοῦ Θεοῦ οὐκ ἀναγκαιότερον. Διὰ τοῦτο κάμνετε, καὶ διὰ τοῦτο ὁ Σωτὴρ εἶπε τοῖς μαθηταῖς· «Ὀλιγόπιστοι, ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προσεθήσεται ὑμῖν».

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης δι

Ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος εἶπεν, δι ὁ οὐδέποτε τὸ ἑαυτοῦ συμφέρον προέκρινε τῆς τοῦ ἀδελφοῦ μου ὠφελείας¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΙΛΙΚΟΣ

1 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κίλιξ, ὁ ἡγούμενος τῆς Παῖθου, τοῖς ἀδελφοῖς

Τέκνα, ὡς ἐφύγομεν τὸν κόσμον, φύγωμεν καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός.

2 Εἶπε πάλιν

Μιμησώμεθα τοὺς πατέρας ἡμῶν, μετὰ ποίας σκληραγωγίας καὶ ἡσυχίας ἐκάθισαν ὧδε.

3 Εἶπε πάλιν

Μὴ ρυπώσωμεν, τέκνα, τὸν τόπον τοῦτον, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐκαθάρισαν ἀπὸ δαιμόνων.

4 Εἶπε πάλιν

Ὁ τόπος οὗτος ἀσκητῶν ἐσιν, οὐ πραγματευτῶν.

1. Ματθ. 6, 33· 33.

1. Τὰ τέσσαρα αὐτὰ ἀποφθέγματα στὴν PG ἐκδίδονται μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννη τοῦ Εὐνούχου, σὲ συνέχεια τῶν ἄλλων δύο.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ἐμεῖς ἤμπορέσαμε, ἐπειδὴ κυρία ἀσχολία ἔχομε τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ, στὴ σωματικὴ δὲ χρεία δίδομε ἐλαχίστη προσοχή· ἐσεῖς δὲ κύριο ἔχετε τὴ σωματικὴ χρεία, τὸ δὲ ἔργο τοῦ Θεοῦ δὲν τὸ θεωρεῖτε ἀναγκαιότερο. Γι' αὐτὸ κοπιάζετε καὶ γι' αὐτὸ ὁ Σωτὴρ εἶπε στοὺς μαθητάς· «ὀλιγόπιστοι, ζητεῖτε πρῶτα τὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, κι' ὅλα θὰ προστεθοῦν σ' ἐσᾶς»¹.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ὁ πατὴρ μας, ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος, εἶπε ὅτι ἴποτὲ δὲν ἐπροτίμησα τὸ ἰδικό μου συμφέρον ἀπὸ τὴν ὠφέλεια τοῦ ἀδελφοῦ μου'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΚΙΛΙΚΟΣ¹

1 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κίλιξ, ὁ ἡγούμενος τῆς Ραϊθοῦ, στοὺς ἀδελφοὺς

Τέκνα, ὅπως ἐφύγαμε τὸν κόσμον, ἔτσι ἄς φύγωμε καὶ τὶς ἐπιθυμίες τῆς σαρκός.

2 Εἶπε πάλι

Ἄς μμηθοῦμε τοὺς πατέρες μας, μὲ ποιά σκληραγωγία καὶ ἡσυχία ἔμειναν ἐδῶ.

3 Εἶπε πάλι

Νὰ μὴ μάνωμε, τέκνα, τὸν τόπον τοῦτο, πού οἱ πατέρες μας ἐκαθάρισαν ἀπὸ τοὺς δαίμονες.

4 Εἶπε πάλι

Αὐτὸς ὁ τόπος ἀνήκει σὲ ἀσκητάς, ὄχι σὲ πραγματευτάς.

¹Εἶναι ὁμοῦ σαφές ὅτι πρόκειται γιὰ ἄλλο πρόσωπον, τὸν Ἰωάννη τὸν Κίλικα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΩΝ

1 Διηγῆσατο ὁ ἀββάς Ἰωάννης τῶν Κελλίων, λέγων, ὅτι μία πόρνη ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, εὐμορφωτάτη καὶ πλουσία σφόδρα· καὶ οἱ ἄρχοντες ἤρχοντο πρὸς αὐτήν. Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν εὐκαιροῦσεν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν ἔσω. Ὁ δὲ ὑποδιάκονος, ὁ στήκων εἰς τὰς θύρας, οὐκ εἴασεν αὐτήν, λέγων

Οὐκ εἰ ἀξία εἰσελθεῖν εἰς οἶκον Θεοῦ, ὅτι ἀκάθαρτος εἶ.

Ὡς δὲ ἐμάχοντο, ἤκουσεν ὁ ἐπίσκοπος τοῦ θοοῦβου καὶ ἐξῆλθε. Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ πόρνη

Οὐκ ἀφίει με εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ λέγει αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος

Οὐκ ἔξεσί σοι εἰσελθεῖν, ὅτι ἀκάθαρτος εἶ.

Ἡ δὲ καινιγεῖσα λέγει αὐτῷ

Οὐκέτι πορνεύω.

Λέγει αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος

Ἐὰν φέρῃς ὧδε τὰ χρήματά σου, οἶδα ὅτι οὐ πορνεύεις ἔτι.

Ὡς δὲ ἤνεγκε, λαβὼν ἔκαυσεν αὐτὰ πυρὶ. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κλαίουσα καὶ λέγουσα

Εἰ ὧδε οὕτω μοι γέγονε, ἐκεῖ τί ἔχω παθεῖν;

Καὶ μειτενόησε καὶ γέγονε σκεῦος ἐκλογῆς.

2 Εἶπεν ὁ ἀββάς Ἰωάννης τῆς Θηβαίδος

Ὁφείλει ὁ μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν ταπεινοφροσύνην κατορθῶσαι. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος, λέγοντος, «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΩΝ.

1 Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης τῶν Κελλίων λέγοντας, ὅτι στὴν Αἴγυπτο ἦταν μία πόρνη πολὺ ὁμορφη καὶ πολὺ πλουσία. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἔρχονταν σ' αὐτήν. Μία ἡμέρα λοιπὸν εὐρέθηκε πρὸς τὴν ἐκκλησία κι' ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ. Ὁ δὲ ὑποδιάκονος, ποὺ ἔστεκε στὶς θύρες, δὲν τὴν ἄφησε λέγοντας

Δὲν εἶσαι ἀξία νὰ εἰσέλθῃς στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ, διότι εἶσαι ἀκάθαρτος.

Καθὼς δὲ ἐμάλωνα, ἄκουσε ὁ ἐπίσκοπος τὸ θόρυβο κι' ἐξῆλθε. Τοῦ λέγει λοιπὸν ἡ πόρνη

Δὲν μὲ ἀφήνει νὰ εἰσέλθω στὴν ἐκκλησία.

Καὶ τῆς λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθῃς, διότι εἶσαι ἀκάθαρτος.

Αὐτὴ δὲ συγκινημένη τοῦ λέγει

Δὲν θὰ πορνεύω πλέον.

Τῆς λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Ἐὰν φέρῃς ἐδῶ τὰ χρήματά σου, γνωρίζω ὅτι δὲν θὰ πορνεύῃς πλέον.

Μόλις δὲ τὰ ἔφερε, τὰ ἐπῆρε καὶ τὰ ἔκαυσε μὲ φωτιά.

Καὶ εἰσῆλθε στὴν ἐκκλησία κλαίοντας καὶ λέγοντας

Ἐὰν ἐδῶ μοῦ συνέβηκε ἔτσι, ἐκεῖ τί ἔχω νὰ πάθω;

Καὶ μετανόησε κι' ἔγινε σκεῦος ἐκλογῆς.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης τῆς Θηβαΐδος

Ὁ μοναχὸς ὀφείλει ἐπάνω ἀπὸ ὅλα νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ταπεινοφροσύνη. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ποὺ λέγει, «μακάριοι εἶναι οἱ πτωχοὶ στὸ φρόνημα, διότι σ' αὐτοὺς ἀνήκει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΩΝ

1 Διηγῆσαιτο ὁ ἀββάς Ἰωάννης τῶν Κελλίων, λέγων, ὅτι μία πόρνη ἦν ἐν Αἰγύπτῳ, εὐμορφωτάτη καὶ πλουσία σφόδρα· καὶ οἱ ἄρχοντες ἤρχοντο πρὸς αὐτήν. Μιᾶ οὖν τῶν ἡμερῶν εὐκαιροῦσεν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν ἔσω. Ὁ δὲ ὑποδιάκονος, ὁ στήκων εἰς τὰς θύρας, οὐκ εἴασεν αὐτήν, λέγων

Οὐκ εἰ ἀξία εἰσελθεῖν εἰς οἶκον Θεοῦ, ὅτι ἀκάθαρτος εἶ.

Ὡς δὲ ἐμάχοντο, ἤκουσεν ὁ ἐπίσκοπος τοῦ θορούβου καὶ ἐξῆλθε. Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ πόρνη

Οὐκ ἀφίει με εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ λέγει αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος

Οὐκ ἔξεσί σοι εἰσελθεῖν, ὅτι ἀκάθαρτος εἶ.

Ἡ δὲ κατανιγεῖσα λέγει αὐτῷ

Οὐκέτι πορνεύω.

Λέγει αὐτῇ ὁ ἐπίσκοπος

Ἐὰν φέρῃς ὧδε τὰ χρήματά σου, οἶδα ὅτι οὐ πορνεύεις ἔτι.

Ὡς δὲ ἤνεγκε, λαβὼν ἔκαυσεν αὐτὰ πυρὶ. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν κλαίουσα καὶ λέγουσα

Εἰ ὧδε οὕτω μοι γέγονε, ἐκεῖ τί ἔχω παθεῖν;

Καὶ μεινῆσεν καὶ γέγονε σκεῦος ἐκλογῆς.

2 Εἶπεν ὁ ἀββάς Ἰωάννης τῆς Θηβαίδος

Ὁφείλει ὁ μοναχὸς πρὸ πάντων τὴν ταπεινοφροσύνην κατορθῶσαι. Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Σωτῆρος, λέγοντος, «Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν».

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ ΤΩΝ ΚΕΛΛΙΩΝ.

1 Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης τῶν Κελλίων λέγοντας, ὅτι στὴν Αἴγυπτο ἦταν μία πόρνη πολὺ ὁμορφη καὶ πολὺ πλουσία. Καὶ οἱ ἄρχοντες ἔρχονταν σ' αὐτήν. Μία ἡμέρα λοιπὸν εὐρέθηκε πρὸς τὴν ἐκκλησία κι' ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ. Ὁ δὲ ὑποδιάκονος, ποῦ ἔστεκε στὶς θύρες, δὲν τὴν ἄφησε λέγοντας

Δὲν εἶσαι ἀξία νὰ εἰσέλθῃς στὸν οἶκο τοῦ Θεοῦ, διότι εἶσαι ἀκάθαρτος.

Καθὼς δὲ ἐμάλωναν, ἄκουσε ὁ ἐπίσκοπος τὸ θόρυβο κι' ἐξῆλθε. Τοῦ λέγει λοιπὸν ἡ πόρνη

Δὲν μὲ ἀφήνει νὰ εἰσέλθω στὴν ἐκκλησία.

Καὶ τῆς λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ εἰσέλθῃς, διότι εἶσαι ἀκάθαρτος.

Αὐτὴ δὲ συγκινημένη τοῦ λέγει

Δὲν θὰ πορνεύω πλέον.

Τῆς λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Ἐὰν φέρῃς ἐδῶ τὰ χρήματά σου, γνωρίζω ὅτι δὲν θὰ πορνεύῃς πλέον.

Μόλις δὲ τὰ ἔφερε, τὰ ἐπῆρε καὶ τὰ ἔκαυσε μὲ φωτιά.

Καὶ εἰσῆλθε στὴν ἐκκλησία κλαίοντας καὶ λέγοντας

Ἐὰν ἐδῶ μοῦ συνέβηκε ἔτσι, ἐκεῖ τί ἔχω νὰ πάθω;

Καὶ μετανόησε κι' ἔγινε σκεῦος ἐκλογῆς.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης τῆς Θηβαΐδος

Ὁ μοναχὸς ὀφείλει ἐπάνω ἀπὸ ὅλα νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ταπεινοφροσύνη. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Κυρίου ποῦ λέγει, «μακάριοι εἶναι οἱ πτωχοὶ στὸ φρόνημα, διότι σ' αὐτοὺς ἀνήκει ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

1 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου, ὅτι ἤλθ' ἐποιέ τις ἀδελφός, ἵνα καλέσῃ αὐτὸν εἰς ἄριστον. Ὁ δὲ γέρον οὐκ ἠνέσχετο ἀπελθεῖν, λέγων, ὅτι Ἄδὰμ, ἰὼ βρώματι ἀπαιτηθεὶς, ἔξω τοῦ παραδείσου ἠὲλλισθη.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Σὺ ὄλωσ φοβῆ ἔξελθεῖν τοῦ κελλίου σου;

Ὁ δὲ πάλιν εἶπε

Τέκνον, φοβοῦμαι, ὅτι «ὁ διάβολος ὡς λέων ὠρνούμενος ζητεῖ τίνα καταπίῃ».

Πολλάκις δὲ ἔλεγεν, ὅτι

Ἐάν τις δῶ ἑαυτὸν εἰς οἰνοποσίαν, οὐ μὴ ἐκφύγῃ τὴν τῶν λογιῶν ἐπιβουλήν. Καὶ γὰρ ὁ Λῶι, ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, ἐμεθύσθη ἐκ τοῦ οἴνου, καὶ διὰ τῆς μέθης εὐχερῶς ὁ διάβολος εἰς ἄνομον πορνείαν αὐτὸν παρεσκεύασεν.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσιδώρος

Εἰ βασιλείας οὐρανῶν ἐρᾷς, χρημάτων καταφρόνει καὶ τῆς θείας ἀμοιβῆς ἀντιποιοῦ.

3 Εἶπε πάλιν

Ζῆσαι σε κατὰ Θεὸν ἀδύνατον, φιλήδονον ὄντα καὶ φιλάργυρον.

4 Εἶπε πάλιν

Εἰ νομίμως ἀσκεῖτε νησιεύοντες, μὴ τυφοῦσθε· εἰ δὲ ἐπὶ τοῦτο ἀνχεῖτε, μᾶλλον κρεωφαγεῖτε. Συμφέρει γὰρ ἀνθρώπῳ μᾶλλον κρέα ἐσθίειν, ἢ τυφοῦσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ

1 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰσίδωρο τὸν πρεσβύτερο, ὅτι ἦλθε κάποτε ἕνας ἀδελφός, γιὰ νὰ τὸν καλέσῃ σὲ γεῦμα. Ὁ δὲ γέρων δὲν ἔδεχόταν νὰ ὑπάγῃ λέγοντας

Ὁ Ἀδάμ, ἐξαπατημένος ἀπὸ τὸ φαγητό, ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὸν παράδεισο.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφός

Ἐσὺ φοβεῖσαι γενικὰ νὰ ἐξέλθῃς ἀπὸ τὸ κελλί σου;

Αὐτὸς δὲ εἶπε πάλι

Τέκνο, φοβοῦμαι ὅτι «ὁ διάβολος, ὠρυόμενος σὰν λέων, ζητεῖ ποῖον νὰ καταπιῇ»¹.

Πολλὲς φορὲς μάλιστα ἔλεγε

Ἐὰν κανεῖς παραδοθῇ σὲ οἴνοποσία, δὲν θὰ ξεφύγῃ τὴν ἐπιβουλή τῶν λογισμῶν. Διότι καὶ ὁ Λῶτ, πεζόμενος ἀπὸ τὴς θυγατέρες του, ἐμέθυσε καὶ διὰ τῆς μέθης εὐκόλα τὸν ὠδήγησε ὁ διάβολος σὲ ἄνομη πορνεία.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσίδωρος

Ἐὰν ποθῆς βασιλεία οὐρανῶν, νὰ καταφρονῆς χρήματα καὶ νὰ ἐπιδιώκῃς τὴ θεία ἀμοιβή.

3 Εἶπε πάλι

Εἶναι ἀδύνατο νὰ ζήσῃς σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἂν εἶσαι φιλήδονος καὶ φιλάργυρος.

4 Εἶπε πάλι

Ἐὰν τηρῆτε κανονικὰ νηστεία, μὴ ὑπερηφανεύεσθε· ἐὰν δὲ ὑπερηφανεύεσθε γι' αὐτό, μᾶλλον νὰ τρώγετε κρέας. Διότι περισσότερο συμφέρει τὸν ἄνθρωπο νὰ τρώγῃ κρέας παρὰ νὰ ὑπερηφανεύεται καὶ ἀλαζονεύεται.

5 *Εἶπε πάλιν*

Χρῆ τοὺς μαθητευομένους καὶ ὡς πατέρας φιλεῖν τοὺς ὄντως διδασκάλους καὶ ὡς ἄρχοντας φοβεῖσθαι· καὶ μήτε διὰ τὴν ἀγάπην ἐκλύειν τὸν φόβον μήτε διὰ τὸν φόβον ἀμαυροῦν τὴν ἀγάπην.

6 *Εἶπε πάλιν*

Εἰ σωτηρίας ἐρᾷς, πάντα ποιεῖ τὰ εἰς αὐτὴν ἄγονιά σε.

7 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου, διὸ ὡς ὑπῆγεν ἀδελφὸς πρὸς αὐτόν, ἔφευγεν ἐσώτερον τοῦ κελλίου. Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ

Ἄββᾶ, τί ἐστὶ ὃ σὺ ποιεῖς;

Καὶ ἔλεγεν διὸ

Καὶ τὰ θηρία φεύγοντα εἰς τὰς κοίτας αὐτῶν σώζονται. Ταῦτα δὲ ἔλεγε διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΣΟΥ

1 Ἦλθέ ποτε παιδίον θεραπευθῆναι ἀπὸ δαίμονος· καὶ παρέβαλον ἀδελφοὶ ἀπὸ κοινοβίου τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ἐξελθὼν ὁ γέρον ἐίδε ἀδελφὸν ἀμαριάνοντα μετὰ τοῦ παιδίου, καὶ οὐκ ἤλεγξεν αὐτόν, λέγων

Εἰ ὁ Θεὸς ὁ πλάσας αὐτοὺς βλέπων σὺ καλεῖς αὐτούς, ἐγὼ τίς εἰμι ἵνα ἐλέγξω αὐτούς;

2 Διηγῆσαιτό τις τῶν πατέρων περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, διὸ ἐκ τῆς πολλῆς αὐτοῦ χάριτος εἰς θαυσιότητα ἤλασεν ἀκακίαν. Οὗτος δὲ ἔμενεν ἐν Ἀραβίᾳ τῆς Αἰγύπτου. Ἐχρήσατο δὲ ποτε παρὰ ἀδελφοῦ ἐν χρούσινον καὶ ἠγόρασε λινάρια, ἵνα ἐργάσθαι. Καὶ ἦλθεν ἀδελφὸς παρακαλῶν αὐτόν καὶ λέγων

1. Τὸ νοτιοανατολικὸ διαμέρισμα τῆς Αἰγύπτου ὠνομαζόταν Ἀραβία διότι κατοικῶταν ἀπὸ Ἀραβες ἀπὸ τότε ἀκόμη.
2. Χρυσὸ νόμισμα, ἴσως ὁ σόλιδος.

5 Εἶπε πάλι

Πρέπει τοὺς ἀληθινούς διδασκάλους οἱ μαθητευόμενοι καὶ ὡς πατέρες νὰ ἀγαποῦν καὶ ὡς ἄρχοντες νὰ φοβοῦνται· καὶ οὔτε γιὰ χάρι τῆς ἀγάπης νὰ ἀφαιροῦν τὸ φόβο οὔτε γιὰ χάρι τοῦ φόβου νὰ σβύνουν τὴν ἀγάπη.

6 Εἶπε πάλι

Ἐὰν ποθῆς σωτηρία, κάνει ὅλα ὅσα σὲ ὀδηγοῦν σ' αὐτήν.

7 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰσίδωρο, ὅτι, ὅταν ἐπήγαινε σ' αὐτὸν κάποιος ἀδελφός, ἔφευγε πρὸς τὸ ἐσωτερικώτερο τοῦ κελλιοῦ. Καὶ τοῦ ἔλεγαν οἱ ἀδελφοὶ

Ἄββᾶ, τί εἶναι αὐτὸ ποὺ κάνεις;

Καὶ ἔλεγε

Καὶ τὰ θηρία, καταδιωκόμενα, σώζονται σὺς κοῖτες τοὺς.

Τὰ ἔλεγε δὲ αὐτὰ γιὰ τὴν ὑφέλεια τῶν ἀδελφῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΠΕΡΣΗ

1 Ἦλθε κάποτε ἓνα παιδί νὰ θεραπευθῆ ἀπὸ δαίμονα. Κι' ἐπισκέφθηκαν τὸν γέροντα ἀδελφοὶ ἀπὸ κοινόβιο τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ὅταν ἐξῆλθε ὁ γέρον ἐίδε ἀδελφὸ νὰ ἀμαρτάνη μὲ τὸ παιδί, καὶ δὲν τὸν ἤλεγξε λέγοντας

Ἐὰν ὁ Θεὸς ποὺ τοὺς ἔπλασε βλέποντάς τους δὲν τοὺς καίη, ποῖός εἶμαι ἐγὼ νὰ τοὺς ἐλέγξω;

2 Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Πέρση, ὅτι ἀπὸ τὴν πολλὴ χάρι ἔφθασε σὲ βαθυτάτη ἀκακία. Αὐτὸς δὲ ἔμενε στὴν Ἀραβία τῆς Αἰγύπτου¹. Ἐχρησιμοποίησε δὲ κάποτε ἀπὸ ἀδελφὸ ἓνα ὀλοκότινο² καὶ ἀγόρασε λινάρια, γιὰ νὰ ἐργασθῆ. Καὶ ἦλθε ἓνας ἀδελφὸς παρακαλώντας μὲ τοὺς λόγους

Χάρισαί μοι, ἀββᾶ, ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω ἐμανιῶ
λεβίωνα.

Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μετὰ χαρᾶς. Ὅμοίως δὲ καὶ ἄλλος ἦλθε
παρακαλῶν αὐτὸν

Δός μοι ὀλίγα λινάρια, ἵνα ποιήσω λέντιον.

Ἔδωκε δὲ καὶ αὐτῷ ὁμοίως. Καὶ ἄλλων αἰτησάντων, ἐδίδου
ἀπλῶς μετὰ χαρᾶς. Ὑσιερον ἔρχεται ὁ κύριος τοῦ ὀλοκοί-
νου· θέλων αὐτό. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Ἐγὼ ὑπάγω καὶ φέρω σοι αὐτό.

Καὶ μὴ ἔχων πόθεν ἀποδοῦναι, ἀνέστη ἀπελθεῖν πρὸς τὸν
ἀββᾶν Ἰάκωβον τὸν τῆς διακονίας, παρακαλέσαι αὐτὸν δοῦ-
ναι αὐτῷ νόμισμα, ἵνα ἀποδώσῃ τῷ ἀδελφῷ. Καὶ ὑπάγων
εὔρεν ὀλοκοίτινον κείμενον χαμαί, καὶ οὐχ ἤψατο αὐτοῦ. Ποι-
ήσας δὲ εὐχήν, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ. Καὶ ἦλθεν
ὁ ἀδελφὸς πάλιν ὀχλῶν αὐτῷ διὰ τὸ νόμισμα. Καὶ λέγει αὐ-
τῷ ὁ γέρων

Ἐγὼ πάντως φρονιίζω.

Καὶ ἀπελθὼν πάλιν, εὔρε τὸ νόμισμα χαμαί ὅπου ἦν καὶ
ποιήσας εὐχήν πάλιν, ὑπέστρεψεν εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ. Καὶ
ἰδοὺ ὁμοίως ἦλθεν ὁ ἀδελφὸς ὁ ὀχλῶν αὐτόν. Καὶ λέγει ὁ
γέρων, δι

Πάντως τὸ ἀπαξ τοῦτο φέρω αὐτό.

Καὶ ἀναστὰς πάλιν, ἦλθε κατ' ἐκείνου τοῦ τόπου· καὶ εὔρεν
αὐτὸ ἐκεῖ κείμενον. Καὶ ποιήσας εὐχήν, ἔλαβεν αὐτό. Καὶ
ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἰάκωβον, καὶ λέγει αὐτῷ

Ἀββᾶ, ἐρχόμενος πρὸς σὲ εὔρεν τὸ νόμισμα τοῦτο ἐν
τῇ ὁδῷ· ποίησον οὖν ἀγάπην, καὶ κήρυξον ἐν τῇ ἐνορίᾳ
μήτις ἀπώλεσεν αὐτό· καὶ ἐὰν εὔρεθῇ ὁ κύριος αὐτοῦ,
δοῦς αὐτό.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ γέρων, ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας ἐκήρυξε· καὶ οὐ-
δεις εὔρεθῆ ὁ ἀπολέσας τὸ νόμισμα. Τότε λέγει ὁ γέρων τῷ
ἀββᾶ Ἰακώβω

Χάρισέ μου, ἄββᾶ, ὀλίγα λινάρια, γιὰ νὰ κατασκευάσω ἓνα λεβίτωνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου.

Καὶ τοῦ ἔδωσε μὲ χαρά. Ὅμοίως δὲ ἦλθε καὶ ἄλλος παρακαλώντας τον

Δός μου ὀλίγα λινάρια, νὰ κατασκευάσω ποδιά.

Ἔδωσε ὁμοίως καὶ σ' αὐτόν. Καὶ σὲ ἄλλους ποὺ ἐζητοῦσαν ἔδιδε γενικῶς μὲ χαρά. Ὑστερα ἔρχεται ὁ κύριος τοῦ ὀλοκοτίνου ζητώντας το. Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Θὰ ὑπάγω νὰ σοῦ τὸ φέρω ἐγώ.

Καὶ μὴ ἔχοντας ἀπὸ ποῦ νὰ τὸ ἀποδώσῃ, ἐσηκώθηκε νὰ μεταβῆ στὸν ἄββᾶ Ἰάκωβο, τῆς διακονίας, νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ τοῦ δώσῃ νόμισμα γιὰ νὰ τὸ ἐπιστρέψῃ στὸν ἀδελφό. Καὶ πηγαίνοντας εὗρῆκε ὀλοκότινο πεσμένο κάτω καὶ δὲν τὸν ἔγγιξε. Ἀφοῦ δὲ προσευχήθηκε, ἐπέστρεψε στὸ κελλί του. Καὶ ἦλθε ὁ ἀδελφὸς ἐνοχλώντας τον πάλι γιὰ τὸ νόμισμα. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐγὼ πάντως φροντίζω.

Καὶ ἀφοῦ ἔφυγε πάλι, εὗρῆκε τὸ νόμισμα κάτω, ἐκεῖ ποῦ ἦταν· καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε, ἐπέστρεψε στὸ κελλί του. Καὶ ἦλθε πάλι ἀμέσως ὁ ἀδελφὸς ἐνοχλώντας τον. Καὶ λέγει ὁ γέρων

Πάντως αὐτὴ τῆ φορὰ θὰ τὸ φέρω.

Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε πάλι, ἦλθε σ' ἐκεῖνον τὸν τόπο καὶ τὸ εὗρῆκε ἐκεῖ πεσμένο. Καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκε, τὸ ἐπῆρε. Καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἄββᾶ Ἰάκωβο καὶ τοῦ λέγει

Ἀββᾶ, ἐρχόμενος πρὸς ἐσένα, εὗρῆκα στὸ δρόμο τοῦτο τὸ νόμισμα· κάνε μου τὴ χάρι καὶ ἀνάγγειλε σὲ τὴν ἐνορία, μήπως τὸ ἔχασε κανεὶς· καί, ἂν εὗρεθῇ ὁ κύριος αὐτοῦ, δῶσε το.

Πηγαίνοντας λοιπὸν ὁ γέρων τὸ διελάλησε τρεῖς ἡμέρες, καὶ δὲν εὗρέθηκε κανεὶς νὰ ἔχασε τὸ νόμισμα. Τότε λέγει ὁ γέρων στὸν ἄββᾶ Ἰάκωβο

Εἰ οὖν οὐδεὶς αὐτὸ ἀπώλεσε, δὸς αὐτὸ τῷδε τῷ ἀδελφῷ· χρεωσιῶ γὰρ αὐτῷ· καὶ ἐρχόμενος λαβεῖν παρὰ σοῦ ἀγάπην καὶ ἀποδοῦναι τὸ χρέος, εὖρον αὐτό.

Καὶ ἐθαύμασεν ὁ γέρων, πῶς χρεωσιῶν καὶ εὖρων οὐκ εὐθέως ἔλαβε καὶ ἔδωκεν αὐτό. Καὶ τοῦτο δὲ ἦν αὐτοῦ τὸ θαυμασιόν, ὅτι εἰ ἤρχειτό τις χρήσασθαι παρ' αὐτοῦ τί ποιε, οὐ δι' ἑαυτοῦ παρεῖχεν ἀλλ' ἔλεγε τῷ ἀδελφῷ

Ἔπαγε, σεαυτῷ ἄρον εἴ τι χρήσεις.

Καὶ εἰ ἔφερεν, ἔλεγεν αὐτῷ

Ἀπόθου αὐτὸ πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

Εἰ δὲ οὐδὲ ἔφερεν ὁ λαμβάνων, οὐδὲν ἔλεγεν αὐτῷ.

3 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου, ὅτι κακούργων αὐτῷ ἐπισιάντων, νιπιῆρα προσέφερε, καὶ ἠξίου τοὺς πόδας αὐτῶν νίπειν· κἀκεῖνοι αἰδεσθέντιες μετανοεῖν ἤρξαντο.

4 Εἶπέ τις τῷ ἀββᾶ Ἰωάννῃ τῷ Πέρσῃ, ὅτι

Τοσοῦτον κόπον ἐποιήσαμεν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἄρα κληρονομήσαι αὐτὴν ἔχομεν;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρων

Ἐγὼ πιστεύω κληρονομήσαι τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ τὴν ἀπογεγραμμένην ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος. Διαιτί δὲ ἀπιστήσω; Φιλόξενος ὡς ὁ Ἀβραὰμ γέγονα, πρᾶυς ὡς ὁ Μωϋσῆς, ἅγιος ὡς ὁ Ἀαρὼν, ὑπομονητικὸς ὡς ὁ Ἰώβ, ταπεινόφρων ὡς ὁ Δαβὶδ, ἐρημίτης ὡς ὁ Ἰωάννης, πενθικὸς ὡς ὁ Ἱερεμίας, διδάσκαλος ὡς ὁ Παῦλος, πιστὸς ὡς ὁ Πέτρος, σοφὸς ὡς ὁ Σολομών. Καὶ πιστεύω ὡς ὁ λησιτῆς, ὅτι ὁ ταῦτά μοι χαρισάμενος δι' οἰκείαν ἀγαθότητα καὶ τὴν βασιλείαν παράσχη.

Ἐὰν λοιπὸν δὲν τὸ ἔχασε κανεῖς, δῶσε το στὸν τάδε ἀδελφὸ, διότι τοῦ χρεωστῶ, καὶ ἐρχόμενος νὰ πάρω ἀπὸ ἐσένα ἐλεημοσύνη γιὰ νὰ ἀποδώσω τὸ χρέος, τὸ εὐρῆκα.

Καὶ ἐθαύμασε ὁ γέρων, πῶς, ἐνῶ ἐχρεωστοῦσε καὶ εὐρῆκε, δὲν τὸ ἐπῆρε νὰ τὸ δώσῃ ἀμέσως. Καὶ τοῦτο ἦταν τὸ θαυμαστὸ σ' αὐτόν, ὅτι ἐὰν ἐρχόταν κανεῖς νὰ χρησιμοποίησῃ ἀπὸ αὐτόν τίποτε, δὲν τοῦ τὸ ἔδιδε μόνος, ἀλλὰ ἔλεγε στὸν ἀδελφὸ

Πήγαινε, πάρε ὅ,τι χρειάζεσαι.

Καὶ δταν ἔφερε, τοῦ ἔλεγε

Βάλε το πάλι-στὸν τόπο του.

Ἄν πάλι οὔτε κἂν τὸ ἔφερε αὐτὸς πού τὰ ἔπαιρνε, δὲν τοῦ ἔλεγε τίποτε.

3 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Πέρση, ὅτι, δταν εἰσέβαλαν κακοῦργοι, προσέφερε νιπτῆρα κι' ἐζητοῦσε νὰ τοὺς πλύνῃ τὰ πόδια· κι' ἐκεῖνοι ἀπὸ σεβασμὸ ἄρχισαν νὰ μετανοοῦν.

4 Εἶπε κάποιος στὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Πέρση

Τόσο πολὺν κόπο ἐκάναμε γιὰ τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ἄρα γε θὰ τὴν κληρονομήσωμε;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ἐγὼ πιστεύω ὅτι θὰ κληρονομήσω τὴν ἄνω Ἱεροσαλήμ πού εἶναι συντεταγμένη στοὺς οὐρανοὺς. Διότι εἶναι ἀξιόπιστος αὐτὸς πού τὸ ὑποσχέθηκε. Γιατί νὰ ἀπιστήσω; Ἐγὶνα φιλόξενος σὰν ὁ Ἀβραάμ, πραῦς σὰν ὁ Μωυσῆς, ἄγιος σὰν ὁ Ἀαρών, ὑπομονητικὸς σὰν ὁ Ἰώβ, ταπεινόφρων σὰν ὁ Δαβίδ, ἐρημίτης σὰν ὁ Ἰωάννης, πενθικὸς σὰν ὁ Ἱερεμίας, διδάσκαλος σὰν ὁ Παῦλος, πιστὸς σὰν ὁ Πέτρος, σοφὸς σὰν ὁ Σολομών. Καὶ πιστεύω σὰν ὁ ληστής, ὅτι αὐτὸς πού μοῦ ἐχάρισε αὐτὰ ἀπὸ τὴν ἀγαθότητά του θὰ μοῦ παράσχῃ καὶ τὴ βασιλεία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

Ἔλεγον περὶ τοῦ μικροῦ Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου, τοῦ μαθη-
τοῦ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι δεκαδύο ἔτη ἐποίησεν ὑπηρειῶν
τῷ γέροντι ὅτε ἠσθένει· καὶ μετ' αὐτοῦ ἦν εἰς τὸ χαράδριον
καθήμενος. Καὶ ὁ γέρον ὀλιγώρει ἐπάνω αὐτοῦ· καὶ πολλὰ
κοπιάσαντα μετ' αὐτοῦ, σὺδέποιε εἶπεν αὐτῷ ὁ ἁγίου· "Οἷε
δὲ ἡμελλε τελευτᾶν, καθεζομένων τῶν γερόντων, ἐκράτησε
τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ

Σωθείης, σωθείης, σωθείης.

Καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς γέρονσι λέγων

Οὗτος ἄγγελός ἐστι καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ

Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ μαθητοῦ τοῦ ἀββᾶ Παύ-
λου, ὅτι εἶχε μεγάλην ὑπακοήν. Ἦν δὲ ἔν τινι τόπῳ μνη-
μεῖα, καὶ ὤκει ὕαινα ἐκεῖ. Ὁ δὲ γέρον εἶδε περὶ τὸν τόπον
βόλβια· καὶ λέγει τῷ Ἰωάννῃ ἀπελθεῖν καὶ ἐνεγκεῖν αὐτά.
Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Καὶ τί ποιήσω, ἀββᾶ, διὰ τὴν ὕαιναν;

Ὁ δὲ γέρον χαριεντιζόμενος εἶπεν

Ἐὰν ἔλθῃ ἐπάνω σου, δῆσον αὐτήν καὶ φέρε αὐτήν ὧδε.
Ἀπῆλθεν οὖν ὁ ἀδελφός ἐκεῖ ὁπότε. Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἡ ὕαινα
ἐπάνω αὐτοῦ. Ὁ δὲ, κατὰ τὸν λόγον τοῦ γέροντος, ὤρμησε
κρατῆσαι αὐτήν. Καὶ ἔφυγεν ἡ ὕαινα. Καὶ διώκων αὐτήν
ἔλεγεν

Ὁ ἀββᾶς μου εἶπεν ἵνα σε δεομήσω.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

Ἔλεγαν γὰρ τὸν Ἰωάννη τὸ Θηβαῖο τὸ μικρό, τὸ μαθητὴ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμώη, ὅτι ἔκανε δώδεκα ἔτη σὴν ὑπηρεσία τοῦ γέροντος, ὅταν ἦταν ἀσθενής, κι' ἔμενε μαζί του σὴν ψάθα. Καὶ ὁ γέρων ἀδιαφοροῦσε γι' αὐτόν· καὶ ἐνῶ πολὺ ἐκοπίασε γι' αὐτόν, ποτέ δὲν τοῦ εἶπε, 'εὐχομαι νὰ σωθῆς'. Ὄταν δὲ ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνη, ἐνῶ ἐκάθονταν οἱ γέροντες, ἐκράτησε τὸ χέρι του καὶ τοῦ λέγει.

Εἶθε νὰ σωθῆς, εἶθε νὰ σωθῆς, εἶθε νὰ σωθῆς.

Καὶ τὸν παρέδωσε στοὺς γέροντες λέγοντας

Αὐτὸς εἶναι ἄγγελος καὶ ὄχι ἄνθρωπος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗ
ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΟΥ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ

Ἔλεγαν γὰρ τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸ μαθητὴ τοῦ ἀββᾶ Παύλου, ὅτι εἶχε μεγάλη ὑπακοή. Ἦσαν δὲ σὲ κάποιον τόπο μνήματα, ὅπου ἐκατοικοῦσε μία ὕαινα. Ὁ δὲ γέρων εἶδε γύρω στὸν τόπο κοπριές βοδιῶν. Καὶ λέγει στὸν Ἰωάννη νὰ ὑπάγη νὰ τὶς φέρη. Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Καὶ τί νὰ κάνω μὲ τὴν ὕαινα, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ γέρων εἶπε ἀστειευόμενος

Ἐὰν ἔλθῃ ἐπάνω σου, δέσε τὴν καὶ φέρε τὴν ἐδῶ.

Ἐπῆγε λοιπὸν ἐκεῖ ὁ ἀδελφὸς τὸ βράδυ. Καὶ ἀμέσως ἦλθε ἡ ὕαινα ἐπάνω του. Αὐτὸς δέ, κατὰ τὸ λόγο τοῦ γέροντος, ὤρμησε νὰ τὴν πιάσῃ. Κι' ἔφυγε ἡ ὕαινα. Καὶ καταδιώκοντάς τὴν ἔλεγε

Ὁ ἀββᾶς μου εἶπε νὰ σὲ δέσω.

Καὶ κρατήσας αὐτὴν ἔδησεν. Ἐθλίβετο δὲ ὁ γέρον, καὶ ἐκάθητο περιμένων αὐτόν. Καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἔχων τὴν ὕαιναν δεδεμένην. Καὶ ἰδὼν ὁ γέρον ἐθαύμασε. Καὶ θέλων ταπεινώσαι αὐτόν, ἔιπεν αὐτόν λέγων

Σαλέ, κύνα σαλὸν ἤνεγκάς μοι ὧδε.

Ἐλυσε δὲ αὐτὴν εὐθύς ὁ γέρον καὶ ἀπέλυσεν ἀπελθεῖν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀββάς Ἰσαάκ ὁ Θηβαῖος εἰς κοινόβιον, καὶ εἶδεν ἀδελφὸν σφαλένια καὶ κατέκρινεν αὐτόν. Ὡς δὲ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ἦλθεν ἄγγελος Κυρίου, καὶ ἔστη ἔμπροσθεν τῆς θύρας τοῦ κελλίου αὐτοῦ, λέγων

Οὐκ ἀφῶ σε εἰσελθεῖν.

Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων

Τί ἐσὶ τὸ πρῶγμα;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ

Ὁ Θεὸς ἀπέσειλέ με λέγων, εἰπέ αὐτῷ, ποῦ κελεύεις βάλω τὸν σφαλένια ἀδελφὸν ὃν ἔκρινας;

Καὶ εὐθέως μετενόησε λέγων

Ἡμάρτηκα, συγχώρησόν μοι.

Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος

Ἐγείρου, συνεχώρησέ σοι ὁ Θεός. Φύλαξαι δὲ τοῦ λοιποῦ μὴ κριναί τινα πρὶν ἢ ὁ Θεὸς κρινῇ αὐτόν

Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββά Ἀπολλῶ, ὅτι εἶχε μαθητὴν ὀνόματι Ἰσαάκ, πεπαιδευμένον εἰς ἄκρον πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθόν καὶ ἐκήσαστο τὴν τῆς ἀγίας προσφορᾶς ἡουχίαν. Καὶ διὰν ἐξήρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὐ συνεχώρει τινα ἐλθεῖν εἰς συντυχίαν ἑαυτοῦ. Ἦν γὰρ ὁ λόγος αὐτοῦ οὗτος, ὅτι πάντα καλὰ ἐν καιρῷ αὐτῶν, καιρὸς γὰρ τῷ παντὶ πράγματι. Καὶ διὰν ἀπέλυεν ἢ σύναξις, ὡς ἀπὸ πυρὸς ἦν διωκό-

Καὶ ὅταν τὴν ἔπιασε, τὴν ἔδεσε. Ἐστενοχωρόταν δὲ ὁ γέρων κι' ἔκαθόταν περιμένοντάς τον. Καὶ τέλος ἦλθε ἔχοντας τὴν ὕαινα δεμένη. Καὶ βλέποντας ὁ γέρων ἐθαύμασε. Καὶ θέλοντας νὰ τὸν ταπεινώσῃ, τὸν ἐκτύπησε λέγοντας

Χαζέ, σκύλο χαζὸ μου ἔφερες ἐδῶ.

Τὴν ἔλυσε δὲ ἀμέσως ὁ γέρων καὶ τὴν ἄφησε νὰ φύγῃ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΑΑΚ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

1 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ ὁ Θηβαῖος κοινόβιο, καὶ εἶδε ἀδελφὸ πού ἔσφαλε καὶ τὸν κατέκρινε. Ὅταν ὁμοῦς ἐξῆλθε στὴν ἔρημο, ἦλθε ἄγγελος Κυρίου κι' ἐστάθηκε ἐμπρὸς στὴ θύρα τοῦ κελλιῦ τοῦ λέγοντας

Δὲν σ' ἀφήνω νὰ εἰσέλθῃς.

Αὐτὸς δὲ παρακαλοῦσε λέγοντας

Γιὰ ποῖο λόγο;

Καὶ σὲ ἀπόκρισι τοῦ εἶπε ὁ ἄγγελος

ἽΟ Θεὸς μὲ ἔστειλε λέγοντας, εἶπέ του, ποῦ διατάσεις νὰ βάλω τὸν ἁμαρτήσαντα ἀδελφὸ πού ἔκρινες;

Καὶ ἀμέσως μετανόησε λέγοντας

ἸΑμάρτησα, συγχώρεσέ με.

Καὶ εἶπε ὁ ἄγγελος

Σήκω, σὲ συγχώρεσε ὁ Θεός. Φυλάξου ὁμοῦς στὸ ἐξῆς νὰ μὴ κρίνης κανένα, πρὶν τὸν κρίνῃ ὁ Θεός.

2 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἀπολλῶ, ὅτι εἶχε μαθητὴ ὀνομαζόμενο Ἰσαὰκ, ἐκπαιδευμένο τελείως σὲ κάθε ἀγαθὸ ἔργο· καὶ ἀπέκτησε τὴ σιωπὴ τῆς ἀγίας προσφορᾶς. Καὶ ὅταν ἐξερχόταν στὴν ἐκκλησία, δὲν ἐπέτρεπε σὲ κανένα νὰ ἔλθῃ σὲ συνάντησί του. Διότι ὁ λόγος του ἦταν αὐτός, ὅτι ὅλα εἶναι καλὰ στὸν καιρὸ τους, «διότι γιὰ κάθε πρᾶγμα ὑπάρχει ὁ κατάλληλος καιρός»¹. Καὶ ὅταν ἀπολυό-

μενος, ζητῶν καταλαβεῖν τὸ κελλίον ἑαυτοῦ. Πολλάκις δὲ ἐδίδοιο τοῖς ἀδελφοῖς ἀπὸ συνάξεως παξαμάτης καὶ ποιήριον οἴνου· αὐτὸς δὲ οὐκ ἐλάμβανεν, οὐκ ἀπωθούμενος τὴν εὐλογίαν τῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ τὴν τῆς συνάξεως ἐπικρατῶν ἡσυχίαν. Ἐγένειο δὲ αὐτὸν ἐν ἀρρωσίᾳ κατακεῖσθαι καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ ἦλθον τοῦ ἐπισκέψασθε αὐτόν. Καθεζόμενοι δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἠρώτησαν αὐτόν, λέγοντες

Ἄββᾶ Ἰσαάκ, διατί ἀπὸ συνάξεως φεύγεις τοὺς ἀδελφούς;

Καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, δι

Τοὺς ἀδελφούς σὺ φεύγω, ἀλλὰ τὴν τῶν δαιμόνων κακοτεχνίαν. Καὶ γὰρ ἐάν τις κατέχη λαμπάδιον φωτὸς καὶ βραδύνη εἰς τὸν ἀέρα ἰστάμενος, σβέννυται ἀπ' αὐτοῦ. Οὕτω καὶ ἡμεῖς φωτιζόμενοι ὑπὸ τῆς ἁγίας προσφορᾶς, ἐὰν βραδύνωμεν ἔξω τοῦ κελλίου, σκοιίζεται ἡμῶν ὁ νοῦς.

Αὕτη ἡ πολιτεία τοῦ δοίου ἀββᾶ Ἰσαάκ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ Θηβαῖος δι

Τρία πράγματά ἐστιν ἐντιμα ἐνώπιον Κυρίου. Τὸ πρῶτόν ἐστιν, διαν ἄνθρωπος ἀσθενῇ καὶ προσιίθεται αὐτῷ πειρασμοὶ καὶ μετ' εὐχαριστίας δέχεται αὐτούς.

Τὸ δὲ δευτέρον ἐστιν, διαν τις ποιῇ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ καθαρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ μηδὲν ἔχοντα ἀνθρώπινον.

Τὸ δὲ τρίτον, διαν τις ἐν ὑποταγῇ καθέζεται πατρὸς πνευματικοῦ καὶ πᾶσιν ἀποτάσσεται τοῖς ἰδίοις θελήμασιν. Ἐχει δὲ οὗτος ἓνα σιέφανον περισσόν. Ἐγὼ δὲ τὴν ἀσθένειαν ἠρησάμην.

ταν ἡ σύναξις, ἦταν σὺν νὰ καταδιωκόταν ἀπὸ φωτιά, ζητώντας νὰ φθάσῃ στὸ κελλί του. Πολλές φορές δὲ προσφερόταν στοὺς ἀδελφοὺς μετὰ τῆ σύναξι παξιμάδι καὶ ποτήρι κρασί· αὐτὸς ὁμως δὲν ἐλάμβανε, ὄχι διότι ἀπέκρουε τὴν προσφορὰ τῶν ἀδελφῶν, ἀλλὰ γιὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν σιωπὴ τῆς συνάξεως. Τοῦ συνέβηκε δὲ νὰ μείνῃ κατάκοιτος ἀπὸ ἀρρώστεια. Καί, ὅταν ἄκουσαν οἱ ἀδελφοί, ἦλθαν νὰ τὸν ἐπισκεφθοῦν. Καθὼς δὲ ἐκάθονταν οἱ ἀδελφοί, τὸν ἐρώτησαν λέγοντας

Ἄββᾶ Ἰσαάκ, γιατί μετὰ τῆ σύναξι φεύγεις ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς;

Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς

Δὲν φεύγω ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν κακοτεχνία τῶν δαιμόνων. Διότι ἂν ἔχη κανεὶς ἓνα κερὶ ἀναμμένο καὶ ἀργοπορήσῃ στέκοντας στὸν ἀέρα, σβύνει ἐξ αἰτίας του. Ἔτσι κι' ἐμεῖς, ὅταν φωτιζώμαστε ἀπὸ τὴν ἀγία προσφορὰ, ἐὰν ἀργοπορήσωμε ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί, σκοτίζεται ὁ νοῦς μας.

Αὐτὴ ἦταν ἡ πολιτεία τοῦ ὁσίου ἄββᾶ Ἰσαάκ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΩΣΗΦ ΤΟΥ ΘΗΒΑΙΟΥ

Εἶπε ὁ ἀπβᾶς Ἰωσήφ ὁ Θηβαῖος

Τρία πράγματα εἶναι πολύτιμα ἐνώπιον τοῦ Κυρίου. Τὸ πρῶτο εἶναι, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀσθενῇ καὶ τοῦ ἔρχονται πειρασμοὶ καὶ τοὺς δέχεται μὲ εὐχαριστία. Τὸ δεύτερο εἶναι, ὅταν κανεὶς ἐπιτελῇ ὅλα τὰ ἔργα του καθαρὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ χωρὶς τίποτε τὸ ἀνθρώπινο.

Τὸ δὲ τρίτο εἶναι, ὅταν κανεὶς ζῆ μὲ ὑποταγὴν στὸν πνευματικὸν πατέρα καὶ ἀποτάσῃ ὅλα τὰ ἰδικά του θελήματα. Ἔχει δὲ αὐτὸς ἓνα ἐξαιρετὸ στέφανο. Ἐγὼ ὁμως ἐδιάλεξα τὴν ἀσθένεια.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ

Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἰλαρίων ἀπὸ Παλαιστίνης εἰς τὸ ὄρος πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀντώνιον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Καλῶς ἦλθες, ὁ ἐωσφόρος ὁ πρωτὶ ἀναιέλλων.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἰλαρίων

Εἰρήνη σοι, ὁ σκύλος τοῦ φωτός, ὁ τὴν οἰκουμένην φωτίζων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΧΥΡΙΩΝΟΣ

Οἱ ἅγιοι πατέρες προεφήτευσαν περὶ τῆς ἐσχάτης γενεᾶς.

Τί ἐργασάμεθα ἡμεῖς;

φασί. Καὶ ἀποκριθεὶς εἰς ἓξ αὐτῶν μέγας, ὁ ἀββᾶς Ἰσχυρίων, εἶπεν

Ἡμεῖς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐποιήσαμεν.

Καὶ ἀποκριθέντες εἶπον

Οἱ δὲ μεθ' ἡμᾶς ἄρα τί ποιοῦσιν;

Καὶ εἶπε

Μέλλουσιν εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ἔργου ἡμῶν ἔρχεσθαι.

Καὶ εἶπον

Οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς τί;

Εἶπεν

Οὐκ ἔχουσιν ὄλως ἔργον οἱ τῆς γενεᾶς ἐκείνης· μέλλει δὲ ἔρχεσθαι αὐτοῖς πειρασμός, καὶ οἱ εὐρισκόμενοι δόκιμοι ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, μείζονες καὶ ἡμῶν καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν εὐρεθήσονται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ

Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰλαρίων ἀπὸ τὴν Παλαιστίνην τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιον στὸ ὄρος. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος
 Καλῶς ἦλθες, αὐγερινὲ πού ἀνατέλλεις τὸ πρωῖ.
 Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ ὁ ἀββᾶς Ἰλαρίων
 Εἰρήνη σὲ σένα, στύλε φωτὸς πού φωτίζεις τὴν οἰ-
 κουμένην.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΙΣΧΥΡΙΩΝΟΣ

Οἱ ἅγιοι πατέρες προφήτευσαν γιὰ τὴν ἐσχάτη γενεά.
 Λέγουν
 Τί ἐπράξαμε ἐμεῖς;
 Καὶ ἀποκρινόμενος ἓνας ἀπὸ αὐτοὺς μέγας, ὁ ἀββᾶς
 Ἰσχυρίων, εἶπε
 Ἐμεῖς ἐκτελέσαμε τίς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ.
 Καὶ εἶπαν πάλι
 Οἱ ἔπειτα ἀπὸ ἐμᾶς λοιπὸν τί θὰ κάνουν;
 Καὶ εἶπε
 Πρόκειται νὰ φθάσουν στὸ μισθὸ τοῦ ἔργου μας.
 Καὶ εἶπαν
 Οἱ ἔπειτα ἀπὸ αὐτοὺς τί;
 Εἶπε
 Δὲν θὰ ἔχουν καθόλου ἔργο οἱ ἄνθρωποι ἐκείνης τῆς
 γενεᾶς· πρόκειται δὲ νὰ τοὺς ἔλθῃ πειρασμός, καὶ
 ὅσοι εὐρεθοῦν δοκιμοὶ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, θὰ εὐρε-
 θοῦν ἀνώτεροι καὶ ἀπὸ ἐμᾶς καὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες
 μας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΑΣΣΙΑΝΟΥ

¹ Διηγῆσαι ο ἄββᾶς Κασσιανός, δι
Παρεβάλομεν ἐγώ τε καὶ ὁ ἅγιος Γερμανός εἰς Αἴγυπτον,
πρὸς τινα γέροντα. Καὶ φιλοξενήσας ἡμᾶς ἠρωτήθη παρ'
ἡμῶν

Τίνος ἔνεκεν ἐν τῷ καιρῷ τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων
ἀδελφῶν, τὸν κανόνα τῆς νησιείας ἡμῶν, ὡς ἐν Παλαι-
σίηνη παρελάβομεν, οὐ φυλάττετε;

Καὶ ἀπεκρίθη λέγων

Ἡ νησιεία πάντοτε μετ' ἐμοῦ ἐσιν, ὑμᾶς δὲ κατέχειν
πάντοτε μεθ' ἐαυτοῦ οὐ δύναμαι καὶ ἡ μὲν νησιεία καὶ
χρήσιμόν ἐστι πρᾶγμα καὶ ἀναγκαῖον, τῆς ἡμετέρας δὲ
ἐστί προαιρέσεως, τὴν δὲ τῆς ἀγάπης πλήρωσιν ἐξ ἀ-
νάγκης ἀπαιτεῖ ὁ τοῦ Θεοῦ νόμος. Ἐν ὑμῖν οὖν δεχόμε-
νος τὸν Χριστόν, χρεωσιῶ μετὰ πάσης θεραπεῦσαι σπου-
δῆς. Ἐπὶ δὲ ὑμᾶς προπέμψω, τὸν κανόνα τῆς νησιεί-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΑΣΣΙΑΝΟΥ

¹ Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Κασσιανὸς

Ἐπισκεφθήκαμε καὶ ἐγὼ καὶ ὁ ἅγιος Γερμανὸς στὴν Αἴγυπτο ἓνα γέροντα. Καί, ἀφοῦ μᾶς ἐφιλοξένησε, τὸν ἐρωτήσαμε

Γιὰ ποῖο λόγο σὺς περιπτώσεις τῆς ὑποδοχῆς τῶν ξένων ἀδελφῶν δὲν φυλάσσετε τὸν κανόνα τῆς νηστείας μας, ὅπως τὸν παρελάβαμε στὴν Παλαιστίνη;

Καὶ ἀποκρίθηκε λέγοντας:

Ἡ νηστεία εἶναι πάντοτε μαζί μου, ἐσᾶς ὅμως δὲν μπορῶ πάντοτε νὰ σᾶς ἔχω μαζί μου· καὶ ἡ μὲν νηστεία καὶ χρήσιμο πρᾶγμα εἶναι καὶ ἀναγκαῖο, ἀλλὰ πάντως εἶναι τῆς ἰδικῆς μας προαιρέσεως, τὴν δὲ ἐκπλήρωσι τῆς ἀγάπης ἀπαιτεῖ ὑποχρεωτικὰ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Δεχόμενος λοιπὸν σὰ πρόσωπά σας τὸν Χριστό, χρεωστῶ νὰ σᾶς ὑπηρετήσω μὲ κάθε ζῆλο. Ὅταν δὲ σᾶς προπέμψω, μπορῶ νὰ ξαναπάρω τὸν

ας δύναμαι ἀνακησασθαι. Οὐ δύναται γὰρ οἱ υἱοὶ τοῦ
 νυμφῶνος νησιεύειν, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ νυμφίος μετ'
 αὐτῶν ἐστίν· ὅταν δὲ ἀρθῇ ὁ νυμφίος, τότε μετ' ἐξουσίας
 νησιεύσουσιν.

2 Ὁ αὐτὸς εἶπεν δι

Ἦν τις γέρον καὶ ὑπηρετεῖτο ὑπὸ ἀγίας παρθένου. Καὶ οἱ
 ἄνθρωποι ἔλεγον

Οὐκ εἰσὶ καθαρός.

Καὶ ἤκουσεν ὁ γέρον. Ὅταν δὲ ἤμελλε τελευτᾶν, εἶπε τοῖς
 παιράσιν

Ὅταν τελευτήσω φνιεύσατε τὴν ράβδον μου εἰς τὸν ἰά-
 φον· καὶ ἐὰν βλασιήσῃ καὶ ποιήσῃ καρπὸν, μάθετε ὅτι
 καθαρός εἰμι ἀπ' αὐτῆς, εἰ δὲ μὴ βλασιήσῃ, γινώσκετε
 ὅτι πέπιωκα μετ' αὐτῆς.

Καὶ ἐφνιεύθη ἡ ράβδος καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐβλάσισεν καὶ
 ἐποίησεν καρπὸν. Καὶ πάντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

3 Εἶπε πάλιν δι

Παρεβάλομεν ἐτέρῳ γέροντι. Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς γεύσασθαι
 προσιρέπειο δὲ ἡμᾶς κορεσθέντας ἕξι μεταλαβεῖν τροφῆς.

Ἐμοῦ δὲ εἰρηκότιος μηκέτι δύνασθαι, ἀπεκρίθη

Ἐγὼ λοιπὸν ἐξάκις διαφόρων παραγενομένων ἀδελφῶν
 τράπεζαν ἔθηκα καὶ προσιρεπόμενος ἕνα ἕκαστον συνή-
 οδιον καὶ ἀκμὴν πεινῶ. Τοῦτο δὲ οὐ ἄπαξ φαγῶν οὕτως
 ἐκορέσθης, ὥστε μηκέτι φαγεῖν δύνασθαι.

4 Διηγῆσατο πάλιν ὁ αὐτός, δι

Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ἄνθρωπος κοινοβίου ἡγούμε-
 νος μεγάλου, τῷ ἀββᾷ Παϊσίῳ, ἐν ἀκροτάτῃ ἐρήμῳ διάγοντι
 ἐπὶ ἕτη ιεσσαράκοντα, καὶ ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν πολλὴν ἀγά-
 πην καὶ τὴν ἐκ ταύτης παρηγοίαν εἶπεν αὐτῷ

Τί ἐν ισοούτῳ χρόνῳ οὕτως ἀναχωρῶν καὶ ὑπὸ μηδενὸς
 ἀνθρώπου ταχέως ὀχλούμενος κατώρθωσας;

1. Κασσιανοῦ, Institutiones 5, 24.

2. Institutiones 5, 25.

κανόνα τῆς νηστείας. Διότι δὲν μποροῦν οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος νὰ νηστεύουν ὅσον καιρὸ εἶναι μαζί τους ὁ νυμφίος· ὅταν ὅμως σηκωθῆ ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουν ἐλεύθερα¹.

2 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ἦταν κάποιος γέρων πού ὑπηρετοῦσαν ἀπὸ μία ἀγία παρθένο. Καὶ οἱ ἄνθρωποι ἔλεγαν

Δὲν εἶναι καθαροί.

Καὶ ἄκουσε ὁ γέρων. Ὅταν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ἀποθάνῃ, εἶπε στοὺς πατέρες

Ὅταν ἀποθάνω, φυτεύσατε τῆ ράβδο μου στὸν τάφο· καὶ ἂν βλαστήσῃ καὶ κάνῃ καρπὸ, καταλάβετε ὅτι εἶμαι καθαρὸς ἀπὸ αὐτὴν, ἐὰν δὲ δὲν βλαστήσῃ, νὰ γνωρίζετε ὅτι ἔπεσα μαζί της.

Κι' ἐφυτεύθηκε ἡ ράβδος καὶ τὴν τρίτη ἡμέρα ἐβλάστησε καὶ ἔκανε καρπὸ. Καὶ ὅλοι ἐδόξασαν τὸ Θεό.

3 Εἶπε πάλι

Ἐπισκεφθήκαμε ἄλλο γέροντα καὶ μᾶς ἔβαλε φαγητὸ καί, ἐνῶ εἶχαμε χορτάσει, μᾶς προέτρεπε νὰ φάγωμε κι' ἄλλο. Ὅταν δὲ ἐγὼ εἶπα ὅτι δὲν μποροῦμε πλέον, ἀποκρίθηκε

Ἐγὼ λοιπόν, ἐπειδὴ ἔρχονται διάφοροι ἀδελφοί, ἔστρωσα τραπέζι ἔξι φιρὲς καὶ προσκαλώντας τὸν καθένα ἔτρωγα μαζί του καὶ ἄκόμα πεινῶ. Ἐσὺ δέ, τρώγοντας μία φορὰ τόσο ἐχόρτασες, ὥστε νὰ μὴ μπορῆς νὰ φάγῃς².

4 Διηγήθηκε πάλι ὁ ἴδιος

Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης, ἄνθρωπος ἡγούμενος μεγάλου κοινοβίου, τὸν ἀββᾶ Παῖσιο, πού ἐζοῦσε σαράντα ἔτη σὲ μακρινὴ ἔρημο καί, ἐπειδὴ τοῦ εἶχε πολλὴ ἀγάπη καὶ τὴν ἀπὸ αὐτὴ παρρησία, τοῦ εἶπε

Τί κατώρθωσες σὲ τόσο χρόνο ἀναχωρώντας ἔτσι καὶ μὴ ἐνοχλούμενος ἀπὸ κανένα ἄνθρωπο συνήθως;

Ὁ δέ φησιν

Ἐφ' οὗ ἐμόνασα, οὐδέποτε με εἶδεν ὁ ἥλιος ἐσθίοντα.

Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Οὐδὲ ἐμὲ ὀργιζόμενον

5 Τοῦτον τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην περὶ τὴν τελευταίαν ὄντα καὶ ἐκδημοῦντα προθύμως καὶ ἰλαρῶς πρὸς τὸν Θεόν, ἐκύκλωσαν οἱ ἀδελφοί, ἀξιούντες λόγον τινὰ σύντομον καὶ σωτήριον ἐν κλήρου ἰάξει καταλιπεῖν αὐτοῖς, δι' οὗ δυνήσονται ἐπιβῆναι τῆς ἐν Χριστῷ τελειότητος. Ὁ δὲ σιενάξας ἔφη

Οὐδέποτε ἐποίησα τὸ ἴδιον θέλημα, οὐδέ τινα ἐδίδαξα, ὅπερ πρότερον οὐκ ἐποίησα.

6 Διηγῆσαιο πάλιν περὶ ἑτέρου γέροντος ἐν ἐρήμῳ καθεζομένου, διὸ παρεκάλεσε τὸν Θεὸν χαρίσασθαι αὐτῷ, ὥστε μηδέποτε νοσιάζαι αὐτὸν κινουμένης ὀμίλης πνευματικῆς, εἰ δέ τις καταλαλιᾶς ἢ ἀργολογίας λόγους ἐπιφέρει, εὐθὺς εἰς ὕπνον καταφέρεσθαι, ἵνα μὴ τοιοῦτου γεύωνται αἱ ἀκοαὶ αὐτοῦ. Οὗτος δὲ ἔλεγε τὸν διάβολον σπουδαστὴν εἶναι τῆς ἀργολογίας, πολέμιον δὲ πάσης διδασκαλίας πνευματικῆς, τοιοῦτῳ χρώμενος ὑποδείγματι. Δαλοῦντος γάρ μου, φησί, περὶ ὠφελείας πρὸς τινὰς ἀδελφούς, τοσοῦτῳ ὕπνω θαυεῖ κατεσχέθησαν, ὥστε μήτε τὰ θλέφαρα κινεῖν δύνασθαι. Ἐγὼ οὖν θέλων δεῖξαι τοῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν, λόγον ἀργολογίας παρεισηνεγκα' ἐφ' ᾧ χαρέντες παραχρῆμα διένησαν. Σιενάξας δὲ εἶπον

Μέχρι τοίνυν περὶ οὐρανίων πραγμάτων διελεγόμεθα, πάντων ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ τῷ ὕπνῳ συνείχοντο· ἤνικα δὲ λόγος ἀργὸς ἐρρῦη, πάντες μετὰ προθυμίας διανέσσητε. Διό, ἀδελφοί, παρακαλῶ, ἐπίγνωτε τοῦ πονηροῦ δαίμονος τὴν ἐνέργειαν καὶ ἐαυτοῖς προσέχετε, φυλατ-

3. Institutiones 5, 27.

4. Institutiones 5, 28. Βλ. καὶ Ἀρσενίου 29.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἄφ' ὅτου ἔγινα μοναχὸς ποτέ δὲν με εἶδε ὁ ἥλιος
νὰ τρώγω.

Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Οὔτε ἐμένα ὀργιζόμενο³.

5 Αὐτὸν τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη, εὐρισκόμενο στὰ πρόθυρα τοῦ
θανάτου καὶ ἐρχόμενο πρόθυμα καὶ χαρούμενα πρὸς τὸ
Θεό, τὸν ἐκύκλωσαν οἱ ἀδελφοί, ζητώντας νὰ τοὺς ἀφή-
ση σὰν κληρονομία ἓνα λόγο σύντομο καὶ σωτήριο, μὲ
τὸν ὁποῖο θὰ ἤμποροῦσαν νὰ φθάσουν τὴν ἐν Χριστῷ τε-
λειότητα. Αὐτὸς δέ, ἀφοῦ ἐστέναξε, εἶπε

Ποτὲ δὲν ἔκανα τὸ ἰδικό μου θέλημα οὔτε ἐδίδαξα
σὲ κανένα κάτι πού δὲν ἔκανα πρωτύτερα⁴.

6 Διηγῆθηκε κάποτε γιὰ ἓνα γέροντα πού ἐκαθόταν στὴν
ἔρημο, ὅτι παρεκάλεσε τὸ Θεὸ νὰ τοῦ δώσει τὴ χάρι νὰ
μὴ νυστάξη ποτὲ ὅταν διεξάγεται πνευματικὴ ὁμιλία, ὅ-
ταν ὅμως κάποιος ἐκφέρῃ λόγους καταλαλιᾶς ἢ ἀργολο-
γίας, νὰ πίπτῃ ἀμέσως σὲ ὕπνο, γιὰ νὰ μὴ γεύωνται τέ-
τοιο δηλητήριο οἱ ἀκοές του. Ἔλεγε δὲ αὐτὸς ὅτι ὁ διά-
βολος εἶναι ζηλωτὴς τῆς φλυαρίας, ἐχθρὸς δὲ κάθε πνευ-
ματικῆς διδασκαλίας, χρησιμοποιώντας τὸ ἐξῆς παράδει-
γμα. Ἐνῶ ὠμιλοῦσα, λέγει, γιὰ ὑφέλεια πρὸς μερικοὺς
ἀδελφούς, σὲ τόσο βαθὺ ὕπνο ἔπεσαν, ὥστε νὰ μὴ μπο-
ροῦν νὰ κινήσουν οὔτε τὰ βλέφαρα. Ἐγὼ λοιπὸν θέλον-
τας νὰ δείξω τὴν ἐνέργεια τοῦ δαίμονος, εἰσήγαγα παρεμ-
βατικῶς λόγο φλυαρίας· καὶ αὐτοὶ μὲ καρὰ γι' αὐτὸν ἐ-
ξύπνησαν. Μὲ στεναγμὸ δὲ εἶπα

Ἔως τὴ στιγμή λοιπὸν πού διαλεγόμουν γιὰ οὐράνια
πράγματα, ὄλων σας οἱ ὀφθαλμοὶ ἦσαν κυριευμένοι
ἀπὸ τὸν ὕπνο· ὅταν δὲ ἔρρευσε λόγος φλύαρος, ὅλοι
ἐσηκωθήκατε μὲ προθυμία. Γι' αὐτό, ἀδελφοί, σᾶς
παρακαλῶ, λάβετε ἐπίγνωσι τῆς ἐνεργείας τοῦ πο-
νηροῦ δαίμονος καὶ προσέχετε τοὺς ἑαυτοὺς σας,

τόμενοι τὸν νυσταγμὸν, ἥνίκα τι ποιεῖτε πνευματικὸν ἢ ἀκούετε.

7 Εἶπε πάλιν δι

Συγκλητικὸς τις, ἀποταξάμενος καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑπάρχοντα πένησι διαδούς, παρακατέσχε τινὰ εἰς ἰδίαν ἀπόλασιν, μὴ βουλόμενος τὴν ἐκ τῆς τελείας ἀποταγῆς ἀναδέξασθαι ταπεινοφροσύνην καὶ τὴν γνησίαν ὑποταγὴν τοῦ κοινοδιακοῦ κανόνος. Πρὸς δὲ ὃ ἐν ἁγίοις Βασίλειος λόγον ἀπεφθέγγεαι τοιοῦτον

Καὶ τὸν συγκλητικὸν ἀπόλεσας καὶ μοναχὸν οὐκ ἐποίησας.

8 Εἶπε πάλιν δι

Ἦν τις μοναχὸς οἰκῶν ἐν σπηλαίῳ ἐν ἐρήμῳ. Καὶ ἐδηλώθη αὐτῷ ὑπὸ τῶν συγγενῶν κατὰ σάρκα, δι

Ὁ πατήρ σου ἰσχυρῶς ἐνοχλεῖται καὶ μέλλει τελευτᾶν, ἔλθὲ ἵνα κληρονομήσῃς αὐτόν.

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτοὺς

Ἐγὼ πρὸ ἐκείνου ἀπέθανον τῷ κόσμῳ νεκρὸς ζῶντα οὐ κληρονομεῖ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΡΟΝΙΟΥ

1 Ἀδελφὸς ἔφη τῷ ἀδδᾶ Κρονίῳ

Εἶπέ μοι ρῆμα.

Καὶ λέγει αὐτῷ, δι

Ἐν τῷ ἐλθεῖν τὸν Ἐλισσαῖον πρὸς τὴν Σωμανῆτιν, εὗρεν αὐτὴν μὴ ἔχουσαν πρᾶγμα μετὰ τινος· συνέλαβεν οὖν καὶ ἔτεκε διὰ τῆς παρουσίας Ἐλισσαίου.

Λέγει δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐσσι τὸ ρῆμα τοῦτο;

5. Institutiones 5, 29- 81.

6. Institutiones 7, 19.

7. Βλ. Εὐαγγελίου, Πρακτικὸς 95.

1. Δ' Βασ. 4, 16 ε.

προφυλασσόμενοι ἀπὸ τὸ νυσταγμό, ὅταν κάνετε ἢ ἀκούετε κάτι πνευματικό⁵.

7 Εἶπε πάλι

Ἔνας συγκλητικός, ἀφοῦ ἀποτάχθηκε τὸν κόσμο καὶ ἐμοίρασε τὰ ὑπάρχοντά του στοὺς πτωχοὺς, ἐκράτησε μερικὰ γιὰ τὴν προσωπική του χρῆσι, μὴ θέλοντας νὰ δεχθῆ τὴν ταπεινοφροσύνη πὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν τελεία ἀποταγὴ καὶ τὴν γνησία ὑποταγὴ τοῦ κοινοβιακοῦ κανόνος. Πρὸς αὐτὸν ὁ ἅγιος Βασίλειος εἶπε τέτοιο λόγο

Καὶ τὸν συγκλητικὸ ἔχασες καὶ μοναχὸ δὲν ἔκανες⁶.

8 Εἶπε πάλι

Ἦταν ἓνας μοναχὸς πὺ κατοικοῦσε σὲ σπήλαιο στὴν ἔρημο. Καὶ τοῦ ἐδηλώθηκε ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς κατὰ σάρκα, ὅτι

Ἄ πατέρας σου ὑποφέρει πολὺ καὶ πρόκειται ν' ἀποθάνῃ, ἔλα νὰ τὸν κληρονομήσης.

Αὐτὸς δὲ ἀποκρίθηκε πρὸς αὐτοὺς

Ἐγὼ ἀπέθανα πρὶν ἀπὸ ἐκεῖνον γιὰ τὸν κόσμο· ὁ νεκρὸς δὲν κληρονομεῖ τὸν ζωντανό⁷.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΡΟΝΙΟΥ

1 Ἀδελφὸς εἶπε πρὸς τὸν ἀββᾶ Κρόνιο

Εἶπέ μου λόγο.

Καὶ τοῦ λέγει

Ὅταν ἦλθε ὁ Ἐλισσαῖος πρὸς τὴ Σωμανήτιδα, τὴν εὔρηκε νὰ μὴ ἔχη σχέσεις μὲ κανένα· συνέλαβε λοιπὸν αὐτὴ καὶ ἐγέννησε μὲ τὴν παρουσία τοῦ Ἐλισσαίου¹.

Τοῦ λέγει δὲ ὁ ἀδελφὸς

Τί σημαίνει αὐτὸς ὁ λόγος;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον δι

Ἡ ψυχὴ ἐὰν νήψη καὶ σουτείλῃ ἑαυτὴν ἀπὸ τοῦ περι-
σπασμοῦ καὶ καταλείψῃ τὰ θελήματα ἑαυτῆς, τότε τὸ
Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ παραβάλλει αὐτῇ καὶ δύναιται λοιπὸν
γεννηῆσαι, ἐπειδὴ σιεῖρά ἐστιν.

2 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Κρόνιον

Τί ποιήσω τῇ λήθῃ τῇ αἰχμαλωτιζούσῃ τὸν νοῦν μου
καὶ οὐκ ἐώσῃ με αἰσθάνεσθαι, μέχρι με ἐνέγκῃ κατ'
αὐτῆς τῆς ἁμαρτίας;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ὅτε ἔλαβον οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν διὰ τὴν κακὴν
πραξίν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἔσυρον αὐτὴν ἕως οὗ ἤνεγκαν
αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον Δαγῶν τοῦ θεοῦ αὐτῶν καὶ τότε
ἔπεσεν ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐστὶ τοῦτο;

Ὁ δὲ γέρον εἶπεν, δι

Ἐὰν φθάσωσιν αἰχμαλωτίσαι τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου
διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀφορμῶν, οὕτως ὑποσύρωσιν αὐ-
τόν, ἕως ἂν ἐνέγκωσιν αὐτὸν ἐπάνω τοῦ ἀοράτου πά-
θους. Ἐν ἐκείνῳ οὖν τῷ τόπῳ ἐὰν σιραφῇ ὁ νοῦς καὶ
ζητήσῃ τὸν Θεὸν καὶ μνημονεύσῃ τῆς αἰωνίου κρίσεως,
εὐθὺς τὸ πάθος πίπτει καὶ ἀφανὲς γίνεται. Γέγραπται
γάρ, «Ὅταν ἀποσιραφῆς σιενάξης, τότε σωθήσῃ καὶ
γνώσῃ ποῦ ἦσθαι».

3 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Κρόνιον

Ποίῳ τρόπῳ ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος εἰς ταπεινοφροσύνην;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον, δι

Διὰ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

2. Α' Βασ. 5, 1 ε. Ἔπεσε τὸ ἄγαλμα.

3. Ἦσ. 30, 15.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἡ ψυχὴ, ἐὰν ἀγρυπνήσῃ καὶ συμμαζεῦσῃ τὸν ἑαυ-
τό της ἀπὸ τὸν περισπασμὸ καὶ ἐγκαταλείψῃ τὰ θε-
λήματά της, τότε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὴν ἐπισκέ-
πεται· καὶ μπορεῖ ἔπειτα νὰ γεννήσῃ, ἐνῶ εἶναι ἔ-
ως τότε στεῖρα.

2 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Κρόνιο

Τί νὰ κάνω μὲ τὴ λήθη ποῦ αἰχμαλωτίζει τὸ νοῦ μου
καὶ δὲν μὲ ἀφήνει νὰ αἰσθάνωμαι, ἕως ὅτου μὲ φέ-
ρῃ στὴν ἴδια τὴν ἁμαρτία;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ὅταν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπῆραν τὴν κιβωτό, ἐξ αἰτίας
τῆς κακῆς πράξεως τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, τὴν ἔσυραν ἕως
ὅτου τὴν ἔφεραν στὸν οἶκο Δαγῶν τοῦ Θεοῦ των· τό-
τε αὐτὸς ἔπεσε μὲ τὸ πρόσωπο κάτω².

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί σημαίνει αὐτό;

Ὁ δὲ γέρων εἶπε

Ἐὰν φθάσουν νὰ αἰχμαλωτίσουν τὸ νοῦ τοῦ ἀνθρώ-
που, ἀπὸ ἰδικὰς του ἀφορμές, τότε θὰ τὸν σύρουν,
ἕως ὅτου τὸν φέρουν ἐπάνω στὸ ἀόρατο πάθος. Σ'
ἐκεῖνον λοιπὸν τὸν τόπο, ἐὰν στραφῇ ὁ νοῦς καὶ ζη-
τήσῃ τὸ Θεὸ καὶ μνημονεύσῃ τὴν αἰωνία κρίσι, ἀμέ-
σως πίπτει τὸ πάθος καὶ ἐξαφανίζεται. Διότι ἔχει
γραφῇ, «ὅταν, ἀφοῦ στραφῆς, στενάξῃς, τότε θὰ σω-
θῆς καὶ θὰ μάθῃς ποῦ ἦσουν»³.

3 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Κρόνιο

Μὲ ποιὸ τρόπο ἔρχεται ὁ ἄνθρωπος στὴν ταπεινοφρο-
σύνη;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἔρχεται μὲ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Καὶ διὰ ποίου πράγματις ἔρχεται εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τὸ καὶ ἐμέ, ἵνα σσιείλῃ ἑαυτὸν ἀπὸ παντός πράγματις καὶ δώσει ἑαυτὸν εἰς κόπον σωματικὸν καί, ὅσην ἔχει ἰσχύν, μνημονεύσῃ τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐξόδου καὶ τῆς κρίσεως τοῦ Θεοῦ.

4 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Κρόνιος δι

Εἰ μὴ ἤγαγε Μωϋσῆς τὰ πρόβατα ὑπὸ τὸ ὄρος Σινᾶ, οὐκ ἂν ἔβλεπε τὸ πῦρ ἐν τῇ θάτῳ.

Ἠρώτησεν ὁ ἀδελφὸς τὸν γέροντι

Εἰς τί λαμβάνεται ἡ θάτις;

Καὶ λέγει αὐτῷ δι

Ἡ θάτις λαμβάνεται εἰς τὴν σωματικὴν προᾶξιν. Γέγραπται γάρ, δι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν ἀγρῷ».

Λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ γέροντι

Οὐκοῦν ἐκτός καμάτου σωματικοῦ οὐ προκόπτει ἄνθρωπος εἰς τινὰ τιμήν;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τέως γέγραπται, «ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, δεσ ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινε σιαυρόν». Καὶ πάλιν Δαβὶδ λέγει, «εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμόν», καὶ τὰ ἐξῆς.

5 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Κρόνιος, δι διηγήσατο ἡμῖν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ ὁ τοῦ Πηλουσίου, δι

Καθημένου μου εἰς τὸ Σινᾶ, ἦν ἐκεῖ ἀδελφὸς καλὸς καὶ ἀσκητῆς, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα εὐειδής· καὶ ἤρχετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰς τὴν σύναξιν, φορῶν πολὺρονον καὶ μικρὸν μα-

4. Ἐξ. 8.

5. Ματθ. 13, 44.

Καὶ μὲ ποιὸ πρᾶγμα ἔρχεται στὸ φόβο τοῦ Θεοῦ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Κατὰ τὴ γνώμη μου μὲ τὸ νὰ συμμαζεύση τὸν ἑαυτό του ἀπὸ κάθε πρᾶγμα καὶ νὰ δώση τὸν ἑαυτό του σὲ κόπο σωματικὸ καί, ὅση δύναμι ἔχει, νὰ μνημονεύη τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ τὴν κρίσι τοῦ Θεοῦ.

4 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Κρόνιος

Ἐὰν ὁ Μωσοῆς δὲν ὠδηγοῦσε τὰ πρόβατα στοὺς πρόποδες τοῦ ὄρους Σινᾶ δὲν θὰ ἔβλεπε τὸ πῦρ στὴ βᾶτο⁶.

Ἐρώτησε ὁ ἀδελφὸς τὸν γέροντα

Τί σημαίνει ἡ βᾶτος;

Καὶ τοῦ λέγει

Ἡ βᾶτος σημαίνει τὴ σωματικὴ ἐνέργεια. Διότι ἔχει γραφῆ ὅτι «ἡ βαιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ὁμοία μὲ θησαυρὸ κρυμμένον στὸν ἀγρό»⁷.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς στὸ γέροντα

Ἐπομένως χωρὶς σωματικὸ κόπο δὲν προκόπτει ἄνθρωπος σὲ καμμία τιμῆ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐχει γραφῆ πάντως, «ἀποβλέποντας στὸν ἀρχηγὸ τῆς πίστεως καὶ τελειωτὴ Ἰησοῦ, ὁ ὁποῖος ὑπέμεινε σταυρὸ ἀντὶ τῆς χαρᾶς ποῦ ἦταν ἐμπρὸς του»⁶. Καὶ ἐπίσης ὁ Δαβὶδ λέγει, «ἐὰν δώσω ὕπνο στοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ νυσταγμὸ στὰ βλέφαρά μου»⁷, καὶ τὰ ἐπόμενα.

5 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Κρόνιος

Μᾶς διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τοῦ Πηλουσίου ὅτι «Ὅταν ἔμενα στὸ Σινᾶ, ἦταν ἐκεῖ ἓνας καλὸς ἀδελφὸς καὶ ἀσκητῆς, ἀλλὰ ἐπίσης ὁμορφος στὸ σῶμα· καὶ ἔρχόταν στὴν ἐκκλησία γιὰ τὴν ἀκολουθία, φορώντας ἓνα παλαιὸ

6. Ἐβρ. 12, 2.

7. Ψαλμ. 131, 4.

φόριον παλαιόν. Καὶ θεωρῶν αὐτὸν καθάπαξ οὕτως εἰς τὴν
 σύναξιν ἐρχόμενον, λέγω αὐτῷ

Ἄδελφέ, οὐ βλέπεις τοὺς ἀδελφούς, πῶς εἰσιν ἄγγε-
 λοι εἰς τὴν σύναξιν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ; Πῶς οὐ πάντιτε
 οὕτως ἔρχη ὧδε;

Ὁ δὲ ἔφη

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ, ὅτι οὐκ ἔχω ἄλλα.

Ἔλαβον οὖν αὐτὸν ἐν τῷ κελλίῳ μου καὶ ἔδωκα αὐτῷ λε-
 βίωνα καὶ εἶ τι ἄλλο ἔχρηζε· καὶ ἐφόρει λοιπὸν ὡς καὶ οἱ
 λοιποὶ ἀδελφοί, καὶ ἦν ἰδεῖν αὐτὸν ὡς ἄγγελον. Ἐγένετο
 δέ ποτε χρεία τοῖς πατέρασιν ἀποσιεῖλαι δέκα ἀδελφούς πρὸς
 τὸν βασιλέα διὰ τινα χρείαν· καὶ ἐψηφίσαντο καὶ αὐτὸν μετὰ
 τῶν ὑπαγόντων. Ὡς δὲ ἤκουσεν, ἔβαλε μετάνοιαν τοῖς πα-
 τράσι, λέγων

Διὰ τὸν Κύριον συγχωρήσατέ μοι, ὅτι δοῦλός εἰμι τινος
 μεγάλου τῶν ἐκεῖ· καὶ ἐὰν γνωρίσῃ με, ἀποσχηματίζει
 με καὶ φέρει πάλιν εἰς τὸ δουλεῦειν αὐτῷ.

Μετὰ οὖν τὸ πεισθῆναι τοὺς πατέρας καὶ ἀφεῖναι αὐτόν, ἔ-
 μαθον ὑστερον παρὰ τινος ἀκριβῶς ἐπισταμένου αὐτόν, ὅτι
 διε ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, ἔπαρχος πραιτωρίων ὑπῆρχε· καὶ ἴνα
 μὴ γνωσθῇ καὶ ὄχλοι ἐύρη ἐκ τῶν ἀνθρώπων, τοῦτο προεφα-
 σίσαιτο. Τοσαύτη ἦν σπουδὴ τοῖς πατέρασι, φεῦγειν τὴν δόξαν
 καὶ τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ κόσμου τούτου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA KARIΩNOS

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Καρίων, ὅτι

Πολλοὺς κόπους ἐποίησα, πλεόν τοῦ υἱοῦ μου Ζαχαρίου,
 καὶ οὐκ ἔφθασε εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ, ἐν τῇ ταπεινώσει
 καὶ ἐν τῇ σιωπῇ αὐτοῦ.

2 Γέγονέ τις ἐν τῇ Σκήτει μοναχός, ἀββᾶς Καρίων λεγόμε-
 νος.

8. Ὁ ὑπάρχος τοῦ πραιτωρίου εἶχε περίπτου τὴν ἐξουσία τοῦ ση-
 μερινοῦ πρωθυπουργοῦ.

πολυρραμμένο μικρὸ μαφόριο. Καὶ βλέποντάς τον συνεχῶς νὰ ἔρχεται ἔτσι στὴν ἀκολουθία, τοῦ λέγω

Ἄδελφέ, δὲν βλέπεις τοὺς ἀδελφούς, πῶς εἶναι ἄγγελοι στὴν ἐκκλησία κατὰ τὴν ἀκολουθία; Πῶς ἐσὺ ἔρχεσαι ἐδῶ πάντοτε ἔτσι;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ, πού δὲν ἔχω ἄλλα.

Τὸν ἐπῆρα λοιπὸν στὸ κελλί μου καὶ τοῦ ἔδωσα λεβί-
τωνα καὶ ὅ,τι ἄλλο ἐχρειαζόταν, καὶ ἔπειτα ἐνδυνόταν ὅ-
πως καὶ οἱ ἄλλοι ἀδελφοί, καὶ ἐφαινόταν σὰν ἄγγελος.
Ἐχρειάσθηκε δὲ κάποτε νὰ στείλουν οἱ πατέρες δέκα ἀ-
δελφούς πρὸς τὸν βασιλέα γιὰ κάποια ἀνάγκη· καὶ ἐξέ-
λεξαν καὶ αὐτὸν μαζί με ἐκείνους πού θὰ ἐπήγαιναν.
Καθὼς δὲ ἄκουσε, ἔβαλε μετάνοια στοὺς πατέρες λέγοντας

Γιὰ τὸν Κύριο, συγχωρήσατέ με πού ἤμουν ὑπηρε-
της κάποιου μεγάλου ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ, καὶ ἂν με ἀνα-
γνωρίση, θὰ με ἀποσχηματίση καὶ θὰ με φέρη πάλι
στὴν ὑπηρεσία του.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπείσθησαν οἱ πατέρες νὰ τὸν ἀφήσουν,
ἔμαθαν ὕστερα ἀπὸ κάποιον πού τὸν ἐγνώριζε καλὰ ὅτι,
ὅταν ἦταν στὸν κόσμο, εἶχε τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπάρχου τοῦ
πραιτωρίου⁸· καὶ γιὰ νὰ μὴ ἀναγνωρισθῆ καὶ ἐνοκληθῆ
ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἐπροφασίσθηκε τοῦτο. Τέτοιο ζῆλο
εἶχαν οἱ πατέρες ν' ἀποφεύγουν τὴ δόξα καὶ τὴν ἀνάπαυ-
σι τοῦ κόσμου τούτου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΑΡΙΩΝΟΣ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Καρίων

Πολλοὺς κόπους ἔκανα παραπάνω ἀπὸ τὸν υἱό μου
Ζαχαρία καὶ δὲν ἔφθασα στὰ μέτρα του ὡς πρὸς τὴν
ταπείνωσι καὶ τὴ σιωπή.

2 Ἦταν ἓνας μοναχὸς στὴ Σκῆτι λεγόμενος ἀββᾶς Καρίων.

μενος. Οὗτος ἐσχηκῶς δύο τέκνα, ἔασας αὐτὰ τῇ ἰδίᾳ γυναικί, ἀνεχώρησε. Μετὰ δὲ καιρόν, λιμοῦ γενομένου ἐν τῇ Αἰγύπτῳ, σιενωθεῖσα ἡ γυνὴ αὐτοῦ, ἤλθεν ἐν τῇ Σκήτει φέρουσα τὰ δύο παιδιά μεθ' ἑαυτῆς (ἦν δὲ τὸ ἐν ἄρρενικὸν λεγόμενον Ζαχαρίας καὶ τὸ ἐν θηλυκόν), καὶ καθίσασα πόρρωθεν τοῦ γέροντος ἐν τῷ ἔλει (ἔλος γὰρ παράκειται ἐν τῇ Σκήτει), ἔνθα καὶ αἱ ἐκκλησίαι ᾠκοδόμηνται καὶ αἱ πηγαὶ τῶν ὑδάτων εἰσὶ. Συνήθεια δὲ τοιαύτη ἦν ἐν τῇ Σκήτει, ἵνα ἔλθῃ γυνή, λαλήσαι ἀδελφῶ αὐτῆς ἢ ἄλλῳ διαφέροντι αὐτῇ, ἀπομακρόθεν καθεζομένων αὐτῶν ἀπ' ἀλλήλων ὁμιλῶσιν ἀλλήλοις. Τότε λέγει ἡ γυνὴ τῷ ἀββᾷ Καρίωνι

Ἴδου γεγονόςας μοναχός, καὶ λιμός ἐστι. Τίς οὖν τρέφει τὰ τέκνα σου;

Λέγει αὐτῇ ὁ ἀββᾶς Καρίων

Καὶ ἀπόσειλὸν μοι αὐτὰ ὧδε.

Λέγει ἡ γυνὴ τοῖς τέκνοις

Ἀπέλθετε πρὸς τὸν πατέρα ὑμῶν.

Ἐρχομένων οὖν αὐτῶν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῶν, τὸ θηλυκόν ὑπέστρεψε πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄρρενικὸν ἤλθε πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα. Τότε λέγει αὐτῇ

Ἴδου καλῶς ἐγένετο· λάβε σὺ τὸ θηλυκόν καὶ ἀπελθε, καὶ γὰρ τὸ ἄρρενικόν.

Ἀνείρεφεν οὖν αὐτὸ ἐν τῇ Σκήτει, πάντων εἰδότεων διὰ τέκνον αὐτοῦ εἶσιν. Ὡς δὲ ἡλικίας γέγονε, γογγυσμός ἐγένετο ἐν τῇ ἀδελφότητι περὶ αὐτοῦ. Καὶ ἀκούσας ὁ ἀββᾶς Καρίων, λέγει τῷ τέκνῳ αὐτοῦ

Ζαχαρία, ἔγεραι, ἄγωμεν ἐντεῦθεν, διὰ γογγύζουσιν οἱ πατέρες.

Λέγει αὐτῷ ὁ μικρός

Ἀββᾶ, πάντες οἴδασιν ἐνταῦθα διὰ υἱός σου εἶμι· ἐὰν δὲ ἄλλη ἀπέλθωμεν, οὐκ ἔχουσι λέγειν διὰ υἱός σου εἶμι.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐγειρε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Αὐτός, ἐνῶ εἶχε δύο τέκνα, τὰ ἄφησε στή σύζυγό του καὶ ἀνεχώρησε. Ἔπειτα ἀπὸ καιρό, ἐπειδὴ ἔγινε πείνα στήν Αἴγυπτο, ἡ σύζυγός του ἀπὸ στενοχώρια ἤλθε στή Σκῆτι φέροντας τὰ δύο παιδιά μαζί της (ἦταν δὲ τὸ ἓνα ἀρσενικὸ λεγόμενον Ζαχαρίας καὶ τὸ ἄλλο θηλυκὸ) κι' ἐκάθησε μακριὰ ἀπὸ τὴν ὄασι (διότι στή Σκῆτι εἶναι κοντὰ ὄασις), ὅπου καὶ οἱ ἐκκλησίαις ἔχουν οἰκοδομηθῆ καὶ οἱ πηγές τῶν ὑδάτων εὐρίσκονται. Ὑπῆρχε δὲ τέτοια συνήθεια στή Σκῆτι, ὅταν ἐρχόταν γυναῖκα γιὰ νὰ ὁμιλήσῃ σὲ ἀδελφὸ ἢ ἄλλο συγγενῆ της, νὰ συνομιλοῦν μεταξύ τους ἀπὸ μακριά. Τότε λέγει ἡ γυναῖκα στὸν ἀββᾶ Καρίωνα.

Ἰδού, ἔγινες μοναχός, καὶ εἶναι πείνα. Ποιὸς λοιπὸν θὰ τρέφῃ τὰ τέκνα σου;

Τῆς λέγει ὁ ἀββᾶς Καρίων
Στείλέ μου τα ἐδῶ.

Λέγει ἡ γυναῖκα στὰ τέκνα
Πηγαίνετε στὸν πατέρα σας.

Καθὼς λοιπὸν ἐρχόταν πρὸς τὸν πατέρα τους, τὸ θηλυκὸ ἐπέστρεψε πρὸς τὴν μητέρα του, τὸ δὲ ἀρσενικὸ ἤλθε πρὸς τὸν πατέρα του. Τότε τῆς λέγει

Βλέπεις, καλὰ ἔγινε· πάρε ἐσὺ τὸ θηλυκὸ καὶ πήγαινε, καὶ ἐγὼ τὸ ἀρσενικό.

Ἀνέτρεφε λοιπὸν αὐτὸ στή Σκῆτι, ἐνῶ ὅλοι ἐγνώριζαν ὅτι εἶναι τέκνο του. Ὅταν δὲ ἐνηλικιώθηκε, παρατηρήθηκε γογγισμὸς στήν ἀδελφότητα γι' αὐτόν. Καί, μόλις ἄκουσε ὁ ἀββᾶς Καρίων, λέγει στὸ τέκνο του

Ζαχαρία, σήκω, ἄς φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ, διότι γογγίζουν οἱ πατέρες.

Τοῦ λέγει ὁ μικρός

Ἀββᾶ, ὅλοι ἐδῶ γνωρίζουν ὅτι εἶμαι υἱός σου· ἐὰν δὲ ὑπάγωμε σὲ ἄλλο μέρος, δὲν θὰ ἔχουν νὰ εἰποῦν ὅτι εἶμαι υἱός σου.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Σήκω νὰ φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ.

Καὶ ἀπῆλθον ἐν τῇ Θηβαίδι. Ὡς δὲ λαβόντες κελλίον ἐκάθισαν ὀλίγας ἡμέρας, κάκει ὁ αὐτὸς γογγυσμὸς γέγονε περὶ τοῦ παιδίου. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ

Ζαχαρία, ἔγειρε, ἄγωμεν ἐν τῇ Σκήτει.

Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν ἐν τῇ Σκήτει καὶ ὀλίγων ἡμερῶν παρελθουσῶν, πάλιν γογγυσμὸς ἐγένετο περὶ αὐτοῦ. Τότε Ζαχαρίας ὁ παῖς, ἐλθὼν εἰς τὴν λίμνην τοῦ νείρου καὶ ἀποδυσάμενος, κατῆλθε κάτω μέχρι τῆς ρινὸς αὐτοῦ καταβαπίσας ἑαυτὸν καὶ μείνας ἐπὶ πολλὴν ὥραν, ὄσῃν ἠδύνατο, ἠφάνισε τὸ ἑαυτοῦ σῶμα· γέγονε γὰρ ὡς λελωθημένος. Καὶ ἀνελθὼν ἐφόρεσε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθε πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα· καὶ μόλις ἐπέγνω αὐτόν. Ἀπελθόντιος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν ἅγιαν κοινωνίαν κατὰ τὸ ἔθος, ἀπεκαλύφθη τῷ ἁγίῳ Ἰοιδῶρω τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς Σκήτεως, ὅπερ ἐποίησε· καὶ ἰδὼν αὐτὸν καὶ θαυμάσας, εἶπε

Ζαχαρίας ὁ παῖς τῇ Κυριακῇ παρελθούσῃ ἦλθε καὶ ἐκοινωνήσεν ὡς ἄνθρωπος, νῦν δὲ ὡς ἄγγελος ἐγένετο.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA ΚΟΠΡΙ

1 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διὰ τὸν ἀββᾶν Κόπριν διτι εἰς τοσοῦτον ἦλθε μείρον, διτι ἠοθένει καὶ κληνῆρης ἦν, καὶ εὐχαριστεῖ καὶ ἐκώλυε τὸ ἴδιον θέλημα.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Κόπρις

Μακάριος ὁ ὑπομένων κόπον μετ' εὐχαριστίας.

3 Συνήχθησάν ποτε οἱ ἐν τῇ Σκήτει περὶ τοῦ Μελχισεδέκ καὶ ἐπελάθοντο καλέσαι τὸν ἀββᾶν Κόπριν. Ὑσιερον δὲ καλέ-

1. Γιὰ τὸ θέμα ἂν ὁ Μελχισεδέκ ἦταν ἀνθρωπίνη προσωπικότης ἢ θεῖο πρόσωπο.

Καὶ ἐπῆγαν στῆ Θηβαΐδα. Ὅταν δὲ ἐπῆραν κελλί, ἐκάθησαν ὀλίγες ἡμέρες, καὶ παρατηρήθηκε ἐκεῖ ἐπίσης ὁ ἴδιος γογγισμὸς γιὰ τὸ παιδί. Τότε τοῦ λέγει ὁ πατήρ του
 Ζαχαρία, σῆκω νὰ ὑπάγωμε στῆ Σκῆτι.

Καὶ ὅταν ἦλθαν στῆ Σκῆτι καὶ ἐπέρασαν ὀλίγες ἡμέρες, πάλι συνέβηκε γογγισμὸς γι' αὐτόν. Τότε ὁ μικρὸς Ζαχαρίας, ἀφοῦ ἦλθε στῆ λίμνη τοῦ νίτρου καὶ ἐγδύθηκε, κατέβηκε κάτω βυθισμένος ἕως τῆ μύτη· καί, ἀφοῦ ἔμεινε πολλὴ ὥρα, ὅση ἤμποροῦσε, ἀφάνισε τὸ σῶμα του διότι ἔγινε σὰν λεπρός. Καὶ ὅταν ἐβγῆκε, ἐφόρεσε τὰ ἱμάτιά του καὶ ἐπῆγε στὸν πατέρα του· καὶ αὐτὸς μόλις τὸν ἀναγνώρισε. Ὅταν δὲ ἐπῆγε κατὰ τῆ συνήθεια στὴν ἁγία κοινωνία, ἀποκαλύφθηκε στὸν ἅγιο Ἰσίδωρο, τὸν πρεσβύτερο τῆς Σκῆτεως, αὐτὸ ποῦ ἔκανε. Καὶ αὐτός, βλέποντάς τον καὶ θαυμάζοντας, εἶπε

Ὁ Ζαχαρίας, τὸ παιδί, τὴν περασμένη Κυριακὴ ἦλθε κι' ἐκοινώνησε σὰν ἄνθρωπος, τώρα ὅμως ἔγινε σὰν ἄγγελος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΟΠΡΙ

- 1 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν γιὰ τὸν ἀββᾶ Κόπρι, ὅτι σὲ τέτοιο βαθμὸ ἔφθασε, ὥστε, ἐνῶ ἀσθενοῦσε καὶ ἦταν κληνῆρης, εὐχαριστοῦσε τὸ Θεὸ κι' ἐμπόδιζε τὸ ἰδικό του θέλημα.
- 2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Κόπρις
 Μακάριος εἶναι αὐτὸς ποῦ ὑποφέρει τὸν κόπο μὲ εὐχαριστία.
- 3 Συναθροίσθησαν κάποτε οἱ εὐρισκόμενοι στῆ Σκῆτι γιὰ τὸ πρόβλημα τοῦ Μελχισεδέκ¹ κι' ἐλησιμόνησαν νὰ καλέσουν τὸν ἀββᾶ Κόπρι. Ὑστερα, ἀφοῦ τὸν ἐπροσκάλε-

σαντες αὐτόν, ἠρώτων περὶ τούτου. Ὁ δέ, τύψας τὸ σιόμα αὐτοῦ ἐπὶ τρεῖς, εἶπεν

Οὐαὶ σοι, Κόπρι, ὅτι ἃ ὁ Θεὸς ἐνετείλατό σοι ποιῆσαι ἐγκατέλειπες, καὶ ἃ οὐ ζητεῖ παρὰ σοῦ ἐρευνᾷς.

Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοὶ ταῦτα ἔφυγον εἰς τὰ κελλία αὐτῶν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΥΡΟΥ

Πρὸς τὸν λογισμὸν τῆς πορνείας ἐπερωτηθεὶς ὁ ἀββᾶς Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς, ἀπεκρίνατο οὕτως

Ἐὰν λογισμὸν οὐκ ἔχῃς, ἐλπίδα οὐκ ἔχεις· ἐὰν λογιμοὺς οὐκ ἔχῃς, πράξιν ἔχεις. Τοῦτο δέ ἐστιν, ὅτι ὁ κατὰ διάνοιαν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν μὴ πολεμῶν, μηδὲ ἀντιλέγων, σωματικῶς πράττει αὐτήν. Ὁ γὰρ ἔχων πράξεις διὰ λογισμῶν οὐκ ὀχλεῖται.

Ἠρώτησε δὲ ὁ γέρον τὸν ἀδελφόν, λέγων

Μὴ συνήθειαν ἔχῃς εἰς ὀμιλίαν γυναικός;

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφός

Οὐ. Παλαιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι εἰσὶν οἱ λογιμοί μου· μνημαὶ εἰσὶν ὀχλοῦσαί μοι καὶ γυναικῶν εἶδωλα.

Ὁ δὲ γέρον πρὸς αὐτόν

Νεκροὺς μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ τοὺς ζῶντας φεῦγε καὶ ἐπεκτείνου μάλλον εἰς προσευχήν.

σαν τὸν ἐρώτησαν γιὰ τὸ θέμα αὐτό. Αὐτὸς δέ, κτυπώντας τὸ στόμα του τρεῖς φορές, εἶπε

Ἐλλοίμονό σου Κόπρι, ποὺ ὅσα σοῦ παρήγγειλε ὁ Θεὸς νὰ κάνης, τὰ ἐγκατέλειπες, καὶ ὅσα δὲν σοῦ ζητεῖ τὰ ἐρευνᾷς.

Καὶ ἀφοῦ ἄκουσαν αὐτὰ οἱ ἀδελφοί, ἔφυγαν στὰ κελλιά τους.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΚΥΡΟΥ

Ὅταν ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Κῦρος ὁ Ἀλεξανδρεὺς σχετικά μὲ τὸ λογισμό τῆς πορνείας, ἀποκρίθηκε τὰ ἑξῆς

Ἐὰν δὲν ἔχης λογισμό, δὲν ἔχεις ἐλπίδα· ἐὰν δὲν ἔχης λογισμούς, ἔχεις πρᾶξι. Τοῦτο σημαίνει ὅτι αὐτὸς ποὺ δὲν πολεμεῖ πρὸς τὴν ἁμαρτία κατὰ τὴ διάνοια καὶ δὲν τῆς ἀντιλέγει, τὴν διαπράττει σωματικῶς. Διότι αὐτὸς ποὺ ἔχει πράξεις δὲν ἐνοχλεῖται μὲ λογισμούς.

Ἐρώτησε δὲ ὁ γέρων τὸν ἀδελφὸ λέγοντας

Μήπως ἔχεις συνήθεια σὲ ἐπαφή μὲ γυναῖκα;

Καὶ εἶπε ὁ ἀδελφὸς

Ὅχι. Οἱ λογισμοί μου εἶναι παλαιοὶ καὶ νέοι ζωγράφοι· μὲ ἐνοχλοῦν μνημεις καὶ εἰκόνες γυναικῶν.

Ὁ δὲ γέρων εἶπε πρὸς αὐτὸν

Νεκροὺς μὴ φοβεῖσαι, ἀλλὰ τοὺς ζωντανοὺς ἀπόφυγε καὶ ἀσχολήσου περισσότερο μὲ τὴν προσευχή.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΛΟΥΚΙΟΥ

Παρέβαλόν ποιέ τινες τῷ ἀββᾷ Λουκίῳ εἰς τὸ Ἔνατον, οἱ λεγόμενοι Εὐχίται μοναχοί. Καὶ ἠρώτησεν αὐτοὺς ὁ γέρων

Τί τὸ ἐργόχειρον ὑμῶν;

Οἱ δὲ εἶπον

Ἐμεῖς οὐ ψηλαφῶμεν ἐργόχειρον, ἀλλὰ καθὼς λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἀδιαλείπτως προσευχόμεθα.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Οὐκ ἐσθίετε;

Καὶ εἶπον

Ναί.

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Ὅτε οὐν ἐσθίετε, τίς εὐχεται ὑπὲρ ὑμῶν;

Πάλιν οὐν εἶπον αὐτοῖς

Οὐ κοιμᾶσθε;

Καὶ εἶπον

Ναί.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ὅτε οὐν κοιμᾶσθε, τίς εὐχεται ὑπὲρ ὑμῶν;

Καὶ οὐχ εὖρον πρὸς ταῦτα ἀποκρίνασθαι αὐτῷ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Συγχωρήσατέ μοι, ἰδοὺ οὐ ποιεῖτε καθὼς λέγετε. Ἐγὼ

1. Εἶναι οἱ λεγόμενοι ἐπίσης Μασσιαλιανοὶ πρὸς ἐκλήφυσαν τὴν ἀδιάλειπτην προσευχὴν καὶ ἀπέφευγαν τὴν ἐργασία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΛΟΥΚΙΟΥ

Ἐπισκέφθησαν μερικοὶ κάποτε τὸν ἀββᾶ Λούκιον στὸ Ἔ-
νατο, οἱ λεγόμενοι Εὐχίτες¹ μοναχοί. Καὶ τοὺς ἐρώτησε ὁ
γέρων

Ποιὸ εἶναι τὸ ἐργόχειρό σας;

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Ἐμεῖς δὲν ἐγγίζομε ἐργόχειρο, ἀλλά, καθὼς λέγει ὁ
Ἀπόστολος, προσευχόμεσθε ἀδιαλείπτως.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Δὲν τρώγετε;

Καὶ εἶπαν

Ναί.

Καὶ λέγει σ' αὐτοὺς

Ὅταν λοιπὸν τρώγετε, ποῖος προσεύχεται γιὰ σᾶς;

Πάλι λοιπὸν εἶπε σ' αὐτοὺς

Δὲν κοιμᾶσθε;

Καὶ εἶπαν

Ναί.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Ὅταν λοιπὸν κοιμᾶσθε, ποῖος προσεύχεται γιὰ σᾶς;

Καὶ δὲν εὗρήκαν τί ν' ἀποκριθοῦν σ' αὐτὸν γι' αὐτά. Καὶ
εἶπε σ' αὐτοὺς

Συγχωρήσατέ με, ἀλλὰ δὲν πράττετε καθὼς λέγετε.

δὲ δεικνύω ὑμῖν, ὅτι ἐργαζόμενος τὸ ἐργόχειρόν μου ἀδιαλείπως προσεύχομαι. Καθέζομαι σὺν Θεῷ βρέξας τὰ μικρά μου θαλλία καὶ πλέκων αὐτὰ σειρᾶν, λέγω, «ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλήθος τῶν οἰκιρισμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου».

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Οὐκ ἔστιν εὐχὴ τοῦτο;

Καὶ εἶπον

Ναί.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

“Οταν οὖν ἐμμείνω δι’ ὅλης ἡμέρας ἐργαζόμενος καὶ εὐχόμενος, ποιῶ πλεῖον ἢ ἔλαιον δεκαεὶς νομῖα καὶ παρέχω ἕξ αὐτῶν εἰς τὴν θύραν δύο καὶ τὰ λοιπὰ ἐσθίω καὶ εὔχεται ὑπὲρ ἐμοῦ ὁ λαβὼν τὰ δύο νομῖα ὅτι ἐσθίω ἢ ὅτι κοιμῶμαι, καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πληροῦνται μοι τὸ ἀδιαλείπως προσεύχεσθαι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΛΩΤ

1 Ἦλθέ τις τῶν γερόντων πρὸς τὸν ἀββᾶν Λῶτι, πρὸς τὸ μικρὸν ἔλος τοῦ Ἀρσενοῦτου, καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν διὰ κελλίον, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. Ἦν δὲ ὁ γέρον ἀσθενὴς καὶ ἀνέπανσεν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Λῶτι· καὶ εἰ ἤρχοντό τινες παραβαλεῖν τῷ ἀββᾷ Λῶτι, ἐποίει αὐτοὺς παραβαλεῖν καὶ τῷ γέροντι τῷ ἀσθενεῖ. Καὶ ἤρξατο λαλεῖν αὐτοῖς λόγους τοῦ Ὠριγένους· καὶ ἐθλίθει ὁ ἀββᾶς Λῶτι, λέγων ἄμην καὶ νομίσωσιν οἱ πατέρες ὅτι καὶ ἡμεῖς οὕτως ἐσμέν, καὶ ἐκβαλεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου ἐφοβεῖτο διὰ τὴν ἐντιολήν. Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀββᾶς Λῶτι, ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ διηγήσατο αὐτῷ περὶ τοῦ γέροντος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

2. Ψαλμ. 50, 2.

3. Στὴ θύρα γιὰ ἐλεημοσύνη.

1. Οἱ ξριδες περὶ τοῦ Ὠριγένους ἦσαν ἔντονες στὴν ἐρημο γύρω στα 400 μ.Χ.

Ἐγὼ ὅμως σᾶς δεικνύω, ὅτι ἐργαζόμενος τὸ ἐργόχειρό μου προσεύχομαι ἀδιαλείπτως. Κάθομαι μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ βρέξω τίς λίγες φοινικοῖνες μου καὶ πλέκοντάς τες σχοινί, λέγω «ἐλέησέ με ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου, καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψε τὸ ἀνόμημά μου»¹.

Καὶ τοὺς λέγει

Δὲν εἶναι εὐχή αὐτό;

Καὶ εἶπαν

Ναί.

Καὶ εἶπε σ' αὐτοὺς

Ὅταν λοιπὸν συνεχίσω νὰ ἐργάζωμαι καὶ νὰ προσεύχωμαι ὅλη τὴν ἡμέρα, κερδίζω ἐπάνω κάτω δεκαέξι νομία, καὶ δίδω τὰ δύο ἀπὸ αὐτὰ στὴ θύρα² καὶ τὰ ἄλλα τὰ τρώγω· καὶ προσεύχεται γιὰ μένα αὐτὸς πού ἐπῆρε τὰ δύο νομία, ὅταν τρώγω ἢ ὅταν κοιμᾶμαι, καὶ μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ ἐκπληρώνεται τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΛΩΤ

- 1 Ἦλθε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες πρὸς τὸν ἀββᾶ Λῶτ, πρὸς τὴ μικρὴ ὄασι τοῦ Ἀρσενοῖτη, καὶ τὸν παρεκάλεσε γιὰ κελλί, κί' αὐτὸς τοῦ ἔδωσε. Ἦταν δὲ ἀσθενὴς ὁ γέρον, καὶ τὸν ἀνέπαυσε ὁ ἀββᾶς Λῶτ· καὶ ὅταν ἔρχονταν μερικοὶ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸν ἀββᾶ Λῶτ, τοὺς ἔβαλλε νὰ ἐπισκέπτονται καὶ τὸν ἀσθενῆ γέροντα. Κί' ἐκεῖνος ἀρχιζε νὰ τοὺς ἀπαγγέλλῃ λόγους τοῦ Ὠριγένους¹, καὶ ἐθλιβόταν ὁ ἀββᾶς Λῶτ σκεπτόμενος, ἢ μὴ τυχὸν νομίσουν ὅτι κί' ἐμεῖς ἔτσι εἴμαστε², ἀλλὰ ἐφοβόταν νὰ τὸν διώξῃ ἀπὸ τὸν τόπο ἐξ αἰτίας τῆς ἐντολῆς τῆς φιλοξενίας. Ἐσηκώθη λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Λῶτ καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο, στὸν ὁποῖο διηγήθηκε γιὰ τὸ γέροντα. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος

Μὴ διώξης αὐτόν, ἀλλ' εἰπέ αὐτῷ

Ἴδου ἐκ τῶν τοῦ Θεοῦ φάγε, πίε, ὡς θέλεις, μόνον τὸν λόγον τοῦτον μὴ λαλήσης· καὶ ἐὰν θέλῃ, διορθοῦται, εἰ δὲ μὴ θέλῃ διορθώσασθαι, ἀφ' ἑαυτοῦ μέλλει παρακαλεῖν τοῦ ἀναχωρῆσαι ἐκ τοῦ τόπου, καὶ οὐκ ἀπὸ σοῦ γίνεται ἡ ἀφορμή.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀββᾶς Λῶτι ἐποίησεν οὕτω. Καὶ ὁ γέρον ὡς ἤκουσε ταῦτα, οὐκ ἤθελε διορθώσασθαι, ἀλλ' ἔβαλε παρακαλεῖν λέγων

Διὰ τὸν Κύριον πέμψατέ με ἐντεῦθεν, ὅτι οὐκέτι δύναμαι βασιάζαι τὴν ἔρημον.

Καὶ οὕτως ἀνασιὰς ἐξῆλθε, προπεμπόμενος μετὰ ἀγάπης.

² Διηγῆσατό τις περὶ τινος ἀδελφοῦ ἐμπεσόντιος εἰς ἁμαρτίαν, ὅτι παραβάλλον τῷ ἀββᾷ Λῶτι, ἐιარάσσειο εἰσερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος, μὴ δυνάμενος καθίσει. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Λῶτι

Τί ἔχεις, ἀδελφέ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἄμαρτίαν μεγάλην ἐποίησα καὶ οὐ δύναμαι ἐξαιρεῖν τοῖς παιρᾶσι.

Λέγει ὁ γέρον

Ὁμολόγησόν μοι αὐτήν, καὶ γὰρ βασιάζω αὐτήν.

Τότε εἶπεν αὐτῷ

Εἰς πορνείαν ἔπεσον καὶ ἔθυσα τοῦ τυχεῖν τοῦ πράγματιος.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Θάρσει, ὅτι ἔσι μετάνοια. Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸ σπήλαιον καὶ νήσιενσον δύο δύο, καὶ γὰρ βασιάζω μετὰ σοῦ τὸ ἡμῖσι τῆς ἁμαρτίας.

Πληρωθειῶν οὖν τῶν τριῶν ἑβδομάδων, ἐπληροφορήθη ὁ γέρον ὅτι ἐδέξατο ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἔμεινεν ὑποτασσόμενος τῷ γέροντι ἕως τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Μὴ τὸν διώξης, ἀλλὰ εἶπέ του

Ἰδοῦ , ἀπὸ τὰ ἀγαθὰ τοῦ Θεοῦ φάγε, πῆε, ὅπως θέλεις, μόνο τέτοιο λόγο μὴ ἀπαγγέλλης· καὶ ἐὰν θέλη, διορθώνεται, ἐὰν δὲ δὲν θέλη νὰ διορθωθῆ, μόνος του πρόκειται νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀναχώρησι ἀπὸ τὸν τόπο καὶ δὲν θὰ προέλθῃ ἀπὸ σένα ἢ ἀφορμῆ.

Ἐφοῦ ἔφυγε δὲ ὁ ἀββᾶς Λῶτ, ἔκανε ἔτσι. Καὶ ὁ γέρων, καθὼς ἄκουσε αὐτά, δὲν ἤθελε νὰ διορθωθῆ, ἀλλὰ ἄρχισε νὰ παρακαλῆ μὲ τὰ λόγια

Γιὰ τὸν Κύριον, στείλατέ με ἀπὸ ἐδῶ, διότι δὲν μπορῶ νὰ βαστάσω τὴν ἔρημον.

Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἐξῆλθε, προπεμπόμενος μὲ ἀγάπη.

2 Διηγήθηκε κάποιος γιὰ ἓνα ἀδελφὸ ποῦ ἔπεσε σὲ ἁμαρτία, ὅτι, ἐπισκεπτόμενος τὸν ἀββᾶ Λῶτ, ἐταρασσόταν μπαίνοντας καὶ βγαίνοντας, χωρὶς νὰ μπορῆ νὰ καθήσῃ. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Λῶτ

Τί ἔχεις, ἀδελφέ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἔκανα μεγάλη ἁμαρτία καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὴν ἐξομολογηθῶ στοὺς πατέρες.

Λέγει ὁ γέρων

Ὁμολόγησέ τὴν σ' ἐμένα κι' ἐγὼ τὴ βαστάζω.

Τότε τοῦ εἶπε

Ἔπεσα σὲ πορνεία καὶ γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχω ἔκανα θυσία.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

ἔχε θάρρος, διότι ὑπάρχει μετάνοια. Πήγαινε, κάθησε στὸ σπήλαιο καὶ νήστευε δύο δύο ἡμέρες, κι' ἐγὼ βαστάζω μαζί σου τὴ μισὴ ἁμαρτία.

Ἐφοῦ λοιπὸν συμπληρώθηκαν οἱ τρεῖς ἑβδομάδες, διαβεβαιώθηκε ὁ γέρων ὅτι ἐδέχθηκε ὁ Θεὸς τὴ μετάνοια τοῦ ἀδελφοῦ. Καὶ ἔμεινε ὑποτακτικὸς στὸ γέροντα ἕως τὸ θάνατό του.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΛΟΓΓΙΝΟΥ

1 Ἡρώτησεν ὁ ἀββᾶς Λογγίνος τὸν ἀββᾶν Λούκιόν ποιε
 τρεῖς λογιμοὺς, λέγων

Θέλω ξενιτεῦσαι.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐὰν μὴ κρατήσης τῆς γλώσσης σου, οὐκ εἶ ξένος, ὅπου
 ἂν ἀπέλθης. Καὶ ὧδε οὖν κράτησον τῆς γλώσσης σου
 καὶ ξένος εἶ.

Λέγει αὐτῷ πάλιν

Θέλω νησιτεῦσαι.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον

Εἶπεν Ἡσαίας ὁ προφήτης, «ἐὰν κάμψης ὡς κλοιὸν
 καὶ κρίκον τὸν τράχηλόν σου, οὐδὲ οὕτω κληθήσεται
 νησιεὶα δεκτὴ», ἀλλὰ μᾶλλον κράτησον τῶν πονηρῶν
 λογιμῶν.

Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον

Θέλω φυγεῖν τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον

Ἐὰν μὴ προῦτιον κατορθώσης μετὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐδὲ
 κατὰ μόνας, δύνασαι κατορθῶσαι.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Λογγίνος

Ἄπαξ κακῶεις λέγε, ἑκαὶ κακώθητι, καὶ ἀπόθانون'.
 ἐὰν δὲ ἀπαιτήσης με παρὰ καιρὸν φαγεῖν, οὐδὲ τὴν καθη-
 μερινὴν σοι τροφήν προσφέρω.

3 Γυνὴ τις ἔχουσα πάθος κατὰ τοῦ μασθοῦ αὐτῆς, τὸ λεγό-
 μενον καρκίνον, ἀκούσασα περὶ τοῦ ἀββᾶ Λογγίνου, ἐζήτησε
 συνιχεῖν αὐτῷ. Ἐκάθητο οὖν οὕτως ἐν τῷ Ἐνάτιῳ σημείῳ
 Ἀλεξανδρείας τῷ πρὸς δυομάς. Ἐπιζητούσης δὲ τῆς γυναι-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΛΟΓΓΙΝΟΥ

1 Ἐρώτησε κάποτε ὁ ἀββᾶς Λογγῖνος τὸν ἀββᾶ Λοῦκιο τρεῖς λογισμοὺς

Θέλω νὰ ξενιτευθῶ.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν κρατήσης τὴ γλῶσσα σου, δὲν εἶσαι ἄξιος, ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃς. Καὶ ἐδῶ λοιπὸν κράτησε τὴ γλῶσσα σου καὶ θὰ εἶσαι ξένος.

Τοῦ λέγει πάλι

Θέλω νὰ νηστεύσω.

Ἀποκρίθηκε ὁ γέρων

Εἶπε ὁ προφήτης Ἡσαΐας, «ἐὰν κάμψῃς τὸν τράχηλό σου σὰν κλοιδὸ καὶ κρίκο, οὔτε ἔτσι δὲν θὰ θεωρηθῇ δεκτὴ ἡ νηστεία»¹, ἀλλὰ μᾶλλον κράτησε τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς.

Τοῦ λέγει γιὰ τρίτη φορὰ

Θέλω νὰ φύγω ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους.

Ἀποκρίθηκε ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν κατορθώσης τὴν ἀρετὴ πρῶτα μαζὶ μὲ τοὺς ἀνθρώπους, οὔτε μόνος σου δὲν θὰ μπορέσης νὰ τὴν κατορθώσης.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Λογγῖνος

Ὅταν κακοποιηθῇς καμμιά φορὰ, λέγε, 'καὶ κακοποίησου καὶ ἀπόθανε'. ἐὰν δὲ μοῦ ζητήσης νὰ φάγῃς παράκαιρα, δὲν θὰ σοῦ προσφέρω οὔτε τὴν καθημερινή σου τροφή.

3 Γυναῖκα ποὺ εἶχε ἀρρώστεια στὸ μαστό της, τὴν λεγομένη καρκίνο, ὅταν ἄκουσε γιὰ τὸν ἀββᾶ Λογγῖνο, ἐζήτησε νὰ τὸν συναντήσῃ. Ἐμενε λοιπὸν αὐτὸς στὸ Ἐνατο σημεῖο τῆς Ἀλεξανδρείας πρὸς τὰ δυτικά. Ὅταν δὲ τὸν ἐζητοῦσε ἡ γυναῖκα, συνέβηκε ὁ μακάριος ἐκεῖνος νὰ μα-

κός, συνέβη τὸν μακάριον ἐκεῖνον συλλέγειν ξύλα παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ εὐροῦσα αὐτόν, λέγει αὐτῷ

Ἐβδᾶ, ποῦ μένει ὁ ἄβδᾶς Λογγῖνος ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ; Μὴ εἰδυῖα δι' αὐτός ἐστιν. Ὁ δὲ φησι

Τί θέλεις τὸν ἐπιθέτην ἐκεῖνον; Μὴ ἀπέλθῃς πρὸς αὐτόν ἐπιθέτης γάρ ἐστι. Τί δέ ἐστιν ὃ ἔχεις;

Ἡ δὲ γυνὴ ἔδειξε τὸ πάθος. Ὁ δὲ σφραγίσας τὸν τόπον ἀπέλυσεν αὐτὴν εἰπὼν

Ἀπελθε καὶ ὁ Θεὸς σε θεραπεύσει. Λογγῖνος γὰρ οὐδὲν σε δύναται ὠφελεῖν.

Ἀπῆλθε δὲ ἡ γυνὴ πιστεύσασα τῷ λόγῳ, καὶ ἐθεραπεύθη παραχοῆμα. Μετὰ ταῦτα διηγησαμένη τισὶ τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ σημεῖα εἰποῦσα τοῦ γέροντος, μανθάνει δι' αὐτός ἐστιν ὁ ἄβδᾶς Λογγῖνος.

4 Ἄλλοτε πάλιν φέρουσιν αὐτῷ τινες δαιμονιῶνια. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτούς

Ἐγὼ τί ποιῆσαι ὑμῖν οὐκ ἔχω, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπέλθετε πρὸς τὸν ἄβδᾶν Ζήνωνα.

Εἶτα ὁ ἄβδᾶς Ζήνων ἤρξατο ἐπικεῖσθαι τῷ δαίμονι ἐκδιώκων αὐτόν. Καὶ ἤρξατο βοᾶν ὁ δαίμων

Ἄρι νομίζεις, ἄβδᾶ Ζήνων, δι' διὰ σὲ ἐξέρχομαι; Ἴδου ὁ ἄβδᾶς Λογγῖνος ἐκεῖ προσεύχεται, καὶ ἐμοῦ ἐντυγχάνων καὶ φοβούμενος τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ἐξέρχομαι, ἐπεὶ οὐκ ἐδίδουν σοι ἀπόκρισιν.

5 Εἶπεν ὁ ἄβδᾶς Λογγῖνος τῷ ἄβδᾶ Ἀκακίῳ

Ἡ γυνὴ τότε γινώσκει δι' συνέλαβεν, διὰν σιαλῆ τὸ αἷμα αὐτῆς. Οὕτως οὖν καὶ ἡ ψυχὴ τότε γινώσκει δι' συνέλαβε Πνεῦμα ἅγιον, διὰν σιαλῆ τὰ ρέοντα ἀπ' αὐτῆς κάτωθεν πάθη. Ἐν ὅσῳ δὲ ἐνέχεται ἐν αὐτοῖς, πῶς δύναται κενοδοξεῖν ὡς ἀπαθής; Δὸς αἷμα, καὶ λάβε πνεῦμα.

ζεύη ξύλα κοντὰ στὴ θάλασσα. Καὶ μόλις τὸν εὗρηκε, τοῦ λέγει

Ἄββᾶ, ποῦ μένει ὁ ἄββᾶς Λογγίνος, ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ;

Δὲν ἐγνώριζε ὅτι αὐτὸς ἦταν. Αὐτὸς δὲ λέγει

Τί τὸν θέλεις ἐκεῖνον τὸν ἀπατεῶνα; Μὴ πηγαίνεις σ' αὐτόν, διότι εἶναι ἀπατεῶν. Τί εἶναι αὐτὸ πού ἔχεις;

Ἡ δὲ γυναῖκα ἔδειξε τὸ πάθος. Αὐτὸς τότε ἐσφράγισε τὸ μέρος καὶ τὴν ἀπέλυσε λέγοντας

Πήγαυε καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ θεραπεύσῃ. Ὁ Λογγίνος δὲν μπορεῖ νὰ σὲ ὠφελήσῃ τίποτε.

Ἐφυγε ἡ γυναῖκα, πιστεύοντας στὸ λόγο, κι' ἐθεραπεύθηκε ἀμέσως. Ἀργότερα, καθὼς διηγήθηκε σὲ μερικοὺς τὸ ἐπεισόδιο καὶ περιέγραψε τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ γέροντος, μαθαίνει ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἄββᾶς Λογγίνος.

4 Ἄλλοτε πάλι τοῦ φέρουν μερικοὶ ἓνα δαιμονισμένο. Αὐτὸς δὲ τοὺς λέγει

Ἐγὼ δὲν ἔχω τί νὰ σᾶς κάνω, ἀλλὰ μᾶλλον πηγαίνετε πρὸς τὸν ἄββᾶ Ζήνωννα.

Ἐπειτα ὁ ἄββᾶς Ζήνων ἄρχισε νὰ ἐπιτίθεται στὸ δαίμονα ἐκδιώκοντάς τον. Καὶ ἄρχισε νὰ βοᾷ ὁ δαίμων

Τώρα νομίζεις, ἄββᾶ Ζήνων, ὅτι ἐξ αἰτίας σου ἐξέρχομαι; Νά, ὁ ἄββᾶς Λογγίνος προσεύχεται ἐκεῖ παρακαλώντας ἐναντίον μου, καὶ ἐξέρχομαι ἐπειδὴ φοβοῦμαι τὴς εὐχῆς του· ἀλλιῶς σ' ἐσένα δὲν θὰ ἔδιδα ἀπόκρισι.

5 Εἶπε ὁ ἄββᾶς Λογγίνος στὸν ἄββᾶ Ἀκάκιο

Ἡ γυναῖκα τότε γνωρίζει ὅτι συνέλαβε, ὅταν σταμάτησεν τὸ αἷμα της. Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἡ ψυχὴ, τότε γνωρίζει ὅτι συνέλαβε ἅγιο Πνεῦμα, ὅταν σταματήσουν τὰ πάθη ποὺ ρέουν ἀπὸ κάτω της. Ὅσαν καιρὸ δὲ ἐνέχεται σ' αὐτά, πῶς μπορεῖ νὰ καμώνεται τὴν ἀπαθῆ; Δῶσε αἷμα καὶ πάρε πνεῦμα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ

¹ Διηγῆσαιτο περὶ ἐαντιοῦ ὁ ἀββᾶς Μακάριος λέγων

“Ὅτε ἤμην νεώτερος καὶ ἐκαδήμην εἰς κελλίον εἰς Αἴγυπτον, ἐκράτησάν με καὶ ἐποίησαν κληρικὸν εἰς τὴν κώμην. Καὶ μὴ θέλων καταδέξασθαι, ἔφυγον εἰς ἕτερον τόπον. Καὶ ἦλθε πρὸς με εὐλαβῆς κοσμικὸς καὶ ἐλάμβανε τὸ ἐργόχειρόν μου καὶ διηκόνει μοι.

Συνέβη δὲ ἀπὸ πειρασμοῦ παρθένον τινὰ εἰς τὴν κώμην ἐκπεσεῖν. Καὶ λαβοῦσα κατὰ γαστρὸς ἠρωτιᾶτο τίς εἶη ὁ τοῦτο πεποιηκώς. Ἡ δὲ ἔλεγεν

Ὁ ἀναχωρητῆς

Καὶ ἐξελθόντες συνέλαβόν με εἰς τὴν κώμην καὶ ἐκρέμασαν ἐν τῷ τραχήλῳ μου ἠσοβλωμένας χύτρας καὶ ὠτία κούφων, καὶ περιεπόμπευσάν με ἐν τῇ κώμῃ κατὰ ἄμφοδον, τύπιοντες με καὶ λέγοντες

Οὗτος ὁ μοναχὸς ἐφθειρεν ἡμῶν τὴν παρθένον, λάβετε αὐτόν, λάβετε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ

¹ Διηγήθηκε γὰρ τὸν ἑαυτό του ὁ ἀββᾶς Μακάριος λέγοντας
“Ὅταν ἤμουν νεώτερος κι’ ἔμενα σὲ κελλὶ στὴν Αἴγυπτο,
μ’ ἐκράτησαν καὶ μ’ ἔκαναν κληρικὸ στὸ χωριό. Κι’ ἐπει-
δὴ δὲν ἤθελα νὰ δεχθῶ, ἔφυγα σὲ ἄλλον τόπο. Καὶ ἦλθε
πρὸς ἐμένα εὐλαβὴς κοσμικὸς κι’ ἔπαιρνε τὸ ἐργόχειρό
μου καὶ μὲ ὑπηρετοῦσε.

Συνέβηκε δὲ νὰ ἐκπέση στὸ χωριὸ μία παρθένος ἀπὸ πει-
ρασμό. Καὶ ὅταν ἔμεινε ἔγκυος τὴν ἐρώτησαν ποῖος ἦταν
αὐτὸς ποὺ τὸ ἔκανε. Αὐτὴ δὲ εἶπε

‘Ὁ ἀναχωρητής.

Καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθαν, μὲ συνέλαβαν στὸ χωριὸ κι’ ἐκρέμα-
σαν στὸ λαιμό του καπνισμένες χύτρες καὶ χερούλια κε-
ραμεικῶν καὶ μὲ διαπόμπευσαν γύρω στὸ χωριό, κτυπών-
τας με καὶ λέγοντας

Αὐτὸς ὁ μοναχὸς ἔφθειρε τὴν παρθένο μας, πάρετέ
τον, πάρετε.

Καὶ ἐτυψάν με παρὰ μικρὸν τοῦ ἀποθανεῖν. Ἐλθὼν δέ τις τῶν γερόντιων εἶπε

Ἔως πότε τύπιετε τὸν ξένον μοναχόν;

Ὁ δὲ διακονῶν μοι ἠκολούθει ὀπίσω μου αἰδούμενος. Ἦσαν γὰρ ὑβρίζοντες αὐτὸν πολλὰ καὶ λέγοντες

Ἴδου ὁ ἀναχωρητὴς ὃν σὺ ἐμαρτύρεις, τί ἐποίησε.

Καὶ λέγουσιν οἱ γονεῖς αὐτῆς

Οὐκ ἀπολύομεν αὐτόν, ἕως δ᾿ ἐγγυητὴν τοῦ τρέφειν αὐτήν.

Καὶ εἶπον τῷ διακονητῇ μου καὶ ἐνηγγυήσατό με. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὸ κελλίον μου, ἔδωκα αὐτῷ ὅσα εἶχον σπυρίδια, λέγων

Πώλησον, καὶ δὸς τῇ γυναικί μου φαγεῖν.

Καὶ ἔλεγον τῷ λογισμῷ μου, Μακάριε, ἰδοὺ εὗρες ἐαυτῷ γυναῖκα· χρὴ ἐργάζεσθαι μικρὸν περισσόν, ἵνα τρέφῃς αὐτήν.

Καὶ εἰργαζόμενην νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ἔπεμπον αὐτῇ. Καὶ διε ἦλθεν ὁ καιρὸς τῇ ἀθλίᾳ τεκεῖν, ἔμεινεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας βασανιζομένη καὶ οὐκ ἔτιπτε. Καὶ λέγουσιν αὐτῇ

Τί ἐστι τοῦτο;

Ἡ δὲ εἶπεν

Ἐγὼ οἶδα δι τὸν ἀναχωρητὴν ἐσυκοφάντησα καὶ ψευδομένη ἠησιασάμην καὶ οὗτος οὐκ ἔχει προᾶγμα, ἀλλ' ὁ δεῖνα ὁ νεώτερος.

Καὶ ἐλθὼν ὁ διακονῶν μοι χαίρων ἔλεγεν, δι οὐκ ἠδυνήθη τεκεῖν ἢ παρθένος ἐκείνη, ἕως οὗ ὠμολόγησε, λέγουσα δι 'οὐκ ἔχει προᾶγμα ὁ ἀναχωρητὴς, ἀλλ' ἐψευδομένη καὶ αὐτοῦ'. Καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ κώμη θέλει ἐλθεῖν ὧδε μετὰ δόξης καὶ μεταγοῆσαί σοι. Ἐγὼ δὲ ἀκούσας ταῦτα, ἵνα μὴ θλίψωσί με οἱ ἄνθρωποι, ἀνέοιην καὶ ἔφυγον ὧδε εἰς Σκήτιν. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἦλθόν ὧδε.

2 Ἦλθέ ποτε Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ Σκήτιως εἰς τὸ

Καὶ μ' ἐκτύπησαν τόσο, ὥστε παρ' ὀλίγο ν' ἀποθάνω. Ἐνας δὲ ἀπὸ τούς γέροντες ἦλθε καὶ εἶπε

Ἔως πότε κτυπᾶτε τὸν ξένο μοναχό;

Ὁ δὲ ὑπηρέτης μου ἀκολουθοῦσε πίσω μου μὲ ἐντροπή. Διότι τὸν ὕβριζαν πολὺ λέγοντας

Νὰ ὁ ἀναχωρητής, ποῦ τὸν ἐπαινοῦσες, τί ἔκανε.

Καὶ λέγουν οἱ γονεῖς της

Δὲν θὰ τὸν ἀπολύσωμε, ἕως ὅτου δώσῃ ἐγγυητὴ ὅτι θὰ τὴν διατρέφῃ.

Καὶ εἶπα στὸν ὑπηρέτη μου, καὶ αὐτὸς ἐγγυήθηκε γιὰ μένα. Καὶ ἀφοῦ ἐπῆγα στὸ κελλί μου, τοῦ ἔδωσα ὄσα καλάθια εἶχα λέγοντας

Πώλησέ τα καὶ δῶσε στὴ γυναῖκα μου νὰ φάγῃ.

Κι' ἔλεγα στὸ λογισμό μου, Ἐμακάριε, νά, εὐρήκες γυναῖκα· πρέπει νὰ ἐργάζεσαι ὀλίγο περισσότερο, γιὰ νὰ τὴν τρέφῃς. Κι' ἐργαζόμενον νύκτα καὶ ἡμέρα καὶ τῆς ἔστελλα. Καὶ ὅταν ἦλθε ὁ καιρὸς νὰ γεννήσῃ ἡ ἀθλία, ἔμεινε πολλὰς ἡμέρας βασανιζομένη καὶ δὲν ἐγεννοῦσε. Καὶ τῆς λέγουν

Τί εἶναι τοῦτο;

Αὐτὴ δὲ εἶπε

Ἐγὼ γνωρίζω συμβαίνει διότι ἐσυκοφάντησα τὸν ἀναχωρητὴ καὶ τὸν κατηγόρησα ψέματα, ἐνῶ αὐτὸς δὲν εἶναι ὑπεύθυνος, ἀλλὰ ὁ δεῖνα ὁ νεαρός.

Καὶ ἐρχόμενος ὁ ὑπηρέτης μου εἶπε μὲ χαρὰ ὅτι δὲν ἠμπόρεσε ἡ κόρη ἐκείνη νὰ γεννήσῃ, ἕως ὅτου ὠμολόγησε ὅτι ἔδεν εἶναι ὑπεύθυνος ὁ ἀναχωρητής, ἀλλὰ εἶπα ψέματα ἐναντίον του. Καὶ τώρα ὅλο τὸ χωριὸ θέλει νὰ ἔλθῃ ἐδῶ μὲ ἐπαίνους καὶ νὰ σοῦ ἐκφράσῃ μετάνοια. Ἐγὼ δὲ ἀκούοντας αὐτά, γιὰ νὰ μὴ μὲ στενοχωρήσουν οἱ ἄνθρωποι, ἐσηκώθηκα κι' ἔφυγα ἐδῶ στὴ Σκῆτι. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτίας γιὰ τὴν ὁποία ἦλθα ἐδῶ¹.

² Ἦλθε κάποτε ὁ Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος ἀπὸ τῆ Σκῆτι στὸ

δρος τῆς Νιτρίας εἰς τὴν προσφορὰν τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες

Εἶπε ρῆμα τοῖς ἀδελφοῖς, πάτερ.

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐγὼ οὐπω γέγονα μοναχός, ἀλλ' εἶδον μοναχοὺς. Καθημένῳ γάρ μοι ποτε ἐν τῷ κελλίῳ εἰς Σκῆτιν, ὠχλησάν μοι οἱ λογιανοὶ λέγοντες, ἀπελθε εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἴδε τί βλέπεις ἐκεῖ. Ἐμείνα δὲ πολεμῶν τῷ λογισμῷ πέντε ἔτη, λέγων μήπως ἀπὸ δαιμόνων εἰσὶ. Καὶ ὡς ἐπέμενεν ὁ λογισμὸς, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἤρρον ἐκεῖ λίμνην ὑδάτων καὶ νῆσον ἐν μέσῳ αὐτῆς· καὶ ἦλθον τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου πιεῖν ἐξ αὐτῆς. Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν δύο ἀνθρώπους γυμνοὺς· καὶ ἐδειλίασε τὸ σῶμά μου· ἐνόμισα γὰρ δι πνεύματά εἰσιν. Αὐτοὶ δὲ με ὡς εἶδον δειλιῶντα, ἐλάλησαν πρὸς με, 'μὴ φοβοῦ· καὶ ἡμεῖς ἀνθρωποὶ ἐσμεν'. Καὶ εἶπον αὐτοῖς· 'πόθεν εἰσὶ καὶ πῶς ἦλθετε εἰς τὴν ἔρημον ταύτην;' Καὶ εἶπον ἀπὸ κοινοβίου ἐομέν· καὶ γέγονεν ἡμῖν συμφωνία καὶ ἐξῆλθομεν ὡδε, ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ ὁ μὲν εἰς Αἰγύπτιος, ὁ δὲ ἕτερος Λιβυκὸς ὑπάρχει'. Καὶ ἐπερώτησάν με καὶ αὐτοί, λέγοντες, 'πῶς ὁ κόσμος, καὶ εἰ ἔρχεται τὸ ὕδωρ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ, καὶ εἰ ἔχει ὁ κόσμος τὴν εὐθηνίαν αὐτοῦ'. Καὶ εἶπον αὐτοῖς· ναί. Καὶ γὰρ αὐτοὺς ἠρώτησα· 'πῶς δύναμαι γενέσθαι μοναχός;' Καὶ λέγουσίν μοι· 'ἐὰν μὴ ἀποσιάξῃται τις πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου, οὐ δύναται γενέσθαι μοναχός'. Καὶ εἶπον αὐτοῖς· 'ἐγὼ ἀσθενὴς εἰμι, καὶ οὐ δύναμαι ὡς ὑμεῖς. Καὶ εἰπὸν μοι καὶ αὐτοί· 'καὶ ἐὰν οὐ δύνασαι ὡς ἡμεῖς, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσον τὰς ἀμαρτίας σου'. Καὶ ἠρώτησα αὐτούς· 'διὰν γίνηται χειμῶν, οὐ ριγᾶτε; καὶ διὰν γίνηται καῦμα, οὐ καίεται τὰ σώματα ὑμῶν;'. Οἱ δὲ εἶπον· 'ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἡμῖν τὴν οἰκονομίαν ταύτην, καὶ οὔτε τῷ χειμῶνι ριγῶμεν, οὔτε τῷ ὕδατι τὸ καῦμα ἡμᾶς ἀδικεῖ. Διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν,

ὄρος τῆς Νιτρίας, στή λειτουργία τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ. Καί τοῦ λέγουν οἱ γέροντες.

Εἶπε λόγο στοὺς ἀδελφούς, πάτερ.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐγὼ δὲν ἐνίνα ἀκόμα μοναχός, ἀλλ' εἶδα μοναχοῦς. Διότι ὅταν κάποτε ἐκαθόμουν σὲ κελλί στή Σκῆτι, μὲ ἐνώχλησαν οἱ λογισμοὶ λέγοντας, πῆγαινε στήν ἔρημο καὶ πρόσεξε τί βλέπεις ἐκεῖ. Ἐπερίμενα δὲ πέντε ἔτη σὲ πόλεμο μὲ τὸ λογισμό λέγοντας, μήπως αὐτὸ προέρχεται ἀπὸ δαίμονες. Κι' ἐπειδὴ ἐπέμενε ὁ λογισμός, ἐπῆγα στήν ἔρημο. Κι' εὗρηκα ἐκεῖ λίμνη μὲ νερὰ καὶ νηοὶ στή μέση της· καὶ ἦλθαν τὰ κτήνη τῆς ἐρήμου νὰ πιοῦν ἀπὸ αὐτή. Καὶ ἀνάμεσά τους εἶδα δύο ἀνθρώπους γυμνοῦς· καὶ ἐδειλίασε τὸ σῶμα μου, διότι ἐνόμισα ὅτι εἶναι πνεύματα. Αὐτοὶ δὲ μόλις μὲ εἶδαν νὰ δειλιάζω, μοῦ ὠμίλησαν, 'μὴ φοβῆσαι, κι' ἐμεῖς ἄνθρωποι εἴμαστε'. Καὶ τοὺς εἶπα· 'ἀπὸ ποῦ εἴσθε καὶ πῶς ἦλθατε σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο'. Καὶ εἶπαν, 'εἴμαστε ἀπὸ κοινόβιο· κι' ἔγινε συμφωνία καὶ ἐξήλθαμε ἐδῶ, σαράντα ἔτη τώρα, καὶ ὁ μὲν ἕνας εἶναι Αἰγύπτιος, ὁ δὲ ἄλλος Λιβυκός'. Καὶ μὲ ἐρώτησαν καὶ αὐτοί, 'πῶς εἶναι ὁ κόσμος καὶ ἐὰν ἔρχεται τὸ νερὸ στὸν καιρὸ του καὶ ἂν ὁ κόσμος ἔχει τὴν ἀφθονία του'. Καὶ τοὺς εἶπα, 'ναί'. Κι' ἐγὼ τοὺς ἐρώτησα, 'πῶς μπορῶ νὰ γίνω μοναχός;' Καὶ μοῦ λέγουν, 'ἐὰν δὲν ἀποταγῆ κανεὶς ὅλα τὰ τοῦ κόσμου, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ μοναχός'. Καὶ τοὺς εἶπα, 'ἐγὼ εἶμαι ἀσθενὴς καὶ δὲν μπορῶ ὅσο ἐσεῖς'. Καὶ μοῦ εἶπαν καὶ αὐτοί, 'καὶ ἐὰν δὲν μπορῆς ὅσο ἐμεῖς, κάθησε σὲ κελλί σου καὶ κλαῦσε τίς ἁμαρτίες σου'. Καὶ τοὺς ἐρώτησα, 'ὅταν γίνεται χειμῶν, δὲν ριγᾶτε; Καὶ ὅταν γίνεται καῦμα, δὲν καίονται τὰ σώματά σας;' Αὐτοὶ δὲ εἶπαν, 'ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωσε αὐτὴ τὴ χάρι, ὥστε τὸ χειμῶνα νὰ μὴ ριγοῦμε καὶ τὸ καλοκαῖρι νὰ μὴ μᾶς πειράζῃ τὸ

δι οὕτω γέγονα μοναχός, ἀλλ' εἶδον μοναχοὺς. Συγ-
χωρήσατέ μοι, ἀδελφοί.

3 Ὁ ἀββᾶς Μακάριος διε ᾤκει ἐν τῇ Πανερήμῳ ἦν δὲ μόνος
ἐν αὐτῇ ἀναχωρῶν, παρακάτω δὲ ἄλλη ἔρημος ἦν πλειόνων
ἀδελφῶν. Παρειήρει δὲ ὁ γέρον τὴν ὁδόν, καὶ ὄρᾳ τὸν Σα-
τανᾶν ἀνερχόμενον ἐν σχήματι ἀνθρώπου παρελθεῖν δι' αὐτοῦ·
ἐφαίνετο δὲ ὡς σιχάριον φορῶν λινοῦν τρωγλωτὸν καὶ κατὰ
τρομαλίαν ἐκρέματο ληκύνθιον. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον ὁ
μέγας

Ποῦ πορεύῃ;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Ἄπερχομαι ὑπομνησαι τοὺς ἀδελφούς.

Ὁ δὲ γέρον εἶπε

Καὶ ἵνα τί σοι τὰ ληκύνθια ταῦτα;

Καὶ εἶπε

Γεύματα ἀποφέρω τοῖς ἀδελφοῖς.

Ὁ δὲ γέρον εἶπε

Καὶ ταῦτα ὅλα;

Ἀπεκρίθη

Ναί· ἐὰν μὴ τὸ ἐν ἀρέσῃ τινί, φέρω ἄλλο· ἐὰν δὲ μὴ
καὶ τοῦτο, διδῶ ἄλλο· πάντως δὲ ἐξ αὐτῶν κἂν ἐν ἀρέ-
σει αὐτῷ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπῆλθεν. Ὁ δὲ γέρον ἔμεινε παραιτηρού-
μενος τὰς ὁδοὺς, ἕως πάλιν ἐκεῖνος ἐπανῆλθε. Καὶ ὡς εἶδεν
αὐτὸν ὁ γέρον, λέγει αὐτῷ

Σωθείης.

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη

Ποῦ ἔνι μοι σωθῆναι;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Διατί;

Ὁ δὲ λέγει

Ὅτι πάντες ἄγριοί μοι ἐγένοντο καὶ οὐδεὶς μου ἀνέχεται.

καῦμα. Γι' αὐτὸ σᾶς εἶπα, ὅτι δὲν ἔγινα ἀκόμη μονα-
 χός, ἀλλὰ εἶδα μοναχούς. Συγκωρήσατέ με, ἀδελφοί.
 3 Ὁ ἀββᾶς Μακάριος, ὅταν ἑκατοικοῦσε στὴν Πανέρημο
 ἦταν ὁ μόνος ἀναχωρητὴς σ' αὐτήν, ἐνῶ παρακάτω ἦταν
 ἄλλη ἔρημος μὲ περισσοτέρους ἀδελφούς. Παρατηροῦσε
 δὲ ὁ γέρων τὴν ὁδὸ, καὶ βλέπει τὸ Σατανᾶ μὲ μορφή ἀν-
 θρώπου νὰ περνᾶ δίπλα του καθὼς ἀνέβαινε· ἐφαινόταν
 δὲ νὰ φορῇ κεντητὸ χιτῶνα ἀπὸ λινὸ διάτρητο καὶ ἀπὸ
 κάθε τρύπα ἐκρεμόταν φιαλίδια. Καὶ τοῦ λέγει ὁ μέγας
 γέρων

Ποῦ πηγαίνεις;

Καὶ τοῦ εἶπε

Πηγαίνω νὰ ὑπενθυμίσω τοὺς ἀδελφούς.

Ὁ δὲ γέρων εἶπε

Καὶ τί σοῦ χρειάζονται αὐτὰ τὰ φιαλίδια;

Καὶ εἶπε

Φέρω γεύματα στοὺς ἀδελφούς.

Ὁ δὲ γέρων εἶπε

Καὶ ὅλα αὐτά;

Ἀποκρίθηκε

Ναί· ἐὰν δὲν ἀρέση σὲ κάποιον τὸ ἓνα, φέρω τὸ ἄλ-
 λο· ἐὰν δὲ οὔτε τοῦτο, δίδω τὸ ἄλλο· ὅπωςδήποτε ἀ-
 πὸ αὐτὰ κάποιο θὰ τοῦ ἀρέση.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε αὐτὰ ἔφυγε. Ὁ δὲ γέρων ἐξακολούθησε
 νὰ παρατηρῇ τοὺς δρόμους, ἕως ὅτου ἐπέστρεψε ἐκεῖ-
 νος. Καὶ καθὼς τὸν εἶδε ὁ γέρων, τοῦ λέγει

Νὰ σωθῆς.

Αὐτὸς δὲ ἀποκρίθηκε

Ποῦ μπορῶ νὰ σωθῶ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γιατί;

Αὐτὸς δὲ λέγει

Διότι ὅλοι μου ἔγιναν ἄγριοι καὶ κανένας δὲν μὲ ἀνέ-
 χεται.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐδένα οὖν φίλον ἔχεις ἐκεῖ;

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη

Ναί, ἓνα μόνον ἔχω ἐκεῖ φίλον καὶ κἂν αὐτός μοι πείθεται, καὶ διὸ ὄρᾳ με σιγέφεται ὡς ἀνέμη.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Καὶ τίς καλεῖται ὁ ἀδελφός;

Ὁ δὲ λέγει

Θεόπεμπιος.

Εἰπὼν δὲ ταῦτα ἀπῆλθε. Καὶ ἀνασιᾶς ὁ ἀββᾶς Μακάριος ἀπέρχεται ἐπὶ τὴν παρακάτω ἔρημον. Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀδελφοί, λαβόντες βατὰ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Καὶ λοιπὸν ἕκαστος ἠύτιρεπίζειο, νομίζων διὸ παρ' αὐτῷ ἔμελλε καταλύειν ὁ γέρον. Ὁ δὲ ἐζήτει τίς εἴη ὁ καλούμενος Θεόπεμπιος ἐν τῷ ὄρει. Καὶ εὐρών, εἰσηλθὲν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Ὁ δὲ Θεόπεμπιος ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. Ὡς δὲ ἤρξατο ἰδιάζειν αὐτόν, ὁ γέρον λέγει

Πῶς τὰ κατὰ σέ, ἀδελφέ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Εὐχαῖς σου καλῶς.

Εἶπε δὲ ὁ γέρον

Μὴ πολεμοῦσί σε οἱ λογισμοί;

Ὁ δὲ εἶπε

Τέως καλῶς εἰμι.

Ἦδεῖο γὰρ εἰπεῖν. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἴδου πόσα ἔτη ἀσκόω καὶ τιμῶμαι παρὰ πάντων, καὶ ² μοι τῷ γέροντι ὠχλεῖ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας.

Ἀπεκρίθη λέγων καὶ ὁ Θεόπεμπιος

Πίστευε, ἀββᾶ, καὶ ἐμοί.

Ὁ δὲ γέρον προεφασίζετο καὶ ἑτέρους λογισμοὺς πολεμεῖ

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν ἔχεις λοιπὸν ἐκεῖ κανένα φίλο;

Αὐτὸς δὲ ἀποκρίθηκε

Ναί, ἔχω ἐκεῖ ἓνα μόνο φίλο καὶ αὐτὸς τουλάχιστον μὲ ὑπακούει καὶ ὅταν μὲ βλέπη στρέφεται σὰν ἀνέμη².

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Καὶ πῶς ὀνομάζεται ὁ ἀδελφός;

Αὐτὸς δὲ λέγει

Θεόπεμπτος.

Ὅταν δὲ εἶπε αὐτὰ ἔφυγε. Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε ὁ ἀββᾶς Μακάριος, πηγαίνει στὴν παρακάτω ἔρημο. Καὶ μόλις ἔμαθαν οἱ ἀδελφοί, ἐπῆραν βαῖα καὶ ἐξῆλθαν νὰ τὸν προῦπαντήσουν. Καὶ μάλιστα ὁ καθένας εὐτρεπιζόταν, νομίζοντας ὅτι ὁ γέρων ἐπρόκειτο νὰ καταλύσῃ σ' αὐτόν. Αὐτὸς ὅμως ἐζητοῦσε νὰ μάθῃ ποῖος ἦταν στὸ ὄρος ποὺ ὀνομαζόταν Θεόπεμπτος. Καί, ὅταν τὸν εὔρε, εἰσῆλθε στὸ κελλί του. Ὁ δὲ Θεόπεμπτος τὸν ὑποδέχθηκε χαρούμενος. Ὅταν δὲ ἄρχισε νὰ ἐξοικειώνεται μαζί του, λέγει ὁ γέρων

Πῶς πηγαίνουν τὰ προβλήματα σου, ἀδελφέ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Μὲ τίς εὐχές σου καλά.

Εἶπε δὲ ὁ γέρων

Μήπως σὲ πολεμοῦν οἱ λογισμοί;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Γιὰ τὴν ὥρα καλὰ εἶμαι.

Διότι ἐφοβόταν νὰ εἰπῇ. Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἴδου πόσα ἔτη εἶμαι ἀσκητῆς καὶ τιμῶμαι ἀπὸ ὄλους, κι' ἐμένα τὸ γέροντα ἐνοχλεῖ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας.

Ἀποκρίθηκε ὁ Θεόπεμπτος λέγοντας

Πραγματικά, ἀββᾶ, κι' ἐμένα.

Ὁ δὲ ἀββᾶς ἐπροφασιζόταν ὅτι καὶ ἄλλοι λογισμοὶ τὸν

αὐτῷ, ἕως ποιήσει αὐτὸν ὁμολογῆσαι. Ἐἶτα λέγει αὐτῷ

Πῶς νησιεύεις;

Ὁ δὲ λέγει αὐτῷ

Τὴν Ἐνάτην.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Νήσιευε ἕως ὄψε καὶ ἄσκει καὶ ἀποσιθίζε τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ἄλλων Γραφῶν, καὶ ἐάν σοι ἀναβῆ λογισμός, μηδέποτε πρόσοχης κάτω, ἀλλὰ πάντοτε ἄνω, καὶ εὐθέως σοι ὁ Κύριος βοηθεῖ.

Καὶ τυπώσας ὁ γέρον τὸν ἀδελφὸν ἐξῆλθεν εἰς τὴν ἰδίαν ἔρημον. Καὶ παραιτηρῶν πάλιν ὄρα ἐκεῖνον τὸν δαίμονα καὶ λέγει αὐτῷ

Ποῦ πάλιν ἀπέρχη;

Ὁ δὲ λέγει

Ἐπομνηῶσαι τοὺς ἀδελφούς.

Καὶ ἀπῆλθεν. Ὡς δὲ πάλιν ἐπανῆλθε, λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος

Πῶς οἱ ἀδελφοί;

Ὁ δὲ λέγει

Κακῶς.

Ὁ δὲ γέρον λέγει

Διατί;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἄγριοί εἰσιν ὄλοι, καὶ τὸ μείζον κακὸν διὰ καὶ ὃν εἰλον φίλον ὑπακούοντά μοι καὶ αὐτὸς οὐκ οἶδα πόθεν διεσιράφη καὶ οὐδὲ αὐτὸς μοι πείθεται, ἀλλὰ πάντων ἀγριώτερος ἐγένετο· καὶ ὧμοσα μηκέτι τὰ ἐκεῖ παιεῖσαι, εἰ μὴ μετὰ χρόνον.

Καὶ οὕτως εἰπὼν ἀπῆλθεν, ἔλασας τὸν γέροντα. Καὶ ὁ ἅγιος εἰσηλθὼν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

4 Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ μέγας τῷ ἀββᾶ Ἀντωνίῳ, εἰς τὸ ὄρος. Καὶ κρούσαντος αὐτοῦ τὴν θύραν, ἐξῆλθε πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ

πολεμοῦν, ἕως δτου τὸν κἀνη νὰ ὁμολογήσῃ. Ἔπειτα τοῦ λέγει

Πῶς νηστεύεις;

Αὐτὸς δὲ τοῦ λέγει

Ἔως τὴν ἐνάτη ὥρα.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Νήστευε ἕως τὸ βράδυ, κάνε ἄσκησι καὶ ἀποστήθιζε τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τίς ἄλλες Γραφές, καὶ ἂν σοῦ ἔλθῃ λογισμός, μὴ προσέξῃς ποτὲ κάτω, ἀλλὰ πάντοτε ἐπάνω καὶ ἀμέσως ὁ Κύριος θὰ σὲ βοηθήσῃ.

Καὶ ἀφοῦ ἐσταύρωσε ὁ γέρων τὸν ἀδελφὸ ἐξῆλθε στὴν ἰδική του ἔρημο. Καὶ παρατηρώντας πάλι, βλέπει τὸ δαίμονα καὶ τοῦ λέγει

Ποῦ πάλι πηγαίνεις;

Αὐτὸς δὲ ἀπαντᾷ

Νὰ ὑπενθυμίσω τοὺς ἀδελφούς.

Καὶ ἔφυγε. Ὄταν δὲ ἐπέστρεφε, τοῦ λέγει ὁ ἅγιος

Πῶς πηγαίνουν οἱ ἀδελφοί;

Αὐτὸς δὲ λέγει

Κακῶς.

Ὁ δὲ γέρων λέγει

Γιατί;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Εἶναι ὄλοι ἄγριοι, καὶ τὸ μεγαλύτερο κακὸ εἶναι ὅτι καὶ αὐτὸς ποὺ εἶχα φίλο ὑπάκοο, δὲν γνωρίζω πῶς, διαστράφηκε καὶ δὲν μὲ ὑπακούει, ἀλλ' ἔγινε ἀγριώτερος ἀπὸ ὄλους· καὶ ὠρκίσθηκα νὰ μὴ ξαναπατήσω ἐκεῖ, παρὰ μόνο ἔπειτα ἀπὸ πολὺν χρόνον.

Καὶ ἀφοῦ εἶπε ἔτσι, ἀνεχώρησε, ἀφήνοντας τὸν γέροντα. Καὶ ὁ ἅγιος εἰσῆλθε στὸ κελλί του.

4 Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ Μέγας τὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο στὸ ὄρος. Καὶ ὅταν ἔκρουσε τὴ θύρα, αὐτὸς ἐξῆλθε καὶ τὸν ἐρώτησε

Σὺ τίς εἶ;

Ὁ δὲ ἔφη

Ἐγὼ εἰμι Μακάριος.

Καὶ κλείσας τὴν θύραν εἰσῆλθε καὶ ἀφῆκεν αὐτόν. Καὶ ἰδὼν τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ, ἤνοιξεν αὐτῷ καὶ χαριεντιζόμενος μετ' αὐτοῦ ἔλεγεν

Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν σε ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ.

Καὶ φιλοξενήσας αὐτὸν ἀνέπαυσεν ἣν γὰρ ἀπὸ καμάτου πολλοῦ. Ὀψίας δὲ γενομένης, ἔβρεξεν ἑαυτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος θαλλία. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Κέλευσον ἵνα καὶ γὼ βρέξω ἑμαυτῷ.

Ὁ δὲ εἶπε

Βρέξον.

Καὶ ποιήσας δεσμὸν μέγαν, ἔβρεξε. Καὶ καθήμενοι ἀπὸ ὀψέ, λαλοῦντες περὶ σωτηρίας ψυχῶν, ἐπλεκον καὶ ἡ σειρὰ διὰ τῆς θυρίδος εἰς τὸ σπήλαιον κατέβαινε. Καὶ εἰσελθὼν πρῶτὸν ὁ μακάριος Ἀντώνιος εἶδε τὸ πλῆθος τῆς σειρᾶς τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου καὶ ἔλεγε

Πολλὴ δύναμις ἐκ τῶν χειρῶν τούτων ἐξέρχεται.

5 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος περὶ τῆς ἐρημώσεως τῆς Σκήτεως τοῖς ἀδελφοῖς

Ὅταν ἴδητε κελλίον οἰκοδομούμενον ἐγγὺς τοῦ ἔλους, μάθετε διὲ ἐγγὺς ἐσιν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς· διὰ ἴδητε δένδρα, ἐπὶ θυρῶν ἐσιν· διὰ δὲ ἴδητε παιδία, ἄρατε τὰ μηλωτάρια ὑμῶν καὶ ἀναχωρήσατε.

6 Ἐλεγε πάλιν, παρηγοροῦσαι θέλων τοὺς ἀδελφοὺς

Ἦλθεν ὧδε παιδίον δαιμονιζόμενον μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἔλεγε τῇ μητρὶ αὐτοῦ

Ἐγείρε, γραῖα, ἄγωμεν ἔνθεν.

Ἡ δὲ εἶπεν

Οὐ δύναμαι πεζεῦσαι.

3. Ὅασις καὶ παιδία σημαίνουν κατοικημένο τόπο καὶ ἄρα ἀπομάκρυνσι ἀπὸ τὴν ἐρημο.

Ποιὸς εἶσαι ἐσύ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐγὼ εἶμαι ὁ Μακάριος.

Καί, ἀφοῦ ἔκλεισε τὴ θύρα, εἰσῆλθε καὶ τὸν ἄφησε ἔξω.

Ὅταν ὁμως εἶδε τὴν ὑπομονή του, τοῦ ἄνοιξε καὶ χαρι-
εντιζόμενος μαζί του ἔλεγε

Ἄπο πολὺν καιρὸ ἐπιθυμοῦσα νὰ σὲ ἰδῶ, ἀκούοντας
τὰ ἰδικά σου.

Καὶ τὸν ἀνέπαυσε μὲ τὴ φιλοξενία του, διότι ἔρχόταν ἀ-
πὸ πολὺ κᾶματο. Ὅταν δὲ ἐβράδυασε, ἔβρεξε ὁ ἀββᾶς

Ἄντωνιος φοινικοῖνες γιὰ τὸν ἑαυτό του. Καὶ τοῦ λέγει
ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ἐπίτρεπέ μου νὰ βρέξω κι' ἐγὼ τὸν ἑαυτό μου.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Βρέξε.

Καὶ ἀφοῦ ἔκανε μία μεγάλη δέσημη, ἔβρεξε. Καὶ μένοντας
ἀπὸ τὸ βράδυ ἔπλεκαν, καθὼς ἐσουζητοῦσαν γιὰ τὴ σωτη-
ρία τῶν ψυχῶν. Καὶ τὸ σχοινὶ κατέβαινε ἀπὸ τὴ θυροπού-
λα στὸ σπήλαιο. Καὶ ὅταν ἐμπῆκε τὸ πρωῖ ὁ Ἄντωνιος,
εἶδε τὴν ἔκτασι τοῦ σχοινοῦ τοῦ Μακαρίου κι' ἔλεγε

Πολλὴ δύναμις ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὰ τὰ χέρια.

5 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Μακάριος στοὺς ἀδελφοὺς γιὰ τὴν ἐρή-
ρωσι τῆς Σκήτεως

Ὅταν ἰδῆτε κελλὶ νὰ κτίζεται κοντὰ στὴν ὄασι, κατα-
λάβετε ὅτι ἡ ἐρήμωσίς της πλησιάζει· ὅταν ἰδῆτε δέν-
δρα, ἡ ἐρήμωσις εἶναι στὴ θύρα· ὅταν ἰδῆτε παιδιά,
πάρετε τίς μηλωτές σας καὶ φύγετε³.

6 Ἐλεγε πάλι θέλοντας νὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδελφοὺς
Ἦλθε ἐδῶ παιδί δαιμονισμένο μαζί μὲ τὴ μητέρα του κι'
ἔλεγε στὴ μητέρα του

Σήκω, γρηγά, ἃς πηγαίνωμε ἀπὸ ἐδῶ.

Αὐτὴ δὲ εἶπε

Δὲν μπορῶ νὰ πεζοπορήσω.

Καὶ εἶπεν αὐτῇ τὸ παιδίον

Ἐγὼ σε βασιάζω.

Καὶ ἐθαύμασα τὴν πονηρίαν τοῦ δαίμονος, πῶς ἠθέλησεν αὐτοὺς φυγαδεῦσαι.

7 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Σισώης

Ὅτε ἤμην εἰς Σκῆτιν μετὰ τοῦ Μακαρίου, ἀνέβημεν θερίσαι μετ' αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ὀνόματα· καὶ ἰδοὺ μία χήρα καλαμωμενὴ ἦν ὀπίσω ἡμῶν, καὶ οὐκ ἐπαύειο κλαίουσα. Ἐφώνησεν οὖν ὁ γέρον τὸν κύριον τοῦ χωρίου καὶ εἶπεν αὐτῷ

Τί ἔχει ἡ γραῦς αὕτη, διτι πάντοτε κλαίει;

Λέγει αὐτῷ

Ὅτι ὁ ἀνὴρ αὐτῆς εἶχε παραθήκην τινός, καὶ ἀπέθανεν ἄφνω, καὶ οὐκ εἶπε ποῦ ἔθηκεν αὐτήν· καὶ θέλει ὁ κύριος τῆς παραθήκης λαβεῖν αὐτήν καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς εἰς δούλους.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἶπε αὐτῇ ἵνα ἔλθῃ πρὸς ἡμᾶς, ὅπου ἀναπαυόμεθα τὸ καῦμα.

Καὶ ἐλθούσης τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ ὁ γέρον

Τί πάντα οὕτω κλαίεις;

Καὶ εἶπεν

Ὁ ἀνὴρ μου ἀπέθανε λαβὼν παραθήκην τινός καὶ οὐκ εἶπεν ἀποθνήσκων ποῦ ἔθηκεν αὐτήν.

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον πρὸς αὐτήν

Δεῦρο δεῖξόν μοι ποῦ ἔθηκες αὐτόν.

Καὶ λαβὼν τοὺς ἀδελφοὺς μεθ' ἑαυτοῦ, ἐξῆλθε οὖν αὐτῇ.

Καὶ ἐλθόντων ἐπὶ τὸν τόπον, εἶπεν αὐτῇ ὁ γέρον

Ἀναχώρησον εἰς τὸν οἶκόν σου.

Καὶ προσευξαμένων αὐτῶν, ἐφώνησεν ὁ γέρον τὸν νεκρόν, λέγων

Ὁ δεῖνα, ποῦ ἔθηκες τὴν ἀλλοτριαν παραθήκην;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν

Καὶ τῆς εἶπε τὸ παιδί

Σὲ βαστάζω ἐγώ.

Κι' ἐθαύμασα τὴν πονηρία τοῦ δαίμονος, πῶς ἠθέλησε νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ.

7 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Σισώης

ἽΟταν ἤμουν στὴ Σκῆτι μαζί μὲ τὸ Μακάριο, ἀνεβῆκαμε ἐπὶ ἅτομα νὰ θερίσωμε μαζί του. Ἐκριβῶς ὀπίσω μας ἦταν μία χῆρα ποὺ ἐμάζεψε καλάμια καὶ δὲν ἐσταμάτησε νὰ κλαίῃ. Ἐφώνηξε λοιπὸν ὁ γέρον τὸν κύριο τοῦ χωραφιοῦ καὶ τοῦ εἶπε

Τί ἔχει αὐτὴ ἡ γρηὰ ποὺ συνεχῶς κλαίει;

Τοῦ λέγει

Κλαίει, διότι ὁ ἄνδρας τῆς εἶχε παρακαταθήκη κάποιου ἀνθρώπου καὶ ἀπέθανε ξαφνικὰ χωρὶς νὰ εἰπῆ ποῦ τὴν ἔβαλε. Καὶ ὁ κύριος τῆς παρακαταθήκης θέλει νὰ πάρῃ αὐτὴν καὶ τὰ παιδιά τῆς δούλους.

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Εἶπέ τῆς νὰ ἔλθῃ σ' ἐμᾶς ἐκεῖ ποὺ θ' ἀναπαυώμαστε στὸ καῦμα.

Καί, ὅταν ἦλθε ἡ γυναῖκα, τῆς εἶπε ὁ γέρον

Γιατί κλαίεις ἔτσι πάντα;

Καὶ εἶπε

Ὁ ἄνδρας μου ἀπέθανε, ἀφοῦ εἶχε πάρει κάποιου παρακαταθήκη, καὶ δὲν εἶπε ποῦ τὴν ἔβαλε.

Καὶ τῆς εἶπε ὁ γέρον

Ἔλα, δεῖξε μου ποῦ τὸν ἔθαψες.

Καὶ παίρνοντας τοὺς ἀδελφοὺς μαζί του, ἐξῆλθε μὲ αὐτήν. Καί ὅταν ἦλθαν στὸν τόπο, τῆς εἶπε ὁ γέρον

Πήγαινε στὸν οἶκο σου.

Καὶ ἀφοῦ προσευχήθηκαν, ἐφώνηξε ὁ γέρον τὸν νεκρὸ λέγοντας

Ἐσύ, ποῦ ἔβαλες τὴν ξένη παρακαταθήκη;

Αὐτὸς δὲ ἀποκρινόμενος εἶπε

Εἰς τὸν οἶκόν μου κέκρυπται, ὑπὸ τὸν πόδα τῆς κλίνης.
Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Κοιμῶ πάλιν ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἀνασιάσεως.

Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ τοῦ φόβου ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρον

Οὐ δι' ἐμὲ γέγονε τοῦτο, οὐδὲν γάρ εἰμι, ἀλλὰ διὰ τὴν χήραν καὶ τὰ ὄρφανὰ ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸ πρᾶγμα τοῦτο δέ ἐστι τὸ μέγα, ὅτι ἀναμάριτον θέλει ὁ Θεὸς τὴν ψυχήν· καὶ εἴ τι ἂν αἰτήσῃται λαμβάνει.

Ἐλθὼν δέ, ἀνήγγειλε τῇ χήρᾳ ποῦ κεῖται ἡ παραθήκη. Ἡ δὲ λαβοῦσα αὐτήν, ἔδωκε τῷ κυρίῳ αὐτῆς, καὶ ἠλευθέρωσε τὰ τέκνα αὐτῆς. Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

8 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Πέτρος περὶ τοῦ ἁγίου Μακαρίου, ὅτι παραγενόμενός ποτε πρὸς τινα ἀναχωρητήν, καὶ εὗρών αὐτὸν κακούμενον, ἐπυνθάνειο τί θύλοιο τραφήναι, οὐδενὸς ὄντος ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ. Καὶ φήσαντος ἐκείνου, 'πάσιλον', εἰς τὴν Ἀλεξανδρέων πόλιν οὐκ ὤκνησεν ὁ ἀνδρεῖος παραγενέσθαι καὶ δοῦναι τῷ κάμνοντι καὶ τὸ θαυμασιὸν μηδενὶ κατάδηλον γενόμενον.

9 Εἶπε πάλιν, ὅτι ἐν ἀκακίᾳ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου πολιτευομένου πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφούς, ἔφησαν αὐτῷ τινες
Διατί οὕτως ἐαντὸν ποιεῖς;

Ὁ δὲ εἶπε

Δώδεκα ἔτη ἐδούλευσα τῷ Κυρίῳ μου, ἵνα μοι χαρίσῃται τὸ χάρισμα τοῦτο, καὶ πάντες μοι συμβουλεύετε ἀποδέσθαι αὐτό;

10 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι εἰ εὐκαίρησε μετὰ ἀδελφῶν, εἰτίθει ἐαντῷ ὄρον, ὅτι

Ἐὰν εὐρεθῇ οἶνος, διὰ τοὺς ἀδελφούς πίνε καὶ ἀντὶ ἐνὸς ποτηρίου οἴνου μίαν ἡμέραν μὴ πίης ὕδωρ.

Οἱ οὖν ἀδελφοί χάριν ἀναπαύσεως ἐδίδουν αὐτῷ. Ὁ δὲ γέ-

Εἶναι κρυμμένη στὸν οἶκο μου, κάτω ἀπὸ τὸ πόδι τοῦ κρεβατιοῦ.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Κοιμήσου πάλι ἕως τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως.

Βλέποντας δὲ οἱ ἀδελφοί, ἀπὸ τὸ φόβο ἔπεσαν στὰ πόδια του. Καὶ τοὺς εἶπε ὁ γέρων

Δὲν ἔγινε γιὰ μένα αὐτό, διότι δὲν εἶμαι τίποτε, ἀλλὰ γιὰ τῆ χήρα καὶ τὰ ὄρφανὰ τὸ ἔκανε ὁ Θεός. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ σπουδαῖο, ὅτι ὁ Θεός θέλει τὴν ψυχὴ ἀναμάρτητο, καὶ ὅ,τι ζητήσῃ τὸ παίρνει.

Ὅταν δὲ ἦλθε στὸν οἶκο, ἐπληροφόρησε τὴ χήρα, ποῦ εὐρίσκεται ἢ παρακαταθήκη. Ἐκείνη δέ, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε, τὴν παρέδωσε στὸν κάτοχό της καὶ αὐτὸς ἐλευθέρωσε τὰ τέκνα της. Καὶ ὅλοι ὅσοι ἄκουσαν ἐδόξασαν τὸ Θεό⁴.

8 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Πέτρος γιὰ τὸν ἀββᾶ Μακάριο, ὅτι, ὅταν αὐτὸς κάποτε ἔφθασε σὲ κάποιον ἀναχωρητὴ καὶ τὸν εἶδε νὰ ὑποφέρῃ, τὸν ἐρώτησε τί ἤθελε νὰ φάγῃ, ἀφοῦ δὲν ὑπῆρχε τίποτε στὸ κελλί του. Καί, ὅταν ἐκεῖνος εἶπε, ἴαστέλι, δὲν ἐβαρέθηκε ὁ ἀνδρεῖος νὰ φθάσῃ στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ νὰ δώσῃ στὸν ἄρρωστο. Καὶ τὸ θαυμαστὸ ἦταν ὅτι δὲν τὸν ἀντιλήφθηκε κανένας.

9 Εἶπε πάλι ὅτι, καθὼς ὁ ἀββᾶς μακάριος συμπεριφερόταν πρὸς ὅλους τοὺς ἀδελφοὺς ἄκακα, τοῦ εἶπαν μερικοὶ

Γιὰτί κάνεις ἔτσι τὸν ἑαυτό σου;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δώδεκα ἔτη ἐδούλευσα στὸν Κύριό μου, γιὰ νὰ μοῦ χαρίσῃ αὐτὸ τὸ χάρισμα. καὶ ὅλοι μὲ συμβουλεύετε νὰ τὸ πετάξω;

10 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Μακάριο ὅτι, ὁσάκις ἐτύχαινε μὲ ἀδελφοὺς, ἔθετε στὸν ἑαυτό του τὸν ὄρο, ὅτι

Ἐὰν εὐρεθῇ οἶνος, πίνε γιὰ χάρι τῶν ἀδελφῶν καὶ ἀντὶ γιὰ ἓνα ποτήρι οἶνο μὴ πίνῃς μία ἡμέρα νερό.

Οἱ ἀδελφοὶ λοιπὸν γιὰ ψυχαγωγίαν τοῦ τοῦ ἔδιδαν. Ὅ

ρων μετὰ χαρᾶς ἐλάμβανεν, ἵνα ἑαυτὸν βασανίσῃ. Ὁ δὲ μαθητής, εἰδὼς τὸ πρᾶγμα, ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς

Διὰ τὸν Κύριον, μὴ δῶτε αὐτῷ· εἰ δὲ μὴ γε, εἰς τὸ κελλίον μέλλει ἑαυτὸν δαμάζειν.

Καὶ μαθόντες οἱ ἀδελφοί, οὐκ ἐπι αὐτῷ παρεῖχον.

- 11 Παρερχόμενός ποτε ἀπὸ τοῦ ἔλους εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ ὁ ἀββᾶς Μακάριος, ἐβάσταζε θαλλία, καὶ ἰδοὺ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ Διάβολος κατὰ τὴν ὁδὸν μετὰ δρεπάνου· καὶ ὡς ἠθέλησεν αὐτὸν κροῦσαι, οὐκ ἴσχυσε. Καὶ λέγει αὐτῷ

Πολλὴ βία ἀπὸ σοῦ, Μακάριε, διτι οὐ δύναμαι πρὸς σέ.
Ἴδοὺ γὰρ εἶ τι ποιεῖς, κἀγὼ ποιῶ· σὺ νησιτεύεις, κἀγὼ ἀγρυπνεῖς, κἀγὼ ὄλωσ οὐ κοιμῶμαι· ἔν ἐστι μόνον ἐν ᾧ νικᾷς με.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ποῖον τοῦτο;

Ὁ δὲ ἔφη

Ἡ ταπεινώσις σου· καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι πρὸς σέ.

- 12 Ἡρώτησάν τινες τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Μακάριον τὸν Αἰγύπτιον λέγοντες

Πῶς διε ἐσθλεις καὶ διε νησιτεύεις, τὸ σῶμα σου ξηρόν ἐστι;

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Τὸ ξύλον τὸ στρέφον τὰ καιόμενα φρύγανα δι' ὄλου ἐσθλίζεται ὑπὸ τοῦ πυρός. Οὕτως, ἐὰν καθαρεύσῃ ἄνθρωπος τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατεσθλίζει τὸ σῶμα αὐτοῦ.

- 13 Ἀνέβη ποτὲ ὁ ἀββᾶς Μακάριος ἀπὸ Σκήτεως εἰς Τερενοῦθιν· καὶ εἰσηλθεν εἰς τὸ ἱερόν κοιμηθῆναι. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ σκηνώματα Ἑλλήνων παλαιά· καὶ λαβὼν ἔν, ὑπέθηκε τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ, ὡς ἐμβρίμιον. Οἱ οὖν δαίμονες, ὁρῶντες αὐ-

δὲ γέρων ἔπαιρνε μὲ χαρὰ γιὰ νὰ βασανίσῃ τὸν ἑαυτὸ του. Ὁ δὲ μαθητὴς του, γνωρίζοντας τὸ πρᾶγμα, ἔλεγε στοὺς ἀδελφοὺς

Γιὰ ὄνομα τοῦ Κυρίου, μὴ τοῦ δώσετε· ἀλλιῶς θὰ τυρανῆ τὸν ἑαυτὸ του σὺν κελλί.

Καί, ὅταν τὸ ἔμαθαν οἱ ἀδελφοί, δὲν τοῦ ἔδιδαν πλέον.

- 11 Πηγαίνοντας κάποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ἀπὸ τὴν ἄσκησιν σὺν κελλί του, ἐκρατοῦσε φοινικοῖνες. Τὸν συνάντησε τότε ὁ Διάβολος σὺν δρόμο μὲ δρεπάνι, ἀλλὰ ὅταν ἠθέλησε νὰ τὸν κτυπήσῃ, δὲν κατώρθωσε. Καὶ τοῦ λέγει

Πολλὴ δύναμι ἀντιμετωπίζω σὲ σένα, Μακάριε, καὶ δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταφέρω. Ὅτι κάνεις, κάνω καὶ ἐγώ· ἐσὺ νηστεύεις, καὶ ἐγώ· ἀγρυπνεῖς, καὶ ἐνὼ δὲν κοιμᾶμαι καθόλου. Ἐνα μόνον ὑπάρχει, σὺν ὁποῖο μὲ νικᾷς.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ποιὸ εἶναι αὐτό;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἡ ταπεινώσις σου, καὶ γι' αὐτὸ δὲν μπορῶ νὰ σὲ καταφέρω.

- 12 Ἐρώτησαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες τὸν ἀββᾶ Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο

Πῶς, εἴτε τρώγεις εἴτε νηστεύεις, τὸ σῶμα σου εἶναι ξηρό;

Καὶ λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ γέρων

Τὸ ξύλο ποῦ ἀνακατεῦει τὰ καιόμενα φρύγανα, κατατρύγεται ἐντελῶς ἀπὸ τὴ φωτιά. Ἔτσι, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος καθαρῶς τὸ νοῦ του μὲ τὸ φόβον τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ κατατρύγει τὸ σῶμα του.

- 13 Ἀνέβηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ἀπὸ τὴ Σκῆτι σὺν Τερενοῦθι· καὶ ἐμπῆκε σὺν ἱερὸ νὰ κοιμηθῆ. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ παλαιὰ λείψανα εἰδωλολατρῶν· καί, ἀφοῦ ἐπῆρε ἕνα, τὸ ἔψαλε κάτω ἀπὸ τὴν κεφαλὴ του σὺν προσκέφαλον. Οἱ

του το θαρσαλέον, ἐφθόνησαν καὶ θέλοντες αὐτὸν πιοῆσαι, ἐφώνουν ὡς γυναικὸς ὄνομα, λέγοντες

Ἡ δεῖνα, δεῦρο μεθ' ἡμῶν εἰς τὸ θαλανεῖον.

Ἐπήκουσε δὲ ἄλλος δαίμων ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ὡς ἐκ τῶν νεκρῶν λέγων

Ἔερον ἔχω ἐπάνω μου καὶ οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

Ὁ δὲ γέρον οὐκ ἐπισηθή, ἀλλὰ θαρρῶν ἔτυπε τὸ σκήνωμα λέγων

Ἔγειραι, ὑπάγε εἰς τὸ σκότιος, εἰ δύνασαι.

Καὶ τοῦτο ἀκούσαντες οἱ δαίμονες, ἐβόησαν φωνῇ μεγάλη λέγοντες, ἐνίκησας ἡμᾶς, καὶ ἔφυγον καταισχυνόμενοι.

- 14 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπίου, δι' ἀναβαίνων ἀπὸ Σκήτιος καὶ θασιάζων σπυρίδας, κοπιήσας ἐκαθέσθη καὶ ἠῤῥατο λέγων

Ὁ Θεός, οὐ οἶδας δι' οὐκέτι ἰσχύω.

Καὶ εὐθέως εὐρέθη ἐπὶ τὸν ποταμόν.

- 15 Ἦν τις ἔχων υἱὸν παραλυτικὸν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἤνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον τοῦ ἀβδᾶ Μακαρίου καὶ ἀφείς αὐτὸν ἐπὶ τὴν θύραν κλαίοντα, ἀνεχώρησε μακρὰν. Παρακύψας οὖν ὁ γέρον, εἶδε τὸ παιδίον καὶ λέγει αὐτῷ

Τίς ἤνεγκέ σε ὧδε;

Καὶ λέγει

Ὁ πατήρ μου ἔρριπέ με ὧδε καὶ ἀπῆλθεν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἀνασιάς, κατάλαβε αὐτόν.

Καὶ εὐθέως ὑγιάνας, ἀνέστη καὶ κατέλαβε τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀπῆλθον εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν.

- 16 Ὁ ἀβδᾶς Μακάριος ὁ Μέγας ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς ἐν τῇ Σκήτει, ὡς ἀπέλυε τὴν ἐκκλησίαν.

Φεύγετε, ἀδελφοί.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ τις τῶν γερόντων

δαίμονες λοιπόν, βλέποντας τὸ θάρρος του, ἐφθόνησαν, καὶ θέλοντας νὰ τὸν φοβίσουν, ἐφώναξαν ἓνα γυναικεῖο ὄνομα λέγοντας

Ἡ δεῖνα, ἔλα μαζί μας στὸ λουτρό.

Ἀπήχησε δὲ ἓνας ἄλλος δαίμων κάτω ἀπὸ αὐτὸν σὰν ἀπὸ τοὺς νεκροὺς λέγοντας

Ἔχω ξένο ἐπάνω μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ ἔλθω.

Ὁ δὲ γέρων δὲν ἐφοβήθηκε, ἀλλὰ μὲ θάρρος ἐκτυποῦσε τὸ λείψανο λέγοντας

Σήκω, πήγαινε στὸ σκοτάδι, ἂν μπορῆς.

Καὶ ὅταν ἄκουσαν αὐτὸ οἱ δαίμονες, ἐφώναξαν μὲ δυνατὴ φωνὴ λέγοντας, ἡμᾶς ἐνίκησες, καὶ ἔφυγαν ἐντροπισμένοι⁶.

- 14 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἄββᾶ Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο, ὅτι ἀναβαίνοντας ἀπὸ τῆ Σκῆτι καὶ βαστάζοντας καλάθια, ἐκάθησε ἀπὸ τὸν κόπο· καὶ προσευχήθηκε λέγοντας

Θεέ, ἐσὺ γνωρίζεις ὅτι δὲν μπορῶ πλέον.

Καὶ ἀμέσως εὐρέθηκε ἐμπρὸς τὸν ποταμὸ.

- 15 Κάποιος εἶχε υἱὸ παραλυτικὸ στὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν ἔφερε στὸ κελλί τοῦ ἄββᾶ Μακαρίου· καὶ ἀφήνοντάς τον νὰ κλαίῃ ἐμπρὸς στὴ θύρα, ἔφυγε μακριά. Σκύβοντας λοιπὸν ὁ γέρων, εἶδε τὸ παιδί καὶ τοῦ λέγει

Ποιὸς σ' ἔφερε ἐδῶ;

Καὶ λέγει

Ὁ πατήρ μου μὲ ἔρριψε ἐδῶ καὶ ἔφυγε.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Σήκω νὰ τὸν προσθάσης.

Καὶ ἀμέσως, ἀφοῦ ἐθεραπεύθηκε, ἐσηκώθηκε καὶ ἐπρόφθασε τὸν πατέρα του. Καὶ ἔτσι ἐπῆγαν στὸ σπίτι τους.

- 16 Ὁ ἄββᾶς Μακάριος ὁ Μέγας ἔλεγε στοὺς ἀδελφοὺς στὴ Σκῆτι, ὅταν ἀπέλυε τὴν ἐκκλησία

Φεύγετε, ἀδελφοί.

Καὶ τοῦ εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς γέροντες

Ποῦ ἔχομεν φυγεῖν πλέον τῆς ἐρήμου ταύτης;
 Ὁ δὲ εἶπεν τὸν δάκτυλον αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα λέγων
 Τοῦτο φεύγετε.

Καὶ εἰσήρχετο εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ καὶ ἔκλειε τὴν θύραν
 καὶ ἐκάθητο.

17 Εἶπεν ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Μακάριος

Ἐάν τινι ἐπιτιμῶν, εἰς ὄργην κινήθῃς, ἴδιον πάθος πλη-
 ροῖς. Οὐ γὰρ ἵνα ἄλλους σώσης, σεαυτὸν ἀπολέσεις.

18 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Μακάριος, ἐν Αἰγύπτῳ ὢν, εὗρεν ἄνθρω-
 πον ἔχοντα κιῆνος καὶ σιλοῦντα τὰς χρεῖας αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς
 ὡς ξένος παρασιτᾶς τῷ σιλοῦντι, συνεγέμου τὸ κιῆνος καὶ
 μετὰ πολλῆς ἡσυχίας προέπεμπεν αὐτόν, λέγων, ὅτι «οὐδὲν
 εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι
 δυνάμεθα». «Ὁ Κύριος ἔδωκεν ὡς αὐτὸς ἠθέλησεν, οὕτω
 καὶ ἐγένετο. Εὐλογητὸς Κύριος ἐπὶ πάντιν».

19 Ἠρώτησάν τινες τὸν ἀββᾶν Μακάριον λέγοντες

Πῶς ὀφείλομεν προσεύχεσθαι;

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Οὐκ ἔστι χρεία βαιτολογεῖν ἀλλ' ἐκτείνειν τὰς χεῖρας καὶ
 λέγειν· Κύριε, ὡς θέλεις καὶ ὡς οἶδας, ἐλέησον. Ἐὰν
 δὲ ἐπὶκειται πόλεμος, Κύριε, βοήθει. Καὶ αὐτὸς οἶδε
 τὰ συμφέροντα καὶ ποιεῖ μετ' ἡμῶν ἔλεος.

20 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Εἰ γέγονεν ἐν σοὶ ἡ ἐξουδένωσις ὡς ὁ ἔπαινος καὶ ἡ
 πενία ὡς ὁ πλοῦτος, καὶ ἡ ἔνδεια ὡς ἡ δαψίλεια, οὐκ
 ἀποθνήσκεις. Ἀμήχανον γὰρ ἔστι τὸν καλῶς πιστεύοντα
 καὶ ἐν εὐσεβείᾳ ἐργαζόμενον ἐμπεσεῖν εἰς ἀκαθαρσίαν
 παθῶν καὶ δαιμόνων πλάνην.

21 Ἐλεγον, ὅτι ἐσφάλησαν δύο ἀδελφοὶ εἰς Σκῆτιν καὶ ἐχώ-
 ρισεν αὐτοὺς ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ πολιτικός. Καὶ ἦλθόν τι-

6. Α' Τμ. 6, 7.

7. Ἰδὲ 1, 21.

Ποῦ μπορούμε νὰ φύγωμε πέρα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἔρημο;
Αὐτὸς δὲ ἔβαλε τὸ δάκτυλο στὸ στόμα του λέγοντας

Αὐτὸ νὰ φεύγετε.

Καὶ εἰσερχόταν στὸ κελλί του καὶ ἔκλειε τὴ θύρα καὶ ἐκα-
θόταν.

17 Εἶπε ὁ ἴδιος ἀββᾶς Μακάριος

Ἐὰν ἐπιτιμώντας κάποιον ὀργισθῆς, ἱκανοποιεῖς ἰδικό
σου πάθος. Δὲν πρέπει βέβαια νὰ ἀπολέσης τὸν ἑαυτό
σου, γιὰ νὰ σώσης ἄλλους.

18 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Μακάριος, εὐρισκόμενος στὴν Αἴγυπτο,
εὐρῆκε ἄνθρωπο ποῦ εἶχε ἓνα κτῆνος καὶ ἄρπαζε τὰ τρό-
φιμα γιὰ τὴν ἀνάγκη του. Καὶ ὁ ἴδιος παριστάμενος στὸν
ἄρπαγα σὰν ξένος ἐφόρτωνε μαζί του τὸ κτῆνος καὶ τὸν
προέπεμπε μὲ πολλὴ ἡσυχία λέγοντας ὅτι «τίποτε δὲν ἐφέ-
ραμε στὸν κόσμον, ἐπομένως δὲν μπορούμε νὰ θγάλωμε τί-
ποτε ἀπὸ αὐτόν». «Ὁ Κύριος ἔδωσε· ὅπως ἠθέλησε αὐτός,
ἔτσι καὶ ἔγινε. Εὐλογητὸς ὁ Κύριος γιὰ ὅλα».

19 Ἐρώτησαν μερικοὶ τὸν ἀββᾶ Μακάριο

Πῶς ὀφείλομε νὰ προσευχήμασθε;

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ βαπτολογοῦμε, ἀλλὰ νὰ ἀ-
πλώνωμε τὰ χεῖρια καὶ νὰ λένωμε· Κύριε, ὅπως θέ-
λεις καὶ ὅπως γνωρίζεις, ἐλέησε. Ἐὰν δὲ ἐπίκειται
πόλεμος, Κύριε, βοήθα. Καὶ αὐτὸς γνωρίζει τὰ συμ-
φέροντα καὶ ἐνεργεῖ ἀπέναντί μας μὲ ἔλεος.

20 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ἐὰν σ' ἐσένα ὁ ἐξευτελισμὸς ἔγινε σὰν ὁ ἔπαινος
καὶ ἡ πτωχεῖα σὰν ὁ πλοῦτος καὶ ἡ στέρησις σὰν ἡ
ἀφθονία, δὲν θὰ ἀποθάνῃς. Διότι εἶναι ἀδύνατο αὐ-
τὸς ποῦ πιστεύει καλὰ καὶ ἐργάζεται μὲ εὐσέβεια νὰ
πέσῃ σὲ ἀκαθαροῖα παθῶν καὶ πλάνη δαιμόνων.

21 Ἐλεγαν ὅτι δύο ἀδελφοὶ στὴ Σκῆτι ἐπλανήθηκαν καὶ
τοὺς ἀφώρισε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ πολιτικός. Καὶ ἦλθαν

νες καὶ εἶπον τῷ ἀββᾷ Μακαρίῳ τῷ μεγάλῳ, τῷ Αἰγυπτίῳ.
 Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐκ εἰσὶν οἱ ἀδελφοὶ κεχωρισμένοι, ἀλλὰ Μακάριος
 ἐστὶ κεχωρισμένος· ἦν γὰρ ἀγαπῶν αὐτόν.

Ἦκουσεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὅτι ἐχωρίσθη ὑπὸ τοῦ γέρον-
 τος καὶ ἔφυγεν εἰς τὸ ἔλος. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ ἀββᾶς Μακά-
 ριος ὁ Μέγας καὶ εὗρίσκει αὐτὸν τιτρωσκόμενον ὑπὸ τῶν
 κωνώπων, καὶ λέγει αὐτῷ

Σὺ ἐχώρισας τοὺς ἀδελφούς καὶ ἰδοὺ εἶχον ἀναχωρῆ-
 σαι εἰς τὴν κώμην. Ἐγὼ δέ σε ἐχώρισα, καὶ οὐ ὡς
 καλὴ παρθένος εἰς τὸν ἐσώτερον κοιῶνα ἔφυγες ὧδε.
 Ἐγὼ δὲ καλέσας τοὺς ἀδελφούς ἔμαθον παρ' αὐτῶν καὶ
 εἶπον, 'οὐδὲν τούτων γέγονε'. Βλέπε οὖν καὶ σὺ, ἀδελ-
 φέ, μὴ ἀπὸ δαιμόνων ἐχλευάσθης (οὐδὲν γὰρ ἐώρα-
 κας), ἀλλὰ θάλε μετάνοιαν ὑπὲρ τοῦ σφάλματός σου.

Ὁ δὲ εἶπεν

Εἰ θέλεις, δός μοι μετάνοιαν.

Ἰδὼν δὲ ὁ γέρον τὴν ταπεινώσειν αὐτοῦ, ἔλεγεν

Ὑπαγε καὶ νήσιτευσον τρεῖς ἐβδομάδας, κατὰ ἐβδομάδα
 ἐσθίων.

Αὕτη γὰρ ἦν ἡ ἐργασία αὐτοῦ πάντοτε, τὰς ἐβδομάδας νη-
 σιεύειν.

22 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς τῷ ἀββᾷ Μακαρίῳ εἰς Σκῆτιν
 Θέλω ἡσυχάσαι, καὶ οὐκ ἀφιοῦσί με οἱ ἀδελφοί.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος·

Θεωρῶ διτι ἡ φύσις σου ἀπαλή ἐστὶ, καὶ οὐ δύνασαι
 ἀποσιτρέψαι ἀδελφόν· ἀλλ' εἰάν θέλῃς ἡσυχάσαι, ὑπαγε
 εἰς τὴν ἔρημον ἔσω, εἰς τὴν Πέτραν, κάκει ἡσυχάζεις.

Καὶ τοῦτο ἐποίησε καὶ ἀνεπάη.

23 Ἀδελφός παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Μακαρίῳ τῷ Αἰγυπτίῳ.

μερικοὶ καὶ εἶπαν στὸν ἀββᾶ Μακάριο τὸν Μεγάλο, τὸν Αἰγύπτιο. Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν εἶναι οἱ ἀδελφοὶ χωρισμένοι, ἀλλὰ ὁ Μακάριος εἶναι χωρισμένος· διότι τὸν ἀγαποῦσε.

Ἦκουσε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὅτι ἐχωρίσθηκε ἀπὸ τὸ γέροντα κι' ἔφυγε στὴν ὄασι. Ἐξῆλθε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ Μέγας καὶ τὸν εὕρσκει νὰ πληγώνεται ἀπὸ τὰ κουνούπια, καὶ τοῦ λέγει

Ἐσὺ ἐχώρισες τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐγὼ ἔπρεπε τότε νὰ ἀναχωρήσω στὸ χωριό. Ἐγὼ δὲ ἐχώρισα ἐσένα, καὶ ἐσὺ σὰν παρθένος καλὴ ἔφυγες ἐδῶ στὸν ἐσωτερικὸ κοιτῶνα. Ἐγὼ δὲ καλώντας τοὺς ἀδελφοὺς ἔμαθα ἀπὸ αὐτοὺς καὶ εἶπα, ὅδεν ἔγινε τίποτε ἀπὸ αὐτά'. Βλέπε λοιπὸν καὶ σύ, ἀδελφέ, μήπως ἐχλευάσθηκες ἀπὸ δαίμονες (διότι τίποτε δὲν εἶδες), ἀλλὰ βάλε μετάνοια γιὰ τὸ σφάλμα σου.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐὰν θέλῃς, δῶσε μου μετάνοια.

Καθὼς δὲ εἶδε ὁ γέρον τὴν ταπείνωσί του, εἶπε

Πήγαινε καὶ νήστευσε τρεῖς ἐβδομάδες, τρώγοντας κάθε μία ἐβδομάδα.

Διότι αὐτὴ ἦταν πάντοτε ἡ ἐργασία του, νὰ νηστεύῃ τις ἐβδομάδες.

22 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς στὸν ἀββᾶ Μακάριο στὴ Σκῆτι
Θέλω νὰ ζήσω ἡσυχαστικὰ καὶ δὲν μὲ ἀφήνουν οἱ ἀδελφοί.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Παρατηρῶ ὅτι ἡ φύσις σου εἶναι ἀπαλὴ καὶ δὲν μπορεῖς ν' ἀπομακρύνῃς ἀδελφὸ ἀπὸ κοντά σου· ἀλλ' ἐὰν θέλῃς νὰ ἡσυχάσῃς, πήγαινε μέσα στὴν ἔρημο, στὴν Πέτρα, κι' ἐκεῖ θὰ ἡσυχάσῃς.

Καὶ αὐτὸ ἔκανε καὶ ἀναπαύθηκε.

23 Ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο ἀδελφός.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Ἄββᾶ, εἰπέ μοι ρῆμα, πῶς σωθῶ.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ἔπαγε εἰς τὸ μνημεῖον καὶ ὕβρισον τοὺς νεκρούς.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός, ὕβρισε καὶ ἐλίθασε. Καὶ ἐλθὼν ἀπήγγειλε τῷ γέροντι. Καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐδέν σοι ἐλάλησαν;

Ὁ δὲ ἔφη

Οὐχί.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἔπαγε πάλιν αὔριον καὶ δόξασον αὐτούς.

Ἀπελθὼν οὖν ὁ ἀδελφός ἐδόξασεν αὐτούς λέγων

Ἀπόστολοι ἅγιοι καὶ δίκαιοι.

Καὶ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπεν αὐτῷ

Ἐδόξασα.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐδέν σοι ἀπεκρίθησαν;

Ἐφη ὁ ἀδελφός

Οὐχί.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οἶδας πόσα ἠτίμασας αὐτούς καὶ οὐδέν σοι ἀπεκρίθησαν, καὶ πόσα ἐδόξασας αὐτούς καὶ οὐδέν σοι ἐλάλησαν· οὕτω καὶ σύ, εἴαν θέλῃς σωθῆναι, γενοῦ νεκρός· μήτε τὴν ἀδικίαν τῶν ἀνθρώπων μήτε τὴν δόξαν αὐτῶν λογίσῃ, ὡς οἱ νεκροί, καὶ δύνασαι σωθῆναι.

24 Παρερχόμενος ποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος μετὰ ἀδελφῶν διὰ τῆς Αἰγύπτου, ἤκουσε παιδίου λέγοντος τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

Ἄμμά, πλούσιός τις ἀγαπᾷ με καὶ μισῶ αὐτόν καὶ πτωχὸς μισεῖ με καὶ ἀγαπᾷ αὐτόν.

Καὶ ἀκούσας ὁ ἀββᾶς Μακάριος, ἐθαύμασε. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἀδελφοί

Καὶ τοῦ λέγει

Ἐββᾶ, εἶπέ μου λόγο, πῶς νὰ σωθῶ.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε στὸ μνημεῖο καὶ ὕβρισε τοὺς νεκρούς.

Ἐφοῦ λοιπὸν ἐπῆγε ὁ ἀδελφός, τοὺς ὕβρισε καὶ τοὺς ἐλιθοβόλησε. Ἐφοῦ ἦλθε, τὸ ἀνακοίνωσε στὸ γέροντα. Καὶ αὐτὸς τοῦ λέγει

Δὲν σοῦ εἶπαν τίποτε;

Αὐτὸς εἶπε

Ὅχι.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε πάλι αὔριο καὶ δόξασέ τους.

Ἐφοῦ λοιπὸν ἐπῆγε ὁ ἀδελφός, τοὺς ἐδόξασε λέγοντας

Ἐπόστολοι ἅγιοι καὶ δίκαιοι.

Καὶ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ τοῦ εἶπε

Τοὺς ἐδόξασα.

Καὶ τοῦ λέγει

Καὶ δὲν σοῦ ἀποκρίθηκαν τίποτε;

Εἶπε ὁ ἀδελφός

Ὅχι.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐκατάλαβες πόσο τοὺς ἀτίμασες καὶ δὲν σοῦ ἀποκρίθηκαν τίποτε, καὶ πόσο τοὺς ἐδόξασες καὶ δὲν σοῦ εἶπαν τίποτε· ἔτσι καὶ σὺ ἂν θέλῃς νὰ σωθῆς, γίνε νεκρός· νὰ μὴ ὑπολογίζῃς οὔτε τὴν ἀδικία οὔτε τὴ δόξα τῶν ἀνθρώπων, σὰν οἱ νεκροί, καὶ μπορεῖς νὰ σωθῆς²⁴.

²⁴ Περιφεύοντας κάποτε ὁ ἄββᾶς Μακάριος τὴν Αἴγυπτο, ἄκουσε ἓνα παιδί νὰ λέγῃ στὴ μητέρα του

Μητέρα, ἓνας πλούσιος μὲ ἀγαπᾶ καὶ τὸν μισῶ, κι' ἓνας πτωχὸς μὲ μισεῖ καὶ τὸν ἀγαπῶ.

Κι' ὅταν ἄκουσε ὁ ἄββᾶς Μακάριος, ἐθαύμασε. Καὶ τοῦ λέγουν οἱ ἀδελφοί

Τί ἐσσι τὸ ρῆμα τοῦτο, πατερ, δι ἐθαύμασας;

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἀληθῶς ὁ Κύριος ἡμῶν πλούσιός ἐστι καὶ ἀγαπᾷ ἡμᾶς, καὶ οὐ θέλομεν αὐτοῦ ἀκοῦσαι, ὁ δὲ ἐχθρὸς ἡμῶν Διάβολος πωχός ἐστι καὶ μισεῖ ἡμᾶς, καὶ ἀγαπῶμεν αὐτοῦ τὴν ἀκαθαρσίαν.

25 Παρεκάλεσεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρύων λέγων

Εἰπέ μοι ρῆμα, πῶς σωθῶ.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρον εἶπεν αὐτῷ

Τὸ πρᾶγμα, ὃ ζητεῖς, ἀπῆλθε νῦν ἀπὸ τῶν μοναχῶν.

26 Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ καὶ λαλήσας αὐτῷ ὑπέσφιξε εἰς Σκῆτιν. Καὶ ἦλθον οἱ πατέρες εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἐλάλουν εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἔφην τῷ ἀββᾷ Ἀντωνίῳ, ὡς οὐκ ἔχομεν προσφορὰν ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν.

Καὶ ἤρξαντο οἱ πατέρες λαλεῖν περὶ ἄλλων καὶ οὐκ ἠρώτησαν ἕτι μαθεῖν τὴν ἀπόκρισιν παρὰ τοῦ γέροντος οὔτε ὁ γέρον αὐτοῖς εἶπε. Τοῦτο οὖν ἔλεγέ τις τῶν πατέρων, δι ἐὰν ἴδωσιν οἱ πατέρες δι λανθάνει τοὺς ἀδελφοὺς τὸ ἐρωτῆσαι περὶ πράγματις ὠφελούνης αὐτούς, ἀναγκάζουσιν ἑαυτοὺς εἰπεῖν ἀρχὴν τοῦ λόγου· ἐὰν δὲ μὴ ἀναγκασθῶσι παρὰ τῶν ἀδελφῶν, οὐκέτι λαλοῦσι τὸν λόγον, ἵνα μὴ εὐρεθῶσιν ὡς μὴ ἐπερωτώμενοι καὶ λαλοῦντες, καὶ ὡς ἀργολογία εὐρίσκειται.

27 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἡσαίας τὸν ἀββᾶν Μακάριον λέγων

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους.

9. Τὸ 27 εἶναι περίπου σὺν τὸ 41. Ἐδῶ ἐρωτᾷ ὁ Ἡσαίας, ἐκί ὁ Ἀϊώ.

Τί σημαίνει αὐτός ὁ λόγος, ἀββᾶ, πὺ ἐθαύμασες;
Καὶ τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἐληθινὰ ὁ Κυρίος μας εἶναι πλούσιος καὶ μᾶς ἀγα-
πᾶ, καὶ δὲν θέλομε νὰ τὸν ἀκούσωμε· ὁ δὲ ἐχθρός
μας, ὁ Διάβολος, εἶναι πτωχὸς καὶ μᾶς μισεῖ, καὶ ἀ-
γαποῦμε τὴν ἀκαθαρσία του.

25 Τὸν παρεκάλεσε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν μὲ πολλὰ δάκρυα λέ-
γοντας

Εἰπέ μου λόγο, πῶς νὰ σωθῶ.

Ἀποκρινόμενος δὲ ὁ γέρων τοῦ εἶπε

Τὸ πρᾶγμα πὺ ζητεῖς, ἀπομακρύνθηκε τώρα ἀπὸ
τοὺς μοναχοὺς.

26 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος τὸν ἀββᾶ Ἀντώ-
νιο καὶ ἀφοῦ ὠμίλησε μαζί του ἐπέστρεψε στὴ Σκῆτι. Καὶ
ἦλθαν οἱ πατέρες σὲ ἀπάντησί του. Καὶ ὅταν ὠμιλοῦσαν
τοὺς εἶπε ὁ γέρων

Εἶπα στὸν ἀββᾶ Ἀντώνιο, ὅτι δὲν ἔχομε προσφορά
στὸν τόπο μας.

Καὶ ἄρχισαν οἱ πατέρες νὰ ὀμιλοῦν γιὰ ἄλλα πράγματα
καὶ δὲν ἐζήτησαν νὰ μάθουν τὴν ἀπόκρισι τοῦ γέροντος
οὔτε ὁ γέρων τοὺς εἶπε. Ἐλεγε λοιπὸν κάποιος ἀπὸ τοὺς
πατέρες τὸ ἐξῆς, ὅτι ἔὰν ἴδοῦν οἱ πατέρες ὅτι οἱ ἀδελφοὶ
λησιμονοῦν νὰ ἐρωτήσουν γιὰ κάτι πὺ τοὺς ὠφελεῖ, ἀ-
ναγκάζονται νὰ ἐκφέρουν τὴν ἀρχὴ τοῦ λόγου· ἔὰν δὲ
δὲν ὑποχρεωθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς, δὲν συνεχίζουν
τὸ λόγο, γιὰ νὰ μὴ φανῆ ὅτι ὀμιλοῦν χωρὶς νὰ ἐρωτη-
θοῦν καὶ ὁ λόγος τους θεωρηθῆ φλυαρία.

27 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας τὸν ἀββᾶ Μακάριο λέγοντας·

Εἰπέ μου λόγο.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων.

Ἀπόφευγε τοὺς ἀνθρώπους.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας

Τί σημαίνει ν' ἀποφεύγης τοὺς ἀνθρώπους;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἡσαίας

Τί ἐστὶ τὸ φεύγειν τοὺς ἀνθρώπους;

Ὁ δὲ γέρον ἐπέειπεν αὐτῷ

Τὸ καθίσαι εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσαι τὰς ἁμαρτίας σου.

28 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, διὸ παρεκάλεσα τὸν πατέρα μου λέγων

Εἰπέ μοι λόγον.

Ὁ δὲ ἔφη

Μὴ κακοποιήσης ἰνᾶ, μηδὲ κατακρίνης ἰνᾶ. Ταῦτα ἴθρῃ, καὶ σῶζη.

29 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Μὴ κοιμηθῆς εἰς κελλίον μοναχοῦ ἔχοντος κακὴν φήμην.

30 Παρέβαλόν ποτε τῷ ἀββᾷ Μακαρίῳ ἀδελφοὶ εἰς Σκῆτιν καὶ οὐχ εὗρον ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ οὐδέν, εἰ μὴ ὕδωρ σαπρόν.

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ἀββᾶ, δεῦρο ἄνω εἰς τὴν κώμην, καὶ ἀναπαύομέν σε.

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Οἴδατε, ἀδελφοί, τὸ ἀριστοκρατεῖον τοῦ δεῖνος εἰς τὴν κώμην;

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ

Ναί.

Ἐφη αὐτοῖς ὁ γέρον

Κἀγὼ οἶδα αὐτό. Οἴδατε καὶ τὸ χωρίον τοῦ δεῖνος ὅπου ὁ ποταμὸς κρούει;

Λέγουσιν αὐτῷ

Ναί.

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Κἀγὼ οἶδα αὐτό. Ὅτε οὖν θέλω, οὐ χρεῖαν ὑμῶν ἔχω, ἀλλ' ἐμανιῶ ἀναβιδάζω.

31 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, διὸ εἰ προσήρχετο αὐτῷ ἀδελφός, ὡς ἀγίῳ γέροντι καὶ μεγάλῳ μετὰ φόβου, οὐ-

Ὁ δὲ γέρων τοῦ εἶπε

Τὸ νὰ κάθεσαι στὸ κελλί σου καὶ νὰ κλαίης τὶς ἁμαρτίες σου.

28 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι παρεκάλεσα τὸν πατέρα μου λέγοντας

Εἰπέ μου λόγο.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Μὴ κακοποιήσης κανένα καὶ μὴ κατακρίνης κανένα.

Αὐτὰ νὰ τηρῆς, καὶ θὰ σωθῆς.

29 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Μὴ κοιμηθῆς στὸ κελλί μοναχοῦ ποῦ ἔχει κακὴ φήμη.

30 Ἐπισκέφθησαν κάποτε ἀδελφοὶ τὸν ἀββᾶ Μακάριο στὴ Σκήτι καὶ δὲν εὗρηκαν στὸ κελλί του τίποτε ἄλλο παρὰ νερὸ βρωμισμένο. Καὶ τοῦ λέγουν

Ἄββᾶ, ἔλα ἐπάνω στὸ χωριὸ καὶ θὰ σὲ ἀναπαύσωμε.

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Γνωρίζετε, ἀδελφοί, τὸ ἄρτοκοπεῖο τοῦ δεῖνα στὸ χωριό;

Καὶ τοῦ ἀπαντοῦν

Ναί.

Τοὺς εἶπε ὁ γέρων

Κι' ἐγὼ τὸ γνωρίζω. Γνωρίζετε καὶ τὸ κτῆμα τοῦ δεῖνα, ὅπου κτυπᾷ ὁ ποταμός;

Τοῦ ἀπαντοῦν

Ναί.

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Κι' ἐγὼ τὸ γνωρίζω. Ὅταν λοιπὸν θέλω, δὲν σᾶς ἔχω ἀνάγκη, ἀλλ' ἀνεβάζω πράγματα μόνος μου γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου.

31 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Μακάριο, ὅτι ἐὰν προσερχόταν σ' αὐτὸν ἀδελφός, σὰν σὲ ἅγιο καὶ μεγάλο γέροντα, δὲν τοῦ

δὲν ἐλάλει αὐτῷ. Εἰ δὲ ἔλεγεν αὐτῷ τις τῶν ἀδελφῶν ὡς ἐξουθενῶν αὐτὸν

Ἐββᾶ, ἄρα ὅταν ἦς καμηλίτης καὶ ἔκλεπτες νίτρον καὶ ἐντέλλεις αὐτό, οὐκ ἔδερόν σε οἱ τηρηταί;

Εἰ ταῦτα τις ἔλεγεν αὐτῷ, ἐλάλει αὐτῷ μετὰ χαρᾶς, εἶ τι αὐτὸν ἠρώτα.

32 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Μεγάλου, ὅτι γέγονε, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον, θεὸς ἐπίγειος, ὅτι ὡσπερ ἐστὶν ὁ Θεὸς σκεπάζων τὸν κόσμον, οὕτω γέγονεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος σκεπάζων τὰ ἐλατιώματα ἃ ἔβλεπεν ὡς μὴ βλέπων καὶ ἃ ἤκουσεν ὡς μὴ ἀκούων.

33 Διηγήσαιο ὁ ἀββᾶς Βητίμιος, ὅτι ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Καθημένου μου ποιε εἰς Σκῆτιν, κατέβησαν δύο νεώτεροι ξενικοὶ ἐκεῖ· καὶ ὁ μὲν εἰς εἶχε γένειον, ὁ δὲ ἄλλος ἀρχὴν βάλλων γενείου. Καὶ ἦλθον λέγοντες

Ποῦ ἐσιν ἡ κέλλα τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου;

Κἀγὼ εἶπον

Τί θέλετε αὐτόν;

Καὶ λέγουσιν

Ἀκούοντες τὰ περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς Σκήτεως, ἦλθομεν ἰδεῖν αὐτόν.

Λέγω αὐτοῖς

Ἐγὼ εἰμι.

Καὶ ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν λέγοντες

Ἦδε θέλομεν μεῖναι.

Ἐγὼ δέ, βλέπων αὐτοὺς τρυφεροὺς καὶ ὡς ἀπὸ πλούτου, λέγω αὐτοῖς

Οὐ δύνασθε καθῆσθαι ὧδε.

Καὶ λέγει ὁ μειζότερος

Ἐὰν μὴ δυνώμεθα καθῆσθαι ὧδε, ὑπάγομεν ἀλλαχοῦ.

Λέγω ἐγὼ τῷ λογισμοῦ μου

Διατί διώκω αὐτούς, καὶ σκανδαλίζονται; Ὁ κόπος

ἔλεγε τίποτε. Ὅταν δὲ τοῦ ἔλεγε κάποιος ἀδελφὸς γιὰ νὰ τὸν ἐξευτελίῃ

Ἄββᾶ, ἄρα γε ὅταν ἦσουν καμηλίτης κι' ἔκλεπτες ἄλας καὶ τὸ ἐπωλοῦσες, δὲν σὲ ἔδεραν οἱ φύλακες; Ἐὰν τοῦ ἔλεγε κανεὶς αὐτά, τοῦ ἀπαντοῦσε μὲ χαρά, ὅταν τὸν ἐρωτοῦσε.

32 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἄββᾶ Μακάριο τὸ Μεγάλο, ὅτι ἔγινε, καθὼς εἶναι γραμμένο, θεὸς ἐπίγειος, ὅτι ὅπως ὁ Θεὸς σκεπάζει τὸν κόσμον, ἔτσι καὶ ὁ ἄββᾶς Μακάριος ἐσκέπαζε τὰ ἐλαττώματα ποὺ ἔβλεπε σὰν νὰ μὴ ἔβλεπε καὶ ποὺ ἄκουε σὰν νὰ μὴ ἄκουε.

33 Διηγήθηκε ὁ ἄββᾶς Βητίμος, ὅτι ἔλεγε ὁ ἄββᾶς Μακάριος Ὅταν κάποτε ἐκαθόμουν στὴ Σκῆτι, κατέβηκαν ἐκεῖ δύο νεαροὶ ξένοι· καὶ ὁ μὲν ἕνας εἶχε γένειο, ὁ δὲ ἄλλος ἄρχιζε νὰ βγάζη γένειο. Καὶ ἦλθαν λέγοντας

Ποῦ εἶναι ἡ κέλλα τοῦ ἄββᾶ Μακαρίου;

Κι' ἐγὼ εἶπα

Τί τὸν θέλετε;

Καὶ λέγουν

Ἀκούοντας τὰ σχετικὰ μὲ αὐτὸν καὶ τὴ Σκῆτι, ἤλθαμε νὰ τὸν ἰδοῦμε.

Τοὺς λέγω

Ἐγὼ εἶμαι.

Καὶ τοῦ ἔβαλαν μετάνοια λέγοντας

Ἐδῶ θέλομε νὰ μείνωμε.

Ἐγὼ δέ, βλέποντας τοὺς τρυφεροὺς καὶ ἀρχοντομαθημένους, τοὺς λέγω

Δὲν μπορεῖτε νὰ καθίσετε ἐδῶ.

Καὶ λέγει ὁ μεγαλύτερος

Ἐὰν δὲν μπορούμε νὰ καθίσωμε ἐδῶ, πηγαίνομε ἄλλου.

Λέγω ἐγὼ στὸ λογισμό μου

Γιατί τοὺς διώχνω, καὶ σκανδαλίζονται; Ὁ κόπος θὰ

ποιεῖ αὐτοὺς δι' ἑαυτῶν φυγεῖν.

Καὶ λέγω αὐτοῖς

Δεῦτε, ποιήσατε ἑαυτοῖς κελλίον, εἰ δύνασθε.

Καὶ λέγουσι

Δεῖξον ἡμῖν τόπον, καὶ ποιούμεν.

Ἔδωκε δὲ αὐτοῖς ὁ γέρον πέλεκυν καὶ ἀναβολίδιν μεσιδὸν ψωμίων, καὶ ἄλλας· ἔδειξε δὲ αὐτοῖς ὁ γέρον καὶ πέτραν σκληρὰν λέγων

Λαιτομήσατε ὧδε καὶ φέρετε αὐτοῖς ξύλα ἐκ τοῦ ἔλους καὶ σιεγάσαντες καθίσαιτε.

Ἐνόμιζον δὲ ἐγὼ, φησὶν, ὅτι μέλλουσι διὰ τὸν κόπον ἀναχωρεῖν. Ἠρώτησαν δέ με τί ἐργάζονται ὧδε. Λέγω αὐτοῖς
Τὴν σειρὰν.

Καὶ λαμβάνω βαῖτα ἐκ τοῦ ἔλους καὶ δεικνύω αὐτοῖς τὴν ἀρχὴν τῆς σειρᾶς καὶ πῶς ράπτειν δεῖ, καὶ εἶπον

Ποιεῖτε σπυρίδας καὶ παρέχετε τοῖς φύλαξι καὶ φέρουσιν ὑμῖν ψωμία.

Λοιπὸν οὖν ἐγὼ ἀνεχώρησα. Αὐτοὶ δὲ μεθ' ὑπομονῆς πάντα ἐποίησαν, ὅσα εἶπον αὐτοῖς· καὶ οὐ παρέβαλόν μοι ἐπὶ τρία ἔτη. Καὶ ἔμεινα πολεμῶν τοῖς λογιμοῖς, λέγων ἴτις ἄρα ἐστὶν ἡ ἐργασία αὐτῶν, ὅτι οὐκ ἤλθον ἐρωτῆσαι λογιμόν; Οἱ ἀπὸ μήκοθεν ἔρχονται πρὸς με, καὶ οὗτοι οἱ ἐγγὺς οὐκ ἤλθον, οὔτε δὲ πρὸς ἄλλους ὑπῆγον, εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν ἐκκλησίαν σιωπῶντες λαβεῖν τὴν προσφορὰν. Καὶ ἠὺξάμην τῷ Θεῷ νησιεύσας τὴν ἐβδομάδα, ἵνα δείξῃ μοι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν.

Ἀνασιὰς δὲ μετὰ τὴν ἐβδομάδα, ἀπῆλθον πρὸς αὐτοὺς ἰδεῖν πῶς κάθηται. Καὶ κρούσαντός μου ἀνέφωξαν καὶ ἡσπάσαντό με σιωπῶντες· καὶ ποιήσας εὐχὴν, ἐκάθισα. Νεύσας δὲ ὁ μείζων τῷ μικροτέρῳ ἐξελθεῖν, ἐκάθισε πλέκειν τὴν σειρὰν, λαλήσας μηδέν· καὶ τῇ ὥρᾳ τῆς ἐνάτης ἔκρουσε, καὶ ἤλθεν ὁ νεώτερος καὶ ἐποίησε μικρὸν ἔψημα καὶ παρέθηκε

τούς κάνη νὰ φύγουν μόνοι τους.

Καὶ τοὺς λέγω

Ἐμπρός, κατασκευάσατε κελλί, ἂν μπορῆτε.

Καὶ λέγουν

Δεῖξε μας τὸν τόπο, καὶ θὰ κάνωμε.

Τοὺς ἔδωσε δὲ ὁ γέρων ἓνα πέλεκυ κι' ἓνα σακκούλι γε-
μᾶτο ψωμιὰ καὶ ἄλας· τοὺς ἔδειξε δὲ ὁ γέρων καὶ σκληρὴ
πέτρα λέγοντας

Λατομήσατε ἐδῶ καὶ μεταφέρετε ξύλα ἀπὸ τὴν ὄασι
καί, ἀφοῦ τὸ στεγάσετε, καθήσατε.

Ἐνόμιζα δὲ ἐγώ, λέγει, ὅτι ἀπὸ τὴν κοῦρασι θὰ ἀναχω-
ρήσουν. Μὲ ἐρώτησαν δέ, τί ἐργάζονται ἐδῶ. Τοὺς λέγω

Πλεκτά.

Καὶ παίρνω βαῖτα ἀπὸ τὴν ὄασι καὶ τοὺς δείχνω τὴν ἀρχὴ
τοῦ πλεξίματος καὶ πῶς πρέπει νὰ συρράπτουν, καὶ εἶπα

Κάνετε καλάθια καὶ δίδετέ τα στοὺς φύλακες καὶ
αὐτοὶ θὰ σᾶς φέρουν ψωμιὰ.

Ἐπειτα λοιπὸν ἐγὼ ἀνεχώρησα. Αὐτοὶ δὲ ἔκαναν μὲ ὑ-
πομονὴ ὅλα ὅσα τοὺς εἶπα, καὶ δὲν μὲ ἐπισκέφθησαν ἐπὶ
τρία ἔτη. Κι' ἔμεινα πολεμώντας μὲ τοὺς λογισμοὺς, σκε-
πτόμενος, ἄτι ἄσκησι κάνουν λοιπὸν ποῦ δὲν ἦλθαν νὰ ἐ-
ρωτήσουν γιὰ κάποιον λογισμό; Οἱ ἀπὸ μακριὰ ἔρχονται
πρὸς ἐμένα, καὶ αὐτοὶ οἱ κοντινοὶ δὲν ἦλθαν, οὔτε σὲ ἄλ-
λους ἐπῆγαν, παρὰ μόνον στὴν ἐκκλησίᾳ σιωπηλοί, γιὰ
νὰ λάβουν τὴν προσφορά'. Καὶ προσευχήθηκα στὸ Θεό,
ἀφοῦ νηστεύσω μία ἐβδομάδα, νὰ μοῦ δείξη τὴν ἐργασία
τους.

Ἀφοῦ δὲ ἐσηκώθηκα μετὰ τὴν ἐβδομάδα, ἐπῆγα πρὸς αὐ-
τοὺς νὰ ἰδῶ πῶς περνοῦν. Καί, ὅταν ἔκρουσα, μοῦ ἄνοι-
ξαν καὶ μὲ ἀσπᾶσθησαν σιωπῶντας· καὶ ἀφοῦ ἔκανα εὐ-
χή, ἐκάθησα. Ὁ δὲ μεγαλύτερος, ἀφοῦ ἔκανε νόημα στὸ
μικρότερο νὰ ἐξέλθῃ, ἐκάθησε νὰ πλέκῃ τὰ σχοινιά χω-
ρὶς νὰ ὁμιλῇ καθόλου· καὶ τὴν ἐνάτη ὥρα ἐκτύπησε, καὶ
ἦλθε ὁ νεώτερος καὶ παρασκεύασε λίγο φαγητὸ καὶ παρέ-

ιράπεζαν, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ μειζιτέρου· καὶ ἔθηκεν εἰς αὐτὴν τρεῖς παξαμάδας καὶ ἔσιη σιωπῶν. Ἐγὼ δὲ εἶπον

Ἐγείρεσθε, φάγωμεν.

Καὶ ἀνασιάντες, ἐφάγομεν καὶ ἤνεγκε τὸ θανκάλιον, καὶ ἐπίομεν. Ὡς δὲ ἐγένειο ἑσπέρα, λέγουσί μοι

Ἐπάγεις;

Ἐγὼ δὲ εἶπον

Οὐχί, ἀλλ' ὧδε κοιμῶμαι.

Καὶ ἔθηκάν μοι ψιάδιον παρὰ μέρος, καὶ ἑαυτοῖς εἰς τὴν γωνίαν παρὰ μέρος· καὶ ἦραν τὰς ζώνας αὐτῶν καὶ τοὺς ἀναλάβους καὶ ἔθηκαν ἑαυτοὺς ὁμοῦ εἰς τὸ ψιάδιον ἔμπροσθέν μου. Ὡς δὲ ἔθηκαν ἑαυτούς, ἠῦξάμην τῷ Θεῷ, ἵνα μοι ἀποκαλύψῃ τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Καὶ ἠνεώχθη ἡ σιέγη καὶ ἐγένειο φῶς ὡς ἡμέρα· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐθεώρουν τὸ φῶς. Καὶ ὡς ἐνόμιζον ὅτι κοιμῶμαι, νύσσει ὁ μείζων τὸν μικρότερον εἰς τὴν πλευρὰν καὶ ἐγείρονται καὶ ζώνουσιν ἑαυτοὺς καὶ ἐκτείνουσι τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανόν. Καὶ ἐθεώρουν αὐτούς, οὗτοι δὲ οὐκ ἐθεώρουν με· καὶ εἶδον τοὺς δαίμονας ἐρχομένους ὡσπερ μυίας ἐπὶ τὸν μικρότερον καὶ οἱ μὲν ἤρχοντο καθίσει εἰς τὸ σιόμα αὐτοῦ, οἱ δὲ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. Καὶ εἶδον ἄγγελον Κυρίου κατέχοντα ραμφαίαν πυρός, καὶ περιχαρακοῦντα αὐτὸν καὶ διώκοντα τοὺς δαίμονας ἀπ' αὐτοῦ. Τῷ δὲ μειζιτέρῳ οὐκ ἐδύναντο προσεγγίσει. Καὶ ὡς περὶ τὴν πρώτην ἔθηκαν ἑαυτούς, καὶ ἐποίησα ἑμαυτὸν διδιπνίσθην καὶ αὐτοὶ ὡσαύτως. Εἶπε δέ μοι ὁ μείζων τὸν λόγον τοῦτον μόνον

Θέλεις θάλωμεν τοὺς δώδεκα ψαλμούς;

Λέγω

Ναί.

Καὶ ψάλλει ὁ μικρότερος πέντε ψαλμούς ἀπὸ ἑξ στίχων καὶ ἐν ἀλληλούϊα. Καὶ κατὰ στίχον ἐξήρχετο λαμπὰς πυρός ἐκ τοῦ σιόματος αὐτοῦ καὶ ἀνέβαινε εἰς τὸν οὐρανόν. Ὡσαύτως

θεσε τραπέζι, μόλις τοῦ ἔνευσε ὁ μεγαλύτερος· κι' ἔβαλε σ' αὐτὸ τρία παξιμάδια κι' ἐστάθηκε σιωπηλός. Ἐγὼ δὲ εἶπα

Σηκωθῆτε νὰ φάγωμε.

Καί, ἀφοῦ ἐσηκωθήκαμε, ἐφάγαμε· κι' ἔφερε κανάτα καὶ ἤπιαμε. Ὅταν δὲ ἐβράδυασε, μοῦ λέγουν

Θὰ φύγης;

Ἐγὼ δὲ εἶπα

Ὅχι, θὰ κοιμηθῶ ἐδῶ.

Καὶ ἔστρωσαν σ' ἓνα μέρος ψάθα γιὰ μένα καὶ σ' ἄλλο μέρος, στὴ γωνία, γιὰ τοὺς ἑαυτοὺς των· καὶ ἀφαίρεσαν τὶς ζῶνες καὶ τοὺς ζωσιῆρες κι' ἐξάπλωσαν μαζὶ στὴν ψάθα ἐμπρός μου. Ἀφοῦ δὲ ἐξάπλωσαν, εὐχήθηκα στὸ Θεὸ νὰ μοῦ φανερώσῃ τὴν πνευματικὴ τους ἐργασία. Καὶ ἀνοίχθηκε ἡ στέγη κι' ἔγινε φῶς σὰν ἡμέρα· αὐτοὶ ὅμως δὲν ἔβλεπαν τὸ φῶς. Καὶ ἐπειδὴ ἐνόμιζαν ὅτι κοιμᾶμαι, ἐγγίζει ὁ μεγαλύτερος τὸν μικρότερο στὴν πλευρὰ καὶ σηκώνονται καὶ ζώνονται καὶ ἐκτείνουν τὰ χέρια στὸν οὐρανό. Καὶ ἐγὼ τοὺς ἔβλεπα, ἐνῶ αὐτοὶ δὲν μὲ ἔβλεπαν. Καὶ εἶδα τοὺς δαίμονες νὰ ἔρχονται πρὸς τὸν μικρότερο σὰν μυῖγες, καὶ ἄλλοι μὲν ἔρχονταν νὰ καθίσουν στὸ στόμα του, ἄλλοι δὲ στοὺς ὀφθαλμούς του. Καὶ εἶδα ἓνα ἄγγελο Κυρίου ποὺ ἐκρατοῦσε πυρίνη ρομφαία καὶ τὸν ὑπεράσπιζε κι' ἔδιωχνε ἀπὸ αὐτὸν τοὺς δαίμονες. Στὸν μεγαλύτερο ὅμως δὲν ἤμποροῦσαν νὰ πλησιάσουν. Καὶ ὅταν κατὰ τὸ πρῶν ἐξάπλωσαν, κι' ἐγὼ προσποιήθηκα ὅτι ἐξύπνησα καὶ αὐτοὶ ἐπίσης. Μοῦ εἶπε δὲ ὁ μεγαλύτερος τοῦτον τὸ λόγο μόνο.

Θέλεις νὰ βάλωμε τοὺς δώδεκα ψαλμούς;

Λέγω

Ναί.

Καὶ ψάλλει ὁ μικρότερος πέντε ψαλμούς μὲ ἕξι στίχους καὶ ἓνα ἀλληλούϊα. Καὶ σὲ κάθε στίχο ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα του λαμπάδα πυρίνη καὶ ἀνέβαινε στὸν οὐρανό.

καὶ ὁ μείζων, ὅτι ἤνοιγε τὸ σιόμα αὐτοῦ ψάλλων, ὡς σχοινίον πρὸς ἐξήρχειο καὶ ἔφθανεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ γὰρ εἶπον μικρὸν ἀπὸ σιήθους. Καὶ ἐξελθὼν, λέγω

Εὐξασθε περὶ ἐμοῦ.

Αὐτοὶ δὲ ἔλαβον μετάνοιαν, σιωπῶντες. Ἐμαθον οὖν ὅτι ὁ μείζων τέλειός ἐστι· τῷ δὲ μικροτέρῳ ἀκμὴν ἐπολέμει ὁ ἐχθρός. Μετὰ δὲ μικρὰς ἡμέρας ἐκοιμήθη ὁ μείζων ἀδελφός καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ μικρότερος. Καὶ ὅτι παρέβαλόντινες τῶν πατέρων πρὸς τὸν ἀββᾶν Μακάριον, ἐλάμβανεν αὐτοὺς εἰς τὴν κέλλαν αὐτῶν, λέγων

Δεῦτε, ἴδετε τὸ μαρτύριον τῶν μικρῶν ξένων.

34 Ἀπέσειλάν ποτε πρὸς τὸν ἀββᾶν Μακάριον ἐν τῇ Σκήτει οἱ γέροντες τοῦ ὄρους, παρακαλοῦντες αὐτόν· καὶ φασὶ πρὸς αὐτόν

Ἴνα μὴ σκυλῆ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς σέ, ἀξιούμεν σε παραγενέσθαι πρὸς ἡμᾶς, ὅπως θεασώμεθα πρὸ τοῦ σε ἐκδημῆσαι πρὸς Κύριον.

Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει, συνήχθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν. Καὶ παρεκάλουν αὐτόν οἱ γέροντες εἰπεῖν λόγον τοῖς ἀδελφοῖς. Ὁ δὲ ἀκούσας ἔφη

Κλαύσωμεν ἀδελφοί, καὶ καταγαγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν δάκρυα, πρὸ τοῦ ἡμᾶς ἀπελθεῖν, ὅπου τὰ ἡμῶν δάκρυα κατακαύσει τὰ σώματα ἡμῶν.

Καὶ ἔκλαυσαν πάντες καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ εἶπον

Πάτερ, εὐξαι ὑπὲρ ἡμῶν.

85 Ἄλλοτε πάλιν, δαίμων ἐπέστη τῷ ἀββᾷ Μακαρίῳ μετὰ μαχαιρίου, θέλων τὸν πόδα αὐτοῦ κόψαι καὶ διὰ τὴν ταπεινοφροσύνην αὐτοῦ μὴ δυνηθεῖς, λέγει αὐτῷ

Ὅσα ἔχετε, καὶ ἡμεῖς ἔχομεν· μόνη τῇ ταπεινοφροσύνῃ διαφέρετε ἡμῶν καὶ κρατεῖτε.

10. Ἐννοεῖται ὁ λαὸς τῶν μοναχῶν. Πρόκειται γὰρ τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας ἢ τῆς Πέτρας.

Ἐπίσης καὶ ἀπὸ τοῦ μεγάλου τὸ στόμα, ὅταν τὸ ἄνοιγε γιὰ νὰ ψάλῃ, ἔβγαινε σὰν σχοινὶ πύρινο κι' ἔφθανε ἕως τὸν τρίτο οὐρανό. Κι' ἐγὼ εἶπα ὀλίγα ἀπ' ἔξω. Καί, ἀφοῦ ἐξῆλθα, λέγω

Προσευχηθῆτε γιὰ μένα.

Αὐτοὶ δὲ ἔβαλαν μετάνοια σιωπηλοί. Ἔμαθα λοιπὸν ὅτι ὁ μεγαλύτερος εἶναι τέλειος, τὸν δὲ μικρότερο ἐπολεμοῦσε ἀκόμη ὁ ἐχθρός. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες ἀπέθανε ὁ μεγαλύτερος ἀδελφός καὶ στὴν τρίτη ὁ μικρότερος. Καὶ ὅταν μερικοὶ ἀπὸ τοῦς πατέρες ἐπισκέπτονταν τὸ Μακάριο, τοῦς ἔπαιρνε στὴν κέλλα τους λέγοντας.

Ἐλᾶτε νὰ ἰδῆτε τὸ μαρτύριο τῶν μικρῶν ξένων.

34 Ἔστειλαν κάποτε οἱ γέροντες τοῦ ὄρους μήνυμα πρὸς τὸν ἀββᾶ Μακάριο στὴ Σκῆτι παρακαλώντας τον καὶ λέγοντάς τον

Γιὰ νὰ μὴ κοπάζῃ ὁλος ὁ λαὸς νὰ ἔρχεται πρὸς ἐσένα, σὲ παρακαλοῦμε νὰ ἔλθῃς ἐσὺ πρὸς ἐμᾶς, γιὰ νὰ σὲ ἰδοῦμε προτοῦ ἐκδημήσης πρὸς τὸν Κύριο.

Ὅταν δὲ ἔφθασε στὸ ὄρος, ἐμαζεύθηκε σ' αὐτὸν ὁλος ὁ λαός¹⁰. Καὶ τὸν παρακαλοῦσαν οἱ γέροντες νὰ εἰπῆ ἓνα λόγος τοὺς ἀδελφούς. Αὐτὸς δὲ ἀφοῦ ἤκουσε, εἶπε

Ἄς κλαύσωμε, ἀδελφοί, καὶ ἄς κατεβάσουν οἱ ὀφθαλμοὶ μας δάκρυα, προτοῦ ἀπέλθωμε ἐκεῖ, ὅπου τὰ δάκρυά μας θὰ κατακαύσουν τὰ σώματά μας.

Κι' ἐκλαυσαν ὅλοι κι' ἔπεσαν μὲ τὰ πρόσωπά τους κάτω καὶ εἶπαν

Προσευχῆσου γιὰ μᾶς, πάτερ.

35 Ἄλλοτε πάλι ἐπιτέθηκε στὸν ἀββᾶ Μακάριο ἓνας δαίμων θέλοντας νὰ κόψῃ τὸ πόδι του μὲ μαχαιράκι· καί, ὅταν δὲν ἠμπόρεσε ἐξ αἰτίας τῆς ταπεινοφροσύνης του, τοῦ λέγει

Ὅσα ἔχετε, ἔχομε κι' ἐμεῖς· μόνο στὴν ταπεινοφροσύνη διαφέρετε ἀπὸ μᾶς καὶ νικᾶτε.

36 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ἐὰν μνησθῶμεν τῶν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐπαγομένων ἡμῖν κακῶν, ἀναιροῦμεν τὴν δύναμιν τῆς τοῦ Θεοῦ μνήμης. Ἐὰν δὲ μνησθῶμεν τῶν κακῶν τῶν δαιμόνων, ἐσόμεθα ἄιρωτοι.

37 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, διτι ἔλεγεν ὁ γέρον διτι

Ἵστε ἤμην παιδίον, μετὰ τῶν ἄλλων παιδίων ἐβοσκοῦν βοῖδια· καὶ ἀπῆλθον κλέψαι σικκίδια. Καὶ ὡς τρέχουσι ἐπεσεν ἐν ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν ἔφαγον αὐτό· καὶ διεμνημονεύσω αὐτοῦ, κἀθημαι κλαίων.

38 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος διτι

Περιπαιτῶν ποτε εἰς τὴν ἔρημον, εὔρον κρανίον εἰς τὸ ἔδαφος νεκροῦ ἐρριμένον, καὶ σαλεύσας αὐτὸ τῇ θαίνῃ ράβδῳ, ἐλάλησέ μοι τὸ κρανίον. Καὶ λέγω αὐτῷ

Σὺ τίς εἶ;

Ἀπεκρίθη μοι τὸ κρανίον

Ἐγὼ ἤμην ἀρχιερεὺς τῶν εἰδώλων καὶ τῶν μεινάντων Ἑλλήνων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ· σὺ δὲ εἶ Μακάριος ὁ πνευματοφόρος· οἶαν ὥραν σπλαγγισθῆς τοὺς ἐν κολάσει καὶ εὐχῇ περὶ αὐτῶν, παραμυθοῦνται ὀλίγον.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ποία ἐστὶν ἡ παραμυθία καὶ τίς ἡ κόλασις;

Λέγει αὐτῷ

Ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσοῦτόν ἐστι τὸ πῦρ ὑποκάτωθεν ἡμῶν, ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς ἐσθηκῶν ἡμῶν μέσον τοῦ πυρός· καὶ οὐκ ἐστι πρόσωπον πρὸς πρόσωπον θεάσασθαί τινα, ἀλλὰ τὸ πρόσωπον ἐκάστου, πρὸς τὸν ἐτέρου νῶτον κεκόλληται. Ὡς οὖν εὐχῇ ὑπὲρ ἡμῶν, ἐκ μέρους τις θεωρεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ ἐτέρου. Αὕτη ἐστὶν ἡ παραμυθία.

Καὶ κλαύσας ὁ γέρον εἶπεν

86 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Ἐὰν θυμώμαστε τὰ κακὰ ποὺ ἐπιφέρονται σ' ἐμᾶς ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ἀφαιροῦμε τὴ δύναμι τῆς μνήμης τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν δὲ θυμώμαστε τὰ κακὰ τῶν δαιμόνων, θὰ εἶμαστε ἄτρωτοι.

87 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι ἔλεγε ὁ γέρων

Ὅταν ἤμουν παιδὶ ἔβοσκα τὰ βόδια μαζί μὲ τὰ ἄλλα παιδιά· κι' ἐπῆγαν νὰ κλέψουν σύκα. Καὶ καθὼς ἔτρεχαν, ἔπεσε ἓνα ἀπὸ αὐτά, καὶ ἀφοῦ τὸ ἐπῆρα, τὸ ἔφαγα· καὶ ὅταν τὸ ἐνθυμοῦμαι, κάθομαι καὶ κλαίω.

88 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Περιπατώντας κάποτε στὴν ἔρημο, εὗρήκα ἓνα κρανίον νεκροῦ πεταμένο στὸ ἔδαφος καὶ ὅταν τὸ ἐσάλευσα μὲ τὴ βαῖνη ράβδο, μοῦ ὠμίλησε τὸ κρανίον¹¹. Καὶ τοῦ λέγω

Ποιὸς εἶσαι ἐσύ;

Μοῦ ἀποκρίθηκε τὸ κρανίον

Ἐγὼ ἤμουν ἀρχιερεὺς τῶν εἰδώλων καὶ τῶν εἰδωλολατρῶν ποὺ ἀπέμειναν σ' αὐτὸν τὸν τόπο· ἐσὺ δὲ εἶσαι ὁ Μακάριος ὁ πνευματοφόρος, ποὺ ὅποια ὥρα σπλαγχνισθῆς τοὺς εὕρισκομένους στὴν κόλασι κι' εὐκνηθῆς γι' αὐτούς, ἀνακουφίζονται ὀλίγο.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ποιὰ εἶναι ἡ ἀνακούφισις καὶ ποιὰ ἡ τιμωρία;

Τοῦ λέγει

Ὅσο ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆ γῆ, τόσο εἶναι τὸ πῦρ ἀπὸ κάτω μας, ἐνῶ στεκόμαστε μέσα στὸ πῦρ ἀπὸ τὰ πόδια ἕως τὴν κεφαλὴ· καὶ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ἰδῆ κανεὶς ἄλλον πρόσωπο μὲ πρόσωπο, ἀλλὰ τὸ πρόσωπο τοῦ καθενὸς εἶναι κολλημένο πρὸς τὴν πλάτη τοῦ ἄλλου. Ὅταν λοιπὸν ἐσὺ εὐχεσαι γιὰ μᾶς, τότε βλέπει κανεὶς ὀλίγο τὸ πρόσωπο τοῦ ἄλλου. Αὕτῃ εἶναι ἡ ἀνακούφισις.

Καὶ κλαίοντας ὁ γέρων εἶπε

Οὐαὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐν ἣ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος, εἰ αὐτὴ ἐστὶν ἡ παραμυθία τῆς καλίαςεως.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἔστιν ἄλλη χεῖρων θάσανος;

Λέγει αὐτῷ τὸ κρανίον

Μειζοτέρα θάσανός ἐστιν ὑποκάτωθεν ἡμῶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Καὶ τίνες εἰσὶν ἐκεῖ;

Λέγει αὐτῷ τὸ κρανίον

Ἡμεῖς ὡς μὴ εἰδότες τὸν Θεόν, κἂν ὀλίγον ἐλεούμεθα· οἱ δὲ ἐπιγνόντες τὸν Θεὸν καὶ ἀρνησάμενοι αὐτὸν ὑποκάτωθεν ἡμῶν εἰσι.

Καὶ λαβὼν ὁ γέρον τὸ κρανίον ἔχωσεν αὐτό.

39 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου, διὲ ἀνέβαινέ ποτε ἐκ τῆς Σκήτεως εἰς τὸ ὄρος τῆς Νιτρίας· καὶ ὡς ἤγγισεν εἰς τὸν τόπον, εἶπε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

Πρόλαβε μικρόν.

Καὶ ἐν τῷ προάγειν αὐτόν, συναντᾷ τινι ἱερεῖ τῶν Ἑλλήνων καὶ κράξας αὐτῷ ὁ ἀδελφός, ἐφώνει λέγων

Αἴ αἴ, δαῖμον, ποῦ τρέχεις;

Στραφεὶς δὲ ἐκείνος, διδοῖ αὐτῷ πληγὰς, καὶ ἀφίει αὐτὸν ἡμιθανῆ. Καὶ ἄρας τὸ ξύλον ἔτρεχε. Καὶ προβάντι ὀλίγον, συναντᾷ αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος τρέχοντι· καὶ λέγει αὐτῷ

Σωθείης, σωθείης, καματερέ.

Καὶ θαυμάσας ἦλθε πρὸς αὐτόν καὶ εἶπε

Τί καλὸν εἶδες ἐν ἐμοί, διὲ προσηγόρευσάς με;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὅτι εἶδόν σε κοπιῶντα καὶ οὐκ οἶδα διὲ εἰς κενὸν κοπιᾷς.

Λέγει αὐτῷ καὶ αὐτός

Κἀγὼ ἐπὶ τῷ ἀσπασμῷ σου καιενύγην καὶ ἔμαθον διὲ τοῦ μέρους τοῦ Θεοῦ εἶ. Ἄλλος δὲ κακὸς μοναχὸς ἀ-

Ἄλλοίμονο στήν ἡμέρα πού· ἐγεννήθηκε ὁ ἄνθρωπος, ἂν αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνακούφισις ἀπὸ τὴν τιμωρία.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐπίστανται ἄλλη βάσανος χειρότερη;

Τοῦ λέγει τὸ κρανίον

Χειρότερη βάσανος εἶναι ἀπὸ κάτω μας.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Καὶ ποιοὶ εἶναι ἐκεῖ;

Τοῦ λέγει τὸ κρανίον

Ἐμεῖς, μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι δὲν ἐγνωρίζαμε τὸ Θεό, ἐλεούμαστε ὀλίγο τουλάχιστο, ἐνῶ ἐκεῖνοι πού εἶχαν γνωρίσει τὸ Θεὸ καὶ τὸν εἶχαν ἀρνηθῆ, εἶναι ἀπὸ κάτω μας.

Καί, ἀφοῦ ἐπῆρε τὸ κρανίον ὁ γέρων, τὸ ἐπαράχωσε.

89 Ἐλεγον γιὰ τὸν ἄββᾶ Μακάριο τὸν Αἰγύπτιο, ὅτι κάποτε ἀνέβαινε ἀπὸ τὴ Σκῆτι στὸ ὄρος τῆς Νιτρίας· καὶ μόλις ἐπλησίασε στὸν τόπο, λέγει στὸ μαθητὴ του

Πρόλαβε ὀλίγο.

Καὶ καθὼς προηγεῖτο ὁ ἀδελφός, συναντᾶ ἓνα ἱερέα τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ κράζοντας τοῦ ἐφώνηξε

Αἱ αἱ, δαίμονα, ποῦ τρέχεις;

Ἐκεῖνος δὲ ἐστράφηκε, τοῦ ἔδωσε πληγὲς καὶ τὸν ἄφησε ἡμιθανῆ. Καὶ παίρνοντας τὴ ράβδο ἔτρεχε. Καὶ μόλις ἐπροχώρησε ὀλίγο, τὸν συναντᾶ ὁ ἄββᾶς Μακάριος νὰ τρέχη καὶ τοῦ λέγει

Εἶθε νὰ σωθῆς, εἶθε νὰ σωθῆς, φιλόπονε.

Καὶ θαυμάζοντας ἐκεῖνος ἦλθε πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπε

Τί καλὸ εἶδες σ' ἐμένα, πού μὲ προσαγόρευες;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅτι σὲ εἶδα νὰ κοπιάζεις καὶ δὲν γνωρίζω ὅτι κοπιάζεις στὰ χαμένα.

Τοῦ λέγει καὶ αὐτὸς

Κι' ἐγὼ ἀπὸ τὸ χαιρετισμὸ σου συγκινήθηκα κι' ἐκτάλαβα ὅτι ἀνήκεις στὴ μερίδα τοῦ Θεοῦ. Ἄλλος δὲ

παντήσας μοι, ὕβρισέ με, καὶ γὰρ ἔδωκα αὐτῷ πληγὰς εἰς θάνατον.

Καὶ ἔγνω ὁ γέρον ὅτι ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ἐστὶ. Καὶ κρατήσας τοὺς πόδας αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἔλεγεν

Οὐκ ἀφῶ σε, ἐὰν μὴ ποιήσης με μοναχόν.

Καὶ ἦλθον ἐπάνω ὅπου ἦν ὁ μοναχὸς καὶ ἐβάσιαξαν αὐτὸν καὶ ἤνεγκαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θρόνου. Καὶ ἰδόντες τὸν ἱερέα μετ' αὐτοῦ, ἐξέστησαν καὶ ἐποίησαν αὐτὸν μοναχόν. Καὶ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐγένοντο δι' αὐτὸν Χριστιανοί. Ἔλεγεν οὖν ὁ ἀββᾶς Μακάριος, ὅτι

Ὁ λόγος ὁ κακὸς καὶ τοὺς καλοὺς ποιεῖ κακοὺς, καὶ ὁ καλὸς λόγος καὶ τοὺς κακοὺς ποιεῖ καλοὺς.

40 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου, ὅτι ἀπόντιος αὐτοῦ εἰσῆλθε λησιτὴς εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ εἰς τὸ κελλίον, εὔρε τὸν λησιτὴν γεμίζοντα τὴν κάμηλον τὰ σκεύη αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον, ἐλάμβανεν ἀπὸ τῶν σκευῶν καὶ συνεγέμιζε μετ' αὐτοῦ τὴν κάμηλον. Ὡς οὖν ἐγέμισαν, ἤρξατο ὁ λησιτὴς τύπειν τὴν κάμηλον, ἵνα ἀνασιῆ καὶ οὐκ ἠγείρειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὅτι οὐκ ἐγείρειται, εἰσελθὼν ἐν τῷ κελλίῳ εὔρε μικρὸν σκαλίδιον καὶ ἐκβαλὼν, ἐπέθηκε τῇ καμήλῳ, λέγων

Ἀδελφέ, τοῦτο ζητεῖ ἡ κάμηλος.

Καὶ κρούσας αὐτὴν ὁ γέρον λέγει

Ἀνάστα.

Καὶ εὐθέως ἀνέσιη καὶ ἀπῆλθε μικρὸν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ. Καὶ πάλιν ἐκάθισε καὶ οὐκ ἀνέσιη, ἕως ἀπεγέμισαν ὅλα τὰ σκεύη καὶ οὕτως ἀπῆλθεν.

41 Ὁ ἀββᾶς Ἀἰὼ ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Μακάριον λέγων

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους· κάθισον εἰς τὸ κελλίον σου καὶ κλαῦσον τὰς ἁμαρτίας σου καὶ μὴ ἀγαπήσης λαλιὰν ἀνθρώπου, καὶ σώζη.

κακὸς μοναχός, πού μὲ συνάντησε, μὲ ὕβρισε, κι' ἐγὼ τοῦ ἔδωσα πληγὲς ἕως τὸ θάνατο.

Κι ἐκατάλαβε ὁ γέρων ὅτι εἶναι ὁ μαθητὴς του. Καὶ ὁ εἰδωλολάτρης ἱερεὺς κρατῶντας τὰ πόδια του ἔλεγε

Δὲν σὲ ἀφήνω, ἐὰν δὲν μὲ κάνης μοναχό.

Καὶ ἦλθαν ἐπάνω ὅπου ἦταν ὁ μοναχὸς καὶ τὸν ἐσήκωσαν καὶ τὸν ἔφεραν στὴν ἐκκλησία τοῦ ὄρους. Καὶ βλέποντάς τον μαζί του τὸν ἱερέα ἀπόρησαν· καὶ τὸν ἔκαναν μοναχό. Καὶ πολλοὶ εἰδωλολάτρες ἐγίνονταν γιὰ χάρι του Χριστιανοί. Ἔλεγε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Μακάριος

ἽΟ λόγος ὁ κακὸς καὶ τοὺς καλοὺς καθιστᾶ κακοὺς, καὶ ὁ καλὸς ὁ λόγος καὶ τοὺς κακοὺς καθιστᾶ καλοὺς.

40 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Μακάριο, ὅτι σὲ ἀπουσία του εἰσῆλθε στὸ κελλί του ληστής. Ὅταν δὲ ἔφθασε στὸ κελλί, εὐρῆκε τὸ ληστὴ νὰ φορτώνη τὴν καμήλα μὲ τὰ σκεύη του. ἽΟ ἴδιος δέ, ἀφοῦ εἰσῆλθε στὸ κελλί, ἔπαιρνε σκεύη καὶ ἐφόρτωνε μαζί του τὴν καμήλα. Ὅταν λοιπὸν τὴν ἐφόρτωσαν, ἄρχισε ὁ ληστής νὰ κτυπᾶ τὴν καμήλα, γιὰ νὰ σηκωθῆ, καὶ δὲν ἐσηκωνόταν. Βλέποντας δὲ ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὅτι δὲν σηκώνεται, εἰσῆλθε στὸ κελλί κι' εὐρῆκε μικρὸ σκαλιστήρι· τὸ ἔβγαλε λοιπὸν καὶ τὸ ἔβαλε στὴν καμήλα λέγοντας

ἽΑδελφέ, τοῦτο ζητεῖ ἡ καμήλα.

Καὶ κτυπῶντας τὴν ὁ γέρων λέγει

Σήκω.

Καὶ ἀμέσως ἐσηκώθηκε καὶ ἀπὸ τὸ λόγο του ἐπροχώρησε λίγο. Καὶ πάλι ἐκάθησε καὶ δὲν ἐσηκώθηκε, ἕως ὅτου ἐξεφόρτωσαν ὅλα τὰ σκεύη. Καὶ τότε ἔφυγε.

41 ώΟ ἀββᾶς Ἀϊῶ ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Μακάριο λέγοντας

Εἰπέ μου λόγο

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

ἽΑπόφευγε τοὺς ἀνθρώπους· κάθησε στὸ κελλί σου καὶ κλαῦσε τὶς ἁμαρτίες σου καὶ μὴ ἀγαπήσης λαλιὰ ἀνθρώπου, καὶ θὰ σωθῆς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΩΥΣΕΩΣ

1 Ἐπολεμήθη ποιὲ ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς εἰς πορνείαν πάνυ, καὶ μηκέτι ἰσχύων καθίσαι εἰς τὸ κελλίον ἀπῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τῷ ἀββᾶ Ἰοιδῶρω. Καὶ παρεκάλεσεν αὐτὸν ὁ γέρον, ἵνα ὑποσιρέψη εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Καὶ οὐ κατεδέξατο, λέγων ὅτι,

Οὐκ ἰσχύω, ἀββᾶ.

Καὶ λαβὼν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ, ἀνήγαγεν εἰς τὸ δῶμα καὶ λέγει

Πρόσχε εἰς δυομάς.

Καὶ προσχὼν, εἶδε πλῆθος δαιμόνων ἀναρίθμητον, καὶ ἦσαν τεταραγμένοι καὶ θορυβοῦντες τοῦ πολεμεῖν. Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἀββᾶς Ἰοιδῶρος

Βλέπον καὶ εἰς τὰς ἀνατολάς.

Καὶ προσέσχε καὶ εἶδεν ἀναρίθμητα πλήθη ἁγίων ἀγγέλων δεδοξασμένων. Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰοιδῶρος

Ἴδου οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποσιελλόμενοι τοῖς ἁγίοις παρὰ τοῦ Κυρίου εἰς βοήθειαν. Οἱ δὲ εἰς δυομάς, εἰσὶν οἱ πολεμοῦντες αὐτούς. Πλείους οὖν εἰσιν οἱ μεθ' ἡμῶν.

Καὶ οὕτως εὐχαριστήσας ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς τῷ Θεῷ, ἔλαβε θάρσος καὶ ὑπέσιρεψεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

2 Ἀδελφός ποτε ἐσφάλη εἰς Σκῆτιν, καὶ γενομένου συνεδρίου ἀπέσειλαν πρὸς τὸν ἀββᾶν Μωϋσῆν. Ὁ δὲ οὐκ ἦθελεν ἐλθεῖν. Ἀπέσειλεν οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος λέγων

Ἐλθέ, διτι σε ὁ λαὸς περιμένει.

Ὁ δὲ ἀνασιὰς ἦλθε. Καὶ λαβὼν σπυρίδα τειρημένην καὶ γεμίσας ἄμμον, ἐβάσιασεν. Οἱ δὲ ἐξελθόντες εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, λέγουσιν αὐτῷ

Τί ἐστι τοῦτο, πάτερ;

Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ γέρον

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΩΥΣΕΩΣ

1 Ἐπολεμήθηκε δυνατὰ ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς σὲ πορνεία καί, ἐπειδὴ δὲν ἄντεχε πλέον νὰ μείνη στὸ κελλί, ἔφυγε καὶ ἀνήγγειλε στὸν ἀββᾶ Ἰοίδωρο. Καὶ τὸν παρεκάλεσε ὁ γέρων νὰ ἐπιστρέψῃ στὸ κελλί του. Καὶ δὲν καταδέχθηκε, λέγοντας

Δὲν ἀντέχω, ἀββᾶ.

Καὶ παίρνοντάς τον μαζί του, τὸν ἀνέβασε στὸ δῶμα καὶ λέγει

Πρόσεχε στὰ δυτικά.

Καὶ προσέχοντας εἶδε ἀναρίθμητο πλῆθος δαιμόνων ποὺ ἦταν ταραγμένοι καὶ ἐθορυβοῦσαν γιὰ πόλεμο. Τοῦ λέγει πάλι ὁ ἀββᾶς Ἰοίδωρος

Κύτταξε καὶ στὰ ἀνατολικά.

Κι' ἐπρόσεξε καὶ εἶδε ἀναρίθμητα πλήθη ἀγίων ἀγγέλων δοξασμένων. Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰοίδωρος

Ἰδού, αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ στέλλονται ἀπὸ τὸν Κύριο στοὺς ἀγίους γιὰ βοήθεια. Αὐτοὶ πρὸς τὰ δυτικά εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ τοὺς πολεμοῦν. Περισσότεροι λοιπὸν εἶναι οἱ ὑποστηρικταί μας.

Καὶ ἔτσι ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς, ἀφοῦ εὐχαρίστησε τὸ Θεό, ἐπῆρε θάρρος καὶ ἐπέστρεψε στὸ κελλί του.

2 Κάποτε στῆ Σκῆτι ἔπεσε ἀδελφὸς σὲ σφάλμα καὶ ἔπειτα ἀπὸ συνεδρίασι ἔστειλαν πρόσκλησι στὸν ἀββᾶ Μωϋσῆ. Αὐτὸς ὅμως δὲν ἤθελε νὰ ἔλθῃ. Ἀπέστειλε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος μήνυμα λέγοντας

Ἔλα, διότι σὲ περιμένει ὁ λαός.

Αὐτὸς δὲ ἐξέκίνησε καὶ ἦλθε. Καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε ἓνα τρυπημένο καλάθι, τὸ ἐγέμισε ἄμμο καὶ τὸ ἐβάσταζε. Οἱ δὲ ἀδελφοί, ποὺ ἐβγῆκαν σὲ προῦπάντησί του, τοῦ λέγουν

Τί εἶναι τοῦτο, πάτερ;

Τοὺς εἶπε δὲ ὁ γέρων

Αἱ ἁμαρτίαι μού εἰσιν ὀπίσω μου καταρρέουσαι καὶ οὐ βλέπω αὐτάς· καὶ ἦλθον ἐγὼ σήμερον ἁμαρτήματα ἀλλότρια κρῖναι;

Οἱ δὲ ἀκούσαντες οὐδὲν ἐλάλησαν τῷ ἀδελφῷ καὶ συνεχάρησαν αὐτῷ.

3 Ἐπειὴ συνεδρίου γενομένου ἐν τῇ Σκήτει, θέλοντες αὐτὸν οἱ πατέρες δοκιμάσαι, ἐξουδένωσαν αὐτόν, λέγοντες
Τί καὶ ὁ Αἰθίοψ ἔρχεται εἰς τὴν μέσην ἡμῶν;

Ὁ δὲ, ἀκούσας, ἐσιώπησε. Μετὰ δὲ τὸ ἀπολυθῆναι αὐτοὺς λέγουσιν αὐτῷ

Ἄββᾶ, οὐδὲν ἄρι ἐταράχθης;

Λέγει αὐτοῖς

«Ἐταράχθην ἀλλ' οὐκ ἐλάλησα».

4 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως, ὅτι ἐγένετο κληρικός, καὶ ἐπέθηκάν αὐτῷ τὴν ἐπωμίδα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Ἴδου γέγονας ὀλόλευκος, ἀββᾶ Μωϋσῆ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Ἄρα τὰ ἔξω, κῦρι πάπα, ἢ καὶ τὰ ἔσω;

Θέλων δὲ ὁ ἀρχιεπίσκοπος δοκιμάσαι αὐτόν, λέγει τοῖς κληρικοῖς

Ὅταν εἰσέρχεται ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς εἰς τὸ ἱερατεῖον, διώξαιτε αὐτόν καὶ ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ἵνα ἀκούσητε τί λέγει.

Ἐἰσηλθεν οὖν ὁ γέρων, καὶ ἐπειτίμησαν αὐτόν καὶ ἐδίωξαν λέγοντες

Ὑπαγε ἔξω, Αἰθίοψ.

Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἔλεγεν ἑαυτῷ

Καλῶς σοι ἐποίησαν, οποδόδερμε μελανέ. Μὴ ὦν ἄνθρωπος, τί ἔρχη μετὰ ἀνθρώπων;

5 Ἐδόθη ποτὲ εἰς Σκῆτιν ἐντολὴ δι, νησιεύσατε τὴν ἑβδομάδα ταύτην, καὶ κατ' εὐκαιρίαν παρέβαλον ἀδελφοὶ ἀπὸ

Οἱ ἁμαρτίες μου ποῦ εἶναι πίσω μου καταρρέουν καὶ δὲν τις βλέπω· καὶ ἦλθα ἐγὼ σήμερα νὰ κρίνω ξένα ἁμαρτήματα;

Αὐτοὶ δέ, καθὼς ἄκουσαν, δὲν εἶπαν τίποτε στὸν ἀδελφὸ καὶ τὸν συγχώρησαν.

3 * Ἄλλοτε μὲ τὴν εὐκαιρία συνεδρίου στὴ Σκῆτι, θέλοντας νὰ τὸν δοκιμάσουν οἱ πατέρες, τὸν προσέβαλαν λέγοντας

Τί ἔρχεται στὴ μέση μας κι' αὐτὸς ὁ Αἰθίοψ;

Αὐτὸς δέ, σὰν ἄκουσε, ἐσιώπησε. Μετὰ τὴ διάλυσή τους τοῦ λέγουν

Ἄββᾶ, δὲν ἐταράχθηκες καθόλου;

Τοὺς ἀπαντᾷ

«Ἐταράχθηκα ἀλλὰ δὲν ὠμίλησα»¹.

4 * Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ μὲ τὴν εὐκαιρία ποῦ ἔγινε κληρικὸς καὶ τοῦ ἔβαλαν τὴν ἐπωμίδα. Τοῦ λέγει ὁ ἀρχιεπίσκοπος

Ὅριστε, ἔγινες ὀλόλευκος, ἀββᾶ Μωυσῆ.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄρα γε ἀπ' ἔξω, κύριε πάπα, ἢ καὶ ἀπὸ μέσα;

Θέλοντας δὲ νὰ τὸν δοκιμάσῃ ὁ ἀρχιεπίσκοπος, λέγει τοὺς κληρικοὺς

Ὅταν εἰσέλθῃ στὸ ἱερὸ ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς, διώξατέ τον καὶ ἀκολουθήσατέ τον, γιὰ ν' ἀκούσετε τί θὰ εἴπῃ. Εἰσῆλθε λοιπὸν ὁ γέρων καὶ τὸν ἐπιτίμησαν καὶ τὸν ἔδιωξαν μὲ τὰ λόγια

Πήγαινε ἔξω, Αἰθίοψ.

Αὐτὸς δέ, ἀφοῦ ἐξῆλθε, ἔλεγε στὸν ἑαυτό του

Καλὰ σοῦ ἔκαναν ἀκάθαρτε μαῦρε. Ἄφοῦ δὲν εἶσαι ἄνθρωπος, τί ἔρχεσαι μὲ τοὺς ἀνθρώπους;²

5 Ἐδόθηκε κάποτε στὴ Σκῆτι ἡ ἐντολή, ἵηστεύσατε αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα. Καὶ στὴν εὐκαιρία αὐτὴ ἐπισκέφθηκαν τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ ἀδελφοὶ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Καὶ αὐτὸς

2. Τὸ ἐπεισόδιο αὐτό, σχετικὸ μὲ τὸ προηγούμενο, περιλαμβάνεται καὶ στὶς Διδασκαλίες τοῦ Δωροθέου 14, 4.

Αἰγύπτιον τῷ ἀββᾶ Μωϋσῆ· καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς μικρὸν ἔψημα. Καὶ ἰδόντες οἱ γείτονες τὸν καπνόν, εἶπον τοῖς κληρικοῖς Ἴδου Μωϋσῆς κατέλυσε τὴν ἐντολὴν καὶ ἔψημα παρ' ἐαυτῷ ἐποίησε.

Οἱ δὲ εἶπον

“Οτι ἔρχεται ἡμεῖς λαλῶμεν αὐτῷ.

Τοῦ δὲ Σαββάτου γενομένου, οἱ κληρικοί, ἰδόντες τὴν μεγάλην πολιτείαν τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως, ἔλεγον αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ

Ἦ ἀββᾶ Μωϋσῆ, τὴν ἐντολὴν τῶν ἀνθρώπων ἔλυσας καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξας.

6 Ἀδελφὸς παρέβαλεν εἰς Σκῆτιν πρὸς τὸν ἀββᾶν Μωϋσῆν, αἰτούμενος παρ' αὐτοῦ λόγον. Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

“Υπαγε, κάθισον εἰς τὸ κελλίον σου καὶ τὸ κελλίον σου διδάσκει σε τὰ πάντα.

7 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς

Ἵ ἄνθρωπος φεύγων ἔοικε σιαφυλῆ ὀπιῆ, ὃ δὲ ἐν ἀνθρώποις ὦν ὡς ὄμφαξ ἐστίν.

8 Ἦκουσέ ποιε ὁ ἄρχων περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως καὶ ἀπῆλθεν εἰς Σκῆτιν ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ ἀνήγγειλάν τινες τῷ γέροντι τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀνέστη φυγεῖν εἰς τὸ ἔλος. Καὶ ὑπήνησαν αὐτῷ λέγοντες

Εἶπε ἡμῖν γέρον, ποῦ εἰσιν ἡ κέλλα τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως;

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Τί θέλετε παρ' αὐτοῦ; Ἦ ἄνθρωπος σαλός ἐστιν.

Καὶ ἔλθων ὁ ἄρχων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, λέγει τοῖς κληρικοῖς

Ἔγὼ ἀκούων τὰ περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως, κατήλθον ἰδεῖν αὐτόν καὶ ἰδὸν ὑπήνησεν ἡμῖν γέρον ὑπάγων εἰς Αἴγυπτιον, καὶ εἶπομεν αὐτῷ, ‘ποῦ εἰσιν ἡ κέλλα τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως;’ Καὶ λέγει ἡμῖν, ‘τί θέλετε ἀπ' αὐτοῦ; σαλός ἐστιν’.

3. Ἐντολὴ τῶν ἀνθρώπων ἦταν νὰ νηστεύσῃ μιὰ ἑβδομάδα, ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ νὰ φιλοξενήσῃ τοὺς ἐπισκέπτες του.

τοὺς ἐτοίμασε ὀλίγο φαγητό. Καὶ βλέποντας τὸν καπνὸ οἱ γείτονες, εἶπαν στοὺς κληρικοὺς

Ἴδού, ὁ Μωυσῆς κατέλυσε τὴν ἐντολὴ καὶ ἐτοίμασε μαγειρευτὸ στὸ κελλί του.

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Ὅταν ἔλθῃ, θὰ τοῦ ὁμιλήσωμε ἑμεῖς.

Ὅταν ἔφθασε τὸ Σάββατο, οἱ κληρικοί, βλέποντας τὴν μεγάλη ἀγαθοεργία τοῦ ἀββᾶ Μωυσῆ, τοῦ ἔλεγαν ἐμπρὸς στὸ λαὸ

Ἦ ἀββᾶ Μωυσῆ, ἔλυσε τὴν ἐντολὴ τῶν ἀνθρώπων κι' ἐφύλαξες τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ*.

6 Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε στὴ Σκῆτι τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ, ζητώντας ἀπὸ αὐτὸν λόγο. Τοῦ λέγει ὁ γέρον.

Πήγαινε, κάθησε στὸ κελλί σου καὶ τὸ κελλί σου θὰ σὲ διδάξῃ τὰ πάντα.

7 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς

Αὐτὸς ποὺ φεύγει τοὺς ἀνθρώπους ὁμοιάζει μὲ ὄριμο σταφύλι, αὐτὸς δὲ ποὺ μένει ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους εἶναι ὡς ἀγουρίδα.

8 Ἄκουσε κάποτε ὁ ἄρχων γιὰ τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ κι' ἐπῆγε στὴ Σκῆτι νὰ τὸν ἰδῇ. Κάποιοι ἀνήγγειλαν τὸ πρᾶγμα στὸ γέροντα καὶ αὐτὸς ἐσηκώθηκε νὰ φύγῃ στὴν ὄρει. Καί, ὅταν τὸν συνάντησαν ἐκεῖνοι, ἐρώτησαν

Εἰπέ μας, γέρον, ποῦ εἶναι ἡ κέλλα τοῦ ἀββᾶ Μωυσεως;

Καὶ τοὺς ἀπαντᾷ

Τί θέλετε ἀπ' αὐτόν; Αὐτὸς εἶναι καλὸς ἄνθρωπος. Καὶ ὅταν ἦλθε στὴν ἐκκλησία ὁ ἄρχων, λέγει στοὺς κληρικοὺς

Ἐγὼ ἀκούοντας τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ, κατέβηκα νὰ τὸν ἰδῶ· μᾶς συνάντησε ὅμως ἕνας γέρον ποὺ ἐπῆγαινε στὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν ἐρωτήσαμε, 'ποῦ εἶναι ἡ κέλλα τοῦ ἀββᾶ Μωυσῆ;' καὶ μᾶς ἀπαντᾷ, 'τί θέλετε ἀπὸ αὐτόν; καλὸς εἶναι'.

Ἐκούσαντες δὲ οἱ κληρικοί, ἐλυπήθησαν λέγοντες
 Ποιαπὸς ἦν ὁ γέρων ὁ ταῦτα λαλήσας κατὰ τοῦ ἀγίου

Ὁ δὲ εἶπε

Γέρων παλαιὰ φορῶν, μακρὸς καὶ μελανός.

Οἱ δὲ εἶπον

Αὐτός ἐστιν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς, καὶ διὰ τὸ μὴ ἀπαρ-
 ται αὐτὸν ὑμῖν, ταῦτα εἶπεν ὑμῖν.

Πολλὰ δὲ ὠφεληθεῖς ὁ ἄρχων ἀνεχώρησεν.

9 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς ἐν Σκήτι

Ἐὰν φυλάξωμεν τὰς ἐντολὰς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐ-
 γγγυῶμαι ὑμᾶς πρὸς τὸν Θεόν, ὅτι θάρβαροι οὐκ
 χονταὶ ὧδε. Εἰ δὲ μὴ φυλάξωμεν, ἐρημωθῆναι ἐ-
 ὁ τόπος οὗτος.

10 Καθημένων δέ ποτε τῶν ἀδελφῶν πρὸς αὐτόν, ἔλεγεν αὐ-

Ἴδου θάρβαροι σήμερον εἰς Σκήτιν ἔρχονται ἀλλὰ ἀ-
 σιτητε καὶ φύγετε.

Λέγουσιν αὐτῷ

Σὺ οὖν οὐ φεύγεις, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς

Ἐγὼ τοσαῦτα ἔτη προσδοκῶ τὴν ἡμέραν ταύτην,
 πληρωθῆ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότου Χριστοῦ λέγοντος, «π-
 τες οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται».

Λέγουσιν αὐτῷ

Οὐδὲ ἡμεῖς φεύγομεν, ἀλλὰ μετὰ σοῦ ἀποθνήσκομεν.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς

Ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω· ἕκαστος βλέπει, πῶς κα-
 ζεται.

Ἦσαν δὲ ἐπὶ ἀδελφοὶ καὶ λέγει αὐτοῖς

Ἴδου οἱ θάρβαροι ἐγγίζουσι τῇ θύρᾳ.

Καὶ εἰσελθόντες ἐφόνευσαν αὐτούς. Εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐφυ-
 ὀπίσω τῆς σειρᾶς καὶ εἶδεν ἐπὶ σιεφάνους κατελθόντας

4. Ματθ. 26, 52. Ὁ Μωϋσῆς πρὶν γίνῃ μοναχός, ἦταν ληστής.

Ἀκούοντας δὲ οἱ κληρικοί, ἐλυπήθησαν καὶ ἐρώτησαν
 Πῶς ἦταν ὁ γέρων ποὺ ἀνέφερε αὐτὰ κατὰ τοῦ ἀγίου;
 Αὐτὸς δὲ εἶπε

Γέρων ποὺ ἐφοροῦσε παλαιά, ὑψηλὸς καὶ μαῦρος.

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς, καὶ σᾶς εἶπε αὐτὰ γιὰ
 νὰ μὴ σᾶς συναντήση.

Ὁ ἄρχων, ὠφελημένος πολὺ, ἀνεχώρησε.

9 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Μωυσῆς στὴ Σκῆτι

Ἐὰν φυλάξωμε τίς ἐντολὰς τῶν πατέρων μας, ἐγὼ
 σᾶς ἐγγυῶμαι ὅτι βάρβαροι δὲν θὰ ἔλθουν ἐδῶ. Ἐ-
 ἂν ὅμως δὲν τίς φυλάξωμε ὁ τόπος αὐτὸς ὅπως ὅ-
 ποτε θὰ ἐρημωθῆ.

10 Κάποτε, ἐνῶ ἐκάθονταν κοντά του οἱ ἀδελφοί, τοὺς εἶπε
 Σήμερα ἔρχονται βάρβαροι στὴ Σκῆτι· σηκωθῆτε λοι-
 πὸν καὶ φύγετε.

Τοῦ λέγουν

Ἐσὺ λοιπὸν δὲν φεύγεις, ἀββᾶ;

Αὐτὸς δὲ τοὺς εἶπε

Ἐγὼ περιμένω τόσα χρόνια αὐτὴ τὴν ἡμέρα, γιὰ νὰ
 πληρωθῆ ὁ λόγος τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ ποὺ λέγει,
 «ὄλοι ὅσοι ἐπῆραν μαχαίρι μὲ μαχαίρι θ' ἀποθάνουν»⁴.

Τοῦ λέγουν

Οὔτε ἐμεῖς δὲν φεύγομε, ἀλλὰ θ' ἀποθάνωμε μαζί σου.

Αὐτὸς δὲ τοὺς εἶπε

Ἐγὼ δὲν ἔχω εὐθύνη· ὁ καθένας ἅς ἰδῆ, πῶς θὰ
 μείνη.

Ἦσαν δὲ ἑπτὰ ἀδελφοὶ καὶ τοὺς λέγει

Τώρα ἀκριβῶς οἱ βάρβαροι πλησιάζουν τὴ θύρα.

Καὶ ὅταν εἰσῆλθαν τοὺς ἐφόνευσαν. Ἐνας δὲ ἀπὸ αὐτοῦς
 ἔφυγε ὀπίσω ἀπὸ τὰ πλεκτὰ καὶ εἶδε ἑπτὰ στεφάνους

στεφανώσαντας αὐτούς.

11 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Μωϋσέα λέγων

Ἐγὼ ἐνώπιόν μου πρᾶγμα καὶ οὐ δύναμαι αὐτὸ κατασχεῖν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐὰν μὴ γίνῃ νεκρὸς ὡς οἱ ταφέντες, οὐ δύνασαι αὐτὸ κατασχεῖν.

12 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Μωϋσέα, ποίῳ τρόπῳ νεκροῖ ἑαυτὸν ἄνθρωπος ἀπὸ τοῦ πλησίον. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον ὅτι

Ἐὰν μὴ θῆσῃ ἄνθρωπος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἑαυτὸν ἤδη τριήμερον ἐν μνημείῳ, οὐ φθάνει εἰς τὸν λόγον τοῦτον.

13 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως εἰς Σκῆτιν, ὅτι, ὡς ἤμελλεν ἐλθεῖν εἰς τὴν Πέτραν, ἐκοπίασεν ὁδεύων καὶ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ

Πῶς δύναμαι τὸ ὕδωρ μου συναγαγεῖν ὧδε;

Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα

Ἐισελθε καὶ μηδὲν φροντίσης.

Ἐισηλθεν οὖν. Καὶ παρέβαλον αὐτῷ τινες τῶν πατέρων, καὶ οὐκ εἶχεν εἰ μὴ μόνον λαγήνιον ὕδατος· καὶ ποιῶντις αὐτοῦ μικρὸν φακόν, ἀνηλώθη. Ὁ δὲ γέρον ἐθλίβειτο. Ἐισερχόμενος οὖν καὶ ἐξερχόμενος, ἠύχειτο τῷ Θεῷ. Καὶ ἰδὸν νεφέλη βροχῆς ἦλθε κατ' αὐτῆς τῆς Πέτρας καὶ ἐγέμισεν ὄλα τὰ ἀγγεῖα αὐτοῦ. Καὶ λέγουσι μετὰ ταῦτα τῷ γέροντι

Εἰπέ ἡμῖν, τί εἰσήρχου καὶ ἐξήρχου.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Δίκην ἐποίουν μετὰ τοῦ Θεοῦ ὅτι ἤνεγκάς με ὧδε καὶ ἰδὸν ὕδωρ οὐκ ἔχω, ἵνα πίνωιν οἱ δοῦλοί σου. Διὰ τοῦτο εἰσηρχόμεν καὶ ἐξερχόμεν παρακαλῶν τὸν Θεόν, ἕως οὗ ἔπεμψεν ἡμῖν.

5. Τὸ ἐπεισόδιο μπορεῖ νὰ συνέβη τὸ 411 στὴν ἐπιδρομὴ βαβάρων ἀπὸ τῆ Λιβύη ἐναντίον τῆς δυτικῆς Αἰγύπτου.

πὸ ἐκατέβηκαν καὶ τοὺς ἐστεφάνωσαν⁶.

- 11 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ λέγοντας
 Βλέπω κάτι ἐνώπιόν μου καὶ δὲν μπορῶ νὰ τὸ συλλάβω.
 Τοῦ λέγει ὁ γέρων
 Ἐὰν δὲν γίνης νεκρὸς σὰν αὐτοὶ ποὺ ἐτάφηκαν, δὲν
 μπορεῖς νὰ τὸ συλλάβης.
- 12 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ
 Μωυσῆ, μὲ ποιὸν τρόπο νεκρώνει ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτό
 του ἀπὸ τὸν πλησίον. Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων
 Ἐὰν δὲν βάλῃ ὁ ἄνθρωπος νοερῶς τὸν ἑαυτό του
 τρεῖς ἡμέρας σὲ μνημεῖο, δὲν φθάνει σ' αὐτὸν τὸ
 λόγο⁶.
- 13 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Μωυσῆ στὴ Σκῆτι ὅτι, ὅταν ἐπρό-
 κειτο νὰ ἔλθῃ στὴν Πέτρα, ἐκοπίασε στὴν πορεία κι' ἔλε-
 γε μέσα του
 Πῶς μπορῶ νὰ μαζεύσω τὸ νερὸ ποὺ μὲ χρειάζεται
 ἐδῶ;
 Καὶ τοῦ ἦλθε φωνὴ ποὺ ἔλεγε
 Εἴσελθε καὶ μὴ φροντίσης καθόλου.
 Εἰσῆλθε λοιπὸν. Καὶ τὸν ἐπισκέφθηκαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς
 πατέρες, καὶ αὐτὸς δὲν εἶχε παρὰ μόνο ἓνα λαγῆνι νερό.
 Καὶ ὅταν ἀμαγεύρευσε ὀλίγη φακὴ, καταναλώθηκε. Ὁ δὲ
 γέρων ἐστενοχωρόταν. Εἰσερχόμενος λοιπὸν καὶ ἐξερχό-
 μενος, προσευχόταν στὸ Θεό. Καὶ ἀμέσως ἦλθε σύννεφο
 βροχῆς ἐπάνω ἀπὸ τὴν Πέτρα κι' ἐγέμισε ὅλα τὰ ἄγγεῖα
 του. Καὶ λέγουν ἔπειτα στὸ γέροντα.
 Εἰπέ μας, τί ἔμπαινες καὶ ἔβγαινες;
 Καὶ τοὺς λέγει ὁ γέρων
 Ἔκανα δίκη μὲ τὸ Θεὸ ὅτι, 'μὲ ἔφερες ἐδῶ καὶ ἰδοὺ
 δὲν ἔχω νερὸ νὰ πίνουν οἱ δοῦλοι σου'. Γι' αὐτὸ εἰσ-
 ερχόμενος καὶ ἐξερχόμενος, ἕως ὅτου μᾶς ἔστειλε.

6. Βλ. καὶ παρακάτω τὸ 14.

14 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς, ὅτι ὀφείλει ἄνθρωπος ἀποθανεῖν ἀπὸ τοῦ ἐταίρου αὐτοῦ, τοῦ μὴ κρίνειν αὐτὸν ἐν τινι.*

15 *Πάλιν εἶπεν ὅτι*

Ὅφείλει ἄνθρωπος νεκρῶσαι ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος, πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος, τοῦ μὴ κακῶσαί τινα ἄνθρωπον.

16 *Εἶπε πάλιν*

Ἐὰν μὴ ἄνθρωπος ἔχη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν, ὁ Θεὸς οὐκ εἰσακούει αὐτοῦ.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐστὶν ἔχειν ἐν τῇ καρδίᾳ ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον ὅτι

Εἴ τις θασιάζει τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, οὐ βλέπει τὰς τοῦ πλησίον αὐτοῦ.

17 *Εἶπε πάλιν*

Ἐὰν μὴ συμφωνήσῃ ἡ προᾶξις μετὰ τῆς εὐχῆς, εἰς μάτην κοπιᾷ ἄνθρωπος.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐστὶ συμφώνησις προᾶξεως μετὰ εὐχῆς;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Ἴνα ὑπὲρ ὧν εὐχόμεθα, μηκέτι ποιῶμεν αὐτά. Ὅταν γὰρ ἄνθρωπος ἀφῆ τὰ θελήματα αὐτοῦ, τότε καταλλάσσεται αὐτῷ ὁ Θεὸς καὶ δέχεται τὴν αὐτὴν αὐτοῦ.

18 *Ἠρώτησεν ὁ ἀδελφὸς ὅτι*

Ἐν παντὶ κόπῳ τοῦ ἀνθρώπου τί ἐστὶ τὸ βοηθοῦν αὐτῷ;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ὁ Θεὸς ἐστὶν ὁ βοηθῶν· γέγραπται γάρ, «ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς ἐν θλίψεσι ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς σφόδρα».

7. Ψαλμ. 45, 2.

8. Ψαλμ. 24, 18.

14 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μωυσοῦς ὅτι ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος ν' ἀποθάνῃ ἀπὸ τὸν σύντροφό του, ὥστε νὰ μὴ τὸν κρίνῃ γιὰ κάτι.

15 Εἶπε πάλι

Ὅφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ νεκρώσῃ τὸν ἑαυτό του ἀπὸ κάθε πονηρὸ πρᾶγμα, πρὶν ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ σῶμα, ὥστε νὰ μὴ κακοποιήσῃ κανένα.

16 Εἶπε πάλι

Ἐὰν ἄνθρωπος δὲν ἔχῃ στὴν καρδιά του τὴν πεποίθησι ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός, ὁ Θεὸς δὲν τὸν εἰσακούει.

Καὶ εἶπε ὁ ἀδελφός

Τί σημαίνει 'νὰ ἔχῃ στὴν καρδιά του τὴν πεποίθησι ὅτι εἶναι ἁμαρτωλός';

Καὶ εἶπε ὁ γέρον

Ὅποιος βαστάζει τὶς ἰδικές του ἁμαρτίες δὲν βλέπει τὶς ἁμαρτίες τοῦ πλησίον του.

17 Εἶπε πάλι

Ἐὰν δὲν συμφωνήσῃ ἡ πράξις μὲ τὴν προσευχή, στὰ χαμένα κοπιάζει ὁ ἄνθρωπος.

Καὶ εἶπε ὁ ἀδελφός

Τί σημαίνει συμφώνησις πράξεως μὲ προσευχή;

Καὶ εἶπε ὁ γέρον

Ἐννοῶ, ὅταν δὲν πράττωμε ἐκεῖνα, γιὰ τὰ ὁποῖα εὐχόμαστε. Πραγματικὰ ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀφήσῃ τὰ θελήματα του, τότε συμφιλιώνεται μὲ τὸ Θεό, καὶ αὐτὸς δέχεται τὴν προσευχή του.

18 Ἐρώτησε ὁ ἀδελφός

Σὲ κάθε προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου τί εἶναι αὐτὸ πού τὸν βοηθεῖ;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Ὁ Θεὸς εἶναι πού βοηθεῖ· διότι ἔχει γραφῆ, «ὁ Θεὸς μας εἶναι καταφυγὴ καὶ δύναμις, βοηθὸς σὲ δυνατὰς θλίψεις πού μᾶς εὐρίσκουν»⁷.

Εἶπεν ὁ ἀδελφὸς

Αἱ νησιεῖαι καὶ ἀγρουπνῖαι, ἃς ποιεῖ ἄνθρωπος, τί γίνονται;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Αἴτιαι ποιοῦσι τὴν ψυχὴν ταπεινωθῆναι γέγραπται γάρ, «Ἴδὲ τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον μου, καὶ ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου». Ἐὰν ἡ ψυχὴ ποιήσῃ τοὺς καρποὺς τούτους, σπλαγχνίζεται ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτῇ δι' αὐτόν.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ γέροντι

Τί ποιήσει ἄνθρωπος ἐν παντὶ πειρασμῷ ἐπερχομένῳ ἐπάνω αὐτοῦ ἢ ἐν παντὶ λογισμῷ τοῦ ἐχθροῦ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Κλαίειν ὀφείλει ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, ἵνα βοηθήσῃ αὐτῷ καὶ ἀναπαύεται ταχέως, ἐὰν παρακαλῇ ἐν γνώσει γέγραπται γάρ «Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος».

Ἠρώτησεν ὁ ἀδελφὸς δι

Ἴδού ἄνθρωπος δέρει τὸν δοῦλον αὐτοῦ δι' ἁμαρτίαν ἣν ἔπραξε. Τί ἐρεῖ ὁ δοῦλος;

Λέγει ὁ γέρον

Ἐὰν ἐστί δοῦλος καλός, ἐρεῖ ἑλέησόν με, ἡμάρτηκα'.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Οὐδὲν ἄλλο λέγει;

Λέγει ὁ γέρον

Οὐχί. Ἀφ' οὗ γὰρ τὴν μέμψιν ἐπιτιθεῖ ἐφ' ἑαυτῷ καὶ εἴπη, ἡμάρτηκα', εὐθέως σπλαγχνίζεται ἐπ' αὐτῷ ὁ Κύριος αὐτοῦ. Τέλος δὲ τούτων πάντων, τὸ μὴ κρῖναι τὸν πλησίον. Ὅτι γὰρ ἡ χεὶρ Κυρίου ἀπέκτεινε πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ Αἰγύπτῳ οὐκ ἦν οἶκος οὗ οὐκ ἦν αὐτῷ ιεθνηκώς.

Εἶπε ὁ ἀδελφὸς

Οἱ νηστεῖες καὶ ἀγρυπνίες ποὺ κάνει ὁ ἄνθρωπος τί γίνονται;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Αὐτὲς κάνουν τὴν ψυχὴ νὰ ταπεινωθῇ· διότι ἔχει γραφῆ, «ἰδὲ τὴν ταπείνωσί μου καὶ τὸν κόπο μου, καὶ ἄφησε ὅλες τὶς ἁμαρτίες μου»⁸. Ἐὰν ἡ ψυχὴ παραγάγη ὄλους αὐτοὺς τοὺς καρπούς, τὴν σπλαγχνίζεται γι' αὐτοὺς ὁ Θεός.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς στὸ γέροντα

Τί νὰ κάνη ὁ ἄνθρωπος γιὰ κάθε πειρασμὸ ποὺ ἔρχεται ἐναντίον του ἢ γιὰ κάθε λογισμὸ τοῦ ἐχθροῦ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅφείλει νὰ κλαίῃ ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ τὸν βοηθήσῃ· καὶ ἀνακουφίζεται ἀμέσως, ἐὰν παρακαλῆ μὲ γνῶσι· διότι ἔχει γραφῆ, «ὁ Κύριος εἶναι βοηθός μου, καὶ δὲν θὰ φοβηθῶ τί θὰ μοῦ κάνη ἄνθρωπος»⁹.

Ἐρώτησε ὁ ἀδελφὸς

Ἴδου, ἄνθρωπος δέρει τὸ δοῦλο του γιὰ ἁμαρτία ποὺ δὲπραξε. Τί θὰ εἰπῆ ὁ δοῦλος;

Λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν εἶναι καλὸς δοῦλος, θὰ εἰπῆ ἑλέησέ με, ἁμαρτησα'.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τίποτε ἄλλο νὰ μὴ εἰπῆ;

Λέγει ὁ γέρων

Ὅχι. Διότι ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποῦ θὰ ἐπιρρίψῃ τὴ μομφὴ ἐπάνω στὸν ἑαυτό του καὶ εἰπῆ ἑμαρτησα', ἀμέσως τὸν σπλαγχνίζεται ὁ Κύριος. Τὸ κορύφωμα δὲ ὄλων αὐτῶν εἶναι τὸ νὰ μὴ κρίνη κανεὶς τὸν πλησίον. Πραγματικὰ ὅταν τὸ χέρι τοῦ Κυρίου ἐφόνευσε κάθε πρωτότοκο στὴ χώρα τῆς Αἰγύπτου, δὲν ὑπῆρχε οἰκογένεια ποὺ νὰ μὴ εἶχε νεκρό.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον δι

Ἐὰν προσχῶμεν ἰδεῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, οὐ μὴ ἴδωμεν τὰς ἁμαρτίας τοῦ πλησίον. Μωρία γάρ ἐστιν ἀνθρώπου, ἔχοντι τὸν ἑαυτοῦ νεκρόν, ἀφεῖναι αὐτὸν καὶ ἀπελθεῖν κλαῦσαι τὸν τοῦ πλησίον. Τὸ ἀποθανεῖν δὲ ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, τοῦτό ἐστι τὸ βασιάσαι σου τὰς ἁμαρτίας καὶ ἀμεριμνεῖν ἀπὸ παντός ἀνθρώπου, δι οὗτος καλός ἐστιν ἢ οὗτος κακός. Μὴ ποιήσης κακὸν μηδενὶ ἀνθρώπου, μηδὲ λογίζου πονηρὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου εἰς τινα, μηδὲ ἐξουδενώσης τινὰ ποιοῦντα κακόν, μηδὲ πεισθῆς τῷ κακοποιοῦντι τὸν πλησίον αὐτοῦ, μηδὲ χαῖρε μετὰ τοῦ ποιοῦντος κακὸν τῷ πλησίον αὐτοῦ· μὴ καταλαλήσης τινὰ, ἀλλὰ λέγε ὁ Θεὸς γινώσκει ἕκαστον, μὴ συμπεισθῆς μετὰ τοῦ καταλαλοῦντος, μηδὲ συγχαρῆς μετὰ τῆς καταλαλιᾶς αὐτοῦ, μηδὲ μισήσης τὸν καταλαλοῦντα τὸν πλησίον αὐτοῦ. Καὶ τοῦτό ἐστι τὸ μὴ κρῖναι.

Μὴ ἔχε ἐχθραν μετὰ τινος ἀνθρώπου καὶ μὴ κρατήσης ἐχθραν ἐν τῇ καρδίᾳ σου, μὴ μισήσης τὸν ἐχθραίνοντα μετὰ τοῦ πλησίον. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ εἰρήνη. Ἐν τούτοις ἑαυτὸν παρακάλει πρὸς ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος καὶ εἰς αἰὲν ἢ ἀνάπαισις, χάριτι τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΤΩΗ

1 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Μαιώης

Θέλω ἐργασίαν ἐλαφρὰν καὶ ἐμμένουσαν, ἢ ἐπίπονον ἐξ ἀρχῆς καὶ ταχέως ἐκκοπιτομένην.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφός

Τί σημαίνει αὐτός ὁ λόγος;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν ἐπιδοθοῦμε στὸ νὰ ἰδοῦμε τὶς ἰδικές μας ἀμαρτίες, δὲν θὰ ἰδοῦμε τὶς ἀμαρτίες τοῦ πλησίον. Διότι εἶναι μωρία γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐνῶ ἔχει ἰδικό του νεκρὸ νὰ τὸν ἀφήνη καὶ νὰ πηγαίνη νὰ κλαύσῃ τὸ νεκρὸ τοῦ πλησίον. Τὸ νὰ ἀποθάνῃς δὲ ἀπὸ τὸν πλησίον σου, αὐτὸ εἶναι νὰ βαστάζῃς τὶς ἀμαρτίες σου καὶ ν' ἀδιαφορῇς γιὰ κάθε ἄνθρωπο, γιὰ τὸ ἂν αὐτὸς εἶναι καλὸς ἢ κακός. Νὰ μὴ κάνῃς κακὸ σὲ κανένα ἄνθρωπο μήτε νὰ σκέπτεσαι πονηρὸ στὴν καρδιά σου γιὰ κανένα μήτε νὰ προσβάλης κανένα ποὺ κάνει κακὸ μήτε νὰ πεισθῇς σ' ὅποιον κακοποιεῖ τὸν πλησίον του μήτε νὰ χαίρεσαι μαζί μὲ αὐτὸν ποὺ κάνει κακὸ στὸν πλησίον του· νὰ μὴ καταλαλήσῃς κανένα, ἀλλὰ νὰ λέγῃς 'ὁ Θεὸς γνωρίζει τὸν καθένα', νὰ μὴ πεισθῇς σ' αὐτὰ ποὺ λέγει ὁ καταλάλος, μήτε νὰ χαρῆς μὲ τὴν καταλαλιά του μήτε νὰ μισήσῃς αὐτὸν ποὺ καταλαλεῖ τὸν πλησίον του. Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ νὰ μὴ κρίνης.

Νὰ μὴ ἔχῃς ἔχθρα μὲ κανένα ἄνθρωπο καὶ νὰ μὴ κρατήσῃς ἔχθρα στὴν καρδιά σου, νὰ μὴ μισήσῃς αὐτὸν ποὺ ἐχθρεύεται τὸν πλησίον. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ εἰρήνη. Μὲ αὐτὰ νὰ παρηγορῇς τὸν ἑαυτό σου. Γιὰ ὀλίγο χρόνο θὰ εἶναι ὁ κάματος καὶ γιὰ παντοτεινὰ ἡ ἀνάπαυση, μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἄμην.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΤΩΗ

1 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ματώης

Θέλω ἐργασία ἐλαφρὰ καὶ διαρκῆ ἢ κουραστικὴ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ καὶ γρήγορα διακοπτομένη.

2 *Εἶπε πάλιν*

“Ὅσον ἐγγίξει ἄνθρωπος τῷ Θεῷ, τοσοῦτον ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν βλέπει. Ἦσαίτας γὰρ ὁ προφήτης ἰδὼν τὸν Θεόν, τάλανα καὶ ἀκάθαρτον ἔλεγεν ἑαυτόν.

3 *Ἔλεγε πάλιν*

“Ὅτε ἤμην νεώτερος, ἔλεγον ἐν ἑαυτῷ ὅτι, ἴαχα τί ποιεῖ ἐργάζομαι ἀγαθόν· νῦν δὲ ὡς ἐγήρασα, βλέπω ὅτι οὐκ ἔχω ἐν ἔργον καλὸν ἐν ἑμαυτῷ.

4 *Εἶπε πάλιν*

Οὐκ οἶδεν ὁ Σατανᾶς ποίῳ πάθει ἠτιᾶται ἡ ψυχὴ. Σπείρει μὲν, ἀλλ’ οὐκ οἶδεν εἰ θερίσει τοὺς μὲν περὶ πορνείας, τοὺς δὲ περὶ καταλαλιᾶς λογισμούς, καὶ ὁμοίως τὰ λοιπὰ πάθη. Καὶ εἰς οἶον πάθος ἴδη τὴν ψυχὴν κλίναςαν, χορηγεῖ αὐτῇ.

5 *Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Μαιώῃ καὶ λέγει αὐτῷ*

Πῶς οἱ Σκητιῶται ἐποιοῦν περισσότερον τῆς Γραφῆς ἀγαπῶντες τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν ὑπὲρ ἑαυτούς;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μαιώης

Ἐγὼ τέως τὸν ἀγαπῶντιά με ἀγαπῶ ὡς ἑμαυτόν.

6 *Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Μαιώην*

Τί ποιήσω, εἰάν παραβάλῃ μοι ἀδελφὸς καὶ ἔστι νηστεία ἢ πρωτὶ, ὅτι θλίβομαι;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐάν μὲν οὐ θλίβῃ καὶ φάγησ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καλῶς ποιεῖς. Ἐάν δὲ μὴ προσδοκᾷς τινα καὶ φάγησ, τοῦτο οὐκ ἐθέλημά ἐστιν.

7 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰακώβ ὅτι*

Παρέβαλον τῷ ἀββᾷ Μαιώῃ καὶ ἀνακάμψαντός μου εἶπον

2 Εἶπε πάλι

Ὅσο ἐγγίζει ὁ ἄνθρωπος τὸ Θεό, τόσο ἁμαρτωλὸ βλέπει τὸν ἑαυτό του. Διότι ὁ Ἰσαΐας ὁ προφήτης, διὰν εἶδε τὸ Θεό, ἐχαρακτήρισε τὸν ἑαυτό του ταλαίπωρο καὶ ἀκάθαρτο¹.

3 Ἔλεγε πάλι

Ὅταν ἦμουν νεώτερος, ἔλεγα μέσα μου ὅτι, Ἰσως κάτι ἀγαθὸ ἐκτελῶ· τώρα δὲ πού ἐγήρασα βλέπω ὅτι δὲν ἔχω κανένα καλὸ ἔργο μέσα μου.

4 Εἶπε πάλι

Δὲν γνωρίζει ὁ Σατανᾶς μὲ ποῖο πάθος ἠττᾶται ἡ ψυχὴ. Σπείρει μὲν, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει, ἂν θὰ θερίση, τοὺς λογισμοὺς γιὰ τὴν πορνεία, τοὺς λογισμοὺς γιὰ τὴν καταλαλιὰ καὶ ἐπίσης τὰ ἄλλα πάθη. Καὶ σ' ὅποιο πάθος βλέπει τὴν ψυχὴ νὰ κλίνη, τῆς χορηγεῖ τὰ ἀνάλογα.

5 Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ματώη καὶ τοῦ λέγει Πῶς οἱ Σκητιῶτες ἐπραγματοποιούσαν περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι λέγει ἡ Γραφή, ἀγαπώντας τοὺς ἐχθροὺς των παραπάνω ἀπὸ τοὺς ἑαυτοὺς των.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ματώης

Ἐγὼ πάντως αὐτὸν πού μὲ ἀγαπᾶ τὸν ἀγαπῶ σὰν τὸν ἑαυτό μου.

6 Ἐρώτησε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ματώη

Τί νὰ κάνω, ἂν μὲ ἐπισκεφθῇ ἀδελφὸς καὶ εἶναι νηστεία ἢ πρωΐ, πού στενοχωροῦμαι;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν μὲν δὲν στενοχωρῆσαι καὶ φάγης μὲ τὸν ἀδελφόν, καλῶς κάνεις. Ἐὰν δὲ δὲν περιμένης κανένα καὶ φάγης, αὐτὸ εἶναι ἰδικό σου θέλημα.

7 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰακώβ ὅτι

Ἐπισκέφθηκα τὸν ἀββᾶ Ματώη καὶ διὰν θὰ ἐπέστρεφα

αὐτῷ ὅτι, 'θέλω παραβαλεῖν εἰς τὰ Κελλία'. Καὶ εἶπέ μοι
 Ἄσπασαι ἐξ ἐμοῦ τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην.

Ἐλθὼν δὲ ἐγὼ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην λέγω αὐτῷ
 Ἀσπάζεσθαι σε ὁ ἀββᾶς Ματώης.

Καὶ λέγει μοι ὁ γέρον

Ἴδου ὁ ἀββᾶς Ματώης, «ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δό-
 λος οὐκ ἔστι».

Καὶ πληρωθέντος ἐνιαυτοῦ πάλιν παρέβαλον τῷ ἀββᾷ Μα-
 τώη καὶ εἶπον αὐτῷ τὸν ἀσπασμὸν τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Οὐκ εἰμὶ μὲν ἄξιος τοῦ λόγου τοῦ γέροντος, πλὴν τοῦτο
 γίνωσκε, ὅτι θίαν ἀκούσης γέροντος τὸν πλησίον δο-
 ξάζοντος ὑπὲρ ἑαυτὸν, εἰς μέτρα μεγάλα ἔφθασεν. Αὐ-
 τη γάρ ἐστιν ἡ τελειότης, ὥστε τὸν πλησίον ἑαυτοῦ δο-
 ξάζειν ὑπὲρ ἑαυτὸν.

8 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ματώης, ὅτι, ἦλθεν ἀδελφὸς πρὸς με καὶ
 εἶπέ μοι ὅτι ἡ καταλαλιὰ χειρόν ἐστι τῆς πορνείας. Καὶ εἶπα
 Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος.

Λέγει οὖν μοι.

Καὶ πῶς θέλεις εἶναι τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

Ἐγὼ δὲ ἔφην

Ἡ μὲν καταλαλιὰ κακὴ ἐστι, ταχεῖαν δὲ ἔχει θεραπεί-
 αν· μετανοεῖ γὰρ πολλάκις ὁ καταλαλήσας λέγων, 'κα-
 κῶς ἐλάλησα'. Ἡ δὲ πορνεία φναικὸς θάνατός ἐστιν.

9 Ἀπῆλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ματώης ἀπὸ τῆς Ραιθοῦ, εἰς τὰ
 μέρη Μαγδολῶν· ἦν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. Καὶ
 κρατήσας ὁ ἐπίσκοπος τὸν γέροντα, ἐποίησεν αὐτὸν πρεσβύ-
 τερον. Καὶ γευσάμενων αὐτῶν ὁμοῦ, ἔλεγεν ὁ ἐπίσκοπος

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ· οἶδα ὅτι οὐκ ἠθελες τὸ πρᾶγμα

τοῦ εἶπα ὅτι, 'θέλω νὰ ἐπισκεφθῶ τὰ Κελλία'. Καὶ μοῦ εἶπε

Χαιρέτισε ἐκ μέρους μου τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη.

Ἔσταν δὲ ἦλθα πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη, τοῦ λέγω

Σὲ χαιρετίζει ὁ ἀββᾶς Ματώης.

Καὶ μοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄββᾶς Ματώης, «ἰδοὺ ἀληθινὸς Ἰσραηλίτης σὸν ὁποῖο δὲν ὑπάρχει δόλος».

Καὶ ὅταν ἐπέρασε ἔτος, πάλι ἐπισκέφθηκα τὸν ἀββᾶ Ματώη καὶ τοῦ εἶπα τὸ χαιρετισμὸ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννη.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Δὲν εἶμαι βέβαια ἄξιος τοῦ λόγου τοῦ γέροντος, ἀλλὰ πάντως γνώριζε τοῦτο, ὅτι ὅταν ἀκούσης γέροντα νὰ ἐπαινῇ τὸν πλησίον περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ, αὐτὸς ἔφθασε σὲ ὑψηλὰ μέτρα τελειότητος. Διότι αὐτὴ εἶναι ἡ τελειότης, νὰ δοξάζης τὸν πλησίον περισσότερο ἀπὸ τὸν ἑαυτοῦ σου.

8 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ματώης. Ἦλθε σ' ἐμένα ἀδελφός καὶ μοῦ εἶπε ὅτι ἡ καταλαλιὰ εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὴν πορνεία.

Καὶ εἶπα

Σκληρὸς εἶναι ὁ λόγος.

Μοῦ λέγει λοιπὸν

Καὶ πῶς θεωρεῖς σωστὸ ὅτι εἶναι τὸ πρᾶγμα τοῦτο;

Ἐγὼ δὲ εἶπα

Ἡ μὲν καταλαλιὰ εἶναι κακὴ, ἀλλὰ ἔχει γρήγορη θεραπεία· διότι ὁ καταλάλος μετανοεῖ πολλές φορές λέγοντας, 'κακῶς ὠμίλησα'. Ἡ δὲ πορνεία εἶναι φυσικὸς θάνατος.

9 Ἐπῆγε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ματώης ἀπὸ τῆ Ραιῖθου στὰ μέρη Μαγδολῶν· ἦταν δὲ μαζί του ὁ ἀδελφός του. Καὶ ὁ ἐπίσκοπος κρατώντας τὸν γέροντα, τὸν ἔκανε πρεσβύτερο.

Καὶ ὅταν ἔτρωγαν μαζί, εἶπε ὁ ἐπίσκοπος

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ· γνωρίζω ὅτι δὲν ἤθελες αὐτὸ

τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὸ εὐλογηθῆναί με παρὰ σοῦ, ἐτόλμησα τοῦτο ποιῆσαι.

Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ γέρον μετὰ ταπεινώσεως

Καὶ ὁ λογισμός μου μικρὸν ἤθελε πλὴν εἰς τοῦτο ἐγὼ κοπιῶ, ὅτι χωριουθῆναι ἔχω ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ. Οὐ βασιάζω γὰρ ὅλας τὰς εὐχὰς ποιῆσαι μόνος.

Καὶ λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Εἰ οἶδας ὅτι ἄξιός ἐστιν, ἐγὼ αὐτὸν χειροτονῶ.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ματώης

Εἰ μὲν ἄξιός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἐν δὲ οἶδα, ὅτι ἐμοῦ καλλίων ἐστίν.

Ἐχειροτόνησε δὲ καὶ αὐτόν. Καὶ ἐκοιμήθησαν οἱ ἀμφότεροι, μὴ ἐγγίσαντες θυσιαστηρίῳ ἕνεκεν τοῦ ποιῆσαι προσφορὰν.

Ἐλεγε δὲ ὁ γέρον

Πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ὅτι οὐκ ἔχω κριμα πολὺ διὰ τὴν χειροτονίαν, ὅποτε οὐ ποιῶ προσφορὰν. Τῶν γὰρ ἀμέμπτων ἐστὶν ἡ χειροτονία.

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ματώης, ὅτι τρεῖς γέροντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀββᾶν Παφνούτιον τὸν λεγόμενον Κεφαλαῖον, ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτὸν λόγον. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ γέρον

Τί θέλετε εἶπω ὑμῖν; Πνευματικὸν ἢ σωματικόν;

Λέγουσιν αὐτῷ

Πνευματικόν.

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἐπάγετε, ἀγαπήσατε τὴν θλίψιν ὑπὲρ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἀτιμίαν πλεον τῆς δόξης καὶ τὸ δίδόναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν.

Ἐρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ματώην λέγων

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Ἐπάγε, παρακάλεσον τὸν Θεόν, ἵνα δώσῃ πένθος εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ταπεινώσῃ, καὶ πρόσεχε πάντοτε

τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ τὸ ἐτόλμησα γιὰ νὰ εὐλογηθῶ ἀπὸ σένα.

Τοῦ εἶπε δὲ ὁ γέρων μὲ ταπεινῶσι

Τὸ ἤθελε ὀλίγο καὶ ὁ λογισμὸς μου· πλὴν ὅμως τοῦτο μὲ στενοχωρεῖ, ὅτι πρέπει νὰ χωρισθῶ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ ποῦ εἶναι μαζί μου· διότι δὲν βαστάζω νὰ κάνω ὄλες τὶς εὐχὲς μόνος μου.

Καὶ λέγει ὁ ἐπίσκοπος

Ἐὰν γνωρίζης ὅτι εἶναι ἄξιος, ἐγὼ τὸν χειροτονῶ.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ματῶης

Ἐὰν εἶναι ἄξιος, δὲν γνωρίζω· ἕνα πάντως γνωρίζω, ὅτι εἶναι καλύτερος ἀπὸ μένα.

Ἐχειροτόνησε καὶ αὐτόν. Καὶ ἐκοιμήθηκαν καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ ἐγγίσουν τὸ θυσιαστήριον γιὰ νὰ κάνουν θεία εὐχαριστία. Ἔλεγε δὲ ὁ γέρων

Ἐχω ἐμπιστοσύνη στὸ Θεό, ὅτι δὲν ἀμάρτησα πολὺ γιὰ τὴ χειροτονία, ἀφοῦ δὲν κάνω θεία εὐχαριστία. Διότι ἡ χειροτονία ταιριάζει στοὺς ἀμέμπτους.

10 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ματῶης ὅτι ἐπῆγαν στὸν ἀββᾶ Παφνούτιο, τὸ λεγόμενον Κεφαλᾶ, τρεῖς γέροντες γιὰ νὰ τὸν ἐρωτήσουν κάτι. Καὶ τοὺς εἶπε ὁ γέρων

Τί θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ; Πνευματικὸ ἢ σωματικὸ;

Τοῦ λέγουν

Πνευματικὸ.

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Πηγαίνετε, ἀγαπήσατε τὴ θλίψιν περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ τὴν ἀτίμωσιν περισσότερο ἀπὸ τὴ δόξαν καὶ τὸ δόσιμον περισσότερο ἀπὸ τὸ πάρσιμον.

11 Παρεκάλεσε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ματῶη λέγοντας

Εἶπέ μου λόγο.

Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Πήγαινε, παρακάλεσε τὸ Θεὸ νὰ δώσῃ στὴν καρδιά σου καὶ ταπεινῶσι, καὶ πρόσεχε πάντοτε τὶς ἀμαρ-

τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ μὴ κρῖνε ἄλλους, ἀλλὰ γενοῦ ὑποκάτω πάντων, καὶ μὴ ἔχε φιλίαν μετὰ παιδίου μήτε γυνῶσιν μετὰ γυναικὸς μήτε φίλον αἰρετικόν, καὶ κόψον τὴν παρρησίαν ἀπὸ σοῦ καὶ κράτει τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν κοιλίαν σου, καὶ ἀπὸ οἴνου μακράν, καὶ ἐάν τις λαλήσῃ περὶ πράγματις οἰουδήποτε, μὴ φιλονεῖκει μετ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐὰν καλῶς λέγῃ, εἰπὲ 'ναί', ἐὰν δὲ κακῶς, εἰπέ, 'οὐ οἶδας πῶς λαλεῖς', καὶ μὴ ἔριζε μετ' αὐτοῦ περὶ ὧν ἐλάλησε. Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ταπεινώσις.

12 Ἡρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ματώην

Εἶπέ μοι ρῆμα.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Πᾶσαν φιλονεικίαν ἀπὸ παντὸς πράγματις κόψον ἀπὸ σοῦ· κλαῦσον δὲ καὶ πένθησον, διτι ὁ καιρὸς ἤγγισεν.

13 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ματώην λέγων

Τί ποιήσω, διτι ἡ γλῶσσά μου θλίβει με καὶ διὰν ἔρχωμαι ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων, οὐ δύναμαι κατασχεῖν αὐτήν, ἀλλὰ κατακρίνω αὐτοὺς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καὶ ἐλέγχω αὐτούς; Τί οὖν ποιήσω;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπεν

Εἰ οὐ δύνασαι κατέχειν ἑαυτόν, φύγε καταμόνας. Ἀσθένεια γάρ ἐστιν. Ὁ δὲ καθήμενος μετὰ ἀδελφῶν οὐκ ὀφείλει εἶναι τειραγωνιαῖος, ἀλλὰ στρογγύλος, ἵνα πρὸς πάντας κυλίηται.

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Οὐ κατὰ τὴν ἀρετὴν κάθημαι καταμόνας, ἀλλὰ κατὰ ἀσθένειαν δυνατοὶ γάρ εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι εἰς τὸ μέσον τῶν ἀνθρώπων.

τίες σου, καὶ μὴ κρίνης ἄλλους, ἀλλὰ γίνου κάτω ἀπὸ ὄλους· νὰ μὴ ἔχης φιλία μὲ παιδὶ μήτε γνωριμία μὲ γυναῖκα μήτε φίλο αἰρετικὸ καὶ κόψε τὴν παρρησία σου καὶ κράτα τὴ γλῶσσα καὶ τὴν κοιλιά σου, καὶ ἀπόφευγε τὸ κρασί, καὶ ἂν ὁμιλήσῃ κανεὶς γιὰ ὁποιοδήποτε πρᾶγμα, μὴ φιλονεικῆς μαζί του, ἀλλὰ, ἔαν λέγῃ καλῶς, εἰπὲ 'ναί', ἔαν δὲ κακῶς, εἰπὲ 'σὺ γνωρίζεις πῶς ὁμιλεῖς', καὶ μὴ μαλώνῃς μαζί του γιὰ ὅσα ὠμίλησε. Καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ ταπεινώσις.

12 Παρεκάλεσε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ματῶη

Εἶπέ μου λόγο.

Καὶ τοῦ εἶπε

Κόψε ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου κάθε φιλονεικία γιὰ κάθε πρᾶγμα· κλαῦσε δὲ καὶ πένθησε, διότι ὁ καιρὸς ἐπλησίασε.

13 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ματῶη λέγοντας

Τί νὰ κάνω πού ἡ γλῶσσα μου μὲ στενοχωρεῖ καὶ ὅταν ἔρχωμαι ἀνάμεσα στοὺς ἀνθρώπους, δὲν μπορῶ νὰ τὴ συγκρατήσω, ἀλλὰ τοὺς κατακρίνω γιὰ κάθε ἔργο ἀγαθὸ καὶ τοὺς ἐλέγχω; Τί νὰ κάνω λοιπόν;

Καὶ σὲ ἀπόκρισι ὁ γέρων εἶπε

Ἐὰν δὲν μπορῆς νὰ συγκρατήσῃς τὸν ἑαυτὸ σου, φύγε ἐντελῶς μόνος. Διότι εἶναι ἀσθένεια. Αὐτὸς δὲ πού κάθεται μαζί μὲ ἀδελφοὺς δὲν ὀφείλει νὰ εἶναι τετράγωνος ἀλλὰ στρογγυλός, γιὰ νὰ κυλίσεται πρὸς ὄλους.

Καὶ ἐπρόσθεσε ὁ γέρων

Δὲν κάθεται ὀλομόναχος ἀπὸ ἀρετῆ, ἀλλὰ ἀπὸ ἀσθένεια· διότι οἱ ἐρχόμενοι στὸ μέσο τῶν ἀνθρώπων εἶναι δυνατοί.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΡΚΟΥ
ΜΑΘΗΤΟΥ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ

1 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι εἶχε μαθητὴν ἐν Σκήτει, Μᾶρκον ὀνόματι· ἦν δὲ ἔχων ὑπακοὴν μεγάλην καὶ ἦν καλλιγράφος. Ἠγάπα δὲ αὐτὸν ὁ γέρον διατὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ. Εἶχε δὲ ἄλλους ἔνδεκα μαθητάς, καὶ ἐθλίβοντο, ὅτι ἠγάπα αὐτὸν ὑπὲρ αὐτούς. Καὶ ἀκούσαντες οἱ γέροντες ἐλυπήθησαν. Ἠλθον δὲ ἐν μιᾷ πρὸς αὐτὸν οἱ γέροντες καὶ ἐκάλουν αὐτόν. Λαβὼν δὲ αὐτούς ἐξῆλθε καὶ ἔκρουσε κατὰ κελλῖον λέγων

Ὁ δεῖνα ἀδελφέ, δεῦρο, ὅτι χρήζω σου.

Καὶ εἰς ἕξ αὐτῶν οὐκ ἠκολούθησεν αὐτῷ εὐθύς. Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν κέλλαν Μάρκου, ἔκρουσε λέγων

Μᾶρκε.

Ὁ δὲ ἀκούσας τῆς φωνῆς τοῦ γέροντος, εὐθύς ἐπήδησεν ἔξω, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς διακονίαν. Καὶ λέγει τοῖς γέροντοι

Ποῦ εἰσιν οἱ λοιποὶ ἀδελφοί, πατέρες;

Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ, ἐψηλάφησε τὸ τετραδῖον αὐτοῦ καὶ εὗρεν ὅτι ὡ ἔβαλε χεῖρα ποιεῖν καὶ ἀκούσας τοῦ γέροντος οὐκ ἔστρεψε τὸν κάλαμον πληρῶσαι αὐτό. Λέγουσιν οὖν οἱ γέροντες

Ὅντως δὴ οὐ ἀγαπᾷς, ἀββᾶ, καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ἀγαπῶμεν καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ἀγαπᾷ.

2 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ποτὲ περιπατῶν ἐν τῇ Σκήτει μετὰ τῶν γερόντων καὶ θέλων αὐτοῖς τὴν ὑπακοὴν τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ Μάρκου δεῖξαι καὶ δι' ὃ ἀγαπᾷ αὐτὸν, θεωρήσας μικρὸν σύαγρον, λέγει αὐτῷ

Θεωρεῖς τὸ μικρὸν βουβάλιον ἐκεῖνο, τέκνον;

Λέγει αὐτῷ

Ναί, ἀββᾶ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΡΚΟΥ
ΜΑΘΗΤΟΥ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ

1 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σιλουανό, ὅτι εἶχε μαθητὴ στῆ Σκῆτι, ὀνομαζόμενον Μᾶρκο. Εἶχε δὲ αὐτὸς μεγάλη ὑπακοή καὶ ἦταν καλλιγράφος. Τὸν ἀγαποῦσε δὲ ὁ γέροντων γιὰ τὴν ὑπακοή του. Εἶχε ὅμως ἄλλους ἔνδεκα μαθητὰς ποὺ ἐστενοχωρόνταν διότι ἀγαποῦσε τοῦτον περισσότερο ἀπὸ αὐτούς. Καὶ ὅταν τὸ ἔμαθαν οἱ γέροντες, ἐλυπήθησαν. Ἦλθαν δὲ μία ἡμέρα πρὸς αὐτὸν καὶ τὸν ἐπέκριναν. Αὐτὸς ὅμως παίρνοντάς τους μαζί του ἐξῆλθε καὶ ἔκρουσε τὴ θύρα στὸ κελλὶ λέγοντας

Δεῖνα ἀδελφέ, ἔλα, διότι σὲ χρειάζομαι.

Καὶ κανένας ἀπὸ αὐτοὺς δὲν τὸν ἀκολούθησε ἀμέσως. Καὶ ὅταν ἦλθε στὸ κελλὶ τοῦ Μάρκου, ἔκρουσε λέγοντας Μᾶρκε.

Αὐτὸς δέ, μόλις ἄκουσε τὴ φωνὴ τοῦ γέροντος, ἀμέσως ἐπήδησε ἔξω, καὶ τὸν ἔστειλε στῆ διακονία. Καὶ λέγει στοὺς γέροντες

Ποῦ εἶναι οἱ ἄλλοι ἀδελφοί, πατέρες;

Καί, ἀφοῦ εἰσῆλθε στὴν κέλλα του, ἐξέτασε τὸ τετράδιό του καὶ εὗρηκε ὅτι εἶχε βάλει τὸ χέρι του νὰ χαράξῃ ὡ ἀλλά, καθὼς ἄκουσε τὸ γέροντα δὲν ἐγύρισε τὴν πέννα νὰ τὸ συμπληρώσῃ. Λέγουν λοιπὸν οἱ γέροντες

Ἀληθινά, ἀββᾶ, αὐτὸν ποὺ ἀγαπᾶς ἐσύ, τὸν ἀγαποῦμε καὶ ἐμεῖς καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀγαπᾶ.

2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σιλουανό, ὅτι κάποτε περιπαιώνοντας στῆ Σκῆτι μαζί μὲ γέροντες καὶ θέλοντας νὰ τοὺς δείξῃ τὴν ὑπακοή τοῦ μαθητοῦ του, γιὰ τὴν ὁποία τὸν ἀγαπᾶ, ὅταν εἶδε μικρὸ ἀγριόχοιρο, τοῦ λέγει—

Παρατηρεῖς ἐκεῖνο τὸ βουβαλάκι, τέκνο;

Τοῦ λέγει

Ναί, ἀββᾶ

Καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ πῶς πιθανά εἰσιν;

Λέγει

Ναί, ἀββᾶ.

Καὶ ἐθαύμασαν οἱ γέροντες τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ καὶ ὠκοδομήθησαν ἐν τῇ ὑπακοῇ αὐτοῦ.

³ Κατηλθέ ποτε ἡ μήτηρ τοῦ ἀββᾶ Μάρκου ἰδεῖν αὐτόν καὶ εἶχε πολλὴν φαντασίαν. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ γέρον πρὸς αὐτήν. Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Ἄββᾶ, εἰπὲ τὸν υἱόν μου ἐξελθεῖν, ἵνα ἴδω αὐτόν.

Εἰσελθὼν δὲ ὁ γέρον, εἶπεν αὐτῷ

Ἐξελθε, ἵνα σε ἴδῃ ἡ μήτηρ σου

Ἦν δὲ φορῶν κεντιονάριον καὶ ἡσοβλωμένος ἀπὸ τοῦ μαγεύριου. Καὶ ἐξελθὼν διὰ τὴν ὑπακοήν, ἐκάμυσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Σωθείητε, σωθήειτε, σωθήειτε.

Καὶ οὐκ εἶδεν αὐτούς. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἐγνώρισεν αὐτόν. Πάλιν οὖν πέμπει πρὸς τὸν γέροντα λέγουσα

Ἄββᾶ, πέμπον μοι τὸν υἱόν μου, ἵνα αὐτόν ἴδω.

Καὶ εἶπε τῷ Μάρκῳ

Οὐκ εἶπόν σοι, ἐξελθε, ἵνα σε ἴδῃ ἡ μήτηρ σου;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Μάρκος

Ἐξῆλθον κατὰ τὸν λόγον σου, ἀββᾶ. Πλὴν παρακαλῶ σε, μὴ εἴπῃς μοι ἄλλο ἅπαξ ἐξελθεῖν, ἵνα μὴ παρακούσω σου.

Καὶ ἐξελθὼν ὁ γέρον εἶπεν αὐτῇ

Αὐτός ἐστιν ὁ ἀπαντήσας ὑμῖν λέγων σωθείητε.

Καὶ παρακαλέσας αὐτήν ἀπέλυσεν.

⁴ Ἄλλοιτε συνέβη αὐτόν ἐξελθεῖν ἀπὸ Σκήτεως καὶ ἀπελθεῖν εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ καὶ μεῖναι ἐκεῖ. Καὶ ἔπεμψεν ἡ μήτηρ τοῦ Μάρκου ὀρκίζουσα αὐτόν μετὰ δακρύων, ἵνα ἐξέλθῃ, ὁ υἱὸς αὐτῆς καὶ ἴδῃ αὐτόν. Ὁ δὲ γέρον ἀπέλυσεν αὐτόν. Καὶ ὡς ἐποίει τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ τοῦ ἐξελθεῖν καὶ ἤρχετο ἀπο-

Καὶ τὰ κέρατά του, πόσο ὠραία εἶναι;

Λέγει

Ναί, ἄββᾶ.

Καὶ ἐθαύμασαν οἱ γέροντες γιὰ τὴν ἀπόκρισι καὶ οἰκοδομήθηκαν ἀπὸ τὴν ὑπακοή του.

3 Κατέβηκε κάποτε ἡ μητέρα τοῦ ἄββᾶ Μάρκου γιὰ νὰ τὸν ἰδῆ· καὶ ἦταν πολυτελῶς στολισμένη. Καὶ ἐξῆλθε ὁ γέρων πρὸς αὐτή· καὶ τοῦ εἶπε

Ἐββᾶ, εἶπε σὸν υἱό μου νὰ βγῆ γιὰ νὰ τὸν ἰδῶ.

Εἰσῆλθε λοιπὸν ὁ γέρων καὶ τοῦ εἶπε

Ἐβγα, γιὰ νὰ σὲ ἰδῆ ἡ μητέρα σου.

Ἐφοροῦσε δὲ πολυμπαλωμένο ἔνδυμα καὶ ἦταν καπνισμένος ἀπὸ τὸ μαγειρεῖο. Καί, ἐνῶ ἐξῆλθε γιὰ ὑπακοή, ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ τοὺς εἶπε

Εἶθε νὰ σωθῆτε, εἶθε νὰ σωθῆτε, εἶθε νὰ σωθῆτε.

Καὶ δὲν τοὺς εἶδε. Ἡ μητέρα του δὲν τὸν ἐγνώρισε. Πάλι λοιπὸν στέλλει πρὸς τὸ γέροντα λέγοντας

Ἐββᾶ, στείλε μου τὸν υἱό μου, γιὰ νὰ τὸν ἰδῶ.

Καὶ εἶπε στὸ Μᾶρκο

Δὲν σοῦ εἶπα, ἔβγα, γιὰ νὰ σὲ ἰδῆ ἡ μητέρα σου;

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ Μᾶρκος

Ἐβγῆκα κατὰ τὸ λόγο σου, ἄββᾶ. Πλὴν ὅμως, σὲ παρακαλῶ, μὴ μοῦ ξαναπῆς νὰ ἐξέλθω, γιὰ νὰ μὴ σὲ παρακούσω.

Καὶ ὁ γέρων βγαίνοντας τῆς εἶπε

Αὐτὸς εἶναι πού σᾶς συνάντησε λέγοντας, εἶθε νὰ σωθῆτε.

Καί, ἀφοῦ τὴν παρηγόρησε, τὴν ἀπέλυσε.

4 Ἄλλοτε συνέβηκε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴ Σκῆτι καὶ νὰ μεταβῆ στὸ ὄρος Σινᾶ καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ. Καὶ ἔστειλε ἡ μητέρα τοῦ Μάρκου παράκλησι, ἐξορκίζοντάς τον μὲ δάκρυα, γιὰ νὰ ἐξέλθῃ ὁ υἱός της καὶ τὸν ἰδῆ. Ὁ δὲ γέρων τὸν ἀπέλυσε. Καί, καθὼς ἐτοίμαζε τὴ μηλωτή του γιὰ νὰ ἐξέλθῃ

σπάσασθαι τὸν γέροντα, εὐθέως ἔβαλλε κλαίειν καὶ οὐκ ἐξήρ-
χετο.

- 5 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ὡς ἤθελεν ἐξελ-
θεῖν εἰς Συρίαν, εἶπεν αὐτῷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Μάρκος
Πάτερ, οὐ θέλω ἐξελθεῖν ἔνθεν· ἀλλ' οὐδὲ σὲ ἀφῶ
ἐξελθεῖν, ἀββᾶ. Ἀλλὰ παράμεινον ὧδε τρεῖς ἡμέρας.
Καὶ τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐκοιμήθη.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΙΛΗΣΙΟΥ

- 1 Παρερχόμενος ὁ ἀββᾶς Μιλήσιος διὰ τινος τόπου, εἶδὲ
τινα μοναχὸν κρατούμενον ὑπὸ τινος, ὡς φόνον ποιήσαντα. Καὶ
προσεγγίσας ὁ γέρον ἐπερώτησε τὸν ἀδελφόν. Καὶ μαθὼν
ὅτι συκοφαντεῖται, λέγει πρὸς τοὺς κατέχοντας αὐτὸν

Ποῦ ἐσιν ὁ φονευθεὶς;

Καὶ ἔδειξαν αὐτῷ. Καὶ προσεγγίσας τῷ φονευθέντι, εἶπε
πᾶσι προσεύξασθαι. Αὐτοῦ δὲ ἐπεκιάσαντος τὰ χεῖρας πρὸς
τὸν Θεόν, ἀνέστη ὁ νεκρός. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐπὶ πάντων

Εἰπέ ἡμῖν τίς ἐστιν ὁ φονεύσας σε.

Ὁ δὲ εἶπεν, ὅτι

Εἰσελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, δέδωκα χρήματα τῷ πρε-
σβυτέρῳ, ὁ δὲ ἀναστὰς ἔσφαξέ με καὶ ἀπενέγκας ἔρρι-
ψεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ ἀββᾶ. Ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς
ληφθῆναι τὰ χρήματα καὶ δοθῆναι τοῖς τέκνοις μου.

Τότε εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ γέρον

Ἀπελθε καὶ κοιμοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ Κύριος καὶ ἐγεί-
ρη σε.

- 2 Ἄλλοτε οἰκοῦντος αὐτοῦ μετὰ δύο μαθητῶν ἐν τοῖς ὄρεσις

καὶ ἐρχόταν νὰ χαιρετίση τὸν γέροντα, ἡμέσως ἄρχισε νὰ κλαίη καὶ δὲν ἔβγαινε.

- 5 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σιλουανό, ὅτι, ὅταν ἤθελε νὰ ἀναχωρήσῃ στὴ Συρία, τοῦ εἶπε ὁ μαθητὴς του Μᾶρκος Πάτερ, δὲν θέλω νὰ ἐξέλθω ἀπὸ ἐδῶ, ἀλλὰ οὔτε ἐσένα σὲ ἀφήνω νὰ ἐξέλθῃς, ἀββᾶ. Ἄλλὰ μείνε ἐδῶ τρεῖς ἡμέρες.
Καὶ τὴν τρίτη ἡμέρα ἀπέθανε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΙΛΗΣΙΟΥ

- 1 Περνώντας ὁ ἀββᾶς Μιλήσιος ἀπὸ ἓνα τόπο, εἶδε ἓνα μοναχὸ κρατούμενο ἀπὸ κάποιον, μὲ τὴν κατηγορία ὅτι ἔκανε φόνο. Καὶ ὁ γέρων προσεγγίζοντας ἐρώτησε τὸν ἀδελφό. Κι' ἀφοῦ ἔμαθε ὅτι συκοφαντεῖται λέγει πρὸς τοὺς φύλακές του

Ποῦ εἶναι αὐτὸς ποὺ ἐφονεύθηκε;

Καὶ τοῦ ἔδειξαν. Αὐτός, ἀφοῦ ἐπλησίασε τὸν φονευμένο, εἶπε σ' ὄλους νὰ προσευχηθοῦν. Μόλις δὲ ἄπλωσε τὰ χέρια πρὸς τὸ Θεό, ἀναστήθηκε ὁ νεκρός. Καὶ τοῦ εἶπε ἐμπρὸς σὲ ὄλους

Εἰπέ μας, ποῖος εἶναι αὐτὸς ποὺ σὲ ἐφόνευσε.

Αὐτὸς δὲ εἶπε, ὅτι

Ἄφοῦ εἰσῆλθα στὴν ἐκκλησία, ἔδωσα χρήματα στὸν πρεσβύτερο· αὐτὸς δὲ ἐσηκώθηκε καὶ μ' ἔσφαξε, ἔπειτα δὲ μὲ μετέφερε καὶ μ' ἔρριψε στὸ μοναστήρι τοῦ ἀββᾶ. Ἄλλὰ σᾶς παρακαλῶ νὰ ληφθοῦν τὰ χρήματα καὶ νὰ δοθοῦν στὰ τέκνα μου.

Τότε εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ γέρων

Πήγαινε καὶ κοιμήσου, ἕως οἷου ἔλθῃ ὁ Κύριος καὶ σὲ ἀναστήσῃ.

- 2 Ἄλλοτε, ὅταν κατοικοῦσε μαζὶ μὲ δύο μαθητὰς στὰ σύνο-

Περσίδος, ἐξῆλθον δύο υἱοὶ τοῦ βασιλέως σαρκικοὶ ἀδελφοί, ἀγρεῦσαι κατὰ τὸ ἔθος. Ἔβαλον δὲ λίνα ἐπὶ πολὺ διάσιγμα καὶ ἐπὶ τεσσαράκοντα μίλια, ὥστε, εἰ εὑρίσκεται ἔσω τῶν λίνων, ἀγρεύσωσι καὶ ἀποκτείνωσι κόντιοις. Εὐρέθη δὲ ὁ γέρον μετὰ τῶν δύο μαθητῶν αὐτοῦ. Καὶ θεασάμενοι αὐτὸν τριχῶδη καὶ ὡς ἄγριον, ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπον αὐτῷ

Ἄνθρωπος εἴ ἢ πνεῦμα; εἶπέ ἡμῖν.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Ἄνθρωπός εἰμι ἁμαρτωλὸς καὶ ἐξῆλθον κλαῦσαι τὰς ἁμαρτίας μου καὶ προσκυνῶ Ἰησοῦν τὸν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ

Οὐκ ἔστιν ἄλλος Θεὸς πλὴν τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ πυρός καὶ τοῦ ὕδατος (ἃ ἐσέβοντο). Ἀλλὰ πρόσελθε καὶ ἐπίθυσον αὐτοῖς.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς

Ταῦτα κτίσματά εἰσι, καὶ πλανᾶσθε· ἀλλὰ παρακαλῶ ὑμᾶς ἐπιστρέψαι καὶ γνῶναι τὸν ἀληθινὸν Θεὸν τὸν κτίσαντα πάντα ταῦτα.

Αὐτοὶ δὲ εἶπον

Τὸν κατακριθέντα καὶ σιαυρωθέντα λέγεις Θεὸν εἶναι ἀληθινόν;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Τὸν σιαυρώσαντα τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀποκτείναντα τὸν θάνατον, αὐτὸν λέγω εἶναι Θεὸν ἀληθινόν.

Αὐτοὶ δὲ βασανίζοντες αὐτὸν μετὰ καὶ τῶν ἀδελφῶν, ἠνάγκαζον θύειν. Καὶ πολλὰ βασάνισαντες, ἀπεκεφάλισαν τοὺς δύο ἀδελφούς, τὸν δὲ γέροντα ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐβασάνισον ὑστερον δὲ τῆ τέχνη αὐτῶν ἔποιησαν αὐτὸν εἰς τὸ μέσον καὶ ἔρριψαν βέλη, ὁ εἰς ἔμπροσθεν καὶ ὁ εἰς ὀπίσθεν αὐτοῦ. Αὐτὸς δὲ εἶπεν αὐτοῖς

Ἐπειδὴ γεγόναιτε ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἐκχέετε αἷμα ἀνῶν, ἐν μιᾷ ῥοπῇ αὐριον ταύτη τῆ ὥρα ἀτεκνωθεῖη ἢ μήτηρ

ρα τῆς Περσίδος, ἐξῆλθαν δύο υἱοὶ τοῦ βασιλέως, σαρκικοὶ ἀδελφοί, νὰ κυνηγήσουν κατὰ τὴ συνήθεια. Ἔβαλαν δὲ παγίδες σὲ μεγάλη ἔκτασι, τουλάχιστο ἐπὶ σαράντα μίλια, ὥστε ὅ,τι εὐρίσκεται μέσα ἀπὸ τὶς παγίδες, νὰ τὸ κυνηγήσουν καὶ τὸ φονεύσουν μὲ κοντάρια. Εὐρέθηκε δὲ ὁ γέρων μαζὶ μὲ τοὺς δύο μαθητάς του. Καὶ βλέποντάς τον τριχωτὸ καὶ σὰν ἄγριο, ἀπόρησαν καὶ τοῦ εἶπαν

Ἄνθρωπος εἶσαι ἢ πνεῦμα; εἶπέ μας.

Καὶ τοὺς εἶπε

Εἶμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς κι' ἐβγῆκα νὰ κλαύσω τὶς ἁμαρτίες μου καὶ προσκυνῶ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Αὐτοὶ δὲ τοῦ εἶπαν

Δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεὸς ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἥλιο καὶ τὸ πῦρ καὶ τὸ ὕδωρ (πὺ προσκυνοῦσαν αὐτοί). Ἄλλὰ ἔλα νὰ θυσιάσης σ' αὐτούς.

Αὐτὸς δὲ τοὺς εἶπε

Αὐτὰ εἶναι κτίσματα, καὶ πλανᾶσθε. Ἄλλὰ σᾶς συμβουλεύω νὰ ἐπιστρέψετε καὶ νὰ γνωρίσετε τὸν ἀληθινὸ Θεὸ πὺ ἐκτίσσε ὅλα αὐτά.

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Αὐτὸν πὺ κατακρίθηκε κι' ἐσταυρώθηκε λέγεις ὅτι εἶναι ἀληθινὸς Θεός;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Αὐτὸν πὺ ἐσταύρωσε τὴν ἁμαρτία κι' ἐφόνευσε τὸ θάνατο, αὐτὸν λέγω ὅτι εἶναι ἀληθινὸς Θεός.

Αὐτοὶ δέ, ἀφοῦ τὸν ἐβασάνισαν μαζὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς, τοὺς ἐξεβίαζαν νὰ θυσιάσουν. Καὶ μετὰ πολὺ βασανισμὸ ἀπεκεφάλισαν τοὺς δύο ἀδελφούς, τὸν δὲ γέροντα ἐβασάνιζαν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας· ὕστερα δὲ μὲ τὴν τέχνη τους τὸν ἔστησαν στὸ μέσο καὶ ἔρριψαν βέλη, ὁ ἕνας ἐμπρὸς καὶ ὁ ἄλλος ὀπίσω του. Αὐτὸς δὲ τοὺς εἶπε.

Ἐπειδὴ ἦλθατε σὲ συμφωνία νὰ χύσετε αἷμα ἀθῶο, σὲ μιὰ ριπῇ αὔριο τέτοια ὥρα θὰ ἀτεκνωθῇ ἡ μητέρα

ὕμῶν ἀφ' ὑμῶν καὶ στερηθεῖη τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ τοῖς ἰδίοις θέλεσιν ἀλλήλων τὰ αἵματα ἐκχέητε.

Καταφρονήσαντες δὲ τοῦ ρήματος αὐτοῦ ἦλθον ἐπὶ τὴν αὐριον θηρεῦσαι. Καὶ ἐξήλισεν ἀπ' αὐτῶν μία ἔλαφος. Καὶ καθίσαντες τοῖς ἵπποις, κατέδραμον ἐπὶ τὸ καταλαβεῖν αὐτήν καὶ ρίψαντες θέλη κατ' αὐτῆς, ἐκόλλησαν ἀλλήλοις κατὰ τῆς καρδίας ἑαυτῶν, κατὰ τὸ ρῆμα τοῦ γέροντος ὃ εἶπεν αὐτοῖς καταρῶμενος αὐτοῖς. Καὶ ἀπέθανον.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΩΤΙΟΥ

1 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Μώτιον λέγων

Ἐὰν ἀπέλθω μείναι εἰς τόπον, πῶς θέλεις διάξω ἐκεῖ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐὰν οἰκήσης εἰς τόπον, μὴ θελήσης ἐκβαλεῖν σεαυτῷ ὄνομα ἐν τινι, διτι ὄυκ ἐξέρχομαι εἰς σύναξιν ἢ εἰς ἀγάπην οὐκ ἐσθίω. Ταῦτα γὰρ ὄνομα ποιοῦσι κενὸν καὶ ὕστερον εὐρίσκεις ὄχλησιν. Οἱ γὰρ ἄνθρωποι, ὄπου εὐρίσκουσι ταῦτα, ἐκεῖ τρέχουσι.

Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Τί οὖν ποιήσω;

Λέγει ὁ γέρον

Ὅπου ἐὰν καθίσης, ἴσως μετὰ πάντων ἀκολουθεῖ καὶ εἴ τι βλέπεις τοὺς εὐλαβεῖς ποιούντας εἰς οὗς πληροφορῆ, ποιήσον, καὶ ἀναπαύη. Τοῦτο γὰρ ταπεινώσις ἐστι, τὸ εἶναι σε ἐπίσης αὐτῶν. Καὶ οἱ ἄνθρωποι θεωροῦντές σε οὐκ ἐκβαίνονα, ἔχουσί σε ἐπίσης πάντων καὶ οὐδεὶς σοι ὄχλει.

2 Διηγῆσατο περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωτίου ὁ μαθητῆς αὐτοῦ ἀββᾶς Ἰσαάκ (ἀμφότεροι δὲ ἐγένοντο ἐπίσκοποι), διτι πρῶτος

σας ἀπὸ σᾶς καὶ θὰ στερηθῆ τὴν ἀγάπη σας καὶ θὰ χύσετε τὰ αἷματα ἀλλήλων μὲ τὰ ἴδια σας τὰ βέλη. Περιφρονῶντας δὲ τὸ λόγο του, ἦλθαν τὴν ἐπομένη ἡμέρα νὰ κυνηγήσουν. Καὶ τοὺς ἐξέφυγε μία ἔλαφος. Καί, ἀφοῦ ἀνέβηκαν στοὺς ἵππους, ἔτρεξαν νὰ τὴν προφθάσουν· καὶ τὰ βέλη ποὺ ἔρριψαν ἐναντίον της ἐκόλλησαν τοῦ ἐνὸς στὴν καρδιά τοῦ ἄλλου, σύμφωνα μὲ τὸ λόγο ποῦ τοὺς εἶπε, ὅταν τοὺς καταράσθηκε. Καὶ ἀπέθαναν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΩΤΙΟΥ

1 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Μώτιο λέγοντας

Ἐὰν ἀναχωρήσω νὰ μείνω σὲ τόπο, πῶς θέλεις νὰ ζήσω ἐκεῖ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν κατοικήσης σὲ τόπο, μὴ θελήσης νὰ ἀποκτήσης ὄνομα σὲ κάτι, ὅτι παραδείγματος χάριν ἔδεν βγαίνω σὲ σύναξι' ἢ ἔδεν τρώγω σὲ κοινὸ γεῦμα'. Διότι αὐτὰ δημιουργοῦν κενὸ ὄνομα καὶ ὕστερα εὐρίσκεις ὄχλησι. Διότι οἱ ἄνθρωποι τρέχουν ἐκεῖ, ὅπου εὐρίσκουν αὐτά.

Τοῦ λέγει τότε ὁ ἀδελφὸς

Τί νὰ κάνω λοιπόν;

Λέγει ὁ γέρων

Ὅπου καθήσης, νὰ συμπεριφέρεσαι ὅπως ὅλοι· καὶ ὅ,τι βλέπεις νὰ κάνουν οἱ εὐλαβεῖς στοὺς ὁποίους ἔχεις ἐμπιστοσύνη, κάνε καὶ σὺ καὶ θὰ ἀναπαύεσαι. Διότι ταπείνωσις εἶναι τοῦτο, τὸ νὰ εἶσαι ἴσος μὲ αὐτοῦς. Καὶ οἱ ἄνθρωποι, βλέποντάς σε νὰ μὴ ξεφεύγης ἀπὸ τὸν κανόνα, θὰ σὲ ἔχουν σὲ ἴση μοῖρα μὲ ὅλους· καὶ κανεῖς δὲν θὰ σὲ ἐνοχλῆ.

2 Διηγῆθηκε γιὰ τὸν ἀββᾶ Μώτιο ὁ μαθητὴς του ἀββᾶς Ἰσαὰκ (καὶ οἱ δύο δὲ ἔγιναν ἐπίσκοποι), ὅτι ὁ γέρων οἰκοδόμη-

ᾠκοδόμησε μοναστήριον ὁ γέρον εἰς τὸν Ἑρακλᾶν καὶ ὡς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀπῆλθεν εἰς ἕτερον τόπον καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ πάλιν. Καὶ κατ' ἐνέργειαν τοῦ διαβόλου, εὐρέθη ἀδελφός τις ἐχθραίνων αὐτῷ καὶ θλίβων αὐτόν. Καὶ ἀνασιὰς ὁ γέρον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἰδίαν κώμην καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ μοναστήριον καὶ ἐνέκλεισεν ἑαυτόν. Καὶ μετὰ χρόνον ἦλθον οἱ γέροντες τοῦ τόπου ὅθεν ἐξῆλθε καὶ λαβόντες καὶ τὸν ἀδελφὸν ὅπου εἶχε πρὸς αὐτόν τὴν λύπην, ἀπῆλθον παρακαλέσαι αὐτόν, ἵνα ἐνέγκωσιν αὐτόν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἤγγισαν ὅπου ἦν ὁ ἀββᾶς Σώρης, ἀφῆκαν τὰ μηλωτάρια αὐτῶν ἐγγὺς αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἔχοντα τὴν λύπην. Καὶ ὡς ἔκρουσαν, βάλλει ὁ γέρον τὸ κλιμάκιον καὶ παρακύπτει καὶ γνωρίζει αὐτοὺς καὶ λέγει

Ποῦ τὰ μηλωτάρια ὑμῶν;

Οἱ δὲ εἶπον

Ἴδου ὧδε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ.

Ὡς δὲ ἤκουσε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ λυπήσαντος αὐτόν, ὁ γέρον ἀπὸ χαρᾶς ἔβαλε πέλεκυν καὶ κατέστρεψε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθε τρέχων ὅπου ἦν ὁ ἀδελφός· καὶ ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν πρῶτος καὶ ἠσπάσατο αὐτόν καὶ εἰσῆνεγκεν αὐτόν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας εὐφρανεν αὐτούς, καὶ αὐτὸς μετ' αὐτῶν, ὅπερ οὐκ εἶχε συνήθειαν ποιεῖν καὶ ἀνασιὰς ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν. Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπίσκοπος γέγονεν. Ἦν γὰρ σημειοφόρος. Καὶ τὸν μαθητὴν αὐτοῦ ἐποίησεν ἐπίσκοπον ὁ μακάριος Κύριλλος, τὸν ἀββᾶν Ἰσαάκ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΕΓΕΘΙΟΥ

1 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μεγεθίου, διὰ ἐξήρατο τοῦ κελλίου καὶ εἰ ἤρατο αὐτῷ λογισμὸς ἀναχωρῆσαι ἐκ τοῦ τό-

σε μοναστήρι γιά πρώτη φορά στὸν Ἡρακλᾶ· καὶ ἀφοῦ ἀνεχώρησε ἀπὸ ἐκεῖ, ἐπῆγε σὲ ἄλλο τόπο καὶ οἰκοδόμησε πάλι ἐκεῖ ἄλλο. Καὶ μὲ ἐνέργεια τοῦ διαβόλου εὐρέθηκε ἀδελφὸς πού τὸν ἐχθρευόταν καὶ τὸν ἐστενοχωροῦσε. Τότε ὁ γέρων, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἀνεχώρησε στὸ χωριό του καὶ κατεσκεύασε ἐκεῖ μοναστήρι γιά τὸν ἑαυτό του καὶ ἐγκλείσθηκε σ' αὐτό. Καὶ ἔπειτα ἀπὸ καιρὸ ἦλθαν οἱ γέροντες τοῦ τόπου ἀπὸ ὅπου ἐξῆλθε καί, παίρνοντας ἐπίσης τὸν ἀδελφὸ πού τοῦ εἶχε προκαλέσει τὴ λύπη, ἐπῆγαν νὰ τὸν παρακαλέσουν, γιά νὰ τὸν φέρουν στὴ μονή του. Ὅταν δὲ ἐπλησίασαν ἐκεῖ ὅπου ἦταν ὁ ἀββᾶς Σώρης, ἄφησαν κοντά του τὶς προβειές τους καὶ τὸν ἀδελφὸ πού τὸν εἶχε λυπήσει. Καὶ μόλις ἔκρουσαν, βάζει ὁ γέρων τὴ σκάλα καὶ σκύβει ἀπὸ τὸ θυράκι, τοὺς ἀναγνωρίζει καὶ λέγει

Ποῦ εἶναι οἱ μηλωτές σας;

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Ἐδῶ εἶναι μαζί μὲ τὸν ἀδελφόν.

Μόλις δὲ ἄκουσε τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ πού τὸν ἐλύπησε ὁ γέρων, ἀπὸ χαρὰ ἔβαλε πέλεκυ καὶ κατέστρεψε τὴ θύρα καὶ ἐξῆλθε τρέχοντας ἐκεῖ πού ἦταν ὁ ἀδελφός· καὶ τοῦ ἔβαλε πρῶτος μετάνοια καὶ τὸν ἀσπάσθηκε καὶ τὸν εἰσήγαγε στὸ κελλί του καὶ τοὺς εὐφρανε τρεῖς ἡμέρες, καὶ αὐτὸς εὐφραινόταν μαζί τους, πρᾶγμα πού δὲν συνήθιζε νὰ κάνῃ· καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἐπορευῆθηκε μαζί τους. Καὶ ἀργότερα ἔγινε ἐπίσκοπος· διότι ἦταν θαυματουργός. Καὶ τὸν μαθητὴ του ἔκανε ἐπίσκοπο ὁ μακάριος Κυρίλλος, τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΕΓΕΘΙΟΥ

¹ Ἐλεγαν γιά τὸν ἀββᾶ Μεγέθιο, ὅτι ἔβγαινε ἀπὸ τὸ κελλί, καὶ ἂν τοῦ ἐρχόταν λογισμὸς νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν τό-

που, οὐκ ἀνέκαμπιεν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Οὐδὲ γὰρ εἰχέ τί ποτε τοῦ αἰῶνος τούτου ὕλην, εἰ μὴ ραφίδα μίαν ὅπου τὰ θαλλία ἔσχιζεν· εἰργάζετο γὰρ καθ' ἡμέραν τρία μαλάκια, τὸ τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

2 Ἔλεγον περὶ τοῦ δευτέρου ἀββᾶ Μεγεθίου, διὴ ἦν ταπεινὸς σφόδρα, μαθητευθεὶς παρ' Αἰγυπτίοις καὶ συντυχῶν πολλοῖς γέρονσι καὶ τῷ ἀββᾷ Σισώῃ καὶ τῷ ἀββᾷ Ποιμένι. Ἐμεινε δὲ καὶ εἰς ποταμὸν εἰς τὸ Σινᾶ. Καὶ συνέβη τινὰ τῶν ἁγίων παραβαλεῖν αὐτῷ, ὡς αὐτὸς διηγῆσαι, καὶ λέγει αὐτῷ

Πῶς διάγεις, ἀδελφέ, ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ;

Ὁ δὲ εἶπε

Νησιεύω δύο δύο καὶ ἓνα ἄριον ἑσθίω.

Καὶ λέγει μοι

Εἰ θέλεις ἀκοῦσαί μου, φάγε καθ' ἡμέραν τὸ ἡμῖου τοῦ ἄριου.

Καὶ ποιήσας οὕτως εὗρεν ἀνάπανσιν.

3 Ἡρώτησάν τινες τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Μεγεθίον λέγοντες

Ἐὰν περισσεύηται ἔψημα εἰς τὴν ἄλλην ἡμέραν, θέλεις ἵνα φάγωσιν οἱ ἀδελφοί;

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἐὰν ἡρήμωται, οὐκ ἔστι καλόν, ἵνα ἀναγκασθῶσιν οἱ ἀδελφοὶ φαγεῖν αὐτὸ καὶ ἀσθενήσωσιν, ἀλλὰ ριφῆ· ἐὰν δὲ καλόν ἔστι, καὶ διὰ σιρῆνος ριφῆ καὶ ἄλλο ἐψηθῆ, τοῦτο κακόν ἔστιν.

4 Εἶπε πάλιν

Ἐν ἀρχῇ ὅτε συνηγόμεθα πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐλαλοῦμεν περὶ ὠφελείας συγκροσιῶντες ἀλλήλους, ἐγινόμεθα χοροὶ χοροὶ καὶ ἐνηρχόμεθα εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Νυνὶ δὲ συναγόμεθα καὶ εἰς τὸν ἓνα εἰς καταλαλιὰν ἐρχόμενοι κατὰγομεν κάτω.

πο, δὲν ἐπέστρεφε στὸ κελλί του. Διότι δὲν εἶχε τίποτε ὑλικὸ τοῦ αἰῶνος τούτου, παρὰ μόνο μία ραφίδα μὲ τὴν ὁποία ἔσχιζε τὰ φοινικόφυλλα. Πραγματικὰ ἐργαζόταν κάθε ἡμέρα τρία πανεράκια, ὅσα ἐχρειάζονταν γιὰ τὴν τροφή του.

2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν δεῦτερο ἀββᾶ Μεγέθιο, ὅτι ἦταν πολὺ ταπεινός, εἶχε μαθητεύσει σὲ Αἴγυπτίους καὶ συναναστραφῆ πολλοὺς γέροντες καὶ τὸν ἀββᾶ Σισώη καὶ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Ἔμεινε δὲ καὶ σὲ ποταμὸ στὸ Σινᾶ. Καὶ συνέβηκε νὰ τὸν ἐπισκεφθῆ κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀγίους, ὅπως αὐτὸς διηγήθηκε, καὶ τοῦ λέγει

Πῶς περνᾶς, ἀδελφέ, σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Νηστεύω κάθε δύο ἡμέρες καὶ τρώγω ἓνα ψωμί.

Καὶ λέγει

Ἐὰν θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσης, τρώγε κάθε μέρα μιὸ ψωμί.

Καὶ κάνοντας ἔτσι εὐρῆκε ἀνάπαυσι.

3 Ἐρώτησαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες τὸν ἀββᾶ Μεγέθιο λέγοντας

Ἐὰν περισσεύῃ φαγητὸ γιὰ τὴν ἄλλη ἡμέρα, νομίζεις σωστὸ νὰ τὸ τρώγουν οἱ ἀδελφοί;

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν ἔχη χαλάσει, δὲν εἶναι καλὸ ν' ἀναγκασθοῦν οἱ ἀδελφοὶ νὰ τὸ φάγουν καὶ ἀσθενήσουν, ἀλλὰ νὰ ἀπορριφθῆ· ἐὰν δὲ εἶναι καλὸ καὶ ἀπορριφθῆ ἀπὸ ἀλαζονεία καὶ μαγειρευθῆ ἄλλο, τοῦτο εἶναι κακό.

4 Εἶπε πάλι

Στὴν ἀρχή, ὅταν συγκεντρωνόμαστε μεταξύ μας καὶ ὠμλούσαμε ὠφέλιμα πράγματα οἰκοδομώντας ἀλλήλους, ἐγινόμαστε χοροὶ χοροὶ καὶ ἀνεβαίναμε στοὺς οὐρανοὺς. Τώρα ὅμως συγκεντρωνόμαστε καὶ κατακρίνοντας ὁ ἓνας τὸν ἄλλο κατεβαίνομε κάτω.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΙΩΣ

- 1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Μιῶς ὁ τοῦ Βελέου, δι
 Ἐἴ τις ὑπακούει τῷ Θεῷ
 ὁ Θεὸς ὑπακούει αὐτόν.
- 2 Εἶπε πάλιν περὶ τινος γέροντος, δι ἦν ἐν τῇ Σκήτει ἦν
 δὲ ἀπὸ δούλων ἐγένετο δὲ διακριτικὸς σφόδρα. Καὶ ἤρχειο
 καὶ ἐνιαυτὸν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, φέρων τὴν μισθοφορίαν
 τοῖς κυρίοις αὐτοῦ. Καὶ ὑπήντων αὐτῷ καὶ προσεκύνον αὐ-
 τῷ. Ὁ δὲ γέρον ἐβαλεν ὕδωρ εἰς τὸν νιπιῆρα καὶ ἔφερεν,
 ἵνα νίψη τοὺς κυρίους αὐτοῦ. Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγον
 Μή, πάτερ, μὴ βαρῆς ἡμᾶς.
 Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγεν
 Ὁμολογῶ δι δούλος ὑμῶν εἰμι, καὶ εὐχαριστιῶν δι
 ἀφήκατέ μοι ἐλεύθερον δουλεύειν τῷ Θεῷ, ἀλλὰ κἀγὼ
 νίπιω ὑμᾶς, καὶ δέξασθε τὴν μισθοφορίαν μου ταύτην.
 Οἱ δὲ ἐφιλονεῖκουν μὴ καταδεχόμενοι. Ἔλεγεν οὖν αὐτοῖς
 Ἐὰν μὴ θέλητε δέξασθαι, κἀθημαι ὧδε δουλεύων ὑμῖν.
 Καὶ φοβούμενοι αὐτόν, ἦφιον δ ἐβούλει ποιῆσαι καὶ προέ-
 πεμπον αὐτόν μετὰ πολλῶν χρειῶν καὶ πολλῆς τιμῆς, ἵνα
 ποιῇ ὑπὲρ αὐτῶν ἀγάπας. Καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο ὀνομασιὸς
 εἰς Σκῆτιν, καὶ ἀγαπητός.
- 3 Ἡρωιήθη ὁ ἀββᾶς Μιῶς ὑπὸ σιρατευομένου, εἰ ἄρα δέ-
 χεται μειᾶνοιαν ὁ Θεός. Ὁ δὲ μετὰ τὸ καιηχῆσαι αὐτόν ἐν
 πολλοῖς λόγοις, λέγει πρὸς αὐτόν
 Εἰπέ μοι, ἀγαπητέ· ἐὰν σχισθῇ σου τὸ χλανίδιον, βάλ-
 λεις τοῦτο ἔξω;
 Λέγει
 Οὐ· ἀλλὰ ράπτω αὐτὸ καὶ χρῶμαι αὐτῷ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΙΩΣ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Μιῶς, τοῦ Βελέου

Ἐἵπα ὑπακοὴ εἶναι γιὰ χάρι τῆς ὑπακοῆς. Ἐὰν κανεῖς ὑπακοὴν στὸ Θεό, ὁ Θεὸς ὑπακούει αὐτόν.

2 Εἶπε πάλι γιὰ κάποιον γέροντα, ὅτι ἦταν στὴ Σκῆτι· προερχόταν ἀπὸ δούλους καὶ ἦταν πολὺ διακριτικός. Κι' ἐρχόταν κάθε ἔτος στὴν Ἀλεξάνδρεια, φέροντας τὴ μισθοφορία στοὺς κυρίους του. Καὶ αὐτοὶ τὸν προὔπαντοῦσαν καὶ τὸν προσκυνοῦσαν. Ὁ δὲ γέρον ἐβαλε νερὸ ἀπὸ τὸ νιπτῆρα κι' ἔφερε νὰ νίψῃ τοὺς κυρίους του. Αὐτοὶ ὅμως τοῦ ἔλεγαν

Μή, πάτερ, μὴ μᾶς στενοχωρῆς.

Αὐτὸς δὲ τοὺς ἔλεγε

Ἐομολογῶ ὅτι εἶμαι δούλος σας καὶ γιὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω ποῦ μὲ ἀφήσατε ἐλεύθερο νὰ δουλεύω στὸ Θεό, νίπτω κι' ἐγὼ ἐσᾶς, καὶ δεχθῆτε αὐτὴ τὴ μισθοφορία μου.

Αὐτοὶ ὅμως ἐπέμεναν νὰ μὴ δέχωνται. Τοὺς ἔλεγε λοιπὸν Ἐὰν δὲν θέλετε νὰ δεχθῆτε, κάθομαι ἐδῶ νὰ σᾶς δουλεύω.

Καὶ φοβούμενοι μήπως τὸ πραγματοποιήσει, τὸν ἄφηναν νὰ κάνῃ ὅ,τι ἤθελε· καὶ τὸν προέπεμπαν μὲ πολλὰ ἀναγκαῖα καὶ πολλὴ τιμὴ, γιὰ νὰ κάνῃ ἐλεημοσύνες γιὰ χάρι τους. Καὶ γι' αὐτὸ ἔγινε ὄνομαστός καὶ ἀγαπητός στὴ Σκῆτι.

3 Ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Μιῶς ἀπὸ στρατιώτη, ἂν ὁ Θεὸς δέχεται μετάνοια. Αὐτὸς δὲ μετὰ τὴν κατήχησί του μὲ πολλοὺς λόγους, τοῦ λέγει

Εἶπέ μου, ἀγαπητέ· ἂν σχισθῆ ἡ χλαίνη σου, τὴν πετᾶς ἔξω;

Λέγει

Ὁχι, ἀλλὰ τὴν ράπτω καὶ τὴν χρησιμοποιοῦ.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ γέρων

Εἰ οὖν σὺ τοῦ ἱματίου φείδη, ὁ Θεὸς τοῦ ἰδίου πλάσματος οὐ φείσεται;

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ

Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Μάρκου τοῦ Αἰγυπτιίου, διὲ ἔμεινε τριάκοντα ἔτη, μὴ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Ἐίχε δὲ ἔθος ὁ πρεσβύτερος ἔρχεσθαι καὶ ποιεῖν αὐτῷ τὴν ἁγίαν προσφορὰν. Ὁ δὲ διάβολος, θεωρήσας τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐνάρετον ὑπομονήν, ἐπανουργεύσατο ἐν καιακρίσει πειράσαι αὐτὸν καὶ παρεσκεύασέ τινα πνευματιῶνια πρὸς τὸν γέροντα προφάσει εὐχῆς ἀπελθεῖν. Ὁ δὲ πνευματιῶν πρὸ παντὸς λόγου προσεφώνει τῷ γέροντι

Ὁ πρεσβύτερός σου ἔχει δομὴν ἁμαρτίας, μηκέτι αὐτὸν ἔασης εἰσελθεῖν πρὸς σε.

Ὁ δὲ θεόπνευστος ἀνὴρ εἶπε πρὸς αὐτὸν

Τέκνον, πάντες τὴν ἀκαθαρσίαν ἔξω βάλλουσι, σὺ δὲ πρὸς με ἤνεγκας αὐτήν. Ἄλλὰ γέγραπται, «μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε». Ὁμως εἰ καὶ ἁμαρτωλὸς ἐσιν, ὁ Κύριος σώσει αὐτόν. Γέγραπται γάρ, «εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως λαθῆτε».

Καὶ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ ποιήσας εὐχὴν, ἐφυγάδευσε τὸν δαίμονα ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν ὑγιῆ. Ὡς δὲ ἦλθεν ὁ πρεσβύτερος κατὰ τὸ εἰωθὸς, ὑπεδέξατο αὐτὸν ὁ γέρων μετὰ χαρᾶς. Ὁ δὲ ἀγαθὸς Θεός, ἰδὼν τὴν ἀκακίαν τοῦ γέροντος, ἔδειξεν αὐτῷ σημεῖον. Μέλλοντος γὰρ τοῦ κληρικοῦ σιῆναι ἔμπροσθεν τῆς ἁγίας τραπέζης, καθὼς ὁ γέρων διηγῆσατο, διὲ εἶδον ἄγγελον Κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατερχόμενον, καὶ ἔθηκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ κληρικοῦ καὶ ἐγένετο ὁ κληρικὸς ὡς σκύλος πυρός. Ἐμοῦ δὲ θαυμάσαντος ἐπὶ τῇ ὁράσει, ἤκουσα φωνῆς λεγούσης πρὸς με.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν λοιπὸν ἐσὺ λυπᾶσαι τὸ ἐνδυματάκι, ὁ Θεὸς δὲν θὰ λυπηθῇ τὸ πλάσμα του;

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΑΙΓΥΠΤΙΟΥ

Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Μᾶρκο τὸν Αἰγύπτιο, ὅτι ἔμεινε στὸ κελλί του τριάντα ἔτη χωρὶς νὰ ἐξέρχεται. Συνήθιζε ὁ πρεσβύτερος νὰ ἔρχεται γιὰ νὰ τοῦ κάνη τὴν προσφορά. Ὁ δὲ Διάβολος, ὅταν εἶδε τὴν ἐνάρετη ὑπομονή, τοῦ ἀνδρός, ἐπανουργεύθηκε νὰ τὸν πειράξη στὸ θέμα τῆς κατακρίσεως· καὶ ὑπέβαλε σ' ἓνα δαιμονισμένο νὰ ἔλθῃ στὸ γέροντα τάχα γιὰ εὐχή. Ὁ δαιμονισμένος λοιπὸν πρὶν ἀπὸ κάθε ἄλλο λόγο ἀνακοίνωσε στὸ γέροντα.

Ὁ πρεσβύτερός σου ἔχει ὁσμὴ ἁμαρτίας, μὴν τὸν ἀφήσης πλέον νὰ εἰσέλθῃ στὸ κελλί σου.

Ὁ δὲ θεόπνευστος ἄνδρας τοῦ εἶπε

Τέκνο, ὅλοι πετοῦν ἔξω τὴν ἀκαθαρσία, ἐνῶ ἐσὺ τὴν ἔφερες σ' ἐμένα. Ἄλλὰ ἔχει γραφῆ, «νὰ μὴ κρίνετε, γιὰ νὰ μὴ κριθῆτε»¹. Ὅμως, καὶ ἂν εἶναι ἁμαρτωλός, ὁ Κύριος θὰ τὸν σώσῃ· διότι ἔχει γραφῆ, «νὰ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, γιὰ νὰ θεραπευθῆτε»².

Καὶ μὲ αὐτὸν τὸ λόγο, ἀφοῦ ἔκανε εὐχή, ἔδιωξε τὸ δαίμονα ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ἀπέλυσε ὑγιῆ. Ὅταν δὲ ἦλθε ὁ πρεσβύτερος κατὰ τὶς συνήθειες, τὸν ὑποδέχθηκε ὁ γέρων μὲ χαρά. Ὁ δὲ ἀγαθὸς Θεός, βλέποντας τὴν ἀκακία τοῦ γέροντος, τοῦ ἔδειξε σημεῖο. Δηλαδή, ὅταν ἐπρόκειτο ὁ κληρικὸς νὰ σταθῇ ἐμπρὸς στὴν ἀγία τράπεζα, καθὼς διηγῆθηκε ὁ γέρων, εἶδα ἄγγελο Κυρίου νὰ κατέρχεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, κι' ἔθεσε τὸ χέρι του στὴν κεφαλὴ τοῦ κληρικοῦ κι' ἔγινε ὁ κληρικὸς σὰν στύλος πυρός. Ἐγὼ δέ, ἐνῶ ἐθαύμασα γιὰ τὸ δρᾶμα, ἄκουσα φωνὴ νὰ μοῦ λέγῃ

2. Ἰακ. 5, 16.

Ἄνθρωπε, τί τεθαύμακας ἐπὶ τῷ πράγματι τούτῳ; Εἰ γὰρ βασιλεὺς ἐπίγειος οὐ μὴ ἐάσῃ τοὺς μεγασιᾶνας αὐτοῦ ρυπαροὺς σιῆναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἐὰν μὴ μετὰ δόξης πολλῆς, πρὸς μᾶλλον ἢ θεία δύναμις, οὐ καθαρῶσει τοὺς λειτουργοὺς τῶν ἁγίων μυσηρίων, σιῆκοντα ἔμπροσθεν τῆς οὐρανίου δόξης;

Ὁ δὲ γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Μάρκος ὁ Αἰγύπιος, μέγας γενόμενος, κατηξιώθη τοῦ χαρίσματος τούτου, διὸ οὐ κατέκρινε τὸν κληρικόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ

1 Ἀπῆλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ πολιτικὸς κόπαι θαλλία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ μετ' αὐτοῦ. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ τὴν πρώτην ἡμέραν

Δεῦρο, φάγε μετ' ἡμῶν, πάτερ.

Ὁ δὲ ἀπῆλθε καὶ ἔφαγε. Καὶ πάλιν τῇ ἄλλῃ λέγουσιν αὐτῷ φαγεῖν. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἔλεγεν αὐτοῖς

Ἔμεῖς χρεῖαν ἔχετε φαγεῖν, τέκνα· ἀκμὴν γὰρ σὰρξ ἐσσι· ἐγὼ δὲ νῦν οὐ θέλω φαγεῖν.

2 Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Μακάριος πρὸς τὸν ἀββᾶν Παχώμιον τῶν Ταβενισιωτῶν. Ὁ δὲ Παχώμιος ἠρώτα αὐτὸν λέγων

Ὅτι εἶσιν ἀδελφοὶ ἄτακτοι, καλὸν ἐστὶ παιδεῦσαι αὐτούς; Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Παίδευσον καὶ κρίνον δικαίως τοὺς ὑπὸ σέ, ἔξω δὲ μὴ κρίνης τινάς· γέγραπται γάρ «οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; τοὺς δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κρίνει».

3 Ἐποίησέ ποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος τειράμηνον, παραβάλλων τινὶ ἀδελφῷ ἡμερούσιον· καὶ οὐχ εὔρεν αὐτὸν εὐκαιροῦντα ἀπὸ τῆς προσευχῆς οὐδὲ ἅπαξ· καὶ θαυμάσας ἔλεγεν

Ἴδου ἐπίγειος ἄγγελος.

Ἄνθρωπε, τί θαυμάζεις γιὰ τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Διότι, ἐὰν ἓνας ἐπίγειος βασιλεὺς δὲν θὰ ἀφήσῃ τοὺς μεγιστᾶνες του νὰ σταθοῦν ἐμπρὸς του ρυπαροί, ἀλλὰ μὲ πολλή λαμπρότητα, πόσο περισσότερο ἢ θεία δύναμις δὲν θὰ καθάρισῃ τοὺς λειτουργοὺς τῶν ἁγίων μυστηρίων, ποὺ στέκονται ἐμπρὸς στὴν οὐράνια δόξα; Ὁ δὲ γενναῖος ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ Μᾶρκος ὁ Αἰγύπτιος, ποὺ ἔγινε μέγας, ἀξιώθηκε αὐτὸ τὸ χάρισμα, διότι δὲν κατέκρινε τὸν κληρικό.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΜΑΚΑΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ

1 Ἐπῆγε κάποτε ὁ ἀββᾶς Μακάριος ὁ Πολιτικὸς νὰ κόψῃ φοινικόφυλλα, καὶ ἦσαν οἱ ἀδελφοὶ μαζί του. Καὶ τοῦ λέγουν τὴν πρώτη ἡμέρα.

Ἔλα, φάγε μαζί μας, πάτερ.

Αὐτὸς δὲ ἐπῆγε καὶ ἔφαγε. Καὶ τὴν ἄλλη ἡμέρα τοῦ λέγουν πάλι νὰ φάγῃ. Δὲν ἤθελε ὄμως, ἀλλὰ τοὺς εἶπε

Ἔσεῖς ἔχετε ἀνάγκη νὰ φάγετε, τέκνα· διότι εἴσθε ἀκόμη σάρκα, ἐγὼ ὄμως τώρα δὲν θέλω νὰ φάγω.

2 Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Μακάριος τὸν ἀββᾶ Παχώμιο τῶν Ταβενισιωτῶν. Ὁ δὲ Παχώμιος τὸν ἐρωτοῦσε

Ὅταν ὑπάρχουν ἄτακτοι ἀδελφοί, εἶναι καλὸ νὰ τοὺς τιμωροῦμε;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Μακάριος

Νὰ τιμωρῆς καὶ νὰ κρίνης δίκαια τοὺς κάτω ἀπὸ σένα, νὰ μὴ κρίνης ὄμως κανένα ἀπὸ ἔξω· διότι ἔχει γραφῆ, «ἐσεῖς δὲν κρίνετε τοὺς μέσα; τοὺς ἀπὸ ἔξω ὄμως θὰ κρίνη ὁ Θεός»¹.

3 Ὁ ἀββᾶς Μακάριος ἐπισκεπτόταν κάποτε ἓνα ἀδελφὸ καθημερινῶς ἐπὶ τετράμηνο· καὶ δὲν τὸν εὗρηκε οὔτε μιὰ φορὰ νὰ εὐκαιρῆ ἀπὸ τὴν προσευχή· καὶ θαυμάζοντας εἶπε Ἴδού, ἐπίγειος ἄγγελος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΕΪΛΟΥ

1 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Νεῖλος*

“Ὅσα ἂν ποιῆς εἰς ἄμυναν ἀδελφοῦ ἡδικηκότις σε, ἴπαντα εἰς καρδίαν σοι γενήσεται ἐν καιρῷ προσευχῆς.

2 *Εἶπε πάλιν*

Προσευχή ἐστι πραότιτος καὶ ἀοργησίας θλάσιμα.

3 *Εἶπε πάλιν*

Προσευχή ἐστι λύπης καὶ ἀθυμίας ἀλέξιμα.

4 *Εἶπε πάλιν*

Ἐπελθὼν πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα, καὶ δὸς πτωχοῖς· καὶ λαθὼν τὸν σταυρόν, ἀπάρνησαι σεαυτόν, ἵνα δυναθῆς ἀπερισπάσιως προσεύχεσθαι.

5 *Εἶπε πάλιν*

“Ὅπερ ἂν ὑπομένων φιλοσοφήσης, τούτου τὸν καρπὸν κατὰ τὸν καιρὸν τῆς εὐχῆς εὐρήσεις.

1. Νείλου Περὶ εὐχῆς 15.

2. Περὶ εὐχῆς 11.

3. Περὶ εὐχῆς 16.

4. Περὶ εὐχῆς 17.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΕΙΛΟΥ

1 Είπε ὁ ἀββᾶς Νεῖλος

῞σα κάνης γιά ἐκδίκησι ἀδελφοῦ πού σέ ἀδίκησε, ὄλα θά σοῦ ἔλθουν στήν καρδιά τόν καιρό τῆς προσευχῆς¹.

2 Είπε πάλι

Προσευχὴ εἶναι βλάστημα πραότητος καὶ ἀοργησίας².

3 Είπε πάλι

Προσευχὴ εἶναι φάρμακο λύπης καὶ ἀθυμίας³.

4 Είπε πάλι

Πήγαινε νὰ πωλήσης τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ δῶσε στοὺς πτωχοὺς καί, ἀφοῦ πάρης τὸ σταυρό, ἀπαρνήσου τὸν ἑαυτό σου, γιά νὰ μπορέσης νὰ προσεύχεσαι ἀπερισπάστως⁴.

5 Είπε πάλι

῞τι πράξης μὲ σοφὴ ὑπομονή, αὐτοῦ τὸν καρπὸ θὰ εὔρης τὸν καιρὸ τῆς προσευχῆς⁵.

5. Περί εὐχῆς 19.

6 Εἶπε πάλιν

Ἐπιθυμῶν προσεύξασθαι ὡς δεῖ, μὴ λυπήσῃς ψυχὴν·
εἰ δὲ μήγε, εἰς μάτην τρέχεις.

7 Εἶπε πάλιν

Μὴ θέλε ὡς σοὶ δοκεῖ, ἀλλ' ὡς Θεῷ ἀρέσκει γίνεσθαι
τὰ κατὰ σέ, καὶ ἔση ἀτάραχος καὶ εὐχάριστος ἐν προ-
ευχῇ σου.

8 Εἶπε πάλιν

Μακάριός ἐστι μοναχός, ὁ πάντων περίφημα ἑαυτὸν
λογιζόμενος.

9 Εἶπε πάλιν

Ἄιρωτος διαμένει μοναχός ἀπὸ τῶν βελῶν τοῦ ἐχθροῦ
ὁ ἀγαπῶν ἡσυχίαν· ὁ δὲ συναναμιγνύμενος πλήθει συνε-
χεῖς δέχεται πληγὰς.

10 Εἶπε πάλιν

Ὁ δοῦλος ὁ ἀμελῶν τῶν ἔργων τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἐτοι-
μαζέσθω πρὸς μάστιγας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΙΣΘΕΡΩΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Νισθερωῶς ὁ μέγας περιεπάτει ἐν τῇ ἐρήμῳ
μετὰ ἀδελφοῦ τινος· καὶ ἰδόντες δράκοντα ἔφυγον. Καὶ λέγει
αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Καὶ σὺ φοβῆ, πάτερ;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐ φοβοῦμαι, τέκνον· ἀλλὰ συμφέρει διὰ τὸ ἔφυγον, ἐπεὶ
οὐκ εἶχον ἐκφυγεῖν τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

2 Ἀδελφός ἠρώτησε γέροντα λέγων

6. Περὶ εὐχῆς 20.

7. Περὶ εὐχῆς 89.

6 Εἶπε πάλι

Ἐὰν ἐπιθυμῆς νὰ προσευχηθῆς ὅπως πρέπει, νὰ μὴ λυπήσης ψυχὴ· ἀλλιῶς τρέχεις μάταια⁸.

7 Εἶπε πάλι

Νὰ μὴ θέλῃς νὰ σοῦ ἔρχονται ὅπως φαίνεται σ' ἐσένα καλὸ ἀλλὰ ὅπως ἀρέσει στὸ Θεό, καὶ θὰ εἶσαι ἀτάραχος κι' εὐχάριστος στὴν προσευχή σου⁷.

8 Εἶπε πάλι

Μακάριος εἶναι ὁ μοναχὸς ποὺ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του σκουπίδι ὄλων⁸.

9 Εἶπε πάλι

Ἄτρωτος μένει ἀπὸ τὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ ὁ μοναχὸς ποὺ ἀγαπᾷ τὴν ἡσυχία· αὐτὸς δὲ ποὺ ἀνακατεύεται μὲ πλήθη δέχεται συνεχεῖς πληγές.

0 Εἶπε πάλι

Ὁ δοῦλος ποὺ παραμελεῖ τὰ ἔργα τοῦ κυρίου του νὰ ἐτοιμάζεται γιὰ μαστίγωμα⁹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΙΣΘΕΡΩΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Νισθερῶος ὁ μέγας ἐπεριπατοῦσε στὴν ἔρημο μὲ ἓνα ἀδελφὸ· καὶ βλέποντας δράκοντα, ἔφυγαν. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Καὶ σὺ φοβεῖσαι, πάτερ;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Δὲν φοβοῦμαι, τέκνο· ἀλλὰ συμφέρει ποὺ ἔφυγα, ἐπειδὴ ἀλλιῶς δὲν θὰ ἤμποροῦσα νὰ ξεφύγω τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας.

2 Ἐρώτησε ἀδελφὸς γέροντα

8. Περί εὐχῆς 121.

9. Λουκᾶ 12, 47 ἔ.

Ποῖον καλὸν πράγμα ἐστίν, ἵνα ποιήσω καὶ ζήσωμαι ἐν αὐτῷ;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

‘Ὁ Θεὸς οἶδε τὸ καλόν. Ἄλλ’ ἤκουσα διὲν ἠρώτησέ τις τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Νισθερῶον τὸν μέγαν, τὸν φίλον τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ

Ποῖον καλὸν ἔργον ἐστίν, ἵνα ποιήσω;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Οὐκ εἰσὶ πᾶσαι αἱ ἐργασίαι ἴσαι; Ἡ Γραφή λέγει, διὲν Ἀβραὰμ φιλόξενος ἦν καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ, καὶ Ἡλίας ἠγάπα τὴν ἡσυχίαν καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ, καὶ ὁ Δαβὶδ ταπεινὸς ἦν καὶ ὁ Θεὸς ἦν μετ’ αὐτοῦ. Ὁ οὖν θεωρεῖς τὴν ψυχὴν σου θέλουσαν κατὰ Θεόν, τοῦτο ποίησον καὶ φύλαξον τὴν καρδίαν σου.

3 Ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ λέγει τῷ ἀββᾶ Νισθερῶω

Τί ποιήσω τῆ γλώσση μου, διὲν οὐ δύναμαι κρατῆσαι αὐτῆς;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐὰν οὖν λαλήσης, ἔχεις ἀνάπαυσιν;

Λέγει αὐτῷ

Οὐχί.

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Εἰ οὐκ ἔχεις ἀνάπαυσιν, διατί λαλεῖς; Μᾶλλον σιώπα, καὶ ἐὰν συμβῆ ὁμιλία, πολλὰ ἄκουε μᾶλλον ἢ λάλει.

4 Ἀδελφὸς εἶδε τὸν ἀββᾶν Νισθερῶον φοροῦντα δύο κολόβια καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν λέγων

Ἐὰν πτωχὸς ἔλθῃ καὶ αἰτήσῃ σε ἱμάτιον, ποῖον δίδως αὐτῷ;

Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπε

Τὸ κάλλιον.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ποιὸ πρᾶγμα εἶναι καλὸ, ὥστε νὰ τὸ πράξω καὶ νὰ ζήσω σ' αὐτό;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ὁ Θεὸς γνωρίζει τὸ καλὸ. Ἄλλὰ ἄκουσα ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Νισθερῶο τὸ μέγα, τὸ φίλο τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ τοῦ εἶπε Ποιὸ ἔργο εἶναι καλὸ νὰ τὸ ἐκτελέσω;

Καὶ τοῦ εἶπε

Δὲν εἶναι ἴσες ὅλες οἱ ἐργασίες; Ἡ Γραφὴ λέγει, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἦταν φιλόξενος καὶ ὁ Θεὸς ἦταν μαζί του, καὶ ὁ Ἡλίας ἀγαποῦσε τὴν ἡσυχία καὶ ὁ Θεὸς ἦταν μαζί του, καὶ ὁ Δαβὶδ ἦταν ταπεινὸς καὶ ὁ Θεὸς ἦταν μαζί του. Ὅποιο λοιπὸν παρατηρεῖς ὅτι θέλει ἢ ψυχὴ σου κατὰ Θεό, αὐτὸ κάνε καὶ φύλαξε τὴν καρδιά σου.

3 Ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ λέγει στὸν ἀββᾶ Νισθερῶο

Τί νὰ κάνω στὴ γλῶσσα μου πού δὲν μπορῶ νὰ τὴ συγκρατήσω;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν λοιπὸν ὁμιλῆς, αἰσθάνεσαι ἀνακούφισι;

Τοῦ λέγει

Ὅχι.

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν αἰσθάνεσαι ἀνακούφισι, γιατί ὁμιλεῖς; Μᾶλλον σιώπα, καὶ ἂν συμβῆ συζήτησις, ἄκουε περισσότερα παρὰ ὁμιλεῖ.

4 Ἀδελφὸς εἶδε τὸν ἀββᾶ Νισθερῶο νὰ φορῆ δύο κολόβια καὶ τὸν ἐρώτησε

Ἐὰν ἔλθῃ πτωχὸς καὶ σοῦ ζητήσῃ ἔνδυμα, ποιὸ θὰ τοῦ δώσης;

Καὶ ἀποκρινόμενος εἶπε

Τὸ καλύτερο.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Καὶ ἐὰν ἄλλος αἰτήσῃ σε, τί παρέχεις αὐτῷ;

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Τὸ ἡμίου τοῦ ἄλλου.

Καὶ λέγει ὁ ἀδελφός

Καὶ ἐὰν ἄλλος αἰτήσῃ σε, τί δίδως αὐτῷ;

Ὁ δὲ ἔφη

Κόπτω καὶ τὸ λοιπὸν καὶ δίδωμι αὐτῷ τὸ ἡμίου καὶ τὸ λοιπὸν ζῶννυμι.

Καὶ πάλιν λέγει

Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ζητήσῃ τις παρὰ σοῦ, τί ποιεῖς;

Λέγει ὁ γέρον

Παρέχω αὐτῷ τὸ λοιπόν, καὶ πορευθεὶς κάθημαι εἰς ἓνα τόπον, ἕως οὗ ὁ Θεὸς πέμψῃ καὶ σκεπάσῃ με· οὐ ζητῶ γὰρ παρ' ἄλλου τιθέν.

5 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Νιοθερώς δι

Ὁφείλει ὁ μοναχὸς καθ' ἐσπέραν καὶ πρωίας λόγον ποιεῖν. Ἐπί ὧν θέλει ὁ Θεὸς ἐποιήσαμεν καὶ τί ὧν οὐ θέλει οὐκ ἐποιήσαμεν; καὶ οὕτω τρακτεύειν ἑαυτῶν τὴν πᾶσαν ζωὴν. Οὕτω γὰρ ἔζησεν ὁ ἀββᾶς Ἀρσένιος. Σπούδαζε ἐκάστην ἡμέραν παρῆσθαι τῷ Θεῷ χωρὶς ἁμαρτίας. Οὕτω προσεύχου τῷ Θεῷ, ὡς παρῶν παρόντι· καὶ γὰρ ἀληθῶς πάρεσι. Μὴ νομοθέτει ἑαυτόν, κρῖνε δὲ μηδένα. Μοναχοῦ ἀλλότριον ὑπάρχει τὸ δμνύειν, ἐπιορκεῖν, ψεύδεσθαι, καταρᾶσθαι, ὑβρίζειν, γελᾶν. Ὁ δὲ πλεον τῆς ἀξίας τιμώμενος ἢ ἐπαιρούμενος πολὺ ζημιούται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΟΙΝΟΒΙΩ ABBA ΝΙΣΘΕΡΩΟΥ

1 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ τοῦ ἀββᾶ Νιοθερώου, δι ὡσπερ ὁ ὄφις ὁ χαλκοῦς ἐν ἐποίησε Μωϋσῆς εἰς θεραπείαν

1. Ἐκχριστιάνισις τῆς πυθαγορικῆς αὐτοανακρίσεως.

Καὶ ἂν σοῦ ζητήσῃ ἄλλος, τί θὰ τοῦ προσφέρῃς;
Καὶ λέγει ὁ γέρων
Τὸ μισὸ τοῦ ἄλλου
Καὶ λέγει ὁ ἀδελφὸς
Καὶ ἂν ἄλλος σοῦ ζητήσῃ, τί θὰ τοῦ δώσῃς;
Αὐτὸς δὲ εἶπε
Κόπτω καὶ τὸ ὑπόλοιπο καὶ τοῦ δίδω τὸ μισὸ καὶ ζῶ-
νομαι τὸ ὑπόλοιπο.
Καὶ πάλι λέγει
Ἐὰν δὲ σοῦ ζητήσῃ κάποιος καὶ τοῦτο, τί θὰ κάνῃς;
Λέγει ὁ γέρων
Θὰ τοῦ προσφέρω τὸ ὑπόλοιπο καὶ πηγαίνοντας θὰ
καθήσω σ' ἓνα τόπο, ἕως ὅτου ὁ Θεὸς στείλῃ καὶ μὲ
σκεπάσῃ· διότι δὲν θὰ ζητήσω ἀπὸ κανένα ἄλλον.

5 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Νισθερῶος

ἽΟφείλει ὁ μοναχὸς κάθε βράδυ καὶ πρωτὶ νὰ κάνῃ
ἀπολογισμό. ἽΤί ἀπὸ ὅσα θέλει ὁ Θεὸς ἐκάναμε καὶ τί
ἀπὸ ὅσα δὲν θέλει δὲν ἐκάναμε;”¹ Καὶ ἔτσι νὰ ἀνα-
κρίνωμε ὅλη μας τὴ ζωὴ. Διότι ἔτσι ἔζησε ὁ ἀββᾶς
ἽΑρσένιος. Φρόντιζε κάθε ἡμέρα νὰ παρίστασαι στὸ
Θεὸ χωρὶς ἁμαρτία. ἽἘτσι νὰ προσεύχεσαι στὸ Θεό,
σὰν παρῶν σὲ παρόντα· διότι ἀληθινὰ παρευρίσκεται.
Μὴ κάνῃς τὸ νομοθέτη καὶ μὴ κρίνης κανένα. ἽΞένο
πρὸς τὸ μοναχὸ εἶναι νὰ ὀρκίζεται, νὰ ἐπιορκῇ, νὰ
ψεύδεται, νὰ καταρᾶται, νὰ ὑβρίζει, νὰ γελαῖ. Αὐτὸς
δὲ πού τιμᾶται ἢ ἐπαίρεται ἐπάνω ἀπὸ τὴν ἀξία του
πολὺ ζημιώνεται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΚΟΙΝΟΒΙΩ ΑΒΒΑ ΝΙΣΘΕΡΩΟΥ

1 ἽἘλεγε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν γιὰ τὸν ἀββᾶ Νισθερῶο, ὅτι, ὅ-
πως ὁ χάλκινος ὄφις πού κατασκεύασε ὁ Μωυσῆς γιὰ θε-

τοῦ λαοῦ, οὕτως ἦν ὁ γέρον· πᾶσαν ἀρειτὴν ἔχων καὶ σιωπῶν πάντα ἐθεράπευεν.

2 Ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ ἀββᾶς Νισθερῶος περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, πόθεν ἐκτίησατο τὴν ἀρειτὴν ταύτην καὶ ὅτι ἐδήποιε συνέθη θλίψις εἰς τὸ κοινόδιον, οὐκ ἐλάλει, οὐδὲ ἐμέσαζεν, ἀπεκρίνατο.

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ· ὅτε εἰσῆλθον τὴν ἀρχὴν εἰς τὸ κοινόδιον εἶπον τῷ λογιμῷ μου, ὅτι ἴσους καὶ ὁ ὄνος ἐν ἔσπε· ὡσπερ ὁ ὄνος δέρεται καὶ οὐ λαλεῖ, ὑβρίζεται καὶ οὐδὲν ἀποκρίνεται, οὕτω καὶ σύ, καθὼς ὁ ψαλμωδὸς λέγει, ἰκτινῶδης ἐγενήθην παρὰ σοί, καγὼ διαπαντός μετὰ σοῦ¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΙΚΩΝΟΣ

Ἀδελφὸς ἠρώτησέ τινα τῶν πατέρων λέγων, πῶς ὁ Διάβολος τοὺς πειρασμοὺς φέρει ἐπάνω τῶν ἀγίων; Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον· ὅτι

Ἦν τις τῶν πατέρων, ὀνόματι Νίκων, οἰκῶν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Σινᾶ. Καὶ ἰδοὺ τις ἀπελθὼν εἰς σκηπὴν Φαρανίου τινὸς καὶ εὐρῶν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μόνην ἔπεσε μετ' αὐτῆς. Καὶ λέγει αὐτῇ

Εἶπὲ ὅτι ὁ ἀναχωρητῆς, ὁ ἀββᾶς Νίκων, ἐποίησέ με οὕτως.

Καὶ ἠνίκα ἦλθεν ὁ πατὴρ αὐτῆς καὶ ἔμαθε, λαβὼν τὸ ξίφος, ἀπῆλθεν ἐπάνω τοῦ γέροντος. Καὶ κρούσαντος αὐτοῦ, ἐξῆλθεν ὁ γέρον· καὶ ἐκτείναντος αὐτοῦ τὸ ξίφος τοῦ φονεῦσαι αὐτόν, ἐπεξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. Καὶ ἀπελθὼν ὁ Φαρανίτης, εἶπε τοῖς πρεσβυτέροις, καὶ ἔπεμψαν ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦλθεν ὁ γέρον, καὶ ἐπιθέντες αὐτῷ πολλὰς πληγὰς, ἤθελον διῶξαι. Καὶ παρεκάλεσε λέγων

1. Ψαλμ. 72, 22 ἑ.

ραλεία τοῦ λαοῦ, ἔτσι ἦταν ὁ γέρων· ἔχοντας κάθε ἀρετὴ καὶ σιωπώντας ἐθεράπευσε ὄλους.

- 2 Ὅταν ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Νισθερώος ἀπὸ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, ἀπὸ ποῦ ἀπέκτησε αὐτὴ τὴν ἀρετὴ, ὥστε ὅσες φορές τοῦ συνέβηκε θλίψις στὸ κοινόβιο νὰ μὴ ὀμιλῇ καὶ νὰ μὴ ζητῇ μεσολάβησι, ἀποκρίθηκε

Συγχώρησέ με, ἀββᾶ· ὅταν εἰσῆλθα ἀρχικὰ στὸ κοινόβιο, εἶπα στὸν ἑαυτό μου ὅτι, ἔσὸ καὶ ὁ ὄνος εἶσθε ἕνα· ὅπως ὁ ὄνος δέρεται καὶ δὲν ὀμιλεῖ, ὑβρίζεται καὶ δὲν ἀποκρίνεται, ἔτσι καὶ σύ, καθὼς λέγει ὁ ψαλμωδός, «ἔγινα σὰν κτῆνος δίπλα σου καὶ εἶμαι πάντοτε μαζί σου»¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΙΚΩΝΟΣ

Ἄδελφός ἐρώτησε κάποιον ἀπὸ τοὺς πατέρες λέγοντας, πῶς ὁ Διάβολος ἐπιφέρει τοὺς πειρασμοὺς στοὺς ἀγίους; Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων ὅτι

Κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες, ὀνομαζόμενος Νίκων, κατοικοῦσε στὸ ὄρος Σινᾶ. Κάποτε ἕνας ἄνδρας, ὅταν ἐπισκέφθηκε τὴν σκηνὴ ἑνὸς Φαρανίτη κι' εὗρῆκε τὴ θυγατέρα του μόνη, ἔπεσε μαζί της. Καὶ τῆς λέγει

Εἶπε ὅτι ὁ ἀναχωρητής, ὁ ἀββᾶς Νίκων, μοῦ τὸ ἔκανε αὐτό¹.

Καὶ ὅταν ἦλθε ὁ πατήρ της καὶ ἔμαθε, παίρνοντας ξίφος ἐπῆγε ἐπάνω στὸ γέροντα. Καὶ μόλις ἔκρουσε, ἐξῆλθε ὁ γέρων. Καὶ καθὼς ἄπλωσε τὸ ξίφος του νὰ τὸν φονεύσῃ, ἐξηράθηκε τὸ χέρι του. Φεύγοντας τότε ὁ Φαρανίτης, ἀπευθύνθηκε στοὺς πρεσβυτέρους, καὶ αὐτοὶ τὸν προσκάλεσαν καὶ ἦλθε ὁ γέρων, καὶ ἀφοῦ τοῦ ἔδωσαν πολλὰ κτυπήματα ἤθελαν νὰ τὸν διώξουν. Καὶ τοὺς παρεκάλεσε λέγοντας

1. Παρόμοιο ἐπεισόδιο βλ. στὸ Μακαρίου 1.

Ἐφειτέ με ὧδε διὰ τὸν Θεόν, ἵνα μετανοήσω.

Καὶ χωρίσαντες αὐτὸν τρία ἔτη, ἔδωκαν ἐντιολήν ἵνα μηδεὶς αὐτῷ παραβάλη. Καὶ ἐποίησε τρία ἔτη, ἐρχόμενος κατὰ Κυριακὴν μετανοῶν· καὶ παρεκάλει πάντας, λέγων

Εὐξασθε ὑπὲρ ἐμοῦ.

Ἔσπερον δὲ ἐδαιμονίσθη ὁ ποιήσας τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὸν πειρασμὸν ἐπάνω τοῦ ἀναχωρητοῦ βαλὼν καὶ ὁμολόγησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅτι

Ἐγὼ ἐποίησα τὴν ἁμαρτίαν καὶ εἶπον συκοφανιῆσαι τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἀπελθὼν πᾶς ὁ λαὸς μεινόνῃσιν αὐτῷ γέροντι λέγοντες Συγχώρησον ἡμῖν, ἀββᾶ, καὶ μεῖνε μεθ' ἡμῶν.

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Τὸ μὲν συγχωρῆσαι, συγκεχώρηται ὑμῖν, τὸ δὲ μεῖναι, οὐκ ἔτι μένω ὧδε μεθ' ὑμῶν, ὅτι οὐχ εὐρέθη εἰς ἔχων διάκρισιν συμπαθῆσαι μετ' ἐμοῦ.

Καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. Καὶ εἶπεν ὁ γέρον· θεωρεῖς πῶς ὁ διάβολος φέρει τοὺς πειρασμοὺς ἐπάνω τῶν ἀγίων;

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΕΤΡΑ

Διηγῆσαντι περὶ τοῦ ἀββᾶ Νειρᾶ μαθητοῦ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι διε ἐκάθητο εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει τῷ Σινᾶ, συμμέτρως ἐδιοίκει ἑαυτὸν πρὸς τὴν χρείαν τοῦ σώματος· διε δὲ ἐγένετο ἐπίσκοπος εἰς Φαράν, πολλὰ ἔσφιγγεν ἑαυτὸν εἰς σκληραγωγίαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ

Ἀββᾶ, διε ἡμεῖς εἰς τὴν ἔρημον, οὐκ ἤσοκεις οὕτως.

Ἄφήσατέ με γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ἐδῶ νὰ μετανοήσω.

Καί, ἀφοῦ τὸν ἀφώρισαν τρία ἔτη, ἔδωσαν ἐντολὴ νὰ μὴ τὸν ἐπισκεφθῆ κανεὶς. Καὶ ἔκανε τρία ἔτη, ἐρχόμενος κάθε Κυριακὴ σὲ μετάνοια· καὶ παρακαλοῦσε ὅλους τοὺς ἀνθρώπους λέγοντας

Εὐχρηθῆτε γιὰ μένα.

Ὑστερα ἐκεῖνος, πὺ εἶχε κάνει τὴν ἁμαρτία καὶ ἔρριψε τὸ βάρος τοῦ πειρασμοῦ ἐπάνω στὸν ἀναχωρητὴ, ἐδαιμονίσθηκε, καὶ ὡμολόγησε στὴν ἐκκλησία ὅτι

Ἐγὼ ἔκανα τὴν ἁμαρτία καὶ τῆς εἶπα νὰ συκοφαντήσῃ τὸ δούλο τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅλος ὁ λαὸς ἐπῆγε κι' ἐζήτησε συγγνώμη ἀπὸ τὸν γέροντα μὲ τοὺς λόγους

Συγχώρεσέ μας, ἀββᾶ, καὶ μείνε μαζί μας.

Καὶ τοὺς λέγει

Ὡς πρὸς τὴ συγγνώμη, σᾶς ἔχει δοθῆ, ὡς πρὸς τὸ νὰ μείνω, δὲν θὰ μείνω ἐδῶ μαζί σας, διότι δὲν εὐρέθηκε οὔτε ἓνας ἄνθρωπος πὺ νὰ ἔχη τὴ διακριτικότητα νὰ μὲ συμπαθήσῃ.

Καὶ ἔτσι ἀνεχώρησε ἀπὸ ἐκεῖ.

Καὶ εἶπε ὁ γέρων· Βλέπεις πῶς ὁ Διάβολος ἐπιφέρει τοὺς πειρασμοὺς στοὺς ἀγίους;

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΕΤΡΑ

Διηγῆθηκε γιὰ τὸν ἀββᾶ Νετρᾶ, μαθητὴ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ὅταν ἐκαθόταν στὸ κελλί του στὸ ὄρος Σινᾶ, ἐρρῦθμισε τὶς σωματικὲς του χρεῖες μὲ μετριοπάθεια· ὅταν ὁμως ἔγινε ἐπίσκοπος στὸ Φαράν, ἔσφιξε πολὺ τὸν ἑαυτὸ του μὲ τὴ σκληραγωγία. Καὶ τοῦ λέγει ὁ μαθητὴς του Ἄββᾶ, ὅταν ἤμαστε στὴν ἔρημο, δὲν ἀκολουθοῦσες τέτοια ἄσκησι.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐκεῖ ἔρημος ἦν καὶ ἡσυχία καὶ πτωχεία, καὶ ἤθελον κυβερνήσαι τὸ σῶμα, ἵνα μὴ ἀσθενήσω καὶ ζητήσω ἅ οὐκ εἶχον. Νῦν δὲ κόσμος ἐστὶ καὶ ἀφορμαί εἰσιν· ἐὰν δὲ καὶ ἀσθενήσω ὧδε, ἔστιν ὁ ἀντιλαμβανόμενός μου, ἵνα μὴ ἀπολέσω τὸν μοναχόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΙΚΗΤΑ

Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Νικήτας περὶ τινῶν ἀδελφῶν δύο, ὅτι συνῆλθον θέλοντες οἰκῆσαι ὁμοῦ. Ἐλογίσαιτο δὲ ὁ εἷς ἐν ἑαυτῷ, ὅτι ἔἴ τι θέλει ὁ ἀδελφός μου, ἐκεῖνο ποιῶ. Ὁμοίως καὶ ὁ ἕτερος ἐλογίσαιτο, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ ἀδελφοῦ μου ποιήσω. Καὶ ἔζησαν ἐπὶ ἔτη πολλὰ μετὰ πολλῆς ἀγάπης. Ἰδὼν δὲ ὁ ἐχθρός, ἀπῆλθε θέλων χωρίσαι αὐτούς· καὶ σταθεὶς εἰς τὸ πρόθυρον, ἐφαίνετο τῷ ἐνὶ ὧσει περισσευρὰ καὶ τῷ ἐτέρῳ ὧσει κορώνη. Λέγει ὁ εἷς

Βλέπεις τὸ περισσεύον τοῦτο;

Λέγει ἐκεῖνος

Κορώνη ἐστίν.

Καὶ ἤρξαντο φιλονεικεῖν ἄλλος ἄλλῳ λέγων καὶ ἀνασιάντες συνέβαλον μάχην μέχρις αἵματος εἰς τελείαν χαρὰν τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἐχωρίσθησαν. Μετὰ δὲ τρεῖς ἡμέρας ἀνένευσαν εἰς ἑαυτοὺς ἐλθόντες· καὶ ποιήσαντες ἑαυτοῖς μετάνοιαν, ὠμολόγουν ὅτι ἕκαστος αὐτῶν ἐλογίζετο τὸ ὄραθ' ἐν πειτεινόν· καὶ γνόντες τὸν πόλεμον τοῦ ἐχθροῦ, ἔμειναν μέχρι τέλους μὴ χωρισθέντες.

Καὶ τοῦ ἀπαντᾶ ὁ γέρων

Ἐκεῖ ἦταν ἔρημος καὶ ἡσυχία καὶ πτωχεία, καὶ ἤθελα νὰ τακτοποιήσω τὸ σῶμα, ὥστε νὰ μὴ ἀσθενήσω καὶ ζητήσω ὅσα δὲν εἶχα. Τώρα δὲ ἐδῶ εἶναι κόσμος καὶ ὑπάρχουν τὰ μέσα· ἐὰν λοιπὸν ἀσθενήσω ἐδῶ, ὑπάρχει αὐτὸς ποῦ θὰ μὲ βοηθήσῃ, γιὰ νὰ μὴ χάσω τὴ μοναχικὴ μου ιδιότητα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΝΙΚΗΤΑ

Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Νικήτας γιὰ δύο ἀδελφούς ὅτι συμφώνησαν νὰ κατοικήσουν μαζί. Ὁ ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς δὲ σκέφθηκε, ὅτι θέλει ὁ ἀδελφός μου, αὐτὸ θὰ πράξω. Ὁμοίως καὶ ὁ ἄλλος ἐσκέφθηκε, ὅτι θὰ κάνω τὸ θέλημα τοῦ ἀδελφοῦ μου. Καὶ ἔζησαν πολλὰ ἔτη μὲ πολλὴ ἀγάπη. Καθὼς ὅμως τὸ εἶδε ὁ ἐχθρός, ἐπῆγε μὲ τὴν πρόθεσι νὰ τοὺς χωρίσῃ· καὶ στεκόμενος στὸ πρόθυρο, ἐφαινόταν στὸν ἕνα σὰν περιστέρα καὶ στὸν ἄλλο σὰν κουρούνα. Λέγει ὁ ἕνας

Βλέπεις αὐτὸ τὸ περιστέρι;

Λέγει ἐκεῖνος .

Εἶναι κουρούνα.

Καὶ ἄρχισαν νὰ φιλονεικοῦν λέγοντας ὁ καθένας τὸ ἰδικό του καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκαν, ἀγωνίσθηκαν μέχρις αἵματος, γιὰ μεγάλη χαρὰ τοῦ ἐχθροῦ, κι' ἐχωρίσθηκαν. Ἐπειτα δὲ ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες ἦλθαν στὸν ἑαυτὸ τους καὶ ἐσωφρονίσθηκαν. Καί, ἀφοῦ ὑπέβαλαν μετάνοια ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, ὡμολογοῦσαν πῶς ἐσκέφθηκε ὁ καθένας τους τὸ πτηνὸ ποῦ ἐφανερώθηκε· καί, ἀφοῦ ἀντιλήφθηκαν τὸν πόλεμο τοῦ ἐχθροῦ, ἔμειναν ἕως τὸ τέλος χωρὶς νὰ χωρισθοῦν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΟ·Ι·ΟΥ

1 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἐόιον λέγων

Ἐὰν εὐρεθῶ πούποτε καὶ φάγω τρία ψωμιά, μὴ πολὺ ἐσσι;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰς τὴν ἄλωνα ἦλθες, ἀδελφέ;

Εἶπε δὲ πάλιν

Ἐὰν πῖω τρία ποιήρια οἴνου, μὴ πολὺ ἐσσι;

Λέγει αὐτῷ

Ἐὰν οὐκ ἔσσι δαίμων, οὐκ ἔνι πολὺ· ἐὰν δὲ ἔνι, πολὺ ἐσθιν. Ὁ γὰρ οἶνος ἀλλοτριὸς ἐσθι τῶν μοναχῶν τῶν κατὰ Θεὸν ζώντων.

2 Ἐλεγέ τις τῶν πατέρων περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἐοίου τοῦ Θηβαίου, διὰ τοῦτο εἰσεῖλε εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ καὶ ἐξερχομένου αὐτοῦ ἐκεῖθεν, συνήνησεν αὐτῷ ἀδελφός, καὶ σιενάζων ἔλεγε

Θλιβόμεθα, ἀββᾶ, διὰ τὴν ἀβροχίαν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Καὶ διατί οὐκ εὐχεσθε καὶ παρακαλεῖτε τὸν Θεόν;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Καὶ εὐχόμεθα καὶ λιπνεύομεν καὶ οὐ βρέχει.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Πάντως οὐκ εὐχεσθε ἐπιενῶς. Θέλεις δὲ γνῶναι διὰ οὕτως ἐσθι;

1. Τρία ψωμιά εἶναι πολλὰ γιὰ ἓνα μοναχό. Τόσο πολὺ τρώγει ἀνεξέλεγκτα τὸ βόδι πὺ ἀλωνίζει. Βλ. καὶ Ἀβραὰμ 2 (ὅπου ἡ διατύπωσις δὲν εἶναι ὀλοκληρωμένη) καὶ Ποιμένος 19.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΕΘ·Ι·ΟΥ

- 1 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Εὐόιο λέγοντας
Ἐὰν εὐρεθῶ καμμιὰ φορὰ κάπου καὶ φάγω τρία
ψωμιά, μήπως εἶναι πολὺ;
Τοῦ λέγει ὁ γέρων
Στὸ ἀλώνι ἦλθες, ἀδελφέ;¹
Εἶπε δὲ πάλι
Ἐὰν πιῶ τρία ποτήρια κρασιοῦ, μήπως εἶναι πολὺ;
Τοῦ λέγει
Ἐὰν δὲν ὑπάρχη δαίμων, δὲν εἶναι πολὺ· ἐὰν ὅμως
ὑπάρχη, πολὺ εἶναι. Διότι ὁ οἶνος εἶναι ξένος πρὸς τοὺς
μοναχοὺς ποὺ ζοῦν σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ².
- 2 Ἐλεγε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες γιὰ τὸν ἀββᾶ Εὐόιο τὸ
Θηβαῖο, ὅτι κάποτε εἰσῆλθε στὸ ὄρος Σινᾶ καί, καθὼς
ἐξερχόταν ἀπὸ ἐκεῖ, τὸν συνάντησε ἀδελφὸς ποὺ ἔλεγε
στενάζοντας
Στενοχωρούμαστε, ἀββᾶ, ἀπὸ τὴν ἀβροχία.
Τοῦ λέγει ὁ γέρων
Καὶ γιατί δὲν εὔχεσθε καὶ δὲν παρακαλεῖτε τὸ Θεό;
Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς
Καὶ εὐχόμαστε καὶ λιτανεύομε ἀλλὰ δὲν βρέχει.
Τοῦ λέγει ὁ γέρων
Πάντως δὲν εὔχεσθε μὲ ζῆλο. Θέλεις δὲ νὰ μάθης
ὅτι ἔτσι εἶναι;

2. Βλ. Ποιμένος 19.

Καὶ ἐξέτεινε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν προσευχῇ, καὶ παραχοῆμα ἔβρεξεν. Ἴδὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐφοβήθη καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. Ὁ δὲ γέρον ἐφυγεν. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀνήγγειλε πᾶσι τὸ γεγονός. Καὶ οἱ ἀκούσαντες ἐδόξασαν τὸν Θεόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ABBA ΞΑΝΘΙΑ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ξανθίας

Ὁ λησιτῆς ἐν τῷ σταυρῷ ἦν, καὶ ἀπὸ λόγου ἑνὸς ἐδικαιώθη καὶ Ἰούδας μετὰ τῶν ἀποστόλων συνηριθμημένος ἦν, καὶ ἐν νυκτὶ μιᾷ ἀπώλεσε πάντα τὸν κάματον καὶ κατέβη ἐξ οὐρανῶν εἰς ἄδην. Διὸ μηδεὶς εὐπραγῶν καυχάσθω πάντες γὰρ οἱ πεποιδότιες ἐφ' ἑαυτοῖς ἔπεσον.

2 Ἀνέβη ποτὲ ὁ ἀββᾶς Ξανθίας ἀπὸ Σκήτιως εἰς Τερενοῦθιν καὶ ὄπου κατέλυσε, διὰ τὸν κόπον τῆς ἀσκήσεως ἠνεγκαν αὐτῷ ὀλίγον οἶνον. Ἀκούσαντες δὲ τινες ἠνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον. Καὶ ἤρξατο ὁ δαίμων λοιδορεῖν τὸν γέροντα

Πρὸς τὸν οἰνοπότην τοῦτον ἠνέγκατέ με;

Καὶ ὁ μὲν γέρον οὐκ ἤθελεν αὐτὸν ἐκβαλεῖν· διὰ δὲ τὸν ὄνειδιομὸν ἔλεγε

Πιστεύω τῷ Χριστῷ, ὅτι οὐ μὴ τελέσω τὸ ποτήριον, ἕως οὗ ἐξέλθης.

Καὶ ὡς ἤρξατο ὁ γέρον πίνειν, ἔκραξεν ὁ δαίμων, λέγων
Καίεις με, καίεις με.

Καὶ πρὸ τοῦ τελέσαι ἐξῆλθε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ.

3 Ὁ αὐτὸς εἶπεν, ὅτι

Ὁ κύων κρείσσων μού ἐστι· διότι καὶ ἀγάπην ἔχει καὶ εἰς κρῖον οὐκ ἔρχεται.

Κι' ἐσήκωσε τὰ χέρια του πρὸς τὸν οὐρανὸ σὲ προσευχή, καὶ ἀμέσως ἔβρεξε. Μόλις δὲ τὸ εἶδε ὁ ἀδελφός, ἐφοβήθηκε κι' ἔπεσε κατὰ πρόσωπο καὶ τὸν προσκύνησε. Ὁ γέρων τότε ἔφυγε. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ἀνήγγειλε σ' ὄλους τὸ γεγονός. Καὶ ὅσοι ἄκουσαν, ἐδόξασαν τὸ Θεό.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΞΑΝΘΙΑ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ξανθίας

Ὁ ληστής ἦταν στὸ σταυρὸ κι' ἐδικαιώθηκε μὲ ἓνα λόγο· καὶ ὁ Ἰούδας ἦταν μέσα στὸν ἀριθμὸ τῶν ἀποστόλων καὶ σὲ μιὰ νύκτα ἔχασε ὄλον τὸν κάματο καὶ κατέβηκε ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς στὸν ἄδη. Γι' αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς ποὺ εὐημεροῦν· διότι ὅλοι ὅσοι εἶχαν πεποίθησι στὸν ἑαυτὸ τους, ἔπεσαν.

2 Ἀνέβηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ξανθίας ἀπὸ τὴ Σκῆτι στὸ Τερενουῦθι, καὶ στὸ μέρος ποὺ κατέλυσε, τοῦ ἔφεραν γιὰ τὸν κόπο τῆς ἀσκήσεως ὀλίγο οἶνο. Καὶ μερικοὶ ποὺ ἄκουσαν τοῦ ἔφεραν ἓνα δαιμονιζόμενο. Καὶ ἄρχισε ὁ δαίμων νὰ λοιδορῇ τὸν γέροντα.

Σ' αὐτὸν τὸν μέθυσο μ' ἐφέρατε;

Καὶ ὁ μὲν γέρων δὲν ἤθελε νὰ τὸν ἐκβάλῃ, ἐξ αἰτίας τοῦ ὄνειδισμοῦ ὅμως ἔλεγε

Πιστεύω στὸ Χριστό, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ τελειώσω τὸ ποτήρι, ἕως ὅτου ἐξέλθῃς.

Καὶ μόλις ἄρχισε ὁ γέρων νὰ πίνη, ἔκραξε ὁ δαίμων, λέγοντας

Μὲ καίεις, μὲ καίεις.

Καὶ πρὶν τὸ τελειώσῃ ἐξῆλθε μὲ τὴ χάρι τοῦ Χριστοῦ.

3 Ὁ ἴδιος εἶπε

Ὁ σκύλος εἶναι ἀνώτερός μου, διότι καὶ ἀγάπη ἔχει καὶ σὲ κρίσι δὲν ἔρχεται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὀλύμπιος, ὅτι

Κατέβη ποτὲ ἱερεὺς τῶν Ἑλλήνων εἰς Σκῆτιν, καὶ ἦλθεν εἰς τὸ κελλίον μου καὶ ἐκοιμήθη· καὶ θεασάμενος τὴν διαγωγὴν τῶν μοναχῶν, λέγει μοι

Οὕτω διάγοντες, οὐδὲν θεωρεῖτε παρὰ τῷ Θεῷ ὑμῶν;
Καὶ λέγω αὐτῷ

Οὐχί.

Καὶ λέγει μοι ὁ ἱερεὺς

Τέως ἡμῶν ἱερουργούντων τῷ Θεῷ ἡμῶν, οὐδὲν κρύπτει ἀφ' ἡμῶν, ἀλλὰ ἀποκαλύπτει ἡμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦ· καὶ ὑμεῖς τοσοῦτους κόπους ποιοῦντες, ἀγρυπνίας, ἡσυχίας καὶ ἀσκήσεις, λέγετε ὅτι 'οὐδὲν θεωροῦμεν;' Πάντως οὖν, εἰ οὐδὲν θεωρεῖτε, λογισμοὺς πονηροὺς ἔχετε εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, τοὺς χωρίζοντας ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀποκαλύπτεται ὑμῖν τὰ μυστήρια αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΟΛΥΜΠΙΟΥ

¹ Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ὀλύμπιος

Κάποτε κατέβηκε ἕνας ἱερεὺς τῶν εἰδωλολατρῶν στὴ Σκῆτι καὶ ἦλθε στὸ κελλί μου κι' ἐκοιμήθηκε. Καὶ βλέποντας τὴ διαγωγή τῶν μοναχῶν, μοῦ λέγει

Ἄφοῦ ἔτσι ζῆτε, δὲν δραματίζεστε τίποτε δίπλα στὸ Θεό σας;

Καὶ τοῦ λέγω

Ἦχι.

Καὶ μοῦ λέγει ὁ ἱερεὺς

Ὅταν ἐμεῖς ἱεουργοῦμε στὸ Θεό μας, δὲν μᾶς κρύπτει τίποτε, ἀλλὰ μᾶς ἀποκαλύπτει τὰ μυστήριά του· καὶ γιὰ σᾶς ποὺ κάνετε τόσους κόπους, ἡσυχίες καὶ ἀσκήσεις, λέγετε, ἔδεν βλέπομε τίποτε; Πάντως λοιπόν, ἐὰν δὲν βλέπετε τίποτε, ἔχετε πονηροὺς λογισμοὺς στὶς καρδιές σας, ποὺ σᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Θεό σας, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἀποκαλύπτονται σὲ σᾶς τὰ μυστήριά του.

Καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀνήγγειλα τοῖς γέρονσι τὰ ρήματα τοῦ ἱερέως. Καὶ ἐθαύμασαν καὶ εἶπαν διὸ οὕτως ἐστίν. Οἱ γὰρ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουσι τὸν Θεὸν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

2 Ὁ ἀββᾶς Ὀλύμπιος ὁ τῶν Κελλίων ἐπολεμήθη εἰς πορνείαν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ λογισμὸς, ὕπαγε λάβε γυναῖκα. Καὶ ἀνασιὰς ἐποίησε πηλὸν καὶ ἔπλασε γυναῖκα καὶ λέγει ἑαυτῷ· ἰδοὺ ἡ γυνή σου· χρεία σὺν ἐργάζεσθαι πολλὰ ἵνα θρέψῃς αὐτήν. Καὶ εἰργάζετο κοπιῶν πολλά. Καὶ μεθ' ἡμέραν, πάλιν ποιήσας πηλὸν, ἔπλασεν ἑαυτῷ θυγατέρα, καὶ λέγει τῷ λογισμῷ αὐτοῦ, ἔτεκεν ἡ γυνή σου· χρείαν ἔχεις περισσότερον ἐργάσασθαι ἵνα δυνηθῆς θρέψαι τὸ τέκνον σου καὶ σκεπάσαι. Καὶ οὕτω ποιῶν ἔτηξεν αὐτὸν καὶ λέγει τῷ λογισμῷ, οὐκ ἔτι ἰσχύω ὑποφέρειν τὸν κόπον. Καὶ εἶπεν· εἰ οὐκ ἰσχύεις ὑποφέρειν τὸν κόπον μηδὲ γυναῖκα ζητήσης. Καὶ ἰδὼν ὁ Θεὸς τὸν κόπον αὐτοῦ, ἤρεν ἀπ' αὐτοῦ τὸν πόλεμον, καὶ ἀνεπάη.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΟΡΣΙΣΙΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὀρσίσιος

Πλίνθος ὠμή, θαλλομένη εἰς θεμέλιον ἐγγὺς ποταμοῦ, οὐχ ὑπομένει μίαν ἡμέραν· ὀπιή δέ, ὡς λίθος διαμένει. Οὕτως ἄνθρωπος σαρκικὸν φρόνημα ἔχων καὶ μὴ πωρωθεὶς κατὰ τὸν Ἰωσήφ τῷ φόβῳ τοῦ Θεοῦ λύεται προελθὼν εἰς ἀρχήν. Πολλοὶ γὰρ τῶν τοιούτων οἱ πειρασμοί, ἐν μέσῳ ἀνθρώπων ὄντων. Καλὸν δέ τινα εἰδότες τὰ ἴδια μέτρα, ἀποφεύγειν τὸ βάρος τῆς ἀρχῆς. Οἱ δὲ ἐδραῖοι τῇ πίστει ἀμετακίνητοί εἰσι. Περὶ αὐτοῦ γὰρ τοῦ ἁγιοτάτου Ἰωσήφ ἂν θελήσῃ τις λαλῆσαι, λέ-

1. Ἡ ἔμφασις εἶναι ἐπὶ τῆς παρεμποδίσεως τῆς θέας τῶν θείων πραγμάτων ἀπὸ τῆν ἔλλειψι ἠθικῆς καθαρότητος. Καὶ οἱ εἰδωλόατρος ἀκόμη εἶναι ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους Χριστιανούς.

- Κι' ἔφυγα καὶ ἀνήγγειλα τὰ λόγια τοῦ ἱερέως στοὺς γέροντες. Καὶ εἶπαν μὲ θαυμασμὸ ὅτι ἔτσι εἶναι. Διότι οἱ ἀκάθαρτοι λογισμοὶ χωρίζουν τὸ Θεὸ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο¹.
- 2 Ὁ ἀββᾶς Ὀλύμπιος τῶν Κελλίων ἐπολεμήθηκε σὲ πορνεία. Καὶ τοῦ λέγει ὁ λογισμὸς, πήγαινε, πάρε γυναῖκα. Ἄφοῦ δὲ ἐσηκώθηκε, κατασκεύασε πηλὸ κι' ἔπλασε γυναῖκα καὶ λέγει στὸν ἑαυτὸ του, ἰδοὺ ἡ γυναῖκα σου· χρειάζεται λοιπὸν νὰ ἐργάζεσαι πολὺ γιὰ νὰ τὴν θρέψης. Κι' ἐργαζόταν μὲ πολὺν κόπο. Κι' ἔπειτα ἀπὸ ἡμέρες, ἀφοῦ κατασκεύασε πάλι πηλὸ, ἔπλασε θυγατέρα καὶ λέγει στὸ λογισμὸ του, ἐγέννησε ἡ γυναῖκα σου· χρειάζεται νὰ ἐργάζεσαι περισσότερο γιὰ νὰ μπορέσης νὰ θρέψης καὶ ἐνδύσης τὸ τέκνο σου. Καὶ κάνοντας ἔτσι, ἔλυωσε καὶ λέγει στὸ λογισμὸ· δὲν μπορῶ πλέον νὰ ὑποφέρω τὸν κόπο. Καὶ τοῦ εἶπε· ἐὰν δὲν μπορῆς νὰ ὑποφέρης τὸν κόπο, μὴ ζητήσης οὔτε γυναῖκα. Καὶ βλέποντας ὁ Θεὸς τὸν κόπο του, τοῦ ἀφήρεσε τὸν πόλεμο καὶ ἀνακουφίσθηκε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΟΡΣΙΣΙΟΥ

- 1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ὀρσίσιος

Ὡμὴ πλίνθος, ὅταν τοποθετηθῆ σὲ θεμέλιο κοντὰ σὲ ποταμὸ, δὲν ἀντέχει οὔτε μία ἡμέρα· ψημένη δέ, ἀντέχει σὰν λίθος. Ἔτσι ἄνθρωπος ποὺ ἔχει σαρκικὸ φρόνημα καὶ δὲν ἔχει πυρωθῆ σὰν τὸν Ἰωσήφ ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ λυώνει ὅταν προχωρῆ σὲ ἐξουσία. Διότι ἐμφανίζονται σ' αὐτοὺς πολλοὶ πειρασμοί, ἀφοῦ εἶναι ἀνάμεσα σὲ ἀνθρώπους. Καλὸ δὲ εἶναι ν' ἀποφεύγη κανεὶς τὸ βάρος τῆς ἐξουσίας, γνωρίζοντας τὰ μέτρα του. Οἱ δὲ σταθεροὶ στὴν πίστι εἶναι ἀμετακίνητοι. Ἐὰν πραγματικὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ δμηλῆσῃ γι' αὐτὸν τὸν ἀγιώτατο Ἰωσήφ, λέγει ὅτι δὲν

γει, ὅτι οὐκ ἐπίγειος ἦν. Πόσα ἐπειράσθη, καὶ ἐν ποίᾳ χώρᾳ, ὅπου οὐκ ἦν ἰστίε ἴχνος θεοσεβείας; Ἄλλ' ὁ Θεὸς τῶν πατέρων αὐτοῦ ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξείλειο αὐτὸν ἐκ πάσης θλίψεως καὶ νῦν ἐστὶ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἡμεῖς τοίνυν ἐπιγνόντες τὰ ἑαυτῶν μέτρα, ἀγωνισώμεθα· μόλις γὰρ οὕτω δυνησόμεθα ἐκφυγεῖν τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ.

2 Εἶπε πάλιν

Νομίζω, ἐὰν μὴ ἄνθρωπος φυλάξῃ τὴν ἑαυτοῦ καρδίαν καλῶς, πάντα ὅσα ἤκουσεν ἐπιλανθάνεται καὶ ἀμελεῖ· καὶ οὕτως ὁ ἐχθρὸς εὐρῶν ἐν αὐτῷ τόπον, καταβάλλει αὐτόν. Ὡσπερ γὰρ λύχνος σκευασθεὶς καὶ φαίνων, ἐὰν ἀμεληθῇ λαβεῖν ἔλαιον, κατ' ὀλίγον σβέννυται, καὶ λοιπὸν ἐνδυναμοῦται τὸ σκότιος κατ' αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ ἐνὶ ὅταν καὶ μῦς περὶ αὐτὸν ἐρχόμενος καὶ ζητῶν τὸ ἐλλύχνιον καταφαγεῖν, πρὸ μὲν τοῦ σβεσθῆναι τὸ ἔλαιον, οὐ δύναται, ἐὰν δὲ ἴδῃ ὅτι οὐ μόνον φῶς οὐκ ἔχει, ἀλλ' οὐδὲ θερμὴν πυρὸς, τότε τὸ ἐλλύχνιον ἀνασπάσαι θέλων, καταβάλλει καὶ τὸν λύχνον, καὶ ἐὰν μὲν ἦ ὀσιράκινον, συνιρίβεται, ἐὰν δὲ χαλκοῦν εὐρεθῇ, ὑπὸ τοῦ οἰκοδεσπότου σκευάζεται ἄνωθεν· οὕτως ἀμελοῦσης ψυχῆς, ὅσον ὅσον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὑποχωρεῖ, ἕως τέλεον ἀποσβεσθῇ τῆς θερμῆς αὐτῆς, καὶ λοιπὸν ὁ ἐχθρὸς, καταφαγὼν τὴν προθυμίαν τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ σῶμα ἀφανίζει κακία. Ἐὰν δὲ ἦ ἐκεῖνος καλὸς τῇ διαθέσει πρὸς τὸν Θεόν, ἀπλῶς δὲ ἠρπάγῃ εἰς ἀμέλειαν, ὁ Θεὸς ὡς οἰκτίρμων, βαλὼν εἰς αὐτὸν τὸν φόβον αὐτοῦ καὶ τῶν κολάσεων τὴν μνήμην, παρασκευάζει νήφειν αὐτὸν καὶ τηρεῖν ἑαυτὸν εἰς τὰ ἔμπροσθεν μετὰ ἀσφαλείας πολλῆς, ἕως τῆς ἐπισκοπῆς αὐτοῦ.

ἦταν ἐπίγειος. Πόσο ἐπειράσθηκε καὶ σὲ ποιά χώρα, ὅπου δὲν ὑπῆρχε τότε οὔτε ἵχνος θεοσεβείας; Ἄλλ' ὁ Θεὸς τῶν πατέρων του ἦταν μαζί του καὶ τὸν ἔβγαλε ἀπὸ κάθε θλίψι καὶ τώρα εἶναι μαζί μὲ τοὺς πατέρες του στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Κι' ἐμεῖς λοιπόν, ἔχοντας ἐπίγνωσι τῶν μέτρων μας, ἂς ἀγωνισθοῦμε· διότι μόνο ἔτσι θὰ μπορέσωμε νὰ ἀποφύγωμε τὴν κρίσι τοῦ Θεοῦ.

2 Εἶπε πάλι

Νομίζω ὅτι, ἐὰν ἄνθρωπος δὲν φυλάξῃ καλὰ τὴν καρδιά του, λησμονεῖ ὅλα ὅσα ἄκουσε καὶ τὰ παραμελεῖ· καὶ ἔτσι ὁ ἐχθρὸς, εὐρίσκοντας σ' αὐτὸν τόπο, τὸν καταβάλλει. Διότι, ὅπως ἓνας λύχνος, ποὺ ἔχει ἐτοιμασθῆ καὶ φέγγει, ἂν ἀμεληθῆ νὰ πάρῃ ἔλαιο, λίγο λίγο σβύνεται καὶ ἔπειτα δυναμώνεται τὸ σκότος ἀπέναντί του, ὅχι δὲ μόνο τοῦτο, ἀλλὰ συμβαίνει μερικὲς φορές ἓνα ποντίκι, ἐρχόμενο γύρω του καὶ ζητώντας νὰ φάγῃ τὸ φυτίλι, νὰ μὴ μπορῆ πρὶν σβυσοθῆ τὸ ἔλαιο, ἐὰν δὲ ἰδῆ ὅτι ὅχι μόνο φῶς δὲν ἔχει, ἀλλὰ οὔτε ζέστη φωτιᾶς, τότε θέλοντας νὰ ἀνασύρῃ τὸ φυτίλι, γκρεμίζει τὸ λύχνο, καὶ ἂν μὲν εἶναι πῆλινος, συντρίβεται, ἐὰν δὲ εὐρεθῆ χάλκινος, ἐπισκευάζεται ἐξ ἀρχῆς ἀπὸ τὸν οἰκοδοσπότη· ἔτσι ὅταν ἡ ψυχὴ ἀμελῆ, τὸ ἅγιο Πνεῦμα ὑποχωρεῖ βαθμιαίως, ἕως ὅτου σβυσοθῆ τελείως ἡ θέρμη της, καὶ ἔπειτα ὁ ἐχθρὸς, ἀφοῦ καταφάγῃ τὴν προθυμία τῆς ψυχῆς, ἀφανίζει μὲ τὴν κακία καὶ τὸ σῶμα. Ἐὰν δὲ ἐκεῖνος εἶναι καλὸς κατὰ τὴ διάθεσι πρὸς τὸ Θεό, ἀπλῶς δὲ ἔχει καταληφθῆ ἀπὸ ἀμέλεια, ὁ Θεὸς μὲ τὸ ἔλεός του, ἀφοῦ βάλῃ σ' αὐτὸν τὸ φόβο του καὶ τὴ μνήμη τῶν κολάσεων, τὸν ἐνδυναμώνει νὰ ἀγρυπνῆ καὶ νὰ κρατῆ στὸ ἐξῆς τὸν ἑαυτό του μὲ πολλὴ ἀσφάλεια, ἕως τὴν παρουσία του.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΟΙΜΕΝΟΣ

1 Ἀπῆλθέ ποιε ὁ ἀββάς Ποιμήν, διε ἦν νεώτερος, πρὸς τινα γέροντα, ἐρωτήσαι αὐτῷ τρεῖς λογισμοὺς. Ὡς οὖν ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα, ἐληθάργησεν ἕνα ἐκ τῶν τριῶν καὶ ἀνέκαμψεν εἰς τὸ κελλίον ἑαυτοῦ καὶ, ὡς ἔθηκε τὴν χεῖρα ἀνοῖξαι τὸ κλειδίον, ἐμνήσθη τὸν λόγον ὃν ἐληθάργησε καὶ ἀφῆκε τὸ κλειδίον καὶ ἀνέκαμψε πρὸς τὸν γέροντα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐιάχυνας τοῦ ἐλθεῖν, ἀδελφέ.

Καὶ διηγήσαιο αὐτῷ δι

Ὅτε ἔθηκα τὴν χεῖρά μου λαβεῖν τὸ κλειδίον, ἐμνήσθη τὸν λόγον ὃν ἐζήτησεν καὶ οὐκ ἤνοιξα, διὰ τοῦτο ἀνέκαμψα.

Ἦν δὲ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ πολὺ σφόδρα. Ἐλεγε δὲ αὐτῷ ὁ γέρον

Ἀγγελῶν ποιμήν καὶ λαληθήσεται σοι τὸ ὄνομα ἐν πάσῃ γῆ Αἰγύπτῳ.

1. Ὑπάρχει καὶ ἡ γραφή «ἀγγέλων ποιμήν».

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΟΙΜΕΝΟΣ

¹ Ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ἐπῆγε κάποτε, ὅταν ἦταν νεώτερος, σὲ κάποιον γέροντα, νὰ τὸν ἐρωτήσῃ τρεῖς λογισμοὺς. Μόλις ὅμως ἦλθε στὸ γέροντα, ἐλησμόνησε τὸν ἕνα ἀπὸ τοὺς τρεῖς· ἐγύρισε λοιπὸν στὸ κελλί του καί, καθὼς ἔβαλε τὸ χέρι ν' ἀνοίξῃ τὸ κλειδί, ἐθυμήθηκε τὸ λόγο ποῦ ἐλησμόνησε· καὶ ἄφησε τὸ κλειδί κι' ἐπέστρεψε πρὸς τὸ γέροντα. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γρήγορα ἦλθες, ἀδελφέ.

Καὶ τοῦ διηγήθηκε

Ὅταν ἔβαλα τὸ χέρι μου νὰ πάρω τὸ κλειδί, ἐθυμήθηκα τὸ λόγο ποῦ ἐζητοῦσα καὶ δὲν ἀνοίξα· γι' αὐτὸ ἐπέστρεψα.

Ἦταν δὲ πολὺ τὸ μῆκος τοῦ δρόμου. Τοῦ εἶπε δὲ ὁ γέρων Ἄγγελῶν¹ ποιμὴν, τὸ ὄνομά σου θὰ ἀκουσθῇ σὲ ὅλη τὴ χώρα τῆς Αἰγύπτου.

2 Ἔσχε ποτὲ ὁ Παῖσιος ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος οχέσιν μετὰ τινος ἔξω τοῦ κελλίου αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀββᾶς Ποιμὴν οὐκ ἤθελε καὶ ἀνασιὰς ἔφυγε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀμμωνᾶν, καὶ λέγει αὐτῷ

Παῖσιος ὁ ἀδελφός μου ἔχει πρὸς τινὰ οχέσιν καὶ οὐκ ἀναπαύομαι.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς

Ποιμὴν, ἀκμὴν ζῆς; Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου καὶ θές εἰς τὴν καρδίαν σου, διὸ ἤδη ἔχεις ἐνιαυτὸν ἐν τῷ μνήματι.

3 Ἦλθόν ποτε πρεσβύτεροι τῆς χώρας εἰς τὰ μοναστήρια οὗου ἦν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ εἰσηλθεν ὁ ἀββᾶς Ἀνουθ καὶ λέγει αὐτῷ

Καλέσωμεν τοὺς πρεσβυτέρους ὧδε σήμερον.

Καὶ σιάντιος αὐτοῦ ἐπὶ πολὺ, οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ ἀπόκρισιν. Καὶ λυπηθεὶς ἐξῆλθε. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ καθήμενοι ἐγγὺς αὐτοῦ

Ἀββᾶ, διατί οὐκ ἔδωκας αὐτῷ ἀπόκρισιν;

Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω ἀπέθανον γάρ, ὁ δὲ νεκρὸς οὐ λαλεῖ.

4 Γέροντες τις ἦν ἐν Αἰγύπτῳ πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τοὺς περὶ τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ εἶχε γνῶσιν καὶ τιμὴν πολλήν. Ὡς οὖν ἀνέβησαν οἱ περὶ τὸν ἀββᾶν Ποιμένα ἀπὸ τῆς Σκήτεως, ἀφῆκαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἤρχοντο πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα. Καὶ ἐθλίβειο καὶ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ

Τί ποιήσωμεν τῷ μεγάλῳ γέροντι τούτῳ, διὸ εἰς θλίψιν ἔβαλον ἡμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καταλιπόντες τὸν γέροντα καὶ ἡμῖν μηδὲν οὔσι προσέχοντες; Πῶς οὖν δύναμεθα θεραπεῦσαι τὸν γέροντα;

Λέγει δὲ αὐτοῖς.

2 Ὁ Παῖσιος, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, εἶχε σχέσεις με κάποιον ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί. Ὁ δὲ ἀββᾶς Ποιμὴν, ἐπειδὴ δὲν ἤθελε, ἐσηκώθηκε καὶ ἔφυγε πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ, καὶ τοῦ λέγει

Ὁ Παῖσιος ὁ ἀδελφός μου ἔχει με κάποιον σχέσεις καὶ δὲν ἀναπαύομαι.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς

Ποιμὴν, ἀκόμη ζῆς; Πήγαινε, κάθησε στὸ κελλί σου καὶ βάλε στὴν καρδιά σου ὅτι ἤδη ἔχεις ἓνα ἔτος στὸ μνημα.

3 Ἦλθαν κάποτε στὰ μοναστήρια ὅπου ἦταν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν πρεσβύτεροι τῆς περιοχῆς καὶ εἰσῆλθε σ' αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἀνουθ καὶ τοῦ εἶπε

Ἄς καλέσωμε ἐδῶ σήμερα τοὺς πρεσβυτέρους Καὶ με ὄλο πού ἐστάθηκε πολὺ, ἐκεῖνος δὲν τοῦ ἔδωσε ἀπόκρισι. Καὶ ἐβγήκε λυπημένος. Τοῦ λέγουν αὐτοὶ πού ἐκάθονταν κοντὰ του

Ἀββᾶ, γιατί δὲν τοῦ ἔδωσες ἀπόκρισι;

Τοὺς λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐγὼ δὲν ἔχω ἐνδιαφέρον· διότι ἀπέθανα, ὁ δὲ νεκρὸς δὲν ὁμιλεῖ.

4 Ἦταν στὴν Αἴγυπτο ἓνας γέρων, προτοῦ ἔλθουν οἱ σύντροφοι τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, καὶ εἶχε πολλὴ γνῶσι καὶ ἐκτίμησι. Ὄταν λοιπὸν ἀνέβηκαν οἱ σύντροφοι τοῦ Ποιμένος ἀπὸ τὴ Σκῆτι, ἄφησαν αὐτὸν οἱ ἄνθρωποι καὶ ἔρχονταν πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Καὶ αὐτὸς ἐστενοχωρῶταν καὶ λέγει στοὺς ἀδελφούς του

Τί νὰ κάνωμε με τὸ μεγάλο τοῦτο γέροντα, πού μᾶς ἔβαλαν σὲ στενοχώρια οἱ ἄνθρωποι, ἐγκαταλείποντας αὐτὸν κι' ἐρχόμενοι σ' ἐμᾶς πού δὲν εἴμαστε τίποτε; Πῶς λοιπὸν μπορούμε νὰ θεραπεύσωμε τὸν γέροντα;

Τοὺς λέγει

Ποιήσατε μικρὰ βρώματα καὶ λάβετε σαίτην οἴνου· καὶ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν, γευσώμεθα ὁμοῦ· τάχα ἐν τούτῳ δυνησώμεθα θεραπεῦσαι αὐτόν.

Ἐβάσιασαν οὖν τὰ βρώματα καὶ ἀπῆλθον. Καί, ὡς ἔκρουσαν τὴν θύραν, ἐπήκουσεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ λέγων
Τίνες ἐστέ;

Οἱ δὲ εἶπον

Δάλησον τῷ ἄββᾶ διὸ Ποιμὴν ἐστὶ θέλων εὐλογηθῆναι παρὰ σοῦ.

Καὶ τοῦτο τοῦ μαθητοῦ ἀναγγείλαντος, ἐδήλωσεν εἰπὼν
Ὑπαγε, οὐ σχολάζω.

Οἱ δὲ ὑπέμειναν εἰς τὸ καῦμα λέγοντες

Οὐκ ἀναχωροῦμεν, ἐὰν μὴ καταξιωθῶμεν τοῦ γέροντος. Ὁ δὲ γέρον, ἰδὼν τὴν ταπείνωσιν αὐτῶν καὶ τὴν ὑπομονήν, κατανυγείς, ἀνέφξεν αὐτοῖς. Καὶ εἰσελθόντες ἐγεύσαντο μετ' αὐτοῦ. Ἐοδιόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγε

Ἐπ' ἀληθείας οὐκ εἰσὶ μόνα ἃ ἀκήκοα περὶ ὑμῶν, ἀλλ' ἐκαιονταπλασίονα εἶδον ἐν τῷ ἔργῳ ὑμῶν.

Ἐγένειο δὲ αὐτῶν φίλος ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης.

Ἡθέλησέ ποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἐκείνης ἰδεῖν τὸν ἄββᾶν Ποιμένα, καὶ οὐ κατεδέχετο ὁ γέρον. Προφᾶσει δὲ ὡς κακοῦργον κατέσχε τὸν υἱὸν τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν, λέγων

Ἐὰν ἔλθῃ ὁ γέρον καὶ παρακαλέσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, ἐγὼ ἀπολύω αὐτόν.

Καὶ ἦλθεν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ κλαίουσα πρὸς τῆς θύρας. Ὁ δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτῇ ἀπόκρισιν. Ἡ δὲ ἐλοιδορεῖ αὐτόν, λέγουσα

Χαλκόπλαγγε, ἐλέησόν με, διὸ μονογενῆς μοί ἐστιν.

Ὁ δὲ πέμψας εἶπεν αὐτῇ

Ποιμὴν τέκνα οὐκ ἐγέννησε.

Καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν. Ἀκούσας δὲ ὁ ἄρχων, ἐπεμψε λέγων

1. Σαίτης ἦταν μόνος βάρους ὑγρῶν, περιεκτικότητος ὀλίγων χιλινοτάμων.

Ἐτοιμάσατε ὀλίγα φαγητὰ καὶ πάρετε σαῖτη* μὲ κρασί, καὶ πηγαίνοντας σ' αὐτὸν ἄς γευματίσωμε μαζί. Ἴσως μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ μπορέσωμε νὰ τὸν θεραπεύσωμε.

Ἐπῆραν λοιπὸν τὰ φαγητὰ καὶ ἐπῆγαν. Καί, μόλις ἔκρουσαν τὴ θύρα, ἄκουσε ὁ μαθητὴς του καὶ ἐρώτησε
Ποιοὶ εἴσθε;

Αὐτοὶ δὲ εἶπαν

Εἶπε στὸν ἄββᾶ ὅτι ὁ Ποιμὴν θέλει νὰ εὐλογηθῆ ἀπὸ σένα.

Καί, ὅταν ὁ μαθητὴς τοῦ ἀνήγγειλε τοῦτο, ἐδήλωσε
Πήγαινε, δὲν εὐκαιρῶ.

Αὐτοὶ δὲ ὑπέμειναν τὸ καῦμα λέγοντας

Δὲν φεύγομε, ἂν δὲν ἀξιωθοῦμε νὰ ἰδοῦμε τὸ γέροντα.

Ὁ δὲ γέρων, βλέποντας τὴν ταπείνωσι καὶ τὴν ὑπομονή τους, ἐσυγκινήθηκε καὶ τοὺς ἄνοιξε. Καί, ἀφοῦ εἰσῆλθαν, ἐγευματίσαν μαζί του. Καθὼς δὲ ἔτρωγαν, ἔλεγε

Ἀληθινὰ δὲν εἶναι μόνο ὅσα ἔχω ἀκούσει γιὰ σᾶς, ἀλλὰ στὸ ἔργο σας εἶδα ἑκατονταπλάσια.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὕτη δὲ ἔγινε φίλος τους.

5 Ἡθέλησε κάποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας ἐκείνης νὰ ἰδῆ τὸν ἄββᾶ Ποιμένα, καὶ ὁ γέρων δὲν καταδεχόταν. Τότε συνέλαβε τὸν υἱὸ τῆς ἀδελφῆς του τάχα ὡς κακοῦργο καὶ τὸν ἔβαλε στὴ φυλακὴ λέγοντας

Ἐὰν ἔλθῃ ὁ γέρων καὶ μὲ παρακαλέσῃ γι' αὐτόν, ἐγὼ θὰ τὸν ἀπολύσω.

Καὶ ἦλθε ἡ ἀδελφὴ του στὴ θύρα κλαίοντας. Αὐτὸς δμως δὲν τῆς ἔδωσε ἀπόκρισι. Τότε αὕτη τὸν προσέβαλε λέγοντας

Χαλκόσπλαγχνε, λυπήσου με, διότι εἶναι μοναχογιυὶς. Αὐτὸς δὲ τῆς διεμήνυσε

Ὁ Ποιμὴν δὲν ἐγέννησε τέκνα.

Καὶ ἔτσι ἔφυγε. Ὅταν δὲ τὸ ἄκουσε ὁ ἄρχων, ἔστειλε λέγοντας

Κἄν λόγῳ κελύση, ἀπολύω αὐτόν.

Ὁ δὲ γέρον ἀντιεδήλωσε λέγων

Ἐξείασον κατὰ τοὺς νόμους, καὶ εἰ ἄξιός ἐστι θανάτου, ἀποθανέτω, εἰ δὲ οὐκ ἔστι, ὡς θούλει ποιήσῃ.

6 Ἐοφάλη ποιὲ ἀδελφὸς ἐν κοινοβίῳ ἦν δὲ ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις ἀναχωρητῆς καὶ πολλῷ χρόνῳ οὐ προῆλθεν. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἀββᾶς τοῦ κοινοβίου πρὸς τὸν γέροντα, ἀνήγγειλεν αὐτῷ περὶ τοῦ σφαλέντιος.

Ὁ δὲ εἶπεν

Διώξαιτε αὐτόν.

Ἐξελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς τοῦ κοινοβίου, εἰσῆλθεν εἰς χαράδραν καὶ ἔκλαιεν ἐκεῖ. Εὐκαιρήσαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἀπερχόμενοι πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ κλαίοντος· καὶ εἰσελθόντες εὗρον αὐτὸν ἐν μεγάλῳ πόνῳ καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἄρε πρὸς τὸν γέροντα. Καὶ οὐκ ἤθελε, λέγων

Ὡδε ἐγὼ ἀποθνήσκω.

Ἐλθόντες δὲ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα διηγήσαντο αὐτῷ. Καὶ παρακαλέσας αὐτούς, ἀπέστειλε λέγων

Εἴπατε αὐτῷ διὰ τοῦ ἀββᾶς Ποιμῆν προσφωνεῖ σε'.

Ἦλθε δὲ πρὸς αὐτὸν ἀδελφός· καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ γέροντα τεθλιμμένον, ἀναστὰς ἠσπάσατο, καὶ χαριεντιζόμενος μετ' αὐτοῦ παρεκάλεσε γεύσασθαι. Ἀπέστειλε δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἵνα πρὸς τὸν ἀναχωρητῆν, λέγων

Ἐκ πολλῶν ἐτιῶν ἐπεθύμουν σε ἰδεῖν, ἀκούων τὰ περὶ σοῦ, καὶ ἀπὸ ὀκνηρίας ἀμφοτέρων οὐ συνειτύχομεν ἀλλήλοις. Νῦν οὖν Θεοῦ θέλοντος, καὶ ἀφορμῆς γενομένης, σκύλητι ἕως τῶν ὧδε καὶ βλέπομεν ἀλλήλους.

Ἦν δὲ μὴ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ, καὶ ἀκούσας ἔλεγε

Ἔστω καὶ ἂν παραγγείλῃ μὲ λόγῳ, θὰ τὸν ἀπολύσω.
Ὁ δὲ γέρων ἐδήλωσε λέγοντας

Ἐξέτασε σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους, καὶ ἂν εἶναι ἄ-
ξιος θανάτου, ν' ἀποθάνῃ, ἔαν ὅμως δὲν εἶναι, κάνε
ὅπως νομίζεις.

6 Ἐπесе κάποτε σὲ σφάλμα ἀδελφός σὲ κοινόβιο. Ὑπῆρχε
δὲ σ' ἐκείνους τοὺς τόπους ἀναχωρητῆς ποῦ δὲν εἶχε
ἐμφανισθῆ πολὺ χρόνο. Ἦλθε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς τοῦ κοι-
νοβίου πρὸς τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἀνήγγειλε γιὰ τὸν πα-
ραστρατημένο. Αὐτὸς δὲ εἶπε

Διώξατέ τον.

Ἄφου δὲ ἐξῆλθε ἀπὸ τὸ κοινόβιο ὁ ἀδελφός, εἰσῆλθε σὲ
χαράδρα κι' ἔκλαιε ἐκεῖ. Ἔτυχε δὲ νὰ τὸν ἀκούσουν νὰ
κλαίῃ μερικοὶ ἀδελφοὶ ποὺ ἐπήγαιναν πρὸς τὸν ἀββᾶ
Ποιμένα· καὶ ὅταν εἰσῆλθαν, τὸν εὗρηκαν σὲ μεγάλο πό-
νο καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ δεχθῆ νὰ τὸν πάρουν πρὸς
τὸν γέροντα. Καὶ δὲν ἤθελε λέγοντας

Ἐγὼ ἐδῶ θ' ἀποθάνω.

Ὅταν δὲ ἦλθαν στὸν ἀββᾶ Ποιμένα τοῦ διηγήθηκαν. Καὶ
αὐτὸς τοὺς ἔστειλε μὲ τὴν παράκλησι.

Εἶπατέ του ὅτι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν σὲ χαιρετίζει'.

Ἦλθε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἀδελφός· καὶ ὅταν ὁ γέρων τὸν
εἶδε θλιμμένο, ἐσηκώθηκε καὶ τὸν ἀσπάσθηκε, καὶ χαρι-
εντιζόμενος μαζί του τὸν προσκάλεσε σὲ γεῦμα. Ἔστειλε
δὲ ὁ ἀββᾶς ποιμὴν ἓνα ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς του πρὸς τὸν
ἀναχωρητῆ λέγοντας

Ἀπὸ πολλὰ ἔτη ἐπιθυμοῦσα νὰ σὲ ἰδῶ, ἀκούοντας
τὰ σχετικὰ μὲ σένα, καὶ ἀπὸ ὀκνηρία τῶν δύο μας
δὲν συναντηθήκαμε. Τώρα λοιπὸν, μὲ τὸ θέλημα τοῦ
Θεοῦ καὶ ἀφου παρουσιάσθηκε ἀφορμή, κοπίασε ἕως
ἐδῶ γιὰ νὰ ἰδωθοῦμε.

Αὐτὸς δὲ δὲν ἔβγαινε καθόλου ἀπὸ τὸ κελλί του καί,
ὅταν ἄκουσε αὐτό, ἔλεγε

Εἰ μὴ ὁ Θεὸς ἐπληροφόρησε τὸν γέροντα, οὐκ ἂν ἔ-
πεμψεν ἐπ' ἐμέ.

Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς αὐτόν. Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους
μετὰ χαρᾶς ἐκάθισαν. Εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δύο ἄνθρωποι ἦσαν ἐν τόπῳ τινί, καὶ ἀμφοτέρωθεν νεκροὺς
εἶχον· ἀφῆκε δὲ ὁ εἷς τὸν νεκρὸν αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθε
κλαῦσαι τὸν τοῦ ἐτέρου.

Ἀκούσας δὲ ὁ γέρον κατενύγη ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ ἐμνήσθη
ὁ ἐποίησε καὶ εἶπε

Ποιμὴν ἄνω εἰς τὸν οὐρανόν, ἐγὼ δὲ κάτω εἰς τὴν γῆν.

7 Παρέβαλόν ποτε γέροντες πολλοὶ τῷ ἀββᾶ Ποιμένι. Καὶ
ιδού τις τῶν τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος εἶχε παιδίον, καὶ τὸ πρό-
σωπον αὐτοῦ κατ' ἐνέργειαν ἐστράφη ὀπίσω. Καὶ ἰδὼν ὁ
παιτὴρ αὐτοῦ τὸ πλῆθος τῶν παιτέρων, λαβὼν τὸ παιδίον ἔξω
τοῦ μοναστηρίου ἐκάθητο κλαίων. Εὐκαίρησε δὲ τινι γέρον-
τι ἐξελθεῖν καὶ ἰδὼν αὐτὸν εἶπε

Τί κλαίεις, ἄνθρωπε;

Ὁ δὲ εἶπε

Συγγενής εἰμι τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος. Καὶ ἰδοὺ συνέβη
τῷ παιδίῳ τούτῳ ὁ πειρασμὸς οὗτος, καὶ θέλοντες τῷ
γέροντι προσενεγκεῖν αὐτό, ἐφοβήθημεν σὺ γὰρ θέλει
ἰδεῖν ἡμᾶς. Καὶ νῦν ἐὰν μάθῃ διτι ὧδέ εἰμι, πέμπει καὶ
διώκει με· ἐγὼ δὲ βλέπων τὴν παρουσίαν ὑμῶν, ἐτόλ-
μησα ἐλθεῖν. Ὡς θέλεις οὖν ἀββᾶ, ἐλέησόν με, καὶ λάβε
τὸ παιδίον ἔσω, καὶ εὐξασθε περὶ αὐτοῦ.

Καὶ λαβὼν αὐτὸ ὁ γέρον εἰσηλθε καὶ ἐχρήσατο φρονίμως
καὶ οὐ προσήνεγκεν αὐτὸ εὐθέως τῷ ἀββᾶ Ποιμένι, ἀλλὰ
ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν μικροτέρων ἀδελφῶν ἔλεγε

Σφραγίσατε τὸ παιδίον.

Ἐὰν δὲν εἶχε ἐμπνεύσει ὁ Θεὸς τὸν γέροντα, δὲν θὰ μὲ προσκαλοῦσε.

Ἐσηκώθηκε λοιπὸν κι' ἐπῆγε σ' αὐτόν. Καί, ἀφοῦ ἐχαιρέτισαν ἀλλήλους μὲ χαρά, ἐκάθησαν. Τοῦ εἶπε δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δύο ἄνθρωποι ἦσαν σὲ κάποιο τόπο, καὶ εἶχαν νεκροὺς καὶ οἱ δύο. Ἄφησε δὲ ὁ ἕνας τὸν ἰδικό του νεκρὸ κι' ἐπῆγε νὰ κλαύσῃ τὸ νεκρὸ τοῦ ἄλλου.

Μόλις τὸ ἄκουσε ὁ γέρον ἠσπασθήκατο μὲ τὸ λόγο κι' ἐθυμήθηκε τί ἔκανε καὶ εἶπε

Ὁ Ποιμὴν εἶναι ἐπάνω στὸν οὐρανό, ἐγὼ δὲ κάτω στὴ γῆ.

7 Ἐπισκέφθηκαν κάποτε γέροντες πολλοὶ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Ἐνας δὲ ἀπὸ τοὺς συντρόφους τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος εἶχε παιδί, καὶ τὸ πρόσωπό του διαστράφηκε πρὸς τὰ πίσω ἀπὸ δαιμονικὴ ἐνέργεια. Καί, ὅταν ὁ πατήρ του εἶδε τὸ πλῆθος τῶν πατέρων, ἐπῆρε τὸ παιδί ἔξω ἀπὸ τὸ μοναστήρι κι' ἐκαθόταν κλαίοντας. Ἐτυχε δὲ νὰ ἐξέλθῃ ἕνας γέρον καὶ αὐτὸς βλέποντάς τον εἶπε

Γιατί κλαίεις, ἄνθρωπε;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Εἶμαι συγγενῆς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος. Σὲ τοῦτο τὸ παιδί συνέβηκε ὁ πειρασμὸς αὐτός, καὶ ὅταν ἠθελήσαμε νὰ τὸ προσφέρωμε στὸ γέροντα, ἐφοβηθήκαμε διότι αὐτὸς δὲν θέλει νὰ μᾶς ἰδῆ. Καὶ τώρα, ἂν μάθῃ ὅτι εἶμαι ἐδῶ, θὰ στείλῃ νὰ μὲ διώξῃ· ἐγὼ δέ, βλέποντας τὴν παρουσίᾳ σας, ἐτόλμησα νὰ ἔλθω. Ὅπως θέλεις λοιπὸν, ἀββᾶ, ἐλέησέ με, καὶ πάρε τὸ παιδί μέσα κι' εὐχρηθῆτε γιὰ μένα.

Καὶ παίρνοντάς το ὁ γέρον εἰσῆλθε καὶ ἐνήργησε φρόνιμα καὶ δὲν τὸ ἔφερε εὐθύς ἀμέσως στὸν ἀββᾶ Ποιμένα, ἀλλὰ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ μικρότερο ἀδελφὸ ἔλεγε

Σφραγίσατε τὸ παιδί.

Ποίησας δὲ πάντα καὶ ἀκολουθίαν σφραγῖσαι αὐτό, ὕπαινον ἤνεγκε τῷ ἀββᾶ Ποιμένι. Ὁ δὲ οὐκ ἤθελε αὐτὸ ἐγγίσει. Οἱ δὲ παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες

“Ὡσπερ πάντες, καὶ σύ, πάτερ.

Καὶ σιενάξας, ἀνασιὰς εὐξαιο λέγων

Ὁ Θεός, ἴασαι τὸ πλάσμα σου, ἵνα μὴ κυριευθῇ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ.

Καὶ σφραγίσας αὐτὸ εὐθέως ἐθεράπευσε καὶ ἀπέδωκε τῷ παιρὶ αὐτοῦ ὑγιές.

8 Ἀπῆλθέ τις ἀδελφός ποιε ἀπὸ τῶν μερῶν τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος ἐπὶ ξένης καὶ καινήνησε πρὸς τινα ἀναχωρητὴν ἐκεῖ ἦν γὰρ ἔχων ἀγάπην, καὶ πολλοὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. Ἀνήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς τὰ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος. Καὶ ἀκούσας τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ ἐπεπόθησεν αὐτόν ἰδεῖν. Ἀνακάμψαντος δὲ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς Αἴγυπτον, μετὰ χρόνον ἰνὰ ἀνασιὰς ὁ ἀναχωρητής, ἦλθεν ἀπὸ τῆς ξένης εἰς Αἴγυπτον πρὸς τὸν ποιε παραβαλόνια αὐτῷ ἀδελφόν ἦν γὰρ εἰπὼν αὐτῷ ποῦ μένει. Ἰδὼν δὲ αὐτόν ἐθαύμασε καὶ ἐχάρη λίαν. Εἶπε δὲ ὁ ἀναχωρητής

Ποίησον ἀγάπην, ἄρδόν με πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα. Καὶ λαβὼν αὐτόν ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὰ περὶ αὐτοῦ λέγων δι

Μέγας ἄνθρωπός εἶσι καὶ πολλὴν ἀγάπην ἔχων καὶ πολλὴν τιμὴν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ. Ἀνήγγειλα δὲ αὐτῷ περὶ σοῦ καὶ ἐπιθυμῶν ἰδεῖν σε ἦλθεν.

Ἐδέξατο οὖν αὐτόν μετὰ χαρᾶς, καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐκάθισαν. Καὶ ἤρξατο ὁ ξενικός λαλεῖν ἀπὸ τῆς Γραφῆς περὶ πνευματικῶν καὶ οὐρανίων. Ἐσικρεψε δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ ἀπόκρισιν. Ἰδὼν δὲ δι οὗ λαλεῖ μετ' αὐτοῦ, λυπηθεὶς ἐξῆλθε καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ τῷ ἐνέγκαντι αὐτόν

Ἄφοῦ δὲ τοὺς ἔκανε ὄλους νὰ τὸ σφραγίσουν μὲ τὴν σειρά, ὕστερα τὸ ἔφερε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Αὐτὸς δὲ δὲν ἤθελε νὰ τὸ ἐγγίση. Ἐκεῖνοι ὁμῶς τὸν παρακαλοῦσαν λέγοντας

Ὅπως ὄλοι, καὶ σὺ, πάτερ.

Καὶ ἀφοῦ ἐστέναξε, ἐσηκώθηκε καὶ εὐχήθηκε

Θεέ, θεράπευσε τὸ πλάσμα σου, γιὰ νὰ μὴ κυριευθῆ ἀπὸ τὸν ἐχθρό.

Καὶ ἀφοῦ τὸ ἐσφράγισε, τὸ ἐθεράπευσε ἀμέσως καὶ τὸ παρέδωσε στὸν πατέρα του ὑγιές.

8 Ἐνας ἀδελφὸς ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος ἐταξίδευσε κάποτε στὰ ξένα, καὶ ἔφθασε σὲ κάποιον ἀναχωρητὴ τῆς περιοχῆς· διότι ὁ ἀναχωρητὴς ἦταν ἀγαπητὸς καὶ πολλοὶ ἔρχονταν πρὸς αὐτόν. Ἀνήγγειλε δὲ ὁ ἀδελφὸς τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Καὶ αὐτὸς, ὅταν ἄκουσε γιὰ τὴν ἀρετὴ του, ἐπόθησε νὰ τὸν ἰδῆ. Ἄφοῦ δὲ ὁ ἀδελφὸς ἐπέστρεψε στὴν Αἴγυπτο, ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγο χρόνον ἐσηκώθηκε ὁ ἀναχωρητὴς καὶ ἦλθε ἀπὸ τὰ ξένα στὴν Αἴγυπτο πρὸς τὸν ἀδελφὸ πού τὸν εἶχε ἐπισκεφθῆ κάποτε· διότι τοῦ εἶχε εἰπῆ πού μένει. Μόλις δὲ τὸν εἶδε ἐκεῖνος, ἐθαύμασε κι' ἐχάρηκε πολὺ. Εἶπε δὲ ὁ ἀναχωρητὴς

Κάνε μου τὴ χάρι, πῆγαινέ με πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Καὶ τὸν ἐπῆρε μαζὶ στὸ γέροντα καὶ ἀνάγγειλε σ' αὐτόν τὰ σχετικὰ μὲ ἐκεῖνον λέγοντας

Εἶναι μεγάλος ἄνθρωπος καὶ ἔχει πολλὴ ἀγάπη καὶ ἐκτίμησι στὴ χώρα του. Τοῦ ὠμίλησα δὲ γιὰ σένα καὶ ἦλθε μὲ τὴν ἐπιθυμία νὰ σὲ ἰδῆ.

Τὸν ἐδέχθηκε λοιπὸν μὲ χαρὰ καὶ ἀφοῦ ἐχαιρετίσθησαν, ἐκάθησαν. Καὶ ἄρχισε ὁ ξένος νὰ ὁμιλῆ μὲ χωρία τῆς Γραφῆς γιὰ πνευματικὰ καὶ οὐράνια. Τότε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ἔστρεψε τὸ πρόσωπό του καὶ δὲν ἀπάντησε. Ἐκεῖνος δέ, ὅταν εἶδε ὅτι δὲν ὁμιλεῖ μαζί του, ἐξῆλθε λυπημένος καὶ λέγει στὸν ἀδελφὸ πού τὸν ἔφερε

Εἰς μάτην ἐποίησα ὄλην τὴν ἀποδημίαν ταύτην. Ἦλθον γὰρ πρὸς τὸν γέροντα, καὶ ἰδοὺ οὐδὲ λαλῆσαι θέλει μετ' ἐμοῦ.

Εἰσηλθε δὲ ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ

Ἄββᾶ, διὰ σὲ ἦλθεν ὁ μέγας ἄνθρωπος οὗτος, ἔχων ἰσοσύνην δόξαν εἰς τὸν ἴσον αὐτοῦ, καὶ διατί οὐκ ἐλάλησες μετ' αὐτοῦ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Αὐτὸς τῶν ἄνω ἐστὶ καὶ ἐπουράνια λαλεῖ, ἐγὼ δὲ τῶν κάτω εἰμι καὶ ἐπίγεια λαλῶ. Εἰ ἐλάλησέ μοι περὶ παθῶν ψυχῆς, ἐγὼ ἂν ἀπεκρινάμην αὐτῷ· εἰ δὲ περὶ πνευματικῶν, ἐγὼ ταῦτα οὐκ οἶδα.

Ἐξελθὼν οὖν ὁ ἀδελφὸς εἶπεν αὐτῷ

Ὁ γέρον οὐ ταχέως ἀπὸ Γραφῆς λαλεῖ, ἀλλ' ἂν τις αὐτῷ λαλῇ περὶ παθῶν ψυχῆς, ἀποκρίνεται αὐτῷ.

Ὁ δὲ καταρυγεὶς εἰσηλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ
Τί ποιήσω, ἀββᾶ, ὅτι κατακυριεύουσί μου τὰ πάθη τῆς ψυχῆς;

Καὶ προσέσχεν αὐτῷ ὁ γέρον χαίρων καὶ εἶπεν

Ἄρι καλῶς ἦλθες· καὶ νῦν ἄνοιξόν σου τὸ στόμα περὶ τούτων καὶ πληρώσω αὐτὸ ἀγαθῶν.

Ὁ δὲ πολλὰ ὠφεληθεὶς ἔλεγεν

Ὅντως αὕτη ἐστὶν ἡ ἀληθινὴ ὁδός.

Καὶ εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ ἀνέκαμψεν εἰς τὴν ἰδίαν χώραν, ὅτι τοιοῦτω ἀγίῳ καιηξιώθῃ συντυχεῖν.

9 Ἐκράτησέ ποτε ὁ ἄρχων τῆς χώρας τινὰ τῆς κώμης τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος· καὶ ἦλθον πάντες παρακαλοῦντες τὸν γέροντα ἀπελθεῖν καὶ ἐκβαλεῖν αὐτόν. Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐάσατέ με τρεῖς ἡμέρας καὶ οὕτως ἔρχομαι.

Μάταια ἔκανε ὄλο αὐτὸ τὸ ταξίδι. Διότι ἦλθα πρὸς τὸ γέροντα καὶ αὐτὸς δὲν θέλει οὔτε νὰ συνομιλήσῃ μαζί μου.

Εἰσηλθε δὲ ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ λέγει

Ἄββᾶ, γιὰ σένα ἦλθε ὁ μεγάλος αὐτὸς ἄνθρωπος, ποῦ ἔχει τόση φήμη στὴ χῶρα του· γιατί δὲν ὠμίλησες μαζί του;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Αὐτὸς ἀνήκει στὰ ἄνω καὶ συζητεῖ γιὰ ἐπουράνια, ἐγὼ δὲ ἀνήκω στὰ κάτω καὶ συζητῶ γιὰ ἐπίγεια. Ἄν μοῦ ἀνέφερε γιὰ πάθη ψυχῆς, ἐγὼ θὰ τοῦ ἀποκρινόμουν· ἀφοῦ μοῦ ἀνέφερε γιὰ θεωρητικὰ ἐγὼ αὐτὰ δὲν τὰ γνωρίζω.

Βγαίνοντας ὁ ἀδελφὸς εἶπε σ' ἐκεῖνον

Ὁ γέρων δὲν συζητεῖ εὐκόλα σὲ ἀγιογραφικὰ θέματα, ἀλλ' ἂν κανεῖς τοῦ ὁμίλη γιὰ πάθη ψυχῆς, τοῦ ἀποκρίνεται.

Ἐκεῖνος δὲ ἐντυπωσιασμένος εἰσηλθε πρὸς τὸ γέροντα καὶ τοῦ λέγει

Τί νὰ κάνω, ἀββᾶ, ποῦ μὲ κυριεύουν τὰ πάθη τῆς ψυχῆς;

Καὶ τὸν ἐκύτταξε μὲ χαρὰ ὁ γέρων καὶ εἶπε

Καλῶς ὤρισες λοιπόν· καὶ τώρα ἄνοιξε τὸ στόμα σου καὶ θὰ τὸ γεμίσω ἀγαθὰ.

Ἐκεῖνος δὲ ὠφελημένος πολὺ ἔλεγε

Πραγματικὰ αὐτὴ εἶναι ἡ ἀληθινὴ ὁδός.

Κι' ἐπέστρεψε στὴ χῶρα του εὐχαριστώντας τὸ Θεὸ ποῦ καταξιώθηκε νὰ συναντήσῃ τέτοιον ἅγιο.

9 Συνέλαβε κάποτε ὁ ἄρχων τῆς χῶρας κάποιον ἀπὸ τὸ χωριὸ τοῦ Ποιμένος. Καὶ ἦλθαν ὄλοι παρακαλώντας τὸ γέροντα νὰ ὑπάγῃ γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ ἔξω. Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἀφήσατέ με τρεῖς ἡμέρες καὶ ἔπειτα ἔρχομαι.

Εὔξαιτο οὖν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν πρὸς Κύριον λέγων

Κύριε, μὴ δῶς μοι τὴν χάριν ταύτην. Ἐπεὶ οὐκ ἀφιοῦσί με καθίσαι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

Ἦλθεν οὖν ὁ γέροντων παρακαλῶν τὸν ἄρχοντα. Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔφη

Περὶ λησιτοῦ παρακαλεῖς, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ γέροντων ἐχάρη, διὸ οὐκ ἐδέξατο χάριν παρ' αὐτοῦ.

- 10 Διηγῆσαντό τινες, διὸ ποτὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰργάζοντο σκολᾶκιν καὶ οὐ προεχώρει, μὴ ἔχοντες ἀγοράσαι λινάρια. Καὶ τις αὐτῶν ἀγαπητὸς διηγῆσατό τινι πραγματευτῇ πιστῷ τὸ πρᾶγμα. Ὁ δὲ ἀββᾶς Ποιμὴν οὐκ ἤθελε λαμβάνειν παρὰ τινός τί ποτε διὰ τὴν δόξην. Ὁ δὲ πραγματευτῆς θέλων ποιῆσαι ἔργον τῷ γέροντι, προεφασίζετο χρεῖαν ἔχειν τῶν σκολακίων καὶ ἤνεγκε τὴν κάμηλον καὶ ἔλαβεν αὐτά. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ ἀκούσας ὁ ἐποίησεν ὁ πραγματευτῆς, ὡς θέλων ἐπαινέσαι αὐτὸν εἶπε

Φύσει, ἀββᾶ, καὶ μὴ χρήζων αὐτὰ ἔλαβεν, ἵνα ποιήσῃ ἡμῖν ἔργον.

Ἀκούσας δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διὸ μὴ χρήζων αὐτὰ ἔλαβεν, εἶπε τῷ ἀδελφῷ

Ἀνάστα, μίσθωσαι κάμηλον καὶ φέρε αὐτά· ἐὰν δὲ οὐκ ἐνέγκῃς αὐτά, Ποιμὴν ὧδε οὐ καθέξεται μεθ' ὑμῶν. Οὐ γὰρ ἀδικῶ τινὰ ἄνθρωπον μὴ χρήζοντα, ἵνα ζημίαν ποιήσω καὶ λάβω τὸ κέρδος του.

Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μετὰ πολλοῦ κόπου, καὶ ἤνεγκεν αὐτά· εἰ δὲ μή, ὁ γέροντων ἀπ' αὐτῶν ἀνεχώρει. Ὡς οὖν εἶδεν αὐτά, ἐχάρη, ὡσεὶ μέγαν εὐρῶν θησαυρόν.

- 11 Ἦκουσέ ποτε ὁ πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου περὶ τινῶν ἀδελφῶν, διὸ συνεχῶς εἰς τὴν πόλιν εἰσὶ καὶ λούονται καὶ

3. Θὰ ἀδυνατοῦσε νὰ παραμείνῃ λόγῳ τῆς μεγάλης συρροῆς κόσμου πρὸς αὐτόν.

Εὐχήθηκε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς πρὸς τὸν Κύριο μὲ τοὺς λόγους
Κύριε, μὴ μοῦ δώσης αὐτὴν τῇ χάρι· ἐπειδὴ δὲν θὰ
μὲ ἀφήσουν πλέον νὰ καθήσω σ' αὐτὸν τὸν τόπο⁹.

Ἦλθε λοιπὸν ὁ γέρων νὰ παρακαλέσῃ τὸν ἄρχοντα.

Ἐκεῖνος δὲ εἶπε πρὸς αὐτὸν

Γιὰ λησιτὴ παρακαλεῖς, ἀββᾶ;

Ἵ δὲ γέρων ἐχάρηκε πού δὲν ἐδέχθηκε τὴν χάρι ἀπὸ
ἐκεῖνον.

- 10 Διηγήθησαν μερικοί, ὅτι κάποτε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ οἱ
ἀδελφοί του κατασκεύαζαν φυτίλι. Καὶ ἡ κατασκευὴ δὲν
ἐπροχωροῦσε, ἐπειδὴ δὲν εἶχαν ν' ἀγοράσουν λινάρια.
Καὶ κάποιος φίλος τους διηγήθηκε τὸ πρᾶγμα σ' ἓνα
πραγματευτὴ πιστό. Ὁ ἀββᾶς βέβαια δὲν ἤθελε νὰ παίρ-
νῃ τίποτε ἀπὸ κανένα γιὰ νὰ μὴ ἐνοχλῇ. Ὁ δὲ πραγμα-
τευτὴς θέλοντας νὰ κάνῃ ἐκδούλευσι στὸ γέροντα, προ-
φασιζόταν ὅτι χρειάζεται τὰ φυτίλια κι' ἔφερε τὴν κά-
μηλο καὶ τὰ ἐπῆρε. Ὅταν δὲ ἦλθε ὁ ἀδελφὸς πρὸς τὸν
ἀββᾶ Ποιμένα καὶ ἄκουσε ὅτι ἔκανε ὁ πραγματευτὴς,
μὲ τὴν πρόθεσι νὰ τὸν ἐπαινέσῃ, εἶπε

Φυσικά, ἀββᾶ, τὰ ἐπῆρε, ἂν καὶ δὲν τὰ ἐχρειαζόταν,
γιὰ νὰ μᾶς κάνῃ ἐκδούλευσι.

Ὅταν δὲ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ἄκουσε ὅτι τὰ ἐπῆρε χωρὶς
νὰ τὰ χρειάζεται, εἶπε στὸν ἀδελφὸ

Σήκω, μίσθωσε καμήλα καὶ φέρε τα· ἐὰν δὲν τὰ φέ-
ρης, ὁ Ποιμὴν δὲν κάθεται πλέον ἐδῶ μαζί σας. Διότι
δὲν θέλω νὰ ἀδικῶ ἄνθρωπο πού δὲν τὰ χρειάζεται,
ὥστε νὰ τοῦ προκαλέσω ζημία καὶ νὰ πάρω τὸ κέρ-
δος του.

Καὶ ἐπῆγε ἀδελφός του μὲ πολὺν κόπο καὶ τὰ ἔφερε·
ἀλλιῶς ὁ γέρων θὰ ἔφευγε ἀπὸ αὐτούς. Καθὼς λοιπὸν
τὰ εἶδε, ἐχάρηκε, σὰν νὰ εὕρηκε μεγάλο θησαυρό.

- 11 Ἄκουσε κάποτε ὁ πρεσβύτερος τοῦ Πηλουσίου γιὰ κά-
ποιους ἀδελφούς, ὅτι εἶναι συνεχῶς στὴν πόλι καὶ λού-

ἀμελοῦσιν ἑαυτῶν· καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν σύναξιν, ἤρην ἀπ' αὐτῶν τὸ σχῆμα. Καὶ μετὰ τοῦτο ἔτυψεν αὐτὸν ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ μειτεμελήθη καὶ ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, μεθύων τοῖς λογισμοῖς, βασιάζων καὶ τοὺς λεβίτωνας τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα τῷ γέροντι. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐκ ἔχεις σὺ ἴποιτε τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου;

Ἄπεδύσω αὐτόν;

Ὁ δὲ πρεσβύτερος εἶπεν, δι

Μειτέχω τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ δὲ γέρον εἶπεν αὐτῷ

Ἴδου σὺν καὶ σὺ ὡς οἱ ἀδελφοί. Εἰ γὰρ μικρὸν μειτέχεις τῆς παλαιότητος, ὅμως ἀπόκεισαι τῇ ἁμαρτίᾳ.

Τότε ἀπελθὼν ὁ πρεσβύτερος ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφούς καὶ μειτενόησε τοῖς ἑνδεκα, καὶ ἐνέδυσεν αὐτοὺς τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ καὶ ἀπέλυσεν.

12 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Ἐποίησα ἁμαρτίαν μεγάλην καὶ θέλω μετανοῆσαι τρία ἔτη.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Πολύ ἐστι.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Ἄλλ' ἕως ἐνιαυτοῦ;

Καὶ εἶπε

Πολύ ἐσιν.

Οἱ δὲ παρόντες ἔλεγον

Ἔως τεσσαράκοντα ἡμερῶν;

Καὶ πάλιν εἶπε

Πολύ ἐσιν.

Εἶπε δὲ

Ἐγὼ λέγω δι, εἰ ἐξ ὅλης καρδίας μετανοήσῃ ἄνθρωπος, καὶ μὴ προσθῇ ἕτι ποιεῖν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας δέχεται αὐτὸν ὁ Θεός.

ζονται καὶ παραμελοῦν τὸν ἑαυτὸ τους. Καὶ ἀφοῦ ἦλθε
 στὴ σύναξι, τοὺς ἀφήρεσε τὸ σχῆμα. Ἔπειτα ὅμως ἀπὸ
 αὐτὸ ἐδοκίμασε τύψεις συνειδήσεως, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν
 ἀββᾶ Ποιμένα, μὲ παραγμένους λογισμοὺς, βαστάζοντας
 τοὺς λεβίτωνες τῶν ἀδελφῶν, καὶ ἀναγγέλλει τὸ πρᾶγμα
 σὺν γέροντα. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν ἔχεις ἐσὺ τίποτε ἀπὸ τὸν παλαιὸ ἄνθρωπο; Τὸν
 ἀποδύθηκες;

Ὁ δὲ πρεσβύτερος εἶπε

Μετέχω τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ δὲ γέρων τοῦ εἶπε

Ἴδου λοιπόν, καὶ σὺ εἶσαι σὰν οἱ ἀδελφοί. Διότι καὶ
 ὀλίγο ἂν μετέχης τῆς παλαιότητος, ὅμως ὑπόκεισαι
 στὴν ἁμαρτία.

Τότε ἔφυγε ὁ πρεσβύτερος, ἐκάλεσε τοὺς ἀδελφούς καὶ
 ἐζήτησε συγγνώμη, τοὺς ἔνδυσε τὸ σχῆμα τοῦ μοναχοῦ
 καὶ τοὺς ἀπέλυσε.

12 Ἀδελφὸς ἐδήλωσε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἔκανα μεγάλη ἁμαρτία καὶ θέλω νὰ ἀκολουθήσω
 μετάνοια ἐπὶ τρία ἔτη.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πολὺ εἶναι.

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀδελφὸς

Ἄλλὰ ἕως ἕνα ἔτος;

Καὶ εἶπε

Πολὺ εἶναι.

Οἱ δὲ παριστάμενοι ἔλεγαν

Ἔως σαράντα ἡμέρες;

Καὶ πάλι εἶπε

Πολὺ εἶναι.

Εἶπε δὲ

Ἐγὼ λέγω, ὅτι ἐὰν μετανοήσῃ ἄνθρωπος ἀπὸ ὅλη
 τὴν καρδιά καὶ δὲν συνεχίζῃ νὰ πράττῃ τὴν ἁμαρ-
 τία, καὶ σὲ τρεῖς ἡμέρες τὸν δέχεται ὁ Θεός.

13 *Εἶπε πάλιν δι*

Τὸ σημεῖον τοῦ μοναχοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς φαίνεται.

14 *Εἶπε πάλιν*

Ὡσπερ ὁ σπαθᾶριος τοῦ βασιλέως παρίσταται αὐτῷ διαπαντός ἕτοιμος, οὕτω δεῖ τὴν ψυχὴν ἕτοιμὴν εἶναι πρὸς τὸν δαίμονα τῆς πορνείας.

15 *Ἐρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦθ τὸν ἀββᾶν Ποιμένα περὶ τῶν ἀκαθάρτων λογισμῶν ὧν γεννᾷ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, καὶ περὶ τῶν ματαίων ἐπιθυμιῶν.*

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

«Μὴ δοξασθήσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπιοντος ἐν αὐτῇ;». Καὶ σὺ μὴ δώσεις αὐτοῖς χώραν, καὶ ἀργοῦσιν.

16 *Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν*

Εἰ μὴ Ναβουζαρδάν ὁ ἀρχιμάγειρος ἦλθεν, οὐκ ἂν ἐνεπρήσθη ὁ ναὸς Κυρίου. Τοῦτο δέ ἐστιν, «εἰ μὴ ἡ ἀνάπαυσις ἦλθε γαστριμαργίας εἰς τὴν ψυχὴν, οὐκ ἂν ὁ νοῦς κατέπιπεν ἐν τῷ πολέμῳ τοῦ ἐχθροῦ».

17 *Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος δι καλούμενος εἰς τὸ φαγεῖν παρὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀπήρχειτο δακρύων, ἵνα μὴ παρακούσῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ λυπήσῃ αὐτόν.*

18 *Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν*

Μὴ οἰκῆσης εἰς τόπον, οὗ βλέπεις τινὰς ἔχοντας ζῆλον κατὰ σοῦ· εἰ δὲ μήγε, σὺ προκόπτεις.

19 *Διηγῆσαντό τινες τῷ ἀββᾷ Ποιμένι περὶ τινος μοναχοῦ, δι οὐ πίνει οἶνον. Καὶ εἶπεν*

Ὁ οἶνος ὄλως οὐκ ἔστι τοῦ μοναχοῦ.

20 *Ἐρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἡσαίας τὸν ἀββᾶν Ποιμένα περὶ τῶν ρυπαρῶν λογισμῶν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν*

Ὡσπερ κάμπιρα μεσιτὴ ἱματίων, καὶ ἐὰν ἀφῆ αὐτά τις, τῷ χρόνῳ σήπονται, οὕτω καὶ οἱ λογισμοί, ἐὰν μὴ ποιήσωμεν αὐτοὺς σωματικῶς, τῷ χρόνῳ ἀφανίζονται ἢτοι σήπονται.

4. Τὸ σημεῖο εἶναι ἡ σημαία. Βλ. καὶ Δωροθέου Διδασκαλία 13, 1.

13 Εἶπε πάλι

Τὸ σημεῖο τοῦ μοναχοῦ στοὺς πειρασμοὺς φαίνεται⁴.

14 Εἶπε πάλι

Ὅπως ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ βασιλέως παραστέκει δίπλα του ἕτοιμος πάντοτε, ἔτσι πρέπει καὶ ἡ ψυχὴ νὰ εἶναι ἕτοιμη ἀπέναντι στοὺς δαίμονα τῆς πορνείας.

15 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ἄνουβ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα γιὰ τοὺς ἀκαθάρτους λογισμοὺς ποὺ γεννᾷ ἡ καρδιὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ γιὰ τὶς μάταιες ἐπιθυμίες. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

«Μήπως μπορεῖ νὰ δοξασθῆ ἡ ἀξίνη χωρὶς ἐκεῖνον ποὺ κόβει μὲ αὐτήν;»⁵ Καὶ σὺ νὰ μὴ τοὺς δώσης τόπο καὶ παραμένουν.

16 Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν δὲν ἐρχόταν ὁ ἀρχιμάγειρος Ναβουζαρδάν, δὲν θὰ ἐπυρπολόταν ὁ ναός. Τοῦτο δὲ σημαίνει, ἔὰν δὲν ἐρχόταν ἡ ἱκανοποίησις τῆς γαστριμαργίας στὴν ψυχὴ, δὲν θὰ ἔπιπτε ὁ νοῦς στὸν πόλεμο τοῦ ἐχθροῦ⁶.

17 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα ὅτι, προσκαλούμενος νὰ φάγη παρὰ τὴ θέλησί του, ἐπήγαινε κλαίοντας, γιὰ νὰ μὴ παρακούσῃ τὸν ἀδελφὸ του καὶ τὸν λυπήσῃ.

18 Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Μὴ κατοικήσης σὲ τόπο, ὅπου βλέπεις μερικοὺς νὰ ἔχουν ζῆλο ἐναντίον σου· ἀλλιῶς δὲν προκόπτεις.

19 Διηγήθηκαν μερικοὶ στὸν ἀββᾶ Ποιμένα γιὰ κάποιον μοναχό, ὅτι δὲν πίνει κρασί. Καὶ εἶπε

Τὸ κρασί γενικὰ δὲν ταιριάζει στοὺς μοναχοὺς⁶.

20 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ἡσαΐας τὸν ἀββᾶ Ποιμένα γιὰ τοὺς ρυπαροὺς λογισμοὺς. Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ὅπως σὲ μὰ κάψα γεμάτη ἐνδύματα, ἂν τὰ ἀφήσῃ κανεὶς πολὺ χρόνο σήπτονται, ἔτσι καὶ οἱ λογισμοί, ἔὰν δὲν τοὺς πραγματοποιήσωμε σωματικῶς, μὲ τὸ χρόνο ἀφανίζονται, δηλαδὴ σήπτονται.

5. Ἦσ. 10, 15.

6. Βλ. Ἐοῖου 1.

21 Ἐρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν αὐτὸν λόγον, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

“Ὡσπερ ἔὰν τις ὄφιν καὶ σκορπίον βάλη εἰς ἀγγεῖον καὶ φράξῃ, πάντως τῷ χρόνῳ ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ οἱ πονηροὶ λογιμοί, ἀπὸ τῶν δαιμόνων βλασιάνοντες, διὰ τῆς ὑπομονῆς ἐκλίπουσιν.

22 Ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ

Σπείρω τὸν ἀγρόν μου καὶ ποιῶ ἐξ αὐτοῦ ἀγάπην.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Καλῶς ποιεῖς.

Καὶ ἀπῆλθε μετὰ προθυμίας καὶ προσέθηκε τῇ ἀγάπῃ. Καὶ ἤκουσεν ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦθ τὸν λόγον καὶ λέγει τῷ ἀββᾷ Ποιμένι

Οὐ φοβῆ τὸν Θεόν, οὕτω λαλήσας τῷ ἀδελφῷ;

Καὶ ἐσιώπησεν ὁ γέρον. Καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἔπεμψεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ἐπὶ τὸν ἀδελφόν, καὶ λέγει αὐτῷ ἀκούοντις τοῦ ἀββᾶ Ἀνοῦθ

Τί εἶπές μοι τὴν ἄλλην; “Οτι ὁ νοῦς μου ἀλλαχοῦ ἦν. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Εἶπον, διὸ σπείρω τὸν ἀγρόν μου καὶ ποιῶ ἐξ αὐτοῦ ἀγάπην.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐνόμιζον διὸ περὶ τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ κοσμικοῦ ἐλάλησας· εἰ δὲ σὺ εἶ ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦτο, οὐκ ἔστι τοῦτο μοναχοῦ.

Ἐδὲ, ἀκούσας, ἐλυπήθη λέγων

Ἄλλο ἔργον οὐδὲν οἶδα, εἰ μὴ τοῦτο, καὶ οὐ δύναμαι μὴ σπείρειν τὸν ἀγρόν μου.

Ἐτε οὖν ἀνεχώρησεν ἔβαλεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦθ μετάνοιαν λέγων

21 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἴδιο λόγο, καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν

Ὅπως ἂν κανεῖς βάλῃ σὲ ἀγγεῖο ἓνα ὄφι ἢ σκορπιό, ὅπωςδήποτε ἀποθνήσκει μὲ τὸ πέρασμα τοῦ χρόνου, ἔτσι καὶ οἱ πονηροὶ λογισμοὶ ποὺ βλαστάνουν ἀπὸ τοὺς δαίμονες μὲ τὴν ὑπομονὴ ἐξαφανίζονται.

22 Ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ λέγει
Σπείρω τὸν ἀγρό μου καὶ κάνω ἀπὸ αὐτὸν ἐλεημοσύνη.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Καλὰ κάνεις.

Καὶ ἔφυγε μὲ προθυμία καὶ αὐξήσε τὴν ἐλεημοσύνη. Καὶ ἄκουσε τὸ λόγο ὁ ἀββᾶς Ἀνουῦβ καὶ εἶπε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Δὲν φοβεῖσαι τὸ Θεὸ ποὺ ὠμίλησες ἔτσι στὸν ἀδελφό;

Κι' ἐσιώπησε ὁ γέρων. Καὶ μετὰ δύο ἡμέρες ἐκάλεσε ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν τὸν ἀδελφὸ καὶ τοῦ λέγει ἐμπρὸς στὸν ἀββᾶ Ἀνουῦβ

Τί μοῦ εἶπες τὴν ἄλλη ἡμέρα; Διότι ὁ νοῦς μου ἦταν ἀλλοῦ.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Εἶπα ὅτι σπείρω τὸν ἀγρό μου καὶ κάνω ἀπὸ αὐτὸν ἐλεημοσύνη.

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν

Ἐνόμιζα ὅτι μοῦ ὠμίλησες γιὰ τὸν ἀδελφό σου τὸν κοσμικό· ἐὰν ὅμως ἐσὺ εἶσαι ποὺ κάνεις αὐτὸ τὸ ἔργο, δὲν ταριάζει σὲ μοναχό.

Αὐτὸς δέ, ὅταν τὸ ἄκουσε, ἐλυπήθηκε καὶ εἶπε

Ἄλλο ἔργο ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὸ δὲν γνωρίζω καὶ δὲν μπορῶ νὰ μὴ σπείρω τὸν ἀγρό μου.

Ὅταν λοιπὸν ἀνεχώρησε, τοῦ ἔβαλε ὁ ἀββᾶς Ἀνουῦβ μετάνοια λέγοντας

Συγχώρησόν μοι.

Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Κἀγὼ ἐξ ἀρχῆς ἤδειν ὅτι οὐκ ἔστιν ἔργον μοναχοῦ· ἀλλὰ πρὸς τὸν λογισμὸν αὐτοῦ ἐλάλησα, καὶ ἔδωκα αὐτῷ προθυμίαν εἰς τὴν προκοπὴν τῆς ἀγάπης. Νῦν δὲ ἀπῆλθε λυπούμενος, καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ποιεῖ.

23 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν ἀμαρτήσῃ ἄνθρωπος, καὶ ἀρνήσῃται, λέγων, ὅχι ἥμαρτον, μὴ ἐλέγξῃς αὐτόν· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόπτεις αὐτοῦ τὴν προθυμίαν. Ἐὰν δὲ εἴπῃς αὐτῷ, ὅχι ἀθυμίας, ἀδελφέ, ἀλλὰ φύλαξαι τοῦ λοιποῦ, διεγείρεις αὐτοῦ τὴν ψυχὴν πρὸς μετάνοιαν.

24 Εἶπε πάλιν

Καλὴ ἡ πεῖρα· αὕτη γὰρ διδάσκει τὸν ἄνθρωπον δοκιμώτερον.

25 Εἶπε πάλιν

Ἄνθρωπος διδάσκων, μὴ ποιῶν δὲ διδάσκει, ὅμοιός ἐστι κρήνη· ὅτι πάντας ποτίζει καὶ πλύνει, ἑαυτὴν δὲ οὐ δύναται καθαρῶσαι.

26 Παρορχόμενός ποτε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν εἰς τὴν Αἴγυπτον, εἶδε γυναῖκα ἐν μνημεῖῳ καθεζομένην καὶ κλαίουσαν πικρῶς, καὶ λέγει

Ἐὰν ἔλθῃσι πάντα τὰ τερπνὰ τοῦ κόσμου τούτου, οὐ μὴ μετῴσῃσι τὴν ψυχὴν ταύτης ἀπὸ τοῦ πένθους. Οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς ὀφείλει διαπαντὸς τὸ πένθος ἔχειν ἐν ἑαυτῷ.

27 Εἶπε πάλιν ὅτι

Ἔστιν ἄνθρωπος δοκῶν σιωπᾶν, καὶ ἡ καρδιά αὐτοῦ κατακρίνει ἄλλους· ὁ τοιοῦτος πάντοτε λαλεῖ. Καὶ ἔστιν

7. Ἡ καλλιέργεια προϋποθέτει ἰδιοκτησίαν καὶ ὀδηγεῖ σὲ αὐξήσει ὑλικῶν ἀγαθῶν καὶ ἐμπόριο. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀνεπίτρεπτος στοὺς μοναχοὺς τῆς Αἰγύπτου. Τὸ ἐργόχειρο ὁμῶς γιὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἐπιουσίου εἶναι ἐπιτρεπτό καὶ ἀπαραίτητο.

Συγχώρεσέ με.

Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Κι' ἐγὼ ἐγνώριζα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅτι ἡ καλλιέργεια δὲν εἶναι ἔργο μοναχοῦ· ἀλλὰ ὠμίλησα ἀνάλογα μὲ τὸ λογισμό του καὶ τοῦ ἔδωσα προθυμία στὴν προκοπὴ τῆς ἀγάπης. Τώρα ἔφυγε λυπημένος, καὶ πάλι κάνει τὸ ἴδιο.

23 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν ἀμαρτήσῃ ἄνθρωπος καὶ ἀρνηθῆ λέγοντας, ἔδεν ἀμάρτησα, μὴ τὸν ἐλέγξης· ἀλλιῶς ἀποκόπτεις τὴν προθυμία του. Ἐὰν δὲ τοῦ εἴπῃς, ἔμὴ στενοχωρῆσαι, ἀδελφέ, ἀλλὰ φυλάξου στὸ μέλλον, διεγείρεις τὴν ψυχὴ του σὲ μετάνοια.

24 Εἶπε πάλι

Καλὴ εἶναι ἡ πεῖρα· διότι αὐτὴ καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπο δοκιμώτερο.

25 Εἶπε πάλι

Ἄνθρωπος ποὺ διδάσκει, ἀλλὰ δὲν ἐκτελεῖ ὅσα διδάσκει, εἶναι ὅμοιος μὲ βρύσι· διότι ποτίζει καὶ πλύνει ὄλους, ἀλλὰ δὲν μπορεῖ νὰ καθαρῖσῃ τὸν ἑαυτὸ τῆς.

26 Περιερχόμενος κάποτε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τὴν Αἴγυπτο, εἶδε μιὰ γυναῖκα νὰ κάθεται σὲ μνημα καὶ νὰ κλαίῃ πικρῶς. Καὶ λέγει

Ἐὰν ἔλθουν ὄλα τὰ τερπνὰ τοῦ κόσμου τούτου, δὲν θὰ μεταστήσουν τὴν ψυχὴ τῆς ἀπὸ τὸ πένθος. Ἐτσι καὶ ὁ μοναχὸς πρέπει διαπαντὸς νὰ ἔχη τὸ πένθος μέσα του.

27 Εἶπε πάλι ὅτι

Ἐπάρχει ἄνθρωπος ποὺ φαίνεται νὰ σιωπᾷ καὶ ἡ καρδιά του κατακρίνει ἄλλους· τέτοιος ἄνθρωπος λαλεῖ πάντοτε. Καὶ ἔπάρχει ἄλλος ποὺ ὀμιλεῖ ἀπὸ τὸ

ἄλλος ἀπὸ πρωτὶ ἕως ἑσπέρας λαλῶν, καὶ σιωπὴν κρατεῖ· τουτέστιν ὅτι ἐκτὸς ὠφελείας οὐδὲν λαλεῖ.

28 Ἄδελφός τις ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ Ἄββᾶ, πολλοὺς λογισμοὺς ἔχω καὶ κινδυνεύω ἀπ' αὐτῶν.

Καὶ ἐκφέρει αὐτὸν ὁ γέρον· εἰς τὸν ἀέρα καὶ λέγει αὐτῷ

Ἄπλωσον τὸν κόλπον σου καὶ κραΐτησον τοὺς ἀνέμους.

Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ τοῦτο οὐ δύνασαι ποιῆσαι, οὐδὲ τοὺς λογισμοὺς δύνασαι κωλύσαι ἐλθεῖν ἀλλὰ σὸν ἔστι τὸ ἀντισιῆναι αὐτοῖς.

29 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Ἐὰν εἶσι τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ ὁ εἷς μὲν ἡσυχάζει καλῶς, ὁ δὲ εἷς ἀσθενῶν καὶ εὐχαριστιῶν, ὁ δὲ ἄλλος ὑπηρετεῖ μετὰ καθαροῦ λογισμοῦ, οἱ τρεῖς μιᾶς ἐργασίας εἰσὶν.

30 Εἶπε πάλιν

Γέγραπται, «Ὁν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σέ, ὁ Θεός». Ἐπειδὴ οἱ ἔλαφοι ἐν τῇ ἐρήμῳ πολλὰ καταπίουσι ἐρπειὰ καί, ὡς κατακαίει αὐτὰς ὁ ἰός, ἐπιθυμοῦσιν ἐλθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα, πίνουσαι δὲ καταψύχουσι ἀπὸ τοῦ ἰοῦ τῶν ἐρπειῶν οὕτω καὶ οἱ μοναχοί, ἐν τῇ ἐρήμῳ καθεζόμενοι, καίονται ἀπὸ τοῦ ἰοῦ τῶν πονηρῶν δαιμόνων καὶ ἐπιποθοῦσι τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν, ὥστε ἐλθεῖν ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, τουτέστιν ἐπὶ τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, ἵνα καθαρισθῶσι ἀπὸ πικρότητος τοῦ πονηροῦ.

31 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, πῶς χρὴ νησιτεύειν. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

πρωῖ ἕως τὸ βράδυ καὶ κρατεῖ σιωπὴ· αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν λέγει τίποτε ἐκτὸς ὠφελείας.

28 Κάποιος ἀδελφὸς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ λέγει

Ἐγὼ ἔχω πολλοὺς λογισμοὺς καὶ κινδυνεύω ἀπὸ αὐτοῦς.

Καὶ τὸν φέρει ὁ γέρον στὸν ἀέρα καὶ τοῦ λέγει

Ἐκάλωσε τὸν κόλπο σου καὶ κράτησε τοὺς ἀνέμους.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω αὐτό.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἐὰν δὲν μπορῆς νὰ κάνης αὐτό, οὔτε τοὺς λογισμοὺς δὲν μπορεῖς νὰ τοὺς ἐμποδίσης νὰ ἔλθουν· ἀλλὰ στὸ χέρι σου εἶναι νὰ ἀντισταθῆς σ' αὐτοῦς.

29 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν εἶναι τρεῖς μαζί, καὶ ὁ ἕνας ἡσυχάζει καλά, ὁ δὲ ἄλλος ἀσθενεῖ καὶ εὐχαριστεῖ, ὁ δὲ ἄλλος ὑπηρετεῖ μὲ καθαρὸ λογισμό, καὶ οἱ τρεῖς κάνουν τὸ ἴδιο ἔργο.

30 Εἶπε πάλι

Ἔχει γραφῆ, «μὲ ὅποιον τρόπο ποθεῖ ἡ ἔλαφος τὶς πηγές τῶν ὑδάτων, ἔτσι ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐσένα, Θεέ»⁸. Ἐπειδὴ οἱ ἔλαφοι στὴν ἔρημο καταπίνουν πολλὰ ἔρπετὰ καὶ τὶς κατακαίει τὸ δηλητήριο, ἐπιθυμοῦν νὰ ἔλθουν στὰ ὕδατα, πίνοντας δὲ δροσίζονται ἀπέναντι στὸ δηλητήριο τῶν ἔρπετῶν· ἔτσι καὶ οἱ μοναχοί, ὅταν μένουν στὴν ἔρημο, καίονται ἀπὸ τὸ δηλητήριο τῶν πονηρῶν δαιμόνων καὶ ποθοῦν τὸ Σάββατο καὶ τὴν Κυριακή, γιὰ νὰ ἔλθουν σὶς πηγές τῶν ὑδάτων, δηλαδή στὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Κυρίου, γιὰ νὰ καθαρισθοῦν ἀπὸ τὴν πικρότητα τοῦ πονηροῦ.

31 Ἐρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, πῶς πρέπει νὰ νηστεύουν. Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐγὼ θέλω τὸν ἐσθίοντα καθ' ἡμέραν παρὰ μικρὸν ἐσθίειν, ἵνα μὴ χοριάζηται.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ

Ἵτι ἦς νεώτερος, οὐκ ἐνήσιευες δύο δύο, ἀββᾶ;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Φύσει καὶ τρεῖς καὶ τέσσαρας καὶ ἑβδομάδα. Καὶ ταῦτα πάντα ἐδοκίμασαν οἱ πατέρες, ὡς δυνατοί· καὶ εὗρον ὅτι καθ' ἡμέραν ἐσθίειν, παρὰ μικρὸν δέ· καὶ παρέδωκαν ἡμῖν τὴν βασιλικὴν ὁδόν, ὅτι ἐλαφρά ἐστιν

32 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, ὅτι ὅταν ἤμελλεν εἰς σύναξιν ἐλθεῖν, ἐκάθητο καὶ ἰδίαν, διακρίνων τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ, ὥσει ὄραν μίαν καὶ οὕτως ἐξήρχετο.

33 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Κατελείφθη μοι κληρονομία· τί ποιήσω αὐτήν;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἀπελθε καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐλθε καὶ λέγω σοι.

Ἦλθε δέ, καθὼς ὥρισεν αὐτῷ. Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Τί ἔχω σοι εἰπεῖν, ἀδελφέ; Ἐὰν εἴπω σοι, ἄδὸς αὐτὰ εἰς ἐκκλησίαν, ἐκεῖ ἀριστοποιοῦσιν. Ἐὰν εἴπω σοι ἄδὸς αὐτὰ συγγενεῖ σου, οὐκ ἔστι σοι μισθός. Ἐὰν δὲ εἴπω σοι, ἄδὸς αὐτὰ πτωχοῖς, ἀμεριμνεῖς. Εἴ τι οὖν θέλεις, ποιήσον· ἐγὼ προᾶγμα οὐκ ἔχω.

34 Ἠρώτησεν αὐτὸν ἄλλος ἀδελφὸς λέγων

Τί ἐστὶ «μὴ ἀποδώσης κακὸν ἀντὶ κακοῦ».

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τὸ πάθος τοῦτο τέσσαρας ἔχει τρόπους· πρῶτον ἀπὸ καρδίας, δεῦτερον ἀπὸ θυεως, τρίτον γλώσσης, τέταρτον ἐστὶ, τὸ μὴ ποιῆσαι κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Ἐὰν δύνασαι καθαρίσαι τὴν καρδίαν σου, οὐκ ἔρχεται εἰς τὴν θυψιν· ἐὰν

Ἐγὼ θέλω νὰ τρώγη κανεὶς κάθε ἡμέρα ἀπὸ ὀλίγο, ὥστε νὰ μὴ χορταίνει.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ

“Ὅταν ἦσουν νεώτερος, δὲν ἐνήστευες δύο δύο ἡμέρες, ἀββᾶ;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Φυσικὰ καὶ τρεῖς καὶ τέσσερις καὶ ὀλόκληρη ἑβδομάδα. Καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ ἐδοκίμασαν οἱ πατέρες, διότι ἦσαν δυνατοί· καὶ εὗρηκαν ὅτι τὸ καλύτερο εἶναι νὰ τρώγη κανεὶς καθημερινῶς, ἀλλὰ ὀλίγο. Καὶ μᾶς παρέδωσαν τὴ βασιλικὴ ὁδὸ πὺ εἶναι ἐλαφρά.

32 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, ὅτι ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἔλθῃ σὲ σύναξι, ἐκαθόταν ἰδιαίτερως, ἀνακρίνοντας τοὺς λογισμοὺς του, ἕως μία ὥρα· καὶ ἔπειτα ἐξερχόταν.

33 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα λέγοντας

Μοῦ ἄφησαν κληρονομία· τί νὰ τὴν κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρες ἔλα καὶ σοῦ λέγω.

Ἦλθε δὲ ὅπως τοῦ ὤρισε. Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Τί μπορῶ νὰ σοῦ εἰπῶ, ἀδελφέ; Ἐὰν σοῦ εἰπῶ, ἴδος τα στὴν ἐκκλησία, ἐκεῖ τὰ ἐξοδεύουν σὲ κοινὰ γεύματα. Ἐὰν σοῦ εἰπῶ, ἴδος τα σὲ συγγενῆ σου, δὲν θὰ ἔχῃς μισθό. Ἐὰν δὲ σοῦ εἰπῶ, ἴδος τα στοὺς πτωχοὺς, μένεις ἀμέριμος. Ὅ,τι λοιπὸν θέλεις, κάνε· ἐγὼ δὲν ἔχω λόγος αὐτό.

34 Τὸν ἐρώτησε ἄλλος ἀδελφὸς

Τί σημαίνει «μὴ ἀποδώσης κακὸ ἀντὶ γιὰ κακό;»

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Αὐτὸ τὸ πάθος ἔχει τέσσερις φάσεις· πρῶτα ἀπὸ τὴν καρδιά, δεύτερο ἀπὸ τὴν ὄψι, τρίτο ἀπὸ τὴν γλῶσσα, τέταρτο ἀποκοπὴ ὥστε νὰ μὴ κάνῃς κακὸ ἀντὶ γιὰ κακό. Ἐὰν μπορῆς νὰ καθαρῖσης τὴν καρδιά σου, δὲν ἔρχεται στὴν ὄψι τὸ πάθος· ἐὰν δὲ ἔλθῃ στὴν

δὲ ἔλθῃ εἰς τὴ ὄψιν φυλάτιου τὸ μὴ λαλεῖν· ἐὰν δὲ καὶ λαλήσῃς, ταχὺ κόπον τοῦ μὴ ποιῆσαι κακὸν ἀντὶ κακοῦ.

35 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι*

Τὸ φυλάσσειν καὶ ἑαυτῷ προσέχειν καὶ ἡ διάκρισις, αἰ τρεῖς αὗται ἀρεταὶ ὁδηγοὶ εἰσι τῆς ψυχῆς.

36 *Εἶπε πάλιν, ὅτι*

Τὸ ρίψαι ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ μὴ ἑαυτὸν μειρεῖν καὶ τὸ βάλλειν ὀπίσω τὸ ἴδιον θέλημα, ἐργαλειᾶ εἰσι τῆς ψυχῆς.

37 *Εἶπε πάλιν*

Πᾶς κόπος ὃς ἂν ἀπέλθῃ σοι, ἡ νίκη αὐτοῦ ἐστι σιωπᾶν.

38 *Εἶπε πάλιν*

Βδέλυγμά ἐστι Κυρίῳ πᾶσα σωματικὴ ἀνάπανσις.

39 *Εἶπε πάλιν*

Τὸ πένθος διπλοῦν ἐστίν· ἐργάζεται καὶ φυλάσσει.

40 *Εἶπε πάλιν*

Ἐὰν ἔλθῃ σοι λογισμὸς περὶ τῶν ἀναγκαίων τοῦ σώματος χρεῶν, καὶ διατάξεως ἅπαξ, καὶ πάλιν δεύτερον ἔλθῃ καὶ διατάξεως· τὸ τρίτον ἐὰν ἔλθῃ, μὴ πρόσχησις αὐτῷ ἀργὸς γάρ ἐστι.

41 *Εἶπε πάλιν ὅτι*

Ἄδελφος ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ἀλώνιον, λέγων, ἴτι ἐστίν ἐξουδένωσις; Καὶ εἶπεν ὁ γέρον, ἴτι εἶναί σε ὑποκάτω τῶν ἀλόγων, καὶ εἰδέναί διτι ἀκαιάκριτά εἰσίν·

42 *Εἶπε πάλιν ὅτι*

Ἐὰν μνησθῇ ἄνθρωπος τοῦ γεγραμμένου ρητοῦ, ὅτι «ἐκ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ», αἰρεῖται μᾶλλον τὸ σιωπᾶν.

όψι, προφυλάξου νὰ μὴ λαλήῃς· ἐὰν δὲν λαλήσης, κόψε το γρήγορα, ὥστε νὰ μὴ κάνης κακὸ ἀντὶ γιὰ κακό.

35 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Τὸ νὰ φυλάσσεται κανεῖς καὶ τὸ νὰ προσέχη τὸν ἑαυτό του καὶ ἡ διάκρισις, αὐτὲς οἱ τρεῖς ἀρετὲς εἶναι ὁδηγοὶ τῆς ψυχῆς.

36 Εἶπε πάλι

Τὸ νὰ ρίπτῃ κανεῖς τὸν ἑαυτό του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ νὰ μὴ ὑπολογίζῃ τὸν ἑαυτό του καὶ τὸ νὰ παραμερίζῃ τὸ ἰδικό του θέλημα, εἶναι ἐργαλεῖα τῆς ψυχῆς.

37 Εἶπε πάλι

Ἀπέναντι σὲ κάθε πόνου πού θὰ σὲ εὔρη, νίκη εἶναι ἡ σιωπή.

38 Εἶπε πάλι

Βδέλυγμα εἶναι γιὰ τὸν Κύριο κάθε σωματικὴ ἱκανοποίησις.

39 Εἶπε πάλι

Τὸ πένθος εἶναι διπλό· ἐργάζεται καὶ φυλάσσει.

40 Εἶπε πάλι

Ἐὰν συνέλθῃ λογισμὸς γιὰ τίς ἀπαραίτητες χρεῖες τοῦ σώματος καὶ φροντίσης μία φορά, καὶ πάλι ἔλθῃ γιὰ δεύτερη φορά καὶ φροντίσης, ἐὰν ἔλθῃ γιὰ τρίτη φορά, μὴ τὸν προσέξῃς· διότι εἶναι ἀργός.

41 Εἶπε πάλι

Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ἀλώνιο, λέγοντας ἑταίρι εἶναι ἐξουδένωσις; Καὶ εἶπε ὁ γέρων, ἑταίρι νὰ εἶσαι κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα ζῶα καὶ νὰ γνωρίζῃς ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀκατάκριτα.

42 Εἶπε πάλι

Ἐὰν θυμηθῇ ὁ ἄνθρωπος τὸ γραμμένο ρητό, ὅτι «ἀπὸ τὰ λόγια σου θὰ δικαιωθῆς καὶ ἀπὸ τὰ λόγια σου θὰ καταδικασθῆς»¹⁰, θὰ προτιμήσῃ τὴ σιωπή.

43 Εἶπε πάλιν

Ἄρχῆ κακῶν ἐστὶν ὁ περισπασμός.

44 Εἶπε πάλιν, διὸ ὁ ἀββᾶς Ἰοίδωρος ὁ πρεσβύτερος τῆς Σκήτιως ἐλάλησέ ποτε τῷ λαῷ, λέγων

Ἄδελφοί, οὐχὶ ἔνεκεν κόπου ἦλθομεν εἰς τὸν τόπον τοῦτον; Καὶ νῦν οὐκ ἔτι ἔχει κόπον. Ἐγὼ οὖν σκευάσας τὴν μηλωτὴν μου ἀπέρχομαι ὅπου ἐστὶν κόπος, καὶ ἐκεῖ ἐδρίσκω ἀνάπανοιν.

45 Ἄδελφός εἶπε τῷ ἀββᾷ Ποιμένι

Ἐὰν θεάσωμαι προᾶγμα, θέλεις εἶπω αὐτό;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Γέγραπται, «ὅς ἐὰν ἀποκρίνηται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι, ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστὶ καὶ ὄνειδος». Ἐὰν ἐπερωτηθῆς, εἰπέ, εἰ δὲ μή, σιώπα.

46 Ἡρώτησέ τις ἀδελφός τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Δύναται ἄνθρωπος πεποιδέναι ἐπὶ τῇ μιᾷ πράξει;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον, διὸ ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός εἶπεν, δι

Ἐγὼ θέλω μεταλαβεῖν μικρόν τι ἐκ πασῶν τῶν ἀρετῶν.

47 Εἶπε πάλιν ὁ γέρον, διὸ ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Παμβῶ, εἰ καλὸν ἐπαινεῖν τὸν πλησίον, καὶ εἶπεν αὐτῷ

Καλὸν μᾶλλον ἐστὶ τὸ σιωπᾶν.

48 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, δι

Ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος καινὸν οὐρανὸν καὶ καινὴν γῆν, οὐ δύναται ἀμεριμνηῆσαι.

49 Εἶπε πάλιν ὅτι

Ὁ ἄνθρωπος δέεται τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ τῆς πνοῆς ἐκπορευομένης ἐκ τῆς ρινὸς αὐτοῦ.

50 Ἄδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

43 Εἶπε πάλι

Ἄρχῃ κακῶν εἶναι ὁ περισπασμός.

44 Εἶπε πάλι ὅτι ὁ ἀββᾶς Ἰσίδωρος ὁ πρεσβύτερος τῆς Σκή-
τεως ὠμίλησε κάποτε στοὺς λαοὺς μὲ τὰ ἑξῆς λόγια

Ἄδελφοί, δὲν ἤλθαμε γιὰ κόπο σ' αὐτὸν τὸν τόπο;
Καὶ τώρα δὲν ἔχει καθόλου κόπο. Ἐγὼ λοιπόν, ἀφοῦ
ἐτοίμασα τὴν μηλωτὴ μου, πηγαίνω ὅπου εἶναι κόπος
καὶ ἐκεῖ θὰ εὕρω ἀνάπαυσι.

45 Ἄδελφός εἶπε στοὺς ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν ἰδῶ κάτι, νομίζεις σωστὸ νὰ τὸ εἰπῶ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἔχει γραφῆ, «ὅποιος ἀποκρίνεται πρὶν ἀκοῦσθαι ἐρώ-
τησι, ἐνεργεῖ μὲ ἀφροσύνη καὶ ἀποκτᾶ ὄνειδος». Ἐὰν
ἐρωτηθῆς, εἰπέ, εἰ δὲ μή, σιώπα.

46 Ἐρώτησε κάποιος ἀδελφός τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ ἔχη ἐμπιστοσύνη στὴ μία πράξι;

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρον ὅτι ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός
εἶπε ὅτι

Ἐγὼ θέλω νὰ μετάσχω ὀλίγο ἀπὸ ὅλες τὶς ἀρετές.

47 Εἶπε πάλι ὁ γέρον, ὅτι ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Παμ-
βώ, ἐὰν εἶναι καλὸ νὰ ἐπαινῆ κανεὶς τὸν πλησίον, καὶ
αὐτὸς τοῦ εἶπε

Καλὸ εἶναι μᾶλλον τὸ νὰ σιωπᾷ.

48 Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν ἄνθρωπος κατασκευάσῃ νέο οὐρανὸν καὶ νέα γῆ,
δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ ἀμέριμος.

49 Εἶπε πάλι

Ὁ ἄνθρωπος χρειάζεται τὴν ταπεινοφροσύνην καὶ τὸ
φόβο τοῦ Θεοῦ, σὰν τὴν πνοὴν ποῦ ἐξέρχεται ἀπὸ
τὴν μύτη του.

50 Ἄδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἄβρααμ διε εἰσηλθεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας, μνη-
μειον ἠγόρασεν ἑαυτῷ, καὶ διὰ τοῦ τάφου ἐκληρονόμη-
σε τὴν γῆν.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐστι τάφος;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τόπος κλαυθμοῦ καὶ πένθους.

51 Ἄδελφὸς εἶπε τῷ ἀββᾷ Ποιμένι

Ἐὰν δῶ τῷ ἀδελφῷ μου μικρὸν ἄριον ἢ ἕτερόν τι, οἱ
δαίμονες μολύνουσιν αὐτά, ὡς κατὰ ἀνθρωπαρεσκίαν
γινόμενα.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ καὶ κατὰ ἀνθρωπαρεσκίαν γίνεται, ἀλλ' ἡμεῖς τὴν
χρεῖαν δώσωμεν τῷ ἀδελφῷ.

Εἶπε δὲ αὐτῷ καὶ παραβολὴν τοιαύτην

Δύο ἄνθρωποι ἦσαν γεωργοὶ ἐν πόλει οἰκοῦντες μιᾷ.
καὶ ὁ εἰς μὲν ἐξ αὐτῶν σπείρας ἐποίησε μικρὰ ἀκάθαρ-
τα, ὁ δὲ ἄλλος, ἀμελήσας τοῦ σπείραι, ἐποίησεν ὅλως
οὐδέν λιμοῦ γενομένου, τίς ἐκ τῶν δύο εὐρίσκει ζῆσαι;

Ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφὸς

Ὁ ποιήσας τὰ ὀλίγα καὶ ἀκάθαρτα.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὕτως οὖν καὶ ἡμεῖς, σπείρωμεν ὀλίγα, εἰ καὶ ἀκάθαρ-
τα, ἵνα μὴ τῷ λιμῷ ἀποθάνωμεν.

52 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμήν, διε εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀμωνᾶς, διε
Ποιεῖ ἄνθρωπος ὅλον τὸν χρόνον αὐτοῦ θασιάζων ἀξί-
νην, καὶ οὐχ εὐρίσκει κατενεγκεῖν τὸ δένδρον. Ἔστι δὲ
ἄλλος ἔμπειρος τοῦ κόπτειν, καὶ ἀπὸ ὀλίγων καταφέρει
τὸ δένδρον. Ἐλεγε δὲ τὴν ἀξίνην εἶναι τὴν διάκρισιν.

53 Ἄδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, λέγων

Ὁ Ἀβραὰμ ὅταν εἰσῆλθε σὴ γῆ τῆς ἐπαγγελίας, ἀγόρασε μνημεῖο γιὰ τὸν ἑαυτό του, καὶ διὰ τοῦ τάφου ἐκληρονόμησε τὴ γῆ.

Λέγει ὁ ἀδελφός

Τί εἶναι τάφος;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Τόπος κλαυθμοῦ καὶ πένθους.

51 Ἀδελφός εἶπε σὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν δώσω σὸν ἀδελφὸ μου ὀλίγο ψωμί ἢ κάτι ἄλλο, οἱ δαίμονες τὰ μολύνουν, σὰν νὰ ἔγιναν ἀπὸ ἀνθρωπαρέσκεια.

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἀκόμη καὶ ἂν γίνωνται ἀπὸ ἀνθρωπαρέσκεια, ἐμεῖς θὰ δώσωμε σὸν ἀδελφὸ ὅ,τι χρειάζεται.

Τοῦ εἶπε δὲ καὶ αὐτὴ τὴν παραβολὴν

Δύο ἄνθρωποι ἦσαν γεωργοὶ πὺ ἐκατοικοῦσαν σὲ μία πόλιν· καὶ ὁ μὲν ἕνας, ἀφοῦ ἔσπειρε, παρήγαγε ὀλίγα ἀκάθαρτα ἀπὸ ζιζάνια σιτηρά, ὁ δὲ ἄλλος, ἐπειδὴ ἀμέλησε νὰ σπεῖρη, δὲν παρήγαγε τίποτε· ὅταν ἔγινε πεῖνα, ποιὸς ἀπὸ τοὺς δύο εὕρισκει νὰ ζῆση;

Ἀποκρίθηκε ὁ ἀδελφός

Αὐτὸς πὺ παρήγαγε ὀλίγα καὶ ἀκάθαρτα.

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἔτσι λοιπὸν καὶ ἐμεῖς, ἂς σπεῖρωμε ὀλίγα, ἔστω καὶ ἀκάθαρτα, γιὰ νὰ μὴ ἀποθάνωμε ἀπὸ πεῖνα.

52 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς

Ἐνας ἄνθρωπος ἐξοδεύει ὄλον τὸ χρὸνο κρατώντας ἀξίνη, καὶ δὲν εὕρισκει τρόπο νὰ ρίψη τὸ δένδρον· ὑπάρχει ὅμως ἄλλος ἔμπειρος τῆς δενδροκοπίας, πὺ φέρει κάτω τὸ δένδρον μὲ ὀλίγα κτυπήματα. Ἐλεγε δὲ ὅτι ἡ ἀξίνη εἶναι ἡ διάκρισις.

53 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Πῶς ὀφείλει ἄνθρωπος πολιτεύσασθαι;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

ἽΟρῶμεν τὸν Δανιήλ, διὸ οὐχ εὐρέθη κατ' αὐτοῦ καιηγορία, εἰ μὴ ἐν ταῖς λειτουργίαις τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ.

54 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου τεῖχος ἐστὶ χαλκοῦν ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ πέτρα ἀντιδέρουσα. Ἐὰν οὖν καταλείψῃ αὐτὸ ἄνθρωπος, λέγει καὶ αὐτός, «ἐν τῷ Θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος». Ἐὰν οὖν τὸ δικαίωμα συνέλθῃ τῷ θελήματι, κάμνει ὁ ἄνθρωπος.

55 Εἶπε πάλιν, διὸ καθεζομένων ποιῆ γερόντων καὶ ἐσθιόντων, ἴσταιτο ὑπηρετιῶν ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος· καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπήνεσαν. Ὁ δὲ τὸ σύνολον οὐκ ἀπεκρίθη. Λέγει οὖν αὐτῷ τις κατ' ἰδίαν

Διατί οὐκ ἀπεκρίθης τοῖς γέροισιν ἐπαινοῦσί σε;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος

Εἰ ἀπεκρίθην αὐτοῖς, εὐρίσκομαι ὡς καταδεξάμενος τὸν ἔπαινον.

56 Εἶπε πάλιν δι

Οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ τελείῳ λαλοῦσι, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ ἐργάζονται.

57 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Ὡσπερ ὁ καπνὸς ἐκδιώκει τὰς μέλισσας, καὶ τότε αἴρειται τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἡ γλυκύτης, οὕτω καὶ ἡ σωματικὴ ἀνάπαυσις ἐκδιώκει τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς ψυχῆς, καὶ ἀπολύει αὐτῆς πᾶσαν τὴν ἐργασίαν.

58 Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Ποιμένι εἰς τὰς δύο ἑβδομάδας τῆς Τεσσαρακοσιῆς, καὶ ἐξειπὼν τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ καὶ τυχῶν ἀναπαύσεως, λέγει αὐτῷ

Παρὰ βραχὺ καιεσχέθην παραγενέσθαι ὧδε σήμερον.

11. Ψαλμ. 17, 30.

12. Ἡ οἰκοδομητικὴ ὁμιλία εἶναι γνώρισμα τελειοτέρας καταστάσεως ἀπὸ τὴν πρακτικῆς.

Πῶς πρέπει νὰ πολιτεύεται ὁ ἄνθρωπος;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Βλέπομε τὸ Δανιήλ, ὅτι δὲν εὐρέθηκε ἐναντίον του κατηγορία παρὰ μόνο στίς ὑπηρεσίες τοῦ Κυρίου τοῦ Θεοῦ του.

54 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τεῖχος χάλκινο ἀνάμεσα σ' αὐτὸν καὶ τὸ Θεό, καὶ πέτρα πὺ ἀντικρούει. Ἐὰν λοιπὸν τὸ ἐγκαταλείψη ὁ ἄνθρωπος, λέγει καὶ ὁ ἴδιος «στὸ Θεό μου θὰ ὑπερβῶ τὸ τεῖχος»¹¹. Ἐὰν λοιπὸν τὸ δικαίωμα συμβαδίση μὲ τὸ θέλημα, ἀποκάννει ὁ ἄνθρωπος.

55 Εἶπε πάλι ὅτι, ἐνῶ κάποτε ἐκάθονταν καὶ ἔτρωγαν γέροντες, ἐστεκόταν σὲ ὑπηρεσία ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος. Καὶ δταν τὸν εἶδαν, τὸν ἐπήνεσαν. Αὐτὸς δὲ δὲν ἀποκρίθηκε καθόλου. Τοῦ λέγει λοιπὸν κάποιος ἰδιαιτέρως

Γιατί δὲν ἀποκρίθηκες στοὺς γέροντες πὺ σὲ ἐπαινοῦσαν;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀλώνιος

Ἐὰν ἀποκρινόμουν σ' αὐτούς, θὰ εὐρισκόμουν νὰ ἔχω καταδεχθῆ τοὺς ἐπαίνους.

56 Εἶπε πάλι ὅτι

Οἱ ἄνθρωποι στὸ τέλειο λαλοῦν καὶ στὸ ἐλάχιστο ἐργάζονται¹².

57 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Ὅπως ὁ καπνὸς διώχνει τίς μέλισσες, καὶ τότε ἀφαιρεῖται ἡ γλυκύτης τῆς παραγωγῆς των, ἔτσι καὶ ἡ σωματικὴ ἱκανοποίησις διώχνει τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ψυχὴ καὶ ἀποσπᾶ ἀπὸ αὐτὴν κάθε φιλοπονία.

58 Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα στίς δύο ἐβδομάδες τῆς Τεσσαρακοστῆς, καὶ ἀφοῦ ἐξωμολογήθηκε τοὺς λογισμοὺς του καὶ ἐπῆρε ἄφρασι, τοῦ λέγει

Παρ' ὀλίγο θὰ ἐμποδιζόμουν νὰ φθάσω ἐδῶ σήμερα.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Διατί;

Λέγει ὁ ἀδελφός

Εἶπον μήποτε διὰ τὴν Τεσσαρακοσιτὴν οὐκ ἀνοίγεται μοι.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐμεῖς οὐκ ἐμάθομεν κλείειν τὴν ξυλίνην θύραν, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν τῆς γλώσσης θύραν.

59 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Φεύγειν δεῖ τὰ σωματικά. Ὅταν γὰρ ἡ ἄνθρωπος ἐγγὺς τοῦ σωματικοῦ πολέμου, ἔοικεν ἀνδρὶ σιήκοντι ἐπάνω λάκκου βαθυτάτου· καὶ ὅταν δ' ἂν ὥραν δόξῃ τῷ ἐχθρῷ αὐτοῦ, εὐκόλως αὐτὸν ρίπτει κάτω. Ἐὰν δὲ σωματικῶν μακρὰν ἦ, ἔοικε ἀνδρὶ μακρὰν ἀπέχοντι τοῦ λάκκου, ἵνα κἂν ἔλκη αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς βαλεῖν κάτω, ἐν ὄσφ αὐτὸν ἔλκει καὶ διάζεται, ὁ Θεὸς ἀποσιέλλει αὐτῷ βοήθειαν.

60 Εἶπε πάλιν

Ἡ πενία καὶ ἡ θλίψις καὶ ἡ στενοχωρία καὶ ἡ νηστεία, ταῦτά εἰσι τὰ ἐργαλεῖα τοῦ μονήρους βίου. Γέγραπται γὰρ διὰ «ἐὰν ὦσιν οἱ τρεῖς οὗτοι ἄνδρες, Νῶε, Ἰὼβ καὶ Δανιήλ, ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος». Νῶε πρόσωπόν ἐστι τῆς ἀκτημοσύνης, Ἰὼβ δὲ τοῦ πόνου, καὶ Δανιήλ τῆς διακρίσεως. Ἐὰν οὖν ὦσιν αἱ τρεῖς αὗται πράξεις ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὁ Κύριος οἰκεῖ ἐν αὐτῷ.

61 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ διὰ

Καθημένων ἡμῶν μετὰ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένους, ὠνόμασε τὸν Ἀγάθωνα ἀββᾶν. Καὶ λέγομεν αὐτῷ

Νεώτερός ἐστι, καὶ διατί καλεῖς αὐτὸν ἀββᾶν;

Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διὰ

Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐποίησεν αὐτὸν καλεῖσθαι ἀββᾶν.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γιατί;

Λέγει ὁ ἀδελφός

Εἶπα, μὴ τυχόν δὲν μοῦ ἀνοιγῆ ἡ θύρα ἐξ αἰτίας τῆς Τεσσαρακοστῆς.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐμεῖς δὲν ἐμάθαμε νὰ κλείωμε τὴν ξύλινη θύρα ἀλλὰ μᾶλλον τὴ θύρα τῆς γλώσσας.

59 Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμε τὰ σωματικά. Διότι ὅταν ὁ ἄνθρωπος εὐρίσκεται πλησίον τοῦ σωματικοῦ πολέμου, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ποῦ στέκεται ἐπάνω σὲ βαθύτατο λάκκο· καὶ ὅποια ὥρα νομίση σκόπιμο ὁ ἐχθρός του, εὐκόλα τὸν ρίπτει κάτω. Ὅταν δὲ εὐρίσκεται μακριὰ ἀπὸ τὰ σωματικά, ὁμοιάζει μὲ ἄνδρα ποῦ ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὸ λάκκο, ὥστε καὶ ἂν ἀκόμα τὸν τραβᾷ ὁ ἐχθρός γιὰ νὰ τὸν βάλῃ κάτω, ὅσο τὸν τραβᾷ καὶ τὸν βιάζει, ὁ Θεὸς τοῦ ἀποστέλλει βοήθεια.

60 Εἶπε πάλι

Ἡ πτωχεία καὶ ἡ θλίψις καὶ ἡ στενοχωρία καὶ ἡ νηστεία, αὐτὰ εἶναι τὰ ἐργαλεῖα τοῦ μοναχικοῦ βίου. Διότι εἶναι γραμμένο, «ἐὰν ὑπάρχουν οἱ τρεῖς αὐτοὶ ἄνδρες, Νῶε, Ἰὼβ καὶ Δανιήλ, ζῶ ἐγώ, λέγει ὁ Κύριος»¹⁸. Νῶε εἶναι ἡ προσωποποίησης τῆς ἀκτημοσύνης, Ἰὼβ τοῦ πόνου καὶ Δανιήλ τῆς διακρίσεως. Ἐὰν λοιπὸν ὑπάρχουν οἱ τρεῖς αὐτὲς πράξεις στὸν ἄνθρωπο, ὁ Κύριος κατοικεῖ σ' αὐτόν.

61 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ ὅτι

Ἐνῶ ἐμέναμε μὲ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, αὐτὸς ὠνόμασε τὸν Ἀγάθωνα ἀββᾶ. Καὶ τοῦ λέγομε

Νεαρὸς εἶναι· γιατί λοιπὸν τὸν ὀνομάζεις ἀββᾶ;

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Τὸ στόμα του τὸν ἔκανε νὰ καλεῖται ἀββᾶς.

62 Ἦλθέ ποτε ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ λέγει αὐτῷ

Τί ποιήσω, πάτερ, διτι θλίβομαι ἀπὸ τῆς πορνείας; Καὶ ἰδὸν ἀπῆλθον πρὸς ἀββᾶν Ἰθιοσίωνα, καὶ λέγει μοι, 'οὐκ ὀφείλεις ἔασαι αὐτὴν χρονίζειν ἐπὶ σέ'.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἄββᾶς Ἰθιοσίων, αἱ πράξεις αὐτοῦ ἄνω μετὰ τῶν ἀγγέλων εἰσί, καὶ λανθάνει αὐτὸν διτι ἐγὼ καὶ σὺ ἐν τῇ πορνείᾳ ἐσμέν. Ἐὰν κρατῆσῃ μοναχὸς τὴν κοιλίαν καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ξενιτείαν, θάρσει, οὐκ ἀποθνήσκει.

63 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δίδαξον τὸ σιῶμα σου λαλεῖν ἃ ἔχει ἡ καρδία σου.

64 Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Ἐὰν ἴδω παιῶμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλὸν ἐστὶ σκεπάσαι αὐτό;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὅταν ὥραν σκεπάσομεν τὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν παιῶμα, καὶ ὁ Θεὸς σκεπάζει τὸ ἡμέτερον καὶ ἐν ἡ ὥρᾳ ἐκφαινομεν τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ Θεὸς ἐκφαινει τὸ ἡμέτερον.

65 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διτι

Ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Παῖσιόν τίς ποτε λέγων

Τί ποιήσω τῇ ψυχῇ μου, διτι ἀναισθητεῖ καὶ οὐ φοβεῖται τὸν Θεόν;

Καὶ λέγει αὐτῷ

Ἀπελθε, κολλήθητι ἀνθρώπῳ φοβουμένῳ τὸν Θεόν· καὶ ἐν τῷ ἐγγίξειν ἐκείνῳ, διδάσκει καὶ σὲ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν.

66 Εἶπε πάλιν διτι

Ἐὰν δύο πράγματα νικήσῃ ὁ μοναχός, δύναται ἐλεύθερος γενέσθαι ἀπὸ τοῦ κόσμου.

62 Ἦλθε κάποτε ἀδελφὸς πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ λέγει

Τί νὰ κάνω, πάτερ, πού θλίβομαι ἀπὸ τὸ λογισμὸ τῆς πορνείας; Ἐπῆγα στὸν ἀββᾶ Ἰβιστίωνα, καὶ μοῦ λέγει, ὁδὲν πρέπει νὰ τὴν ἀφήσης νὰ χρονίση ἐπάνω σου'.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ὁ ἀββᾶς Ἰβιστίων ἔχει πράξεις ποῦ τὸν ἀνεβάζουν ἐπάνω μὲ τοὺς ἀγγέλους καὶ τοῦ ξεφεύγει ὅτι ἐγὼ καὶ σὺ εἴμαστε μέσα στὴν πορνεία. Ἐὰν κρατήση ὁ μοναχὸς τὴν κοιλιὰ καὶ τὴ γλῶσσα, ἔχε θάρρος, δὲν ἀποθνήσκει.

63 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δίδαξε τὸ στόμα σου νὰ λαλῆ ὅσα ἔχει ἡ καρδιά σου.

64 Ἐρώτησε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν ἰδῶ πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μου, καλὸ εἶναι νὰ τὸ σκεπάσω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τῇ στιγμῇ πού θὰ σκεπάσωμε τὸ πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ μας, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σκεπάσῃ τὸ ἰδικό μας· καὶ τὴν ὥρα πού θὰ φανερώσωμε τὸ πταῖσμα τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ ὁ Θεὸς θὰ φανερώσῃ τὸ ἰδικό μας.

65 Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι, ἐρώτησε κάποτε κάποιος τὸν ἀββᾶ Παῖσιο.

Τί νὰ κάνω στὴν ψυχὴ μου πού εἶναι ἀναίσθητη καὶ δὲν φοβεῖται τὸ Θεό;

Καὶ τοῦ λέγει

Πήγαινε, προσκολλήσου σὲ ἄνθρωπο ποῦ φοβεῖται τὸ Θεό· καὶ μὲ τὴν προσέγγισί του, θὰ σὲ διδάξῃ κι' ἐσένα νὰ φοβῆσαι τὸ Θεό.

66 Εἶπε πάλι ὅτι

Ἐὰν ὁ μοναχὸς νικήσῃ δύο πράγματα, μπορεῖ νὰ γίνῃ ἐλευθερὸς ἀπὸ τὸν κόσμο.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀδελφὸς

Ποῖα ταῦτα;

Καὶ εἶπε

Τὴν σαρκικὴν ἀνάπαισιν καὶ τὴν κενοδοξίαν.

67 Ἠρώτησεν Ἀβραάμ, ὁ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος, τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Πῶς οἱ δαίμονες πολεμοῦσί με;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Σὲ πολεμοῦσιν οἱ δαίμονες; Οὐ πολεμοῦσι μεθ' ἡμῶν, ἐφ' ὅσον τὰ θελήματα ἡμῶν ποιῶμεν. Τὰ γὰρ θελήματα ἡμῶν δαίμονες γέγονασι καὶ αὐτοὶ εἰσιν οἱ θλίβοντες ἡμᾶς, ἵνα πληρώσωμεν αὐτά. Εἰ δὲ θέλεις ἰδεῖν μετὰ τίνων ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες μετὰ Μωϋσέως, καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῦ.

68 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Ταύτην τὴν πολιτείαν ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ Ἰσραήλ, τὸ ἀπέχεσθαι τῶν παρὰ φύσιν τουτέστιν, ὀργῆς καὶ θυμοῦ καὶ ζήλου καὶ μίσους καὶ καταλαλιᾶς κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τὰ λοιπὰ τῆς παλαιότητος.

69 Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Καὶ λέγει αὐτῷ δι

Οἱ πατέρες τὴν ἀρχὴν τοῦ πράγματος ἦν ἔθεντο, πένθος ἐσί.

Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφὸς

Εἰπέ μοι ἄλλο ρῆμα.

Ἀποκρίνεται ὁ γέρον

Ὅσον δύνη ἐργάζου ἐργόχειρον, ἵνα ἐξ αὐτοῦ ποιήσης ἔλεος. Γέγραπται γὰρ δι ἐλεημοσύνη καὶ πλοῖσι καθαίρουσιν ἁμαρτίας.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐσι πλοῖσι;

Καὶ εἶπε ὁ ἀδελφὸς
 Ποιὰ εἶναι αὐτά;
 Καὶ εἶπε

Τὴ σαρκικὴ ἀνάπαυσι καὶ τὴν κενοδοξία.

67 Ἐρώτησε ὁ Ἀβραάμ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος, τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Πῶς μὲ πολεμοῦν οἱ δαίμονες;

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐσένα πολεμοῦν οἱ δαίμονες; Δὲν πολεμοῦν μὲ μᾶς, ἐφ' ὅσον πραγματοποιοῦμε τὰ θελήματά μας. Διότι τὰ θελήματά μας ἔχουν γίνει δαίμονες, καὶ αὐτοὶ εἶναι ποῦ μᾶς θλίβουν νὰ τὰ ἐκπληρώσωμε. Ἐὰν δὲ θέλης νὰ ἰδῆς μὲ ποιούς ἐπολέμησαν οἱ δαίμονες, ἰδοῦ· ἐπολέμησαν μὲ τὸν Μωυσῆ καὶ τοὺς ὁμοίους του.

68 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Αὐτὴν τὴν ἄσκησι ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸν Ἰσραήλ, νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰ παρὰ φύσιν, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ὀργὴ καὶ τὸ θυμὸ καὶ τὸ ζῆλο καὶ τὸ μῖσος καὶ τὴν καταλαλιά κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ τὰ ἄλλα τοῦ παλαιοῦ νόμου.

69 Ἐρώτησε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Εἰπέ μου λόγο.

Καὶ τοῦ λέγει

Ἡ ἀρχὴ τῆς διαγωγῆς ποῦ ἔθεσαν οἱ πατέρες εἶναι τὸ πένθος.

Λέγει πάλι ὁ ἀδελφὸς

Εἰπέ μου ἄλλο λόγο.

Ἀποκρίνεται ὁ γέρων

Ὅσο μπορεῖς νὰ ἐργάζεσαι ἐργόχειρο, γιὰ νὰ κάνης ἀπὸ αὐτὸ ἐλεημοσύνη. Διότι ἔχει γραφῆ ὅτι ἐλεημοσύνη καὶ πίστις καθαρίζουν ἁμαρτίες.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί εἶναι πίστις;

Λέγει ὁ γέρον

Πίστις τὸ ἐν ταπεινοφροσύνη διάγειν καὶ ποιεῖν ἔλεος.

70 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων δι

Ἐὰν ἴδω ἀδελφὸν περὶ οὗ ἤκουσα παιῖσμα, οὐ θέλω εἰσενεγκεῖν αὐτὸν εἰς τὸ κλλίον σου· ἐὰν δὲ ἴδω καλόν, χαίρω μετ' αὐτοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ ποιεῖς τῷ καλῷ ἀδελφῷ μικρὸν ἀγαθόν, διπλοῦν ποίησον μετ' ἐκείνου. Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ἀσθενῶν. Ἦν γάρ τις ἐν κοινοβίῳ ὀνόματι Τιμόθεος ἀναχωρητῆς· καὶ ἤκουσεν ὁ ἡγούμενος φήμην περὶ τινος ἀδελφοῦ περὶ πειρασμοῦ, καὶ ἐπηρώτησε τὸν Τιμόθεον περὶ αὐτοῦ· καὶ συνεβούλευσεν αὐτῷ, ἐκβαλεῖν τὸν ἀδελφόν. "Οἱε οὖν ἐξέβαλεν αὐτόν, ἐτέθη ὁ πειρασμὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐπάνω τοῦ Τιμοθέου, ἕως οὗ ἐκινδύνευσεν." Ἐκλαιεν οὖν ὁ Τιμόθεος ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, λέγων· ἡμάρτηκα, συγχώρησόν μοι. Καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέγουσα, "Τιμόθεε, μὴ νομίσης δι ταῦτα ἐποίησά σοι δι' ἄλλο τι, ἢ ὅτι παρείδες τὸν ἀδελφόν σου ἐν καιρῷ τοῦ πειρασμοῦ αὐτοῦ".

71 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Διὰ τοῦτο ἐν τοσοῦτοις πειρασμοῖς κείμεθα, δι τὰ ὀνόματα ἡμῶν καὶ τὴν τάξιν οὐ φυλάσσομεν, καθὼς καὶ ἡ Γραφὴ λέγει. Οὐχ ὀρῶμεν τὴν γυναῖκα τὴν Χανααίαν, τὴν ὑποδεξαμένην τὸ ὄνομα αὐτῆς, δι ἀνέπαυσεν αὐτήν ὁ Σωτὴρ; Πάλιν Ἀβιγαῖαν, δι εἶπε τῷ Δαβίδ, δι «ἐν ἐμοί ἐστιν ἡ ἁμαρτία», καὶ ἤκουσεν αὐτῆς, καὶ ἠγάπησεν αὐτήν. Ἀβιγαῖα πρόσωπον λαμβάνει τῆς ψυχῆς, καὶ Δαβὶδ τῆς θεότητος. Ἐὰν οὖν ἡ ψυχὴ ἑαυτὴν μέμνηται ἐνώπιον Κυρίου, ἀγαπᾷ αὐτήν ὁ Κύριος.

14. Ματθ. 25, 27.

15. Α' Βασ. 25, 24.

Λέγει ὁ γέρων

Πίστις εἶναι τὸ νὰ διάγη κανεὶς μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ νὰ κἀνη ἐλεημοσύνη.

70 Ἄδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν ἰδῶ ἀδελφὸ γιὰ τὸν ὁποῖο ἄκουσα ὅτι διέπραξε πταῖσμα, δὲν θέλω νὰ τὸν φέρω μέσα στὸ κελλί μου· ἐὰν δὲ ἰδῶ ὅτι διέπραξε καλὸ, χαίρομαι μαζί του.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν κἀνης μικρὸ ἀγαθὸ στὸν καλὸ ἀδελφὸ, κἀνε διπλὸ στὸν ἄλλον. Διότι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀσθενής. Ἦταν πραγματικὰ στὸ κοινόβιο κάποιος ἀναχωρητῆς ὀνομαζόμενος Τιμόθεος· καὶ ἄκουσε ὁ ἡγούμενος φήμη γιὰ πειρασμὸ κάποιου ἀδελφοῦ, κι' ἐρώτησε γι' αὐτὸ τὸν Τιμόθεο· καὶ αὐτὸς τὸν συνεβούλευσε νὰ διώξη τὸν ἀδελφὸ. Ὅταν λοιπὸν τὸν ἔδιωξε, ἐπῆγε ὁ πειρασμὸς τοῦ ἀδελφοῦ ἐπάνω στὸν Τιμόθεο, ὥσπου ἐκινδύνευσε. Ἐκλαιε λοιπὸν ὁ Τιμόθεος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου λέγοντας, ἁμάρτησα, συγχώρησέ με'. Καὶ τοῦ ἤλθε φωνὴ πὺ ἐλεγε, Ἐπίθεε, μὴ νομίσης ὅτι αὐτὰ σοῦ τὰ ἔκανα γιὰ τίποτε ἄλλο, παρὰ διότι παρέβλεψες τὸν ἀδελφὸ σου στὸν καιρὸ τοῦ πειρασμοῦ του'.

71 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Γι' αὐτὸ εὐρισκόμαστε σὲ τόσους πειρασμούς, διότι δὲν φυλάσσομε οὔτε τὰ ὀνόματά μας οὔτε τὴν τάξι, καθὼς λέγει καὶ ἡ Γραφή. Δὲν βλέπομε τὴ Χαναναία γυναῖκα πὺ ὑποδέχθηκε τὸ ὄνομά της, διότι τὴν ἀνέπαυσε ὁ Σωτὴρ;¹⁴ Πάλι τὴν Ἀβιγαία, διότι εἶπε στὸ Δαβίδ, ὅτι «ἐπάνω μου ἡ ἁμαρτία», καὶ τὴν ἄκουσε καὶ τὴν ἀγάπησε;¹⁵ Ἡ Ἀβιγαία εἶναι προσωποποίησης τῆς ψυχῆς, καὶ ὁ Δαβίδ τύπος τῆς θεότητος. Ἐὰν λοιπὸν ἡ ψυχὴ μεμφθῇ τὸν ἑαυτὸ της ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, τὴν ἀγαπᾶ ὁ Κύριος.

72 Παρήχετό ποτε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν μετὰ τοῦ ἀββᾶ Ἰαννοῦ εἰς τὰ μέρη τῆς Διόλκου. Καὶ ἐλθόντες περὶ τὰ μνημεῖα θεωροῦσι γυναιῖκα δεινῶς κοπιτομένην καὶ κλαίουσαν πικρῶς καὶ σιάντες κατενόουν αὐτήν· μικρὸν δὲ προσᾶντες συνήντησάν τι, καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, λέγων
 Τί ἔχει ἡ γυνὴ αὕτη, διὲ πικρῶς κλαίει;

Καὶ λέγει αὐτῷ δι

ἸΑπέθανεν αὐτῆς ὁ ἀνὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἀδελφός.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν λέγει τῷ ἀββᾶ Ἰαννοῦ

Λέγω σοι, διὲ ἄνθρωπος ἔαν μὴ νεκρώσῃ τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς πάντα, καὶ κτήσῃται τὸ πένθος τοῦτο, οὐ δύναται γενέσθαι μοναχός. Ὁλος γὰρ ὁ βίος αὐτῆς καὶ ὁ νοῦς εἰς τὸ πένθος ἔστιν.

73 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Μὴ μέτρει σεαυτὸν, ἀλλὰ κολλήθητι τῷ καλῶς ἀνασιρροφούμενῳ.

74 Εἶπε πάλιν, δι

ἸΕὰν παρέβαλεν ἀδελφὸς τῷ ἀββᾶ Ἰωάννη τῷ Κολοβῷ, παρεδίδει αὐτῷ τὴν ἀγάπην τὴν ἐν τῷ Ἀποσιόλω, «Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρησιεύεται».

75 Εἶπε πάλιν διὰ τὸν ἀββᾶν Παμφῶ δι

Εἶπε περὶ αὐτοῦ ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος, διὲ ἐκ τοῦ φοβεῖσθαι τὸν Θεὸν ἐποίησε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖν ἐν αὐτῷ.

76 Διηγῆσατό τις τῶν παιέρων περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένους καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, διὲ ᾤκουν ἐν Αἰγύπτῳ· καὶ ἐπιθυμοῦσα ἡ μήτηρ αὐτῶν ἰδεῖν αὐτοὺς οὐκ ἠδύνατο. Παρατηρήσατο δὲ ἀπερχομένων αὐτῶν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς. Οἱ δὲ θεασάμενοι αὐτήν, ὑπέστρεψαν καὶ ἔκλεισαν τὴν θύραν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς. Ἡ δὲ πρὸς τὴν θύραν ἔκραζε κλαίουσα μετὰ οἴκτου πολλοῦ, καὶ λέγουσα

72 Ἐπερνοῦσε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν μαζί μὲ τὸν ἀββᾶ Ἄνουβ στὰ μέρη τῆς Διόλκου. Καὶ ὅταν ἦλθαν στὰ μνημεῖα, παρατηροῦν μία γυναῖκα ποὺ ἐθρηνοῦσε φοβερὰ κι' ἔκλαιε πικρά· καί, ἀφοῦ ἐσταμάτησαν, ἀντιλήφθηκαν ὅτι εἶχε σοβαροὺς λόγους. Καθὼς δὲ ἐπροχώρησαν, συνήντησαν κάποιον καὶ τὸν ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Τί ἔχει αὐτὴ ἡ γυναῖκα ποὺ κλαίει πικρά;

Καὶ τοῦ λέγει

Ἐπέθανε ὁ ἄνδρας τῆς καὶ ὁ υἱὸς καὶ ὁ ἀδελφός τῆς.

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν λέγει στὸν ἀββᾶ Ἄνουβ Σοῦ λέγω ὅτι, ἂν ὁ ἄνθρωπος δὲν νεκρώσῃ ὅλα τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ δὲν ἀποκτήσῃ τοῦτο τὸ πένθος, δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ μοναχός. Διότι αὐτῆς τῆς γυναίκας ὄλος ὁ βίος καὶ ὁ νοῦς εἶναι στὸ πένθος.

73 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Μὴ ὑπολογίζῃς τὸν ἑαυτό σου, ἀλλὰ προσκολλήσου σ' αὐτὸν ποὺ συμπεριφέρεται καλᾶ.

74 Εἶπε πάλι

Ἐὰν ἐπισκεπτόταν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη τὸν Κολοβό, τὸν ἐδίδασκε τὴν ἀγάπη ποὺ ἀπαντᾶται στὸν ἀπόστολο, «ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, εἶναι χρηστή»¹⁶.

75 Εἶπε πάλι γιὰ τὸν ἀββᾶ Παμβῶν ὅτι

Εἶπε γι' αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ὅτι ἀπὸ τὸ φόβο του πρὸς τὸ Θεὸ ἔκανε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ νὰ κατοικῇ μέσα του.

76 Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοὺς ἀδελφούς του, ὅτι κατοικοῦσαν στὴν Αἴγυπτο· καὶ ἡ μητέρα του, ἂν καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ τοὺς ἴδῃ, δὲν ἤμποροῦσε. Τοὺς παρακολούθησε λοιπὸν, καθὼς ἐπλήγαιναν στὴν ἐκκλησία, καὶ τοὺς συνήντησε. Αὐτοὶ ὅμως ὅταν τὴν εἶδαν ἐπέστρεψαν κι' ἔκλεισαν τὴ θύρα ἐμπρὸς τῆς. Αὐτὴ δὲ ἐφώναζε μὲ δυνατὰ κλάματα ἐμπρὸς στὴ θύρα καὶ ἔλεγε

Ἴδω ὑμᾶς, τέκνα μου ἠγαπημένα.

Ἀκούσας δὲ αὐτῆς ὁ ἀββᾶς Ἀνούθ εἰσηλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσωμεν ἡ γραῖδι ταύτῃ, κλαιούσῃ πρὸς τὴν θύραν;
Καὶ ἔνδοθεν σιάς, ἤκουσεν αὐτῆς κλαιούσης μετὰ οἴκτου πολλοῦ. Καὶ εἶπεν αὐτῇ

Τί οὕτω κράζεις, γραῦ;

Ἡ δὲ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσασα πολλῶ μᾶλλον ἐκράύγαζε, κλαίουσα καὶ λέγουσα

Θέλω ὑμᾶς ἰδεῖν, τέκνα μου. Τί γὰρ ἐστὶν ἐὰν ἴδω ὑμᾶς;
Μὴ οὐκ εἰμι μήτηρ ὑμῶν; Μὴ οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς ἐθῆλασα;
Ὅλη εἰμι πολιά. Ἀκούσασα γὰρ τῆς φωνῆς σου ἔταράχθη.

Λέγει αὐτῇ ὁ γέρον

Ὡδε θέλεις ἡμᾶς ἰδεῖν ἢ εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον;

Λέγει αὐτῷ

Ἐὰν μὴ ἴδω ὑμᾶς ὧδε, βλέπω ὑμᾶς εἰς τὸν ἐκεῖ κόσμον;

Λέγει αὐτῇ

Ἐὰν σεαυτὴν διάσῃ μὴ ἰδεῖν ἡμᾶς ὧδε, ὀρᾶς ἡμᾶς ἐκεῖ.

Ἀπῆλθεν οὖν χαιρούσα καὶ λέγουσα

Εἰ ὄλωσ ὀρῶ ὑμᾶς ἐκεῖ, οὐ θέλω ὧδε ὑμᾶς ἰδεῖν.

77 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί τὰ ὑψηλά ἐσσι;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τὸ δικαίωμα.

78 Ἦλθόν ποτέ τινες αἰρετικοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ ἤρξαντο καταλαλεῖν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας, ὡς δι παρὰ πρεσβυτέρων ἔχει τὴν χειροτονίαν. Ὁ δὲ γέρον σιωπήσας ἐφώνησε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπε

Παράδες τὴν τράπεζαν καὶ ποιήσον αὐτοῖς φαγεῖν καὶ πέμψον αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

Νὰ σᾶς ἰδῶ, ἀγαπημένα μου παιδιά.

Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀνούβ, ὅταν ἄκουσε αὐτά, εἰσῆλθε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ εἶπε

Τί νὰ κάνωμε μὲ αὐτὴ τῆ γρηὰ ποῦ κλαίει στὴ θύρα;
Καὶ στέκοντας μέσα τὴν ἄκουσε νὰ κλαίῃ μὲ κλονισμό.
Καὶ τῆς εἶπε

Γιατί φωνάζεις ἔτσι, γρηά;

Αὐτὴ δέ, ὅταν ἄκουσε τὴ φωνὴ του, ἐκραύγαζε πολὺ περισσότερο κλαίοντας καὶ λέγοντας

Θέλω νὰ σᾶς ἰδῶ τέκνα μου. Τί κακὸ εἶναι ἐὰν σᾶς ἰδῶ;
Μήπως δὲν εἶμαι μητέρα σας; Μήπως δὲν σᾶς ἐθήλασα ἐγώ;
Εἶμαι πλέον κάτασπρη. Μόλις ἄκουσα τὴ φωνὴ σου ἐταράχθηκα.

Τῆς λέγει ὁ γέρων

Ἐδῶ θέλεις νὰ μᾶς ἰδῆς ἢ στὸν ἐκεῖ κόσμο;

Τοῦ λέγει

Ἐὰν δὲν σᾶς ἰδῶ ἐδῶ, θὰ σᾶς ἰδῶ στὸν ἐκεῖ κόσμο;

Τῆς λέγει

Ἐὰν πιέσης τὸν ἑαυτὸ σου νὰ μὴ μᾶς ἰδῆς ἐδῶ, θὰ μᾶς ἰδῆς ἐκεῖ.

Ἐφυγε λοιπὸν χαρούμενη καὶ λέγοντας

Ἐὰν θὰ σᾶς ἰδῶ ὅπωςδήποτε ἐκεῖ, δὲν θέλω νὰ σᾶς ἰδῶ ἐδῶ.

77 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα λέγοντας

Τὰ ὑψηλὰ τί εἶναι;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἡ δικαιοσύνη.

78 Ἦλθαν κάποτε μερικοὶ αἰρετικοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ ἄρχισαν νὰ καταλαλοῦν τὸν ἀρχιεπίσκοπο Ἀλεξανδρείας, ὅτι τάχα ἔχει τὴ χειροτονία ἀπὸ πρεσβυτέρους. Ὁ δὲ γέρων, ἀφοῦ ἐσιώπησε, ἐφώνησε τὸν ἀδελφὸ του καὶ εἶπε

Στρῶσε τὸ τραπέζι καὶ βάλε τους νὰ φάγουν καὶ ἀπόστειλέ τους εἰρηνικᾶ.

- 79 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διὰ ἀδελφὸς συνοικῶν ἀδελφοῖς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Βησσαρίωνα*
Τί ποιήσω;
 Ὁ δὲ γέρων εἶπεν αὐτῷ
Σιώπα καὶ μὴ μειροῦς ἑαυτὸν.
- 80 *Εἶπε πάλιν*
*Εἰς δὴν ἡ καρδία σου οὐ πληροφορεῖται, μὴ πρόσοχης τού-
 τῳ τῇ καρδίᾳ σου.*
- 81 *Εἶπε πάλιν διὰ*
*Ἐὰν σεαυτὸν εὐτελίσης, ἔξεις ἀνάπαινον, εἰς οἶον δ' ἂν
 τόπον καθίσης.*
- 82 *Εἶπε πάλιν διὰ*
*Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Σιωῆς, διὰ ἔστιν αἰσχύνῃ ἀφοβίας ἔ-
 χουσα ἁμαρτίαν.*
- 83 *Εἶπε πάλιν διὰ*
*Τὸ θέλημα καὶ ἡ ἀνάπαισις καὶ ἡ τούτων συνήθεια κα-
 ταβάλλει τὸν ἄνθρωπον.*
- 84 *Εἶπε πάλιν*
*Ἐὰν ἦς σιωπητικὸς, ἔξεις ἀνάπαινον ἐν παντὶ τόπῳ
 οὐδ' ἐὰν οἰκίῃσης.*
- 85 *Εἶπε πάλιν περὶ τοῦ ἀββᾶ Πίωρ, διὰ ἐκάστης ἡμέρας
 ἐτίθει ἀρχήν.*
- 86 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων
*Ἐὰν προληφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινὶ παραπτώματι καὶ ἐπι-
 οιρέψῃ, συγχωρεῖται παρὰ Θεῶ;*
Ἐφη αὐτῷ ὁ γέρων
*Ἄλλ' ὁ ἐντειλάμενος Θεὸς τοῖς ἀνθρώποις τοῦτο ποιεῖν,
 οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸς ποιήσει; Ἐντειλάτο γὰρ τῷ Πέτρῳ
 λέγων, «ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπίτω».*
- 87 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

17. Τὸ ἴδιο παραπάνω, Βησσαρίωνος 10. Βλ. καὶ Παφνουτίου 3.

18. Ματθ. 18, 22.

- 79 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἀδελφὸς ποῦ συγκατοικοῦσε μὲ ἀδελφοὺς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Βησσαρίωνα
 Τί νὰ κάνω;
 Ὁ δὲ γέρων τοῦ εἶπε
 Σιώπα καὶ μὴ ὑπολογίζης τὸν ἑαυτό σου¹⁷.
- 80 Εἶπε πάλι
 Ὅποιον δὲν ἐμπιστεύεται ἢ καρδιά σου, μὴ τὸν προσέχης μὲ τὴν καρδιά σου.
- 81 Εἶπε πάλι
 Ἐὰν ἐξουθενώσης τὸν ἑαυτό σου, θὰ εὔρης ἀνάπαυσι, σ' ὅποιον τρόπον καὶ ἂν μείνης.
- 82 Εἶπε πάλι
 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Σισώης ὅτι ὑπάρχει ἐντροπὴ ποῦ ἔχει τὴν ἁμαρτία τῆς ἀφοβίας.
- 83 Εἶπε πάλι
 Τὸ θέλημα καὶ ἡ ἀνάπαυσις καὶ ἡ συνήθειά τους καταβάλλει τὸν ἄνθρωπο.
- 84 Εἶπε πάλι
 Ἐὰν εἶσαι σιωπηλός, θὰ εὔρης ἀνάπαυσι σὲ ὅποιον τρόπον καὶ ἂν κατοικήσης.
- 85 Εἶπε πάλι γιὰ τὸν ἀββᾶ Πίωρ, ὅτι αὐτὸς κάθε ἡμέρα ἔβαλλε ἀρχὴ γιὰ κάτι.
- 86 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα
 Ἐὰν ὑποπέση ἄνθρωπος σὲ κάποιο παράπτωμα καὶ μετανοήση, συγχωρεῖται ἀπὸ τὸ Θεό;
 Τοῦ εἶπε ὁ γέρων
 Ἄλλ' ὁ Θεὸς ποῦ παρήγγειλε στοὺς ἀνθρώπους νὰ συγχωροῦν, δὲν θὰ τὸ κάνῃ πολὺ περισσότερο ὁ Ἰδιος; Διότι παρήγγειλε στὸν Πέτρο, «ἕως ἑβδομήντα ἑπτὰ φορές»¹⁸.
- 87 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Καλὸν τὸ προσεύχεσθαι;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον δι

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος δι ἡ φωνὴ αὕτη ἐκπορεύεται ἐκ προσώπου τοῦ Κυρίου λέγουσα, «παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου, λέγει Κύριος, παρακαλεῖτε».

88 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Δύναται ἄνθρωπος κατασχεῖν ὄλους τοὺς λογισμοὺς καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν διδόναι τῷ ἐχθρῷ;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Ἔστιν ὁ λαμβάνων δέκα καὶ διδῶν ἕνα.

89 Ὁ αὐτὸς ἀδελφὸς τὸν αὐτὸν λόγον ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην. Καὶ λέγει αὐτῷ

Φῦσει δι ἔστιν ὅς οὐδὲν παρέχει τῷ ἐχθρῷ.

90 Ἦν τις μέγας ἡσυχαστὴς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ἀθλίβεως. Καὶ ἦλθον ἐπάνω αὐτοῦ λησιταί, καὶ ἔκραξεν ὁ γέρον καὶ ἀκούσαντες οἱ γέροντες αὐτοῦ ἐπίασαν τοὺς λησιτάς καὶ ἔπεμψαν αὐτοὺς τῷ ἡγεμόνι, καὶ ἔβαλεν εἰς φυλακὴν. Καὶ ἐλυπήθησαν οἱ ἀδελφοί, λέγοντες, δι ἡμᾶς παρεδόθησαν. Καὶ ἀνασιάντες ἀπῆλθον πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ ἀνῆγγειλαν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα. Καὶ ἔγραψε πρὸς τὸν γέροντα, λέγων

Ἐννόησον τὴν πρώτην προδοσίαν πόθεν γέγονε καὶ τότε βλέπεις τὴν δευτέραν. Εἰ μὴ γὰρ προεδόθης πρότερον ἐκ τῶν ἔσωθεν, οὐκ ἂν τὴν δευτέραν προδοσίαν ἐποίησας.

Ἀκούσας δὲ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος (ἦν δὲ ὀνομασιτὸς εἰς ὄλην τὴν χώραν, καὶ μὴ ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ κελλίου αὐτοῦ), ἀνασιτὰς ἦλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐξέβαλε τοὺς λησιτάς ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ δημοσίᾳ ἠλευθέρωσεν αὐτούς.

91 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

19. Ἦσ. 40, 1.

20. Ὁ μέγας ἡσυχαστὴς ἔπρεπε ν' ἀφήσῃ τοὺς λησιτάς ν' ἀποκομίσουν ὅ,τι ἤθελαν, ὅπως ἔπραττον ἄλλοι, καὶ νὰ μὴ φωνάξῃ γιὰ βοήθεια.

Εἶναι καλὸ τὸ νὰ προσεύχεται κανεὶς;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος ὅτι ἀπὸ μέρους τοῦ Κυρίου ἐκπορεύεται ἡ φωνὴ αὐτῆ πού λέγει, «παρηγορεῖτε τὸ λαό μου, λέγει ὁ Κύριος, παρηγορεῖτε»¹⁹.

88 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ συγκρατήσῃ ὄλους τοὺς λογισμοὺς καὶ νὰ μὴ δώσῃ κανένα ἀπὸ αὐτοὺς στὸν ἐχθρό;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ἐπίσταται ἄνθρωπος πού λαμβάνει δέκα καὶ δίδει ἕνα.

89 Ὁ ἴδιος ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸ ἴδιο πρᾶγμα τὸν ἀββᾶ Σισώη. Καὶ τοῦ ἀπαντᾷ

Φυσικὰ ὑπάρχει ἄνθρωπος πού δὲν προσφέρει τίποτε στὸν ἐχθρό.

90 Ἐπῆρχε κάποιος μεγάλος ἡσυχαστῆς στὸ ὄρος τῆς Ἀθλίβεως. Καὶ ἦλθαν ἐπάνω του λησταί, κι' ἐφώναξε ὁ γέρων. Καὶ οἱ γείτονες πού τὸν ἄκουσαν ἔπιασαν τοὺς ληστές καὶ τοὺς ἔστειλαν στὸν ἡγεμόνα, αὐτὸς δὲ τοὺς ἔβαλε στὴ φυλακὴ. Κι' ἐλυπήθησαν οἱ ἀδελφοὶ λέγοντας ὅτι ἵνα μᾶς παραδόθηκαν στὰ δεσμά. Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκαν, ἐπῆγαν στὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ ἀνήγγειλαν τὸ πρᾶγμα. Καὶ αὐτὸς ἔγραψε πρὸς τὸν γέροντα.

Νὰ ἀντιληφθῆς ἀπὸ ποῦ προῆλθε ἡ πρώτη προδοσία καὶ τότε θὰ ἰδῆς τὴ δευτέρα. Πραγματικά, ἐὰν δὲν εἶχες προδοθῆ πρῶτα ἀπὸ μέσα, δὲν θὰ ἔκανες τὴ δευτέρα προδοσία²⁰.

Ὅταν δὲ ἐδιάβασε τὴν ἐπιστολὴ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος (ἦταν δὲ ὀνομαστὸς σὲ ὅλη τὴ χώρα ὁ ἡσυχαστῆς καὶ δὲν ἐξερχόταν ἀπὸ τὸ κελλί του), ἐσηκώθηκε καὶ ἦλθε στὴν πόλι καὶ ἔβγαλε τοὺς ληστές ἀπὸ τὴ φυλακὴ καὶ τοὺς ἐλευθέρωσε δημοσίᾳ.

91 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Οὐκ ἔστι μοναχὸς μεμψίμοιρος· οὐκ ἔστι μοναχὸς ποιῶν ἀντιπόδομα· οὐκ ἔστι μοναχὸς ὀργίλος.

92 Παρέβαλόν τινες τῶν γερόντιων πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα καὶ εἶπον αὐτῷ

Θέλεις, ἐὰν ἴδωμεν τοὺς ἀδελφούς νυσιάζοντας εἰς τὴν σύναξιν, ρύξωμεν αὐτούς, ἵνα γρηγορῶσιν εἰς τὴν ἀγρυπνίαν;

Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς

Ἐγὼ τέως ἐὰν ἴδω τὸν ἀδελφὸν νυσιάζοντα, τιθῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τὰ γόνατά μου καὶ ἀναπαύω αὐτόν.

93 Ἐλεγον περὶ τινος ἀδελφοῦ, ὅτι ἐπολεμήθη εἰς βλασφημίαν καὶ ἠσχύνειτο εἰπεῖν· καὶ ὅπου ἤκουε μεγάλους γέροντας, παρέβαλε αὐτοῖς, ὥστε ἀναγγεῖλαι· καί, ὡς ἔφθανεν, ἠσχύνειτο ὁμολογῆσαι. Πολλάκις οὖν παρέβαλε καὶ τῷ ἀββᾷ Ποιμένι. Καὶ ἔβλεπεν αὐτὸν ὁ γέρων ἔχοντα λογισμοὺς καὶ ἐλυπεῖτο, τοῦ ἀδελφοῦ μὴ ἀναγγέλλοντος. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν, προπέμπων αὐτὸν ἔλεγεν αὐτῷ

Ἴδου ἰσοοῦτιον χρόνον ἔρχη ὧδε ἔχων λογισμοὺς τοῦ ἀναγγεῖλαί μοι, καὶ διὰν ἔρχη σὺ θέλεις αὐτούς εἰπεῖν, ἀλλὰ κατὰ ἅπαξ ὑπάγεις θλιβόμενος ἔχων αὐτούς. Εἰπέ μοι οὖν, τέκνον, τί ἐστὶν ὃ ἔχεις;

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Ὅτι εἰς βλασφημίαν Θεοῦ πολεμεῖ με ὁ δαίμων, καὶ ἠσχυνόμην εἰπεῖν.

Καὶ διηγησάμενος αὐτῷ τὸ πρᾶγμα, εὐθέως ἐλαφρύνθη.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρων

Μὴ θλίβου, τέκνον· ἀλλ' διὰν ἔρχεται ὁ λογισμὸς οὗτος, λέγε, ἔγὼ πρᾶγμα οὐκ ἔχω· ἢ βλασφημία σου ἐπάνω σου,

Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχη μοναχὸς μεμψήμοιρος· δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχη μοναχὸς ποὺ ἀνταποδίδει τὸ κακό· δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρχη μοναχὸς ὀργίλος.

12 Ἐπισκέφθηκαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς γέροντες τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τοῦ εἶπαν

Νομίζεις σωστό, ἐὰν ἰδοῦμε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ νυστάζουν στὴ σύναξι, νὰ τοὺς κεντίσωμε, ὥστε νὰ γρηγοροῦν στὴν ἀγρυπνία;

Αὐτὸς δὲ τοὺς λέγει

Ἐγὼ πάντως ἐὰν ἰδῶ τὸν ἀδελφὸν νὰ νυστάζη, τοποθετῶ τὴν κεφαλὴ του στὰ γόνατά μου καὶ τὸν ἀναπαύω.

13 Ἐλεγαν γιὰ ἓνα ἀδελφὸ ὅτι ἐπειράσθηκε σὲ βλασφημία κι' ἐντρεπόταν νὰ τὸ εἰπῇ· καὶ ὅπου ἄκουε ὅτι ὑπῆρχαν μεγάλοι γέροντες, τοὺς ἐπισκεπτόταν, γιὰ νὰ τοὺς τὸ ἀνακοινώσῃ· ἀλλὰ ὅταν ἔφθανε ἐκεῖ, ἐντρεπόταν νὰ τὸ ὁμολογήσῃ. Πολλὰς φορές λοιπὸν ἐπισκέφθηκε καὶ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Κι' ἔβλεπε ὁ γέρων ὅτι εἶχε λογισμοὺς κι' ἐλυπόταν ποὺ ὁ ἀδελφὸς δὲν τοῦ τοὺς ἀνακοίνωνε. Μία ἡμέρα λοιπὸν, καθὼς τὸν προέπεμπε, τοῦ εἶπε

Τόσο χρόνο τώρα ἔρχεσαι ἐδῶ ἔχοντας λογισμοὺς γιὰ νὰ μοῦ τοὺς ἀνακοινώσῃς, καὶ ὅταν ἔρχεσαι, δὲν θέλεις νὰ τοὺς εἰπῇς, ἀλλὰ φεύγεις ἀμέσως θλιβόμενος διότι τοὺς διατηρεῖς. Εἶπέ μου λοιπὸν, τέκνο, τί εἶναι αὐτὸ ποὺ ἔχεις;

Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Εἶναι τὸ ὅτι ὁ δαίμων μὲ πολεμεῖ σὲ βλασφήμησι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐντρεπόμενον νὰ τὸ εἰπῶ.

Καὶ ὅταν τοῦ διηγήθηκε τὸ πρᾶγμα, ἀμέσως ἐλαφρύνθηκε.

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων

Μὴ θλίβεσαι, τέκνο, ἀλλὰ ὅταν ἔρχεται ὁ λογισμὸς αὐτός, λέγε, ἔγὼ δὲν ἔχω καμμία εὐθύνη· ἡ βλασφημία σου ἐπάνω σου, Σατανᾶ. Διότι ἡ ψυχὴ μου δὲν

Σατανᾶ. Τοῦτο γὰρ τὸ πρᾶγμα οὐ θέλει ἡ ψυχὴ μου. Πᾶν δὲ πρᾶγμα δ' οὐ θέλει ἡ ψυχὴ, ὀλιγοχρόνιον ἐστὶ.

Καὶ θεραπευθεὶς ὁ ἀδελφὸς ἀπῆλθεν.

94 Ἐρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀβδᾶν Ποιμένα λέγων

Ἐρω εἰμαιτὸν διτι ὄπου δ' ἂν ἀπέλθω εὐρίσκω ἀντίληψιν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον διτι

Καὶ οἱ μετὰ χειρας ἔχοντες τὸ ξίφος ἔχουσι τὸν Θεὸν ἐλεούγια αὐτοὺς ἐν τῷ παρόντι καιρῷ. Ἐὰν οὖν ὦμεν ἀνδρεῖοι, ποιεῖ μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

95 Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμῆν διτι

Ἐὰν ἄνθρωπος ἑαυτὸν μέμνηται, καρτερεῖ πανταχοῦ.

96 Εἶπε πάλιν διτι

Ἐλεγεν ὁ ἀβδᾶς Ἀμμωνᾶς διτι ἔστιν ἄνθρωπος ὃς ποιεῖ ἕκατὸν ἔτη ἐν τῷ κελλίῳ καὶ οὐ μανθάνει πῶς δεῖ ἐν κελλίῳ καθίσαι.

97 Εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμῆν διτι

Ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρητὸν τοῦ Ἀποσιόλου, τὸ «πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς», ὁρᾷ ἑαυτὸν ἐλάτιονα πάσης τῆς κίσεως.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Πῶς δύναμαι εἰμαιτὸν ἐλάτιονα τοῦ φονέως ἡγεῖσθαι;

Λέγει ὁ γέρον διτι

Ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ ἄνθρωπον φονεύοντα, λέγει, διτι ἑαυτὴν τὴν ἁμαρτίαν ἐποίησε μόνην οὗτος, ἐγὼ δὲ φονεύω καθ' ἑκάστην ἡμέραν.

98 Ἐρώτησεν ὁ ἀδελφὸς τὸ αὐτὸ ρῆμα τὸν ἀβδᾶν Ἀνούθ, ὡς διτι εἶπεν ὁ ἀβδᾶς Ποιμῆν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀβδᾶς. Ἀνούθ, διτι

Ἐὰν φθάσῃ ἄνθρωπος εἰς τὸ ρῆμα τοῦτο καὶ ἴδῃ τὰ ὑστερήματα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ποιεῖ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ κατὰ τὴν αὐτῆς.

21. Τιτ. 1, 15.

22. Βλ. καὶ Σισώη 13.

τὸ θέλει αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Κάθε πρᾶγμα δὲ ποὺ δὲν
τὸ θέλει ἢ ψυχὴ, εἶναι ὀλιγοχρόνιο.

Καὶ ὁ ἀδελφὸς ἔφυγε θεραπευμένος.

94 Ἀνακοίνωσε ὁ ἀδελφὸς στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Βλέπω ὅτι ὅπου νὰ ὑπάγω εὐρίσκω βοήθεια.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Καὶ αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὸ ξίφος στὰ χέρια τους ἔχουν
τὸ Θεὸ νὰ τοὺς ἐλεῆ στὸν καιρὸ τοῦτο. Ἐὰν λοιπὸν
εἴμαστε ἀνδρεῖοι, μᾶς χαρίζει τὸ ἔλεός του.

95 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν ἄνθρωπος μέμφεται τὸν ἑαυτό του, ὑπομένει
παντοῦ.

96 Εἶπε πάλι

Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ἀμμωνᾶς ὅτι ὑπάρχει ἄνθρωπος
ποὺ περνᾶ ἑκατὸ ἔτη στὸ κελλί καὶ δὲν μαθαίνει,
πῶς πρέπει νὰ μένη στὸ κελλί.

97 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν φθάση ἄνθρωπος στὸ ρητὸ τοῦ ἀποστόλου, τὸ
«ὅλα εἶναι καθαρὰ γιὰ τοὺς καθαρούς»²¹, βλέπει τὸν
ἑαυτό του μικρότερο ἀπὸ ὅλα τὰ πράγματα τῆς κτί-
σεως²².

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Πῶς μπορῶ νὰ θεωρήσω τὸν ἑαυτό μου κατώτερο
ἀπὸ τὸ φογέα;

Λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν φθάση ὁ ἄνθρωπος σ' αὐτὸν τὸ λόγο καὶ ἰδῆ
ἄνθρωπο νὰ φονεύη, λέγει, 'αὐτὴν μόνο τὴν ἁμαρ-
τία ἔκανε αὐτός, ἐνῶ ἐγὼ φονεύω κάθε ἡμέρα'.

98 Ἐρώτησε ὁ ἀδελφὸς τὸν ἴδιο λόγο τὸν ἀββᾶ Ἀνουῦβ μὲ
τὴν προσθήκη ἐκείνου ποὺ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν. Καὶ
τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀνουῦβ

Ἐὰν φθάση ὁ ἄνθρωπος στὸ λόγο αὐτὸ καὶ ἰδῆ τις
ἀδυναμίες τοῦ ἀδελφοῦ του, κάνει τὴ δικαιοσύνη του
νὰ τις καταπιῆ.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Ποία ἐστὶν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ;

Ἐπεκρίθη ὁ γέρον

Ἰνα πάντοτε καταμέμφηται ἑαυτὸν.

99 Ἀδελφός εἶπε τῷ ἀββᾶ Ποιμένι δι

Ἐὰν παραπέσω ἐν οἰκιστῷ παραπιώματι, κατεσθίει με ὁ λογισμός μου καὶ κατηγορεῖ, ἑδραὶ παρέπεσες;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐν ἡ ὥρᾳ ὑποπίπτει ἄνθρωπος σφάλματι καὶ εἶπη ἑμαρτιον, παραντὰ πέπαιται.

100 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Διατί πείθουσι τὴν ψυχὴν μου οἱ δαίμονες εἶναι μετὰ τοῦ ὑπερβαίνοντός με καὶ ποιοῦσί με ἐξουδενῶσαι τὸν ἐλάτιονά μου;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, δι «ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα. Ἐὰν οὖν ἐκκαθάρῃ τις ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, εὐχρησιον τῷ Θεσπότη, ἡτοιμασμένον εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν».

101 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Πῶς οὐκ ἀφίεμαι ἐλεύθερος γενέσθαι μετὰ τῶν γερόντων ἐν τοῖς λογισμοῖς μου;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον δι

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης ὁ Κολοβός, δι οὐ χαίρει ἐπ' οὐδενὶ οὕτως ὁ ἐχθρός, ὡς ἐπὶ τοῖς μὴ ἐκφαίνουσι τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν.

102 Ἀδελφός εἶπε τῷ ἀββᾶ Ποιμένι δι

Ἡ καρδία μου παρειμένη ἐστὶν, ἔαν καταλάβῃ με καμεῖν μικρόν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐ θαυμάζομεν τὸν Ἰωσήφ μειράκιον ὄντα ἐτῶν δεκαε-

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφός

Ποιὰ εἶναι ἡ δικαιοσύνη του;

Ἀποκρίθηκε ὁ γέρων

Νὰ αὐτομέμφεται πάντοτε.

99 Ἀδελφός εἶπε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν παραπέσω σὲ οἰκτρὸν παράπτωμα, μὲ κατατρώγει ὁ λογισμὸς καὶ μὲ κατηγορεῖ, ἵνατί παρέπεσες;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τῇ στιγμῇ πού ὁ ἄνθρωπος ὑποπίπτει σὲ σφάλμα καὶ εἶπῃ «ἡμαρτον», ἀμέσως παύει νὰ ἔχη ἐνοχή.

100 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Γιατί οἱ δαίμονες πείθουν τὴν ψυχὴ μου νὰ εἶμαι μὲ τὸν ἀνώτερό μου καὶ μὲ κάνουν νὰ ἐξουθενώνω τὸν κατώτερό μου;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γι' αὐτὸ εἶπε ὁ ἀπόστολος ὅτι, «σὲ μία μεγάλη οἰκία δὲν εἶναι μόνο σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ πηλίνα. Ἐὰν λοιπὸν κανεῖς καθάρισι τὸν ἑαυτό του ἀπὸ ὅλα αὐτά, θὰ εἶναι σκεῦος πολύτιμο, χρήσιμο στὸν Κύριο, ἕτοιμο γιὰ κάθε ἔργο ἀγαθόν»²³.

101 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Πῶς δὲν ἀφήνομαι ἐλεύθερος νὰ εὐρίσκωμαι μαζὶ μὲ τοὺς γέροντες στοὺς λογισμοὺς μου;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Κολοβός ὅτι ὁ ἐχθρὸς δὲν χαίρεται νὰ κανένα τόσο πολὺ ὅσο νὰ ἐκείνους πού δὲν φανερώνουν τοὺς λογισμοὺς των.

102 Ἀδελφός εἶπε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἡ καρδιά μου παραλύει, ὅταν μὲ συλλάβῃ νὰ ἀποκάνω ὀλίγο.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν θαυμάζομε τὸν Ἰωσήφ πού ἦταν παιδί δεκαε-

πιά, πῶς ὑπέμεινε τὸν πειρασμὸν εἰς τέλος; Καὶ ὁ Θεὸς ἐδόξαοεν αὐτόν. Οὐχ ὀρῶμεν καὶ τὸν Ἰώβ, πῶς οὐκ ἐνέδωκεν ἕως τέλους κατέχων τὴν ὑπομονήν; Καὶ οὐκ ἴσχυσαν οἱ πειρασμοὶ παρασυλεῦσαι αὐτὸν τῆς ἐλπίδος τοῦ Θεοῦ.

103 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν*

Χρηζέει τὸ κοινόβιον ἔχειν τρεῖς πράξεις, μίαν ταπεινήν, καὶ μίαν εἰς ὑπακοήν, καὶ μίαν κεκινημένην καὶ ἔχουσαν τὸ κέντρον, διὰ τὸ ἔργον τοῦ κοινοβίου.

104 Ἄδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Ἐν καιρῷ θλίψεώς μου ἐζήτησα παρὰ τινος τῶν ἁγίων πράγμα ἐν χρῆσει καὶ ἔδωκέ μοι αὐτὸ ἀγάπην. Ἐὰν οὖν ὁ Θεὸς καμὲ οἰκονομήσῃ, δώσω αὐτὸ καὶ γὰρ ἀγάπην ἄλλοις ἢ μᾶλλον τῷ δεδωκότι μοι αὐτό;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον δι

Δίκαιον παρὰ τῷ Θεῷ ἔστιν, ἵνα αὐτῷ δοθῇ αὐτοῦ γὰρ ἔστιν.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Ἐὰν ἀπενέγκω οὖν καὶ μὴ θελήσῃ, ἀλλ' εἶπη μοι, ἕπαγε, ὡς θέλεις δὸς αὐτὸ ἀγάπην, τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τέως αὐτοῦ ἔστι τὸ πράγμα. Ἐὰν δέ τις σοι παράσχη ἀφ' ἑαυτοῦ, σοῦ μὴ αἰτήσαντος αὐτόν, τοῦτο σὸν ἔστιν. Ἐὰν δὲ σὺ αἰτήσῃς ἢ παρὰ μοναχοῦ ἢ παρὰ κοσμικοῦ, καὶ μὴ θελήσῃ δέξασθαι αὐτό, τοῦτό ἐστι τὸ σύγκριμα, ἵνα εἰδότιος αὐτοῦ παράσχης αὐτὸ ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγάπην.

105 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, διτι οὐδέποτε ἠθελε δοῦναι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπάνω ἄλλου γέροντος· ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ πάντα ἐπήγει αὐτόν.

πὰ ἐτῶν, πῶς ἄνθεξε τὸν πειρασμὸ ἕως τὸ τέλος; Καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἐδόξασε. Δὲν βλέπομε καὶ τὸν Ἰώβ, πῶς δὲν ὑποχώρησε ἕως τὸ τέλος κρατώντας τὴν ὑπομονή; Καὶ δὲν κατώρθωσαν οἱ πειρασμοὶ νὰ τὸν κλονίσουν ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τοῦ Θεοῦ.

103 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἡ κοινοβιακὴ ζωὴ χρειάζεται νὰ ἔχη τρεῖς πράξεις, μία τὴν ταπεινοφροσύνη, μία τὴν ὑπακοή καὶ μία πού ἔχει κίνησι καὶ κέντρο, γιὰ τὴν ἐργασία τοῦ κοινοβίου.

104 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Σὲ καιρὸ στενοχωρίας μου ἐζήτησα ἀπὸ κάποιον ἀπὸ τοὺς ἀγίους ἓνα χρήσιμο πράγμα· καὶ μοῦ τὸ ἔδωσε δωρεάν. Ἐὰν λοιπὸν μὲ βοηθήσῃ κι' ἐμένα, νὰ τὸ δώσω κι' ἐγὼ δωρεάν σὲ ἄλλους ἢ καλύτερα σ' αὐτὸν πού μοῦ τὸ ἔδωσε;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Εἶναι δίκαιο κατὰ τὴν κρίσι τοῦ Θεοῦ νὰ δοθῇ σ' αὐτόν· διότι ἰδικό του εἶναι.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ἐὰν τοῦ τὸ φέρω λοιπὸν καὶ δὲν θελήσῃ νὰ τὸ λάβῃ, ἀλλὰ μοῦ εἰπῆ, ἴπῃ, ἴπῃ, δῶσε τὸ δῶρο ὅπου θέλεις, τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πάντως ἰδικό του εἶναι τὸ πράγμα. Ἐὰν κάποιος σοῦ προσφέρῃ κάτι μόνος του χωρὶς νὰ τοῦ τὸ ζητήσῃς, αὐτὸ εἶναι ἰδικό σου. Ἐὰν δὲ σὺ ζητήσῃς ἢ ἀπὸ μοναχὸ ἢ ἀπὸ κοσμικό, καὶ δὲν θελήσῃ ἔπειτα νὰ τὸ δεχθῇ, κανονικὸ εἶναι τοῦτο, μὲ γνῶσι του νὰ τὸ προσφέρῃς δῶρο ὑπὲρ αὐτοῦ.

05 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα ὅτι ποτὲ δὲν ἤθελε νὰ τοποθετήσῃ τὸ λόγο του ἐπάνω ἀπὸ ἄλλο γέροντα, ἀλλὰ μᾶλλον τὸν ἐπαινοῦσε σὲ ὅλα.

106 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Πολλοὶ τῶν παιτέρων ἡμῶν ἐγένοντο εἰς ἄσκησιν, εἰς δὲ τὴν λεπιότητα τῶν λογισμῶν εἰς εἰς.

107 Καθημένου ποιτὲ τοῦ ἀββᾶ Ἰσαάκ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, ἠκούσθη φωνὴ ἀλέκτορος. Καὶ λέγει αὐτῷ

Ἔνι ταῦτα ὧδε, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ

Ἰσαάκ, τί ἀναγκάζεις με λαλῆσαι; καὶ οἱ ὅμοιοί σου ἀκούετε τούτων τῷ δὲ νήφοντι οὐ μέλει περὶ τούτων.

108 Ἔλεγον, δι εἰ ἤρχοντό τινες πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα, ἀπέστειλλον αὐτοὺς πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀνοῦθ πρῶτον, δι αὐτὸς μείζων τοῖς ἔτεσιν. Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἀνοῦθ ἔλεγεν αὐτοῖς

Πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα ὑπάγετε, δι αὐτὸς ἔχει τοῦ λόγου τὸ χάρισμα.

Εἰ δὲ ἐκάθητο ἐκεῖ ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦθ ἐγγὺς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, οὐκ ἐλάλει ὅλως ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν παρόντιος αὐτοῦ.

109 Ἦν τις κοσμικὸς εὐλαβῆς πάνυ ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ, καὶ παρέβαλε τῷ ἀββᾶ Ποιμένῃ· εὐκαιρήσαν δὲ πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἄλλοι ἀδελφοί, αἰτοῦντες αὐτὸν ἀκοῦσαι ῥῆμα. Καὶ λέγει ὁ γέρον τῷ πιστῷ κοσμικῷ.

Δάλησον τοῖς ἀδελφοῖς λόγον.

Ὁ δὲ παρεκάλει λέγων

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ· ἐγὼ μαθεῖν ἤλθον.

Καὶ βιασθεὶς ὑπὸ τοῦ γέροντος εἶπεν

Ἐγὼ κοσμικὸς εἰμι λάχανα πωλῶν καὶ πραγματευόμενος, λύω τὰ δεμάτια καὶ ποιῶ μικρά, ἀγοράζω ὀλίγου καὶ πωλῶ πολλοῦ. Πλὴν οὐκ οἶδα ἀπὸ Γραφῆς εἰπεῖν παραβολὴν δὲ λέγω. Ἄνθρωπός τις εἶπε τῷ φίλῳ αὐτοῦ· Ἐπειδὴ ἐπιθυμίαν ἔχω ἰδεῖν τὸν βασιλέα, δεῦρο μεῖς ἐμοῦ. Λέγει δὲ αὐτῷ ὁ φίλος, ἔρχομαι μετὰ σοῦ μέχρι μέσου τῆς ὁδοῦ. Καὶ λέγει ἄλλῳ φίλῳ αὐτοῦ δεῦρο σὺ δρόν με πρὸς τὸν βασιλέα. Καὶ λέγει αὐτῷ, αἶρω σε ἕως

106 Εἶπε ὁ ἄββᾶς Ποιμὴν

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες μας ἔγιναν ἀνδρεῖοι στὴν ἄσκησι, ἀλλὰ στὴ λεπτότητα τῶν λογισμῶν ἕνας δύο.

107 Ἐνῶ κάποτε ἐκαθόταν ὁ ἄββᾶς Ἰσαὰκ κοντὰ στὸν ἄββᾶ

Ποιμένα, ἀκούσθηκε φωνὴ πετεινοῦ. Καὶ τοῦ λέγει

Ἐπίπευόν τέτοια ἐδῶ, ἄββᾶ;

Αὐτὸς δὲ ἀποκρινόμενος τοῦ εἶπε

Ἰσαάκ, γιατί με ἀναγκάζεις νὰ ὁμιλήσω; Ἐσὺ καὶ οἱ ὄμοιοί σου τὰ ἀκούετε αὐτά· ὅποιος ὅμως ἀγρυπνεῖ δὲν νοιάζεται γι' αὐτά.

108 Ἐλεγαν ὅτι, ὅταν ἔρχονταν κάποιοι στὸν ἄββᾶ Ποιμένα,

τοὺς ἔστελλε στὸν ἄββᾶ Ἀνούβ πρῶτα, διότι αὐτὸς ἦταν μεγαλύτερος στὴν ἡλικία. Ὁ δὲ ἄββᾶς Ἀνούβ τοὺς ἔλεγε

Πρὸς τὸν ἄββᾶ Ποιμένα πηγαίνετε, διότι αὐτὸς ἔχει τὸ χάρισμα τοῦ λόγου.

Ἐὰν δὲ ἐκαθόταν ὁ ἄββᾶς Ἀνούβ ἐκεῖ κοντὰ στὸν ἄββᾶ Ποιμένα, δὲν ὠμιλοῦσε καθόλου ὁ Ποιμὴν σὲ παρουσία του.

109 Ἦταν κάποιος κοσμικὸς πολὺ εὐλαβὴς στὸ βίο του,

κι' ἐπισκέφθηκε τὸν ἄββᾶ Ποιμένα· ἔτυχαν δὲ κοντὰ στὸ γέροντα κι' ἄλλοι ἀδελφοὶ πού ἐζητοῦσαν ἀπὸ αὐτὸν ν' ἀκούσουν λόγο. Καὶ λέγει ὁ γέροντα στὸν πιστὸ κοσμικό.

Εἶπε λόγο στοὺς ἀδελφοὺς.

Αὐτὸς δὲ παρακαλοῦσε

Συγχώρεσέ με, ἄββᾶ, ἐγὼ ἦλθα νὰ μάθω.

Καὶ πεζόμενος ἀπὸ τὸ γέροντα εἶπε

Ἐγὼ εἶμαι κοσμικὸς καὶ πωλῶ λάχανα καὶ πραγματεύομαι, λύνω τὰ μεγάλα δεμάτια καὶ τὰ κάνω μικρά, ἀγοράζω φθηνὰ καὶ πωλῶ ἀκριβά. Πάντως ἀπὸ τὴ Γραφή δὲν γνωρίζω νὰ ὁμιλήσω· θὰ εἰπῶ μία παραβολή. Ἐνας ἄνθρωπος εἶπε στὸ φίλο του· ἐπειδὴ ἔχω ἐπιθυμία νὰ ἰδῶ τὸ βασιλέα, ἔλα μαζί μου. Τοῦ λέγει ὁ φίλος, ἔρχομαι μαζί σου ἕως τὴ μέση τοῦ δρόμου. Καὶ λέγει σὲ ἄλλο φίλο, ἔλα ἐσὺ νὰ με

τοῦ παλατίου τοῦ βασιλέως. Λέγει δὲ καὶ τῷ τρίτῳ, δεῦρο μετ' ἐμοῦ πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ εἶπεν, ἐγὼ ἔρχομαι, καὶ ἀπάγω εἰς τὸ παλάτιον, καὶ στήκω καὶ λαλῶ καὶ εἰσάγω σε πρὸς τὸν βασιλέα.

Ἡρώτων δὲ αὐτὸν

Τίς ἡ δύναμις τῆς παραβολῆς;

Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς

Ὁ πρῶτος φίλος ἐστὶν ἡ ἄσκησις, ἡ ὁδηγοῦσα ἕως τῆς ὁδοῦ· ὁ δεύτερός ἐστὶν ἡ ἀγνεία, ἡ φθάνουσα ἕως τοῦ οὐρανοῦ· ὁ δὲ τρίτος ἐστὶν ἡ ἐλεημοσύνη, ἡ εἰσάγουσα ἕως τοῦ βασιλέως Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

Καὶ οἰκοδομηθέντες ἀνεχώρησαν οἱ ἀδελφοί.

110 Ἀδελφὸς ἐκάθητο ἔξω τῆς κώμης ἑαυτοῦ, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη οὐκ ἀνέβη εἰς τὴν κώμην, καὶ ἔλεγε τοῖς ἀδελφοῖς

Ἴδου πόσα ἔτη ἔχω καὶ οὐκ ἀνέβην εἰς τὴν κώμην· ὑμεῖς δὲ καθάπαξ ἀναβαίνετε.

Εἶπον δὲ τῷ ἀββᾷ Ποιμένι περὶ αὐτοῦ, καὶ λέγει ὁ γέρον

Ἐγὼ ἤμην ἀναβαίνων τὴν νύκτα καὶ κυκλῶν τὴν κώμην, ἵνα μὴ καυχᾶται ὁ λογισμὸς μου ὡς μὴ ἀναβαίνοντός μου.

111 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Καὶ λέγει αὐτῷ

Ὅτε καλεῖται ὑποκάτω ὁ λέβης, οὐ δύναται μῦα ἀφασθαι αὐτοῦ, ἢ τι τῶν ἄλλων ἐρπειῶν· διὰ τὸ ψυχρὸς ἦ, τότε ἐπικάθηται αὐτῷ. Οὕτω καὶ ὁ μοναχὸς· ὅσον ἐπιμένει ταῖς πνευματικαῖς πράξεσιν, οὐχ εὕρισκει ὁ ἐχθρὸς κατενεγκεῖν αὐτόν.

112 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος ὅτι εἶπεν ὅτι

Οὗτός ἐστιν ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, ὅτι «ὁ ἔχων ἰμάτιον πωλησάτω αὐτὸ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν», τουτέστιν ὁ ἔχων ἀνάπαισιν ἀφήνει αὐτὴν καὶ κρατήσει τὴν στενὴν ὁδόν.

φέρης στο βασιλέα. Καὶ τοῦ λέγει, σὲ πηγαίνω ἕως τὸ παλάτι τοῦ βασιλέως. Λέγει δὲ καὶ σὲ τρίτο, ἔλα μαζί μου πρὸς τὸ βασιλέα. Αὐτὸς δὲ εἶπε, ἐγὼ ἔρχομαι, σὲ ὀδηγῶ στοὺς παλάτι, σταματῶ καὶ ὀμιλῶ καὶ σὲ εἰσάγω στοὺς βασιλέα.

Τὸν ἐρώτησαν δὲ

Ποιὰ εἶναι ἡ ἔννοια τῆς παραβολῆς;

Καὶ ἀποκρινόμενος τοὺς εἶπε

Ὁ πρῶτος φίλος εἶναι ἡ ἄσκησις ποὺ ὀδηγεῖ ἕως τὸ δρόμο· ὁ δεύτερος εἶναι ἡ ἀγνεΐα ποὺ φθάνει ἕως τὸν οὐρανό· ὁ δὲ τρίτος εἶναι ἡ ἐλεημοσύνη ποὺ εἰσάγει στοὺς βασιλέα Θεὸ μὲ παρρησία.

Καί, ἀφοῦ οἰκοδομήθηκαν οἱ ἀδελφοί, ἀνεχώρησαν.

110 Ἀδελφὸς ἔμεινε ἔξω ἀπὸ τὸ χωριό του καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη δὲν ἀνέβηκε στοὺς χωριό, καὶ ἔλεγε στοὺς ἀδελφοὺς Ἴδου πόσα ἔτη ἔχω χωρὶς ν' ἀνεβῶ στοὺς χωριό, ἐνῶ ἐσεῖς ἀνεβαίνετε συνεχῶς.

Εἶπαν γι' αὐτὸ στοὺς ἀββᾶ Ποιμένα καὶ ὁ γέρων λέγει Ἐγὼ ἀνέβαινα τὴ νύκτα κι' ἐτριγύριζα στοὺς χωριό γιὰ νὰ μὴ καυχᾶται ὁ λογισμὸς μου ὅτι δὲν ἀνεβαίνω.

111 Ἀδελφὸς παρακάλεσε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα
Εἶπέ μου λόγο.

Καὶ τοῦ λέγει

Ὅταν τὸ καζάνι καίεται ἀπὸ κάτω δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἐγγίση μυῖγα ἢ ἄλλο ζωῦφιό· ὅταν ὅμως εἶναι κρύο, τότε κάθονται ἐπάνω σ' αὐτό. Ἔτσι καὶ ὁ μοναχός· ὅσο ἐπιμένει σὲ πνευματικὲς πράξεις, δὲν εὕρσκει τρόπο νὰ τὸν καταβάλῃ ὁ ἐχθρός.

112 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα ὅτι εἶπε Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἔχει γραφῆ στοὺς Εὐαγγέλιο, «ὁποῖος ἔχει ἕνα ἱμάτιο, νὰ τὸ πωλήσῃ καὶ νὰ ἀγοράσῃ μαχαίρι»²⁴, δηλαδὴ ὁποῖος ἔχει ἀνάπαυσι νὰ τὴν ἀφήσῃ καὶ νὰ πάρῃ τὸ στενὸ δρόμο.

24. Λουκᾶ 22, 36.

113 Ἡρώτησάν τινες τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγοντες

Ἐὰν ἴδωμεν τινὰ ἁμαρτάνοντα ἀδελφόν, θέλεις ἐλέγξωμεν αὐτόν;

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Ἐγὼ τέως, εἴαν ἔχω χρεῖαν παρελθεῖν διὰ τῶν ἐκεῖ καὶ ἴδω αὐτὸν ἁμαρτάνοντα, ὑπερβαίνω αὐτὸν καὶ οὐκ ἐλέγχω αὐτόν.

114 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Γέγραπται ὅτι «ὃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου, ταῦτα διαμαρτύρου», ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι εἴαν καὶ ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ὑμῶν, μὴ μαρτυρήσητε. Ἀδελφὸς γάρ τις ἐχλευάσθη ἔν τινι τοιούτῳ καὶ εἶδεν ὡς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μετὰ γυναικὸς ἁμαρτάνοντα καὶ πολλὰ πολεμηθεῖς, ἀπελθὼν ἔνυξεν αὐτούς, ὡς νομίζων αὐτοὺς εἶναι, τῷ ποδὶ αὐτοῦ, λέγων, «παύσασθε λοιπόν, ἕως πότε;» Καὶ ἰδοὺ εὐρέθησαν θαλλοὶ οἴτου. Διὰ τοῦτο εἶπον ὑμῖν, ὅτι «καὶ εἴαν ψηλαφήσητε ταῖς χερσὶν ὑμῶν, μὴ ἐλέγχετε».

115 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω ὅτι πολεμοῦμαι εἰς τὴν πορνείαν καὶ εἰς τὸν θυμόν;

Λέγει ὁ γέρον

Διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ ἔλεγεν, ὅτι «τὸν μὲν λέοντα ἐπάτασσον, τὴν δὲ ἄρκιον ἀπέπνιγον», τοῦτο δὲ ἐστίν, ὅτι τὸν μὲν θυμὸν ἀπέκοπιον, τὴν δὲ πορνείαν ἐν πόνοις ἔθλιβον.

116 Εἶπε πάλιν

Μεῖζονα τούτης τῆς ἀγάπης οὐκ ἔστιν εὐρεῖν τινα, τοῦ θεῖναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Εἰ γὰρ τις ἀκοῦσει λόγον πονηρόν, τουτέστι λυπηρόν, δυνάμενος καὶ αὐτὸς τὸν ὅμοιον εἰπεῖν, καὶ ἀγωνήσεται μὴ εἰπεῖν·

113 Ἐρώτησαν μερικοὶ πατέρες τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν ἰδοῦμε ἓνα ἀδελφὸ πὺ ἀμαρτάνει, θεωρεῖς σω-
στοὸ νὰ τὸν ἐλέγξωμε;

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ἐγὼ πάντως, ἐὰν χρειασθῆ νὰ περάσω ἀπὸ ἐκεῖ καὶ
τὸν ἰδῶ νὰ ἀμαρτάνη, προσπερνῶ καὶ δὲν τὸν ἐλέγχω.

114 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἔχει γραφῆ ὅτι «ὅ,τι εἶδαν οἱ ὀφθαλμοί σου, αὐτὰ
νὰ μαρτυρῆς»²⁶, ἐγὼ δὲ σᾶς λέγω, νὰ μὴ μαρτυρήσε-
τε, ἀκόμα καὶ ἂν ψηλαφήσετε μὲ τὰ χέρια σας. Διότι
κάποιος ἀδελφὸς ἐμπαίχθηκε σὲ κάτι τέτοιο καὶ τοῦ
ἐφάνηκε σὰν νὰ εἶδε τὸν ἀδελφὸ του νὰ ἀμαρτάνη
μὲ γυναῖκα καὶ πολεμώμενος πολὺ ἐπῆγε καὶ τοὺς
ἔγγισε μὲ τὸ πόδι του, νομίζοντας ὅτι εἶναι αὐτοὶ
καὶ λέγοντας, 'παύσατε λοιπόν, ἕως πότε;' Καὶ ἰδού,
εὐρέθησαν νὰ εἶναι δεμάτια σιτᾶρι. Γι' αὐτὸ σᾶς εἶ-
πα, ὅτι 'ἀκόμη καὶ ἂν ψηλαφήσετε μὲ τὰ χέρια σας,
νὰ μὴ ἐλέγχετε'.

115 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω πὺ πολεμοῦμαι στὴν πορνεία καὶ στὸ
θυμὸ;

Λέγει ὁ γέρων

Γι' αὐτὸ ὁ Δαβὶδ ἔλεγε ὅτι «τὸν μὲν λέοντα συνέτρι-
βα, τὴν δὲ ἀρκουῖδα ἔπνιγα»²⁶, δηλαδὴ ὅτι τὸν μὲν
θυμὸ ἀπέκοπτα, τὴν δὲ πορνεία ἔπνιγα μὲ κόπους.

116 Εἶπε πάλι

Μεγαλύτερη ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀγάπη, δὲν μπορεῖ νὰ
εὕρη κανεῖς, ἀπὸ τὸ νὰ θέσῃ τὴν ζωὴν του ὑπὲρ
τοῦ πλησίον του²⁷. Διότι, ἐὰν κανεῖς ἀκούσῃ λόγο
πονηρό, δηλαδὴ λυπηρό, ἂν καὶ μπορεῖ νὰ εἰπῆ καὶ ὁ
ἴδιος παρόμοιο, καὶ ἀγωνισθῆ νὰ μὴ εἰπῆ, ἢ ἐὰν γίνῃ

26. Α' Βασ. 17, 35.

27. Ἰω. 15, 13.

ἢ ἐὰν πλεονεκτηθῆ καὶ βασιάζῃ, καὶ μὴ ἀνταποδώσει αὐ-
τῷ· ὁ τοιοῦτος τίθησι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ πλησίον.

117 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ἐσιν ὑποκριτής;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐποκριτής ἐστιν ὁ διδάσκων τὸν πλησίον αὐτοῦ πράγμα,
εἰς ὃ αὐτὸς οὐκ ἔφθασε. Γέγραπται γάρ, «τί βλέπετε τὸ
κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ
δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου;» καὶ τὰ ἑξῆς.

118 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ἐστι τὸ ὀργισθῆναι εἰκῆ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ;

Καὶ εἶπε

Πᾶσαν πλεονεξίαν ἣν πλεονεκτήσει σε ὁ ἀδελφός σου,
καὶ ὀργισθεὶς αὐτῷ, εἰκῆ ὀργίζη. Κἂν ἐξορούξη τὸν δε-
ξιὸν ὀφθαλμόν σου, καὶ ἐκκόψη τὴν δεξιάν σου χεῖρα,
καὶ ὀργισθῆς αὐτῷ, εἰκῆ ὀργίζη; ἐὰν δὲ χωρίζη σε ἀπὸ
τοῦ Θεοῦ, τίτε ὀργισθῆτι.

119 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω ταῖς ἁμαρτίαις μου;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον δι

Ὁ θέλων λυτρώσασθαι ἁμαρτίας, κλανθμῷ λυτροῦται
αὐτίας· καὶ ὁ θέλων κηόσασθαι ἀρειάς, κλανθμῷ κτᾶται
αὐτίας. Τὸ γάρ κλαίειν ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἣν παρέδωκεν ἡ-
μῖν ἡ Γραφή καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, λέγοντες, «κλαύσατε».
Ἄλλη γάρ ὁδὸς οὐκ ἐστίν, εἰ μὴ αὕτη.

120 Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα

Τί ἐστι μετάνοια τῆς ἁμαρτίας;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

28. Ματθ. 7, 3 ἐ.

29. Ματθ. 5, 22.

θύμα πλεονεξίας καὶ βαστάξη καὶ δὲν ανταποδώσῃ σὸν αἴτιο, τέτοιος ἄνθρωπος θέτει τὴ ζωὴ του ὑπὲρ τοῦ πλησίον.

117 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί εἶναι ὑποκριτής;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐποκριτής εἶναι αὐτὸς πού διδάσκει τὸν πλησίον κάτι σὸ ὁποῖο αὐτὸς δὲν ἔφθασε. Διότι εἶναι γραμμένο, «γιατί βλέπεις τὸ καρφὶ σὸν ὄφθαλμὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἐνῶ σὸν ἰδικό σου ὄφθαλμὸ ὑπάρχει δοκάρη;»²⁸, καὶ τὰ ὑπόλοιπα.

118 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί εἶναι τὸ νὰ ὀργισθῆ κανεὶς χωρὶς λόγο κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του;²⁹

Καὶ εἶπε

Γιὰ κάθε πλεονεξία πού θὰ ἀσκήσῃ σὲ βάρος σου ὁ ἀδελφός σου, ἂν ὀργισθῆς, χωρὶς λόγο ὀργίζεσαι. Καὶ ἂν σοῦ ἐξορύξῃ τὸ δεξιὸ ὄφθαλμό σου, καὶ σοῦ κόψῃ τὸ δεξιὸ σου χέρι, καὶ ὀργισθῆς κατ' αὐτοῦ, χωρὶς λόγο ὀργίζεσαι· ἐὰν ὅμως σὲ χωρίζῃ ἀπὸ τὸ Θεό, τότε νὰ ὀργισθῆς.

119 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω μὲ τίς ἁμαρτίες μου;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅποιος θέλει νὰ λυτρωθῆ ἀπὸ ἁμαρτίες, θὰ τίς λυτρώσῃ μὲ κλαυθμό· καὶ ὁποῖος θέλει ν' ἀποκτήσῃ ἀρετές, θὰ τίς ἀποκτήσῃ μὲ κλαυθμό. Διότι ὁ κλαυθμὸς εἶναι ἡ ὁδὸς πού μᾶς παρέδωσαν ἡ Γραφή καὶ οἱ πατέρες μας λέγοντας, 'κλαῦσετε'. Πραγματικὰ ἄλλος δρόμος δὲν ὑπάρχει παρὰ μόνο αὐτός.

120 Ἐρώτησε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί εἶναι μετάνοια ἀπὸ ἁμαρτία;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Τὸ μὴ τοῦ λοιποῦ ποιεῖν αὐτήν. Διὰ τοῦτο γὰρ ἐκλήθησαν ἄμωμοι οἱ δίκαιοι, διὸ κατέλιπον τὰς ἁμαρτίας καὶ δίκαιοι ἐγένοντο.

121 Εἶπε πάλιν δι

Ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων ὑπισθὲν ἐστὶν αὐτῶν κεκρυμμένη.

122 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα

Τί ποιήσω ταῖς ταραχαῖς ταύταις ταῖς ταρατιούσαις με; Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Κλαύσωμεν ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ ἐν παντὶ κόπῳ ἡμῶν, ἕως ποιήσει μεθ' ἡμῶν τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

123 Πάλιν ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς

Τί ποιήσω ταῖς ἀκερδέσει μου φιλαίς ἃς ἔχω;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἔστιν ἄνθρωπος ρέγγων εἰς τὸ ἀποθανεῖν, καὶ προσέχων φιλαίς τοῦ κόσμου τούτου. Μὴ ἐγγίσης, μηδὲ ἄψη αὐτῶν καὶ ἀφ' ἐαυτῶν ἀλλοτριοῦνται.

124 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Δύναται ἄνθρωπος εἶναι νεκρός;

Λέγει αὐτῷ δι

Ἐὰν φθάσῃ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, γίνεται ἀποθανών· ἐὰν δὲ φθάσῃ εἰς τὸ ἀγαθόν, ζήσεται καὶ ποιήσει αὐτό.

125 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι εἶπεν ὁ μακάριος ἀββᾶς Ἀντώνιος δι

Ἡ μεγάλη δυναστεία τοῦ ἀνθρώπου ἐστίν, ἵνα ἐπάνω αὐτοῦ θάλλῃ τὸ ἴδιον σφάλμα ἐνώπιον Κυρίου, καὶ προσδοκῆσθαι πειρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς.

126 Ἠρωτήθη ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν δι

Εἰς τίνα ἔρχεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος δι «μὴ φροντισθετε περὶ τῆς αὔριου»;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τὸ νὰ μὴ τὴν διαπράττη κανεῖς στὸ ἐξῆς. Γι' αὐτὸ μάλιστα ἐχαρακτηρίσθηκαν ἄμωμοι οἱ δίκαιοι, διότι ἐγκατέλειψαν τὶς ἁμαρτίες κι' ἔγιναν δίκαιοι.

121 Εἶπε πάλι

Ἡ πονηρία τῶν ἀνθρώπων εἶναι κρυμμένη ὀπίσω τους.

122 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω μὲ αὐτὲς τὶς ταραχὲς ποῦ μὲ συνταράσσουν;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄς κλαῦσωμε ἐνώπιον τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ σὲ κάθε κόπο μας, ἕως ὅτου μᾶς δείξη τὸ ἔλεός του.

123 Πάλι τὸν ἐρώτησε ὁ ἀδελφὸς

Τί νὰ κάνω μὲ τὶς ἀνωφελεῖς φιλίες ποῦ ἔχω;

Αὐτὸς εἶπε

Ἐπάρχει ἄνθρωπος ποῦ ρογχάζει γιὰ θάνατο καὶ ὁμῶς προσέχει στὶς φιλίες τοῦ κόσμου τούτου. Μὴ ἐγγίσῃς καὶ μὴ ἀφθῆς αὐτῶν· τότε θὰ ἀπομακρυνθοῦν μόνες τους.

124 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ εἶναι νεκρός;

Τοῦ λέγει

Ἐὰν φθάσῃ στὴν ἁμαρτία, θὰ γίνῃ νεκρός· ἐὰν δὲ φθάσῃ στὸ ἀγαθόν, θὰ ζήσῃ καὶ θὰ πράξῃ τὸ ἀγαθόν.

125 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν διτι εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος

Ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ ἀνθρώπου ἔγκειται στὸ νὰ βάλῃ τὸ σφάλμα ἐπάνω στὸν ἑαυτό του ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ νὰ περιμένῃ πειρασμὸ ἕως τὴν τελευταία ἀναπνοή.

126 Ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Σὲ ποιὸν ἀπευθύνεται ὁ λόγος ποῦ λέγει «μὴ φροντίσετε γιὰ τὸ αὐριο;»³⁹

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πρὸς ἄνθρωπον ὄντα ἐν πειρασμῷ καὶ ὀλιγωροῦντα ἐρ-
ρήθη, ἵνα μὴ φροντίση, λέγων, ἄποσον χρόνον ἔχω ἐν
τῷ πειρασμῷ τούτῳ; ἀλλὰ μᾶλλον λογίσηται, λέγων καθ'
ἐκάστην, τὸ σήμερον³¹.

127 Εἶπε πάλιν δι

Τὸ διδάξαι τὸν πλησίον ὑγιαίνοντός ἐστι καὶ ἀπαθοῦς·
ἐπεὶ τίς χρεῖα οἰκοδομησαί τινα ἄλλου οἰκίαν καὶ τὴν
ἰδίαν κατασιτρέψαι;

128 Πάλιν εἶπεν δι

Τίς χρεῖα ἀπελθεῖν τινα εἰς τέχνην καὶ μὴ μαθεῖν αὐτήν;

129 Εἶπε πάλιν δι

Τὰ ὑπέρμετρα πάντα τῶν δαιμόνων εἰσὶν.

130 Εἶπε πάλιν δι

Ὅτιαν μέλλῃ ἄνθρωπος οἰκοδομησαί οἶκον, πολλὰς χρεῖ-
ας συνάγει, ὅπως δυνηθῆ σιῆσαι τὸν οἶκον, καὶ διάφορα
δὲ εἶδη συνάγει. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, λάβωμεν πρὸς μι-
κρὸν ἀπὸ πασῶν τῶν ἀρειῶν.

131 Ἡρώτησάν τινες τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγοντες

Πῶς οὕτως ἠνέσχετο ὁ ἀββᾶς Νισθερωῶος τοῦ μαθη-
τοῦ αὐτοῦ;

Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν

Εἰ ἐγὼ ἤμην καὶ τὸ κερδικάριον εἰτίθουν πρὸς κεφα-
λὴν αὐτοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἄνουθ

Καὶ τί ἔλεγες τῷ Θεῷ;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν

Ἐρῶ οὖν, δι οὐ εἶπας, «ἐκβαλε πρῶτον τὸν δοκὸν ἐκ
τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ
κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου».

31. Προφανῶς ἔχει ἐκπέσει κείμενον πρὶν ἀπὸ αὐτῆ τῆ φράσι.

32. Ματθ. 7, 5.

Ἔχει λεχθῆ, γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ εὐρίσκεται σὲ πειρασμὸ καὶ ἀδιαφορεῖ, γιὰ νὰ μὴ φροντίση λέγοντας, ἄλλὰ μᾶλλον νὰ σκεφθῆ λέγοντας καθημερινῶς, ἄσήμερα.

127 Εἶπε πάλι

Τὸ νὰ διδάσκη κανεὶς τὸν πλησίον εἶναι ἰδιότης ἀνθρώπου ὑγιοῦς καὶ ἀπαθοῦς. Διότι ποιά ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ οἰκοδομήσῃ κανεὶς οἰκία ἄλλου ἀνθρώπου καὶ νὰ καταστρέψῃ τὴν ἰδική του;

128 Εἶπε πάλι

Ποιά ἀνάγκη ὑπάρχει νὰ ἐπιδοθῆ κανεὶς σὲ τέχνη καὶ νὰ μὴ τὴ μάθῃ;

129 Εἶπε πάλι

ἽΟλα ὅσα ξεπερνοῦν τὸ μέτρο ἀνήκουν στοὺς δαίμονες.

130 Εἶπε πάλι

ἽΟταν πρόκειται ὁ ἄνθρωπος νὰ οἰκοδομήσῃ οἰκία, πολλὰς ὑπηρεσίες συγκεντρώνει γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ στήσῃ τὴν οἰκία, καὶ μαζεύει διάφορα εἶδη. ἽΕτσι καὶ ἐμεῖς πρέπει νὰ πάρωμε ὀλίγα ἀπὸ ὅλες τὶς ἀρετές.

131 ἽΕρώτησαν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς πατέρες τὸν ἀββᾶ Ποιμένα -τὸ ἐξῆς

Πῶς ἀνεχόταν ἔτσι ὁ ἀββᾶς Νισθερῶος τὸ μαθητὴ του; Τοὺς ἀπαντᾶ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

ἽΕὰν ἤμουν ἐγώ, θὰ ἐτοποθετοῦσα καὶ τὸ προσκέφαλο στὴν κεφαλὴ του.

Τοῦ λέγει²¹ ὁ ἀββᾶς ἽΑνούβ

Καὶ τί θὰ ἔλεγες στὸ Θεό;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Θὰ εἰπῶ λοιπόν, ὅτι σὺ εἶπες, «βγάλε πρῶτα τὸ δοκάρη ἀπὸ τὸν ὀφθαλμὸ σου, καὶ τότε θὰ ἰδῆς νὰ βγάλης τὸ κάρφος ἀπὸ τὸν ὀφθαλμὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου»²².

132 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἡ πείνα καὶ ὁ νυσταγμὸς οὐκ ἀφῆκεν ἡμᾶς ἰδεῖν ταῦτα
τὰ εὐτελεῆ.

133 Εἶπε πάλιν

Πολλοὶ ἐγένοντο δυνατοί, ὀλίγοι δὲ παροξύναντες.

134 Εἶπε πάλιν μετὰ σιναγαγῶν

Πᾶσαι αἱ ἀρειαὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον εἰσῆλθον, παρὰ
μίαν ἀρειτὴν καὶ ἐκτὸς αὐτῆς κόπω ἴσταιαι ἄνθρωπος.

Ἠρώτησαν οὖν αὐτὸν

Τίς ἐσιν;

Καὶ εἶπεν

Ἵνα ὁ ἄνθρωπος μέμνηται ἑαυτὸν.

135 Ἔλεγε πολλάκις ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Οὐ δεόμεθά τινος, εἰ μὴ νηφούσης διανοίας.

136 Ἠρώτησέ τις τῶν παιτέρων τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τίς ἐσιν ὁ λέγων, «μέτοχος ἐγὼ εἰμι πάντων τῶν φο-
βουμένων σε»;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιόν ἐσιν ὁ λέγων.

137 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν

Σίμωνα λέγων ὅτι

Ἐὰν ἐξέλθω ἐκ τοῦ κελλίου μου καὶ εὔρω τὸν ἀδελφόν
μου περισπώμενον, καὶ γὰρ περισπῶμαι μετ' αὐτοῦ· καὶ
ἐὰν εὔρω αὐτὸν γελῶντα, καὶ γὰρ γελῶ μετ' αὐτοῦ· ἐὰν
οὖν εἰσέλθω εἰς τὸ κελλίον μου, οὐκ ἀφίεμαι ἀνάπαυ-
σιν ἔχειν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Θέλεις, ἐὰν ἐξέλθῃς ἐκ τοῦ κελλίου σου καὶ εὔρης τοὺς
γελῶντας καὶ σὺ γελάσαι, καὶ τοὺς λαλοῦντας καὶ σὺ
λαλῆσαι, καὶ εἰσέλθῃς εἰς τὸ κελλίον σου καὶ εὔρης ἑ-
αυτὸν ὡς ἦς;

33. Ἐδρ. 10, 24.

34. Ψαλμ. 118, 63.

132 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἦ πείνα καὶ ἡ νύστα δὲν μᾶς ἄφησαν νὰ ἰδοῦμε
αὐτὰ τὰ εὐτελῆ.

133 Εἶπε πάλι

Πολλοὶ ἔγιναν δυνατοί, ὀλίγοι, δὲ παροξυντικοὶ σὲ
ἀγάπη²³.

134 Εἶπε πάλι μὲ στεναγμὸ

Ὅλες οἱ ἀρετὲς εἰσῆλθαν σ' αὐτὸν τὸν οἶκο, ἐκτὸς
ἀπὸ μίας· καὶ χωρὶς αὐτῆ μὲ κόπο στέκεται ὁ ἄνθρωπος.

Τὸν ἐρώτησαν

Ποιὰ εἶναι αὐτή;

Καὶ εἶπε

Τὸ νὰ μέμφεται ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτοῦ του.

135 Ἔλεγε πολλὰς φορὰς ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δὲν χρειαζόμαστε κανένα, ἐκτὸς ἂν ἔχη ἄγρυπνη
διάνοια.

136 Ἐρώτησε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ λέγει, «ἐγὼ μετέχω ὄλων ἐ-
κείνων ποὺ σὲ φοβοῦνται»;²⁴

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιο λέγει.

137 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἀνέφερε ἀδελφὸς στὸν ἀββᾶ

Σίμωνα

Ἐὰν ἐξέλθω ἀπὸ τὸ κελλί μου καὶ εὔρω τὸν ἀδελφὸ
μου νὰ ἀπασχολῆται καὶ ἐγὼ ἀπασχολοῦμαι μὲ αὐ-
τόν, καὶ ἂν τὸν εὔρω νὰ γελαῖ καὶ ἐγὼ γελῶ μαζί
του, ὅταν ἔπειτα εἰσέλθω στὸ κελλί μου δὲν ἀφή-
νομαι νὰ ἔχω ἀνάπαυσι.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Θέλεις, ἐὰν ἐξέλθης ἀπὸ τὸ κελλί σου καὶ εὔρης
αὐτοὺς ποὺ γελοῦν νὰ γελάσης καὶ σύ, καὶ αὐτοὺς
ποὺ ὀμιλοῦν νὰ ὀμιλήσης καὶ σύ, καὶ ἔπειτα νὰ
εἰσέλθης στὸ κελλί σου καὶ νὰ εὔρης τὸν ἑαυτοῦ σου
ὅπως ἦσουν;

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ἄλλὰ τί;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον ἐῖπεν

Ἔσῳ τήρει φυλακὴν, ἔξῳ τήρει φυλακὴν.

138 Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ δι

Παρεβάλομεν τῷ ἀββᾷ Ποιμένι καὶ ἐγευσάμεθα ὁμοῦ.

Καὶ μετὰ τὸ γεύσασθαι ὁμοῦ λέγει ἡμῖν, ὑπάγετε, ἀναπαύεσθε μικρόν, ἀδελφοί.

Ἀπῆλθον οὖν οἱ ἀδελφοὶ μικρόν ἀναπαῆναι, καὶ γὰρ παρέμεινα λαλῆσαι αὐτῷ κατὰ μόνας, καὶ ἀνασιὰς ἦλθον εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ. Ὡς οὖν εἶδέ με ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, ἔθηκεν ἑαυτὸν ὡς κοιμώμενον. Αὐτὴ γὰρ ἦν ἡ ἐργασία τοῦ γέροντος πάντα ἐν κρυπτῷ ποιεῖν.

139 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν ἴδῃς θεάματα καὶ ἀκοὰς ἀκούσης, μὴ διηγοῦ αὐτὰ τῷ πλησίον σου· ἀνατροπὴ γάρ ἐστι πολέμου.

140 Εἶπε πάλιν

Τὸ πρῶτον φύγε ἅπαξ, τὸ δεύτερον φύγε, τὸ τρίτον γενοῦ ρομφαία.

141 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τῷ ἀββᾷ Ἰσαὰκ

Κούφισον μέρος τῆς δικαιοσύνης σου καὶ ἔξεις ἀνάπαισιν τὰς ὀλίγας ἡμέρας σου.

142 Ἀδελφὸς παρέβαλε τῷ ἀββᾷ Ποιμένι καὶ συγκαθεζομένων τινῶν, ἐπήνεσέ τινα ἀδελφόν, ὡς δι μισοπόνητος ἐστι. Λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν τῷ λαλήσαντι

Καὶ τί ἐστι μισοπονηρία;

Ἐξέστη δὲ ὁ ἀδελφὸς καὶ οὐχ εὔρεν ἀποκριθῆναι· ἀνασιὰς δὲ μετενόησε τῷ γέροντι, λέγων

Εἰπέ μοι τί ἐστι μισοπονηρία;

Ἔφη ὁ γέρον

Μισοπονηρία αὕτη ἐστίν, εἴ τις τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἐμίσησε, καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐδικαίωσεν.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ἄλλὰ τί;

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁ γέρων εἶπε

Κράτα φυλακὴ μέσα, κράτα φυλακὴ ἔξω.

138 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Δανιὴλ

Ἐπισκεφθήκαμε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ ἐφάγαμε μαζὶ τὸ γεῦμα. Καὶ μετὰ τὸ γεῦμα μᾶς λέγει, ἴπγαίνετε, ἀναπαυθῆτε ὀλίγο, ἀδελφοί'.

Ἐπῆγαν λοιπὸν οἱ ἀδελφοὶ νὰ ἀναπαυθοῦν ὀλίγο, καὶ ἐγὼ ἔμεινα νὰ τοῦ ὁμιλήσω ἰδιαιτέρως, καὶ ἐσηκώθηκα νὰ ὑπάγω στὸ κελλί του. Μόλις λοιπὸν μὲ εἶδε νὰ ἔρχωμαι κοντά του, ἐφάνηκε σὰν νὰ κοιμᾶται. Διότι αὐτὴ ἦταν ἡ ἐργασία τοῦ γέροντος, νὰ τὰ κάνη ὅλα στὰ κρυφά.

139 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν ἰδῆς θεάματα καὶ ἀκούσης εἰδήσεις, νὰ μὴ τὰ διηγῆσαι στὸν πλησίον σου· διότι αὐτὸ εἶναι πολεμικὴ ἀνατροπὴ.

140 Εἶπε πάλι

Γιὰ πρώτη φορὰ φύγε, γιὰ δεύτερη φύγε, γιὰ τρίτη γίνε ρομφαία.

141 Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν στὸν ἀββᾶ Ἰσαὰκ

Ἐλάφρωσε ὀλίγο ἀπὸ τὴ δικαιοσύνη σου καὶ θὰ ἔχης ἀνάπαυσι στὶς ὀλίγες ἡμέρες σου.

142 Ἀδελφὸς ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα καί, ἐνῶ ἐκάθονταν μαζὶ μερικοί, ἐπήνεσε κάποιον ἀδελφὸν ὅτι μισεῖ τὸν πονηρό. Λέγει τότε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν σ' αὐτὸν πὺ ὠμίλησε

Τί σημαίνει μισοπονηρία;

Ἀπόρεσε ὁ ἀδελφὸς καὶ δὲν εὗρηκε ν' ἀπαντήση· ἐσηκώθηκε λοιπὸν καὶ ἔκανε μετάνοια στὸ γέροντα λέγοντας

Εἶπέ μου τί εἶναι μισοπονηρία;

Εἶπε ὁ γέρων

Μισοπονηρία εἶναι αὐτὴ, τὸ νὰ μσῆση κανεῖς τὶς ἁμαρτίες του καὶ νὰ δικαιώση τὸν πλησίον του.

143 Ἀδελφός, παραβαλὼν τῷ ἀββᾷ Ποιμένι, λέγει αὐτῷ
Τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἔπαγε, πλησίασον μετὰ τοῦ λέγοντος ἑτί θέλω ἐγώ;
καὶ ἔξεις ἀνάπαυσιν.

144 Διηγῆσαιτο ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ, διτι εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ διτι
Ἐκαθήμην ποιὲ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα· καὶ εἶδον αὐτὸν
ἐν ἐκσιᾶσει γενόμενον· καὶ ἐπειδὴ εἶχον πρὸς αὐτὸν πολλὴν
παρρησίαν, ἔβαλον αὐτῷ μειᾶνοϊαν καὶ παρεκάλεσα αὐ-
τόν, λέγων

Εἶπέ μοι, ποῦ ἦς;

Ὁ δὲ ἀναγκασθεὶς εἶπεν

Ὁ ἐμὸς λογισμὸς, ὅπου ἡ ἁγία Μαρία ἡ Θεοτόκος ἔ-
σηκε, καὶ ἔκλαιεν ἐπὶ τοῦ σιαυροῦ τοῦ Σωτῆρος· καὶ
ἐγὼ ἤθελον πάντοτε οὕτω κλαίειν.

145 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω τῷ θάρει τούτῳ τῷ συνέχοντί με;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον διτι

Τὰ μικρὰ πλοῖα καὶ τὰ μεγάλα ἔχουσι ζώνας, ἵνα ἂν
μὴ ἦ εὐφορος ἄνεμος, βάλλωσι τὸ παρόλκιον καὶ τὰς
ζώνας εἰς τὰ στήθη αὐτῶν, καὶ κατ' ὀλίγον ἔλκωσι τὸ
πλοῖον ἕως οὗ ὁ Θεὸς πέμψη τὸν ἄνεμον ἔαν δὲ μάθω-
σιν διτι ἀνέσιη γνόφος, τότε δὴ ὀρμῶσι καὶ βάλλουσι
πάσσαλον, ἵνα μὴ ρέμβηται.

146 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα διὰ τὰς τῶν λογι-
σμῶν ἐπηρείας. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τοῦτο τὸ πράγμα ἔοικεν ἀνδρὶ ἔχοντι πῦρ ἐξ εὐωνύμων
καὶ κρατῆρα ὕδατος ἐκ δεξιῶν. Ἐὰν οὖν ἀφθῇ τὸ πῦρ,
λάβῃ ἐκ τοῦ κρατῆρος τὸ ὕδωρ καὶ σβέσῃ αὐτό. Τὸ πῦρ
ἔστιν ὁ σπόρος τοῦ ἐχθροῦ, τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ρίψαι ἐαυ-
τὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

147 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

143 Ἀδελφὸς πού ἐπισκέφθηκε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα τοῦ λέγει
Τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε, πλησίασε αὐτὸν πού λέγει, 'τί θέλω ἐγὼ;
καὶ θὰ εὔρης ἀνάπαυσι.

144 Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ ὅτι εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ

Ἐκαθόμουν κάποτε κοντὰ στὸν ἀββᾶ Ποιμένα καὶ τὸν
εἶδα νὰ περιπάτη σὲ ἔκστασι. Καὶ ἐπειδὴ εἶχα πολὺ
θάρος ἀπέναντί του, τοῦ ἔβαλα μετάνοια καὶ τὸν παρε-
κάλεσα

Εἶπέ μου, ποῦ ἦσουν;

Αὐτὸς δὲ εἶπε μὲ δυσκολία

Ὁ λογισμός μου ἦταν ὅπου ἐστεκόταν ἡ ἀγία Μαρία
ἢ Θεοτόκος, καὶ ἔκλαιε δίπλα στὸ σταυρό. Καὶ ἐγὼ
ἤθελα νὰ κλαίω πάντα ἔτσι.

145 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα λέγοντας

Τί νὰ κάνω μὲ αὐτὸ τὸ βάρος πού μὲ συνέχει;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τὰ μικρὰ πλοῖα καὶ τὰ μεγάλα ἔχουν ζῶνες, ὥστε,
ὅταν δὲν εἶναι εὐνοϊκὸς ἄνεμος, νὰ βάλουν τὸ
παρόλκιο καὶ τὶς ζῶνες στὰ στήθη τους, καὶ λίγο
λίγο νὰ ἐλκύσουν τὸ πλοῖο, ἕως ὅτου στείλη ὁ Θεὸς
τὸν ἄνεμο· ἐὰν δὲ ἀκούσουν ὅτι ἐσηκώθηκε μαυρίλα,
τότε τρέχουν καὶ βάλλουν πάσσαλο, γιὰ νὰ μὴ κου-
νιέται.

146 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα γιὰ τὶς ἐπήρειες
τῶν λογισμῶν. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ὁμοιάζει μὲ ἄνδρα πού ἔχει στὰ ἀ-
ριστερὰ πῦρ καὶ στὰ δεξιὰ δοχεῖο μὲ νερό. Ἐὰν λοι-
πὸν ἀνάψῃ τὸ πῦρ, θὰ πάρῃ νερὸ ἀπὸ τὸ δοχεῖο καὶ
θὰ τὸ σβύσῃ. Πῦρ εἶναι ὁ σπόρος τοῦ ἐχθροῦ, νερὸ
δὲ εἶναι τὸ νὰ ρίψῃς τὸν ἑαυτὸ σου ἐμπρὸς στὸ Θεό.

147 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Βέλτιόν ἐστι τὸ λαλῆσαι ἢ τὸ σιωπῆσαι;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον ὅτι

Ὁ λαλῶν διὰ τὸν Θεὸν καλῶς ποιεῖ καὶ ὁ σιωπῶν διὰ τὸν Θεὸν ὁμοίως.

148 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἐκφυγεῖν τὸ κακῶς εἰπεῖν τῷ πλησίον;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἡμεῖς καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν δύο εἰκόνες ἐσμέν ἦν δ' ἂν ὥραν ὁ ἄνθρωπος ἑαυτῷ προσέχη καὶ μέμνηται, εὐρίσκειται ἔντιμος παρ' αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὅτε δὲ ἑαυτῷ φαίνεται καλός, εὐρίσκει τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ κακὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.

149 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα διὰ τὴν ἀκηδίαν.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον ὅτι

Ἡ ἀκηδία σιγήκει ἐπὶ πάσῃ ἀρχῇ καὶ οὐκ ἔστι χειρόν αὐτῆς πάθος· ἀλλ' ἐὰν γνωρίσῃ αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος, ὅτι αὕτη ἐστίν, ἀναπαύεται.

150 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι

Τρεῖς σωματικὰς πράξεις εἶδομεν τοῦ ἀββᾶ Παμβώ· ἀοιτίαν ἕως ὄψε καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ σιωπὴν καὶ μέγα ἐργόχειρον.

151 Εἶπε πάλιν ὅτι

Ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Θεωνᾶς ὅτι κἂν κερδήσῃ τις ἀρετήν, ὁ Θεὸς οὐ παρέχει μόνῳ αὐτῷ τὴν χάριν· οἶδε γὰρ ὅτι οὐκ ἦν πιστὸς τοῦ ἰδίου καμάτου· ἀλλ' ἐὰν ἀπέλθῃ πρὸς τὸν ἑταῖρον αὐτοῦ, τότε παραμένει αὐτῷ.

152 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Θέλω εἰς κοινόδιον εἰσελθεῖν καὶ οἰκῆσαι.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ θέλεις εἰς κοινόδιον εἰσελθεῖν, εἰ μὴ ἀμεριμνήσῃς

Καλύτερα εἶναι νὰ ὁμιλῆς ἢ νὰ σιωπᾷς;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων ὅτι

“Ὅποιος ὁμιλεῖ γιὰ τὸ Θεὸ καλὰ κάνει καὶ ὅποιος σιωπᾷ γιὰ τὸ Θεὸ ὁμοίως.

148 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Πῶς μπορεῖ ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ νὰ κακολογήσῃ τὸν πλησίον;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐμεῖς καὶ οἱ ἀδελφοί μας εἴμαστε δύο εἰκόνες· τὴν ὥρα λοιπὸν ποῦ κάποιος θὰ προσέχῃ καὶ θὰ μέμφεται τὸν ἑαυτό του, θὰ εὐρίσκεται ὁ ἀδελφὸς του ἔντιμος δίπλα του, ὅταν δὲ θὰ φαίνεται στὸν ἑαυτό του καλός, θὰ εὐρίσκῃ τὸν ἀδελφὸ του κακὸ ἐνώπιόν του.

149 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα γιὰ τὴν ἀκηδία.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἡ ἀκηδία στέκεται ἐμπρὸς ἀπὸ κάθε ξεκίνημα καὶ δὲν ὑπάρχει κανένα πάθος χειρότερο ἀπὸ αὐτή· ἀλλ’ ἂν ὁ ἄνθρωπος τὴν γνωρίσῃ τί εἶναι, τότε ἀναπαύεται.

150 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Τρεῖς σωματικὲς πράξεις τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ εἶδαμε· νηστεία ἕως τὸ βράδυ καθημερινῶς καὶ σιωπὴ καὶ πολὺ ἐργόχειρο.

151 Εἶπε πάλι

Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Θεωνᾶς ὅτι, ἀκόμη καὶ ἂν κερδίσῃ κανεὶς ἀρετὴ, ὁ Θεὸς δὲν προσφέρει σ’ αὐτὸν μόνο τὴ χάρι· διότι γνωρίζει ὅτι δὲν ἦταν πιστὸς στὸν κόπο του· ἀλλ’ ἂν μεταβῇ πρὸς τὸν σύντροφό του, τότε μένει κοντὰ του.

152 Ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Θέλω νὰ εἰσέλθω καὶ νὰ μείνω σὲ κοινόβιο.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν θέλῃς νὰ εἰσέλθῃς σὲ κοινόβιο, ἂν δὲν γίνῃς

ἀπὸ πάσης συντυχίας καὶ παντὸς πράγματιος, οὐ δύνασαι κοινόβιον ἐργάσασθαι τοῦ γὰρ θανακαλίου μόνου μόνον οὐκ ἔχεις ἐξουσίαν.

153 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω;

Καὶ εἶπεν

Γέγραπται δι' αὐτὴν «τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελοῦ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας μου».

154 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Τῆς πορνείας καὶ τῆς καιταλαλιᾶς οὐ δέον ἐστὶν ἀνθρώπων τὸ σύνολον οὐδὲ λαλῆσαι τοὺς δύο λογισμοὺς τούτους, οὐδὲ ὄλως ἐννοῆσαι τῇ καρδίᾳ. Ἐάν τε γὰρ θέλῃ ὄλως διακρίναι αὐτὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, οὐκ ὠφελείται· ἀλλ' ἀγριανθεὶς ἀπ' αὐτῶν ἔξει ἀνάπανσιν.

155 Ἐλεγον οἱ ἀδελφοὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος αὐτῷ

Ἀπέλθωμεν ἐκ τοῦ τόπου τούτου· ὄχλοῦσι γὰρ τὰ μοναστήρια τοῦ τόπου τούτου ἡμῖν, καὶ ἀπόλλυμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν· ἰδοὺ καὶ τὰ παιδιά κλαίοντα οὐκ ἀφίουσιν ἡμᾶς ἠσυχάσαι.

Λέγει αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Διὰ τὰς φωνὰς τῶν ἀγγέλων θέλετε ἀναχωρῆσαι ἐνθεν;

156 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Βητίμιος τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Ἐάν τις ἔχη πρὸς ἐμὲ λύπην καὶ μεανοήσω αὐτῷ, καὶ μὴ πεισθῇ, τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Λάβε μετὰ σοῦ ἄλλους δύο ἀδελφοὺς καὶ μετανόησον αὐτῷ. Καὶ ἐὰν μὴ πεισθῇ λάβε ἄλλους πέντε. Ἐὰν δὲ καὶ τούτοις μὴ πεισθῇ, λάβε πρεσβύτερον. Ἐὰν δὲ καὶ οὕτω μὴ πεισθῇ, ἀταράχως λοιπὸν εὔξαι τῷ Θεῷ, ἵνα αὐτὸς πληροφορήσῃ αὐτὸν καὶ ἀμεριμνήσῃ.

ἀμέριμνος ἀπὸ κάθε συνάντησι καὶ ἀπὸ κάθε πρᾶγμα,
δὲν μπορεῖς νὰ ἐργασθῆς σ' αὐτό· διότι οὔτε κἄν
στὸ κανάτι δὲν ἔχεις ἐξουσία.

153 Ἐδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω;

Καὶ εἶπε

Εἶναι γραμμένο ὅτι «ἐγὼ θὰ ἀναγγείλω τὴν ἀνομία
μου καὶ θὰ φροντίσω γιὰ τὴν ἁμαρτία μου»²⁵.

154 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Τοὺς δύο λογιισμοὺς τῆς πορνείας καὶ τῆς καταλα-
λιᾶς δὲν πρέπει ὁ ἄνθρωπος οὔτε νὰ τοὺς μνημο-
νεύῃ καθόλου, οὔτε νὰ τοὺς σκέπτεται καθόλου. Διό-
τι ἀκόμα καὶ ἂν θέλῃ νὰ τοὺς ἀναλύσῃ μέσα του,
δὲν ὠφελεῖται, ἐνῶ ἂν ἀποξενωθῆ ἀπὸ αὐτοὺς θὰ
εὕρῃ ἀνάπαυσι.

155 Ἐλεγαν στὸν ἀββᾶ Ποιμένα οἱ ἀδελφοί του

Ἄς φύγωμε ἀπὸ τὸν τόπο τοῦτο· διότι τὰ μοναστή-
ρια του μᾶς ἐνοχλοῦν καὶ χάνομε τὶς ψυχές μας·
οὔτε τὰ παιδιὰ ποῦ κλαίουں δὲν μᾶς ἀφήνουν νὰ
ἡσυχάσωμε.

Τοὺς λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Γιὰ τὶς φωνές τῶν ἀγγέλων θέλετε νὰ ἀναχωρήσετε
ἀπὸ ἐδῶ;

156 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Βητήμιος τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν κανεῖς εἶναι λυπημένος ἀπὸ ἐμένα, καὶ τοῦ ἐκ-
φράσω μετάνοια καὶ δὲν πεισθῆ, τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πάρε μαζί σου ἄλλους δύο ἀδελφοὺς καὶ ἐκφρασέ
του μετάνοια. Καὶ ἂν δὲν πεισθῆ, πάρε ἄλλους πέν-
τε. Ἐὰν δὲ δὲν πεισθῆ οὔτε σ' αὐτούς, πάρε πρεσβύ-
τερο. Ἐὰν δὲ καὶ πάλι δὲν πεισθῆ, τότε ἀτάραχα
προσευχῆσου στὸ Θεὸ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ, καὶ μεῖνε
ἀμέριμνος.

157 Εἶπεν ὁ ἀββάς Ποιμὴν διτι

Τὸ διδάξαι τὸν πλησίον ὁμοίον ἐστὶ τοῦ ἐλέγξαι.

158 Εἶπε πάλιν

Μὴ πληρώσης τὸ θέλημά σου. Ἀναγκαῖον δέ ἐστι μᾶλλον ταπεινώσαι ἑαυτὸν ἢ τῶ ἀδελφῶ σου.

159 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Εὖρον τόπον ἔχοντα πᾶσαν ἀνάπαισιν τῶν ἀδελφῶν.

Θέλεις οἰκῆσω ἐκεῖ;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρον

Ὅπου οὐ βλάπτεις τὸν ἀδελφόν σου, ἐκεῖ μεῖνον.

160 Εἶπεν ὁ ἀββάς Ποιμὴν

Τὰ τρία ταῦτα κεφάλαιά ἐστι χρήσιμα· τὸ φοβεῖσθαι τὸν Κύριον καὶ τὸ εὐξασθαι καὶ τὸ ποιῆσαι ἀγαθὸν ἢ τῶ πλησίον.

161 Ἀδελφὸς εἶπε ἢ τῶ ἀββᾶ Ποιμένι

Τὸ σῶμά μου ἐξησθένησε καὶ τὰ πάθη μου οὐκ ἐξασθενουσι.

Λέγει αὐτῶ ὁ γέρον

Ἀκανθῶδεις ρουσίδες εἰσὶ τὰ πάθη.

162 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῶ ὁ γέρον

Ὅταν ὁ Θεὸς ἐπισκέπηται ἡμᾶς, τίνος ἔχομεν φοροῖσαι;

Λέγει αὐτῶ ὁ ἀδελφὸς

Τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.

Λέγει οὖν ὁ γέρον

Εἰσελθῶμεν εἰς τὸ κελλίον ἡμῶν καὶ καθίσαντες μνημονεύσωμεν τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ ὁ Κύριος συνέρχεται ἡμῖν ἐν πᾶσι.

163 Ἀδελφὸς ὑπάγων εἰς τὴν ἀγορὰν ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα

36. Ἀκανθῶδεις ρουσίδες, ἀνεξίτηλα κόκκινα σημάδια διάστικτα, τατουάζ.

157 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Τὸ νὰ διδάσκησ τὸν πλησίον εἶναι σὰν νὰ τὸν ἐλέγχῃς.

158 Εἶπε πάλι

Μὴ ἱκανοποιήσῃς τὸ θέλημά σου. Εἶναι ἀναγκαιότερο νὰ ταπεινώνης τὸν ἑαυτό σου στὸν ἀδελφό σου.

159 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Εὐρῆκα τόπο ποῦ ἔχει κάθε ἀνάπαυσι γιὰ τοὺς ἀδελφούς. Θεωρεῖς σωστὸ νὰ κατοικήσω ἐκεῖ;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ὅπου δὲν βλάπτεις τὸν ἀδελφό σου, ἐκεῖ μεῖνε.

160 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Αὐτὰ τὰ τρία κεφάλαια εἶναι χρήσιμα· νὰ φοβούμαστε τὸν Κύριο, νὰ προσευχώμαστε καὶ νὰ κάνωμε τὸ ἀγαθὸ στὸν πλησίον.

161 Ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τὸ σῶμα μου ἐξασθένησε καὶ τὰ πάθη μου δὲν ἐξασθενοῦν.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τὰ πάθη εἶναι κοκκινιᾶς διάστικτες*.

162 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅταν ὁ Θεὸς μᾶς ἐπισκέπτεται, γιὰ τί πρᾶγμα πρέπει νὰ φροντίσωμε;

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Γιὰ τὶς ἁμαρτίες μας.

Λέγει λοιπὸν ὁ γέρων

* Ἄς εἰσέλθωμε στὸ κελλί μας καὶ καθισμένοι ἄς μνημονεύσωμε τὶς ἁμαρτίες μας καὶ ὁ Κύριος θὰ μᾶς συντρέξῃ σὲ ὄλα.

163 Ἀδελφὸς πηγαίνοντας σὴν ἀγορὰ ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί θέλεις ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Γενοῦ φίλος τοῦ ἑαυτὸν διαζομένου καὶ μετὰ ἀναπαύσεως πωλεῖς τὰ σκεύη σου.

164 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δίδαξον τὸ σιῶμα σου λαλεῖν ἃ ἔχει ἡ καρδία σου.

165 Ἐρωτήθη ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν περὶ μολυσμῶν καὶ ἀπεκρίθη δι-

Ἐὰν σιήσωμεν τὸ πρακτικὸν καὶ νήψωμεν ἐπιμελῶς, οὐχ εὐρήσωμεν ἐν ἑαυτοῖς μολυσομένον.

166 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἀπὸ τῆς τρίτης γενεᾶς τῆς Σκήτεως καὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως οὐκ ἦλθον ἔτι οἱ ἀδελφοὶ εἰς προκοπὴν.

167 Εἶπε πάλιν

Ἄνθρωπος εἰάν τὴν τάξιν αὐτοῦ φυλάτῃ, οὐ ταράσσεται.

168 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Πῶς δεῖ με καθίσαι ἐν τῷ κελλίῳ;

Λέγει αὐτῷ

Τὸ ἐν τῷ κελλίῳ καθίσαι, τὸ φανερόν, τοῦτό ἐστι τὸ ἐργόχειρον καὶ τὸ μονοσιῶσαι καὶ τὸ σιωπᾶν καὶ ἡ μελέτη· τὸ δὲ ἐν κρυπτῷ προκόπτειν εἰς τὸ κελλίον ἐστὶ τὸ βασιάζειν τὴν ἑαυτοῦ μέμφιν ἐν παντὶ τόπῳ ὅπου εἰάν ἀπέρχῃ καὶ τῶν συνάξεων τὰς ὥρας καὶ τῶν κρυπτῶν μὴ ἀμελεῖν. Ἐὰν δὲ καὶ συμβῇ καιρὸν ἀργῆσαι τοῦ ἐργοχείρου σου, εἰσελθὼν εἰς τὴν σύναξιν ἀτασάχως ἐπιτέλεσον. Τὸ δὲ τέλος τούτων, συνοδίαν καλὴν κηῖσαι, ἀπόδοχου δὲ ἀπὸ κακῆς συνοδίας.

169 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα

Ἐὰν ἀδελφὸς ἔχη μου μικρὰ νομία, θέλεις αὐτὸν ἐρωτήσω;

Τί θεωρεῖς σωστό νά κάνω;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Γίνου φίλος μ' ἐκεῖνον πού βιάζει τὸν ἑαυτό του καὶ
θὰ πωλήσης τὰ σκεύη σου μὲ εὐκολία.

164 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δίδαξε τὸ στόμα σου νά ἐκφέρῃ ὅσα ἔχει ἡ καρδιά σου.

165 Ἐρωτήθηκε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν γιὰ μολυσμοὺς καὶ ἀπο-
κρίθηκε

Ἐὰν ξεπεράσωμε τὴν πρακτικὴ καὶ ἀκολουθήσωμε
τὴ νῆψι μὲ ἐπιμέλεια, δὲν θὰ εὕρωμε μέσα μας μο-
λυσμό.

166 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐπὶ τὴν τρίτη γενεὰ τοῦ μοναχισμοῦ τῆς Σκήτεως
καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ ἀββᾶ Μωυσέως δὲν ἔφθασαν
πλέον σὲ προκοπὴ οἱ ἀδελφοί³⁷.

167 Εἶπε πάλι

Ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν ἐκτελῇ τὰ καθήκοντά του, δὲν τα-
ράσσεται.

168 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Πῶς πρέπει νά κάθωμαι στὸ κελλί;

Τοῦ λέγει

Τὸ νά κάθουσαι στὸ κελλί, τὸ φανερό, εἶναι τοῦτο, τὸ
ἐργόχειρο καὶ ἡ μονοφαγία καὶ ἡ σιωπὴ καὶ ἡ με-
λέτη· ἡ δὲ κρυφὴ προκοπὴ στὸ κελλί εἶναι τοῦτο,
τὸ νά βαστάσης τὴν αὐτομεμψία σὲ κάθε τόπο ὅπου
πηγαίνεις· καὶ νά μὴ παραμελῆς τίς ὥρες τῶν συνά-
ξεων καὶ τῶν κρυπτῶν. Ἐὰν δὲ συμβῇ κάποτε νά
ἀργήσης ἀπὸ τὸ ἐργόχειρό σου, ἀφοῦ εἰσέλθης στὴ
σύναξι ἐκτέλεσε τὸ ἔργο σου ἀτάραχα. Τὸ δὲ κορύ-
φωμα τούτων εἶναι ν' ἀποκτήσης καλὴ συνοδία καὶ
ν' ἀπέχης ἀπὸ κακὴ συνοδία.

169 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἐὰν κάποιος ἀδελφός μου ἔχη ὀλίγα χρήματα, θεω-
ρεῖς σωστό νά τοῦ τὰ ζητήσω;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Ἐρώτησον αὐτὸν ἅπαξ.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Τί ποιήσω; Οὐ γάρ περιγίνομαι τοῦ λογισμοῦ μου.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Ἄφες τὸν λογισμόν σου λακκᾶν, μόνον τὸν ἀδελφόν σου μὴ θλίψης.

170 Συνέβη τινὰς τῶν πατέρων παραβαλεῖν εἰς οἰκίαν φιλοχρίστου τινός, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοῦς, παρειέθη κρέα. Ἐφαγον δὲ πάντες χωρὶς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος· καὶ ἐθαύμαζον οἱ γέροντες διὸ οὐκ ἦσθιεν, εἰδότες τὴν διάκρισιν αὐτοῦ. Ὡς δὲ ἀνέστησαν, λέγουσιν αὐτῷ

Σὺ εἰ Ποιμὴν καὶ οὕτως ἐποίησας;

Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ γέρων

Συγχωρήσατέ μοι, πατέρες· ὑμεῖς ἐφάγετε καὶ οὐδεὶς ἐσοκανδαλίσθη· ἐγὼ δὲ εἰ ἔφαγον, ἐπειδὴ πολλοὶ ἀδελφοὶ ἔρχονται ἔγγιστά μου, εἶχον θλαβῆναι, λέγοντες, Ἐπιμὴν ἔφαγε κρέα, καὶ ἡμεῖς οὐκ ἐσθίομεν;

Καὶ ἐθαύμασαν τὴν διάκρισιν αὐτοῦ.

171 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐγὼ λέγω διὸ εἰς τὸν τόπον ὅπου βάλλεται ὁ Σατανᾶς, ἐκεῖ θάλλομαι.

172 Ὁ αὐτὸς εἶπε τῷ ἀββᾶ Ἀνούθ

«Ἀπόστρεψον τοὺς ὀφθαλμούς σου τοῦ μὴ ἰδεῖν ματαιότητα»· ἢ γὰρ ἐλευθερία ψυχᾶς ἀναιρεῖ.

173 Ἐμαχήσατό ποτε Παῖσιος μετὰ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθεζομένου τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, μέχρις αἷμα ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν καταρροῆναι· καὶ οὐδὲν τὸ σύνολον ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ γέρων. Εἰσηλθεν οὖν ὁ ἀββᾶς Ἀνούθ· καὶ ἰδὼν αὐτούς,

38. Ἡ διακριτικότης ἀπαιτοῦσε νὰ φάγη, γὰρ νὰ μὴ στενοχωρήσῃ τὸν οἰκοδεσπότη. Ἡ εὐκαιρία δὲ μὴ τῆς καταλαλιᾶς θὰ προκα-

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ζήτησέ τού τα μία φορά.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφός

Τί νὰ κάνω; Διότι δὲν κυριαρχῶ τῶν λογισμῶν μου.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἄφησε τὸ λογισμό σου νὰ τρέχη, μόνο μὴ στενοχωρήσης τὸν ἀδελφό σου.

170 Συνέβηκε κάποτε μερικοὶ πατέρες νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν οἰκίαν ἐνὸς εὐσεβοῦς, μεταξὺ δὲ αὐτῶν ἦταν καὶ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν· καὶ ὅταν ἔτρωγαν, προσφέρθηκε κρέας. Ἐφαγαν δὲ ὅλοι ἐκτὸς τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος· καὶ ἐθαύμαζαν οἱ γέροντες διότι δὲν ἔφαγε, ἐνῶ ἐγνώριζαν τὴ διακριτικότητά του. Καθὼς δὲ ἐσηκώθηκάν τοῦ λέγουν

Ἐσὺ εἶσαι ὁ Ποιμὴν καὶ συμπεριφέρθηκες ἔτσι;

Τοὺς ἀποκρίθηκε ὁ γέρων

Συγχωρήσατέ με, πατέρες. Ἐὰν ὅμως ἔτρωγα, ἐπειδὴ πολλοὶ μοναχοὶ μὲ πλησιάζουν, θὰ ἐζημιώνονταν λέγοντας, ὁ Ποιμὴν ἔφαγε κρέας, κι' ἐμεῖς δὲν τρώγομε;³⁹

Καὶ ἐθαύμασαν γιὰ τὴ διακριτικότητά του.

171 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐγὼ λέγω ὅτι θὰ ριφθῶ στὸν τόπο ποὺ θὰ ριφθῇ ὁ Σατανᾶς.

172 Ὁ ἴδιος εἶπε στὸν ἀββᾶ Ἄνουβ

«Ἀπόστρεψε τοὺς ὀφθαλμούς σου γιὰ νὰ μὴ ἴδῃς μάταια πράγματα»³⁹. διότι ἡ ἐλευθερία φονεύει ψυχές.

173 Ἐπάλαισαν κάποτε ὁ ἀββᾶς Παῖσιος μὲ ἀδελφό του σὲ σημεῖο νὰ τρέξῃ αἷμα ἀπὸ τὰ κεφάλια τους, ἐνῶ δίπλα τους ἔκαθόνταν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ δὲν τοὺς εἶπε τίποτε. Εἰσηλθε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Ἄνουβ καὶ βλέποντάς

λοῦσε μεγαλύτερη ζημία στοὺς ἀδελφούς καὶ γι' αὐτὸ ὁ Ποιμὴν δὲν ἔφαγε. Ἐδειξε διακριτικότητα πρὸς ἄλλο σημεῖο.

39. Ψαλμ. 118, 37.

λέγει τῷ ἀββᾷ Ποιμένι

Διατί ἀφῆκας τοὺς ἀδελφούς μαχομένους, μηδὲν λα-
λήσας αὐτοῖς;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἄδελφοί εἰσι, πάλιν εἰρηγεύουσι.

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀνοῦβ

Τί ἐστὶ τοῦτο; Εἶδες διὸ οὕτως ἐποίησαν καὶ λέγεις
ἑπάλιν εἰρηγεύουσι;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Θεὸς εἰς τὴν καρδίαν σου, διὸ οὐκ ἤμην ὧδε ἔσω.

174 Ἄδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Ἄδελφοί οἰκοῦσι μετ' ἐμοῦ· θέλεις κελεύσω αὐτοῖς;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐχί· ἀλλὰ ποιήσον πρῶτον τὸ ἔργον, καὶ εἴαν θέλωσι
ζῆν, ἑαυτοῖς βλέπουσι.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός

Θέλουσι καὶ αὐτοί, πάτερ, ἵνα κελεύσω αὐτοῖς.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Μή, ἀλλὰ γενοῦ αὐτοῖς τύπος, καὶ μὴ νομοθέτης.

175 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐάν παραβάλη σοι ἀδελφός καὶ ἴδῃς ἑαυτὸν μὴ ὠφε-
λούμενον ἐν τῇ εἰσόδῳ αὐτοῦ, ζήτησον ἐν τῇ διανοίᾳ σου
καὶ μάθε ποῖος ἦν ὁ λογισμὸς ὃν εἶχες πρὸ τῆς εἰσόδου
αὐτοῦ· καὶ τότε γνώσῃ τίς ἡ αἰτία τῆς ἀνωφελείας. Ἐάν
δὲ τοῦτο ποιήσῃς μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ ἐννοίας,
ἔσῃ ἄμεμπτος μετὰ τοῦ πλησίον σου, βασιάζων τὰ ἑαυτοῦ
ἐλατιώματα. Ἐάν γὰρ μετὰ εὐλαβείας ποιήσῃ ἄνθρωπος
τὸ κάθισμα αὐτοῦ, οὐ μὴ πιατοῖ· ὁ γὰρ Θεὸς ἐνώπιον
αὐτοῦ ἐστίν. Ὡς δὲ ἐγὼ ὁρῶ, ἐκ ταύτης τῆς καθέδρας
κιτῆται ἄνθρωπος τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

τους λέγει στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Γιατί ἄφησες τοὺς ἀδελφοὺς νὰ παλαίουν χωρὶς νὰ τοὺς εἰπῆς τίποτε;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἄδελφοὶ εἶναι, πάλι θὰ εἰρηνεύσουν.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἄνουβ

Τί πράγμα εἶναι αὐτό; Εἶδες ὅτι ἔκαναν ἔτσι καὶ λέγεις ἄλλο πάλι θὰ εἰρηνεύσουν;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐπίθεσε ὅτι δὲν ἤμουν ἐδῶ μέσα.

174 Ἄδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἄδελφοὶ κατοικοῦν μαζί μου· θεωρεῖς σωστὸ νὰ τοὺς δώσω ἐντολές;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὁχι, ἀλλὰ πρῶτα κάνε τὸ ἔργο σου, καὶ ἐὰν θέλουν νὰ ζήσουν, θὰ φροντίσουν τὸν ἑαυτό τους.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφὸς

Θέλουν καὶ αὐτοί, πάτερ, νὰ τοὺς δίνω ἐντολές.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Μὴ τὸ κάνης, ἀλλὰ γίνε τους παράδειγμα καὶ ὄχι νομοθέτης.

175 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐὰν σ' ἐπισκεφθῆ ἀδελφὸς καὶ ἰδῆς τὸν ἑαυτὰ σου νὰ μὴ ὠφεληται ἀπὸ τὴν εἴσοδό του, ἀναζήτησε μὲ τὴν διάνοιά σου καὶ μάθε ποῖος ἦταν ὁ λογισμὸς ποὺ εἶχες πρὶν ἀπὸ τὴν εἴσοδό του· καὶ τότε θὰ μάθης ποῖα εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀνωφελείας. Ἐὰν δὲ τὸ κάνης αὐτὸ μὲ ταπεινοφροσύνη καὶ φρόνησι, θὰ εἶσαι ἄμεμπτος μὲ τὸν πλησίον, βαστάζοντας τὰ ἐλαττώματά σου. Διότι ἐὰν ὁ ἄνθρωπος διανύσῃ τὴ μοναχικὴ του διαβίωσι μὲ εὐλάβεια, δὲν θὰ πταίσῃ, διότι ὁ Θεὸς εἶναι ἐνώπιόν του. Καθὼς δὲ βλέπω ἐγώ, ἀπὸ αὐτὴ τὴ διαβίωσι ἀποκτᾶ ὁ ἄνθρωπος τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ.

176 Εἶπε πάλιν

Ἄνθρωπος ἔχων παιδίον συνοικοῦν καὶ ἐνεργούμενος εἰς αὐτὸ εἰς ὅλον δ' ἂν πάθος τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, εἰ πάλιν κατέχει αὐτὸ μετ' ἑαυτοῦ, ὁμοίος ἐστὶν ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπων ἔχοντι ἀγρὸν ὑπὸ σκωλήκων βιβρωσκόμενον.

177 Εἶπε πάλιν

Ἡ πονηρία τὴν πονηρίαν σὺδαμῶς ἀναιρεῖ· ἀλλ' ἐάν τις σε κακοποιήσῃ, εὐποιήσον αὐτῷ, ἵνα διὰ τῆς ἀγαθοποιίας ἀνέλῃς τὴν πονηρίαν.

178 Εἶπε πάλιν δι

Δαβὶδ διε μετὰ τοῦ λέοντος συνέβαλε, τοῦ λαρυγγίου αὐτοῦ κατέσχεν αὐτόν, καὶ εὐθέως ἀπέκτεινεν αὐτόν. Ἐὰν οὖν καὶ ἡμεῖς κατὰσχωμεν τοῦ λαρυγγίου καὶ τῆς κοιλίας ἑαυτῶν, νικῶμεν διὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀόρατον λέοντα.

179 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Τί ποιήσω, δι ἔρχεται θλίψις καὶ κινεῖμαι;

Εἶπεν ὁ γέρον, δι

Ἡ θία ποιεῖ καὶ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους κινηθῆναι.

180 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος δι ἐκάθητο εἰς Σκῆτιν

μετὰ δύο ἀδελφῶν αὐτοῦ· καὶ ὁ μικρότερος ἐθλίβεν αὐτούς.

Καὶ λέγει τῷ ἄλλῳ ἀδελφῷ

Παραλύει ἡμᾶς ὁ μικρότερος οὗτος· ἐγείρου, ἄγωμεν ἔνθεν.

Καὶ ἐξεληθόντες ἀφῆκαν αὐτόν. Ὡς οὖν εἶδεν δι ἐχρόνιασαν, εἶδεν αὐτοὺς μακρὰν ἀπέχοντας, καὶ ἤρξατο τρέχειν ὀπίσω αὐτῶν, κράζων. Λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Μείνωμεν τὸν ἀδελφὸν δι κοπιᾷ.

Ὡς οὖν ἦλθε πρὸς αὐτούς, ἔβαλε μετάνοιαν λέγων

Ποῦ ὑπάγειτε καὶ ἀφίετέ με μόνον;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

176 Εἶπε πάλι

Ἄνθρωπος ποὺ ἔχει συγκάτοικο παιδὶ καὶ ἐνεργεῖται ἀπέναντί του ἀπὸ τὸν διάβολο σὲ κάθε πάθος τοῦ παλαιοῦ ἀνθρώπου, ἐὰν συνεχίσῃ νὰ τὸ κρατῇ, εἶναι ὅμοιος μὲ ἄνθρωπο ποὺ ἔχει ἀγρὸ κατατρωγόμενον ἀπὸ σκουλήκια.

177 Εἶπε πάλι

Ἡ πονηρία δὲν ἀναιρεῖ καθόλου τὴν πονηρία· ἀλλ' ἐὰν σὲ κακοποιήσῃ κανεὶς, εὐεργέτησέ τον, ὥστε μὲ τὴν ἀγαθοποιία ν' ἀναιρέσῃς τὴν πονηρία.

178 Εἶπε πάλι

Ὁ Δαβὶδ, ὅταν ἀγωνίσθηκε μὲ τὸν λέοντα, τὸν ἔπιασε ἀπὸ τὸ λάρυγγα καὶ ἀμέσως τὸν ἐφόνευσε. Ἐὰν λοιπὸν κι' ἐμεῖς κυριαρχήσωμε τὸ λάρυγγα καὶ τὴν κοιλία μας, νικοῦμε διὰ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀόρατο λέοντα.

179 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Τί νὰ κάνω ποὺ ἔρχεται θλίψις καὶ ταρασσομαι;

Εἶπε ὁ γέρων

Ἡ βία κάνει καὶ τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους νὰ ταρασσωνται.

180 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα ὅτι ἕκαθόταν στὴ Σκῆτι μαζὶ μὲ δύο ἀδελφούς του· καὶ ὁ μικρότερος τοὺς ἐστενοχωροῦσε. Καὶ λέγει στὸν ἄλλο ἀδελφὸ.

Μᾶς ἐκνευρίζει αὐτὸς ὁ μικρὸς· σήκω νὰ φύγωμε ἀπὸ ἐδῶ.

Καὶ ἀφοῦ ἐξῆλθαν, τὸν ἄφησαν. Ὅταν λοιπὸν αὐτὸς εἶδε ὅτι ἀργοπόρησαν, τοὺς παρατήρησε νὰ εἶναι σὲ μακρινὴ ἀπόστασι καὶ ἄρχισε νὰ τρέχῃ ὀπίσω τους φωνάζοντας. Λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν.

Ἄς περιμείνωμε τὸν ἀδελφὸ ποὺ κοπιάζει.

Μόλις λοιπὸν ἦλθε κοντά τους, ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Ποῦ πηγαίνετε καὶ μὲ ἀφήνετε μόνον;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

“Οι θλίβεις ἡμᾶς, διὰ τοῦτο ἡμεῖς ἀναχωροῦμεν.

Λέγει αὐτοῖς

Ναί, ναί, ὅπου θέλετε, ἄγωμεν ὁμοῦ.

Καὶ ἰδὼν ὁ γέρων τὴν ἀκακίαν αὐτοῦ, λέγει τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ

Ἄνασιρέψωμεν, ἀδελφέ· σὺ γὰρ θέλων ταῦτα ποιεῖ, ἀλλ’ ἃ διάβολός ἐστιν ὁ ταῦτα ποιῶν αὐτῷ.

Καὶ ἀνασιρέψαντες ἦλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.

181 Ἡρώτησεν ἠγούμενος κοινοβίου τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Πῶς δύναμαι κτήσασθαι τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Πῶς δυνάμεθα κτήσασθαι φόβον Θεοῦ, ἔσωθεν ἔχοντες γαστρίαι τυρίων καὶ κεράμια ταρίχων;

182 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Ἄββᾶ, δύο ἄνθρωποι ἦσαν, εἰς μοναχὸς καὶ εἰς κοσμικός. Ὁ μοναχὸς ἐλογίσατο ὅψὲ ἵνα τὸ πρῶτ’ ῥίψη τὸ σχήμα, καὶ ὁ κοσμικὸς ἐλογίσατο ἵνα γένηται μοναχός· ἀμφότεροι δὲ ἀπέθανον τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ. Τί ἄρα λογίζεται αὐτοῖς;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρων

Ὁ μοναχὸς ἀπέθανε μοναχὸς καὶ ὁ κοσμικὸς ἀπέθανε κοσμικός· ἐν ᾧ γὰρ εὐρέθησαν, ἀπῆλθον.

183 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης δι

Παρεβάλομέν’ ποιε ἀπὸ Συρίας τῷ ἀββᾷ Ποιμένι καὶ ἠθέλομεν αὐτὸν ἐρωτῆσαι περὶ τῆς σκληρότητος τῆς καρδίας· ὁ δὲ γέρων οὐκ ἤδει ἐλληνιστί, οὐδὲ ὁ ἐρμηνεὺς εὐκαίρησεν. ἰδὼν δὲ ἡμᾶς θλιβομένους ὁ γέρων, ἤρξατο λαλεῖν τῇ ἐλληνίδι φωνῇ λέγων

Ἡ φύσις τοῦ ὕδατος ἀπαλή ἐστίν, ἡ δὲ τοῦ λίθου σκληρά· τὸ δὲ θανάλιον ἐπάνω κρεμάμενον τοῦ λίθου, σιάζον σιάζον τιρᾷ τὸν λίθον. Οὕτως καὶ ὁ λόγος τοῦ Θε-

40. Εἶναι προφανές ὅτι ἐγνώριζε τὰ ἐλληνικὰ ἀλλὰ συνήθως ἐχρησιμοποίησε τὰ κοπτικά.

Ἐπειδὴ μᾶς στενοχωρεῖς, γι' αὐτὸ ἀναχωροῦμε.
Τοὺς λέγει

Ναί, ναί, ὅπου θέλετε ἄς ὑπάγωμε μαζί.
Καὶ βλέποντας ὁ γέρων τὴν ἀκακία του, λέγει στὸν ἀ-
δελφὸ του

Ἄς ἐπιστρέψωμε, ἀδελφέ· διότι δὲν τὰ κάνει αὐτὰ θέ-
λοντας, ἀλλ' ὁ Διάβολος εἶναι ποὺ τοῦ τὰ ὑποβάλλει.
Καὶ ἀφοῦ ἐπέστρεψαν ἦλθαν στὸν τόπο τους.

181 Ἐρώτησε ἡγούμενος κοινοβίου τὸν ἀββᾶ Ποιμένα
Πῶς μπορῶ ν' ἀποκτήσω τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Πῶς μπορούμε ν' ἀποκτήσωμε φόβο Θεοῦ, ὅταν μέ-
σα ἔχωμε βαρέλια μὲ τυριά καὶ δοχεῖα μὲ ταρυχευ-
μένα τρόφιμα;

182 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Ἀββᾶ, ἦσαν δύο ἄνθρωποι, ἓνας μοναχὸς καὶ ἓνας
κοσμικὸς. Ὁ μοναχὸς ἐσκέφθηκε τὸ βράδυ νὰ πετά-
ξη τὸ ἔνδυμα καὶ ὁ κοσμικὸς ἐσκέφθηκε νὰ γίνῃ
μοναχός· καὶ ἀπέθαναν καὶ οἱ δύο ἐκείνη τῇ νύκτα.
Τί θὰ τοὺς ὑπολογισθῇ τάχα;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ὁ μοναχὸς ἀπέθανε μοναχὸς καὶ ὁ κοσμικὸς ἀπέθα-
νε κοσμικός· διότι ἔφυγαν μὲ τὴν ιδιότητα ποὺ εἶχαν.

183 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Ἐπισκεφθήκαμε κάποτε ἀπὸ τῆ Συρία τὸν ἀββᾶ Ποιμέ-
να καὶ ἠθελήσαμε νὰ τὸν ἐρωτήσωμε γιὰ τὴ σκληρότητα
τῆς καρδιᾶς· ὁ δὲ γέρων δὲν ἐγνώριζε ἑλληνικὰ καὶ ὁ
διερμηνεὺς δὲν ἔτυχε ἐκεῖ. Μόλις λοιπὸν μᾶς εἶδε στε-
νοχωρημένους ὁ γέρων, ἄρχισε νὰ ὁμιλῇ στὰ ἑλληνικὰ⁴⁰
καὶ νὰ λέγῃ

Ἡ φύσις τοῦ ἕνεροῦ εἶναι ἀπαλή, καὶ ἡ τοῦ λίθου
σκληρή· τὸ δὲ κανάτι ὅταν κρέμεται ἐπάνω ἀπὸ τὸ
λίθο, σταλαγματιὰ σταλαγματιὰ, τρυπᾷ τὸ λίθο. Ἐ-
τσι καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀπαλός, ἡ δὲ καρδιά

οὐ ἀπαλός ἐστιν, ἡ δὲ καρδία ἡμῶν σκληρά· ἀκούων δὲ ὁ ἄνθρωπος πολλάκις τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀνοίγεται ἡ καρδία αὐτοῦ τοῦ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν.

184 Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ τῷ ἀββᾷ Ποιμένι· καὶ ἰδὼν αὐτὸν βάλλοντα μικρὸν ὕδωρ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ὡς ἔχων πρὸς αὐτὸν παρρησίαν εἶπεν αὐτῷ

Πῶς τινες ἐχρήσαντο τῇ ἀποιομῖα, σκληραγωγήσαντες τὸ σῶμα αὐτοῦ;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐμεῖς οὐκ ἐδιδάχθημεν σωματοκίονοι, ἀλλὰ παθοκίονοι.

185 Εἶπε πάλιν

Τὰ τρία ταῦτα οὐ δύναμαι κόψαι, τὴν βρωσίον, τὸ ἔνδυμα, καὶ τὸν ὕπνον· ἀλλ' ἐκ μέρους δυνάμεθα κόψαι.

186 Ἠρώτησεν ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Ποιμένα λέγων

Πολλὰ λάχανα ἐσθίω.

Ἔφη ὁ γέρον

Οὐ συμφέρει σοι· ἀλλὰ φάγε τὸν ἄριον σου, καὶ μικρὰ λάχανα, καὶ μὴ ἀπέλθῃς εἰς τὰ παιρικά σου ἕνεκεν χρειῶν.

187 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος, διτι εἰ ἐκάθηγιό τινες γέροντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ ἐλάλουν περὶ γερόντιων, καὶ εἰ ὠνόμαζον τὸν ἀββᾶν Σισώην, ἔλεγεν

Ἄφειτε τὰ περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη· οὐ γὰρ ἔρχεται εἰς μέτρον διηγήματος τὰ περὶ αὐτοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΜΒΩ

1 Ἦν τις λεγόμενος ἀββᾶς Παμβώ, καὶ περὶ τούτου λέγεται, διτι τρία ἔτη ἔμεινεν αἰτούμενος τὸν Θεόν, καὶ λέγων·

Μὴ δοξάσῃς με ἐπὶ τῆς γῆς.

μας σκληρή· ἀκούοντας δὲ πολλές φορές ὁ ἄνθρωπος τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, ἀνοίγεται ἡ καρδιά του στὸ φόβο τοῦ Θεοῦ.

184 Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Ἰσαὰκ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, καὶ ἐπειδὴ τὸν εἶδε νὰ βάλλῃ ὀλίγο νερὸ στὰ πόδια του, τοῦ εἶπε μὲ τὸ θάρρος ποὺ εἶχε ἀπέναντί του

Πῶς μερικοὶ ἐχρησιμοποίησαν μεγάλη αὐστηρότητα, ἀφοῦ ἐσκληραγώγησαν τὸ σῶμα τους;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Ἐμεῖς δὲν ἐδίδαχθήκαμε νὰ γίνωμε σωματοκτόνοι, ἀλλὰ παθοκτόνοι.

185 Εἶπε πάλι

Αὐτὰ τὰ τρία δὲν μπορῶ νὰ κόψω, τὸ φαγητό, τὸ ἔνδυμα καὶ τὸν ὕπνο· ἐν μέρει ὅμως μπορούμε νὰ τὰ κόψωμε.

186 Ἐδήλωσε ἀδελφὸς στὸν ἀββᾶ Ποιμένα

Πολλὰ λάχανα τρώγω.

Εἶπε ὁ γέρων

Δὲν σὲ συμφέρει· ἀλλὰ τρώγε τὸ ψωμί σου καὶ ὀλίγα λάχανα, καὶ νὰ μὴ ὑπάγῃς στὸ πατρικὸ σου σπίτι γι' ἀνάγκες.

187 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα, ὅτι ἐὰν ἐκάθονταν ἐνώπιόν του γέροντες καὶ ὠμιλοῦσαν γιὰ ἄλλους γέροντες καὶ ἐὰν ὠνόμαζαν τὸν ἀββᾶ Σισώη, ἔλεγε

Ἀφήσατε τὰ σχετικὰ μὲ τὸν ἀββᾶ Σισώη· διότι τὰ ἰδικὰ του δὲν μπορούν νὰ περιγραφοῦν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΜΒΩ

1 Ὑπῆρχε ἓνας ἀββᾶς, ὀνομαζόμενος Παμβώ, γιὰ τὸν ὁποῖο λέγεται ὅτι ἔμεινε τρία ἔτη ζητώντας ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ λέγοντας

Μὴ μὲ δοξάσης ἐπὶ τῆς γῆς.

Καὶ οὕτως ἐδόξασεν αὐτὸν ὁ Θεός, ὥστε δὴ δύνασθαι τινα ἀιενίσοι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἐκ τῆς δόξης ἧς εἶχε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ.

2 Ἦλθόν ποιε ἀδελφοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Παμβῶ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ εἰς λέγων

Ἄββᾶ, ἐγὼ δύο δύο νησιεύω καὶ ζευγὸς ψωμίων ἐσθίω· ἄρα σώζω τὴν ψυχὴν μου ἢ πλανῶμαι;

Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἄλλος

Ἄββᾶ, ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ ἐργοχείρου μου δύο κεράτια καθ' ἡμέραν καὶ κρατῶ μικρὰ διὰ τὴν τροφήν, τὰ δὲ ἄλλα εἰς ἀγάπην δίδωμι· ἄρα σώζομαι ἢ ἀπόλυμαι;

Πολλὰ δὲ παρακαλούντων αὐτῶν, οὐκ ἔδωκεν ἀπόκρισιν. Μετὰ δὲ τέσσαρας ἡμέρας ἔχουσιν ἀναχωρῆσαι, καὶ παρεκάλουν αὐτοὺς οἱ κληρικοὶ λέγοντες

Μὴ θλιβῆτε, ἀδελφοί· ὁ Θεὸς παρέχει ὑμῖν τὸν μισθόν· οὕτως ἐστὶν ἡ συνήθεια τοῦ γέροντος, οὐ ταχέως λαλεῖ, ἐὰν μὴ πληροφόρησεν αὐτὸν ὁ Θεός.

Εἰσηλθὼν οὖν πρὸς τὸν γέροντα καὶ εἶπον αὐτῷ

Ἄββᾶ, εὖξαι ὑπὲρ ἡμῶν.

Λέγει αὐτοῖς

Ἀπελθεῖν θέλετε;

Λέγουσι

Ναί.

Καὶ ἀναλαβὼν τὰς πράξεις αὐτῶν ἐν ἑαυτῷ, γράφων ἐπὶ τὴν γῆν ἔλεγεν

Παμβῶ δύο δύο νησιεύων καὶ ζευγὸς ἐσθίων ψωμίων, ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται μοναχός; Οὐχί. Καὶ Παμβῶ ἐργάζεται δύο κερατίων καὶ δίδωσιν αὐτὰ ἀγάπην· ἄρα ἐν τούτῳ γίνεται μοναχός; Οὐπω.

Εἶπε δὲ καὶ αὐτοῖς

Καλαὶ μὲν αἱ πράξεις· ἐὰν δὲ φυλάξης τὴν συνείδησιν

1. Ἐνα κεράτιο ἀργυρὸν ἦταν περίπου τῆς ἀξίας ἐνὸς ὀβολοῦ.

Καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἐδάξασε τόσο πολὺ, ὥστε νὰ μὴ μπορῆ κανεὶς νὰ ἀτενίσῃ τὸ πρόσωπό του ἀπὸ τῆ δόξα ποὺ ἀπάστραπτε αὐτό.

2 Ἦλθαν κάποτε ἀδελφοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶ Παμβῶ καὶ ὁ ἕνας τὸν ἐρώτησε

Ἄββᾶ, ἐγὼ νηστεύω δύο δύο ἡμέρες καὶ τρώγω δύο ψωμιά· ἄραγε σώζω τὴν ψυχὴ μου ἢ πλανῶμαι;

Εἶπε δὲ καὶ ὁ ἄλλος

Ἄββᾶ, ἐγὼ ἐξοδεύω ἀπὸ τὸ ἐργόχειρό μου δύο κεράτια¹ τὴν ἡμέρα καὶ κρατῶ ὀλίγα γιὰ τὴν τροφή, τὰ δὲ ἄλλα δίδω σὲ φιλανθρωπίες· ἄραγε σώζομαι ἢ χάνομαι;

Μ' ὄλο δὲ ποῦ τὸν ἐπαρακαλοῦσαν πολὺ, αὐτὸς δὲν ἔδωκε ἀπάντησι. Μετὰ δὲ τέσσερις ἡμέρες ἔπρεπε νὰ ἀναχωρήσουν καὶ τοὺς παρηγοροῦσαν οἱ κληρικοὶ λέγοντας

Μὴ στενοχωρηθῆτε, ἀδελφοί, ὁ Θεὸς θὰ σᾶς δώσῃ τὸ μισθό σας· ἔτσι εἶναι ἡ συνήθεια τοῦ γέροντος νὰ μὴ ὀμιλῇ εὐκόλα, ἂν δὲν τοῦ φανερώσῃ ὁ Θεός.

Εἰσῆλθαν λοιπὸν πρὸς τὸ γέροντα καὶ τοῦ εἶπαν

Ἄββᾶ, εὐχήσου γιὰ χάρι μας.

Τοὺς λέγει

Θέλετε νὰ φύγετε;

Λέγουν

Ναί.

Καὶ ἀναλαμβάνοντας ἐπάνω του τὶς πράξεις τους, ἔγραφε στὴ γῆ

Ὁ Παμβῶ νηστεύει δύο δύο ἡμέρες καὶ τρώγει δύο ψωμιά, ἄραγε μὲ αὐτὸ γίνεται μοναχός; Ὁχι. Καὶ ἐπίσης ὁ Παμβῶ ἐργάζεται γιὰ δύο κεράτια καὶ τὰ δίδει φιλανθρωπία· ἄραγε μὲ αὐτὸ γίνεται μοναχός; Καθόλου².

Εἶπε δὲ καὶ σ' αὐτοὺς

Καλὲς μὲν εἶναι οἱ πράξεις· ἐὰν δὲ φυλάξῃς τὴ

2. Δηλαδή οὔτε μὲ τὸ ἕνα οὔτε μὲ τὸ ἄλλο γίνεται κανεὶς πραγματικὸς μοναχός.

ἀπὸ τοῦ πλησίον σου, οὕτω σώζη.

Καὶ πληροφορηθέντες ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς.

Παρέβαλόν ποτε τέσσαρες Σκητιῶται τῷ μεγάλῳ Παμβῷ, φοροῦντες δέρματα, καὶ ἀνήγγειλεν ἕκαστος τὴν ἀρειτὴν τοῦ ἐταίρου αὐτοῦ. Ὁ μὲν εἷς ἐνήσιευεν πολλά, ὁ δεύτερος ἀκτιήμων ἦν καὶ ὁ τρίτος ἐκτιήσατο πολλὴν ἀγάπην· λέγουσι καὶ περὶ τοῦ τετάρτου, ὅτι εἴκοσι δύο ἔτη ἔχει ἐν ὑπακοῇ γέροντος.

Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ἀββᾶς Παμβῶ

Λέγω ὑμῖν ἡ ἀρειτὴ τούτου μείζων ἐστίν. Ἐκαστος γὰρ ὑμῶν ἦν ἀρειτὴν ἐκτιήσατο, θέλημαι αὐτοῦ ἐκράτησεν· οὗτος δὲ τὸ θέλημα αὐτοῦ κόπας, ἄλλου ποιεῖ θέλημα. Τοιοῦτοι γὰρ ἄνδρες ὁμολογηταί εἰσιν, ἐὰν εἰς τὸ τέλος φυλάξωσιν.

Ὁ δοῖας μνήμης Ἀθανάσιος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, παρεκάλεσεν τὸν ἀββᾶν Παμβῶ κατελθεῖν ἐκ τῆς ἐρήμου ἐπὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Κατελθὼν δὲ καὶ ἰδὼν ἐκεῖ γυναῖκα θεατρικὴν, σύνδακρος ἐγένειο. Τῶν δὲ συνόντων πνυθομένων, διατί ἐδάκρυσεν

Δύο με, ἔφη, κεκίνηκεν· ἐν μὲν ἡ ἐκείνης ἀπώλεια, ἕτερον δὲ ὅτι οὐ τοιαύτην σπουδὴν ἔχω πρὸς τὸ ἀρέσαι Θεῷ ὅσον αὕτη ἵνα ἀρέσῃ ἀνθρώποις αἰσχροῖς.

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παμβῶ δι

Διὰ τὸν Θεόν, ἀφ' οὗ ἀπειταξάμην, οὐ μειτεμελήθην ἐπὶ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα.

Εἶπε πάλιν δι

Τοιοῦτον ὁ μοναχὸς ὀφείλει φορεῖν ἱμάτιον, ὥστε βάλλειν αὐτὸ ἔξω τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας καὶ μηδεὶς λάβῃ αὐτό.

Ἐγένειό ποτε τὸν ἀββᾶν Παμβῶ ὀδεύειν μετὰ ἀδελφῶν εἰς τὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου· καὶ ἰδὼν κοσμικοὺς καθημένους, λέγει αὐτοῖς

συνείδησί σου καθαρῇ ἀπέναντι σὸν πλησίον σου, τότε σώζεσαι.

Καὶ ἔφυγαν μὲ χαρά, διότι ἱκανοποιήθηκαν.

- 3 Ἐπισκέφθησαν κάποτε τέσσερις Σκητιῶτες τὸν μεγάλο Παμβῶ, φορώντας δέρματα, καὶ διηγήθηκε ὁ καθένας τὴν ἀρετὴ τοῦ συντρόφου του. Ὁ μὲν ἕνας ἐνήστευε πολὺ, ὁ δεύτερος ἦταν ἀκτῆμων, ὁ τρίτος εἶχε πολλὴ ἀγάπη· λέγων καὶ γιὰ τὸν τέταρτο, ὅτι εἶναι ὑποτακτικὸς σὲ γέροντα εἴκοσι δύο ἔτη. Τοὺς ἀποκρίθηκε ὁ ἀββᾶς Παμβῶ Σᾶς λέγων ὅτι ἡ ἀρετὴ τοῦ τελευταίου εἶναι μεγαλύτερη. Διότι ὁ καθένας σας τὴν ἀρετὴ πὺ ἀπέκτησε τὴν ἐκράτησε μὲ τὸ θέλημά του, ἐνῶ αὐτός, ἀφοῦ ἔκοψε τὸ ἰδικό του θέλημα, ἐκτελεῖ ἄλλον θέλημα. Τέτοιοι ἄνδρες εἶναι ὁμολογηταί, ἂν διατηρηθοῦν ἔτσι ἕως τὸ τέλος.

- 4 Ὁ ἀείμνηστος Ἀθανάσιος, ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, παρεκάλεσε τὸν ἀββᾶ Παμβῶ νὰ κατεβῆ ἀπὸ τὴν ἔρημο στὴν Ἀλεξάνδρεια. Ἀφοῦ δὲ κατέβηκε καὶ εἶδε ἐκεῖ μία θεατρίνα, ἐγέμισε δάκρυα. Ὅταν δὲ οἱ συνοδοὶ του τὸν ἐρώτησαν, γιατί ἐδάκρυσε, εἶπε

Δυὸ πράγματα μὲ συγκίνησαν· τὸ πρῶτο εἶναι ἡ ἀπώλεια ἐκείνης, τὸ δὲ δεύτερο ὅτι ἐγὼ δὲν ἔχω τόσο ζῆλο γιὰ νὰ ἀρέσω στὸ Θεὸ ὅσο ἔχει αὐτὴ γιὰ ν' ἀρέση σὲ ἀνθρώπους αἰσχροῦς.

- 5 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παμβῶ

Χάρις στὸ Θεό, ἀφ' οἴτου ἀποτάχθηκα, δὲν μετενόησα γιὰ λόγον πὺ ἐπρόφερα.

- 6 Εἶπε πάλι

Ὁ μοναχὸς πρέπει νὰ φορῆ τέτοιο ἱμάτιο, ὥστε νὰ τὸ βάλλῃ ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί του τρεῖς ἡμέρες καὶ νὰ μὴ τὸ παίρνῃ κανεὶς.

- 7 Συνέβηκε κάποτε νὰ βαδίζῃ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ μὲ ἀδελφοὺς στὰ μέρη τῆς Αἰγύπτου. Καὶ ὅταν εἶδε κοσμικοὺς νὰ κάθωνται, τοὺς λέγει

Ἄνασιάντιες ἀσπάσασθε τοὺς μοναχοὺς, ἵνα εὐλογηθῆτε· συνεχῶς γὰρ τῷ Θεῷ λαλοῦσι καὶ τὰ σιόματα αὐτῶν ἅγια ἔσιν.

8 Διηγήσαντο περὶ τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ, διὰ τελευτῶν, καὶ αὐτὴν τὴν ὥραν τοῦ θανάτου, εἶπεν τοῖς παρесиῶσιν αὐτῷ ἁγίοις ἀνδράσιν, διὰ

Ἄφ' οὗ ἦλθον εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς ἐρήμου καὶ ὤκοδόμησά μου τὴν κέλλαν καὶ οἴκησα ἐν αὐτῇ, ἐκτὸς τῶν χειρῶν μου οὐ μέμνηται ἄριον φαγών, οὐδὲ μεταμέλημα ἐπὶ λόγῳ ᾧ ἐλάλησα, ἕως τῆς ἄριτι ὥρας. Καὶ οὕτως ἀπέρχομαι πρὸς τὸν Θεόν, ὡς μηδὲ δεξάμενος Θεῷ δουλεύειν.

9 Τοῦτο δὲ εἶχεν ὑπὲρ πολλοὺς, διὰ εἰ ἠρωτήθη λόγον γραφικὸν ἢ πνευματικόν, οὐκ ἀπεκρίνατο εὐθύς, ἀλλ' ἔλεγε μὴ εἰδέναι τὸν λόγον· καὶ ἐπερωτηθεὶς πλεῖον οὐκ ἐδίδου ἀποκριοῖν.

10 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παμβῶ

Εἰ ἔχεις καρδίαν δύνασαι σωθῆναι.

11 Ἠρώτησεν ὁ πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας, ὅπως ὀφείλουσιν οἱ ἀδελφοὶ διάγειν. Οἱ δὲ εἶπαν

Ἐν μεγάλῃ ἀσκήσει καὶ τηροῦντες τὴν συνείδησιν ἀπὸ τοῦ πλησίον.

12 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ, διὰ ὡς ἔλαβε Μωϋσῆς τὴν εἰκόνα ἧς δόξης Ἀδάμ, διὰ ἐδοξάσθη τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, οὕτω καὶ τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ ὡς ἀστραπὴ ἔλαμπε τὸ πρόσωπον, καὶ ἦν ὡς βασιλεὺς καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ. Τῆς αὐτῆς ἐργασίας ἦν καὶ ὁ ἀββᾶς Σιλουανός, καὶ ὁ ἀββᾶς Σισῶης.

13 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ, διὰ οὐδέποτε ἐμειδία τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. Μιᾶς οὖν τῶν ἡμερῶν θέλοντες οἱ δαίμο-

3. Στὸ χειρόγραφο God. Berol., 1624, τὸ ἀπόφθεγμα ἔχει ἐκτενεστέρα μορφή. Ὁ πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας ζητεῖ τὴ γνώμη ἀπὸ μάδα γερόντων πού εὐρίσκονται μαζί με τὸν Παμβῶ, τοὺς Βησ-

Σηκωθῆτε νὰ ἀσπασθῆτε τοὺς μοναχοὺς, γιὰ νὰ εὐλογηθῆτε· διότι ὁμιλοῦν συνεχῶς μὲ τὸ Θεὸ καὶ τὰ στόματά τους εἶναι ἅγια.

8 Διηγῆθησαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Παμβῶ, ὅτι πεθαίνοντας, ἀκριβῶς τῆ στιγμῇ τοῦ θανάτου, εἶπε στοὺς παρισταμένους ἁγίους ἄνδρες

Ἐγὼ ὅπου ἦλθα στὸν τόπο τοῦτο τῆς ἐρήμου καὶ οἰκοδόμησα τὴν κέλλα μου καὶ κατοίκησα σ' αὐτήν, δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ ἔφαγα ψωμὶ ποὺ δὲν ἐβγῆκε ἀπὸ τὰ χέρια μου, οὔτε ἔχω μετανοήσει γιὰ λόγον ποὺ ἐπρόφερα, ἕως τὴν ὥρα τοῦτη. Καὶ ἀπέρχομαι στὸ Θεὸ ἔτσι, σὰν νὰ μὴ ἄρχισα ἀκόμη νὰ δουλεύω στὸ Θεό.

9 Τοῦτο δὲ τὸ προσὸν εἶχε παραπάνω ἀπὸ πολλοὺς, ὅτι ἐὰν ἐρωτόταν γιὰ ἀγιογραφικὸ ἢ πνευματικὸ λόγο, δὲν ἀποκρινόταν ἀμέσως, ἀλλ' ἔλεγε ὅτι δὲν γνωρίζει τὸ λόγο· καὶ ὅταν ἐπερωτόταν περισσότερο, δὲν ἔδιδε ἀπόκρισι.

10 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παμβῶ

Ἐὰν ἔχης καρδιά, μπορεῖς νὰ σωθῆς.

11 Ἐρώτησε ὁ πρεσβύτερος τῆς Νιτρίας, πῶς ὀφείλουν νὰ διάγουν οἱ ἀδελφοί. Αὐτοὶ δὲ εἶπαν·

Μὲ μεγάλη ἄσκησι καὶ τηρώντας τὴ συνείδησι καθαρὴ ἀπέναντι στὸν πλησίον.

12 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Παμβῶ ὅτι, ὅπως ὁ Μωυσῆς ἔλαβε τὴν εἰκόνα τῆς δόξης τοῦ Ἀδάμ, ὅταν ἐδοξάσθηκε τὸ πρόσωπό του, ἔτσι καὶ τοῦ ἀββᾶ τὸ πρόσωπο ἔλαμπε σὰν ἀστραπή, καὶ ἦταν σὰν βασιλεὺς ποὺ κάθεται στὸ θρόνον του. Τῆς ἴδιας κλάσεως ἦταν καὶ ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ ἀββᾶς Σισώης.

13 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Παμβῶ ὅτι ποτὲ δὲν ἐγελοῦσε τὸ πρόσωπό του. Μία ἡμέρα λοιπὸν θέλοντας οἱ δαίμονες νὰ

σαρίωνα, Ἡσαίαν, Παίσιον, Ἀθρόε. Γι' αὐτὸ σημειώνεται, «οἱ δὲ εἶπαν».

νες ποιῆσαι αὐτὸν γελάσαι, ἔδησαν εἰς ξύλον πτερόν καὶ ἐβάσιαζον, θόρουβον ποιῶντες καὶ λέγοντες

Ἄλλή, ἄλλή.

Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἐγέλασεν. Οἱ δὲ δαίμονες ἤρξαντο χορεύειν.

Οὐὰ, οὐὰ, Παμβῶ γεγέλακεν.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς

Οὐκ ἐγέλασα, ἀλλὰ κατεγέλασα τὴν ἀδυναμίαν ὑμῶν, διτι τοσοῦτοι τὸ πτερόν βασιάζετε.

14 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης τὸν ἀββᾶν Παμβῶ

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου εἶπεν αὐτῷ

Θεόδωρε, ὑπάγε, τὸ ἔλεός σου ἔχε ἐπὶ πάντας· τὸ γὰρ ἔλεος εὔρε παρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΣΤΟΥ

Διηγῆσατο ὁ ἀββᾶς Πιστὸς λέγων δι

Ἀπήλθομεν ἐπιὰ ἀναχωρηταὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην οἰκοῦντα ἐν τῷ Κλύσματι, παρακαλοῦντες αὐτὸν εἰπεῖν ἡμῖν λόγον. Καὶ εἶπε

Συγχωρήσατέ μοι, ιδιώτης ἄνθρωπός εἰμι. Ἀλλὰ παρέβαλον πρὸς τὸν ἀββᾶν Ὁρ καὶ τὸν ἀββᾶν Ἀθρέ· ἦν δὲ ἐν ἀσθενείᾳ ὁ ἀββᾶς Ὁρ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη· καὶ ἔβαλον αὐτοῖς μετάνοιαν, εἰπεῖν μοι λόγον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὁρ

Τί ἔχω εἰπεῖν σοι; Ἀπελθε καὶ ὁ βλέπεις, ποιήσον. Ὁ Θεὸς ἐκείνου ἐστί, τοῦ πλεονεκτιοῦντος, ἦτοι διαζομένου ἑαυτὸν εἰς πάντα.

Οὐκ ἦσαν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἐνορίας ὁ ἀββᾶς Ὁρ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀθρέ· ἐγένετο δὲ μεγάλη εἰρήνη μετὰξὺ αὐτῶν, ἕως ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ὑπακοή τοῦ ἀββᾶ

τὸν κάνουν νὰ γελάσῃ, ἔδεσαν ἓνα πτερὸ σὲ ξύλο καὶ
τὸ ἐκρατοῦσαν, κάνοντας θόρυβο καὶ φωνάζοντας
Ἄλλή, ἀλλή!

Βλέποντάς τους δὲ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἐγέλασε. Τότε οἱ
δαίμονες ἄρχισαν νὰ χορεῦουν.

Οὐά, οὐά, ὁ Παμβῶ ἐγέλασε.

Αὐτὸς δὲ ἀποκρινόμενος τοὺς εἶπε

Δὲν ἐγέλασα, ἀλλὰ κατεγέλασα τὴν ἀδυναμία σας
πὺ τόσοι πολλοὶ κρατεῖτε ἓνα πτερὸ.

14 Παρεκάλεσε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης τὸν ἀββᾶ
Παμβῶ

Εἶπέ μου λόγο.

Καὶ μὲ πολὺν κόπο τοῦ εἶπε

Θεόδωρε, πήγαινε, νὰ ἔχῃς ἔλεος γιὰ ὅλους· διότι
τὸ ἔλεος εὗρηκε παρρησία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΣΤΟΥ

Διηγήθηκε ὁ ἀββᾶς Πιστὸς τὰ ἐξῆς

Ἐπὶ ἀναχωρηταὶ ἐπήγαμε στὸν ἀββᾶ Σισώη ποῦ κατοικοῦσε στὸ Κλύσμα. Τὸν παρακαλέσαμε νὰ μᾶς εἰπῆ λόγο.

Καὶ εἶπε

Συγχωρήσατέ με, εἶμαι ἄνθρωπος ἀμόρφωτος. Ἄλλὰ ἐπισκέφθηκα τὸν ἀββᾶ Ἦρ καὶ τὸν ἀββᾶ Ἀθρέ· ἦταν δὲ ἀσθενὴς ὁ ἀββᾶς Ἦρ δέκα ὀκτὼ ἔτη. Καὶ τοὺς ἔβαλα μετάνοια νὰ μοῦ εἰποῦν λόγο. Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἦρ

Τί ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ; Πήγαινε καὶ ὅ,τι βλέπεις, κά-
νε. Ὁ Θεὸς ἀνήκει σ' ἐκεῖνον πὺ πλεονεκτεῖ, δη-
λαδῆ πὺ πέζει τὸν ἑαυτὸ του σὲ ὅλα.

Δὲν ἦσαν ἀπὸ μία περιοχὴ ὁ ἀββᾶς Ἦρ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀθρέ,
ἀλλὰ ἦταν μεγάλη ἡ ἀγάπη μεταξύ τους, ἕως ὅτου ἐξῆλ-
θαν ἀπὸ τὸ σῶμα. Διότι ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἀββᾶ Ἀθρέ ἦταν

νες ποιῆσαι αὐτὸν γελάσαι, ἔδησαν εἰς ξύλον πτερόν καὶ ἐβάσταζον, θόρυβον ποιοῦντες καὶ λέγοντες

Ἄλλή, ἄλλή.

Ἴδὼν δὲ αὐτοὺς ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἐγέλασεν. Οἱ δὲ δαίμονες ἤρξαντο χορεύειν.

Οὐά, οὐά, Παμβῶ γεγέλακεν.

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς

Οὐκ ἐγέλασα, ἀλλὰ κατεγέλασα τὴν ἀδυναμίαν ὑμῶν, διτι ισοῦτοι τὸ πτερόν βασιάζετε.

14 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος ὁ τῆς Φέρμης τὸν ἀββᾶν Παμβῶ

Εἰπέ μοι ρῆμα.

Καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου εἶπεν αὐτῷ

Θεόδωρε, ὕπαγε, τὸ ἔλεός σου ἔχε ἐπὶ πάντας· τὸ γὰρ ἔλεος εἶρε παρρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΣΤΟΥ

Διηγῆσαιο ὁ ἀββᾶς Πιστὸς λέγων διτι

Ἀπήλθομεν ἐπιὰ ἀναχωρηταὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην οἰκοῦντα ἐν τῷ Κλύσματι, παρακαλοῦντες αὐτὸν εἰπεῖν ἡμῖν λόγον. Καὶ εἶπε

Συγχωρήσατέ μοι, ιδιώτης ἄνθρωπός εἰμι. Ἀλλὰ παρέβαλον πρὸς τὸν ἀββᾶν Ὁρ καὶ τὸν ἀββᾶν Ἀθρέ· ἦν δὲ ἐν ἀσθενείᾳ ὁ ἀββᾶς Ὁρ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη καὶ ἔβαλον αὐτοῖς μετάνοιαν, εἰπεῖν μοι λόγον. Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὁρ Τί ἔχω εἰπεῖν σοι; Ἀπελθε καὶ ὁ βλέπεις, ποίησον. Ὁ Θεὸς ἐκείνου ἐστί, τοῦ πλεονεκτιοῦντος, ἦτοι βιαζομένου ἐαντὸν εἰς πάντα.

Οὐκ ἦσαν δὲ ἀπὸ μιᾶς ἐνορίας ὁ ἀββᾶς Ὁρ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀθρέ· ἐγένετο δὲ μεγάλη εἰρήνη μεταξὺ αὐτῶν, ἕως ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ σώματος. Ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ὑπακοή τοῦ ἀββᾶ

τὸν κάνουν νὰ γελάσῃ, ἔδεσαν ἓνα περὸ σὲ ξύλο καὶ
τὸ ἐκρατοῦσαν, κάνοντας θόρυβο καὶ φωνάζοντας
Ἐλλή, ἄλλή!

Βλέποντάς τους δὲ ὁ ἀββᾶς Παμβῶ ἐγέλασε. Τότε οἱ
δαίμονες ἄρχισαν νὰ χορεύουν.

Οὐά, οὐά, ὁ Παμβῶ ἐγέλασε.

Αὐτὸς δὲ ἀποκρινόμενος τοὺς εἶπε

Δὲν ἐγέλασα, ἀλλὰ κατεγέλασα τὴν ἀδυναμία σας
ποὺ τόσοι πολλοὶ κρατεῖτε ἓνα περὸ.

14 Παρεκάλεσε ὁ ἀββᾶς Θεόδωρος τῆς Φέρμης τὸν ἀββᾶ
Παμβῶ

Εἶπέ μου λόγο.

Καὶ μὲ πολὺν κόπο τοῦ εἶπε

Θεόδωρε, πήγαινε, νὰ ἔχῃς ἔλεος γιὰ ὅλους· διότι
τὸ ἔλεος εὗρηκε παρρησία ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΣΤΟΥ

Διηγῆθηκε ὁ ἀββᾶς Πιστὸς τὰ ἐξῆς

Ἐπὶ ἀναχωρηταὶ ἐπήγαμε στὸν ἀββᾶ Σισώη ποὺ κατοικοῦσε στὸ Κλύσμα. Τὸν παρακαλέσαμε νὰ μᾶς εἰπῇ λόγο.

Καὶ εἶπε

Συγχωρήσατέ με, εἶμαι ἄνθρωπος ἀμόρφωτος. Ἐπισκέφθηκα τὸν ἀββᾶ Ἦρ καὶ τὸν ἀββᾶ Ἀθρέ· ἦταν δὲ ἀσθενὴς ὁ ἀββᾶς Ἦρ δέκα ὀκτὼ ἔτη. Καὶ τοὺς ἔβαλα μετάνοια νὰ μοῦ εἰποῦν λόγο. Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἦρ

Τί ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ; Πήγαινε καὶ ὅ,τι βλέπεις, κά-
νε. Ὁ Θεὸς ἀνήκει σ' ἐκεῖνον ποὺ πλεονεκτεῖ, δη-
λαδὴ ποὺ πιέζει τὸν ἑαυτό του σὲ ὄλα.

Δὲν ἦσαν ἀπὸ μία περιοχὴ ὁ ἀββᾶς Ἦρ καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀθρέ,
ἀλλὰ ἦταν μεγάλη ἡ ἀγάπη μεταξὺ τους, ἕως ὅτου ἐξῆλ-
θαν ἀπὸ τὸ σῶμα. Διότι ἡ ὑπακοὴ τοῦ ἀββᾶ Ἀθρέ ἦταν

Ἐπεὶ καὶ πολλὴ ἦ ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀββᾶ Ὡρ. Ἐποίησα δὲ μικρὰς ἡμέρας πρὸς αὐτοὺς, ἀνιχνεύων αὐτοὺς· καὶ εἶδον μέγα θαῦμα ὃ ἐποίησεν ὁ ἀββᾶς Ἀθρῆ. Ἦνεγκεν αὐτοῖς τις μικρὸν ὀψάριον, καὶ ἠδουλήθη αὐτὸ ποιῆσαι ὁ ἀββᾶς Ἀθρῆ τῷ γέροντι. Εἶχε δὲ τὴν μάχαιραν κόπτων τὸ ὀψάριον, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ὡρ, καὶ ἀφῆκε τὴν μάχαιραν μέσον τοῦ ὀψαρίου καὶ οὐκ ἔκοψε τὸ ἐπίλοιπον. Καὶ ἐθαύμασα τὴν μεγάλην ὑπακοὴν αὐτοῦ, διότι οὐκ εἶπε ἄμακροδύμησον ἕως κόψω τὸ ὀψάριον.

Εἶπον δὲ τῷ ἀββᾷ Ἀθρῆ

Ποῦ εὔρες τὴν ὑπακοὴν ταύτην;

Καὶ εἶπέ μοι

Οὐκ ἔστιν ἐμῆ, ἀλλὰ τοῦ γέροντός ἐστι.

Καὶ ἔλαβέ με λέγων

Δεῦρο, βλέπε τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ.

Καὶ ἤψησε τὸ ὀψάριον καὶ ἠφάνισεν αὐτὸ θέλων καὶ παρέθηκε τῷ γέροντι. Καὶ ἔφαγεν μηδὲν λαλήσας. Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Καλὸν ἐστι, γέρον;

Καὶ ἀπεκρίθη

Καλὸν ἐστι πάνν.

Μετὰ ταῦτα ἤνεγκεν αὐτῷ, μικρὸν καλὸν σφόδρα καὶ εἶπεν

Ἦφάνισα αὐτό, γέρον.

Καὶ ἀπεκρίθη λέγων

Ναί, ἠφάνισας αὐτὸ μικρόν.

Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἀββᾶς Ἀθρῆ

Εἶδες διὲ ἡ ὑπακοὴ τοῦ γέροντός ἐστι;

Καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτῶν καὶ εἶ τι εἶδον ἐποίησα κατὰ τὴν δύναμίν μου φυλάξαι. Ταῦτα εἶπε τοῖς ἀδελφοῖς ὁ ἀββᾶς Σισώης.

Εἰς δὲ ἐξ ἡμῶν παρεκάλεσεν αὐτὸν λέγων

Ποίησον ἀγάπην, εἰπέ ἡμῖν καὶ αὐτὸς ἓνα λόγον.

μεγάλη καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη τοῦ ἀββᾶ Ὡρ πολλή. Ἐπέρασα δὲ ὀλίγες ἡμέρες μαζί τους, παρακολουθώντας τους· καὶ εἶδα θαυμαστὸ ἔργο ποῦ ἔκανε ὁ ἀββᾶς Ἄθρῆ. Τοὺς ἔφερε κάποιος ἓνα μικρὸ ψάρι καὶ ἠθέλησε ὁ ἀββᾶς Ἄθρῆ νὰ τὸ ψήσῃ γιὰ τὸ γέροντα. Εἶχε δὲ στὸ χέρι τὸ μαχαίρι κάπτοντας τὸ ψάρι καὶ τὸν ἐκάλεσε ὁ ἀββᾶς Ὡρ, καὶ ἄφησε τὸ μαχαίρι στὴ μέση τοῦ ψαριοῦ καὶ δὲν ἔκοψε τὸ ὑπόλοιπο. Κι' ἐθαύμασα τὴν ὑπακοή του, διότι δὲν εἶπε, 'περίμενε ἕως ὅτου κόψω τὸ ψάρι'. Εἶπα δὲ στὸν ἀββᾶ Ἄθρῆ

Ποῦ εὐρήκες αὐτὴ τὴν ὑπακοή;

Καὶ μοῦ εἶπε

Δὲν εἶναι ἰδική μου ἀλλὰ τοῦ γέροντος.

Καὶ μὲ ἐπῆρε λέγοντας

Ἔλα, βλέπε τὴν ὑπακοή του.

Καὶ ἔψησε τὸ ψάρι καὶ τὸ ἐχάλασε ἐπίτηδες καὶ τὸ παρέθεσε στὸ γέροντα. Καὶ ἐκεῖνος ἔφαγε χωρὶς νὰ εἰπῆ τίποτε. Καὶ τοῦ εἶπε

Καλὸ εἶναι, γέρον;

Καὶ ἀποκρίθηκε

Καλὸ εἶναι, πολὺ καλό.

Ἔπειτα τοῦ ἔφερε ὀλίγο ἀπὸ τὸ καλοψημμένο καὶ εἶπε

Αὐτὸ τὸ ἐχάλασα, γέρον.

Καὶ ἐκεῖνος ἀποκρίθηκε

Ναί, τὸ ἐχάλασες ὀλίγο.

Καὶ μοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἄθρῆ

Εἶδες ὅτι ἡ ὑπακοή εἶναι τοῦ γέροντος;

Καὶ ἐξῆλθα ἀπὸ αὐτοὺς καὶ ὅ,τι εἶδα ἔκανα ὅ,τι μπορούσα γιὰ νὰ τὸ φυλάξω. Αὐτὰ εἶπε στοὺς ἀδελφοὺς ὁ ἀββᾶς Σισώης.

Ἐνας δὲ ἀπὸ ἐμᾶς τὸν παρεκάλεσε¹

Κάνε μας τὴ χάρι, νὰ μᾶς εἰπῆς καὶ σὺ ἓνα λόγο.

Καὶ εἶπεν

Ὁ κατέχων τὸ ἀψήφιστον ἐν γνώσει, ἐπιτελεῖ πᾶσαν τὴν
Γραφήν.

Πάλιν ἕτερος ἐξ ἡμῶν εἶπεν αὐτῷ

Τί ἐσσι ξεντεία, πάτερ;

Καὶ εἶπε

Σιώπα καὶ εἰπέ, οὐκ ἔχω προᾶγμα, ἐν παντὶ τόπῳ ὅπου
ἐὰν ἀπέρχῃ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ξεντεία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΩΡ

1 Ὁ μακάριος Πίωρ ἐργασάμενος εἰς τὸ θέρος παρὰ τινι, ὑπεμίμησε λαβεῖν τὸν μισθόν τοῦ δὲ ὑπερθεμένου, εἰς τὴν μονὴν ἐπανῆλθε. Πάλιν τοῦ καιροῦ καλέσαντος, θερίσας παρ' αὐτῷ καὶ μετὰ προθυμίας ἐργασάμενος, οὐδὲν ἐκείνου παρασχόντος, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ. Τοῦ δὲ τρίτου συμπληρωθέντος ἔτους, τὴν συνήθη ἐργασίαν τελέσας ὁ γέρων, ἀνεχώρησε μηδὲν εἰληφώς. Καὶ τοῦ Κυρίου ἐτάσαντος τὸν ἐκείνου οἶκον, ἐπιφερόμενος τὸν μισθὸν εἰς τὰ μοναστήρια περιῆγε ζητῶν τὸν ἅγιον. Καὶ μόλις εὗρων αὐτόν, προσέπεσε τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ ἀποδιδούς ἔφασκεν, δι

Ἐμοὶ ὁ Κύριος ἀπέδωκεν.

Ὁ δὲ ἐπέτρεπεν αὐτῷ παρασχεῖν αὐτὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῷ προσβυτέρῳ.

2 Ὁ ἀββάς Πίωρ περιπαιτῶν ἡοδιε. Πυθόμενου δέ τινος

Διατί οὕτως ἐσθίεις;

Οὐ βούλομαι, ἔφη, ὡς ἔργῳ τῷ βρώματι χρῆσασθαι, ἀλλ' ὡς παρέργῳ.

Καὶ εἶπε

“Ὁποῖος κατέχει τὴν ἀμεριμνησία μὲ γνῶσι, ἐφαρμόζει ὅλη τὴν Γραφή.

Πάλι ἄλλος ἀπὸ ἐμᾶς τοῦ εἶπε

Τί εἶναι ξενιτεία, πάτερ;

Καὶ εἶπε

Σιώπα καὶ εἶπέ, δὲν κατέχω τίποτε, σὲ κάθε τόπο ὅπου πηγαίνεις· αὐτὴ εἶναι ἡ ξενιτεία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΩΡ

1 Ὁ μακάριος Πίωρ, ἀφοῦ ἐργάσθηκε σὲ κάποιον κατὰ τὸ θερισμό, τοῦ ὑπενθύμισε νὰ πάρη τὸ μισθό· ἐνῶ δὲ ἐκεῖνος τὸ ἀνέβαλε, ἐπανῆλθε στὴ μονή. Πάλι, ὅταν τὸ ἔφερε ὁ καιρός, ἐθέρισε σ’ αὐτὸν κι’ ἐργάσθηκε μὲ προθυμία, καὶ ἐνῶ ἐκεῖνος δὲν τοῦ ἔδωσε τίποτε, ἐπανῆλθε στὴ μονή του. “Ὅταν δὲ συμπληρώθηκε τὸ τρίτο ἔτος, ἀφοῦ ἔκανε τὴ συνηθισμένη ἐργασία ὁ γέρων, ἀνεχώρησε πάλι χωρὶς νὰ πάρη τίποτε. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Κύριος ἐξήτασε τὸν οἶκο ἐκείνου, αὐτὸς παρέλαβε τὸ μισθὸ καὶ περιφερόταν στὰ μοναστήρια ζητώντας τὸν ἅγιο. Καὶ μόλις τὸν εὗρηκε, ἔπεσε στὰ πόδια του καὶ δίδοντάς του ἔλεγε

Ὁ Κύριος μοῦ τὰ ἀπέδωσε.

Αὐτὸς δὲ τοῦ συνέστησε νὰ τὰ προσφέρῃ στὴν ἐκκλησία, στὸν πρεσβύτερο.

2 Ὁ ἀββᾶς Πίωρ ἔτρωγε περιπατώντας. “Ὅταν τὸν ἐρώτησε κάποιος

Γιατί τρώγεις ἔτσι;

Εἶπε

Δὲν θέλω νὰ χρησιμοποιοῦ τὸ φαγητὸ σὰν ἔργο, ἀλλὰ σὰν πάρεργο.

Πρὸς ἕτερον δὲ περὶ τούτου ἐρωτήσαντα ἀπεκρίνατο

Ἴνα μὴδὲ ἐν τῷ ἐσθίειν, φησὶν, ἡδονῆς σωματικῆς αἰσθάνεται ἡ ψυχὴ μου.

3 Ἐγένετό ποτε συνέδριον ἐν Σκήτει περὶ σφαλέντιος ἀδελφοῦ καὶ ἐλάλουν οἱ πατέρες· ὁ δὲ ἀββᾶς Πίωρ ἐσιώπα, ὑστερον δὲ ἀνασιὰς ἐξῆλθε καὶ λαβὼν σάκκον ἐπλήρωσε ψάμμου καὶ ἐβάσιασεν εἰς τὸν ὄμον αὐτοῦ· καὶ βαλὼν εἰς μαλάκιν μικρὸν τῆς ψάμμου ἐβάσιασεν ἔμπροσθεν. Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πατέρων, τί ἂν εἴη τοῦτο, λέγει

Οὗτος ὁ σάκκος ὁ ἔχων τὴν πολλὴν ψάμμον τὰ ἐμὰ ἐστὶ πλημμελήματα, ὅτι πολλὰ ἐστὶ καὶ ἀφῆκα αὐτὰ ὀπίσω μου, τοῦ μὴ πονῆσαι περὶ αὐτῶν καὶ κλαῦσαι· καὶ ἰδὸν ταῦτα τὰ μικρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἔμπροσθέν μου εἶσι, καὶ εἰς αὐτὰ ἀδολεσχῶ κρίνων αὐτόν. Οὐ χρὴ δὲ οὕτω ποιεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἐμὰ ἔμπροσθέν μου ἐνεγκεῖν καὶ αὐτῶν φροντίσαι, καὶ παρακαλεῖν τὸν Θεὸν συγχωρησαί μοι.

Καὶ ἀνασιάντιες οἱ πατέρες εἶπον

ἽΟντως αὕτη ἐστὶν ἡ δόδος τῆς σωτηρίας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΤΤΥΡΙΩΝΟΣ

Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Πιτυρίων, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, ὅτι

ἽΟ βουλόμενος ἀπελαύνειν δαίμονας πρότερον τὰ πάθη δουλώσεται· οἷου γὰρ ἂν πάθους περιγένηται τις, τούτου καὶ τὸν δαίμονα ἀπελαύνει. Ἐπειτα, φησί, δαίμων τῆ ὀργῆ· ἐὰν τῆς ὀργῆς κρατήσης, ἀπελήλθεται ταύτης ὁ δαίμων. Ὀμοίως καὶ περὶ ἐκάστου πάθους.

1. Φυσικὰ τοῦτο ἀποτελεῖ συμβολικὴ ἐξεικόνισι τοῦ αἰσωπείου μύθου τῶν δύο πηρῶν, τῆς μιᾶς ἔμπρὸς καὶ τῆς ἄλλης ὀπίσω. ἘἈνθρώ-

Σὲ ἄλλον δὲ πού ἐρώτησε γιὰ τὸ ἴδιο εἶπε

“Ὡστε νὰ μὴ αἰσθάνεται σωματικὴ ἡδονὴ ἢ ψυχὴ μου οὔτε στὸ φαγητό.

3 Ἐγίνε κάποτε συνέδριο στὴ Σκῆτι γιὰ ἓνα ἀδελφὸ πού ἔσφαλε καὶ ὠμιλοῦσαν οἱ πατέρες· ὁ δὲ ἀββᾶς Πίωρ ἐσιωποῦσε, ἔπειτα δὲ ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἐξῆλθε καὶ παίρνοντας ἓνα σακὶ τὸ ἐγέμισε ἄμμο καὶ τὸ ἐβάσταξε στὴ ράχι του. Καὶ ἀφοῦ ἔβαλε σ’ ἓνα πανέρι ὀλίγη ἄμμο τὸ ἐβάσταξε ἐμπρός. Ὅταν ἐρωτήθηκε ἀπὸ τοὺς πατέρες, τί εἶναι αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, εἶπε

Αὐτὸς ὁ σάκκος πού ἔχει τὴν πολλὴ ἄμμο εἶναι τὰ ἰδικά μου πλημμελήματα, διότι εἶναι πολλά· καὶ τὰ ἄφησα ὀπίσω μου, γιὰ νὰ μὴ πονέσω γι’ αὐτὰ καὶ κλαύσω. Ἴδου τώρα αὐτὰ τὰ ὀλίγα τοῦ ἀδελφοῦ πού εἶναι ἐμπρός μου, μὲ αὐτὰ ἀσχολοῦμαι κρίνοντάς τον. Δὲν πρέπει φυσικὰ νὰ κάνω ἔτσι, ἀλλὰ πρέπει μᾶλλον νὰ φέρω τὰ ἰδικά μου ἐμπρός μου καὶ γι’ αὐτὰ νὰ φροντίσω καὶ νὰ παρακαλέσω τὸ Θεὸ νὰ μὲ συγχωρήσῃ¹.

Τότε οἱ πατέρες ἐσηκώθηκαν καὶ εἶπαν

Πραγματικὰ αὐτὴ εἶναι ἡ ὁδὸς τῆς σωτηρίας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΤΥΡΙΩΝΟΣ

Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Πιτυρίων, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Ἄντωνίου
 “Ὅποιος θέλει νὰ ἀπομακρύνῃ δαίμονες, πρῶτα νὰ ὑποδουλώνη τὰ πάθη. Ὅποιο πάθος του κατανικήσῃ, αὐτοῦ καὶ τὸ δαίμονα ἀπομακρύνει. Ἀκολουθεῖ, λέγει, ὁ δαίμων τὴν ὀργή· ἐὰν νικήσῃ τὴν ὀργή, ἔχει ἀπομακρυνθῆ καὶ ὁ δαίμων αὐτῆς. Ὅμοίως καὶ γιὰ κάθε πάθος.

¹ πων ἕκαστος δύο πήρας φέρει, τὴν μὲν ἔμπροσθεν, τὴν δὲ ὀπισθεν».

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΣΤΑΜΩΝΟΣ

Ἡρώτησέ τις ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Πιστάμωνα, λέγων
Τί ποιήσω, διτι θλίβομαι εἰς τὸ πωλῆσαι τὸ ἐργόχει-
ρόν μου;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν διτι

Καὶ ὁ ἀββᾶς Σισώης καὶ οἱ λοιποὶ ἐπώλουν τὸ ἐργό-
χειρον αὐτῶν· τοῦτο οὐκ ἔστι βλάβος. Ἄλλ' διαν πω-
λῆς, εἰπὲ ἅπαξ τὴν τιμὴν τοῦ σκεύους· λοιπὸν ἐὰν θέ-
λῃς μικρὸν ἀφῆσαι τῆς τιμῆς, ἐν σοὶ ἔστιν. Οὕτω ἂν
εὐρήσεις ἀνάπαυσιν.

Πάλιν εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Ἐὰν ἔχω τὴν χρεῖαν μου ὅθεν δήποτε, θέλεις ἵνα φρον-
τίσω ἐργόχειρον;

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρων εἶπεν

Ἐὰν ἔχῃς ὅσον δήποτε, μὴ καταλείψῃς τὸ ἐργόχειρόν
σου· ὅσον δύνασαι ποιήσον, μόνον μὴ μετὰ ταραχῆς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΠΙΟΝΙΤΟΥ

¹ Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Πέιρου τοῦ Πιονίτου εἰς τὰ Κελ-
λία, διτι οἶνον οὐκ ἔπινεν. Ὅτι οὖν ἐγήρασεν, ἐποιοῦν οἱ ἀ-
δελφοὶ μικρὸν συγκερασιὸν καὶ παρεκάλουν αὐτὸν οἱ ἀδελ-
φοὶ δέξασθαι. Καὶ ἔλεγε

Θαρσεῖτέ μοι, διτι κονδίτιον αὐτὸ ἔχω.

Καὶ ἔκρινεν ἑαυτὸν εἰς τὸ συγκερασιόν.

² Ἀδελφὸς εἶπε τῷ ἀββᾶ Πέιρῳ τῷ τοῦ ἀββᾶ Λώτι, διτι
Ὅταν εἶμι ἐν τῷ κελλίῳ μου, ἐν εἰρήνῃ ἔστιν ἡ ψυχὴ
μου· ἐὰν δὲ ἀδελφὸς παραλάβῃ μοι καὶ τοὺς λόγους τῶν

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΙΣΤΑΜΩΝΟΣ

Ἐρώτησε κάποιος ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Πιστάμωνα

Τί νὰ κάνω ποὺ στενοχωροῦμαι ἀπὸ τὸ ὅτι πωλῶ τὸ ἐργόχειρό μου;

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁ γέρων εἶπε

Καὶ ὁ ἀββᾶς Σισώης καὶ οἱ ἄλλοι ἐπωλοῦσαν τὸ ἐργόχειρό τους· αὐτὸ δὲν προκαλεῖ βλάβη. Ἄλλ' ὅταν πωλῆς, εἰπὲ μία φορὰ τὴν τιμὴ τοῦ σκεύους· ἔπειτα, ἂν θέλῃς νὰ ἀφήσῃς κάτι ἀπὸ τὴν τιμὴ του, στὸ χέρι σου εἶναι. Ἔτσι θὰ εὔρης ἀνάπαυσι.

Πάλι τοῦ εἶπε ὁ ἀδελφὸς

Ἐὰν ἔχω τὰ μέσα γιὰ τὶς ἀνάγκες μου ἀπὸ κάπου, θεωρεῖς σωστὸ νὰ φροντίζω ἐργόχειρο;

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁ γέρων εἶπε

Ὅσο καὶ ἂν ἔχῃς, μὴ ἐγκαταλείψῃς τὸ ἐργόχειρο· ὅσο μπορεῖς κάνε, ἀλλὰ πάντως χωρὶς ἄγχος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΠΙΟΝΙΤΗ

1 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Πέτρο τὸν Πιονίτη στὰ Κελλία, ὅτι δὲν ἔπνε οἶνο. Ὅταν λοιπὸν ἐγήρασε, ἐτοίμαζαν οἱ ἀδελφοὶ ὀλίγο κράμα καὶ τὸν παρακαλοῦσαν νὰ τὸ δεχθῆ. Καὶ ἔλεγε

Πιστεύσατέ με, τὸ θεωρῶ σὰν μοσχόκρασο.

Κι' ἐπέτρεπε στὸν ἑαυτό του τὸ κράμα.

2 Ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Πέτρο, τὸ μαθητὴ τοῦ ἀββᾶ Λῶτ
Ὅταν εἶμαι στὸ κελλί μου, ἢ ψυχὴ μου εἶναι σὲ εἰρήνη· ὅταν ὁμως μὲ ἐπισκεφθῆ ἀδελφὸς καὶ μου

ἔξω εἶπη μοι, ταράσσεται ἡ ψυχὴ μου.

Λέγει ὁ ἀββᾶς Πέτρος δι

᾽Ελεγεν ὁ ἀββᾶς Λῶι, ᾽τὸ κλεισιόν σου ἀνοίγει τὴν θύραν μου᾽.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς τῷ γέροντι

Τί ἐσσι τὸ ρῆμα τοῦτο;

Λέγει ὁ γέρων

᾽Εὰν τίς σοι παραβάλη, λέγεις αὐτῷ, ᾽πῶς ἔχεις; Πόθεν ἤλθες; Πῶς ἔχουσιν οἱ ἀδελφοί; Προσελάβοντό σε ἢ οὐ;᾽
Καὶ τότε ἀνοίγεις τὴν θύραν τοῦ ἀδελφοῦ καὶ ἀκούεις ἂ οὐ θέλεις.

Λέγει αὐτῷ

Οὕτως ἔχει. Τί οὖν ποιήσει ἄνθρωπος, εἰ ἂν ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν ἀδελφός;

Λέγει ὁ γέρων

Τὸ πένθος ὅλον διδαχὴ ἐσιν· ὅπου δὲ οὐκ ἔστι πένθος, οὐ δυνατὸν φυλάξασθαι.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

᾽Οταν ἐν τῷ κελλίῳ ᾧ ἢ ἐξέλθω ἐκ τοῦ κελλίου, οὐχ εὐρίσκω αὐτό.

Λέγει ὁ γέρων

Οὐδέπω σοι ὑπειάγη, ἀλλ' ὡς ἐν χρήσει ἐστί. Γέγραπται γάρ ἐν τῷ νόμῳ δι «ὅταν κήσῃ παῖδα Ἑβραῖον, ἐξ ἔτη δουλεύσει σοι, τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἔτει ἐξαποσιελεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον. ᾽Εὰν δὲ δῶς αὐτῷ γυναῖκα, καὶ γεννήσῃ παιδιά ἐν τῇ οἰκίᾳ σου καὶ μὴ θελήσῃ ἀποδιδράσκειν διὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά, προσάξεις αὐτὸν πρὸς τὴν θύραν τοῦ οἴκου καὶ τρυπήσεις αὐτοῦ τὸ ὠτίον τῷ ὀπητίῳ, καὶ ἔσται σοι δοῦλος εἰς τὸν αἰῶνα».

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί ἐσσι τὸ ρῆμα τοῦτο;

εἶπῃ τοὺς λόγους τῶν ἔξω, ἡ ψυχὴ μου ταράσσεται.
 Λέγει ὁ ἀββᾶς Πέτρος

Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Λῳτ, ἰὸ κλειδί σου ἀνοίγει τὴ
 θύρα μου.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς στὸ γέροντα

Τί σημαίνει αὐτὸ τὸ λόγιο;

Λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν σὲ ἐπισκεφθῆ κανεῖς, τοῦ λέγεις, ἴπως εἶσαι;
 Ἀπὸ ποῦ ἦλθες; Πῶς εἶναι οἱ ἀδελφοί; Σὲ προσέ-
 λαβαν ἢ ὄχι; Καὶ τότε ἀνοίγεις τὴ θύρα τοῦ ἀδελ-
 φοῦ καὶ ἀκούεις ὅσα δὲν θέλεις.

Τοῦ λέγει

Ἔτσι εἶναι. Τί νὰ κάνη λοιπὸν κανεῖς, διὰν ἔλθῃ
 κοντὰ τοῦ ἀδελφός;

Λέγει ὁ γέρων

Τὸ πένθος εἶναι ὄλο διδαχὴ· ὅπου δὲν ὑπάρχει πέν-
 θος, δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ φυλαχθῆ.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Εἴτε εἶμαι στὸ κελλὶ εἴτε ἐξέρχομαι ἀπὸ αὐτό, δὲν
 τὸ εὐρίσκω τὸ πένθος.

Λέγει ὁ γέρων

Δὲν σοῦ ὑποτάχθηκε ποτὲ ἀλλὰ εἶναι σὲ χρῆσι. Διότι
 ἔχει γραφῆ στὸ νόμο ὅτι, «διὰν ἀποκτήσης δοῦλο
 Ἑβραῖο, θὰ σὲ δουλεύσῃ ἕξ ἔτη, τὸ δὲ ἕβδομο ἔτος
 θὰ τὸν ἀποστείλῃς ἐλεύθερο. Ἐὰν δὲ τοῦ δώσης
 γυναῖκα, καὶ γεννήσῃ παιδιά στὴν οἰκία σου καὶ γιὰ
 χάρι τῆς γυναίκας καὶ τῶν παιδιῶν δὲν θέλῃ νὰ
 φύγῃ, θὰ τὸν ὀδηγήσῃς κοντὰ στὴ θύρα τοῦ οἴκου
 καὶ θὰ τοῦ τρυπήσῃς τὸ αὐτὶ μὲ τὸ σουβλί, καὶ θὰ
 σοῦ εἶναι δοῦλος διαπαντός»¹.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Τί σημαίνει αὐτὸς ὁ λόγος;

Λέγει ὁ γέρον.

Ἐὰν κάμη ἄνθρωπος εἰς πρᾶγμα κατὰ δύναμιν, οἷαν ὦραν ζητήσῃ αὐτὸ εἰς χρεῖαν, εὐρήσῃ αὐτό.

Λέγει αὐτῷ

Ποίησον ἀγάπην, εἶπέ μοι τὸ ρῆμα τοῦτο.

Λέγει ὁ γέρον

Οὐδὲ νόθος υἱὸς παραμένει τινὶ δουλεύων, ἀλλ' ὁ γεννώμενος υἱὸς οὐκ ἔσθ' τὸν πατέρα αὐτοῦ.

3 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Πέτρου καὶ τοῦ ἀββᾶ Ἐπιμάχου, διὸ συμφωνηταὶ ἦσαν εἰς Ραϊθοῦ. Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐδιᾶσαντο αὐτοὺς ἐλθεῖν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν γερόντων. Καὶ μετὰ πολλοῦ κόπου ἀπῆλθεν ὁ ἀββᾶς Πέτρος μόνος. Καὶ ὡς ἀνέστησαν, λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἐπίμαχος

Πῶς ἐτόλμησας ἀπελθεῖν εἰς τὴν τράπεζαν τῶν γερόντων;

Ὁ δὲ ἀπεκρίθη

Εἰ ἐκάθισα μεθ' ὑμῶν, ὡς γέροντα οἱ ἀδελφοὶ ἡμελλον προιρέπεσθαι με εὐλογεῖν πρῶτον καὶ ὡς μείζων ὑμῶν εἶχον εἶναι· νῦν οὖν ἀπελθὼν ἐγγὺς τῶν πατέρων, μικρότερος πάντων ἡμῶν καὶ ταπεινότερος τῷ λογισμῷ

4 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Πέτρος διὸ

Οὐ δεῖ ἐπαίρεσθαι διὰν ὁ Κύριος ποιήσῃ τι δι' ἡμῶν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστεῖν διὸ κατηξιώθη προσκληθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.

Τοῦτο δ' ἐπὶ πάσης ἀρετῆς ἔλεγε συμφέρειν λογίζεσθαι.

Λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν κοπίαση ἄνθρωπος σὲ κάτι κατὰ τὴ δύναμί του, ὅποια ὥρα τὸ ζητήσῃ γιὰ χρεία, θὰ τὸ εὖρη.

Τοῦ λέγει

Κάνε μου τὴ χάρι, εἶπέ μου τὴν ἔννοια αὐτοῦ τοῦ λόγου.

Λέγει ὁ γέρων

Οὔτε ὁ νόθος υἱὸς παραμένει σὲ κάποιον ὡς δοῦλος, ἀλλ' ὁ γεννώμενος γνήσιος υἱὸς δὲν ἀφήνει τὸν πατέρα του.

3 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Πέτρο καὶ τὸν ἀββᾶ Ἐπίμαχο, ὅτι ἦσαν σύντροφοι στὴ Ραίθου. Ἐνῶ δὲ κάποτε ἔτρωγαν στὴν ἐκκλησία, τοὺς ἐπίεσαν νὰ ἔλθουν στὸ τραπέζι τῶν γερόντων. Καὶ μὲ πολλὴ δυσκολία ἐπῆγε μόνος του ὁ ἀββᾶς Πέτρος. Καὶ ὅταν ἐσηκώθηκαν ἀπὸ τὸ Τραπέζι, τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἐπίμαχος

Πῶς ἐτόλμησες νὰ ὑπάγῃς στὸ τραπέζι τῶν γερόντων;

Αὐτὸς δὲ ἀποκρίθηκε

Ἐὰν ἐκαθόμουν μ' ἐσᾶς, οἱ ἀδελφοὶ θὰ μὲ προέτρεπαν νὰ εὐλογῆσω τὴν τράπεζα πρῶτος καὶ θὰ ἐθεωροῦμαι ὡς πρῶτος μεταξὺ σας· τώρα λοιπὸν ποὺ ἐπῆγα στοὺς πατέρες, ἤμουν μικρότερος ἀπὸ ὅλους καὶ ταπεινότερος στὸ φρόνημα.

4 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Πέτρος

Δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανευώμαστε, ὅταν ὁ Κύριος κἀνῃ κάτι μὲ μέσο ἐμᾶς, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ εὐχαριστοῦμε ποὺ καταξιωθήκαμε νὰ προσκληθοῦμε ἀπὸ αὐτόν.

Ἔλεγε δὲ ὅτι συμφέρει νὰ σκεπτόμαστε τοῦτο γιὰ κάθε ἀρετῆ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΦΝΟΥΤΙΟΥ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος ὅτι

Διοδεύων ἐν τῇ ὁδῷ, γέγονέ με ἀποπλανηθῆναι ἀπὸ δρόσου καὶ εὐρεθῆναι πλησίον κώμης. Καὶ εἶδόν τινας ὁμιλοῦντας ἀλλήλοις· καὶ ἐσιάθην δεόμενος περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου. Καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθεν ἔχων ρομφαίαν, καὶ λέγει μοι Παφνούτιε, πάντες οἱ κρίνοντες τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν ἐν ταύτῃ τῇ ρομφαίᾳ ἀπολοῦνται· οὐ δὲ ὅτι οὐκ ἔκρινας, ἀλλὰ ἐταπεινώσας ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὡς σὺ τὴν ἁμαρτίαν ποιήσας, διὰ τοῦτο τὸ ὄνομά σου ἐγγέγραπται ἐν βίβλῳ ζώντων.

2 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου, ὅτι οὐ ταχέως ἔπιπεν οἶνον. Ὁδεύων δὲ ποιε εὐρέθη ἐπάνω κολληγίου λησιῶν καὶ εὗρεν αὐτοὺς πίνοντας οἶνον. Ἐγνώριζε δὲ αὐτὸν ὁ ἀρχιλησιτῆς καὶ ἤδει ὅτι οὐ πίνει οἶνον. Καὶ θεωρῶν αὐτὸν ἀπὸ μεγάλου κόπου, ἐγέμισε ποτήριον οἶνου, καὶ τὸ ξίφος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ λέγει τῷ γέροντι

Ἐὰν μὴ πίης, φονεύω σε.

Γνοὺς δὲ ὁ γέροντι ἐπιτολὴν Θεοῦ θέλει ποιῆσαι, βουλόμενος αὐτὸν κερδῆσαι, ἔλαβε καὶ ἔπιεν. Ὁ δὲ ἀρχιλησιτῆς μειτενόησεν αὐτῷ, λέγων

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ, ὅτι ἔθλιψά σε.

Καὶ λέγει ὁ γέροντι

Πιοτεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ τὸ ποτήριον τοῦτο ποιεῖ μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι.

Λέγει ὁ ἀρχιλησιτῆς

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΦΝΟΥΤΙΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος

Περνώντας στὸ δρόμο, μοῦ συνέβηκε νὰ παραπλανηθῶ ἀπὸ ὁμίχλη καὶ νὰ εὔρεθῶ κοντὰ σὲ χωριό. Καὶ εἶδα κάποιους νὰ συνομιλοῦν, καὶ ἐσταμάτησα προσευχόμενος γιὰ τὶς ἁμαρτίες μου. Καὶ τότε ἦλθε ἄγγελος μὲ ρομφαία καὶ μοῦ λέγει

Παφνούτιε, ὅλοι ὅσοι κρίνουν τοὺς ἀδελφούς τους θὰ καταστραφοῦν μὲ αὐτὴ τὴ ρομφαία· τὸ δικό σου ὄμως ὄνομα, γιὰ τὸ λόγο ὅτι δὲν ἔκρινες, ἀλλὰ ἐταπείνωσες τὸν ἑαυτό σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, σὰν νὰ ἔκανες ἐσὺ τὴν ἁμαρτία, ἔχει γραφῆ σὲ βιβλίον ζωντανῶν.

2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Παφνούτιο ὅτι δὲν ἔπινε εὐκόλα κρασί. Βαδίζοντας λοιπὸν κάποτε εὔρεθῆκε ἐπάνω σὲ συμμορία ληστῶν καὶ τοὺς εὔρηκε νὰ πίνουν κρασί. Τὸν ἐγνώριζε δὲ ὁ ληστής καὶ ἤξερε ὅτι δὲν πίνει κρασί. Καί, καθὼς τὸν εἶδε νὰ ἔρχεται κατάκοπος ἐγέμισε ἓνα ποτήρι κρασί, ἔχοντας τὸ ξίφος στὸ χέρι του, καὶ λέγει στὸ γέροντα

Ἐὰν δὲ πιῆς, θὰ σὲ φονεύσω.

Γνωρίζοντας δὲ ὁ γέρον ὅτι, θέλοντας νὰ τὸν κερδίση, ἐκτελεῖ ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, ἐπῆρε κι' ἔπινε. Ὁ δὲ ἀρχιληστής τοῦ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ, πού σὲ ἐστενοχώρησα.

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Πιστεύω στὸ Θεό, ὅτι γιὰ τὸ ποτήρι τοῦτο θὰ σοῦ δείξη τὸ ἔλεος καὶ σὸν σημερινὸ καὶ σὸν ἄλλο κόσμο.

Λέγει ὁ ἀρχιληστής

Πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μὴ κακοποιήσω τινά.

Καὶ ἐκέρδισεν ὁ γέρον ὅλον τὸ κολλήγιον, ἀφείς τὸ θέλημα αὐτοῦ διὰ τὸν Κύριον.

3 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν, ὅτι ἔλεγεν ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος
Εἰς πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς τῶν γερόντων, δις τὸν μῆνα παρέβαλον αὐτοῖς, ἔχων ἀπ' αὐτῶν τὸ διάσιγμα μίλια δώδεκα, καὶ πάντα λογισμὸν ἔλεγον αὐτοῖς, καὶ οὐδέν μοι ἕτερον ἔλεγον ἢ τοῦτο, ὅτι 'εἰς ὃν ἂν τόπον ἀπέλθῃς, μὴ μειρεῖς ἑαυτὸν, καὶ ἔσῃ ἀναπαυόμενος'.

4 Ἦν τις ἀδελφὸς εἰς Σκῆτιν μετὰ τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου καὶ ἐπολεμεῖτο εἰς πορνείαν καὶ ἔλεγεν

Ἐὰν λάβω δέκα γυναῖκας, οὐ πληρῶ τὴν ἐπιθυμίαν μου.
Ὁ δὲ γέρον παρεκάλει λέγων.

Μή, τέκνον, πόλεμός ἐστι τῶν δαιμόνων.

Καὶ οὐκ ἐπέισθη, ἀλλὰ ἀπῆλθε εἰς Αἴγυπτον καὶ ἔλαβε γυναῖκα. Μετὰ δὲ χρόνον ἐγένειο ἀναβῆναι τὸν γέροντα εἰς Αἴγυπτον καὶ ἀπαντῆσαι αὐτὸν βασιάζοντα σφυρίδα δοιράκων.

Ὁ δὲ γέρον οὐκ ἐγνώρισε αὐτόν, ἀλλ' αὐτὸς λέγει αὐτῷ

Ἐγὼ εἰμι ὁ δεῖνα ὁ μαθητὴς σου.

Καὶ ἰδὼν αὐτόν ὁ γέρον ἐν τῇ ἀτιμίᾳ ἐκείνῃ ἔκλαυσε καὶ εἶπε
Πῶς ἀφῆκας τὴν τιμὴν ἐκείνην καὶ ἦλθες εἰς τὴν ἀτιμίαν ταύτην; Πλὴν ἔλαβες τὰς δέκα γυναῖκας;

Καὶ σιενάξας εἶπε

Φύσει μίαν ἔλαβον καὶ ταλαιπωρῶ πῶς αὐτὴν χοριάσω ἄριον.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Δεῦρο πάλιν μεθ' ἡμῶν.

Καὶ εἶπεν

Πιστεύω στὸ Θεὸ καὶ δηλώνω ὅτι ἀπὸ τώρα δὲν θὰ
κακοποιήσω κανένα.

Καὶ ἐκέρδισε ὁ γέρων ὅλη τὴ συμμορία, ἀφήνοντας τὸ
προσωπικὸ του θέλημα γιὰ χάρι τοῦ Κυρίου.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν ὅτι ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Παφνούτιος
"Ὁλον τὸν καιρὸ ποὺ ἐζοῦσαν οἱ γέροντες, τοὺς ἐ-
πισκεπτόμουν δύο φορὲς τὸ μῆνα, ἂν καὶ ἀπεῖχα ἀπὸ
αὐτοὺς δώδεκα μίλια, τοὺς ἀνακοίνωνα κάθε λογι-
σμό μου καὶ δὲν μοῦ ἔλεγαν τίποτε ἄλλο παρὰ τοῦτο,
ὅτι ὄπου καὶ ἂν ὑπάγης, μὴ ὑπολογίζης τὸν ἑαυτό
σου, καὶ θὰ εἶσαι ἀναπαυμένος".

4 Ἦταν στὴ Σκῆτι μαζὶ μὲ τὸν ἀββᾶ Παφνούτιο ἓνας ἀ-
δελφὸς ποὺ ἐπολεμόταν σὲ πορνεία κι' ἔλεγε
Καὶ δέκα γυναῖκες ἂν πάρω, πάλι δὲν θὰ χορτάσω
τὴν ἐπιθυμία μου.

Ὁ δὲ γέρων τὸν παρακαλοῦσε μὲ τὰ λόγια

Μή, τέκνο, πολεμικὴ τῶν δαιμόνων εἶναι.

Καὶ δὲν ἐπείσθηκε, ἀλλὰ ἔφυγε στὴν Αἴγυπτο κι' ἐπῆρε
γυναῖκα. Ἐπειτα ἀπὸ καιρὸ συνέβηκε ν' ἀνεβῆ ὁ γέρων
στὴν Αἴγυπτο καὶ τὸν συνάντησε νὰ βαστᾶ καλάθι μὲ
ἄστρακα. Δὲν τὸν ἀνεγνώρισε ὁ γέρων, ἀλλ' αὐτὸς τοῦ
λέγει

Ἐγὼ εἶμαι ὁ δεῖνα μαθητὴς σου.

Καὶ σὰν τὸν εἶδε ὁ γέρων σ' ἐκείνη τὴν ἀτιμία, ἔκλαυσε
καὶ εἶπε

Πῶς ἄφησες ἐκείνη τὴν τιμὴ καὶ ἦλθες σ' αὐτὴν τὴν
ἀτιμία; Πάντως ἐπῆρες τίς δέκα γυναῖκες;

Καὶ ἀναστενάζοντας εἶπε

Φυσικὰ μία ἐπῆρα καὶ ταλαιπωροῦμαι, πῶς νὰ τὴ
χορτάσω ψωμί.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

"Ἐλα πάλι κοντά μας.

Καὶ εἶπε

Ἐνι μειάνοια, ἀββᾶ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐνι.

Καὶ καταλείπας πάντα ἠκολούθησεν αὐτὸν καὶ εἰσελθὼν εἰς Σκῆτιν ἀπὸ τῆς πείρας γέγονε δόκιμος μοναχός.

5 Ἀδελφῶ ἐν τῇ ἐρήμῳ καθημένῳ τῆς Θεβαίδος, ἦλθεν αὐτῷ λογισμός λέγων

Τί κάθη ἄκαρπος; Ἀνάσσια, ὕπαγε εἰς κοινόβιον καὶ ἐκεῖ ποιεῖς καρπόν.

Καὶ ἀνασιᾶς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Παφνούτιον καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸν λογισμόν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὑπαγε, κάθου εἰς τὸ κελλίον σου, καὶ ποιεῖ μίαν εὐχήν πρωτὶ καὶ μίαν ἑσπέρας καὶ μίαν τὴν νύκτα· καὶ διὰ πεινᾶς, φάγε, καὶ διὰ διψᾶς, πίε, καὶ διὰ νυσιάζης, κοιμῶ, καὶ μένε εἰς γῆν ἔρημον, καὶ μὴ πεισοθῆς αὐτῷ.

Ἦλθε δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἰωάννην καὶ ἀνήγγειλε τὰ ῥήματα τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου. Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Μὴ ποιήσης ὄλως εὐχήν, μόνον κάθου εἰς τὸ κελλίον σου.

Καὶ ἀνασιᾶς ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Ἀρσένιον καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ πάντα. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Κράτει ὡς οἱ πατέρες σοι εἶπον· πλεῖον γὰρ τούτων οὐκ ἔχω σοί τι εἰπεῖν.

Καὶ πληροφορηθεὶς ἀπῆλθεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ

Διηγῆσαί τις τῶν πατέρων περὶ τινος ἀββᾶ Παύλου, διὴν ἦν ἐκ τῶν κάτω μερῶν τῆς Αἰγύπτου, οἰκῶν δὲ ἐν Θεβαδί· διὸ οὗτος ἐκράτει ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τοὺς κεράσιας καὶ τοὺς

Ἐπίσταται μετάνοια, ἀββᾶ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἐπίσταται.

Καὶ ἐγκαταλείποντας τὰ πάντα τὸν ἀκολούθησε καί, ἀφοῦ ἦλθε σὴν Σκῆτι ἐγένετο μετὰ τὴν πεῖρα τοῦ ἐγκριτοῦ μοναχοῦ.

5 Σ' ἓνα ἀδελφὸν ποῦ ἔμενε σὴν ἔρημο τῆς Θηβαΐδος ἦλθε ὁ λογισμὸς αὐτοῦ

Τί κάθεται ἀκαρπὸς; Σῆκω, πήγαινε σὲ κοινόβιο κί' ἐκεῖ θὰ κάνης καρπὸν.

Καί, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Παφνούτιο καὶ τοῦ ἀνέφερε τὸ λογισμὸν. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Πήγαινε, κάθησε σὲ κελλί σου, κάνε μία εὐχὴ τὸ πρωῖ, μία τὸ βράδυ καὶ μία τὴν νύκτα, καὶ ὅταν πεινᾷς φάγε, ὅταν διψᾷς πίε καὶ ὅταν νυστάζης κοιμήσου καὶ μένε σὲ ἔρημη γῆ, καὶ μὴ πεισθῆς σ' αὐτόν.

Ἦλθε δὲ καὶ πρὸς τὸν ἀββᾶ Ἰωάννη καὶ τοῦ ἀνέφερε τὰ λόγια τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου. Καὶ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωάννης

Μὴ κάνης καθόλου εὐχὴ κοινοβιακὴ, κάθησε σὲ κελλί σου.

Ἐσηκώθηκε καὶ ἦλθε σὲ τὸν ἀββᾶ Ἀρσένιο καὶ τοῦ ἀνέφερε τὰ πάντα καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρον

Νὰ πράξης, ὅπως σοῦ εἶπαν οἱ πατέρες· διότι δὲν ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ τίποτε περισσότερο ἀπὸ αὐτούς.

Καὶ ἔφυγε ἱκανοποιημένος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ

Διηγήθηκε ἓνας ἀπὸ τοὺς πατέρες γιὰ κάποιον ἀββᾶ Παῦλο, ὅτι ἦταν ἀπὸ τὰ κάτω μέρη τῆς Αἰγύπτου, κατοικοῦσε δὲ σὴν Θηβαΐδα καὶ ὅτι κρατοῦσε σὰ χέρια τοῦ ἔχιδνας

ἔφεις, καὶ ἔσχιζεν αὐτοὺς μέσους. Καὶ ἔβαλον αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μειάνοιαν, λέγοντες

Εἶπε ἡμῖν ποίαν ἐργασίαν ἐποίησας, ἵνα λάβῃς τὴν χάριν ταύτην.

Ὁ δὲ ἔφη

Συγχωρήσαιέ μοι, πατέρες· ἐάν τις κτήσεται καθαρότητα, πάντα ὑποιάσεται αὐτῷ, ὡς τῷ Ἀδάμ διε ἦν ἐν παραδείσῳ, πρὶν ἢ παραβῆναι τὴν ἐντολήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΙΤΟΥ

1 Ὁ ἀββᾶς Παῦλος ὁ Κοσμίτης καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐκαθέζοντο ἐν τῇ Σκήτει. Καὶ πολλαχῶς ἐγίνετο μεταξὺ αὐτῶν ἀντιλογία. Λέγει ὁ ἀββᾶς Παῦλος.

Ἔως πότε μένομεν οὕτως;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος

Ποίησον ἀγάπην· διὰν ἔρχομαι ἐπάνω σου, βασίταξόν με, καὶ διὰν ἔρχῃ καὶ σὺ ἐπάνω μου, βασιάξω σε καγώ. Καὶ ποιήσαντες οὕτως ἀνεπάησαν τὰς ἐπιλοίπους αὐτῶν ἡμέρας.

2 Ὁ αὐτὸς ἀββᾶς Παῦλος καὶ Τιμόθεος Κοσμίται ἦσαν ἐν Σκήτει καὶ ὠχλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. Καὶ λέγει ὁ Τιμόθεος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ

Τί θέλομεν τὴν τέχνην ταύτην; Οὐκ ἀφιόμεθα ἡσυχάσαι ὅλην τὴν ἡμέραν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀββᾶς Παῦλος εἶπεν αὐτῷ

Ἄρκεῖ ἡμῖν ἡ ἡσυχία τῆς νυκτός, ἐὰν νήφῃ ἡμῶν ἡ διάνοια.

καὶ φίδια, καὶ τὰ ἔσχιζε στὴ μέση. Καὶ τοῦ ἔβαλαν μετά-
νοια οἱ ἀδελφοὶ λέγοντας

Εἶπέ μας ποιά ἐργασία ἔκανες, γιὰ νὰ πάρης αὐτὴ
τὴ χάρι;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Συγχωρήσατέ με, πατέρες· ἐὰν ἀποκτήσῃ κανεὶς κα-
θαρότητα, τοῦ ὑποτάσσονται ὄλα, ὅπως στὸν Ἄδὰμ
ὅταν ἦταν στὸν παράδεισο, πρὶν παραβῆ τὴν ἐντολῆ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΙΤΗ

1 Ὁ ἀββᾶς Παῦλος ὁ Κοσμίτης καὶ ὁ ἀδελφός του Τιμόθεος
ἔμεναν στὴ Σκῆτι. Καὶ ἐγινόταν συνεχῶς ἀντιλογία με-
ταξύ τους. Λέγει ὁ ἀββᾶς Παῦλος

Ἔως πότε θὰ μένωμε ἔτσι;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος

Κάνε μου τὴ χάρι· ὅταν ἔρχωμαι ἐπάνω σου, βάστα-
ξέ με, καὶ ὅταν ἔρχεσαι ἐσὺ ἐπάνω μου, θὰ σὲ βα-
στάξω ἐγώ.

Καὶ κάνοντας ἔτσι ἀνακουφίστηκαν τὶς ὑπόλοιπες ἡμέ-
ρες τους.

2 Ὁ ἴδιος ἀββᾶς Παῦλος καὶ ὁ Τιμόθεος οἱ Κοσμίτες ἦσαν·
στὴ Σκῆτι καὶ ἐνοχλόνηταν ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς. Καὶ λέ-
γει ὁ Τιμόθεος στὸν ἀδελφό του

Τί τὴ θέλομε αὐτὴ τὴν τέχνη; Δὲν μπορούμε νὰ ἡ-
συχάσωμε ὄλη τὴν ἡμέρα.

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁ ἀββᾶς Παῦλος τοῦ εἶπε

Μᾶς ἀρκεῖ ἡ ἡσυχία τῆς νύκτας, ἐὰν ἡ διάνοιά μας
εἶναι ἄγρυπνη.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

- 1 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παῦλος ὁ μέγας, ὁ Γαλάτης, δι
Μοναχὸς ἔχων μικρὰς χρείας ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ καὶ
ἐξερχόμενος φρονίσει ἀπὸ δαιμόνων χλευάζεται καὶ
γὰρ καὶ γὰρ αὐτὸ ἔπαθον.*
- 2 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Παῦλος
Εἰς βόρβορον εἶμι καταποντιζόμενος ἕως τραχήλου, καὶ
κλαίω ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ, λέγων, «ἐλέησόν με».*
- 3 *Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Παύλου, δι ἐποίησε τὴν Τεσσαρα-
κοσιτὴν εἰς ματὶν φακοῦ καὶ λαγήνιον ὕδατος, καὶ εἰς ἐν
μαλάκιον, αὐτὸ πλέκων καὶ ἀναλύων, ἕως τῆς ἑορτῆς ἐγκε-
κλεισμένος.*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΛΟΥ

*Ὁ μακάριος ἀββᾶς Παῦλος ὁ Ἀπλοῦς, ὁ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου
μαθητῆς, διηγήσατο τοῖς πατράσι πρᾶγμα τοιοῦτον, δι
Ποιὲ παραγενόμενος ἐν μοναστηρίῳ ἐπισκέψεως ἔνεκεν καὶ
ὠφελείας χάριν ἀδελφῶν, μετὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν
συνήθη διάλεκτον, εἴσεισιν ἐν τῇ ἁγία τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ τὴν
συνήθη σύναξιν ἐπιτελέσαι. Ὁ δὲ μακάριος Παῦλος, φησί,
προσέσχεν ἐκάσιω τῶν εἰσιόντων εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὁποῖα
ἄρα ψυχῇ εἰσίσαι εἰς τὴν σύναξιν εἶχε γὰρ καὶ ταύτην τὴν
χάριν παρὰ Κυρίου δοθεῖσαν αὐτῷ, ὥστε ὁρᾶν ἕκαστον ὁποῖός
ἐστι τῇ ψυχῇ, ὥσπερ ἡμεῖς βλέπομεν ἀλλήλων τὰ πρόσω-
πα.*

*Πάντων δὲ εἰσιόντων λαμπρᾷ τῇ ὄψει καὶ φαιδρῷ τῷ προσώ-
πῳ, τὸν τε ἐκάστου ἄγγελον χαίροντα ἐπ' αὐτῷ, ἕνα, φησίν,*

1. Μάτι εἶναι αἰγυπτιακὸ μέτρο δημητριακῶν. Ἡ χωρητικότης ἀντι-
στοιχεῖ εἰς μικρὸν ἀριθμὸν σημερινῶν χιλιογράμμων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ

- 1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παῦλος ὁ μέγας, ὁ Γαλάτης,
Μοναχὸς ποὺ ἔχει μερικὲς ἀνάγκες στὸ κελλί του
καὶ ἐξέρχεται νὰ φροντίση γι' αὐτὲς κλευάζεται ἀπὸ
τοὺς δαίμονες· κι' ἐγὼ ὁ ἴδιος τὸ ἔπαθα αὐτό.
- 2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Παῦλος
Εἶμαι στὸ βόρβορο, καταποντισμένος ἕως τὸ λαιμό,
καὶ κλαίω ἐμπρὸς στὸ Θεὸ λέγοντας, 'ἐλέησέ με'.
- 3 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Παῦλο ὅτι ἐπέρασε τὴν τεσσαρα-
κοστὴ μὲ ἓνα μάτι φακῆ¹ καὶ ἓνα λαγήνι νερό, καὶ μὲ
ἓνα καλάθι πλέκοντας καὶ ξεπλέκοντάς το, κλεισμένος
μέσα ἕως τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΛΟΥ

Ὁ μακάριος ἀββᾶς Παῦλος ὁ ἀπλός, ὁ μαθητὴς τοῦ ἁγίου
Ἀντωνίου, διηγήθηκε στοὺς πατέρες τοῦτο τὸ πρᾶγμα.
Ὅταν κάποτε ἔφθασε στὸ μοναστήρι γιὰ ἐπίσκεψι καὶ
ὠφέλεια τῶν ἀδελφῶν, ἔπειτα ἀπὸ τὴ συνηθισμένη συζή-
τησι μεταξὺ τους, εἰσέρχεται στὴν ἁγία ἐκκλησία τοῦ
Θεοῦ γιὰ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν συνηθισμένη ἀκολου-
θία. Ὁ δὲ μακάριος Παῦλος ἐπρόσεχε τὸν καθένα ἀπὸ
τοὺς εἰσερχομένους στὴν ἐκκλησία, μὲ ποιά ψυχὴ προσ-
έρχεται στὴ σύναξι· διότι εἶχε αὐτὴ τὴ χάρι, δοσμένη
σ' αὐτὸν ἀπὸ τὸν Κύριο, ὥστε νὰ βλέπῃ τὸν καθένα ποῖος
εἶναι στὴν ψυχὴ, ὅπως ἐμεῖς βλέπομε τὰ πρόσωπα ἀλ-
λήλων.

Ἐνῶ δὲ ὅλοι εἰσέρχονταν μὲ λαμπρὴ ὄψι καὶ φαιδρὸ
πρόσωπο, καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ καθενὸς ἐχαίρονταν γι' αὐτόν,

ὄρα μέλανα καὶ ζοφώδη ὄλον τὸ σῶμα, δαίμονας δὲ παρ' ἐκατέρῃα τοῦτον συνέχοντας καὶ ἔλκοντας αὐτὸν πρὸς ἑαυτούς, φορβειὰν ἐπὶ τὴν ρίνα αὐτοῦ βάλλοντας· τὸν τε ἅγιον ἄγγελον αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν ἀκολουθοῦντα σκυθρωπὸν καὶ καιηφῆ. Ὁ δὲ Παῦλος δακρύσας καὶ τῇ χειρὶ τὸ σιῆθος πλήξας, ἐκαθέζετο πρὸ τῆς ἐκκλησίας, ἀποκλαιόμενος σφόδρα τὸν οὕτως ὀφθέντα αὐτῷ. Οἱ δὲ θεασάμενοι τὸ παράδοξον τοῦ ἀνδρός, τὴν τε ὀξεϊαν αὐτοῦ μεταβολήν, πρὸς δάκρυα καὶ πένθος κινήσασαν, ἠρώτων αὐτὸν παρακαλοῦντες τὸ διατί κλαίει εἰπεῖν, νομίζοντες μήτι καταγνοὺς ἀπάντων τοῦτο ποιεῖ· παρῆκάλουν τε αὐτὸν καὶ εἰς τὴν σύναξιν οὖν αὐτοῖς εἰσιέναι. Ὁ δὲ Παῦλος ἀποσεισάμενος αὐτούς ἐκαθέζετο ἔξω, ἀποδυρόμενος πάνυ τὸν οὕτως ὀφθέντα αὐτῷ.

Μετ' οὐ πολὺ δέ, τῆς συνάξεως ἀπολυθείσης καὶ πάντων ἐξιόντων, πάλιν κατεμάνθανεν ὁ Παῦλος ἕκαστον, βουλόμενος γινῶναι οἷοι ἐξέρχονται· καὶ ὄρα τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον, τὸν μέλαν καὶ ζοφῶδες ἔχοντα τὸ πρὶν ὄλον τὸ σῶμα, ἐξερχόμενον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας λαμπρὸν τῷ προσώπῳ, λευκὸν τῷ σώματι καὶ τοὺς δαίμονας μακρὰν του ἀκολουθοῦντας, τὸν τε ἅγιον ἄγγελον ἐγγὺς αὐτοῦ παρεπόμενον καὶ χαίροντα ἐπ' αὐτῷ σφόδρα. Ὁ δὲ Παῦλος ἀναπηδήσας μετὰ χαρᾶς, ἐβόα εὐλογῶν τὸν Θεὸν καὶ λέγων

Ὡ τῆς ἀφάτου τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθότητος! Δραμῶν δὲ καὶ ἀναβάς ἐπὶ βαθμοῦ ὑψηλοῦ, μεγάλη τῇ φωνῇ ἔλεγε

Δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, ὡς φοβερὰ καὶ πάσης ἐκπλήξεως ἄξια. Δεῦτε καὶ ἴδετε τὸν θέλοντα πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθεῖν. Δεῦτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ, καὶ εἴπωμεν, 'οὐ μόνος δύνασαι ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας'.

1. Ψαλμ. 45, 9.

2. Α' Τιμ. 2, 4.

3. Ψαλμ. 94, 6.

έναν τὸν βλέπει μαῦρον καὶ σκοτεινὸν σ' ὄλο τὸ σῶμα· καὶ βλέπει ἐπίσης δαίμονες κι' ἀπὸ τὶς δύο πλευρὲς νὰ τὸν κρατοῦν καὶ νὰ τὸν τραβοῦν κοντά τους, βάλλοντάς του καπίστρι στὴ μῦτη, καὶ τὸν ἅγιο ἄγγελό του νὰ ἀκολουθῆ ἀπὸ μακριὰ σκυθρωπὸς καὶ κατηφής. Δακρυσμένος ὁ Παῦλος καὶ κτυπώντας μὲ τὸ χέρι τὸ στήθος του, ἐκάθησε ἐμπρὸς στὴν ἐκκλησία, κλαίοντας δυνατὰ γι' αὐτὸν ποῦ εἶδε ἔτσι. Οἱ δὲ ἄλλοι, βλέποντας τὴν παράδοξη στάσι τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν ἀπότομη μεταβολὴ ποῦ τὸν ἐκίνησε σὲ δάκρυα καὶ πένθος, τὸν ἐρώτησαν παρακαλώντας νὰ τοὺς εἰπῆ, γιατί κλαίει, νομίζοντας μήπως τὸ κάνει αὐτὸ κατακρίνοντας ὅλους τους· τὸν παρακαλοῦσαν ἐπίσης νὰ εἰσέλθῃ μαζί τους στὴ σύναξι. Ὁ δὲ Παῦλος ἀποφεύγοντάς τους ἐκαθόταν ἔξω, κλαίοντας ἔντονα αὐτὸν ποῦ τοῦ παρουσιάσθηκε ἔτσι.

Ἐπειτα δὲ ἀπὸ ὀλίγο, ὅταν ἀπολύθηκε ἡ σύναξις καὶ ὅλοι ἔβγαιναν, πάλι παρακολουθοῦσε ὁ Παῦλος τὸν καθένα, θέλοντας νὰ μάθῃ πῶς ἐξέρχονται· καὶ βλέπει ἐκεῖνον τὸν ἄνδρα, ποῦ πρὶν εἶχε μαῦρο καὶ ζοφερὸ ὄλο τὸ σῶμα, νὰ εἶναι λευκὸς στὸ σῶμα καὶ τοὺς δαίμονες νὰ τὸν ἀκολουθοῦν ἀπὸ μακριὰ καὶ τὸν ἅγιο ἄγγελο νὰ εὐρίσκεται κοντά του καὶ νὰ χαίρεται ὑπερβολικὰ γι' αὐτόν. Ὁ δὲ Παῦλος ἀναπηδώντας μὲ χαρὰ, ἐφώναξε εὐλογώντας τὸ Θεὸ

Ἔ, πόσο ἀνέκφραστη εἶναι ἡ φιλανθρωπία καὶ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ!

Τρέχοντας δὲ ἀνέβηκε σὲ ὑψηλὸ βᾶθρο καὶ εἶπε μὲ μεγάλη φωνή

Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, πόσο φοβερὰ καὶ ἐκπληκτικὰ εἶναι¹. Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε αὐτὸν ποῦ θέλει νὰ σωθοῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ ἔλθουν σὲ ἐπίγνωσι τῆς ἀληθείας². Ἐλάτε νὰ προσκυνήσωμε καὶ νὰ προσπέσωμε σ' αὐτόν³, καὶ νὰ εἰπούμε, 'σὺ εἶσαι ὁ μόνος ποῦ μπορεῖς νὰ ἀφαιρῆς ἁμαρτίες'.

Συνέτριεχον δὲ πάντες μετὰ σπουδῆς, τῶν λεγομένων ἀκοῦσαι βουλόμενοι. Καὶ συνελθόντων πάντων, διηγεῖτο ὁ Παῦλος τὰ ὁραθέντα αὐτῷ πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς ἐκκλησίας καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν, καὶ ἤξιον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον λέγειν τὴν αἰτίαν, δι' ἣν αὐτῷ τὴν ἰσοσάτην μεταβολὴν αἰφνιδίως ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐλεγχθεὶς ὑπὸ τοῦ Παύλου, ἐνώπιον πάντων ἀνυποσιβλῶς διηγεῖτο τὰ καθ' ἑαυτὸν, λέγων

Ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ἁμαρτωλός, φησί, καὶ ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου πορνεῖαις συνέζων μέχρι τοῦ νῦν εἰσελθὼν δὲ νῦν ἐν τῇ ἀγίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἤκουσα τοῦ ἀγίου προφήτου Ἡσαΐου ἀναγινωσκομένου, μᾶλλον δὲ τοῦ Θεοῦ λαλοῦντος δι' αὐτοῦ· «λούσασθε, καθαροὶ γένεσθε, ἀφέλειτε τὰς πονηρίας ὑμῶν ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου, μάθετε καλὸν ποιεῖν. Καὶ ἐὰν ὣσιν αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικοῦν, ὡς χιόνα λευκανῶ. Καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε». Ἐγὼ δέ, φησί, ὁ πόρνος, ἐπὶ τῷ λόγῳ τοῦ προφήτου κατανυγείς τὴν ψυχὴν καὶ στενάξας ἐν τῇ διανοίᾳ μου, εἶπον πρὸς τὸν Θεόν, δι' οὗ ὁ Θεός, ὁ ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι ἃ νῦν διὰ τοῦ προφήτου σου ἐπηγγείλω, ταῦτα καὶ εἰς ἐμὲ πλήρωσον τὸν ἁμαρτωλὸν καὶ ἀνάξιον. Ἴδου γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν δίδωμί σοι λόγον, συντάσσομαι δὲ καὶ ἐκ καρδίας ἐξομολογοῦμαι σοι, ὅτι οὐ μὴ πράξω ἔτι τι τῶν κακῶν, ἀλλὰ ἀποιτάσσομαι πᾶσαν παρανομίαν καὶ δουλεύσω σοι ἀπὸ τοῦ νῦν ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. Σήμερον, ὦ Δέσποτα, καὶ ἐκ τῆς ὥρας ταύτης, δέξαι με μετανοοῦντα καὶ προσπίπτοντᾶ σοι καὶ ἀπεχόμενον τοῦ λοιποῦ πάσης ἁμαρτίας. Ἐπὶ ταύταις, φησί, ταῖς συνθήκαις ἐξῆλθον ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, κρίνας ἐν τῇ ἐμᾶντοῦ ψυχῇ, μηκέτι μηδὲν φαῦλον πράξαι ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ.

Προσέτρεχαν δὲ ὅλοι μὲ ζῆλο, θέλοντας νὰ ἀκούσουν τὰ λεγόμενα. Καὶ ὅταν συγκεντρώθηκαν ὅλοι, διηγόταν ὁ Παῦλος αὐτὰ πού τοῦ ἐμφανίσθηκαν πρὶν ἀπὸ τὴν εἴσοδο στὴν ἐκκλησία καὶ ἐπίσης ἔπειτα ἀπὸ αὐτήν, καὶ ἐζήτησε ἀπὸ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνο νὰ εἰπῆ τὴν αἰτία, γιὰ τὴν ὁποία τοῦ ἐχάρισε ὁ Θεὸς ξαφνικὰ τέτοια ἀλλαγὴ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος, καθὼς ἀποκαλύφθηκε ἀπὸ τὸν Παῦλο, διηγήθηκε ὅσα τοῦ συνέβηκαν χωρὶς δισταγμὸ.

Ἐγὼ εἶμαι ἄνθρωπος ἁμαρτωλός, λέγει, καὶ ἐζοῦσα μὲ πορνείας ἀπὸ πολὺν καιρὸ ἕως σήμερα· τώρα δὲ πού εἰσῆλθα στὴν ἁγία ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἄκουσα τὸν ἅγιο προφήτη Ἡσαΐα ν' ἀναγινώσκεται, μᾶλλον δὲ τὸν Θεὸ νὰ ὁμιλῆ δι' αὐτοῦ· «λουοθῆτε, γίνετε καθαροί, ἀφαιρέσατε τὶς πονηρίες σας ἀπὸ τὶς καρδιές σας, μάθετε νὰ κάνετε καλὸ ἔμπρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς μου. Καὶ ἐὰν οἱ ἁμαρτίες σας εἶναι σὰν πορφύρα, θὰ σᾶς ἀσπρίσω σὰν χιόνι· Καὶ ἐὰν θέλετε καὶ μὲ εἰσακούσετε, θὰ φάγετε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς»⁴. Ἐγὼ δὲ ὁ πόρνος, λέγει, συγκινημένος ψυχικὰ ἀπὸ τὸ λόγος τοῦ Προφήτη καὶ στενάζοντας μὲ τὴ σκέψι μου, εἶπα πρὸς τὸ Θεό, ὅτι ὄσον πού εἶσαι ὁ Θεός, πού ἦλθες στὸν κόσμον νὰ σώσης ἁμαρτωλοὺς, ὅσα ὑποσχέθηκες τώρα διὰ τοῦ προφήτου σου, αὐτὰ πραγματοποιήσῃ καὶ σὲ μένα τὸν ἁμαρτωλὸ καὶ ἀνάξιον. Πράγματι ἀπ' αὐτὴ τὴ στιγμὴ σοῦ δίδω λόγος, ὅτι δὲν θὰ διαπράξω πλέον κάτι ἀπὸ τὰ κακά, ἀλλὰ θὰ ἀποτάξω κάθε παρανομία καὶ θὰ σὲ ὑπηρετήσω ἀπὸ τώρα μὲ καθαρὰ συνείδησι. Σήμερα, ὦ Δέσποτα, καὶ ἀπὸ αὐτὴ τὴν ὥρα, δέξου με μετανοημένο καὶ προσκυνητὴ ἔμπρὸς σου καὶ ἀπομακρυσμένο στὸ ἔξῃς ἀπὸ κάθε ἁμαρτία. Μὲ αὐτές, λέγει, τὶς ὑποσχέσεις ἐξῆλθα ἀπὸ τὴν ἐκκλησία, ἀποφασισμένος μέσα μου νὰ μὴ πράξω πλέον κανένα φαῦλο ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ.

Ἀκούσαντες δὲ πάντες ἀνεβόων μιᾷ φωνῇ πρὸς τὸν Θεόν,
 «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε! πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας».

Γινώσκοντες τοίνυν, ὦ Χριστιανοί, ἐκ τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἐκ τῶν ἁγίων ἀποκαλύψεων, ὅσην ἔχει ὁ Θεὸς ἀγαθότητα περὶ τοὺς εἰς αὐτὸν γνησίως καταφεύγοντας καὶ διὰ μετανοίας τὰ πρότερον αὐτοῖς ἐπαισιμένα διορθουμένους, καὶ ὅτι ἀποδίδωσι πάλιν τὰ ἐπηγγελμένα ἀγαθὰ, οὐκ εἰσπρατιόμενος δίκας ὑπὲρ τῶν προτέρων ἁμαριῶν, μὴ ἀπελπίσωμεν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. Ὡσπερ γὰρ διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου ἐπηγγείλατο, τοὺς ἐν ἁμαρτίαις θεβορβορωμένους πλύνειν καὶ ὡς ἔριον καὶ ὡς χιόνα λευκαίνειν, καὶ τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ ἀξιούν, οὕτως αὖθις διὰ τοῦ ἁγίου προφήτου Ἰεζεκιήλ, μεθ' ὅρκου ἡμᾶς πληροφορεῖ μὴ ἀπολλύειν «Ζῶ» γάρ, φησί, «λέγει Κύριος, ὅτι οὐ θούλωμαι τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὥς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν».

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΤΩΝ ΔΙΟΥ

Πέτρος ὁ τῶν Δίου πρεσβύτερος, εἴποτε ἠῦχαιο μετὰ τινων, ἐπειδὴ διὰ τὴν ἱερωσύνην ἔμπροσθεν ἴσιασθαι ἠναγκάζετο, τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἑαυτὸν ὀπίσω ἴσια ἐξομολογούμενος, ὥς εἰς τὸν βίον τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου γέγραπται. Τοῦτο ἐποίει, μηδένα λυπῶν.

5. Ψαλμ. 103, 24.

6. Ἰεζ. 18, 32 ἔ. 33, 11.

Ὅταν δὲ ὅλοι ἄκουσαν αὐτά, ἐφώνησαν μὲ μία φωνὴ πρὸς τὸ Θεό, «πόσο μεγαλειώδη εἶναι τὰ ἔργα σου, Κύριε, ὅλα μὲ σοφία τὰ ἔκανες»⁵.

Γνωρίζοντας λοιπόν, ὡ Χριστιανοί, ἀπὸ τῆς Γραφῆς καὶ ἀπὸ τῆς ἁγίας ἀποκαλύψεως, πόση ἀγαθότητα ἔχει ὁ Θεὸς γι' αὐτοὺς ποὺ καταφεύγουν σ' αὐτὸν μὲ εἰλικρίνεια καὶ διορθώνουν μὲ μετάνοια ὅσα ἔχουν προηγουμένως διαπράξει, καὶ ὅτι ἀποδίδει πάλι τὰ ἀγαθὰ ποὺ ὑποσχέθηκε, χωρὶς νὰ ἐπιβάλη ποινὲς γιὰ τῆς προηγούμενες ἁμαρτίες, ἃς μὴ ἀπελπισθοῦμε γιὰ τὴ σωτηρία μας. Διότι, ὅπως ὑποσχέθηκε διὰ τοῦ προφήτη Ἡσαΐα, ὅτι θὰ πλύνῃ τοὺς ἀκαθάρτους ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ θὰ τοὺς λευκάνῃ σὰν χιόνι καὶ θὰ τοὺς κάνῃ ἀξιόους τῶν ἀγαθῶν τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλήμ, ἔτσι πάλι διὰ τοῦ ἁγίου προφήτη Ἰεζεκιήλ μᾶς πληροφορεῖ μὲ ὄρκο ὅτι δὲν θὰ μᾶς καταστρέψῃ· διότι «ζῶ ἐγώ, λέγει ὁ Κύριος, ὅτι δὲν θέλω τὸν θάνατο τοῦ ἁμαρτωλοῦ τόσο, ὅσο τὸ νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ ζήσῃ»⁶.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΔΙΟΥ

Ὁ Πέτρος, ὁ πρεσβύτερος τοῦ Δίου, ὅσες φορὲς προσευχόταν μὲ ἄλλους, ἐπειδὴ ἀναγκαζόταν ἐξ αἰτίας τῆς ἱερωσύνης νὰ στέκεται ἐμπρός, μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη ἐτοποθετοῦσε τὸν ἑαυτό του ὀπίσω ἐξομολογούμενος, ὅπως γράφεται στὸ βίο τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου. Ἔκανε τὸ πρᾶγμα αὐτό, χωρὶς νὰ λυπῆ κανένα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΡΩΜΑΙΟΥ

1 Ἦλθέ ποτε μοναχός τις Ρωμαῖος καὶ ὤκησεν ἐν Σκήτει ἐγγύτρον τῆς ἐκκλησίας· εἶχε δὲ καὶ ἓνα δοῦλον ὑπηρειοῦντα αὐτῷ. Ἰδὼν δὲ ὁ πρεσβύτερος τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ καὶ μαθὼν ἐκ ποίας ἀναπαύσεώς ἐσιν, εἴ τι ὠκονόμει καὶ ἤρχειο εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἔπεμπεν αὐτῷ. Καὶ ποιήσας εἰκοσιπέντε ἔτη ἐν Σκήτει, γέγονε διορατικὸς καὶ δνομασιός. Ἀκούσας δὲ τις τῶν μεγάλων Αἰγυπτίων περὶ αὐτοῦ, ἦλθεν ἰδεῖν αὐτόν, προσδοκῶν σωματικὴν τινα πολιτείαν περισσοτέραν εὐρεῖν ἐν αὐτῷ. Εἰσελθὼν δὲ ἠσπάσατο αὐτόν· καὶ ποιήσαντες εὐχὴν ἐκάθισαν. Βλέπει δὲ αὐτόν ὁ Αἰγύπιος φοροῦντα ἱμάτια τρυφερά, καὶ χαράδριον καὶ δέρμα ὑποκάτω αὐτοῦ καὶ προσκεφάλαιον μικρόν, ἔχοντα δὲ καὶ τοὺς πόδας καθαρὸς μετὰ σανδαλίων· καὶ ταῦτα ἰδὼν ἐσκανδαλί-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΡΩΜΑΙΟΥ

¹ Ἦλθε κάποτε ἕνας μοναχὸς Ρωμαῖος ποὺ κατοίκησε στὴ Σκῆτι κοντὰ στὴν ἐκκλησία· εἶχε δὲ καὶ ἕνα ὑπῆρέτη ποὺ τὸν ὑπηρετοῦσε. Βλέποντας δὲ ὁ πρεσβύτερος τὴν ἀσθένειά του καὶ γνωρίζοντας ἀπὸ ποιά καλοπέρασι προέρχεται, ὅτι οἰκονομοῦσε καὶ ἔφθανε στὴν ἐκκλησία, τοῦ τὸ ἔστελλε. Καί, ἀφοῦ ἔκανε εἰκοσιπέντε ἔτη στὴ Σκῆτι, ἔγινε διορατικὸς καὶ ὀνομαστός.

Ὅταν δὲ ἄκουσε γι' αὐτὸν κάποιος ἀπὸ τοὺς μεγάλους Αἰγυπτίους, ἦλθε νὰ τὸν ἰδῆ, ἐλπίζοντας ὅτι θὰ εὔρισκε σ' αὐτὸν περισσότερη σωματικὴ ἄσκησι. Ἀφοῦ δὲ εἰσῆλθε, τὸν ἀσπάζθηκε, καὶ μετὰ τὴν εὐχὴ ἐκάθησαν. Τὸν βλέπει δὲ ὁ Αἰγύπτιος νὰ φορῆ πολυτελεῆ ἱμάτια, νὰ χρησιμοποιῆ ψάθα μὲ δέρμα ἀπὸ κάτω καὶ μικρὸ προσκέφαλο καὶ νὰ ἔχη τὰ πόδια καθαρὰ μὲ σανδάλια. Καὶ καθὼς εἶδε

σθη, ὅτι ἐν τῷ τόπῳ οὐχ ὑπῆρχε τοιαύτη διαγωγή, ἀλλὰ μᾶλλον σκληραγωγία. Καὶ διορατικὸς ὢν ὁ γέρον ἐνόησεν ὅτι ἐσκανδαλίσθη, καὶ λέγει τῷ ὑπηρετοῦντι αὐτὸν

Ποίησον ἡμῖν ἑορτὴν διὰ τὸν ἀββᾶν σήμερον.

Εὐκαιρήσῃ δὲ μικρὸν λάχανον καὶ ἤψησε καὶ τῇ ὥρᾳ ἀνασιάντες ἔφαγον. Εἶχε δὲ καὶ μικρὸν οἶνον διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτοῦ ὁ γέρον, καὶ ἔπιον. Καὶ ὡς ἐγένετο ὀψέ, ἔβαλον τοὺς δώδεκα ψαλμούς, καὶ ἐκοιμήθησαν· ὁμοίως δὲ καὶ τὴν νύκτα ἐποίησαν μικρὰν λειτουργίαν. Ἀνασιὰς δὲ τὸ πρῶτ' ὁ Αἰγύπτιος, λέγει αὐτῷ

Εὐξαι ὑπὲρ ἐμοῦ.

Καὶ ἐξῆλθε μὴ ὠφεληθεῖς. Καὶ ὡς ἀπῆλθε μικρόν, θέλων ὁ γέρον ὠφελῆσαι αὐτόν, πέμπας μειτεκαλέσατο αὐτόν· καὶ ὡς ἦλθε, μετὰ χαρᾶς πάλιν ἐδέξατο αὐτόν καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν λέγων

Ποίας χώρας εἶ;

Καὶ λέγει

Αἰγύπτιος.

Ποίας δὲ πόλεως;

Ὁ δὲ ἔφη

Ἐγὼ ὅλως οὐκ εἰμὶ πολίτης.

Καὶ λέγει

Τί ἦν τὸ ἔργον σου εἰς τὴν κώμην σου;

Καὶ λέγει

Τηροητής.

Καὶ λέγει

Ποῦ ἐκοιμῶ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Εἰς τὸν ἀγρόν.

Εἶχες, φησί, σιρωμνὴν ὑποκάτω σου;

Καὶ λέγει

1. Βλ. τὸ ἴδιο ἐπεισόδιον παραπάνω Ἀρσενίου 36. Ὁ Ρωμαῖος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Ἀρσένιος. Βλ. εἰσαγωγή.

αὐτά, ἐσκανδαλίσθηκε, ἀφοῦ στὸν τόπο ἐκεῖνο δὲν ἐδικαιολογήταν τέτοια διαγωγή, ἀλλὰ μᾶλλον σκληραγωγία¹. Καὶ ὁ γέρων, ποῦ ἦταν διορατικός, ἐκατάλαβε ὅτι ἐσκανδαλίσθηκε καὶ λέγει στὸν ὑποτακτικό του

Κάνε μας ἑορτὴ γιὰ τὸν ἀββᾶ σήμερα.

Ἔτυχε δὲ ὀλίγο λάχανο καὶ τὸ ἐμαγεύρευσε καὶ στὴν ὥρα ἐσηκώθηκαν καὶ ἔφαγαν. Εἶχε δὲ καὶ ὀλίγο κρασί γιὰ τὴν ἀσθένειά του ὁ γέρων, καὶ ἔπιαν. Καὶ δταν ἐβράδυσσε, ἐδιάβασαν τοὺς δώδεκα ψαλμοὺς κι' ἐκοιμήθηκαν· τὸ ἴδιο ἔκαναν καὶ τὴ νύκτα· ἔκαναν μικρὴ λειτουργία. Ὅταν δὲ ἐσηκώθηκε τὸ πρωῖ ὁ Αἰγύπτιος, τοῦ λέγει

Προσευχῆσου γιὰ μένα.

Καὶ ἔφυγε χωρὶς νὰ ὠφεληθῆ. Καὶ μόλις ἀπομακρύνθηκε ὀλίγο, θέλοντας ὁ γέρων νὰ τὸν ὠφελήσῃ, ἔστειλε καὶ τὸν ἐκάλεσε πίσω· καὶ μόλις ἤλθε πάλι, τὸν ἐδέχθηκε μὲ χαρὰ καὶ τὸν ἐρώτησε

Ἄπὸ ποιά χώρα εἶσαι;

Καὶ λέγει

Αἰγύπτιος.

Ἄπὸ ποιά πόλι;

Αὐτὸς δὲ ἀπάντησε

Ἐγὼ δὲν εἶμαι καθόλου ἀστός.

Καὶ λέγει

Ποιὸ ἦταν τὸ ἔργο σου στὸ χωριό σου;

Καὶ λέγει

Φύλακας.

Καὶ λέγει

Ποῦ ἐκοιμόσουν;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Στὸ χωράφι.

Λέγει

Εἶχες στρώμα ἀπὸ κάτω σου;

Καὶ λέγει

Ναί, εἰς ἀγρὸν εἶχον θεῖναι σιρῶμα ὑποκάτω μου;
Ἄλλὰ πῶς;

Εἶπε δὲ

Χαμαί.

Λέγει αὐτῷ πάλιν

Καὶ τί εἶχες θρωμα εἰς τὸν ἀγρὸν ἢ ποῖον οἶνον ἔπινες;

Ἀπεκρίθη πάλιν

Ἐνὶ θρωμα ἢ πόμα εἰς ἀγρὸν;

Ἄλλὰ πῶς ἔζης; φησί.

Λέγει

Ἦσθιον ξηρὸν ἄριον καί, εἰ εὐρισκον, μικρὸν ταρίχιν
καὶ ὕδωρ.

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρον ἐῖπε

Μέγας κόπος. Ἐνὶ δὲ καὶ θαλανεῖον εἰς τὴν κώμην,
ἵνα λούησθε;

Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐχί, ἀλλ' εἰς τὸν ποταμὸν διε θέλομεν.

Ὡς οὖν ἐξέβαλεν αὐτὸν ὁ γέρον εἰς ταῦτα πάντα καὶ
ἔμαθε τοῦ προτέρου θίου αὐτοῦ τὴν θλίψιν, θέλων αὐτὸν ὠ-
φελῆσαι, διηγήσατο αὐτῷ τὴν προτέραν αὐτοῦ διαγωγὴν τὴν
ἐν τῷ κόσμῳ λέγων

Ἐμὲ τὸν ταπεινὸν ὃν βλέπεις, ἐκ τῆς μεγάλης πόλεως
Ρώμης εἰμί, καὶ μέγας γέγονα εἰς τὸ παλάτιον τοῦ
βασιλέως.

Καὶ ὡς ἤκουσεν ὁ Αἰγύπιος τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου, κατενόγη
καὶ ἤκουεν ἀκριβῶς τὰ λεγόμενα παρ' αὐτοῦ. Πάλιν δὲ λέ-
γει αὐτῷ

Κατέλιπον οὖν τὴν πόλιν, καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἔρημον
ταύτην· καὶ πάλιν ἐμὲ ὃν βλέπεις, οἴκους μεγάλους εἶ-
γον καὶ γρήματα πολλά, καὶ καταφρονήσας αὐτῶν, ἦλ-
θον εἰς τὸ μικρὸν κελλίον τοῦτο· καὶ πάλιν ἐμὲ ὃν βλέ-
πεις, κραθβάτους εἶχον ὀλοχρούσους, ἔχοντας πολυτίμους

Τώρα, στὸ χωράφι θὰ εἶχα νὰ βάλω στρῶμα ἀπὸ
κάτω μου;

Ἄλλὰ πῶς ἐκοιμόσουν;

Εἶπε δὲ

Χάμω.

Τοῦ λέγει πάλι

Καὶ τί εἶχες γιὰ φαγητὸ στὸ χωράφι ἢ τί κρασι
ἔπινες;

Ἀποκρίθηκε πάλι

Ἐπάρχει φαγητὸ ἢ ποτὸ στὸ χωράφι;

Ἄλλὰ πῶς ἐζοῦσες;

Λέγει

Ἐτρωγα ξηρὸ ψωμὶ καί, ἂν εὔρισκα, ὀλίγο ταρύ-
χευμα καὶ νερό.

Σὲ ἀπάντησι δὲ εἶπε ὁ γέρων

Μεγάλος κόπος. Ἐπάρχει λουτρὸ στὸ κωριό, γιὰ νὰ
λούζεσθε;

Αὐτὸς δὲ ἀπάντησε

Ὅχι, ἀλλὰ λουζόμαστε στὸν ποταμό, ὅταν θέλωμε.

Ὅταν λοιπὸν τὸν ἔφερε σ' ὅλα αὐτὰ ὁ γέρων καὶ ἔμαθε
τὴ δυσκολία τοῦ προηγουμένου βίου του, θέλοντας νὰ
τὸν ὠφελήσῃ, τοῦ διηγήθηκε τὴν προηγουμένη ζωὴ του
στὸν κόσμον λέγοντας

Ἐγὼ ὁ ταπεινός, ποὺ μὲ βλέπεις, εἶμαι ἀπὸ τὴ με-
γάλη πόλι τῆς Ρώμης καὶ ἤμουν μέγας στὸ παλά-
τι τοῦ βασιλέως.

Καὶ ὅταν ἄκουσε ὁ Αἰγύπτιος τὴν ἀρχὴ τοῦ λόγου, ἐντυ-
πωσιάσθηκε καὶ παρακολουθοῦσε μὲ προσοχὴ τὰ λεγό-
μενά του. Συνέχισε λοιπὸν πάλι

Ἐγκατέλειπα λοιπὸν τὴν πόλι καὶ ἦλθα σ' αὐτὴ τὴν
ἔρημο. Καὶ ἐπίσης ἐγὼ ποὺ μὲ βλέπεις εἶχα μεγάλα
σπίτια καὶ πολλὰ χρήματα· καὶ ἀφοῦ τὰ ἐπεριφρόνη-
σα, ἦλθα σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ κελλίον. Καὶ πάλι ἐγὼ ποὺ
μὲ βλέπεις εἶχα κρεβάτια ὀλόχρυσά με πολύτιμα

σιρωμνάς, καὶ ἀντὶ αὐτῶν δέδωκέ μοι ὁ Θεὸς τὸ χαράδριον τοῦτο καὶ τὸ δέσμα· πάλιν τὰ ἐνδύματά μου πολλῆς τιμῆς ἄξια ἦν καὶ ἀντὶ ἐκείνων, φορῶ τὰ εὐτελεῆ ταῦτα ἱμάτια· πάλιν εἰς τὸν ἄριστόν μου πολὺ χρυσοῖον ἀνηλίσκετο, καὶ ἀντὶ ἐκείνου, ἔδωκέ μοι ὁ Θεὸς τὸ μικρὸν λάχανον τοῦτο καὶ τὸ μικρὸν ποιήριον τοῦ οἴνου. Ἦσαν δὲ οἱ ὑπηρετιοῦντές μοι παῖδες πολλοί, καὶ ἰδοὺ ἀντὶ ἐκείνων κατένυξεν ὁ Θεὸς τὸν γέροντα τοῦτον ὑπηρετῆσαί μοι· ἀντὶ δὲ θαλανείου βάλλω τὸ μικρὸν ὕδωρ εἰς τοὺς πόδας μου καὶ τὰ σανδάλια διὰ τὴν ἀσθένειάν μου· πάλιν ἀντὶ μουσικῶν καὶ κιθαρωῶν, λέγω τοὺς δώδεκα ψαλμούς· ὁμοίως καὶ τὴν νύκτα, ἀντὶ τῶν ἁμαρτιῶν ὧν ἐποίουν, ἄρι μετὰ ἀναπαύσεως ποιῶ μικρὰν μου λειτουργίαν. Παρακαλῶ οὖν σε, ἀββᾶ, μὴ σκανδαλισθῆς εἰς τὴν ἀσθένειάν μου.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Αἰγύπιος, εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν, εἶπε

Οὐαὶ μοι διὰ ἀπὸ πολλῆς θλίψεως τοῦ κόσμου εἰς ἀνάπανοιν ἦλθον καὶ ἃ οὐκ εἶχον τότε, νῦν ἔχω· σὺ δὲ ἀπὸ πολλῆς ἀναπαύσεως εἰς θλίψιν ἦλθες, καὶ ἀπὸ πολλῆς δόξης καὶ πλούτου ἦλθες εἰς ταπείνωσιν καὶ πωχείαν.

Πολλὰ δὲ ὠφεληθεὶς ἀπῆλθε καὶ ἐγένετο αὐτοῦ φίλος καὶ παρέβαλλεν αὐτῷ συχνῶς δι' ὠφέλειαν ἣν γὰρ ἀνὴρ διακριτικὸς καὶ πλήρης εὐωδίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

2 Ὁ αὐτὸς εἶπεν, διὸ ἦν τις γέρον ἐχὼν καλὸν μαθητὴν καὶ ἀπὸ ὀλιγωρίας ἔβαλεν αὐτὸν ἔξω μετὰ τῆς μηλωτῆς αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπέμεινεν ἔξω καθήμενος. Καὶ ἀνοίξας ὁ γέρον, εὗρεν αὐτὸν καθήμενον καὶ ἔβαλεν αὐτῷ μετάνοιαν, λέγων

Ἦ πάτερ, ἡ ταπείνωσις τῆς μακροθυμίας σου ἐνίκησε τὴν ἐμὴν ὀλιγωρίαν. Δεῦρο ἔσω ἀπὸ τοῦ νῦν σὺ γέρον εἶ καὶ πατήρ, ἐγὼ δὲ νεώτερος καὶ μαθητής.

στρώματα καὶ ἀντὶ γι' αὐτὰ μοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς αὐτὴ τὴν ψάθα μὲ τὸ δέρμα. Ἐπίσης στὴ διατροφή μου ἐξόδευα πολὺ χρυσάφι καὶ ἀντὶ γιὰ ἐκεῖνο μοῦ ἔδωσε ὁ Θεὸς τὸ ὀλίγο τοῦτο λάχανο καὶ τὸ μικρὸ ποτήρι κρασί. Ἦσαν δὲ πολλοὶ οἱ ὑπηρέτες ποῦ μὲ ἐξυπηρετοῦσαν, καὶ τώρα ἐσυγκίνησε ὁ Θεὸς τοῦτον τὸν γέροντα νὰ μὲ ὑπηρετῇ. Ἀντὶ δὲ γιὰ λουτρὸ βάλλω τὸ ὀλίγο νερὸ στὰ πόδια μου καὶ τὰ σανδάλια γιὰ τὴν ἀσθένειά μου. Ἐπίσης ἀντὶ γιὰ μουσικὲς καὶ κιθάρες, λέγω τοὺς δώδεκα ψαλμοὺς· ὁμοίως καὶ τὴ νύκτα, ἀντὶ γιὰ τὶς ἁμαρτίες ποῦ ἔκανα, τώρα μὲ ἀνακούφισι κάνω τὴ μικρὴ μου λειτουργία. Σὲ παρακαλῶ λοιπόν, ἀββᾶ, μὴ σκανδαλισθῆς γιὰ τὴν ἀσθένειά μου.

Ἄφοῦ ἄκουσε αὐτὰ ὁ Αἰγύπτιος, ἦλθε στὸν ἑαυτό του καὶ εἶπε

Ἄλλοίμονό μου ποῦ ἀπὸ τὴν πολλὴ στέρνησι τῆς κοσμικῆς ζωῆς ἦλθα σὲ ἀνάπαυσι καὶ ὅσα δὲν εἶχα τότε τὰ ἔχω τώρα· ἐσὺ δὲ ἀπὸ τὴν πολλὴ ἀνάπαυσι ἦλθες σὲ στέρνησι καὶ ἀπὸ τὴν πολλὴ δόξα καὶ τὸν πλοῦτο ἦλθες σὲ ταπείνωσι καὶ πτωχεία.

Πολὺ δὲ ὠφελημένος ἔφυγε καὶ ἔγινε φίλος του καὶ τὸν ἐπισκεπτόταν συχνὰ γιὰ ὠφέλεια· διότι ἦταν ἄνδρας διακριτικὸς καὶ γεμᾶτος εὐωδία τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

² Ὁ ἴδιος εἶπε ὅτι ἦταν ἓνας γέρων ποῦ εἶχε καλὸ μαθητῆ. Καὶ ἀπὸ περιφρόνησι τὸν ἔβγαλε ἔξω μαζὶ μὲ τὴ μηλωτὴ του. Ὁ δὲ ἀδελφὸς ὑπέμεινε καθήμενος ἔξω. Καὶ ὅταν ἄνοιξε ὁ γέρων, τὸν εὗρηκε νὰ κάθεται καὶ τοῦ ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

ὦ πάτερ, ἡ ταπείνωσις τῆς μακροθυμίας σου ἐνίκησε τὴν ἀφροντισιά μου. Ἔλα μέσα· ἀπὸ τώρα ἐσὺ εἶσαι γέρων καὶ πατήρ, ἐγὼ δὲ νεώτερος καὶ μαθητής.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΡΟΥΦΟΥ

1 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Ρουῦφον

Τί ἐστὶν ἡσυχία καὶ τίς ἡ ὠφέλεια αὐτῆς;

Ὁ δὲ γέρον λέγει αὐτῷ

Ἡσυχία ἐστὶ, τὸ καθεσοῦναι ἐν τῷ κελλίῳ μετὰ φόβου καὶ γνώσεως Θεοῦ, ἀπεχόμενος μνησικακίας καὶ ὑψηλοφροσύνης. Ἡ τοιαύτη ἡσυχία γεννήτρια οὖσα πασῶν τῶν ἀρειῶν, φυλάσσει τὸν μοναχὸν ἀπὸ τῶν πεπωρωμένων βελῶν τοῦ ἐχθροῦ, μὴ ἔῶσα αὐτὸν τιτρώσκεσθαι ὑπ' αὐτῶν. Ναί, ἀδελφέ, ταύτην κηθεῖν, μνημονεύων τῆς ἐξόδου τοῦ θανάτου σου, διὸ οὐκ οἶδας ποία ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται. Λοιπὸν οὖν, νῆφε περὶ τῆς ἰδίας ψυχῆς.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ρουῦφος, διὸ καθήμενος ἐν ὑποταγῇ πατρὸς πνευματικοῦ, πλείονα μισθὸν ἔχει τοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ καθ' ἑαυτὸν ἀναχωροῦντος. Ἔλεγε δὲ οὗτος, διὸ διηγῆσαι τίς τῶν πατέρων, λέγων, διὸ

Εἶδον τέσσαρα ἰάγματα ἐν τῷ οὐρανῷ· τὸ πρῶτον ἰάγμα· ἄνθρωπος ἀσθενῶν καὶ εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· τὸ δεῦτερον ἰάγμα, ὁ τὴν φιλοξενίαν διώκων καὶ εἰς τοῦτο ἰσιτάμενος καὶ διακονῶν· τὸ τρίτον ἰάγμα, ὁ τὴν ἔρημον διώκων καὶ μὴ βλέπων ἄνθρωπον· τὸ τέταρτον ἰάγμα, ὁ ἐν ὑποταγῇ καθήμενος πατρὸς καὶ ὑποτασσόμενος αὐτῷ διὰ τὸν Κύριον. Ἐφόρει δὲ ὁ διὰ τὴν ὑπακοὴν μανιάκην χρυσοῦν καὶ γοργόνα, καὶ πλείονα τῶν ἄλλων δόξαν εἶχε. Ἐγὼ δέ, φησὶν, εἶπον τῷ ὀδηγοῦντί με, διὸ Πῶς οὗτος ὁ μικρότερος παρὰ τοὺς ἄλλους πλείονα δόξαν ἔχει;

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΡΟΥΦΟΥ

1 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Ροῦφο

Τί εἶναι ἡσυχία καὶ ποιά εἶναι ἡ ὠφέλειά της;

Ὁ δὲ γέρων τοῦ λέγει

Ἡσυχία εἶναι τὸ νὰ κάθεται κανεὶς στὸ κελλὶ μὲ φόβο καὶ γνῶσι Θεοῦ, ἀπέχοντας ἀπὸ μνησικακία καὶ ὑψηλοφροσύνη. Τέτοια ἡσυχία, πὺ εἶναι γεννήτρια ὅλων τῶν ἀρετῶν, φυλάσσει τὸ μοναχὸ ἀπὸ τὰ πυρωμένα βέλη τοῦ ἐχθροῦ, μὴ ἀφήνοντάς τον νὰ τραυματισθῆ ἀπὸ αὐτά. Ναί, ἀδελφέ, ἀπόκτησέ την, μνημονεύοντας τὴν ἔξοδο τοῦ θανάτου σου, διότι δὲν γνωρίζεις ποιά ὥρα ἔρχεται ὁ κλέπτης. Λοιπὸν στὸ ἐξῆς νὰ ἀγρυπνῆς γιὰ τὴν ψυχὴ σου.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ροῦφος ὅτι αὐτὸς πὺ μένει ὑποτακτικὸς σ' ἓνα πνευματικὸ πατέρα ἔχει μεγαλύτερο μισθὸ ἀπὸ αὐτὸν πὺ ζῆ στὴν ἔρημο σὰν ἀναχωρητής. Ἔλεγε δὲ ὅτι κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες διηγήθηκε τὰ ἐξῆς

Εἶδα τέσσερις τάξεις στὸν οὐρανό. Ἡ πρώτη τάξις ἦταν ὁ ἄνθρωπος ἀσθενῆς πὺ εὐχαριστοῦσε τὸ Θεό, ἡ δεύτερη τάξις αὐτὸς πὺ ἐπιδιώκει τὴ φιλοξενία καὶ ἐπιδίδεται σ' αὐτὴν ὡς ὑπηρέτης, ἡ τρίτη τάξις αὐτὸς πὺ ἐπιδιώκει τὴν ἔρημο καὶ δὲν βλέπει ἄνθρωπο καὶ ἡ τετάρτη τάξις αὐτὸς πὺ ζῆ ὑποταγμένος σὲ πατέρα καὶ ὑποτάσσεται σ' αὐτὸν γιὰ χάρι τοῦ Κυρίου. Ἐφοροῦσε δὲ αὐτὸς πὺ εἶχε τὴν τάξι τῆς ὑπακοῆς χρυσὸ περιδέραιο καὶ γοργόνα καὶ εἶχε περισσότερη δόξα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Ἐγὼ δέ, λέγει, εἶπα στὸν ὁδηγό μου

Πῶς αὐτὸς ὁ μικρότερος ἔχει περισσότερη δόξα ἀπὸ τοὺς ἄλλους;

Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπέ μοι

Ἐπειδὴ ὁ τὴν φιλοξενίαν διώκων ἰδίῳ θελήματι ποιεῖ; καὶ ὁ εἰς τὴν ἔρημον ὦν ἰδίῳ θελήματι ἀνεχώρησεν, οὗτος δὲ ὁ τὴν ὑπακοὴν ἔχων, πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ καταλείψας, κρέμαται τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἰδίῳ πατρὶ ἕνεκα τούτου πλείονα δόξαν ἔλαβε παρὰ τοὺς ἄλλους. Διὰ τοῦτο, ὦ τέκνα, καλὴ ἢ ὑπακοὴ ἢ διὰ τὸν Κύριον γινομένη. Ἠκούσατε, τέκνα, ἐκ μέρους τοῦ κατορθώματος τούτου ὀλίγον τι ἵχνος. Ὡς ὑπακοὴ σωτηρία πάντων τῶν πιστῶν! ὦ ὑπακοὴ γεννήτρια πασῶν τῶν ἀρετῶν! ὦ ὑπακοὴ βασιλείας εὐρέτις! ὦ ὑπακοὴ οὐρανὸς ἀνοίγουσα καὶ ἀνθρώπους ἀπὸ γῆς ἀνάγουσα! ὦ ὑπακοὴ πάντων τῶν ἁγίων τροφὴ, ἐξ ἧς ἐθήλασαν καὶ διὰ σοῦ ἐτελειώθησαν! ὦ ὑπακοὴ σύνοικε ἀγγέλων!

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΡΩΜΑΝΟΥ

Μέλλοντος τοῦ ἀββᾶ Ρωμανοῦ τελευτιᾶν, συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες αὐτῷ

Πῶς ὀφείλομεν διοικηθῆναι;

Ὁ δὲ γέρων εἶπεν

Οὐδέποτε οἶδα εἰπῶν τινὶ ὑμῶν ποιῆσαί τί ποτε, εἰ μὴ πρότερον ἐποίησα τὸν λογισμὸν μὴ ὀργισθῆναι, εἰ μὴ ποιήσῃ δ εἶπον γενέσθαι· καὶ οὕτως ὄλον τὸν χρόνον ἡμῶν ὠκῆσαμεν μετ' εἰρήνης.

Αὐτὸς δὲ μοῦ εἶπε σὲ ἀπόκρισι

Ἐπειδὴ αὐτὸς ποῦ ἐπιδίδεται σὴ φιλοξενία τὸ κά-
νει μὲ τὸ ἰδικό του θέλημα καὶ αὐτὸς ποῦ εὕρισκε-
ται σὴν ἔρημο ἀνεχώρησε μὲ τὸ ἰδικό του θέλημα,
αὐτὸς ὁμως ποῦ ἀσκεῖ τὴν ὑπακοὴν κρέμεται σὸ Θεὸ
καὶ σὸν πατέρα του, ἀφοῦ ἐγκατέλειψε ὅλα τὰ θε-
λήματά του· γι' αὐτὸ ἔλαβε περισσότερη δόξα ἀπὸ
τοὺς ἄλλους. Γι' αὐτό, ὦ τέκνο, καλὴ εἶναι ἡ ὑπα-
κοὴ ποῦ γίνεται γιὰ χάρι τοῦ Κυρίου. Ἀκούσατε,
τέκνα, κάτι ἀπὸ αὐτὸ τὸ κατόρθωμα. Ὡ ὑπακοὴ σω-
τηρία ὄλων τῶν πιστῶν! Ὡ ὑπακοὴ γεννήτρια ὄλων
τῶν ἀρετῶν! Ὡ ὑπακοὴ εὐρέτρια τῆς βασιλείας! Ὡ
ὑπακοὴ ποῦ ἀνοίγει τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἀνυψώνει
τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὴ γῆ πρὸς τὰ ἄνω! Ὡ ὑπακοὴ
τροφὴ ὄλων τῶν ἀγίων, ἀπὸ τὴν ὁποία ἐθήλασαν καὶ
διὰ τῆς ὁποίας ἐτελειώθηκαν! Ὡ ὑπακοὴ σύνοικε
τῶν ἀγγέλων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΡΩΜΑΝΟΥ

Ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνῃ ὁ ἀββᾶς Ρωμανός, συγκεν-
τρώθηκαν γύρω του οἱ μαθηταὶ του λέγοντάς του

Πῶς πρέπει νὰ συμπεριφερώμαστε;

Ὁ δὲ γέρων εἶπε

Ποτὲ δὲν θυμοῦμαι νὰ εἶπα σὲ κάποιον ἀπὸ σᾶς νὰ
κάνῃ κάτι, ἐὰν πρωτύτερα δὲν εἶχα κάνει τὸ λογισμό
νὰ μὴ ὀργισθῶ ἐὰν δὲν ἐκτελέσῃ ὅ,τι εἶπα νὰ γίνῃ·
κι' ἔτσι ἐζήσαμε μὲ εἰρήνη ὅλο τὸ χρόνο μας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΣΩΗ

1 Ἀδελφός ἀδικηθεὶς ὑπὸ ἐιτέρου ἀδελφοῦ, ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισῶην καὶ λέγει αὐτῷ

Ἦδικήθην παρὰ τινος ἀδελφοῦ, καὶ γὰρ θέλω ἐμαυτὸν ἐκδικῆσαι.

Ὁ δὲ γέρον παρεκάλει αὐτὸν λέγων

Μή, τέκνον· κατάλειπον δὲ μᾶλλον τῷ Θεῷ τὰ τῆς ἐκδικήσεως.

Ὁ δὲ ἔλεγεν

Οὐ παύσομαι ἕως οὗ ἐκδικήσω ἐμαυτόν.

Εἶπε δὲ ὁ γέρον

Εὐξώμεθα, ἀδελφέ.

Καὶ ἀνασιὰς εἶπεν ὁ γέρον

Ὁ Θεός, οὐκέτι σοῦ χρεῖαν ἔχομεν φρονιτίζειν περὶ ἡμῶν· ἡμεῖς γὰρ τὴν ἐκδίκησιν ἑαυτοῦ ποιῶμεν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΣΩΗ

1 Ἄδελφός ποῦ ἀδικήθηκε ἀπὸ ἄλλο ἀδελφὸ ἦλθε πρὸς τὸν ἀββᾶ Σισώη καὶ τοῦ λέγει

Ἄδικήθηκα ἀπὸ ἓνα ἀδελφὸ καὶ θέλω νὰ τὸν ἐκδικηθῶ.

Ὁ δὲ γέρων τὸν παρακαλοῦσε

Μή, τέκνο· ἀντιθέτως μάλιστα ἄφησε στὸ Θεὸ τὸ ἔργο τῆς ἐκδικήσεως.

Αὐτὸς ἔλεγε

Δὲν θὰ παύσω, ἕως οὗ ἐκδικηθῶ γιὰ τὸν ἑαυτὸ μου.

Εἶπε δὲ ὁ γέρων

Ἄς προσευχηθοῦμε, ἀδελφέ.

Καὶ ὁ γέρων, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, εἶπε

Θεέ, δὲν σὲ ἔχομε πλέον ἀνάγκη νὰ φροντίζης γιὰ μᾶς· διότι ἐμεῖς ἐκδικούμεστε μόνοι γιὰ λογαριασμό μας.

Τοῦτο οὖν ἀκούσας ὁ ἀδελφός, ἔπασσε παρὰ τοὺς πόδας τοῦ γέροντος εἰπὼν

Οὐκ ἐγὼ δικάζομαι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ, συγχώρησόν μοι, ἄβδᾶ.

2 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἄβδᾶν Σισώην λέγων

Τί ποιήσω, ὅτι ἀπαντιῶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πολλάκις γίνεται ἀγάπη καὶ κρατοῦσί με;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Κόπον ἔχει τὸ πρᾶγμα.

Λέγει οὖν Ἀβραὰμ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ

Ἐὰν γένηται ἀπάντησις ἐν Σαββάτῳ ἢ ἐν Κυριακῇ καὶ πῆ ἀδελφός τρία ποιήρια, μὴ πολλά ἔστιν;

Λέγει ὁ γέρον

Ἐὰν οὐκ ἔσι Σαιανᾶς, πολλά οὐκ ἔστιν.

3 Ἐλεγεν ὁ μαθητὴς τοῦ ἄβδᾶ Σισώη πρὸς αὐτὸν

Πάτερ, ἐγήρασας, ἀπέλθωμεν ἐγγὺς τῆς οἰκουμένης λοιπόν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὅπου οὐκ ἐνι γυνή, ἐκεῖ ἀπέλθωμεν.

Λέγει αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ

Καὶ ποῦ ἔστι τόπος ὁ μὴ ἔχων γυναῖκα, εἰ μὴ ἡ ἔρημος;

Λέγει οὖν ὁ γέρον

Εἰς τὴν ἔρημον ἄρόν με.

4 Πολλάκις ἔλεγεν ὁ μαθητὴς τοῦ ἄβδᾶ Σισώη

Ἀβδᾶ, ἀνάστα, φάγωμεν.

Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν

Οὐκ ἐφάγομεν, τέκνον;

Ὁ δὲ

Οὐχί, πάτερ.

Καὶ ἔλεγεν ὁ γέρον

Εἰ οὐκ ἐφάγομεν, φέρε καὶ ἐσθίωμεν.

5 Εἰπέ ποτε ὁ ἄβδᾶς Σισώης μετὰ παρηγορίας

Μόλις λοιπὸν ἄκουσε τοῦτο ὁ ἀδελφός, ἔπενε στὰ πόδια τοῦ γέροντος λέγοντας

Δὲν θὰ εἶμαι πλέον σὲ ἀντιδικία μὲ τὸν ἀδελφό, συγχώρεσέ με, ἀββᾶ.

2 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισώη

Τί νὰ κάνω πού πηγαίνω στὴν ἐκκλησία καὶ πολλές φορές γίνεται κοινὸ γεῦμα καὶ μὲ κρατοῦν;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἔχει κόπο τὸ πρᾶγμα.

Λέγει λοιπὸν ὁ μαθητής του Ἀβραάμ

Ἐὰν γίνῃ συνάντησις Σάββατο ἢ Κυριακὴ καὶ πῆ ὁ ἀδελφός τρία ποτήρια, μήπως εἶναι πολλά;

Λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν ὑπάρχη στὸ μέσο Σατανᾶς, δὲν εἶναι πολλά.

3 Ἐλεγε ὁ μαθητής τοῦ ἀββᾶ Σισώη πρὸς αὐτὸν

Πάτερ, ἐγέραςες, ἃς ὑπάγωμε τώρα κοντὰ στὸν κατοικημένο τόπο.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅπου δὲν ὑπάρχει γυναῖκα, ἐκεῖ ἃς ὑπάγωμε.

Τοῦ λέγει ὁ μαθητής του

Καὶ πού εἶναι τόπος πού δὲν ἔχει γυναῖκα ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἔρημο;

Λέγει ὁ γέρων

Τότε στὴν ἔρημο πηγαινέ με.

4 Πολλές φορές ἔλεγε ὁ μαθητής τοῦ ἀββᾶ Σισώη

Ἀββᾶ, σήκω νὰ φάγωμε.

Αὐτὸς δὲ τοῦ ἔλεγε

Δὲν ἐφάγαμε, τέκνο;

Ἐκεῖνος

Ὅχι, πάτερ.

Καὶ ἔλεγε ὁ γέρων

Ἐὰν δὲν ἐφάγαμε, φέρε νὰ φάγωμε.

5 Εἶπε κάποτε ὁ ἀββᾶς Σισώης μὲ παρρησία

Θάρσει· ἰδὸν τριάκοντα ἔτη ἔχω μηκέτι δεόμενος τοῦ Θεοῦ περὶ ἁμαρτίας· ἀλλὰ τοῦτο εὐχομαι, λέγων, Ἐκύριε Ἰησοῦ, σκέπασόν με ἀπὸ τῆς γλώσσης μου· καὶ ἕως νῦν καθ' ἡμέραν πίπιω δι' αὐτῆς καὶ ἁμαριάνω'.

6 Ἀδελφὸς εἶπε τῷ ἀββᾷ Σισώῃ

Πῶς οὐκ ἀναχωροῦσι τὰ πάθη ἀπ' ἐμοῦ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τὰ σκευὴ αὐτῶν ἔνδοθέν σου εἰσιν· δὸς αὐτοῖς τὸν ἀρραβῶνα αὐτῶν καὶ ὑπάγουσιν.

7 Ἐκάθητό ποτε ὁ ἀββᾶς Σισώης εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ χρονίσαντος τοῦ διακονητοῦ αὐτοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν ἕως μηνῶν δέκα οὐκ εἶδεν ἄνθρωπον. Περιπατῶν δὲ ἐν τῷ ὄρει, εὗρισκει Φαρανίτην ἀγρεύοντα ἄγρια ζῶα καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Πόθεν ἔρχη καὶ πόσον χρόνον ἔχεις ὧδε;

Ὁ δὲ ἔφη

Φύσει, ἀββᾶ, ἔχω ἔνδεκα μῆνας ἐν τῷ ὄρει τούτῳ καὶ οὐκ εἶδον ἄνθρωπον, εἰμὴ σέ.

Ἀκούσας δὲ ὁ γέρον ταῦτα, εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον, ἔτυπεν ἑαυτὸν λέγων

Ἰδού, Σισώη, ἐνόμισας τίποτε πεποιηκέναι καὶ οὐδὲ ὡς ὁ κοσμικὸς οὐτιος πεποίηκας.

8 Ἐγένετο προσφορὰ εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ εὐρέθη ἐκεῖ κνίδιον οἴνου· καὶ λαβὼν εἰς τῶν γερόντων μικρὸν ἄγγειον καὶ ποτήριον, ἀπήνεγκε πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην καὶ ἔδωκεν αὐτῷ, καὶ ἔπιεν. Ὁμοίως καὶ δεύτερον, καὶ ἐδέξατο. Παρέσχεν αὐτῷ καὶ τρίτον, καὶ οὐκ ἔλαβεν, εἰπὼν

Παῦσαι, ἀδελφέ, ἢ οὐκ οἶδας ὅτι ἔσι Σατανᾶς;

9 Παρέβαλέ τις τῶν ἀδελφῶν πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην, εἰς

1. Οἱ πονηροὶ λογισμοὶ δημιουργοῦν τὰ πάθη. Οἱ λογισμοὶ αὐτοὶ εἶναι εἶδος ἀρραβῶνος, καπάρου. Ἄν τοὺς διώξη φεύγουν καὶ ἐκεῖνα.

Ἔχε θάρρος· ἔχω τριάντα ἔτη πού δὲν παρακαλῶ πλέον τὸ Θεὸ γιὰ ἁμαρτία, ἀλλὰ εὐχομαι τοῦτο· Κύριε Ἰησοῦ, σκέπασέ με ἀπὸ τῆ γλῶσσα μου, διότι ἕως τώρα καθημερινῶς πίπτω δι' αὐτῆς καὶ ἁμαρτάνω'.

6 Ἀδελφὸς εἶπε στὸν ἀββᾶ Σισώη

Πῶς δὲν φεύγουν ἀπὸ ἐμένα τὰ πάθη;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Εἶναι τὰ σκεύη τους μέσα σου· δός τους τὸν ἄρραβῶνα τους γιὰ νὰ φύγουν¹.

7 Ἐκαθόταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Σισώης στὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ ἐπειδὴ ὁ ὑποτακτικὸς του ἀργοπόρησε νὰ ἔλθῃ, δὲν εἶδε ἄνθρωπο ἕως δέκα μῆνες. Περιπατώντας δὲ στὸ ὄρος εὕρισκε ἕνα Φαρανίτη πού ἐκυνηγοῦσε ἄγρια ζῶα· καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσαι καὶ πόσον καιρὸ ἔχεις ἐδῶ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Πραγματικά, ἀββᾶ, ἔχω ἕνδεκα μῆνες σ' αὐτὸ τὸ ὄρος καὶ δὲν εἶδα ἄνθρωπο ἄλλον ἐκτὸς ἀπὸ σένα.

Ὅταν δὲ ὁ γέρων ἄκουσε τοῦτο, εἰσήλθε στὸ κελλί καὶ ἐκτυποῦσε τὸν ἑαυτό του λέγοντας

Ἴδου Σισώη, ἐνόμισες ὅτι κάτι ἔκανες καὶ δὲν ἔκανες οὔτε σὰν αὐτὸς ὁ κοσμικὸς.

8 Ἐγίνε λειτουργία στὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ εὐρέθηκε ἐκεῖ ἕνα δοχεῖο κρασί· καὶ ἀφοῦ ἐπῆρε ἕνας ἀπὸ τοὺς γέροντες μικρὸ ἀγγεῖο καὶ ποτήρι, τὸ ἔφερε στὸν ἀββᾶ Σισώη καὶ τοῦ ἔδωσε καὶ ἔπιε. Ὁμοίως καὶ δεύτερο, καὶ τὸ ἐδέχθηκε. Τοῦ ἔδωσε δὲ καὶ τρίτο, ἀλλὰ δὲν τὸ ἔλαβε, λέγοντας

Παῦσε, ἀδελφέ, ἢ δὲν γνωρίζεις ὅτι ὑπάρχει Σατανᾶς;²

9 Ἐπισκέφθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς τὸν ἀββᾶ Σι-

2. Βλ. παραπάνω τὸ ἀπόφθεγμα 2.

τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ λαλούντων αὐτῶν, ἔλεγε
 τῷ ἀββᾷ Σισώη

Ἄρτι οὐκ ἔφθασας εἰς τὰ μέρη τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου,
 πάτερ;

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰ εἶχον ἓνα τῶν λογιωμῶν τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, ἐγινό-
 μην ὄλος ὡς πῦρ· πλὴν οἶδα ἄνθρωπον, ὅτι μετὰ κα-
 μάτου δύναται βασιάσαι τὸν λογιωμὸν αὐτοῦ.

10 Ἦλθέ ποιεῖ τις τῶν Θηβαίων πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην,
 θέλων γενέσθαι μοναχός. Καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ γέρον,
 εἰ ἔχει τινὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ δὲ ἔφη

Ἔχω ἓνα υἱόν.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὑπαγε, ρίψον αὐτὸν εἰς τὸν ποταμὸν, καὶ τότε γίνη
 μοναχός.

Ὡς οὖν ἀπῆλθε ρίψαι αὐτόν, ἔπεμψεν ὁ γέρον ἀδελφὸν
 τοῦ κωλύσαι αὐτόν. Λέγει ὁ ἀδελφός

Παῦσαι, τί ποιεῖς;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ὁ ἀββᾶς μοι εἶπε ρίψαι αὐτόν.

Λέγει οὖν ὁ ἀδελφός

Ἀλλὰ πάλιν εἶπε, μὴ ρίψῃς αὐτόν.

Καὶ καταλιπὼν αὐτόν, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα, καὶ γέγονε
 δόκιμος μοναχός διὰ τὴν ὑπακοὴν αὐτοῦ.

11 Ἀδελφός ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Ἄρα οὕτως ἐδίωκεν ὁ Σατανᾶς τοὺς ἀρχαίους;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἄρτι πλέον, διὸ καὶ οὗτος αὐτοῦ ἤγγισε καὶ ταράσσεται.

12 Ἐπειράσθη ποιεῖ Ἀβραάμ ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Σισώη,
 ἀπὸ δαίμονος· καὶ εἶδεν ὁ γέρον διὸ πέπτωκεν, καὶ ἀνασιὰς

3. Ἀπὸ τὴν Θηβαίδα τῆς Αἰγύπτου, ὅπου ἐπίσης ὑπῆρχαν μονα-
 χικὰ κέντρα.

σώη στὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἄντωνίου. Καὶ ἐνῶ συνωμιλοῦσαν, εἶπε στὸν ἀββᾶ Σισώη

Δὲν ἔφθασες ἀκόμα στὰ μέτρα τοῦ ἀββᾶ Ἄντωνίου, πάτερ;

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐὰν εἶχα ἓνα ἀπὸ τοὺς λογισμοὺς τοῦ ἀββᾶ Ἄντωνίου, θὰ ἐγινόμουν ὄλος φωτιά· ἀλλ' ὅμως γνωρίζω ἄνθρωπο πὺ μὲ δυσκολία μπορεῖ νὰ βαστάσῃ τὸ λογισμό του.

10 Ἦλθε κάποτε ἓνας Θηβαῖος⁴ πρὸς τὸν ἀββᾶ Σισώη, θέλοντας νὰ γίνῃ μοναχός. Καὶ τὸν ἐρώτησε ὁ γέρων ἐὰν ἔχη κανένα στὸν κόσμον. Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἔχω ἓνα υἱό.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πήγαινε, ρίψε τὸν ποταμὸ καὶ τότε θὰ γίνῃς μοναχός.

Ὅταν λοιπὸν ἐπῆγε νὰ τὸν ρίψῃ, ἔστειλε ὁ γέρων ἀδελφὸ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ. Λέγει ὁ ἀδελφός

Παῦσε, τί κάνεις αὐτοῦ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ὁ ἀββᾶς μου εἶπε νὰ τὸν ρίψω.

Λέγει λοιπὸν ὁ ἀδελφός

Ἀλλὰ πάλι εἶπε νὰ μὴ τὸν ρίψῃς.

Καί, ἀφοῦ τὸν ἄφησε, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἔγινε σπουδαῖος μοναχός χάρι στὴν ὑπακοή του⁴.

11 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισώη

Ἄραγε ἔτσι ἐδίωκε ὁ Σατανᾶς τοὺς ἀρχαίους;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τώρα περισσότερο, διότι ὁ καιρὸς τοῦ ἐπλησίασε καὶ ταράσσεται.

12 Ἐπειράσθηκε κάποτε ὁ Ἀβραάμ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Σισώη, ἀπὸ δαίμονα· καὶ εἶδε ὁ γέρων ὅτι ἔπεσε καί, ἀ-

4. Μίμησις τῆς θυσίας τοῦ Ἀβραάμ.

ἐξείτινε τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν λέγων

Θεός, θέλεις οὐ θέλεις, οὐκ ἀφῶ σε, ἐὰν μὴ αὐτὸν
θεραπεύσης.

Καὶ εὐθέως ἐθεραπεύθη.

13 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

ἽΟρῶ ἐμανιὸν, ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ παραμένει μοι.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐκ ἔστι μέγα, τὸ εἶναι τὸν λογισμὸν σου μετὰ τοῦ Θε-
οῦ· μέγα δέ ἐστι, τὸ ἑαυτὸν ὁρᾶν ὑποκάτω πάσης τῆς
κτίσεως. Τοῦτο γὰρ καὶ ὁ σωματικὸς κόπος ὁδηγεῖ εἰς
τὸν τῆς ταπεινοφροσύνης τρόπον.

14 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη, ὅτι ὅτε ἔμελλε τελευτᾶν,
καθημένων τῶν πατέρων πρὸς αὐτὸν, ἔλαμψε τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· καὶ λέγει αὐτοῖς

Ἴδου ὁ ἀββᾶς Ἀνιῶνιος ἦλθε.

Καὶ μετὰ μικρὸν λέγει

Ἴδου ὁ χορὸς τῶν προφητῶν ἦλθε.

Καὶ πάλιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ περισσῶς ἔλαμψε, καὶ εἶπεν

Ἴδου ὁ χορὸς τῶν ἀποσιδῶν ἦλθε.

Καὶ ἐδιπλασίασε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πάλιν· καὶ ἰδοὺ αὐτὸς
ὡς μετὰ τινων λαλῶν. Καὶ ἐδεήθησαν αὐτοῦ οἱ γέροντες,
λέγοντες

Μετὰ τίνος ὁμιλεῖς, πάτερ;

Ὁ δὲ ἔφη

Ἴδου ἄγγελοι ἦλθον λαβεῖν με, καὶ παρακαλῶ ἵνα ἀφε-
θῶ μετανοῆσαι μικρόν.

Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ γέροντες

Οὐ χρειᾶν ἔχεις μετανοῆσαι, πάτερ.

Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ γέρον

Φύσει οὐκ οἶδα ἐμανιὸν ὅτι ἔβαλον ἀρχήν.

Καὶ ἔμαθον πάντες ὅτι ἰέλεις εἶμι. Καὶ πάλιν ἄφνω ἐγένε-

5. Βλ. καὶ Ποιμένος 98.

6. Βλ. παρακάτω ἀρ. 49.

φοῦ ἐσηκώθηκε, ἄπλωσε τὰ χέρια στὸν οὐρανὸ λέγοντας
 Θεέ, θέλεις δὲν θέλεις, δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, ἐὰν δὲν
 τὸν θεραπεύσης.

Καὶ ἀμέσως ἐθεραπεύθηκε.

13 Ἄδελφὸς ἀνακοίνωσε στὸν ἀββᾶ Σισώη

Βλέπω ὅτι ἡ μνήμη τοῦ Θεοῦ παραμένει μέσα μου.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν εἶναι σπουδαῖο τὸ νὰ εὐρίσκεται ὁ λογισμὸς σου
 στὸ Θεό· σπουδαῖο εἶναι τὸ νὰ βλέπης τὸν ἑαυτὸ σου
 κατώτερο ἀπὸ ὅλη τὴν κτίσι⁵. Διότι αὐτὸ μαζὶ μὲ τὸ
 σωματικὸ κόπο ὁδηγεῖ στὸν τρόπο τῆς ταπεινοφρο-
 σύνης.

14 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη ὅτι, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀπο-
 θάνη, ἐνῶ οἱ γέροντες ἐκάθονταν δίπλα του, ἔλαμψε τὸ
 πρόσωπό του σὰν ὁ ἥλιος· καὶ τοὺς λέγει

Ἴδου ἦλθε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος.

Καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγο λέγει

Ἴδου ἦλθε ὁ χορὸς τῶν προφητῶν.

Καὶ πάλι ὑπερέλαμψε τὸ πρόσωπό του καὶ εἶπε

Ἴδου ἦλθε ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων.

Καὶ ἐπαναλήφθηκε ἡ λάμψις τοῦ προσώπου του πάλι,
 καὶ ἐφαινόταν σὰν νὰ ὁμιλῇ μὲ κάποιους. Καὶ τὸν ἐρύπη-
 σαν οἱ γέροντες

Μὲ ποιὸν ὁμιλεῖς, πάτερ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἴδου, ἦλθαν ἄγγελοι νὰ μὲ πάρουν καὶ τοὺς παρα-
 καλῶ νὰ μὲ ἀφήσουν ὀλίγο νὰ μετανοήσω⁶.

Καὶ τοῦ λέγουν οἱ γέροντες

Δὲν ἔχεις ἀνάγκη νὰ μετανοήσης, πάτερ.

Τοὺς εἶπε τότε ὁ γέρων

Πραγματικὰ δὲν ἔχω τὴ συνείδησι ὅτι ἔστω ἔκανα
 ἀρχή.

Καὶ ἐκατάλαβαν ὅλοι ὅτι εἶναι τέλειος. Καὶ πάλι ξαφνικὰ

ιο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος· καὶ ἐφοβήθησαν πάντες.
Καὶ λέγει αὐτοῖς

Βλέπετε, ὁ Κύριος ἦλθε καὶ λέγει, ἔφέρετέ μοι τὸ σκεῦ-
ος τῆς ἐρήμου·.

Καὶ εὐθέως παρέδωκε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἐγένειο ὡς ἀστρα-
πή, καὶ ἐπλήσθη ὁ οἶκος εὐωδίας.

15 Παρέβαλεν ὁ ἀββᾶς Ἀδέλφιος, ἐπίσκοπος Νειλουπόλεως,
πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην, εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου.
Καὶ ὡς ἤμελλον ἐξελθεῖν, πρὶν αὐτοὺς ὁδεῦσαι, ἐποίησεν
αὐτοὺς γεύσασθαι ἀπὸ πρωί· ἦν δὲ νηστεία. Καὶ ὡς ἔθηκαν
τράπεζαν, ἰδοὺ οἱ ἀδελφοὶ κρούουσιν. Εἶπε δὲ τῷ μαθητῇ
αὐτοῦ

Δὸς αὐτοῖς μικρὰν ἀθήραν, ὅτι ἀπὸ κόπου εἰσὶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ἀδέλφιος

Ἄφες τέως, ἵνα μὴ εἴπωσιν ὅτι ὁ ἀββᾶς Σισώης ἀπὸ
πρωτῆ ἐσθίει.

Καὶ οὐ προσέοχεν αὐτῷ ὁ γέρων καὶ λέγει τῷ ἀδελφῷ

Ἔπαγε, δὸς αὐτοῖς.

Ὡς οὖν εἶδον τὴν ἀθήραν εἶπον

Μὴ ξένους ἔχετε; Μὴ ἄρα καὶ ὁ γέρων μεθ' ὑμῶν ἐσθίει;

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἀδελφὸς

Ναί.

Ἦρξαντο οὖν θλίβεσθαι καὶ λέγειν

Συγχωρήσῃ ὑμῖν ὁ Θεός, ὅτι τὸν γέροντα ἀφήκατε φα-
γεῖν ἄρι.

.....

Ἦ οὐκ οἴδατε ὅτι ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἔχει κοπιάσαι;

Καὶ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἔβαλε μετάνοιαν τῷ
γέροντι λέγων

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ, ὅτι ἀνθρώπινόν τι ἐλογισάμην
οὐ δὲ τὸ τοῦ Θεοῦ ἐποίησας.

7. Μετὰ τὸ σημεῖο αὐτὸ πρέπει νὰ ἐξέπεσε μέρος τοῦ κειμένου,
ὄχι μεγάλης ἐκτάσεως.

τὸ πρόσωπό του ἔγινε σάν ὁ ἥλιος καὶ ἐφοβήθησαν ὄλοι.
Καὶ τοὺς λέγει

Βλέπετε, ὁ Κύριος ἦλθε καὶ λέγει, 'φέρετέ μου τὸ
σκεῦος τῆς ἐρήμου'.

Καὶ ἀμέσως παρέδωσε τὸ πνεῦμα. Καὶ ἔγινε κάτι σάν
ἀτραπὴ καὶ ὁ οἶκος ἐγένισε εὐωδία.

15 Ἐπισκέφθηκε ὁ ἀββᾶς Ἀδέλφιος, ἐπίσκοπος Νειλουπό-
λεως, τὸν ἀββᾶ Σισώη, σὺν ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου.
Καὶ ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσουν, πρὶν ἀρχίσουν τὴν
πορεία, τοὺς ἔβαλε νὰ φάγουν τὸ πρωῖ· ἦταν δὲ νηστεία.
Καὶ μόλις ἔστρωσαν τραπέζι, ἀδελφοὶ κρούουν τὴ θύρα.
Εἶπε δὲ σὺν μαθητῆ του

Δός τους ὀλίγο τραχανᾶ, διότι ἔρχονται ἀπὸ κοπια-
στικὴ πορεία.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ἀδέλφιος

Ἄφησε τώρα, γιὰ νὰ μὴ εἰποῦν ὅτι ὁ ἀββᾶς Σισώης
τρώγει ἀπὸ τὸ πρωῖ.

Ἄλλὰ δὲν τὸν ἐπρόσεξε ὁ γέρον καὶ λέγει σὺν ἀδελφὸ
Πήγαινε, δός τους.

Ἄρα λοιπὸν εἶδαν τὸν τραχανᾶ, εἶπαν

Μήπως ἔχετε ξένους; Μήπως τρώγει καὶ ὁ γέρον
μαζί σας;

Καὶ τοὺς εἶπε ὁ ἀδελφός

Ναί.

Ἄρα λοιπὸν νὰ στενοχωροῦνται καὶ νὰ λέγουν

Ὁ Θεὸς νὰ σᾶς συγχωρήσῃ πού ἀφήσατε τὸ γέροντα
νὰ φάγῃ'.

.....

Ἦ δὲν γνωρίζετε ὅτι ἔχει κοπιάσει πολλές ἡμέρες;
Καὶ τοὺς ἄκουσε ὁ ἐπίσκοπος καὶ ἔβαλε μετάνοια σὺν γέ-
ροντα λέγοντας

Συγχώρεσέ με, ἀββᾶ, πού ἐσκέφθηκα κάτι ἀνθρώ-
πινο· ἐσὺ δὲ ἔκανες τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Σισώης

Ἐὰν μὴ ὁ Θεὸς δοξάσῃ ἄνθρωπον, ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων οὐδέν ἐστιν.

16 Παρέβαλόν τινες πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην ἀκοῦσαι παρ' αὐτοῦ λόγον, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς ἐλάλησε· πάντα δὲ ἔλεγε Συγχωρήσαιέ μοι.

Ἰδόντες δὲ αὐτοῦ τὰ σπυρίδια εἶπον τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Ἀβραάμ
Τί ποιεῖτε τὰ σπυρίδια ταῦτα;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἦδε κάκει ἀναλίσκομεν αὐτά.

Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων εἶπε

Καὶ Σισώης ἔνθεν κάκειθεν ἐσθίει.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες, πάνυ ὠφελήθησαν καὶ ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς, οἰκοδομηθέντες εἰς τὴν ταπείνωσιν αὐτοῦ.

17 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἀμμὼν ὁ τῆς Ραιῖθου τὸν ἀββᾶν Σισώην
Ὅταν ἀναγινώσκω Γραφήν, θέλει ὁ λογισμὸς μου φιλοκαλῆσαι λόγον, ἵνα ἔχω εἰς ἐπερώτημα.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων

Οὐκ ἔστι χρεία, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκ τῆς καθαρότητος τοῦ νοῦς κηῖσαι σεαυτῷ καὶ τὸ ἀμεριμνεῖν καὶ τὸ λέγειν.

18 Παρέβαλέ ποτε κοσμικὸς ἔχων τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην, εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβη ἀποθανεῖν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐταράχθη, ἀλλ' ἔλαβεν αὐτὸν πρὸς τὸν γέροντα πίσει καὶ προσέπεσε μετὰ τοῦ υἱοῦ ὡς μετάνοιαν ποιῶν, ὥστε εὐλογηθῆναι παρὰ τοῦ γέροντος. Καὶ ἀνασιὰς ὁ πατήρ κατέλιπε τὸ παιδίον πρὸς τοὺς πόδας τοῦ γέροντος, καὶ ἐξῆλθεν ἔξω. Ὁ δὲ γέρων, νομίζων δι' μετάνοιαν αὐτῷ βάλλει, λέγει αὐτῷ

Ἀνάσια, ἔξελθε ἔξω.

Οὐ γὰρ ἤδει δι' ἀπέθανε. Καὶ παραχρῆμα ἀνέσιη καὶ ἐξῆλθε. Καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ, ἐξέσιη καὶ εἰσελθὼν

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Σισώης

Ἐὰν δὲν δοξάσῃ τὸν ἄνθρωπο ὁ Θεός, ἡ δόξα τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶναι τίποτε.

- 16 Ἐπισκέφθησαν κάποιοι τὸν ἀββᾶ Σισώη γιὰ ν' ἀκούσουν ἀπὸ αὐτὸν λόγο, ἀλλὰ δὲν τοὺς εἶπε τίποτε· καὶ ἔλεγε συνεχῶς

Συγχωρήσατέ με.

Ὅταν δὲ εἶδαν τὰ καλάθια του εἶπαν στὸν ἀββᾶ Ἀβραὰμ

Τί τὰ κάνετε αὐτὰ τὰ καλάθια;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Τὰ ξοδεύομε ἐδῶ κι' ἐκεῖ.

Καθὼς δὲ ἄκουσε ὁ γέρων, εἶπε

Καὶ ὁ Σισώης ἐδῶ κι' ἐκεῖ τρώγει.

Ὅταν δὲ ἄκουσαν ἐκεῖνοι, ὠφελήθησαν πολὺ καὶ ἀνεχώρησαν μὲ χαρά, οἰκοδομημένοι ἀπὸ τὴν ταπείνωσί του.

- 17 Ἐδήλωσε ὁ ἀββᾶς Ἀμμὼν τῆς Ραϊθουῦ στὸν ἀββᾶ Σισώη

Ὅταν ἀναγινώσκω Γραφή, ὁ λογισμὸς μου θέλει νὰ συντάξῃ ἓνα λόγιο γιὰ νὰ τὸ ἔχω σὲ περίπτωσι ἐπερωτήσεως.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Δὲν εἶναι ἀνάγκη, ἀλλὰ μᾶλλον ἀπόκτησε γιὰ τὸν ἑαυτό σου ἀπὸ τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ καὶ τὴν ἀμεριμνησία καὶ τὸ λόγο.

- 18 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ἓνας κοσμικὸς μὲ τὸ γυιό του τὸν ἀββᾶ Σισώη, στὸ βουνὸ τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου· καὶ στὸ δρόμο συνέβηκε ν' ἀποθάνῃ ὁ γυιὸς του, καὶ δὲν ἐταράχθηκε, ἀλλὰ τὸν παρέλαβε πρὸς τὸ γέροντα μὲ πίστι καὶ

ἐγονάτισε κρατώντας τὸν γυιὸ σὰν γιὰ μετάνοια, ὥστε νὰ εὐλογηθῇ ἀπὸ τὸ γέροντα. Καὶ ὅταν ἐσηκώθηκε ὁ πατήρ, ἄφησε τὸ παιδί στὰ πόδια τοῦ γέροντος, κι' ἐξῆλθε. Ὁ δὲ γέρων, νομίζοντας ὅτι τοῦ βάλλει μετάνοια, τοῦ λέγει

Σήκω, πήγαινε ἔξω.

Διότι δὲν ἐγνώριζε ὅτι εἶχε ἀποθάνῃ. Καὶ ἀμέσως ἀναστήθηκε καὶ ἐξῆλθε. Καὶ ὅταν τὸν εἶδε ὁ πατήρ του ἀπό-

προσεκύνησε τῷ γέροντι καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πρᾶγμα.
Ἀκούσας δὲ ὁ γέρων, ἐλυπήθη· σὺ γὰρ ἤθελε τοῦτο γενέ-
σθαι. Παρήγγειλε δὲ αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ μηδενὶ εἰπεῖν,
ὥς τῆς τελευτῆς τοῦ γέροντος.

19 Τρεῖς γέροντες παρέβαλον τῷ ἀββᾷ Σισώη, ἀκούσαντες τὰ
περὶ αὐτοῦ. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ πρῶτος

Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ πυρίνου ποταμοῦ;

Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ. Λέγει αὐτῷ ὁ δεύτερος

Πάτερ, πῶς δύναμαι σωθῆναι ἀπὸ τοῦ βρυγμοῦ τῶν
ὀδόντων καὶ ἐκ τοῦ σκώληκος τοῦ ἀκοιμήτου;

Λέγει αὐτῷ ὁ τρίτος

Πάτερ, τί ποιήσω διὴ ἡ μνήμη τοῦ ἐξωτερικοῦ σκότους
φονεύει με;

Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ γέρων εἶπεν αὐτοῖς

Ἐγὼ οὐδενὸς τούτων μέμνημαι· φιλεύσπλαγχνος γὰρ
ὢν ὁ Θεός, ἐλπίζω διὴ ποιεῖ μετ' ἐμοῦ ἔλεος.

Ἀκούσαντες δὲ τὸν λόγον τοῦτον οἱ γέροντες ἀπῆλθον λυπού-
μενοι. Μὴ θέλων δὲ ὁ γέρων ἕῃσαι αὐτοὺς λυπουμενούς ἀπελ-
θεῖν, ὑποσιρέψας αὐτοῖς εἶπε

Μακάριοί ἐστε, ἀδελφοί· ἐζήλωσα γὰρ ὑμᾶς. Ὁ πρῶ-
τος γὰρ ὑμῶν εἶπε περὶ τοῦ πυρίνου ποταμοῦ καὶ ὁ
δεύτερος περὶ τοῦ Ταρτάρου καὶ ὁ τρίτος περὶ τοῦ
σκότους. Εἰ οὖν τοιαύτης μνήμης κυριεύει ὁ νοῦς ὑ-
μῶν, ἀδύνατον ὑμᾶς ἀμαρτιῆσαι. Τί δὲ ποιήσω ἐγὼ ὁ
σκληρόκαρδος, μὴ συγχωρούμενος εἰδέναι διὴ κἄν ἐστι
κόλασις τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐκ τούτου ἐν πάσῃ ὥρᾳ
ἀμαρτιάνω;

Καὶ μετανοήσαντες αὐτῷ εἶπον

Καθάπερ ἠκούσαμεν, οὕτω καὶ εἶδομεν.

20 Ἡρώτησάν τινες τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγοντες

Ἐὰν πέσῃ ἀδελφός, σὺ χρεῖαν ἔχει μετανοῆσαι ἐνιαυτόν;

Ὁ δὲ εἶπε

ρεσε· εἰσήλθε λοιπόν, προσκύνησε τὸ γέροντα καὶ τοῦ ἀνέφερε τὸ συμβάν. Καθὼς ὁμως τὸ ἄκουσε ὁ γέρων, ἐλυπήθηκε, διότι δὲν ἤθελε νὰ γίνῃ κάτι τέτοιο. Τοῦ παράγγειλε δὲ ὁ μαθητὴς του νὰ μὴ εἰπῇ σὲ κανένα γιὰ τὸ πρᾶγμα, ἕως τὸ θάνατο τοῦ γέροντος.

19 Τρεῖς γέροντες ἐπισκέφθησαν τὸν ἀββᾶ Σισώη, ἐπειδὴ εἶχαν ἀκούσει σχετικά μὲ αὐτόν. Καὶ τοῦ λέγει ὁ πρῶτος

Πάτερ, πῶς μπορῶ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὸν πύρινο ποταμὸ;
Αὐτὸς δὲ δὲν τοῦ ἀποκρίθηκε. Τοῦ λέγει ὁ δεύτερος

Πάτερ, πῶς μπορῶ νὰ σωθῶ ἀπὸ τὸ βρυγμὸ τῶν ὀδόντων καὶ ἀπὸ τὸν ἀκοίμητο σκύληκα;

Τοῦ λέγει ὁ τρίτος

Πάτερ, τί νὰ κάνω πού μὲ σκοτώνει ἡ μνήμη τοῦ πηκτοῦ σκότους;

Ἀποκρινόμενος δὲ ὁ γέρων τοὺς εἶπε

Ἐγὼ δὲν θυμοῦμαι τίποτε ἀπὸ αὐτά· διότι, καθὼς εἶναι φιλεύσπλαγχνος ὁ Θεός, ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ ἐλεήσει.

Ὅταν ἄκουσαν αὐτόν τὸ λόγο οἱ γέροντες ἔφυγαν λυπημένοι. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ γέρων δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀφήσῃ νὰ φύγουν λυπημένοι, γυρίζοντας πρὸς αὐτοὺς εἶπε

Εἶθε μακάριοι, ἀδελφοί· διότι σᾶς ἐζήλευσα. Ὁ πρῶτος σας εἶπε γιὰ τὸν πύρινο ποταμὸ, ὁ δεῦτερος γιὰ τὸν Τάρταρο καὶ ὁ τρίτος γιὰ τὸ σκότος. Ἐὰν λοιπὸν ὁ νοῦς σας κυριαρχῇ σὲ τέτοια μνήμη, εἶναι ἀδύνατο νὰ ἀμαρτήσετε. Τί νὰ κάνω ἐγὼ ὁμως ὁ σκληρόκαρδος πού δὲν ἀφήνομαι οὔτε νὰ γνωρίσω ὅτι ὑπάρχει κόλασις γιὰ τοὺς ἀνθρώπους καὶ γι' αὐτὸ ἀμαρτάνω κάθε ὥρα;

Καὶ μετανοημένοι τοῦ εἶπαν

Ὅπως ἀκούσαμε, ἔτσι καὶ εἶδαμε.

20 Ἐρώτησαν κάποιοι τὸν ἀββᾶ Σισώη

Ἄν πέσῃ ἀδελφός, δὲν πρέπει νὰ κάνῃ μετάνοια ἕνα ἔτος;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Σκληρόν ἐστι τὸ ρῆμα.

Οἱ δέ φασιν

Ἄλλ' ἐξ μῆνας;

Καὶ πάλιν εἶπε

Πολύ ἐστιν

Οἱ δὲ ἔφασκον

Ἔως τεσσαράκοντα ἡμερῶν;

Πάλιν ἔφη

Πολύ ἐστι.

Λέγουσιν αὐτῷ

Τί οὖν; Ἐὰν πέσῃ ἀδελφὸς καὶ εὐρεθῇ εὐθὺς ἀγάπη
γινομένη, καὶ αὐτὸς εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἀγάπην;

Λέγει αὐτοῖς ὁ γέρον

Οὐχί. Ἀλλὰ χρεῖαν ἔχει μετανοῆσαι ὀλίγας ἡμέρας.

Πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ, ὅτι ὀλοφύχως ἐὰν μετανοήσῃ
ὁ τοιοῦτος, καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας δέχεται αὐτὸν ὁ Θεός.

21 Ἐλθόντιος ποτὲ τοῦ ἀββᾶ Σισώη εἰς τὸ Κλύσμα, παρέβαλον
αὐτῷ κοσμικοὶ ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ πολλὰ λαλησάντων αὐτῶν,
οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λόγον. Ὑστερον δὲ εἰς αὐτῶν εἶπε

Τί θλίβετε τὸν γέροντα; Οὐκ ἐσθίει διὰ τοῦτο οὐδὲ
λαλεῖν δύναται.

Ἀπεκρίθη ὁ γέρον

Ἐγὼ ὅτε γένηται μοι χρεῖα, ἐσθίω.

22 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Διὰ πόσου χρόνου ὀφείλει ἄνθρωπος ἐκκόπτειν τὰ πάθη;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τοὺς χρόνους θέλεις μαθεῖν;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ

Ναί.

Λέγει οὖν ὁ γέρον

8. Βλ. τὸ ἴδιο ἀπόφθεγμα παραπάνω Ποιμένος 12, ὅπου ὁμοίως
ἔρωτᾷ ὁ ἴδιος ὁ πεσών.

Σκληρὸς εἶναι ὁ κανόνας.

Αὐτοὶ λέγουν

Τουλάχιστο ἕξι μῆνες;

Καὶ εἶπε πάλι

Πολὺ εἶναι.

Αὐτοὶ δὲ ἔλεγαν

Ἔως σαράντα ἡμέρες;

Πάλι εἶπε

Πολὺ εἶναι.

Τοῦ λέγουν

Τί λοιπόν; Ἐὰν πέση ἀδελφὸς καὶ εὐρεθῆ νὰ δίδεται ἀμέσως κοινὸ γεῦμα, θὰ εἰσέλθῃ καὶ αὐτὸς στὸ γεῦμα;

Τοὺς λέγει ὁ γέρων

Ὅχι. Ἀλλὰ χρειάζεται νὰ μετανοήσῃ ὀλίγες ἡμέρες. Διότι ἔχω πεποίθησι στὸ Θεό, ὅτι, ἐὰν μετανοήσῃ ὀλοψύχως ἕνας τέτοιος ἄνθρωπος, θὰ τὸν δεχθῆ καὶ μέσα σὲ τρεῖς ἡμέρες⁶.

21 Ὅταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Σισώης ἦλθε στὸ Κλύσμα, τὸν ἐπισκέφθηκαν κοσμικοὶ γιὰ νὰ τὸν ἴδουν. Καί, ἐνῶ τοῦ εἶπαν πολλά, δὲν τοὺς ἀποκρίθηκε λόγος. Ὑστερα ἕνας ἀπὸ αὐτοὺς εἶπε

Τί στενοχωρεῖτε τὸν γέροντα; Δὲν τρώγει· γι' αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ ὁμλήσῃ.

Ἀποκρίθηκε ὁ γέρων

Ἐγώ, ὅταν χρειασθῆ, τρώγω.

22 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ τὸν ἀββᾶ Σισώη

Σὲ πόσο χρόνο πρέπει νὰ ἀποκόπτῃ ὁ ἄνθρωπος τὰ πάθη;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τοὺς χρόνους θέλεις νὰ μάθῃς;

Λέγει ὁ ἀββᾶς Ἰωσήφ

Ναί.

Λέγει λοιπὸν ὁ γέρων

Ὅταν ὥραν ἔρχεται τὸ πάθος, εὐθέως κόψον αὐτό.

23 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην τὸν τῆς Πείρας περὶ πολιτείας. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἶπε Δανιήλ, «ἄριον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον».

24 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη, ὅτι καθήμενος εἰς τὸ κελλίον πάντοτε τὴν θύραν ἔκλειεν.

25 Ἦλθόν ποτε Ἀρειανοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Σισώην εἰς τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου καὶ ἤρξαντο καταλαλεῖν τῶν ὀρθοδόξων. Ὁ δὲ γέρον οὐκ ἀπεκρίθη αὐτοῖς οὐδὲν καὶ φωνήσας τὸν ἑαυτοῦ μαθητήν, εἶπεν

Ἀβραάμ, φέρε μοι τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ ἀνάγνωθι αὐτό.

Καὶ σιωπώντων αὐτῶν, ἐγνώσθη ἡ αἴρεσις αὐτῶν. Καὶ ἀπέλυσεν αὐτοὺς μετ' εἰρήνης.

26 Ἦλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμοῦν ἀπὸ Ραϊθοῦ εἰς τὸ Κλύσμα, παραβαλεῖν τῷ ἀββᾷ Σισώη καὶ βλέπων αὐτὸν θλιβόμενον, ὅτι ἀφῆκε τὴν ἔρημον, λέγει αὐτῷ

Τί θλίβη, ἀββᾶ; Τί γὰρ ἠδύνω ἀπ' ἄρι ποιῆσαι εἰς τὴν ἔρημον, οὕτω γηράσας;

Ὁ δὲ γέρον προσέσχεν αὐτῷ μετὰ στυφότητος λέγων

Τί μοι λέγεις, Ἀμμοῦν; Οὐκ ἤρκει γάρ μοι ἡ ἐλευθερία μόνη τοῦ λογισμοῦ μου ἐν τῇ ἐρήμῳ;

27 Ἐκάθητό ποτε ὁ ἀββᾶς Σισώης ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ καὶ κρούσαντος τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ, ἔκραξεν ὁ γέρον, λέγων

Φύγε, Ἀβραάμ, μὴ εἰσέλθῃς, ἄρι οὐ σχολάζει τὰ ὧδε.

28 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Πῶς κατέλιπες τὴν Σκῆτιν, μετὰ τοῦ ἀββᾶ Ὡρῶν, καὶ ἦλθες καὶ ἐκάθισας ὧδε;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐν τῷ ἄρξασθαι πληθύνεσθαι τὴν Σκῆτιν, καὶ ἀκούσας ἐγὼ ὅτι ἐκοιμήθη ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος, ἀνέστην καὶ

Ἐποια ὥρα ἔρχεται τὸ πάθος, ἀμέσως κόψε το.

23 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισίω, τῆς Πέτρας, γιὰ διαγωγή. Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Εἶπε ὁ Δανιήλ, «ἄρτο πόθου δὲν ἔφαγα».

24 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισίω, ὅτι μένοντας σὶ τὸ κελλί ἐκλείνει πάντοτε τὴ θύρα.

15 Ἦλθαν κάποτε μερικοὶ Ἀρειανοὶ σὶ τὸν ἀββᾶ Σισίω, σὶ τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου, καὶ ἄρχισαν νὰ κατακρίνουν τοὺς Ὀρθοδόξους. Ὁ δὲ γέρων δὲν τοὺς ἀποκρίθηκε τίποτε· καὶ ἀφοῦ ἐφώναξε τὸ μαθητὴ του, εἶπε

Ἄβραάμ, φέρε μου τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου καὶ διάβασέ το.

Καὶ ἐνῶ αὐτοὶ ἐσιωποῦσαν, ἀποκαλύφθηκε ἡ αἵρεσίς τους. Καὶ τοὺς ἀπέλυσε εἰρηνικά.

26 Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀμμοῦν ἀπὸ τῆ Ραιθουῦ σὶ τὸ Κλύσμα γιὰ νὰ ἐπισκεφθῆ τὸν ἀββᾶ Σισίω. Καὶ βλέποντάς τον στενοχωρημένο πὺ ἀφησε τὴν ἔρημον τοῦ λέγει

Τί στενοχωρεῖσαι, ἀββᾶ; Διότι τί ἤμποροῦσες πλέον νὰ κάνης σὶ τὴν ἔρημον τώρα πὺ ἐγήρασες τόσο;

Ὁ δὲ γέρων κυττάζοντάς τον μὲ δυσαρέσκεια λέγει

Τί μοῦ λέγεις, Ἀμμοῦν; Δὲν μοῦ ἀρκοῦσε τάχα μόνη ἡ ἐλευθερία τοῦ λογισμοῦ μου σὶ τὴν ἔρημον;

27 Ἐκαθόταν κάποτε σὶ τὸ κελλί του ὁ ἀββᾶς Σισίω; καὶ ὅταν ἔκρουσε ὁ μαθητὴς του, ἐφώναξε ὁ γέρων

Φύγε, Ἀβραάμ, μὴ εἰσέλθης, αὐτὴ τὴ στιγμή δὲν εὐκαιροῦν τὰ ἐδῶ.

28 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισίω

Πῶς ἐγκατέλειπες τὴ Σκήτι, ὅπου ἦσουν μὲ τὸν ἀββᾶ Ὡρ, καὶ ἦλθες καὶ ἐκάθησες ἐδῶ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ὅταν ἄρχισε νὰ αὐξάνη ὁ πληθυσμὸς τῆς Σκήτεως καὶ μόλις ἄκουσα ὅτι ἐκοιμήθηκε ὁ ἀββᾶς Ἀντώνιος,

ἦλθον ὧδε εἰς τὸ ὄρος· καὶ εὐρῶν τὰ ὧδε ἡσυχάζοντα,
μικρὸν ἐκάθισα χρόνον.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς

Πόσον χρόνον ἔχεις ὧδε;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Εἰσὶν ἐβδομήκοντα δύο ἔτη.

29 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης

Ὅταν ἡ ἄνθρωπος τὴν φρονίδα σου ποιούμενος οὐ
δεῖ σε διατάξαι.

30 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισῶην λέγων

Ἐὰν περιπαιῶμεν ἐν ὁδῷ καὶ πλανηθῆ ὁ ὁδηγῶν ἡ-
μᾶς, χρεῖα εἰπεῖν αὐτῷ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐχί.

Λέγει οὖν ὁ ἀδελφὸς

Ἄλλ' ἀφῶμεν αὐτὸν πλανῆσαι ἡμᾶς;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τί οὖν; Λαβεῖν ἔχεις ράβδον δεῖραι αὐτόν; Ἐγὼ οἶδα
ἀδελφοὺς διὰ περιεπάτου, καὶ ὁ ὁδηγῶν αὐτοὺς ἐπλα-
νήθη τὴν νύκτα· ἦσαν δὲ δώδεκα, καὶ πάντες ἤδεισαν
διὰ ἐπλανῶντος καὶ ἠγωνίσαντο ἕκαστος τοῦ μὴ εἰπεῖν.
Ἡμέρας δὲ γενομένης, μαθὼν ὁ ὁδηγῶν αὐτοὺς διὰ
ἐπλανήθησαν τὴν ὁδόν, λέγει αὐτοῖς ὁ συγχωρήσατέ μοι διὰ
ἐπλανήθη. Καὶ εἶπον πάντες, ὁ καὶ ἡμεῖς ἤδειμεν,
ἀλλ' ἐσιωπήσαμεν.

Ὁ δὲ ἀκούσας ἐθαύμασε λέγων, διὰ ἕως θανάτου ἐγκρατεύον-
ται οἱ ἀδελφοὶ μὴ λαλεῖν. Καὶ ἐδόξασε τὸν Θεόν. Τὸ δὲ μῆ-
κος τῆς ὁδοῦ, ἧς ἐπλανήθησαν, μίλια δώδεκα.

31 Ἦλθόν ποτε Σαρακηνοί, καὶ ἐξέδυσαν τὸν γέροντα καὶ τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν εἰς τὴν ἔρημον ἵνα
εὐρωσί τι βρώσιμον, εὗρεν ὁ γέρον βόλβιτα καμήλων καὶ

ἐσηκώθηκα καὶ ἦλθα ἐδῶ στὸ ὄρος· καὶ ἐπειδὴ εὐρή-
κα τὰ ἐδῶ ἦσυχια, ἐκάθησα ὀλίγο χρόνον.

Τοῦ λέγει ὁ ἀδελφός

Πόσο χρόνο ἔχεις ἐδῶ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Εἶναι ἐβδομήντα δύο ἔτη.

29 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σισώης

“Ὅταν ὑπάρχη ἄνθρωπος ποὺ σὲ φροντίζει, δὲν πρέ-
πει νὰ τὸν διατάσσης.

30 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισώη

Ἐὰν περιπατοῦμε στὸ δρόμο καὶ χάσῃ τὴν κατεύ-
θυνσι ὁ ὀδηγός, χρειάζεται νὰ τοῦ τὸ εἰποῦμε;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

“Ὁχι.

Λέγει λοιπὸν ὁ ἀδελφός

Ἀλλὰ θὰ τὸν ἀφήσωμε νὰ μᾶς περιπλανήσῃ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Τί θὰ κάνῃς λοιπόν. Θὰ πάρῃς ραβδί νὰ τὸν δείρῃς;
Ἐγὼ γνωρίζω ἀδελφοὺς ποὺ ἐπεριπατοῦσαν καὶ ὁ
ὀδηγός τους ἔχασε τὸ δρόμο τῆ νύκτα. Ἦσαν δώδε-
κα καὶ ὅλοι ἐγνώριζαν ὅτι ἐπεριπλανόνταν, ἀλλ’ ἀ-
γωνίσθηκε ὁ καθένας νὰ μὴ τὸ εἰπῇ. “Ὅταν ἐξημέ-
ρωσε, ὁ ὀδηγός, καθὼς ἀντιλήφθηκε ὅτι ἔχασαν τὸ
δρόμο, τοὺς λέγει, ‘συγχωρήσατέ με ποὺ ἔχασα τὸ
δρόμο’. Καὶ εἶπαν ὅλοι, ‘καὶ ἐμεῖς ἐγνώριζαμε, ἀλλὰ
ἐσιωπήσαμε’.

Αὐτὸς δέ, μόλις ἄκουσε, ἐθαύμασε λέγοντας, ὅτι οἱ ἀδελ-
φοὶ ἐγκρατεύονται ἕως τὸ θάνατο, καὶ ἐδόξασε τὸ Θεό.
Τὸ δὲ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ποὺ ἐπλανήθησαν, ἦταν δώδεκα
μίλια.

31 Ἦλθαν κάποτε Σαρακηνοὶ καὶ ἐγδυσαν τὸ γέροντα καὶ
τὸν ἀδελφὸ του. Καὶ διὰ αὐτοὶ ἐβγῆκαν στὴν ἔρημο
γιὰ νὰ εὕρουν τίποτε φαγώσιμο, εὐρήκε ὁ γέρον κόπρα-
να καμήλων καὶ σπώντας τα εὐρήκε μέσα σπόρους κρι-

κλάσας εὔρε κοκκία κριθῶν· ἔτριωγε δὲ ἐν κοκκίῳ, καὶ τὸ ἐν εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἴθει. Ἐλθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, εὔρεν αὐτὸν ἐσθίοντα καὶ λέγει αὐτῷ

Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ὅτι εὔρες θρώσιμον καὶ μόνος ἐσθίεις, καὶ οὐκ ἐφώνησάς με;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Σισώης

Οὐκ ἠδίκησά σε, ἀδελφέ, ἰδοὺ τὸ μέρος σου ἐν τῇ χειρὶ μου εἰθήρησα.

32 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, ὅτι ἔμεινεν εἰς τὸν Καλαμῶνα τοῦ Ἀρσενοτίου. Καὶ ἄλλος γέρον ἠσθένει εἰς τὴν ἄλλην λαύραν. Καὶ ὡς ἤκουσεν, ἐθλίβη. Ἐπειδὴ δὲ δύο δύο ἐνήσιτε, καὶ ἦν ἡ ἡμέρα ἐν ἣ οὐκ ἦσθιε, καὶ ὅτε ἤκουσε, λέγει τῷ λογισμῷ

Τί ποιήσω; Ἐὰν ἀπέλθω, μήπως ἀναγκάσωσί με οἱ ἀδελφοὶ φαγεῖν καὶ ἐὰν παραμείνω εἰς τὴν αὔριον, μήποτε τελευτήσῃ. Πλὴν τοῦτο ποιῶ, ὑπάγω καὶ οὐκ ἐσθίω.

Καὶ οὕτως ἀπῆλθε νῆσις, πληρώσας τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν διὰ τὸν Θεὸν πολιτείαν αὐτοῦ οὐκ ἔλυσεν.

33 Διηγῆσαι τὸς τῶν πατέρων περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη τοῦ Καλαμῶνος, ὅτι θέλων ποιεῖ νικῆσαι τὸν ὕπνον, ἐκρέμασεν ἑαυτὸν ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ τῆς Πέτρας· καὶ ἐλθὼν ἄγγελος ἔλυσεν αὐτὸν καὶ παρήγγειλεν αὐτὸν μηκέτι τοῦτο ποιῆσαι, μήτε ἄλλοις παραδοῦναι τὴν τοιαύτην παράδοσιν.

34 Ἡρώτησέ τις τῶν πατέρων τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Ἐὰν κάρημαι ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔλθῃ θάρβαρος φονεῦσαι με θέλων, καὶ δυνηθῶ πρὸς αὐτόν, φονεύσω αὐτόν;

Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γέρον

Οὐχί, ἀλλὰ παράδος αὐτόν τῷ Θεῷ. Οἷος γὰρ ἂν πειρασμὸς ἔλθῃ ἀνθρώπῳ, λεγέτω, ὅτι ἑστὶν διὰ τὰς ἁμαρτίας μου τοῦτο συνέβη, ἐὰν δὲ ἀγαθόν, ὁικονομία Θεοῦ.

θαριοῦ· ἔτρωγε δὲ ἓνα σπόρο καὶ τὸν ἄλλο ἔβαλλε στὸ χέρι του. Ὅταν δὲ ἐρχόμενος ὁ ἀδελφός του τὸν εὗρηκε νὰ τρώγη, τοῦ λέγει

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅτι εὗρηκες φαγώσιμο καὶ τὸ τρώγεις μόνος σου καὶ δὲν μὲ ἐφώναξες;

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Σισώης

Δὲν σὲ ἀδίκησα, ἀδελφέ, ἰδοὺ τὸ μερίδιό σου, τὸ ἐκράτησα στὸ χέρι μου.

32 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη τὸ Θηβαῖο ὅτι ἔμεινε στὸν Καλαμῶνα τοῦ Ἀρσενοῖτη. Ἐνας ἄλλος γέρων ἀσθενοῦσε στὴν ἄλλη λαύρα καὶ μόλις τὸ ἔμαθε ἐστενοχωρήθηκε. Ἐπειδὴ δὲ ἐνήστευε δύο δύο ἡμέρες, καὶ ἦταν ἡ ἡμέρα πού δὲν ἔτρωγε, ὅταν ἄκουσε, λέγει στὸ λογισμό

Τί νὰ κάνω, ἂν ὑπάγω, μὴ τυχὸν μὲ ἀναγκάσουν οἱ ἀδελφοὶ νὰ φάγω· ἐὰν ὅμως καθυστερήσω ἕως αὐριο, μὴ τυχὸν ἀποθάνη. Πλὴν τοῦτο θὰ κάνω, θὰ ὑπάγω καὶ δὲν θὰ φάγω.

Καὶ ἔτσι ἐπῆγε νηστικός, ἐκπληρώνοντας τὴν ἐντολὴ τοῦ Θεοῦ, χωρὶς νὰ λύση τὴν ἄσκησί του γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ.

33 Διηγήθηκε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη τοῦ Καλαμῶνος, ὅτι θέλοντας κάποτε νὰ νικήσῃ τὸν ὕπνο, ἐκρεμάσθηκε ἀπὸ τὸν κρημνὸ τῆς Πέτρας· καὶ ἦλθε ἄγγελος πού τὸν ἔλυσε καὶ τοῦ παράγγειλε νὰ μὴ κάνῃ πλέον αὐτὸ τὸ πρᾶγμα οὔτε σὲ ἄλλους νὰ ἀφήσῃ τέτοια παδάδοσι.

34 Ἐρώτησε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες τὸν ἀββᾶ Σισώη

Ἐὰν κάθωμαι στὴν ἔρημο καὶ ἔλθῃ βάρβαρος πού θέλει νὰ μὲ φονεύσῃ καὶ τὸν καταφέρω, νὰ τὸν φονεύσω;

Καὶ τοῦ εἶπε ὁ γέρων

Ὅχι, ἀλλὰ παράδωσέ τον στὸ Θεό. Διότι ὅποιος πειρασμός ἔλθῃ στὸν ἄνθρωπο, νὰ λέγῃ, 'τοῦτο συνέβηκε γιὰ τὶς ἁμαρτίες μου', ὁποιοδήποτε δὲ ἀγαθό, 'μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ'.

- 35 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην τὸν Θηβαῖον λέγων
 Εἰπέ μοι ρῆμα.
 Καὶ λέγει
 Τί σοι ἔχω εἰπεῖν; Ὅτι εἰς τὴν Καινὴν Γραφὴν ἀνα-
 γινώσκω καὶ εἰς τὴν Παλαιὰν ἀνακάμπω.
- 36 Ὁ αὐτὸς ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην τὸν τῆς Πέ-
 τρας, τὸ ρῆμα δὲ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης ὁ Θηβαῖος. Καὶ
 λέγει ὁ γέρον
 Ἐγὼ εἰς τὴν ἁμαρτίαν κοιμῶμαι καὶ εἰς τὴν ἁμαρ-
 τίαν ἐγείρομαι.
- 37 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, διτι ὡς ἀπέλυεν
 ἡ ἐκκλησία, ἔφευγεν εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ. Καὶ ἔλεγον
 Δαίμονα ἔχει.
 Αὐτὸς δὲ τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἐποίει.
- 38 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων
 Τί ποιήσω, ἀββᾶ, διτι πέπιωκα;
 Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον
 Ἀνάστα πάλιν.
 Λέγει ὁ ἀδελφὸς
 Ἀνέστην καὶ πάλιν πέπιωκα.
 Καὶ λέγει ὁ γέρον
 Ἀνάστα καὶ πάλιν καὶ πάλιν.
 Εἶπεν οὖν ὁ ἀδελφὸς
 Ἔως πότε;
 Λέγει ὁ γέρον
 Ἔως ἂν καιαληφθῆς εἴτε ἐν τῷ ἀγαθῷ, εἴτε ἐν τῷ
 πτώματι· ἐν ᾧ γὰρ εὐρίσκειται ἄνθρωπος, ἐν αὐτῷ καὶ
 πορεύεται
- 39 Ἀδελφὸς ἠρώτησε γέροντα λέγων
 Τί ποιήσω, διτι θλίβομαι διὰ τὸ ἐργόχειρον; Ἀγαπῶ
 γὰρ τὴν σειρὰν καὶ οὐ δύναμαι αὐτὴν ἐργάσασθαι.

10. Προφανῶς ὁμοίως τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ ἀναφέρεται σὲ ἄλλο ἄ-
 γνωστό μας ἀπόφθεγμα καὶ ὄχι στὸ ἀμέσως προηγούμενο.

35 Ἀδελφὸς παρακάλεσε τὸν ἀββᾶ Σισῶη τὸ Θηβαῖο
Εἶπέ μου ἓνα λόγο.

Καὶ λέγει

Τί ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ; Ὅτι τὴν Καινὴ Διαθήκη ἀνα-
γινώσκω καὶ σὴν Παλαιὰ γυρίζω.

36 Ὁ ἴδιος ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισῶη τῆς Πέτρας
γιὰ τὸ λόγο ποῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Σισῶης ὁ Θηβαῖος. Καὶ
λέγει ὁ γέρων

Ἐγὼ σὴν ἁμαρτία κοιμοῦμαι καὶ σὴν ἁμαρτία ση-
κῶνομαι¹⁰.

37 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισῶη τὸ Θηβαῖο, ὅτι, μόλις ἀπέ-
λυε ἡ ἐκκλησία, ἔφευγε σὺν κελλί του. Καὶ ἔλεγαν
Δαίμονα ἔχει.

Αὐτὸς ὅμως ἔκανε τὴν ὑπηρεσία σὺν Θεό.

38 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισῶη

Τί νὰ κάνω, ἀββᾶ, ποῦ ἔχω ἐκπέσει;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Σήκω πάλι.

Λέγει ὁ ἀδελφὸς

Ἐσηκώθηκα καὶ πάλι ἔπεσα.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Σήκω καὶ πάλι καὶ πάλι.

Εἶπε λοιπὸν ὁ ἀδελφὸς

Ἐως πότε;

Λέγει ὁ γέρων

Ἐως ὅτου καταληφθῆς εἴτε σὺν ἀγαθὸ εἴτε σὺν
πῶσι. Διότι ὁ ἄνθρωπος πορεύεται σ' αὐτὸ ποῦ εὐ-
ρίσκεται.

39 Ἀδελφὸς ἐρώτησε γέροντα

Τί νὰ κάνω πρὸς θλίβομαι γιὰ τὸ ἐργόχειρο; Διότι
ἀγαπῶ τὸ πλεκτό, ἀλλὰ δὲν μπορῶ νὰ τὸ ἐργασθῶ.

Λέγει ὁ γέρων δι

‘Ο ἀββᾶς Σισώης’ ἔλεγεν, ὡς οὐ χρὴ τὸ ἀναπαῦον
ἡμᾶς ἔργον ἐργάζεσθαι.

40 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης

Ζήτει τὸν Θεὸν καὶ μὴ ζήτει ποῦ κατοικεῖ.

41 Εἶπε πάλιν δι

Αἰδῶς καὶ ἀφοβία πολλάκις φέρει τὴν ἁμαρτίαν.

42 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Τί ποιήσω;

Λέγει αὐτῷ

Τὸ πρᾶγμα ὃ ζητεῖς, τὸ σφόδρα σιωπᾶν καὶ ταπεινῶσις.

Γέγραπται γάρ, «μακάριοι οἱ ἐμμένοντες ἐν αὐτῷ».

Οὕτω δύνασαι σιῆσαι.

43 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης

Γενοῦ ἐξουθενωμένος, καὶ τὸ θέλημα σου ὀπίσω βάλε,
καὶ γενοῦ ἀμέριμνος· καὶ ἔξεις ἀνάπανσιν.

44 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Τί ποιήσω διὰ τὰ πάθη;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

«Ἐκαστος ἡμῶν πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας».

45 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σισώην λέγων

Εἶπέ μοι ρῆμα.

‘Ο δὲ ἔφη

Τί με ἀναγκάζεις λαλῆσαι ἀργῶς; Ἴδου ὃ βλέπεις,
ποίησον.

46 Ἀπῆλθέ ποιε ὁ ἀββᾶς Ἀβραᾶμ ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Σι-
σώη εἰς διακονίαν, καὶ ἐπὶ ἡμέρας οὐκ ἤθελε διακονηθῆναι
ὑπὸ ἄλλου ινός, λέγων

Ἔχω ἀφείναι ἄνθρωπον ἄλλον ποιῆσαι συνήθειαν μετ’
ἐμοῦ, ἐκτός τοῦ ἀδελφοῦ μου;

11. Ἦσ. 30, 18.

12. Ἰακ. 1, 14.

Λέγει ὁ γέρων

Ὁ ἀββᾶς Σισώης ἔλεγε ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐργαζώ-
μαστε τὸ ἔργο ποῦ μᾶς ἱκανοποιεῖ.

40 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σισώης

Ζήτα τὸ Θεὸ καὶ μὴ ζητῆς ποῦ κατοικεῖ.

41 Εἶπε πάλι

Ἐντροπή καὶ ἀφοβία πολλές φορές φέρει τὴν ἀ-
μαρτία.

42 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισώη

Τί νὰ κάνω;

Τοῦ λέγει

Τὸ πρᾶγμα ποῦ ζητεῖς εἶναι ἡ ὑπερβολικὴ σιωπὴ
καὶ ἡ ταπείνωσις. Διότι ἔχει γραφῆ, «μακάριοι εἶναι
ὅσοι ἐμμένουν σ' αὐτό»¹¹. Ἔτσι μπορεῖς νὰ σωθῆς.

43 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σισώης

Νὰ ἐξουδενωθῆς, νὰ βάλῃς τὸ θέλημά σου πίσω καὶ
νὰ γίνῃς ἀμέριμος· καὶ θὰ ἔχῃς ἀνάπαυσι.

44 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Σισώη

Τί νὰ κάνω γιὰ τὰ πάθη;

Καὶ λέγει ὁ γέρων

«Ὁ καθένας μας πειράζεται ἀπὸ τὴν ἰδική του ἐπι-
θυμία»¹².

45 Ἀδελφὸς παρεκάλεσε τὸν ἀββᾶ Σισώη

Εἰπέ μου ἓνα λόγο.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Τί μὲ ἀναγκάζεις νὰ φλυαρήσω. Ἴδου, ὅ,τι βλέπεις,
κάνε το.

46 Ἐφυγε κάποτε ὁ ἀββᾶς Ἀβραάμ, ὁ μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ
Σισώη, σὲ ὑπηρεσία καὶ ὁ γέρων ἐπὶ πολλές ἡμέρες δὲν
ἤθελε νὰ ὑπηρετηθῆ ἀπὸ ἄλλον λέγοντας

Μπορῶ ν' ἀφήσω ἄλλον ἄνθρωπο νὰ ἐξοικειωθῆ μὲ
ἐμένα ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀδελφὸ μου;

Καὶ οὐ κατεδέξατο ἕως οὗ ἦλθεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ ὑπομείνας τὸν κόπον.

47 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη, ὅτι καθημένου αὐτοῦ ἔκραξε μεγάλη τῆ φωνῆ

ὦ τάλαιπωρία!

Λέγει αὐτῷ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ

Τί ἔχεις, πάτερ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐνα ἄνθρωπον ζητῶ λαλήσαι, καὶ οὐχ εὕρισκω.

48 Ἐξῆλθέ ποιε ὁ ἀββᾶς Σισώης ἐκ τοῦ ὄρους τοῦ ἀββᾶ

Ἀνωτίου, εἰς τὸ ἐξώτερον ὄρος τῆς Θηβαίδος, καὶ ὤκησεν ἐκεῖ. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ Μελιτιανοί, οἰκοῦντες ἐν τῷ Καλαμῶνι τοῦ Ἀρσενοτίου. Τινὲς δὲ ἀκούσαντες ὅτι ἐξῆλθεν εἰς

τὸ ἐξώτερον ὄρος, ἐπεθύμησαν αὐτὸν θεάσασθαι. Ἐλεγον δὲ

Τί ποιήσομεν; Εἰς τὸ ὄρος γάρ εἰσι Μελιτιανοί. Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ γέρον οὐ βλάπεται ἐξ αὐτῶν· ἡμεῖς δὲ μήποτε θέλοντες συνιυχεῖν τῷ γέροντι, ἐμπέσωμεν εἰς πειρασμὸν τῶν αἰρειτικῶν.

Καὶ ἔνεκεν τοῦ μὴ συναντιῆσαι τοῖς αἰρειτικοῖς οὐκ ἀπῆλθον ἰδεῖν τὸν γέροντα.

49 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη ὅτι ἠσθένησε καὶ καθημένων γερόντων πρὸς αὐτὸν ἐλάλησέ τισι. Λέγουσιν αὐτῷ

Τί βλέπεις, ἀββᾶ;

Καὶ λέγει αὐτοῖς

Ὅρω τινὰς ἐλθόντας ἐπ' ἐμὲ καὶ παρακαλῶ αὐτοὺς ἵνα ἐάσωσί με μικρὸν μετανοῆσαι.

Λέγει αὐτῷ εἰς τῶν γερόντων

Καὶ ἐὰν ἐάσωσί σε ἀπ' ἄρτι δύνασαι χρησιμεῦσαι εἰς μετάνοιαν;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

13. Ἀνάμνησις τοῦ παλαιοῦ ἀνεκδότου «ἄνθρωπον ζητῶ».

14. Βλ. παραπάνω ἀρ. 14.

Καὶ δὲν καταδέχθηκε ἕως οὗτου ἦλθε ὁ μαθητῆς του, ὑπομένοντας τὸν κόπο.

47 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη, ὅτι, ἐνῶ ἐκεῖνος ἐκαθόταν, ἐφώνησε μὲ μεγάλη φωνή

Ἦ ταλαιπωρία!

Τοῦ λέγει ὁ μαθητῆς του

Τί ἔχεις, πάτερ;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Ἔνα ἄνθρωπο ζητῶ νὰ συνομιλήσω, καὶ δὲν εὐρίσκω¹³.

48 Ἐξῆλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Σισώης ἀπὸ τὸ ὄρος τοῦ ἀββᾶ Ἄντωνίου στὸ μακρινώτερο ὄρος τῆς Θηβαΐδος καὶ κατοίκησε ἐκεῖ. Ἦσαν δὲ ἐκεῖ Μελιτιανοί, πὺ κατοικοῦσαν στὸν Καλαμῶνα τοῦ Ἄρσενοῖτη. Μερικοὶ δέ, ὅταν ἄκουσαν δι ἐξῆλθε στὸ μακρινώτερο ὄρος, ἐπιθύμησαν νὰ τὸν ἰδοῦν· ἔλεγαν δὲ

Τί νὰ κάνωμε; Διότι στὸ ὄρος εἶναι Μελιτιανοί. Γνωρίζομε βέβαια ὅτι ὁ γέρον δὲν βλάπτεται ἀπὸ αὐτούς, ἀλλὰ ἐμεῖς, θέλοντας νὰ συναντήσωμε τὸ γέροντα, ὑπάρχει φόβος μήπως πέσωμε στὸν πειρασμὸ τῶν αἵρετικῶν.

Καὶ γιὰ νὰ μὴ συναντήσουν τοὺς αἵρετικούς δὲν ἐπῆγαν νὰ ἰδοῦν τὸ γέροντα.

49 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη ὅτι ἀσθένησε καὶ ὠμίλησε πρὸς μερικοὺς ἀπὸ τοὺς γέροντες πὺ ἐκάθονταν δίπλα του. Τοῦ λέγουν

Τί βλέπεις, ἀββᾶ;

Καὶ τοὺς λέγει

Βλέπω κάποιους πὺ ἦλθαν σ' ἐμένα καὶ τοὺς παρακαλῶ νὰ μὲ ἀφήσουν νὰ μετανοήσω ὀλίγο¹⁴.

Τοῦ λέγει ἕνας ἀπὸ τοὺς γέροντες

Καὶ ἐὰν σὲ ἀφήσουν μπορεῖς νὰ χρησιμοποίησῃς ἀπὸ τώρα τὸν καιρὸ γιὰ μετάνοια;

Τοῦ λέγει ὁ γέρον

Εἰ δὲ οὐ δύναμαι ποιῆσαι, ἀλλὰ σιενάξω ἐπάνω τῆς ψυχῆς μου μικρόν, καὶ ἀρκεῖ μοι.

50 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη, ὅτι ὅτε ἦλθεν εἰς τὸ Κλύμα, ἠσθένησε· καὶ καθημένου αὐτοῦ μετὰ τοῦ μαθητοῦ αὐτοῦ εἰς τὴν κέλλαν, ἰδοὺ κρούσμα γέγονεν εἰς τὴν θύραν. Καὶ νοήσας ὁ γέρον, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Ἀβραάμ

Εἰπέ τῷ κρούσαντι, ἔγὼ Σισώης εἰς τὸ δρος, ἐγὼ Σισώης εἰς τὸ χαράδριον·

Ὁ δέ, ἀκούσας, ἀφανῆς ἐγένετο.

51 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σισώης ὁ Θηβαῖος τῷ μαθητῇ αὐτοῦ

Εἰπέ μοι, τί βλέπεις εἰς ἐμέ, καὶ γὰρ σοι λέγω τί βλέπω εἰς σέ.

Λέγει αὐτῷ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ.

Σὺ καλὸς τῷ νῷ καὶ σκληρὸς μικρόν.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Σὺ καλὸς εἶ, ἀλλὰ χαῦνος τῷ νῷ.

52 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη τοῦ Θηβαίου, ὅτι οὐκ ἠσθιεν ἄριον. Καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα ἔβαλον αὐτῷ μετάνοιαν οἱ ἀδελφοί, ἵνα φάγη μετ' αὐτῶν. Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς.

Ἐν ἔχω ποιῆσαι, ἢ ἄριον ἔχω μεταλαβεῖν ἢ ὅσα ἐποίησατε φαγία.

Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ

Ἄριον μόνον φάγε.

Ὁ δὲ ἐποίησεν οὕτως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ

1 Παρέβαλέ ποτε ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ζαχαρίας εἰς μοναστήριον καὶ ἐποίησαν αὐτοὺς γεύσασθαι μικρόν πρὸ τοῦ ὀδεῦσαι. Καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν, εὗρεν ὁ μα-

Ἐὰν δὲν μπορῶ νὰ τὸ κάνω, τουλάχιστο θὰ στενάξω ὀλίγο ἐπάνω στὴν ψυχὴ μου, καὶ αὐτὸ μου εἶναι ἄρκετό.

50 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη ὅτι, ὅταν ἦλθε στὸ Κλύσμα, ἀσθένησε· καὶ ἐνῶ ἐκαθόταν μὲ τὸ μαθητὴ του στὴν κέλλα, ἀκούσθηκε κτύπημα στὴ θύρα. Ὅταν ἐκατάλαβε ὁ γέρων λέγει στὸ μαθητὴ του Ἀβραὰμ

Εἶπε στὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐκτύπησε, ἔγὼ ὁ Σισώης εἶμαι στὸ ὄρος, ἐγὼ ὁ Σισώης εἶμαι στὸ προσκέφαλο·

Ἐκεῖνος δέ, μόλις ἄκουσε, ἐξαφανίσθηκε.

51 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σισώης ὁ Θηβαῖος στὸ μαθητὴ του

Εἶπέ μου, τί βλέπεις σὲ μένα, κι' ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ τί βλέπω σ' ἐσένα.

Τοῦ λέγει ὁ μαθητὴς του

Σὺ εἶσαι καλὸς στὸ νοῦ καὶ ὀλίγο σκληρός.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Σὺ εἶσαι καλός, ἀλλὰ χαῦνος στὸ νοῦ.

52 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σισώη τὸ Θηβαῖο, ὅτι δὲν ἔτρωγε ψωμί. Καὶ στὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα τὸν παρεκάλεσαν οἱ ἀδελφοὶ νὰ φάγη μαζί τους. Καὶ ἀποκρινόμενος τοὺς εἶπε

Ἐνα ἔχω νὰ κάνω, ἢ ψωμί θὰ φάγω ἢ τὰ φαγιὰ ποὺ ἐτοιμάσατε.

Αὐτοὶ τοῦ εἶπαν

Μόνο ψωμί φάγε.

Αὐτὸς δὲ ἔκανε ἔτσι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΛΟΥΑΝΟΥ

1 Ἐπισκέφθηκε κάποτε ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς καὶ ὁ μαθητὴς του Ζαχαρίας ἓνα μοναστήρι· καὶ τοὺς ὑποχρέωσαν νὰ φάγουν ὀλίγο πρὶν ξεκινήσουν. Καί, ὅταν ἐξῆλθαν, ὁ

θητῆς αὐτοῦ ὕδωρ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἤθελε πιεῖν. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ζαχαρία, νησιεῖα σήμερον.

Ὁ δὲ λέγει

Οὐκ ἐφάγομεν, πάτερ;

Λέγει ὁ γέρον

Ἐκεῖνο τὸ ἐφάγομεν, τῆς ἀγάπης ἦν· ἡμεῖς δὲ τὴν ἐαντιῶν νησιεῖαν κρατήσωμεν, τέκνον.

2 Ὁ αὐτὸς καθεζόμενός ποτε μετὰ ἀδελφῶν, ἐγένετο ἐν ἐκκοιᾶσει καὶ πίπτει ἐπὶ πρόσωπον καὶ μετὰ πολὺ ἀνασιὰς ἔκλαιε. Καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν οἱ ἀδελφοί, λέγοντες

Τί ἔχεις, πάτερ;

Ὁ δὲ ἐσιῶπα καὶ ἔκλαιεν. Ἀναγκαζόντων δὲ αὐτῶν εἶπεῖν, εἶπεν

Ἐγὼ εἰς τὴν κρίσιν ἠρπάγην καὶ εἶδον πολλοὺς τοῦ γένους ἡμῶν ἀπερχομένους εἰς κόλασιν καὶ πολλοὺς τῶν κοσμικῶν ἀπερχομένους εἰς βασιλείαν

Καὶ ἐπένθει ὁ γέρον καὶ οὐκ ἤθελεν ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ κελίου αὐτοῦ. Εἰ δὲ καὶ ἠναγκάζετο ἐξελθεῖν, ἔσχεπε τῷ κουκούλι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ λέγων

Τί θέλω ἰδεῖν τὸ φῶς τοῦτο τὸ πρόσκαιρον καὶ οὐδὲν ἔχον ὄφελος;

3 Ἄλλοτε εἰσηλθεν ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ζαχαρίας καὶ εὔρεν αὐτὸν ἐν ἐκκοιᾶσει καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἠπλωμέναι. Καὶ κλείσας τὴν θύραν ἐξῆλθε. Καὶ ἐλθὼν περὶ ὥραν ἕκτην καὶ ἐνάτην, εὔρεν αὐτὸν οὕτως. Καὶ περὶ ὥραν δεκάτην ἔκρουσε καὶ εἰσελθὼν, εὔρεν ἡσυχάζοντα καὶ λέγει αὐτῷ

Τί ἔχεις σήμερον, πάτερ;

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἡσθῆνησα σήμερον, τέκνον.

Ὁ δὲ κρατήσας τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔλεγεν

μαθητῆς του εὕρηκε νερὸ στὸ δρόμο καὶ ἤθελε νὰ πῆ.
Καὶ τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ζαχαρία, σήμερα εἶναι νηστεία.

Αὐτὸς δὲ λέγει

Δὲν ἐφάγαμε, πάτερ;

Λέγει ὁ γέρων

Ἐκεῖνο ποῦ ἐφάγαμε, ἦταν τῆς ἀγάπης. Τώρα ἐμεῖς
ἄς κρατήσωμε τὴ νηστεία μας, τέκνο.

2 Ὁ αὐτός, εὐρισκόμενος κάποτε μαζὶ μὲ ἀδελφούς, περι-
ῆλθε σὲ ἔκστασι καὶ πίπτει μὲ τὸ πρόσωπο κάτω· καὶ ἔπει-
τα ἀπὸ ὀλίγο ἐσηκώθηκε κλαίοντας. Καὶ τὸν ἐρώτησαν
οἱ ἀδελφοὶ

Τί ἔχεις, πάτερ;

Αὐτὸς δὲ ἐσιωποῦσε κι' ἐκλαιε. Ἐπειδὴ δὲ τὸν ἀνάγκα-
ζαν νὰ εἰπῆ, εἶπε

Ἐγὼ ἀρπάχθηκα στὴν κρίσι· καὶ εἶδα πολλοὺς ἀπὸ
τὴν τάξι μας στὴν κόλασι καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς κο-
σμικοὺς νὰ πηγαίνουν στὴ βασιλεία.

Καὶ ἐπενθούσε ὁ γέρων καὶ δὲν ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ
κελλί του. Ἄν δὲ ἦταν ὑποχρεωμένος νὰ ἐξέλθῃ, ἐσκέπα-
ζε τὸ πρόσωπό του μὲ κουκούλιο, λέγοντας

Τί θέλω νὰ βλέπω αὐτὸ τὸ πρόσκαιρο φῶς καὶ νὰ
μὴ ἔχω κανένα ὄφελος;

3 Ἄλλοτε εἰσῆλθε ὁ μαθητῆς του Ζαχαρίας καὶ τὸν εὕρηκε
σὲ ἔκστασι μὲ τὰ χέρια του ἀπλωμένα στὸν οὐρανό. Καὶ
ἀφοῦ ἔκλεισε τὴ θύρα, ἐξῆλθε. Καὶ ὅταν ἦλθε τὴν ἕκτη
καὶ τὴν ἑνάτη ὥρα, τὸν εὕρηκε ἔτοι. Καὶ τὴν δεκάτη ὥρα
ἐκρυσσε τὴ θύρα· καὶ ἀφοῦ εἰσῆλθε, τὸν εὕρηκε νὰ ἡσυ-
χάζῃ καὶ τοῦ λέγει

Τί ἔχεις σήμερα, πάτερ;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἀσθένησα σήμερα, τέκνο.

Αὐτὸς δὲ κρατώντας τὰ πόδια του ἔλεγε

Οὐ μὴ σε ἐάσω, ἐὰν μὴ εἴπῃς μοι τί εἶδες.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐγὼ εἰς τὸν οὐρανὸν ἤρπαγην καὶ εἶδον τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖ ἰσιάμην ἕως ἄρτι καὶ νῦν ἀπελύθην.

4 Καθεζομένου ποτὲ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ἀπῆλθεν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Ζαχαρίας εἰς διακονίαν καὶ λέγει τῷ γέροντι

Ἀπόλυσον τὸ ὕδωρ καὶ πότισον τὸν κῆπον.

Ὁ δὲ ἐξελθὼν ἔσκεπε τὴν ὄψιν αὐτοῦ τῷ κουκουλίῳ καὶ μόνον τὰ ἴχνη αὐτοῦ ἔβλεπε. Παρέβαλε δὲ ἀδελφὸς αὐτῆ ἡ ὥρα καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀπὸ μακρόθεν, καιενόει τί ἐποίησεν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀδελφὸς πρὸς αὐτὸν εἶπεν

Εἶπέ μοι, ἀββᾶ, τί τὸ πρόσωπόν σου καιεσκέπασας τῷ κουκουλίῳ καὶ οὕτω τὸν κῆπον ἐπότιζες;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τέκνον, ἵνα μὴ ἴδωσιν οἱ ὀφθαλμοί μου τὰ δένδρα, καὶ ἀπασχοληθῆ ὁ νοῦς μου ἀπὸ τῆς ἐργασίας αὐτοῦ εἰς αὐτά.

5 Παρέβαλέ τις ἀδελφὸς τῷ ἀββᾶ Σιλουανῷ εἰς τὸ ὄρος τὸ Σινᾶ καὶ ἰδὼν τοὺς ἀδελφοὺς ἐργαζομένους, εἶπε τῷ γέροντι

Μὴ ἐργάζεσθε τὴν βρωσίον τὴν ἀπολλυμένην. Μαρία γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο.

Λέγει ὁ γέρον τῷ μαθητῆ αὐτοῦ

Ζαχαρία, δὸς τῷ ἀδελφῷ βιβλίον καὶ βάλε αὐτὸν εἰς τὸ κελλίον μηδὲν ἔχον.

Ὅτι οὖν ἐγένετο ἡ ὥρα τῆς ἐνάτης, προσεῖχε τῆ θύρα, εἰ ἄρα πέμπουσι καλέσαι αὐτὸν εἰς τὸ φαγεῖν. Ὡς δὲ οὐδεὶς ἐκάλεσεν αὐτόν, ἀνασιὰς ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ λέγει αὐτῷ

Οὐκ ἔφαγον οἱ ἀδελφοὶ σήμερον, ἀββᾶ;

1. Ἰω. 6, 27.

2. Λουκᾶ 10, 42.

Δὲν θὰ σὲ ἀφήσω, ἐὰν δὲν μοῦ εἰπῆς τί εἶδες.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐγὼ ἀρπάχθηκα στὸν οὐρανὸ καὶ εἶδα τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖ ἐστεκόμενον ἕως πρὶν ἀπὸ λίγο καὶ τώρα ἀπολύθηκα.

4 Κάποτε πού ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς ἔμενε στὸ ὄρος Σινᾶ, ἐπῆγε ὁ μαθητὴς του Ζαχαρίας σὲ ὑπηρεσία καὶ λέγει στὸ γέροντα

Ἀπόλυσε τὸ νερὸ καὶ πότισε τὸν κῆπο.

Αὐτὸς δέ, ἀφοῦ ἐξῆλθε, ἐσκέπασε τὴν ὄψι του μὲ τὸ κουκούλιο καὶ μόνο τὰ πόδια του ἔβλεπε. Τὸν ἐπισκέφθηκε δὲ αὐτὴ τὴν ὥρα ἕνας ἀδελφός, πού καθὼς τὸν εἶδε ἀπὸ μακριὰ παρατήρησε τί ἔκανε. Ἀφοῦ δὲ εἰσῆλθε σ' αὐτὸν ὁ ἀδελφὸς εἶπε

Εἶπέ μου, ἀββᾶ, γιατί ἐσκέπασες τὸ πρόσωπό σου μὲ τὸ κουκούλιο κι' ἔτσι ἐπότιζες τὸν κῆπο;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τέκνο, γιὰ νὰ μὴ ἴδουιν οἱ ὀφθαλμοί μου τὰ δένδρα καὶ ἀπασχοληθῆ ὁ νοῦς μου ἀπὸ τὴν ἐργασία μου σ' αὐτά.

5 Ἐπισκέφθηκε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Σιλουανὸ στὸ ὄρος Σινᾶ· καὶ ὅταν εἶδε τοὺς ἀδελφοὺς νὰ ἐργάζωνται, εἶπε στὸ γέροντα

Μὴ ἐργάζεσθε τὴν τροφή πού καταστρέφεται¹. Διότι ἡ Μαρία ἐδιάλεξε τὴν ἀγαθὴ μερίδα².

Λέγει ὁ γέρων στὸ μαθητὴ του

Ζαχαρία, δῶσε στὸν ἀδελφὸ βιβλίον καὶ βάλε τον σὲ ἀδειανὸ κελλί.

Ὅταν λοιπὸν ἔφθασε ἡ ὥρα τῆς ἐνάτης, ἐκεῖνος ἐπρόσεχε τὴ θύρα, ἂν στείλουν νὰ τὸν καλέσουν στὸ φαγητό. Ἐπειδὴ δὲ κανένας δὲν τὸν ἐκάλεσε, ἀφοῦ ἐσηκώθηκε, ἦλθε πρὸς τὸ γέροντα καὶ τοῦ λέγει

Δὲν ἔφαγαν οἱ ἀδελφοί, ἀββᾶ;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ναί.

Εἶπε δὲ

Διατί οὐκ ἐκαλέσαιτέ με;

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ἐπειδὴ ἄνθρωπος πνευματικὸς εἶ και οὐ χρεῖαν ἔχεις τῆς βρώσεως ταύτης· ἡμεῖς δὲ σαρκικοὶ ὄντες θέλομεν φαγεῖν, και διὰ τοῦτο ἐργαζόμεθα· οὐ δὲ τὴν καλὴν μερίδα ἐξελέξω, ἀναγινώσκων ὅλην τὴν ἡμέραν, και οὐ θέλεις φαγεῖν σαρκικὴν βρώσιν.

Και ὡς ἤκουσε ταῦτα, ἔβαλε μειάνοιαν λέγων

Συγχώρησόν μοι, ἀββᾶ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Πάντως χρεῖαν ἔχει και ἡ Μαρία τῆς Μάρθας· διὰ γὰρ τῆς Μάρθας και ἡ Μαρία ἐγκωμιάζεται.

6 Ἡρώτησάν ποιε τὸν ἀββᾶν Σιλουανὸν λέγοντες

Ποίαν πολιτείαν εἰργάσω, πάτερ, ἵνα λάβῃς τὴν φρόνησιν ταύτην;

Και ἀπεκρίθη

Οὐδέποτε ἀφῆκα εἰς τὴν καρδίαν μου λογισμὸν παροργίζοντα τὸν Θεόν.

7 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ἐκάθισεν εἰς κελλίον κρυφῆ, ἔχων μικρὰ ἐρεβίνθια, και ἐποίησεν εἰς αὐτὰ ἔργον ἐκαιτὸν κόσκινα. Και ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦλθεν ἀπὸ Αἰγύπτου, ἔχων ὄνον μεστὸν ἄριων· και κρούσας εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ ἔθηκε. Λαβὼν οὖν ὁ γέρον τὰ κόσκινα, ἐγέμισε τὸν ὄνον και ἀπέλυσεν αὐτόν.

8 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ, ὅτι ἐξῆλθεν ὁ μαθητῆς αὐτοῦ Ζαχαρίας χωρὶς αὐτοῦ· και λαβὼν τοὺς ἀδελφοὺς ἔστρεψε τὸν φραγμὸν τοῦ κήπου και μείζονα αὐτὸν ἐποίησε.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ναί.

Εἶπε λοιπὸν

Γιατί δὲν μὲ ἐκαλέσατε;

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἐπειδὴ εἶσαι ἄνθρωπος πνευματικὸς καὶ δὲν ἔχεις
χρεία αὐτῆς τῆς τροφῆς. Ἐμεῖς ὅμως, ἐπειδὴ εἴμα-
στε σαρκικοί, θέλομε νὰ φάγωμε καὶ γι' αὐτὸ ἐργα-
ζόμαστε· ἐσὺ δὲ ἐδιάλεξες τὴν ἀγαθὴ μερίδα, δια-
βάζοντας ὅλη τὴν ἡμέρα, καὶ δὲν θέλεις νὰ φάγης
σαρκικὴ τροφή.

Καὶ ὅταν ἄκουσε αὐτά, ἔβαλε μετάνοια λέγοντας

Συγώρεσέ με, ἀββᾶ.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Πάντως ἔχει καὶ ἡ Μαρία ἀνάγκη τῆς Μάρθας· διότι
διὰ τῆς Μάρθας ἐγκωμιάζεται καὶ ἡ Μαρία.

6 Ἐρώτησαν κάποτε τὸν ἀββᾶ Σιλουανὸ

Ποιὰ ἄσκησι ἐπετέλεσες, πάτερ, γιὰ νὰ λάβης αὐτὴ
τὴν φρόνησι;

Καὶ ἀποκρίθηκε

Ποτὲ δὲν ἄφησα στὴν καρδιά μου λογισμὸ πού νὰ
παροργίζῃ τὸ Θεό.

7 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σιλουανὸ ὅτι ἐκάθησε κλεισμένος
σὲ κελλί, ἔχοντας ὀλίγα ρεβίθια, καὶ παρασκεύασε ἀπὸ
αὐτὰ ἑκατὸ κόσκινα³. Τότε ἦλθε ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο ἄνθρω-
πος μὲ ἓνα ὄνο φορτωμένο ψωμιὰ καί, ἀφοῦ ἔκρουσε στὸ
κελλί του, τὰ ἐξεφόρτωσε. Παίρνοντας λοιπὸν ὁ γέρων
τὰ κόσκινα, ἐγένισε τὸν ὄνο καὶ τὸν ἀπέλυσε.

8 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σιλουανό, ὅτι ἐβγῆκε ἔξω ὁ μαθη-
τῆς του Ζαχαρίας χωρὶς αὐτόν. Καὶ παίρνοντας μαζί
τοὺς ἀδελφοὺς μετέτρεψε τὸ φράκτη τοῦ κήπου καὶ τὸν
ἔκανε μεγαλύτερο. Ὅταν λοιπὸν τὸ ἔμαθε ὁ γέρων, ἐπῆ-

Μαθῶν οὖν ὁ γέρων, ἔλαβε τὸ μηλωτάριον αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθε καὶ λέγει τοῖς ἀδελφοῖς

Ἐὔξασθε περὶ ἐμοῦ.

Οἱ δὲ ἰδόντες αὐτόν, ἔπεσον εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγοντες

Εἶπέ ἡμῖν, τί ἐσιν ὁ ἔχεις, πάτερ;

Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη

Οὐκ εἰσέρχομαι ἔσω, οὐ καταβαίνει τὸ μηλωτάριον ἀπ' ἐμοῦ, ἕως οὗ ἐνέγκητε τὸν φραγμὸν εἰς τὸν πρῶτον αὐτοῦ τόπον.

Οἱ δὲ πάλιν ἔσιτρεψαν τὸν φραγμὸν καὶ ἐποίησαν αὐτὸν ὡς ἦν. Καὶ οὕτως ὁ γέρων ὑπέσιτρεψε εἰς τὸ κελλίον αὐτοῦ.

9 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς

Ἐγὼ δοῦλός εἰμι καὶ ὁ κύριός μου εἶπέ μοι. Ἐργάζου τὸ ἔργον μου, καὶ γὰρ σε τρέφω πόθεν δέ, μὴ ζήτηί εἴτε ἔχω εἴτε κλέπτω εἴτε δανείζομαι, οὐ μὴ ζήτηί ἐργάζου μόνον καὶ τρέφω σε.

Ἐγὼ οὖν, εἴαν ἐργάζομαι, ἐκ τοῦ μισθοῦ μου ἐσθίω· εἴαν δὲ μὴ ἐργάζομαι, ἀγάπην ἐσθίω.

10 Εἶπε πάλιν

Οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ ὃς ἔχει τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεῖζον τῆς ἐργασίας αὐτοῦ.

11 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Μωϋσῆς τὸν ἀββᾶν Σιλουανὸν λέγων
Δύναται ἄνθρωπος καθ' ἡμέραν βάλλειν ἀρχήν;

Καὶ εἶπεν ὁ γέρων

Ἐάν ἐσιν ἐργάτης, δύναται καὶ καθ' ὥραν βάλλειν ἀρχήν.

12 Εἶπέ τις τῶν παιτέρων, δις συνένυξ ποιέ τις τῷ ἀββᾶ Σιλουανῷ καὶ ἑωρακῶς αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ σῶμα ὡς ἀγγέλου λάμπαν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον. Ἐλεγε δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἐσοχηκέναι τοῦτο τὸ χάρισμα.

ρε τὸ μηλωτάριό του κι' ἐβγῆκε καὶ λέγει στοὺς ἀδελφοὺς
Εὐχρηθῆτε γιὰ μένα.

Αὐτοὶ δὲ βλέποντές τον, ἔπρσαν στὰ πόδια του λέγοντας
Εἶπέ μας, τί ἔχεις, πάτερ;

Αὐτὸς δὲ τοὺς εἶπε

Δὲν μπαίνω μέσα, δὲν βγαίνει ἀπὸ ἐπάνω μου τὸ
μηλωτάριο, ἕως ὅτου φέρετε τὸ φράκτη στὴν πρώτη
του θέσι.

Ἐκεῖνοι δὲ μετέφεραν πάλι τὸ φράκτη καὶ τὸν ἔκαναν
ὅπως ἦταν. Καὶ τότε ὁ γέρων ἐπέστρεψε στὸ κελλί του.

9 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σιλουανὸς ὅτι ἐγὼ εἶμαι δοῦλος καὶ ὁ κύ-
ριός μου μοῦ εἶπε

Νὰ ἐργάζεσαι τὸ ἔργο μου κι' ἐγὼ θὰ σὲ τρέφω ἀπὸ
ποῦ, μὴ ἐρωτᾶς, εἴτε ἔχω εἴτε κλέπτω εἴτε δανείζο-
μαι, ἐσὺ νὰ μὴ ζητῆς. Νὰ ἐργάζεσαι μόνο, κι' ἐγὼ
θὰ σὲ τρέφω.

Ἐγὼ λοιπόν, ἐὰν ἐργάζωμαι, θὰ τρώγω ἀπὸ τὸ μισθό μου·
ἐὰν δὲν ἐργάζωμαι, θὰ τρώγω ἀπὸ ἐλεημοσύνη.

10 Εἶπε πάλι

Ἄλλοίμονο στὸν ἄνθρωπο ἐκεῖνο ποὺ ἔχει τὸ ὄνομά
του μεγαλύτερο ἀπὸ τὴν ἐργασία του.

11 Ἐρώτησε ὁ ἀββᾶς Μωυσεῆς τὸν ἀββᾶ Σιλουανὸ

Μπορεῖ ἄνθρωπος νὰ βάλλη ἀρχὴ καθημερινῶς;

Καὶ εἶπε ὁ γέρων

Ἐὰν εἶναι ἐργατικός, μπορεῖ καὶ κάθε ὥρα νὰ βάλλη
ἀρχή.

12 Εἶπε κάποιος ἀπὸ τοὺς πατέρες, ὅτι συναντήθηκε κάποτε
κάποιος μὲ τὸν ἀββᾶ Σιλουανὸ καί, ὅταν εἶδε τὸ πρόσω-
πό του καὶ τὸ σῶμα του νὰ λάμπη σὰν ἀγγέλου ἔπρσε
μὲ τὸ πρόσωπο κάτω. Ἐλεγε δὲ ὅτι αὐτὸ τὸ χάρισμα τὸ
εἶχαν καὶ μερικοὶ ἄλλοι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΜΩΝΟΣ

1 Ἦλθέ ποιε ἄρχων ἰδεῖν τὸν ἀββᾶν Σίμωνα. Ὁ δὲ ἀκούσας ἔλαβε τὴν ζώνην καὶ ἀπῆλθεν εἰς φοίνικα καθαρίσαι αὐτόν. Οἱ δὲ ἐλθόντες, ἔκραξαν

Γέρον, ποῦ εἰσιν ὁ ἀναχωρητής;

Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐκ εἰσιν ὧδε ἀναχωρητής.

Καὶ ἀκούσαντες ἀνεχώρησαν.

2 Ἄλλοτε πάλιν ἦλθεν ἄλλος ἄρχων ἰδεῖν αὐτόν. Καὶ προλαβόντες οἱ κληρικοὶ εἶπον αὐτῷ

Ἀββᾶ, εἰοίμασον, διὸ ὁ ἄρχων ἀκούων περὶ σοῦ ἔρχεται εὐλογηθῆναι παρὰ σοῦ.

Ὁ δὲ εἶπε

Ναί, ἐγὼ εἰοιμάζω ἑαυτόν.

Φορέσας οὖν τὸ κεντόνιον αὐτοῦ καὶ λαβὼν ἄριον καὶ τυρὸν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ἀνασιᾶς εἰς τὸν πυλῶνα ἐκάθισεν ἐσθίων. Καὶ ἐλθὼν ὁ ἄρχων μετὰ τῆς τᾶξεως αὐτοῦ καὶ ἰδόντες αὐτόν, ἐξουθένησαν αὐτὸν λέγοντες

Οὗτός ἐστιν ὁ ἀναχωρητής περὶ οὗ ἠκούσαμεν;

Καὶ εὐθέως ἀνέκαμψαν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΩΠΑΤΡΟΥ

Ἡρώτησέ τις τὸν ἀββᾶν Σώπατρον λέγων

Δός μοι ἐντιολήν, ἀββᾶ, καὶ φυλάξω αὐτήν.

Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ

Μὴ εἰσέλθῃ γυνὴ εἰς τὸ κελλίον σου καὶ μὴ ἀναγνώσης ἀπόκρουφα καὶ μὴ ἐκζητήσης περὶ τῆς εἰκόνης· τοῦτο

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΙΜΩΝΟΣ

1 Ἦλθε κάποτε ἕνας ἄρχων νὰ ἰδῆ τὸν ἀββᾶ Σίμωνα. Αὐτὸς δέ, μόλις τὸ ἄκουσε, ἐπῆρε τὴ ζώνη κι' ἐπῆγε σ' ἕνα φοίνικα νὰ τὸν καθαρῖση. Ἐκεῖνοι δέ, ὅταν ἦλθαν, ἐφώναζαν

Γέρον, ποῦ εἶναι ὁ ἀναχωρητής;

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν ὑπάρχει ἐδῶ ἀναχωρητής.

Καὶ ὅταν ἄκουσαν αὐτό, ἀναχώρησαν.

2 Ἄλλοτε πάλι ἦλθε ἄλλος ἄρχων νὰ τὸν ἰδῆ. Καὶ προηγουμένως τοῦ εἶπαν οἱ κληρικοὶ

Ἄββᾶ, ἐτοιμάσου, διότι ὁ ἄρχων ἔρχεται νὰ εὐλογηθῆ ἀπὸ σένα ἔπειτα ἀπὸ ὅσα ἄκουσε γιὰ σένα.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ναί, ἐτοιμάζομαι.

Ἄφοῦ λοιπὸν ἐφόρεσε τὸ κουρελοένδυμα καὶ ἐπῆρε ψωμί καὶ τυρὶ στὰ χέρια του, ἐπῆγε στὴν πύλη, ὅπου ἐκάθησε τρώγοντας. Καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ ἄρχων μὲ τὴν ἀκολουθία του καὶ τὸν εἶδαν, τὸν ἐξουθένωσαν λέγοντας

Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀναχωρητής γιὰ τὸν ὁποῖο ἀκούσαμε;

Καὶ ἀμέσως ἐπέστρεψαν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΩΠΑΤΡΟΥ

Παρεκάλεσε κάποιος τὸν ἀββᾶ Σώπατρο

Δός μου ἐντολή, ἀββᾶ, καὶ θὰ τὴ φυλάξω.

Αὐτὸς δὲ τοῦ εἶπε

Νὰ μὴ εἰσέλθῃ γυναῖκα στὸ κελλί σου καὶ νὰ μὴ ἀναγνώσης ἀπόκρυφα βιβλία· καὶ νὰ μὴ συζητήσης

γὰρ οὐκ ἔστιν αἰρεσις, ἀλλ' ἰδιωτεία καὶ φιλονεικία ἀμφοτέρων τῶν μερῶν· ἀδύνατον γὰρ καταληφθῆναι τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὑπὸ πάσης τῆς κίσεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΑΡΜΑΤΑ

1 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σαρματᾶς

Θέλω ἄνθρωπον ἀμαρτήσαντα, εἰ οἶδεν διὸ ἤμαρτε καὶ μετανοεῖ, ὑπὲρ ἄνθρωπον μὴ ἀμαρτήσαντα καὶ ἔχοντα ἑαυτὸν ὡς δικαιοσύνην ποιῶντα.

2 Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σαρματᾶ, διὸ πολλάκις ἐλάμβανε τεσσαράκοντα ἡμέρας τῆ βουλή τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος· καὶ ὡς οὐδὲν ἐπληροῦντο αἱ ἡμέραι ἐνώπιον αὐτοῦ. Ἦλθεν οὖν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ

Εἶπέ μοι, τί ἐώρακας ποιῶν τὸν ἰσοῦτον κόπον;

Ὁ δὲ πρὸς αὐτὸν ἔλεγεν

Οὐδὲν πλέον.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν.

Οὐκ ἀφῶ σε εἰάν μή μοι εἴπῃς.

Ὁ δὲ εἶπεν

Ἐν μόνον εὖρον, ὅτι, εἰάν εἴπω τῷ ὑπνω ἕπαγε, ὑπάγει, καί, εἰάν εἴπω ἕλθέ, ἔρχεται.

3 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σαρματᾶν λέγων

Οἱ λογισμοὶ λέγουσί μοι, ἕργασθη, ἀλλὰ φάγε, πίε, κοιμῶ.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Ὅτε πεινᾷς, φάγε· ὅτε διψᾷς, πίε· ὅτε νυσιάζεις, κοιμῶ.

Ἄλλος δὲ γέρον καὶ εὐκαιρίαν ἦλθε πρὸς τὸν ἀδελφόν, καὶ

1. Πρόκειται περὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Θεοῦ, πού ἦταν φλέγον θεολογικὸ θέμα στὴν Αἴγυπτο κατὰ τὰ τέλη τοῦ 4ου αἰῶνος.

1. Βλ. παραπάνω Παφνουτίου 5 καὶ Ἀρσενίου 11. Στὸ τελευταῖο δμως τὸ βάρος πίπτει ἀλλοῦ.

για τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, διότι αὐτὸ δὲν εἶναι αἴρεσις, ἀλλὰ μωρία ποὺ προκαλεῖ φιλονεικία μεταξὺ τῶν δύο μερῶν· εἶναι πραγματικὰ ἀδύνατο νὰ κατανουθεθῇ τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν κτίσι¹.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΑΡΜΑΤΑ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σαρματᾶς

Προτιμῶ ἄνθρωπο ποὺ ἀμάρτησε, ἀλλὰ γνωρίζει ὅτι ἀμάρτησε καὶ μετανοεῖ, περισσότερο ἀπὸ ἄνθρωπο ποὺ δὲν ἀμάρτησε, ἀλλὰ θεωρεῖ τὸν ἑαυτό του ὡς δίκαιο.

2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σαρματᾶ, ὅτι πολλές φορές ἐλάμβανε σαράντα ἡμέρες ἀσκήσεως μὲ τὴ βουλή τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος· καὶ οἱ ἡμέρες αὐτὲς συμπληρωνόταν ἐμπρὸς του σὰν τίποτε. Ἦλθε λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν καὶ τοῦ λέγει

Εἶπέ μου, τί εἶδες ποὺ κάνεις αὐτὸν τὸ τόσο κόπο; Αὐτὸς δὲ τοῦ ἀπάντησε

Τίποτε περισσότερο.

Τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Ποιμὴν

Δὲν σὲ ἀφήνω, ἐὰν δὲν μοῦ εἰπῆς.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Ἔνα μόνο εὐρῆκα, ὅτι, ἐὰν εἰπῶ στὸν ὕπνο ἴπηγαί νε', πηγαίνει, καὶ ἐὰν τοῦ εἰπῶ ἔλα', ἔρχεται.

3 Ἀδελφὸς ἀνέφερε στὸν ἀββᾶ Σαρματᾶ

Οἱ λογισμοὶ μοῦ λέγουν, ἴμη ἐργάζεσαι, ἀλλὰ φάγε, πίε, κοιμήσου'.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Ἢταν πεινᾶς, φάγε· ὅταν διψᾶς, πίε· ὅταν νυστάζης, κοιμήσου'.

Ἄλλος δὲ γέρων ἦλθε κάποτε πρὸς τὸν ἀδελφὸ ἐκεῖνο

εἶπεν αὐτῷ ὁ ἀδελφὸς ἃ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σαρματᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ γέρον

Τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπέ σοι ὁ ἀββᾶς Σαρματᾶς· ὅτιαν πεινᾶς τόνω καὶ διψήσης ἕως μηκέτι δυνηθῆς, φάγε τότε καὶ πίε· καὶ διαν ἀγρυπνήσης πάνυ πολὺ καὶ νυσιάξης, κοιμῶ. Τοῦτό ἐστιν ὃ ἔλεγέ σοι ὁ γέρον.

4 Ἐρώτησε πάλιν ὁ αὐτὸς ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶν Σαρματῶν λέγων

Οἱ λογιμοὶ λέγουσί μοι, ὕπαγε ἔξω καὶ παράβαλε τοῖς ἀδελφοῖς·

Καὶ λέγει ὁ γέρον

Τοῦτο μὴ ἀκούσης αὐτῶν, ἀλλ' εἶπέ· ἴδου ἤκουσά σου τὸ πρῶτον, τοῦτο δὲ οὐ δύναμαί σου ἀκοῦσαι·

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ

1 Ἦλθέ ποτε ὁ ἀββᾶς Σεραπίων παρερχόμενος διὰ κώμης τινὸς τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶδέ τινα πόρνην ἐσιῶσαν εἰς τὸ κελλίον αὐτῆς· καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ γέρον

Προσδόκησόν με ὀψέ· θέλω γὰρ ἐλθεῖν πρὸς σὲ καὶ ποιῆσαι τὴν νύκτα ταύτην ἔγγισιά σου.

Ἐδὲ ἀποκριθεῖσα εἶπε

Καλῶς, ἀββᾶ.

Καὶ ἠτοιμάσθη καὶ ἔστρωσε τὴν κλίνην. Ὀψίας δὲ γενομένης, ἦλθεν ὁ γέρον πρὸς αὐτὴν καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ κελλίον λέγει αὐτῇ

Ἐτοιμάσας τὴν κλίνην;

Ἐδὲ εἶπε

Ναί, ἀββᾶ.

Καὶ ἔκλεισε τὴν θύραν καὶ λέγει αὐτῇ

Μεῖνον ὀλίγον, ἐπειδὴ νόμον ἔχομεν, ἕως οὗ ποιήσω αὐτόν.

καὶ τοῦ εἶπε ὁ ἀδελφὸς ὅσα εἶπε ὁ ἀββᾶς Σαρματᾶς. Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τοῦτο εἶναι αὐτὸ ποῦ σοῦ εἶπε ὁ ἀββᾶς Σαρματᾶς· ὅταν πεινᾶς ἔντονα καὶ διψᾶσης ὥστε νὰ μὴ ἀντέχης ἄλλο, φάγε τότε καὶ πίε· καὶ ὅταν ἀγρυπνήσης πάρα πολὺ καὶ νυστάξης, κοιμήσου. Τοῦτο εἶναι αὐτὸ ποῦ σιῦ ἔλεγε ὁ γέρων.

4 Ἀνέφερε πάλι ὁ ἴδιος ἀδελφὸς στὸν ἀββᾶ Σαρματᾶ Οἱ λογισμοὶ μου λέγουν, ἴπηγαινε ἔξω κι' ἐπισκέψου τοὺς ἀδελφούς'.

Καὶ λέγει ὁ γέρων

Νὰ μὴ τοὺς ἀκούσης σ' αὐτό, ἀλλὰ εἶπέ· ἴδου σὲ ἄκουσα τὴν πρώτη φορά, τώρα ὅμως δὲν μπορῶ νὰ σὲ ἀκούσω'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΕΡΑΠΙΩΝΟΣ

1 Ἦλθε κάποτε ὁ ἀββᾶς Σεραπίων περνώντας ἀπὸ ἓνα χωριὸ τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶδε κάποια πόρνη νὰ στέκεται ἔμπρὸς στὸ σπίτι τῆς· καὶ τῆς εἶπε ὁ γέρων

Περίμενέ με τὸ βράδυ· διότι θέλω νὰ ἔλθω σὲ σένα καὶ νὰ περάσω τὴ νύκτα κοντά σου.

Αὐτὴ δὲ εἶπε ἀπαντώντας

Καλά, ἀββᾶ.

Καὶ ἐτοιμάσθηκε καὶ ἔστρωσε τὴν κλίνη. Ὅταν δὲ ἐνύκτωσε, ἦλθε ὁ γέρων σ' αὐτὴν καὶ μπαίνοντας στὸ κελλί τῆς λέγει

Ἐτοίμασε, τὴν κλίνη;

Αὐτὴ δὲ εἶπε

Ναί, ἀββᾶ.

Κι' ἐκλείσει τὴ θύρα καὶ τῆς λέγει

Περίμενε ὀλίγο, ἐπειδὴ ἔχομε κανόνα, ἕως ὅτου τὸν ἐκτελέσω.

Καὶ ἤρξατο ὁ γέρον τῆς συνάξεως αὐτοῦ· καὶ ἀρξάμενος τὸ ψαλιήριον, κατὰ ψαλμὸν ἐποίει εὐχὴν, δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ αὐτῆς, ὅπως μετανοήσῃ καὶ σωθῆ. Καὶ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ὁ Θεός. Καὶ ἔστηκεν ἡ γυνὴ τρέμουσα καὶ εὐχομένη ἐγγὺς τοῦ γέροντος. Καὶ ὡς ἐτέλεσεν ὁ γέρον ὄλον τὸ ψαλιήριον, ἔπεσεν ἡ γυνὴ χαμαί. Ὁ δὲ γέρον ἀρξάμενος τοῦ ἀποσιόλου, εἶπε πολὺ ἐξ αὐτοῦ· καὶ οὕτως ἐπλήρωσε τὴν σύναξιν. Κατανυγεῖσα οὖν ἡ γυνὴ καὶ νοήσασα ὅτι οὐ δι' ἁμαρτίαν ἦλθε πρὸς αὐτήν, ἀλλ' ἵνα σώσῃ αὐτῆς τὴν ψυχὴν, προσέπεσεν αὐτῷ, λέγουσα

Ποίησον ἀγάπην, ἀββά, καὶ ὅπου δύναμαι εὐαρεσιῆσαι
τῷ Θεῷ, ὁδήγησόν με.

Τότε ὁ γέρον ὠδήγησεν αὐτὴν εἰς μοναστήριον παρθένων καὶ παρέδωκεν αὐτὴν τῇ ἀμμᾷ καὶ εἶπε

Λάβε τὴν ἀδελφὴν ταύτην καὶ μὴ θήσῃς αὐτῇ ζυγὸν ἢ ἐντολὴν ὡς ταῖς ἀδελφαῖς· ἀλλ' εἴ τι θέλει, δὸς αὐτῇ, καὶ ὡς θέλει, συγχώρησον αὐτῇ πορεύεσθαι.

Καὶ ὡς ἐποίησεν ὀλίγας ἡμέρας εἶπεν

Ἐγὼ ἁμαρτωλὸς εἰμι, θέλω διὰ δύο ἐσθίειν.

Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας εἶπεν

Ἐγὼ πολλὰς ἁμαρτίας ἔχω, θέλω διὰ τεσσάρων ἡμερῶν ἐσθίειν.

Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας παρεκάλεσε τὴν ἀμμὰν λέγουσα

Ἐπειδὴ πολλὰ ἐλύπησα τὸν Θεὸν ἐν ταῖς ἀνομίαις μου, ποίησον ἀγάπην, καὶ βάλε με εἰς κελλίον καὶ ἀνάφραξον αὐτὸ καὶ δι' ὀπῆς δίδου μοι μικρὸν ἄριον καὶ τὸ ἐργόχειρον.

Καὶ ἐποίησεν αὐτῇ ἡ ἀμμὰ οὕτως. Καὶ εὐηρέστησε τῷ Θεῷ τὸν ὑπόλοιπον χρόνον τῆς ζωῆς αὐτῆς.

² Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Σεραπίωνα λέγων
Εἶπέ μοι λόγον.

Καὶ ἄρχισε ὁ γέρων τὴν ἀκολουθία του· καὶ ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ ψαλτήριον, σὲ κάθε ψαλμὸ ἔκανε εὐχή, παρακαλώντας γι' αὐτὴν τὸ Θεό, νὰ μετανοήσῃ καὶ σωθῇ. Καὶ τὸν εἰσήκουσε ὁ Θεός. Καὶ ἔστεκόταν ἡ γυναῖκα τρέμοντας καὶ προσευχομένη κοντὰ στὸ γέροντα. Καὶ ὅταν ὁ γέρων ἐτελείωσε ὅλο τὸ ψαλτήριον, ἔπεσε ἡ γυναῖκα κάτω. Ὁ δὲ γέρων ἀρχίζοντας τὸν ἀπόστολο, ἀνέγνωσε πολὺ ἀπὸ αὐτόν· κι' ἔτσι συνεπλήρωσε τὴν ἀκολουθία. Συγκινημένη λοιπὸν ἡ γυναῖκα καὶ ἀντιλαμβανομένη ὅτι δὲν ἦλθε σ' αὐτὴν γι' ἁμαρτία, ἀλλὰ γιὰ νὰ τῆς σώσῃ τὴν ψυχὴ, ἔπεσε στὰ γόνατά του λέγοντας

Κάνε μου τὴ χάρι, ἀββᾶ, καὶ ὅπου μπορῶ νὰ εὐαρεστήσω τὸ Θεό, ὁδήγησέ με.

Τότε ὁ γέρων τὴν ὠδήγησε σὲ μοναστήρι παρθένων καὶ τὴν παρέδωσε στὴν ἀμμὰ καὶ εἶπε

Πάρε αὐτὴν τὴν ἀδελφὴ καὶ μὴ τῆς βάλης ζυγὸ ἢ ἐντολὴ ὅπως στὶς ἀδελφές, ἀλλ' ὅ,τι θέλει, δός της, καὶ ὅπως θέλει, ἐπίτρεψέ της νὰ ζῆ.

Καὶ ὅταν ἐπέρασαν δύο ἡμέρες εἶπε

Ἐγὼ εἶμαι ἁμαρτωλὴ, θέλω νὰ τρώγω κάθε δεύτερη ἡμέρα.

Κι' ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες εἶπε

Ἐγὼ ἔχω πολλὰς ἁμαρτίες, θέλω νὰ τρώγω κάθε τέταρτη ἡμέρα.

Καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγες ἡμέρες παρεκάλεσε τὴν ἀμμὰ λέγοντας

Ἐπειδὴ πολὺ ἐλύπησα τὸ Θεὸ μὲ τὰς ἀνομίες μου, κάνε μου τὴ χάρι, καὶ βάλε με σὲ κελλί καὶ φράξε το καὶ δίδε μου ἀπὸ μιὰ τρύπα ὀλίγο ἄρτο καὶ τὸ ἐργόχειρο.

Καὶ ἔτσι τῆς ἔκανε ἡ ἀμμὰ. Κι' αὐτὴ εὐαρέστησε τὸ Θεὸ τὸν ὑπόλοιπο χρόνον τῆς ζωῆς της.

² Ἀδελφὸς παρεκάλεσε τὸν ἀββᾶ Σεραπίωνα

Εἶπέ μου ἓνα λόγο.

Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον

Τί σοι ἔχω εἰπεῖν; "Οὐ ἔλαβες τὰ τῶν κηρῶν καὶ ὄρφανῶν καὶ ἔθηκας εἰς τὴν θυρίδα ταύτην;

Εἶδε γὰρ αὐτὴν μεσιτὴν βιβλίων.

3 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σεραπίων, δι

"Ὡσπερ οἱ σιραιῶται τοῦ βασιλέως οὐ δύναται ἰσιάζεσθαι δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ προσέχειν, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος, εἰ ἰσιάζεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ προσέχη ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν φόβῳ πάση ὥρᾳ, οὐδὲν τοῦ ἐχθροῦ δύναται αὐτὸν ἐκφοβῆσαι.

4 Παρέβαλεν ἀδελφὸς τῷ ἀββᾶ Σεραπίωνι, προειρέπειο δὲ αὐτὸν ὁ γέρον εὐχὴν ποιῆσαι κατὰ τὴν συνήθειαν. Ὁ δέ, ἁμαρτωλὸν ἑαυτὸν λέγων καὶ αὐτοῦ τοῦ μοναχικοῦ σχήματος ἀνάξιον, οὐκ ἐπειθείο. Ἠθέλησε δὲ καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ νύβαι, καὶ τοῖς αὐτοῖς πάλιν χρώμενος λόγοις οὐκ ἠνέσχειο. Ἐποίησε δὲ αὐτὸν γεύσασθαι, ἐσθίειν δὲ ἤρξατο καὶ ὁ γέρον. Καὶ ἐνουθέτει αὐτὸν λέγων

Τέκνον, εἰ θέλεις ὠφεληθῆναι, καρτέρησον ἐν τῷ κελίῳ σου, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ καὶ τῷ ἐργοχειρῶ σου· οὐ γὰρ φέρει σοι τὸ προέρχεσθαι τοιαύτην ὠφέλειαν, ὅσον τὸ κατέχεσθαι.

Ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας, ἐπικράνθη καὶ ἠλλοιώθη τῇ μορφῇ, ὥστε μηδὲ δυνηθῆναι λαθεῖν τὸν γέροντα. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Σεραπίων

Μέχρι τοῦ νῦν ἔλεγες, 'ἁμαρτωλὸς εἰμι', καὶ κατηγόρεις ἑαυτοῦ καὶ τοῦ ζῆν ἀνάξιον εἶναι· καὶ ἐπειδὴ μετὰ ἀγάπης ὑπέμνησά σε, τοσοῦτον ἐθηριώθης; Ἐὰν οὖν θέλης ταπεινὸς εἶναι, τὰ παρ' ἄλλων ἐπαγόμενά σοι μάθε φέρειν γενναίως καὶ μὴ ῥήματα ἀργὰ κάτσεχε σεαυτῷ.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς μεινέθησε τῷ γέροντι καὶ πολλὰ ὠφεληθεὶς ἀνεχώρησεν.

Τοῦ λέγει ὁ γέρων

Τί ἔχω νὰ σοῦ εἰπῶ; Ὅτι ἐπῆρες ὄσα ἀνήκουν στίς
κῆρες καὶ τὰ ὄραφνὰ καὶ τὰ ἔβαλες σ' αὐτὴ τῇ θήκῃ;

Διότι ἐγνώριζε ὅτι ἦταν γεμάτη βιβλία.

3 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σεραπίων ὅτι

Ὅπως οἱ στρατιῶτες τοῦ βασιλέως δὲν μποροῦν, ὅ-
ταν στέκωνται, νὰ προσέχουν δεξιὰ ἢ ἀριστερά, ἔτσι
καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἐὰν στέκεται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ προσε-
κτικὰ κάθε ὥρα, δὲν μπορεῖ νὰ τὸν φοβίση καμμιά
ἐπήρεια τοῦ ἐχθροῦ.

4 Ἐπισκέφθηκε ἀδελφὸς τὸν ἀββᾶ Σεραπίνα, τὸν προέ-
τρεψε δὲ ὁ γέρων νὰ κάνῃ εὐχὴ κατὰ τὴ συνήθεια. Ἐ-
κεῖνος δέ, χαρακτηρίζοντας τὸν ἑαυτό του ἀμαρτωλὸ καὶ
ἀνάξιο νὰ φορῇ κἂν τὸ μοναχικὸ σχῆμα, δὲν ὑπάκουε.
Ἠθέλησε δὲ νὰ νύψῃ καὶ τὰ πόδια του, καὶ ἐκεῖνος χρη-
σιμοποιώντας τοὺς ἴδιους πάλι λόγους, δὲν ἐδεχόταν. Τοῦ
ἔβαλε ἔπειτα νὰ φάγῃ, ἄρχισε δὲ νὰ τρώγῃ καὶ ὁ γέρων.
Καὶ τὸν ἐνουθετοῦσε μὲ τοὺς λόγους

Τέκνο, ἐὰν θέλῃς νὰ ὠφεληθῆς, παράμενε στὸ κελ-
λί σου καὶ πρόσεχε στὸν ἑαυτό σου καὶ τὸ ἐργόχειρό
σου· διότι δὲν σοῦ φέρει τόση ὠφέλεια ἢ ἔξοδος,
ὅση τὸ κλείσιμο.

Ἐκεῖνος δέ, ὅταν ἄκουσε αὐτά, ἐπικράθηκε κι' ἄλλαξε
μορφὴ, ὥστε νὰ μὴ ξεφύγῃ τὴν προσοχὴ τοῦ γέροντος.
Τοῦ εἶπε λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Σεραπίων

Ἔως τώρα ἔλεγες, 'εἶμαι ἀμαρτωλός', καὶ κατηγο-
ροῦσες τὸν ἑαυτό σου ὅτι εἶναι ἀνάξιος καὶ νὰ ζῆ
ἀκόμα. Ἐπειδὴ σοῦ ἔκανα παρατήρησι μὲ ἀγάπη, τό-
σο ἐθηριώθηκες; Ἐὰν λοιπὸν θέλῃς νὰ εἶσαι ταπει-
νός, μάθε νὰ ὑπομένῃς γενναῖα ὄσες παρατηρήσεις
σοῦ ἀπευθύνουν ἄλλοι καὶ νὰ μὴ προτιμᾷς φλύαρα
λόγια.

Ἄφου ἄκουσε αὐτὰ ὁ ἀδελφός, ἔκανε μετάνοια στὸ γέ-
ροντα καὶ ἀνεχώρησε πολὺ ὠφελημένος.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΕΡΗΝΟΥ

1 Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σερήνου, διὰ πολλὰ εἰργάζετο καὶ δύο παξανάτια ἡσθιε διαπαντός. Καὶ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἰώβ, ὁ συμφωνητὴς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς δὲ μέγας ἀσκητὴς, εἶπεν αὐτῷ διὰ

Εἰς τὸ κελλίον μου φυλάττω τὴν ἰάξιν μου· ἐὰν δὲ ἐξέλθω, συγκαταβαίνω τοῖς ἀδελφοῖς.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἀββᾶς Σερήνος.

Οὐκ ἔστιν αὕτη μεγάλη ἀρειή, διὰν ἐν τῷ κελλίῳ σου φυλάττης τὴν ἰάξιν σου, ἀλλ' διὰν ἐκ τοῦ κελλίου σου μᾶλλον ἐξέλθης.

2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Σερήνος, διὰ

Ἐποίησα τὸν χρόνον μου, θερίζων, καταρράπιων, πλέκων καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν, εἰ μὴ ἡ χεὶρ τοῦ Θεοῦ ἐχόρτασέ με, οὐκ ἠδυνήθην χοριασθῆναι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

1 Περὶ δὲ Σπυρίδωνος ἔλεγον, διὰ ἰσοσύνη τῷ ποιμένι προσηνδοσίτης, ὡς ἀξιωθῆναι αὐτὸν καὶ ἀνθρώπων ποιμένα γενέσθαι. Μιᾶς γὰρ τῶν ἐν Κύπρῳ πόλεων, ὀνόματι Τριμιθούτων, οὗτος τὴν ἐπισκοπὴν ἐκεκλήρωτο· διὰ δὲ ἀτυφλίαν πολλήν, ἐχόμενος τῆς ἐπισκοπῆς, ἐποίμαινε καὶ τὰ πρόβατα. Μεσοῦσης δὲ τῆς νυκτός, κλέπται τῇ μάνδρᾳ τῶν προβάτων λαθραίως ἐπελθόντες, κλέψαι τῶν προβάτων ἐσπούδαζον. Ὁ δὲ Θεός, ὁ τὸν ποιμένα σῶζων, καὶ τὰ πρόβατα ἔσωξεν· οἱ γὰρ κλέπται ἀοράτῳ δυνάμει παρὰ τὴν μάνδραν ἐδέδεοντο.

1. Σ' αὐτὸ διαφωνοῦν ἄλλοι γέροντες. Ἐπακρατέστερη εἶναι ἡ τακτικὴ νὰ προσσαμόζωνται πρὸς τὶς ἀπαιτήσεις τῶν ἀδελφῶν, ὅταν εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ κελλί.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΕΡΗΝΟΥ

1 Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σερῆνο, ὅτι πολὺ ἀσκόταν καὶ ἔτρωγε πάντοτε δύο παξιμάδια. Ἦλθε τότε πρὸς αὐτὸν ὁ ἀββᾶς Ἰώβ, ὁ σύντροφός του καὶ ἐπίσης μεγάλος ἀσκητής, καὶ τοῦ εἶπε

Στὸ κελλί μου φυλάττω τὴν τακτικὴ μου, ὅταν δὲ ἐξέρχωμαι κάνω παραχωρήσεις στοὺς ἀδελφούς.

Καὶ τοῦ λέγει ὁ ἀββᾶς Σερῆνος

Αὐτὸ δὲν εἶναι μεγάλη ἀρετὴ, τὸ νὰ φυλάττης τὴν τακτικὴ σου ὅταν εἶσαι στὸ κελλί σου, ἀλλὰ μᾶλλον ὅταν ἐξέρχεσαι¹.

2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Σερῆνος, ὅτι

Ἐπέρασα τὸ χρόνο μου, θερίζοντας, ράπτοντας, πλέκοντας· καὶ παρ' ὅλα αὐτά, ἐὰν δὲν μὲ ἐχόρταζε τὸ χέρι τοῦ Θεοῦ, δὲν θὰ ἤμποροῦσα νὰ χορτάσω.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

1 Γιὰ τὸν ἀββᾶ Σπυρίδωνα ἔλεγαν, ὅτι τόση ὁσιότητα εἶχε αὐτὸς ὁ βοσκός, ὥστε νὰ ἀξιωθῆ νὰ γίνῃ καὶ ποιμὴν ἀνθρώπων. Διότι ἐτοποθετήθηκε ἐπίσκοπος μιᾶς πόλεως τῆς Κύπρου, τῶν Τριμηθούντων, ἀπὸ τὴν πολλὴ του δὲ ταπείνωσι ἔβοσκε καὶ τὰ πρόβατα. Κάποτε μεσάνυκτα εἰσέβαλαν κρυφὰ κλέπτες στὴ μάνδρα τῶν προβάτων καὶ προσπαθοῦσαν νὰ κλέψουν πρόβατα. Ὁ δὲ Θεός, ποὺ σώζει τοὺς ἀνθρώπους, ἔσωσε καὶ τὰ πρόβατα· διότι οἱ κλέπτες ἐδέθησαν κοντὰ στὴ μάνδρα ἀπὸ ἀόρατη δύναμι. Ἐγίνε δὲ ὄρθρος· καὶ ἦλθε ὁ ποιμὴν πρὸς τὰ πρόβατα.

Ἔλεγον δὲ ἦν· καὶ ἦκεν ὁ ποιμὴν πρὸς τὰ πρόβατα. Ὡς δὲ εὗρεν ὀπίσω τὰς χεῖρας ἔχοντας, ἔγνω τὸ γεγονός· καὶ εὐξάμενος λύει τοὺς κλέπτας. Πολλὰ δὲ νουθετήσας καὶ παραινέσας αὐτοῖς ἐκ δικαίων πόνων σπουδάζειν μᾶλλον καὶ μὴ ἐξ ἀδικίας ζῆν, ἕνα κριὸν αὐτοῖς χαρισάμενος ἀπέλυσε καὶ χαριέντιος ἐπιφθεγγάμενος εἶπεν

Ἴνα μὴ μάτην ἠγρυπνηκότιες φανῆτε.

2 Ἔλεγον πάλιν, διὲ θυγάτριον ἦν αὐτῷ παρθένος, τῆς τοῦ πατρὸς εὐλαβείας μετέχουσα, τοῦνομα Εἰρήνη. Ταύτη γνώριμος τις πολύτιμον παρέθηκε κόσμιον. Ἡ δὲ ἀσφαλέστερον ποιούσα, γῆ τὴν παραθήκην ἔκρουσε· μετ' ὀλίγον δὲ τὸν θίον ἀπέλιπεν. Ἦλθε δὲ μετὰ χρόνον ὁ παραθέμενος καί, μὴ εὐρῶν τὴν παρθένον, ἐπλεκε τῷ πατρὶ αὐτῆς τῷ ἀββᾷ Σπυρίδωνι, νῦν μὲν ἔλκων, πάλιν δὲ παρακαλῶν. Ἐπειδὴ δὲ συμφορὰν ἐποιεῖτο τὴν τοῦ παραθεμένου ζημίαν ὁ γέρον, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ μνημεῖον τῆς θυγατρὸς, ἐπεκαλεῖτο τὸν Θεὸν πρὸ καιροῦ δεῖξαι αὐτῷ τὴν ἐπηγγελμένην ἀνάστασιν καὶ δὴ τῆς ἐλπίδος οὐχ ἡμαρτε. Ζῶσα γὰρ αὐτῆς ἡ παρθένος φαίνεται τῷ πατρὶ καὶ τόπον σημάνασα, ἔνθα τὸ κόσμιον ἔκειτο, αὐτῆς ἀπεχώρει. Καὶ λαβὼν τὴν παραθήκην ὁ γέρον ἔδωκεν αὐτήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΑ·Ι·Ω

Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Σαῖῶ καὶ τοῦ ἀββᾶ Μούη, διὲ ξμειναν μετ' ἀλλήλων. Εἶχε δὲ πολλὴν ὑπακοὴν ὁ ἀββᾶς Σαῖῶ, σκληρὸς δὲ ἦν πάνυ. Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ὁ γέρον πειράζων

Ἵπαγε, σύλησον.

1. Παρόμοιο ἐπεισόδιο βλ. στὸ Μακαρίου 7 γιὰ τὸν Σισώη.

“Όταν δὲ τοὺς εὗρῆκε νὰ ἔχουν τὰ χέρια ὀπίσω, ἐκάταλαβε τὸ γεγονός· καὶ ἔπειτα ἀπὸ προσευχὴ λύει τοὺς κλέπτες. Ἐφοῦ δὲ τοὺς ἐνουθέτησε καὶ τοὺς παραίνεσε πολλὴ ὥρα νὰ φροντίζουν νὰ ζοῦν ἀπὸ νομίμους κόπους καὶ ὄχι ἀπὸ ἀδικίαι, τοὺς ἐχάρισε ἓνα κριάρι καὶ τοὺς ἀπέλυσε λέγοντας μὲ χαριεντισμὸ

Γιὰ νὰ μὴ φανῆτε ὅτι ἀγρυπνήσατε μάταια.

2 Ἐλεγαν πάλι ὅτι εἶχε μία θυγατέρα παρθένο, ὀνομαζομένη Εἰρήνη, πού μετεῖχε τῆς εὐλαβείας τοῦ πατρός. Σ’ αὐτὴν ἄφησε παρακαταθήκη κάποιος γνωστὸς ἓνα πολύτιμο κόσμημα. Αὐτὴ δὲ γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια ἔκρυψε τὴν παρακαταθήκη στὴ γῆ. Ἐπειτα ἀπὸ χρόνον ὄμως ἦλθε ὁ κάτοχος τῆς παρακαταθήκης πού, μὴ εὗρισκοντας τὴν παρθένο, ἐκόλλησε στὸν πατέρα της τὸν ἀββᾶ Σπυρίδωνα, ἄλλοτε σύροντας καὶ ἄλλοτε παρακαλώντας τον. Ἐπειδὴ δὲ ὁ γέρων ἐθεωροῦσε συμφορὰ τὴν ζημία τοῦ κατόχου, ἦλθε στὸ μνημεῖο τῆς θυγατέρας καὶ παρεκάλεσε τὸ Θεὸ νὰ τοῦ δείξῃ πρὶν ἀπὸ τὸν καιρὸ τῆς τὴν ὑποσχεμένη ἀνάστασι· καὶ δὲν ἀστόχησε στὴν ἐλπίδα του. Διότι ἡ παρθένος παρουσιάσθηκε στὸν πατέρα πάλι ζωντανὴ καί, ἄφοῦ ὑπέδειξε τὸν τόπο, ὅπου εὗρισκόταν τὸ κόσμημα, πάλι ἀποχώρησε¹. Καὶ παίρνοντας τὴν παρακαταθήκη ὁ γέρων τὴν ἔδωσε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΣΑ·Ι·Ω

Ἐλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Σαῖῶ καὶ τὸν ἀββᾶ Μοῦη, ὅτι ἔμεναν μαζί. Εἶχε δὲ πολλὴ ὑπακοὴ ὁ ἀββᾶς Σαῖῶ καὶ ἦταν πολὺ σκληρός. Καὶ τοῦ ἔλεγε ὁ γέρων πειράζοντας τον

Πήγαινε, ἄρπαξε.

Καὶ ὑπῆγε καὶ ἐσῦλα τοὺς ἀδελφοὺς διὰ τὴν ὑπακοήν, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ ἐπὶ πᾶσιν. Ὁ δὲ γέρον ἤρην αὐτὰ καὶ παρεῖχε κρυφίως. Ποιὲ οὖν ὀδεύοντων αὐτῶν, ἠτόνησε, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς συντειριμμένον· καὶ ἐλθὼν, εἶπε τοῖς ἀδελφοῖς

Ἔπάγειτε, φέρετε τὸν Σαϊῶ, διὸ κεκλασμένος κεῖται. Καὶ ἀπελθόντες ἤγαγον αὐτόν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΜΑΣ ΣΑΡΡΑΣ

1 Διηγῆσαντο περὶ τῆς ἀμμᾶς Σάρρας, διὸ ἔμεινε δεκατρία ἔτη πολεμουμένη κραταιῶς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας καὶ οὐδέποτε ἠῤῥξαιτο ἀποσιῆναι τὸν πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον ἔλεγεν

Ὁ Θεός, δός μοι ἰσχύν.

2 Ἐπέθειτο αὐτῇ ποιε σφοδρότερον τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πορνείας, ὑποβάλλον αὐτῇ τὰ τοῦ κόσμου μάταια. Ἡ δὲ μὴ ἐνδοῦσα τῷ τοῦ Θεοῦ φόβῳ καὶ τῇ ἀσκήσει, ἀνῆλθεν ἐν μιᾷ εἰς τὸ δωμάτιον αὐτῆς προσεύξασθαι. Καὶ ὤφθη αὐτῇ σωματικῶς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ εἶπεν αὐτῇ

Σύ με ἐνίκησας, Σάρρα.

Ἡ δὲ εἶπε

Οὐκ ἐνίκησά σε ἐγώ, ἀλλ' ὁ δεσπότης μου Χριστός.

3 Ἐλεγον περὶ αὐτῆς, διὸ ἐπάνω τοῦ ποταμοῦ ἔμεινεν ἐξήκοντα ἔτη οἰκοῦσα, καὶ οὐ παρέκλυεν ἰδεῖν αὐτόν.

4 Ἄλλοτε ἤλθον δύο γέροντες ἀναχωρηταὶ μεγάλοι ἀπὸ τῶν μερῶν τοῦ Πηλουσίου πρὸς αὐτήν· καὶ ἀπερχόμενοι ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους

Ταπεινώσωμεν τὴν γραΐδα ταύτην.

Καὶ λέγουσιν αὐτῇ

Καὶ ἐπήγαινε χάριν ὑπακοῆς καὶ ἄρπαζε ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς, εὐχαριστώντας τὸ Θεὸ γιὰ ὅλα. Ὁ δὲ γέρων τὰ ἔπαιρνε καὶ τὰ ἐπέστρεφε κρυφά. Κάποτε λοιπόν, ἐνῶ ἐβάδιζαν, ἀδιαθέτησε, καὶ ὁ ἀββᾶς τὸν ἄφησε συντετριμμένο· καί, ἀφοῦ ἦλθε, εἶπε στοὺς ἀδελφοὺς

Πηγαίνετε, φέρετε τὸν Σαϊώ, διότι κατάκειται σπασμένος.

Καὶ ἐπῆγαν καὶ τὸν ἔφεραν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΜΑΣ ΣΑΡΡΑΣ

1 Διηγῆθησαν γιὰ τὴν ἀμμὰ Σάρρα, ὅτι ἐπολεμόταν δεκατρία ἔτη δυνατὰ ἀπὸ τὸ δαίμονα τῆς πορνείας καὶ προσευχόταν νὰ μὴ σταματήσει ὁ πόλεμος, ἀλλὰ ἔλεγε μᾶλλον Θεέ, δός μου δύναμι.

2 Ἐπετέθηκε κάποτε ἐναντίον τῆς σφοδρότερα τὸ ἴδιο πνεῦμα τῆς πορνείας, ὑποβάλλοντάς τῆς τὰ μάταια πράγματα τοῦ κόσμου. Αὕτῃ δέ, χωρὶς νὰ ὑποχωρήσῃ ἀπὸ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἄσκησι, ἀνέβηκε ἀμέσως στὸ δωμάτιό τῆς, νὰ προσευχηθῆ. Καὶ τῆς παρουσιάσθηκε σωματικῶς τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας καὶ τῆς εἶπε

Σὺ μ' ἐνίκησες, Σάρρα.

Αὕτῃ δὲ εἶπε

Δὲν σ' ἐνίκησα ἐγώ, ἀλλ' ὁ δεσπότης μου Χριστός.

3 Ἔλεγαν γι' αὐτήν, ὅτι ἔμενε σὲ οἶκημα ἐπάνω ἀπὸ τὸν ποταμὸ ἐξήντα ἔτη καὶ δὲν ἔσκυψε νὰ τὸν ἰδῆ.

4 Ἄλοτε ἦλθαν πρὸς αὐτήν δύο γέροντες μεγάλοι ἀναχωρηταὶ ἀπὸ τὰ μέρη τοῦ Πηλουσίου, καὶ στὸ δρόμο ἔλεγαν μεταξύ τους

Ἄς ταπεινώσωμε αὐτὴ τὴ γρηά.

Καὶ τῆς λέγουν

Βλέπε μὴ ἐπαρθῆ ὁ λογισμὸς σου καὶ εἴπης, ὅτι ἴδου οἱ ἀναχωρηταὶ πρὸς με ἔρχονται γυναῖκα οὖσαν.

Λέγει αὐτοῖς ἡ ἀμμὰ Σάρρα

Τῇ μὲν φύσει γυνή εἰμι, ἀλλ' οὐ τῷ λογισμῷ.

5 Εἶπεν ἡ ἀμμὰ Σάρρα

Ἐὰν εὖξωμαι τῷ Θεῷ, ἵνα πάντες οἱ ἄνθρωποι πληροφορῶνται εἰς ἐμέ, εὐρεθήσομαι εἰς τὴν θύραν ἐκάστου μετανοῦσα· ἀλλὰ μᾶλλον εὖξομαι τὴν καρδίαν μου ἀγνήν εἶναι μετὰ πάντων.

6 Εἶπε πάλιν δι

Βάλλω τὸν πόδα μου ἐπὶ τὴν κλίμακα ἀναβῆναι καὶ τιθῶ τὸν θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρὸ τοῦ ἀναβῆναί με εἰς αὐτήν.

7 Εἶπε πάλιν δι

Καλὸν ἐστὶ καὶ δι' ἀνθρώπους ποιεῖν ἐλεημοσύνην. Εἰ γὰρ καὶ δι' ἀνθρωπαρεσκίαν, ἀλλ' ἔρχεται πάλιν εἰς Θεοῦ ἀρέσκειαν.

8 Παρέβαλόν ποτε Σκητιῶται τῇ ἀμμᾷ Σάρρα. Ἡ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιν. Οἱ δὲ ἀφέντες τὰ καλά, ἔφαγον τὰ σαπρά. Καὶ εἶπεν αὐτοῖς

Ὅντως Σκητιῶταί ἐστε.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΜΑΣ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗΣ

1 Εἶπεν ἡ ἀμμὰ Συγκλητική

Ἄγών ἐστὶ καὶ κόπος πολὺς τοῖς προσερχομένοις τῷ Θεῷ τὰ πρῶτα, ἔπειτα δὲ χαρὰ ἀνεκλάλητος. Ὡσπερ γὰρ οἱ πῦρ ἐξάψαι βουλόμενοι, πρῶτον καπνίζονται καὶ δακρύνουσι, καὶ οὕτω τοῦ ζητουμένου ἐπιτυγχάνουσι, καὶ γὰρ φησιν, «ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καιαναλίσκον ἐστίν»·

Πρόσεξε μὴ ἐπαρθῆ ὁ λογισμὸς σου καὶ εἰπῆς, ἴδου οἱ ἀναχωρηταὶ ἔρχονται σ' ἐμένα, ἂν καὶ εἶμαι γυναῖκα'.

Τοὺς ἀπαντᾷ ἡ ἀμμὰ Σάρρα

Στῆ φύσι εἶμαι γυναῖκα, ἀλλ' ὄχι στὸ λογισμό.

5 Εἶπε ἡ ἀμμὰ Σάρρα

Ἐὰν εὐχηθῶ στὸ Θεὸ νὰ εἶναι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἱκανοποιημένοι ἀπὸ ἐμέ, θὰ εὐρεθῶ στῆ θύρα τοῦ καθενὸς μετανοώντας· ἀλλὰ μᾶλλον θὰ εὐχηθῶ νὰ εἶναι ἀγνή ἀπέναντι σ' ὅλους ἡ καρδιά μου.

6 Εἶπε πάλι

Βάλλω τὸ πόδι μου νὰ ἀνεβῶ ἐπάνω στῆ σκάλα καὶ πρὶν ξεκινήσω τοποθετῶ ἐμπρὸς στὰ μάτια μου τὸ θάνατο.

7 Εἶπε πάλι

Καλὸ εἶναι καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους νὰ κάνωμε ἐλεημοσύνη. Διότι καὶ γιὰ ἀνθρωπαρέσκεια νὰ γίνεται, πάλι εἶναι ἀρεστὴ στὸ Θεό.

8 Ἐπισκέφθηκαν κάποτε Σκητιῶτες τὴν ἀμμὰ Σάρρα. Αὐτὴ τοὺς παρέθεσε κανίσκι. Ἐκεῖνοι δέ, ἀφήνοντας τὰ καλλὰ, ἔφαγαν τὰ ἄσχημα. Καὶ τοὺς εἶπε

Πραγματικὰ εἶσθε Σκητιῶτες.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΜΜΑΣ ΣΥΓΚΛΗΤΙΚΗΣ

1 Εἶπε ἡ ἀμμὰ Συγκλητικὴ

Ἄγωνα καὶ κόπο πολλὸν ἔχουν στὴν ἀρχὴ οἱ προσερχόμενοι στὸ Θεό, ἔπειτα δὲ ἀνεκκλάλητη χαρὰ. Διότι ὅπως ἐκεῖνοι ποὺ θέλουν νὰ ἀνάψουν φωτιά, πρῶτα καπνίζονται καὶ δακρῦουν, καὶ ἔτσι ἐπιτυχάνουν τὸ ζητούμενο, διότι λέγει, «ὁ Θεός μας εἶναι πῦρ

οὕτω δεῖ καὶ ἡμᾶς εἰς ἑαυτοὺς τὸ θεῖον ἐξάγει πῦρ μετὰ δακρύων καὶ πόνων.

2 Εἶπε πάλιν δι

Δεῖ ἡμᾶς τοὺς τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐπανηρημένους σωφροσύνην τὴν εἰς ἄκρον κατέχειν. Καὶ γὰρ παρὰ τοῖς κοσμικοῖς σωφροσύνη δοκεῖ πολιτεύεσθαι, ἀλλὰ συμπάροισιν αὐτῇ καὶ ἀφροσύνη, διὰ τὸ ταῖς ἄλλαις πάσαις αἰσθήσεσιν ἁμαρτάνειν. Καὶ γὰρ δρωσιν ἀπροεπῶς καὶ γελῶσιν ἀτάκτως.

3 Εἶπε πάλιν

Ὡσπερ τὰ ἰοβόλα θηρία τὰ δριμύτερα τῶν φαρμάκων ἀπελαύνει, οὕτω καὶ λογισμὸν πονηρὸν εὐχὴ μετὰ νησιείας ἀπελαύνει.

4 Εἶπε πάλιν

Μὴ σε δελεᾷσθαι τῶν κοσμικῶν πλουσίων τρυφή, ὡς χηρῶν τι ἔχουσα, ἡδονῆς κενῆς ἕνεκεν. Ἐκεῖνοι τὴν ὑπαρτιτικὴν τιμῶσι τέχνην νησιεία καὶ ἀπὸς διὰ τῶν εὐτελῶν τὴν ἐκείνων εὐπορίαν τῶν τροφῶν ὑπερβάλλεις. Φησὶ γάρ, «ψυχὴ ἐν τρυφῇ οὐσα κηρίοις ἐμπαίζει». Μὴ κορεσθῆς ἄριτου, καὶ οὐκ ἐπιθυμήσεις οἴνου.

5 Ἡρωιήθη ἡ μακαρία Συγκλητική, εἰ τέλειον ἀγαθὸν ἢ ἀκτημοσύνη. Ἡ δὲ εἶπε

Πᾶν τέλειον τοῖς δυναμένοις. Οἱ γὰρ ὑπομένοντες τοῦτο, θλίψιν μὲν ἔχουσι τῇ σαρκί, τῇ δὲ ψυχῇ ἀνάπανοιν. Ὡσπερ γὰρ τὰ σιερεὰ ἱμάτια, παιτούμενα καὶ βιαίως σρεφόμενα, πλύνεται οὕτω καὶ ψυχὴ ἰσχυρά, διὰ τῆς ἔκουσίου πενίας, ἐπὶ πλεῖον κρατύνεται.

1. Ἐβρ. 12, 29.

2. Βίος Συγκλητικῆς 60.

3. Βίος 24.

4. Βίος 80.

5. Παρ. 27, 7.

πού κατατρώνγει»¹. ἔτσι πρέπει κι' ἐμεῖς ν' ἀνάβωμε τὸ θεῖο πῦρ μὲ δάκρυα καὶ κόπους².

2 Εἶπε πάλι

Πρέπει ἐμεῖς πού ἐδιαλέξαμε αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα νὰ κατέχωμε τὴν ἀνώτερη μορφή σωφροσύνης. Διότι καὶ στοὺς κοσμικοὺς ἡ σωφροσύνη φαίνεται ὁ ὀρθὸς τρόπος διαγωγῆς, ἀλλὰ συμβαδίζει μὲ αὐτὴ καὶ ἀφροσύνη, ἐξ αἰτίας τῆς ἁμαρτίας μὲ ὄλες τὶς ἄλλες αἰσθήσεις. Πραγματικὰ αὐτοὶ βλέπουν ἀπρεπῶς καὶ γελοῦν ἀτάκτως³.

3 Εἶπε πάλι

Ὅπως τὰ ἰοβόλα θηρία ἀπομακρύνουν τὰ δριμύτερα φάρμακα, ἔτσι καὶ ἡ εὐχὴ μαζὶ μὲ νηστεία ἀπομακρύνει πονηρὸ λογισμό⁴.

4 Εἶπε πάλι

Νὰ μὴ σὲ δελεάσῃ ἡ τρυφή τῶν κοσμικῶν πλουσιῶν σὰν νὰ ἔχη μέσα τῆς κάτι κρήσιμο ἐξ αἰτίας τῆς ματαίας ἡδονῆς. Ἐκεῖνοι τιμοῦν τὴ μαγειρικὴ τέχνη· κι' ἐσὺ μὲ τὴ νηστεία διὰ τῶν πτωχικῶν ὑπερβάλλεις τὸν πλοῦτο τῶν τροφῶν ἐκείνων. Διότι λέγει, «ψυχὴ πού ζῆ σὶς ἀπολαύσεις, παίζει μέσα σὲ κερριά»⁵. Νὰ μὴ κορτάσῃς ψωμὶ καὶ δὲν θὰ ἐπιθυμήσῃς κρασί⁶.

5 Ἐρωτήθηκε ἡ μακαρία Συγκλητική, ἂν ἡ ἀκτημοσύνη εἶναι τέλειο ἀγαθόν. Αὐτὴ δὲ εἶπε

Τελειότατο γιὰ ὄσους μποροῦν. Διότι ὄσοι τὴν ἀντέχουν ἔχουν μὲν θλίψι στὴ σάρκα, ἀλλὰ στὴν ψυχὴ ἔχουν ἀνάπαυσι. Ὅπως δηλαδὴ τὰ στερεὰ ἐνδύματα πλύνονται μὲ τὸ νὰ πατοῦνται καὶ νὰ τρίβονται βίαια, ἔτσι καὶ ἰσχυρὴ ψυχὴ δυναμώνει περισσότερο μὲ τὴν ἐκούσια πενία⁷.

6. Βίος 95.

7. Βίος 30.

6 Είπε πάλιν

Ἐὰν ἐν κοινοβίῳ τυγχάνῃς, μὴ μεταλλάξῃς τὸν τόπον· βλαθήσῃ γὰρ μεγάλως. Ὡσπερ γὰρ ὄρνις ἐξανισιαμένη τῶν ὠῶν οὖρια ταῦτα καὶ ἄγωνα παρασκευάζει· οὕτω καὶ μοναχὸς ἢ παρθένος φύγεται καὶ νεκροῦται τῆς πίστεως τόπον ἐκ τόπου περιερχόμενος.

7 Είπε πάλιν

Πολλὰ τοῦ διαβόλου τὰ ἔνεδρα. Διὰ πενίας οὐ μειεκίνησε ψυχὴν; πλοῦτον προσάγει δέλεαρ. Δι' ὕδρεων καὶ ὄνειδισμῶν οὐκ ἰσχυσεν; ἐπαίνους καὶ δόξαν προβάλλεται. Διὰ τῆς ὑγείας ἠτιηθεὶς, νοσοποιεῖ τὸ σῶμα. Ταῖς γὰρ ἡδοναῖς μὴ δυνηθεὶς ἀπαιτῆσαι, διὰ τῶν ἀκουσίων πόνων τὴν παρατροπὴν ποιῆσαι πειροῦται. Νόσους γὰρ τινὰς βαρυτάτας ἐξ αἰτήσεως πρὸς τὸ διὰ τούτων ὀλιγωρήσαντας ἐπιθολῶσαι αὐτῶν τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην προσάγει. Ἀλλὰ καὶ κατατέμνεται τὸ σῶμα πυρετοῖς σφοδροτάτοις καὶ δίψει ἀσχέτῳ ἀνίσταται.

Εἰ μὲν ἁμαρτωλὸς ὢν ταῦτα ὑφίστασαι, ὑπομνήσθητι καὶ τῆς μελλούσης κολάσεως καὶ τοῦ αἰωνίου πυρὸς καὶ τῶν δικαστικῶν τιμωριῶν καὶ οὐ μὴ ὀλιγωρήσῃς πρὸς τὰ παρόντα. Χαῖρε δι' ἐπεσκόπησέ σε ὁ Θεὸς καὶ τὸ εὐφημον δὲ ἐκεῖνο ρητὸν ἐπὶ τῆς γλώττης ἔχε, ὡς (παιδεύων ἐπαίδευσέ με ὁ Κύριος, καὶ τῷ θανάτῳ οὐ παρέδωκέ με). Σίδηρος ἐτύγγανες, ἀλλὰ διὰ τοῦ πυρὸς τὸν ἰὸν ἀποβάλλεις.

Εἰ δὲ καὶ δίκαιος ὢν ἀρρωσιεῖς, ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐπὶ τὰ μείζονα προκόπτεις. Χρυσὸς εἶ; ἀλλὰ διὰ τοῦ πυρὸς δοκιμώτερος γίνῃ. Ἐδόθη σοι ἄγγελος Σατανῆ τῆ σαρκί; ἀγαλλιῶ· βλέπε τίνι ὁμοίος γέγονας, τῆς

8. Βίος 94.

9. Βίος 98.

10. Ψαλμ. 117, 18.

6 Εἶπε πάλι

Ἐὰν εὐρίσκεσαι σὲ κοινόβιο, μὴ ἀλλάξης τὸν τόπο, διότι θὰ ζημιωθῆς πολὺ. Πραγματικά, ὅπως ἡ ὄρνιθα, ὅταν φύγη ἀπὸ τὰ αὐγὰ τὰ κἀνη κούφια καὶ ἄγωνα, ἔτσι καὶ μοναχὸς ἢ μοναχὴ, ὅταν περιέρχεται ἀπὸ τόπο σὲ τόπο, ψύχεται καὶ νεκρῶνεται στὴν πίστι⁸.

7 Εἶπε πάλι

Πολλὲς εἶναι οἱ ἐνέδρες τοῦ διαβόλου⁹. Δὲν μετεκίνησε ψυχὴ μὲ τὴν πενία; Τότε προσφέρει σὰν δέλεαρ τὸν πλοῦτο. Δὲν τὰ κατάφερε μὲ ὕβρεις καὶ ὄνειδισμούς; Προβάλλει ἐπαίνους καὶ δόξα. Ὅταν νικᾶται μὲ τὴν ὑγεία, νοσοποιεῖ τὸ σῶμα. Διότι, ἀφοῦ δὲν ἠμπόρεσε νὰ ἀπατήσῃ μὲ τὶς ἡδονές, προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐκτροπὴ μὲ τοὺς ἀκουσίους πόνους. Διότι ἐπιφέρει βαρύτερες ἀσθένειες βασανιστικές, ὥστε μὲ αὐτὲς νὰ θολώσῃ τὴν ἀγάπη πρὸς τὸ Θεὸ ἐκείνων ποὺ θὰ δυσανασχετήσουν. Ἀλλὰ καὶ κατακόπτεται τὸ σῶμα μὲ ἰσχυροτάτους πυρετοὺς καὶ ταιλαιπωρεῖται μὲ ἀνυπόφορη δίψα.

Ἐὰν μὲν ὑφίσταται αὐτὰ ὄντας ἀμαρτωλός, θυμήσου καὶ τὴ μέλλουσα κόλασι καὶ τὸ αἰώνιο πῦρ καὶ τὶς δικαστικὲς τιμωρίες, καὶ μὴ δυσφορήσῃς γιὰ τὰ παρόντα. Χαῖρε ποῦ σὲ ἐπεσκόπησε ὁ Θεὸς καὶ ἔχε στὴ γλῶσσα ἐκεῖνο τὸ εὐφημο ρητό, «πολὺ μὲ ἐπαίδευσε ὁ Κύριος, ἀλλὰ δὲν μὲ παρέδωσε στὸ θάνατο»¹⁰. Ἦσουν σίδηρος, ἀλλὰ μὲ τὸ πῦρ ἀπαλλάσσεσαι ἀπὸ τὴ σκουριά.

Ἐὰν δὲ ἀρρωσταίνῃς ὄντας δίκαιος, προκόπτεις ἀπὸ τὰ μεγάλα πρὸς τὰ μεγαλύτερα. Εἶσαι χρυσός; Ἀλλὰ μὲ τὸ πῦρ θὰ γίνῃς δοκιμώτερος. Σοῦ ἐδόθηκε στὴ σάρκα σατανικὸ πνεῦμα; εἶμαι ἐνθουσιασμένος·

γὰρ Παύλου μερίδος ἡξιώθης. Διὰ τοῦ πυρριουῦ δοκιμάζη; διὰ ρίγους παιδεύη; ἀλλὰ φησὶν ἡ Γραφή, «διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν». Ἔτυχες τοῦ πρώτου; προσδόκα καὶ δευτερον. Πράτιων τὴν ἀρειήν, θόρα τὰ τοῦ ἀγίου ρήματα· φησὶ γάρ· «πιτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμι ἐγώ». Τέλειος γενήσῃ διὰ ταύτης τῶν θλίψεων τῆς δυνάδος· φησὶ γάρ, «ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς με». Ἐν τούτοις μᾶλλον τοῖς γυμνασίοις τὰς ψυχὰς ἀσκηθῶμεν· ἐπ' ὀφθαλμῶν γὰρ ὀρῶμεν τὸν ἀντίπαλον.

8 Εἶπε πάλιν

Ἐὰν ἀσθένεια ὀχλήῃ ἡμῖν, μὴ λυπηθῶμεν, ὡς διὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν πληγὴν τοῦ σώματος μὴ δυνάμενοι ψάλλειν μετὰ φωνῆς· ταῦτα γὰρ πάντα ἡμῖν ἡνύειο πρὸς καθαίρεσιν ἐπιθυμιῶν. Καὶ γὰρ ἡ νησιεὶα καὶ ἡ χαμευνία διὰ τὰς ἡδονὰς ἡμῖν νενομοθέτηται. Εἰ οὖν ἡ νόσος ταύτας ἡμβλυνε, περιττὸς ὁ λόγος. Αὕτη γὰρ ἐσὶν ἡ μεγάλη ἄσκησις, τὸ ἐν τοῖς νόσοις ἐγκαρτερεῖν καὶ εὐχαριστηρίους ὕμνους ἀναπέμπειν τῷ Θεῷ.

9 Εἶπε πάλιν

Νησιεύων μὴ προφασίση νόσον· καὶ γὰρ οἱ μὴ νησιεύοντες τοῖς αὐτοῖς πολλάκις περιέπεσον νοσήμασιν. Ἦρω τοῦ καλοῦ; μὴ ἀναχαιτίσης τοῦ ἐχθροῦ σε ἐκκόφαντος· αὐτὸς γὰρ τῇ ὑπομονῇ σου καταργεῖται. Καὶ γὰρ οἱ πλεῖν ἀρχόμενοι πρῶτον μὲν δεξιουῦ πνεύματος τυγχάνουσιν· ἀπλώσαντες δὲ τὰ ἰστία, αὐτίς ἐναντίῳ ἀπαντῶσιν ἀνέμῳ, ἀλλ' οἱ ναῦται διὰ τὸ παρεμπροσθὸν πνεῦμα οὐκ ἀποσκευάζουσι τὴν ναῦν· μικρὸν δὲ ἡσυχάσαντες

11. Β' Κορ. 12, 7.

12. Ψαλμ. 65, 12.

13. Ψαλμ. 68, 30.

14. Ψαλμ. 4, 2.

15. Βίος 99.

βλέπε μὲ ποιὸν ἔγινες ὁμοιος, διότι ἀξιώθηκες τῆς τύχης τοῦ Παύλου¹¹. Δοκιμάζουσα διὰ τοῦ πυρετοῦ; Παιδεύουσα διὰ ρίγους; Ἄλλὰ ἡ Γραφή λέγει, «ἐπεράσαμε ἀνάμεσα σὲ πῦρ καὶ νερό, καὶ μᾶς ἐξήγαγες σὲ ἀναψυχή»¹². Ἐπέτυχες τὸ πρῶτο; Περίμενε τὸ δεύτερο. Ἐπιτελώνοντας τὴν ἀρετὴν, φώναζε τὰ λόγια τοῦ ἁγίου· διότι λέγει, «ἐγὼ εἶμαι πτωχὸς καὶ πονῶ»¹³. Θὰ γίνης τέλειος διὰ τῆς δυνάδος αὐτῆς τῶν θλίψεων· διότι λέγει, «μὲ τῇ θλίψει μὲ ἐπλάτυνες»¹⁴. Ἄς ἀσκηθοῦμε σὺς ψυχὰς μὲ αὐτὰ τὰ γυμνάσια μᾶλλον· διότι ἔχομε στὰ μάτια μας τὸν ἀντίπαλο.

8 Εἶπε πάλι

Ἐὰν μᾶς ἐνοχλῇ ἀσθένεια, νὰ μὴ λυπηθοῦμε πού δὲν μπορούμε νὰ ψάλλουμε μὲ φωνὴ ἐξ αἰτίας τῆς ἀσθενείας καὶ τῆς πληγῆς τοῦ σώματος· διότι ὅλα αὐτὰ ἐπιτελοῦνται σ' ἐμᾶς γιὰ νὰ καθαιρεθοῦν οἱ ἐπιθυμίες. Πραγματικὰ ἡ νηστεία καὶ ἡ χαμευνία ἔχουν καθορισθῆ σ' ἐμᾶς γιὰ τὶς ἡδονές. Ἐὰν λοιπὸν ἡ νόσος τὶς ἡμβλυνε, εἶναι περιττὴ ἡ ἐντολή. Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη ἀσκησης, τὸ νὰ ὑπομένουμε σὺς νόσους καὶ νὰ ἀναπέμπουμε εὐχαριστηρίους ὕμνους στὸ Θεό¹⁵.

9 Εἶπε πάλι

Νηστεύοντας νὰ μὴ προφασισθῆς νόσο· διότι καὶ αὐτοὶ πού δὲν ἐνήστευαν ἔπρσαν πολλές φορές στὰ ἴδια νοσήματα. Ἄρχισες τὸ καλὸ; Μὴ σταματήσης πού θὰ σὲ ἀνακόπη ὁ ἐχθρὸς, διότι αὐτὸς καταργεῖται μὲ τὴν ὑπομονή σου. Πραγματικὰ αὐτοὶ πού ἀρχίζουν νὰ πλέουν, πρῶτα ἐπιτυχαίνουν εὐνοϊκὸ ἄνεμο, ὅταν δὲ ἀπλώσουν τὰ πανιά, συναντοῦν ἀμέσως ἀντίθετο ἄνεμο, ἀλλὰ οἱ ναῦτες δὲν ξεφορτῶνουν τὸ πλοῖο ἐξ αἰτίας τοῦ ἀνέμου πού ἔπρσε· ἀ-

ἢ καὶ ἀπομαχησόμενοι τῇ ζάλῃ, πάλιν τὸν πλοῦν ποι-
οῦνται. Οὕτω καὶ ἡμεῖς, ἐναντίου πνεύματος προσπε-
σόντιος, τὸν σταυρὸν ἀντὶ ἰστίου τανύσαντες, ἀδεῶς τὸν
πλοῦν ἐκτελέσωμεν.

10 Εἶπε πάλιν

Οἱ μὲν τὸν αἰσθητὸν πλοῦτιον ἐκ κόπων καὶ κινδύνων
θαλάσσης συνάγοντες, πολλὰ κερδήσαντες τῶν πλειόνων
ἐφρίενται· καὶ τὰ μὲν παρόντα ὡς οὐδὲν ἡγοῦνται, πρὸς
δὲ τὰ μὴ παρόντα ἐπεκτείνονται. Ἡμεῖς δὲ καὶ τῶν ζη-
τουμένων μηδὲν ἔχοντες, οὐδὲν θέλομεν κτήσασθαι διὰ
τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ.

11 Εἶπε πάλιν

Μίμησαι τὸν Τελώνην, ἵνα μὴ τῷ Φαρισαίῳ συγκατακρι-
θῆς· καὶ Μωσέως τὸ πρᾶον ἐπίλεξαι, ἵνα τὴν καρδίαν
σου ἀκρότιμον οὔσαν εἰς πηγὰς ὑδάτων μεταβάλῃς.

12 Εἶπε πάλιν

Ἐπικίνδυνον τὸν μὴ διὰ τοῦ πρακτικοῦ βίου ἀναχθέντα
διδάσκειν. Ὡστερ γὰρ ἐὰν ἦ τις οἰκίαν ἔχων σαθρὰν,
ξένους ὑποδεξάμενος, βλάβει τῇ πτώσει τοῦ οἰκήματος,
οὕτω καὶ οὗτοι, μὴ πρότερον ἑαυτοὺς οἰκοδομήσαντες,
καὶ τοὺς προσελθόντας αὐτοῖς ἀπώλεσαν· τοῖς μὲν γὰρ
λόγοις συνεκαλέσαντο εἰς σωτηρίαν, τῇ δὲ τοῦ τρόπου
κακίᾳ τοὺς ἀθλητὰς μᾶλλον ἠδίκησαν.

13 Εἶπε πάλιν

Καλὸν τὸ μὴ ὀργίζεσθαι· εἰ δὲ καὶ γένηται, οὐδὲ μέτρον
σοι ἡμέρας πρὸς τὸ πάθος συνεχώρησεν, εἰπὼν «μὴ ἐπι-
δυέτω ὁ ἥλιος». Σὺ οὖν ἐκδέχη· ἕως πᾶς ὁ χρόνος σου
δύη; Τί μοεῖς τὸν λυπήσαντα ἄνθρωπον; Οὐκ αὐτός

16. Βίος 102.

17. Λουκᾶ 8, 10.

18. Ψαλμ. 118, 8.

19. Βίος 79.

20. Ἐφ. 4, 26.

πλῶς ἀφοῦ ἡσυχάσουν ὀλίγο ἢ ἀντιμετωπίσουν τὴν τρικυμία, ἐπαναλαμβάνουν τὸν πλοῦ. "Ἐτσι κι' ἐμεῖς, ὅταν πέση ἐνάντιο πνεῦμα, ἀπλώνοντας τὸ σταυρὸ ἀντὶ πανιοῦ, ὡς ἐκτελέσωμε ἀφοβα τὸν πλοῦ¹⁶.

10 Εἶπε πάλι

Ἐκεῖνοι ποὺ συνάγουν τὸν ὑλικὸ πλοῦτα μὲ κόπους καὶ θαλασσινοὺς κινδύνους, ὅταν κερδίσουν πολλά, ἐπιθυμοῦν τὰ περισσότερα· καὶ τὰ μὲν παρόντα τὰ θεωροῦν ὡς τίποτε, ἐπεκτείνονται δὲ πρὸς τὰ μελλοντικά. Ἐμεῖς δέ, καὶ χωρὶς νὰ ἔχωμε τίποτε ἀπὸ τὰ ζητούμενα, δὲν θέλομε νὰ ἀποκτήσωμε τίποτε γιὰ τὸ φόβο τοῦ Θεοῦ.

11 Εἶπε πάλι

Μιμήσου τὸν Τελώνη, γιὰ νὰ μὴ κατακριθῆς μαζί μὲ τὸ Φαρισαῖο¹⁷· καὶ διάλεξε τὴν πραότητα τοῦ Μωυσέως, ὥστε νὰ μεταβάλῃς σὲ πηγὲς ὑδάτων τὴν καρδιά σου ποῦ εἶναι πέτρινη¹⁸.

12 Εἶπε πάλι

Ἐπικίνδυνο εἶναι νὰ διδάσκῃ ἐκεῖνος ποὺ δὲν ἀνέβηκε ψηλὰ διὰ τοῦ πρακτικοῦ βίου. Διότι, ὅπως κάποιος ποὺ ἔχει σαθρὰ οἰκία, ἐὰν ὑποδεχθῇ ξένους, θὰ τοὺς βλάψῃ μὲ τὴν πτώσει τοῦ οἰκήματος, ἔτσι καὶ αὐτοί, ἐὰν δὲν οἰκοδομήσουν πρῶτα τοὺς ἑαυτοὺς των, θὰ καταστρέψουν καὶ τοὺς ἐπισκέπτες των μαζί των· διότι μὲ τοὺς λόγους μὲν τοὺς συγκέντρωσαν γιὰ σωτηρία, μὲ τὴν κακία τοῦ τρόπου δὲ ἀδίκησαν μᾶλλον τοὺς ἀθλητάς¹⁹.

13 Εἶπε πάλι

Καλὸ εἶναι νὰ μὴ ὀργίζεσαι· ἐὰν δὲ σοῦ συμβῇ, δὲν σοῦ ἐπέτρεψε ὁ Κύριος οὔτε κἂν ὀλόκληρη ἡμέρα γιὰ τὸ πάθος, λέγοντας «νὰ μὴ δύσῃ ὁ ἥλιος»²⁰. Σὺ λοιπὸν περιμένεις ἕως ὅτου δύσῃ ὀλόκληρος ὁ χρόνος σου; Γιατί μισεῖς τὸν ἄνθρωπο ποὺ σ' ἐλύπησε;

ἔστιν ὁ ἀδικήσας, ἀλλ' ὁ διάβολος. Μίσησον τὴν νόσον, καὶ μὴ τὸν νοσοῦντα.

14 *Εἶπε πάλιν*

“Ὅσον προκόπτουσιν οἱ ἀθληταί, τοσοῦτον συνάπτουσι ἀνταγωνιστῆ μερίζοντι.

15 *Εἶπε πάλιν*

“Ἔστι καὶ ἐκ τοῦ ἐχθροῦ ἐπιτειραμμένη ἄσκησις· καὶ γὰρ οἱ ἀπιοῦ μαθηταὶ τοῦτο ποιοῦσι. Πῶς οὖν διακρίνωμεν τὴν θεῖαν καὶ βασιλικὴν ἄσκησιν τῆς τυραννικῆς καὶ δαιμονιώδους; Δῆλον ὡς ἀπὸ τῆς συμμετρίας. “Ἄπας σοι ὁ χρόνος εἰς κανὼν νησιείας ὑπαρχέτω. Μὴ τέσσαρας ἢ πέντε νησιεύσης, καὶ τὴν ἄλλην ἐν πλήθει τροφῶν καταλύσης· πανταχοῦ γὰρ ἡ ἀμειρία φθοροποιὸς τυγχάνει. Νέος ὢν καὶ ὑγιῆς νήσιευσον ἥξει γὰρ τὸ γῆρας μετὰ ἀσθενείας. Ὡς δύνῃ οὖν θησαύρισον τροφάς, ἵνα διὰ μὴ δύνῃ εὐρησ ἀνάπανσιν.

16 *Εἶπε πάλιν*

“Ἐν κοινοδίῳ ὄντες, τὴν ὑπακοὴν τῆς ἀσκήσεως μᾶλλον προκρίνωμεν ἢ μὲν γὰρ ὑπεροψίαν διδάσκει, ἢ δὲ ταπεινοφροσύνην.

17 *Εἶπε πάλιν*

Δεῖ ἡμᾶς τῆ διακρίσει κυβεργᾶν τὴν ψυχὴν καὶ ἐν κοινοδίῳ ὄντας, μὴ τὰ ἐναντιῶν ζητεῖν, μήτε μὴν οἰκεία δουλεύειν γνώμη, ἀλλὰ τῷ κατὰ πίστιν πατρὶ πειθαρχεῖν.

18 *Εἶπε πάλιν*

Γέγραπται, δι «γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περισσεραῖ». Τὸ μὲν γὰρ γίνεσθαι ὡς οἱ ὄφεις εἴρηται, πρὸς τὸ μὴ λανθάνειν ἡμᾶς τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς μεθοδείας τοῦ διαδόλου (τὸ γὰρ ὁμοιον ἐκ τοῦ ὁμοίου ταχίστην ἔχει τὴν διάγνωσιν), τὸ δὲ ἀκέραιον τῆς περισσεραῖς δείκνυσι τὸ καθαρὸν τῆς πράξεως.

Δὲν εἶναι αὐτὸς ποὺ σὲ ἀδίκησε, ἀλλ' ὁ διάβολος. Μίσσησε τὴ νόσο καὶ ὄχι τὸν ἀσθενῆ²¹.

14 Εἶπε πάλι

“Ὅσο προκόπτουν οἱ ἀθληταί, μὲ τόσο ἀνώτερο ἀνταγωνιστὴ παλαίουν.

15 Εἶπε πάλι

Ἐπάρχει καὶ ἄσκησις ποῦ ἔχει ὀρισθῆ ἀπὸ τὸν ἐχθρό· διότι καὶ οἱ μαθηταί του τὴν ἐκτελοῦν. Πῶς λοιπὸν θὰ διακρίνωμε τὴ θεία καὶ βασιλικὴ ἄσκησι ἀπὸ τὴν τυραννικὴ καὶ δαιμονιώδη; Προφανῶς ἀπὸ τὴ συμμετρία. Ὁλος ὁ χρόνος σου νὰ εἶναι κανονισμένος γιὰ νηστεία. Νὰ μὴ νηστεύῃς τέσσερις ἢ πέντε ἡμέρες, καὶ τὴν ἄλλη νὰ καταλύῃς μὲ πλῆθος τροφῶν, διότι παντοῦ ἡ ἀμετρία εἶναι φθοροποιός. Ἄν εἶσαι νέος καὶ ὑγιῆς, νῆστευσε· διότι θὰ ἔλθῃ τὸ γῆρας μὲ ἀσθένειες. Ὅπως μπορεῖς λοιπὸν, θησαύρισε τροφές, ὥστε, ὅταν δὲν μπορῆς, νὰ εὔρης ἀνάπαυσι²².

16 Εἶπε πάλι

“Ὅταν εἴμαστε στὸ κοινόβιο, πρέπει νὰ προτιμοῦμε περισσότερο τὴν ὑπακοὴ ἀπὸ τὴν ἄσκησι· διότι αὐτὴ διδάσκει ὑπεροψία, ἐκείνη δὲ ταπεινοφροσύνη²³.

17 Εἶπε πάλι

Πρέπει νὰ κυβερνοῦμε τὴν ψυχὴ μὲ διακριτικότητα· καὶ ὅταν εἴμαστε σὲ κοινόβιο, νὰ μὴ ζητοῦμε τὰ ἰδικά μας οὔτε νὰ δουλεύωμε στὴν ἰδικὴ μας γνώμη, ἀλλὰ νὰ πειθαρχοῦμε στὸν κατὰ τὴν πίστι πατέρα²⁴.

18 Εἶπε πάλι

Ἔχει γραφῆ «νὰ γίνετε ἔξυπνοι ὅπως οἱ ὄφεις, καὶ ἀγνοῖ σὰν οἱ περισσότερές»²⁵. Τὸ νὰ γίνωμε σὰν οἱ ὄφεις ἔχει λεχθῆ γιὰ νὰ μὴ μᾶς διαφεύγουν οἱ ὀρμὲς καὶ οἱ μεθοδεῖες τοῦ διαβόλου (διότι τὸ ὅμοιο ἀναγνωρίζεται ταχύτατα ἀπὸ τὸ ὅμοιο), τὸ δὲ ἀγνὸ τῆς περισσότερᾶς δεικνύει τὸ καθαρὸ τῆς πράξεως²⁶.

25. Ματθ. 10, 16

26. Βίος 28.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΤΙΘΩΗ

- 1 *Ελεγον περι του ἀββᾶ Τιθώη, δι εἰ μὴ ταχέως κατέφερε τὰς χεῖρας αὐτοῦ διε ἴσῃατο εἰς προσευχήν, ἠρπάξειο ὁ νοῦς αὐτοῦ ἄνω. Εἰ οὖν συνέβη ἀδελφοὺς συνεύχεσθαι αὐτῷ, εὐλοῦδαζε ταχέως καταφέρειν τὰς χεῖρας, ἵνα μὴ ἀρπαγῇ ὁ νοῦς αὐτοῦ καὶ χρονίσῃ.
- 2 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Τιθώης δι
 Ξενητεία εἰσι τὸ κρατῆσαι ἄνθρωπον τὸ ἑαυτοῦ σιόμα.
- 3 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Τιθώην, δι
 Πῶς φυλάξω τὴν καρδίαν μου;
 Λέγει αὐτῷ ὁ γέρον
 Πῶς φυλάξωμεν τὴν καρδίαν ἡμῶν, ἀνεφωγμένης τῆς γλώσσης ἡμῶν καὶ τῆς κοιλίας;
- 4 *Ελεγεν ὁ ἀββᾶς Μαιώης περι του ἀββᾶ Τιθώη, δι
 Οὐχ εὐρίσκει ἄνθρωπος ἀνοῖξαι τὸ σιόμα αὐτοῦ ἔν τινι

1. Ὁ ἀββᾶς Τιθώης πρέπει νὰ ταυτισθῇ μὲ ἓνα ἀπὸ τοὺς δύο Σισῶες. Βλ. εἰσαγωγή. Ἔμενε, ὅπως ἐκεῖνος, γιὰ ἓνα διάστημα στὸ Κλύσμα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΤΙΘΩΗ

- 1 Ἐλεγαν γιά τόν ἀββᾶ¹ Τιθώη ὅτι, ἂν δέν κατέβαζε γρήγορα τὰ χέρια του, ὅταν ἔστεκόταν σέ προσευχή, ἀρπαζόταν ὁ νοῦς του ἄνω. Ὅταν λοιπόν συνέβαινε νά συμπροσεύχωνται μαζί του ἀδελφοί, ἐφρόντιζε νά κατεβάζη γρήγορα τὰ χέρια του, γιά νά μὴ ἀρπαγῆ ὁ νοῦς του καὶ ἀργοπορήσῃ.
- 2 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Τιθώης
Ξενητεῖά εἶναι νά κρατῆ κανεὶς τὸ στόμα του.
- 3 Ἀδελφός ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Τιθώη
Πῶς νά φυλάξω τὴν καρδιά μου;
Τοῦ λέγει ὁ γέρον
Πῶς νά φυλάξωμε τὴν καρδιά μας ὅταν ἡ γλῶσσα
καὶ ἡ κοιλιά μας εἶναι ἀνοιγμένη;
- 4 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Ματώης γιά τὸν ἀββᾶ Τιθώη ὅτι
Δέν εὐρίσκει κανεὶς ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του γι' αὐ-

πραγματι εἰς αὐτόν· ἀλλ' ὡσπερ τὸ καθαρόν χρυσίον
ἴσταιται ἐν ζυγῶ, οὕτω καὶ ὁ ἀββᾶς Τιθώης.

5 Καθήμενός ποτε ὁ ἀββᾶς Τιθώης εἰς τὸ Κλύσμα, νοῶν
καὶ φρονῶν, λέγει τῷ μαθητῇ αὐτοῦ.

Ἐπόλυσον τὸ ὕδωρ εἰς τοὺς φοίνικας τέκνον.

Ὁ δὲ εἶπεν

Εἰς τὸ Κλύσμα ἐομέν, ἀββᾶ.

Λέγει ὁ γέρον

Εἰς τὸ Κλύσμα τί ποιῶ; Ἐρόν με πάλιν εἰς τὸ ὄρος.

6 Καθημένου ποτὲ τοῦ ἀββᾶ Τιθώη, ἦν ἀδελφὸς ἐγγὺς αὐτοῦ·
καὶ μὴ εἰδὼς ἐσιτέναξε, καὶ οὐκ ἐνόησεν ὅτι ἦν ἀδελφὸς ἐγ-
γὺς αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἐν ἐκκοιτάσει. Καὶ ποιήσας μετάνοιαν, ἔλεγε
Συγχώρησόν μοι, ἀδελφέ, ὅτι οὐπω γέγονα μοναχός, ὅτι
ἐσιτέναξα ἔμπροσθέν σου.

7 Ἀδελφὸς ἠρώτησε τὸν ἀββᾶν Τιθώην λέγων

Ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ταπεινώσιν;

Λέγει ὁ γέρον

Ἡ ὁδὸς τῆς ταπεινώσεως αὕτη ἐστὶν, ἐγκράτεια καὶ εὐχή
καὶ τὸ ἔχειν ἑαυτὸν ὑποκάτω πάσης τῆς κτίσεως.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος ὁ πρεσβύτερος τὸν ἀββᾶν
Ποιμένα λέγων

Ἐσοι γυνή τις ἐν Αἰγύπτῳ, ἣτις πορνεύει καὶ τὸν
μιοθὸν αὐτῆς διδεδί ἐλεημοσύνην.

Καὶ εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν

Οὐ μενεῖ ἐν τῇ πορνείᾳ· φαίνεται γὰρ ἐν αὐτῇ καρ-
πὸς πίστεως.

2. Τὸ ἀπόφθεγμα αὐτὸ φέρεται καὶ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰωάννη Κο-
λοβοῦ 23.

τὸν σχετικὰ μὲ ὁποιοδήποτε πρᾶγμα· ἀλλὰ ὅπως στέκεται στὴ ζυγαριὰ ὁ καθαρὸς χρυσός, ἔτσι καὶ ὁ ἀββᾶς Τιθῶης.

- 5 Ὅταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Τιθῶης ἔμενε στὸ Κλύσμα, ἀν καὶ εἶχε νοῦ καὶ φρόνησι, λέγει στὸ μαθητὴ του Ἄπόλυσε τὸ νερὸ στοὺς φοίνικες, τέκνο.

Αὐτὸς δὲ εἶπε

Στὸ Κλύσμα εἴμαστε, ἀββᾶ.

Λέγει ὁ γέρων

Στὸ Κλύσμα τί κάνω; Πάρε με πάλι στὸ ὄρος.

- 6 Ἐνῶ ἐκαθόταν κάποτε ὁ ἀββᾶς Τιθῶης, ἦταν ἓνας μαθητῆς του κοντά του· καὶ χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ἐστέναξε, καὶ δὲν ἐκατάλαβε ὅτι ἦταν ὁ ἀδελφὸς κοντά του, διότι ἦταν σὲ ἔκστασι. Καί, ἀφοῦ ἔκανε μετάνοια, εἶπε

Συγχώρεσέ με, ἀδελφέ, πὺ δὲν ἔγινα ἀκόμα μοναχός· διότι ἐστέναξα ἐμπρὸς σου*.

- 7 Ἀδελφὸς ἐρώτησε τὸν ἀββᾶ Τιθῶη

Ποιὰ εἶναι ἡ ὁδὸς πὺ ὁδηγεῖ στὴν ταπείνωσι;

Λέγει ὁ γέρων

Ἡ ὁδὸς τῆς ταπεινώσεως εἶναι αὕτη, ἐγκράτεια καὶ προσευχὴ καὶ τὸ νὰ ἔχῃς τὸν ἑαυτὸ σου κάτω ἀπὸ ὅλη τὴν κτίσι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΤΙΜΟΘΕΟΥ

Ἄνεφερε ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος ὁ πρεσβύτερος στὸν Ποιμένα Ὅτι ὑπάρχει μία γυναῖκα στὴν Αἴγυπτο, πὺ πορνεύει καὶ δίδει τὰ ἔσοδά της σ' ἐλεημοσύνη.

Καὶ εἶπε ὁ ἀββᾶς Ποιμῆν

Δὲν θὰ μείνῃ στὴν πορνεία· διότι διακρίνεται σ' αὐτὴν καρπὸς πίστεως.

Ἐγένετο δὲ ἐλθεῖν τὴν μητέρα τοῦ προεσβυτέρου Τιμοθέου πρὸς αὐτόν. Καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν λέγων

Ἐκείνη ἢ γυνὴ ἔμεινε πορνεύουσα;

Ἡ δὲ λέγει

Ναί· καὶ προσέθηκε τοὺς ἔρασιὰς αὐτῆς, πλὴν καὶ εἰς τὴν ἐλεημοσύνην.

Καὶ ἀνήγγειλεν ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος τῷ ἀββᾷ Ποιμένι. Ὁ δὲ εἶπεν

Οὐ μενεῖ ἐν τῇ πορνείᾳ.

Ἐλθοῦσα δὲ πάλιν ἡ μήτηρ τοῦ ἀββᾶ Τιμοθέου εἶπεν αὐτῷ Οἶδας διὸ ἡ πόρνη ἐκείνη ἐζήτει ἐλθεῖν μετ' ἐμοῦ, ἵνα εὖξῃ ὑπὲρ αὐτῆς;

Ὁ δὲ ἀκούσας ἀνήγγειλε τῷ ἀββᾷ Ποιμένι. Λέγει αὐτῷ

Μᾶλλον σὺ ἄπελθε καὶ σὺντιχε αὐτῇ.

Καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος καὶ σὺνέτιχεν αὐτῇ. Ἡ δὲ ἰδοῦσα αὐτὸν καὶ ἀκούσασα παρ' αὐτοῦ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, κατενόγη καὶ ἔκλαυσε καὶ εἶπε αὐτῷ

Ἐγὼ ἀπὸ τῆς σήμερον προσκολλῶμαι τῷ Θεῷ καὶ οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ πορνεύειν.

Καὶ εὐθέως εἰσελθοῦσα εἰς μοναστήριον εὐηρέσισσε τῷ Θεῷ.

Συνέβηκε δὲ νὰ ἔλθῃ ἡ μητέρα τοῦ πρεσβυτέρου Τιμοθέου πρὸς αὐτόν. Καὶ τὴν ἐρώτησε

Ἐκείνη ἡ γυναῖκα ἐξακολουθεῖ νὰ πορνεύῃ;

Αὐτὴ δὲ λέγει

Ναί· καὶ αὖξῃσε τοὺς ἐραστάς της, ἐπίσης ὅμως καὶ τὴν ἐλεημοσύνη.

Καὶ τὸ ἐγνωστοποίησε ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος στὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Αὐτὸς δὲ εἶπε

Δὲν θὰ μείνῃ στὴν πορνεία.

Ὅταν δὲ ἦλθε πάλι ἡ μητέρα τοῦ ἀββᾶ Τιμοθέου τοῦ εἶπε

Γνωρίζεις ὅτι ἡ πόρνη ἐκείνη ἤθελε νὰ ἔλθῃ μαζί μου, γιὰ νὰ εὐχρηθῆς ὑπὲρ αὐτῆς;

Αὐτὸς δὲ ἀκούοντας τὸ ἀνέφερε στὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Τοῦ λέγει

Μᾶλλον ἐσὺ πήγαινε καὶ συνάντησέ την.

Καὶ ἐπῆγεν ὁ ἀββᾶς Τιμόθεος καὶ τὴν συνάντησε. Αὐτὴ δέ, μόλις τὸν εἶδε καὶ ἄκουσε ἀπὸ αὐτόν τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ, συγκινήθηκε καὶ ἔκλαυσε· καὶ τοῦ εἶπε

Ἐγὼ ἀπὸ σήμερα προσκολλῶμαι στὸ Θεὸ καὶ δὲν θὰ συνεχίσω πλέον νὰ πορνεύω.

Καὶ ἀμέσως εἰσῆλθε σὲ μοναστήρι κι' ὑπαρέστησε τὸ Θεό.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΥΠΕΡΕΧΙΟΥ

1 *Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος*

Ὡσπερ ὁ λέων φοβερός ἐστὶ τοῖς θανάργοις, οὕτως ὁ δόκιμος μοναχὸς λογισμοῖς ἐπιθυμίας.

2 *Εἶπε πάλιν*

Ἡ νησιεὶα χαλινὸς ἐστὶ τῷ μοναχῷ μετὰ τῆς ἁμαρτίας.

Ὁ ρίπιων αὐτὴν ἵππος θηλυμανῆς εὐρίσκειται.

3 *Εἶπε πάλιν*

Ὁ μὴ κρατῶν γλώσσης αὐτοῦ ἐν καιρῷ ὀργῆς, οὐδὲ παντῶν κρατήσει ὁ τοιοῦτος.

4 *Εἶπε πάλιν*

Καλὸν φαγεῖν κρέα καὶ πιεῖν οἶνον, καὶ μὴ φαγεῖν ἐν καταλαλιαῖς σάρκας ἀδελφῶν.

5 *Εἶπε πάλιν*

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΥΠΕΡΕΧΙΟΥ

1 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ὑπερέχιος·

Ὅπως ὁ λέων εἶναι φοβερός στοὺς ὀνάγρους, ἔτσι εἶναι καὶ ὁ ἔγκριτος μοναχὸς στοὺς λογισμοὺς τῆς ἐπιθυμίας.

2 Εἶπε πάλι

Ἡ νηστεία εἶναι καλινὸς στὸ μοναχὸ πρὸς τὴν ἀμαρτία. Ὅποιος τὴν πετᾶ καταντᾶ θηλυμανῆς ἵππος.

3 Εἶπε πάλι

Ὅποιος δὲν συγκρατεῖ τὴ γλῶσσα του σὲ ὥρα ὀργῆς, δὲν θὰ συγκρατήσῃ οὔτε τὰ πάθη του.

4 Εἶπε πάλι

Καλὸ εἶναι νὰ φάγῃς κρέας καὶ νὰ πιῆς κρασί παρα νὰ φάγῃς μὲ τοὺς ψιθύρους σάρκες ἀδελφῶν.

5 Εἶπε πάλι

Ψιδυρίσας ὁ ὄφρις τὴν Εὐαν τοῦ παραδείσου ἐξέβαλε. Τούτου οὖν ὁμοίως ἔσαι καὶ ὁ καταλαλῶν τοῦ πλησίον τὴν γὰρ ψυχὴν τοῦ ἀκούοντος ἀπολλύει, καὶ τὴν ἑαυτοῦ οὐ διασώζει.

6 *Εἶπε πάλιν*

Θησαυρός ἐστὶ μοναχοῦ ἢ ἐκούσιος ἀκτημοσύνη. Θησαύρισον, ἀδελφέ, ἐν οὐρανῷ· ἀπέραντοι γὰρ τῆς ἀναπαύσεως οἱ αἰῶνες.

7 *Εἶπε πάλιν*

Ἡ ἐνδύμησίς σου διαπαντὸς ἔστω ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν καὶ ἐν τάχει κληρονομήσεις αὐτήν.

8 *Εἶπε πάλιν*

Κειμήλιόν ἐστὶ τοῦ μοναχοῦ ἢ ὑπακοή. Ὁ κεκτημένος αὐτήν εἰσακουσθήσεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ μετὰ παρηγορίας τῷ σιαυρωθέντι παρασιθήσεται· ὁ γὰρ σιαυρωθεὶς Κύριος ὑπήκοος γέγονε μέχρι θανάτου.

Μὲ τὸ ψιθύρισμα ὁ ὄφις ἔβγαλε ἀπὸ τὸν παράδεισο τὴν Εὐά. Ὁμοιος λοιπὸν μὲ αὐτὸν θὰ εἶναι κι' αὐτὸς ποὺ καταλαλεῖ τὸν πλησίον· διότι τὴν ψυχὴ αὐτοῦ ποὺ ἀκούει τὴν καταστρέφει καὶ τὴν ἰδική του δὲν διασώζει.

6 Εἶπε πάλι

Θησαυρὸς εἶναι γιὰ τὸ μοναχὸ ἢ ἐκουσία ἀκτημοσύνη. Θησαύρισε, ἀδελφέ, στὸν οὐρανό· διότι οἱ αἰῶνες τῆς ἀναπαύσεως εἶναι ἀτελείωτοι.

7 Εἶπε πάλι

Ἡ μνήμη σου ἄς εἶναι διαπαντὸς στὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ γρήγορα θὰ τὴν κληρονομήσης.

8 Εἶπε πάλι

Κειμήλιο τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ ὑπακοή. Ὅποιος τὴν κατέχει, θὰ εἰσακουσθῇ ἀπὸ τὸ Θεὸ καὶ θὰ παρασταθῇ στὸν ἐσταυρωμένο μὲ παρρησία· διότι ὁ Κύριος ποὺ ἐσταυρώθηκε ἔγινε ὑπήκοος μέχρι θανάτου.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΩΚΑ

1 Ἐλεγεν ὁ ἀββᾶς Φωκᾶς ὁ τοῦ κοινοβίου τοῦ ἀββᾶ Θεογνίου τοῦ πρώτου Ἱεροσολυμίτου, ὅτι

Καθημένου μου ἐν Σκήτει, γέγονέ τις ἀββᾶς Ἰάκωβος νεώτερος ἐν τοῖς Κελλίοις, ἔχων καὶ πατέρα τὸν αὐτὸν σαρκικὸν ἅμα καὶ πνευματικόν. Ἔχει δὲ τὰ Κελλία ἐκκλησίας δύο· μίαν τῶν ὀρθοδόξων, ἔνθα καὶ ἐκοινώνει, καὶ μίαν τῶν Ἀποσχιστῶν. Ἐπεὶ οὖν εἶχεν ὁ ἀββᾶς Ἰάκωβος τὴν χάριν τῆς ταπεινοφροσύνης, ἠγαπᾶτο παρὰ πάντων, καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῶν Ἀποσχιστῶν.

Ἐλεγον οὖν αὐτῷ οἱ Ὀρθόδοξοι

Βλέπε, ἀββᾶ Ἰάκωβε, μὴ ἀπαιτήσωσί σε οἱ Ἀποσχίσται καὶ ἐλκύσωσί σε εἰς τὴν κοινωνίαν αὐτῶν.

Ὁμοίως δὲ καὶ οἱ Ἀποσχίσται ἔλεγον αὐτῷ

Ἴνα οἶδας, ἀββᾶ Ἰάκωβε, ὅτι μετὰ τῶν Διφυσιτῶν

1. Ἀποσχίσται εἶναι οἱ Μονοφυσῖτες, πὺ μετὰ τὴν Δ' οἰκουμένην σύνοδο τῆς Χαλκηδόνος ἀποσχίσθησαν ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΩΚΑ

1 Ἐλεγε ὁ ἀββᾶς Φωκᾶς, τοῦ κοινοβίου τοῦ πρώτου ἀββᾶ τοῦ Θεογνίου, τοῦ Ἱεροσολυμίτη

Ὅταν ἔμενα στή Σκῆτι, ἦταν στὰ Κελλία κάποιος νεαρὸς ἀββᾶς Ἰάκωβος, ποὺ εἶχε πατέρα τὸν ἴδιο σαρκικὸ καὶ πνευματικὸ. Ἐχουν δὲ τὰ Κελλία δύο ἐκκλησίες, μία τῶν Ὁρθοδόξων, δπου ἐκοινωνοῦσε, καὶ μία τῶν Ἀποσχιστῶν¹. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ἀββᾶς Ἰάκωβος εἶχε τὴ χάρι τῆς ταπεινοφροσύνης, ἀγαπῶταν ἀπὸ ὅλους, καὶ τοὺς Ὁρθοδόξους καὶ τοὺς Ἀποσχιστάς.

Τοῦ ἔλεγαν λοιπὸν οἱ Ὁρθόδοξοι

Βλέπε, ἀββᾶ Ἰάκωβε, μὴ τυχὸν σὲ ἐξαπατήσουν οἱ Ἀποσχισταὶ καὶ σὲ ἐλκύσουν σὲ ἐπικοινωνία μαζί τους.

Ὁμοίως δὲ καὶ Ἀποσχισταὶ τοῦ ἔλεγαν

Νὰ ξεύρης, ἀββᾶ Ἰάκωβε, ὅτι ἔχοντας κοινωνία μὲ

κοινωνῶν, ἀπόλλεις τὴν ψυχὴν σου· Νεστοριανοὶ γάρ εἰσι καὶ συκοφαντοῦσι τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἰάκωβος, ἀκέραιος ὢν καὶ σιενωθεὶς ἐκ τῶν λεγομένων ἀτιῶ ἐξ ἀμφοτέρων καὶ ἀπορηθεὶς, ἦλθεν ἐπὶ τὸ παρακαλέσαι τὸν Θεόν. Καὶ δὴ ἀπέκρουεν ἑαυτὸν ἐν κελλίῳ ἔξω τῆς λαύρας ἡσυχάζοντι, ἐνδυσάμενος τὰ ἐντάφια αὐτοῦ, ὡς μέλλων ἀποθνήσκειν. Ἔχουσι γὰρ ἔθος οἱ Αἰγύπτιοι πατέρες τὸν λεβίωνα εἰς δὴ λαμβάνουσι τὸ ἅγιον σχῆμα καὶ τὸ κουκούλιον φυλάττειν ἕως θανάτου καὶ ἐν αὐτοῖς ἐνταφιάζεσθαι, κατὰ Κυριακὴν μόνον εἰς τὴν ἁγίαν κοινωνίαν φοροῦντες αὐτὰ καὶ εὐθέως συσιέλλοντες. Ἀπελθὼν οὖν ἐν τῷ κελλίῳ ἐκείνῳ, παρακαλῶν τὸν Θεόν καὶ ἐξαγονήσας τῆ νησιείᾳ, ἔπεσεν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἔμεινε κείμενος. Πολλὰ δὲ ἔλεγε πεπονθέναι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὑπὸ τῶν δαιμόνων, μάλιστα κατὰ διάνοιαν. Τεσσαράκοντα δὲ ἡμερῶν διελθουσῶν, ὄρα παιδίον εἰσελθὼν πρὸς αὐτὸν περιχαρὲς καὶ λέγει αὐτῷ

Ἄββᾶ Ἰάκωβε, τί ποιεῖς ὧδε;

Παραχρηῆμα δὲ φωτισθεὶς καὶ λαβὼν δύναμιν ἐκ τῆς αὐτοῦ θείας εἶπεν αὐτῷ

Δέσποτα, οὐ γινώσκεις τί ἔχω. Ἐκεῖνοι λέγουσί μοι, μὴ ἀφῆς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ οἱ ἄλλοι λέγουσί μοι, «πλανῶσί σε οἱ Διφνοῖται». Καγὼ ἀπορούμενος καὶ μὴ εἰδώς, τί δράσω, ἦλθον εἰς τὸ πρᾶγμα τοῦτο.

Ἀποκρίνεται δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος

Ὅπου εἶ, καλῶς εἶ.

Καὶ εὐθέως σὺν τῷ λόγῳ, εὐρέθη πρὸ τῶν θυρῶν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῶν Ὀρθοδόξων, τῶν συνοδικῶν.

2 Εἶπε πάλιν ὁ ἀββᾶς Φωκᾶς δι

Μειελθὼν εἰς Σκητὴν ὁ ἀββᾶς Ἰάκωβος, ἐπολεμήθη κραται-

2. Ἦταν ὁ Κύριος μὲ μορφὴ παιδιοῦ.

3. Ἐννοεῖται τῆς συνόδου τῆς Χαλκηδόνος.

τοὺς Διφυσίτες, χάνεις τὴν ψυχὴ σου· διότι εἶναι Νεστοριανοὶ καὶ συκοφαντοῦν τὴν ἀλήθεια.

Ὁ δὲ ἀββᾶς Ἰάκωβος, ἐπειδὴ ἦταν ἀκέραιος ἄνθρωπος κί' ἐστενοχωρήθηκε μὲ τὰ λεγόμενα σ' αὐτὸν ἀπὸ τὶς δύο μεριῆς καὶ ἦταν σὲ ἀπορία, ἀποφάσισε νὰ παρακαλέσῃ τὸ Θεό. Ἐκρύβηκε λοιπὸν σ' ἓνα ἡσυχαστικὸ κελλί ἔξω ἀπὸ τὴ λαύρα, ἐνδυμένος μὲ τὰ ἐντάφιά του σὰν μελλοθάνατος. Διότι οἱ Αἰγύπτιοι πατέρες ἔχουν συνήθεια τὸ λεβίτωνα, στὸν ὁποῖο παίρνουν τὸ ἅγιο σχῆμα, καὶ τὸ κουκούλιο νὰ τὰ φυλάττουν ἕως τὸ θάνατο καὶ σ' αὐτὰ νὰ ἐνταφιάζονται, φορῶντας τα μόνο κάθε Κυριακὴ στὴν ἅγια κοινωνία καὶ ἀμέσως ἔπειτα συμμαζεῦοντάς τα. Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπῆγε στὸ κελλί ἐκεῖνο, ἐπιδόθηκε σὲ παρακλήσεις καὶ σὲ νηστεία, ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας ἔπεσε στὸ ἔδαφος καὶ ἔμεινε κατάκοπος. Ἔλεγε δὲ ὅτι ἔπαθε πολλὰ ἀπὸ τοὺς δαίμονες ἐκεῖνες τὶς ἡμέρες, μάλιστα κατὰ διάνοια. Ὅταν δὲ ἐπέρασαν σαράντα ἡμέρες, βλέπει ἓνα παιδί² νὰ εἰσέρχεται σ' αὐτὸν χαρούμενο καὶ νὰ τοῦ λέγει

Ἄββᾶ Ἰάκωβε, τί κάνεις ἐδῶ;

Ἀμέσως δὲ φωτισμένος καὶ παίρνοντας δύναμι ἀπὸ τῆ θέα του τοῦ εἶπε

Δέσποτα, ἐσὺ γνωρίζεις τί ἔχω. Ἐκεῖνοι μου λέγουν, ἢ ἀφήνης τὴν Ἐκκλησία, οἱ ἄλλοι μου λέγουν ἢ σὲ παραπλανοῦν οἱ Διφυσίτες. Κί' ἐγὼ ἀπορώντας καὶ ἀγνοώντας τί νὰ κάνω, ἦλθα σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι.

Τοῦ ἀποκρίνεται ὁ Κύριος

Ὅπου εἶσαι, καλὰ εἶσαι.

Καὶ μὲ τὸ λόγο αὐτὸ εὐρέθηκε ἀμέσως ἐμπρὸς στὶς θύρες τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῶν Ὁρθοδόξων, τῶν ὁπαδῶν τῆς συνόδου³.

² Εἶπε πάλι ὁ ἀββᾶς Φωκᾶς

Ὅταν ἐπῆγε στὴ Σκῆτι ὁ ἀββᾶς Ἰάκωβος, ἐπολεμήθηκε

ὡς ὑπὸ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας· καὶ ἐγγὺς ὦν τοῦ κινδυνεῦσαι, ἦλθε πρὸς με καὶ ἀνέθετο τὰ καθ' ἑαυτὸν καὶ λέγει μοι

Εἰς τόδε τὸ σπήλαιον ἀπέρχομαι ἀπὸ τῆς δευτέρας· Παρακαλῶ δέ σε διὰ τὸν Κύριον, μηδενὶ εἰπεῖν, μηδὲ τῷ πατρὶ μου· ἀλλὰ μέιρησον τεσσαράκοντα ἡμέρας καί, διὰ πληρωθῶσι, ποιήσον ἀγάπην καὶ δεῦρο πρὸς με βασιάζων τὴν ἁγίαν κοινωνίαν. Καὶ εἰ μὲν εὖρης με θανάτῳ, θάψον με· εἰ δὲ ἔτι ζῶντα, ἵνα μεταλάβω τῆς ἁγίας κοινωνίας.

Ταῦτα οὖν ἀκούσας ἐγὼ παρ' αὐτοῦ, πληρωθείσης τῆς τεσσαρακοσιῆς, λαβὼν τὴν ἁγίαν κοινωνίαν καὶ ἄριον κοινὸν καθαρὸν μετὰ ὀλίγου οἴνου, ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν· καὶ ὡς μόνον ἐπλησίασα τῷ σπηλαίῳ, δυσωδίας πολλῆς ὠσφράνθη, ἧτις ἐγένετο ἐκ τοῦ σιόματος αὐτοῦ. Καὶ εἶπον ἐν ἑαυτῷ, δι-

Ἐνεπάη ὁ μακάριος.

Εἰσελθὼν δὲ πρὸς αὐτόν, εὗρον αὐτὸν ἡμιθανῆ. Καὶ ὡς εἶδέν με, κινήσας τὴν δεξιὰν χεῖρα ὀλίγον, ὄσον ἡδύνατο, ἐσήμανε διὰ τοῦ σχήματος τῆς χειρὸς περὶ τῆς ἁγίας κοινωνίας. Ἐγὼ δὲ εἶπον

Ἐχω.

Ἦθέλησα οὖν ἀνοιῖξαι τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ εὐρέθη σφηνωθὲν· καὶ ἀπορῶν τί ποιῆσαι ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον καὶ εὗρον ξυλάριον ἀπὸ θάμνου, καὶ πολλὰ κοπιάσας μόλις ἡδυνήθη ἀνοιῖξαι τὸ στόμα αὐτοῦ μικρόν. Καὶ ἐνέχεα τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος, ὄσον ἐνδέχεται καταλεπιύνας αὐτό. Καὶ ἔλαβε δύναμιν ἐκ τῆς μεταλήψεως τῆς ἁγίας κοινωνίας. Καὶ μετ' ὀλίγον, βρέξας ὀλίγα ψυχία ἐκ τοῦ κοινοῦ ἄριου, προσήνεγκα αὐτῷ καὶ μετ' ὀλίγον πάλιν ἄλλα, καθ' ὃ ἡδύνατο λαβεῖν. Καὶ οὕτω διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μετὰ μίαν ἡμέραν σὺν ἐμοὶ ἦλθεν, ὁδεύων ἐπὶ τὸ ἴδιον κελλίον, ἀπαλλαγείς σὺν Θεῷ τοῦ ὀλεθροῦ πάντους τῆς πορνείας.

ἄγρια ἀπὸ τὸ δαίμονα τῆς πορνείας· κι' ἐνῶ ἦταν κοντὰ στὸν κίνδυνο, ἦλθε σ' ἐμένα καὶ μοῦ ἐξωμολογήθηκε τὰ σχετικὰ μὲ αὐτὸν καὶ μοῦ λέγει

Μετὰ δύο ἡμέρες θὰ ὑπάγω σ' ἐκεῖνο τὸ σπήλαιο. Σὲ παρακαλῶ λοιπὸν γιὰ τὸν Κύριο νὰ μὴ εἰπῆς σὲ κανένα, οὔτε στὸν πατέρα μου· ἀλλὰ μέτρησε σαράντα ἡμέρες καί, ὅταν συμπληρωθοῦν, κάνε μου τὴ χάρι καὶ ἔλα σ' ἐμένα βαστάζοντας τὴν ἁγία κοινωνία. Καὶ ἂν μὲν μὲ εὔρης νεκρό, θάψε με, ἐὰν δὲ μὲ εὔρης ζωντανό, νὰ μεταλάβω τὴ θεία κοινωνία.

Ἐφοῦ λοιπὸν ἐγὼ ἄκουσα ἀπὸ ἐκεῖνον αὐτά, ὅταν συμπληρώθηκε ἡ τεσσαρακοστὴ ἡμέρα, παίρνοντας τὴν ἁγία κοινωνία καὶ κοινὸ καθαρὸ ἄρτο μαζί μὲ ὀλίγο οἶνο, ἐπῆγα σ' αὐτόν. Καὶ μόλις ἐπλησίασα τὸ σπήλαιο, ὠσφράνθηκα πολλὴ δυσωδία ποὺ ἔβγαινε ἀπὸ τὸ στόμα του. Καὶ εἶπα μέσα μου

Ἐναπαύθηκε ὁ μακάριος.

Ὅταν ὅμως εἰσῆλθα, τὸν εὔρηκα ἡμιθανῆ. Καὶ μόλις μὲ εἶδε, κινώντας ὀλίγο τὸ δεξι χέρι, ὅσο ἤμποροῦσε, ἐδήλωσε μὲ τὸ σχῆμα τοῦ χεριοῦ τὴν ἁγία κοινωνία. Ἐγὼ δὲ εἶπα

Ἐχω.

Ἡθέλησε λοιπὸν ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του κι' εὔρέθηκε σφηνωμένο. Κι' ἐγὼ ἀπορῶντας τί νὰ κάνω ἐξῆλθα στὸ ὕπαιθρο κι' εὔρηκα ἓνα ξυλάρι ἀπὸ θάμνο, καὶ μὲ πολὺν κόπο κατώρθωσα ν' ἀνοίξω ὀλίγο τὸ στόμα του. Καὶ ἔχυσα μέσα τὸ τίμιο σῶμα καὶ αἷμα, λεπτύνοντάς το ὅσο ἤμποροῦσα. Κι' ἔλαβε δύναμι ἀπὸ τὴ μετάληψι τῆς ἁγίας κοινωνίας. Καὶ σὲ λίγο, βρέχοντας ὀλίγα ψίχουλα ἀπὸ τὸ κοινὸ ἄρτο, τοῦ προσέφερα καὶ σὲ λίγο πάλι ἄλλα, ὅσο ἤμποροῦσε νὰ λάβῃ. Καὶ ἔτσι μὲ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ μετὰ μία ἡμέρα ἦλθε μαζί μου, πηγαίνοντας στὸ κελλί του, ἀπαλλαγμένος μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ δλέθριο πάθος τῆς πορνείας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΗΛΙΚΟΣ

Παρέβαλον ἄδελφοὶ πρὸς τὸν ἀββᾶν Φήλικα, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν κοσμικούς, καὶ παρεκάλεσαν αὐτόν, ἵνα εἴπῃ αὐτοῖς λόγον. Ὁ δὲ γέρων εἰώπα. Ἐπὶ πολὺ δὲ παρακαλούντων αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς

Λόγον θέλετε ἀκοῦσαι;

Λέγουσιν αὐτῷ

Ναί, ἀββᾶ.

Εἶπεν οὖν ὁ γέρων

Ἄρτι οὐκ ἔνι λόγος. Ὅτε ἡρώτων οἱ ἄδελφοὶ τοὺς γέροντας καὶ ἐποίουν ἃ ἔλεγον αὐτοῖς, ὁ Θεὸς ἐπεχόρηγει τὸ πῶς λαλῆσαι. Νῦν δέ, ἐπειδὴ ἐρωτῶσι μὲν, οὐ ποιοῦσι δὲ ἃ ἀκούουσιν, ἤρεν ὁ Θεὸς τὴν χάριν τοῦ λόγου ἀπὸ τῶν γερόντων καὶ οὐχ εὗρισκουσι τί λαλῆσαι, ἐπειδὴ οὐκ ἔστιν ὁ ἐργαζόμενος.

Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄδελφοὶ ταῦτα, ἐσιτίναξαν λέγοντες

Εὐξαι ὑπὲρ ἡμῶν, ἀββᾶ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΙΛΑΓΡΙΟΥ

Φιλάγριος ἦν τις τῶν ἀγίων λεγόμενος, οἰκῶν δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἱεροσολύμων καὶ ἐργαζόμενος κόπῳ ἵνα ποιήσῃ τὸν ἴδιον ἄριον. Καὶ ὡς ἴσταιο ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλῶν τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ, ἰδοὺ ἐξαφίει τις θαλάντιον χιλίων νομισμάτων καὶ εὐρῶν αὐτὸ ὁ γέρων ἔσιτη ἐπὶ τόπου, λέγων

Δεῖ τὸν ἀπολέσαντα ἐλθεῖν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΗΛΙΚΟΣ

Ἐπισκέφθησαν ἀδελφοὶ τὸν ἀββᾶ Φήλικα, ἔχοντας μαζί τους κοσμικούς, καὶ τὸν παρεκάλεσαν νὰ τοὺς εἰπῆ ἕνα λόγο. Ὁ δὲ γέρων ἐσιωποῦσε. Ἀφοῦ δὲ τὸν παρεκάλεσαν πολλὴ ὥρα, τοὺς εἶπε

Θέλετε ν' ἀκούσετε λόγο;

Τοῦ λέγουν

Ναί, ἀββᾶ.

Εἶπε λοιπὸν ὁ γέρων

Τώρα δὲν ὑπάρχει λόγος. Ὅταν ἐρωτοῦσαν οἱ ἀδελφοὶ τοὺς γέροντες καὶ ἔπρατταν ὅσα τοὺς ἔλεγαν, ὁ Θεὸς τοὺς ἐχορηγοῦσε τὴ δύναμι νὰ ὁμιλήσουν. Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ ἐρωτοῦν μὲν ἀλλὰ δὲν πράττουν ὅσα ἀκούουν, ἐπῆρε ὁ Θεὸς τὴ χάρι ἀπὸ τοὺς γέροντες· καὶ δὲν εὐρίσκουν τί νὰ εἰποῦν, ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἐκεῖνος ποῦ θὰ τὸ πράξῃ.

Καὶ ὅταν ἄκουσαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτὰ ἐστέναξαν λέγοντες Εὐχήσου γιὰ χάρι μας, ἀββᾶ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΙΛΑΓΡΙΟΥ

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἁγίους ἐλεγόταν Φιλάγριος, ἐκατοικοῦσε στὴν ἔρημο τῶν Ἱεροσολύμων κι' ἐργαζόταν μὲ κόπο γιὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ ψωμί του. Καί, καθὼς ἐστεκόταν στὴν ἀγορὰ πωλώντας τὸ ἐργόχειρό του, ἔχασε κάποιος ἕνα βαλάντιο μὲ χίλια νομίσματα. Τὸ εὐρῆκε ὁ γέρων καὶ ἔμεινε στὸν τόπο λέγοντας

Ὅπωςδήποτε αὐτὸς ποῦ τὸ ἔχασε θὰ ἔλθῃ.

Καὶ ἰδοὺ ἔρχεται κλαίων. Καὶ λαβὼν αὐτὸν καὶ ἰδίαν ὁ γέρων ἔδωκεν αὐτῷ. Καὶ ἐκράτει αὐτὸν ἐκεῖνος, θέλων αὐτῷ παρασχεῖν μέρος ι. Καὶ ὁ γέρων οὐκ ἠθέλησεν. Καὶ ἔβαλε κράζειν

Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, τί ἐποίησεν.

Ὁ δὲ γέρων λάθρα φυγῶν ἐξῆλθε τῆς πόλεως, ἵνα μὴ δοξαοῦν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΟΡΤΑ

Ἐἶπεν ὁ ἀββάς Φορτιάς

Εἰ θέλει με ὁ Θεὸς ζῆν, οἶδε πῶς οἰκονομήσει με· εἰ δὲ οὐ θέλει, ἵνα τί μοι τὸ ζῆν;

Οὐ γὰρ παρὰ πάντων ἐδέχετό τι, καίτοι κλητήρης ὢν ἔλεγε γὰρ

Ἐὰν προσφέρῃ μοί τις τί ποτε καὶ οὐχὶ διὰ τὸν Θεόν, οὔτε ἐγὼ ἔχω τι δοῦναι αὐτῷ, οὔτε παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνει μισθόν, οὐ γὰρ διὰ τὸν Θεόν προσήνεγκε· καὶ ἀδικεῖται ὁ προσενέγκας. Δεῖ γὰρ τοὺς ἀνακειμένους τῷ Θεῷ καὶ πρὸς αὐτὸν βλέποντας μόνον, οὕτως εὐλαδῶς διακεῖσθαι, ὥς μήτε ὕβριν τινὰ ἡγεῖσθαι, κἂν μυριάκις ἀδικούμενοι τύχοιεν.

Καὶ ἐκεῖνος σὲ ὀλίγο ἔρχεται κλαίοντας. Καὶ παίρνοντάς τον ὁ γέρων ἰδιαιτέρως τοῦ τὸ ἔδωσε. Καὶ τὸν ἐκράτησε ἐκεῖνος, θέλοντας νὰ τοῦ προσφέρῃ ἓνα μέρος. Καὶ ὁ γέρων δὲν ἤθελε. Καὶ ἐκεῖνος ἔβαλε κραυγὴν

Ἐλάτε νὰ ἰδῆτε ἄνθρωπο τοῦ Θεοῦ, νὰ ἰδῆτε τί ἔκανε. Ὁ δὲ γέρων ἐξῆλθε ἀπὸ τὴν πόλι φεύγοντας κρυφά, γιὰ νὰ μὴ δοξασθῇ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΦΟΡΤΑ

Εἶπε ὁ ἀββᾶς Φορτᾶς

Ἐὰν ὁ Θεὸς θέλῃ νὰ ζῶ, γνωρίζει πῶς νὰ μὲ οἰκονομήσῃ· ἐὰν δὲ δὲν θέλῃ, τί μοῦ χρειάζεται ἡ ζωή; Δὲν ἔδεχόταν δὲ ἀπὸ ὄλους κάτι, ἂν καὶ ἦταν κατάκοιτος· διότι ἔλεγε

Ἐὰν μοῦ προσφέρῃ κανεὶς κάτι, ὄχι ὅμως γιὰ χάρι τοῦ Θεοῦ, οὔτε ἐγὼ ἔχω νὰ τοῦ δώσω τίποτε οὔτε ἀπὸ τὸ Θεὸ θὰ λάβῃ μισθό, ἐφ' ὅσον δὲν τὸ ἔφερε γιὰ τὸ Θεό. Διότι πρέπει αὐτοί, ποὺ εἶναι προσηλωμένοι στὸ Θεὸ καὶ βλέπουν μόνο πρὸς αὐτόν, νὰ φέρονται τόσο εὐλαβῶς, ὥστε νὰ μὴ τὸ θεωροῦν οὔτε ὕβρι, ἀκόμα καὶ ἂν τύχουν νὰ ἀδικοῦνται.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΧΟΜΑΙ

Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Χομαί, διὲ μέλλων τελευτᾶν εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ

Μὴ οἰκήσετε μετὰ αἰρετικῶν, μηδὲ σχῆτε γνῶσιν μετὰ ἀρχόντων, μηδὲ ἔσιωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν ἠπλωμένοι εἰς τὸ συνάγειν, ἀλλ' ἔσιωσαν μᾶλλον ἠπλωμένοι εἰς τὸ διδόναι.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΧΑΙΡΗΜΩΝΟΣ

Ἔλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Χαιρήμωνος εἰς Σκῆτιν, διὲ ἀπείχε τὸ σπήλαιον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας μίλια τεσσαράκοντα, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔλους καὶ τοῦ ὕδατος μίλια δώδεκα· καὶ οὕτως εἰσέφερε τὸ ἐργόχειρον αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον αὐτοῦ καὶ δύο λαγήνια ἐν παρ' ἐν βασιάζων, καὶ ἐκαθέζετο καὶ ἡσύχαζεν.

1. Θὰ πρόκειται μᾶλλον γιὰ πνευματικὰ τέκνα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΧΟΜΑΙ

Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Χομαὶ ὅτι, ὅταν ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνῃ, εἶπε τοὺς γιουοὺς του¹

Νὰ μὴ συγκατοικῆσετε μὲ αἵρετικοὺς οὔτε νὰ ἀποκτήσετε γνωριμίες μὲ ἄρχοντες οὔτε τὰ χέρια σας νὰ εἶναι ἀπλωμένα γιὰ νὰ μαζεύουν ἀλλὰ νὰ εἶναι μᾶλλον ἀπλωμένα γιὰ νὰ δίδουν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΧΑΙΡΗΜΩΝΟΣ

Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Χαιρήμωνα στὴ Σκῆτι ὅτι τὸ σπήλαιό του ἀπεῖχε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία σαράντα μίλια, ἀπὸ τὴν ὄασι δὲ καὶ τὸ νερὸ δώδεκα μίλια· καὶ ἀπὸ τόση ἀπόστασι ἔφερε τὰ ὑλικά γιὰ τὸ ἐργόχειρό του στὸ σπήλαιο καὶ δύο λαγήνια, κρατώντας τα ἕνα ἕνα, καὶ ἐκαθόταν καὶ ἡσύχαζε.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΨΕΝΘΑ·Ι·ΣΙΟΥ

Εἶπεν ὁ ἀββᾶς Ψενθαῖσιος καὶ ὁ ἀββᾶς Σοῦρος καὶ ὁ Ψώσιος, δι

Ἐκούοντες τῶν λόγων τοῦ πατρὸς ἡμῶν, τοῦ ἀββᾶ Παχωμίου, μεγάλως ὠφελούμεθα, εἰς ζῆλον ἀγαθῶν ἔργων διεγειρόμενοι. Ὁρῶντες δὲ αὐτοῦ καὶ σιωπῶντος τὴν προᾶξιν λόγον οὔσαν, ἐθαυμάζομεν, πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, δι

Ἐνομίζομεν πάντας τοὺς ἁγίους οὕτω πεποιεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν ἁγίους καὶ ἀτρέπιους, καὶ οὐχὶ αὐτεξουσίους, καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς μὴ δυναμένους ζῆν εὐσεβῶς, διὰ τὸ οὕτω κτισθῆναι αὐτούς. Ἄρτι δὲ βλέπομεν τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ φανερώς ἐπὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τούτου· δι ἐξ Ἑλλήνων γονέων ὦν, ἰσοῦτον θεοσεβῆς γέγονε καὶ πάσας τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ ἐνδεδυμένος ἐστίν. Οὐκοῦν καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα καὶ πάντες ἀκολουθῆσαι αὐτῷ, ἀνθ' ὧν ἀκολουθεῖ τοῖς ἁγίοις. Ἄρα τὸ γεγραμμένον τοῦτο ἐστίν, «δεῦτε πρὸς με, πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Συναποθάνωμεν οὖν καὶ συζήσωμεν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ, δι ὁρθῶς ὁδηγεῖ ἡμᾶς πρὸς τὸν Θεόν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΨΕΝΘΑΪΣΙΟΥ

Εἶπαν ὁ ἀββᾶς Ψενθαΐσιος καὶ ὁ ἀββᾶς Σοῦρος καὶ ὁ Ψῳΐος

Ἄκούοντας τοὺς λόγους τοῦ πατρός μου, τοῦ ἀββᾶ Παχωμίου, ὠφελούμαστε πάρα πολύ, διότι παρακινούμαστε σὲ ζῆλο πρὸς ἔργα ἀγαθὰ. Βλέποντας δὲ ὅτι, καὶ ὅταν ἐσιωποῦσε, ἡ πρᾶξις του ἦταν λόγος, ἐθαυμάζαμε, λέγοντας μεταξύ μας, ὅτι

Ἐνομίζαμε ὅτι ὅλοι οἱ ἅγιοι ἔχουν γίνεαι ἀπὸ τὸ Θεὸ μέσα ἀπὸ τὴν κοιλία τῆς μητέρας τους ἔτσι ἅγιοι καὶ ἄτρεπτοι καὶ ὄχι αὐτεξούσιοι, καὶ ὅτι οἱ ἁμαρτωλοὶ δὲν ἤμποροῦσαν νὰ ζήσουν εὐσεβῶς, διότι ἔτσι ἐκτίσθησαν. Τώρα δὲ βλέπομε τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ φανερὰ ἐπάνω στὸν πατέρα μας τοῦτον· διότι, ἐνῶ προέρχεται ἀπὸ εἰδωλολάτρες γονεῖς, ἔγινε τόσο θεοσεβῆς καὶ εἶναι ἐνδυμένος μὲ ὅλες τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ. Λοιπὸν κι' ἐμεῖς μπορούμε νὰ τὸν ἀκολουθήσωμε, ὅπως καὶ ὅλοι, ἀφοῦ κι' αὐτὸς ἀκολουθεῖ τοὺς ἀγίους. Ἄρα συμβαίνει αὐτὸ πὸ ἔχει γραφῆ, «ἐλᾶτε πρὸς ἐμένα ὅλοι οἱ κουρασμένοι καὶ φορτωμένοι, κι' ἐγὼ θὰ σᾶς ἀναπαύσω»¹. Ἄς συναποθάνωμε λοιπὸν καὶ ἄς συζητήσωμε μαζὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο τοῦτον, διότι μᾶς ὀδηγεῖ ὀρθῶς πρὸς τὸν Θεό.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΩΡ

- 1 "Ελεγον περι του αββα "Ωρ και του αββα Θεοδώρου, διησαν βάλλοντες πληθον εις κελλιον και ειπον προς αλληλους, διη
"Εαν επισκεψηται ημας αρι ο Θεος, τι ποιουμεν;
Και κλαυσαντες αφηκαν τον πληθον και ανεχωρησαν εκαστος εις το κελλιον αυτου.
- 2 "Ελεγον περι του αββα "Ωρ, διη ουτε εφευσαιο ποτε ουτε ωμοσεν ουτε καιηρασαιο ανθρωπον ουτε εκις αναγκης ελαλησεν.
- 3 "Ελεγεν ο αββας "Ωρ τω μαθητη αυτου Παυλω
Βλεπε, μηδεποιε αλλοτριον λογον ενεγκης εις το κελλιον τουτο.
- 4 "Απηλθε ποτε Παυλος ο μαθητης του αββα "Ωρ αγορασαι θαλλια και ευρεν διη αλλοι προελαβον και εδωκαν αρραβωνα. Ουδεποιε γαρ αρραβωνα εδιδου ο αββας "Ωρ εις τι

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΒΒΑ ΩΡ

- 1 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ὡρ καὶ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο, ὅτι ἔβαλλαν πηλὸ σὲ κελλί κι' εἶπαν μεταξὺ τους
Ἐὰν μᾶς ἐπισκεφθῆ τώρα ὁ Θεός, τί κάνομε;
Καὶ μὲ δάκρυα ἄφησαν τὸν πηλὸ καὶ ἀνεχώρησαν ὁ καθένας σὲ κελλί του.
- 2 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ὡρ ὅτι οὔτε εἶπε ποτὲ ψέματα οὔτε ὠρκίσθηκε οὔτε καταράσθηκε ἄνθρωπο οὔτε ἐλάλησε χωρὶς ἀνάγκη.
- 3 Ἔλεγε ὁ ἀββᾶς Ὡρ σὲ μαθητὴ του Παῦλο
Πρόσεχε, νὰ μὴ φέρης ποτὲ ξένο λόγο σ' αὐτὸ τὸ κελλί.
- 4 Ἐπῆγε κάποτε ὁ Παῦλος, μαθητὴς τοῦ ἀββᾶ Ὡρ, ν' ἀγοράσῃ φοινικόκλαδα κι' εὗρῆκε ὅτι ἐπρόλαβαν ἄλλοι καὶ ἔδωσαν ἀρραβῶνα. Ὁ ἀββᾶς Ὡρ ὅμως δὲν ἔδιδε ποτὲ

ποιε, ἀλλὰ τῷ καιρῷ ἀπέστειλλε τὸ τίμημα καὶ ἠγόραζεν.
Ἀπῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς αὐτοῦ εἰς ἄλλον τόπον διὰ θαίῃ
καὶ λέγει αὐτῷ ὁ κηπουρὸς

Τίς ποιε ἔδωκέ μοι ἄρραβῶνα καὶ οὐκέτι ἦλθε· λάβε
οὖν τὰ θαῖα σὺ.

Καὶ λαβὼν αὐτὰ ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ ἀνήγγειλεν αὐ-
τῷ ταῦτα. Καὶ ὡς ἤκουσεν ὁ γέρον, ἔκρουσεν εἰς τὰς χεῖρας
αὐτοῦ λέγων

Ὁ ᾠρ οὐκ ἐργάζεται ἐφέτιος.

Καὶ οὐκ ἀφῆκε τὰ θαῖα ἔσω, ἕως ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὸν
τόπον αὐτῶν.

5 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς ᾠρ

Εἰ ὄρᾳς με λογισμὸν ἔχοντα κατὰ τινος, γίνωσκε δι
καὶ αὐτὸς τὸν αὐτὸν ἔχει εἰς ἐμέ.

6 Ἦν τις κόμης ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἀββᾶ ᾠρ, Λογγῖνος κα-
λούμενος, καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας ἐποίει καὶ παραβαλὼν
τινι τῶν πατέρων, παρεκάλεσεν αὐτὸν ἵνα ἄρη αὐτὸν πρὸς τὸν
ἀββᾶν ᾠρ. Ἀπελθὼν οὖν πρὸς τὸν γέροντα ὁ μοναχὸς ἐνε-
κωμίαζε τὸν κόμητα, διὸ καλὸς ἐστὶ καὶ πολλὰς ἐλεημοσύνας
ποιεῖ. Καὶ νοήσας ὁ γέρον, λέγει

Ναί, καλὸς ἐστίν.

Ἦρξατο οὖν ὁ μοναχὸς παρακαλεῖν αὐτὸν λέγων

Συγχώρησον αὐτῷ, ἀββᾶ, ἵνα ἔλθῃ καὶ ἴδῃ σε.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ γέρον εἶπε

Φῦσει σὺ περὶ τὴν φάραγγα ταύτην, καὶ βλέπει με.

7 Ἠρώτησεν ὁ ἀββᾶς Σιοῶης τὸν ἀββᾶν ᾠρ λέγων

Εἶπέ μοι λόγον.

Καὶ εἶπεν αὐτῷ

· Ἔχεις πλίστιν εἰς ἐμέ;

Καὶ εἶπε

Ναί.

ἀρραβῶνα γιὰ τίποτε, ἀλλὰ στὴν ὥρα του ἔστειλε τὴν ἀξία του καὶ ἀγόραζε. Ἐπῆγε λοιπὸν ὁ μαθητὴς του καὶ σὲ ἄλλο μέρος γιὰ φοινικόκλαδα· καὶ τοῦ λέγει ὁ κηπουρὸς

Κάποιος μου ἔδωσε κάποτε ἀρραβῶνα, ἀλλὰ δὲν ἦλθε πλέον· λάβε λοιπὸν ἐσὺ τὰ φοινικόκλαδα.

Καὶ ἀφοῦ τὰ ἔλαβε, ἦλθε πρὸς τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἀνήγγειλε αὐτά. Καὶ ὅταν ἄκουσε ὁ γέρων, ἐκτύπησε τὰ χέρια του λέγοντας

Ὁ ὦρ δὲν ἐργάζεται ἐφέτος.

Καὶ δὲν ἄφησε μέσα τὰ φοινικόκλαδα, ἕως ὅτου τὰ μετέφεραν στὸν τόπο τους.

5 Εἶπε ὁ ἀββᾶς ὦρ

Ἐὰν βλέπης νὰ ἔχω λογισμὸ ἐναντίον κάποιου, γνῶριζε ὅτι καὶ αὐτὸς ἔχει παράμοιο λογισμὸ γιὰ μένα.

6 Ὑπῆρχε κάποιος κόμης στὰ μέρη τοῦ ἀββᾶ ὦρ, ὀνομαζόμενος Λογγίνος, πὺ ἔκανε πολλές ἐλεημοσύνες. Ἐπισκέφθηκε λοιπὸν ἓνα ἀπὸ τοὺς πατέρες καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν ὀδηγήσῃ πρὸς τὸν ἀββᾶ ὦρ. Ἐπῆγε λοιπὸν πρὸς τὸ γέροντα ὁ μοναχὸς καὶ ἐγκωμιάζε τὸν κόμητα, ὅτι εἶναι καλὸς καὶ κάνει πολλές ἐλεημοσύνες. Καὶ μὲ κατανόησι λέγει ὁ γέρων

Ναί, καλὸς εἶναι.

Ἄρχισε λοιπὸν ὁ μοναχὸς νὰ τὸν παρακαλῇ λέγοντας

Ἐπίτρεψέ του, ἀββᾶ, νὰ ἔλθῃ γιὰ νὰ σὲ ἰδῇ.

Καὶ ἀποκρινόμενος ὁ γέρων εἶπε

Φυσικὰ δὲν θὰ περάσῃ αὐτὴ τὴν φάραγγα γιὰ νὰ μὲ ἰδῇ.

7 Παρεκάλεσε ὁ ἀββᾶς Σισώης τὸν ἀββᾶ ὦρ

Εἰπέ μου ἓνα λόγο.

Καὶ τοῦ εἶπε

Ἔχεις ἐμπιστοσύνη σὲ μένα;

Καὶ εἶπε

Ναί.

Εἶπεν οὖν αὐτῷ

“Ὑπαγε, καὶ ὁ ἑώρακάς με ποιῶντα, ποιήσον καὶ σὺ.
Καὶ εἶπεν αὐτῷ

Τί ὁρῶ, πάτερ, εἰς σέ;

“Ἐφη δὲ αὐτῷ ὁ γέρων, ὅτι

Ἐὐλογισμένος μου κατώτερός ἐστι πάντων ἀνθρώπων.

8 “Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ “Ωρ καὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου, ὅτι ἦσαν βάλλοντες ἀρχὰς ἀγαθὰς καὶ εὐχαρισιοῦντες τῷ Θεῷ διαπαντός.

9 Εἶπεν ὁ ἀββᾶς “Ωρ

Σιέφανός ἐστι μοναχοῦ ἢ ταπεινοφροσύνη.

10 Εἶπε πάλιν

Ἐὐπλέον τῆς ἀξίας τιμώμενος ἢ ἐπαινούμενος πολὺ ζημιούται· ὁ δὲ μηδὲ ὅλως τιμώμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ἄνωθεν δοξασθήσεται.

11 Πάλιν εἶπεν

“Οτιαν λογισμός ὑψηλοφροσύνης ἢ ὑπερηφανίας ὑπεισέλθοι σοι, ἐρεύνα σου τὸ συνειδὸς, εἰ πάσας τὰς ἐντιολὰς ἐφύλαξας, εἰ ἀγαπᾷς τοὺς ἐχθρούς σου καὶ λυπῆ ἐπὶ τῇ ἐλατιώσει αὐτῶν, καὶ ἔχεις ἑαυτὸν δοῦλον ἀχρεῖον καὶ πάντων ἁμαρτωλότερον· καὶ τότε μηδὲ οὕτω μέγα φρονήσης, ὡς πάντα κατορθώσας, εἰδῶς ὅτι οὗτος ὁ λογισμός πάντα καταλύει.

12 Εἶπε πάλιν

“Ἐν παντὶ πειρασμῷ μὴ μέμφου ἄνθρωπον, ἀλλὰ σεαυτὸν μόνον, λέγων, ὅτι “διὰ τὰς ἁμαρτίας μου ταῦτα συμβαίνει μοι”.

13 Πάλιν εἶπε

Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου, λέγων, ὅτι “νηφαλιώτερός εἰμι καὶ ἀσκητικώτερος”, ἀλλ’ ὑποιάσσου τῇ χάριτι τοῦ Χριστοῦ ἐν πνεύματι πτωχείας

Τοῦ εἶπε λοιπὸν

Πήγαινε καί, ὅτι μὲ εἶδες νὰ κάνω, κάνε το καὶ σύ.
Καὶ τοῦ εἶπε

Τί βλέπω σὲ σένα, πάτερ;

Τοῦ εἶπε δὲ ὁ γέρων

Ὁ λογισμὸς μου εἶναι κατώτερος ὄλων τῶν ἀνθρώπων.

8 Ἔλεγαν γιὰ τὸν ἀββᾶ Ἦρ καὶ τὸν ἀββᾶ Θεόδωρο ὅτι διαπαντὸς ἔβαλλαν ἀγαθὲς ἀρχὲς κι' εὐχαριστοῦσαν τὸ Θεό.

9 Εἶπε ὁ ἀββᾶς Ἦρ

Ἡ ταπεινοφροσύνη εἶναι στέφανος τοῦ μοναχοῦ.

10 Εἶπε πάλι

Αὐτὸς ποῦ τιμᾶται ἢ ἐπαινεῖται περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀξία του ζημιώνεται πολὺ· αὐτὸς δὲ ποῦ δὲν τιμᾶται καθόλου ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους θὰ δοξασθῇ ἀπὸ ἄνω.

11 Εἶπε πάλι

Ὅταν σοῦ εἰσέλθῃ λογισμὸς ὑψηλοφροσύνης ἢ ὑπερηφανείας, νὰ ἐρευνήσῃς τὴ συνείδησί σου, ἂν ἐφύλαξες ὄλες τὶς ἐντολές, ἂν ἀγαπᾷς τοὺς ἐχθρούς σου καὶ λυπῆσαι γιὰ τὴ ζημία τους, καὶ ἂν θεωρῆς τὸν ἑαυτὸ σου δοῦλο ἄχρηστο καὶ ἁμαρτωλότερο ἀπὸ ὄλους τοὺς ἀνθρώπους· καὶ πάλι οὔτε τότε νὰ μὴ μεγαλοφρονήσῃς ὅτι τὰ κατώρθωσες ὄλα, γνωρίζοντας ὅτι αὐτὸς ὁ λογισμὸς καταλύει τὰ πάντα.

12 Εἶπε πάλι

Σὲ κάθε πειρασμὸ νὰ μὴ μέμφεσαι ἄνθρωπο, ἀλλὰ μόνο τὸν ἑαυτὸ σου, λέγοντας ὅτι 'αὐτὰ μοῦ συμβαίνουν ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μου'.

13 Εἶπε πάλι

Νὰ μὴ εἰπῆς στὴν καρδιά σου σὲ βάρος τοῦ ἀδελφοῦ σου, 'εἶμαι νηφαλιώτερος καὶ ἀσκητικώτερος', ἀλλὰ νὰ ὑποτάσσεσαι στὴ χάρι τοῦ Χριστοῦ μὲ πνεῦ-

καὶ ἀγάπης ἀνυποκρίτου, ἵνα μὴ πνεύμαι καυχήσεως περιπέσης καὶ ἀπολέσης σου τὸν κόπον. Γέγραπται γάρ, «ὁ δοκῶν ἐσιάναι, βλέπειω μὴ πέση». Ἄλατι δὲ ἠριτυμένος ἔσο ἐν Κυρίῳ.

14 Εἶπε πάλιν

Ἡ φεύγων φεῦγε τοὺς ἀνθρώπους, ἢ ἔμπαιξον τὸν κόσμον καὶ τοὺς ἀνθρώπους, μωρὸν σεαυτὸν εἰς τὰ πολλὰ ποιῶν.

15 Πάλιν εἶπεν

Ἐὰν καταλαλήσης τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ πλήξῃ σε τὸ συνειδὸς σου, ἄπελθε, βάλε αὐτῷ μετάνοιαν καὶ εἰπὲ, διτι ἔκατελάγησά σου, καὶ ἀσφάλισαι μηκέτι ἐμπαιχθῆναι. Θάνατος γάρ ἐστι τῆς ψυχῆς ἡ καταλαλιά.

μα πτωχείας καὶ ἀγάπης ἀνυπόκριτης, γιὰ νὰ μὴ περιπέσης σὲ πνεῦμα καυχήσεως καὶ χάσης τὸν κόπο σου. Διότι ἔχει γραφῆ, «αὐτὸς ποὺ νομίζει ὅτι στέκεται, νὰ προσέχη μὴ πέση»¹. Νὰ εἶσαι δὲ ἀρτυμένος μὲ ἄλας ἐν Κυρίῳ.

14 Εἶπε πάλι

Ἦ φύγε τοὺς ἀνθρώπους γρήγορα ἢ ἔμπαιξε τὸν κόσμο καὶ τοὺς ἀνθρώπους παρουσιάζοντας τὸν ἑαυτό σου μωρὸ σὲ περισσότερες περιπτώσεις.

15 Πάλι εἶπε

Ἐὰν καταλαλήσης τὸν ἀδελφό σου καὶ σὲ κτυπήσῃ ἢ συνείδησίς σου, πήγαινε, βάλε του μετάνοια καὶ εἶπέ, 'σὲ κατελάλησα', καὶ διαβεβαίωσέ τον ὅτι δὲν θὰ ἐμπαιχθῇ πλέον. Διότι ἡ καταλαλιὰ εἶναι θάνατος τῆς ψυχῆς.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ

Διὰ τὰ χωρία τοῦ κεμένου οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς σελίδας, διὰ τὰ ὀνόματα τοῦ κεμένου ὁ πρῶτος ἀριθμὸς παραπέμπει εἰς τὴν σελίδα, ὁ δὲ δεύτερος εἰς τὸ ἀπόφθεγμα πού εὑρίσκεται τὸ ὄνομα, διὰ δὲ τὰ ὀνόματα τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τῶν σχολίων οἱ ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς σελίδας καὶ εὑρίσκονται ἐντὸς παρενθέσεων.

1. Εὐρετήριον χωρίων τῆς Γραφῆς

Γένεσις			Βασιλειῶν Δ'		
8	9	86	4	16 ἐ.	376
42	36	114			
	38	114			
46	3	134			
	Ἔξοδος			Ψαλμοὶ	
			4	2	720
			10	24	586
			17	30	548
3		380	24	18	456
21	6	626	37	10	594
			38	2	216
	Δευτερονόμιον		41	2	538
			45	2	456
32	7	66		9	640
			50	2	392
	Ἰησοῦς Ναυῆ		57	2	110
			65	12	720
14	7	308	68	30	720
	10-11	308	72	22 ἐ.	498
			86	5	448
	Βασιλειῶν Α'			7	286
			94	6	640
5	1 ἐ.	878	113	8	722
11	6	62	117	6	458
17	35	578		18	718
25	24	556	118	37	600

164 214

131 4 380

140 3 216

Δανιήλ

10 3 676

'Ιώβ

Ματθαῖος

1 21 422

3 10 108

15 15 238

5 3 352

39 35 232

20 216

22 580

Παροιμίαι Σολομῶντος

23 212

6 33 350

25 8 578

34 582

27 7 716

7 1 486

3 ε. 580

'Εκκλησιαστῆς

5 584

14 130

3 1 364

9 20-22 214

10 16 724

'Ησαΐας

11 28 748

12 37 542

1 16-19 642

13 44 380

6 5 460

15 21-28 214

26 10 286

18 22 562

80 15 378

19 27 130

18 684

22 13 206

40 1 564

21 338

58 5 396

25 27 556

34 288

'Ιερεμίας

36 310

26 52 452

5 1 216

Μάρκος

'Ιεζεκιήλ

11 25 212

14 14 550

20 550

Λουκᾶς

18 32 ε. 644

33 11 644

8 10 722

10	42	692		16 ξ.	174
12	47 ξ.	492			
14	11	316		Τιμόθεον Α'	
18	9-14	214			
21	19	326	2	4	640
	34	58	6	7	422
Ἰωάννης			Τίτον		
1	49	464	1	15	568
4	18	62			
6	27	692			
15	13	578			
Κορινθίους Α'			Ἐδραίους		
			10	24	586
			12	2	380
5	12 ξ.	488		29	716
10	12	756			
13	4	558			
Κορινθίους Β'			Ἰακώβου		
			1	14	684
12	7	720	5	16	486
Ἐφεσίους			Πέτρου Α'		
4	26	722	3	9	540
5	18	58	5	8	354
Θεσσαλονικεῖς Α'			Πέτρου Β'		
5	15	540	3	14	288

2. Εὐρετήριον ὀνομάτων καὶ πραγμάτων

A

Ἄαρὼν 360,4.

Ἄδρια 556,71.

Ἄβραμ 156,3. 214,5. 360,4.
494,2. 546,50.

Ἄδραμ, ἀδδᾶς (17. 20). 146,1.
148,1. 150,3ξ. 282,4ξ. 332,3.

554,67. 684,46.
 Ἄβραάμ, μαθητῆς ἀββᾶ Σισώη, 660,2. 664,12. 670,16. 676,27. 688,50.
 ἀγαθότης 360,4. 458,18. 582,122. 644.
 Ἀγάθων, ἀββᾶς (17). 40,3. 102,1. 104,2έ. 106,6. 108,10. 110,12. 112,17. 114,21. 116,26. 118,29. 120,30. 152,4. 254,2. 550,61.
 ἀγάπη 62,32. 74,20. 116,26. 118,29. 120,30. 130,1. 142,1. 190,5. 232,6. 254,4. 288,4. 293,9. 314,34. 318,40. 342,4. 356,5. 360,2. 394,1. 478,1. 502,2. 506,3. 524,8. 534,22. 536,22. 558,74. 572,104. 578,116. 610,2. 618. 628,2. 660,2. 690. 704,1.
 ἄγγελος, -οι 96,38. 156,3. 200,7. 206,3. 218,17. 230,1. 293,2. 296,2. 322. 362,4. 364,1. 382,5. 386,1. 486,3. 488,3. 552,62. 594,155. 630,1. 638. 640. 656. 666,14.
 ἀγιωσύνη (184). 332,2.
 ἀγνεία 576,109. ἀγνεία γλώσσης 314,34. ἀγνεία ψυχῆς 314,34
 ἀγνωσία 252,11.
 ἀγρυπνία 292,6. 314,34. 458,18. 508,1.
 Ἄδὰμ 354,1. 614,12. 636.
 Ἀδελφίος, ἀββᾶς, 668,15.
 ἄδης 230,1. 506,1.
 Ἀθανάσιος Μέγας (9. 15. 16). 210,1. 612,4. 676,25.
 Ἀθλίδις, ὄρος, 564,90.
 Ἀθρέ, ἀββᾶς, (27). 616. 618.

ἄθυμία 490,3.
 Αἰγύπτιος, -οι 68,5. 96,38. 482,2. 646. 648. 650.
 Αἴγυπτος (9. 12. 21). 68,1. 84,11. 134,3. 202,8. 220,3. 254,2. 308,20. 330,1. 352,1. 356,1. 370,1. 384,1. 400,1. 420,15. 422,18. 424,21. 426,24. 450,8. (454). 458,18. 514,1. 516,4. 524,8. 536,26. (536) 558,76. 612,7. 632,4. 634. 652. 694,7. (700). 702,1. 728,7. 738,1. Αἴγυπτος Κάτω (14). Αἴγυπτος Μέση (19).
 αἷμα 200,7. 202,7. 398,5. 476,1. 478,1. 502,2. 538,30. 749,2.
 αἷμα τοῦ Χριστοῦ 198,7.
 αἵρεσις, -εις 264,4. 676,25. 700,2.
 αἵρετικὸς, -οὶ 104,5. 106,5. 686,48.
 αἰσχίνη 174,1. 206,3. 230,1. 302,15.
 Ἀἰῶ, ἀββᾶς, (21). 158,1. 444,41.
 ἀκαθαρσία 486,3.
 ἀκακία 416,9. 486,3. 606,180.
 Ἀκάκιος, ἀββᾶς, 398,5.
 ἀκηδία 290,3. 592,149.
 ἀκτημοσύνη 228,5. 258,8. 264,5. 550,60. 716,5.
 ἀλαζονεία 328,5.
 Ἀλεξάνδρεια (14. 15. 18. 20). 48,32. 78,26. 80,8. 84,32. 90,34. 100,42. 116,28. 160,1. 174,1. 202,8. (279). 284,3. 326,8. 396,3. 482,2. 612,4.
 Ἀλέξανδρος, ἀββᾶς, 74,23. 76,23. 78,26. 84,32. 86,32. 100,48.

ἀλήθεια 98,40. 100,43. 178,1. 198,
7. 200,7. 214,5. 326,9. 342,
5. 518,4.

Ἀλώνιος (17). 150,1. 152,4. 542,
41. 548,55.

ἁμάρτημα, -τα (29). 448,2.

ἁμαρτία 50,14. 88,33. 138,4. 156,
2. 192,6. 206,2. 254,3. 256,5.
308,19. 324,3. 346,2. 388,3.
394,2. 404,2. 444,41. 448,2.
456,16. 458,18. 460,18. 468,
11. 476,1. 486,3. 496,5. 500,
2. 530,11. 554,69. 556,71.
562,82. 568,97. 580,119. 582,
120. 588,142. 594,153. 596,
162. 630,1. 640. 642. 644.
652. 662. 680,34. 682,36.
684,41. 704,1.

ἁμαρτωλός, -οὶ 168,7. 216,15.
486,3. 642. 718,7.

ἁμέλεια 512,2.

Ἀμμούν, ἀβδαῖς, (14. 15. 19. 24).
64,34. 112,16. 140,1. 142,2.
676,26.

Ἀμμώης, ἀβδαῖς, (17. 18). 134,5.
136,1. 138,2. 196,5. 362,4.

Ἀμμούν, ἀβδαῖς, 670,17.

Ἀμμωναθᾶς, ἀβδαῖς, (21). 158,
1 εἰ.

Ἀμμωνᾶς (14. 18). 58,26. 122,1.
124,4. 126,7. 128,10. 130,10.
516,2. 546,52. 568,96.

ἀνάστασις (23. 28). ἡμέρα τῆς
ἀναστάσεως 416,7.

Ἀνδρέας, ἀβδαῖς, (21). 156,1.

ἀνεξικακία 288,1.

ἀνθρωπαρέσκια. 546,51. 714,7.

ἀνόμημα 392.

ἀνομία 594,153.

Ἄνούβ, ἀβδαῖς, (19. 25). 142,1.
144,1. 146,2. 516,3. 532,15.
534,22. 558,72. 568,98. 574,
108εἰ. 584,131. 600,172. 602,
173.

Ἀντιόχεια 182,2.

Ἄντωνιος (14. 16. 19). 40,3. 42,
1. 44,2. 46,7. 48,13. 50,14.
52,17. 54,16. 56,20. 58,24.
62,29εἰ. 64,34. 126,7. 140,1.
324,6. 350,2. 368,2. 410,4.
412,4εἰ. 428,26. 494,2. 564,87.
582,125. 622. 638. 662,7.
666,14. 668,15. 670,18. 676,
28. 686,48.

ἀοργησία 490,2.

ἀπόλαυσις 286,4.

Ἀπολλῶς, ἀβδαῖς, (19). 154,1.
364,2.

ἀπόστολος, -οι 558,74. 568,97.

Ἀποσχιστής, -αὶ 736,1.

Ἄπφύ, ἀβδαῖς, 152,1.

ἀπώλεια 310, 24. 612,4.

Ἄραβία 356,2.

ἀργολογία 374,6.

Ἄρειανός, -οὶ 676,25.

ἄρετῆ 104,3. 108,9. 270,13. 308,
22. 314,34. 328,2. 348,3.
498,1. 542,35. 580,119. 584,
130. 586,134. 592,151. 628,
4. 654,1. 708,1.

Ἄρης, ἀβδαῖς, 150,3εἰ.

Ἄρκάδιος (17). 92,16. 98,42.

Ἄρσένιος, ἀβδαῖς, (12. 17. 18. 22.
28). 40,3. 66,1. 68,5. 70,9.
72,14. 74,20. 76,23. 78,24.
80,28. 82,28. 84,29. 86,32.
88,33. 90,34. 92,36. 94,87.
96,88. 98,40. 100,43. 116,28.

198,6έ. 288,5. 496,5. 634,5.
 Ἄρσενοίτης (17). 680,32. 686,48
 ἀρχάγγελος, -οι 218,17. 230,1.
 ἀρχιερεὺς 202,8.
 ἀσθένεια 170,9.
 ἄσκησις πνευματικὴ 314,34.
 ἀτιμία 282,4. 288,1. 466,10.
 Αὐγούστα 188,4.
 αὐτοεξουθενώσις (29).
 ἀφοβία 562,82.
 Ἀχιλλᾶς, ἀδδᾶς, (17. 18). 130,1.
 132,2. 134,4. 136,6.

B

Βαβυλῶν 194,3.
 Βάνδαλος, -οι 74,6.
 Βακᾶτος 182,2έ. 184,2.
 Βέλεος 484,1.
 βάπτισμα 178,1.
 βασιλεία 40,4. 246,5. 288,4. 690,
 2. βασιλεία τοῦ Θεοῦ 350,1.
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν 38,1.
 290,2. 360,4. 352,2. 380,4.
 512,1.
 Βασίλειος Μέγας (21). 40,3. 162,
 1έ. 376,7.
 Βενιαμίν, ἀδδᾶς, (19). 40,3. 114,
 22. 174,1.
 Βηρυτὸς 184,2.
 Βησιγότθος, -οι (17).
 Βησσαρίων, ἀδδᾶς, (16. 21). 40,
 3. 164,1. 166,4. 168,5έ. 170,
 10έ. 562,79.
 Βητίμης, ἀδδᾶς, 132,2. 134,5.
 Βητίμος, ἀδδᾶς, 432,33. 594,
 156.
 Βιαρέ, ἀδδᾶς (11). 176,1.
 Βίβλος ἁγίων γερόντων (9).

Βλασφημία 566,93.
 βοήθεια 550,58.
 Bousset (30).

Γ

γαστρομαργία 258,8.
 Γεροντικὸν (10).
 Γερόντιος, ἀδδᾶς, (19). 192,1.
 Γελάσιος, ἀδδᾶς, (21). 178,1.
 180,1έ. 182,2έ. 184,2. 186,3έ.
 186,4. 188,4. 190,5έ.
 Γένεσις 114,22.
 Γερμανὸς 370,1.
 γῆ τῆς ἐπαγγελίας 546,50.
 γνώφος 224,3. 590,145.
 γνῶσις (7). 516,4. 654,1.
 Γραφή 52,17. 54,19. 98,42. 140,2.
 142,2. 214,9. 410,3. 462,5.
 494,2. 524,8. 526,8. 556,71.
 574,109. 580,119. 620. 670,
 17. Γραφή ἁγία (24). 44,3.
 Γραφή θεία 644. Γραφή Και-
 νὴ 682,35. Γραφή Παλαιὰ
 682,35.
 Γρηγόριος Θεολόγος (21) 178,1.

Δ

Δαβιδ 214,7. 216,12. 360,4. 380,
 4. 494,2. 556,71. 578,115.
 Δαγῶν 378,2.
 δαμονιζόμενος, -η 168,5. 196,3.
 δαίμων, -ες (23). 46,12. 48,12.
 56,20. 58,22. 100,43. 136,6.
 168,5. 194,2έ. 254,4. 256,7.
 276,27. 292,6. 304,16. 324,2.
 350,3. 374,6. 398,4. 404,2.
 410,3. 416,6. 418,13. 420,13.
 422,20. 424,21. 436,33. 438,

35. 440,36. 442,20. 424,21.
 436,33. 438,35. 440,36. 442,
 39. 446,1. 504,1. 506,2. 534,
 21. 538,30. 554,67. 566,93.
 570,100. 584,129. 614,13.
 616,13. 622. 632,4. 638,1.
 640. 664,12. 682,37. 740,2.
 Δανιήλ 548,53, 550,60. 676,23.
 Δανιήλ, ἀββᾶς, (18). 72,14. 74,
 23. 78,26. 82,29. 88,33. 96,
 39. 98,42. 100,43. 116,28.
 194,1ῆ. 196,4. 198,7. 202,8.
 588,138.
 δειλία 274,24.
 Δέλτα Τερρενοῦθι (14).
 Δέλτα τοῦ Νείλου (14).
 Δεσπότης 642.
 διάβολος, -οι (23). 154,1. 344,1.
 354,11. 374,6. 418,11. 428,
 24. 480,2. 486,3. 498,2. 500,
 2. 606,180. 718,7. 724,13.
 Διαθήκη Καινή 178,1.
 Διαθήκη Παλαιά (14).
 δικαιοσύνη 44,6. 216,14ῆ. 568,98.
 570,98. 588,141.
 Διοκλῶς 558,72.
 Διον 644.
 Διόσκορος, ἀββᾶς, (19). 186,3.
 204,1ῆ. 206,3.
 Διφυσίτης, -αι 736,1.
 δόγμα, -τα 186,4.
 δόξα 282,4. 286,4. 316,38. 382,5.
 466,10. 526,8. 614,12. 652.
 654,2. 656. 670. 692. 718,7.
 δόξα Κυρίου 286,4.
 Δουλαῖς, ἀββᾶς, (16). 164,1. 208,1
 δύναμις 466,18. 576,109. 628,2.
 708,1. 740,2.

E

Ἑβραῖος, -οι 626,2.
 ἐγκράτεια 64,36. 258,8. 728,7.
 ἐγκρήγορσις (7).
 εἰκὼν τοῦ Θεοῦ, 200,7. 700.
 εἰρήνη 78,26. 100,42. 170,9. 288,
 4. 460,18. 656. 676,25.
 Ἑκκλησία 68,11. 186,4.
 ἐλεημοσύνη 554,69. 714,7. 728,7.
 730,7.
 ἔλεος 616,14.
 ἐλευθερία 600,172. 676,26.
 Ἑλισσαῖος 376,1.
 Ἑλλάδιος, ἀββᾶς, (19). 228,1.
 Ἑλλην, -ες (30). 210,1. 418,13.
 440,38. 442,39. 444,39. 508,
 1. 748,2.
 Ἑλος τοῦ Ἀρσενότου 392,1.
 ἐλπίς 170,12. 572,102. 710,2.
 Ἑνατον (20).
 ἐξουδένωσις 422,20.
 ἐξουσία 286,4.
 ἐπήρειας λογισμὸς 590,146.
 ἐπαβουλή 58,22.
 ἐπαθυμία 324,3. 350,1. 532,15,
 632,4. 684,44.
 Ἑπίμαχος, ἀββᾶς, 628,3.
 Ἑπιφάνιος Κύπρου (21). 210,1.
 212,2ῆ.
 Ἑπτανομίς (19).
 ἐργασία 494,2.
 Ἑρμῆρα θάλασσα 320.
 εὐαγγέλιον 54,19. 58,22. 410,3.
 576,112.
 Εὐάγριος, ἀββᾶς, (16. 21). 230,
 1. 232,7.
 εὐνένεια, 172,12. 288,4.
 Εὐδαίμων, ἀββᾶς, (18). 234,7.

εὐλάβεια 602,175. 710,2.
 Εὐλόγιος 224,3.
 Εὐλόγιος πρεσβύτερος, (21).
 εὐσέβεια 288,4. 422,20.
 Εὐπρέπιος, ἀββᾶς, (19). 226,1.
 226,2έ. 228,7.
 εὐχαριστία 366,2.
 Εὐχάριστος, ἀββᾶς, 220,3. 222,3.
 Εὐχάριστος ὁ κοσμικός, ἀββᾶς 21.
 220.
 εὐχή 196,3. 240,7. 280,3. 358,2.
 456,17. 490,5. 728,7.
 Εὐχίτης, -αι 390,3.
 Ἐφραίμ, ἀββᾶς, (21). 218,1.
 εὐωδία 668.

Z

Ζαχαρίας, ἀββᾶς, (17). 242,1έ.
 244,3έ. 246,5. 382,1. 386,1.
 688,1. 690.
 ζῆλος 40,2. 532,18. 554,68.
 Ζήνων, ἀββᾶς, (20). 236,1έ. 238,
 5. 240,6έ. 398,4.
 ζωή 46,9. 98,41. 102,1. 172,12.
 632,3. 704,1.
 Ζωΐλος 84,32. 86,32. 100,43.

H

ἡδονή 716,4.
 Ἡλίας, ἀββᾶς, (17). 56,21. 252,
 1. 254,2έ. 254,4. 256,8.
 Ἡρακλᾶς 480,2.
 Ἡρακλεὺς 342,5.
 Ἡράκλειος (19).
 Ἡσαΐας 396,1. 462,2.
 Ἡσαΐας, ἀββᾶς, (18). (31). 132,
 3. 134,3. 138,2. 248,1. 250,
 5έ. 252,9. 428,27. 430,27.

532,20.

Ἡσυχία 208,2. 350,2. 422,18. 492,
 9. 494,2. 636,2. 654,1.

Θ

θάνατος 46,9. 128,8. 152,4. 172,
 12. 190,5. 230,1. 246,5. 314,
 34. 394,2. 464,8. 476,1. 520,
 5. 614,8. 644. 654,1. 714,6.
 718,7. 756,15.
 θαῦμα 618.
 θέλημα 72,13. 326,9. 330,1. 378,
 1. 386,1. 502,2. 532,17. 542,
 36. 548,54. 554,67. 612,3.
 656. 684,43. θέλημα Θεοῦ
 326,9.
 Θεόγνιος, ἀββᾶς, 736,1.
 Θεοδώρα, ἀμμά, 288,1έ. 290,4.
 292,7.
 Θεόδωρος, ἀββᾶς (20. 21). 84,
 31. 262,1. 264,5. 266,6έ.
 268,12. 270,18έ. 272,20έ.
 274,24. 276,27έ. 278,1. 280,
 2έ. 282,4. 330,2. 616,14.
 Θεόδωρος Ἐλευθεροπολίτης(21)
 282.
 Θεόδωρος Φέρμης (16. 17. 23).
 262έ. 278.
 Θεόδωρος τῆς Σκήτεως (19).280.
 Θεοδόσιος Α' (16. 17). 92,16. 98,
 42. 166. (188). 188,4.
 Θεοδόσιος Χαλκηδόνος 186,3.
 Θεόπεμπος 408,3έ.
 Θεόπομπος (23).
 Θεὸς (7. 22. 24. 27. 28. 31).
 38,2. 42,1. 46,8. 52,16. 58,
 23. 60,26. 62,32. 64,3. 66,1.
 70,9. 72,13. 74,19. 80,28. 82,
 28. 88,33. 96,38. 142. 106,5.

108,9. 112,19. 114,21. 126,7.
 128,10. 130,10. 134,4. 136,5.
 138,4. 140,1. 142,3. 150,3.
 152,4. 155,1. 156,2. 158,1.
 168,4. 170,9. 172,12. 178,1.
 184,2. 192,6. 194,1. 196,3.
 202,7. 204,8. 218,2. 220,3.
 222,3. 226,1. 228,5. 230,1.
 240,7. 250,4. 252,7. 254,2.
 270,17. 274,24. 282,4. 292,
 4. 300,10. 310,24. 312,31.
 314,34. 316,38. 318,40. 324,
 5. 324,6. 328,4. 330,1. 342,
 5. 348,3. 350,1. 352,1. 354,
 2. 356,1. 364,1. 366,2. 368,2.
 370,1. 372,1. 374,5. 388,3.
 392. 394,1. 398,3. 416,7. 418,
 12. 420,14. 432,32. 434,33.
 436,33. 440,36. 442,38. 446,
 1. 450,5. 452,9. 454,13. 456,
 16. 458,18. 460,18. 462,2.
 466,9. 470,1. 474,1. 476,1.
 480,1. 486,1. 486,3. 488,2.
 492,7. 494,2. 496,4. 500,2.
 504,1. 506,2. 508,1. 512. 524,
 7. 530,12. 534,12. 538,30.
 542,36. 548,53. 552,64. 554,
 68. 556,70. 558,75. 566,93.
 572,102. 580,118. 582,122.
 684,131. 590,145. 592,147.
 594,156. 596,162. 502,175.
 604,178. 608,183. 610,1.
 612,4. 614,7. 616,14. 630,1.
 632,2. 638,2. 640,2. 644.
 652. 654,1. 656. 658,1. 666,
 13. 668,15. 670. 672,19. 674.
 678,30. 680,32. 684,40. 694,
 6. 704,1. 708,2. 710,2. 712,1.
 714,5. 718,7. 730,7. 738,1.

740,2. 382,2. 748,2. θεοῦ ἐν-
 τολή 336,11.
 θεοσέβεια 512,1.
 θεότης 556,71.
 Θεοτόκος 590,144.
 Θεόφιλος, αὐτοκράτωρ, 212,2.
 Θεόφιλος Ἀλεξανδρείας (15. 16.
 20. 21). 68,7. 80,28. 82,28.
 284,1ε. 288,4. 326,8.
 Θεονᾶς, ἀββᾶς, (19). 270,18.
 282,4. 592,151.
 θεωρία (7).
 Θηβαῖς (15). 78,26. 136,6. 156,
 1. 386,1. 634,5. 686,48.
 θλίψις 42,1. 124,5. 242,8. 256,6.
 264,2. 286,4. 290,2. 314,34.
 326,9. 456,18. 466,10. 498,
 2. 512,1. 516,4. 550,60. 572,
 104. 604,179. 652. 716,5.
 θρασύτης 258,8.
 θυμὸς 324,3. 554,68. 578,115.
 θυσιαστήριον 466,9.

I

Ἰακώβ 98,42. 114,22. 134,5.
 Ἰακώβ, ἀββᾶς, 114,22.
 Ἰάκωβος, ἀββᾶς, 346,1. 358,2.
 462,7. 738,1ε. 736,1.
 Ἰάκωβος τῆς διακονίας (19).
 Ἰβιστίων 552,62.
 Ἰεζεκιήλ 644.
 Ἰέραξ, ἀββᾶς, (19). 348,1.
 Ἰερεμίας 360,4.
 Ἰεροσόλυμα 188,4ε. (188). 742,2.
 Ἰερουσαλήμ 360,4. 644.
 ἰερωσύνη 644.
 Ἰησοῦς 196,3. 256,5. 380,4. 476,
 1. 662.
 Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ 254,2. 308,19.

Ἰησοῦς Χριστός 200,7.
 Ἰλαρίων, ἀββᾶς, (21). 212,4.
 368,2.
 Ἰουβενάλιος 188,4.
 Ἰουδαῖος, -οι 214,5.
 Ἰούδας 506,1.
 Ἰουλιανὸς 210,1.
 Ἰσαάκ, ἀββᾶς, (17. 19. 27). 310,
 1έ. 332,3έ. 334,6έ. 336,11έ.
 364,1. 366,2. 478,2. 574,107.
 688,141. 590,144. 608,184.
 Ἰσίδωρος, ἀββᾶς, (16. 17. 21).
 246,5. 322,1. 324,5έ. 326,7έ.
 328,1. 386,1. 446,1. 544,44.
 Ἰσίδωρος ὁ Πρεσβύτερος (21).
 354,1. 356,7.
 Ἰσραήλ 378,2. 554,68.
 Ἰσχυρίων, ἀββᾶς, (19). 368,2.
 Ἰωάννης 296,2.
 Ἰωάννης, ἀββᾶς, (10. 11. 22).
 142,1. 166,4. 222,3. 266,10.
 298,7έ. 300,10. 302,14έ. 304,
 17. 306,18. 308,19. 310,25.
 312,30. 314,33. 318,40. 320.
 372,4. 374,4έ. 464,7. 606,183
 634,5.
 Ἰωάννης ἐν κοινοδίῳ (21).
 Ἰωάννης Θηβαῖος (18. 19). 352,
 2. 362,4.
 Ἰωάννης Κίλιξ (16). 350,1.
 Ἰωάννης Κολοβὸς (18. 25. 26.
 31). 226,3. 293,1έ. 316,38.
 544,46. 558,74. 570,101.
 Ἰωάννης μαθητῆς ἀββᾶ Παύλου
 (20). 362,4.
 Ἰωάννης Μόσχος (9).
 Ἰωάννης ὁ Εὐνοῦχος (16). 348,
 1. 350,2.

Ἰωάννης Πέρσης (21). 360,3.
 Ἰωάννης Προδρόμος 360,4.
 Ἰωάννης ὁ τῶν Κελλίων (19).
 352,1.
 Ἰωβ 238,4. 360,4. 550,60. 572,
 102.
 Ἰώβ, ἀββᾶς, 708,1.
 Ἰωσήφ 114,22. 510,1.
 Ἰωσήφ, ἀββᾶς (20). 52,17. 114,
 25. 222,3. 224,3. 270,19.
 308,20. 336,1. 338,2. 340,3.
 342,4έ. 344,3έ. 346,10έ. 494,
 3. 534,21. 538,31. 540,31.
 550,61. 576,112. 590,144.
 674,22.
 Ἰωσήφ ὁ Θηβαῖος (21). 366.
 Ἰωσήφ ὁ τοῦ Πηλουσίου 380,5.

Κ

Καῖσαρ 338,1.
 κακία 328,4. 512,2.
 Καλαμῶν 680,32. 686,48.
 Κάνωπος 80,28. 100,42.
 καρδία 64,33. 82,28. 124,4. 158,
 1. 192,1. 212,3. 226,4. 242,
 8. 282,4. 298,9. 300,10. 326,
 9. 338,1. 348,3. 408,1. 454,
 12. 456,16. 460,18. 466,11.
 490,1. 494,2. 512,2. 516,2.
 526,27. 552,63. 562,80. 570,
 102. 594,154. 598,164. 602,
 173. 606,183. 642. 694,6.
 714,5. 722,11. 726,3. 314,
 34.
 Καρίων, ἀββᾶς, (17). 244,4. 382,
 1. 384,1.
 Κασσιανός, ἀββᾶς, (9. 16. 17.
 21). 84,10. 370,1.
 Καταλαλιά 302,15. 374,6. 460,18.

482,4. 554,8. 594,154. 756,
15.

καύχησις κόσμου 286,4.

Κελλία (14. 19). 122,4. 154,i.
510,2. 624,1. 736,1.

κενοδοξία 146,1. 286,4. 292,5.
492,1. 554,66.

Κεφαλαῖς (17). 50,29. 466,10.

κίνδυνος 722,10.

κλαυθμὸς 546,50.

Κλύσμα 616. 674,21. 676,26. 728,
5.

κοινωνία ἁγία 738,1. 740,2.

κόλασις 324,6. 440,38. 512,2.
718,7.

Κόπρις, ἀββᾶς, (18. 24). 386,1έ.
388,3.

κρίμα 216,14. κρίματα Θεοῦ 44,2.

κρίσις 62,33. 378,2. 380,3. 506,3.
κρίσις τοῦ Θεοῦ 512,1.

Κρόνιος, ἀββᾶς, (16. 17). 330,2.
376,1. 378,2έ. 380,5.

Κύπρος 708,1.

Κυριακή 84,30. 386,1. 500,2.
538,30. 660,2.

Κύριλλος 202,8. 204,8. 480,2.

Κύριος 40,4. 42,1. 58,22. 66,1.
74,20. 82,28. 90,35. 120,30.
122,2. 126,7. 156,2. 164,3.
196,3. 200,7. 202,7. 222,3.
300,13. 304,16. 326,9. 364,
1. 366,2. 382,5. 394,1. 410,
3. 416,9. 418,10. 422,18. 428,
24. 438,34. 446,1. 458,18.
474,1. 486,3. 528,9. 532,16.
538,30. 542,38. 548,53. 550,
60. 556,71. 582,125. 596,162.
620,1. 628,4. 638. 644. 654,
2. 656. 662. 668. 718,7.

738,1. 740,2. 756,13.

Κῦρος Ἀλεξανδρεὺς, ἀββᾶς, 21.
388.

Κωνσταντῖνος, υἱὸς Μ. Κωνσταν-
τίνου, 62,31.

Κωνσταντινούπολις 182,2. 186,4.

Λ

Λαυσαϊκή (16).

Λειμωνάριον (9).

Λευτικὸν 58,26.

Λιβύη (14).

Λογγῖνος, ἀββᾶς (20), 396,1.
398,3έ.

Λόγος Θεοῦ 460,18.

Λούκιος, ἀββᾶς, (10). 280,2.
390,3. 396,1.

Λυκὸν 166,4.

λύπη 82,28. 480,2. 490,3. 594,
156.

Λώτ, ἀββᾶς, (17). 102,1. 156,3.
342,6έ. 354,1. 392,1. 394,
1έ. 624,2.

Μ

Μαγδολαί 464,9.

Μάζιξ, -ες 142,1.

Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος (15. 17.
23. 28). 102,1. 242,1. 262,
1. 400,1. 402,1. 406,3. 408,
3. 410,4. 412,4έ. 414,7. 416,
8έ. 418,11. 420,14έ. 422,17.
424,21έ. 426,24. 428,26έ.
430,28έ. 432,32έ. 438,33έ.
449,36. 442,39. 444,39έ.

Μακάριος ὁ Πολιτικὸς (21). 488,
1έ.

μακροθυμία 288,1. 322,1. 652,2.
 Μανιχαῖος, -οι 292,4.
 Μαρεῶτις (14).
 Μάρθα 694.
 Μαρία 212,2.
 Μαρία, ἀδελφὴ Μάρθας, 692,5.
 694.
 Μαρία ἡ Θεοτόκος (28). 590,144
 Μαρία, αἰγυπτία γυνὴ 210,2. 220,
 3.
 Μάρκος Αἰγύπτιος (20. 21). 70,
 13. 74,22. 472,3. 486,3. 488,
 3.
 Μάρκος, μαθητὴς ἀββᾶ Σιλουανού,
 (27). 470,1ἔ. 474,5.
 Μασσαλιανός, -οὶ (390).
 ματαιότης 230,1. 600,172.
 Ματώης, ἀββᾶς, (20). 460,1.
 462,5ἔ. 464,7ἔ. 466,9ἔ. 468,
 12ἔ. 726.
 Μεγέθιος, ἀββᾶς, (20). 480,1.
 482,2ἔ.
 Μελιτιανοὶ 686,48.
 Μελχισεδέκ (24). 202,8. 204,8.
 214,5. 386,3.
 Μέμφις 100,42.
 μετάληψις 740,2.
 μετάνοια (24). 126,6. 160,1. 254,
 8. 258,8. 268,12. 272,22.
 274,25. 296,2. 322. 314,34.
 320. 382,5. 394,2. 424,21.
 482,33. 482,3. 534,22. 536,
 23. 580,120. 590,144. 604,
 180. 634,4. 652,2. 668,15.
 670,18. 728,6.
 Μιλήσιος, ἀββᾶς, (21). 474,1.
 μίμησις 38,1.
 μισοπονηρία 588,142.
 μίσος 554,68.

Μιῶς, ἀββᾶς, (19). 484,1ἔ.
 μνησκακία 654,1.
 Μονοφυσίτης, -αι 188. (736).
 Μούης, ἀββᾶς, 710,2.
 μυστήριον 200,7. 202,7. 488,3.
 508,1.
 μωρία 460,18.
 Μώτιος, ἀββᾶς, 21. 478,1ἔ.
 Μωϋσῆς (16. 29). 50,26. 242,2.
 360,4. 380,4. 496,1. 554,67.
 Μωϋσῆς, ἀββᾶς, 94'38. 96,38.
 244,3. 246,5. 424,22. 446,1ἔ.
 448,4. 450,5ἔ. 452,8ἔ. 454,
 11ἔ. 456,14. 598,166. 696,11.

N

Ναβουζαρδάν 532,16.
 Ναυ (10).
 Νεῖλος, ἀββᾶς, (21). 80,8. 490,1.
 Νειλούπολις 668,15.
 Νεστοριανοὶ 738,1.
 Νεστόριος 186,4.
 Νετρᾶς, ἀββᾶς, (20), 500,2.
 Νηστευτὴς 240,8. 242,8.
 νηστεία 229,3. 314,34. 342,5ἔ.
 370,1. 396,1. 458,18. 550,60.
 668,15. 716,4. 724,15.
 νῆψις (7).
 Νικήτας, ἀββᾶς, 19. 502,2.
 Νικόπολις 180,2.
 Νίκων, ἀββᾶς, (20). 498,2.
 Νισθερῶος, ἀββᾶς (20. 21. 22).
 492,1. 494,2. 496,5ἔ. 498,2ἔ.
 584,131.
 Νιτρία (14. 16. 438). 64,34. 134,
 5. 284,1. 404,2. 442,39. 614,
 11.

νόμος 292,4. 626,2. νόμος Θεῖος
214,11. νόμος τοῦ Θεοῦ 326,
9.
Νῶε 86,32. 550,60.

Ξ

Ξανθίας, ἀββᾶς, (19). 506,1έ.
Ξενιτεία 552,62. 620.
Ξόιος, ἀββᾶς, (20), 504,1έ.

Ο

οἰκονομία 224,3. 404,2. οἰκονομία
Θεοῦ. 680,34.
ὀκνηρία 520,6.
οἰκτιρισμός 392.
ὀλιγοψυχία 290,3.
ὀλιγωρία 652,2.
Ὀλύμπιος, ἀββᾶς, (19). 508,1.
510,2.
ὀμόνοια 476,1.
ὄνειδισμός 718,7.
ὄνειδος 544,45.
Ὀνώριος (17). 92,16. 100,42.
ὄργη 122,3. 252,11. 292,5. 296,5.
324,2. 326,7. 422,17. 554,68.
Ὀρθόδοξος, -οι 736,1. 738,1.
Ὀρσίσιος, ἀββᾶς, 510,1.

Π

πάθος 592,149. πάθος σαρκικὸν
282,4.
Παῖσιος, ἀββᾶς, 318,40. 372,4.
516,2. 552,65. 600,173.
Παλαιστίνη 182,2. 186,4. 212,3.
240,6. 368,2. 370,1.
Παλλάδιος (9. 15).

Παμβώ, ἀββᾶς (15. 16). 44,6.
284,2. 324,6. 334,7. 336,12.
404,2. 544,47. 558,75. 592,
150. 608,1. 610,2. 612,3.
616,13έ.

πανέρημος (14). 406,3.

Πανεφῶ (20). 222,3. 340,3. 346,
11.

παράδεισος (9). 636.

παραμυθία 40,38. 442,38.

Παρασκευή 342,5.

παρησία 102,1. 202,8. 338,1.
468,11. 590,144. 608,184.
660,5.

Πάσχα 228,2. 688,52.

Πατερικὸν (10).

Παῦλος 360,4.

Παῦλος, ἀββᾶς, 62,31. 634. 642.

Παῦλος Ἀπλοῦς, ἀββᾶς, (20).
638. 640.

Παῦλος Εὐεργετηνὸς (11).

Παῦλος Θηβαῖος (20).

Παῦλος Κοσμίτης (19). 636,1.

Παῦλος Μέγας, ἀββᾶς, (19).
638,1έ.

Παφνούτιος, ἀββᾶς, (17. 18. 22)
50,29. 62,29. 234,7. 430,28.
440,36. 466,10. 630,1έ. 632,
3έ. 634,5.

Παχώμιος (20). 190,5. 488,2.
748,2.

πειρασμός, -οὶ 56,21. 232,5. 292,
7. 366,2. 458,18. 498,2. 500,
2. 510,1. 522,7. 532,13. 556,
70. 572,102. 582,125. 584,
126. 680,34.

Πελάγιος (10. 11).

πένθος 536,26. 546,50.

Πέτρα Τρώης (14. 18. 19). 86,

12έ. 90,34. 192,1. 424,22.
(438). 454,13. 676,23. 680,
33. 682,36.

Πέτρος 360,4.

Πέτρος, ἀββᾶς, (20. 21). 302,1.
416,8. 562,86. 624,1. 626,2.
628,3έ. 644.

Πηλούσιον 158,1. 248,4. 528,11.
712,4.

Πιστάμων, ἀββᾶς, (19). 624.

πίστις (25). 100,42. 178,1. 202,
7. 510,1. 554,69. 718,6. 724,
17. 728,7.

Πιστός, ἀββᾶς (15). 616.

Πιτυρίων, ἀββᾶς (20). 622.

Πίωρ (15. 26). 562,85. 620,1έ.
622,3.

πλεονεξία 258,8.

πλημμέλημα 622,3.

Πομῆν, ἀββᾶς, (13. 15. 16. 18.

19.20.25.28.30). 44,4. 98,41.
138,4. 140,2. 142,1. 144,1.
204,2. 244,4. 246,5. 324,5.
338,2. 340,3. 386,1. 428,25.
454,12. 482,2. 496,1. 498,2.
514,1. 516,2. 520,6. 524,7.
526,8. 528,9. 530,11. 532,15.
534,21. 536,22. 538,28. 540,
32. 542,35. 544,45. 546,51.
548,54. 550,58. 552,62. 554,
67. 556,70. 558,72. 562,79.
564,88. 566,92. 568,94. 570,
99. 572,103. 574,106. 576,
110. 578,113. 580,117. 582,
122. 584,131. 586,132έ. 588,
138έ. 590,143έ. 594,153έ.
596,157. 598,164. 600,170έ.
602,173έ. 604,179έ. 606,181έ.
608,184. 632,3. 700,2. 728,7.

730,7.

πονηρία 286,4. 414,6. 582,121.
604,177.

πορνεία 114,21. 142,3. 192,2.
354,1. 408,3. 446,1. 464,8.
510,2. 552,62. 578,115. 712,
2. 728,7. 730,7. 740,2.

Πουλχερία (188).

Πνεῦμα 242,2. 378,1. Πνεῦμα
ἅγιον 100,42. 218,2. 300,10.
398,5. 512,2. 586,136. 652.

Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ 96,38. 558,75.

πνεῦμα τῆς πονηρίας 286,4.

πραότης 258,8. 490,2.

προαίρεσις 314,34.

προθυμία 306,18. 314,34. 536,22.
620,1.

προσευχή (28). 280,4. 288,4. 300,
12. 388,3. 488,3. 490,1. 492,
7.

πτωχεία 156,1. 314,34. 652.

πῦρ αἰώνιον 718,7.

P

Ραῖθου 350,1. 464,9. 628,3. 670,
17. 676,26.

Ρουφίνος (15).

Ρουφος, ἀββᾶς, (19). 654,1έ.

Ρωμαῖος, ἀββᾶς, (19). 646.

Ρωμανός, ἀββᾶς 19. 656.

Ρώμη (17). 74,6. 80,28. 82,28.

Rosweyde (11).

Σ

Σάββας, ἀββᾶς, 256,8.

Σάββατον, 84,30. 144,1. 258,8.
270,19. 450,5. 538,30. 660,2.

Σαϊώ, ἀββᾶς, (22). 710,2. 712,2.
 Σάρρα, ἀμμά, (21). 712,1. 714,
 4έ.
 Σαρακηνός, -οὶ 678,31.
 Σαρματᾶς, ἀββᾶς, (19). 700,1έ.
 702,3έ.
 σάρξ 64,33. 296,3. 314,34. 350,1.
 488,1. 716,5.
 Σατάν 718,7.
 Σατανᾶς (23). 138,2. 168,4.
 320. 406,3. 462,4. 600,171.
 660,2. 662,8. 664,11.
 Σέραπυς 210,1. 212,2.
 Σεραπίων, ἀββᾶς, (17). 702,1.
 704,2.
 Σεραφίμ 170,11.
 Σερῆνος, ἀββᾶς (17). 708,1έ.
 Σιλουανός, ἀββᾶς, (13. 20. 27).
 236,1. 470,1έ. 474,5. 500,2.
 614,12. 688,1. 692,4. 694,6.
 696,9.
 Σίμων, ἀββᾶς (19). 586,137.
 698,1έ.
 Σινᾶ (20). 380,4. 472,4. 482,2.
 498,2. 500,2. 504,2. 692,4.
 Σισώης, ἀββᾶς, (13. 15. 18. 20.
 23. 27.31). 414,7. 482,2.
 562,82. 564,89. 608,187. 614,
 12. 616. 618. 624. 658,1.
 660,2. 662,6. 664. 666,13έ.
 668,15. 670,17. 672,19έ. 674,
 21έ. 676,23έ. 678,29έ. 680.
 682,35έ. 684. 686,47έ. 688,
 50έ.
 σιωπή 156,1.
 Σκῆτις (12. 17). 52,18. 72,16.
 74,20. 80,27. 92,36. 94,38.
 100,42. 110,14. 122,3. 132,2.
 134,3. 142,2. 154,1. 168,5.

174,1έ. 194,1. 196,6. 274,25.
 276,26. 280,4. 284,2. 293,1.
 296,5. 298,7. 304,17. 306,18.
 310,25. 316,36. 318,40. 322.
 326,8. 334,5. 340,3. 382,1.
 384,1. 386,1. 402,1. 404,2.
 412,5. 418,13. 420,14. 422,
 21. 424,22. 428,26. 430,30.
 432,33. 438,34. 442,39. 446,
 2. 448,3έ. 450,6. 452,9. 454,
 13. 470,1. 472,4. 482,2. 506,
 2. 508,1. 516,4. 544,44. 598,
 166. 604,180. 622,3. 632,4.
 636,2. 646. 676,28. 736,1.
 738,2.
 σκληραγωγία 500,2. 648.
 σκότος ἐξώτερον 672,19.
 Σολομών 360,4.
 Σοῦρος, ἀββᾶς, 748,2.
 σοφία 318,40.
 Σπυρίδων, ἀββᾶς, (21), 708,1.
 710,2.
 σταυρός 314,34. 380,4. 506,1.
 722,9.
 στενοχωρία 550,60.
 Συγκλητική, ἀμμά, (21). 714,1.
 716,5.
 συνείδησις 610,2.
 σύνεσις 328,4.
 Συρία (20). 474,5. 606,163.
 σχίσμα 188,4.
 Σωμανῆτις 376,1.
 Σώπατρος, ἀββᾶς, 19. 698,2 .
 Σωτήρ 350,1. 352,2. 556,71. 590,
 144.
 σωτηρία 50,27. 214,11. 326,9.
 356,6. 412,4. 622,3. 656.
 σωφροσύνη 178,1. 716,2.

T

ταλαιπωρία 686,47.

Ταβενισιώτης, -αι 488,2.

ταπεινοφροσύνη (26). 196,3. 222,3. 288,1. 292,6έ' 308,22. 328,5. 352,2. 376,7. 378,3. 438,35. 544,49. 556,69. 602,175. 618. 724,16. 786,1.

ταπείνωσις (28). 196,3. 228,6. 300,12έ. 308,20. 314,34. 316,36. 382,1. 418,11. 458,18. 466,9. 466,11. 468,11. 652,2. 670,16. 684,42. 728,7.

Τάρταρος 672,19.

Τελώνης 214,6. 722,11.

Τερενοῦθι 418,13. 506,2.

Τεσσαρακοστή 548,58. 550,58.

Τιθώης, ἀββᾶς, (18). 726,1έ. 728,5έ.

Τιμόθεος, ἀββᾶς, (19). 556,70. 728,7. 730,7.

τιμωρία 206,3.

Τράπεζα ἀγία 486,3.

Τρομιθοῦς 708,1.

τροφή 286,4.

Τρώη 90,34.

Y

ὕδρις 288,1.

Υἱὸς 324,5. Υἱὸς Θεοῦ 476,1.

ὕπακοή (27). 162,1. 298,1. 326,9. 362,4. 470,1. 472,3. 482,1. 572,108. 612,3. 616. 618. 654,2. 656. 664,10. 724,16.

Ἵπερέχιος, ἀββᾶς, (21. 22).

ὕπερηφάνεια 196,3. 254,3. 292,5. ὕπεροψία 724,16.

ὕπομονή 314,34. 156,1. 192,6. 300,13. 326,9. 412,4. 434,33. 486,3. 534,21. 572,102.

ὕποταγή 376,7.

ὕψηλοφροσύνη 654,1.

Φ

Φαράν (10). 500,2.

Φαρανίτης 498,2.

Φαρισαῖος, -οι 214,6. 722,11.

Φέρομη (14). 84,31. 262,1. 264,5. 268,12. 276,26έ. 330,2. 616,14.

Φήλιξ, ἀββᾶς (15). 742,2.

Φιλάργιος, ἀββᾶς, (21). 742,2.

φιλαργυρία 146,1.

φιλαρχία 292,4.

φιλία 264,4. 466,11. 582,123.

Φιλοκαλία (7).

φιλονεικία 700,2.

φιλοξενία 222,3. 654,2.

φιλοσοφία 328,1έ.

φιλοχρηματία 330,6.

φθόνος 58,22. 252,10.

φόδος 184,3. 228,5. 258,8. 272,22. 286,4. 356,5. 404,2. 418,12. 430,31. 512,2. φόδος Θεοῦ (22). 62,33. 98,40. 300,10. 308,22. 348,3. 380,3. 378,3. 510,1. 544,49. 648,57. 602,175. 606,181. 654,1. 712,2. 722,10.

φόνος 152,4.

Φορτᾶς, ἀββᾶς, (19). 744,2.

φρόνημα σαρκικὸν 510,1.

φύσις 554,68. φύσις ἀνθρωπίνη

202,7.

Φωκᾶς, ἀββᾶς, (22). 736,1. 738,

2.

φῶς 512,2.

Φώτιος (10. 11).

X

Χαιρήμων (20).

Χάλεθ 308,19.

Χαλκηδῶν (22. 736).

Χανααία 556,71.

χαρά 230,1. 286,4. 648.

χάρις 158,1. 218,17. 306,18. 336,

11. 460,18. 506,2. 528,9.

742,2. χάρις Θεοῦ 392.

χάρισμα 416,9. 488,3. 574,108.

696,12.

χειροτονία 466,9.

Χερουδίμ 170,11.

Χομαί (19).

χρηστότης 66,3.

Χριστιανός, -οί (7). 292,4. 444,

39. 644.

Χριστός 46,9. 88,33. 122,1. 146,

2. 154,1. 158,1. 188,4. 196,

3. 198,7. 200,7. 214,5. 230,1.

304,16. 306,18. 318,39. 370,

1. 374,5. 452,10. 476,1. 488,

3. 506,2. 712,2.

Χρυσορρόας (ποταμός) 164,2.

Ψ

Ψευθαίσιος (20). 748,2.

ψεύδος 146,2. 252,11.

ψυχὴ 40,4. 56,22. 50,27. 82,28.

122,1. 124,5. 132,1. 154,1.

156,2. 170,12. 178,1. 192,1.

196,4. 198,6. 228,5. 240,7.

252,7. 268,10. 286,4. 290,3.

296,3. 300,13. 302,15. 304.

322. 326,9. 330,6. 344,3. 398,

5. 412,4. 458,18. 462,4. 492,

6. 494,2. 512,2. 532,14. 536,

23. 538,30. 542,35. 526,8.

548,57. 552,65. 556,71. 568,

93. 570,100. 578,116. 580,

116. 594,155. 600,172. 610,

2. 622,2. 638. 642. 654,1.

688. 704,1. 716,4. 718,7.

724,17. 738,1. 756,15.

Ψώιος 748,2.

Ω

ᾠδῶ, ἀββᾶς, (15. 27). 616. 618.
676,28.

ᾠριγένης 392,1.

ὠφέλεια 136,1. 356,7. 374,6. 482,

4. 538,27. 638.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

σελίς	στίχος	ἀ ν τὶ	γ ρ ά φ ε
7	4	ἐγρήγορση	ἐγρήγορσι
9	27	παράδοση	παράδοσι
14	8	Σκήτη	Σκῆτις
14	24-25	ἀποφθέγματῶα	ἀποφθέγματα
19	7	Διόσκουρος	Διόσκορος
21	18	Μισθερῶος	Νισθερῶος
25	5	σκέψη	σκέψι
26	21	Πῶρ	Πίωρ
26	ὑποσ. 24	Πῶρ	Πίωρ
40	16	Βησαρίωνος	Βησσαρίωνος
41	18	Βησαρίωνος	Βησσαρίωνος
66	20	δαίμοντες	δαίμονες
80	27	πρόσωπν	πρόσωπον
108	19	Ἀγάθων	Ἄγαθων
118	16	πεπειθῶς	πεποιθῶς
118	23	λελεῖτε	λαλεῖτε
142	9	πειρασμός, ὁ Θεός...	πειρασμός, εἰπέ, ὁ Θεός...
142	20	σιωπήσωσι	σκοπήσωσι
184	1	ἀγιωσύνης	ἀγιωσύνης
224	30	ἐστιν	ἐστίν
228	24	ἦσθιεν	ἦσθιεν
294	19	ἔψημα	ἔψημα
412	27	παρηγοροῆσαι	παρηγορῆσαι
464	25	Ραιθοῦ	Ραιθού
508	16	ἡμῶν	ὕμῶν
538	20	ἐρήμῳ	ἐρήμῳ
546	25	Ἄμμωνᾶς	Ἄμμωνᾶς
558	21	Παμφῶ	Παμβῶ

Π Ι Ν Α Ε Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

	Σελίς
Πρόλογος	7—8
Εἰσαγωγή	9—35
Βιβλιογραφία	86
Κείμενον - Μετάφρασις	37—757
Πρόλογος	38—41
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀντωνίου	42—66
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀρσενίου	66—102
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀγάθωνος	102—121
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμωνᾶ	122—130
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀχιλλᾶ	130—136
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμώη	136—140
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμούν	140—142
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀνοῦθ	142—146
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀβραᾶμ	146—149
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἄρη	150
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀλωνίου	150—152
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀπφὺ	152—154
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀπολλῶ	154—156
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀνδρέου	156
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀϊὼ	156—158
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἀμμωναθᾶ	158—161
Περὶ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου	162—163
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Βησσαρίωνος	164—173
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Βενιαμίν	174—176
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Βιαρὲ	176—177
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου	178
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Γελασίου	178—192
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Γερωντίου	192—193
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Δανιήλ	194—204
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Διοσκόρου	204—207
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Δουλαᾶ	208—209
Περὶ τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου ἐπισκ. Κύπρου	210—218
Περὶ τοῦ ἁγίου Ἐφραίμ	218—220
Περὶ Εὐχαρίστου Κοσμηκοῦ	220—222
Περὶ Εὐλογίου τοῦ πρεσβυτέρου	222—225
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Εὐπρεπίου	226—228
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἐλλαδίου	228—229

Περὶ τοῦ ἀββᾶ Εὐαγρίου	230—233
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Εὐδαίμονος	234—235
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ζήνωνος	236—242
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ζαχαρίου	242—247
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἑσαίου	248—252
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἡλία	252—258
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἡρακλείου	258—261
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ τῆς Φέρμης	262—278
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ Ἐνάτου	278—280
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ εἰς Σκῆτιν	280—281
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδώρου τοῦ Ἐλευθεροπολίτου	282
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεοδότου	282
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Θεωνᾶ	282
Περὶ τοῦ Θεοφίλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου	284—288
Περὶ τῆς ἀμμᾶς Θεοδώρας	288—293
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ	294—322
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ ἐν Κοινοβίῳ	322
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου	322—327
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου	328—330
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Πρεσβυτέρου	330—336
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωσήφ τοῦ εἰς Πανεφῶ	336—346
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰακώβου	346—348
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰέρακος	348
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Εὐνούχου	348—350
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κίλικος	350—351
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τῶν Κελλίων	352—353
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσιδώρου τοῦ πρεσβυτέρου	354—356
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Πέρσου	356—361
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Θηβαίου	362
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωάννου μαθητοῦ τοῦ ἀββᾶ Παύλου	362—364
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσαὰκ τοῦ Θηβαίου	364—366
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰωσήφ τοῦ Θηβαίου	366—367
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰλαρίωνος	368
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ἰσχυρίωνος	368—369
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Κασσιανοῦ	370—376
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Κρονίου	376—382
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Καρίωνος	382—386
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Κόντρι	386—388
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Κύρου	388—389

Περὶ τοῦ ἀββᾶ Λουκίου	390—392
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Λῶτ	392—395
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Λογγίνου	396—399
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Αἰγυπτίου	400—445
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωϋσέως	446—460
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ματῶη	460—469
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μάρκου μαθητοῦ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ	470—474
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μιλησίου	474—478
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μωτίου	478—480
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μεγεθίου	480—483
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μιῶς	484—486
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μάρκου τοῦ Αἰγυπτίου	486—488
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου τοῦ Πολιτικοῦ	488—489
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Νείλου	49—492
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Νισθερώου	492—496
Περὶ τοῦ ἐν κοινοβίῳ ἀββᾶ Νισθερώου	496—498
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Νίκωνος	498—500
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Νετρᾶ	500—502
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Νικήτα	502—503
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ξοίου	504—506
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ξανθία	506—507
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ὀλυμπίου	508—510
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ὀρσισίου	510—513
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ποιμένος	514—608
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Παμβῶ	608—616
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Πιστοῦ	616—620
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Πίωρ	620—622
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Πιτυρίωνος	622—623
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Πιστάμωνος	624
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Πέτρου τοῦ Πιονίτου	624—629
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Παφνουτίου	630—634
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Παύλου	634—636
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Παύλου τοῦ Κοσμίτου	636
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Παύλου τοῦ Μεγάλου	638
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Παύλου τοῦ Ἀπλοῦ	638—644
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Πέτρου τοῦ τῶν Δίου	644—645
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ρωμαίου	646—653
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ρούφου	654—656
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ρωμανοῦ	656—657

Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σισώη	658—688
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σιλουανοῦ	688—697
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σίμωνος	698
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σωπάτρου	698—700
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σαρματᾶ	700—702
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σεραπίωνος	702—707
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σερήνου	708
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σπυρίδωνος	708—710
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Σαῖῶ	710—712
Περὶ τῆς ἀμμᾶς Σάρρας	712—714
Περὶ τῆς ἀμμᾶς Συγκλητικῆς	714—725
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Τιθῶη	726—728
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Τιμοθέου	728—731
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ὑπερεχίου	732—735
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Φωκᾶ	736—741
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Φήλικος	742
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Φιλαργίου	742—744
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Φορτᾶ	744
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Χομαῖ	746
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Χαιρήμωνος	746
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ψενθαῖσίου	748
Περὶ τοῦ ἀββᾶ Ὡρ	750—757
Εὐρετήρια	759—775
1. Εὐρετήριον χωρίων τῆς Γραφῆς	759—761
2. Εὐρετήριον ὀνομάτων καὶ πραγμάτων	761—775
Παροράματα	777
Περιεχόμενα	779—782

Φωτοστοιχειοθεσία: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΕΛΕΥΘ. ΜΕΡΕΤΑΚΗ
Άρμενοπούλου 30 – Τηλ. 200 621 – Θεσσαλονίκη

Έκτύπωση Ήφσεν: «ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ» ΦΩΤΗ ΠΑΛΑΙΟΧΩΡΙΝΟΥ
Κατσιμίδου 30 – Τηλ. 928 592 – Θεσσαλονίκη

Βιβλιοδεσία: Αφοι ΒΑΡΟΥΣΙΑΔΗ
Λαχανᾶ 17 – Τηλ. 839 414 – Θεσσαλονίκη
